

BOMBAY SANSKRIT SERIES

No. XVII

HEMACHANDRA'S DEŚĪNĀMAMĀLA

The Department of Public Instruction, Bombay

THE
DEŚĪNĀMAMĀLĀ
OF
HEMACHANDRA

EDITED WITH CRITICAL NOTES

BY
R. PISCHEL

Second Edition

WITH INTRODUCTION, CRITICAL NOTES, AND GLOSSARY

BY
Paravastu Venkata Ramanujaswami, M. A.,
Principal, Maharajah's Sanskrit College,
VIZIANAGARAM

1938

Price Rupees Four and annas eight

Printed by Mr. Anant Vinayak Patwardhan at the Aryabhushan Press,
Bhamburda Peth, H. N. 915/1 Poona No. 4 and Published by Dr.
V. S. Sukthankar, M. A., Ph. D. at the Bhandarkar Oriental
Research Institute, Poona No. 4

CONTENTS.

1.	Introduction to the second edition	1- 26
2.	Introduction to the first edition	27- 31
3.	Text of the Deśināmamālā	1-345
4.	Glossary	1- 92
5.	Appendices: I. Words considered as deśyas by others	93- 98
6.	II. Verbal Substitutes	99-118
7.	III. Particles	119-120

Introduction

I

(to the second edition)

For the present edition of the *Deśināmamālā*, seven Mss. of the work have been kindly placed at my disposal by the authorities of the Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona City. One of these is an index to the words in the *Deśināmamālā* arranged according to the number of syllables in them. Words containing two syllables are first given in the order in which they are found in the work, then of three syllables, and so on, ending with the four words containing eight syllables each. No attempt is made to arrange the words in further alphabetical order. The Ms. begins :

॥६०॥ श्री वीतरागाय नमः ॥ अहं ॥ श्रीहेमचंद्रसूर्युक्तदेश्यशब्दसमुच्चयात् । अकाराद्यादयः शब्दा लिख्यन्ते द्विस्वरादिकाः । १ । ओदीद्वेदनुस्वाराद्यं तत्र स्यादियोगतः । शब्दानामक्षराधिक्यमपि कपत्ययादिह । २ । अथ द्विस्वराः । अज्जो जिनः । गौरीति आ—
and ends :—

श्रीहेमसूरेरभिधानकोशाद्देश्यात्पदान्यर्थसमन्वितानि । उद्धृत्य वर्णक्रमतोऽखिलानि लिलेख सूरिर्विमलाभिधानः ॥ १ ॥ बाधजाड्यतमश्छन्नान् ग्रंथांतरगृहस्थितान् । अनेन देश्यदीपेन पश्यन्त्वर्थान् जनाः स्फुटान् ॥ २ ॥ ॥ ग्रंथाग्रं १२०० ॥

It contains 18 foll. and is numbered 857 of 1886-92. It is a very recent copy and full of mistakes. It was of no practical use for the edition. Of the remaining Mss., two (Nos. 724 of 1875-76 and 281 of 1880-81) happened to be those used in the first edition, marked B and E, respectively, therein. A third (No. 159 of 1881-82) was the original of the Ms. marked C in the first edition. It was described by Dr G. Bühler in his first notice of the *Deśināmamālā* in the *Indian Antiquary* (vol. ii. p. 17 ff. 1874). The remaining three Mss., described below, have been utilized for the present edition.

X. — A very carelessly written Ms. of the text and commentary. Complete. No. 856 of 1886-92, foll. 45 but actually 44, nos. 14 and 15 being marked on the same folio. The copyist is not well-versed in reading Jaina Mss., the characters peculiar to these being very often misread and in some places left blank. It has also considerable omissions in several places. It is not dated but contains some numerical figures at the end which are not clear. भा० १ and प्र० १९ which is struck off and प्र० १८ (?) is added. It is closely related to C of the first edition.

Y. — A complete Ms. of the text alone. No. 397 of 1895-98, foll. 21. This is a very carefully written Ms. with very few mistakes. It sometimes confuses the letters च, व and ब, उ and ओ, and छ and झ, but generally spells words correctly. It contains marginal notes, being the Sanskrit renderings of the meanings of some deśi words. It is dated Samvat 1636,

Friday, the fifth day of the bright fortnight of Phālguna (February-March). This Ms. is related to BF of the first edition. The Ms. was written by one Paṇḍitaratnanidhānagaṇi, pupil of Jinacandra Sūri.

Z. — A Ms. of the text and commentary. No. 438 of 1882-83, foll. 60. Incomplete. It stops with सल्लिअं in VIII.12. The right hand ends of leaves from fol. 40 have been gnawed by rats but no letters have been lost. It is a fairly well-written Ms. and agrees in general with the Ms. markad G in the first edition. The Ms. is not dated, as the final leaves are probably lost, but it does not appear to be more than two hundred years old. Marginal corrections are found here and there. In this Ms., too, there is confusion between the same letters which have been mentioned in the Introduction to the first edition (p. 28).

The text of the *Deśināmamālā* may be considered to have been settled with considerable purity. I have, therefore, allowed the text to remain as it stood in the first edition. In a few places, however, a euphonic य has been substituted for अ to make the text consistent throughout, although personally, I hold a quite different view of the matter. Hemacandra in his grammar (I. 180) calls it यश्रुति and allows it after इ also. Mārkaṇḍeya in his grammar (II. 2) requires it after all vowels and remarks that it is a rule of पाठशिक्षा. It is, therefore, clear that the rules regarding the substitution of य for अ refer to pronunciation and not to writing. There are certain rules, though a few, which refer to the pronunciation of letters. Such, for instance, are *Prākṛtaprakāśa*, XI. 5 and *Prākṛtasarvasva*, IX. 27. The rule relating to यश्रुति is one of this kind. From the rules of Hemacandra and Mārkaṇḍeya, as well as from the practice of Jaina Mss. it will be seen that य is heard not only after अ or आ but also after other vowels and Mārkaṇḍeya says that इ is similarly to be pronounced as यि. The proper way, therefore, is to write अ in all cases and leave the reader to pronounce it according to his practice. A similar practice occurs with regard to the vowels ए and ओ. It is admitted on all hands that the Prakrits possess these vowels in the short and long forms. They are to be pronounced short when followed by a conjunct consonant. Both the long and short vowels are represented by the same character and the short vowels are only heard in pronunciation. In the same way, the vowel remaining after the elision of the consonants is always to be written as अ but it has to be pronounced as य when preceded by अ or इ, short or long. In the text of the *Deśināmamālā*, Prof. Pischel has taken the trouble of correcting every अ into य, when it is preceded by अ or आ. I have allowed them to stand as they are rather than take the trouble of rechanging every such य into अ, and changed a few others which have been left by oversight in the first edition, although, as I have explained above it is not necessary to do so. I have done so for the sake of uniformity.

In a few other instances, I found that, on etymological considerations, the reading adopted in the text was not the correct one and that one of the readings noted in the critical notes was to be preferred. Thus, for exam-

ple, in II. 63, the reading adopted in the text is कुंडयं, while it is noted in the critical notes that G reads कुंडयं. One of the meanings assigned to the word by Hemacandra is लघुमाण्डम्, 'a small pot.' Now the word appears as *kunḍa* with the same meaning in the Telugu language. The reading कुंडयं is, therefore, to be preferred, and it is actually the reading found in the two additional Mss. XZ used in the present edition. Again in VII. 40 the Ms. C reads वट्टियं while the reading adopted in the text is वट्टिवं. The word *vetṭi* occurs in the Telugu language with the meaning assigned to it by Hemacandra, and by the addition of the suffix क we get the form वट्टियं. In VI. 24 पत्थेणयं and not पच्छेणयं appears to be the correct spelling. The word signifies 'provisions for a journey.' It is evidently connected with पाथेय. The Mss. BF actually spell the word पत्थेणयं. In II. 41 कुडुचिअं is the reading of all the Mss. both in the verse and in the example. In the commentary only B reads कुडुव्वियं while the other Mss. spell the word with a चि. Still, I venture to suggest, that as the word signifies sexual intercourse, it must be related to कुटुम्ब and the correct spelling of the Prakrit word may be कुडुविअं or कुडुव्विअं as in B. In VIII. 64 all the Mss. read हत्थिहस्सो, except only C which spells the word with च्छि instead of थि. The meaning is वेष्ट; 'dress'. There is another deśi word अच्छिहस्सो given in the first section, and this too, among other things, means 'dress'. As अ and ह at the beginning of words are liable to be interchanged and as the words, given above, should have come from Sanskrit *अक्षिहर, the reading हच्छिहस्सो is certainly to be preferred to the reading adopted in the text. Such cases as these are not numerous and I have not, therefore, thought it necessary to correct the text but left it as it stood in the first edition and suggested the corrections in the Glossary at the end.

Hemacandra, at the beginning of the work, explains what he considers to be a deśi word. Words which are not derived from Sanskrit in his grammar, which though derived from Sanskrit, are not found in that sense in the Sanskrit lexicons, which have changed their meaning in Prakrit, the change not being due to the secondary or metaphorical use of words, and which are used in standard Prakrit from times immemorial, are considered as deśi by Hemacandra (I. 3, 4). Thus, he teaches in his grammar (IV. 2) that पञ्जर is one of the substitutes of the root कथ् in Prakrit. In II. 136 he says that त्रस्त assumes the forms हित्थ and तट्ठ in Prakrit. The words पञ्जर, हित्थ and तट्ठ are not, therefore, deśyas and are excluded from the work. The Verbal Substitutes have been, as a matter of fact, considered as deśi words by Hemacandra's predecessors (I. 11, 13, 20). Again the word अमयणिग्गमो signifies the moon in Prakrit, and it is evidently a *bhava* of *अमृतनिर्गम which by some such analysis as अमृतनिर्गमो यस्य can denote the moon. But the Sanskrit word is not found in that sense in any of the lexicons and hence अमयणिग्गमो is reckoned a deśya and taught in this work. The word बड्ढो is a regular derivative of बलीवर्द according to rules of Prakrit grammar, and as the latter word can by the force of लक्षण mean a 'fool', the word बड्ढो in this sense is not considered a deśi word and, therefore, is not included in the work. Every provincial expression

is not considered a deśī word, but only those which have found entrance into the known Prakrit literature. Otherwise, the number of deśī words will be innumerable and it will be impossible to teach all of them. As Hemacandra himself says (I. 4)

वाचस्पतेरपि मतिर्न प्रभवति दिव्ययुगसहस्रेण ।

This definition of a deśī word does not appear to have been followed by the predecessors of Hemacandra; and therein consists, he says, the superiority of his work over that of others. He quotes in a number of places words which have been taught as deśī words by his predecessors and shows that they are derived from Sanskrit words. Thus in I. 37 Hemacandra says that the words अच्छोडणं, अलिजरं, अमिलायं and अच्छमल्लो are considered as deśī words by some authors, but he does not do so as they are evidently derived from Sanskrit words. Again in II. 89, he says that the word गगरी is taught as a deśī word by some authors but Hemacandra says that it is not a deśī word as it is derived from Sanskrit गररी. But here our author shows some latitude and says that it may be considered a deśī word. Many such instances may be quoted and in most cases Hemacandra gives the Sanskrit equivalents to such words. The *Deśināmamālā* differs from similar works in some other respects also. Some of the lexicons simply enumerated the deśī words without giving their meanings. Such, for instance, is the *Pāyālacchī* of Dhanapāla. The words in the *Deśināmamālā* are arranged in alphabetical order according to the first letter of the word, so that there can be no doubt as to whether a word begins with a व or व or च. The words beginning with a particular letter are arranged according to the number of syllables contained in them, which will facilitate reference. Again, whereas each of the previous lexicographers assigned to the words meanings which he thought proper without reference to the others and thus sometimes each differed from the other, Hemacandra in his work took the trouble of fixing the proper meaning of words by reference to the works of others and pointing out the mistakes occurring therein. Thus in VIII. 12 and 17 Hemacandra enters into a long discussion and corrects the mistakes of others regarding the significance of the words सराहयं and समुच्छणी respectively. In the same way Hemacandra, by his vast knowledge of Prakrit literature, fixes the forms of many words which have been wrongly quoted by other lexicographers. Thus in I. 47 he says that अयतंचिअं is the proper form but not अवअचिअं as quoted by others. He says he arrived at the form बहुतरपुस्तकप्रामाण्यात्. In the same way he favours the form अच्छिहल्लो and not अच्छिघल्लो or अच्छिहरिल्लो as given by others in I. 41. Cf. also I. 26. So in a great number of instances. In fact there are innumerable mistakes in the अधुनातनदेशीकाराणां works and the object with which he wrote his deśīkośa is मोहापसारणम्. In every case of difference of opinion, Hemacandra takes care to point out the forms or meanings of words favoured by other authors.

It remains to be seen how far Hemacandra conformed to the definition given by himself. The following examples will show that he consciously and unconsciously violated the principles laid down by himself. Although

he says he does not consider the Verbal Substitutes as deśi words, he includes some of them in his lexicon and says that he has consciously done so in accordance with the practice of previous writers. Thus in I. 13, he says that अज्झस्स is a Prakrit substitute for the Sanskrit root आ—कृष् but he has included the word अज्झस्स = आकृष्टम् in his lexicon पूर्वाचार्यानुरोधात्. In IV. 11 he says that डोला is a deśi word in the sense of 'a palanquin.' He has perhaps forgotten that in his grammar I. 217 he derived the word from Skt. दोला. So in V. 29 थेरो 'Brahman' is taught as a deśi word but in his grammar I. 166 it is derived from स्थविर. In a few cases he expressly says that a word taught by him is derivable from some Sanskrit word as for example in I. 18, 39, 43, II. 104, III. 2 etc. Hemacandra excuses himself by saying that he included such words in the work संस्कृतेष्वप्रसिद्धेः or संस्कृतानभिज्ञप्राकृतज्ञमन्यदुर्विदग्धजनावर्जनार्थम्. Again Hemacandra has included in the lexicon many words which are actually taught or derived from words taught by Sanskrit writers in their lexicons and other works. As Dr Bühler has observed in the introduction to the *Pāṇiyalacchī* "a student of Prakrit.....who has the Petersburg Dictionary [or for the matter of that any good Sanskrit Dictionary such as that of Mr V. S. Apte or Paravastu Srinivasachari] at his disposal, can easily convict Hemacandra of numerous errors and show that he, too, in spite of his rare knowledge of Sanskrit and Prakrit, of his large library and numerous assistants, has mistaken scores of tadbhavas and tatsamas for Deśi forms because the passages where the Sanskrit words occurred, were not accessible to him or not present to his mind." (p. 13) Thus पारी 'a milkpail' is reckoned a deśi word in VI. 37 because Hemacandra does not happen to remember that it is used in Sanskrit in the same sense. Again in VI. 55 is found पुरिद्धदेवो in the sense of an Asura. This is clearly a bhava of पूर्वदेव (cf. Hc. Gr. ii. 163) occurring in Sanskrit in the same sense. In VI. 90 वंमणी is said to be a deśi word in the sense of a lizard. But ब्राह्मणी in Sanskrit also signifies the same thing. And Dr Bühler in a note to his Introduction to the *Pāṇiyalacchī* (p. 12) draws attention to the fact that ग्रहपति, the Sanskrit prototype of गृहवर्द (II. 100), in spite of Hemacandra's denial, signifies also the moon. Hemacandra includes in the lexicon words whose Sanskrit equivalents can, by लक्षणा or metaphorical use, signify the meaning assigned by him to the Prakrit word. In II. 97 he teaches the word गोसण्णो in the sense of मूर्खः. The word is evidently derived from Skt. गोसंज्ञ, which like बलीवर्द can mean a fool. Lastly Hemacandra includes in his work such words as अहित्थ, लल्लक, विट्ठिर etc. which he himself says in his grammar (II. 174) are provincial expressions, i. e. महाराष्ट्रविदर्भदिदेश-प्रसिद्धाः. We thus see that neither Hemacandra nor his predecessors strictly follow the definition of deśi word formulated by him. The term deśi seems to have been understood in a very wide sense by the lexicographers. They seem to have denoted by the term all the words of the Prakrit dialects which are the deśya or vernacular languages of the time, Thus, for instance, Dhanapāla calls his *Pāṇiyalacchī* a deśi or deśi śāstra.

and includes in it more tatsama and tadbhava words than real deśi words. He even says that he has incorporated in his work all the words commonly used by the Prakrit poets in their compositions.

कव्वेसु जे रसद्धा सदा बहुसो कईहि वज्झंति ।

ते इत्थ मए रइया.....

Hemacandra, being a good Sanskrit and Prakrit scholar, has evolved a new definition of the term deśi which excludes all words derived from the Sanskrit source. In this he has chalked out a new line and risen above all the other lexicographers. But at times he has unconsciously slipped down and included words which show evident signs of derivation from Sanskrit and at times he had consciously done so, not being bold enough to go counter to his predecessors. But it must be said to his credit that Hemacandra inaugurated a new era in Prakrit lexicography and the experiment made by him was really a success. He has excluded a large number of tadbhavas and tatsamas from his lexicon because the former can be known from his grammar and the latter from the Sanskrit lexicons. The latter, in fact, have no place in Prakrit lexicons.

The words in the *Deśināmamālā* are arranged into eight *vargas*, according to the initial letter of the words. They contain in order words beginning with the vowels, the gutturals, the palatals, the cerebrals, the dentals, the labials, the semivowels and the spirants. In each section words with one meaning are given first and then the homonyms. In each again, the words are arranged according to the number of syllables contained in them in the order of disyllables, trisyllables, tetrasyllables and so forth. At the end of words of a certain number of syllables are added the Verbal Substitutes which contain the same number of syllables. As Hemacandra does not consider them as real deśi-words, he does not include them in the verses which form the body of the work but adds them in the commentary along with particles and other words taught in his grammar. Here and there words of unequal length are grouped together if they are synonyms, otherwise, as he himself has said, द्विरर्थकीर्तनं स्यात्. In a few instances, perhaps through oversight, he has given a homonymous word more than once and assigned different meanings to it in the different places. Thus in section VI the word पडिहत्थो is given once in stanza 19 with the meaning प्रतिव्रिया and again in stanza 28 with the meaning पूर्णः. In the same section, the Verbal Substitute पयल्लह is given twice, once under stanza 29 with the meaning प्रसरति and again under stanza 73 with the meanings शिथिलीभवति लम्बते च and the Verbal Substitute पल्लह्य is given twice under stanza 29 with two different meanings. But cases such as these are very rarely met with and Hemacandra is very careful in grouping the words in the different sections. Under the stanzas containing words with one meaning, Hemacandra adds examples to illustrate the use of the words taught in the stanza. As to these examples, refer to the Introduction to the first edition, p. 29.

A question arises here as to the nature of these Dhātva-deśas or Verbal Substitutes. They have been considered as deśi words by some authors but

Hemacandra clearly says both in his grammar (IV. 2) and in this work (I. 37) that he does not consider them to be so. He says there can be no distinction of प्रकृति and प्रत्यय in deśī words (I. 47), nor can there be the addition of उपसर्ग to them (I. 95), though with regard to the second point, in his eagerness perhaps to criticise others, he indulges himself in self-contradiction (III. 55). As a dhātvaḍeśa as प्रकृति can receive different verbal suffixes according to the meaning to be conveyed, it forgoes the nature of a deśī word. When, on the other hand, a dhātvaḍeśa is capable of receiving only one suffix and no other, it has every right to be regarded as a deśī word and therefore Hemacandra includes such words as कप्परिअं, कडंतरिअं, (II. 20) अविअं, अट्ठो, अज्जत्थो, (I. 10) पच्चुद्धरो, पच्चोवणी (VI. 24) in the *Deśināmamālā* with the remark यद्यप्येते क्रियावाचिनस्तथापि त्यादिषु प्रयोगादर्शनाद्वात्वादशेषस्माभिर्न पठिता इत्यत्र निवद्धाः In this respect Hemacandra, as has been remarked above, differs from the lexicographers who went before him. As he has made a new departure he could not completely exclude them from his deśīkośa, but added some, perhaps the more important, of them in his lexicon adding इत्यादयो धात्वादशेषस्माभिः साधिता इति न संगृहीताः or some such remark. It should not be understood that because he enumerates some of them in this work, he considers them alone as deśī words and the rest as tadbhavas. As a matter of fact he does not consider any of them as deśī words, while his predecessors have said that all of them are deśī words.

We have next to consider the question of the nature of deśī words in Prakrit. All the Prakrit grammarians divide the words in the Prakrit languages into three classes, viz. tatsama, tadbhava and deśya. Tatsama words are those which, consisting as they do of letters which are not liable to any change in those languages, appear in the same form in the Prakrits as they do in Sanskrit, as e. g. कमल, तरु etc. Tadbhava words are those which are derived from Sanskrit by the application of the phonetic changes taught in the different grammars ; that is to say, those words which show some change in their letters when they pass from Sanskrit into Prakrit are called tadbhavas ; e. g. अच्छी, घर etc. Deśya words are those which do not appear to have any connection with Sanskrit in accordance with the rules laid down in Prakrit grammars and hence show no distinction of प्रकृति and प्रत्यय, or in other words are underivable from Sanskrit but are current in the language from times immemorial and are freely used by poets in their compositions ; e. g. पोढ़, ऊरो etc. It is only the second class of words, the tadbhavas, with which the different grammars are concerned. The tatsamas are to be learnt from Sanskrit grammars and lexicons. The deśī words, similarly, which do not obey laws and are underivable from Sanskrit have to be learnt from the usage of the speakers of the language and from kośas compiled therefrom. Only two such Prakrit kośas have been discovered up to now, one of which, that of Dhanapāla is of very little use for a knowledge of deśī words as he mixes them with hoards of tatsama and tadbhava words. The present work of Hemacandra eliminates the other two classes of words to a great extent and gives a large number of deśī words,

As Dr Bühler has remarked in his introduction to the *Pāyālacchī* (p. 14) the deśī words "are all or nearly all derived from Sanskrit words." In the case of some words the relation to the Sanskrit word is so manifest that we are at a loss to know why Hemacandra has failed to notice it. If Pkt हलुञ्ज can be derived from Skt लघुक by metathesis (II. 122), why can we not derive Pkt अइहारा by the same process from Skt अचिरामा and yet Hemacandra calls हलुञ्ज a tadbhava and अइहारा a deśī word ? It cannot be said that Hemacandra was not conscious of the connection between the latter words for in I. 34 where he teaches अइहारा he expressly says that the two words have nothing to do with each other. Some other words, again, are clearly of Sanskrit origin, though they cannot be derived from that source by the phonetic laws formulated by the Prakrit grammarians. As Dr Bühler has observed in the same place, "they are formed according to the more occult phonetic and grammatical laws differing from the obvious ones, which the grammarians have embodied in their Vyākaraṇas." Thus, e. g. the words कल्ला, चूओ, दुल्लं, हेरिओ are very closely related to Skt कल्य, चूचुक, दुकूल, and हेरंव. On the other hand, such words as गंडीवं, पंदिणी, etc. may by a slight change in meaning signify धनुः, धेनुः etc. and that अदंसणो, थूलवोणो, धूमहारं, मेहच्छीरं, परिहारइथिआ, मुहरोमराई and similar words are derived from words in Sanskrit which though not synonyms of these, can still signify चोरः, सूकरः, गवाक्षः, उदकम्, क्रतुमती and भ्रूः. A large proportion of words in the *Deśināmamālā* are of this nature ; but there are a certain number of words with a very un-Aryan look which show undoubted relationship with languages other than Sanskrit. A good many of them show close resemblance to words in the Dravidian languages. Some of the striking ones may be quoted here. ऊरो (Dr. ūru, 'a town') चिक्का (Can. cikka, 'small') छाणी (Tam. cāṇi 'cowdung') छिल्ले (Tel. cilli, 'a hole') दारो (Tel. dāramu. 'a cord') पसंडि (Tel. pasi(n)di. 'gold') पडुजुवई (Tel. paḍucu 'a middle-aged woman') पोटे (Tel. potṭa 'the belly') पुल्लि (Dr. puli, 'a tiger') भावो (Tel. bāva, 'sister's husband') मट्टो (Tam. moṭṭai, 'hornless or hairless') मम्मि (Tam. am-māmī, 'maternal uncle's wife') मडिअं (Tam. māḍi, Can. mahāḍi, Tel. meḍa, 'a storied house') वंगं (Tel. vaṅga, 'the egg-plant') वड्डो (Tel. oḍḍu. 'stout, large') सुल (Can. sūle, 'a harlot'). These and some others have been pointed out in the glossary. Mr K. Amrita Rao has shown (*Indian Antiquary* xlv. p. 33 ff.) that there are a number of Persian and Arabic words in the *Deśināmamālā*. Sir George Grierson has discovered (J. R. A. S., 1919 p. 235) another Arabic word in the work. Hemacandra's deśī, therefore, includes not only Sanskritic words but also non-Sanskritic, both Indian and foreign. By Sanskritic words we understand words evidently derived from Sanskrit but not according to the laws known from Prakrit grammars. These, too, we have every reason to exclude from deśī words, as some of the laws embodied in the Vyākaraṇas are themselves unconvincing. If Hemacandra can derive Pkt लट्ठी and हेट्ठं from Skt यष्टिः and अयः, we cannot understand why he cannot derive all Sanskritic deśya words pointed out above from Sanskrit. If we

exclude such words, there remains a residue of them which are not derived from the Sanskrit source. We have to discover the nature of these unknown words, the value of the mathematician's x , as Mr. J. Beames has put it.

Before doing so, let us see how the Dravidian grammarians have classified the words in their languages which may help us in our enquiry. These too divide the words in their languages into the same three classes as the Prakrit grammarians, viz. tatsama, tadbhava and deśya. Tatsama words are those which are borrowed from the Sanskrit language without any change in their form, as e. g. Tel. Rāmudu, vidya, pita; Can. vana, dhana, vastra; Tam. kamalam, kāraṇam etc. Here the words do not show any phonetic change except with regard to the final letters which follow the usage of the respective languages. Tadbhava words are those which undergo phonetic changes in their passage from Sanskrit into the Dravidian languages. Most of these changes are the same as those described in the Prakrit grammars or appear to be the continuations of those. The following are examples of tadbhava words. Tel. ākasamu (Skt. आकाश), megamu (Skt. मृग), vaṅkara (Skt. वक्), maruḍu (Skt. मरु); Can. payaṇa (Skt. प्रयाण) bīdi (Skt. बीधी) vīṇa (Skt. वीणा); Tam. outtam (Skt. सुद्ध), catṭi (Skt. चट्टि), piccai (Skt. भिक्षा). Words which do not belong to any one of the above two classes but which are current in the language of the country are called deśyas. Examples are: Tel. ūru 'a town', mēḍa 'a storied house', illu 'a house'; Can. mane 'a house', hola 'a field', nela 'the floor'; Tam. ūr, 'a town' manai 'a house' tarai 'the floor'. Deśya here means, therefore, words which have nothing to do or rather appear to have nothing to do, with Sanskrit; and hence even borrowed words, only if they are not loans from Sanskrit, are classed as deśya. Here the principle which the Dravidian grammarians followed is the same as that followed by the Prakrit grammarians; in fact the former imitated the latter. But there is this difference that whereas the Prakrit grammarians included certain Saṃskṛtabhavas in the deśyas since they do not conform to the arbitrary rules laid down by them, the grammarians of the Dravidian languages classed all words which show the least resemblance to Sanskrit as tadbhavas. The Dravidian grammarians, too, are strangely silent as to the nature of these deśyas. They say, like the Prakrit grammarians, that the origin of these words is wrapped up in mystery but they have been in use in the language of the country from times immemorial and are used by poets in their compositions.

On examining the nature of the deśya words in Prakrit, it will be seen that they consist chiefly of words denoting the parts of the body, relationship, common birds and animals etc.; that is to say just the class of words which, philologists say, are not generally borrowed from one language into another, and in every case the form regularly derived from Sanskrit is found beside the deśi word. We are, therefore, tempted to suppose that all the deśi words are indigenous to the languages. It is now generally ad-

mitted that Classical Sanskrit from which the grammarians derive the Prakrits is the literary form of a slightly different colloquial language, which is in fact the parent of the Prakrits. Some of these deśya words may have existed in the colloquial language before the Prakrits came into existence and might have been inherited by them from that language, and as the colloquial language was never admitted into literature, its words have not survived to us. We may also suppose that the Aryans came into India in successive waves but not all at once. In the interval between two successive waves certain words may have gone out of use in the original home or at an intermediate station. The people who entered this country in the early period may have retained words which have been given up by subsequent batches before they came to our country. Both the above classes of words, as Mr. J. Beames observed in his *Comparative Grammar of Modern Aryan Languages of India* (p. 24) "though not used in Indian literature, may have been in use in the mouths of the people and may be current under some slight disguise in the mouths of Lithuanian peasants even yet." It is, therefore, possible to suppose, from the nature of the deśya words, that they too are Aryan or Indo-European in origin and that they have left us no trace of their existence in Classical Sanskrit. In the case of some words, the relation between them and their Sanskrit prototypes may have been obliterated by the changes brought about by time and we are not able to discern the resemblance between the mother and the daughter though they stand beside each other before our eyes. This fact is brought home to us by the fact that the number of deśi words in a language varies in inverse ratio with the knowledge of Sanskrit and Prakrit possessed by the grammarians. Thus Hemacandra derives a large number of Prakrit words from Sanskrit, which according to other grammarians are pure deśyas; and may not what appeared to be a deśya word to Hemacandra appear as a tadbhava to another?

We have seen above that some of the deśya words are common to the Prakrits or the Indo-European vernaculars and the Dravidian dialects. In the Dravidian languages, the deśi words are considered as the distinctive or characteristic part of their vocabulary. But the above view of the origin of deśya words deprives these languages of what is considered as their heritage and makes the deśya words loans from the neighbouring Indo-European vernaculars, and places them on a level with the tadbhavas and tatsamas. It, therefore, results that the whole vocabulary of the Dravidian languages is derived from the Indo-European source. The inter-relations between the Dravidian and the Indo-European family of languages become closer and the Dravidians appear to be only the earliest wave of the Aryans to come to our country. This is the view of some Dravidian philologists in Southern India. But the grammatical structure of the Dravidian languages tells against the above conclusion. The Dravidian system of sentence formation, in which the finite verb always stands at the end is opposed to the Indo-European way in which the order of words counts for very little; but in this respect there is complete agreement

between the Dravidian and the so-called Modern Aryan languages. These latter show some other affinities with the Dravidian family. The employment of the same suffixes in both the numbers of the cases, of post-positions in the place of Sanskrit prepositions, the formation of tenses by the help of participles, the absence of a regular passive voice and the dative suffix with a K are all common to the two groups of languages. It is one of the fundamental assumptions of Comparative Philology that, as a general rule, one language may borrow words and idioms from another to any extent, but it does not adopt the morphological structure of another — i.e. the inflexions or methods of word-formation and syntax. These two sets of languages have incorporated Sanskrit or Aryan words to a great extent and the so-called Modern Aryan languages have gone a step further and borrowed many suffixes along with them, just as the English language, with the wholesale adoption of Latin words, has borrowed certain Latin plurals and the Latin structure of sentences. Owing to this difference in grammatical structure, we have to assign the Dravidian languages and the so-called Modern Aryan languages to a family different from the Indo-European. In such a case, although it is probable that many *deśi* words are Aryan, though not Sanskritic, in origin, there must remain a small residue of them, however small it may be, which has to be referred to the Dravidian source. The Aryans on entering our country found it already occupied by people of a different race and after a struggle extending over many centuries, they obtained possession of the major portion of the country. Some of the pre-occupants might have mingled with them and to some extent influenced their language. The Aryans, being intellectually superior to the conquered races, did not allow the words of their own language to die out although they adopted the words of the conquered, and this accounts for the fact that the two words, the Aryan and the non-Aryan-*deśi*, are found side by side in the Prakrits.

We thus arrive at the following conception of the expression *deśi*. Many of them are of Sanskritic origin ; but owing to the large amount of corruption they have undergone during the many centuries of their use, they do not conform to the phonetic laws recognised by the grammarians or in other words their connection with Sanskrit is obscured. Some others again may be of Indo-European though not of Sanskritic origin and may be found, with slight variations, in the spoken dialects of other Indo-European races. A small proportion of them are of non-Indo-European descent and may have been obtained from the language of the people who were inhabiting the country before the advent of the Aryans into it. In Hemacandra's *deśi*, a few recent borrowings from Persian and Arabic are also included, as they might have become current in the language of the country some centuries before his time. He is perfectly justified in doing so, as we have seen that *deśi* has come to mean not only the words current in the country but at the same time show no trace of connection with Sanskrit.

In assigning meanings to *deśi* words Hemacandra frequently differs from other lexicographers. He says that in many cases his predecessors

have gone wrong and he has taken great pains to fix the proper meaning of these words. In the second of the introductory verses he says that this is the very object with which he began his kośa. In some cases he admits the meaning assigned by others although he himself gives a quite different meaning. In every case in which there is difference of opinion, he takes care to give the opinion of the other lexicographers also. Besides referring to them by such general terms as पूर्वाचार्याः, सर्वे, एके, अन्ये, कश्चित् and केचित् he quotes eight of his predecessors by name. Except perhaps a few, we know next to nothing about them from other sources. Their works have not come down to us, probably owing to the fact that they were superseded by that of our author, like the works of Śākalya, Gārgya, Gālava and other grammarians who went before Pāṇini, whose comprehensive work overshadowed their inferior productions. But in Southern India and elsewhere the examination of private libraries, which are lodged in out of the way places and zealously guarded from the inroads of visitors, is bringing to light ever and ever new works of ancient authors, some of which we have not seen while others we have not heard of, and who knows, further search into the libraries of India will not bring to light some of these Prakrit lexicons. The two lexicons which have been given to the world, the persent work and the *Pāyālacchī* of Dhanapāla, have been discovered by Dr. Bühler only in the seventies of the last century. Till then no one dreamed that there were such works to be found. There are still many hidden treasures of literature in India which are worth the trouble of hunting after them.

The deśikāras quoted by Hemacandra are the following in alphabetical order.

1. अभिमानचिह्नः—His deśikośa was in the form of sūtra to which he had added a gloss with illustrative examples. It was commented upon by उद्बलः, who, however, mis-interpreted the former in several places. Abhimānaciḥṇa has been quoted by Hemacandra in five places, in four (i. 144; vi. 93 ; viii. 12, 17) in support of his interpretation and in the fifth (vii. 1) to note a divergence of opinion. It is curious that in three places quoted, while Abhimānaciḥṇa agreed with Hemacandra, the commentator Uḍḍbhala differed from him by misinterpreting his text. In these three places Hemacandra quoted him only to point out the slips of the commentator.

2. गोपालः—He was the author of a deśī lexicon in the form of ślokaś, but unlike our author he gave the meaning of deśī words in Sanskrit. He is the oft-quoted of the authors. He is referred to in five places (vi. 58, 72 ; vii. 76; viii. 1, 17) in support of Hemacandra's interpretation and in other places to show that he differed from him, five times (i. 25, 45 ; iii. 47 ; vi. 26 ; vii. 2) with regard to the form of the word, once (ii. 82) in connection with the meaning and twice (i. 31 ; viii. 67) as to both. Hemacandra always quotes him approvingly but never criticises him.

3. देवराजः—He was the author of a metrical kośa in which he, like Hemacandra, gave the meanings of deśī words in Prakrit. He is quoted by

our author three times, twice (vi. 72; viii. 17) in support of his interpretation and once (vi. 58) to show that he differed from him. His work is divided into sections (prakarṇa) according to the nature of words taught, like the *Nāmalingānuśāsana* of Amarasimha.

4. द्रोणः—He was the author of a lexicon; but we know nothing about the nature of the work except that he explained the deśi words, like Hemacandra, in Prakrit. Our author quotes him in support of his interpretation in viii. 17. In three other places he is quoted to show that he differed from Hemacandra — in i. 18, 50 with regard to the form of the deśi word and in vi. 7 in connection with the meaning.

5. धनपालः— Apart from the fact that he wrote a Prakrit kośa, we know nothing about him or his work. He is quoted by Hemacandra once (viii. 17) to support him, and four times to show that he differed from him, twice (iv. 30; vi. 101) as to the form of the word and twice (i. 141; iii. 22) in connection with the sense attached to the word. Dr Bühler in the introduction to his edition of the *Pāyialacchī* identifies this writer with the author of that work in spite of the fact that none of the five passages quoted by Hemacandra is to be found in the *Pāyialacchī* and in spite of the fact that our author quotes many words and meanings occurring in that work simply as those adopted by ' others ' without specifying the name. Dr Bühler himself has drawn attention to the fact that in vi. 101 the author of the *Pāyialacchī* adopts the same form as Hemacandra and not the slightly different one attributed by the latter to Dhanapāla. He supposes that the author of the *Pāyialacchī* wrote another Prākṛitakośa and Hemacandra's quotations are from that work. I venture to suggest that the Dhanapāla quoted by Hemacandra is quite different from the author of the *Pāyialacchī*. If they were identical, it would be impossible to conceive how one person could teach one and the same word in two different works, and that too in two different forms, as it would be necessary to suppose from vi. 101. Again I do not see any reason why he should compose two kośas of the same kind instead of one comprehensive one. The *Pāyialacchī* is a very meagre production and the number of deśi words taught in it is very small. The kośa of the other Dhanapāla must have been a work of considerable merit to deserve to be quoted by the name of the author by Hemacandra.

6. पादलिखाचार्यः— We know nothing about him except that he wrote a deśi kośa (i. 2). He is not at all quoted by Hemacandra which shows that the latter never differed from him. We may suppose that the work of this author as well as that of the next formed the basis for Hemacandra's work.

7. राहुलकः— He is quoted in one place alone (iv. 4) and there too at second hand. We cannot be sure whether he wrote a kośa or not, but he carried great weight with Hemacandra. When all the other authorities agree in assigning to a word a meaning different from that of Rāhulaka, Hemacandra follows the single Rāhulaka and rejects all others. He must

have been a great authority in Prakrit to be followed by a scholar of Hemacandra's calibre. We may suppose that because our author does not quote from him, he closely follows Rāhulaka in his *Deśināmamālā*.

8. शालिङ्कः— He is also the author of a *deśikośa*, but we know nothing about his work. In the three places in which he is quoted by Hemacandra he differs from the latter, once (ii. 20) as regards the meaning and twice (vi. 96; viii. 40) with regard to the form of the word.

Besides the authors of the *deśikośas* referred to above, Hemacandra refers to two other Prakrit poets and notes their opinion wherever they differ from him. I have not included these in the list of lexicographers, because I could gather no definite evidence for saying that they composed *kośas*, for Hemacandra never quotes them in connection with the form of words but only as regards the meaning of words which can be known as well from their other works as from their lexicons. The first is अवन्तिसुन्दरी who is referred to in two places in the first section (81, 157). Hemacandra quotes her to show that she used certain words in senses other than those ascribed by him. Dr Bühler, in his introduction to the *Pāyialacchī* (p. 8) identifies her with the sister of Dhanapāla for whom the latter composed his *kośa*. This latter fact shows that Sundarī was not after all a scholar of a high order and in such a case I do not think Hemacandra would refer to her. I am, therefore, inclined to believe that Avantisundarī quoted by Hemacandra is not the sister of the author of the *Pāyialacchī*, but some other eminent Prakrit poetess. From the way in which he quotes her, she might have been the author of a *deśi* lexicon. The other is सातवाहनः, commonly called शालिवाहनः. He is variously known as कुंतलो, चउरचिन्धो, पूसो or हालो. He was a patron of poets and himself a poet. He composed or collected a Prakrit anthology of 700 stanzas which goes by the name of the *Saptaśatī*. He is quoted seven times, every time to show that he used words in senses different from those of Hemacandra. But not one of the words is found in the index to Prof. Weber's edition of the work.

Bhāmaha is quoted once (viii. 39) to show that सुग्रीष्मकः in the sense of फाल्गुनेत्सवः, from which Hemacandra derives the so-called *deśi* word सुगिम्हओ, is used in the Sanskrit language. Similarly the *Kālāpa-Vyākaraṇa* is quoted in i. 6 to show that अक्का in the sense of mother is used also in the Sanskrit language and is, therefore, a *tatsama* and not a *deśi* word. Bharata is referred to once (viii. 72). His definition of a particular posture of the hand called सर्पक्षिराः is quoted in explaining the meaning of the *deśi* word हेआलं. The quotation is found with an insignificant variation of च for तु in the 9th Chapter (st. 80) of the *Nāṭyaśāstra* (ed. N. S. Press, Bombay). But Bharata does not say that the particular posture of the hand is used in prohibition. He only says:

एष सलिलप्रदाने भुजगतौ तोयसेचने चैव ।

आस्फोटने च योज्यः करिकुम्भास्फालनाद्येषु ॥

With such materials at his disposal and with his vast knowledge of Prakrit and Sanskrit literatures, Hemacandra undertook to write the

Deśināmamālā and we may, therefore, confidently believe that he always hit at the right meaning of a word. The later lexicographers frequently misunderstood the older ones and gave wrong interpretations. In such cases Hemacandra followed the older *deśikāras* such as *Pādalīptācharya*, *Rāhulaka*, *Abhimānaciha* etc. and roundly abuses the later authors for their inadvertence. He remarks with disgust in the last section of his work (12).

अधुनातनदेशिकाराणां तद्व्याख्यातृणां च कियन्तः संमोहाः परिगण्यन्ते.

The glossary at the end includes only those words which Hemacandra considers as really *deśi*. All words considered as *deśi* by other lexicographers but derived from Sanskrit by Hemacandra in this work or in his grammar are relegated to another index at the end. The optional forms of words taught by other *deśikāras* which are quoted with approval by Hemacandra are also incorporated in the glossary but for their explanation they are referred to the forms admitted by Hemacandra. In the same way, the meanings assigned to words by other writers, if they are not objected to by Hemacandra, are also included in it. I have added English renderings to all the meanings. The references in this glossary as well as in the other indexes are to sections and stanzas of the work. Whenever I had occasion to think that the spelling of a word adopted in the text was not the correct one, I did not, as I said elsewhere, correct the text but added in parenthesis in this glossary what I considered to be the right form. The differences between *Trivikrama* and our author are also noted in parenthesis. Wherever possible I tried to suggest derivations to the *deśi* words in brackets. In doing so I have freely availed myself of the help of previous works and articles in the different oriental journals bearing on the subject. To the authors of these my thanks are, therefore, due. In arranging the *deśi* words in alphabetical order, the *anusvāra* before the mutes is given its legitimate place of the class nasal. As to the use of the *anusvāra* in *deśi* words, see Introduction to the first edition. p. 30.

The index of *Dhātuvādesas* or Verbal Substitutes has been prepared by me from this work and from Hemacandra's *Prakrit Grammar*. In the *Deśināmamālā*, Hemacandra gives only a small number of them and refers the reader to his grammar for the remaining ones. Since his predecessors have considered them as *deśi* words and he himself quotes some of them in this work, I thought it best to give a complete list of them prepared from his grammar. After I had completed the list and obtained the permission of the authorities of the Bhandarkar Institute to include it in this edition, Sir George Grierson's book *The Prakṛt-Dhātuvādesas* appeared in the *Memoirs* of the Asiatic Society of Bengal, Calcutta. (Vol. viii. No. 2) But as the plan on which I worked was quite different from that adopted by Sir George Grierson, I did not give up the idea of including it in the present edition. I arranged the *adeśa*-portion of the words in alphabetical order and gave under them their equivalent Sanskrit roots and the forms quoted in this work and in Hemacandra's Grammar with references to both

these works. Whenever there was any difference of spelling between the two works, I have invariably followed the spelling of the *Deśināmamālā*. For the forms not found in this work, the spelling of the grammar is adopted.

Lastly, the interjectional and other particles, like the Verbal Substitutes, have been taught by Hemacandra in his grammar; but as they have been included in deśī words by other writers, Hemacandra follows the same plan with regard to them as he did with regard to the Verbal Substitutes. I have added a list of these at the end collecting them from this work as well as from his grammar. In this way every word either in the text or in the commentary of the work, has been included in one index or other. In the last two indexes no attempt is made to suggest any derivation.

The life of Hamacandra is narrated in *Kumārapālāprabandha*, *Prabandhakōśa*, *Prabandhacintūmaṇi*, *Riṣimaṇḍalavṛtti*, *Prabhāvakacarita* and *Kumārapālacarita* (of Jinamaṇḍana). Dr Bhau Daji has given a short account of his life as narrated in the first of the above works in the Journal of the Bombay Branch of the Royal Asiatic Society (Pt. xxvi. pp. 222-224). A fuller account of his life is given in Forbe's *Rāsamāla* from which a few extracts have been given by S. P. Pandit in the introduction to his edition of *Kumārapālacarita*. Dr Bühler has given a complete account of his life in his *Ueber das Leben des Jaina Mönches Hemacandra* (1889), which was, however, not available to me.

But there is another work called *Kumārapālacarita* by Jayasimhasūri. It is a Mahākāvya in ten cantos consisting in all of over 6000 stanzas. A Ms. copy of the work is found in the Fort Library of H. H. the Maharaja Bahadur of Vizianagaram. It gives an account of the life and adventures of Kumārapāla from his birth to his death. A pretty long account of Hemacandra's life is also given therein. As the account given there differs in some details from that contained in any of the above works, I give below a few extracts from the work.

स सूरिः [देवचन्द्रः] विहरन्नाप मूर्त्तो धर्म इव स्वयम् ।

पुरं गूर्जरदेशीयं धंधूक इति विश्रुतम् ॥ १३४ ॥

तत्र मोढान्वयः प्रौढद्रुदिमा सुरशैलवत् ।

आसीस्त्रे (?) धमतिः श्रेष्ठी धर्मिष्ठश्चाचिगाह्वयः ॥ १३६ ॥

गेहिनी देहिनीव श्रीस्तस्याभूद्भाग्यभङ्गिभूः ।

पाहिनी कामहृत्कीलशीललीलावगाहिनी ॥ १३८ ॥

अन्येद्युः सुखसुप्ता सा स्वप्ने चिन्तामणिं शुभम् ।

लब्ध्वा दत्त्वा गुरुभ्यश्च जागरामास तत्क्षणम् ॥ १३९ ॥

तथा स्वप्नफलं पृष्ठो देवचन्द्रप्रभुर्जगौ ।

भावी तैव सुतः कोऽपि भद्रे लोकोत्तरस्थितिः ॥ १४० ॥

चिन्तारत्नं गुरुभ्यो यद्दे तेन तु वेद्यहम् ।
 त्वत्सुतः सूरिराद् भावी जैनशासनभासनः ॥ १४१ ॥
 तामाचम्य गुरोर्वाचं सुधामिव मनोरमाम् ।
 अबध्नाच्छकुनग्रन्थिं सैवमस्त्विति वादिनी ॥ १४२ ॥
 तस्यामेव निशीधिन्यां तस्याः कुक्षाववातरत् ।
 कोऽपि पुण्यनिधिर्जीवः सरस्यां राजहंसवत् ॥ १४३ ॥
 समये परिपूर्णेऽथ सासूत सुतमुत्तमम् ।
 यथा मेरुमही कल्पद्रुमं विश्वजनेप्सितम् ॥ १४४ ॥
 तदा वागशरीरासीद्योम्नि भाव्येष तत्त्ववित् ।
 जिनवज्जिनधर्मस्य स्थापकः सूरिशेखरः ॥ १४५ ॥
 जन्मोत्सवं समाप्य द्वादशाहेऽथ तत्पिता ।
 चाचिगश्चङ्गदेवेति नाम पुत्रस्य तेनिवान् ॥ १४६ ॥
 लघीयसोऽपि तस्यासीत् प्रज्ञा विश्वातिशायिनी ।
 मोढचैत्येऽन्यदा देवचन्द्रसूरौ समेयुषि ।
 आजगाम तदा तत्र पाहिनी चङ्गदेवयुक् ॥ १४७ ॥
 गुरुः प्रदक्षिणकृत्य यावद्देवान्नमस्यति ।
 तावद्गुर्वासने बाल्याच्चङ्गदेवो न्यविक्षत ॥ १४८ ॥
 तद्दृष्ट्वा सूरिराचष्ट तत्सवित्रीं स्मरस्यदः (?) ।
 स्वप्ने चिन्तामणिं प्राप्य गुरवे त्वं प्रदास्यसि ॥ १५० ॥
 स्वयमेवाधुना तेऽसौ सुतस्तदुचितं व्यधात् ।
 पुण्यनैपुण्यजः स्वप्नः प्रायो भवति नान्यथा ॥ १५१ ॥
 तदयं दीयतां भद्रे पुत्रोऽस्मभ्यं पवित्रधीः ।
 यथार्हद्वर्त्मसाम्राज्यं जनयेज्जगतीतले ॥ १५२ ॥
 त्वद्गृहे तस्थिवानेष ज्ञास्यते कुत्रचिन्न वा ।
 सूरिर्जातस्तु विश्वेऽपि यावच्छ्रीजिनशासनम् ॥ १५३ ॥
 इत्युक्ता सूरिणा प्रोचे पाहिनी भक्तिवाहिनी ।
 युक्तमुक्तमिदं किंतु प्रार्थ्यतां जनकोऽस्य सः ॥ १५४ ॥
 ततस्तं चाचिगं सूरिः प्रतिबोध्य कथंचन ।
 सर्वस्वमिव तद्वंशश्रियस्तत्पुत्रमग्रहीत् ॥ १५५ ॥
 तं चङ्गदेवमादाय दायादं तेजसा रवेः ।
 देवचन्द्रप्रभुः स्तम्भतीर्थं प्रति विचेरिवान् ॥ १५६ ॥
 प्रज्ञातिशयमालोक्य तस्य वाचस्पतेरिव ।
 शास्त्राब्धिपारदृश्वत्वं श्रीसूरिः समभावयत् ॥ १५७ ॥
 महस्वितेव माणिक्ये पुष्पे सुरभितेव च ।
 शास्त्रप्रवेशतस्तस्मिंश्चातुरी व्यलसत्स्वयम् ॥ १५८ ॥

अथ श्रीमालवंशीयं जिनशासनवत्सलम् ।
 आहूयोदयनामात्यं देवचन्द्रो गुरुर्जगौ ॥ १५९ ॥
 श्रेष्ठिचाचिगपुत्रोऽयं चङ्गदेवो व्रतेऽस्तिथीः ।
 त्वया विधाप्यतामस्य मन्त्रिन् दीक्षामहामहः ॥ १६० ॥
 तदात्मनीनं विज्ञाय स्पृहयालुः शुभाय सः ।
 पुण्याकृष्टिमिवोत्कृष्टां तत्सामग्रीमचीकरत् ॥ १६१ ॥
 अथ श्रीवर्धमानस्य प्रासादे सादितांहसि ।
 माघमासस्य धवले पक्षे चातुर्दशेऽहनि ॥ १६२ ॥
 रोहिण्यां शनिवारे च रवियोगे त्रयोदशे ।
 सप्तग्रहबलोपेते वृषलग्ने शुभेऽशके ॥ १६३ ॥
 श्रीसूरिमन्त्रस्मरणस्मेरातिशयशालिना ।
 सूरिणा निजहस्तेन चङ्गदेवः स दीक्षितः ॥ १६४ ॥
 यशसा वदनेनापि द्विरनेन जितः शशी ।
 इतीव सूरिस्तस्याख्यां सोमचन्द्र इति व्यधात् ॥ १६५ ॥

Once when Hemacandra was about to go to Kashmir to prosecute his studies, the Goddess of Learning herself appeared to him and favoured him with a knowledge of all the sciences.

Thence Hemacandra with his guru went to Nāgapura. There was a Śreṣṭhin in that town, Dhanada by name. He was at one time very rich but now he became very poor. When he was rich he deposited wealth in different places in the ground but now when he took it out it was all turned into charcoal. He very much bewailed his condition and threw the charcoal in heaps outside his house. When he was in this wretched condition, Hemacandra with his guru went to his house for bhikṣā. At the sight of the former the heaps of charcoal changed into gold and when he touched them they remained permanently in that condition. Hemacandra with his guru then went to Anahilapattana.

तत्रास्ति सोमचन्द्रस्य मित्रं देवेन्द्रसूरिराद् ।
 शुश्रुवे कर्हिचित्ताभ्यां गौडदेश्यजनाननात् ।
 कलानामाकरो गौडदेशो वारामिवार्णवः ॥ २३७ ॥
 ततस्तौ मन्त्रयेते स्म गौडदेशं प्रति स्वयम् ।
 गत्वा कोऽपि कलाभ्यासः क्रियते कौतुकास्पदम् ॥ २३८ ॥
 ततः कथंचिदापृच्छ्य स्वगुरु तावुभौ मुनी ।
 प्रस्थाय पत्तनात्सायं खिरालूग्राममीयतुः ॥ २४१ ॥
 तयोः स्थितवतोस्तत्र यतिः कोऽपि जरत्तरः ।
 विद्यां सिद्ध इवाभ्येत्य कुतोऽपि मिलितः स्वयम् ॥ २४२ ॥
 स प्रोचे तौ कृतौचित्यौ ब्रूतं क प्रस्थितौ युवाम् ।
 कथिते सत्यभिप्राये ताभ्यां वृद्धोऽभ्यधात्पुनः ॥ २४३ ॥

कलार्थमयमारंभो युवयोश्चेद्विजृम्भते ।
 तर्हि देशभ्रमं मा स्म कार्ष्णं कष्टावहं तनोः ॥ २४४ ॥
 अहमेव प्रदास्ये वां कलास्ताः सकलाः कलाः ।
 ताभिर्भृतोऽस्त्ययं कायो राका शीतांशुवन्मम ॥ २४५ ॥
 परं तामुज्जयन्ताद्रिं कथंचिन्नयतं युवाम् ।
 परिचार्यौषधीः कुर्वे यथाहं युष्मदीप्सितम् ॥ २४६ ॥
 सत्पात्रविद्यान्यासेन समाहितमनास्ततः ।
 साधयामि परं लोकं भवत्कृतान्तिमक्रियः(?) ॥ २४७ ॥
 ततस्तौ हृषितौ ग्रामाधीश्वरेण सुखासनम् ।
 तद्वाहकांश्च प्रगुणीकार्यं रात्रौ निदद्रतुः ॥ २४८ ॥
 क्षणं सुप्तोत्थितौ तौ स्वं रैवताद्रिशिरःस्थितम् ।
 समालोक्य परं चित्रं वहतः स्म हृदन्तरे ॥ २४९ ॥
 क स ग्रामः क तद्धाम क स वृद्धस्तपोधनः ।
 क्वावां क चोज्जयन्तोऽयं किमेतत्सर्वमद्भुतम् ॥ २५० ॥
 ध्यायन्ताविति तौ साधू काचिद्देवी तदावदत् ।
 खण्डितोद्दण्डमार्तण्डरोचिर्मण्डलमण्डिता ॥ २५१ ॥
 कलासु लालसं चित्तं वीक्ष्य वां तत्प्रदित्सया ।
 प्राप्तास्म्यहं भवद्भाग्यैः कृष्टा शासनदेवता ॥ २५२ ॥
 प्रपञ्चोऽयं समस्तोऽपि वृद्धसाध्वागमादिकः ।
 चक्रे मयैव युवयोरत्रानयनवाञ्छया ॥ २५३ ॥
 इदं किल महातीर्थं श्रीनेम्येतस्य नायकः ।
 अत्रौषधानि दिव्यानि मन्त्राश्चातिफलावहाः ॥ २५४ ॥
 इत्युक्ता सा (?) नृपाकृष्टिदेवाकृष्टिपटीयसः ।
 मन्त्रान् पठितसंसिद्धांस्ताभ्यां तुष्टा व्यशिश्रणत् ॥ २५५ ॥
 सद्यःप्रत्ययकारीणि वक्ष्यादौषधान्यपि ।
 भ्रमंभ्रमं गिरेः शृङ्गे देवी तौ पर्यचीचयत् ॥ २५६ ॥
 मा स्म विस्मरतामेतौ मन्त्राद्यमिति सा मुनी ।
 कमण्डलुं करे कृत्वा सुधापानार्थमार्थयत् ॥ २५७ ॥
 न सुधापानमप्यहं रात्राविति विविक्तधीः ।
 नैषीद्देवेन्द्रसूरिस्तदहो सस्पृहता व्रते ॥ २५८ ॥
 उत्सर्गश्चापवादश्च विचार्य चतुराशयः ।
 अकुण्ठोत्कण्ठया कण्ठं सोमचन्द्रस्तु तां पपौ ॥ २५९ ॥
 सोमचन्द्रः सुधापानात्तत्सर्वं स्मृतवान् हृदि ।
 तद्विनान्यस्तु न तथा मतिर्भाग्यानुसारिणी ॥ २६० ॥
 ततस्तौ तीर्थनमनात्कृतार्थौ सैव देवता ।
 निशाशेषे समुत्पाद्य मुमोच गुरुसंनिधौ ॥ २६१ ॥

The story then goes on—

सोमचन्द्रं गुरुरथ ज्ञात्वा गच्छधुरन्धरम् ।
 तस्मै सूरिपदं दातुमुदतिष्ठत सौष्ठवात् ॥ २६३ ॥
 सङ्धानुज्ञां समासाद्य गणकानुपवेश्य च ।
 लग्नं व्यचीचरत्सूरिर्विश्वस्यापि शिवङ्करम् ॥ २६४ ॥
 अथ माधवमासस्य तृतीयस्यां तिथौ शुचौ ।
 कर्कलग्ने गुरौ मूर्तौ राहौ कन्याव्यवस्थिते ॥ २६५ ॥
 भौमे धनुःस्थिते शुक्रे मीनस्थे सनुधे रवौ ।
 मेषाश्रिते तुषारांशौ शनौ च वृषसंगते ॥ २६६ ॥
 लग्नेऽमुष्मिन् विधौगैहे होराद्रेष्काणयोरपि ।
 वर्गोत्तमे नवांशे च द्वादशांशेऽतिशोभने ॥ २६७ ॥
 कवेस्तृतीये त्रिंशांशे क्षणेस्मिन् क्षेमकारिणि ।
 श्रीसङ्घेन प्रहृष्टेन कार्यमाणे महामहे ॥ २६८ ॥
 नान्दीविधिं विधायाग्न्यं सोमचन्द्राय दत्तवान् ।
 जिनशासनसर्वस्वमिवाचार्यपदं गुरुः ॥ २६९ ॥
 हेमवत्कान्तिमांश्चन्द्र इवाह्लादकरोस्त्ययम् ।
 इतीव हेमचन्द्रेति नाम तस्य गुरुव्यधात् ॥ २७० ॥
 वादित्राणि तदा रेणुर्दिक्कुक्षिम्भारिभिः स्वनैः ।
 ज्ञापयन्तीव सूरिन्द्रं नवं मोहस्य भीतये ॥ २७१ ॥

One day, Siddharāja, the Calukya King, met him on the road and being struck by his wisdom invited him to his house. When Hemacandra went to see him, the King requested him to explain to him the real nature of dharma. With illustrative stories from the Purāṇas, Hemacandra taught him that kindness to living beings is the highest dharma.

हरति विपदं सूते कीर्तिं निकृन्तति वैरितां
 जनयति जने मानाधिक्यं वशीकुरुते रमाम् ।
 मदयति दयासारं धर्मं तनोति महोदयं
 किमिव सुधियां नाधत्तेऽसौ परोपकृतिः कृता ॥ ५७३ ॥

On another occasion he preached a sermon to Kumārapāla, who had been to see him, hearing of his proficiency in the arts and the sciences.

Hemacandra at the request of Siddharāja, accompanied him to certain places of pilgrimage and asked the Goddess Ambā to let him know who would succeed Siddharāja to the throne, to which she replied that the King would have no son and would be succeeded by Kumārapāla. Siddharāja ordered his men to kill Kumārapāla who fled from the country in the guise of a mendicant to save his life. In his wanderings, he came to Hemacandra, then at Stambhatīrtha, to find out from him his future. Hemacandra replied—

भविता कियतापि त्वं कालेन क्षितिनायकः ॥ १८१ ॥

When Kumārapāla suspected the veracity of his words,

विमृश्याभिदधे सूरिर्नवाङ्केश्वरवत्सरे ।

चतुर्थ्या मार्गशीर्षस्य श्यामायां पुष्यगे तिथौ ॥ १८४ ॥

अपराह्णे तवैश्वर्यं यदि नोर्जस्वि जायते ।

निमित्तालोकसन्त्यास (?) स्तर्ह्यतः परमस्तु मे ॥ १८५ ॥

प्रतिज्ञायेति सूरिन्द्रस्तदा तद्दिनपत्रकम् ।

लेखित्वा प्रददौ तस्मै सचिवोदयनाय च ॥ १८६ ॥

तेन तस्य सुरस्येव ज्ञानेनातिचमत्कृतः ।

चौलुक्यस्तमुवाचेवं घटिताञ्जलिमञ्जुलः ॥ १८७ ॥

यद्ध्येतत्त्वद्वचः सत्यं त्वमेव क्षितिपस्तदा ।

अहं तु त्वत्पदाम्भोजं सेविष्ये राजहंसवत् ॥ १८८ ॥

वदन्तमिति तं सूरिर्जगौ राज्येन किं मम ।

भानुनेव त्वयोद्भास्यं शश्वज्जैनमताम्बुजम् ॥ १८९ ॥

रङ्गादङ्गीकृते तेन तस्मिन्वाक्ये स सूरिराट् ।

अमात्योदयनं प्रोचे स्वरहस्यं रहस्यदः ॥ १९० ॥

तथा त्वयाप्ययं भाविराज्यो दुस्थोऽधुना गतः ।

यद्युपक्रियते स्वीयस्वामीव द्रविणादिना ॥ १९४ ॥

तदायमपि संप्राप्य स्वाम्यमाममहीन्द्रवत् (?) ।

उल्लासयन्मतं जैनं भूत्वैवं परमार्हतः ॥ १९५ ॥

In course of time Siddharāja, having come to know that Kumārapāla is living with Udayanamantri, sent messengers to seize and kill him. Kumārapāla sought protection of Hemacandra.

सूरिस्तद्वाक्यमाकर्ण्य दध्यौ कारुण्यनीरधिः ।

एकतो भूपतिद्रोहो रक्षणीयोऽयमन्यतः ॥ २०२ ॥

राजद्रोहे व्ययोस्त्रनां (?) त्रातेऽस्मिन्पुण्यमुल्बणम् ।

अनयोः कृत्ययोर्मध्ये साम्प्रतं करवै किमु ॥ २०३ ॥

नृपः कुप्यतु गच्छन्तु प्राणा वाहं तदप्यमुम् ।

त्रास्ये यथा भवत्येष जिनशासनलालसः ॥ २०४ ॥

अथ तं वसतावेव न्यस्य भूमिगृहान्तरे ।

पुस्तकग्रन्थिभिस्तस्य द्वारं सूरिर्दीधपत् ॥ २०५ ॥

तावद्भूपभटाः कोपोत्कटा भ्रान्त्वाखिलं पुरम् ।

तत्रैत्य प्रोचिरे सूरिं कुमारोऽस्ति भवन्मठे ॥ २०६ ॥

प्राणित्राणं महत्पुण्यं मिथ्यावादस्त्वघं लघु ।

विदन्निवदत्सूरिः सोऽत्र नास्त्येव सर्वथा ॥ २०७ ॥

भटैरुचेऽत्र चेन्नास्ति राजाज्ञा क्रियतां तदा ।

अभितो मृगयामासुस्तं मठं सुभटा हठात् ॥ २०९ ॥

पुस्तकग्रन्थिभिस्तालपत्रजालैश्च पूरितम् ।
 दृष्ट्वा भूमिगृहद्वारं नतैर्देवाद्विलोकितम् ॥ २१० ॥
 गतेषु [तेषु] निष्काश्य चौलुक्यं प्रभुरभ्यधात् ।
 गिरो द्विषद्भट्टोद्गीर्णास्त्वया शुश्रुविरे न वा ॥ २११ ॥
 स योजितकरोऽवादीत्तस्थुषापि मयान्तरे ।
 तदीया भवदीयाश्च गिरः कर्णातिथीकृताः ॥ २१२ ॥
 त्वया प्राणान्तमादृत्य (?) गरुडाच्छङ्खचूडवत् ।
 जीमूतवाहनेनेव त्रातोऽहं सङ्कटादितः ॥ २१४ ॥
 दयामयो भवद्धर्मः श्रुत एवाभवत्पुरा ।
 अनुभूतोऽधुना सोऽयं मया मज्जीवितावनात् ॥ २१५ ॥
 ये सुखेषूपकुर्वन्ति तेऽपि संप्रति पञ्चषाः ।
 यस्तु प्राणव्यये स त्वमेकः सत्ववदग्रणीः ॥ २१६ ॥
 भक्तोऽभवं पुराप्यग्न्यैर्भावत्कौ (?) भूरिभिर्गुणैः ।
 क्रीतो जीवितदानेन दास एवास्मि संप्रति ॥ २१७ ॥
 निमित्तकथनात्पूर्वं राज्यदानं प्रतिश्रुतम् ।
 इदानीं जीवितमपि त्वदर्थं भवतान्मम ॥ २१८ ॥
 इत्यादि निगदन्तं ति (?) कुमारं सूरिरालपत् ।
 पश्चाज्ज्ञायिष्यते सर्वं किमिदानीं बहूक्तिभिः ॥ २१९ ॥
 अमात्योदयनात्तस्मै दापयित्वोरु शम्बलम् ।
 निशायाः पश्चिमे यामे प्रेषयामास तं प्रभुः ॥ २२० ॥

When Kumārapāla became king and established himself firmly on the throne,

अथ कर्णावतीपुर्यां धर्मधुर्यान् प्रमोदयन् ।
 राज्याप्तिं वा कुमारस्य हेमसूरिं (?) स शुश्रुवान् ॥ ५३२ ॥
 निमित्तोक्तिक्षणे जैनधर्मेऽहं भक्तिमद्भुताम् ।
 करिष्यामीत्यसौ पूर्वं प्रत्यश्रौषीन्मदग्रतः ॥ ५३३ ॥
 स्मरत्येतन्न वेत्यस्य चित्तजिज्ञासया ततः ।
 व्यहार्षीत्पत्तनं सूरिमीनसं राजहंसवत् ॥ ५३४ ॥
 अमात्योदयनामात्यसंमुखं सङ्घसंयुतः ।
 अत्युत्सवेन सूरिन्द्रं (?) पुरमध्यमवीविशेत् ॥ ५३५ ॥
 पप्रच्छोदयनं सूरिर्विजनेऽसौ नृपस्तव ।
 मम स्मरालि (?) किं नो वा संप्रति प्राप्य वैभवम् ॥ ५३६ ॥
 उवाच सचिवः सर्वानुपकर्तृन् स्वबन्धुवत् ।
 उदारः सच्चकारायं सस्मारापि प्रभुं न तु ॥ ५३७ ॥
 सूरिः शशंस तर्हि त्वं ब्रूयाः क्षितिपतिं रहः ।
 त्वयाथ नैव स्वतव्यं नव्यराज्ञीगृहे निशि ॥ ५३८ ॥

केनोक्तमिति पृच्छेच्चेत्प्रातर्जातिचमत्कृतिः ।
 अत्याग्रहे तदा नाम मम तस्मै निवेदय ॥ ५३९ ॥
 ओमित्यभ्युपगम्येतां वाचं सचिवपुङ्गवः ।
 शंसति स्म विशांपत्ये सोऽपि चक्रे तथैव तत् ॥ ५४० ॥
 निशि विद्युन्निपातेन दग्धे तस्मिन्नवे गृहे ।
 मृतायां नव्यपन्त्यां च चमच्चक्रे महीपतिः ॥ ५४१ ॥
 प्रभाते पृष्ठवान् भूभृन्मन्त्रिन् केनेदमद्भुतम् ।
 आचख्ये ज्ञानमाचक्ष्व जीवातुमिव तं मम ॥ ५४२ ॥
 व्यजिज्ञपन्नृपं मन्त्री नायं तत्कथनक्षणः ।
 न पारयति यद्देवस्तं श्रोतुं राजलीलया ॥ ५४३ ॥
 जगाद् सादरं स्वामी सचिवैतत्किमुच्यते ।
 प्राणत्राणकरो यो मे न शृणोमि तमप्यहम् ॥ ५४४ ॥
 निर्वन्धेऽभिदधे सैष स्तम्भतीर्थपुरे पुरा ।
 कर्हि मे भविता स्वास्थ्यमिति देवस्य पृच्छतः ॥ ५४५ ॥
 राज्याप्तिपत्रिकादायि लिखित्वैकापरा मम ।
 येन तेनेदमावेदि ज्ञानं श्रीहेमसूरिणा ॥ ५४६ ॥
 इत्युत्कादीदृशन्मन्त्री पत्रीं तां भूभृते तदा ।
 सोऽपि तां वाचयित्वा द्राग्विस्मेरः सूरिमस्मरतः (?) ॥ ५४७ ॥
 ऊचे च सचिवं कीदृक् सूरियं ज्ञानमद्भुतम् ।
 प्रत्याययन्नमो यन्मे राज्याप्तिदिवसेऽद्य च ॥ ५४८ ॥
 स कास्तीत्यनुयुक्तः सन् जगादोदयनो मुदा ।
 अधुनात्राप्तवानस्ति तवासीर्वित्तीर्षया ॥ ५४९ ॥
 मन्त्री ततस्तदादिष्टस्तदुक्तं प्रणिगद्य तत् ।
 हेमाचार्यं सहादाय नृपास्थानीमुपास्थित ॥ ५५० ॥
 दृष्ट्वा सूरीन्द्रमायातं विनयैकावतिर्नृपः ।
 अभ्युतस्थौ यथा शुक्लापाङ्गो वार्षिकवारिदम् (?) ॥ ५५१ ॥
 मूर्ते स्वभक्तिप्रग्भार इव हेमासनेऽद्भुते ।
 निवेद्य तं नमश्चक्रे विधिवत्सविनेयवत् ॥ ५५२ ॥
 प्रांशुदन्तांशुरोचिभिर्दिशो धवलयन्निव ।
 इत्याशीर्वादयामास भूवासवमथ प्रभुः ॥ ५५३ ॥

The King, ashamed of his ingratitude at not remembering him as soon as he attained sovereignty, asked pardon of Hemacandra and said—

अनुगृहीष्व मामद्य राज्यलक्ष्मीपरिग्रहात् ॥ ५६३ ॥
 अथ भूभृन्मुखोद्भूतभक्तिभङ्गितरङ्गितैः ।
 प्रीणितात्मा प्रभुः प्रोचे सिञ्चन्निव सुधारसैः ॥ ५६४ ॥

इत्थं विकत्थसे कस्मात्स्वं मुधा वसुधाधव ।
 उपकारक्षणो यत्ते संप्रत्यास्ति समागतः ॥ ५६५ ॥
 त्वमेव मौलिमाणिक्यं कृतज्ञानां कृतिनासि ।
 स्वपूर्वज इवाभाति यस्येहृगौरवं मयि ॥ ५६६ ॥
 यच्चार्यसि राज्यार्थं तत्त्वद्भक्तेः कियत्किल ।
 परं न युज्यते देव तन्मे चारित्रचारिणा ॥ ५६७ ॥
 सर्वसङ्गपरित्यागश्चारित्रं जगदे जिनैः ।
 तत्प्रणश्यति राज्येन जलयोगेन चित्रवत् ॥ ५६८ ॥
 नियमश्री नृपश्रीश्च विद्विषाते परस्परी (?) ।
 यदेकस्याः प्रवेशेऽन्या सपत्नीव पलायते ॥ ५६९ ॥
 कृतज्ञत्वेन चेद्भूष त्वं प्रत्युपाचिकीरासि ।
 आत्मनीने तदा जैने धर्मे धेहि निजं मनः ॥ ५७० ॥
 मदग्रतस्त्वया प्रागप्येतदस्ति प्रतिश्रुतम् ।
 उक्तं सत्याप्यतां तत्स्वं महती न हि गीर्म्षा ॥ ५७१ ॥
 अलोलुपत्वं सूरिन्दोर्निस्पृहस्येव वीक्ष्य तत् ।
 कुमारपालो विस्मेरास्तमूचे विनयाञ्चितः ॥ ५७२ ॥
 भवदुक्तं करिष्येऽहं सर्वमेव शनैःशनैः ।
 कामयेऽहं परं सङ्गं निधिरेव तव प्रभो ॥ ५७३ ॥
 भवत्सङ्गाद्यथा किञ्चित्तत्त्वं बुध्ये स्वचेतसि ।
 सत्सङ्ग एव यत्तत्त्वप्राप्तावोपयिकं विदुः ॥ ५७४ ॥

He then preached a sermon to Kumārapāla. On another occasion, in order to win over the King to the Jain faith, Hemacandra even bowed to Somanātha in his presence. Kumārapāla thus became a disciple of Hemacandra and under his direction did many things to spread the Jain religion. He forbade animal slaughter, spirituous drinks, dice-playing and such other vices in his kingdom. A number of vihāras were built.

At last when his end was drawing near, Hemacandra narrated to Kumārapāla the previous history of the King and himself. And

अथ नूतनशब्दानुशासनप्रमुखैः शुभैः ।
 त्रैविद्याधिष्ठितैर्ग्रन्थैर्ज्ञानसत्रं प्रवर्तयन् ॥ १२२ ॥
 स्वयं तिष्ठन् क्रियामार्गे स्थापयन्नपरानपि ।
 षष्ठाष्टमप्रभृतिभिस्तपोभिर्द्धर्ममेधयन् ॥ १२३ ॥
 उल्लासयन्मतं जैनं शशीव कुमुदाकरम् ।
 आयुश्चतुरशीत्यब्दान् हेमाचार्यः समापयन् ॥ १२४ ॥
 सम्यक् ज्ञानेन केनापि ज्ञात्वा पर्यन्तमात्मनः ।
 गच्छशिक्षां च विश्राण्य भ्रातृप्रद्युम्नसूरये ॥ १२५ ॥

आहूय सङ्घं भूपं च तत्प्रत्यक्षं यथाविधिः ।
 वैराङ्गिकः स्वगात्रेऽपि शिश्रियेऽनशनं गुरुः ॥ १२६ ॥
 अवीक्षितमिवाजन्म वीक्षितुं तन्मुखाब्जुजम् ।
 अहंपूर्विकया लोका मिमिलुः सकलास्तदा ॥ १२७ ॥

Kumārāpāla then fell at his feet and lamented very much that the guiding star of his life was setting. Hemacandra encouraged him and spoke as follows.

आजन्म राजन् निर्व्याजभक्तेऽहं हृदि तावके ।
 समुत्कीर्ण इव स्वर्गं गतोऽपि स्यां पृथग्न हि ॥ १८५ ॥
 मनःशुद्ध्या समाराद्धजिनधर्मस्य ते पुरः ।
 मोक्षोऽति नातिदुर्लभः सद्गुरुस्तु किमुच्यते ॥ १८६ ॥
 अस्मदुक्तचार्यं धर्मं प्रपद्य क्षितिमण्डले ।
 कृत्वा च तस्य साम्राज्यं नापण्यस्त्वमभूः कथम् ॥ १८७ ॥
 कुर्वाणस्य क्रियामार्गे क्रियाभ्रष्टान् परांस्तव ।
 सत्क्रियास्थापनाचार्यं का शिक्षा युज्यतेऽधुना ॥ १८८ ॥
 जगज्जनसमक्षं यः पराजिग्ये पुरा त्वया ।
 पर्यन्तेऽपि कथं मोहः स त्वामभिभविष्यति ॥ १८९ ॥
 ततः सहजधैर्येण संवर्मय निजं मनः ।
 यतोऽस्मन्मृत्युना मृत्युर्न दूरे तव वर्त्तते ॥ १९० ॥
 तदा सम्यग्वितन्वीथाः क्षामणानशनादिकम् ।
 यद्गस्मनिहृतमिव तद्विना प्राक्तनं शुभम् ॥ १९१ ॥
 स्वयमेव च कुर्वीथाः सर्वामासुष्मिकीं क्रियाम् ।
 निरपत्यतया कर्ता न पश्चात्कश्चनापि ताम् ॥ १९२ ॥
 ऊरीकृत्य गुरुक्तं तत् स्तक्रवत् (?) क्षितिनायकः ।
 उदातिष्ठत भूयिष्ठभक्तिः कर्तुं प्रभावनाम् ॥ १९३ ॥
 कुमारो नष्टतुः स्वैरं श्रावका रासकान् ददुः ।
 भट्टा भोगावलीः पेटुर्जगुर्गीतानि गायकाः ॥ १९४ ॥
 कर्मव्ययेऽभिदधरे भूपाद्याः पारिपार्श्विकाः ।
 परोलक्षान्नमस्कारान् पुष्पाणि च सहस्रशः ॥ १९५ ॥
 अत्यासन्नं व्ययं ज्ञात्वा सूरिर्ध्यानविधित्तया ।
 कोलाहलं प्रसृमरं समन्तात् प्रत्यर्षीषिधत् ॥ १९६ ॥
 निवृत्तिवल्गयात्युच्चैरुध्वाक्षण्युत्कटाश्ववत् (?) ।
 बध्वा च ध्यानपाशेन चित्तं लोलं प्लवङ्गवत् ॥ १९७ ॥
 चिन्तयन् सुचिरं किञ्चित्परमात्ममयं महः ।
 ब्रह्मरन्ध्राध्वना प्राणान् हेमाचार्यो विमुक्तवान् ॥ १९८ ॥

"Hemacandra was born on the full-moon of Kārtika, Saṃvat 1145 (A. C. 1088). In Saṃvat 1154 (A. C. 1097) he was initiated into the priestly orders ; in 1166 (A. C. 1109) he obtained the degree or title of Sūri and died in Saṃvat 1229 (A. C. 1172) at the age of 84" (JBBRAS, xxvi, p. 224).

Hemacandra is the author of the following works :—

- i. Śabdānuśāsana called Siddhahemacandram.
Dhātupāṭha ; Dhātupārāyaṇa, Dhātumālā.
Uṇādisūtravṛitti
Līngānuśāsana.
- ii. Abhidhānacintāmaṇi ; Nāmamālā, Nāmamālāśeṣa.
Anekārthasaṅgraha ; Anekārthāśeṣa.
Nighaṇṭuśeṣa ; Śeṣasaṅgraha, Śeṣasaṅgrahasāroddhāra.
Deśīśabdasaṅgraha.
Ekākṣaranāmamālā.
- iii. Chandonuśāsana.
Kavyānuśāsana with Alankārācūdāmaṇi.
- iv. Pramāṇamīmāṃsā.
Balābalasūtrabṛihadvṛitti.
- v. Yogaśāstra.
- vi. Dvyāśrayakāvya.
Śalākāpuruṣacarita.
- vii. Vibhramasūtra. (?)

In concluding this introduction, I think I will be permitted to say a few words in explanation of the delay which has occurred in preparing this edition, as it may also partly account for some shortcomings of it. The work was entrusted to me early in May 1921 and I expected it would be ready by the end of the following year. But with eighteen hours and sometimes more of teaching work in the College and other duties attached to my position, coupled with the poor state of my health, I had very little time to spare for the work and had, therefore, to extend the time, though reluctantly, year after year. The delay was, therefore, unavoidable but in the interests of the work I wish it were longer. My best thanks are due to the authorities of the Bhandarkar Oriental Research Institute who have been, I should say, too kind to me by deferring to my conveniences and extending the period not only for the preparation of the edition but also of the loan of the seven Mss. lent to me.

'Vidyāsadma'
1st February 1926

P. V. RAMANUJASWAMI.

P. S. I am indebted to my friend and former pupil, Pandit P. Perayya Sastri, *Siromani* and *Vidyaprabina*, of the local Maharajah's English College for helping me in reading the proofs of this work.

11-11-1937.

P. V. R.

Introduction

II

(To the first edition)

The present edition of Hemacandra's Deśināmamālā is based on the following Mss. :—

A. — A Ms. from Bikaner. No. 271. foll. 17. Samvat 1549. Text only. A very valuable Ms.

B. — A very clearly written Ms. from Vadhvān. No. 724. foll. 90 or properly 91, fol. 53 being numbered twice. Text and commentary. The Ms. is not dated; it probably belongs to the last century. It is on the whole very correct, but it constantly exchanges च and व, य and व, ज्ञ and झ, छ and थ, द, द, ड, ड, and in this respect it cannot in any way be relied upon.

C. — A modern copy of a Ms. from Ahmedabād, prepared for Dr Bühler. No. 184. foll. 315 in folio. Text and commentary. The original Ms. was dated Samvat 1587. The copy has been made rather carefully; but the copyist apparently not being versed in reading Jaina Mss., the characters peculiar to these Mss. are constantly misread. Thus the blunders of the original have been largely increased. A second hand has tried to correct some of the mistakes, but not always successfully.

D. — A Ms. from Pālī near Jodhpur in Mārwar. No. 270. foll. 32. Text and commentary; incomplete. This Ms. is written very badly and is very incorrect. I have not mentioned in the critical notes all its blunders, and from I. 117, I have quoted it only occasionally.

E. — A Ms. from Ahmedabād, belonging to Dr Bühler, foll. 20. Text only. In the colophon it bears the date 1575, which is probably intended for the Samvat era. This is by far the best of all the Mss. Unfortunately it is incomplete, foll. 1 and 19 being wanting. It has been made the basis of my text.

F. — The various readings of a Ms. from Limadī, collated by Dr Bühler's Pandits with C. With the exception of a few trifling differences the Limadī Ms. agrees closely with the Vadhvān Ms. (B).

G. — A Ms. from Bikaner. No. 271. foll. 46. Text and commentary. An old, good Ms. It has got the same number as A, because it was believed to contain the commentary to A. This, however, is not the case. The Mss. are quite independent of each other. G gives the best text of the commentary but it is unfortunately greatly damaged, most of the leaves having been gnawed by a rat, and afterwards broken off. The damages begin with fol. 15; from fol. 24, not much more than one half of the leaves, sometimes less, is extant; from fol. 42, only scattered fragments are left, I have tried to combine these fragments, and after much trouble and with

a great loss of time I have succeeded in identifying nearly all the fragments. The Ms. ends with डमुहो in viii. 21, the rest being entirely lost.

After I had worked out the text and the greater part of it had been sent to India for being printed, I received two more Mss. from Dr Bühler, viz.—

H. — A Ms. bought at Ahmedabād for Government in 1879, foll. 62. Samvat 1628. Text and commentary. The Ms. is very carelessly written and of no value at all.

I. — A Ms. belonging to Pandit Bhagvanlal Indrajī, foll. 86. Text and commentary ; incomplete, foll. 8-27 and the end from यदाह भरतः in viii. 72 being wanting. The Ms. is a copy of the same codex archetypus from which G is copied. It agrees with G in almost all particulars. As it is written very distinctly, it would have saved me much time and trouble, and greatly facilitated my task, had I got it a year earlier. I have consulted it in all doubtful cases when correcting the proofs, but I could no more give its readings in the notes.

All the Mss. are written in the characters peculiar to the Jainas. Hence it was very difficult to hit the true reading in all cases where च, व and व, ख and छ, य and व, ञ and ज्ञ, द, ढ, ढ, ढ, ढ were concerned. There are not many words in which all the Mss. agree in the use of these letters. In order to ascertain the correct reading I was very often obliged to have recourse to etymology. Where that failed me, I had nothing to guide me but the best Ms., which, however, is by no means quite trustworthy. A few examples will best illustrate the method I have adopted in constituting my text, and at the same time show the difficulties I had to grapple with.

At vi. 139, the Mss. ABCDEFGI read मेडम्भो, a reading which is twice repeated in the commented Mss. H reads मेडेज्जो (text), मेडम्भो (commentary), मडम्भ° (example). Only E has मेडम्भो, a reading I have adopted for etymological reasons. There can be no doubt that मे stands for मड, the Prakrit equivalent of मृगी (compare vi. 121, मडहरो and मेहरो in which the same contraction has taken place). डम्भ represents Sanskrit दम्भ with the change of द to ड according to Hemacandra's Prakrit grammar I. 217. Thus मेडम्भो, which is stated to mean 'a doe-snare,' properly signifies "a thing which deceives (or injures) does." In support of the reading here adopted, I may point to the critical notes to Hemacandra i. 217, where two of the Mss read डम्भो, though there डम्भो is the only possible form. At iii. 43, the majority of the Mss. reads जण्होहणो. Since this word represents a Sanskrit * यज्ञापहन् (cf. यज्ञहन्), I have adopted the reading जण्होहणो. Here the authority of the best Ms. led me to the correct reading. In a great many cases, however, I was deprived even of this help. Thus vi. 46, the Mss. ABCEFG read जले पिच्चं, GHI पिच्चं. In the commentary, all the Mss. except H, read पिच्चं ; in G the word is torn off. In the example, which is wanting in G and I, BF read अपिच्चं, C अपिच्चि, H is doubtful. Thus पिच्चं seems to be the correct reading. Yet I could not admit it into my text. The word is apparently deriv-

ed from पिवति "to drink," and hence it must be written पिवं. I have since found the word actually spelled पिवं in Trivikrama's Prakrit Grammar, the Mss. of which are written in the Grantha character. Sometimes the Sanskrit was my only guide. Thus in i. 98, the authority of the Mss. seems to call for the reading उल्लोचो, which is also given by the Mss. of the *Paīyalachchhī* v. 217. The Sanskrit उल्लोच, however, decides in favour of च. Likewise in ii. 11, it was alone the Sanskrit which moved me to write किलिंच and not किलिंव. In other cases I had recourse to the modern Indian languages. Thus in viii. 29, which is wanting in E and G, I have written सिंढा and not सिंटा, or सिंडा, only in consideration of Sindhi *सिंढ fem.* 'a whistle, whistling,' a reading which is confirmed by I.

The Mss. often agree remarkably in blunders of all kind. Thus at p. 68, 14, (p. 78, l. 14 of this ed.) they all, without exception, read पुरः स्थिते, though there cannot be any doubt that परतः स्थिते must be written. It was more difficult to make out the correct reading in cases like that of vi. 127. Here AEF read महालक्खो, the rest महावलक्खो, and with a singular persistence this reading is repeated by all the commented Mss. (except I) in the commentary and the example. Here again etymology helped me. The Sanskrit equivalent is *महालयपक्ष ; so महालक्खो had to be chosen.

Now I am fully aware that after all etymology is no safe guide ; and I fear that I have adopted more than once a wrong reading, misled by a false etymology. To get the original meaning of a word was often very difficult, and in the present state of our knowledge of the middle and modern Indian languages not rarely quite impossible. In such cases I was quite left to my linguistic instinct. Thus at i. 144, example 111, I have written थुङ्किअमुही. Here BG read वुङ्किय, CH वुङ्किय, F वुङ्किय. As I could make nothing of any of these readings, I supposed that व was a mistake for थ; and turning to this letter I found the word in question at v. 31, but at the same time almost as many various readings as I had Mss. at my disposal. In the text A has वुङ्कियं, BF थुङ्कियं, C थुङ्कियं, D थुङ्कियं, E थुङ्कियं, G वुङ्कियं, H थुङ्कियं I थुङ्कियं. In the commentary BCF read थुङ्कियं, G थुङ्कियं, H वुङ्कियं, I थुङ्कियं. Taking into consideration the various readings of i. 144, 111, थुङ्किअ seemed to me to be the correct spelling, which I adopted accordingly. Words of this kind occur very frequently, and I hope I shall be pardoned if sometimes I should have failed to hit the correct reading.

Another great difficulty was raised by the examples which Hemacandra adds at the end of the commentary on each stanza of the *Ekārthasābdas*. These examples are either void of all sense, or of an incredible stupidity. It was not indeed easy to compile examples from words combined in the same stanza by the mere chance of alphabetical arrangement and the equal number of syllables. But even granting this, Hemacandra might, I think, have done his task far better ; or, if the examples were composed by his disciples, he should not have admitted them into his work. In a few cases he has given two examples on one stanza, and had he done this throughout, we should not have to complain so much of the extreme

absurdity of these verses. It was a most disgusting task to make out the sense, or rather nonsense, of these examples, some of which have remained rather obscure to me. But as they often are the only means of ascertaining the correct meaning of a Deśisabda, and besides contain some valuable material for Prakrit lexicography and grammar, I have spared neither time nor labour to make them as readable as their purport will allow.

In general, I have strictly observed the rules of sandhi often violated by the Mss. But I have not hesitated to follow the Mss. when this seemed to me desirable for the sake of clearness. With reference to the nasals, I have adopted a method which I hope will in some way facilitate understanding. I have written throughout anusvāra in Deśisabdas in accordance with the practice of the modern languages, but the nasals of the several vargas in Tatsamas and Tadbhavas. I am, however, very far from believing that Hemacandra himself has done so, and that this method should be followed in all Prakrit works. On the contrary, there are traces which show that even in Deśisabdas the nasals are preferable to the anusvāra. Thus from i. 26, it follows that अइरिप्पो, and not अइरिपो, is the correct spelling. At i. 18, I have only reluctantly written अंधंयू instead of अन्धन्यू, and likewise at iv. 31, गीरंगी instead of गीरङ्गी, since this word is used as a Tatsama in the commentary on ii. 20, 30, vi. 133. But cases like these are very rarely met with, and they could, therefore, not move me to give up my method, which, as I have experienced myself, is a great help for the reader. It is well known that in Jaina Mss. न, when standing in the beginning of a word, or when doubled in the middle of it, generally is not changed to ण. Hemacandra himself has laid this down as a rule in his Grammar, I. 229. Some of the Mss. of the *Deśināmamālā*, especially G, adopt the same spelling, but without consistency; sometimes they all agree in writing न or न्न. I have always corrected this to ण or ण्न, since Hemacandra at the end of the fifth varga expressly states that no Deśisabda begins with न, but that the rule वदौ given in his grammar only applies to Prakrit words which have their origin in Sanskrit. Strange as this remark is, considering the modern languages, in which ण never is used in the beginning of a word, yet I saw no reason to go counter to Hemacandra's distinct statement. I have also followed throughout Hemacandra's own rule on the use of the euphonic य (Grammar I. 180). There is no Ms., either of the *Siddhahemacandram* or of the *Deśināmamālā*, which strictly observes it. They all write य, also after other vowels than अ, आ especially after इ, ई. As Hemacandra makes no exception with regard to the Deśisabdas, I have patiently undertaken the tedious task of correcting the many hundreds of instances in which the rule has been infringed by the Mss. I have not, however, made even the slightest correction without giving the reading of the Mss. in the critical notes.

I have called the work देशीनाममाला. Properly it ought to have been called रत्नावली, as this is the name given to the work by Hemacandra himself (viii. 77). देशीनाममाला it is termed in the best Mss. of the text,

AE, and in the margin of the single folios of H. In i. 2 and viii. 77, it is styled देशीशब्दसंग्रह, a name which is also intimated by the Mss. BCDEFGI, as they call the वृत्ति देशीशब्दसंग्रहवृत्ति. रत्नावली being too unexpressive a name, and देशीनाममाला the usual appellation of works of this kind, I have followed the best Mss.

The *Deśināmamālā* has been discovered by Dr Bühler. In the *Indian Antiquary* II, p. 17 ff. (1874) he has given the first notice of it from the only Ms. then in his possession, the original of C. By his indefatigable researches which have already so much promoted Sanskrit philology, he succeeded afterwards in finding the materials described above, and in October 1877 he proposed to me by letter to publish the work in company with himself. I gladly accepted this offer, and we agreed that I should publish the text while Dr Bühler took upon himself to work out the glossary. Though I am fully aware of the deficiencies of this volume, yet I hope that in some degree at least, it will justify the confidence placed in me by Dr Bühler. My best thanks are due to him not only for his making over to me the Mss. he had collected with so much labour and care, but also for his reading one proof of this volume and communicating to me some valuable remarks on my text. I have also to thank Mr Banks, the Superintendent of the Bombay Education Society's Press, for the extraordinary care with which he has carried on the printing and executed my corrections. Since I could read myself but one proof, it is chiefly due to him that comparatively few misprints will be found in these pages.

Kiel, 15th of March 1880.

R. FISCHER.

॥ देशीनाममाला ॥

11 10-11-11-11-11 11

अथ देशीनाममाला प्रारभ्यते

देशी दुःसंदर्भा प्रायः संदर्भितापि दुर्बोधा ।

आचार्यहेमचन्द्रस्तत्तां संदभति विभजति च ॥

समग्रशब्दानामनुशासने चिकीर्षिते संस्कृतादिभाषाणां षण्णां शब्दानुशासने सिद्धहेमचन्द्रनाम्नि सिद्धिरुपनिबद्धा । इदानीं लोपागमवर्णविकारादिना क्रमेण पूर्वे- 5 रसाधितपूर्वा देश्याः शब्दा अवशिष्यन्ते । तत्संग्रहार्थमयमारम्भः । तत्रादौ शिष्टसमय इत्यधिकृतदेवता नमस्क्रियते ।

गमणयपमाणगहिरा सहिअयहिअयहिअयंगमरहस्सा ।

जयइ जिणिन्दाण असेसभासपरिणामिणी वाणी ॥ १ ॥

गमास्तात्पर्यभेदिनः सदृशपाठाः । नया वस्त्वेकदेशग्राहिणः स्याद्वादाविरो- 10 धिनोऽभिप्रायविशेषाः । नैगमसंग्रहव्यवहारजुसूत्रशब्दसमभिरूढैवंभूताभिधानाः । सप्त प्रमाणानि स्याद्वादगोचराणि प्रत्यक्षादीनि । तैर्गभीरा मन्दबुद्धीनामस्ताधाः । अथ च सहृदयं सचेतनं हृदयं येषां तेषां हृदयंगमरहस्या । अत एव जयति निःशेष- तीर्थिकभाषोत्कर्षेण वर्तते । जयत्यर्थेन च नमस्कार आक्षिप्यते । अयमपर उत्कर्षो यदशेषभाषारूपत्वेन परिणमते । यदाह ।

15

देवा दैवीं नरा नारीं शबराश्चापि शाबरीम् ।

तिर्यञ्चोऽपि हि तैरश्रीं मेनिरे भगवद्विरम् ॥

सैवंभूता जिनेन्द्राणामर्हतां वाणी जयतीति संबन्धः ॥ [१]

L. 1. A opens with अर्हं BY with एदं । अर्हं D with श्रीगुरुपादेभ्यो नमः G with ओं नमः सर्वज्ञाय X with एदं Z with एदं । ओं नमः सर्वज्ञाय. L. 2. X दुःसं add 2. hd. दर्भा. L. 3. C विभजति वै. L. 4. BC 2. hd. सनयशब्दा° D संस्कृतादि षण्णां भाषाणां X °भाषणं. L. 5. BCF सिद्धिरूपानि° D सिद्धरूपं. L. 6. X देशाः. L. 7. cdd. इति अधिकृतं. L. 8. Y गमनयं ACDG (F?) YZ साहिययाहिययंहिययंगमं B °हिययंगमं. L. 10. X गमणगमास्ता°. L. 11. B अभि° D नैगमादयः ; om. from संग्रहं to °भिधानाः BCFX °हारकजुसूत्रशब्दसमभिरूढ एवं°. L. 12. X स्यादाद° XZ तैर्गभीरा G om. मन्द B °नामंस्ताधा C °बुद्धिनामस्तथाः D °बुद्धानाम F °नामंस्ताद्या misread) X °नामस्तयो. L. 13. X सहृदयं & येषां. L. 14. C °र्थे B °कारः cdd. उत्कर्षः. L. 15. Z यदाशेष°. L. 16. XZ देवीं. L. 17. D adds इति शेषपदत्रयां. L. 18. cdd. सा एवं° (Z सा इत्थं°) D om. अर्हतां.

व्युत्पित्सुप्रवृत्तयेऽभिधेयप्रयोजने आह ।

णीसेसदेसिपरिमलपल्लविअकुऊहलाउलत्तेण ।

विरइज्जइ देसीसदसंगहो वण्णकमसुहओ ॥ २ ॥

देशीशब्देन देशीशास्त्राण्युच्यन्ते । निःशेषदेशीशास्त्राणां परिमलेन परिशील-
 5 नेन पल्लवितं प्रादुर्भूतं कचिदर्थसमर्पकत्वेन कचिद्वर्णानुपूर्वीनिश्चयाभावेन कचित्पूर्व-
 देशीविसंवादेन कचिद्वतानुगतिकतानिबद्धशब्दार्थतया यत्कुतूहलं तेन यदाकुलत्वमा-
 कथमयमपभ्रष्टशब्दपङ्कमग्नौ जनः समुद्धरणीय इति परोपचिकीर्षारभसस्तेन हेतुना
 देशीरूपाणां शब्दानां संग्रहो विरच्यते । अस्माभिरिति शेषः । पादलिप्ताचार्यादि-
 विरचितदेशीशास्त्रेषु सत्स्वप्यस्यारम्भे प्रयोजनं विशेषणद्वारेणाह वण्णेति । वर्णा
 10 अकारादयो हकारावसानाः प्राकृतप्रयोगयोग्याः । तेषां पदादिभूतानां सुखग्रहण-
 धारणनिमित्तं क्रमः परिपाटिः । तेन वर्णक्रमेण द्व्यक्षरत्र्यक्षरचतुरक्षरादिपदक्रमेण च
 सुखदः सुभगो वा । वर्णक्रमेण हि निर्दिष्टाः शब्दा अर्थविशेषसंशये सति सुखेनैव
 स्मर्यन्तेऽवधार्यन्ते च । वर्णक्रमातिक्रमेण च निर्दिश्यमाना न सुखेनावधारयितुं
 शक्यन्त इत्यर्थवान् वर्णक्रमनिर्देशः ॥ [२] .

15 पुनरितरदेशीभ्यो वैलक्षण्यमाह ।

जे लक्खणे ण सिद्धा ण पसिद्धा सक्कयाहिहाणेसु ।

ण य गउणलक्खणासत्तिसंभवा ते इह णिवद्धा ॥ ३ ॥

L. 1. C व्युत्पित्सु° BCDX अभि°. L. 2. B °देसी° C °देशि° X °देस° C °पर°
 ABDFGXYZ° पल्लविय°. L. 3. C° इज्जइ जइ देशी° Y वन्नकम° BDX °सुहउ. L. 4.
 BCFG, D 2. hd. X परिमलनेन C om परिशी°. L. 5. D °र्थसम° X °र्थभामर्प° X
 कचिद्व° B °वर्णानुपूर्वीकत्वनि° D °पूर्वी° X कचित् पूर्व°. L. 6. GZ °गतिकतया निबद्ध° G
 °शब्दार्थितया° D 2. hd. °गतिकतया BDF यकुतू° DX आ for आः Z °लत्वं आः कथमयं.
 L. 7. B °रभसः D °रभसेन हे°. L. 8. CDGXX °स्माभि°. L. 9. GZ °विरचितशब्दशा-
 स्त्रेषु D °देशीशब्दशा° BCDFX सत्स्वपि अ° C विशेषेण D °वर्णा°. L. 10. CX
 हकारान्ताः D हकारान्ता CDGZ °योग्योस्तेषां X °योग्योस्तेषां B पदादिभूतां Z °ग्रहणनिमित्तं.
 L. 11. BD °धरणा° CDGXX °पाटिस्तेन X om. from द्व्यक्षर° to च incl. C om.
 चतुरक्षर. L. 12. X om. from निर्दिष्टाः to क्रम 1. 14. BG शब्दाः. L. 13.
 cdd. अवधा° L. 16. G ये CF लक्खणे GZ न प° CDF सक्कयाभि°. L. 17. G न
 CD गओणलक्ख° FX °सति° CDFY निब°.

लक्षणे शब्दशास्त्रे सिद्धहेमचन्द्रनाम्नि ये न सिद्धाः प्रकृतिप्रत्ययादिविभागेन न निष्पन्नास्तेऽत्र निबद्धाः । ये तु वज्जर-पज्जर-उष्फाल-पिसुण-संघ-बोल्ल-चव-जंघ-सीस-साहादयः कथ्यादीनामादेशत्वेन साधितास् [सिद्धहेमचन्द्रम् ४, २] तेऽन्यैर्देशीषु परिगृहीता अप्यस्माभिर्न निबद्धाः । ये च सत्यामपि प्रकृतिप्रत्ययादिविभागेन सिद्धौ संस्कृताभिधानकोशेषु न प्रसिद्धास्तेऽप्यत्र निबद्धाः । यथा । अमृतनिर्गम-च्छिन्नोद्भवा-महानटादयश्चन्द्र-दूर्वा-हरादिष्वर्थेषु । ये च संस्कृताभिधानकोशेष्वप्रसिद्धा अपि गौण्या लक्षणया बालङ्कारचूडामणिप्रतिपादितया शक्त्या संभवन्ति । यथा । मूर्खे बड्लो । गङ्गातटे गङ्गाशब्दस्त इह देशीशब्दसंग्रहे न निबद्धाः ॥ [३]

इदानीं नानादेशप्रसिद्धभाषास्वतिव्याप्तिपरिहारार्थं देशीलक्षणमाह ।

10.

देसविसेसपसिद्धीइ भण्णमाणा अणन्तया हुन्ति ।

तम्हा अणाइपाइअपयट्टभासाविसेसओ देसी ॥ ४ ॥

देशविशेषा महाराष्ट्रविदर्भाभीरादयस्तेषु प्रसिद्धा । मगा पश्चात् । निकूइला जितः । उक्खुरुहुंचिओ उत्क्षिप्तः । प्रेयंडो धूर्तः । हिंगो जारः । विड्डो प्रपञ्चः । दढमुढो मूर्ख एकग्राही । इत्येवमादयः शब्दा यद्युच्येरन्तदा देशविशेषाणामनन्त- 15
त्वात्पुरुषायुषेणापि न सर्वसंग्रहः स्यात् । तस्मादनादिप्रवृत्तप्राकृतभाषाविशेष एवायं देशीशब्देनोच्यत इति नातिव्याप्तिः । यदाह ।

L. 1. D om. न. L. 2. X °भागेत B निष्पन्नाः BF ते इत्यत्र X निष्पन्नास्ते CD निबद्धा BCFGZ वज्जर Z om. पज्जर BFGXZ उष्फाल C उष्फाल. L. 3. BCFGZ बोल्ल X बोलेरव° BDF चव Z व B °ताः. L. 4. cdd. ते अन्ये; illegible in G. CF गृहीताः D 2. hd. del. अप्य L. 5. G सिद्धास् BCF °द्धाः G ते अप्यत्र B ते पि अत्र. L. 6. X add यथाः before यथा B °द्भवा D °द्भवा; illegible in G. B °नटादयः. L. 7. cdd. °कोशेषु अप्र° D गौण्या गौणसारोपसाध्यवसनाभ्यां लक्षणगालक्षया cdd. वा अलं°. L. 8. BF °पादिततया B मूर्खे Z °तटे शब्दस् G °शब्दास् B °शब्दाः D °शब्द cdd. ते. L. 10. X इदानीं cdd. °भाषासु अति°. L. 11. X °पसिद्धीअ भिन्न° Y °पसिद्धीए. L. 12. ABCFGYZ °पाइय° D अणाइयपट्ट° A °विसउ BCXZ °विसेसउ. L. 13. B °शेषाः G °र्भाभीरास् B °दयः G मग G निकूइ° (?) CZ निकूइ° X निकूइ° D तिकाइलाजितः (sic). The reading is very doubtful. Perhaps it should be जिक्कूइला जितः । L. 14. B उत्त° CF उत्तल° D उत्तर° X उत्खुरु° Z उक्खुड° BDZ °चिउ X °विउ D पेडो CDX धूर्तो G विड्डो प्रपंचो Z विड्डो प्रपंच. L. 15. C om. मूढो X मूर्खेः एकग्राही B शब्दाः BCDEFX यादि cdd. उच्येरन्तदा DGZ °षाणामानन्त्यात्. L. 16. B तस्मात्. L. 17. X देशीशब्दे° BCF, D 1. hd. X °च्यते.

वाचस्पतेरपि मतिर्न प्रभवति दिव्ययुगसहस्रेण ।

देशेषु ये प्रसिद्धास्ताञ् शब्दान् सर्वतः समुच्चेतुम् ॥ [४]

अत्र अकारादयो द्वक्षराः शब्दाः संगृह्यन्ते ।

अज्जो जिणम्मि अल्लं दिअहम्मि अणू अ सालिभेअम्मि ।

अंको णिअडे अल्ला अच्चा अम्मा य अम्बाए ॥ ५ ॥

अज्जो जिनोऽर्हन् बुद्धश्च । यदाहुः । अर्हन्तं प्रति देवज्जो ॥ यदि तु स्वामि-
पर्यायअर्थशब्दसमुद्भवोऽयं तदा मङ्गलार्थमस्योपादानम् । अज्जा गौरीति केचित्संगृ-
ह्णन्ति । तदयुक्तम् । तस्य संस्कृत आर्याशब्दादेव सिद्धेः । यदाह । आर्याम्बिका
मृडानीति ॥ [हलायुधः १, १५] अल्लं दिनम् । अणू शालिभेदः । अंको
निकटम् । अल्ला अच्चा अम्मा च अम्बा । जननीत्यर्थः ॥ यथा ।

वीरज्जरवी अल्लं विरयन्तो भिण्णमोहतिमिरोहो ।

अणुगोविगिज्जमाणो गिरिअंके जयइ विहरन्तो ॥ १ ॥

जगअव्वअम्बिआए पाए दंसेंसि जइ ण उज्जिन्ते ।

तो तुह अहं ण धूआ अल्ले अम्मा तुमं पि ण हु मज्झ ॥ २ ॥ [५]

अको दूए अक्का बहिणी अप्पो पिआ अहं दुक्खे ।

अंगुट्ठी अवगुण्ठणमगयअयक्कायगा दणुए ॥ ६ ॥

L. 1. X om. मतिः D °साहस्रेण B °सहस्रेण. L. 2. B °सिद्धा cdd. तान्
G सर्वान् for शब्दान् BF सर्वतस् C समुच्चयतुं. L. 3. XZ तत्र X द्वक्षरा B शब्दा.
L. 4. RCDF जिणम्मि and so generally, a v. 1 which will not be noted any
more hereafter. CDF दिय° X दिअहम्मि CFY य C साल° BDF °मेयम्मि
GY °मेयम्मि. L. 5. cdd. णियडे (Y नियडे) BDGZ अच्चा Y अच्चा. L. 6.
B अर्हन् X ज्हेन् CFGZ यदाहुर् D यदाह । आर्या अंविमि देवज्जो (sic) G अर्हन्तं X
देवजो (!). L. 7. BDG °आर्य° D गौरी तु केवि तु (sic) X °त्संहन्ति BG
°गृह्ण° CDF °गृह्ण°. L. 8. D संस्कृतस्याया° CG आर्यश° X सिद्धाः BDX आर्या
अंवि° CE आर्या अम्बि° G आर्यावि°. L. 9. CGX सालि°. L. 10. cdd. अच्चा (Z अच्चा).
L. 11. X चीर° C °रवी G विरअन्तो BF विरइन्तो BGZ भिन्न°. L. 12. C अणुगोवि-
गिज्जा° D °गिज्जा° G जअइ D जयाइ X तिहरन्तो. L. 13. BCF °अच्च° Z °अव्व°
cdd °याए X जणइ D उजि° C उज्जितो. L. 14. BCFX ता CDX न CDGX धूया
CX न C मज्झ D मज्ज Z ज्जा. L. 15. Z पिऊ for दूए A पिऊ BCFXY पिया
C दुक्खे D adds : इति द्वक्षरकांड (sic ; l. °डं) समाप्तम् । L. 16. Z °मगउअयक्काज्ज
X °मंगय° D °यक्कायगादगा दणू D adds इति द्वक्षरकांडव्याख्यानं ॥

अक्रो दूतः । अक्का भगिनी । अम्बार्थस्तु संस्कृतसमः । यत्कालापाः । हे
अक्क ॥ [कातन्त्रम् २, १, ४०] अप्पो पिता । अहं दुःखम् ॥

॥ अथ त्र्यक्षराः ॥

अंगुट्टी अवगुण्ठनम् । शिरोऽवगुण्ठनमिति यावत् । त्र्यक्षरप्रस्तावात्त्वंगुट्टीत्यनु-
वाद्यम् । अवगुण्ठनं त्वर्थनिर्देश इति सामानाधिकरण्येऽपि न विध्यनुवादसंदेहः । 5
अगओ अयक्को अयगो इति त्रयो दानवार्थाः ॥ यथा ।

कयअंगुट्टी अक्के अयगअयक्कारिअप्पमहहरणं ।

जमअक्कसमे कमढागए वि करुणापरं णम सुपासं ॥ ३ ॥

अत्र च । अह असौ । अणं ऋणम् । अडो कूपः । अण नञर्थे । अइ संभावने ।
एते शब्दानुशासन एवास्माभिः साधिता इत्यत्रैव नोपात्ताः ॥ [६] 10

अंकेल्ली अ असोए अज्जेल्ली दुहिअदुज्जधेणूए ।

अंवेट्टी मुट्ठिज्जूए अण्णाणं विवाहवहुदाने ॥ ७ ॥

अंकेल्ली अशोकतरुः । अज्जेल्ली दुग्धदोह्या धेनुः । या पुनःपुनर्दुह्यते । अंवेट्टी
मुष्टिद्यूतम् । अण्णाणं विवाहवधूदानम् । विवाहकाले वध्वै यदीयते । यद्वा विवाहार्थं
वध्वा एव वराय यदानम् । मौख्यवाचकस्त्वण्णाणशब्दोऽज्ञानशब्दभव एव ॥ यथा । 15

अंकेलितलासीणो मा रम अंवेट्टिआइ पुत्त तुमं ।

अज्ज तए दायव्वा अज्जेल्ली बहिणिअण्णाणे ॥ ४ ॥ [७]

- L. 1. Z अंवायास्तु X संस्कृतसमः. L. 2. X हे अक्क हे L. 3. D त्र्यक्षरशब्दाः ।
L. 4. X गुण्ठणं C om. शिरोऽवगुण्ठनम् GZ. om. त्व BCDFX वात्तु अंगु
cdd. अंगुट्टी (B अगु° C ठी) इत्य° L. 5. BCFX तु अर्थ° D om. त्व G om. न
L. 6. G अगउ BCDF अगयो X दानवार्थः. L. 7. G गुट्टी C गुट्टी CDX
अयक्कअयगारि° G अअक्का° Z अयगयइक्कारि° L. 8. X कमहा° L. 9.
cdd. अयि. L. 10. Z एवास्मा° cdd. इत्यन्यैरिप नो° (X इत्यान्यैरिपि च नो°).
L. 11. FGY य A अज्जेण्णी GZ अज्जेल्ली C 2. hd. अज्जे° DX अज्जे° (?) F अज्जे°
XYZ दुहिय° G om. दुहिअ A दुज्जवणू C दुज्ज° DG दुद्ध° L. 12. ABG. अंवे°
CF अम्बे° X अंवेट्टी G मुट्ठि° C अट्ठि° CDGZ जुए BFY जुए X जए G अन्नाणं
ACXYZ बहु° C दाणे. L. 13. GZ अशोकः G अज्जे° CD अज्जे° F अज्जे° Z अज्जे°
CFX धेनुर् B या पुनर्दुह्यते CF पुनः पुनः X om. पुनः G अंवे° B अम्बे° CDF अम्बे°
L. 14. G मुष्टिधातुं G अन्ना° X वध्वे C वध्व cdd. वाचकस्तु अ° G अन्ना° BCDFX
अज्ञान° X था for यथा. L. 16. G अंवे° B अम्बे° CDF अम्बे° G आए B याइ D
चाइ C पुत्तं Z तुम. L. 17. D अज्जेल्ली F अज्जे° G बहि° B बह° GZ अन्ना°.

अद्वंतो परंते अरुणं कमले अकासि पज्जन्ते ।

अग्घाडो अवमग्गे अवेसि अंवेसि घरफलहे ॥ ८ ॥

अद्वंतो पर्यन्तः । अरुणं कमलम् । अकासि पर्याप्तम् । कृतमलमिति यावत् ।
अग्घाडो अपामार्गः । अवेसी तथा अंवेसी गृहद्वारफलहकः । अवेसि अंवेसीति लुप्त-
विभक्तचन्तौ समाहारो वा ॥ यथा ।

अवेसिपएसठिआ अग्घाडअवेसिलग्गवत्थमिसा ।

णयणारुणअद्वन्तेण णिअसि जं तं अकासि लज्जाए ॥ ५ ॥ [८]

अंकारो अत्थारो साहिज्जे अत्थुडं लहुए ।

अकंतं च पवुड्डे अंबोच्ची पुप्फलावीए ॥ ९ ॥

अंकारो तथा अत्थारो साहाय्यम् । अत्थुडं लघु । अकंतं प्रवृद्धम् ।
अंबोच्ची पुष्पलावी । यदाम्प्रपुष्पाण्येवोच्चिनोति तदा न देशी ॥ यथा ।

कुसुमाउहअंकारं अंबोच्चीणं च कुणइ अत्थारं ।

मलयसमीरो अइअत्थुडो वि काही किमकंतो ॥ ६ ॥ [९]

धणवन्तम्मि अहिह्लो अविअं भणिए गयम्मि अट्टहो ।

अज्झत्थो आगयए अइणं गिरिअडमणत्तमोमाले ॥ १० ॥

L. 1. C अद्वंतो C पज्जन्ते. L. 2. B अग्घा° Y °मगे (?) AB अंवे° C अम्वेसि DF अम्वे°. L. 3. C अद्वंतो. L. 4. B अग्घा° D °मार्गो G अंवे B अम्वे° X अवंसी CF अम्वे° D आम्वे° D अवेसी G अंवे° B अंवेसीति (sic) CDF अम्वे° X अदेसि अचेसी (?) L. 5. G °भक्तचेतौ C °न्तो X य for यथा. L. 6. BG अंवेसि° CF अम्वे° D अम्वि° CX °पएसि° *edd.* °ठिया B अग्घा° G °डचवे° X °सिलप° B °वत्थंमि. L. 7. C अद्वन्तेण FX °अद्व° BGZ णियसि C णिअसं D णियासि C लज्जा. L. 8. DX. अच्छारो D आच्छुडं. L. 9. C अकंतं CGZ पवुड्डे X पवुड्डे D °हो F, Y (?) °हो BFG अंवे° C अम्बोच्ची superscr. च्ची D अम्बोच्ची X अंबुच्ची BDF पुष्प° XZ पुष्प° Y °लाईए. L. 10. C अछारो D अच्छा° X रुहाय्यं D अच्छुडं Z अकंतं. L. 11. BFG अंवे° C अम्बोच्ची D अम्बोच्ची C पुष्पलावी D पुष्प° GXZ पुष्प° G यदा पुष्पाण्येवो° B यदा आम्प्रपुष्पाण्येवो° CF यदा आम्प्रपुष्पाण्येवचिनोति D यदाम्प्राणि पुष्पाण्येव चिनोति X यदा आम्प्रपुष्पाण्येवचिनोति Z यदा आम्प्राणि पुष्पाण्ये°. L. 12. X °अंकारो BG अंवे° CF अम्बो° D अम्बोचीणं D आच्छारं. L. 13. G मलअ° D मलयमीरो वि अइच्छु. L. 14. CGYZ अहेह्लो. This reading is as correct as अहिह्लो DGXYZ अविअं C अविअं Y गयम्मि CF अट्टहो. L. 15. AD अज्ज° C आज्ज° G अज्जे° आगयए D आगइए C अयण ABCFY गिरिअडं GZ गिरियण (Z ड) मणंतमो° BF °मोमले D °मोमाल X °मोमालो.

अहिलो ईश्वरः । अविअं उक्तम् । अट्टटो यातः । अज्झत्थो आगतः ।
यद्यप्येते त्रयोऽपि क्रियावाचिनस्तथापि त्यादिषु प्रयोगादर्शनाद्धात्वादेशेष्वस्माभिर्न
पठिता इत्यत्र निबद्धाः । एवमन्यत्राप्यूह्यम् । अइणं गिरितटम् । अणत्तं
निर्माल्यम् ॥ यथा ।

अज्झत्थो अट्टटो स किं अहिलो वि इअ मए अविअं ।

5

अइणे वि जस्स रण्णो सिरे अणत्तं व वुब्भइ ण आणा ॥ ७ ॥ [१०]

आले अलगमलिणो विंचुअए अंबुसू सरहे ।

अकुट्ठं अज्झासिअमंकिअवरुंडिआ य परिरम्भे ॥ ११ ॥

अलगं कलङ्कारोपः । अलिणो वृश्चिकः । अंबुसू शरभः । अकुट्ठं
अध्यासितम् । अंकिअं तथा अवरुंडिअं परिरम्भः । अवरुंडिअशब्दस्य पञ्चाक्षर- 10
स्याप्यर्थानुरोधात् त्र्यक्षरेषु पाठः । अन्यथा द्विरर्थकीर्तनं स्यात् । अयं च यद्यपि
क्रियाशब्दः । अवरुंडइ । अवरुंडिज्जइ । अवरुंडिऊण । इत्यादि प्रयोगयोग्यश्च
तथापि पूर्वाचार्यैर्धात्वादेशेषु न पठित इत्यस्माभिरपि तदनुरोधात्तत्रापठित्वेह
निबद्धः ॥ यथा ।

L. 1. DGZ अहेल्लो GZ अविय (Z यं) CX अविउं D अविउ BF अज्झल्लो D आज्जच्छो
corr. °त्थो. L. 2. C ऽपि कृता क्रिया° BF °वाचिनः G प्रयोगद° BZ °नात् G नात्
द्वा° GZ °शेषु अ°. L. 3. GZ इति अत्र G निबद्धाः D °प्यभ्यूहं GZ अचणं G अणत्ते C अणत्तं
D अणत्तं XZ अणत्तं. L. 5. G °त्थो D अज्जच्छो G. अट्ट° D अट्टाट्ट X हिं (sic) for
किं BDFGZ अहेल्लो X दि for वि cdd. इय (X एय Z यइ) BCFGZ अवियं D अचियं
X अविउं. L. 6. C अयणे GXZ अणत्तं D अणत्त BF वुज्जइ DZ वुज्जइ C तुज्जइ CXZ ए
for ण. L. 7. Y अलग° A विंचुअए BF विचुअए C विचुअए D विंचुअए G विंचुअए X विचुअए
Z विंचुअए ARG अंबु° C (F!) अम्ब°. L. 8. C अकुट्ठं D अंकु° A अज्जासिअमंकि-
अवरुं° Y अज्जासिय° X °सियमं° B °वरुंडि° C °अमङ्कियअव° D अज्जासियमंकिअअवरुं-
डिया G अज्जासियमंकिअअवरुंडिया Z अज्जासियमंकिअअवरुंडिया BF परिरभ Z
परिरम्भो. L. 9. Z अलंका° BG अंबुसू CF अम्बु° D अम्बु° X अच° G अकुट्ठं C °ट्ठं
X अकुट्ठं. L. 10. CGZ अंकियं BFX °तं DGZ °डियं X अवरुंडिअ° BCDF °डियश°
L. 11. D °धानिरो° X °रोधात्तु. L. 12. X अवरुंडइ RF अवरुंचइ C °रुडिज्जइ RF अवरुंडि-
ऊण G इत्यादिप्रयोगयोग्यपि BF इत्यादिप्रयोग्यश्च D °योग्यः Z प्रयोगाश्च. L. 13. X भावि
Z पठिता GZ इति अ° X गदनुरोधात्तत्रा° CX °पठित्वादिह BDFGZ °पठित्वा इह.
L. 14. G निव° X निबद्ध.

अकुठकोवअंबुसुअलिणाण भयम्मि केवलमलगं ।

महिलावरुंडिआओ वीहन्ति विवेअअंकिआ मुणिणो ॥ ८ ॥ [११]

खगगम्मि अणप्पो अल्लओ परिचिए पसुम्मि अक्कोडो ।

कयलीइ असारा आवणे अवारो अवारी अ ॥ १२ ॥

5 अणप्पो खड्डः । अल्लओ परिचितः । अक्कोडो छागः । असारा कवली ।
अवारो तथा अवारी आपणः ॥ यथा ।

णिव मा अक्कोडअसारअल्लयं कुण अणप्पमिमिणा हि ।

भरिआ अरिकरिमुत्ताहि दिसि अवारा विदिसि अवारीओ ॥ ९ ॥ [१२]

मोरे अल्लओ कुक्कुडे अलंपो अयालि दुद्धिणए ।

10 णिण्णेहम्मि अअंखो अज्झस्सं सविअमक्खए अणहं ॥ १३ ॥

अल्लओ मयूरः । अलंपो कुक्कुटः । अयाली दुर्दिनम् । अयालीति इका-
रान्तो लुप्तविभक्त्यन्तो निर्देशः । अअंखो निःस्नेहः । अज्झस्सं आक्रुष्टम् । अयं
धात्वादेशः । अज्झस्सइ । अज्झस्सिअं । इत्यादिप्रयोगदर्शनात् । पूर्वार्थायानुरोधात्त्विह
निबद्धः । अणहं अक्षतम् ॥ यथा ।

अणहो अयालिमत्ताल्लेसु वि तं अअंख पिअपासं ।

15 गन्तुमसहो अलंपो व्व अप्पमज्झस्सइ ति पहिअजणो ॥ १० ॥ [१३]

L. 1. CFX अकु° BG अंबु° CDF अम्बु BFX °लग. L. 2. BFG
°वरुंडणाउ CDXZ °व(Zच)रुंडियाउ CG वीहन्ति B चीहन्ति or वीी° F वीीहन्ति Z वाहन्ति
C विवेय° CDFGZ °अंकिआ X °अंकिणा. L. 3. Z अण्णो cdd. (C?)
अल्लउ. L. 4. PF कयलीउ ACFYZ य. L. 5. X खड्डः BF, C. 1, hd.
GXZ अल्लउ. X कयली. L. 6. From अवारो to अवारीओ l. 8 is
lost in X. L. 7. G. सा GZ °अल्लअं C इसिणा. L. 8. BCF भरिया D °मुत्ताहे
ABCDFGZ °मुत्ताहिं GZ विदिस G अवारी BF, C. 1, hd. (D?) अवारीउ. L. 9.
X अल्लो कुक्कुडे C कुक्कुडो GZ °डो CDY अलम्पो X अल्लो GYZ अआलि.
L. 10. AG णिण्णे° A अअंखो G अयं° ADG अज्झस्सं F अज्झ° BCDFGY सविअंम° X
सविअं. L. 11. CF अलम्पो X अल्लो BDFX कुक्कुटः B अयालि GZ अआली GZ अआ-
लीति X इयालीति G ईका° L. 12. X निर्देशः BCDF निस्नेहः D अज्जास्सं. L. 13.
BF अज्झइस्स D अज्ज° B अज्झस्सियं CFX °सियं D अज्ज° G °र्यानि°
BCDFXZ °रोधात्तु इह G. om. इह. L. 15. D अआलि° G °मेत्ताल° CXZ °मत्ताल° BF
°मत्ताल्लमुदितं D °मत्तोळ° Z चि D अयंख cdd. पिय°. L. 16. CF अलम्पो X अल्लो BCF च
D °ज्झस्सइ F °क्षस्सइ cdd. पहिय° X °जणे.

अंजसमुज्जू अद्वाओ मुकुरे अंछिअं च कट्टिअए ।

असिअं दत्ते सवसे अप्पज्झोऽणवसरम्मि अत्थक्कं ॥ १४ ॥

अंजसं ऋजु । अद्वाओ दर्पणः । अंछिअं आकृष्टम् । असिअं दात्रम् ।
अप्पज्झो आत्मवशः । अत्थक्कं अनवसरः ॥ यथा ।

अद्वायकराड् तुमं अंजसमइ असिअवंकभुमयाए ।

5

अंछिअहिअओ तम्मसि किं अत्थक्के अणप्पज्झो ॥ ११ ॥ [१४]

अक्कंदो आरक्खे अम्बकडक्खेसु अंबिरअवंगा ।

चन्दे अमयामयणिग्गमा य अद्दण्णअद्दणा विहुरे ॥ १५ ॥

अक्कंदो परित्राता । अंबिरं आम्रम् । अवंगो कटाक्षः । अमओ तथा
अमयणिग्गमो चन्द्रः । अमयणिग्गमशब्दस्यामृतानिर्गमो यस्येति व्युत्पत्तौ सत्यामपि 10
संस्कृतेष्वप्रसिद्धेर्देशीत्वम् । अद्दण्णो तथा अद्दणो आकुलः ॥ यथा ।

अंबिरअक्कंदाए मयणद्दण अमयणिग्गममुहीए ।

अमउग्गमम्मि खेळसु तरलअवंगच्छडाइ अद्दण्ण ॥ १२ ॥ [१५]

मच्छम्मि अंडओ अइरो आउत्तम्मि अंवडो कट्ठिणे ।

अलयं विट्ठममडणी मग्गे अलिआत्थयारिआ य सही ॥ १६ ॥ 15

L. 1. CF °समज्जू D °समुज्जू X °समूजू Z समज्जू ABCFXZ अद्वाउ G अद्वा DY
अंछियं FX अंछिअं G असिअं C (F?) कट्टिअए DZ कट्टि° G कट्टि° Y °चए. L. 2. DGY
असियं C (F?) सवेसे X सचसे A अप्पज्झो BF इणवसं C अणवसं Z om. s. L. 3.
AB, Cl. hd. FGXZ अद्वाउ B अंछियमा° CDXZ अंछिअमा° F अंछियं आ° G अंछिय-
माकृष्टं CDEFGXZ असियं. L. 4. D अप्पज्झो. L. 5. CDX अद्वाउ° GZ °कराय D °कराउ
G असमंजस D अजसम CGXZ असियं. L. 6. BCF अंत्थयिहियउ GXZ अंत्थयिहियउ
D अंत्थयिहियओ, corr. 2 hd. to अंत्थि° D अच्छक्के C अणपज्झो D अणप्पज्झो.
L. 7. C आरक्खे X आक्खे BCF अम्ब° C °डक्खे° G अंवकडक्खेसु X अंवडक्खेसु
BCDE अम्बिर° G अवरि°. L. 8. A °णिग्गमा Y °णिग्गमा (?) C °णिग्गमये X अधणं C
°अद्दण्णा. L. 9. GZ अंचिरं C अम्बिरं BF अम्बिरं om. आम्रम् BF आवंगे cdd. अमउ
corr. 2. hd. C. L. 10. X अम्मयणिग्गमो cdd. °शब्दस्य अमृ° CG °मृतात् नि° X
सत्तामपि L. 11. C (F?) अद्दणो तथा अद्दण्णो X अधणो. L. 12. G अवरि° B अम्बि° CF
अम्बि° Z अंचि° CDE °आक्कं C मयणद्दण BDG °निग्ग° X °ग्गसुहीए Z °सुहीए. L.
13. C अमउ° G °उगं G °गत्थडाइ CFGZ अद्दण्णा D अदिण्ण. L. 14. A अंकउ
BF अडउ CGXZ अंडउ AGZ अंवडो B अम्ब° CDE अम्ब°. L. 15. C
अलयं A अलियाइयारिया BF अलियाइयारिया CZ अलियाअत्थरिया (Z आ) D अलिया-
अच्छरिया G अलियाइयारिया Y अलियाइयारिया X अलिआअच्छरिया D om. य.

अंडओ मत्स्यः । अइरो आयुक्तः । ग्रामेशादिः । अंवडो कठिनः । अलयं
विद्रुमः । कुटिलकेशवाचकस्त्वलकशब्दभव एव । अडणी मार्गः । अलिआ तथा
अत्थयारिआ सखी ॥ यथा ।

कुण अंडयच्छि भणिआइ अत्थयारीण अंवडा किमसि ।

5 कामाइरा किमलिए किं अडणीए स तुम्ह अलउट्टि ॥ १३ ॥ [१६]

अहरो अखमे अजुओ सत्तच्छए अज्झओ सइज्झम्मि ।

अवगणणाए अगिला अवण्णअण्णत्तिअग्गहणा ॥ १७ ॥

अहरो असमर्थः । अजुओ सप्तच्छदः । अयमयुक्शब्दभव इति न वाच्यम् ।
संस्कृते ह्ययुक्पर्ण इति दृष्टम् । यदि च पदैकदेशेन प्रयोगस्तदा सहृदयाः प्रमाणम् ।
10 अज्झओ प्रातिवेशिकः । अवगणना अवज्ञा । तस्यामगिला अवण्णं अण्णत्ती अग्ग-
हणं इति चत्वारि पदानि ॥ यथा ।

अजुअकुसुमे व्व कमले अगिला तीए विओअअहराए ।

अज्झय ण्हाणेऽवण्णं असणेऽण्णत्ती सहीसु अग्गहणं ॥ १४ ॥ [१७]

अयडोअधंधू कूवे अणडअणाडाविणयवरा जारे ।

15 अविणयवईइ अडया तहा अहव्वा अडयणा य ॥ १८ ॥

L. 1. *cdd.* अंडउ corr. C 2. *hd.* X मत्सः X आयुः D आयुक्तग्रामे° BCFG अंवडो D
अम्ब°. L. 2. CX विद्रुमं D °म *cdd.* °कस्तु अलक° G *om.* अडणी मार्गः Z मर्गः *cdd.*
अलिआ. L. 3. BF अच्छ° G अछआरिया C अत्थआरिया D अच्छरिया X अत्थरिआ. L. 4.
Z अंडअ° *cdd.* भणिआइ BFX अच्छ° C *om.* अत्थयारीण D अच्छरियाईण G अंवडा CD
अम्ब°. L. 5. GZ कामाअरा C *om.* किमलिए G एडणीए G अलउट्टि C °उट्टि F °उट्टी.
L. 6. AX अज्जुउ PCDEFG अजुउ C सत्तच्छए *i.e.* °त्थए ADG अज्जुउ BCXZ
अज्जउ F उज्जउ ADG सइज्ज° C °ज्झमि. L. 8. *cdd.* अजुउ; corr. 2. *hd.* C (Xअज्जु)
D अयुग्ग श° C °भव एव इति. L. 9. *cdd.* हि अयु° C दृष्ट दि व पदै° BFG °योगः. L. 10.
BGCF(?)X अज्झउ; corr. 2. *hd.* C. D अज्जओ *cdd.* अवगणणा CXZ अवण्ण G असत्ती
cdd. अग्गहणमिति. L. 12. CX अजुय° BFG विउअअह° C विउअअह° D विउगअह°
X विउअअहराए. L. 13. GZ अज्झअ BF अज्झय ण्हाणे C ण्हाण्णो Z ण्हावण्णं D अज्झयचणं
असणे (sic). In BF the avagraha here and in other passages is represented
by इ. Compare note on p. 9, 2. CGZ अण्णत्ती DX अण्णत्ती. L. 14.
A अयडो अधंधू BF अयडोअधंधू C अयडोअधंधू DX अयडोअधंधू C अडण° C
°विणयवरा Z °चिणयवरा A जाए. L. 15. C °णयईइ D 2. *hd.* GZ °ईए A तहा
C (F!) अहव्वा.

अयडो तथा अंधंधू कूपः । अन्धश्चासावन्धुश्चेति विग्रहे शब्दभवो अंधंधु-
शब्दः । केवलं सोऽन्धकूपवाची । अयं तु कूपमात्रवाचीतिह निबद्धः । ये त्वौणा-
दिकमंधंधुशब्दमिच्छन्ति तैरपि संस्कृते प्रयोगादर्शनादयं संग्राह्य एव । अण्डो
अणाडो अविणयवरो त्रयोऽप्यमी जारार्थाः । अविणयवई इति द्रोणः । अविनयवर
इत्यस्य व्युत्पत्तौ सत्यामपि संस्कृतेष्वप्रसिद्धेर्देशीत्वम् । एवं वक्ष्यमाणे अगुञ्जहर- 5
अचिरजुवइ—इत्यादावपि वाच्यम् । अयं च षडक्षरोऽप्यर्थानुरोधात्त्र्यक्षरेषूपान्तः ।
एवम् अडयणा—अण्णइअ—अक्कसाल—अणुदवि—अणोलय—अणुअल्लादिष्वपि वाच्यम् ।
अडया अहन्वा अडयणा त्रयोऽप्येते असतीवाचकाः ॥ यथा ।

अडए सुणाहि अयडे अणाडअडयणंपिए सरसि काले ।

अंधंधुमविणयवराह्वाठाणं तमित्थ अण्डो किं ॥ १५ ॥ [१८] 10

अग्घाणो अण्णइओ तित्तम्मि हडे अडाडअणुवा यँ ।

गोसम्मि अणिल्लं तह अणोलयाणुदविअणुअल्ला ॥ १९ ॥

अग्घाण—अण्णइअशब्दौ तृप्तार्थौ । अण्णइओ दर्शनादावपि तृप्त उच्यते ।
तेनान्नचित इति व्युत्पत्तिर्नानुयोक्तव्या । अडाडो तथा अणुवो बलात्कारः । अणिल्लं
अणोलयं अणुदवि अणुअल्लं एते चत्वारः प्रभातवाचकाः ॥ यथा ।

मणमणुवेण हरन्तो अणुदविफुल्लारविन्दमयरन्दं ।

परिमलपाणग्घाणो व्व अणिल्लसमीरणो खिवइ ॥ १६ ॥

L. 1. C अंधंधू C अंधंधु° D °धू° G °धंधु° Z °भवोंधंधु°. L. 2. B °शब्द Z
केवल CFX अंध° B °ध° G °वाचीदूतीह BCDEFX °चीति इह Z °वाची इती° G
निव° C यत्त्वौणादिकमध°. L. 3. Z. °प्रयोगदर्श° L. 4. G अणाडो. G अविणय° twice.
cdd. अविणयवर. L. 5. C °सिद्धे दे° cdd. वक्ष्यमाण CX अगुञ्ज° D अगुञ्ज° L. 6.
CFXZ अविर° CX °जुव इत्य° BCFX °पि अर्था° CDX °रेषु पठितः । L. 7. DG
अडयणी X अडयणायअक्क° CG अन्नइय BDFZ °इय C अअक्कसालु D अणुदवि CZ
आणालय X यणोलय D अणुयल्ला. L. 8. X वयोप्येते G वाचका. L. 9. CDX
अडये G अणाय° Z अणाडयअडय° CF °पिये. L. 10. G अंधंधुवि° Z °धुअविणय° (?)
CF °हच्चा GZ °हच्चागमगं CX °यणं D °गमणे GZ अडणो CX अणोड. L. 11. A
अल्लइउ BCFGX अण्णइउ A तित्तम्मि (sic) C तित्तम्मि X तित्तम्मि ADX
हडे C अडडे अणु° D अणाड (sic). L. 12. BF °अल्लं. L. 13. BF अग्घाण-
इयशब्दौ CG अन्नइय XZ अण्णइय D अग्घाणाअणइय CG अन्नइउ BFXZ अण्णइउ
D अण्णइउ X °भादावपि C वच्यते. L. 14. cdd. तेन अन्न° Z °क्तव्याः CDG 2. hd. Z
अडाडा CG अणुउ C 2. hd. Z अणुओ. L. 15. CX अणोदयं Z अणुदव BCF अणुअल्लं
D अणुयल्ला, corr. from °ल्लो. L. 17. DGZ °ग्घाणु G च CX व.

रविणो अडाडखण्डितमरिणो दंसणामयण्णइआ ।

अलिणाएहि कमलिणी गाइ व्व अणोलएसु अणुअल्लं ॥ १७ ॥ [१९]

अप्फुण्णं अहिसायं आपुण्णे अवडओ अ तिणपुरिसे ।

अवगूढं विलिए खणरहिए अवरिकअणरिक्का ॥ २० ॥

- 5 अप्फुण्णं तथा अहिसायं पूर्णम् । आक्रान्तवाचकस्त्वप्फुण्णशब्दः केनाप्फुण्णा-
दय [सिद्धहे० ४, २५८] इति सिद्धः । अत्र च त्र्यक्षरप्रकरणेऽन्यैरन्येऽपि शब्दा
उपात्ताः । ते चास्माभिः शब्दानुशासन एव साधिता इति नेह संगृहीताः । तथा हि ।
अच्छलं अनपराध इति संस्कृतसमः । अलसी क्षुमेत्यतसीशब्दभवः । अलाहि निवा-
रणे इति निपातेषूक्तः । तथा । अग्घइ राजते । अण्हइ भुङ्क्ते । अहेसि आसीत् ।
10 अट्टइ कथति । अईइ गच्छति । अंचइ कर्षतीत्यादयो धात्वादेशेषूक्ताः ॥ अथ अहिसाय-
शब्दादारभ्य चतुरक्षराः ॥ अवडओ तृणपुरुषः । अवगूढं व्यलीकम् । अपराध इत्यर्थः ।
अवरिको तथा अणरिको क्षणरहितः । निरवसर इति यावत् ॥ यथा ।

धणअप्फुण्णो कलअहिसाउ अवडउ व्व सावगूढो सो ।

ता तस्स कहसु मं सहि अणरिक्कं अणवरिक्कं पि ॥ १८ ॥ [२०]

15 अण्हेअओ अ भन्ते खिण्णम्मि अवडिअमणुइओ चणए ।

अंतोहुत्तमहोमुहमहिहाणं वण्णणाए अ ॥ २१ ॥

- L. 1. BFGZ °खंडिय GZ °मइल्लइया BF °मयण्णइया C °मयणाइया D °मइणइया X °मयण्णचया. L. 2. BCDE नाएहिं GZ गाव C om. अणोलएसु D अणुअल्लं. L. 3. A अप्फण्णं G अप्फुल्लं D अकुणं A आपुण्णे Y आवुण्णे G °न्न cdd. अवडउ GZ य C °पुरुसे. L. 4. C °गूढिं D चिलिए A कलणं G om. अणरिक्का. L. 5. B अप्फुणं D अप्फुण्णं GZ अप्फुल्लं X अहिसायं Z आक्रान्तं cdd. °वाचकस्तु अ° GZ अप्फुल्लं CX °प्फण्णा°. D °कुणा° L. 6. BF °दयः G °प्रकारणे D °प्राक् X °प्रकरले BCFX अन्यैर° D om. °न्यैर X om. अन्ये. L. 7. CDGXZ °त्तास्ते° G शासनम् B °ने. L. 8. C अत्थल्लं Z अथल्लं Z °राधः cdd. क्षुमेति In B अलसी क्षु° twice. L. 9. Z निपातेषुक्तः D अग्घेइ C अण्णइ X अण्हय X अहेहि. L. 10. D अट्ट DX कथयति X गच्छ इति X अंचइं G °षूक्ता इति Z °शेषूक्ता इति. For all these words compare the Index of the Siddhahemacandram. G अथ हि°. L. 11. cdd. अवडउ X अवगूढं XZ व्यलीकम्प° X °राधमित्यर्थः. L. 12. X °रहित. L. 13. BF धणुं D धणयअफुणो GZ अप्फुलो D अहिकलसाउ Z °साओ CX वडउ D वाडउ GZ अवऊढो. L. 14. BF यणरिक्कं G °रिक्क. L. 15. D उण्हे° G अन्ने° X अल्ले° ACDFX °अउ AGYZ य GZ खिन्नम्मि ADXYZ °डियम् BF मडणुइउ G अवडिओयम् BCDFGX °इउ. L. 16. C °मुह-विभिहाणं ACDGXXYZ °मभिहा° C वण्णणाएसु D वण्णणए Y वन्नणाए ACDGXXYZ य.

अण्हेअओ भ्रान्तः । अवडिअं खिन्नम् । अणुइओ चणकः । अंतोहुत्तं अधो-
मुखम् । अहिहाणं वर्णना । यद्यप्यभिधानशब्दः संस्कृतेऽपि दृश्यते तथापि
संस्कृतानभिज्ञप्राकृतज्ञमन्यदुर्विदग्धजनावर्जनार्थं संगृहीतः । एवमन्यत्रापि संस्कृत-
भवशब्दसंग्रहे न्यायोऽभ्यूहः ॥ यथा ।

अंतोहुत्तो चिन्तासि अहिहाणं तीइ वणिअउत्त सया ।

अणुइअविक्रयणे अवडिओ अ अण्हेअओ तओ तुमयं ॥ १९ ॥ [२१]

अवहेअं अणुकम्पे अवत्थरा पायघार्याम्म ।

अवलिअमसच्चमरिहइ णूणं अम्माइआ य अणुगाए ॥ २२ ॥

अवहेअं अनुकम्प्यम् । अवत्थरा पादघातः । अवहत्थरा इत्यन्ये । अवलिअं
असत्यम् । अरिहइ नूनमित्यर्थे । अम्माइआ अनुमार्गागामिनी ॥ यथा ।

अम्माइआइ दिण्णावहेअ तुह रे अवत्थरारिहइ ।

णावलिअं जं जाव य रसेण तं किसलिओ असोउ व्व ॥ २० ॥ [२२]

अत्थुवडं भल्लाए छीरे अलिआरमवलयं गेहे ।

अवहट्ठो गव्विए अणुसूआ णिअडपसवाए ॥ २३ ॥

L. 1. G अन्नेयउ X स्तेअओ Z अण्हेयओ BFX °अउ C अण्हेअउ D उण्हेअयो G अवडिओ
X अवहिअं Z अवडिअं BF खिणं X खिणं CDFGX अणुइउ G अतोहुत्तमधो° C अतोहुं
X अंतोहुत्तं D अंतोमुहुत्तां Z °हुत्तमधो°. L. 2. DGXZ अभिहाणं C अभिहाणी BCDFF
ययपि अभि° X om. शब्दः BF om. ऽपि दृश्यते तथापि X om. दृश्यते. L. 3. G
संस्कृतानभिप्रायज्ञमन्ये दुर्विदग्धजनावर्जनार्थसं BF संस्कृतानभिज्ञप्राकृतज्ञमनादुर्वि° C संस्कृतान-
भिज्ञप्राकृतन्यमज्ञदुर्वि° D संस्कृतानांभिज्ञाप्रकृताज्ञादुर्वि° X °प्राकृतस्यमज्ञ° Z संस्कृतानभिप्रायज्ञमन्ये
दुर्विदग्धजनार्थं. X संगृहीताः. L. 4. Z संग्रहोपायो X अभ्यूहः. L. 5. CDX आभि°
BCFGXZ वणिय° D वाणाया° Z मया. L. 6. cdd. अणुइय° X °विक° BFGZ अवडिउ
CX अडविउ D अचडिउ GZ य CG अण्हेयउ BF °अउ Z °यओ X अण्हेउ BCFGX तउ
D तुमइ. L. 7. cdd. अवहेयं DXY अवच्छरा A °रो. L. 8. BCFGXYZ अवलिअम° G
°सक्क° Y °मरहइ X मूणं A णूणं G अम्मा° cdd. °इया D इं for य X मणुगाए. L. 9.
cdd. अवहेयं From अवहेअं to नूनमित्यर्थे l. 10. is omitted in X. B अणु° D अवच्छरा D
अवहच्छरा BCFGZ अवलिअं D अचलिअं. L. 10. D वनमित्यर्थे G °र्थ CZ °र्थः BCDFF
अम्माइया G °इया Z °इया. L. 11. cdd. °इयाइ G दिन्ना° cdd. °हेय G ज्वच्छरा° D
अवच्छरा°. L. 12. G णोव° Z गोव° cdd. °लियं D om. जं D इं for य CX किसलउ Z
किसलओ BDFG °लिउ BF om. असोउ D असेलिउअ C °च. L. 13. ADG अच्छु°
C °छी D अंछोर G लीरे BCFXZ अलियार° D अल्लार° D °वलियं X °मावलयं.
L. 14. C अवहेट्ठो DGZ °ट्ठो C गव्विए GZ °यए cdd. अणुसूया णियड°,

अत्थुवडं भल्लातकम् । अलिआरं दुग्धम् । अवलयं गृहम् । अवहट्टो गर्वितः ।
अणुसूआ आसन्नप्रसवा ॥ यथा ।

जइ अलिआरं वञ्छसि ता अवलए रक्ख धेणुमणुसूअं ।

अवहट्ट अण्णहा सा मरिही अत्थुवडसंकुले रण्णे ॥ २१ ॥ [२३]

5 अरिअल्ली सडूले कट्टणरज्जुम्मि अवयाणं ।
सिरचित्तपट्टिआए अणराहो अइणिअं च आणीए ॥ २४ ॥

अरिअल्ली व्याघ्रः । अवयाणं आकर्षणरज्जुः । अणराहो शिरसि चित्रपट्टिका ।
अइणिअं आनीतम् ॥ यथा ।

चालुक्क तमवगण्णइ दिसअणराहिअ जसाणुरायं जो ।

10 णरअरिअल्लि सकण्ठे अवयाणं अइणिअं तेण ॥ २२ ॥ [२४]

अहिविण्णा कयसावत्ता दुइन्तोसहे अलमलो अ ।
अणुसुत्ती अणुकूले अहोरणं उत्तरिज्जम्मि ॥ २५ ॥

अहिविण्णा कृतसापत्न्या । अलमलो दुर्दान्तवृषभः । अलमलवसहो इति सप्ताक्षरं
नामेति गोपालः । अणुसुत्ती अनुकूलः । अहोरणं उत्तरीयम् । अवरिल्लशब्दस्तूसरीय-

15 वाचकः शब्दानुशासने साधित इतीह नोक्तः ॥ यथा ।

L. 1. B अत्थुवडं D अच्छुं *cdd.* अलियारं DGZ °हट्टो C °हट्टो X गर्जितः.
L. 2. BCFGXZ अणुसूआ D °सूआ. L. 3. *cdd.* अलियारं (X अलियारिं) DZ
तावलये C अवलये रक्खं D धेणू अणुसू BCFGXZ °सूयं. L. 4. G °हट्टमन्नहा C °हट्ट
अण्णवा Z °हट्टमण्णहा C मरिही DG अच्छुं C अछुं G °संकुलरन्ने. L. 5. CG
कट्टणं XZ कट्टणं C °रज्जुम्मि. L. 6. G °पट्टिं *cdd.* °चाए G अणराउ From
हो in अणराहो to अ in अणुसुत्ती 1. 12 omitted in X. ABCFGYZ
अइणियं D अइणीयं C याणिए. L. 7. G अरियल्ली व्याघ्रा X व्याघ्रः CX सिरसि
G °पट्टिं. L. 8. C अइणीयं । आणीयं । आणीतं । D अइणीइं X अइणीतं BFGZ
°णियं. L. 9. B वाचुक्क X चाउक्क D चालक्क °गणइ BCFX °राहिय. L. 10. X नरं BF *om.*
स *cdd.* अइणियं. L. 11. G °वित्ता D °वण्णा GY य. L. 12. ACG अणुसुत्ती Y अणुसोत्ती
X णुसुत्ती °रिज्जम्मि. L. 13. ZG °विन्ना D °विणा X °चण्णा G °सापत्न्या B °पत्त्या
CF °पत्त्या D पान्त्या GZ °वसभो B *om.* इति. L. 14. C अणुसुत्ती G अवरिल्लं
अहोरणं च उत्तं In GZ the words from अवरिल्लं to नोक्तः are omitted here, but
given after तीए in line 2, p. 15. Z *om.* साधित BCDFFX °ब्दस्तु उत्तं.

अलमलसम अणुसुत्ती कहं तुमं मुञ्च मज्झ अवरिल्लं ।

मूढ तए परिहिअमहिविण्णाइ अहोरणं इमं तीए ॥ २३ ॥ [२५]

अवडुअअवअण्णा उक्खलए चीरीइ अरलाया ।

अइरिम्पो कहवन्धे कच्छावत्थम्मि अवअच्छं ॥ २६ ॥

अवडुओ तथा अवअण्णो उदूखलम् । अवअण्णं इत्यत्र तृतीयाक्षरं हकारं केचि- 5
त्पठन्ति । अरलाया चीरी । अइरिम्प इति मकारपकारसंयोगान्तः कथाबन्धार्थः ।
लिपिदोषापभ्रष्टास्तु पकारद्वयसंयोगं केचित्पठन्ति । अवअच्छं कक्षावस्त्रम् । कक्षे-
त्यन्ये ॥ यथा ।

अवअण्णघडणमवडुअकण्डणमवअच्छमित्तपरिहाणं ।

अरलायागुञ्जिरणिउञ्जवसणमिअ तुह रिऊण अइरिम्पो ॥ २४ ॥ [२६] 10

अक्खलिअं पडिफलिए अलीसओ सागरुक्खम्मि ।

अहिरीओ विच्छाए अगगक्खंधो रणग्गधुरा ॥ २७ ॥

अक्खलिअं प्रतिफलितम् । अलीसओ शाकवृक्षः । अहिरीओ विच्छायः । अग-
क्खंधो रणमुखम् ॥ यथा ।

अगगक्खंधपलायणअहिरीआ कुमारवाल तुह रिउणो ।

ओवीहन्ति अलीसयाणिउञ्जअक्खलिअअप्पसद्धे वि ॥ २५ ॥ [२७] 15

- L. 1. G अणुसुत्ती C °सं G तुमं X तुमं BF सुचं. L. 2. *cdd.* °हियमं
C °हियवि° X °विणाइ. L. 3. ABCFY अवडुय° A °अवउत्ता BDF ओक्खलए
C उरुख° BCDF वीरीइ Z अरयाला. L. 4. B अइरिपो X इरिपो Z
कथाव° AGZ अवअत्थं C अयअच्छं X अवयत्थं. L. 5. CDG अवडुउ
X अवमुउ G °अन्नो BD उदूषलं X अदूखलम् BCDEFZ °अण्णमित्यत्र G °अन्नमित्यत्र
X °अण्णमित्यत्र X केचित्प...ति L. 6. Z अरयाला BCF वीरी BFZ अइरिप
CX अइरिम्प corr. C 2. hd. X °संदेगांतः L. 7. C °दोषो° X °पाठंति X
अवअत्थं. L. 8. G °त्यन्यं. L. 9. G अच° GZ °अन्न° D °यन्न° BCDF अवडुय° GZ
°अत्थ° CX °यच्छ°. L. 10. BCFX °गुंजर° G °णियोज° D °णिवोजा° Z °णिवोज° *cdd.*
इय (D इया) GZ मइरिम्पो B अइरियो F अइरियो. L. 11. *cdd.* अक्खलिअं (C अरुख
and so generally) ACDFX अलीसउ. L. 12. AFXZ अहिरीउ C अहिरीओ
D अहिरीउ C वित्थाए G मिच्छाए A °क्खंधा C. 1. hd. °रुक्खंधो A °धुरं. L. 13.
cdd. °लिअं (X °लितं) BCFGX अलीसउ D अलिसओ X साक° BCFGX
अहिरीउ D अहिरीओ. L. 14. C °खंधो. L. 15. BCF अगगक्खंध° CGXZ °अहिरीया
D °रिआ D कुमार° Z कुमारदाल. L. 16. DG ओवीहंति BZ उवी° C (F!)X उवी°
C अलि° *cdd.* °लिअं C वी.

अण्णमयं पुणरुत्ते अंगालिअमुच्छुसयलम्मि ।

अवरोहो अवराहो अ कडीइ अवालुआ सिक्के ॥ २८ ॥

अण्णमयं पुनरुक्तम् । अंगालिअं इक्षुखण्डम् । अवरोहो तथा अवराहो कटी ।
अवालुआ सूक्त ओष्ठपर्यन्तः ॥ यथा ।

5 अण्णमयं अंगालिअरसणेण अवालुआ फुडं फुडइ ।

इअ अवराहिणि अहरं अवरोहठिआ तुह पिआमो ॥ २९ ॥ [२८]

पूरम्मि अग्गवेओ अहिआरो लोगजत्ताए ।

चोरे अदंसणो कपिकच्छूए अप्पगुत्ता य ॥ २९ ॥

अग्गवेओ नदीपूरः । अहिआरो लोकयात्रा । अदंसणो चौरः । अप्पगुत्ता
10 कपिकच्छूः ॥ यथा ।

सरिआण अग्गवेओ अदंसणा तह य अप्पगुत्ता य ।

दूमन्ति क्षत्ति लोअं अहिआरविरोहिणो हि खला ॥ २७ ॥ [२९]

अवगदमुरुम्मि दिट्ठे अज्झसिअं चञ्चले अणेकज्झो ।

गहभयरुण्णे अहिसिअमवडुसं उक्खलाइम्मि ॥ ३० ॥

15 अवगदं विस्तीर्णम् । अज्झसिअं दृष्टम् । अणेकज्झो चञ्चलः । अहिसिअं ग्रह-
शङ्कारुदितम् । अवडुसं उलूखलादि शूर्पप्रायमुपकरणजातम् ॥ यथा ।

L. 1. D अण्णमायं GZ अन्नमय C 1. hd. om. ण्णमयं पुण A पुण्णरु° F पुनरु° G
आंगा° D. इंगलि° X अगालि° cdd. °लियं C °मुछ° X °मिछुखंडमि. L. 2. ACF
अवरोहो अवरोहो D °राहो °रोहो Y य GZ कडीहि यवा ABCFYZ °लुया. L. 3. GZ
अन्नमयं BCFGXZ अंगालियं D इंगालियं D अवरोहो तथा अवरोहो X अवराहे In C तथा
अवरा is wanting. L. 4. BCFGZ अवालुया DGX उट्ट° BCF उट्ट° G °पयतः C
°पर्यंतः. L. 5. GZ अन्न° cdd. अंगालियं CX °रसेण C अवाडुया X अवाडया BDFGZ
°लुया BF फुडं G फुडइ C पुडइ. L. 6. X इ for इअ cdd. °ठिया G पियागे BF पियामो
CXZ पियामे D पियामे. L. 7. ACDX अग्गवेड G °वेरो ABCFYZ अहियारो D
अहेआरो Y लेयजत्ताए. L. 8. C °गुत्ताए G °यु°. L. 9. cdd. °वेड cdd. अहियारो G चोर
CF चोरः. L. 10. G °कच्छू B °कत्थूः. L. 11. cdd. सरियाण cdd. °वेड G
दंसणा CD अदंसणो. L. 12. cdd. लोयं BCFGXZ अहियार°. L. 13. G
दिट्ठे D अज्ज° cdd. °सियं X चले A °कछो CD °कज्जो. L. 14. AZ गय°
G °रुन्ने cdd. °सियं G °यअव° A °वडुसं D °वटुसं X °वडुसं Y °वडुसं Z °वडुसं G
°लायाम्मि. L. 15. D अज्ज° cdd. °सियं CD °कज्जो G अणहि° cdd. सियं. L. 16. B
°संका° X °शंकादिरुदि° Z अवडुसं C सूध्वं X °करणं.

चइअ अवदुसकम्मं कामगहअहिसिअं कुणन्तीए ।

अज्झसिअमणेकज्झं अवगदणयणाइ संभरिमो ॥ २८ ॥ [३०]

अब्भायत्तो पञ्चागयम्मि अब्भक्खणं अजसे ।

कावालिए अगहणो अंगुत्थलमङ्गुलीअम्मि ॥ ३१ ॥

अब्भायत्तो प्रत्यागतः । अब्भायत्थो पश्चाद्गत इति तु गोपालः । अब्भक्खणं ५
अकीर्तिः । अगहणो कापालिकः । अंगुत्थलं अङ्गुलीयम् ॥ यथा ।

अब्भक्खणमगणन्ता विमुक्कअंगुत्थलाइआहरणा ।

अगहणवेसा रणओ अब्भायत्ता भमन्ति तुह रिउणो ॥ २९ ॥ [३१]

उच्छुअदन्तवणछणे अवयारो अवहडं मुसले ।

अंगुलिणी फलिणीए अहिसंधी पुणपुणकरणे ॥ ३२ ॥

10

अवयारो माध्यामुत्सवविशेषो यस्मिन्निक्षुदन्तधावनाद्याचारः क्रियते । अवहडं
मुसलम् । अंगुलिणी प्रियङ्गुः । अहिसंधी पौनःपुन्यम् ॥ यथा ।

अंगुलिणिसामलेहिं अवहडदसणेहि कुञ्जरिन्देहिं ।

अहिसंधिउच्छुअसणे को अवयारे वि कुणइ पडिसिद्धिं ॥ ३० ॥ [३२]

अहिवणं पिअरए पायत्ताणम्मि अद्धजंघा य ।

अङ्काभरणे मोत्तिअरयणा अज्झोल्लिआ णाम ॥ ३३ ॥

15

L. 1. BF चइअव° G चइयमव° Z चइयमवदुस° X कामगाह° C °मोह° GZ °महि° cdd.
°सियं (X °सिय) C कुण°. L. 2. D अज्ज° cdd. °सियम° CD °कज्जं CX °नयणाइं Z °णाइं.
L. 3. A अत्ताअत्तो CXY अज्झाअत्तो D °अत्तो A अभक्खणं BCF अज्झ°. L. 4.
DX अंगुच्छल° cdd. लीयंमि (GYZ °यम्मि). L. 5. C अज्झाअत्तो D °अत्तो X °यंतो
GZ अब्भाअत्तो BF अब्भायच्छो C अज्झाअत्थो D अब्भाअच्छ X अज्झा° BGX °द्वतः C
अज्झक्खणं X अज्झक्खणं D om. अब्भ°. L. 6. D गुच्छलां X अंगुच्छलं C अगुलीयं.
L. 7. C अज्झणम° X अज्झ° C विक्क° D विसुक्क° DX °गुच्छ°. L. 8. CFGX रणउ
D रणाउ CX अज्झाअत्ता D अब्भाउत्ता G भमन्ति D रमन्ति X भवन्ति G रिउणा Z रिउणे.
L. 9. cdd. उच्छुय°. L. 10. C पुणकरणे. L. 11. X माध्यां उ° cdd. °विशेषः X
°दंतवनाद्याधारः BCDF °यावारः. L. 12. C om. अंगु° मि° BCDF °पुण्यं. L. 13.
G अवघणं cdd. °दसणेहिं B कुंत° C °रेदेहिं X °रंदेति. L. 14. BCF अहिसंधेउ°
C °छुयसणे C वि B पडिं F पडिसिद्धिं G °सद्धि D °सिद्धं Z °सद्धिं L. 15. Y अहिवणं
G पिअरए D पायत्ताणं पि BCF पायात्ता° C अद्धंजवा F अद्ध° X °जंघए. L. 16. C
अंकाभणे cdd. मोत्तियं (Y मुत्तियं) A अज्जो° D उज्जोल्लिया ABCFGYZ °ल्लिया
X °ल्लिया X नाम Z गोमा.

अहिवणं पीतरक्तम् । अद्धजंघा मोचकार्ख्यं पादत्राणम् । अज्जोद्धिआ
कोंडाभरणे भौतिकरचना ॥ यथा ।

चुसिणाहिवणिआओ अज्जोद्धिअभूसिआउ जाउ पुरा ।

तुह रिउवहूउ ताओ भमन्ति चइअद्धजंघिआउ वणे ॥ ३१ ॥ [३३]

5

अइहारा विज्जू सण्णिअमद्धक्खिअमसंगयं वत्थे ।

अद्धक्खणं पडिक्खणमवत्तयं तह विसंदुलयं ॥ ३४ ॥

अइहारा विद्युत् । अइराहा इति त्वचिराभाशब्दभवः । अद्धक्खिअं संज्ञा-
करणम् । असंगयं वस्त्रम् । अद्धक्खणं प्रतीक्षणम् । परीक्षणमिति केचित् । अवत्तयं
विसंस्थुलम् ॥ यथा ॥

10

अइहारुज्जोए णं कस्स वि अद्धक्खिअण चलिआ सि ।

सहि कुण अद्धक्खणयं अवत्तयमसंगयं च संठवसु ॥ ३२ ॥ [३४]

कञ्चीइ अंतरिज्जं अहिकखणं तह उवाल्मभे ।

अंतीहरी अ दूईइ दिसाए अक्खवाया वि ॥ ३५ ॥

अंतरिज्जं कटीसूत्रम् । अहिकखणं उपालम्भः । अभीक्ष्णमित्यन्ये । अंतीहरी

15 दूती । अक्खवाया दिक् ॥ यथा ॥

आलि गलिअंतरिजे अहिकखणं तस्स मे कहन्तीइ ।

उवगरिअं अंतीहरि किमक्खवाया पुलोएसि ॥ ३३ ॥ [३५]

- L. 1. G अट्जंघा CFX अद्ध° D अज्जो° cdd. °हिया. L. 2. C °भरणा.
L. 3. CDFGX °वणिआउ BC 2. hd. Z °चाओ D अज्जो° cdd. °हिय° cdd.
°भूसिआउ. L. 4. P रिओ° CD °वहुउ° CGX ताउ; om. D. CDX वइ° CFX °अद्ध°
BCF °जंघियं G °जंघिआउ (sic) D °जाघाआउ X °जंघिआउ Z °जंघिआउ G ण for वणे.
L. 5. D विज्जू G विज्ज ABCFY सण्णियम° D सान्नियाम° G सान्नियम° X सण्णियम°
C सत्तिवियम° G मत्थक्खि नयगसंगयं (sic) F °अद्ध° Z °अमक्खियम° ABDXY °विस्वियम°
C वत्थो D वच्छि Z वच्छे. L. 6. C (F ?) अद्धक्खणं G अद्ध° C पडिक्खि° X पडिक्खणं
पडिक्खणं G °वत्तणं A विसं । मुलयं Z विसंतुलयं. L. 7. cdd. इति तु अचि° D °शब्दा.
(om. भवः) C अस्वियं Z अक्खियं F अद्ध° RDEFGX क्खियं. L. 8. CF अद्ध°
G अवत्तणं X अवत्तयं. L. 9. CG °स्थूलं BZ विशं° F विशंस्थूलं. L. 10. X अइर-
हाज्जो° G °ज्जो णं CF अद्ध° CFGXZ वलिआ B वलिआ D चलिआ. L. 11. BX
सहि कुण GZ मद्ध° CF अद्ध° B व BF संववसु D संवचसु. L. 13. Y य X अंताह दूईइ
उ दूईइ. L. 14. C कटि° G उवा°. L. 15. X दिग्. L. 16. BCFGX गालियं°
DGXZ कहंतीए. L. 17. cdd. °गरियं D पलो° C °एमि.

अवरिज्जो अदुइज्जे कोवे अहिअलमवलुआ य ।

अवठंभो तम्बोले विरहे अवहायअवयरिआ ॥ ३६ ॥

अवरिज्जो अद्वितीयः । अहिअलं अवलुआ च कोपः । अवठंभो ताम्बूलम् । अवहाओ तथा अवयरिओ विरहः । अयं च पञ्चाक्षरोऽप्यर्थानुरोधाच्चतुरक्षरेषु निबद्धः । एवमुत्तरत्रापि ॥ यथा ।

5

अवठंभेऽहिअलो कमलेऽवलुआ तीइ हवइ अवहाए ।

सुहयावरिज तुह पुण अवयरिए होइ किं ति ण हु मुणिमो ॥ ३४ ॥ [३६]

अंजणिआंजणईसं अंजणइसिआ य ताविच्छे ।

अंबसमी अवसमिआ तिम्मिअपरिउसिअकणिकाए ॥ ३७ ॥

अंजणिआ अंजणईसं अंजणइसिआ च तापिच्छम् । अंबसमी तथा अवसमिआ 10 स्तीमितपर्युषितकणिका । अंबसमीत्यत्र सकारमकारयोर्व्यत्यये अंबमसीति केचित्पठन्ति । तत्र केषांचिद्भ्रमोऽभ्रमो वेति बहुदृश्वान एव प्रमाणम् ॥ यथा ।

- L. 1. Z अदुइज्जे G कोचे D कोवि ABDGYZ अहियलं *cdd.* °लुआ. L. 2. AB अवठंभो G अवठंभो D अवठंभे X अवहाइ° ABCDFYZ °यरिआ E °अरिअ. L. 3. C अद्वितीयः G अहियल BF अहिलं C °अल D अहिला XZ °चलं *cdd.* °लुआ G अचठंभो BF अवठंभो C °ल. L. 4. C. 1. *hd.* GXZ अवहाउ B अचरिओ C अवयवरिउ 2. *hd.* °रिओ DX अवअरिउ G अवयरिउ BDX णि अं CDGZ °रोधात् चतु° X °रोधात् चतु°. L. 6. BCFGX अहियलो Z अहियलो D हिया C कमले BCFGZ चलुया D चलुया C ताइ CGZ एवाए (*sic*). L. 7. C सुहवाव° X °रिज्जं CG तह D मुण C होई BDFX किं तु *cdd.* न X मुणिणा. L. 8. A अंजणियां अंजणं BF अंजणिया अंजणइसं CYZ अंजणिया अंजं D अंजणियां अंजणाईसां E अंजणया अंजणं G °या अंजणं X अंजणिया अंजणई A अंजणेइसिं ABCDFGYZ °सिया E °ईसिआ Z अ C तापिच्छे. L. 9. ABF अंब° DG अम्ब° C *om.* from अंब° to °कणिकाए ABCDFGXYZ °समिया A निम्मिअ° BDF तिम्मिय° BEYZ °परिओसिय° D °पुरिओसिय° E °परिओसिअ° AXYZ °कणिकाए. L. 10. C *om.* from अंजणिआ to तापिच्छम् BDFX अंजणिया X अंजणई BF °ईज्जं D °ईसिं BF अंजणमिया च D °ईसिया च ताविच्छे X °इसिया च तापिच्छे Z °इसिया च ताविच्छं G च ताविच्छं DG अम्ब° B अंब° C (F ?) अम्ब° D *om.* तथा G अवसमी XZ °समिया. L. 11. X स्तामितपर्युषितं C *om.* पर्युषित BCFGZ °कणिका BG अंब° CD (F ?) अम्ब° G °वकारं G अम्ब° B अंब° CD (F ?) अम्ब°. L. 12. X अत्र केषांचिद्भ्रमो वेति BD अघमो, C 1. *hd.* *om.* अघमो D बहुश्रुता.

अंजणिअरुइं कण्हं अंजणइसिआलयाहरे दहुं ।

मुच्चइ गोववहूए अंवसमी अद्धपक्का वि ॥ ३५ ॥

विअलन्तवाहकजलकलुसिअअवसमिअपिण्डयं पइणो ।

अंजणईससवण्णं पाहिज्जं किज्जइ वहूए ॥ ३६ ॥

- 5 अत्र केचित् । अच्छोडणं मृगया । अलिंजरं कुण्डम् । अमिलायं कुरण्टककु-
 सुमम् । अच्छमल्लो ऋक्षः । इत्यपि संगृह्णन्ति । तत्संस्कृतभवत्वादस्माभिर्नोक्तम् ।
 यत्तु । अच्छमल्लो यक्ष इत्याह तद्वहुभिरनुक्तत्वादस्माभिरुपेक्षितम् । तथा । अइ-
 च्छइ अकुसइ गच्छति । अवक्खइ पश्यति । अप्पाहइ संदिशति । अक्खोडइ असिं
 कोशात्कर्षति । अम्भिडइ संगच्छते । अग्घाडइ अगववइ अंगुमइ पूरयति । अडुक्खइ
 10 क्षिपति । अवहेइ रचयति । अवुक्कइ विज्ञपयति । अणच्छइ अयंछइ कर्षति ।
 अल्लत्थइ उत्क्षिपति । एते धात्वादेशेषु शब्दानुशासनेऽस्माभिरुक्ता इति नेहोपात्ताः ।
 न च धात्वादेशानां देशीषु संग्रहो युक्तः । सिद्धार्थशब्दानुवादपरा हि देशी साध्यार्थ-
 पराश्च धात्वादेशाः । ते च त्यादि-तुम्-तव्यादिप्रत्ययैर्बहुरूपाः संग्रहीतुमशक्या इति ।
 तथा अवज्झाओ उपाध्याय इति उपाध्यायशब्दस्य प्राकृतमपभ्रष्टमिव रूपमिति
 15 नेहोपात्तम् ॥ [३७]

L. 1. *cdd.* °णिव° *cdd.* °इसिया° G दहुं C दहुं D दहु. L. 2. DG मुव्वइ GX अंव° B
 अम्ब° CD (F!) अम्ब° C अहपिका X अडुपिका F अहु° DZ °पिका. L. 3. BDFX वियलंत°
 C विलयंत° BCFGX °वाह° D °कजल° Com कज्जल *cdd.* °कलुसिय° *cdd.* °समिय° (X
 °सामिय°) X पइणे. L. 4. X °सवणं पदिज्जं किज्जए. L. 5. GZ अंविलयं
 D अमियालं BF कुरंडक° DX कुरंटकु°. L. 6. C अज्झ° Z अच्छसल्लो D *om.*
 here from इत्यपि to अच्छ° but has these words after नेहोपात्तम् l. 15. G °गृह°
 X °नेर्कि°. L. 7. CDGZ यस्तु X अत्तु D °मिल्लो G अक्षः Z चक्षः D शाताः. L. 8.
 C अकुसइ X अकुसइ G गच्छइ X अवरुक्खइ G पश्यति for संदि°. L. 9. G अम्भेडइ
 CX अज्झि° DG अग्घावइ C अडाइ D अंगुमाइ GZ पूर्यते G अडुक्खइ B अहु° or अहु°
 CF अहु° D अहु° Z अम्भुक्खइ. L. 10. G क्षपति D आवहारवइ रच° G
 अवुक्कइ BFX अत्तु° C अबु° D अक्कोइ Z अच्छुक्कइ D आणच्छइ BF अच्छइ Z अणिच्छइ
 G अयंछइ C अयंछ D अयांछइ, *om.* BF. L. 11. BF अल्लत्थइ C अत्त्थेत्थइ D
 अच्छल्लइ XZ अच्छल्लइ, *om.* G. G *om.* उत्क्षि° X अस्माभि°. L. 12. X
 °वादापरा°. L. 13. CDGXZ °देशास्ते X °त्यादि-तु-तव्यादि° C -तु- B संग्रही° DX
 संगृ°. L. 14. G अवज्झाउ CX उवज्झाउ D अवज्ज° BF °ध्यायः X °मपमृष्ट°. L. 15. X नेहो°.

॥ अथ अवसमिआशब्दादारभ्य पञ्चाक्षराः ॥

अवकीरिअं विरहिए अंकुसइअमङ्कुसायारे ।

अवलावम्मि अवल्लावओ अ अणहारओ खल्ले ॥ ३८ ॥

अवकीरिअं विरहितम् । अंकुसइअं अङ्कुशाकारम् । अवल्लावओ कप्रत्यया-
भावे अवल्लावो अपलापः । अणहारओ खल्लम् । निम्नमध्यामित्यर्थः ॥ यथा ।

किं कुणसि अवल्लावं भाले अंकुसइआ णहा तुज्झ ।

अणहारगण्डजीए तं मा अवकीरिअं कुण खणं पि ॥ ३७ ॥ [३८]

अवपुसिओ संघट्टिए अवच्छुरणं कोहभङ्गिगभणिअम्मि ।

अच्छिवडणं णिमीलणमण्णोसरिअं अइक्कन्ते ॥ ३९ ॥

अवपुसिओ संघटितः । अवच्छुरणं क्रोधे सति भङ्ग्या भणितम् । अच्छिवडणं 10
निमीलनम् । यद्यप्यक्षिपतनशब्दस्थेदं रूपं संभवति तथापि संस्कृते तदप्रसिद्धमितीह
निबद्धम् । अण्णोसरिअं अतिक्रान्तम् ॥ यथा ।

पासिअ सहि किमिह जुत्तं चिरअवपुसिए पिआम्मि अवच्छुरणं ।

कायव्वमच्छिवडणं अण्णोसरिआवराहस्स ॥ ३८ ॥ [३९]

अवयक्खिअमवयच्छिअमज्झवसिअमवि णिवाइअमुहम्मि ।

असरासओ खरहिए अगंडिगेहो अ जोव्वणुम्मत्ते ॥ ४० ॥

15

- L. 1. CDX *om.* अथ BDF °समियां CX °समियं G °मिवादारं. L. 2.
ABCDEFGXYZ °कीरियं GZ विहरिए X विरहिएहिए ABCDEFGYZ °सइयं. L. 3.
C 1. hd. DGXZ °वड ADGYZ य; *om.* X. ACGXZ °हारड X खिल्ले. L. 4.
add. °कीरियं GZ विहृतं X विहियं BCFGXZ अंकुसइयं CGXZ अंकुसाकारं BF अंकुशा-
यारं CX अवलावड GZ °वड D अवल्लावो. L. 5. G अवल्लाड Z अवल्लाओ CDGX
°हारड BCFG खल्लं Z निम्नं मध्यं. L. 6. D वभं (sic) CX लामे D सइया D
तुज्झ. L. 7. X ने for तं *add.* °किरियं (G °य) Z कु for कुण G खणंमि X has
°कारिअ throughout for °कीरिअ. L. 8. ABCFGX °पुसिड A अवच्छुरणं X
अवत्थ(च्छ ?)रणं AGYZ °भणियम्मि BCF °वंमि D °यामि. L. 9. X अत्थिच्छि (?) वडणि
DEGXZ निमीं In C णमण्णोस is wanting. X °मन्त्रोसं ABCDEFGYZ °सरियं.
L. 10. CGX °सिड X अवचुरणं After अच्छिं C has again क्रोधे सति भङ्ग्या भणितं ।
अच्छिवडणं and *om.* निमीलनम् । च G °वडणान्. L. 11. C यस्वक्षिं D °स्य इदं.
L. 12. D अणो° Z अन्नो° *add.* °रियं X तथा. L. 13. *add.* पासिय (X पासिय)
GXZ °फुसिए GZ पियम्मि BCDEFX पियंमि. L. 14. G अन्नासं BCDEFX °रियां
L. 15. G °अक्खेयमं ABD (F 1) YZ °अक्खियमं C °खिक्खियं अव° ABCDEFYZ
°अच्छियमं ACD अज्जव° ABCDEFY °सियमं AX °मव ABCDEFGYZ °वाइयं X
°वाईयं. L. 16. E अमुरां A °सडं DG, C 1. hd. XZ °सडं CZ °हियए E अंगडिं
X °गेहेहो GY य XY जुज्झं C °णुमत्ते F °णुमत्ते.

अवयक्खिअं तथा अवयच्छिअं तथा अज्झवसिअं निवापितं मुखम् । असरा-
सओ खरहृदयः । अगंडिगेहो यौवनोन्मत्तः ॥ यथा ।

तमंगंडिगेहमसरासयं च अवयक्खिएण हिण्डन्तं ।

अज्झवसिएण किं सहि भरेसि अवयच्छिएण पुक्करिमो ॥ ३९ ॥ [४०]

5

अच्छिहरुल्लो वेसे अच्छिविअच्छी परोप्परायद्धी ।

पडिजागरिए अडखम्मिअं च अणुवज्जिअं तह य ॥ ४१ ॥

अच्छिहरुल्लो द्वेष्यो वेपो वा वेशशब्दस्योभयार्थत्वात् । केचित् हस्थाने घं पठन्ति ।
अच्छिघरुल्लो । केचिद्रेफामिकारान्तं पठन्ति । अच्छिहरिल्लो । तदेवं ग्रन्थकृद्विप्रतिपत्तौ
बहुज्ञाः प्रमाणम् । अच्छिविअच्छी परस्परमाकर्षणम् । अडखम्मिअं तथा अणुवज्जिअं
10 प्रतिजागरितम् । अणुवज्जिअं गतमिति तु गमिधात्वादेशसिद्धम् ॥ यथा ।

अच्छिविअच्छीदुहिआ अच्छिहरुल्ला तए कयपहारा ।

पिअणुवज्जणरहिआ अडखम्मिज्जन्ति सवरिआहि वणे ॥ ४० ॥ [४१]

अब्भपिसाओ राहू अब्बुद्धिसिरी अचिन्तफलपत्ती ।

पुरिसाइअमडउज्झिअमंगवलिज्जं च तणुवल्लणं ॥ ४२ ॥

L. 1. BCFX °क्खियं; In G the words तथा अवयच्छिअं are written twice.
D om. from अक्खिअं to मुखम् BCFX °च्छियं Z तथा is given twice. BCFGXZ
°सियं but corr. in Z to °सिअं GZ निवापितं CX निवां. L. 2. CG °सड X
°साड D असड °हृदय C अंगंडि° D °गिहो X तथा. L. 3. X तमसंडि° C om.
सरा B °असिएण D अक्खिएण Z हिण्डन्तं X om. हिण्डन्तं. L. 4. C अज्झव-
सिएण किं सहिहि D अज्जा° X om. अज्झवसिएण D अच्छिएण X °अच्छिए °रिहो.
L. 5. AEY अच्छ° ABCDEFGYZ °वियळी AG, C 2. hd. D(F ?)Z °यद्धी
C 1. hd. °यद्धो X °यद्धी. L. 6. A अडखम्मियं CEGYZ °म्मियं BDF °खम्मियं X
°क्खम्मिअ EG अणुच° ABCFYZ °ज्जियं D °या. L. 7. G om. वा BCFGZ
°शब्दस्य उभया° X °स्य उभयत्वात्; om. केचित् X वा for घं. L. 8. BCF कैचित्
रे° D ग्रंथि°. L. 9. G अच्छ° cdd °वियळी X अडखम्मियं GZ °म्मियं BCF
°खम्मियं D °खम्मि cdd. °ज्जियं G °वज्जियं BCDEFXZ °ज्जियं. L. 10. X गमि-
धादेश° G तथा. L. 11. G अच्छ° BCDEFXZ °वियळी° cdd. °दुहिया C
अच्छिहरुल्ला. L. 12. cdd. पियं °रहिया GZ °खम्मिज्जम्मि CX °ज्जन्ति BF सचरियाहि
ODG °रियाहि X रियाहि Z रियाहि C वणो. L. 13. A अज्जसिसाड C 1. hd. GX
°साड E राहु AGZ अब्बुद्ध° BCFX अब्बुद्ध° D अब्बुद्धिसिरी E अब्बुद्धिसिरी (sic) Y
अब्बुद्धिसिरी D अचिन्त° G अचित°. L. 14. A परि° ABCDEFGYZ °साइयम°
A °उज्झियम° C °उज्झयम° BDEFGYZ °उज्झियम° BF °यमंगवलिज्जं X °अमंगवलिज्जं°
Y °वलिज्जं E °वलिज्जं A तणुवल्लणं BF तणुवल्लणं C तणुवल्लणं.

अम्भपिसाओ राहुः । अब्बुद्धसिरी मनोरथाधिकफलप्राप्तिः । अडउज्झिअं
पुल्लवायितम् । विपरीतरतमिति यावत् । अंगवल्लिज्जं अङ्गवल्लनम् ॥ यथा ।

अडउज्झिअमंगवल्लिज्जे दूरे अ इह वत्तणं पि किर ।

अम्भपिसायवहूणं अब्बुद्धसिरी सिरीणाह ॥ ४१ ॥ [४२]

अद्धविआरं मण्डणमपारमग्गो अ वीसामो ।

अपडिच्छिरो जडमई रहस्सभेई अगुज्झहरो ॥ ४३ ॥

5

अद्धविआरं मण्डनम् । कश्चिदद्धविआरं मण्डलकमित्याह । अपारमग्गो
विश्रामः । अपडिच्छिरो जडमतिः । अगुज्झहरो रहस्यभेदी । अस्यागुह्यधरशब्दभवत्वे
युक्तिरुक्ता ॥ यथा ।

मा कुण अद्धविआरं अकिवे अपडिच्छिरे अगुज्झहरे ।

जं सो जइ णाणुणिओ अपारमग्गो महच्छीण ॥ ४२ ॥ [४३]

10

अवयणिओ अणमिलिए रिक्तम्मि पुडे अभिण्णपुडो ।

हिकाए अणुबंधिअमणच्छिआरं च अच्छिण्णे ॥ ४४ ॥

अवयणिओ असंघटितः । अभिण्णपुडो रिक्तपुटः । शिशुभिः क्रीडया अन-
प्रलोभनार्थं विपणिमार्गे रिक्ता पुटिका या क्षिप्यते सैवमुच्यते । अणुबंधिअ हिका । 15
अणच्छिआरं अच्छिन्नम् ॥ यथा ।

L. 1. *add.* °पिसाउ, *corr.* C. 2. *hd.* CX राहु G अबुद्ध° BCDFXZ अबुद्ध°
BCFGXZ °उज्झियं D °उज्जियं. L. 2. BF °वल्लिज्जं. L. 3. B (F !) G अडउज्झिय-
अंग° D अडओज्जियमं° Z अडउज्झियमं° X °उज्झियमंगवा...जं करे. L. 4. G °पिसोव°
CXZ °बहूणं *add.* अबुद्ध° G अबुद्धसिरीण [बु not quite distinct] X °सिरी णाह Z
सिरीणाह. L. 5. C अट्ट° 2. *hd.* अट्ट° *add.* °वियारं BFY य. L. 6. X अपमिच्छिरो E
जरमई GZ °भेदी A अगुज्ज°. L. 7. C अट्ट° *add.* °वियारं (X र) BCFGZ
काश्चित् अद्धवियारं (C अट्ट° X अट्ट°) D केचित् अद्धवियारं G मंडलमि° D °नित्याहुः G *om.*
मग्गो. L. 8. C अपरि° X अगुह्यहरो G अस्य गु° BCDFXZ अस्य अग°. L. 10.
C दट्ट° *add.* वियारं GZ अपिडि°. L. 11. X ज G भइ CDGXX °णिउ CX महत्थीण.
L. 12. ACGX °अणिउ G असंणमि Z असंमिलिए EX °मिलिए DEGXX अभिन्न°.
L. 13. X हिकाए B अणुचं° GZ अणुवं° ABCDEFGYZ °धियमणच्छियारं C अच्छिण्णो
EGZ °न्ने X °न्नो. L. 14. D, C 1. *hd.* GX °णिउ D संघ X °घटित BCDXX
अभिन्न° B °पुडो GZ रिक्तः पुटः X रिक्तः पटुः C 1. *hd.* रिक्तिः पुटः. *corr.* 2. *hd.*
L. 15. D °प्रलोभार्थं X 2. *hd.* पुटिक GZ अणुवं° BCFGZ °धियं DX वंधे (*sic*).
L. 16. XZ °च्छियारं BD अच्छिण्णं.

अवयणिअवल्लहाणं वेरीणमभिण्णपुडयसुण्णाणं ।

तुह झति णामकित्तणमणच्छिआराणुवंधिअं हरइ ॥ ४३ ॥ [४४]

अवरत्तयाजराउरअरविंदरमणुसउण्हदीहम्मि ।

अणरामयमरई अड्डयकली तह य कडिहत्ये ॥ ४५ ॥

5 अवरत्तओ पश्चात्तापः । अवरत्तेअं इति गोपालः । यदाह । अवरत्तेअं पश्चात्तापेऽपि प्रोच्यते तज्ज्ञैः ॥ अजराउरं उण्णम् । अरविंदरं दीर्घम् । उभयत्र समाहार-
द्वन्द्वः । अणरामओ अरतिः । अड्डयकली कट्यां हस्तनिवेशः ॥ यथा ।

अरविंदराजराउरणीसासन्तं कयड्डयकलिअ ।

अगणन्तो अवरत्तयअणरामयदुत्थिओ हवासि तं पि ॥ ४४ ॥ [४५]

10 सीहुम्मि अवक्करसो अवयड्डिअमाजिहरिअम्मि ।

अवयासिणी अ णासारज्जू अलमंजुलो अलसे ॥ ४६ ॥

अवक्करसो सरकः । अवयड्डिअ रणहतम् । अवयासिणी नासारज्जुः । अलमं-
जुलो आलस्यवान् । केचिदलमंजुलयमलसमाचक्षते । तदयुक्तम् । कप्रत्ययस्यातन्त्र-
त्वात् । कवयो हि छन्दःपूरणार्थं कादाचित्कं कप्रत्ययं प्रयुञ्जते । अत एवास्माभिरयं
15 पञ्चाक्षरेषु निबद्धः ॥ यथा ।

- L. 1. CX अवअणिहं BD °णियं G °हाण C वरीं GZ °रीण अभिन्नं D °भिन्न DGZ °सुन्नाणं. L. 2. BCF ज्झत्ति X पुत्ति Z नामं BCDFX °च्छियां X °राउणुवं G °णुवं BDFGZ °धियं C 1. hd. °धिउ 2. hd. धिओ X धिउं.
L. 3. CDY °रत्तयअजरां Z °रत्तयाअजरां C °जराउअरं 2. hd. °राओं EX °मणसं. L. 4. AX अणुरामं A अडं (sic) C (F ?) XZ अट्टं DG अट्टं [?] G केडिं C °हयो. L. 5. C अजरत्तउ BGX °त्तउ D अवरत्तयअजाउर पाश्चात्ताप-
उण्णयोः CGXZ °रत्तेयमिति BF °रत्तेयमिति D °रत्तयमिति G °रत्तियं BF °रत्तेयं CX °रत्तेयं DZ °रत्तयं L. 6. X ति for ३ पि X तज्ज्ञैः D om. अजरां उण्णम् B उभयत्र.
L. 7. CDGX °रामउ corr. 2. hd. C. G अरत्तिः C (F ?) GZ अट्टं B (?) D अट्टं X अड्डकली. L. 8. X °णीसासंतं GZ कअट्टं CD (F ?) कयट्टं BFX °लिय CDGZ °लिया. L. 9. X अगणन्तो D °अणुरां Z °अणगमयं BDF °दुत्थिओ X °दुत्थिउ.
L. 10. A अवअट्टियं B °यड्डियं C (F ?) °यट्टियं EX °अड्डिअं G °यट्टिअं Y °अड्डियं Z °यट्टिअं D अवअट्टियं AGYZ °हरियम्मि BCDF °हरियंमि. L. 11. ABCFYZ य DEX नासां A °रजू GX °मंजुलो BF °मंजु (om. लो) AX अलसे. L. 12. GZ अवअट्टिअं C (F ?) °अट्टियं B °यड्डियं X °अड्डियं D अवअट्टिअं G °रुतं C 2. hd. °हंतं CGXZ अवआं CX °रजुः. L. 13. G °मंजुलो cdd. केचित् अलं. L. 14. X कदाचित्कं X om. अत X एवास्माभिः.

अवयडिआ भडेहिं वल्लिअ अवयासिणिं णडिज्जन्ता ।

भुअमयअवक्करसफलमरिणो अलमंजुला तुह लहन्ति ॥ ४५ ॥ [४६]

अवडाहिअमुकुट्टे पवायणिहएऽवडक्किओ तहं य ।

रोगम्मि अंगवड्डणमयतंचिअमुवचिए चेअ ॥ ४७ ॥

अवडाहिअं उत्कुष्टम् । प्रपातः कूपादिः । तत्र निहतो अवडक्किओ । अन्ये तु 5
अवडाहिअं अवडक्किअं इत्यन्योन्यपर्यायशब्दावुक्त्वा गजनिमीलिकया गताः ।
अस्माभिस्तु सारदेशीनिरीक्षणेन विवेकः कृतः । अंगवड्डणं रोगः । अयतंचिअं उप-
चितम् । मांसलमित्यर्थः । अवअच्चिअं इति केचित्पठन्ति । तत्र केषां लिपिभ्रमः केषां
नेति न विद्वो नियामकामावात् । वर्णानुपूर्वीविज्ञानं तु प्रकृत्यादिविभागमन्तरेणा-
शक्यक्रियम् । बहुतरपुस्तकप्रामाण्याच्च नियते वर्त्मनि प्रवृत्ताः स्म इत्यलं बहुभा- 10
षितया ॥ यथा ।

अवडाहेमि दुरासय परिणिअ पवसन्तएण जं तुमए ।

अयतंचिअविसमसरंगवड्डणा सावडक्किआ बाला ॥ ४६ ॥ [४७]

L. 1. GZ अवअट्टि° C °अट्टिया BF °यट्टिया D अवाअट्टियां X °अट्टिया BCFGXZ
वल्लिय D वल्लिअ C °सिणीणडिज्जन्तो X °सिणीणडिज्जता D °तो. L. 2.
C तुय° B, C 2. hd. DFGXZ भुय° X °य...वक्क° G °लसरि°. L. 3.
ABCDEFGYZ °डाहियं EX °मुक्क° Z °मुक्कुट्टे G °ट्टे X °ड्ड D णिहिए ACDGZ
°क्किउ X °कउ. L. 4. BF रोगं CDFGXZ °वट्टणं C °मवतंचि° cdd.
°तंचियमु° A °वचियं ABFGZ चेय C वेव D वेय XY चेव. L. 5. BCFGXZ
°डाहियं G कुणं (sic) B उत्तुणं (sic) CDFXZ उत्तुणं BF °पातं cdd. कूपादिस्तत्र (CX
°दिसूत्र misread) DG निहितो GZ ऽवड° CDGXZ °क्किउ (corr. C 2. hd.). L. 6.
BCFGZ °डाहियं D °डाहिय cdd. °डक्किअ (XZ य) मिति अन्यो° C °शब्दानुक्त्वा X
°उक्ता Z °वुक्ता BCF गता D गतास्मा° X गजनिगा°...कया. L. 7. X °निरक्षरेण
GZ विविक्तः X क्षतः G °वट्टणं CD (F!) XZ °वट्टणं G रागः C अयतं° cdd. °चियं.
L. 8. G अवअच्चियमिति (°च्चि!) Z °अट्टियमिति C °अच्छियमिति DX °अच्छियमिति BF
°यमिति X चित्पठन्ति (om. के) D अत्र C तेषां लि° Z कपां. L. 9. CX विप्रो Z
वियो GZ °भावाद. L. 10. C वन्तर° X om. बहु X °पु...कप्रामाण्य...नि° CX प्रवृत्ता
GX स्मा D स्ता D °भाषितेन. L. 12. D अवडाहिमि cdd. परिणिय X एवसंत°. L. 13. X अयतं° cdd. °चिय D सिविसम° FG °वट्टणा DZ °वट्टणा C °णो X °ड...या
cdd. °क्किया G बाला.

अणुवहुआइरजुवई अणहप्पणयं अणट्टम्मि ।

अजुअलवण्णाम्मिलिआ अल्लट्टपलट्टमङ्गपरिवत्ते ॥ ४८ ॥

अणुवहुआ नववधूः । सामानाधिकरण्यनिर्देशोऽन्योन्यं विध्यनुवादार्थः ।
तेन अइरजुवई अणुवहुआ इत्यप्यर्थः संगृहीतः । अत्र । अवज्जसइ गच्छति ।
5 अवयक्खइ अवयज्जइ पश्यति । अहिरेमइ पूरयति । अहिऊलइ दहति । अवहेडइ
मुञ्चति । अवहवेइ कृपां करोति । अहिलंखइ अहिलंघइ काङ्क्षति । इत्यादयो
धात्वादेशेष्वस्माभिः साधिता इति न संगृहीताः ॥ अथ अइरजुवइशब्दादारभ्य षडक्षराः ॥
अणहप्पणयं अनष्टम् । अजुअलवण्णा अम्लिकावृक्षः । अजुअलवण्णो सप्तच्छद इति
त्वयुगलपर्वशब्दभवः । अल्लट्टपलट्टं पार्श्वपरिवर्तनम् ॥ यथा ।

10 अणहप्पणयच्छाए अजुअलवण्णायलम्मि पहिअस्स ।

अणुवहुसंभरणेणं अल्लट्टपलट्टयं पेच्छ ॥ ४७ ॥ [४८]

अणुगमणेऽम्मणुअंचिअमहिपच्चुइअं च णायव्वं ।

अइसयदुएसु अच्छं तयआदरणिज्जछड्डिएसु अयं ॥ ४९ ॥

L. 1. AZ अणुव° G अणुत° ABCDEFGYZ °हुया° B °हुया डइर° EX °हुआ अइर° and superser. नववधू G °हुया अइरजुवई Z °हुया अइर° AX °ज्जुवई X अणिट्टंमि. L. 2. ADGZ अजुयल° Y अजुवल° B °चण्णा अंमिलिया EX °वण्णा अंचि° AYZ °ण्णाऽम्मिलिया° CG °ण्णाऽम्मिलिया D °ण्णाऽम्मिलिया G अल्लट्ट° X अलट्ट° A °पल्लट्ट° BF om. पलट्ट CZ °पल्लट्ट° BCF °परिवत्ते E °चित्ते X °यिरि°. L. 3. BF अणवहया CDGXZ °हुया X समाना°. L. 4. GXZ ज्जुवई BDEFGXZ °हुया C °हुया X इत्यर्थः GZ अवज्जसइ. L. 5. C अवक्खइ DX अवक्खइ G अवअवअज्जइ; om. X. CDE om. °अज्जइ D °रेमय GZ पूर्यते CX अहंऊ° F °लइ. L. 6. After मुञ्चति C ins. अवहेडइ चति CX क्षपां GZ °तीत्यादयो BF इत्यादेशो. L. 7. G धात्वादेशोऽस्मा° C °धिताः G गृहीताः X अथ रज्जुवई° G °ज्जुवई Z °ज्जुवई. L. 8. X °प्पणाय अनिष्टं G अजयल° D अजुयलवणा Z अजुयल° C अस्त्रिकावृक्षः (?) CX अजुल° DZ अजुयल° G °वन्नो BCDEFXZ इति तु अयं. L. 9. G om. त्व B अल्लट्ट° F अल्लट्टं (om. both पलट्टं) X °भवः अः अल्लट्ट° CZ °पल्लट्टं D अल्लट्टपट्टं X °वत्तनं. L. 10. C अणत्त-णय° CG अजयल° X अजुयल° D अजुयालावणोयलंपि GZ °वण्णा-इयम्मि X °वण्णायलं cdd. पहियस्स. L. 11. CDXZ °पल्लट्टयं GZ पिच्छ C पेच्छा. L. 12. G °जे मणयंचियम° D जे माणयंचियम° BF अम्मणु° EX ञ्मणु° CZ ञ्मणुयं° ABCFGYZ °चियम° X °चिअअहि° ABFGYZ °पच्चुइयं C °पल्लट्टयं D °पल्लट्टयं BDF व C णादिब्वं Y adds अथानेकार्थाः ॥ L. 13. GZ अइसइ° X °दुसएसु Z अच्छं तअ and given twice. G तअ° Y °आदरज्ज° GZ °णियल्ल° C °ल्लडि° GZ अय D अं,

अम्मणुअंचिअं तथा अहिपच्चुइअं अनुगमनम् ॥ यथा ।

दुइं अम्मणुअंचसि जस्स कए वहिणि चन्दबिम्बमुहि ।

तं किं ण णिअसि मुद्धे दइअं अण्णाहिपच्चुइअ ॥ ४८ ॥

॥ अथ ब्रक्षरादिक्रमेण अकारादयोऽनेकार्थाः ॥

अच्छं अत्यर्थं शीघ्रं च । अयं विस्तारितमादरणीयं त्यक्तं चेति त्र्यर्थम् ॥ इहानेका- 5
र्थेषु शब्देषु वैषम्याच्छिष्यमतिव्यामोहो मा भूदित्युदाहरणानि नोपदर्शयिष्यन्ते ॥ [४९]

असइसुहाणववहुआतरुणीसु इमाइ तह अज्झा ।

किसगुरुसुगसुहधङ्गालसेसु सदे असच्चए अट्टं ॥ ५० ॥

अज्झाशब्दो असती शुभा नववधूस्तरुणी एषा चेति पञ्चार्थः । एषेति सर्व-
नामवाच्या या काचित्प्रत्यक्षनिर्देश्या । अज्झो एष इति द्रोणः । अट्टं इत्यष्टास्वर्थेषु । 10
कृशो दुर्बलः । गुरुर्महान् । शुकः पक्षी । सुखं सौख्यम् । धृष्टो विघातः । अलसः
शीतकः । शब्दो ध्वनिः । असत्यमनृतम् ॥ [५०]

अण्णी अ देअराणी पइवहिणिपिउच्छिआसुं च ।

माइपिउच्छासाससहीसु अत्ता णिहे मुहे अणिहं ॥ ५१ ॥

अण्णी त्र्यर्था । कप्रत्यये अणिणआशब्दश्च । देवराणी देवरभार्या । पति- 15
भगिनी ननान्दा । पिउच्छिआ पितृष्वसा । अत्ता चतुरर्था । माता जननी । पिउच्छा

- L. 1. X अणुअंचिअं DGZ णुअंचिय (Z चं) C चियं G तहिथा X पच्चुयं BDFGZ
चुइयं C इयअं. L. 2. GZ दुइं X om. अम्मणु (G वहिणि C वहि G विव BF विदं
C विव D वाहविंव. L. 3. GZ न D म C सुद्धे CDX दइयं DGZ अन्नाहिं
BCDFXZ चुइयं. L. 4. D मेणाकारा X अनेकार्थः L. 5. X om.
अच्छं X विस्तरितं च आदं Z रितं आदं DG त्र्यर्थः X त्र्यर्थ. L. 6 BF म्यात् शिं
BCFGXZ भूदिति उदां X ष्यंति. L. 7. A मुहा DGZ सुया DGZ
नवं AY वहु B णवहु BCFGYZ हुया A अज्जा. L. 8. X सुअसुहं Z
रुमुवासहं A षट् DE णिहं BDG अट्ट Y अट्टं. L. 9. BCFX शब्दः
असती GZ सती B शुभा B णव cdd. वधूः (X om :). L. 10. X काचित्
प्रं X निर्देश्याः cdd. अट्टमित्यं AZ अट्टं D अहं L. 11. X दु...लः. L. 12. G ममृतं.
L. 13. G अअण्णी अ देयं Z देवराणी AXYZ वहिं D चहिं C हिणीपिउं D
च्छासुं ABCFGYZ छियासुं. L. 14. BF मासुं B महीसु GX सुहे X अणिह.
L. 15. X अणी cdd. त्र्यर्थः (Z त्र्यर्थः) cdd. अणिग्यां (X अणिग्यां) CX देअरां.
L. 16. C ननान्दा BCFGZ छिया X च्छया cdd. चतुरर्थः.

पितृष्वसा । श्वश्रूः श्वशुरभार्या । सखी वयस्या । अव्वोशब्दः सूचनादिष्वेकादश-
स्वर्थेषु शब्दानुशासने पठित इतीह नोपात्तः । अणिहं सदृशं मुखं च ॥ [५१]

चीरिमसएसु अरलं अलसं सित्थयकुसुम्भरत्तेसु ।

पसुकठिणेसुं अविलो अणुओ आयारधण्णभेएसु ॥ ५२ ॥

- 5 अरलं चीरी मशकश्च । अलसं सिक्थकं कुसुम्भरक्तं चेति द्वर्थम् ।
अविलो पशुः कठिनश्च । अणुओ आकृतिर्धान्यविशेषश्चेति द्वर्थः । अणुआ
यष्टिरित्यन्ये ॥ [५२]

घरउत्तपच्छिमङ्गण्णिट्ठुरविरसेसु अचलं च ।

अवडो कूवारामेसु अग्गिओ इन्दगोवमन्देसु ॥ ५३ ॥

- 10 अचलशब्दः पञ्चार्थः । घरं गृहम् । उत्तं उक्तम् । पच्छिमङ्गणं गृहपश्चिमप्र-
देशः । णिट्ठुरो निष्ठुरः । विरसो नीरसः । अवडो कूप आरामश्च । कप्रत्यये अवडओ
इत्यपि । अग्गिओ इन्द्रगोपकीटो मन्दश्चेति द्वर्थः ॥ [५३]

अत्थग्घं अत्थाहं अगाहआयामठाणेसु ।

सुरसगुरेडेसुं अज्जओ जलदड्ढगदेसु अल्लत्थं ॥ ५४ ॥

- 15 अत्थग्घं अत्थाहं इति च प्रत्येकमगाधादिषु त्रिषु । अज्जओ सुरसगुरेटकयो-
स्तृणभेदयोः । अल्लत्थं जलाद्रा केयूरं च ॥ [५४]

L. 1. C पितृपिज्जसा X स्वसू B श्वसुर° CX स्वसुर° X वयस्याः. L. 2. X
°दशब्दर्थे D om. the rest of the commentary from सने C °पात्ताः X सशंद
मुखं. L. 3. वीरि° C °ममएसु A सित्थयकु° X सिच्छय° BFG °रत्तेसुं X °रत्ते° is given
twice. L. 4. E अचिलो G घगुड ACX अणुड Y आकारधण्ण° GZ °धन्न° G
°भेएसु. L. 5. The commentary on this stanza is wanting in D. C वीरी
CGZ मसकश्च BF सिक्खुं GZ सिक्कं C सिच्छकं. L. 6. CGX अणुड; corr. 2. hd.
C. B °तिः धा° C °शेषेति X द्वर्थं. L. 8. D °उत्तर° ADEXZ °निट्ठु° C °णिट्ठु° BF
°निष्ठुर° G °निट्ठु° CD अवलं (corr. 2. hd.) C व (corr. 2. hd.). L. 9. D अवडं
BF °रमेसुं AGX अग्गिड C अयिड X om. °न्दगोवम° BF °मंदेसुं. L. 10. X
om. उत्तं. L. 11. X °प्रदेशं A निष्ठुरो BDFXZ नि° C निट्ठु° cdd. निष्ठुरः BCFGX
Z कूपः CGXZ अवडड. L. 12. cdd. अग्गिड. L. 13. BF °ग्घं G °ग्घां D अच्छग्घं
अच्छाहं A अगाहमाया° Z °आवाम°. L. 14. D सार° A सुरसमरे° B °डेसु ABCDFGXZ
अज्जड X °ङ्गटेसु D अल्लच्छो. L. 15. BF °ग्घं C अग्गल्लं D अच्छग्घं अच्छाहं cdd.
प्रत्येकं अगा° X °धादीर्घस्थानादिषु cdd. अज्जड D सारसागुरेदयोः तृ° G °गुरेड-
योश्चस्तृण° (sic) Z °गुरेदयो° X °गुरेदकयोः. L. 16. C अल्लत्थं D अल्लत्थं जालाज्जं,

अवणो वहधरफलहेसु अण्णओ तरुणधुत्तदिअरेसु ।

अंतेल्ली मज्झोअरलहरीसु असंगिओ हयचलेसु ॥ ५५ ॥

अवणो परीवाहो गृहफलहकश्चेति द्व्यर्थः । अण्णओ तरुणो धूर्तो देवरश्चेति
त्र्यर्थः । अंतेल्ली मध्यं जठरं तरङ्गश्चेति त्र्यर्था । असंगिओ अश्वोऽनवस्थितश्च ॥ [५५]

गयभाविवासरेसुं दिवसारम्भे अ अवरज्जो ।

5

कडिकढिणेसु अवज्झसमलिअल्ली मिअमए अ वग्घे अ ॥ ५६ ॥

अवरज्जो अतिक्रान्तं भविष्यच्च दिनं दिनमुखं चेति त्र्यर्थः । अवज्झसं कटी
कठिनं च वस्तु । अलिअल्ली कस्तूरिका व्याघ्रश्च ॥ [५६]

देउलरप्फेसुं अहिहरमहिलिअमभिभवे अ कोवे अ ।

अद्वाणपच्छभागे समागए अइगयं पविट्ठे अ ॥ ५७ ॥

10

अहिहरं देवकुलं बल्मीकश्च । अहिलिअं अभिभवः कोपश्च । अइगयं मार्ग-
पश्चाद्भागः समागतं प्रविष्टं चेति त्र्यर्थम् ॥ [५७]

अइराणी इन्द्राणीइ तव्वयासेविणीए अ ।

छणणिअमेसु अवसहं हढेसिमत्तासु अकसाला वि ॥ ५८ ॥

अइराणी इन्द्राणी सौभाग्यार्थमिन्द्राणीव्रतासेविनी च स्त्री । अवसहं उत्सवो
नियमश्च । अकसाला बलात्कार ईषन्मत्ता च स्त्रीति द्व्यर्था । अत्र च । अब्भुत्तइ
स्नाति प्रदीप्यते च । अल्लिअइ आलीयत उपसर्पति च । एतौ द्वावपि द्वर्थौ धात्वादेशे-
ष्वस्माभिरुक्ताविति नोच्येते ॥ [५८]

L. 1. D °फलएसु ABCFGXZ अण्णउ E अन्नओ D अरुणलं C तरुणं D °धतू° (?)
cdd. °दियं D °रेतुं. L. 2. A मज्जो D मज्जोयारं XY °चरं ACGX °गिउ X
हयच is given twice. L. 3. C परि BFX °फलकश्चेति D °फलकधति° cdd.
अण्णउ. L. 4. X अर्थः for त्र्यर्थः X मध्यजं cdd. त्र्यर्थः (X om.) C. 1. hd.
GX °गिउ BCFGXZ अश्वः अनं D अश्व अनं. L. 5. YZ च D अवरिज्जो. L. 6.
G °वट्टेसु Z °कट्टेसु E अचज्जं D अवज्जं D °अल्लु DGZ मिअं G °मएसु वं Z °मरस
व ABCFGY च D वग्घो ABCDEFGYZ च. L. 7. BF ऽति X भविष्यदिनं. L. 8. GZ
om. वस्तु. L. 9. cdd. °लियमं ABCDEFGYZ °भवे च cdd. कोवे च. L. 10. X अद्वाणं
Y पच्छभाए Z °पत्थं X अइयं cdd. ढे च. L. 11. C °कूलं. The commentary
on this and the following two stanzas is mutilated in D. cdd. °लियं.
L. 13. Y तव्वआं C °सेवणीए YZ च. L. 14. C छणं cdd. °नियं A अवसह (?)
X हढेइंसमं. L. 15. G om. इन्द्राणी सौभाग्यार्थम् BF om. इन्द्राणी Z °मिन्द्राणीद्रतां
C °व्रतीं CX °सेवनी C व. L. 16. X अकसा BGXZ °त्कारः B इषं cdd. द्व्यर्थः
CX अज्जुत्तइ. L. 17. BCFX अल्लियइ cdd. आलीयते G एते X द्वावपि C om. द्वावपि.
L. 18. B °स्का ति GX नोच्यते.

अविरयहिकासुं अणुसंधिअमविहाविअं च दीणम्मि ।

अणआलवणे तं चिअ अक्खणवेलं रयप्पओसेसु ॥ ५९ ॥

अणुसंधिअं अविरतं हिक्का च । अविहाविअं दीनमनालपनेऽपि तदेवेति द्वयर्थम् ।
अक्खणवेलं सुरतं प्रदोषश्च । अत्र च । अवयच्छइ ह्लादते ह्लादयति पश्यति च ।
५ अवआसइ पश्यति श्लिष्यति च । अवसेहइ गच्छति नश्यति च । एवम् अवहरइ ।
इत्यादयो धात्वादेशेष्वस्माभिरुक्ता इति नोपात्ताः ॥ [५९] ॥

भणिओ अकंडतलिमो णिण्णेहाकयविवाहेसु ।

अवकित्तीइ असच्चे दाणम्मि अ अवरिहड्डुपुसणं ति ॥ ६० ॥

अकंडतलिमो निःस्नेहोऽकृतविवाहश्च । अत्र च । अहिपच्चुअइ गृह्णाति आग-
१० छति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । अवरिहड्डुपुसणं अकीर्तिरसत्यं दानं चेति
त्रयर्थम् ॥ [६०]

॥ अथ आकारादयः शब्दा द्व्यक्षरादिक्रमेण प्रस्तूयन्ते ॥

आहू घूए आऊ सलिले तह विंचुअम्मि आलासो ।

आणिक्कं तंसरण आयल्ली झाडभेअम्मि ॥ ६१ ॥

१५ आहु इत्युकारान्त उलूकवाची । आऊ सलिलम् । आलासो वृश्चिकः ।

L. 1. *cdd.* °संधियम° A °धियमहा° *cdd.* °वियं B व. L. 2. Z अलआ° ABGYZ
चिय C मुक्खण° *cdd.* रतप्प° A, C 1. hd. GX °प्पउ° X °सेसुं. L. 3. BCF
°संधियं X °संधेयं *cdd.* °हावियं. L. 4. BFG *om.* ह्लादते L. 5. BF अवघासइ CX
अवयासइ BF अवसेइ. L. 6. BD °पात्ता. L. 7. CDGX भणिउ E अंकड°
A अकंड° E णिणे° GZ निन्ने° D °विवा° Y °हेसुं. L. 8. C अवकित्तीइ E °त्तीअ
XYZ च X अवर° BCDFY °हट्ट° GZ °हट्ट° X °हिट्ट° X नि Y मि. L. 9. X
अकंडलिमो BCFGZ निस्नेहो D निसेहो CDX अकृत° X °विराहश्च G °पड्यु°
BF °पच्चुयइ Z °पल्लुअइ X °पच्चइ D अहेपव्वुइ BX गृह्णाति CF गृह° L. 10.
X चनि G अवरिदट्ट° BX °हट्ट° D °हेट्ट° C 2. hd. °हट्ट° Z °हट्ट° X °पुसण. L. 11. C
त्रयर्थः (sic). L. 12. GZ अथाका° BCFX शब्दाः X द्व्यक्षराणि° Y has only आकारादिः ॥
L. 13. BF चिंचुयंमि C चिंचु° D विवुयंमि EX विंचुअंमि Y विंचुयंमि Z विंचु° X. आलोसो.
L. 14. AX तंसरण D तिरिसुरण Z तंसरण EX आइल्ली GZ आयल्ली X काडभे-
येमि CDFGYZ °भेयंमि BE °भेयंमि. L. 15. B आहू D आहुरित्यु° B °कारांतं X
अलूक° G °वासी BD °वाची X अलोसो.

आणिकं तिर्यक्सुरतम् । आयल्ली झाटमेदः ॥ यथा ।

आयल्लिआहुआलाससंकुलं आउरहिअगिरिसरिअं ।

आणिकजाणि तुह कारणे अडविमडइ सो सुण्णो ॥ ४९ ॥ [६१]

आहच्चं अच्चत्थे मुहमाणुअमाउलं रण्णे ।

आवंगो अवमग्गे जूडे आमोडआमेला ॥ ६२ ॥

5

आहच्चं अत्यर्थम् । आणुअं मुखम् । आकार इत्यन्ये । आउलं अरण्यम् ।
आवंगो अपामार्गः । आमोडो तथा आमेलो जूटः । शेखरवाचकस्तु आमेलो
आपीडशब्दभवः ॥ यथा ।

लहसिआमोडमिलाणाणुआण तुह रिउवहूण आमेलो ।

आहच्चमाउलमहीलुढिआणावंगमज्जरी लिअइ ॥ ५० ॥ [६२]

10

आरिल्लो आरा आरोहो अ थणम्मि आफरो जूए ।

आगत्ती कूवतुला आसंघेच्छाइ खित्तमाविद्धं ॥ ६३ ॥

आरिल्लो अर्वाक् । अर्वाकालोत्पन्न इत्यर्थः । आरोहो स्तनः । नितम्बवाची
त्वरोहशब्दः संस्कृतसमः । आफरो द्यूतम् । आगत्ती कूपतुला । आसंघा इच्छा ।
आस्थेत्यन्ये । आविद्धं प्रेरितम् ॥ यथा ।

15

- L. 1. X आइल्ली Z आयल्ली BFGZ झाडं C छाटं. L. 2. In GZ this example runs thns : आअल्लियाहुआलाससंकुलं (Z °संकुलं) अडइमडइ सो सुण्णो (Z सुण्णो) । आणिकजाणिउ (Z °जाणि) तुह कारणेण आउरहियगिरिसरियं ॥ X आइल्लि° D आअल्लियाहुआलाससंकुलं B आओर° D आऊरहिगिरि° BCFG °रहिय° X °राहिय° cdd. °सरियं (X °सरयं). L. 3. C आणक्क° DG °जाणिउ cdd. कारणेण BF अडविं अडइ CX अविमडइ D अडविडइ D सुण्णो. L. 4. B, C. 1. hd. DFY आहव्वं Z आहव्व A अच्चळे D आव्वच्छो G अव्वच्छे Z अव्वत्थो CEZ सुहमा° D °णुयम° EGX रन्ने. L. 5. Z झूडे (?). L. 6. BDF (G ?) Z आहव्वं C आहुच्चं X अत्यर्थं twice given. CDG आणुयं CD आरण्यं. L. 7. G °डो त आ° C जूटः (!) X जूट B शखर° C शेखर°. L. 8. C पीड° X am. भवः ॥ यथा । L. 9. cdd. लहसियां C °मोडे° cdd. °णुयाण (Z °णुयाणु) G रुह° X वुह Z °बहूण GZ आमेले. L. 10. BFG आहव्वम° CXZ आउव्व° C. 2. hd. °च्च° C °लुढियां DX °लुढियां BFGZ °लुढियां CX लियइ D लिइइ. L. 11. D आर Y य X घणम्मि. L. 12. A असं° D आसांघा इच्छा Y खेत्त°. L. 13. X अर्वाक् is given thrice. BF अर्वाकालो त्यर्थः C स्वनः X अनः. L. 14. GZ संस्कृतशब्दभवः C द्यूतं CG असंघा. L. 15. C आव्वेत्यन्ये DX आव्वेत्यं.

आरिल्लिमयण आगत्तीदढमुअ मुच्च आफरं सुहय ।

मरइ तुहासंधाए कामाविद्धा वरारोहा ॥ ५१ ॥ [६३]

आणाई सउली आणूवो सवचे हढम्मि आडाडा ।

आयड्डीआमोआलंवा वित्थारहरिसभूछत्ता ॥ ६४ ॥

- 5 आणाई शकुनिकाख्यः पक्षी । आणूवो श्वपचः । आडाडा बलात्कारः । आयड्डी विस्तारः । आमोओ हर्षः । परिमलवाचकस्त्वामोदशब्दभवः । आलंवं भूमिच्छत्रम् । यद्वर्षासु प्ररोहति ॥ यथा ।

हणिऊण पउत्थजणं आणाइकुलं व रइअआडाडो ।

आलंवायड्ढिमिसा आमोआ हसइ पाउसाणूवो ॥ ५२ ॥ [६४]

- 10 आलत्थो मोरे आसयमासण्णे बलम्मि आयामो ।

आलीलं णिअडभए आउरमाजिम्मि आउसं कुच्चे ॥ ६५ ॥

आलत्थो मयूरः । आसयं निकटम् । आयामो बलम् । दीर्घ इत्यन्ये । आलीलं निकटं भयम् । आउरं संग्रामः । आउसं कूर्चम् ॥ यथा ।

सायामासयसेण्णं तुह पेच्छिअ जायआउरालीला ।

- 15 आलत्थपिच्छलत्ते छड्डिअ रिउणो अणाउसा जन्ति ॥ ५३ ॥ [६५]

- L. 1. CDGXZ °दिढ° BCDFX °भुय C आफुरं GZ सुहअ D सुहेहिय. L. 2. G अरइ त्वाहा° C om. इ तुं G °घासाए. L. 3. D सउए E सओली BF सवाच X सचे C हयम्मि D हठ° D आडा. L. 4. CD आयट्टी° Y आअड्डी° GXZ °ट्टी D °मोयोळं B °लंवा G °लंवा D चिच्छा° G °रोहरि°. L. 5. G अणूउ G बला° G ओयट्टी CDXZ °ट्टी. L. 6. D, C 1. hd. GZ आमोउ C मरिमल° cdd. °कस्तु आ° BG आलंवं D आलंवं. L. 8. D हणिऊण X हसिऊण G पउच्छणं D पउच्छ° BCFGXZ रइय° D रइअ°. L. 9. BG आलंवं D आलव° CFGXZ °यट्टि° D °याट्टि° B °यट्टि° (sic) G °मिभा X सहइ G °णूउ. L. 10. D आलच्छो X आयस° DEX °सन्ने GZ बलम्मि. L. 11. A पियड° BCFY णियड° DFGZ नियड° X निअड° DEX माउसं C कुच्चे X कुच्चो. L. 12. D आलच्छो X आयसं G has twice आयामो वलं । D वीर्यमित्यन्ये. L. 13. DGXZ निकटभयं. L. 14. C सासवलयाप्रसयसेण्णं X सासवलयामसयणसेण्णं BCDFXZ पेच्छिय G मेच्छिय. L. 15. D आलच्छपिच्छलत्ते GZ °पिंछ° BFGZ छड्डिय C छड्डिय D छड्डिय X छंडिय.

आसंगो आसवणं आलयणं वासगेहम्मि ।

आमोरओ विसेसण्णुअम्मि आहुंदुरो वाले ॥ ६६ ॥

आसंगादयस्त्रयो वासगृहार्थाः । अत्र च । आलिङ्गशब्द आश्लिष्टशब्दभवः ।
आहइ काङ्क्षतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोपात्तः । आमोरओ विशेषज्ञः । आहुंदुरो
वालः । आहुंदुरू वाल इत्यन्ये ॥ यथा ।

5

आमोरय सिरिआसंग तए आहुंदुरा करिहरीण ।

मित्तासवणअमित्तालयणदुवारेसु संधडिआ ॥ ५४ ॥ [६६]

कमलम्मि आरणालं आसिअओ लोहघडिअम्मि ।

आसक्खओ सिरिवए आमलयं णेउरघरम्मि ॥ ६७ ॥

आरणालं कमलम् । काञ्चिके आरणालं संस्कृतभवम् । आसिअओ लोहमयः । 10
केचिदयसा निर्वृत्त आयसिकस्तदपभ्रंश आसिअओ इत्याहुः । आसक्खओ श्रीरिति
वदतीति श्रीवदः प्रशस्तः पक्षिविशेषः । आमलयं नूपुरगृहम् ॥ यथा ।

लीलारणालआमलयकेलिआसक्खए इमे तीए ।

जं विरहम्मि णिअन्तं हिअय ण फुट्टेसि तं सि आसिअयं ॥ ५५ ॥ [६७]

L. 1. C आसणं X आसचणं X वासगेहिंमि. L. 2. B अमो° AD, C 1. hd. X
°मोरउ A °सणुअ° EA (!) °नु° RFY °ण्णुय° D °न्नुअ° GX °नुय° Z °तुय° A आहुन्दु°
D °हुंदुरो B, C 2. hd. DXY वाले E वाभे. L. 3. B °शब्दः X om. आश्लिष्ट-
शब्द. L. 4. D नेहोपात्तः CDGX °मोरउ D आहुंदुरो X om. आहुंदु रोवालः. L. 5.
BDZ बालः CGZ आहुंदुर D आहुंदर X आहुंदुरुं CDZ बाल. L. 6. G आमोदय Z
आमोवय D आहुंदरा D °हरीया. L. 7. D °दुवारियासु सांघट्टिया BCFGX °डिया.
L. 8. CDEGX आरनालं ACFX आसिअउ G आसियउ D आसिओ Z आसियओ A
लोउघ° cdd. °घडिय° (X लोहपयडंमि). L. 9. BDFY आमक्खओ ACGXZ °उ ACG
om. सिरिवए ACG आमलय X आमलय DEX नेउर°. L. 10. DGZ आरनालं D कांजिके
X om. काञ्चिके CGXZ आरनालं G आसियउ CX °अउ corr. 2. hd. D आसिउ Z
आसियओ D °मयं C °मय. L. 11. BCFGXZ केचित् B निर्वृत्तं आ° D निर्वृत्तमाय°
X निर्वृत्त GZ °सिकः °भंस Z °भंशः DG आसियउ Z आसियओ C 1. hd. X °अउ BF
आमक्खउ D आमखाउ CGXZ °क्खउ (C 2. hd. °ओ). L. 12. CDFX वदति श्री°
CX °शस्तपक्षि° X नूपर°. L. 13. CGXZ °नालं D °णालनालय° BF °मलयं केलि°
D °केलियासाखाए BF °मक्खए. L. 14. X णियंतं BF हिअ X हिअय Z हिअय C फुट्टे°
D फुट्टिसि G °से DGZ आसिययं.

आयड्डिअं परव्वसचलिए आऊडिअं च जूअपणे ।

आलंकिअं च खञ्जीकयम्मि आमंडणं भण्डे ॥ ६८ ॥

आयड्डिअं परव्वसचलितम् । यस्तु व्याप्रेराअड्ड इत्यादेशोऽस्माभिरुक्तः स व्यापार-
मात्रार्थः । आऊडिअं द्यूतपणः । आलंकिअं खञ्जीकृतम् । आमंडणं भाण्डम् ॥ यथा ।

5

रयणामंडणमवाणिं जो सहि आऊडिअं खणे कुणइ ।

सो आयड्डिअलंकिएहि कह अहिसरेअव्वो ॥ ५६ ॥ [६८]

आरोग्गिअआसीवयआहुडिआ भुत्तमुइअपडिएसु ।

मीसत्तमाडुआली आसरिओ संमुहाआए ॥ ६९ ॥

आरोग्गिअं भुक्तम् । आसीवओ सूचीजीवकः । आहुडिअं निपतितम् । आडु-
10 आली मिश्रीभावः । आसरिओ संमुखागतः ॥ यथा ।

आरोग्गिआडुआलीसत्तूणं तुह णरिन्द सत्तूणं ।

आहुडिआणमरणे पत्तपुडासीवअत्तमासरिअं ॥ ५७ ॥

इह च आयड्डु-आऊड-आरोग्ग-आडुआल-आहुडप्रभृतीनि धात्वादेशप्रतिरूप-
काणि नामानि । तेषां करोत्यर्थे णिचि नामधातुत्वमपि । तेन । आयड्डुइ । आऊडइ ।
15 आरोग्गइ । आडुआलइ । आहुडइ । इत्याद्यपि सिद्धम् । एवं सर्वत्र क्रियावाचिषु
योजनीयम् ॥ [६९]

- L. 1. X अड्डिअं ADYZ °ड्डियं B °ड्डिअं CF °ट्टिअं Z °वल्लिए ABCFGYZ °ड्डियं
D om. आऊ° च जू° Z व CZ जूय° Z °पणो. L. 2. cdd. °कियं Z भडे. L. 3.
GZ आयड्डियं B °ड्डियं D °ट्टिअं X ट्टियं CG °चलित Z °वल्लितः GZ °रायड्डु C °अड्डु D °अट्ट
X °अड्डु. L. 4. cdd. °ड्डियं C द्युत° cdd. °कियं. L. 5. BCF °मचणिं X °वमणिं
cdd. °ड्डियं D सणं. L. 6. GZ आअड्डियं BF °अट्टियं C अड्डिअं D °अट्टियं (sic) X
°अड्डिअं BCDFX °किएहिं CX अहिसारयव्वो (misread) D अहिसरेयव्वो F अह°Z अहिसरो°.
L. 7. ABCDFYZ आरोग्गियं E आरोग्गीअं X °णिअं cdd. °हुडिया ABCDEFXYZ
°सुइयं G °मुइयं. L. 8. C मीसन्नम° D मीसुत्तम° Y °माडुयाली AG, C 1. hd. X
°रिड Y सम्मुहायाए. L. 9. cdd. आरोग्गियं GZ °सीवउ C °सावउ 2. hd. °वओ
X आ...वउ BCDFXZ °ड्डियं. L. 10. D आडुयाली cdd. आसरिउ, C 2. hd. °रिओ Z
सम्मुत्ता°. L. 11. cdd. आरोग्गियाड्डुया° CX °ड्डु GZ °यालिअं BF °यालिं XZ
नारिंद. L. 12. cdd. आहुडिया° CX °सीवअन्न° BCFGXZ °सरियं D °सरिउं.
L. 13. G आयड्डुआऊडाआं C आअड्डु D आअट्ट° X अड्डु (om. आ) Z आयड्डु°
BCFX °आडुयाल D °आडुयालइ G °आट्टु° B प्रभितिति. L. 14. BDX णिवि.
L. 15. CD आअड्डु BCDFX आडुयालइ CD om. आहुडइ.

आयावलो अ बालायवम्मि आवालयं च जलणिअडे ।

आडोविअं च आरोसिअम्मि आराइअं गहिए ॥ ७० ॥

आयावलो बालातपः । आवालयं जलनिकटम् । कप्रत्ययाभावे आवालं इत्यपि ।
आडोविअं आरोषितम् । आराइअं गृहीतम् । आसादितमित्यन्ये ॥ यथा ।

आयावले पसरिए किं आडोवसि रहङ्ग णिअदइअं ।

आराइअविसकन्दो आवालठिअं पसाएसु ॥ ९८ ॥ [७०]

मालायारे आरंभिओ अ आइसणमुज्झिए ।

आलीवणं पलित्ते करिआए आवरेइआ चेअ ॥ ७१ ॥

आरंभिओ मालाकारः । आइसणं उज्झितम् । आलीवणं प्रदीप्तम् । प्रदीपनक-
मित्यर्थः । अत्र च । आहम्मिअं आगतमित्याङ्पूर्वस्य हम्मेः सिद्धम् । आइग्घइ 10
आजिघ्रति । आहोडइ ताडयति । आसंघइ संभावयति । आअडुइ व्याप्रियते ।
अउडुइ मज्जति । आरोलइ पुञ्जयति । आयंबइ आयज्झइ वेपते । आढवइ
आरभते । आलिहइ स्पृशति । आइंछइ कर्षति । आरोअइ उल्लसति । आढप्पइ

L. 1. G आडआवलो DE °बलो AGYZ च AEGY वाला° A °लायम्मि BF °लायनम्मि
Z °लायचम्मि D अवालयं E आवाल (s'ic) om. च B व EX जडनियडे ABCDFGZ
°णियडे Y °नियले. L. 2. cdd. °विअं ABCDFGYZ °सियम्मि ARDEFGYZ
आराइयं CX आरोइयं. L. 3. D °बलो BG वाला° D °तपो C आवा° BFGZ आवाल-
मित्यपि C आवालमित्यपि D आवाल इत्यपि. L. 4. cdd. आडोविअमारोषितं (X °पितं).
cdd. आराइयं. L. 5. C परिसाए C 1. hd. DGZ °णियं DGZ °दइयं. L. 6. cdd.
आराइयविसं BF °कंदे C आवाल° GZ आवले° BCDF °ठियं Z °ठिइं; broken off in G.
L. 7. C अरंभिउ 2. hd. °ओ DGX °उ ACDGYZ च AD °मुज्झिए C °मुज्झिए
BFGYZ °यए. L. 8. ABDEFXYZ कारियाए C °यए XZ आचरे° cdd. °रेइया
ABF चेय C वेव (2. hd. चेव) EGXYZ चेव. L. 9. DGX °भिउ C om. ओ
B आइसणं D उज्झितं X प्रदीप्ति is given twice. Z प्रदीपम् D प्रादीपनमित्यर्थः. L. 10.
cdd. आहम्मियमागतमिति BCDF आङ्पूर्व X अङ्पूर्व DG हम्मे. L. 11. G om. आसं-
घइ सं G आअट्ठइ C °अडुइ D °अट्ठइ. L. 12. G अउडुइ B अओडुइ or °डुइ C आउडुइ
D आउडुइ F आउडुइ CGX आरोलेइ GZ आअंवइ R आयम्बइ CDF आयम्बइ GZ आअं-
ज्झइ C आइज्झइ om. D. X आइज्झइ C आढावइ X आडवइ. L. 13. G अलिभूऊ Z
आलिज्जइ DGXZ आयंछइ C आयंत्थइ BCDFX आरोचइ Z om. from आरोअइ to
आवरेइआ in l. 2. next page CX उल्लसइ C आढप्पइ.

आरभ्यते । इत्यादयो धात्वदेशेषूक्ता इति नोच्यन्ते । आरालिओ सूपकार
इत्यारालिकशब्दभवत्वान्नोक्तः । आवरेइआ करिका । मद्यपरिवेषणभाण्डम् ॥ यथा ।

कस्स व विओअआलीवणम्मि आरंभिण तुमं पडिआ ।

जं मइराविमुहीए आइसणं आवरेइआइ कयं ॥ ५९ ॥ [७१]

5 आयासलवो णीडे आयासतलं च हम्मपुट्टम्मि ।

आणंदवडो पढमे वहुइ रुहिरारुणे वत्थे ॥ ७२ ॥

आयासलवो पक्षिगृहम् । आयासतलं हर्म्यपृष्ठम् । आणंदवडो प्रथमं वध्वा
रुधिरारुणितं वस्त्रम् । प्रथमपरिणये भर्ता कौमारे गृहीते यत्तत्परिमलरुधिररञ्जितं
वस्त्रम् बान्धवानानन्दयति तत् आणंदवडाख्यम् ॥ यथा ।

10 आयासतलोवरि वल्लहस्स चरिअं वयंसि णिणहवसु ।

आणंदवडो आयासलवट्ठिअसारिआ य तं कहइ ॥ ६० ॥

अत्र च । आविलुंप्पिअं अभिलषितमिति यदन्यैरुक्तं तत्काङ्क्षेरादेशः । आसे-
अणयशब्दश्चावितृप्तदर्शनार्थ आसेचनकशब्दभव इति नोक्तौ ॥ [७२]

॥ अथानेकार्थाः ॥

15 पसवदुहणिच्चदिट्ठेसु आवि आलं वहोलमउएसु ।

अच्चत्थदीहविसमेसु लोहमुसलेसु तह आर्यं ॥ ७३ ॥

L. 1. X पूकाः DG, C 1. hd. X लिउ C पूपकार F कारः. L. 2.
CDEFGX इति आरा B इति अरा cdd. रेइया G मज्ज. L. 3. G विउअ
C विउइयाआला D कस्स विनिओयाआला F विउइअ X विउइआ BDEFGXZ
पडिया C पिडिया. L. 4. C सुहीए G आवरोइ B आचरे cdd. इयाइ.
L. 5. DEGXZ नीडे B व E कुट्ट G जड्ढम्मि. L. 6. G आणाद C वणो A
पुढमे C पुढमो D पाढमो G पुढुमे D बाहुइ Y बहूए D वच्छे. L. 7. C आयाभ corr.
2. hd. B हर्म्यपृष्ठं CDEFGX पृष्ठं CZ वध्वाः प्रथमं D वसः प्रथमं X om. from प्रथमं to
प्रथम incl. L. 8. D रुधिरारुणं Z रुधिरारुणित BDF भर्ता X भत्त C कौमारी. L. 9.
G बान्ध C बांधा D तात X तत् BCFGXZ आनंद D आनाद. L. 10.
BFGXZ चरियं CD वरियं GZ निण्ह D णिहू. L. 11. C अयास BDEFG ण्हियं
CZ ण्हिया X ण्हिया BCFGXZ सारिया D सारिवा. L. 12. C आविल्लुमियं
BFGZ पिंयं DX लुम्पियं G अलिल C लखि X अभिलषति. L. 13. G आसेयं
Z आसेण्यं GZ नार्थः CX आसेवनक 2. hd. च D अशेवनकशब्दभाव DZ नोक्तः.
L. 14. C अथ अनेका G र्थः. L. 15. E दुणि Z णिव CG आल A बहोल
E चहोल D बहोले G मउसेसु. L. 16. A अच्चत्थं दीह C आव्वत्थ 2. hd. च
D अचाच्छ E मुशलेसु G reads: दीहलोहमुसलविसमेसु तह आलं । Z आलं.

आविशब्दः प्रसवदुःखे नित्ये दृष्टे चेति त्र्यर्थः । आलं अल्पस्रोतो मृदु च ।
आयं अत्यर्थं दीर्घं विषमं लोहं मुसलं चेति पञ्चार्थम् ॥ [७३]

आणिअमाढिअमिद्वे गणणिज्जे अप्पमत्तगाढेसु ।

सिक्कारे पणिए आहुडमायरमुक्खले कुच्चे ॥ ७४ ॥

आणिअं आढिअं च इष्टं गणनीयमप्रमत्तं गाढं चेति प्रत्येकं द्वावपि चतुर्थी । अहुडं ५
सीत्कारः पणितं च । आयरं उदूखलं कूर्चं च ॥ [७४]

आयल्लो रोगचलेसु विलविए चित्तिए अ आराडी ।

आरद्धं च पवुद्धे सयणहगेहागएसुं च ॥ ७५ ॥

आयल्लो रोगश्चञ्चलश्च । आराडी विलपितं चित्रयुतं च । आरडिअं इत्यन्ये ।
यदाह । चित्तलिअं विलविअं च आरडिअं ॥ आरद्धं प्रवृद्धं सतृष्णं गृह आगतं 10
चेति त्र्यर्थम् ॥ [७५]

आरणमहरफरेसुं आविअमिन्दोवमहिअपोएसु ।

आऊरमइसउण्हेसु चलिअकुविआउलेसु आहिथो ॥ ७६ ॥

आरणं अधरः फलकश्च । आविअं इन्द्रगोपो मथितं प्रोतं चेति त्र्यर्थम् । आऊरं
अतिशयमुष्णं च । आहिथो चलितः कुपित आकुलश्चेति त्र्यर्थः ॥ [७६]

15

L. 1. DG °दुखे X °दुःख G नित्यदृष्टे X °दृष्टो RDF °श्रोतो. L. 2. GZ मुशलं.
L. 3. ABCDFGYZ आणिमय° ABCDFGYZ °डियमि E °ढिअ° G °दृ° D
°गादेसु. L. 4. Z पणए B आहुड° A °माआरमुक्खले BGZ °मायर° D °माआरमाउखले
GZ °मुलूखले BF कुच्चे. L. 5. cdd. आणियं आढियं G इष्टं cdd. गणनीयं अप्र°
B om. प्रत्येकं BF आहुडं. L. 6. BCFGXZ आअरमुदू° CX °दूषलं. L. 7. X
चित्तविए DG वित्तिए Z चित्तविए D य. L. 8. CX पवुद्धे D पवुद्धे G पवुद्धे
G सयणहं D सङ्गं E सयणहं BFX °गेहाएसुं Z °गएसुं. L. 9. B रोगः D रोगे
X रोगचंचलश्च G आरीडी C आरा—cdd. आरडियमित्य.° L. 10. C (F!) विचालयं
2. hd. चि° XZ विचालयं D विचालियं BG °लियं DGXZ विलवियं BF विलवियं
C दिलयं cdd. आरडियं G प्रवृत्तं X प्रवृद्ध BCFGXZ गृहे D गेहे. L. 11. B वेति G
om. चेति X थम् for त्र्यर्थम्. L. 12. X °फलेसुं ABCDFGYZ आवियमि Y आवयमि° G
°दोयगहियं Z °दोय° X °दगोव° ABCDEFXYZ °महियं. L. 13. X आउरमइ-
सयउ° Z °उण्हेसु D चल° ABCDFGY चालियं Z वलियं ACDY °कुविया° AGZ
आहिथो X अहिथो DY °च्छो. L. 14. G धरः XZ आवियमिद्व° G °गोप G मधितं BF
मधितं C मधितं चे; 2. hd. मथितं च D माधितं G प्रातं B वेति. L. 15. Z अतिशयं
उ° X अतिशयं D आहिच्छो B कुपितः X om. कुपित आ° G आकुलितश्चेति.

आरेइअं मउलिए मुके भन्ते सरोमञ्चे ।

णववहुपरतन्तासुं आवट्टिअआविअज्झाओ ॥ ७७ ॥

आरेइअं मुकुलितं मुक्तं भ्रान्तं सरोमाञ्चं चेति चतुर्थम् । आवट्टिआ तथा आविअज्झा नववधूः परतन्त्रा चेति प्रत्येकं द्वयर्थे ॥ [७७]

5 आइप्पणं च पिट्ठे छणघरमण्डणछुहाछडाए अ ।

अविवित्तसंकडे आरंदरमावडिअमाब्भिडिअसारे ॥ ७८ ॥

आइप्पणं पिष्ठमुत्सवे गृहमण्डनार्थं सुधाछटा च । तन्दुलपिट्ठक्षीरं गृहमण्डनमाइप्पणं इत्यन्ये । आरंदरं अनेकान्तं संकटं च । अविवित्तसंकडे इति समाहारः । आवडिअं संगतं सारं च । अब्भिडिअं संगतं समा अब्भिड इत्यादेशात् । अत्रापि समाहारः ।

10 अत्र आलुंखइ दहति स्पृशति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [७८]

॥ अथ इकारादयो व्यक्षरादिक्रमेणैवोच्यन्ते ॥

इग्गो भीए इच्चो वणिए उच्छुसयलम्मि इंगाली ।

इकुसमुप्पलमिरिणं कणयं इन्दिन्दिरम्मि इदंडो ॥ ७९ ॥

इग्गो भीतः । इच्चो वणिक ॥ इणं इणमो एतत् । इण्हि इदानीम् । इर किलार्थे ।

15 एते शब्दानुशासन एवोक्ता इतीह नोच्यन्ते ॥ इंगाली इक्षुखण्डम् । इकुसं सामान्याभिधानेऽपि नीलोत्पलम् । इरिणं कनकम् । इदंडो भ्रमरः । कैश्चिदिन्दिन्दिर-

- L. 1. ABCDEFGYZ आरेइअं E भंगे. L. 2. EFGXZ नव° G नवववहु° C तं-
 तीसु B आवट्टि° (?) G°ट्टि° X°ट्टिआवि° BCGY° चआ° D°ट्टिआआ° C°आज्झाउ;
 2. hd. आविज्झाओ ADGZ° ज्जाउ X°अज्झाउ. L. 3. BDGXZ आरेइअं C (F?)
 आरेइ° X°रोमांचेति GZ आवट्टिय BCDFX° ट्टिया. L. 4. G आविअच्चा C°अज्जा
 2. hd.°अज्झा D आविअज्जा Z°अद्धा (?) B व्यर्थो CDEFGXZ व्यर्थो. L. 5.
 D आइप्पिणं E°छहाए ABCDEFGYZ च. L. 6. AG, C. 2. hd. Z
 अविवित्त° Z°संकाड BF°कडेरा A°मावेडिअसंगिपडियसारे X°मावेडिअसंगएसारे B°
 माचडि° BDGYZ°डियमब्भिडिय° C°डियमज्झिडिय° E°सारो. L. 7. D आइप्पिणं
 G पिट्ठं BCDEFXZ पिट्ठं उ° Z तंदुल°. L. 8. cdd.°प्पणमित्य° XZ आरंदरमने°
 GXZ अविवित्त° cdd. आवडियं. L. 9. BDF, C. 1. hd. अब्भिडियं G अब्भिडइ
 X°डिअ. L. 10. BF लालुंखइ. L. 11. CF अथेकारा° Y has only इकारादिः.
 L. 12. CF इज्झो X इच्छुसंडंमि. L. 13. A इक्षुसु° D इंदिरम्मि इदंडो. L. 14.
 Z इग्गो CF इज्झो BF इण BF इण्ह X इण्ह C (F?) इल. L. 15. BDZ°शासने
 B एवोक्ताः GZ इक्षुदंडं PDF इक्षुसं. L. 16. BF°न्यानिधा° X°भिधुने° G°त्पली
 DGX°कैश्चिदिदिर्° C°कैश्चिदिदिर् BF°दिदिर्.

शब्दोऽपि देश्य उक्तः । अस्माभिस्तु संस्कृतेऽपि दर्शनादनया भङ्ग्या निबद्धः ॥ यथा ।

इम्भाणमिरिणामिकुसमिदंडाणं गयाण इंगाली ।

इग्गाण य मामेसीसदो हरिसं समुव्वहइ ॥ ६१ ॥ [७९]

इक्कणइरावइग्घिअइरिआ चोरकरिभच्छिअकुडीसु ।

5

ओसिंघिअम्मि इंघिअमिंदग्गींदगिधूममवि तुहिणे ॥ ८० ॥

इक्कणो चोरः । इरावो गजः । इग्घिअं भर्त्सितम् । इरिआ कुटी । इंघिअं घ्रातम् । इंदग्गी तथा इंदगिधूमं तुहिनम् ॥ यथा ।

मणइक्कण बलइग्घिअइराव पण्णइरिआठिआ मुणिणो ।

इंदगिणगे इंदगिधूमधवलं जसं तुहेंघिन्ति ॥ ६२ ॥ [८०]

10

कोमारे इंदमहो इंदोवत्तो अ इन्दोवे ।

कीडेसु इंदगाई जुएसु इरमंदिरो करहे ॥ ८१ ॥

इंदमहो कौमारः । कुमार्यां भव इति व्युत्पत्तेः । इंदमहं कौमारमित्यवन्तिसुन्दरी । यदुदाहरति स्म ।

उवहसए एराणि इन्दो इन्दीवरच्छि एत्ताहे ।

15

इंदमहपेच्छिए तुह मुहस्स सोहं णिअच्छन्तो ॥ ६३ ॥

- L. 1. D om. अपि X देश्यः. L. 3. C °मिकुसुमि° D °मिकुस° X गयाणे (miread ?).
 L. 4. C हरिसं X हरिसं D, C. 2. hd. G समुव्वहइ. L. 5. BF इक्कण°
 G इक्किण° X इक्कणज्ञाव° Z °इरावग्घिया cdd. °इग्घिय° ABCDEFGY °इरिया BDF
 वोर° C चोरे cdd. °भच्छिय° C °कुडासु. L. 6. AGX उंसिंघियम्मि BCDF ओसंघिय°
 YZ °घियम्मि E अंघि° ABCDEFGYZ इंघिय° CDZ °दग्गीद° G °दग्गीधू (om.
 दग्गी) X °दग्गीइग्घि° E रुहिणे G दु°. L. 7. B इक्कणो BD वोरः X चोरः
 XZ इग्घियं XZ इरिया C कुटी X कुटी XZ इंघियं. L. 8. G घ्रातं CZ
 व्याघ्रातं. L. 9. BF °इक्कण CGZ बल° C °इक्किय° D °इक्किया° BFGZ °इग्घिय°
 X °इइग्घिय° GZ पण्ण° X पण्ण° cdd. °इरिया BDFGXZ °ठिया C om. ठिआ BF मुणिणो.
 L. 10. X इंदगिणइं Z °धवल G तुहं घंति BF तुहेंघिन्ति C तुहेंघेति DX तुहेंघेति (equally
 correct as °घि°) Z तुहेंघंति. L. 11. C कोमारो X इंदमाहो C इंदोवत्ते अ and
 twice. AGYZ य. L. 12. X इंदगाई BCF °गाइ G °गाइ G जएसु X ज्जएसु A
 इरसंदिरो X इरिमंदिरो G सुर° करहे. L. 13. C कौमाराः BF इंदमहं CX °महो D
 °माहो BF कामा° C °रामित्यवन्तिसुंदरः D °रामिति चन्तिसुंदरा X °मित्येवं वदति सुंदतिसुंदरी.
 L. 14. C इंदोवगस्थि D एत्ताहि. L. 6. BF इंदमं पे° C इंदोमहपेत्थिए X मुहस्स cdd.
 णियळु°

इंदोवत्तो इन्द्रगोपकः । इंदगाई युताः कीटाः । ये कीटाः संलग्ना भ्रमन्ति । इरमं-
दिरो करमः ॥ यथा ।

इरमंदिरेंदगाईइंदोवत्ताइजन्तुणो वि वरं ।

इंदमहो पुण णूणं लज्जं हासं च जणइ जणे ॥ ६४ ॥ [८१]

5

इन्दुद्ववणे इंदडूलओ इंदमहकामुओ साणे ।

इल्लो दरिदकोमलपडिहारलवित्तकसिणेसु ॥ ८२ ॥

इंदडूलओ इन्द्रोत्थापनम् । इंदमहकामुओ श्वा ॥ यथा ।

इंदडूलओ सरए पयाणचलिएभगज्जिएहि तए ।

रइओ रिऊहि रण्णे सहयरइंदमहकामुअरवेहिं ॥ ६५ ॥

10

॥ अथानेकार्थाः ॥

इल्लो दरिद्रः कोमलः प्रतीहारो लवित्रं कृष्णवर्णश्चेति पञ्चार्थः ॥ [८२]

सदूलसीहवुट्ठीणिवारणेसुं तहा इल्ली ।

विसिवुट्ठिरक्खणेसुं गेहदुवारे अ इल्लीरं ॥ ८३ ॥

इल्ली शार्दूलः सिंहो वर्षत्राणं चेति त्र्यर्थः । इल्लीरं वृषी वृष्टिवारणं गृहद्वारं चेति
15 त्र्यर्थम् ॥ [८३]

- L. 1. B °गाइ CDX om. कीटाः after ये. L. 3. C °वेत्ताइ°. L. 4. D om. णूणं C om. जणइ RF जणो D जेण. L. 5. E इडु° D इंदुद्व° Z इंदुद्व° A om. इन्दु° A इंदुद्वलउ C इंदुडूलहु D इंदुद्वओलउ EX °दद्व° GZ °दद्व° GX °लउ E °कासुओ C 1. hd. GX °मुउ E ज्ञाणे Y add अथानेकार्थाः ॥ L. 6. E °कसणेसु. L. 7. CGZ इंदद्व° D इंदद्व° CGD °लउ C 2. hd. °लओ G °च्छाप° CX °कामउ C श्वा. L. 8. CGZ इंदद्व° X इंदद्व° CGX °लउ D इंदद्वलए, this stanza is totally corrupt in D. C °वल्लिएभ° cdd. °गज्जिएहि. L. 9. CGZ रइउ X इरउ cdd. रिऊहिं X °इंदमह° GZ °रएहिं. L. 11. cdd. प्रतीहारः From हारः to श्चेति broken off in G. C रुष्णं व°. L. 12. Before this stanza D inserts अथानेकार्थाः A °बुट्ठी° B °बुट्ठी° E °बुट्ठी° cdd. °निवार° C इल्ला. L. 13. ABCFGXYZ विसि° D विसि° E विसि° X °णेसु C गेहे ABCDEFGYZ च C ल्लीरं. L. 14. रं to गृह° broken off in G. BCDFXZ वृषी. L. 15. CD त्र्यर्थः.

॥ अथ ईकारादयः ॥

ईसं कीले रोज्झम्मि ईसओ ईसरो मयणे ।

सवरसिरपण्णपुडयम्मि ईसिअं तह वसाइअए ॥ ८४ ॥

ईसं कीलकः । ईसओ रोज्झाख्यो मृगः । ईसरो मन्मथः ॥ यथा ।

मुक्केसरेहि णिच्चं भमिरेहिं ईसएहि व चुलुक्क ।

5

दलभोअणेहि ईसीकया तुहारीहि रण्णदुमा ॥ ६६ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

ईसिअं शबरशिरःपत्रपुटं वशायितं चेति द्वर्थम् ॥ [८४]

॥ अथ उकारादयः ॥

उडं गहिरे उच्छू वाए उक्कं च पाडवणे ।

10

उच्छो अन्तावरणे उड्डो कूवाइखणयम्मि ॥ ८५ ॥

उडं गम्भीरम् । उच्छू वातः । इक्षुवायकस्तु संस्कृतभव एव । उक्कं पादपतनम् ।

उच्छो अन्त्रावरणम् । ओज्झरीति प्रसिद्धः । उड्डो कूपादिखनकः ॥ यथा ।

उच्छू उण्हो खणिआ उड्डेहिं कूवया य अइउंडा ।

उच्छं दहइ अ तण्हा उक्कमिणं तुज्ज मरुथलिए ॥ ६७ ॥ [८५]

15

- L. 1. X has only ईकारः Y ईकारादिः. L. 2. B वले X कीलो A रोज्झम्मि D रोज्झम्मि ACGX ईसउ Y adds अथानेकार्थः. L. 3. Y सवर° X सवरपत्तपुडयम्मि C °सिरपुत्त° EY °पत्त° BF पुडयम्मि *cdd.* ईसियं DX विसा° D °इयाए XYZ °इयए. L. 4. C. 1. hd. GX ईसउ D ईस C रोज्जा° In G ख्यो मृगः is broken off. BF ईसरोरो Z *om.* यथा. L. 5. C मुक्केसरेहि Z सुक्केसरेहिं BDFGXZ °रेहिं C भमरेहिं CX ईसरेहिं G ईसएहिच्च BF ईसएहिं twice D °हिच्च वु° CZ स्व वुलुक्क X वुलुक्क. L. 6. BF देल° CDGZ °भोयणे° *cdd.* °णेहिं BCFXZ °रीहिं. L. 8. *cdd.* ईसियं BCFG शवर° D संवर° X सवर° C °सिरःपुत्र° X °सिरपत्र° G विशा° F °पुटं च शायितं चेति BD वेति Z द्वर्थः. L. 9. Y has only उकारादिः ॥ L. 10. C उड F उडं BF उत्थू C उत्तू 2. hd. उत्थू G has again उच्छू for उक्कं Z व BF पाडवणे. L. 11. C उत्थो G अच्छो EGX अत्ता.° L. 12. CF उडं BFZ गभीरं X गंभीरः BCF उत्थू X उच्छू वात X पादपतं. L. 13. CZ उच्छोअं G उक्क° BFXZ उज्ज° CD उज्ज° Z प्रसिद्धिः. L. 14. C उत्थू *cdd.* खणिआ C उरंडुहिं D उद्धेहि BF कूवाया B अई° D अई (sic). L. 15. XZ य for अ.

उरमारम्भे उच्चं णाहितले बन्धणे उंवा ।

तिणपरिवारणयमुड् उंवी उण पिककगोहूमे ॥ ८६ ॥

उरं आरम्भः । उच्चं नाभितलम् । उंवा बन्धनम् । उड् तृणपरिवारणम् । तृणाव-
च्छादनमित्यर्थः । उंवी पकगोधूमः ॥ यथा ।

5 कुन्तलउडुछण्णेणं जणणयणमिगाण उंवखायं व ।

मयणेण उरे रइअं तुह उच्चं उंविगोरङ्गि ॥ ६८ ॥

अत्र च । उच्चं ऊर्ध्वम् । उच्चं यूयम् । उअ पश्य एते शब्दानुशासने साधिता
इति नोक्ताः । उस्साशब्दस्तु धेनुपर्याय उस्साशब्दभवः ॥ [८६]

उक्का उक्कंदी कूवतुला चुल्लीइ उल्लिउदाणा ।

10 उव्वाउव्वरउव्वाहा उक्कोलो अ घम्मम्मि ॥ ८७ ॥

उक्का तथा उक्कंदी कूपतुला । उक्कंदी कूपतुलेत्यन्ये । उल्ली तथा उदाणा चुकी ।
उव्वा-उव्वर-उव्वाह-उक्कोलाश्चत्वारोऽपि घर्मार्थाः ॥ यथा ।

जलिअगिउल्लिउव्वासंतत्ता उण्हयालउक्कोले ।

कासयधूआ वच्चइ ओ उक्काकड्डिअजलम्मि ॥ ६९ ॥

15 उदाणं व समुदं लड्डइ वडवाणलुव्वरं जिगइ ।

कस्सुव्वाहं ण जगइ उक्कंदिभूओ पई मज्झ ॥ ७० ॥ [८७]

- L. 1 C उव्वंत YZ उव्वं EX नाहिं G बंधणे A उव्वा ABGZ उंवा D उव्वा E उच्चा.
L. 2. GYZ उव्वी E ण for उण BDX पक्कं A °गोहूमे. L. 3. X भ for आरंभ-
CZ उव्वं BG उंवा CF उव्वा D उव्वा X °तलं च G बंधनं BF रुणं. L. 4. Z तृणाः
च्छादनं X °मित्यर्थ B (F !) G उंवी C उव्वी D उवी °धूमो नाम. L. 5. X तुंतल
C कुंतलउडुछण्ण D कुंतलउड्डाणो, the rest of this verse is corrupt. X °च्छण्णेणं C
°मिगाणमि BG उंवं C (F !) उव्वा° X उव्वं CZ च. L. 6. cdd. रइयं cdd. उव्वं (!)
(X उच्च) BG उंवि° CXZ °गोरंमि D °गारंमि. L. 7. D om. अत्र च to °भवः X
ऊर्द्ध B ऊच्चं G इते Z °सासने G °शासनसाधि°. L. 8. X नोक्तः C धेनु पर्याय X °पर्यायः
L. 9. C कूपं वुण्णाइ, 2. hd. उण्णाइ E उल्लिओदाणा Z °उदाणे. L. 10. CX उच्चा°
AX °उच्चरं C °उच्चाहा GZ °ह ABFGXYZ च. L. 11. X उक्का G उक्का तथा
उवा उक्कंदी C उक्का तथा उक्का उक्कंदी C चुल्ली. L. 12. C. 12. hd. X उच्चाउच्चरउच्चाहं
C. 1. hd. °उव्वरव्वाहं G °उक्कोलाश्चत्वारं X °रोपि Z धर्मार्थाः. L. 13. CDGZ जलि-
चगिं C °गिउच्चा (sic) BDE संतत्ता C °यालक्कोले. L. 14. C कासयं BCFGXZ
°धूया G वच्चइ cdd. उ (X om. ओ) DGZ °कट्टियं BFX °कड्डियं C °कट्टियं.
L. 15. X च for व G वलवाणलुं BCDEFZ वडं. L. 16. C कस्सुवाहं DX °च्चाहं
cdd. न BF जिगइ G °भुउ B उक्कंदीभूओ F °भूओ CX °भउ D °भूउ.

उररी पसुम्मि किसराइ उण्हिआ उण्णमो समुण्णयए ।

उलिअं णिकूणिअच्छे उअअं उज्जुम्मि उक्खली पिठरे ॥८८॥

उररी पशुः । उण्हिआ कसरा । उण्णमो समुन्नतः । उलिअं निकूणिताक्षम् ।
उअअं ऋजु । उक्खली पिठरम् ॥ यथा ।

उअउण्णमदेहलिमुल्लङ्घिअ बाहिमुलिअं णिअच्छन्ती ।

5

उक्खलिउण्हिअमुररी उअ रोरघरम्मि उल्लिहइ ॥ ७१ ॥ [८८]

उल्लुट्ठं मिच्छाए उविअं सिग्घम्मि दूसणे उसुओ ।

धत्तूरे उम्मत्तो उलित्तमुच्चट्ठिए कूवे ॥ ८९ ॥

उल्लुट्ठं मिथ्या । उविअं शीघ्रम् । उसुओ दूषणम् । उम्मत्तो धत्तूरकः ।
एरण्ड इत्यन्ये । उलित्तं उच्चस्थितः कूपः ॥ यथा ।

10

उल्लुट्ठं जं कणयं पेच्छसि उम्मत्तउसुअविहुरो सि ।

ता रे पयपाणकए वज उविअमुलित्तकण्ठघोसम्मि ॥ ७२ ॥ [८९]

उग्घट्ठिउआलीओ अवयंसे फालिए उरत्तं च ।

बहुअम्मि उंवरं उच्छुरमविणासिरे खलम्मि उप्फालो ॥ ९० ॥

L. 1. ABCFYZ उण्हिया D °यो G उण्णिया A उण्हमो EX उन्नमो D उणामो EG समुन्नयए X सन्नयए. L. 2. ABCFGXYZ उलियं D ओलिउं BF णिकुणिं C णिकालिं D निकूलिं EX निं G णं ABDFGYZ °यच्छे C °यत्थे X °अच्छो C उअं AD उज्जं C अज्जं C उक्खला G पठरे D पिठरे. L. 3. AGXZ उण्हिया BF उण्हियं C om. 1. hd; 2. hd. उण्हिया GZ कसरा C °गे GZ उत्तमो CDX उन्नमो cdd. उलियं C णिकुणि-ताक्ष G °ताख्यं. L. 4. G ऋजु FX ऋजुः G पिठरं. L. 5. CXZ उअअं उण्णं D उआअं उणामां X °उण्णमां BFGXZ °ल्लंघिय C °ल्लंघय D °ल्लंघयिया GZ बाहिं CX बाहिरमुं D बाहिरमुं C °मुलि...स्थंती, 2. hd. °मुलिआ and then the gap. X °मुलिअ DGZ °लियं BDFGZ णियं. L. 6. G उक्खणिउरण्हियमुं BF उक्खलिउरण्हियमुं CX °उण्हियमुं D उक्खलियामुं Z °उरण्हियमुं GZ उल्लिहइ BF only हइ. L. 7. ADEZ उल्लट्ठं C मिच्छाए ACDGYZ उवियं BF उचियं ACGXZ उसुउ. L. 8. A उमत्तो C (G !) उव्वं. L. 9. G उल्लुट्ठं D उल्लट्ठ X उल्लट्ठ BF (AD !) X उचियं CZ उवियं BCFG उसुउ X उसुउ GZ शीघ्रं for दूषणम् BDG उम्मत्तो. L. 10. CX उल्लित्तं D उल्लित्तां G उव्वे C 1. hd. D उव्वं X om. यथा. L. 11. D उल्लट्ठं. L. 12. X °पाणिक्कए cdd. उवियमुं GZ °कंठदेसम्मि D °देसम्मि. L. 13. B उध्वं G °ट्ठिउं E ट्ठिओआलीओ A °उआलीउ BDYZ °उयां CFG °उया-लउि X °लीउ C वत्तरं X उत्तरं D उत्तरं व. L. 14. G बहुयं C बहुयं ABEFGXYZ बहुय D जाहुयाम्मि AG उंवरं CD उम्बरं BE उंवरमुल्लुं C उव्वुं 2. hd. उच्चु X उच्छुं Z खेलम्मि corr. into खलम्मि E उप्फालो,

उग्वट्टी तथा उआली अवतंसः । उरत्तं स्फाटितम् । उंवरं बहु । यस्तु देहल्यर्थं
उंवरशब्दः स उदुम्बरशब्दभवः । उच्छुरं अविनश्वरम् । उष्फालो दुर्जनः॥ यथा ।

रे उष्फाल उरत्ते पेम्मे सुरवहुउआलिजोगेहिं ।

किं णाम उंवरुच्छुरणवकुसुमेहिं पि उग्वट्टी ॥ ७३ ॥ [९०]

5 उड्डुल्लउड्डुला उल्लासे तह उम्मलं थीणे ।

उकुंडो मत्ते उग्गमम्मि उड्डायउष्फोआ ॥ ९१ ॥

उड्डुलो तथा उड्डुलो उल्लासः । उम्मलं स्त्यानम् । उकुंडो मत्तः । उड्डाओ तथा
उष्फोओ उद्गमः ॥ यथा ।

तिणउष्फोउकुंडवसहुड्डुल्लुक्खायउम्मलुप्पङ्के ।

10 सरए तुह वेरीहिं मुक्का उड्डायउड्डुला ॥ ७४ ॥ [९१]

उकोडा उकंडा लञ्चाए तुड्डयम्मि उल्लुकं ।

उष्फुण्णं आउण्णे उच्छाहो सुत्ततन्तुम्मि ॥ ९२ ॥

उकोडा तथा उकंडा लञ्चा । उल्लुकं त्रुटितम् । उष्फुण्णं आपूर्णम् । उच्छाहो
सूत्रतन्तुः ॥ यथा ।

15 विरहोष्फुण्णे उकोडयणिउणे देसु तस्स उकंडं ।

उच्छाहेहि ण मुद्धे संधिज्जइ पेम्ममुल्लुकं ॥ ७५ ॥ [९२]

- L. 1. B ओग्वट्टी CGZ °ट्टी B ओयाली CGXZ उयाली CX उत्तरं D उत्तर CD
उम्बरं Z उंवरं GX बहु G येस्तु B °ल्यर्थः. L. 2. G उंहुंवरशब्दमरुद्धंवरशब्दावः (sic)
CD उम्बरं C सन् दुंवरशब्दभवः (sic) BF उंवरं CX उच्छुरं. L. 3. Z उष्फाल C उत्ते
GZ पिम्मे X पेम्मे CZ °बहुं D °बहुयालिं BCFGXZ °उयालिं. L. 4. BDFGZ
नाम CX नाम BFG उंवरं GZ °मिहिं C उग्गुं D ओं G °ट्ट X उग्वट्टी Z उग्वट्टी.
L. 5. AEGZ उड्डलं X उड्डुलोउड्डुला E °उड्डला D °उड्डाला G °उड्डला Z °उड्डुला C
°उड्डु (sic) D तहा X थीणि. L. 6. ABCFXZ उकुंडो E उकुंडो X मग्गे for
मत्ते G उड्डां X उड्डायं Z उड्डालं D उड्डाओअष्फोआ E उड्डायअउष्फोआ GXZ °उष्फोआ.
L. 7. DGZ उड्डलो X उड्डुला D तथा उड्डलो C उड्डालो G उड्डलो Z उड्डलो CX उम्मत्तं
B उकुंडो G उड्डाओ C उड्डाउ 2. hd. °ओ D उड्डाउ X उड्डाउ Z उड्डु. L. 8. G,
C 1. hd. Z उष्फोउ X उष्फु. L. 9. Z तिणउष्फो B °उष्फोओकुं X °उष्फोउकुंडं
C °उकुंडं G °हुड्डुक्खां Z °हुड्डुल्लु D उकुंडवासुहुड्डुल्लुक्खायउम्मालुप्पांको CX °लुप्पंके.
L. 10. C तुम्ह X तुम्ह Z उक्का उक्कायउड्डुला G उड्डायउड्डुला D उड्डायउड्डाला. L. 11. E
उकुंडो CD लंवाए E लंवाए C तुड्डुं Z तुड्डुं D तुड्डियम्मि G तुड्डु. L. 12. E
उष्फुण्णं X उष्फुण्णं BF सुत्तं G मुत्तं. L. 13. X उकोडा G लंवा BF लंवा C 1.
hd. D लंवा D उष्फुल्लं X उष्फुल्लं. L. 15. G हिरहोउं C °णिणउणे D तासु. L. 16.
GX °हेहिं C नं CX सुद्धे G °मुल्लुं (sic).

संमदे उत्थग्घो हेट्टामुहयम्मि उम्मत्थं ।

परिवत्तणम्मि उत्थल्ला उवदेहीइ उदेही ॥ ९३ ॥

उत्थग्घो संमर्दः । उम्मत्थं अधोमुखम् । विपरीतमिति यावत् । उत्थल्ला परि-
वर्तनम् । उदेही उपदेहिका ॥ यथा ।

जणउत्थग्घे उत्थल्लिऊण मा पेच्छ वारि उम्मत्थ ।

5

उदेहित्खतुण्डं किं अणुइन्तिं ण पेक्खसे महिलं ॥ ७६ ॥ [९३]

उक्कोडी पडिसदे विसे उसीरं डरम्मि उप्फेसो ।

उम्मल्ला तण्हाए अतडे कूवम्मि उत्तूहो ॥ ९४ ॥

उक्कोडी प्रतिशब्दः । उसीरं विसम् । उप्फेसो त्रासः । अपवादाथोऽप्ययं
लक्ष्येषु दृश्यते । यथा ।

10

असरिसजणउप्फेसया ण हु सहिअव्वा कुले पसूएण ॥ ७७ ॥

उम्मल्ला तृष्णा । उत्तूहो अतटः कूपः ॥ यथा ।

तुह हयहेसोक्कोडीउप्फेसा वेरिणो गया रण्णे ।

उम्मल्लाइ उसीरं असन्ति पविसन्ति उत्तूहं ॥ ७८ ॥ [९४]

उज्जमगुण्ठिअच्छिदेसु उज्झसुभगगउच्छिल्ला ।

15

उच्छुअउम्मरउब्भंता भयचोरिअयदेहलिगिलाणा ॥ ९५ ॥

- L. 1. BF उच्छग्घो C उच्छग्घो D उच्छग्घो C हेट्टो° Y हिट्टा° C उम्मच्छं D उम्माच्छं.
L. 2. X परिचित्तणम्मि BCF उच्छल्ला D उच्छल्ला A उच्छेही C उदेह. L. 3. D
उच्छग्घो G. om. उम्मत्थं C उम्मच्छं D उम्माच्छं B उच्छल्ला D उच्छल्ला X उत्थल्ला
corr. into व्हा. L. 5. D °उच्छग्घे CD उच्छल्लि° C पित्थ DX पिच्छ BF
चारि GZ उम्मत्था CX उम्मत्थं D उम्मच्छं. L. 6. G उदेहि° G om. किं BFXZ
अणुइन्ति D आणुइन्ति D न. L. 7. E परिसदे ABCDEFGXZ विसे D विसो
A उप्फेसो E उप्फे° X उप्फेसो. L. 8. E ओमल्ला E अनरे° BF उत्तूहो C अत्तू°.
L. 9. cdd. विसं GZ °दार्थे. L. 11. G °प्फेसाया X °प्फेसाया DGXZ
सहिअव्वा C °यच्चा G कुलपसुयएण. L. 12. D उग्गल्ला. L. 13. GZ °हेसुक्को°
DX °सोक्को°. L. 14. C अम्म° GZ °ल्लाए C उसारं GZ पडिसन्ति. L. 15.
BDEFGXYZ °गुण्ठिय° C °गुण्ठिय° A उज्जसु° D उज्जसउब्भिग° CX उज्झस-
उब्भ° E °सुभगगो° BF °उत्थिल्ला. L. 16. A उत्थुअ° Y उच्छुय° BF उच्छुअतुम्मुर°
ABEFGYZ भयचोरियदेह° X चोरिअदेह° D °वोरियावोरिया B °गिलाण Z °गिलाणे.

उज्जसप्रभृतयस्त्रयो यथासंख्यमुद्यमाद्यर्थाः । उज्जसो उद्यमः । उज्जगो गुणितः । उच्छिलं छिद्रम् । इह छिलशब्दश्छिद्रार्थो वक्ष्यते । तस्य उत्पूर्वकस्येदं रूपमिति न शङ्कनीयं छिलउच्छिलशब्दयोः स्वतन्त्रत्वात् । न हि देशीशब्दानामुपसर्गसंबन्धो भवति । एवं फेसउप्फेसादिष्वपि वाच्यम् । उच्छुआदयोऽपि त्रयो यथा-
5 संख्यं भयचौर्याद्यर्थाः । उच्छुअं भयचौर्यम् । उम्मरो गृहदेहली । उज्जंतो ग्लानः॥यथा ।

तिमिरोज्जगणिसाए उम्मरउच्छिलखलणउज्जंतो ।

उच्छुअरयउज्जसओ उअ असई विसइ खण्डदेवउलं ॥ ७९ ॥ [१५]

सुण्णे उज्जडमुक्केरो अ वली उडुसो अ मक्कुणए ।

सन्तम्मि अ उज्जाओ उद्धत्थो विप्पलद्धे अ ॥ ९६ ॥

10. उज्जडं उद्धसम् । उक्केरो उपहारः । समूहवाचकस्तु उक्केरशब्द उत्करशब्दभव एव । उडुसो मक्कुणः । उज्जाओ शान्तः । उद्धत्थो विप्रलब्धः ॥ यथा ।

बोलन्ति तुज्ज रिउणो सोडुससयणे णिसं पि उद्धत्था ।

उज्जाया दिअहं कयउज्जडदेवउलदेवउक्केरा ॥ ८० ॥ [१६]

उज्जल्ला उम्मड्डा हठम्मि विमलम्मि उच्चारो ।

15. विउले उच्चाडो पयडे उच्चेवो दठम्मि उच्चत्थो ॥ ९७ ॥

L. 1. D उज्ज° B °तय त्रयः D त्रयोपि GZ °मुद्यमायाः GX उज्जसो D उज्जसो D om. उद्यमः. L. 2. D गुणितः C °शब्दः छि°. L. 3. BE छिण्णउच्छि°. L. 4. G पेस° D om. फेस Z वाच्ये C उच्छु°. L. 5. BFX उच्छुयं C उच्छुयं D उच्छुभयं G °चौर्यं BF om. भय D उच्चारो X उच्चारो X लानः. L. 6. X °उज्जगण-
निसाए (but वम not clear). BF °णिणिसाए Z °उज्जगण. L. 7. BFGZ उच्छुयं C उच्छुअं CGXZ °सउ X सई for असई. L. 8. G सुज्जे C उज्जड°
2. hd. उज्ज° Y च DEGZ वली Y च. L. 9. AGYZ च A उज्जाउ C 1. hd. GXZ उज्जाउ ARDEFGXY उद्धच्छो C उद्धच्छो A विप्पलद्धे Z विप्पलद्धो C °लद्धो; 2. hd. °लद्धो XYZ च. L. 10. BD उज्जडुं D उपहारः BF उक्कर-
शब्दः D om. उक्केरशब्द X om. उत्करशब्द G °शब्दभवः om. एव. L. 11. X उडुसो D, C 1. hd. G उज्जाउ X उज्जाउ cdd. उद्धच्छो. L. 12. G बोलित्ति Z बोलित्ति G उज्ज C उज्ज 2. hd. तुज्ज D तुज्ज B रिउणो cdd. उद्धच्छा X उद्धत्थाः. L. 13. DGZ दिअहं X °उज्जण° Z °देवउलं C °देवउक्केरा X °उक्केरो. L. 14. B उम्मड्डा X हठम्मि RF उच्चारो C 1. hd. DY उच्चारो. L. 15. X वि for विउले AGYZ उच्चाडो C उच्चाडो D उच्चेवो AGYZ उच्चेवो BF उच्चेवो C उच्चेवो D ओच्चेवो A उच्च YZ उच्चत्थो.

उज्जला तथा उम्मड्डा बलात्कारः । उच्चारो विमलः । उच्चाडो विपुलः । उच्चेवो प्रकटः । उच्चत्थो दृढः ॥ यथा ।

उच्चारे उच्चेवे उच्चाडकरे ससिमि जं कामो ।

उज्जलोच्चत्थवलो ता उम्मड्डाइ रमसु इमं ॥ ८१ ॥ [९७]

उअह त्ति पेच्छहत्थे उडिदो मासम्मि साइणी उअरी ।

उल्लोचो अ विआणे छिम्पयकारुम्मि उंछओ होइ ॥ ९८ ॥

उअह पश्यत । उडिदो माषधान्यम् । उअरी शाकिनी । उल्लोचो वितानम् । उंछओ छिम्पकारुयः कारुविशेषः ॥ यथा ।

उंछयवाडे मज्जारिरूवयाओ भमन्ति उअरीओ ।

उअहोडिदिसामाओ तमिस्सउल्लोचिए गयणे ॥ ८२ ॥ [९८]

उड्डासो तावे उग्घुट्टं पुंसिअमरिम्मि उल्लोलो ।

दरिए उत्तुणउम्मुहउच्चुं च्छुत्तुरिद्धीओ ॥ ९९ ॥

उड्डासो संतापः । उग्घुट्टं पुंसितम् । उग्घुट्टशब्दस्य उद्धृष्ट इति व्युत्पत्तौ सत्यां विशेषार्थरूढेरिह पाठः । उल्लोलो शत्रुः । उत्तुणो उम्मुहो उच्चुंचो उच्छुच्छू उत्तुरिद्धी एते पञ्च शब्दा दृष्टार्थाः । उत्तुरिद्धी गर्व इत्यन्ये ॥ यथा ।

L. 1. G उम्मड्डा तथा बला° Z उच्चारो C om. उच्चारो to विपुलः D उच्चेडो Z उच्चाडो DGZ उच्चेवो. L. 2. X उच्चच्छो Z उच्चत्थो. L. 3. C 1. hd. DGZ उच्चारे BF उच्चेरे Z उच्चेवे C om. उच्चेवे GZ उच्चाड° D°कारे C ससिमि D सुसिमि. L. 4. GZ °त्थवलो BF °ल्लोवत्थवलो CX °ल्लोवत्थवलो D °ल्लोवत्थवलो Z °ल्लोवत्थ° DX ताव GZ उम्मड्डाए. L. 5. ABCDFGYZ उअहेति EX उअहेति Y पिच्छहत्थे Z पेत्थहत्थे D उडंदो A मासस्ति A सायणी C साइणं AXY उअरी E ओअरी. L. 6. BCDEGYX उल्लोवो AGYZ य D om. अ ABCEFGXYZ वियाणे D याणे (sic) X छंपय° D छिंपाइरुंरंमि C °रंमि उ होइ (sic) AGXX उंछउ D उंछओ E यंछओ. L. 7. X पश्यति G उडिदो माषदो माष° X उडिमो BFG उअरी C उअरी शाकिनी । उअरी शा (sic) BDFG उल्लोवो C ल्लोवो. L. 8. BDF, C 1. hd. GX उंछउ. L. 9. BF उंछयवाडे X मज्जारि° G om. मज्ज CGX °रूवयाउ BF °रूवयाओ D °रूवया G अयरीउ Z उअरीउ CX °रीउ D °रीआ. L. 10. CDG °सामाउ X °माठ तम्मिस्स° BCFGZ °उल्लोविए° D °ओल्लोविए. L. 11. A उड्डोसो D उड्डायोसो A संतावे BEEFX संतावे A उग्घुट्टं EX °ट्टं ACGYZ पुंसियम° BF पुंसियंमरि° D पुंसियाम° C उल्लोला. L. 12. A हरिए ABDEG उत्तुण° X उत्तुणउम्महउद्दुवोउच्छुत्तुरिद्धीउ A °हउच्चुत्तुत्तुत्तुरिद्धीउ BF °हउच्चुत्तुत्तुत्तुरिद्धीए C °हउच्चुत्तुत्तुत्तुत्तुरिद्धीउ 2. hd. °ओ D °हउच्चुत्तुत्तुत्तुत्तुरिद्धीउ E °हउच्चुत्तुत्तुत्तुरिद्धीए G °हउच्चुत्तुत्तुत्तुत्तुरिद्धीउ Y °हउच्चुत्तु° Z °हउच्चुत्तुत्तुत्तुरिद्धीउ. L. 13. G उड्डासो Z उग्घुट्टं BF पुंसितं X पुंसितः GZ उग्घुट्टं C उग्घुट्टं BF उग्घुट्टं GZ उग्घुट्टं X उग्घुट्टं CDGZ इति सत्यां व्युत्पत्तौ X इति सत्यां विपत्तौ. L. 14. X पार्थे रूढे° BDFGX उत्तुणो G उवुवो Z उवुवो C उट्टुवो D उट्टुवो G उच्चुच्चु C उच्चुच्चु D उच्चुत्तुत्तुत्तुए X उच्चुच्छू for उच्चुंचो उच्चुच्छू BFG उत्तु° CX उत्तुत्तुत्तु, om. D. L. 15. Z शब्दाः BFG उत्तु° C उवुत्तुत्तु D उत्तुत्तु.

विजोच्छुच्छुकुलुम्मुहवयउच्चुंचसिरिउत्तुरिद्धीणि ।

उग्मुद्मुत्तुणत्तं उल्लोलाणं तए कउद्दासं ॥ ८३ ॥ [९९]

आरूढे उल्लूढो उच्चप्पोच्चुप्पिआ तह य ।

उव्वीढं उद्दरिअं उम्मरिअं चेअ उक्खाए ॥ १०० ॥

- 5 उल्लूढो उच्चप्पो उच्चुप्पिओ त्रयोऽप्येत आरूढार्थाः । उल्लूढो अङ्कुरित इत्यन्ये ।
उव्वीढं उद्दरिअं उम्मरिअं चेति त्रयोऽप्येत उत्खातार्थाः ॥ यथा ।

उव्वीढखगउम्मरिअसत्तुणिवहो गुणेषु उल्लूढो ।

उद्दरिउच्चप्पखलो उच्चुप्पइ तिहुअणं पि चालुक्को ॥ ८४ ॥ [१००]

उच्छट्ठो उड्डहणो चोर दुअचोरिआइ उच्छंटो ।

- 10 उत्तालोव्वेत्ताला अच्छिण्णारावरुण्णाम्मि ॥ १०१ ॥

उच्छट्ठो । ओत्संयोगे [सिद्धहे० १, ११६] इत्युत ओति ओच्छट्ठो ।
तथा उड्डहणो द्वावप्येतौ चोरार्थौ । उच्छंटो द्रुतचौर्यम् । उत्तालं उव्वेत्तालं द्वावप्येतौ
निरन्तरस्वरुदिते । उद्धतार्थवाची तूत्तालशब्दः समसंस्कृत एव ॥ यथा ।

- L. 1. D विजोव्वुच्छुच्छ° C °कुलम्मु° D °कुलाम्मु° CX °वयउच्छेव° GZ °उव्वं° B °उव्वुं° F °उच्चुं° D °उच्छुं° GZ °उद्दरि° BF °उत्तु° CX °उत्त° D उत्तरिद्धात्त्याणं GZ °द्धीणि. L. 2. GZ उग्मुद्° X अंगुद्° BFG °मुत्तु° D °सुत्तणत्तां G उल्लोलाणं CX चए D वाए GZ कउद्दासं C कउद्दासं D कंउद्दासं.
L. 3. C उल्लूढो A उच्चपो° CD °प्पोत्तु° EG °प्पोच्च° X उच्चुप्पोव्व° Z उव्वप्पोव्व°
cdd. °प्पिया. L. 4. BF C 2. hd. उच्चीडं X °टं D उद्दरिउं GZ उद्द°
ABCEFGXYZ °रियं C उम्मि° cdd. °रियं ACEY चेअ BF चेअ DZ वेअ G य X
चेअ E अक्खाए. L. 5. C उच्चूढो Z उव्वप्पो उव्वु° B उच्चप्पिओ D उव्वप्पिउ CGX
°प्पिउ cdd. °प्येते. C 1. hd. उव्वूढो 2. hd. उच्चूढो GXZ अङ्कुरितः G om. इत्यन्ये.
L. 6. BF, C 2. hd. उच्चीडं D उद्दरिउं BCFGXZ °रियं D उम्मरिउं BCFGXZ
°रियं cdd. °प्येते X उत्खीतार्थः. L. 7. BF उच्चीडं D °उम्मरियं BCFGXZ
°उम्मरियं BG °सत्तु° D °सातु°. L. 8. C तद्दरि° GZ °उव्वप्प° D °उच्चापा-
खलो GZ उव्वुप्पइ D उव्वपाइ BCFGZ तिहुअणं D तिहुअणं CDXZ बालुक्को.
L. 9. A उल्लूढो BF उल्लूढो C उच्छट्ठो EX उच्छट्ठो Z उच्छट्ठो A उड्डहणो DE उड्डह°
G उड्ड° A दुअ° Y दुअ BF दुअवोरि° D °चौरिं AGYZ °रियाइ EX °रियाइ E उच्छट्ठो
Z उच्छट्ठो. L. 10. AX °लोव्वेत्तालो DZ °वेत्ता° C 2. hd. °चेत्ता° C °ला घच्छिण्णामि
Z अस्थिण्णा° X °रुणामि Z °रुद्धामि. L. 11. D उच्छट्ठो X उच्छट्ठो BCFGXZ उत्सं°
D उत्सं° cdd. इति उत उति (D उत्ति) उच्छट्ठो (D उच्छाट्ठो). L. 12. G उड्डहणो D
उड्ड° X om. from चोरार्थौ to द्वावप्येतौ C चौरा° C उःथंटो ह्व° BDF उव्वेत्तालं C उच्चे°.
L. 13. C तूत्ता° X उत्ताल° G °शब्दभवः.

गुणिगणाहिअउच्छट्टय उडुहणुच्छंटमीसिआ रण्णे ।

पयडिअझाडुत्तालं उव्वेत्तालन्ति तुज्झ रिउवहुआ ॥ ८५ ॥ [१०१]

खिण्णे उव्वाउत्तंपिआ य हासम्मि उल्लेवो ।

उब्भुग्गोप्फंदोला चलम्मि मूढम्मि उम्मइअं ॥ १०२ ॥

उव्वाओ तथा उत्तंपिओ खिन्नः । उत्तम्मिअं खिन्नमित्यन्ये । उल्लेवो हासः । 5
स्वार्थे के उल्लेवओ इत्यपि । उब्भुग्गो उप्फंदोलो द्वावप्येतौ चलाथौ । उम्मइअं मूढम् ॥
॥ यथा ।

उव्वायमणा उब्भुग्गलोअणा चइअचारुल्लेवा ।

उप्फंदोलोत्तंपइ तुज्झ कए सा विओअउम्मइआ ॥ ८६ ॥

अत्र च । उत्थारो उत्साहः । उच्छृण्णं विमर्दितमित्युत्साहउत्क्षुण्णशब्दप्रभवौ । 10
उन्दुरउच्चयशब्दावाखुनीवीवाचकौ संस्कृतसमौ । उंघइ निद्राति । उग्गइ उद्धाटयति ।
एतौ धात्वादेशेषूक्तावित्येतेऽन्यैरुक्ता अपि नोक्ताः ॥ [१०२]

L. 1. CD गुणगुण° GZ गुणिगुण° BDFGXZ °हिय° C °विय° G °उलंटय C °उव्वुट्टय
X, C 2. hd. °उच्छु° D °ओच्छुट्टय Z उच्छंटय° G उडहणुलंट° Z उडहणु° C उडहणुछंट°
D उट्टहणाच्छंट° X उडुहणुछंट° cdd. °भीसिया D रण्णं. L. 2. CDGXZ पयडिप°
BF पयडिप° GXZ °काडु° BF °डुत्तामं D °मुत्तालं C उच्चेच्चा° D उच्चेत्ता° X
उवच्चा° (!) C तुज्झ X °रिउवया C °बहुया G °वहुया BF °वहुया D °वाहूआ. L. 3.
The whole stanza is omitted in X. CD खिन्ने A उव्वाउत्तं D उव्वा-
रउत्तं CG उच्चा° cdd. °पिया. L. 4. E °ग्गोफं C om. फंदो D उब्भुग्गो उप्फं°
C वलंमि cdd. उम्मइयं (D °म्मा°). L. 5. G उव्वाउ C उच्चाउ 2. hd. °ओ D उव्वारउ
X उव्वा G उत्तम्मिओ Z उत्तम्मिओ C 1. hd. X °पिउ BCFX खिण्णः G खिन्नः C खिण्णमि°
BF खिणमि°; illegible in G. L. 6. X om. from के to उप्फंदो C उलवउ CD
उब्भुग्गो C उप्प.... Z बलाथौ BCFGXZ उम्मइयं D उम्माइयं. L. 8.
cdd. उच्चाय° C उब्भुग्ग° D उब्भाय° CDGXZ °लोयणा GXZ चइय° BCF वइय° D
वेइय° C °वाउल्लेवा D °वारु° X °चाउ°. L. 9. X उप्फंदो° CX °त्तंपिय BF उज्झ
C तुष X विउअ° Z विओयउम्मइया D has again उब्भुग्गोफंदोला वलंमि मूढमि उम्माइयं
(sic) instead of l. 9. L. 10. D उच्छारो उच्छाहः B उत्साहः G उग्गाहः B उत्क्षुण्णं
D वितर्दि° cdd. °तमिति उत्सा° X om. शब्द C °भवो. L. 11. G उंदुरु° C उच्छुशब्द°
X उच्छुशब्द° G (D!) उव्वय° Z उव्वुय° C °नीची° X °नीवाचकौ. L. 12. G °विति
इते Z °विति एते C °वित्वे BCXZ अन्यैरु° G नोक्.

उब्भालणमुप्पणणे पलायणत्थम्मि उज्झमणं ।

उच्छविअं सयणीए उइंतणं उत्तरिज्जम्मि ॥ १०३ ॥

उब्भालणं शूर्पादिनोत्पवनम् । उब्भालणं अपूर्वमिति केचित् । उत ओति ओब्भालणं इत्यपि । उज्झमणं पलायनम् । उत ओति ओज्झमणं इत्यपि । उच्छविअं शयनीयम् । 5 उइंतणं उत्तरीयम् ॥ यथा ।

विअलिअउइंतणाए सुण्णं उब्भालणं कुणन्तीए ।

तह पुलइअमुच्छविअं जह काउं सक्किमो ण उज्झमणं ॥ ८७ ॥ [१०३]

उल्ललिअं सिढिलिअम्मि णिउणगहिअम्मि उग्गहिअं ।

उल्लेहडो अ लोले रइजोग्गे तह य उवसेरं ॥ १०४ ॥

10 उल्ललिअं शिथिलस्थिति । उग्गहिअं निपुणगृहीतम् । उग्गहिअं रचितमिति तु रचिधात्वादेशसिद्धम् । उल्लेहडो लम्पटः । उवसेरं रतियोग्यम् ॥ यथा ।

उल्ललिअदोसतुस तह उग्गहिआ कुमरवाल तइ लच्छी ।

उल्लेहडा वि जह सा ण मण्णए अण्णमुवसेरं ॥ ८८ ॥ [१०४]

L. 1. C उज्झालणसु° X °मुप्पणणे As to उप्पणणं compare Marāthī उपणणे, Gujarāthī उपणवुं, Sindhi उपिणणु to winnow. E पलायणम्मि X °णत्थाम्मि AZ उज्झमणं C 1. hd. उज्ज° 2. hd. उज्ज° D उज्जामाणं G उज्झमणं. L. 2. A उच्छवियं C उच्छ-वीयं D उच्छवियां G उच्छयणं XYZ उच्छवियं X उइतणं. L. 3. D उप्पालाणं cdd. शूर्पादिना उत्प° X उत्पतनं CX उज्झा° B उब्भालणमपू° CDEFGX उत उति BFGZ उब्भालणमित्यपि C उज्झातणमित्यपि X उब्भमणमित्यपि D om. from ओब्भा° to ओति. L. 4. BFX om. from उज्झमणं to इत्यपि C उज्ज° C 2. hd. उज्ज° G पालायणं C उति G उज्झवणमित्यपि CZ उज्झमणमित्यपि A उज्झवियं BXZ °वियं CDE °वियं. L. 6. BFGZ वियलियं C विलउयं D विलवियं X विलवइ° °णीए Z मुण्णं X उज्झालणं (?). L. 7. G पुलवियमुच्छवियं BF पुलइयमुच्छवियं D पुलइयामुच्छा-वियां XZ पुलवियमुच्छवियं X जं जह XZ कामं X सक्किमो D साज्जिमो ण उज्जमाणं. L. 8. cdd. उल्ललियं (X उल्ललियं) D शिडि° G °ट्टि° X °ट्टिइमि Z °ट्टियंमि ABDFY °गहियंमि Z °यम्मि C °गहियं cdd. उग्गहियं In C 2. hd. only. L. 9. G °हलो ADGYZ य. L. 10. BDFGZ उल्ललियं CX उल्ललियं CZ °स्थितौ X °स्थितौ cdd. उग्गहियं X °ग्रहीतम् G उद्गहियं B °हियं CXZ °हियं. L. 11. G om. तु रचि X रचिधा° C °धात्वादेशे सि° X उवउवसेरं. L. 12. BFGZ उल्ललियं CX उल्ललियं D उल्लालिउं दोसं X °तुह तुह उग्ग° G उग्गलिया BCDEFXZ उग्गहिया C तइ छी L. 13. C उल्लेहडो X मणए.

उल्लुरुहो लहुसङ्गे ततोच्छलिअम्मि उब्भुआणं तु ।

उंदुरओ दीहाहे उक्खोडिअयम्मि उत्तुहिअं ॥ १०५ ॥

उल्लुरुहो लघुशङ्खः । उब्भुआणं यदग्न्यादिना तप्तं दुग्धादि भाजनादुच्छलति ।
उंदुरओ दीर्घमहः । उत्तुहिअं उत्खोटितम् । तकारसंयोगस्थाने डकारसंयोगं केचित्प-
ठन्ति । स च लिपिभ्रम एवेत्यनेकदेशीपरिशीलनेन निश्चितमस्माभिः ॥ यथा ।

5

उत्तुहिअजीविआसाइ उल्लुरुहकण्ठ तीइ तुह विरहे ।

अइउब्भुआइअरई उंदुरया हुन्ति सिसिरे वि ॥ ८९ ॥ [१०५]

उद्धरणं उच्छिष्टे उवदीवं अण्णदीवम्मि ।

उद्धवउच्चडिअउत्ताहिअउव्वाहिआ य उक्खित्ते ॥ १०६ ॥

उद्धरणं उच्छिष्टम् । उवदीवं अन्यद्वीपम् । उद्धवओ उच्चडिओ उत्ताहिओ 10
उव्वाहिओ इत्येते चत्वार उत्क्षिप्तार्थाः ॥ यथा ।

उव्वाहिअभुअ उच्चडिआसि उत्ताहिओवदीवेस ।

हरिणो व्व लिहन्ति विगा उद्धवयकरा णिवा तुहुद्धरणं ॥ ९० ॥ [१०६]

L. 1. E उल्लुरुहो लहुसङ्गे *cdd.* °लियम्मि ABCEFGXYZ उब्भुआणं D अब्भुआणं
CDZ च. L. 2. CG उंदुरउ E ओंदुरओ D ओंदुरउ X उंदुरउ ABCEFGXYZ
°डिययम्मि D °डियांमि ABE उत्रु° X उत्रु° *cdd.* °हियं. L. 3. BCFGZ उब्भुआणं
D अब्भुआणं X उब्भुआण D यदग्निना तप्तं G दुग्धादि BF हुब्धादि C दुग्धादिना तप्तं दुग्धादि.
L. 4. GZ उंदुरउ CDX उंदुरउ C 2. hd. °ओ BG उत्रु° DX उत्रु° *cdd.* °हियं.
L. 5. XZ लिपिविभ्रम X °त्यमेकपरिशीलनेन. L. 6. BGX उत्रु° D उत्रु° *cdd.*
°हियजीवियासाइ. L. 7. BGXZ अइउब्भुआइअ° C (F ?) अइउज्झया° D अइउब्भुआउअ°
X उंदया. L. 8. C उद्धरण उच्छिष्टे D उद्धरण F उद्ध° D ओविव्विद्धे G °हे Z उच्छिष्टे E
अन्न°. L. 9. GX उद्धवउच्च° BY उद्धवओच्च° C उद्धवउच्च° 2. hd. °उच्च D उद्धवउच्च°
E उद्धवउच्च° F उद्धवउच्च° ABFX °च्चडिय° Z °व्वडिय° CE °डिय° D °डिउ° A °उच्चा°
Z °उव्वा° *cdd.* °हिय° ABFX °उच्चाहिया CDEYZ °उव्वाहिया E उस्सि°. L. 10. C
उद्ध° 2. hd. उद्ध° GX °वउ B उद्धचओ C उद्धवउ 2. hd. °ओ F उद्धचओ Z उद्धविओ
CG उव्वडिउ C 2. hd. °ओ Z उव्वडिओ BF °डिउ X °डिउ. BF तत्ताहिओ C उव्वाहिउ
2. hd. °ओ GXZ °हिउ. L. 11. C उव्वहिउ 2. hd. °ओ G °हिउ X उच्चाहिउ C इति
एते DX *om.* इत्य्. L. 12. DG उच्चाहिअ(°?) X उच्चाहिय° Z °हिय° CD °भुय G
(°?)Z उव्व° C उव्वडियासि D उच्चडि° X उडियासि *cdd.* °यासि CDXZ उत्ताहिउव° G
°हिवदी°. L. 13. D हरिणो च G चिगा CDX मिगा C उद्धव° X °यकवा तुहु°
C तुहुद्ध°.

उद्धविअमग्घिए उवलुअं सलज्जे घरम्मि उत्थलिअं ।

उलुखंडो अ अलाए उअक्किउच्छंगिआ पुरोठविए ॥ १०७ ॥

उद्धविअं अर्धितम् । उवलुअं सलज्जम् । उत्थलिअं गृहम् । उत्थलिअं उन्मुखगतमित्यन्ये । उलुखंडो उल्मुकम् । उअक्किअं उच्छंगिअं द्वावप्येतौ पुरस्कृतार्थौ ॥ यथा ।

उत्थलिअवई उच्छंगिअविणओ ता उअक्क सहि विणयं ।

अलमुलुखंडपहारेहि उवलुआ हविअ अप्पमुद्धवसु ॥ ११ ॥ [१०७]

उरुमिल्लं उरुसोल्लं च पेरिए अवगए अ उअचित्तो ।

उवउज्जो उवयारे दोहणहारीइ उअहारी ॥ १०८ ॥

10 उरुमिल्लं उरुसोल्लं च द्वावप्येतौ प्रेरितार्थौ । उअचित्तो अपगतः । उवउज्जो उपकारः । उअहारी दोग्ध्री ॥ यथा ।

उअचित्ताणं उअहारीणं मग्गोरुमिल्लणयणाणं ।

उरुसोल्लऊरुवसणो पवणो तरुणाण कुणइ उवउज्जं ॥ १२ ॥ [१०८]

संचुण्णिअम्मि उल्लुंठिअं च कागम्मि उलुहंतो ।

15 णेमीए उंचहिआ उप्पेक्खिअयम्मि उदिसिअं ॥ १०९ ॥

L. 1. ABDXYZ उद्धविअम् CF उद्धविअम् G उच्चविअम् X °मत्थिए *cdd.* उवलुअं (X °लं Z ओं) ACDF उच्छलियं REGXYZ °लियं. L. 2. E अलुं CD °डे C ललाए D लालाए उअक्किउउं X उअक्किउउं *cdd.* °गिया F °ठविये. L. 3. C उद्धविए उद्धविअं BGXZ °वियं F उद्धविअं CF अर्धितं *cdd.* उवलुअं C सलज्जे C 2. *hd.* सलज्जे B, C 2. *hd.* D उच्छलियं FGXZ °लियं CF उच्छलियं *om.* D, ABXZ °लियं. L. 4. After °त्यन्ये X *adds* उलुखंडो उलुखंडो उन्मुखगतमित्यन्यन्ये *cdd.* उअक्किअं उच्छंगियं G °संस्क्रतां. L. 6. CD उच्छं *cdd.* °लियं *cdd.* उच्छंगियं CDFGXZ विणउ. L. 7. *cdd.* °पहारेहि BFGXZ उवलुआ C उवलुआ D उवलिया *cdd.* हविअ CF °हवसु. L. 8. A उरुं X उरुसिल्लं BF व पेरिए G पेरिए Y अपगए य C *om.* अवगए GZ °चित्ते X चित्तो (*om.* उअ). L. 9. A उवउज्जो G उवउत्तो Z दोहणहारीइ In A a gloss on दोहणं = दोग्ध्री E उआहारी. L. 10. C °मिल्लं उव (*sic; om.* सोल्लं च) Z ओअचित्तो X उवउज्जो L. 11 G दोग्ध्री BCFX दोग्ध्री D दोग्ध्री. L. 12. X °हारीण BFX °णयणाण. L. 13. F °उरुं C °ऊरवसाणा C उवउज्जं G *adds* : संयुण्णियम्मि णाण कुणइ उवउज्जं ॥ X has only उरुसो कुणइ उज्जं ॥ L. 14. A संभुं BDF संभुं C संचुं *cdd.* °यम्मि AXYZ उल्लुंठियं BF उल्लुअं C उल्लुं D उल्लुं E उज्जं. L. 15. EGXZ नेमीए ABDFZ उवहिया CZ उवहिया EG उंचहिया Y उंचहिआ CGZ उप्पिं EX उप्पे D उप्पाक्किअम्मि ABCEFGXYZ °क्खियं *cdd.* उदिसियं.

उल्लुटिअं संचूर्णितम् । उलुहंतो काकः । उंचहिआ चक्रधारा । उदिसिअं
उत्प्रेक्षितम् ॥ यथा ।

असुरेहिं उवरि परिभमन्तउलुहंतविरसरोलेहिं ।

हरिचक्रउंचहिअउल्लुटिअमुदिसिअमप्पबलं ॥ ९३ ॥ [१०९]

उब्भासुअं विसोहे गरुआवेसम्मि उव्वहणं ।

उल्लरयं च कवड्डाहरणे रासिमि उक्कुरुडी ॥ ११० ॥

उब्भासुअं गतशोभम् । उव्वहणं महानावेशः । उल्लरयं कपदाभरणम् । उक्क-
रुडी अवकरराशिः । उक्कुरुडो रत्नादीनामपि राशिः ॥ यथा ।

उब्भासुअ सा मेल्लइ उव्वहणं ता खु अग्गओ तीए ।

उल्लरयभूसणो जइ रे णच्चसि चडिअ उक्कुरुडिं ॥ ९४ ॥ [११०]

उच्छल्लिअमुक्खोडिअतजम्मि उव्विबलं जले कलुसे ।

उद्धच्छिअं णिसिद्धे वंकीभूअम्मि उज्जणिअं ॥ १११ ॥

उच्छल्लिअं छिन्नत्वक् । उव्विबलं कलुषजलम् । उद्धच्छिअं निषिद्धम् । उज्ज-
णिअं वक्कीभूतम् ॥ यथा ।

उव्विबला णईओ तरुणो उच्छल्लिआ य दन्तीहिं ।

उज्जणिअचावउद्धच्छिआरिमण्डल कहन्ति तुह सिविरं ॥ ९५ ॥ [१११]

L. 1. DGZ उल्लुटियं BF उल्लुटियं C उल्लुटिअं X उल्लुटिअं cdd. उंचहिया
(X उव्वं) BF उद्धे° cdd. °सियं. L. 3. Z असुरेहि DX om. उवरि D °लोलेहिं.
L. 4. C 1. hd. °वक्कं G °चक्कं X °चक्किं BCDFZ °उंचहियं G उंचहियं X °उवहियं
BDGXZ °उल्लुटियं C °उल्लुटियं F °उल्लुटियं cdd. °सियमं G °बलं. L. 5.
cdd. उब्भासुअं (Z °मयं) G °सोहे Z °सोए CDEGXYZ गरुआ°. L. 6. BF
व C रोसिं C उक्क°. L. 7. cdd. उब्भासुअं Z गतशोकम् BF उव्वहणं C उव्वहणं
C 1. hd. कपदाभरणं C 2. hd. कपदाभरणं C उक्कुरुडी D उक्कुरुडी X उक्कुरुडी. L. 8.
C उक्कुरुडो X उक्कुरुडो D om. from उक्कुरुडो to राशिः ॥ L. 9. cdd. उब्भासुअं G
उव्वहणं X उ...हणां Z उव्वहणं CZ अग्गउ G अग्गउ X अग्गउ. L. 10. X उत्तरयं C
णस्वसि X णंससि Z णवसि G चडिअ BFX चडिय CZ वडिय D वडिया C उक्कुरुडी.
L. 11. A उत्थल्लियं BCEGXYZ उच्छल्लियं D उच्छल्लियं ABCEFGXYZ
°क्खोडियं D °क्खोडियं E °तजम्मि AGYZ उव्विबलं BCF उव्विचलं C 2. hd. °बलं D
उव्विचलं E उव्विबलं X उव्विबलं. L. 12. ADXYZ उद्धच्छियं R उद्धच्छियं F उद्धच्छियं
C उद्धच्छियं C णिसिद्धे D णिद्धे सिद्धे । cdd. °भूयम्मि cdd. उज्जणियं. L. 13. G उत्थल्लियं
BDF °लियं C °लियं XZ °लियं GZ उव्विबलं BX उव्विबलं D उव्विबलं G उद्धे° cdd.
°च्छियं. L. 14. cdd. °णियं BFX चक्की°. L. 15. GZ उव्विबला BF उव्विबला
C उव्विबला D उव्विबला X उव्विबला CDGXZ णईउ GZ उच्छल्लिया BDFX °लिया C
°लिया G दंताहिं X दंतीहि. L. 16. cdd. उज्जणियं XZ °वाव° cdd. °च्छिया° DX सिविरं.

णिन्मच्छिअम्मि उज्जीरिअं च उज्जूरिअं झीणे ।

उक्खंडिअमक्कन्ते चोरिअवत्थुम्मि उच्छडिअं ॥ ११२ ॥

उज्जीरिअं निर्भत्सितम् । उज्जूरिअं क्षीणम् । शुष्कमित्यन्ये । उक्खंडिअं
आक्रान्तम् । उत ओति ओक्खंडिअं इत्यपि । उच्छडिअं चोरितं वस्तु ॥ यथा ।

5

तुह गुणउच्छडिअमणा विरहोज्जूरिअतणू अ तणुअङ्गी ।

उज्जीरेइ सहीओ कुसुमसरोक्खंडिआ कए तुज्ज ॥ १६ ॥ [११२]

णीचीकयम्मि उज्जाणिअमुवसग्गो अ मन्दम्मि ।

उप्फुंडिअमत्थुरिए उज्जग्गुज्जं अकलुसम्मि ॥ ११३ ॥

उज्जाणिअं निम्नीकृतम् । उवसग्गो मन्दः । उप्फुंडिअं आस्तृतम् । उज्जग्गुज्जं
10 स्वच्छम् ॥ यथा ।

अणउवसग्गपयावयउज्जाणिअरिउ कुमारवाल णिव ।

उप्फुंडिआ तिहुअणे उज्जग्गुज्जा रमेउ तुह कित्ती ॥ १७ ॥ [११३]

उद्धच्छवी विसंवाइअम्मि उप्फुंकिआ य रजकीए ।

तह उट्ठिअम्मि उक्कासिअं च उच्चारिअं गहिए ॥ ११४ ॥

L. 1. C णिज्जत्थियम्मि Y निन्मच्छि° ABDEFGYZ °च्छियम्मि C उज्जरीयं G उज्जरीयं च XZ °रियं cdd. °रियं EX(Z ?) कीणे. L. 2. C उखं° D उक्कं° X उक्खमिडिय(1) cdd. °डियम° cdd. चोरिय° ABCFGXYZ उच्छडियं D °डिअं E उव्वडियं. L. 3. cdd. °रियं (twice, but X उज्जरीयं) G खीणं CX उत्त° cdd. °डियं. L. 4. D om. from उत to इत्यपि CGXZ उति FGZ उक्खं° CX उत्त° cdd. °डियमित्यपि cdd. °डियं. L. 5. cdd. °डियं° XZ विरहोज्जू° cdd. °रियं° X तणूअङ्गी. L. 6. X उज्जूरिइ cdd. सहीउ (X सहीउ) G °सरुक्खडि° X °सरोक्खंडि° Z °सरुक्खंडि° C °त्त° cdd. °डिया BF कएज्ज C तुज्ज. L. 7. CDEXZ णीवी° ABDEFGXYZ उज्जाणियमु° E °णियवुम° DGYZ य A मुंदम्मि E संदम्मि X मदम्मि. L. 8. AGYZ उप्फुटियम° BF उप्फुडियम° C उप्फुडियं D उप्फुडियम° E उप्फुडियम° X उप्फुटियम° BCEFGXZ °च्छुरिए D °च्छुरिए CEGX °गुज्जं D उज्जागुज्जगुज्जं. L. 9. cdd. उज्जाणियं G °रुतः G मदः X उक्कुं CGXZ °टियं BDF °डियं C उज्जु° CDG °गुज्जं X °गुज्जं. L. 11. BCEFGXZ °उज्जाणियं X कुमारवाल. L. 12. CGX उप्फुटिया Z उप्फुटिया BF °डिया D उप्फुटिया BCFX तिहुअणे D तिहुअणो G उज्जयुज्जा C °गुज्जा D उज्जुगुज्जा X °गुज्जा रमेउ°. L. 13. CF उद्ध° D उद्धाच्छविया cdd. °इयम्मि AD उप्फं° E उप्फं° G उप्फुं° Z उप्फुं° cdd. °किया X रजकीए. L. 14. D तहा ABCDFY उट्ठियम्मि E उच्छिडियं GZ उट्ठियं X उच्छियम्मि A उक्कासियं BDEFGXYZ °सियं C °सियंमि A भ C 1. hd. ADZ उव्वारियं B C 2. hd. EXY उच्चारियं F °हियं In G चा is torn. A गहियं D माहीए.

उद्धच्छवी विसंवादितः । उप्फुंकिआ रजकी । उक्कासिअं उत्थितम् । उच्चारिअं गृहीतम् ॥ यथा ।

उक्कासइ उप्फुंकिअघरम्मि वत्थाण घल्लणामिसेण ।

उच्चारिअयणउद्धच्छविसंकेअं बहु सरिउं ॥ ९८ ॥ [११४]

कण्डिअए उक्खणिअं संछण्णे उच्छुआरं च ।

5

उज्जोमिआ य रस्सीए उल्लसिअं च उलुकसिअं ॥ ११५ ॥

उक्खणिअं कण्डितम् । उच्छुआरं संछन्नम् । उच्छुआरिअं छादितमिति त्वनेनैव णिजन्तेन सिद्धम् । उज्जोमिआ रश्मिः । उल्लसिअं उलुकसिअं द्वावप्येतौ पुलकितार्थावन्योन्यपर्यायत्वेन निबद्धौ । उद्धसिअशब्दस्तु उद्धुषितशब्दभवः ॥ यथा ।

उज्जोमीइ वि बद्धं णिसि उल्लसिअं पिअं सहि सरन्ती ।

10

उक्खणवावडा वि हु उलुकसिअत्तं कहोच्छुआरेमि ॥ ९९ ॥ [११५]

उच्छेवणं घए उच्चंपिअमुवजंगलं च दीहम्मि ।

उप्पेहडउल्लसिआ उम्मच्छविअं च उब्भडए ॥ ११६ ॥

L. 1. X °वादिनः D उप्फुं BCDFFXZ °क्रिया G °सिया cdd. उक्कासियं (X उकासियं) cdd. उच्चारियं. L. 3. D उप्फुं G उप्फुंकीघरंमि Z उप्फुंकीघरम्मि X उप्फुंक्रियं CD वच्छाण X घल्लणं. L. 4. cdd. उच्चारियं CX °उच्छविं cdd. °संकेयं C बहुं D बहु X बहु. L. 5. cdd. कण्डियं E उक्खं cdd. °णियं E सत्थण्णे G संलण्णे C °न्ने A उच्चुयारं C उच्छुयारं G उच्छुआरंमि. L. 6. ABCDEFGXYZ उज्जोमिया E °मि (om. आ) X रस्सी (om. ए) A उल्लुं cdd. °सियं (twice) X adds उल्लसियं after उल्लसिअं. L. 7. G उक्खडियं BCDFFXZ °णियं BF उत्थुं C उच्चुं cdd. °यारं C उच्चुयारिअं G °यारं X °रियं Z °यारियं. L. 8. cdd. इति तु अनेनैव cdd. उज्जोमिया (Xउज्जोमिया) BF रश्मिः D रश्मि om. C 1. hd; 2. hd. रज्जू X रश्मि D उल्लुमियां BFGZ °सियं X उल्लसियं CDGXXZ °कसियं. L. 9 G पुलकितार्थो अन्यो° (sic) Z °तार्थो अन्यो° DX उद्धसियं BCFGZ उद्धुसियं C °स्तुद्धुं. L. 10. BDFGXZ वद्धं C वि.....सि उल्लं X उल्लं cdd. °सियं X पियं CXZ भरंती D भारंती. L. 11. G उच्छणं Z उत्थणं CX उल्लकं BDFGZ °कसियत्तं B कहोच्छुं G °च्छुयां Z कहोच्छियां. L. 12. A उच्छेवणं BC उच्छं D उब्बे° Z उब्बंपिं cdd. °पियमुव° (G °मव°). L. 13. E उपेहं X उब्भेहं ADYZ °उल्लसिया BCEGX °उल्लसिया A उम्मत्थं ABCDEFXY °वियं GZ °रियं.

उच्छेवणं घृतम् । उच्चंपिअं उवजंगलं द्वावप्येतौ दीर्घार्थौ । उप्पेहडं उल्ह-
सिअं उम्मच्छविअं त्रयोऽप्येत उद्गटार्थाः ॥ यथा ।

उच्चंपिअउप्पेहडभुअजुअ उवजंगलच्छ उल्हसिआ ।

उम्मच्छविअपयावाणलम्मि उच्छेवणं व तुह रिउणो ॥ १०० ॥ [११६]

5

उज्जगिरमोणिण्हे उच्छुरणुच्छुअरणाइ उच्छुवणे ।

उम्हाविअउवललया मुरए तित्तिरहिअम्मि उलुहलिओ ॥११७॥

उज्जगिरं औन्निद्यम् । उच्छुरणं उच्छुअरणं च इक्षुवाटः । उच्छुरणं इक्षुरिति
केचित् । उम्हाविअं उवललयं च सुरतम् । उम्हाविअं सुरतमिति तु रमेरुम्हावादेशसि-
द्धम् । अत्र च । उप्फालइ कथयति । उल्लुडइ विरेचयति । उल्लालइ उप्पेलइ उन्नमयति ।

10 उव्वेलइ प्रसरति । उम्मच्छइ वञ्चति । उग्घुसइ मार्ष्टि । उल्लुरइ तुडति । उम्भुत्तइ
उत्क्षिपति । उत्थारइ आक्रामति । उक्कुसइ गच्छति । उम्मत्थइ अभ्यागच्छति । उद्दु-
माइ पूर्यते । इत्यादयो धात्वादेशेष्वस्माभिरुक्ता इति नोच्यन्ते । उलुहलिओ तृप्तिर-
हितः । यः कदापि तृप्तिं न जानाति ॥ यथा ।

उम्हाविअउलुहलिअय वयंस माणेषु तत्थ गन्तूण ।

15

उच्छुरणेसोज्जगिरओच्छुअरणगोविआइ उवललयं ॥ १०१ ॥ [११७]

L. 1. *cdd.* °पियं C दीर्घौ D दीर्घो C उल्हं. L. 2. *cdd.* °सियं; *om.* G. C उम्मत्थं
cdd. °वियं *cdd.* °प्येते. L. 3. G उच्चंपिअं Z उव्वं GXZ °पियं D
°भुयाजुया Z °भुय (*om.* जुअ) X *om.* जुअ *cdd.* °सिया. L. 4. C उम्मत्थं
cdd. °वियं Z °पयाणं GZ °णलणम्मि C °वाणंमि G उच्छिवणं BCF च्च X च.
L. 5. *cdd.* °मोणिण्हे AX उल्लरं GZ उच्छुरं CDEXYZ °णाइ. L. 6. *cdd.*
उम्हाविअं *cdd.* °रहियम्मि C उलुहुल्लुड DGYZ उलुहुं AGX °लिउ D °लि. L. 7.
G उज्जिरं BF औनिं C 1. *hd.* उनिं 2. *hd.* ओनिं X उन्निं D उन्निदं X उच्छुअरणं
C *om.* उच्छुअरणं D *om.* च इक्षु Z इक्षुवाटं G अच्छुं C उच्छं. L. 8. *cdd.* °वियं
G *om.* from उवललयं to उम्हाविअं incl. BF उज्झावियं CDX °वियं Z *om.* उम्हाविअं
CGZ रमेरुम्हां X तु मेरुम्हां C °वादेशे सिं. L. 9. CX उप्फेलइ D उप्फेलइ Z
उप्फलइ X उल्लडइ विस्वेयति BX उन्नमति D उन्नममि. L. 10. C उव्वेलइ X उव्वेलइ
X वंचइ C उज्जुत्तइ. L. 11. G आकां C आक्रमं X आक्रामति C गच्छइ
BDFGZ उम्मच्छइ; *om.* C. X अन्योणं. L. 12. C पूर्यति CGX °हलिउ.
L. 13. G *om.* यथा. L. 14. CZ तुम्हाविं *cdd.* °वियं *cdd.* °हलियय (X °हलिय)
C गत्तं. L. 15. C उच्छरणेसोजं X उच्छरणे CGXZ °गिरउं C °च्छुअरं XZ
°च्छुरणं *cdd.* गोविआइ G उवललयं.

हिअयरसोच्छलणे उग्गुलुंछिआ य उवएइआ करिआ ।

मुसलिम्मि उसणसेणो तह उप्पिंगालिआ करुच्छंगे ॥ ११८ ॥

उग्गुलुंछिआ हृदयरसोच्छलनम् । उवएइआ मद्यपरिवेषणभाण्डम् । उसणसेणो बलभद्रः । उप्पिंगालिआ करोत्सङ्गः ॥ यथा ।

जं जस्स रोअए किर ण हु तस्स तमुग्गुलुंछिअं कुणइ ।

5

उअ उप्पिंगालिअठिअमुवएइअमुसणसेणस्स ॥ १०२ ॥ [११८]

उवकयउद्धच्छविअं सज्जिअमुत्तलहओ विडवे ।

उलुउंडिअं पलुट्टे उंवरउप्फं अहूअअभ्युदए ॥ ११९ ॥

उवकयउद्धच्छविअं इति समाहारद्वन्द्वः । उवकययं । कप्रत्ययाभावे उवकयं । तथा उद्धच्छविअं सज्जितम् । यस्तु उवहत्थिअशब्दः सज्जितार्थः स समारचयतेरादेश 10 इतीह नोक्तः । उत्तलहओ विटपः । उत ओति ओत्तलहओ इत्यपि । उलुउंडिअं प्रलुठितम् । विरोचितमिति यावत् । उंवरउप्फं अभूताभ्युदयः ॥ यथा ।

उद्धच्छविउत्तलहयतलम्मि उलुउंडिओरुपेम्माणं ।

रइउवकयाण मिहुणाणोंवरउप्फं व संगमो भाइ ॥ १०३ ॥ [११९]

L. 1. *cdd.* हिययं G उलुंछिआ Y उग्गुलुं ABCDEFXYZ °छिआ *cdd.* उवएइआ करिआ. L. 2. X मुसलिम्मि On मुसलिम्मि a gloss in A = बलभद्र BF उप्पिं C पिंगा° G उप्पिंगा° ABCDEFGXYZ °गालिआ E °गालिआ C करुत्थंगो. L. 3. GZ उग्ग° *cdd.* °छिआ Z °रसोच्छलणं *cdd.* उवएइआ. L. 4. G बलभद्रः *cdd.* °गालिआ X *om.* from उप्पिंगालिआ to उअ in l. 6. L. 5. GZ रोवए C रोवए BCF °लुंछियं DGZ °लुंछियं. L. 6. *cdd.* उप्पिंगालियठियमुवएइयमुस° (X °ठिअमुवरएइयं). L. 7. A °उट्टं BCEFGXYZ °वियं *cdd.* सज्जियमु° BFY °मुत्तलहउ (Y °ओ) ACDGXZ °लहउ. L. 8. B उलउं E उलुओडिय ABCFGXYZ °डियं D °डिउ E पलुट्टे A उम्बर° CDE उम्बर° B °पुप्फं E °उप्फं D अहुअ° A अहूय° with a marginal gloss : अभूताभ्युदये Y अभूय°. L. 9. *cdd.* °च्छवियमिति° X समाहारः XZ उवकयअं. L. 10. C *om.* तथा *cdd.* °च्छवियं C सज्जित। यतीस्तु G उवहच्छिविय° BDFZ उवहच्छिविय° CX °त्थिय° G °रघयतेर° BCDF °रवयतेर°. L. 11. X उत्तलहउ B °हलओ CF °हलउ G °लहउ D उच्छलहओ C उत् उ (sic) DG उत्ति X उत्ति उत्तलहउ CDGZ उत्त° C °हलउ DG °लहउ C उलुउंडिउं BDEFGXZ °डियं. L. 12. GZ प्रलुठितं BF *om.* विरोचितमिति यावत् RGZ उंवर° C उम्बरप्फ (sic) D उम्बरपुप्फं F उवरउप्फं. L. 13. X °उत्तलहय° C उमुंडि° *cdd.* °डिउरु° GZ °पिम्माणं. L. 14. CX रइउकया° C मिहुणाण उंवरउप्फं G °णाणोवच°प्फां X मिहुणाणं उंवर° Z णाणोववर°.

वलएसु उवलभत्ता उवलयभग्गा य णायच्चा ।

अलिऐरण्डेसूण्होदयभंडोत्ताणपत्तया चेअ ॥ १२० ॥

उवलभत्ता तथा उवलयभग्गा वलयानि । अल्यैरण्डयोर्यथासंख्येन द्वौ शब्दौ ।
उण्होदयभंडो भ्रमरः । यस्तु उण्होदयभंडशब्दः पिठरवाची कैश्चिन्निबद्धः सोऽस्माभिः
5 संस्कृतभवत्वादुपेक्षितः । उताणपत्तयं ऐरण्डम् । ऐरण्डस्येदमैरण्डम् । पत्रप्रायम् ॥ यथा ।

इष्टोवलभत्ताए उवलयभग्गा सहन्ति तुज्झ करे ।

उण्होदयभंडा कमलम्मि व उताणपत्तसामलया ॥ १०४ ॥ [१२०]

क्षुरिअग्गमुक्कपुप्फं घेत्तुअ पायङ्गुलीहि उप्पयणं ।

तं उड्डिआहरणमुच्चुलउलिअं कोउअत्तुरिए ॥ १२१ ॥

10 क्षुरिकाग्रमुक्तं पुष्पं पादाङ्गुलीभ्यां गृहीत्वा यदुत्पतनं तदुड्डिआहरणं । यदाह ।

कुसुमं यत्रोड्डीय क्षुरिकाग्राह्याधवेन संगृह्य ।

पादाङ्गुलिभिर्गच्छति तद्विज्ञातव्यमुड्डिआहरणं ॥

उच्चुलउलिअं कौतूहलेन त्वरितयातम् ॥ यथा ।

तुह क्षुरिअग्गफुरन्तारिमोलिकुसुमुड्डिआहरणं ।

15 गिद्धा कुणन्ति उच्चुलउलिअकरं खेअरवहूणं ॥ १०५ ॥ [१२१]

L. 1. A वलयेसु AG om. उवलभत्ता AX उवलभग्गा C उवल. L. 2. B °सुण्हो°
C °मूण्हो° C °भंडो उताणया Z °भंडोपत्ताण° ADGZ °वत्तया X °वत्तिवा घेअ AY चेय
C वेय D वेव GZ चेव. L. 3. A °हत्ता तथा उवलयउग्गा Z °हत्ता X om. भत्ता तथा
उवल BF अल्यैऐरंड° XZ अल्यैऐरंड°. L. 4. X उण्होदयदंडो X अस्माभिः. L. 5.
BDFGXZ ऐरंड° om. C. C ऐरंडस्वे° D °डस्वेदं ऐरंड° X °डस्वेदं ऐरंड°. L. 6. C इष्टो°
X इद्धबल° C कुज्ज. L. 7. X उण्होदयभंडा C उताणो° GZ उताणपत्तालपत्त° X उताणे°.
L. 8. G क्षुरिकाग्ग° ABCEfZ क्षुरियग्ग° D च्छुरियाग्ग° DG °मुक्कमुक्कं AZ °पुष्पं
EX °पुष्पं D यत्तुअ CGYZ घेत्तुय X यत्तुय Y पाअंगु cdd. °लीहिं BF उप्पयण. L. 9.
E ते C उड्डिया° ABFXYZ उड्डिया° D उड्डिया° E उड्डिया° A °मुसुल° C °मुदुल° 2. hd.
°लओ D मुव्वल । उल्लियं (sic) E °मुव्वलउ GZ °मुव्वुल° X °मुच्छुल° cdd. °लियं C om.
लियं कोउ X कोऊहलत्तुरिए BF °त्तुरिए C °छुरिए D °तुरिए. L. 10. C पुप्फं X पुष्पं
B °ङ्गुलि° BX तत् उ° cdd. उड्डिया°. L. 11. Z क्षुरिकाह्याधवेन. L. 12. cdd.
°ड्डिया°. L. 13. GZ उव्वु° DX उच्छु° BCFGXZ °लियं D °लुयं X कोत्तहलेन.
L. 14. C मुह च्छु° X क्षुरियग्गफुरता° Z क्षुरिग्ग° cdd. °रियग्ग° G °रंताचि° X °कुसुमा° cdd
°ड्डिया° (X °ड्डिया°). L. 15. GZ उव्वु° C उट्टु° D उच्छु° CD °लियं° BFGXZ
°लियं° DGZ सेयर° C °बहूणं X सेअखहूणं (sic).

पासदुणं परिवत्तणम्मि उत्थल्लपत्थल्ला ।

उत्तिरिविडि उद्धुद्धे उत्तरणवरंडिआ उडुवे ॥ १२२ ॥

उत्थल्लपत्थल्ला पार्श्वद्वयेन परिवर्तनम् । उत ओति ओत्थल्लपत्थल्ला इत्यपि ।
उत्तिरिविडी ऊर्ध्वोर्ध्वम् । भाण्डादेः स्थापनम् । उत्तरणवरंडिआ उडुपः । समुद्रनद्यादौ
जलतरणोपकरणं प्रवहणादि ॥ यथा ।

5

भवउत्तरणवरंडिं संभर सव्वण्णमण्णहा तुज्झ ।

णरगोत्तिरिविडिमज्जे होही उत्थल्लपत्थल्ला ॥ १०६ ॥ [१२२]

॥ अथ द्यक्षरादिक्रमेणैवानेकार्थाः ॥

उद्धं जलणरकउहेसु उडुणो दीहउसहेसु ।

उव्वुण्णं उव्विण्णे उच्छित्ते उव्वडे सुण्णे ॥ १२३ ॥

10

उद्धं जलमानुषं ककुदं चेति द्वर्थम् । उडुणो दीर्घो वृषभश्च । उव्वुण्णं उद्विग्न-
मुत्सिक्तमुद्भटं शून्यं चेति चतुर्थम् ॥ [१२३]

विसमोण्णयप्पप्पे सिण्णे णिवहे अ उद्धाओ ।

विकिखत्तोकिखत्तेसुच्छित्तं उम्मंडमवि हठोव्वत्ते ॥ १२४ ॥

उद्धाओ विषमोन्नतप्रदेशः श्रान्तः संपातश्चेति त्र्यर्थः । उच्छित्तं विक्षिप्तमुत्क्षिप्तं 15
च । उम्मंडं हठ उद्धत्तं च । हठोव्वत्ते इति समाहारः ॥ [१२४]

- L. 1. E पासुं C उच्छलं F उत्थलं CG °पच्छल्ला X °पत्थल्ला D अच्छल्लपाच्छल्ला.
L. 2. GZ उत्तरिं B °चिडि X °विडि GZ उद्धुद्धे F उद्धुद्धे X उद्धुद्धे E उत्तरविं D °रणरंवां
X °रणवरं ABDXYZ °डिया A उडुवे CGXZ उडवे D उडपा. L. 3. C उच्छल्लपत्थं
G °ल्लया B ओउति CGXZ उति cdd. उत्थल्लं C om. पत्थल्ल G om. इत्यपि. L. 4.
Z उत्तिरिविडी X उत्तरिं G °चिडी C; उर्ध्वोर्ध्वभाण्डां B °भाडादेः BGZ °डिया CGXZ
उडपः X adds उत्तरणवरंडिया उडपः again after उडुपः. L. 6. X भवत्तरणं
BF °वरिंडिं C om. संभर CGX सव्वन्नुमं DGZ °मन्नहा C तुज्झ X तुज्जू Z तु. L. 7.
GZ नरगो CX जंमोत्तिं Z °गोत्तिरिं C °मज्जे 2. hd. °मज्जे C उच्छल्लपत्थल्ला.
L. 8. B °क्रमेनैव अनेकां Y has only अथानेकार्थाः ॥ X अथानेकार्थाः ॥ L. 9.
E जलणकउं C उडुणो. L. 10. A उव्वण्णं D उव्विण्णं X उव्वुण्णं C उच्छुण्णं C
उच्छित्ते G सुण्णे. L. 11. C जलं मानुषं X ककुदं Z ककुदं GZ उडुणो C उडुणो B दीर्घः
BF उच्छुण्णं C उडुणं X उच्छुण्णं. L. 12. Z °मुत्सिक्तिकामुद्भटं. L. 13. G
विसमोन्नयं Z °मुण्णयं G सिण्णे Y निवहे YZ य A उद्धाउ C 1. hd. D उद्धाउ
ZX उद्धाउ. L. 14. A उक्खित्तोक्खिं BF विकिखत्तेसुच्छित्तं (sic) C विकिखत्ते-
सुच्छित्तं (sic) DE विकिखत्तोक्खित्तेसुच्छित्तं (E °त्तोखिं) X विकिखत्तोक्खित्तेसुच्छित्ता उम्मंडं
Z °मुच्छित्तं ADF हठो E हठो BF °चत्ते E °व्वत्ते X हठोव्वत्ते. L. 15. CXZ
उद्धाउ C om. उत्क्षिप्तं. L. 16. X उम्मंडं C हठं F हठं GZ उद्धत्तं B उद्धत्तं F उद्धत्तं G
हठोव्वत्ते C 2. hd. °चत्ते BF हठोचत्ते X हठोव्वत्ते Z °चत्त.

उक्खुंडो अ अलाए णिअरे वत्थेगदेसे अ ।

उम्मच्छमसंवद्धे भङ्गीभणिअम्मि कोहे अ ॥ १२५ ॥

उक्खुंडो उल्मुकं निकरो वस्त्रैकदेशश्चेति व्यर्थः । उम्मच्छं असंबद्धं भङ्गी-
भणितं क्रोधश्चेति व्यर्थम् ॥ [१२५]

5 उक्खुंडो उप्पीलो उग्घाओ तह य उद्दामो ।

संघायत्थउडेसुं उच्चूरो समहिअत्थे वि ॥ १२६ ॥

उक्खुंडो उप्पीलो उग्घाओ उद्दामो इत्येते चत्वारोऽपि शब्दाः संघातार्थाः
स्थपुठार्थाश्च । उच्चूरो अधिकार्थः । अपिशब्दात्संघातस्थपुठार्थश्चेति व्यर्थः । स्थपुठो
विषमोन्नतप्रदेशः ॥ [१२६]

10 खिण्णे सुण्णे भीए तहोब्भडक्कन्तपयडवेसेसु ।

उब्बिंवं उच्चुल्लं पुण उब्बिग्गाधिरूढभीएसु ॥ १२७ ॥

उब्बिंवं खिन्नं शून्यं भीतमुद्भटं क्रान्तं प्रकटवेपं चेति षडर्थम् । उच्चुल्लं तु
उद्विग्नमधिरूढं भीतं चेति व्यर्थम् ॥ [१२७]

पडिसदकुररविट्ठागव्विट्ठमणोरहेसु उड्डाणो ।

15 उब्बुककं पलविअए संकडए तह बलक्कारे ॥ १२८ ॥

L. 1. A उक्खुंडो BCFX उक्खुंडो D उक्खुंडो Y य ABCDFXYZ णियरे CDG
वच्छेग° ABCEFGXYZ य. L. 2. X उम्माच्छ° Z उम्मत्थ° BEG °संवद्धे F
°संवद्धे cdd. °भणियम्मि ABCFGYZ य. L. 3. BF उक्खुंडो C उत्खंडो X उक्खुंडो
G उल्मुकं GZ उम्मच्छमसंव° X असंबद्धां. L. 4. Z °भणित. L. 5. A
उक्खुंडो C उत्खंडो F उखंडो G उक्खुंडो ACDX उग्घाउ. L. 6. AXZ उच्चूरो
BF उच्चूरो (Thus to be read ?) C उच्चूरो D' उच्चूरो EGY उच्चूरो ABDFGZ
समहिय° C समहिहे. L. 7. C उखंडो उप्पालो CGXZ उग्घाउ G उद्वमो X उद्दामे B शब्दा.
L. 8. C स्थपुठार्थ° G उच्चूरो BFZ, उच्चूरो CX उच्चूरो D उच्चूरो GZ °धिका° G संघातः
G स्थपुठ. L. 9. GZ निम्नोन्नतस° B विषमोन्नतो देशः X om. स्थपुठो विषमोन्नतप्रदेशः.
L. 10. GX खिन्ने A तहोब्भड° Y तहोब्भड°. L. 11. A उब्बिंवं C उच्चिच्चं 2. hd.
°व्वं D उच्चिंवं GZ उब्बिंवं XY उब्बिंवं BF om. line 11. A उच्चुल्लं GXY उच्चुल्लं D
उच्चुल्लं A °ग्गावि. L. 12. BCFGXZ उब्बिंवं D उब्बिंच्चिंवं BF खिण्णं C om. शून्य
C °मुत्कटं G क्रांत BF क्रीतं C प्रकटं चेति Z षडर्थं GC 1. hd. Z उच्चुल्लं BF उच्चुल्लं X
उच्चुल्लं GZ °ल्लं पुनरुद्धि° G तूद्धिम°. L. 13. X सीतं चेति व्यर्थ. L. 14. E पडिसिद्ध°
C °विट्ठा° D °विज्ज° D °गिविद्ध° CG °गविद्ध° X °गचिद्ध° E °ट्टमाणो°. L. 15. A
उवुकं BEFYZ उवुकं CD उच्चुकं (i.e. उच्चुकं) G उवुकं X उक्कुं C पवल°
ABCEFGYZ °वियए AG बलक्क°.

उड्डाणो प्रतिशब्दः कुररो विष्ठा गर्विष्ठो मनोरथश्चेति पञ्चार्थः । उच्चुक्कं प्रलपितं संकटं बलात्कारश्चेति त्र्यर्थम् ॥ [१२८]

मञ्चणिअरेसु उंडलमुप्पित्थं तट्टकुविअविहुरेसु ।

णीरागे गलिए उव्वत्तं उव्वाढमुरुगयदुहेसु ॥ १२९ ॥

उंडलं मञ्चो निकरश्चेति द्व्यर्थम् । उप्पित्थं त्रस्तं कुपितं विधुरं चेति त्र्यर्थम् । 5
उव्वत्तं नीरागं गलितं चेति द्व्यर्थम् । उव्वट्ठं टान्तमिति केचित् । उव्वाढं विस्तीर्णं
गतदुःखं चेति द्व्यर्थम् । केचिद्विपूर्वमेनं पठन्ति विउव्वाढं इति ॥ [१२९]

उक्खिण्णं अवकिण्णे छण्णे पासप्पसिद्धिले अ ।

पड्डकोच्छेहसमूहेसु बहलए तह य उप्पंको ॥ १३० ॥

उक्खिण्णं अवकीर्णं छन्नं पार्श्वप्रशिथिलं चेति त्र्यर्थम् । उत ओति ओक्खिण्णं 10
इत्यपि । उप्पंको पङ्क उच्छ्रयः समूहो बहलं चेति चतुर्थः ॥ [१३०]

उत्तप्पो गव्विअबहुगुणेसु णीविस्समेसु उच्चोलो ।

अणुवायसमेसूच्छुल्लो णिवघणपीवरेसु उम्मल्लो ॥ १३१ ॥

उत्तप्पो गर्वितोऽधिकगुणश्च । उच्चोलो नीवी खेदश्च । उच्छुल्लो अनुवादः
खेदश्च । उम्मल्लो नृपो मेघः पीवरश्चेति त्र्यर्थः । उम्मल्लो बलात्कार इति केचित् ॥ [१३१] 15

L. 1. X उड्डाणो G कुररा CGX विष्ठा X गर्विष्ठो G om. गर्विष्ठो X रथश्चेति G उच्चुक्कं BF
उच्चुक्कं C उच्छुक्कं C 2. hd. उच्चुक्कं D उव्वुक्कं XZ उव्वुक्कं X प्रलपितं. L. 2. G बलात्क.
L. 3. B, C 1. hd. DF मंव° ABCDFXY °णियं GZ °नियं CDY °पिच्छं A
तट्ट° BF तट्ट° D तट्ट° EX तट्ट° cdd. °कुवियं BF °विहुरं. L. 4. AC णीरागे A
उव्वत्तं BCFXZ उव्वत्तं A उव्वाढं G उव्वा° D उव्वाढगयामुरुदुहेसुं. L. 5. C उप्पिच्छं
BF उव्वं X त्र्यस्तं. L. 6. BFXZ उव्वत्तं C उव्वत्तं C नीरागं BF उव्वट्ठं G उव्वत्तं
CXZ दांतं F °मिति यावत् BCFX उव्वाढं. L. 7. B वेति G केचित्तीद्विमेतं (sic)
cdd. केचित् वि° Z °मेतं cdd. विउव्वाढमिति (XZ (G!) °व्वा°). L. 8.
EG उक्खिण्णं A अवक्खिण्णे G अक । किन्ने (sic) E °किन्ने BF om. छण्णे
CD छिण्णे X पासप्प° ABFYZ य C आ D आं. L. 9. E कंपो A °छहं CD
°च्छेदं ACDGY बहलए X बहलए Z बहलय. L. 10. GZ उक्खिण्णं BF छण्णं CX
छिण्णं C उत् CGX उत्ति Z उव उत्ति cdd. उक्खिण्णमित्यपि (G °न्नमिं). L. 11 B
ओप्पंको पंकः G पंक उच्छ्रयः CGX बहलं B वेति. L. 12. X उप्पत्तो A गत्तियं
BCDEFGXYZ गव्वियं G °वहुं ACGX उव्वोलो L. 13. E अणुवाय° X
°वायखेदेसू° C °सूच्छुल्लो D °मेसूच्छु° D °पीवररे उम्मात्तो. L. 14. X उप्पत्तो B गर्वितः
अधि° CFX अधि° B °गुणश्चे C उव्वोलो X उव्वोलो Z उव्वोलो CX उच्छुल्लो.
L. 15. G वल° XZ बलात्कारः.

उण्णुइओ हुंकारे गयणुम्मुहसाणसदे अ ।

अहिअवज्जिअणिच्छिअतावागणिएसु उव्वरिअं ॥ १३२ ॥

उण्णुइओ हुंकारो गगनोन्मुखस्य शुनः शब्दश्च । उव्वरिअं अधिकमनीप्सितं निश्चितं तापोऽगणितं चेति पञ्चार्थम् ॥ [१३२]

5

काणच्छिदिद्विविक्खित्तखित्तचत्तेसु उज्झरिअं ।

उव्वाडुअं परम्मुहणिम्मज्जाएसु सुरएसु ॥ १३३ ॥

उज्झरिअं काणाक्षिद्विद्वि विक्षिप्तं क्षिप्तं त्यक्तं चेति चतुर्थम् । उत ओति ओज्झरिअं इत्यपि । उव्वाडुअं पराङ्मुखसुरतं निर्मर्यादसुरतं च ॥ [१३३]

गीआरामेसूव्वाउलमुपुल्लो अपूवखिच्चेषु ।

10

अहिअप्पमाणवज्जिअमज्जाएसुं च उव्विडिमो ॥ १३४ ॥

उव्वाउलं गीतमुपवनं च । उरुपुल्लो अपूपो धान्यमिश्रा च । उव्विडिमो अधिकप्रमाणो विमुक्तमर्यादश्चेति द्वयर्थः ॥ [१३४]

L. 1. A उण्णुइउ CDX उण्णइउ E उण्णइओ Z उण्णइउ AD गयणुमुह° C गयणमुह-
ज्जाण° cdd. य. L. 2. AYZ अहिय° E °अवच्छिय° G °अवच्छिय° Z °अवच्छिय°
cdd. °यणिच्छिय° (X °अणिच्छिअ° Z °च्छि°) E °भावा° G °तभोग° C °तावाग्गाणि°
ABFX उच्चरियं G उव्वरिअ CDEY उव्वरियं Z उच्चरिअं. L. 3. A अण्णुइउ C
उण्णइउ X उण्णइउ Z उण्णइओ X हुंकारः X शब्दस्य BCFX उच्चरियं Z मनीप्सित°. L. 4.
C om. निश्चितं Z नापो cdd. अगणितं (Z गणितं) X पञ्चार्थः. L. 5. B
काणत्थि° A °विक्खित्तखित्तभवेसु D om. खित्त DZ °वत्तेसु C °विकिखित्तखित्तवत्तेसु
X °चित्तेसु A उज्झरियं CD उज्ज° C 2. hd. उज्झ° cdd. °रियं (E °रिय). L. 6.
A उव्वाडुअं BCDFX उव्वाडुअं EGYZ °डुअं C °णिम° A सुरएसु X रएसु. L. 7.
BFGX उज्झरियं C उज्जरियं 2. hd. उज्झ° XZ om. क्षिप्तं CGXZ उति cdd. उज्झारिय-
मित्यपि (C अज्ज°) L. 8. cdd. (G 1) उव्वाडुअं (Z °व्वा°) X परान्मुख° B पराङ्मुख° C
निर्मर्याद°. L. 9. ABCDEFGXYZ गीया° ABF °सूच्चाउल° A °मुरुपुल्लो G अपुव्वखिच्चिचसु E
°वक्खेच्चे तु X अपुव्वमिस्सेसु Z अपुव्वखिच्चसु As to खिच्च compare Marāṭhī खिचडा
and खिचडी, °डं Gujarāṭī खिचडी, °डो, खिची Sindhī खिचु, खिचिणी Urdū खिचडी, a
mixture of rice and pulse, medley (as of various grains) &c. L. 10.
ABCFGYZ अहिय° AG °पमाण° X °प्पमाणु° ABCDEFGXYZ °वज्जिय° BE
उच्चिडिमो. L. 11. BF, C 2. hd. (G 1) X उच्चा° CZ गीतसुप° Z उरुपुल्लो CX
°मिस्रा BF उच्चिडिमो GZ °धिक°.

उच्छुंडिओ सपत्तिअहरिएसूज्जंगलं हठे दीहे ।

उप्पिंजलं च सुरए धूलीए तह अकित्तीए ॥ १३५ ॥

उच्छुंडिओ सपत्तिः । बाणादिनातिव्यथितः । अपहृतश्चेति द्व्यर्थः । उज्जंगलं बलात्कारो दीर्घं च । उप्पिंजलं सुरतं रजोऽक्रीतिश्चेति त्र्यर्थम् ॥ [१३५]

रणरणयाणिट्टेसूव्वाहुलमुण्णालिअं किसोण्णमिए ।

उच्चेल्लरं अखेडिअभूमीए जहणरोमे अ ॥ १३६ ॥

उव्वाहुलं औत्सुक्यं द्वेष्यं च । उण्णालिअं कृशमुन्नमितं च । किसोण्णमिअं इति समाहारः । उच्चेल्लरं खिलभूमी जघनरोमाणि च । उत ओति ओच्चेल्लरं इत्यपि ॥ [१३६]

रुसिआकुलेसु उम्मच्छिअमुडुहिअमूढकुविअउच्छिट्टे ।

उग्गाहिअं च गहिए उक्खित्तपवट्टिएसुं च ॥ १३७ ॥

उम्मच्छिअं रुषितमाकुलं च । उडुहिअं ऊढायाः कुपितमुच्छिष्टं च । ऊढकुवि-अउच्छिट्टे इति द्विपदः समाहारः । प्राकृते द्वित्वमपि । तेन उडुहिअं इत्यपि । उग्गा-हिअं गृहीतमुत्क्षिप्तं प्रवर्तितं चेति त्र्यर्थम् ॥ अत्र । उरिसकइ मुञ्चति उत्क्षिपति च । उत्थंघइ रुगद्धि उत्क्षिपति चेति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [१३७]

5

10

15

L. 1. A उच्छुंडिउ BCFX उच्छुंडिउ D ओच्छुंडिओ Z °डिउ ABCDEFGYZ सपत्तिव°
A °हरिएसुज्जं° X °हर° B °एसु° C °गल° BF दीहो. L. 2. G तह य कित्तीए.
L. 3. CX उच्छुंडिउ G °डिउ cdd. °त्रितो° GX बाणा° C °दिना अति° X °दिना अति°
and om. अपहृतश्चेति द्व्यर्थः । L. 4. X वजात्कारो X ठप्पिंजलं X om. s.
L. 5. C रणरणयअणि° X °णिट्टोस्° BD, C 1. hd. °सूव्वा° G °सूव्वाहुलमुण्णा° Z
°सूव्वाहुलमुण्णा° cdd. °लिअं° X किसोण्णमिए Y °न्नमिए Z °ण्णमिए. L. 6. AG (D ?)
YZ उच्चेल्लरं E उव्वि° or उच्चि° X उव्वि° C °लरं° BX अखे° Z आख° ABCDEFGYZ
°डिय° Cf. Gajaratī खेडवुं Sindhi खेडगु to cultivate, to plough. BF °रोमो A यं
BCDEFGYZ च D यां. L. 7. X द्वेष्य GZ उतालिअं cdd. °लिअं G only
कृशमुन्नमितमिति समाहारः BF किसोन्नमितं इति C °न्नमयं DZ °न्नमितमिति X °न्नमितः°
L. 8. GXZ उव्वे° C °लरं° X अखिलभूमी G उत्ति CXZ उत्ति B ओच्चेल्लरमित्यपि
ACXZ उव्वेल्लरमित्यपि D उव्वेल्लरमित्यपि F उच्चेल्लरमित्यपि. L. 10. ABCDEFGXYZ
रुसिया° cdd. °च्छिअमु° cdd. °डुहियम्° (X °डु°) cdd. °कुविअ° ADEY
°उच्छिट्टे G °उव्विट्टो Z °उव्विट्टे. L. 11. A °हिअं BCDEFGXYZ °हिअं BF
उक्खित्त° C °ट्टि°. L. 12. cdd. °च्छिअं (X °धिअं) cdd. उडुहियं B om.
च. L. 13. cdd. °कुविअ° B °उच्छिट्टे CF °उच्छिट्टे G °उव्विट्टे Z °उव्विट्टे G
द्विपदसमा° Z °त्वमपि is given twice. G उडुहियमित्यपि BFX उडुहियमित्यपि C उडुहिय-
मित्यपि D उडुहियं Z उडुहियमित्यपि cdd. उग्गाहिअं (X °ग्रा°) om. D. L. 14. X °मुक्षिअं
G चे CX मुंचइ. L. 15. BCDF उच्छंघइ.

उवकसिओ सणिहिए परिसेविअसज्जिएसुं च ।

उलुङ्कुटिअं च विणिवाडिअम्मि उवसन्तयम्मि तहा ॥ १३८ ॥

उवकसिओ संनिहितः परिसेवितः सजितश्चेति व्यर्थः । उलुङ्कुटिअं विनिपातितं प्रशान्तं च ॥ [१३८]

5 उच्चत्तवरत्तं पासत्थूलम्मि अणवत्थभमणे अ ।

ऊआ जूआ ऊलो गइभङ्गे ऊसणं च रणरणए ॥ १३९ ॥

उच्चत्तवरत्तं पार्श्वयोः स्थूलमसमञ्जसविवर्तनं च ।

॥ अथ द्यक्षरादिक्रमेणैव ऊकारादयः ॥

ऊआ यूका । ऊलो गतिभङ्गः । ऊसणं रणरणकः ॥ यथा ।

10 ऊआउलवत्थाणं रिऊण गिरिभमणजायऊलाणं ।

पिअविरहऊसणेणं तइ कुविए कह सुहं कुमरवाल ॥ १०७ ॥ [१३९]

ऊसारो कूसारे ऊसयमुवहाणमूसलं पीणे ।

ऊहट्ठं ऊहसिअम्मि ऊरणी तह उरब्भम्मि ॥ १४० ॥

ऊसारो गर्तविशेषः । ऊसयं उपधानम् । शयने मस्तकोत्तम्भनाय यन्निवेश्यते ।

15 ऊसलं पीनम् । ऊहट्ठं उपहसितम् । ऊहसिअं इति तु उपहसितशब्दभवं रूपम् । ऊरणी उरभ्रः ॥ यथा ।

ऊसलऊसयतूलिं मोत्तुं सहि णइतडे अहिसरन्ती ।

होहिसि ऊहट्ठपयं पखलन्ती ऊरणि व्व ऊसारे ॥ १०८ ॥ [१४०]

L. 1. C उकसिउ 2. hd. °ओ E °किसओ ABDEFGX °सिउ EGX सन्नि° C °दिए ABCEFGXYZ परिसेविय° D परिसेवेय° G °एसु X °सच्छिएसुं Z °एसुं. L. 2. CF उल° BF °कुटियं ACEGXYZ °कुटियं D उलुङ्कुटियां (sic) cdd. °डियम्मि. L. 3. C उकसिउ GX °सिउ G °सेचितः X °सेवित सज्जित° CDGZ सज्जितश्चेति cdd. °टियं. L. 4. B वं. L. 5. ADGYZ उवत्त° AGXZ °परत्तं CX °च्छूलम्मि D °च्छल° E °थूल° CD अणवच्छ° ABDEFGXYZ य C या. L. 6. EXY have ऊकारादिः (X °दि) before ऊआ. D has here line 8. BF ऊआ A कूआ G जूआ E गभंणे. L. 7. GZ उवत्तपरत्तं D उवत्ति° X उच्चत्तंपरत्तं वधूवरत्वं पार्श्वयोः BF पार्श्वयोः XZ स्थूलं असा° D adds : श्रीः ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥ L. 9. G अआ G रणरणको. L. 10. G ऊया° C °वच्छाणं C °भमणु°. L. 11. cdd. पिअ° C तुविं BF कुविए X कुविर C कुमार°. L. 12. BFGXYZ ऊसयमु° X °मुहाण°. L. 13. A ऊहट्ठं C ऊहट्ठं पीहसि° BF ऊसि° ABCDEFGYZ °सियम्मि A उरज्जम्मि. L. 14. GZ ऊसयं. L. 15. Z ऊहट्ठं cdd. ऊहसियमिति. L. 16. C ऊरभ्रः G उरभ्रो. L. 17. C °ऊसूयत्तलिं X मोत्तु BF णइतडे CGZ णइअडे X °अडे बहिं C खहिं. L. 18. C ऊहट्ठं GZ पसालिंती BCF च X ड; om. D.

आणन्दिअम्मि ऊणंदिअमूसलिअं सरोमञ्चे ।

विकिखत्ते ऊसाइअमूसायंतो अ खेअसिठिलम्मि ॥ १४१ ॥

ऊणंदिअं आनन्दितम् । ऊसलिअं सरोमाञ्चम् । ऊसलिअं उल्लसितमिति तु
उल्लसिधात्वादेशसिद्धम् । ऊसाइअं विक्षिप्तम् । ऊसाइअं उत्क्षिप्तमिति धनपालः ।
ऊसायंतो खेदे सति शिथिलः ॥ यथा ।

5

ऊसायंतसरीरं ऊसाइअवलयाणिवडणभएण ।

उद्धकरं ऊसलिअं ऊणंदय सुहय विरहतणुं तं ॥ १०९ ॥ [१४१]

ऊसुक्किअं विमुक्के ऊमुत्तिअमवहपासघायम्मि ।

ऊसुंभिअऊसुरुसुंभिआ य रुद्धगलरुण्णम्मि ॥ १४२ ॥

ऊसुक्किअं विमुक्तम् । ऊमुत्तिअं उभयपार्श्वघातः । ऊसुंभिअं तथा ऊसुरुसुंभिअं 10
रुद्धगलं रोदनम् । ऊसुंभिअं उल्लसितमिति तु उल्लसिधात्वादेशसिद्धम् ॥ यथा ।

ऊसुक्किअहासाए ऊमुत्तिअदुत्थिआइ तुह विरहे ।

ऊसुंभिएण तीए कयमूसुरुसुंभिअं सहीणं पि ॥ ११० ॥ [१४२]

॥ अथानेकार्थाः ॥

- L. 1. *cdd.* आणंदियम्मि ऊणंदियमूसलियं. L. 2. *cdd.* ऊसाइयमू° GX °सायन्तो
Z °सायन्तो Y य BGYZ खेय° X क्वेअ°. L. 3. *cdd.* ऊणंदियं *cdd.* ऊसलियं twice.
L. 4. G °धात्वादेशसिद्धं C °देशे सि° X उल्लसिधात्वादेश° *cdd.* ऊसाइयं twice X
om. ऊसाइअं विक्षिप्तम् । B इति च धन° L. 5. GZ ऊसायंतो X *om.* from ऊसाअंतो
to यथा incl. L. 6. X ऊसायंत° *cdd.* ऊसाइय° B *om.* वलय BCFX °निवडण°
L. 7. BZ ऊद्ध° C उद्ध° *cdd.* ऊसलियं G ऊणंद GZ सुभय BF सुह B °तणुइ X तः for तं.
L. 8. *cdd.* ऊसुक्कियं (X ऊसक्कियं) C विसुक्के 2. *hd.* °मु° G *om.* मुक्के ऊ *cdd.*
°त्थि° BF °मुहयपास° E °मभयपास° DX °मुभय° C °पासघंमि. L. 9. *cdd.* ऊसुंभियं
G °ऊसुर° E °शुं Z °मु° *cdd.* °भिया E रुद्ध° C °रुण्णमि Z °रुणम्मि. L. 10. BFG
ऊसुक्कियं CZ ऊमुक्कियं X ऊसक्कियं *cdd.* ऊमुत्तियं C पार्श्वे घातः *cdd.* °भियं G ऊसुर° BF
°सुभियं GX °सुंभियं Z ऊसरुंभियं C ऊसुंभियं रुद्ध° C 2. *hd.* रुद्ध°. L. 11. BFG
ऊसुंभियं CX ऊसुंभियं Z ऊसुंभियं C उल्लसि° X तु ल्लसि°. L. 12. *cdd.* ऊसुक्कियं
(X ऊसक्कियं) GZ उम्मुत्तियं BFXZ °त्तियं C ऊसुत्तियं *cdd.* °दुत्थिआइ C तु.
L. 13. CX ऊसुंभिएणं C कयसूसुरुसं X कयस्तसुरुसं G °सुर° *cdd.* भियं.

गामे सङ्गे ऊरो जिम्भिअपज्जाउलेसु ऊसत्थो ।

ऊसविअं उव्वन्ते तहेअ उद्धीकए होइ ॥ १४३ ॥

ऊरो ग्रामः सङ्गश्च । ऊसत्थो जृम्भितमाकुलश्च । ऊसविअं उद्भ्रान्तमूर्ध्वी-
कृतं च ॥ [१४३]

5 ॥ अथ एकारादयो द्वक्षरादिक्रमेण प्रस्तूयन्ते । ऋवर्णलृषर्णयोः प्राकृते प्रयोगाभावात् ॥

एलो कुसले एक्को णेहपरे चन्दणम्मि एक्कंगं ।

एत्तोप्पं एअप्पहुदि अ पविसन्तम्मि एमाणो ॥ १४४ ॥

एलो कुशलः । एक्को स्नेहपरः । एक्कंगं चन्दनम् । एत्तोप्पं एतत्प्रभृतीत्यर्थः ।
यस्तु एत्तोप्पं एदहमेत्तं इति व्याचष्टे सोऽभिमानचिह्नसूत्रं विवृण्वन्तदभिप्रायं नाव-
10 बुध्यते । यतो देश्यन्तरेष्वपि एत्तोप्पं एअप्पहुदि एतावदेव दृश्यते । उदाहृतं चाभि-
मानचिह्नेनैव स्ववृत्तौ । यथा ।

दिअहं थुडुंकिअमुही जूरइ अहए तुमं वहु दिअर ।

अम्हं सह कायंदिं एत्तोप्पं मा करिज्जासु ॥ १११ ॥ इति ।

एमाणो प्रविशन् ॥ यथा ।

15 एमाणमयणवाणोट्टिए जरे तीइ तुज्झ एक्काए ।

एत्तोप्पंएलाणं एक्कंगरसो वि णाहिमओ ॥ ११२ ॥

अत्र च । एत्ताहे इदानीम् । एदहं इयत् । एक्कारो अयस्कारः । एते शब्दानु-
शासने साधिता इति नोक्ताः ॥ [१४४]

L. 1. EXYZ ऊरे CX जंभियं D जंपियं ABEFGYZ जिंभियं E °पव्वाउलेसु
C 2. hd. ऊसच्छो E ऊसत्थे X ऊसुत्थो. L. 2. cdd. ऊसविअं C तुज्झन्ते 2. hd
तुम्भन्ते ABCFGZ तहेय Y तहेव D तह च AZ उद्धीं G उद्धीं. L. 3. GX
जंभितं cdd. °विअं G उद्भ्रान्तः XZ उद्भ्रान्तं ऊ. L. 4. BFX ऊद्धीकृतं C ऊद्धीकृतं
L. 5. X om. अथ X प्रस्तूयते °वर्णयो Y has only एकारादिः ॥ L. 6. E कुशले
E एक्कंतं. L. 7. Z एत्तोप्प ABCFGYZ एयं D एयपयं A °प्पहुदि C °प्पहुदि
BCDEFGXYZ च. L. 8. G कुसलः B वंदनं X चंदन्. L. 9. CGZ °मेत्त-
मिति BF एदहमिति D एदहमित्तमिति X एहमित्तमिति CX अभिमानं G om. चिह्न Z °चित्रं
cdd. विवृण्वन्तदं (X विवृण्वन्तः । तदं) L. 10. CGXZ एयप्पहुदि BF पयप्पं. L. 11.
GZ °चिह्नेन GXZ om. यथा. L. 12. GZ दियहं BCF दियसं X निदिय BGZ थुडुं
क्रियं C थुडुंक्रियं F थुडुंक्रियं X संवुडुंक्रियमुही CDX अहरे Z वहु BFX दियर C दियरे.
L. 13. X अमूं C कायंदिं GZ °दीं G करेज्जासु G om. इति. L. 14. X प्रमाणो.
L. 15. GZ °वाणो C तज्झ ए (sic). L. 16. BCF एत्तोप्पं cdd. °हिमउ. L. 17.
BF एत्तादे C त्ताहे X शब्दं for एदहं CX °स्कार.

एककेकममण्णोण्णे एककणडो तह य कहयम्मिं ।

सा एमिणिआ जीए सुत्तेण पमिज्जए अङ्गं ॥ १४५ ॥

एकेकमं अन्योन्यम् । एककणडो कथकः । एमिणिआ यस्याः स्त्रियाः सूत्रेण शरीरप्रमाणं गृहीत्वा दिक्षु प्रक्षिप्यते कस्मिंश्चिद्देश आचारविशेषे सैवमुच्यते ॥ यथा ।

एमिणिआए तीए रूवं दडूण कामसरविद्धा ।

5

एकेकमं कहन्ता तरुणा जायन्ति एककणडा ॥ ११३ ॥

अत्र एकवई रथ्येत्येकपदीशब्दभवत्वान्नोक्तम् ॥ [१४५]

एककघरिल्लो दिअरे सहोसिए एककसाहिल्लो ।

सा एककसिंबली जा सिंबलिपुण्फेहि णवहलिआ ॥ १४६ ॥

एकघरिल्लो देवरः । एकसाहिल्लो एकस्थानवासी । एकसिंबली शात्मलीपुष्पैर्नव-10 फलिका ॥ यथा ।

एकघरिल्ल ण लज्जसि किमेकसाहिल्लमाणुसाणं पि ।

जं एकसिंबलिमिसा पुणो पुणो णिअसि मालारिं ॥ ११४ ॥ [१४६]

एककल्लपुडिगं विरलम्बुकणे एणुवासिओ भेके ।

एराणी इन्दाणी पुरंधिआ तव्वयत्था य ॥ १४७ ॥

15

- L. 1. B एककेकममण्णोणे X एककेकमण्णोणे C एकडो GZ एकनडो. L. 2. ABGYZ
 एमिणिआ D जाए Z मुत्तेण A पमिज्जए C पमज्जिए X पमज्जए Z ममज्जिए. L. 3. X
 एकेकं GZ एकनडो C णको cdd. एमिणिआ C om. स्त्रियाः X स्तत्रेण. L. 4. cdd.
 °द्वेशे C °द्वेशे पे om. आचारविशेषे; 2. hd. विशेषे cdd. सा एवमु°. L. 5. cdd.
 एमिणिआए (X साएमिणाव) BE रूचं C °विद्धा. L. 6. X तहंता GZ एकनडा BE
 एकण. L. 7. X अत्रे BE एकवई XZ रथ्येति एक° X °भवान्नोक्तं. L. 8.
 ABCDEFX दिअरे C सहोसिउ Z, C 2. hd. °सिओ G °सि X एकसाहिल्लो.
 L. 9. C एक° GZ एत्थ° BCFGYZ °सिंबली BEFG सिंबलिपु° (E °लिं) ADXZ
 °पुण्फेहि BCFGY °हिं cdd. नव° C नवहिं E °लिंआ ABCDFGYZ °लिया. L. 10.
 G एकस्थान° C एकसिंबली BFGZ °सिंबली X शल्मलैपु°. L. 12. X एकसा-
 हिल्ल° (omitting किम्). L. 13. B °सिंबलिं X °सिंबलिं C om. पुणो once.
 BCFXZ णियसि G णियरि. L. 14. A °लंबुकणे व एणु° E °कणे Y °लंबुकणे D
 विरलंबिंदुचरसाण (sic) X एणु° ADG, C 1. hd. XZ °वासिउ After भेके EXY add
 अयानेकार्थाः L. 15. E पुरिं cdd. °धिया BCF तच्चय° CD °च्छा य.

एकलपुडिंगं विरलबिन्दुवर्षः । एणुवासिओ भेकः ॥ यथा ।

सुन्दर गोरङ्गीए गोरी अज्जेअ तीइ सुपसण्णा ।

एकलपुडिंग हु एणुवासिए आगओ सि जं काले ॥ ११५ ॥

अत्र एकसरिअशब्दः शीघ्रार्थे निपातेष्वस्माभिरुक्त इति नोक्तः ॥

5

॥ अथानेकार्थाः ॥

एराणी इन्द्राणी तद्वतस्था च स्त्रीति द्वयार्थाः ॥ [१४७]

एलविलो धणिओसहा अधम्मरोरप्पिएसु एकमुहो ।

ओली कुलपरिवाडी ओज्झमचोक्खम्मि विमलणे ओप्पा ॥ १४८ ॥

एलविलो आढ्यो वृषभश्च । एकमुहो निर्धर्मो दरिद्रः प्रियश्चेति त्रयर्थः ॥

10

॥ अथ ओकारादयः । ऐकारस्य प्राकृतेऽभावात् ॥

ओली कुलपरिपाटी । पडिक्कवाचकस्त्वालीशब्दभवः । ओज्झं अचोक्षम् । ओप्पा शाणादिना मण्यादेर्मार्जनम् ॥ यथा ।

णिवमउडोप्पिअपयणह किन्ती तुज्झ धवलेइ ओज्झं पि ।

ससिकुलभवान् अहवा ओलिसहावो अयं कुमारवाल ॥ ११६ ॥ [१४८]

15

ओअं वत्ता ओरं रुचिरे करिवन्धस्वायमोवं च ।

ओसारोसक्का गोवाडोसरिआ हिमम्मि ओग्गीओ ॥ १४९ ॥

- L. 1. B एकलपुडिंगं C °डिंगं G °विंदु° X °विंदु° C एणि° X एण° C 1. hd. GX
°वासिउ C भेकाः. L. 2. BFGXZ अज्जेय C अज्जेय GZ तीए Z मुप° GZ °सन्ना.
L. 3. CGX आगउ. L. 4. cdd. एकसरि° GZ °वार्थ X °रुक्तः. L. 5. B अथा-
नेका. L. 6. C 1. hd X च C 2. hd. व F व cdd. स्त्री इति C om. द्वयार्था BDFGXZ
द्वयर्थः. L. 7. C एल° ABCEFGYZ °विला ACDFGXZ °उसहा C अधम्मरार° °मुहे
2. hd. °मुहे. L. 8. Before this line EY insert ओकारादिः D अथ ओकारादायः
X उकारादि The MSS. constantly confound उ and ओ in the beginning of
the words. This v. l. will not be noted in this chapter. E °पडिवाडी A उज्ज-
मचो° BDF °वो° C मज्झमवोरेकम्मि E उज्झमवोख° G वऊमचोक्ख° (sic) Z वरथमचो°
C ओप्पा Z उप्पा. L. 9. C एलविलो C एकमुहो X निर्धर्मो B दरिद्रश्च. L. 10. X
ऐकारस्य CX अभावात्. L. 11. cdd. °वाचकस्तु आली° C ओइज्झं अवोक्षं Z उज्झं C
ओप्पा. L. 12. X शोणादिना G मण्या°. L. 13. cdd. °प्पिय° X °पयणहे Z °पयणह
C ओइज्झं. L. 14. BCDF °कुलहवाण X °तुलहवाण B अहवा ण अहवा ओलि°.
L. 15. E चत्ता BG °वंध° X वा for च. L. 16. E °रोसुक्का गोवाडो° X गोचडो°
cdd. °सरिया E हिहम्मि ADFG, C 1 hd. XZ उग्गीउ.

ओअं वार्ता । ओरं चारु । ओवं गजादेर्वन्धनार्थं खातम् । ओसारो गोवाटः ।
ओसक्यो अपमृतः । ओग्गीओ नीहारः ॥ यथा ।

चइआजिओवओअं रिउणो ओग्गीअओरजस तुङ्ग ।

मीआ ओसारेसुं वसन्ति समराउ ओसक्का ॥ ११७ ॥ [१४९]

केसविवरणे ओच्छिअमोंडलमवि केसगुम्फम्मि ।

5

ओसिअमबले ओणीवी णिव्वे ओत्थरो वि उच्छाहे ॥ १५० ॥

ओच्छिअं केशविवरणम् । ओंडलं केशगुम्फो धम्मिल्लप्रायः । ओसिओ अबलः ।
ओणीवी नीवम् । ओत्थरो उत्साहः ॥ यथा ।

अणओत्थरोसिआणं जरउडओणीविसङ्गजडिलेसु ।

तुङ्ग रिऊणं रण्णे कहमोच्छिअमोंडलं च केसेसु ॥ ११८ ॥ [१५०] 10

ओग्गालो ओआलो वहोलए ओत्थओ अ अवसण्णे ।

ओक्किअमुसिए रप्फे ओणिव्वो णीविआइ ओवट्टी ॥ १५१ ॥

ओग्गालो तथा ओआलो अल्पं स्रोतः । ओत्थओ अवसन्नः । ओत्थयं पिहि-
तमित्यन्ये । ओक्किअं उषितम् । वान्तमित्यन्ये । ओणिव्वो वल्मीकः । पिपीलिको-
त्खातो मृदाशिरित्यर्थः । ओवट्टी परिधानैकदेशः ॥ यथा ।

15

- L. 1. X उअ for ओअं G उयं for ओवं. L. 2. G ऽपमृतः X उग्गीहो. L. 3. BFG वइयाजिं CX चइयां Z चेइयाजिं G °उवउव (sic) X °जिउवअ रिणो Z °ओवं cdd. उग्गीयं CXZ °उरजस C तुङ्ग. L. 4. cdd. मीया Z ओसारेसुं CZ समराओ. L. 5. cdd. ओच्छियमं (X उच्छिं Z उंछिं) E °डणमवि C °गुंफिं. L. 6. A ओसियमं बले BDGXZ उसियमं CY ओसियमं GZ °वले C ओणावी AC णिव्वे AB, C 1. hd. DFG उच्छरो E, C. 2. hd. ओच्छरो. L. 7. G उंचियं and has यथा before it. BX उच्छियं CFZ °यं X केसं (twice) उडलं R °गुफो In C the words from केश-गुफो to केसेसु l. 10 are written twice BFGZ अवलः. L. 8. C नीदं Z तीवं cdd. ओच्छरो C उच्छाहः X उवाहः. L. 9. BDFGX अणओच्छरो° cdd. °सियाणं GZ जरउडवोणी° C 1. hd. °उद° C 2. hd. °उडणीवि° GZ °जडिलेसु X °जडिलेसु. L. 10. C तुङ्ग C. 1. hd. कहमोंछियमं C 2. hd. कहमोत्थियमं X कहइमो° BFGXZ छियमं Z व C. 1. hd. om. च केसेसु. L. 11. ADX उयालो BCFY ओयालो C वहोल वहोलए A उत्थउ C ओच्छउ DGX उच्छउ Y य CGZ om. अ CE अवसत्ते G, C. 2. hd. Z °न्ने X असन्नो. L. 12. cdd. °क्कियमुं A णिउच्चो C ओणिच्चो G उणव्वो cdd. णीवियाइ GZ °याए BCFXY ओवट्टी D उवाट्टी E उव्वट्टा GZ उव्वट्टी. L. 13. CFX उयालो B ओयालो B श्रोतः BCFX ओछओ BF अवसण्णः CX ओच्छयं. L. 14. cdd. ओक्कियं (Z उक्कियं) BF ओणिच्चो C ओणिच्चो. L. 15. X मृदाशिरित्यर्थः cdd. (C ?) ओवट्टी (Z उवट्टी) X परिवानैक° C °नैकविशेषः.

बाहोग्गालघणोआलपूरिओणिव्वणिग्गयाहिभया ।

गलिओवड्डी तुह रिउवहू वणे ओत्थओक्किआ लुड्ड ॥ ११९ ॥ [१५१]

ओसाओ पहररुजा ओच्छत्तं दन्तधावणए ।

ओसीसं अववत्ते ओवट्ठो मेहवारिसेअम्मि ॥ १५२ ॥

5 ओसाओ प्रहारपीडा । ओच्छत्तं दन्तधावनम् । ओसीसं अपवृत्तम् । ओवट्ठो मेघजलसेकः ॥ यथा ।

ओ ओच्छत्तमिसेणं पहिओ ओसीसिउण जन्तो वि ।

णवमयणसरोसाओ मोड्ड ओवट्ठफुल्लणीवलयं ॥ १२० ॥ [१५२]

ओहंकोहट्ठोलिप्पा हासे छण्णरमणमोलुंकी ।

10 ओलिंभा उदेही ओचुल्लं चुल्लिएगदेसम्मि ॥ १५३ ॥

ओहंको ओहट्ठो ओलिप्पं हासः । ओलुंकी छन्नरमणम् । नष्ट्वा यत्र शिशवः क्रीडन्ति । चक्षुःस्थगनक्रीडेति केचित् । ओलिंभा उपदेहिका । ओचुल्लं चुल्ल्येकदेशः ॥ यथा ।

ओहंकिरि ओहट्ठं च य ओलुंकिं च सारवेसु घरं ।

ओचुल्ले ओलिंभं दट्ठं ओलिप्पिही तुह णणन्दा ॥ १२१ ॥ [१५३]

L. 1 *cdd.* बाहो° *cdd.* °घणोवालो G °पूरिउणिव्वग्गया° X °पूरिउ° C °णिच्च° X °णिगाया° . L. 2. G गलिउव्वड्डी XZ गलिउ° BX °वट्ठी C °उट्ठी FZ °वट्ठी C रिओहूण X णं for वणे Com. वणे B ओत्थतुक्किआ CG °क्किआ X उत्थउक्किआ Z उत्थक्किआ BF लुड्ड C लुड्ड. L. 3. Z ओच्छत्तं. L. 4. G उत्तीयं *cdd.* अववत्ते AX उवट्ठो C आहो EG उवट्ठो A महवारि° Z om. मेह ABY °सेयम्मि G °वारिवरिसम्मि. L. 5. Z ओआओ C ओच्छत्तं G उलत्तं BF ओसासं Z ओसीसं C ओवट्ठो X उवट्ठो Z उवट्ठो. L. 6. [X मेपजल° L. 7. GZ उ X om. ओ G उच्छन्न° C ओचल्ल° G °मिसेण G उत्तीसिउण. L. 8. G °सरोजाउ Z °जाओ X °साउ CZ ओवट्ठ° G उवट्ठ° X उवट्ठ° C °णावलयं. L. 9. A °हट्ठो EX °हट्ठो A °लिप्पा GXZ छन्न° G °रवण° C °लुंका. L. 10. C ओलुंभा Z आलिभा C ओहट्ठो BF ओचुल्लं CZ ओवुल्लं D उवुल्लं E उचल्लं G उचुल्लं X उचत्तं C चुलि° ABCDF °एक°. L. 11. G उहट्ठो Z ओहट्ठो ओहट्ठो C ओलुंका G उलुकी G लन्नरवणं C °रगणं 2. hd. °रमणं CX नष्ट्वा. L. 12. CZ ओनिभा G उमिभा X उलंभा BF ओचुल्लं C ओवुल्लं C चुल्ल्येक° G चुल्ल्ये° C 1. hd. om. यथा. L. 13. C ओहकिरि G उहकिरि Z ओहकिरि C हट्ठं (sic) X उहट्ठं Z व for च (first time) C सारवेस X घर. L. 14. C ओवुल्ले X चुल्ले (sic) C ओलुंभं दट्ठं ओ° X उलिंप्पिही C तु for तुह.

बलिए ओज्जल्लो गज्जिअम्मि ओअंकओज्जाया ।

दीहरमुहरझुणीए ओरल्ली ओल्लणी सिंहरीणीए ॥ १५४ ॥

ओज्जल्लो बलवान् । ओअंको तथा ओज्जाओ गर्जितम् । ओरल्ली दीर्घमधुरध्वनिः ।
ओल्लणी मार्जिता ॥ यथा ।

ओज्जल्लभडोज्जाअं करिओअंकं च सुणिअ संगामे ।

5

ओल्लणिमहुरोरल्लीमुहला जे हुन्ति ते पुरिसा ॥ १२२ ॥ [१५४]

ओसणमुव्वेअम्मि अ ओरिल्लो अइरकालम्मि ।

ओड्डणमुत्तरिए ओइत्तं ओइत्तणं च परिहाणे ॥ १५५ ॥

ओसणं उद्वेगः । ओरिल्लो अचिरकालः । ओड्डणं उत्तरीयम् । ओइत्तं तथा
ओइत्तणं परिधानम् ॥ यथा ।

10

ओरिल्लमयणवत्तोसणाइ ओइत्तणम्मि ल्हसिअम्मि ।

परिहिअमोड्डणमोड्डिअमोइत्तं तुज्झ दंसणतुराए ॥ १२३ ॥ [१५५]

ओड्डं रत्ते ओलत्थो दलिए णयम्मि ओहत्तो ।

ओसण्णं तुडिए ओरुंजं णत्थि त्ति भणिअकीलाए ॥ १५६ ॥

ओड्डं रक्तम् । ओलत्थो विदारितः । ओहत्तो अवनतः । ओसण्णं त्रुटितम् । 15
ओरुंजं नास्तीति भणितगर्भा क्रीडा ॥ यथा ।

अण्णोड्डो दइओ तुह ओहत्तो वि णवणहोलत्थो ।

ओरुंजं मुक्कलिओ मा मह ओसण्णणेहिआ होसु ॥ १२४ ॥ [१५६]

L. 1. BCEFGZ बलिए C ओझल्लो CX गज्जि^० cdd. °चम्मि G उयंक° Z ओयंक° C
°उक्खाया ABCDEFGXY °ज्जाया. L. 2. A °मुहुरझुणीए E °मुहर° [!] XYZ °महुर°
G उरणी ABCDEFZ सिंहरीणीए. L. 3. C ओझल्लो 2. hd. °झु° C ओझ्जाउ 2. hd. °ओ
R °द्वनिः. L. 4. G उत्तणी. L. 5. C ओझल्ल° GZ °लडो° CX °झायं Z °ज्जायं X om. च
.BCF सुणिय GZ मुणिय. L. 6. GZ °सुहल्ल° CX °मुहुजा G हि for जे; om. Z. G om.
ते. L. 7. G °सुव्वेयम्मि DYZ °व्वंयम्मि A °मुव्वेअ° ABCDEFGYZ च G उइल्लो Y
अचिर°. L. 8. E ओड्डण° GZ उट्टण° Z °मुत्तरीए A उइत्तउइत्तणं X om. ओइत्तं.
.L. 9. G om. ओसणं G उट्टणं Z उट्टणं. L. 10. CGZ ओइत्तणं च परि°. L. 11.
G °चत्तो° C ण्हसियंमि BFGZ °सियंमि X ण्हसियंमि. L. 12. cdd. परिहियमोड्डण°
(C °ट्टु° X °ट्टु°) BFGZ °मोट्टियम° C °ट्टि° Z °मोइत्तं C तुड्ड. L. 13.
B ओड्डं G उट्टं Z ओड्डं cdd. ओलच्छो GZ दलिए अ AEXY णत्तम्मि BCF
णत्तंमि D णत्तस्सिम्मि. L. 14. B ओसन्ने G उसन्ने Z ओसन्ने B ओरुंजं X उसंजं CG
णच्छि cdd. भणिय°. L. 15. C ओड्डं G ओड्डं Z ओड्डं cdd. °च्छो B °रित GZ
ओसन्ने. L. 16. Z उरुंजं X उसंजं. L. 17. BF °डट्टो C °डट्टो G °डट्टो X °डट्टो Z
°दट्टो G उणत्तो X उहत्तो Z ओणत्तो G णवलणहोणल्लो BCF °लच्छो Z °णत्थो. L. 18.
X उसंजं C मुक्कलिओ G °लिउ G उसन्नाणं Z ओसन्नेणं cdd. °हिया.

विहलम्बि ओहुडं ओहुरं च खिण्णम्बि ओवरो णिअरे ।

ओसुद्धं विणिवडिअम्बि ओज्झरी अन्तआवरणे ॥ १५७ ॥

ओहुडं विफलम् । ओहुरं खिन्नम् । ओहुरं अवनतं सस्तं चेत्यवेन्तिसुन्दरी ।
यदुदाहरति स्म ।

5

खणमित्तकलुसिआए लुलिआलयवल्लीसमोत्थरिअं ।

भमरभरोहुरयं पङ्कयं व भरिमो मुहं तीए ॥ १२५ ॥

किं तं पि हु वीसरिअं णिक्खि व जं गुरुअणस्स मज्झम्बि ।

अहिधाविऊण गहिओ तं ओहुरउत्तरीआए ॥ १२६ ॥

ओवरो निकरः । कप्रत्यये ओवरओ । ओसुद्धं विनिपतितम् । ओज्झरी
10 अन्त्रावरणम् ॥ यथा ।

पहरोसुद्धहओज्झरिओवरखलणोहुरा रणा रिउणो ।

तुह कुमरवाल ओहुडभुअदण्डा जन्ति रण्णेसु ॥ १२७ ॥ [१५७]

ओसित्तं ओलित्ते अहिहूए ओहुओग्गिओणुणया ।

ओइल्लं आरूढे ओसीओहाइआ य हेट्टमुहे ॥ १२८ ॥

15 ओसित्तं उपलिप्तम् । ओहुओ ओग्गिओ ओणुणओ एते त्रयोऽप्यभिभूतार्थाः ।
ओइल्लं आरूढम् । ओसीओ तथा ओहाइओ अधोमुखः ॥ यथा ।

ओइल्ले गयमोगिअगिरिं मओसित्तमुहमणोसीअं ।

तइ ओहुअहरिचरिए ओणुणओहाइआ हुआ रिउणो ॥ १२८ ॥ [१५८]

- L. 1. X उहुडं A खिणम्बि G खिन्नम्बि Z खित्तम्बि *cdd.* णिवरे (X °रो). L. 2. X उसद्धं *cdd.* °विडियम्बि A ओज्झरी E उज्झरिय C ओइक्षरी X उज्झरियंअंतं C चंतआव°. L. 3. G ओहुट्टं X उहुडं *cdd.* ओहुरमवनतं (Z °त) C वेत्थं G चेति वंति° Z चेति अवंति°. L. 5. *cdd.* °कलुसियाए BFGZ लुलिया° BCFXZ °समोद्धयं G °समो. छरियं. L. 6. GZ °हुरियं BF च सरिमो GZ मुहीए (sic). L. 7. C विसं *cdd.* °रियं GZ गुरुयणस्स. L. 8. G *om.* तं C 1. *hd.* ओहुरओत्तरइक्षाए 2. *hd.* °उत्तरं G °रउत्तरी° BFGZ °रीयाए X °रिज्जाए. L. 9. X निकरयेति C ओइक्षरीयं शवरण 2. *hd.* आवरणं X उज्झरीअं. L. 11. C पहरोसुद्धहभूओवइक्षरिओवरखलणो (sic. all) X पहरोसुद्ध-हभूऊतुज्झरिउवरखलणो Z °सुद्धहभूओउज्झं Z रिउणा. L. 12. X उहुडं C जंते. L. 13. X उसित्तं GZ अवलित्ते X अहिहूँड C 1. *hd.* बहुओं G °ग्गिअणुणया X °ग्गीयउं X °णुणया Z °गुणया. L. 14. *cdd.* °हाइया BF हेट्टमुहे C 1. *hd.* °सुहे. L. 15. G उहयं उग्गीउ Z ओहयं उग्गीओ C ओहु *om.* ओ ओग्गिओ C 2. *hd.* has ओग्गि GX उणुउ *cdd.* त्रयोऽपि अभि°. L. 16. G ऊसीउ C अधोमुखम्. L. 17. *cdd.* °मोगियं CX °गिरि C °सुहम्°. L. 18. CX तेइ हुअहिरिवरिए X उणणं *cdd.* °हाइया X इ for हुआ.

ओलिक्ती ओलिप्पंती असिदोसम्मि ओक्कणी जूआ ।

ओज्झायं ओहट्टिअमण्णं पेळ्ळिअ करेण जं गहिअं ॥ १५९ ॥

ओलिक्ती तथा ओलिप्पंती खड्गादिदोषः । ओक्कणी यूका । ओज्झायं तथा ओहट्टिअं अन्यं प्रेर्य यत्करेण गृहीतम् ॥ यथा ।

टुरिओलिक्ती असिओलिप्पंती ओक्कणी अ णववत्थे ।

5

कहइ रिऊण तए जसमोहट्टिअयं सिरिं च ओज्झायं ॥ १२९ ॥ [१५९]

सेणे ओलयओलावया य फलहग्गलाइ ओहडणी ।

ओलयणी णववहुआ ओलइणी दइअभूआ य ॥ १६० ॥

ओलओ तथा ओलावओ श्येनपक्षी । ओलओ अपलाप इत्यन्ये । अत्र । ओहइ अवतरति । अयं धात्वादेशेषूक्तत्वान्नोक्तः । ओमाल—ओज्झर—ओसत्तशब्दा 10 निर्माल्य—निर्क्षर—अवसक्तशब्दभवा इति नोक्ताः । ओहडणी फलहकार्गला । ओलयणी नववधूः । ओलइणी दयितीभूता ॥ यथा ।

ओलइणी ओलयणी रिऊण ओलयपिए रणे खग्गो ।

ओहडणिदीहभुअ तुह भडचडओलावओ रुआवेइ ॥ १३० ॥ [१६०]

L. 1. A उप्पंती G उलिप्पत्ती Z ओलिप्पत्ती E जुआ. L. 2. C ओज्झायं Y ओज्झायं C ओहट्टियमं A °द्वियमं BFX Y °द्वियमं D उंहिट्टियामं GZ °हट्टियमन्नं C पळ्ळिय ABDFGYZ पळ्ळिय X पिळ्ळिअ AD गहिय BCFYZ गहियं. L. 3. GZ ओलिप्पत्ती C ओज्झायं. L. 4. BXZ ओहट्टियं CG(F 1) °द्वियं. L. 5. C °लक्ती G °लिपत्ती Z °लिप्पत्ती G णववत्थे C णववत्थे Z ववत्थे. L. 6. R °हट्टियं G °हट्टेअअं X °हट्टियं Z °हट्टियं C सिरि च ओज्झायं X उज्झाउ. L. 7. X °तुलावया This stanza is given twice in X. CGZ फलहग्गलाइ. L. 8. C ओलइणी D उलइणी GXZ ओलयणी A णववहुआ D णवहुआ E णवहुआ BCGXZ °वहुआ Y °वहुआ A उलयणी G उलइणी दइअभूआ twice. X om. लइणी दइअभूआ first time; °अलइणी दइअभूआ in its place second time. cdd. दइअ EGZ °भूआ X अ. L. 9. Z om. तथा B श्येनपक्षी GZ श्येनः पक्षी Z अउ for अत्र. L. 10. C अवतरि C °देयूकं BFX धात्वादेशत्वान्नोक्तः C °ओज्झरं X °उसत्तशब्दा. L. 11. B निर्माल्यं C निर्माल्यं G अवषक्कं Z अवषक्कं C ओलयणी GXZ ओलयणी. L. 12. C ओलयणी G ओलइणी X उअलइणी दयिती. L. 13. CGXZ ओलयणी C अलआणी GZ ओलयणी X उअलअणी G उलयपिए Z ओलयपिए CX °तिए. L. 14. B ओहडणी CX °भुय Z om. भइ G °चडउरुलावउ B रुआवेइ GZ रुआवेइ.

ओसुंखिअं च उप्पेक्खिए अलिन्दम्मि ओसरिआ ।

ओआवलो अ बालायवम्मि ओहाडणी पिहाणीए ॥ १६१ ॥

ओसुंखिअं उत्प्रेक्षितम् । ओसरिआ अलिन्दः । ओआवलो बालातपः ।
ओहाडणी पिधानी ॥ यथा ।

5

ओसुंखिअ पिअमिन्तं ओआवलमोसरिं सरन्तं च ।

णन्दीह खिविअ जारं असई ओहाडणिं देइ ॥ १३१ ॥ [१६१]

ओआअवो वि अत्थक्खणम्मि ओवट्ठिअं च चाडुम्मि ।

ओअग्घिअमोसिंघिअमङ्गपिणद्धम्मि ओलइअं ॥ १६२ ॥

ओआअवो अस्तसमयः । ओवट्ठिअं चाटु । ओअग्घिअं । ओसिंघिअं घ्रातमि-
10 त्यर्थः । ओसिंघिअशब्दोऽपि देश्य एव । अनया तु भङ्ग्या निबद्धः । ओलइअं अङ्गे
पिनद्धम् ॥ यथा ।

ण हु ओअग्घइ कमलं ओलइअं ण सहए जलदं पि ।

ओवट्ठिएहि ओआअवे वि ओसिंघए ण सा असणं ॥ १३२ ॥ [१६२]

ओलुंअओ अ तविआहत्थे ओहीरिअं च उग्गीए ।

15 मुत्ते ओल्लुरिओ विहिकयम्मि ओसाणिहाणं च ॥ १६३ ॥

L. 1. A ओसुंखिअं X उसंखियं YZ °खियं AE उप्पेक्खिए C अलिंदिमि ABCDFGXYZ
°रिया. L. 2. E °बलो G उचावलो Z ओयावलो A य BCFG वाला° E °चम्मि Y बला-
वयम्मि E पिहाणाए Z पिहाणीणीए. L. 3. cdd. ओसुंखियं BCFX ओसरिआ
C अलिहः G वाला°. L. 4. C ओहाडणा. L. 5. cdd. ओसुंखिय पिअमिन्तं
(X पिअमन्तं) C °लमोसार X सरंसरन्तं. L. 6. BGZ खिविय C देई. L. 7. BF
ओआअवो C ओआववो Y ओआयवो C अच्छ° G उहट्ठियं AY °ट्ठियं BCFGX
°ट्ठियं D °ट्ठियं Z ओअट्ठियं BCF वाडु° EX चाटु°. L. 8. cdd. ओअग्घियमोसिंघियम°
C °णद्धंमि E °णधम्मि EGXYZ ओलइअं. L. 9. C ओआयवो G ओआ B ओवट्ठियं
CF °ट्ठियं G उअट्ठिअं Z ओअट्ठियं C वाडु cdd. ओअग्घियं BCFX ओसिंघियं. L. 10.
BX ओसिंघियशब्दो C उसिंघिय° CZ ओलइअं X उलइअं G अंगपिनद्धं Z अंग-
पनद्ध. L. 12. BF ओहग्घइ C ओअग्घ CZ ओलइअं G उअइअं X उलइअं cdd. न C
जलद्धंमि. L. 13. G उअट्ठि° CX °ट्ठि° Z ओअट्ठि° cdd. °एहिं BF ओआअवेहिं C ओआ-
अव वि G उआवे GZ ओसिंघिए. L. 14. X उलुएओ Y य A ताविया° BFDEGYZ
ताविया° C तंविया° X ताविय° BF ओदी° E ओह° cdd. °रियं G उग्गीवे. L. 15. G
°णियाणं E °हाणिं Y °निहाणं.

ओलुंओ तापिकाहस्तः । ओहीरिअं उद्गीतम् । अवसन्नमित्यन्ये । यस्तु ओहीरिअशब्दो निद्रार्थः स धात्वादशेषूक्त इति नोक्तः । ओल्लरिओ सुप्तः । ओसाणि-
हाणं विधिवदनुष्ठितम् ॥ यथा ।

णिसि ओल्लरणे ओसाणिहाणिअं किं पि तीइ जं तुमए ।

तं चिअ ओहीरइ सा ओलुंपयकम्मवावडा वि दिणे ॥ १३३ ॥

5

अत्र । ओरुम्माइ उद्गाति । ओहामइ तोलयति । ओलुंडइ विरेचयति । ओसु-
कइ तेजयति । ओगगालइ रोमन्थयति । ओरसइ अवतरति । ओअंदइ ओदालइ
आच्छिनत्ति । ओअगगइ व्याप्नोति । ओहावइ आक्रामति । ओवासइ अवकाशते ।
ओअक्खइ पश्यति । ओवाहइ अवगाहते । एते धात्वादशेष्वस्माभिरुक्ता इति
नोच्यन्ते ॥ [१६३]

10

॥ अथानेकार्थाः ॥

णिसजलहिमेषु ओसा सेवयअपहावलेसु ओलुगो ।

ओआली असिदोसोली ओलुट्टमघडन्तमिच्छासु ॥ १६४ ॥

ओसा निशाजलं हिमं चेति द्वर्था । ओलुगो सेवको निश्चायो निःस्थामा
चेति त्र्यर्थः । ओआली खड्गदोषः पङ्क्तिश्चेति द्वर्था । ओलुट्टं अघटमानं
मिथ्या च ॥ [१६४]

ओअल्लो पल्हत्थप्पकम्पगोवाडलम्बमाणेसु ।

ओरत्तो वि विदारिअगव्विट्टकुसुम्भरत्तेसु ॥ १६५ ॥

- L. 1. C ओलुओ X उलुएउलुएउ BCF ओहीरियं X उहीरं. L. 2. BCF
ओहीरियं GXZ °रियं X उमाणिहाणं. L. 3. GX °नुष्ठितं. L. 4. C
ओल्लरणे X उसाणिहाणिअ BF तिइ C तीइ जं तुमए X तुमए. L. 5. cdd.
चिय (C 1. hd. विय) G उल्लिपयं Z ओल्लिपयं CX °पइं BF °वाचडा. L. 6.
C ओरम्माइ G °म्मा X om. ओरुम्माइ C ओद्गाति C ओसकइ Z ओमुकइ. L. 7. C (F1)
GZ ओसरइ G उअअइ. L. 8. C ओअगगइ व्याप्नोति । ओअगगइ व्याहावइ आक्रामति
(sic) X उअगगइ व्यप्नोति G °काशति. L. 9. BF ओक्खइ X °देशेष्वस्माभिं
L. 11. B om. अथ. L. 12. RDEFGYZ णिसिजलं C निस्सिं E हिमेष C om.
from ओसा to °वलेसु E सेवयपहां ADEGZ °वलेसु AC ओलुगो. L. 13. Y ओआली
CX °दोसोली GZ °दोसो om. ली A उलट्टमघडन्तमिज्जासु XZ ओलुट्टं E °मजडन्तं. L. 14.
G निसां C द्वर्थाः XZ द्वर्थः CFGXZ निच्छायः B निश्चायः BFGX निस्थामा C
निस्थामो. L. 15. Z द्वर्थः G अआली CX ओआली X खड्गदोष G पङ्क्तिश्चेति C om.
श्चेति द्वर्था G ओलुट्टं XZ अघटमानं. L. 17. A पल्हट्टं C पल्हट्टं EX पल्हत्थं
C °गोवडे A °लंचमाणेसु. L. 18. X उरत्तो, om. वि Z ओरण्णो ABFGYZ
विदारियं C विदारियं A °गच्चिट्टं C °गव्विट्टं A °भत्तेसु Z °रण्णेसु.

ओअहो पर्यस्तः कम्पो गोवाटो लम्बमानश्चेति चतुर्थः । ओरत्तो विदारितो गर्विष्ठः कुसुम्भरक्तश्चेति त्र्यर्थः ॥ [१६५]

ओहट्टो ओसरिए अवगुण्ठणीविआसुं च ।

गामेसहरिअआणाबन्धणखाएसु ओआओ ॥ १६६ ॥

5 ओहट्टो अपसृतोऽवगुण्ठनं नीवी चेति त्र्यर्थः । ओआओ ग्रामाधीशोऽपहत आज्ञा हस्त्यादीनां बन्धनार्थं खातं चेति चतुर्थः ॥ [१६६]

ओहारो कच्छवए अन्तरदीवम्मि भागे अ ।

ओविअमारोविअरुण्णचाटुमुक्केसु हरिए अ ॥ १६७ ॥

ओहारो कच्छपो नद्यादीनामन्तर्दीपमंशश्चेति त्र्यर्थः । ओविअं आरोपितं रुदितं 10 चाटु मुक्तं हतं चेति पञ्चार्थम् ॥ [१६७]

ओहित्थं च विसाए रहसम्मि विआरिए तह य ।

चन्दणसिलासु ओहंसो ओसव्विअमसोहसादेसु ॥ १६८ ॥

ओहित्थं विषादो रभसो विचारितं चेति त्र्यर्थम् । ओहंसो चन्दनं चन्दनघर्षणशिला चेति द्व्यर्थः । ओसव्विअं गतशोभमवसादश्च ॥ [१६८]

- L. 1. X पर्यस्तकंप° C कंपा C गोवाटः BF गोवाडो X उरत्तो. L. 2. BGX गर्विष्ठः
 L. 3. C ओहट्टो A गुंछण° XYZ °णीविआसुं C वा. L. 4. A गामेसं° ABCFGYZ
 °हरिय° G °बंधण° Y °खाएसुं. L. 5. C 1. hd. GZ ओअहो C अपसृतः
 अव° Z अवगुंठनं C °धीशः अप°. L. 6. X हस्तादीनां. L. 7. A भागेसु
 BCFGYZ च. L. 8. A उवियम° BCEFGXYZ ओविय° cdd. °रोविय°
 C °रुण्णे° E °चाटु° C 1. hd. °सुक्केसु BCFGYZ च. L. 9. CF ओवियं BGXZ
 ओवियमारो° C om. रुदितं. L. 10. B वाटु C हतं 2. hd. हतं GXZ पंचार्थः.
 L. 11. A उहिल्ल घ विभाए (sic) C ओहिच्छं G ओहिद्धं Y रभसम्मि BCEFGXYZ
 विआरिए. L. 12. A उसत्तिगमसोह° BF ओसच्चियमसोदेसु C ओसच्चिअमसोहमोदेसु
 DE ओसव्वियम° X उसच्चियमासाहमवसादेसु YZ ओसच्चिय°. L. 13. C ओहिच्छं B
 त्र्यर्थः X om. चन्दनं. L. 14. BCFX ओसच्चियं Z ओसच्चिअं G °सादश्चेति CXZ
 °सादश्चेति द्व्यर्थम् ।

ओसिंघिअम्मि चन्दणघसणसिलाए अ ओहरिसो ।

ओत्थरिओ अक्कन्ते अक्कममाणे अ णायव्वो ॥ १६९ ॥

ओहरिसो घ्रातश्चन्दनघर्षणाशीला च । ओत्थरिओ आक्रान्त आक्रम-
माणश्च ॥ [१६९]

ओसाअंतो जिम्भालसम्मि सीअन्तसविअणेसुं च ।

ओघसरो अ अणत्थे घराण वारिप्पवाहे अ ॥ १७० ॥

5

ओसाअंतो जृम्भालसः सीदन् सवेदनश्चेति त्र्यर्थः । ओघसरो अनर्थो गृह-
वारिप्रवाहश्च ॥ [१७०]

हेट्टामुहकाणेक्खिअआकिण्णेसुं च ओसरिअं ।

ओदं पिअं च ओरं पिअं च अक्कन्तणट्टेसु ॥ १७१ ॥

10

ओसरिअं अधोमुखमक्षिनिकोच आकीर्णं चेति त्र्यर्थम् । ओदं पिअं आक्रान्तं
नष्टं च । एवं ओरं पिअं । चकारौ द्वयोरपि द्व्यर्थतासूचकौ । यदाह । ओदं पिअं-
ओरं पिअं शब्दौ नष्टे तथाक्रान्ते ॥ न चात्र यथासंख्यभ्रमः । ओदं पिअं ओरं पिअं इत्य-
न्योन्यपर्यायतया सर्वैरभिधानात् । भिन्नार्थानां ह्यन्योन्यपर्यायत्वं न घटत
इति ॥ [१७१]

15

L. 1. A उासीचियंमि BYZ °घियंमि CF ओसंघियंमि G उसिंघियंमि E ओसिंघियम्मि X
उसंघयम्मि A चंदणमिसणसिलाए G °शिलाए A त BCFGYZ य. L. 2. A उच्छरेउ C
ओच्छरिओ G अच्छरिओ A अकुच्चि (sic) अक्कममाणे X अक्कसमाणे cdd. य
C णेयणेयव्वो. L. 3. B °सिला CG ओच्छरिओ Z आक्रांतः L. 5. In Z
the whole stanza is omitted. X उसायंतो A सीसंत° BCEFGXY सीयंत°
A °सवेयणेसुं भ BCFY °सविअणेसुं G °सचिय° X °सवेय°. L. 6. C 1. hd.
अण्णसरो EGY य BF अणच्छे G अणत्ते A चराण वारेप्पवाहेयं E वारिप्पभावो BCEFX Y य.
L. 7. X उसायंतो C जम्भा अलसः B °लस X जंभालसं सीतल सवेदन° GZ सचेतनश्चेति.
L. 9. E हेट्टा° C हेट्टोमुहकयण° AEX °क्खिय° BCFYZ °च्छिय° G °च्छिअ° C
°आक्कि° E °न्नेसुं ACEXYZ ओसरियं BF उरियं. L. 10. cdd. °पियं (twice) A
च रं पिय and in margin चउ to be inserted before रं G °णट्टेसु. L. 11.
BCFX °रियं Z °रिअमधो° B °निकोनिक्कोच cdd. पियं. L. 12. XZ एवमोरं cdd.
°पियं. L. 13. CGX °पियओरं पिय° Z °पियउरं पिय° G °क्रंते X यसंख्य° GXZ
°पियं C °पियंत cdd. ओरं पियमिति अन्यो° (X उरिपियमिति अन्यो°). L. 14. cdd.
हि अन्यो° BCFX घटते. L. 15. CX om. इति.

ओअग्गिअमहिहूए केसाईपुअकरणे अ ।

अण्णासत्ते तण्हापरे अ ओलेहडो पवुडे अ ॥ १७० ॥

ओअग्गिअं अभिभूतं केशादीनां पुञ्जीकरणं च । ओलेहडो अन्यासक्त-
स्तृष्णापरः प्रवृद्धश्चेति त्र्यर्थः ॥ [१७२]

5

चन्दणरइजोग्गे ओवसेरमोहसिअमंसुअधुएसु ।

ओसिक्खिअं च गमणव्वाघाए अरइणिहिअ अ ॥ १७३ ॥

ओवसेरं चन्दनं रतियोग्यं चेति द्व्यर्थम् । चन्दणरइजोग्गे इति समाहारद्वन्द्वः ।
ओहसिअं वस्त्रं धूतं चेति द्व्यर्थम् । उपहसितार्थस्तु ओहसिअशब्दः संस्कृतभव एव ।
ओसिक्खिअं गतिव्याघातोऽरतिनिहितं च ॥ [१७३]

10

ओहरणं विणिवाडणमत्थस्सारोवणं चेअ ।

परओ ठिअसंजोए उकारओकारविणिमओ होइ ॥ १७४ ॥

ओहरणं विनिपातनमसंभवतोऽप्यर्थस्य संभावनं च । अत्र ओंबालइ
छादयति प्लावयति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोच्यते । इह च कचिदुकारस्थान
ओकारं पठन्ति ओकारस्थाने च उकारम् । तत्र विषयविभागो दर्शयते । परतः स्थिते
15 संयोग उकारओकारयोर्विपर्ययो भवति । यथा । उक्कंदी ओक्कंदी । उक्खली

- L. 1. BCEFGXYZ °गियम° GZ °भूए X °ग्गिहूए °करणा ABCFGXYZ य.
L. 2. BGZ अन्ना° X अण्णी° EX °सण्णे Y च B पवुडे CEFGXZ पवुडे cdd. य.
L. 3. BCFX ओअगियं BF प्रतिभूतं X om. च GZ °ज्या° GX °सक्तः.
L. 5. E जुग्गे cdd. °हसियमं° ABCFGXYZ °सुय° X °पुएसु. L. 6. X
उसाक्खि° cdd. क्खियं X गमणि° अरइणिहिअ ABCFGXYZ य. L. 7. X om.
from ओवसेरं to द्व्यर्थम् X चंदन° G °जोग्ग°. L. 8. BGXZ ओहसियं X पूतं
BZ ओहसिय° C उपहसिय° GX उहसिय°. L. 9. cdd. °क्खियं BCFXZ अरति°. L. 10. E ओहरण BCF °मच्छस्सा° G °मच्छस्सा° Z °मत्थस्स° ACFGYZ चेय BX
वेय. L. 11. ABCDEFGZ परउ ABFZ द्विय° CEY ठिय° G द्विय° D विया (i. e.
दिय) X विअ° G °संज्जेए Y °संजोगे Z °संज्जेए X उकारउकार° Z ओकारउकार° E विणि-
म्मिओ F विणिमयो C होई. L. 12. G om. च BG ओम्बालइ C उम्बालइ Z उम्बालइ.
L. 13. C धात्वादेशेषूक्त° CX om. च cdd. °स्थाने C ins. ओकारस्थाने. L. 14. Z
उकारं Z उकारस्थाने BF om. च X विषयविभागे cdd. पुरः instead of परतः. L. 15.
cdd. संयोगे BCFXZ उकारयोर्वि° G उकारउकारयोर्वि° X om. ओक्कंदी Z उक्खलीइ.

ओक्खली । इत्यादि । एतच्चोपलक्षणमिकारएकारयोरपि । यथा । एल्लो एल्लो दरिद्रः ।
इत्यादि । यदस्मराम । ओत्संयोगे । इत एद्वा । ह्रस्वः संयोगे । इति च ॥ [१७४]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां स्वोपज्ञदेशीनाममालायां प्रथमो वर्गः ॥

L. 1. X *om.* ओक्खली X एतच्चाप^० *cdd.* °लक्षणं इकार^० G °इकारयो^० C
°एकारति पि (2. *hd.* °रे) *cdd.* दरिद्र. L. 2. CZ °स्मरामः *cdd.* उत्संयोगे C *om.*
इत Z इत् C एतद्वाव X ह्रस्वसंयोगे (sic) see Siddhah. I, 116. 85. 84. L. 3.
A adds in margin: स्वरवर्गः BCDEFGZ read इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां स्वोपज्ञ-
देशीशब्दसंग्रहवृत्तौ प्रथमः स्वरवर्गः । ग्रन्थाग्रं (D य G ग्रन्थाः) ॥ ८०२ ॥ EY only इति
प्रथमः स्वरवर्गः ॥ X °देशीशब्दसंग्रहे वृत्तौ प्रथमस्वरवर्गः ॥ ग्रन्था० ८०२ ॥

संगृहीताः स्वरादयः शब्दाः । इदानीं व्यञ्जनादयः संगृह्यन्ते । तेऽपि वर्गक-
मेणेति कवर्गादयो व्यक्षरादिक्रमेण स्वरक्रमेण च प्रस्तूयन्ते ।

अन्धिकवाडुआसुं कत्ताओ मूलए कंदी ।

कंतू कामे कंची मुसलाणणलोहवलयम्मि ॥ १ ॥

5 कत्ता अन्धिकाद्यूतकपर्दिका । कंदी मूलकशाकम् । कंतू कामः । कंची मुसल-
मुखे लोहवलयम् ॥ यथा ।

मुसलमुहं कंचीए कच्छपएसो अ कंदीहिं ।

कत्ताहि वडुजूअं रईइ कंतू अ सोहन्ति ॥ १ ॥ [१]

कल्ला कविसं मज्जे कलिकल्लोला विवक्खम्मि ।

10 कच्चं कोडुवं कज्जे कस्सो कच्छरो अ पडुकम्मि ॥ २ ॥

कल्ला तथा कविसं मद्यम् । कल्लाशब्दः कल्याशब्दभवोऽप्यस्ति । स तु कवीनां
नातिप्रसिद्धः । कली तथा कल्लोलो शत्रुः । कच्चं तथा कोडुवं कार्यम् । कस्सो तथा
कच्छरो पङ्कः ॥ यथा ।

पिअ कविसकच्छर तुमं कल्लं कस्सं व मुच्च इमिणा हि ।

15 कल्लोलाकलिकच्चाकोडुंवाणं मुणिज्जइ ण भेओ ॥ २ ॥ [२]

L. 1. X संगृहीताः GZ शब्दा X व्यञ्जनादयः. L. 2. X om. स्वरक्रमेण च. L. 3.
A अंचियं BCEFGYZ अंधियं X अंधिवियं C °वट्टिं GZ °वट्टिं cdd. °यासुं D अंधि-
यासुं (sic) ADX कत्ताउ E मूल G कंदी. L. 4. E °लोहवलयम्मि. L. 5. X
अंधिकाद्वातं BF °दूतं X कंतू कामंची मुसं B कंची G मुशलं. L. 6. BFG °मुखं.
L. 7. G मुसलं मुहं B कंचीए Z कच्छपएसो GZ च C कंदीहिं G कां. L. 8. cdd.
कत्ताहिं (Z कत्ताहिं) B चडुं (?) GZ वट्टं Should it be वट्टं cf. Skr. वट ? DGXZ
°जूयं. L. 9. Z कल्लो C मज्जे corr. 2. hd. L. 10. BF कव्वकोडुवं CXZ कव्वं E कोडुवं
Z कोडुवं X कोडुवं C कस्सं AX कच्छरो ABCFGYZ च. L. 11. G कपिशं G om.
from कल्ला° to प्रसिद्धः in the next line BCG कल्पा° D कल्पं. L. 12. cdd.
कव्वं BF कोटुस्वं CZ कोटुस्वं G कोटुवं X करसा. L. 14. cdd. पिअ C तुमं कल्लस्सं व
BFX च X मुच. L. 15. C कल्लोलाकविकल्वंकोटुंवाणं X °कलिकल्वंकोटुंवाणं Z °कव्वां
B °कोटुंवाणं G °डुंवाणं C मुणिज्जइ cdd. न C 1. hd. GXZ भेउ.

कवयं भूमिच्छत्ते णालिअवल्लीइ अ कलंबू ।

उवसण्णिअम्मि कमिओ कीडीभेए करोडी अ ॥ ३ ॥

कवयं भूमिच्छत्रम् । यद्वर्षासु प्ररोहति । कलंबू नालिकाभिधाना वल्ली । कमिओ उपसर्पितः । करोडी कीटिकाभेदः ॥ यथा ।

किं ते रिद्धिं पत्ता पिसुणा जे पणइणो वि ताविन्ति ।

5

कवयकलंबूउ वरं कमिअकरोडीण दिन्ति जे छाहिं ॥ ३ ॥ [३]

कयलं अलिअरे कंदलं कवाले छुरीइ कट्टारी ।

कसरो अहमबइल्ले कंटाली रिंगणीए अ ॥ ४ ॥

कयलं अलिञ्जरः । कंदलं कपालम् । कट्टारी क्षुरिका । कसरो अधमबली-
वर्दः । कंटाली कण्टकारिका ॥ यथा ।

10

तुह सिअकट्टारीफुट्टकंदलो बब्बरा कयलतुन्दो ।

कसरो व्व सिद्धणरवइ लुठेइ कंटालिसंकुलणईए ॥ ४ ॥ [४]

कउहं णिच्चे कणई लयाइ कलहं च पडिआरे ।

कक्किंडम्मि करेडू कवासकविसा य अद्धजंघाए ॥ ५ ॥

कउहं नित्यम् । कणई लता । कलहं प्रत्याकारः । असिपरिवार इति यावत् । 15
करेडू कृकलासः । कक्किंडशब्दोऽपि देश्यः । पर्यायभङ्ग्या तूपात्तः । कवासो तथा
कविसा अर्धजङ्घा । मोचकमित्यर्थः ॥ यथा ।

- L. 1. X कवलं GZ णालियं ABCEFFXY णालयं D णालायां GZ य B कलंबू C
कलम्बू. L. 2. cdd. °णियंमि ACGX कमिउ ABCDEFGYZ य. L. 3. BF
प्ररोहति BG कलंबू C कलम्बू B नालकां X °काजभिधा G C 1. hd. X कमिउ.
L. 4. C उवसं G करोडी X करोटी. L. 5. C ते द्विं X ऋद्धिं C पइणो CX तावन्ति
GZ ताविन्ति. L. 6. CG °कलंबूउ G वरि After वरं X adds कवियकलंबूउ
वरं B कमियं G कमिअं Z कमियं X कवियकरोडीणा दिन्ति. L. 7. BF
कअलं E कयलिं G कलयं X कायलं Z अलिंजर X कदलं C छुरीय G कट्टारी. L. 8.
X कमरो BGZ °वइल्ले G कंटाली BCEFGXYZ रिंगणीए AGYZ य. L. 9.
C कलयं G कायलिं C °जरं । कदलं B कपाल G कट्टारी CX छुरिका G °वलीं. L. 10.
BF °कारिक. L. 11. cdd. सियं G °कट्टारीकुट्टं C °फुट्टकंदरो X °फुट्टकंदरो BCF
वच्चरो GX वच्चरो Z कच्चरो. L. 12. C च सिद्धनरवइ X सिद्धनरवइ लुठेइ BFX °णईइ.
L. 13. GZ णिव्वे C कल्ले Z व cdd. पडिआरे (G °र). L. 14. C कक्किमि C अद्धं
L. 15. G असिवार. L. 16. B तूकलाश X तूपाकः. L. 17. Z अर्द्धजंघा.

तुह जयसिरिकणईदुम कलहुगयखग कउहमरिणिवहो ।

अकवासो कविसं संभरइ करेडु व्व वोरिवणमिन्तो ॥ ५ ॥ [५]

किंसारुअम्मि कणिसं कसिआ कसई अ रण्णचारिफले ।

कविलो साणे करमो झीणे कडसी मसाणम्मि ॥ ६ ॥

- 5 कणिसं किंसारुः । धान्यशीर्षवाची तु कणिसशब्दः संस्कृतभवः । कसिआ तथा कसई अरण्यचारीफलम् । कविलो श्वा । करमो क्षीणः । कडसी श्मशानम् ॥ यथा ।

कसिआकुलम्मि गामे कसईकणिसेसु वद्धसंतोसो ।

अलस ण लज्जसि किं तं करमो कविलो व्व कडसीए ॥ ६ ॥ [६]

कंटोलं कंकोडं करणी रूवे करीसए कउलं ।

- 10 अयदव्वीइ कडच्छू पहिअगुहामुं च कंपडकफाडा ॥ ७ ॥

कंटोलं कंकोडं । अन्योन्यविध्यनुवादभावो द्वयोरपि देश्यत्वात् । करणी रूपम् । आकार इत्यर्थः । एष यदि संस्कृते न दृश्यते तदा देशी । कउलं करीषम् । तच्च गोमयषण्डं तच्चूर्णं च । कडच्छू अयोद्वी । कंपडो पथिकः । कफाडो गुहा ॥ यथा ।

- 15 कंपडकरणीउ तुहारिवहूउ करेण भुगगकंटोलं ।

कडन्ति कउलजलणा कओ कडच्छू कफाडम्मि ॥ ७ ॥ [७]

- L. 1. BF °दुम X कलहुगाय° C °खग उहओमरि° B °निवहो. L. 2. G भरइ C करेडु च वोणमिन्तो 2. hd. करेडु वोच्चणमिन्तो G om. वोरि X चोरिचण° Z वोरिवणमिन्तो. L. 3. CEYZ °रुयंमि G °रुवम्मि cdd. कसिया Y कसई C °वारि° X °फला. L. 4. X करिमो E ममाणम्मि. L. 5. BF कणिसं cdd. किंसारुः CZ कणिश° G कणिशशब्दभवः संस्कृतशब्दभवः X कणिशशब्दः Z संस्कृतशब्दभवः cdd. कसिया. L. 6. C °वारी° F °चारि° G कविला C क्षाणः B कडमो GZ कडशी. L. 7. cdd. कसिया° C °कुलमि BGZ वद्ध° F वद्ध°. L. 8. GZ न C च BF कडसी. L. 9. Y कंटोलं E कंकोलुं. L. 10. BEF अइदव्वीइ cdd. पहिय° Z °गुहामुं च and omits from कंपड to देशी in 1. 12. G कंफडं C °कफाडो. L. 11. BCFX अन्योन्यं विध्य°. L. 12. X रूपमाकार. L. 13. C om. तच्च CGZ °खंडं X °खंडतच्चूर्णं Z om. च B, C 1. hd. °दव्वी G कंपडा C कफाडो G कंफाडो. L. 14. G om. यथा. L. 15. C 1. hd. °करणीओ BF C 1. hd. °वहूओ X °चहुउ G om. करेण. L. 16. BCFXZ कट्टंति G कट्टंति Z °जलणी BFGXZ कउ C कफाडंमि.

कमणी निस्सेणीए सुकतजाए करंजो अ ।

कज्जालं सेवाले मालिअवंसेमु कम्हिअकलंका ॥ ८ ॥

कमणी निःश्रेणिः । करंजो शुष्का त्वक् । कज्जालं शेवालः । कम्हिओ मालिकः । कलंको वंशः ॥ यथा ।

कमणीकलंककज्जालिओ वि सकरंजओ वि धण्णो सि ।

उच्चतरुकुसुमगहणे कम्हिअ तरुणीइ छिप्पसि सया जं ॥ ८ ॥ [८]

कविडं च पच्छिमङ्गणमुप्पलए कलिमकंदोड्डा ।

कल्होडो वच्छयरे वगम्मि कंडूरकाउल्ला ॥ ९ ॥

कविडं गृहपश्चिमाङ्गणम् । कलिमं तथा कंदोड्डं नीलोत्पलम् । वल्होडो वत्स-
तरः । वत्सतरी चेत्कल्होडी । कंडूरो तथा काउल्लो बकः । अकारान्तककारादिशब्द- 10
प्रस्ताव आकारान्तककारादेर्निर्देशोऽर्थानुरोधात् ॥ यथा ।

कंदोड्डच्छी कविडे उड्डिअकंडूरकलयलं सोउं ।

कल्होडपायणमिसा सरं सकाउल्लकलिममहिसरइ ॥ ९ ॥ [९]

णालिअरम्मि कडारं वंसङ्कुरए करिल्लं च ।

कव्वाडो दाहिणए हत्थे चोरम्मि कलमकुसुमाला ॥ १० ॥

15

कडारं नालिकेरम् । करिल्लं वंशाङ्कुरः । कव्वाडो दक्षिणहस्तः । कलमो तथा
कुसुमालो चौरः । कलमशब्दः संस्कृतसमोऽपि कवीनां नातिप्रसिद्ध इति निबद्धः ॥ यथा ।

सेलम्मि करिल्लकडारएसु वावारिऊण कव्वाडं ।

कुच्छिभरी हव तुमं मुच्चसु कुसुमाल कलमत्तं ॥ १० ॥ [१०]

- L. 1. C निस्सेणीए G °तज्जाय ADYZ य. L. 2. ACE कज्जालं E सेवाले
ABCEFGXYZ मालियं E °वंसेसुं X °चंसेसु ABCFGXYZ कम्हियं E कम्हियं D
कम्हिअं. L. 3. BF निश्रेणी CX निश्रेणिः BF कज्जालः CX कज्जालं BCFXZ शेवालः
G C 2. hd. X कम्हिउ. L. 5. GZ कयणीं CX °कज्जालिउ 2. hd. °कज्जालिओ Z
°लियो BF वि स° C विकरंजउ 2. hd. °जओ XZ °जउ Z om. वि BF वण्णो GZ धन्नो.
L. 6. C उम्ब° G उव्व° X उव° cdd. कम्हिय Z तरुणीए. L. 7. G
°मुप्पलए Y कलम° ACGX °कंदुड्डा E °लंदुड्डा Z °कंदुड्डा. L. 8. E
कल्होवडो वसयरे Y वच्छतरे CEGZ वगम्मि C °काउल्लो. L. 9. C कंदोड्डं X कंदोड्डं.
L. 10. C चकः corr. 2. hd. G वकः B अकारान्तकारादि°. L. 11. cdd. °प्रस्तावे X
आकावेआकारान्तकारादे° C °ककारादिनिवेशो. L. 12. X कंदोड्डच्छी BGXZ उड्डियं C
उड्डियं C °कलयं B सोओं X सोउ. L. 13. C कल्होडे BF °पायणम्मि सा BF °सरइ.
L. 14. ABCDFGYZ णालियं E °कुरिअ Z वं for च. L. 15. G (A?) कच्चाडो
C हत्थो E °कुस. L. 16. G कडाचं X णालिकेरं Z कवाडो. L. 17. C कुसुममालो
GZ चोरः X कमलशब्दः G निवद्धः. L. 18. GZ कडिल्लं C om. करिल्लं G वारेऊण
(sic) G कच्चाडं (?). L. 19. C कुसुमालमत्तं.

पुञ्जे कयारकज्जवकतवारा कक्खडो पीणे ।

तह य कल्लिंजकिलिंचा लहुदारु कच्छुरी वि कविकच्छू ॥११॥

कयारो कज्जवो तथा कतवारो तृणाद्युत्करः । कज्जवो विष्टेत्यन्ये । कक्खडो पीनः । कर्कशवाची तु संस्कृतमव एव । कल्लिंजं तथा किलिंचं लघुदारु । कच्छुरी
5 कपिकच्छूः ॥ यथा ।

मुणइ मणीउ कयारं कज्जवमिन्दुं विसाइ कतवारं ।

खलइ किलिंचे कक्खडथणिआ कच्छुरिकल्लिंजछित्त व्व ॥ ११ ॥ [११]

कस्सयकोसलिआ पाहुडे कराली अ दन्तवणे ।

कंकेल्ली अ असोए तुम्बिकरङ्कम्मि कलवुकुउआओ ॥ १२ ॥

10 कस्सयं तथा कोसलिअं प्राभृतम् । कोसलिआ इत्याकारान्तमित्यन्ये । लकारस्य द्विर्भावे कोसलिअं इत्यपि । कोसलिअशब्दस्यात्र पाठोऽर्थानुरोधात् । एवमन्यत्रापि । कराली दन्तपवनकाष्ठम् । कंकेल्ली अशोकवृक्षः । कलवू तथा कुउआ तुम्बीपात्रम् ॥ यथा ।

कंकेल्लिल्लिकोअण्डकस्सयं चूअवाणकोसलिअं ।

15 उवणेइ वसन्तसिरी जगजयकामस्स कामस्स ॥ १२ ॥

अज्ज वि को वि करालिं ण करइ कलवूकरो तुमं भमसि ।

भिकखू को तुह कुउअं पूरिस्सइ पिण्डवाएण ॥ १३ ॥ [१२]

- L. 1. C °कइस्सव° E कडकडो. L. 2. A किलिंज° BF °किलिंवा C 1. hd. D °कलिंवा C 2. hd. °चा E °कलिंवा X °कलिंचा BCFX लहुदारु Y लघुदारु C कच्छुरा GZ इ Z कविवच्छू. L. 3. C कज्जवो G om. तथा C कइस्सवो CG विष्टेत्य° X विष्टेत्ये. L. 4. CX किलिंचं G कलिंचं D कलंचं X कच्छुरी. L. 5. G °कच्छू. L. 6. C 1. hd. मणीओ F मणिउ X मणीइ F कायारं C कइस्सव° BF चिसाइ. L. 7. B किलिंचे C 2. hd. °वे F कलिंचे BCFZ °वाणिआ GX °थणिआ G कच्छुरिकिलिंज° X कच्छुरि° Z °किलिंज° BF °छित्ते च CX °छित्ते व G °छित्ते व्व Z छित्ति व्व. L. 8. Y कस्सअ° cdd. °कोसलिया AGYZ य. L. 9. CGYZ य C असोए A तुंवि° F तुंवि° G तुम्बि° Z तुस्ति° BF कलचु° E कलवु° C 2. hd. E °कुओआओ GZ °कइयाउ X कुउआउ. L. 10. BF कंस्सयं CX कस्सअं C कोसलिअं BFGXZ °लियं C प्राभृतं cdd. °लिया G इत्येके । रांतामि° C °रान्त इत्य°. L. 11. X द्विभावे cdd. कोसलियमित्यपि cdd. कोसलियाशब्द°. L. 12. X दन्तपावन° B °काष्ठ CGX °काष्ठं C कंकोल्ली G कंकेल्ली X केलि BF °वृक्ष Z कलवू BCFX कुउआ G कुइया Z कुइया. L. 13. BF तुम्बीपात्रं X तुम्बीपात्रं. L. 14. BF कंकेलिं C कंकोल्ली° BF °कोयंडकस्स । अंभूअ° CGZ °अं X °कोडंक्कस्सअं GZ चू° CGXZ °वाण BFGZ °लियं C °लियं. L. 15. G जयजय° GZ om. कामस्स. L. 16. C अइस्स BF विं X को वि twice. BF कर BF कलचू° C कबू° Z कलबू°. L. 17. B भिखू Z पूरिस्स.

णिअरे कडप्पकइअंका कइअंकसइकुक्कुरुडा ।

विण्णाणे कंवरकोत्थरा य तरुणे कहेडो अ ॥ १३ ॥

कडप्पो कइअंको तथा कइअंकसई तथा कुक्कुरुडो एते चत्वारः शब्दा
निकरवाचकाः । कडप्पो कटप्रशब्दभवोऽप्यस्ति । स च कवीनां नातिप्रसिद्ध इति
निबद्धः । कडप्पो वस्त्रैकदेश इति केचित् । कंवरो तथा कोत्थरं विज्ञानम् । उदो- 5
तोर्व्यत्यये कुत्थरं इत्यपि । कहेडो तरुणः ॥ यथा ।

अवकंवरय कहेडय कोत्थरकइअंकसेवणा लहसि ।

गुणकइअंकसई तह जसकुक्कुरुडं सिरीकडप्पं च ॥ १४ ॥ [१३]

मज्जपरीसणभण्डे करिआ तह कोत्तलंका य ।

कण्णासोऽन्तम्मि करम्बे कक्कसकक्कसारा वि ॥ १४ ॥

10

करिआ तथा कोत्तलंका मयपरिवेषणभाण्डम् । कण्णासो पर्यन्तः । कक्कसो तथा
कक्कसारो दध्योदनः ॥ यथा ।

मयकोत्तलंक सउणं रच्छाकण्णासयम्मि दहूण ।

मणरुइअकक्कसासव मयकरिअं लहसि कक्कसारं च ॥ १५ ॥ [१४]

L. 1. BCFGXYZ णियरे BF °कइअंक GZ °कइयंका X °कयअंक BF om. कइअंक
(only सइ) GZ °कइयंक° BF °कुरुडा CE °कुक्कुरुडा X °कक्कुरुडा. L. 2. GZ
विण्णाणे A कम्बर° B कंवर° C कम्बर° G कम्बरा° Z कम्बरा° ABCFGXYZ °कोच्छरा
CEGXYZ य. L. 3. GZ कइयंको C कइअंकसई GZ कइयंक° BF °सइ BF कुरुडो
C कुक्कुरुडो X कक्कुरुडो BCF शब्दाः. L. 4. X °वाचकाचका X °शब्दभावो Z °प्रसिद्धः.
L. 5. GX निबद्धः BF कडपो GZ तथा क्वरो B कम्बरो F कम्बरो C कम्बरं cdd. कोच्छरं.
L. 6. BF कुच्छरमित्यपि C कच्छुरमित्यपि GZ कोच्छरमित्यपि X कुच्छुरमित्यपि X कहेडो.
L. 7. B °कम्बरयं C °कम्ब° GZ °कंव° X कहेडय कहेडय B कोच्छरि° CFG कोच्छर° GZ
°कइयंक°. L. 8. GZ °कइयंक° C °सई अ तह BF °कुक्कुरुडंमि C °कुक्कुरुडं X °कक्कुरुड
X चा. L. 9. C मइक्ष° cdd. करिया. L. 10. GZ कन्नासो B ज्तामि C त्तमि E अंतम्मि GZ
अन्तम्मि C करेवे BF करेवे C कक्कस्स° BF om. कक्कस E विं. L. 11. BCFXZ करिया
G करिया G कौतलंका Z कांतलंका BG °भाडं G कण्णासो. L. 12. G दध्यादनः
L. 13. GZ °कौतलंक C सउलं G °कन्नास°. L. 14. cdd. °रुइयं C °कसास° (om. क्क)
cdd. °करियं.

दोवारिअम्मि कंठिअकडइल्लो तह य कडअल्लो ।

कडअल्लो कण्ठे कदमिओ महिसम्मि करमरी बन्दी ॥ १५ ॥

कंठिओ कडइल्लो कडअल्लो एते त्रयो दौवारिकवाचकाः । कंठिअ इत्यत्र
टकारयुक्तं ठकारं केचित्पठन्ति । अत्र । कम्मणं वश्यादि । कलावो तूणः । कच्चाओ
5 राक्षसः । इति कर्मण-कलाप-क्रव्याद-शब्दभवत्वान्नोक्ताः । कडअल्लो कण्ठः ।
कदमिओ महिषः । करमरी हठहता स्त्री ॥ यथा ।

कडइल्लणं मज्जे कडअल्लो कंठिण तोरविओ ।

कदमिओ व्व सरोसो करमरिकडअल्लिअं लेइ ॥ १६ ॥ [१५]

थूलम्बरे करयरी कडंतरं जुण्णसुप्पाई ।

10

कच्छरिअं ईसिअए कणोवअं उण्हतोअम्मि ॥ १६ ॥

करयरी स्थूलवस्त्रम् । केचिदन्त्यरेफस्थाने डकारं पठन्ति । कडंतरं जीर्ण-
शूर्पाद्युपकरणम् । कच्छुरिअं ईर्षितम् । कणोवअं उष्णोदकम् । उदकमुपलक्षणम् । तेन
घृततैलाद्यप्युष्णं कणोवअं ॥ यथा ।

करयरिकडंतरपरिगहकाहिअसइत्तणाइ कच्छुरिए ।

15

सावजलं व विलोअणकणोवअं होइ दूसहं मूढ ॥ १७ ॥ [१६]

L. 1. *cdd.* °रियम्मि C कंनिय° E कंठिय° ABFGXYZ कंठिय° BF °कडइल्लो GZ अ.
L. 2. GZ कडयल्लि य E कंठे twice AGXZ कदमिउ BFGZ वंदी. L. 3. GX
कंठिउ In C कडअल्लो only 2. hd. C त्रयोऽपि दोवा° XZ त्रयोऽपि दौवा° BCFX कंठिय
GZ कण्ठिय. L. 4. C कलादो G कलावा Z तूणः GX कच्चाउ. L. 5. *cdd.* राक्षस
G °भवत्वाशेकाः Z° न्नोक्तः GZ कडयल्लो G कंठा Z कंठ. L. 6. G कदमिउ XZ कदमिउ. L. 7.
X कडअल्लणं C मज्जे CX कडइल्लो GZ कडयल्लो X कंठेण B तोरविओ C 2. hd. X विउ.
L. 8. CGXZ कदमिउ C च्व C °कडअल्लि° X °कडिअल्लि° *cdd.* °ल्लियं. L. 9.
AB थूलम्बरे C 1. hd. FGZ °लंब° Y करयरी BF कडंतरं C जुण्ण° ABCFX
°सुप्पाई. L. 10. ABCFY कच्छुरियं ABCFGYZ ईसिअए CY कणोवयं X कणोवमं
cdd. °तोयम्मि. L. 11. BF *om.* स्थूल X केचित् अ° BF °स्थाने तु ड° X डकार
C जीर्ण. L. 12. *cdd.* सूर्पा° corr. 2. hd. C. BCF कच्छुरियं X कच्छुरियं C इण्णितं *cdd.*
कणोवयं (X कणोवमं) G *om.* उदकम् BF ते. L. 13. X तैलादिषूष्णं *cdd.* कणोवयं
(X कणोवमं). L. 14. GZ करयरी *cdd.* °कहिय° C कच्छुरिए X कच्छुरिए. L. 15.
G °जल BCF च GZ विलोअण° BFGZ °कणोवयं B दूसहं X मूढः.

कज्जउडो अ अणत्थे कण्ठयपोअम्मि कंटउच्ची अ ।

कडिखंभो कडिहत्ये करइल्ली सुक्करुक्खम्मि ॥ १७ ॥

कज्जउडो अनर्थः । कंटउच्ची कण्ठकप्रोतः । कडिखंभो कटीन्यस्तो हस्तः ।
कट्याघात इति केचित् । करइल्ली शुक्कवृक्षः ॥ यथा ।

कज्जउडसील विरइअकडिखंभो हिण्ड कंटउच्चिपओ ।

5

करइलि व्व कटोरा ण तुमं सिविणे वि सा महइ ॥ १८ ॥ [१७]

कल्लविअकराइणिकरयंदी तिम्मिअयसिंवलीमल्ली ।

कण्ठे वत्थाईणं णिवद्धगण्ठिम्मि कंटकुंची अ ॥ १८ ॥

कल्लविअं तीमितम् । विस्तारितमित्यन्ये । कराइणी शाल्मलितरुः । कराय-
णीति कश्चित् । करयंदी मल्लिका । कंटकुंची वस्त्रादीनां कण्ठे निबद्धो ग्रन्थिः ! 10
कंटकुंची कण्ठे समुत्तुङ्गो नाडिग्रन्थिरित्यन्ये ॥ यथा ।

अणुकरयंदिकराइणितलम्मि इअमंसुकल्लविअअङ्गी ।

बन्धेइ कंटकुंचीं तं ण सुहं धरसु बाहुम्मि ॥ १९ ॥ [१८]

L. 1. C 2. hd. कज्ज^० Y य *cdd.* °पोयंमि BF (E!) YZ कंटउच्ची X कंटउंबी
ABCFGZ य. L. 2. X कडिखंभो G °हच्छे BF कडइल्ली Z सुक्करुक्खम्मि. L. 3.
BF जनर्थः BFZ कंटउच्ची X कंटउंबी C कडी° C कटि° G न्यस्तः *om.* हस्तः L. 5. B
कज्जउडु° F कज्जउडु° C कज्जओडु° 2. hd. °उड° C चिरइय° GXZ विरइय° BF विडहिय° C
°कखंभो डिहिंड Z °कडिखंभो GZ *om.* हिण्ड CXZ कंटउच्चि° C 2. hd. कंटओच्चि° X °यउ
Z °पउ. L. 6. G करइ व्व C च्च CX कररा G कटोरा Z कटोरा C महई BF *om.* महइ.
L. 7. *cdd.* °विय° Y °करायणि° C °करअंदी X °करमंदी EGXY तिम्मियय° AZ
तिम्मिय° C तिम्मिअअ° BF °सिंचली° G °सिंवली°. L. 8. X कठे C वच्छाईणं BF
निबद्ध° EGX णिवद्ध° A निविट्ठं BY °गंढम्मि F °गंढम्मि C °गंविम्मि E °ट्टि° E कट्ट° G कंट-
स्तुंची BF °कुंची Z °तुंबी ABCFGYZ य. L. 9. *cdd.* °वियं G तीमितं C कराइणि
C शाल्मलीतरुः X शल्मलि° C कराय°. L. 10. G केचित् X करमंदी BF कंटकुंची C
°कुंची G °कुंचं Z °कुंची G वेखा° G निविडो X ग्रंथि. L. 11. X *om.* कण्ठे X समुत्तुंगो
BF नाडि° C नाडिग्रं G °ग्रंथि° X नाडिग्रंवि°. L. 12. G °करचंदि° GXZ °करायणि°
BFGZ इयम° CX इगम° *cdd.* °वियं C °अंगा. L. 13. C बंधेइ G वंधेइ BF °कुंची X
°कुंची त BFG तण्ण CX न CX मुहं G सुहं BCF बाहुम्मि G बाहुम्मि X बाहुम्मि.

सहिआइ कक्खडंगी आउहभेए कडतला य ।

कण्णच्छुरी कुडुगिलोइआ य घरगोहिआए अ ॥ १९ ॥

कक्खडंगी सखी । कडतला वक्रमेकधारं लोहायुधम् । कण्णच्छुरी तथा कुडु-
गिलोई गृहगोधा ॥ यथा ।

5

जाणेइ कक्खडंगी कडतलवकाइ तुज्झ चरिआइ ।

कण्णच्छुरिआलावं कुडुगिलोइ चिअ मुणेइ ॥ २० ॥ [१९]

कण्णोड्डिआ निरङ्गिका मुअवहणे कंठमल्लं तु ।

कप्परिअकडंतरिआ दलिअम्मि कडंभुअं च कुडकण्ठे ॥ २० ॥

कण्णोड्डिआ नीरङ्गिका । कंठमल्लं मृतप्रवहणम् । येन मृतकमुह्यते ।
10 सामान्येन यानपात्रमिति केचित् । कप्परिअं कडंतरिअं च दारितम् । कडं-
भुअं कुटकण्ठः । कुटस्येव कण्ठो यस्य स कुम्भग्रीवाख्यो भाण्डविशेष इत्यर्थः ।
कडंभुअं घटस्यैव कण्ठ इति शीलाङ्कः ॥ यथा ।

दन्तकडंतरिआहर णहकप्परिअङ्ग मुअ कण्णोड्डिं ।

तं चिअ कडंभुअथणिं वच्च ण जा कंठमल्लजुग्गासा ॥ २१ ॥ [२०]

L. 1. ABFGXYZ सहिआइ C °चाई C कक्खं C 1. hd. कतला 2. hd. कडला Y
कडतला. L. 2. GZ कन्नं C °चुरा EGZ कुडं C कुटं 2. hd. कुटं Y कुडं [°ण्णु
is here required by the metre] G °गिलोया ABCFGYZ °लोइया G घराणां
ABCFGYZ °हियाए cdd. य. L. 3. C कक्खं C 1. hd. चक्रमे G वजमेकं Z वज-
मेकं BF °युधां C 1. hd. कण्णच्छुरी C कुडुं G कुडं. L. 5. C जा जाणेइ
BF कक्खडंगी C कक्खं C तुज्झ BF वरियाइं C वरियाइ X चारयाइं Z चरियाइ. L. 6.
GZ कन्नं cdd. °च्छुरिया G °लाचं cdd. चिअ (Z विय) Z मुणेइ. L. 7.
AC (?) °ड्डिआ BFX °ट्टिया E °ह्या GZ °ट्टिया Y °ट्टिया GYZ मुयं C °वहाणं
G कंठमल्ल X कंठमुल्ल. L. 8. ABCFGYZ कप्परियं X कप्पडिअं AG °कडत्तं or
कडन्तं ? C °कडत्तं Z कडत्तरि (om. आ) ABCFGYZ °रिया cdd. दलियंमि E करं G om.
कडं cdd. °भुयं C कुडं GZ °कंठं. L. 9. BFGXZ °ट्टिया C °ट्टिया i. e. °ड्डिआ C
नीरङ्गिका X नीरङ्गी CX मुतं BF मृतमुह्यते C °मृतकमु X मृतमुह्यते. L. 10. BF सामान्ये-
न्यन cdd. कप्परियं cdd. कडंतरियं C दारियं BF कडंभुयं CX °भुयं G कडंभुअं. L. 11.
G कुटकण्ठ X कुडं G om. कुटस्येव कण्ठो BX °विशेषतः. L. 12. BCFX कडंभुयं C
घटस्येव. L. 13. BF दन्तकडत्तरिआहर C दन्तकलत्तं X दन्तकलत्तं CGXZ °रिया cdd.
°रियं (X °डियं) CX कणो BF °ट्टिं = °ट्टिं CGZ °ट्टिं X °ट्टिं. L. 14. BF विय
CGXZ चिय BFX कडकुयघणिं C कडंच्छुयघणिं GZ °भुयं Z °थाणि वच्च C वच्चणिं वच्च
G °जगां.

कणइल्लकीरकुंता सुगम्मि कइउल्लकीलया थोवे ।

गुञ्जाए अ कणेड्डिअकाहेणूकाइणीओ वि ॥ २१ ॥

कणइल्लो कीरो कुंतो त्रयोऽपि शुक्वाचकाः । कइउल्लं तथा कीलं स्तोकम् ।
कणेड्डिआ काहेणू काइणी त्रय एते गुञ्जार्थाः ॥ यथा ।

अग्निकणकाइणीणं आसमकणइल्लपल्लिकुंताणं ।

5

कइउल्लं पि ण जाणसि जमन्तरं तं कणेड्डिमित्तमई ॥ २२ ॥

कीलयमई कई जह काहेणुं सीअहारिणिं सिसिरे ।

तह कीरपाढगव्विअ अविज्जमवि मण्णसे विज्जं ॥ २३ ॥ [२१]

थवइम्मि कडइओ कग्घायलकरघायला किलाडम्मि ।

कण्णोढत्तीकण्णोच्छडिआओ दिण्णकण्णाए ॥ २४ ॥

10

कडइओ स्थपतिः । कग्घायलो तथा करघायलो किलाटाख्यः क्षीरविकारः ।
कण्णोढत्ती तथा कण्णोच्छडिआ दत्तकर्णा । या भाषणार्थं परवाक्यं गृह्णाति ॥ यथा ।

कग्घायलं कडइओ परधरभुत्तकरघायलो कहइ ।

कण्णोढत्तिपिआए कण्णोच्छडिआ ण सा विसंसेइ ॥ २४ ॥ [२२]

- L. 1. GZ शुगंमि X °कीलिया C 1. hd. X घोवे. L. 2. ABCFGYZ च A
कणेट्टिय° BFGYZ कणेट्टिय° C कलेट्टेय° E कणिड्डिय° G कणेट्टिया° X कणिट्टिय° C °काइणीए
GX °णीउ G वि [1] but Z which generally agrees with this ms. has च. L. 3
G °वाचकः G करउल्लं Z कउल्लं. L. 4. BFGXZ कणेट्टिया C °ट्टिया CX कायणी C °र्थः
L. 5. CX °कणिका° C om. पल्लि X °कुंभाणं. L. 6. B न G कतं नेट्टिमित्त° BF
कणट्टि° C कणेट्टे° Z कणेट्टि° BF °मइ. L. 7. X कीलइमई BF कहई C काहेणू GZ
सीय° CX सिसिरे Z सिसिरे. L. 8. X कारगाढ° BF °गच्चिय C °गच्चिय 2. hd. °गव्वीय
GXZ °गव्विय C वियज्जमवि सण्णसे GZ मन्त्रसे C 2. hd. विज्जं. L. 9. EX
थवयंमि GZ थवयम्मि A, C 1. hd. GX कडइउ Z कग्घायतल° E °घाघला
GZ °करवोइला A किराडंमि. L. 10. GZ कन्नोढत्ती G °कन्नोछडिउ E °कण्णाछ° BFGYZ
°डियाओ AEG °डियाउ X °ड्डियाउ A दिट्ठौणकण्णाए GZ दिन्न° G °कन्नाए. L. 11. X
om. कडइओ स्थपतिः । कग्घाय. C कडइओ C 2. hd. G °इउ G कघोइलो Z °इलो C °रव्याः.
L. 12. GZ कन्नोढत्ती cdd. °च्छडिया CX °कर्ण BFGX भण्णा° Z भाषणार्थं BF
गुह्णाति CX गृह्णाति. L. 13. GZ कडइउ X कडइउ C °मुत्तं. L. 14. GZ
कण्णोढत्ति cdd. °पियाए B कणो° GZ कन्नो° cdd. °च्छडिया C °सेई.

कण्णाआसं कण्णंवालं कण्णस्स आहरणे ।

कण्णाइंधणमित्थ य कसणसिओ सीरपाणिम्मि ॥ २३ ॥

कण्णाआसं कण्णंवालं कण्णाइंधणं त्रयोऽप्येते कर्णस्याभरणे कुण्डलादौ वर्तन्ते । अत्र करंजइ भनक्ति । कम्मवइ उपभुङ्क्ते । कमवसइ स्वपिति । इत्यादयो 5 धात्वादेशेषूक्ता इति नोच्यन्ते । कसणसिओ बलभद्रः ॥ यथा ।

भगं कण्णंवालं कण्णाइंधणपिण् जइ तुहेकं ।

कसणसिअस्स वि कण्णा कण्णाआसं तुहं दाहं ॥ २५ ॥ [२३]

छिदम्मि कंठदीणारकुडिअकुणिआकुडीरकुच्छिळा ।

कणिआरिअकण्णस्सरिआ काणच्छी वई कलंकवई ॥ २४ ॥

10 कंठदीणारो कुडिआ कुणिआ कुडीरं कुच्छिळं एते पञ्च वृत्तिविवरार्थाः । कणिआरिअं कण्णस्सरिअं काणच्छी त्रयोऽप्येतेऽन्योन्यपर्यायतया काणाक्षिदृष्ट-वाचकाः । कण्णोस्सरिअं काणाक्षिदृष्टमित्यन्ये । कलंकवई वृत्तिः ॥ यथा ।

आवन्ति कंठदीणारण्ण कुडिअभमिरा भुअङ्ग ति ।

कुच्छिळपूरणे तं कण्णस्सरिआइ किं कुणसि ॥ २६ ॥

15 अज्जेअ कलंकवई तुह पइणा णिकुडीरिआ रइआ ।

तुह कणिआरिअविच्चेहि तेहि कुणिआसयं कयं तत्थ ॥ २७ ॥ [२४]

L. 1. G throughout कन् in this and the next lines. C °आसं ABCFGZ °वालं X कण्णवालं B आहरणे EX °रण Y आभरणे corr. 2. hd. Z रणो. L. 2. E केण्णा° C °मिच्छ C om. य A कसिणसिउ YZ कसिण° X °सिउ Z °सीओ C सारपाणिम्मि X सारपाणिम्मि. L. 3. G अन्नाआसं Z अण्णाआसं cdd. °वालं G कण्णास्या°. L. 4. X वर्तन्ते C रअइ Z भनक्कि G कम्मवई X कम्मवसइ स्वपिति इ स्वपिति Z स्थपिति. L. 5. G om. इत्यादयो G नोच्यन्ते GX °सिउ Z कणसिओ BF बलिभद्रः F वल°. L. 6. BCFX कण्णंवालं Z कण्णवालं G कन्नावालं. L. 7. BF कण्णोसिरे जयस्स (sic) C कसणा° CGXZ °सियस्स X कण्णाआसं (om. कण्णा). L. 8. G छिदम्मि कंठणार° cdd. कंठ° but cfr. vi. 67 The meaning attributed here to the word is probably due to an error. C °कडिय° BF °कुडिया° AEGYZ °कुडिय° cdd. °कुणिया° E °कुच्छिळा. L. 9. EGXZ कणिआरिअ° C कणयारेय° Y °रिय° G °कन्नास° Z °कण्णस° CEGXYZ °रिया GZ काणच्छे X काणच्छि B वई C कलंकवई Z कलवई. L. 10. cdd. कंठदी° cdd. कुडिया कुणिया C om. वृत्ति X वृत्ति°. L. 11. cdd. कुणियारिअं C. 1. hd. Z कण्णस° G कन्नास° cdd. °रियं cdd. अन्योन्य°. L. 12. GZ कण्णोच्छ° cdd. °रियं. L. 6. BF कलंकवई CFX वृत्तिः. L. 13. cdd. कंठदी° cdd. कुडिय° X °रुमिरा cdd. भुयंग. L. 14. BF कण्णस्सरिसियां GZ कन्नास° CGXZ °रियाइ. L. 15. BFGXZ अज्जेअ C अइसेय CXZ णिकुडी° cdd. °रिया रइया. L. 16. CGXZ कणिआरिअ° GZ °रिय° cdd. °विच्चेहि (Z °चिच्चेहि) CXZ तेहि cdd. कुणिया° BF कयं twice C तच्छ Z तत्था.

जवणीइ कंडपडवा कइलवइल्लो थ सइरवसहम्मि ।

पासजुअलाववत्ते कडाहपल्हत्थिअं चेअ ॥ २५ ॥

कंडपडवा यवनिका । कइलवइल्लो स्वच्छन्दचारी वृषभः । कडाहपल्हत्थिअं पार्श्वद्वयापवृत्तम् ॥ यथा ।

कइलवइल्लो व्व तुमं घरा घरं किं भमेसि णिल्लज्ज ।

5

कंडपडवाइ मज्जे कडाहपल्हत्थिअं णिअसु तिस्सा ॥ २८ ॥ [२५]

॥ अथ आकारान्तककारादयः ॥

कावी णीला काओ लक्ष्णे कालं तमिस्सम्मि ।

काराकोणू लेहा कारं कडुअम्मि काहली तरुणी ॥ २६ ॥

कावी नीलवर्णा । काओ लक्ष्यम् । वेध्यमित्यर्थः । अन्ये तु लक्ष्यशब्देन 10
यो येन गुणेन लक्ष्यते तमुपमानभूतं पदार्थमाहुः । कालं तमिस्सम् । कारा तथा कोणू
लेखा । कारं कटु । काहली तरुणी ॥ यथा ।

हयकाविकाललहरीइ विरहिकाराइ चन्दकाराए ।

मयरद्वयधाणुक्को काहलितणुकोणुकाय माहणइ ॥ २९ ॥ [२६]

कारिममवि कित्तिमए कासारं सीसपत्तम्मि ।

15

काहारो परिसंधे कासिजं कागथलदेसे ॥ २७ ॥

- L. 1. E जन्वणीइ A कंडपडवा *cdd.* °वइल्लो AGYZ य. L. 2. A पासु G °जयला°
C जुयअला° 2. *hd.* °स्तु° YZ °जुयला° *cdd.* °लापवत्ते C °पल्लच्छियं E °पल्ल° ABFGXYZ
°त्थियं AGZ चेव C वेय C 2. *hd.* Y चेय E चेअं X वेअ. L. 3. X कंडवा C 1. *hd.*
जवनिका G यवनिका *cdd.* °वइल्लो C °पल्लच्छियं X °पल्लत्थियं BFGZ °त्थियं. L. 4.
BF °याप्रवृत्तं G °यापवर्त्तनं. L. 5. BFGZ °वइल्लो C च BFG घरिं BF निल्लज्जं.
L. 6. C मज्जे C °पल्लच्छियं X °पल्लत्थियं BFGZ °त्थियं BCFX नियसु GZ नियसु X विस्सा.
L. 7. G अथाकारांतः कका° L. 8. C णाला G कड B ओ (sic) X काड G लक्षं
B तमिस्संमि A °स्समि X तिमिस्सम्मि. L. 9. X काराकाणू *cdd.* लेहा C 1. *hd.* कोरं
BCFGYZ कडुअम्मि X कडुअम्मि. L. 10. X णीलचण्णा CGX काड G लक्ष° X
लक्षणश°. L. 11. X योन B *om.* गुणेन GZ तदुप° B तमिस्सं G काला X काण्ह for
कोणू. L. 12. G *om.* कारं कटु. L. 13. G °काविकाललहरीइ X °काविकाललहरीइ Z °ए
BF विरहिकाचीइ GZ °काराए C वंद°. L. 14. CX °तनु° G °कोणु°. L. 15. GZ
°वत्तम्मि. L. 16. G परिसंधे C 2. *hd.* कासिजं A °देशे.

कारिमं कृत्रिमम् । कासारं सीसपत्रकम् । काहारो परिखंधो । जलादिवाही
कर्मकर इत्यर्थः । कासिजं काकस्थलाभिधानो देशः ॥ यथा ।

कासिज्जदेसलुण्ठणकाहाराणिज्जमाणकणयाई ।

कासारं च बुहाणं अकारिमं देसि चालुक्क ॥ २० ॥ [२७]

5

कायंदी काणद्धी परिहासे काहिलो अ गोवाले ।

धुत्तासहणधणूसुं कालयकावलिअकालवट्टाई ॥ २८ ॥

कायंदी तथा काणद्धी परिहासः । काहिलो गोपालः । कालओ धूर्तः ।
उक इत्यर्थः । कावलिओ असहनः । कालवट्टं धनुः । कालपृष्ठशब्दो यदि धनुर्मात्र-
वाची संस्कृते रूढस्तदा संस्कृतमव एवायम् । अन्यथा तु देश्य एव । अस्माभिस्त्वेक-
10 देशीष्वविगानेन दर्शनादयं निबद्धः ॥ यथा ।

चय हरिअं मज्झ मणं कालय का काहिलाहि काणद्धी ।

कायंदीइ वि मयणो कावलिओ हणइ कालवट्टेण ॥ ३१ ॥ [२८]

काणत्थेवो विरलम्बुकणे कालिंजणी अ ताविच्छे ।

कायंधुओ अ कायंचुलो अ कामिंजुलविहङ्गे ॥ २९ ॥

L. 1. BFX सीसकं GZ सीसपत्रं C परिखंधो.

L. 2. C कासिज्जं X कासिज्ज.

L. 3. C कासिज्जदेशलुण्ठणका° BFGZ °लुण्ठण° X °लुण्ठण° C °णिज्जमाण° GXZ °याई.

L. 4. GZ व CX बुहाणं C अकारिमं BF देसु X देस BF चालुक्क. L. 5. Y

कायंदी AXZ काणद्धी C °द्धी Y gives from काणद्धी to ताविच्छे l. 13

after °विहङ्गे l. 14. EG कालो Z काहिलो AGZ च E गोवालो X गोवालो.

L. 7. Z धुत्तासहण° BCF °धणूसुं X °धणूसुं cdd. °कावलिय° BEF °वट्टाई

C °वट्टाई. L. 7. C (G?) XZ काणद्धी G काहिलोयो धुत्तासहण इत्य° X कालय Z

कालयो BCFZ धूर्तष्वक इत्य° X धूर्त घटक°. L. 8. BF कावलिओ GX °लिउ B

°वट्टं Z °पृष्ठ° X धनुमात्र°. L. 9. GZ रूढः तदा X रूढस्तथा X °भव चायं Z एव (om.

अयम्). L. 10. C 2. hd. °विगानेन X °विगाहनेन G णिचद्धः. L. 11. BCFX

वय BFGZ हरियं CX हरिमं C 1. hd. G मज्झ C. 2. hd. मज्झ BF काहिलाहि Z कादितोहि

CX °लाहिं काणद्धी. L. 12. C 1. hd. मयण्ये corr. 2. hd. GX °लिउ om. हणइ X

कालवट्टेण. L. 13. AC काणच्छेवो BG °लंबु° GZ कालंजणी E °लिंजणी GZ वि for

अ X इ. L. 14. C कायंधुओ C 2. hd. GX °धुउ Y च C कायंचुलो 2. hd. °मुलो X

कायंचुलो Z कायंचुलो G °जुले Y च E °विहिंगे.

काणत्थेवो विरलाम्बुकणवृष्टिः । कालिंजणी तापिच्छलता । केचित्कालिंजणं
तापिच्छमित्याहुः । कालेजं तापिच्छकुसुममित्यन्ये । कायंधुओ तथा कायंचुलो कामि-
जुलाख्यः पक्षी । कामिंजुलशब्दोऽपि देश्य एव भङ्ग्या निबद्धः । एते त्रयोऽपि
जलपक्षिविशेषवाचकाः ॥ यथा ।

कालिंजणिसामलघणकाणत्थेवे रुअन्ति विरहिजणा ।

5

रे कायंधुअ कायंचुलीइ सहिओ सि कूजसु तुमं ता ॥ ३२ ॥ [२९]

कारंकडो अ फरुसे कायपिउच्छा य कलकण्ठी ।

कामकिसोरो अ खरे किण्णं सोहन्तए किरो कोले ॥ ३० ॥

कारंकडो । कप्रत्यये कारंकडओ पुरुषः । कायपिउच्छा कोकिला । काम-
किसोरो गर्दभः ॥

10

॥ अथ इकारान्तककारादयः ॥

किण्णं शोभमानम् । किरो सूकरः ॥ यथा ।

सा कत्थ ललिअकिण्णा किरो व्व कारंकडङ्ग कत्थ तुमं ।

कह कलकायपिउच्छा कामकिसोरो कडुज्जुणी कत्थ ॥ ३३ ॥ [३०]

किंवोडो खलिए किंकिअं च धवलम्मि किंपओ किवणे ।

15

किंजक्खो अ सिरीसे रच्छाए किलणिकीलणिआ ॥ ३१ ॥

L. 1. C कोणच्छेवो X लत्थेवा G °लांवु° G कालिजणी X केचित् का°. L. 2. G °जणिं CX कालिंजं G कायंचुउ X कायंधुउ Z कायंबुओ C कायंबुलो BF °बुलो Z कायंबुलो GZ कामिंजला°. L. 3. BF कामिंजुल° GZ कामिंजल° C एवं G निबद्धः. L. 4. C °विशेषः X om. विशेष. L. 5. C कालंज° X कामिंज° GXZ °जलि° C °सामण° C °काणच्छेदे G °च्छेवे Z °काणत्थेवो GZ रुयंति X विरहज and om. from रे to सहि next line. L. 6. CZ कायंधुय BF कायंचुलीइ Z °बुलीइ G सहिउ X उ (om. सहि) CZ कूजसि X कजसि G om. कूजसु. L. 7. GZ य C 2. hd. पुरुसे GZ फरुसो X पुरुसे A कलकण्ठी C °कंची G °यंची YZ °यंठी. L. 8. X कामसोकिरो Z °किसोरे Y य G किन्नं Z किन्नं X कि for किरो E कोलो. L. 9. G कारंकडो X कारंकडउ BF पुरुषः CG पुरुषः. L. 12. GZ किन्नं CGXZ सूकरः. L. 13. C कच्छ X का for कत्थ cdd. ललिय° G °किन्ना GZ किरु X कियो C च C कच्छ G कात्थ. L. 14. GZ कह G किलकाय° C कयकाय° GZ °पिउत्था C कडुज्जुणी X कडुज्जु C कच्छ. L. 15. AC किंवोडो BF किवोडो GZ किंवोडो A वखलिए GZ खलियं X संखलिए ABEFGXYZ किंकिअं C 1. hd. om. च ACGX किंपउ E कविणो GZ किविणे. L. 16. C किजक्खो X किंजरेका (misread) AGYZ य B रत्थाए E रिच्छाए cdd. °कीलणिआ.

अत्र किर किलार्थे । किणो कीस प्रश्ने । किडी सूकरः । एते शब्दानुशासने
सिद्धा इति नोक्ताः । किंवोडो स्वलितः । किंकिअं धवलम् । किंपओ कृपणः ।
किंजखो शिरीषः । किलणी तथा कीलणिआ रथ्या ॥ यथा ।

कीलणिकिंजखतले वेसं ददूण किंकिअदुगूलं ।

5 किंपय तुमं मुह चिअ किलणीए भमसि किंवोडो ॥ ३४ ॥ [३१]

लहुमच्छे किंधरकुंधरा य सप्पम्मि किंकिंडी ।

कहिए किलिम्मिअं तह लक्खारत्तम्मि किमिरायं ॥ ३२ ॥

किंधरो तथा कुंधरो लघुमत्स्यः । किंकिंडी सर्पः । किलिम्मिअं कथितम् ।
किमिरायं लाक्षारक्तम् । यस्तु रुधिरोद्भवकीटमुखोद्धान्ततन्तुनिष्पन्नं तद्वाची किमि-
10 रायशब्दः कृमिरागशब्दभव एव । अत्र च । किलिक्किंचइ रमते । इति धात्वादेशेषूक्त
इति नोच्यते ॥ यथा ।

किंकिंडिवेणि किमिरायणिवसणे किंधरच्छि तुह विरहे ॥

तम्मइ थोवजले कुंधरो व्व सो इअ किलिम्मेमि ॥ ३५ ॥ [३२]

किमिहरवसणं कोसेअए णववहूइ कीलकुकुलाओ ।

15 वेणुमयउच्छुपीडणकण्डे कुंडं च कुडुमच्छरिए ॥ ३३ ॥

किमिहरवसणं कौशेयं वस्त्रम् ॥

अथ ईकारान्तकारादिशब्द एक एव ॥ कीला नववधूः ।

L. 1. X om. किर C किच C कीणो BF किरी CGZ शूकरः. L. 2. X सिद्धाः BFG
किंवोडो C किंम्वोडो C 1. hd. G सचलितः X स्वलितः cdd. किंकिअं C 1. hd. GX किंपउ
C 2. hd. क्षपणः L. 3. B किंजल्को F किजल्को X किंजरेका (misread) C किलणि
cdd. °णिआ. L. 4. CX कीलणियं किंज° X किंजल्कतले C ददूण BF
किंकिअं C किंकय° GXZ किंकिअं CGZ °दुगूलं. L. 5. BF चैय CGX चिय Z
व्विय G कीलणिए CFGZ किंवोडो B किंचोडो X किंवाडो. L. 6. X लहुःमच्छे
AE किंकिंडी G किंकिंडी Y किंकिंडी. L. 7. C किलिम्मिअं ABEFGXYZ
°म्मियं. L. 8. BF लघुमत्स्यः X °मच्छः cdd. °म्मियं. L. 9. G किमिरायं
XZ यत्तु G रुधिररोद्धरकीट° X रुधिररोद्धवं Z रुधिररोदकीट°. L. 10. X om.
एव BF °किंचइ Z °पूक्तमिति. L. 12. GZ °निवसणे. L. 13. BF थोवजले
C थोवंजले G कुंधरु Z कुंधरु CX च cdd. इय CX किलिम्मेमि. L. 14. C
किमिर° GY कोसेयए Z कोसेयएय A °अहि C 1. hd. णववहूइ A °वहूइ X कीला° C
1. hd. °ककुलाओ A °कुकुलाओ GX °लाउ. L. 15. E °उच्छ° GZ °पाण° X कुंडे
C कुट्टम°. L. 16. GZ कौसेयं X कौशेयवस्त्रम्. L. 17. C अथ ईकारान्तशब्द BF
°शब्दः G om. एक X नववधूः.

॥ अथ उकारान्तककारादयः ॥

कुकुला नववधूरेव । कुंडं वेणुमयं जीर्णमिक्षुपीडनकाण्डम् । यदाह । वेणुमय-
मिक्षुपीडनकाण्डं जीर्णं विदुः कुंडं ॥ कुंडं आश्चर्यम् । केचित्कोडुं इत्याहुः । तच्च
परओ ठिसंजोए इत्यादिना (१, १७४) उकारओकारविनिमये सिद्धम् ॥ यथा ।

उअ णायरकीलाए कुंडं पेच्छन्तिआइ परिलहसइ ।

5

किमिहरवसणं कुडा छिप्पन्तं हलिअकुकुलाहिं ॥ ३६ ॥ [३३]

कुक्खी कुच्छी कुल्हो अ सिआले पोडले कुंटी ।

कुंभी सीमन्ताई कुदं बहु मञ्जरी कुंती ॥ ३४ ॥

कुक्खी कुक्षिः । कुक्षिशब्दस्य प्राकृतेऽक्ष्यादिपाठाच्छत्वे कुच्छी इत्येव भवतीति
कुक्खीशब्दो देश्यः । कुल्हो शृगालः । कुंटी पोडलम् । वस्त्रनिबद्धं द्रव्यम् । 10
कुंभी सीमन्तालकादिः केशरचना । कुदं प्रभूतम् । कुंती मञ्जरी ॥ यथा ।

घेतुं सम्बलकुंटीं चइअ पिआकुंभिकुंतिकम्माइं ।

रणम्मि कुदकुल्हे तुह रिउणो खामकुक्खिणो जन्ति ॥ ३७ ॥ [३४]

कुट्टाकुमारिकुट्टयरीकोसट्टइरिआउ चण्डीए ।

कुहिअं लिच्छम्मि कुहेडो अ गुरेडम्मि तीमणे कुसणं ॥ ३५ ॥ 15

कुट्टा कुमारी कुट्टयरी कोसट्टइरिआ एते चत्वारश्चण्डीवाचकाः । अत्र कुडो घट इति
संस्कृतकुटशब्दभव एवेत्युपेक्षितः । कुहिअं लिच्छम् । कुहेडो गुरेडकारण्यो हरितकवि-
शेषः । कुसणं तीमनम् ॥ यथा ।

- L. 1. BF अथ उकारादयः. L. 2. X वणूमय. L. 3. C कुदं *edd.* कोडुमित्याहुः
(C °स्तच्च X °स्तच्चा) L. 4. CGX परउ BF विअ° X ठिय° G द्वियसंजोए Z ठियसं-
जोए G *om.* इत्यादिना BFX *om.* ओकार. L. 5. GZ उय X णारेकीलाए GX पेच्छि-
त्तियाइ BFGZ °न्तियाइ X परिलसइ. L. 6. X कुडा GZ लिप्पन्तं C छिप्पितं *edd.* हलिच° BF
°कुलाहिं. L. 7. X कुक्खी कुक्खी कुच्छी A कुल्हो GYZ य ABFGXYZ सिआले C सिआलो
EX पोडले C पोडलो. L. 8. A सीमन्ताई BF सीमन्ताइ. L. 9. BF *om.* कुक्खी कुक्षिः
C जुक्षि° X क्षिशब्दस्य *edd.* अक्ष्या° (X अक्षा°) BCF °पाठात् छत्वे X °पाठात् छत्वे C
कुक्खी X कुच्छीत्येव BCFXZ भवति इति. L. 10. G *om.* इति BF कुक्खी २ देश्यः Z
कुक्षीशब्दो C कुण्हो G गालः BCFX पोडलं. L. 11. X सीसन्ता° CX °लकादिकेश° G
om. केशरचना X *om.* यथा. L. 12. BFG संवल° X संवलकुटि Z संवलि° BFGXZ
चइय C 1. *hd.* विइय 2. *hd.* चिइय *edd.* पिआ° G °कम्माइ. L. 13. C कुदं कुल्हे.
L. 14. C कुडु° E कुदु° illegible in G. Z कुट्टाकुम्मरि° BF °इरियाओ ACEGYZ
°इरियाउ X °इरिउ. L. 15. *edd.* कुहियं AGYZ य C गुरेडम्मि EG °डमि AE तीमणे
C ती-णे Z तीणे. L. 16. G कुडा! X *om.* from कुडा to °इरिआ CGZ कुमारि GZ
कुट्टयरी GZ कोसट्ट° *edd.* °इरिया B चत्वारो चंडी° X कुडुो. L. 17. BFX °भव इत्युपे°
CGZ °भव एव इत्यु° *edd.* कुहियं B गुरेड° (sic) C गुरेकटा° BF हरतिक°. L. 18.
G तीमनं यमनं.

कोसट्टइरीपिउणो कुमारिसिहरे सकुट्टमच्च हला ।

कुट्टयरिवइं सकुसणवलीहि वुसिणकुहिअं कुहेडेहिं ॥ ३८ ॥ [३५]

हालम्मि कुंतलो कुक्कुसो तुसे कुप्पढो घरायारे ।

कुहडो खुज्जम्मि मणोरहे कुतत्ती अ कुंचलं मउले ॥ ३६ ॥

- 5 कुंतलो सातवाहनः । कुक्कुसो धान्यादितुषः । कुप्पढो गृहाचारः । समुदाचार इत्यन्ये ।
कुहडो कुब्जः । कुतत्ती मनोरथः । कुंचलं मुकुलम् । कुंपलं इति तु कुड्मलशब्दप्रभव-
मितीह नोक्तम् ॥ यथा ।

अहरिअकुंतलकुप्पढ अदोसकुक्कुस कुमारवाल णिव ।

कुहडिअसत्तुकुतत्ती दिसासु जसकुंचलं विआसेसु ॥ ३९ ॥ [३६]

- 10 मत्तम्मि कुक्कुडो कुंदओ किसे कुंडिओ वि गामेसे ।

कुट्टाओ चम्मयरे कुडयकुडंगा लयाहरए ॥ ३७ ॥

कुक्कुडो मत्तः । कुंदओ कुशः । कुंडिओ ग्रामाधिपतिः । कुट्टाओ चर्मकारः ।
कुडयं तथा कुडंगं लतागृहम् ॥ यथा ।

कुंडिअपुत्तो कुडया कुडंगए भमइ तुज्झ अणुरत्तो ।

- 15 कुंदयकुट्टाअं पिव णेच्छसि जं कुक्कुडा सि तं पुत्ति ॥ ४० ॥ [३७]

L. 1. C °सहिरेस° C °कुट्टमच्च X °कुट्टमव्व BF °कुट्टमव्व GZ °कुट्टिमव्व. L. 2.
BFGZ कुट्टइरि° G °यइं Z °यइं From सकुसण to कुहि broken off in G. XZ °वलीहिं
cdd. °कुहियं (X कुहिय). L. 3. E कुंमलो C कुंक्कुसो E कुंक्कुसो A तुमो तुसे BF तुसो C वुडोसा.
L. 4. C खुज्ज° AGZ य X मउलं मउले Z मचले. L. 5. BF तुंतलो C सालवाहनः
broken off in G. X कुप्पप. L. 6. C कुहुडो X कुहु (?) डो B कुब्ज Z कुहुः B मनो-
रथ Z कुंचलं X मुकुल XZ कुंपलमिति BCFX om. तु C कुसल° X कुट्टमल° GZ °शब्द-
भव°. L. 8. BFGZ अहरिय° X °कुप्पढ; om. कुक्कुस BF कुवार° X °पाल. L.
9. cdd. कुहडिय° C 2. hd. °डिअं C °सतु° BF °कुंतलं X °कुंचल cdd. वियासेसु (X
वियारेसु). L. 10. AGZ कुंदउ X कुंडउ A किसे G किंसे X कुसे AGX कुंडिउ X गामेसो.
L. 11. E कुट्टाओ AGZ °उ X कुदाउ BF वम्मयरे A °चारे B °कुंडंगा. L. 12. CX कुक्कुडो
GX कुंदउ X कुशः GX कुंडिउ G कुट्टाउ X om. कुट्टाओ चर्मकारः. L. 13. C °कुंडंगं
X कुंगं. L. 14. cdd. कुंडिय° C कुडंगए X कुडंग C तुज्झ अणुरत्तो. L. 15. C
कुंदाय° CGZ °कुट्टायं X °कुट्टाय C पिवा.

गत्ताइ कुंभिणी कुंतली करोडीइ कुदणो रासे ।

णीवीए अ कुऊलं कुत्थुहवत्थं च कोसलं चेअ ॥ ३८ ॥

कुंभिणी जलगर्तः । कुंतली करोटिकाख्यं परिवेषणोपकरणम् । कुदणो रासकः ।
कुऊलं कुत्थुहवत्थं कोसलं इत्येते त्रयोऽपि नीवीवाचकाः । कुऊलं परिहितवस्त्रप्रान्त
इति केचित् ॥ यथा ।

5

वरणाही कुंभिणिकुंतलिकम्मं चइअ खेळ कुदणयं ।

दढकोसलसहिआहिं कुत्थुहवत्थं दढेसु सुकुऊले ॥ ४१ ॥ [३८]

कुंभिल्लं खण्णे कुंदीरं कोल्हाहलं च बिम्बम्मि ।

अणइट्टम्मि कुरुच्चं कुमुली कुलसंतई अ चुल्लीए ॥ ३९ ॥

कुंभिल्लं खननीयम् । कुंदीरं तथा कोल्हाहलं बिम्ब्याः फलम् । कुरुच्चं अनिष्टम् । 10
कुमुली तथा कुलसंतई चुल्ली ॥ यथा ।

दढं कुंदीरोट्टिं पहिआ कोल्हाहलाइ चुण्टन्ति ।

कुलसंतइमवि खणिरो कुरुच्चकुंभिल्लकुमुलिओ हवइ ॥ ४२ ॥ [३९]

कुररी पसू मिलाणे कुम्मणकुंटारकुरुमाणा ।

पिसुणे कुसुंभिलो कोडिल्लो अ कुडिल्लयं कुडिले ॥ ४० ॥

15

L. 1. E कुदणो C रोसे. L. 2. BX नीवीए BCFGY य G कुरुणं A कोत्थुह° C
कंच्छुह° E कुच्छुहवत्थं Y कुत्थह° Z om. from कुत्थुह° to इत्थु incl. in l. 4. AGY
चेय BFX वेअ C चेयं. L. 3. X रासः. L. 4. G कुजले कुत्थुं (sic) X कुऊहलं
कुत्थु° C कुच्छुह° च X च कोसलं G om. इत्थु G कुजलं X कुऊहलं X °वस्रोपांत. L. 6.
BF °कंम GZ चइय CX कुदलयं. L. 7. cdd. °सहियाहिं (X °सा°) BF कुत्थह°
CX कुत्थुह° G सुऊले. L. 8. GZ खन्ने In BF कुंभिल्लं खण्णे twice B °हल्लं G विवम्मि
X म्मि only. L. 9. EX अणइत्थंमि CZ कुरुच्चं C corr. 2. hd. E कुरुच्चं X कुरुत्थं
AC कुसली X कुमली C कुलसंतई AGYZ य A चुल्लीया B वु°. L. 10. G बिम्ब्याः C
विज्जाः 2. hd. विज्जाः X विवाफलं C 1. hd. Z कुरुच्चं X कुरुच्छं. L. 11. CX कुमली
G कुमुई BF चुल्ली. L. 12. G दढं X °रोट्टि BF पहिओ CGZ पहिया X एहिया GZ
कुल्हा° cdd. °हलाइ B वुंटंति CF वुंटंति. L. 13. BF षणिरो C षणिरो CXZ कुरुच्च°
X °कुंरिल्लं i.e. °कुंभिल्लं GX. °लिउ BF हव. L. 14. E पसू X पसु C कुम्मर° GX
°कुटार°. L. 15. C पिसुणा कुसु° AGYZ य GZ कडि°.

कुररी पशुः । कुम्भणं कुंठारं कुरुमाणं त्रयमपि म्लानार्थम् । अत्र कुप्पिसो
कञ्चुक इति कूर्पासशब्दभवः । कुसुमिलो तथा कोडिलो पिशुनः । कुडिलयं
कुटिलम् ॥ यथा ।

अकुसुमिला कुडिलयकेसी कोडिल सा खु कुरुमाणा ।

5 कुंठारेइ सहीउ वि अकुम्भणो पुण तुमं कुररी ॥ ४३ ॥ [४०]

कुरुचिल्लं गहणे कुसुमणं घुसिणे कुडुच्चिअं सुरए ।

गम्भिणिकुलीरकन्दुइआ कुच्छिमइकुरुचिल्लकुल्लरिआ ॥४१॥

कुरुचिल्लं ग्रहणम् । कुसुमणं कुङ्कुमम् । कुडुच्चिअं सुरतम् । कुच्छिमई
गर्भिणी । कुरुचिल्लो कुलीरः । कुल्लरिओ कान्दविकः ॥ यथा ।

10 ओ कुरुचिल्लइ पहिओ कुरुचिल्लणिहो कुडुच्चिअस्स कए ।

छणकुसुमणविलित्तं कुल्लरिअं कुच्छिमइअं पि ॥ ४४ ॥ [४१]

कुसुमालिओ अ सुण्णमणे कुरुकुरिअं च रणरणए ।

कुलफंसणो कुलकलङ्कम्मि छुहाए अ कुडुलेवणिआ ॥ ४२ ॥

कुसुमालिओ शून्यमनाः । कुरुकुरिअं रणरणकः । कुलफंसणो कुलकलङ्कः ।

15 कुडुलेवणी सुधा ॥ यथा ।

L. 1. BF कुप्पासो X कप्पासो. L. 2. X om. from इति to कुसुमिलो Z कूर्पोस°
G पिशुशः X कुटिलयं. L. 3. GZ om. यथा. L. 4. X अकुसुमिया CX कुडिलया के° GZ
°ल्लयकेसी C कुरामाणा GZ कुर° X रुमाणा. L. 5. BCF सहीओ GZ om. वि CX विच
कुम्भ° X तुमं कुमं कुररी. L. 6. ABCDEFGYZ कुरुविल्लं E कुरुचिल्ल A गहणेल्लं E कुसुमल्लं
X कुसुमिल्लं Y कुसु- मल्लं A कुडु° B कडु° Z कुडु° X कुडु° ABCEFGXYZ °च्चियं. L.
7. A गम्भिणि° AG °कंदुइया BF °कंदुइया CYZ °इया E °इय X °कादुइया C °कुरुचिल्लं°
A °चिल्लं° Z °विल्लं° ABCFY °कुल्लु° cdd. °रिया. L. 8. cdd. कुरुविल्लं GZ कुसुमल्लं
X कुसुमल्लं B कुडुवियं CFGXZ °च्चियं. L. 9. BFZ कुरुविल्लो X °चिल्ले B कुल्लूरि-
ओ CFGXZ कुल्लु° GX °रिउ X कांदविकः. L. 10. C 1. hd. GX उ CZ कुरुविल्लइ
GXZ पहिउ C कुरुविल्ल CGXZ °च्चियस्स. L. 11. C °कुसुमिण्ण° G °मल्लं° X °मण्ण°
BCFX कुल्लुरियं GZ कुल्लुरियं CX °मइयं BFGZ °मइयं. L. 12. BXZ °मालिउ
AEGXYZ य GZ सुन्न° B कुरिकु° cdd. °रियं (X °रिय). L. 13. GZ सुहाए AGYZ
य cdd. °लेवणिआ. L. 14. BGX °लिउ CGZ अशून्यमनाः X °मनः B कुरिकु° CGXZ
°रियं C कुलफंसणो Z कुरुफंसणो. L. 15. BFX कुडुलेवणी

मा कुडुलेवणीधवलकुट्टिमे परवहुं णिएऊण ।

कुसुमालिअ कुरुकुरिअं करेसु कुलफंसणो होही ॥ ४५ ॥ [४२]

कुंडिअपेसणकुंतीपोट्टलया बम्भविट्ठिचउकोणा ।

कूलं बलपच्छा कूडो पासे कूवलं जघणवसणे ॥ ४३ ॥

कुंडिअपेसणं ब्राह्मणविट्ठिः । कुंतीपोट्टलयं चतुष्कोणम् ॥

5

॥ इत ऊर्द्धमूकारान्तककारादयः ॥

कूलं सैन्यस्य पश्चाद्भागः । कूडो पाशः । अत्र कूरं भक्तमिति संस्कृतसमत्वान्नो-
क्तम् । कूवलं जघनवसनम् ॥ यथा ।

कुंडिअपेसणकारीइ कुसुमसरकूलकूवलवईए ।

कुंतीपोट्टलभवणे उअ पडइ दिओ कडक्खकूडम्मि ॥ ४६ ॥ [४३] 10

कूणिअमीसिमउलिए गत्ताकारम्मि कूसारो ।

केआ रज्जू केली असई केऊ अ कन्दम्मि ॥ ४४ ॥

कूणिअं ईषन्मुकुलितम् । कूसारो गत्ताकारः ॥

॥ अथ एकारान्तककारादयः ॥

केआ रज्जुः । केली असती । केऊ कन्दः ॥ यथा ।

15

कूसारखलन्तपओ केउकए पहिअ मा भमसु कच्छे ।

जं केलीए कूणिअपेच्छिअकेआण पडसि पासेसु ॥ ४७ ॥

- L. 1. C °लेवणा° BFX °कुड्डिमे C परवहुं X निएऊण. L. 2. C कसुमा°
BCFXZ °लिय CGZ °रियं X °रिय C होहा. L. 3. The whole line is wanting
in A. EGXYZ कुंडिय° BF कुड्डिअ° C कुड्डियकेस° BEFGY °पोट्टलया C °पोट्ट°
X °पोट्ट° Z °पोट्टलिया BF वंभविट्ठि° G चंभविट्ठि° Z वंभवेट्ठि° C °विट्ठि°.
L. 4. A कंकूलं वपत्था GZ बल° X कूडो पासे twice. E कूवलं C कूवडं. L. 5. BFGXZ
कुंडिय° C कुड्डिय° C ब्राह्मणं BGZ ब्राह्मण° X ब्राह्मणानां cdd. °वृष्टिः BFG °पोट्ट° C °पोट्ट°
X °पोट्ट° GZ चतुःकोणं X °कोणा. L. 6 X ऊर्द्ध ऊका° Z ऊर्द्ध ऊका°. L. 7.
BF भक्तमंति. L. 8. X कूलं B °वसणं X °वसणम्; यथा twice. L. 9. BF
कुड्डिय° C कुड्डिय° XZ कुंडिय° CGXZ °कारी G. °सरकूवकूवलपईए Z °सरकूवकूवलपईए X
om. कूल. L. 10. cdd. °पोट्टल° C °भवणा ओअ पडइ X पडइ cdd. दिउ C °कूलामि
C. 2. hd. X °कूलंमि Z °कूडम्मि. L. 11. GYZ कूणियम् A °यउलिए. L. 12.
ABCEFXZ केया GZ केया BF रज्जु G रज्जू G कऊ GYZ य. L. 13. BF कूणितं
CGXZ कूणियं. L. 14. G एकारतिक°. L. 15. BCFX केया X रज्जू G कोई for
केली G केउ. L. 16. CGX °पउ C पहि BFGXZ पहिय. L. 17. G ज BF
केलीलीए cdd. कूणियं (Z कूणिया°) CX °पिच्छिय° BFGZ °पेच्छिय° cdd. °केयाण B
पडिसि F पोसेसु.

अत्र केदहं कियदिति शब्दभवम् । केलायइ समारचयतीति धात्वादेश इति नोक्तौ ॥ [४४]

केआरवाणकोट्टा किंसुअणयरेसु कसिणए कोणो ।

कोलो गीवा कोप्पो अवराहे गेहकोणए कोण्णो ॥ ४५ ॥

५ केआरवाणो पलाशः ॥

॥ अथ ओकारान्तककारादयः ॥

कोट्टं नगरम् । कोणो कृष्णवर्णः । लकुट इत्यन्ये । कोलो ग्रीवा । कोप्पो अप-
राधः । कोण्णो गृहकोणः ॥ यथा ।

केआरवाणओडयकोण्णे कोणाणणा णमिअकोला ।

10 मण्णन्ति हरिअकोट्टा तुह रिउणो कोप्पमप्पणयं ॥ ४८ ॥

अत्र कोओ चक्रवाक इति कोकशब्दभवत्वान्नोक्तः ॥ [४९]

कोच्चप्पं अलिअहिए इत्थिरहस्सम्मि कोज्जप्पं ।

कोलीरं कुरुविन्दे कोहल्ली ताविआए अ ॥ ४६ ॥

कोच्चप्पं अलीकहितम् । कोज्जप्पं स्त्रीरहस्यम् । कोलीरं कुरुविन्दम् । कोहल्ली
15 तापिका ॥ यथा ।

दइअम्मि सावराहे इन्ते कोलीररत्तणयणेअं ।

कोहल्लिपूरयणा कोच्चप्पं कुणइ अहह कोज्जप्पं ॥ ४९ ॥ [४६]

L. 1. X केलाइ BF समारचरति X °रसयति BFG °ति इति CZ om. इति CX धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तौ. L. 3. cdd. केयार° ABCFG °दाणो X °वाणं° YZ °वाणं° CGYZ किंसुय° C °णाय° X कोण्णो. L. 4. A कोलो X कोला X कोपो X गृहकोणए E °केणए केण्णो Z कोणो. L. 5. cdd. केयारवाणो G पलाशः. L. 6. BF om. this line. X उकारांत°. L. 7. X कोपों. L. 8. X अवराधः । कोणो. L. 9. cdd. केयारवाण° CX °उडय° GZ °उण्णय° X °कोण्णे cdd. णमिय°. L. 10. GZ मण्णन्ति BF हरिउ° CGXZ हरिय° GZ °कोट्टा. L. 11. GX कोउ X चक्रवाकः C °न्नोक्तम् G °क्तं L. 12. E कोच्चप्पं GXYZ कोव्वप्पं ABCFGYZ अलिय° X अलिर° AC इच्छि° C कोज्जप्पं. L. 13. C क्येली corr. 2. hd. G कोहल्लं for कोलीरं E कुरुविन्दे cdd. ताविआए ACEGYZ च X आ. L. 14. XZ कोव्वप्पं X अलीकहितं C कोइक्षप्पं X कुरुविन्दं. L. 16. cdd. दइयंमि (X इदयंमि) BFGZ °णयणेयं CX °णेणं In G from कोलीर° to °रयणा l. 6. twice. L. 17. CXZ °कोव्वप्पं C कोइक्षप्पं.

कोलंबकोल्लरा पिठरे कोसयकोडिआ लहुसरावे ।

कोट्टिंबो दोणीए कोट्टुंभं करहए तोए ॥ ४७ ॥

कोलंबो तथा कोल्लरो पिठरम् । कोलंबो गृहमित्यन्ये । कोसयं तथा कोडिअं लघुशरावः । कोट्टिंबो द्रोणी । कोट्टुंभं कराहतं वारि ॥ यथा ।

कोल्लरकोडिअवाणिअ छड्डिअकोलंबकोसओ कीस ।

5

णिवडसि कयकोट्टुंभो णईइ कोट्टिंबठिअमिमं णिअ वि ॥ ५० ॥ [४७]

कोट्टम्मि कोत्थलो कोमुई तहा पुण्णमासीए ।

भेएण गामभोत्ता य कोडिओ कोउआ करीसग्गी ॥ ४८ ॥

कोत्थलो कुशूलः । कोमुई सर्वा पूर्णिमा । शरद्येव पौर्णमासी कौमुदी रूढा ।
इह तु या काचित्पूर्णिमा सा कोमुई । अत एव च देशी । यदाह ।

10

कोमुइमाह च शाम्बो या काचित्पौर्णमासी स्यात् ॥

कोडिओ भेदेन ग्रामभोक्ता । ऐकमत्यं ग्रामीणानामपास्य यो मायया ग्रामं भुनक्ति ।
कोउआ करीषाग्निः ॥ यथा ।

कोत्थलकम्मणिउत्ता कोडिअपुत्तस्स दिण्णसंकेआ ।

मण्णइ गामणिवहुआ कोमुइजोण्ह पि कोउअसरिच्छं ॥ ५१ ॥ [४८] 15

L. 1. A कोलम्ब° B कोलम्ब° CEF कोलम्ब° Z कोलम्ब° X पिठरे C कोसय° GZ कोसय°
X कोसिय° cdd. °डिया BF लसरावे A °सरोवे. L. 2. AXY कोटिंबो BFGZ
कोटिंबो C कोटिंबो E कोटिंबो E कोट्टुंभं GZ कोट्टुंभं Y कोट्टुंभं X कोट्टुंभं करा°. L. 3.
BFGZ कोलंबो C कोलम्बो X add तंबो after कोलंबो BF कोल्लरं G पिउरं BFG कोलंबो
C कोलम्बो X कोसियं C. 1. hd. कोटियं BFGXZ °डियं. L. 4. GZ °सरावः C
कोडिम्बो BF कोटिंबो G कोटिंबो XZ कोटिंबो C कोट्टुंभं G कोट्टुंभं X कोट्टुंभं Z कोट्टुंभं X
कराहन्. L. 5. C कोल्लर° cdd. °कोडियवाणिय छड्डिय° BFG °कोलम्ब° C °कोलम्ब°
C. 2. hd. GX °कोसउ C कास 2 hd. कोस. L. 6. C °कोट्टुंबो G °कोट्टुलो X
°कोट्टुंबो Z °कोट्टुलो G णईए XZ णईए BF कोटिंब° CX कोटिम्ब° G कोटिंब° Z कटिंब°
cdd. °डियमिमं BCF निय GZ निय X मिय G रि. L. 7. E कोत्थम्मि Z कोट्टम्मि C
कोच्छलो. L. 8. Y ग्रामभुत्ता CG कोडिउ C 2 hd. °ओ AX कोण्डिउ E कोण्डिओ Z
कोडिओ C 2. hd. कोओआ GZ कोडिया Y कोउया. L. 9. C कोच्छलो कुशूलाः X कुसूलः
X पूर्णिमासी. L. 10. C काचित्पौर्णमासी Z काचित् पूणिमा CX om. सा CX कौमुदी BF
ते for अत X om. च. L. 11. BCFZ व BFG शांबो C शांता X साचो C °मासा X
°पूर्णिमासी. L. 12. C काडिओ. GX °उ G आमभोक्ता X ग्रामः भोक्ता BCFXZ
एकमत्यं. L. 13. C कोओआ G कोओआ Z कोडिया. L. 14. C कोच्छलि° X
कोत्थलि° BF °कमा° C °णियुत्ता X °णियुत्ता cdd. कोडियं, Z कोडियं) GZ दिन्नसं cdd.
°केया. L. 15. G मन्नेइ GXZ गामिणि° BFGXZ °बहुया C °बहुया GZ °जुण्हं BFX
कोउय° C 1. hd. कोओय° G कोउथससरिच्छं Z कोउघसरिच्छं.

कोंडुल्ल अ उल्लअम्मि सिवाए कोविआ होइ ।

कोलित्तं च अलाअम्मि कोइला कट्टअङ्गारा ॥ ४९ ॥

कोंडुल्ल उल्लः । कोविआ शृगाली । कोलित्तं उल्मुकम् । कोइला काष्ठा-
ङ्गाराः ॥ यथा ।

5

णिसि णइमिन्ती कोविअकोंडुल्लणं डरेमि तस्स कह ।

कोलित्तकोइलेहिं इअ लिहिअं दूइआइ कहइ वहु ॥ ५२ ॥ [४९]

कोलाहलो खगरुए साविहजन्तुम्मि कोंडलिआ ।

कोक्कासिअं विअसिए आपूरिअअम्मि कोज्झरिअं ॥ ५० ॥

कोलाहलो खगरुतम् । तुमुलमात्रवाची त्वयं संस्कृतसमः । कोंडलिआ श्वावि-
10 त्संज्ञः प्राणिविशेषः । कोंडलिआ कीट इत्यन्ये । कोक्कासिअं विकसितम् । कोज्झरिअं
आपूरितम् ॥ यथा ।

कोक्कासिअच्छि सायं जलमाणिन्ती ण किं तुमं डरसि ।

कोलाहलकोंडलिआकोज्झरिए एत्थ तूहम्मि ॥ ५३ ॥

L. 1. BCFXY कोंडु° damaged in G. Z कोण्डल्ल YZ य E उल्ल X अल्लअम्मि Y
उल्लअम्मि BF सिवा EXY कोविआ GZ कोइया. L. 2. C कोहित्तं X कोलित्त BF
आलायंमि C आलाइम्मि EGXYZ अलायंमि A कट्ट° GZ कट्ट°. L. 3. BF कोडुल्ल
C कोडु° [1] G कोण्डुल्ल X कोंडुल्ल Z कोण्डल्ल BCFX कोविआ GZ कोइया BX शृगाली
GZ कोइला. L. 4. C काष्ठा° From घा° to ण° 1. 5 gnawed off in G. L. 5.
X णिस BF णइमिती काचिय° CX कोविअ° GZ कोविआ° B °कोडु° F °कोडु° G कोण्डुल्ल
X °कोंडुल्लण Z °कोण्डल्लूर BCFX कहा. L. 6. GZ °लेहि cdd. इय लिहिअं (Z
लिहिअं) GZ दूइयाइ. L. 7. A कत्तगं C °रुए X साविअ° From म्मि to °सिअं 1. 2.
gnawed off in G. BFYZ कोंडलिआ A कोडलिआ C कोंडलिआ EX कोडलिआ. L.
8. ABCFGXYZ °सियं ACGXYZ विअसिए ACGZ आपूरियंमि Y आवूरियंमि EX
°रियम्मि A कोसरिये C कोइक्ष° cdd. °रिय. L. 9. X कोलाहलं C 1. hd. X तुमलं
C त्वं यं 2. hd. य BF त्वयं यं BF कोडलिआ (F °य) C कोण्डलिआ GZ कोडलिआ X
कोडलिआ. L. 10. X श्वाविसंज्ञः C कोण्डलिआ BFZ कोंडलिआ G को rest gnawed
off. X कोंडलिआ C कील cdd. °सियं C कोइक्ष° cdd. °रिय. L. 12. X कोका°
BCFX °सियच्छि GZ साअं जलमाणंती B कि. L. 13. BFZ °कोंट° C °कोंट° G
°कोण्ट° cdd. °लिया° C °कोइक्ष° BFX इत्थ C इच्छ BF तूहंति CX वूहम्मि.

अत्र कोहण्डीकोहलीशब्दौ कूष्माण्डीशब्दमवौ । कोकइ व्याहरति । कोआसइ विकसति । कोडुमइ रमते । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [५०]

॥ अथानेकार्थाः ॥

कंदो दढमत्तेसुं कंडो दुब्बलविवण्णफेणेसु ।

कंडो सूअरसीमासु कडो झीणे उवरए अ ॥ ५१ ॥

5

कंदो दढो मत्तश्च । स्तरणेऽपीत्यन्ये । कंडो दुर्बलो विपन्नः फेनश्चेति व्यर्थः ।

कंडो सूकरो मर्यादा च । कडो क्षीणो मृतश्च ॥ [५१]

णिच्छिद्धे कडिवत्थे दारत्थविवक्खआसीसु ।

गहणे वणे कडिल्लं कम्मन्तघरेसु कव्वालं ॥ ५२ ॥

कडिल्लं निश्छिद्रं कटीवस्त्रं दौवारिकः शत्रुराशीर्गहनं वनं चेति सप्तार्थम् । कव्वालं 10 कर्मस्थानं गृहं चेति द्व्यर्थम् ॥ [५२]

कङ्कालकरालेसु कलेरो थेवोल्लवहलेसु ।

वण्फे अ कसव्वं कग्घाडोऽग्घाडे किलाडे अ ॥ ५३ ॥

L. 1. BF कोहंटी BCF कुष्मा^०. L. 2. C कोडुमइ GZ कोडुमइ X कोहमइ B^० क्ताः om. इति नोक्ताः X नोक्ता. L. 4. Z om. from कंदो to व्यर्थः in l. 6. E कंदो for कंडो BEFX दुब्बल^० C दुब्बल^० G^० विवन्न^० Y^० विपन्नपेणेसुं. L. 5. X कंडो BFY सूअर^० E झीणे A inserts य after झीणे ABCFGY य. L. 6. G मत्तश्च C 1 hd. G सूरणो C 2. hd. स्तरणो X शूरणे^० X अर्थः for व्यर्थः L. 7. X सूरु C मयदि X कंडो. L. 8. CY^० वच्छे C दोरच्छ^० EX वारत्थ^० Y वारत्थ^० E^० क्खयासीसु X^० क्खया-रासीसु. L. 9. C om. कम्म^० क^० 2. hd. notes उपरिणो लेखः । कच्चालं कम्मठणं च गेहंमि A कव्वालं GZ कव्वालं. L. 10. BF कलिल्लं निःछिद्रं CX निछिद्रं G नित्थिद्रं C कटि^० X दौवारिक CGZ शत्रुः C आशीः X शत्रुराशीर्गहनं B कच्चालं. L. 11. B वेति GZ^० थः (sic) L. 12. BF कंकालो करालेसु A^० करालेसु कलेसु कलेरो G^० कराले करालेसुं कलेरो X^० करालेसुं YZ^० करालेसुं B घवो^० E थेवल्ल^० C 1. hd. चेवल्ल^० 2. hd. वेवल्ल^० X घेचाल्लवहलेसु Y थोवुल्लवहलेसु. L. 13. A वण्फे BFGZ वण्फे C वण्फे E वण्फे Y वण्फे ABCFGYZ य BF C 2. hd. कसव्वं A कसच्चवं X कसव्व C कग्घाडो BF om. ऽग्घाडे BF किलाडे twice X किलाडे cdd. य C adds कालेरे and om. कलेरो.

कलेरो कङ्कालः करालश्च । कसच्चं स्तोकमार्द्रं प्रचुरं वाष्पश्चेति चतुर्थम् । कग्घाडो
अपामार्गः किलाटश्च ॥ [५३]

णालिअरकागउसहेसु करोडो पिठरपडहेसु ।

मुहहरिणेषु अ कमलो कलओऽज्जुणतरुसुवण्णयारेसु ॥ ५४ ॥

5 करोडो नालिकेरं काको वृषभश्चेति त्र्यर्थः । कमलो पिठरः पटहो मुखं हरिणश्चेति
चतुर्थः । कलओ अर्जुनवृक्षः सुवर्णकारश्चेति द्व्यर्थः ॥ [५४]

भिक्षापत्तअसोएसु करंकं वग्घलट्टासु ।

सवले वि अ करडो कमढो मन्थणिपिठरहलधरमुहेसु ॥ ५५ ॥

करंकं भिक्षापत्रमशोकवृक्षश्चेति द्व्यर्थम् । करडो व्याघ्रो लट्टा कर्बुरश्चेति त्र्यर्थः ।

10 काकादिवाची तु करडो करटशब्दभव एव । लट्टायां तु लिङ्गपरिणामे करडा ।
कमढो दधिकलशी पिठरं हलभृन्मुखं चेति चतुर्थः । कच्छपे भिक्षुभाजने दैत्ये च
कमठशब्दभव एव ॥ [५५]

मूलयमुसलेसु कडंतं कुसुमुच्चयइसूसु कणओ अ ।

गव्विअणउलसहीसुं कलिओ कउअं पहाणचिन्धेसु ॥ ५६ ॥

15 कडंतं मूलकशाकं मुसलं च । कणओ कुसुमावचय इषुश्च । कलिओ
गर्वितो नकुलः सखी चेति त्र्यर्थः । सख्यां लिङ्गपरिणामे कलिआ ।
ज्ञातार्थस्तु कलितशब्दभव एव । कउअं प्रधानं चिह्नं च । अत्र कम्मइ

- L. 1. X कंकाल BF कसच्चं C^०द्रं च प्रचुरं BFG वाष्पश्चेति Z वाष्पश्चेति C^०श्चेति.
L. 2. GZ अपामार्गः. L. 3. cdd. णालियर^० BEF^० कागओस^० A कडोरो C
करोडो A पितुर^० C^० पहेरेसु L. 4. BF om. अ YZ च A कलउ जुण^० BF कालउ
ज्जुण^० C कलओ (2. hd. ^०लु) जुण^० G कलउ । ज्जुणतरुमु^० X कलउ ज्जुण^० Y^० सुवन्न-
आरेसु. L. 5. G कोको^० श्चेति C^० त्र्यर्थ. L. 6. CZ कलुओ X कलउ G कर्णिकारश्चेति.
L. 7. BF^० पत्तं C करंकं A करथल^० G वग्घा^०. L. 8. C सरलो EXY सवले
cdd. च G मंथणि^० A पिठर^०. L. 9. C om. वृक्ष G^०र्थः G करोडोव्याघ्रो BF लट्टी
C लट्टा X लट्टा (sic) BF कर्बुर^० C कर्बुर^० G कर्बुर^०. L. 10. B करडो F करंढो C^०भवः
CX om. एव BF लट्टायां C लट्टायां BF करडा X करडाः. L. 11. BF दधे^० CX
^०कलसी C पिठरं Z पिठरं BCFX हलभृत् CX कच्छपि Z भिक्षुभाजने. L. 12. B^०शभव.
L. 13. A^०मुशलेसु E^०मुशलेसु BF^०मुसले A कडंतं G^०चअं EGX^०ईसूसु Z^०व्वग्गइसूसु
C 1. hd. GX कणउ BF कणए ABCFGYZ च X om. अ L. 14. E om. गव्वि-
अ CGXYZ गव्वियं BF^०णओल^० C 1. hd. GX कलिउ Z कउअं C अं (om. कउ)
BF^०विधेसु. L. 15. G^०शाकः GX मुशलं X कणउ BF^०माववायः X^०माववाय C
^०चय GX कलिउ. L. 16. C सख्यां XZ सख्या cdd. कलिआ. L. 17. CX
ज्ञातार्थश्च BF कलिशब्द एव GZ कउअं B om. च C कम्मइ.

क्षुरं करोति भुङ्क्ते चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [५६]

चञ्चूत्तंसेसुं कण्णोल्ली घण्टझसएसु कडुआलो ।

अल्लयकयचित्तिअकणइण्णेसुं कणइअं चेअ ॥ ५७ ॥

कण्णोल्ली चञ्चुरवतंसश्च । कडुआलो घण्टा लघुमत्स्यश्च । झषशब्दाद्ध्रस्वार्थे कप्रत्यये झषक इति रूपम् । कणइअं आर्द्रं कृतं चित्रितं कणाकीर्णं चेति ५ चतुर्थम् ॥ [५७]

पाडलिपसिद्धएसुं कलयंदी काहलो मिउठगेसु ।

कायकलन्तरमेहेसु कालिआ कायलो पिए काए ॥ ५८ ॥

कलयंदी पाटला प्रसिद्धश्च । केचित्पाटलायां कणयंदीत्याहुः । अत्र काही इत्य-
तीते भविष्यति च प्रत्यये कृगो रूपमिति नोक्तम् । काहलो मृदुष्ठकश्च । कातरवाची 10
तु कातरशब्दभव एव । कालिआ शरीरं कालान्तरं मेघश्चेति त्र्यर्था । कायलो प्रियः
काकश्च । केचित्प्रिये कायरो इत्याहुः ॥ [५८]

वयगरणताविआसुं काहल्ली तणुघणेसु कालिंबो ।

कासिअकिण्हा सण्हे वत्थे तह सेअवण्णम्मि ॥ ५९ ॥

L. 1. Z भुक्तं. L. 2. BF वंचूत्तं Z चळत्तं GXZ °सेसु ACX कण्णोल्ली G
कणोल्ली A घंटकुसं BEF °ज्झसं C °सुएसु BF कटुं X कडं GY °यालो Z °याले.
L. 3. GZ अल्लअ C °वित्तिअं BEFGXYZ °त्तियं A °कण्णां C °कण्णं GZ
°इल्लेसुं EX °सु cdd. कणइयं A वेय BFGYZ चेय X वेअ. L. 4. CX कण्णोल्ली
G कण्णोल्ली Z कणोल्ली BF वंचुरं C कटुं X कडुं GZ °यालो Z om. लघु cdd. °शब्दात्
ह्रस्वा°. L. 5. C कण्णं BCFX °इयं BF आर्द्रं X आर्द्रं X कण्णाकीर्णं.
L. 7. C °सिद्धएसु C मिउगेसु E °ढगेसु GZ °वगेसु Y °ठगेसुं. L. 8. C कायलन्तरं
ABCEFX Y कालिया GZ कायला Y कागे. L. 9. G °लीयां BF कणयंदीत्याहुः G
कलयंदीत्याहुः. L. 10. G इत्यती भवि° X भविष्यजि C मृदुष्ठकश्च G मृदु-
र्वकश्च X मृदुठगश्च. L. 11. cdd. कालिया BCFZ त्र्यर्थः X त्र्यर्थाः BF प्रिय.
L. 13. XZ चयं GZ °कण्णं cdd. °वियां A °सु BCF °थणेसु A कालिंबो C कालिंबो
BF कालिंबो E कालिंबो. L. 14. Z om. from कासिअं to कालिंबो in l. 1.
p. 106 ABCFGXY कासियं G °किण्हो X सण्णे C वच्चे GY सेयं.

काहली व्ययार्थं धान्यादि तवणीति प्रसिद्धमपूपादिपचनभाण्डं च । कालिंबो शरीरं मेघश्च । कासिअं तथा किण्हं सूक्ष्मवस्त्रं श्वेतवर्णं चेति द्वावपि द्वर्थौ ॥ [५९]

किविडी पासदुवारे घरपच्छिमअङ्गणे चेअ ।

किविडं तह णिद्धिट्ठं धण्णखले तत्थ जाए अ ॥ ६० ॥

5 किविडी पार्श्वद्वारं गृहपश्चिमाङ्गणं चेति द्वर्थौ । किविडं धान्यखलं तत्र धान्य-
खले यच्च जातम् ॥ [६०]

कण्णोवगण्णिआए कोऊहलए अ किरिइरिआ ।

कुल्लो गीवाइ तहा असमत्थे छिण्णपुच्छे अ ॥ ६१ ॥

किरिइरिआ कर्णोपकारिका कौतूहलं च । कुल्लो ग्रीवा असमर्थश्छिन्नपुच्छश्चेति
10 व्यर्थः ॥ [६१]

हरिआणुगमे हरिअच्छडुवए तह य कुढकूवा ।

कुहिणी कुप्पररच्छासु कुंभिलो चोरपिसुणेसु ॥ ६२ ॥

कुढो तथा कूवो हृतानुगमनं हृतत्याजकश्चेति द्वावपि द्वर्थौ । कुहिणी कूर्परो
रथ्या च । कुंभिलो चौरः पिशुनश्च ॥ [६२]

- L. 1. G कोहली BF प्रसिद्धो G °द्व X °द्व BCFGX अपूपा° BF (G!) °पवन°. BFG कालिंबो C कोलिम्बो. L. 2. In B का° श° मे° are written twice. Z शरीरं twice. cdd. कासियं X श्वेतवर्णश्चेति CX द्वावप्येतौ Z द्वावपि एतौ. L. 3. C किचिडी G °दुवारेसुं X घरपश्चिम° A चेम्ब C चेय Y चेया corr. into चेय Z वेअ. L. 4. BF आकिविणं X किविडं G णिद्धिट्ठं GZ धन्न° C तच्छ ABCFY य. L. 5. C किचिडी X °पश्चिमांगनं C द्वर्थं X द्वर्थौ: C om. धान्यखलं तत्र G inserts यच्च before तत्र. L. 6. CX धान्ये खले. L. 7. G °गण्हि° cdd. °याए ABCFGYZ य GZ किरिय° cdd. °रिया. L. 8. B गीवाए C छिन्नपुच्छि Z छिन्न° ACGYZ य. L. 9. G किरिकि° Z किरियंकि° cdd. °रिया X has कण्णोवगणिया कौतूहलक्रिया द्वर्थः for किरि-
रिआ to च BCF °र्थः छिन्न° X °र्थं छिन्न°. L. 11. ABCFGXY हरिया° Z हहिया° ABCFGYZ हरिय° Z °छडवए B कूड° C (F!) कुड° X कुडु° Z कुडक्को. L. 12. BF कुहणी C कुहिणी A °रत्थाकु Y °रत्थासु G सु (1) Z सुं A सुंभिलो BF °सुण्णेसु. L. 13. CX कुडो Z कूवो X हृतानुगमं Z °गमन X कुर्परो. L. 14. G चोरः.

चुलीए लहुमण्डे अ कुंढयं कुल्लडं चेअ ।

अदयणिउणेषु कुरुडो कुरुलो पुण कुडिलकेसे वि ॥ ६३ ॥

कुंढयं तथा कुल्लडं चुली लहुमण्डं चेति द्वावपि व्यर्थौ । कुरुडो निर्दयो निपुणश्च ।
कुरुलो पुनरदयनिपुणयोः कुडिलकेशोऽपीति व्यर्थः ॥ [६३]

कीलाघाए समुआचारे णम्मे अ कुप्परं भणिअं ।

छिदकुडीतुडिएसु कुडिच्छं कोट्टी दु दोहखलणासु ॥ ६४ ॥

कुप्परं कीलाघातः समुदाचारो नर्म चेति व्यर्थम् । कीला सुरत उरःप्रहणनविशेषः ।
कुडिच्छं वृतिविवरं कुटी त्रुटितं चेति व्यर्थम् । कोट्टी दोहो विषमास्खलना च ॥ [६४]

कोसो कोसुम्भजलहिसु कोलिओ तन्तुवायलूआसु ।

उच्छुणिवीलणजन्तम्मि कोल्हुओ तह सिआलम्मि ॥ ६५ ॥ 10

कोसो कुसुम्भरक्तवस्त्रं जलधिश्व । कोलिओ तन्तुवायो जालकारकृमिश्व ।
कोल्हुओ इक्षुनिपीडनयन्त्रं शृगालश्च ॥ [६५]

॥ अथ स्वरक्रमेण द्व्यक्षरादिक्रमेण च खकारादयः ॥

खड्डा खाणी खल्ला चम्मे खड्डं च मंसुम्मि ।

खण्णं खत्तं खाए तिलपिण्डीए खली चेअ ॥ ६६ ॥ 15

खड्डा खानिः । पर्वतखातमित्यन्ये । खल्ला चर्म । खड्डं श्मश्रु । खण्णं तथा खत्तं
खातम् । खली तिलपिण्डिका ॥ यथा ।

L. 1. B वुलीए G °भंड AGYZ च GXZ कुंडयं which is perhaps the reading to be adopted cfr. Tel. कुंड C कुल्लडं Z कुल्ल ACYZ चेय BF वेअ G चेयं. L. 2. E आदयं X दयं (om. अ) Z अवयं G °णिउणसु Y °निउणेषु. L. 3. GZ कुंडअं X कुंडयं तथा कुडल्लं BF वुली BG °भाडं Z om. द्वावपि. L. 4. X कुरुलो X पुतर Z पुनरुदयं G °णयाः C °केशो BF व्यर्थं. L. 5. X कीलाघाये BCFZ समुदाचारे Y समुयां A °चरे BF om. अ AGYZ च ACEGXYZ भणियं. L. 6. C °मुडिएसु GXZ °सुं GZ कुडित्थं BF om. कोट्टी X कोट्टी Z कोट्टी GZ °णेषु X °णासुं. L. 7. CX °चारे BF °चारो चारो नर्म C वेरेति for चेति X व्यर्थः CGXZ सुरते BF सुरतेः BF om. उरः G °प्रहरणं. L. 8. F कुडिच्छं Z कुडित्थं CFX वृत्तिं X °विवर तुटी सुटितं C मुटितं BG वेति Z कोट्टी cdd. दोहविषमां C 2. hd. °लता. L. 9. C कुसुम्भं A °हिंसु AG, C 2. hd. X कोलिउ BCFZ °लूयासु E °लुआसु. L. 10. AGZ °निवीलणं C °निपीलं BF कोल्हुओ AG °उ X कोल्हुउ C त for तह CEXY सिया. L. 11. CXZ °रक्तं वं GX कोलिउ G °काराक्रमिश्व. L. 12. BF कोल्हुओ G कोल्हुउ X कोलउ. L. 13. A ॥ अथ खादि ॥ EY ॥ अथ खादिः ॥ BFX om. द्व्यक्षरां BF व. L. 14. C खड्डा G खड्डा BF चम्मे X मंसुम्मि. L. 15. BF वेय ACYZ चेय X वेअ. L. 16. G खन्ना C पर्वतखानिः पर्वतं G °घातमिं G चर्मं C खण्डं CX स्मश्रु GZ खन्नं. L. 17. C om. खातं.

खड्डा घरेसु खत्तं वप्पे खण्णं च वासभवणम्मि ।

खलिभोअणाण खल्लम्बराण तुह वेरिआण धी खड्डं ॥ ५४ ॥ [६६]

खट्टं कठिआइ खडं तिणम्मि खद्धखरिआ य भुत्तम्मि ।

खवओ खन्धे असईइ खंडई खड्डिओ मत्ते ॥ ६७ ॥

- 5 खट्टं तीमनम् । खडं तृणम् । खद्धं तथा खरिअं भुक्तम् । खद्धं प्रचुरार्थेऽपि लक्ष्येषु दृश्यते । खवओ स्कन्धः । खंडई असती । खड्डिओ मत्तः । खलगंडिओ मत्त इत्यन्ये ॥ यथा ।

खंडइ तइआ जन्ती णच्चिरखवया ण देसि घरकिडिअं ।

खरिअखडखाडिअवसहखद्धं खट्टं णिएसि किं इण्हि ॥ ५५ ॥ [६७]

- 10 खड्डा मुत्ता खणुसा मणदुक्खे खंजरो वि मुक्कदुमे ।

खट्टंगं छाया खव्वुल्लं वयणम्मि खण्णुओ कीले ॥ ६८ ॥

खड्डा मौक्तिकानि । खणुसा मनोदुःखम् । खंजरो शुष्कद्रुमः । खट्टंगं छाया । खव्वुल्लं मुखम् । खण्णुओ कीलकः ॥ यथा ।

दुक्खव्वुल्ले का तुह खणुसा खड्डावलिं ण जं लहसि ।

- 15 खण्णुअभूए सहि खंजरम्मि किं होइ खट्टंगं ॥ ५६ ॥ [६८]

L. 1. GZ खन्ना BFZ धरेसु BF डप्पे GZ खन्नं ॥ BF व. L. 2. GZ °भोय°
X om. from °आणण to खरिअं भु in l. 5 B °ल्लं चराण CFGZ °ल्लं व°
Z °ल्लं वरणे (misread) cdd. वेरिआण G धीरच्छु (i. e. धिरत्थु!) instead
of धी खड्डं Z धी रत्थु C खंडं. L. 3. CX खट्टं G खद्धं cdd. कठियाइ (X°डि°)
BCFX खद्धं Z खत्तं cdd. °खरिया BF भुत्तं X भूत्तम्मि Z भुत्तम्मि. L. 4. AGXZ
खवउ C खंडिई AX खड्डिउ BCFYZ खड्डिओ G खंडिउ E मत्तो G म्मत्ते. L. 5. C खद्धं
Z तथो CGZ खरियं X om. खद्धं C प्रखद्धं. L. 6. G खवउ X खचउ Z खवओ BCF
खंडिओ X खंडिउ G खड्डिउ मत्त CZ °खंडिओ GX °डिउ Z खलगंडिओ X मत्तः
L. 8. BCFX तइया GZ खड्डिया G खच्चिर° Z खविर° cdd. °किडियं. L. 9.
BFGZ खरियं CX खरियं GZ °खड्डि° om. खड्डिअ BF °खंडिओ वसह° CX °खंडियं°
GZ °उसह° C °खद्धं BF खण्णं for खट्टं X खद्धं. L. 10. In X this line is also
given in the commentary to the last stanza after इण्हि with the following
readings: खड्डया-खलुसा-मुक्कदुमे A खड्डया BCFGXYZ खड्डया X मोत्तिअ for मुत्ता In
G मण° खं is torn off. A C 1. hd. Z मुक्क°. L. 11. A छाया AC खव्वुल्लं A खणुउ
C खणुओ G खणुउ X खिण्णउ. L. 12. cdd. खड्डया X खणसा X श्रव-द्रुमः L. 13.
BGX खच्चुल्लं (?) In G from मुखं to दुक्ख l. 5. incl torn off. X खणुउ Z om. यथा.
L. 14. BCFX °चुल्ले G °वुल्ले Z °तुल्ले G खणुसा डुं खं cdd. खड्डया°. L. 15.
BF खणुअभूए C (X!) Z खणुअभूए G खणुअभूए सहि जं खं G कि BG कड्डंगं.

खच्चलो रिच्छे खप्परो वि लुक्खे उडुम्मि खज्जोओ ।

खच्चोलखंजणा वग्घकदमा खग्गिओ वि गामेसे ॥ ६९ ॥

खच्चलो अच्छभल्लः । खप्परो रुक्षः । खप्पुरो इत्यन्ये । खज्जोओ नक्षत्रम् ।
खच्चोलो व्याघ्रः । खंजणो कर्दमः । खञ्जरीटवाची तु संस्कृतभव एव । खग्गिओ
ग्रामेशः ॥ यथा ।

5

खच्चला खच्चोला खंजणविसमा मही जहिं गामे ।

खप्परखग्गिअदुत्थे मा वस तस्सिं सुखज्जोअ ॥ ५७ ॥ [६९]

खट्टिको सृणवइम्मि खल्लिरी खुल्लिरी अ संकेए ।

थूलेन्धणअग्गीए खंधग्गी खोडपज्जाली ॥ ७० ॥

खट्टिको सौनिकः । खल्लिरी तथा खुल्लिरी संकेतः । खंधग्गी तथा खोडपज्जाली 10
स्थूलेन्धनाग्निः ॥ यथा ।

गुणखल्लिरी तए खुल्लिरिं अणित्तेण कम्मखट्टिक ।

सा विसइ विरहखंधग्गिपीडिआ खोडपज्जालिं ॥ ५८ ॥ [७०]

लहुवारम्मि खडकी तह खवडिअखुंडया खलिंए ।

वाहुम्मि खंधयट्ठी अ खंधमंसो अ खलइअं रित्ते ॥ ७१ ॥

15

खडकी लघुद्वारम् । अत्र खसिओ खचित इति खचितशब्दभवः । खडुइ

L. 1. XYZ खच्चलो BF अच्छे Y कच्छे E खिप्परो In G from म्मि in उडुम्मि to
°खंजणा l. 2. torn off. C खड्कोओ AXZ °उ. L. 2. ABCFGY खच्चोल° X
खच्चोल° Z खच्चोल° AX °खंजणो A कखयिउ GXZ खग्गिउ E गामेसो. L. 3. XZ
खच्चलो CX खप्परो इत्यन्ये Z खप्पूरो C खड्कोओ GXZ °उ. L. 4. C 1. hd. XZ
खच्चोलो In G खच्चो illegible G खच्चजणो From रिट° to संस्कृत torn off in G
X खग्गिउ. L. 6. GXZ खच्चला G (!) Z खच्चोला. L. 7. खप्परखग्गिअ illegible
in G. BF °खप्पिय° CXZ °खग्गिय° CGZ °दुच्छे BF तम्मि BFGZ सुखज्जोय C
सुखड्कोय X सुखज्जोया. L. 8. X खट्टिक्खो Z खट्टिको BF °वईमि CX सृणइमि CX
खल्लिरी In G खल्लिरी is torn off. ABCFGXY खुल्लिरी Z खुरी AY य. L. 9. BF
थूलेन्धण° C चुल्लेन्धण° GXZ थूलिन्धण° C 1. hd. संधंखग्गीडपड्जाली Z रेवाडपज्जाली.
L. 10. B खट्टिको Z खट्टिको GZ शौनिकः BF खल्लिडी BCFXZ खुल्लिरी BF खंधग्गी.
C °पड्जाली. L. 11. X °नाग्गिः L. 12. BF खुल्लिरिं CX खल्लिरिं G खुल्लिरिमणित्तेण
Z खुल्लिरिमणित्तेण CGZ °खट्टिका X °खट्टिका. L. 13. B °पीरिया CFG °पीडिआ [!]
XZ °पीडिआ BFZ °पज्जालि C °पड्जालि. L. 14. BCFZ लहुवारम्मि EG °वारम्मि
BFZ खडिय° ACEGXY खवडिय°. L. 15 A वाजम्मि BFG वाहुम्मि AB (E!) FGXZ
°यट्ठी AGYZ य X om. अ BF कंधमंसो AGYZ य AXYZ खलइअं BF खलियं E
खइयं G थूलयं. L. 16. GXZ खसिउ BFG इति शब्दभवः BFGX खंडइ.

मृद्वातीति धात्वादेशेषूक्त इत्येतौ नोक्तौ । खवडिअं तथा खुंडयं स्वलितम् । खुडिअं खण्डितमिति तु खण्डितशब्दभवम् । खंधयद्दी तथा खंधमंसो बाहुः । खलइअं रिक्तम् ॥ यथा ।

सा ललिअखंधयद्दी तमाखुंडयलोअखलइए मगो ।

5 सहिदिण्णखंधमंसा अखवडिअमहिसरिआ खडक्कीओ ॥ ५९ ॥ [७१]

तरुमक्कडे खडहडी खंधीधारो अ उण्हजलधारा ।

खडइअखवलिअखरहिअसद्दा संकुचिअकुविअपोत्तेसु ॥ ७२ ॥

खडहडी तरुमर्कटः । खंधीधारो अत्युण्णजलधारा । खडइओ संकुचितः । खवलिओ कुपितः । खरहिओ पौत्रः ॥ यथा ।

10 उअ विहि खरहिअणन्दणउज्जाणे खडहडी खडइओ वि ।

सीआलोअणखंधीधारं दट्टूण खवलिओ तुज्झ ॥ ६० ॥

अत्र खउरइ क्षुभ्यतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [७२]

खारयखाइअखारंफिडीउ तह मउलपरिहगोहासु ।

खाडइअं पडिफलिअम्मि खिक्खिखरी डुम्बचिन्धलट्टीए ॥ ७३ ॥

L. 1. C मृद्वातीति G मृद्वातीनि X मृद्वातीति C °क इति नोक्तः cdd. खवडियं CGZ तथा खुडियं. CX खुडियं BFGZ खुंडियं L. 2. BF खंचिनामिति GZ खंडियमिति CXZ संखंडितशब्दभवः (X °व) C खंधियद्दी BFGXZ °यद्दी BFG बाहुः X बाहु X खलइयं Z खलइयं. L. 4. BCFX ललियं GZ लइयं B °खंधी GYZ °यद्दी C °यद्दी F °खंधी X नमखुंडयं Z तमखुंडयं GZ °लोयं BF मगो. L. 5. GZ °दिन्नं G °मसा BFGXZ अखवडियं C अवखडियं cdd. °रिया G °क्कीउ X खडक्कीउ. L. 6. खंधी C 2. hd. only BF °वारो X खंधीधारा GZ च C नुण्हं E उण्णं L. 7. cdd. खडइयखवलिअं AB खवलिअ twice ABCFXYZ °खरहिअं G °खराहपं BF संकुचिअं AEGXY संकुचिअं Z संकुचिअं E om. कुविअ AGXYZ °कुविअं E °पुत्तेसु. L. 8. C °मर्कटः BF खंधीधारो X खंधीधारा GZ °ज्युण्णं C अनुण्णं X अतुण्णं Z °जलधारा BF खडओ C खडहओ GX °इउ. L. 9. GXZ °लिउ X °हिउ पोत्रः L. 10. BF उय C 2. hd. ओअ cdd. °हियं C 1. hd. °ओइज्जाणे BF om. खडहडी G खडहडी Z खडहडी BF खडहिओ G °इउ GZ च for वि. L. 11. CXZ भीयां BFG सीयां GZ °लोयणं GXZ °लिउ C तुज्झ. L. 12. X °पूक्त इति. L. 13. C खाइयं cdd. °खाइयं E °खारफिडी C 1. hd. Y °डीओ GZ नउलं. L. 14 C खाडिं cdd. °इयं G °पालिएम्मि Z °पालिं BCFXYZ °लियंमि E खिक्खिखरी C खिक्खिरी AX °डी BF दुंबविंधं C दुंबं A दुंबविंधं G दुंबं G °लट्टीए.

खारयं मुकुलम् । खाइआ परिखा । खारंफिडी गोधा । खाडइअं प्रतिफलितम् ।
खिक्खिरी डुम्मादीनां स्पर्शपरिहारार्थं चिह्नयष्टिः ॥ यथा ।

खाइअलङ्घण खारयमुहिआ खिक्खिरिकरा तुहारिवहू ।

खाडइअणिअरवेसु वि डरिआ खारंफिडि व्व लुक्केइ ॥ ६१ ॥ [७३]

खिज्जिअखिंखिणिखिक्खिंडा य उवालम्भभसुअकिक्किंडा । 5

कुडिलहुतुट्टेसुं खुल्लुखुडुखुट्टा चहुट्टए खुत्तं ॥ ७४ ॥

खिज्जिअं उपालम्भः । खिंखिणी शृगाली । खिक्खिंडो कृकलासः । अत्र खिरइ
क्षरतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । खुल्लं कुटी । खुडुं लघु । खुट्टं त्रुटितम् ।
खुत्तं निमग्नम् ॥ यथा ।

खिक्खिंडो व्व तथा तुममुग्गीवो खिंखिणीइ व भमेसि । 10

किं अज्ज खुडुखुल्ले खिज्जेसि विहिं अखुट्टडुहखुत्तो ॥ ६२ ॥ [७४]

खुण्णं मट्टिए खुंपा वुट्ठित्ताणम्मि खुड्डिअं सुरए ।

खुल्लुहो गुप्फे खुवओ गण्डुअसमकण्टकिल्लतिणे ॥ ७५ ॥

खुण्णं परिवेष्टितम् । खुंपा तृणादिमयं वृष्टिनिवारणम् । खुड्डिअं सुरतम् ।
खुल्लुहो गुल्फः । खुवओ गण्डुत्संज्ञतृणसदृशं कण्टकितृणम् ॥ यथा । 15

L. 1. C om. खारयं मुकुलं Z खारइयं BF कुमुलं GZ नकुलः cdd. खाइया BF °पिडी
cdd. खाडइयं in G twice. L. 2. C खिकिरी Z लिक्खिरी BF दुवा° C डुंछा° 2. hd.
डुंछा° C डुंछा° G स्पर्श°. L. 3 cdd. खाइय° cdd. °मुहिया C किक्खि° X विक्खि° Z
तुहारिवहू. L. 4. GZ खोड° cdd.. °इयनिय° BF °चेसु cdd. डरिया C °पिडि° BF C
1. hd. च C लुक्केइ. L. 5. ABEFGXYZ खिज्जियं C खिज्जियं B °खिक्खिंडा
F °खिक्खिंडा X °खिक्खिंडा G उवालंलः A °लंभसुय° CEGYZ °भसुय° BF °भमुह° X
°लंभसियालिकक्किंडा AEY °कक्किंडा C 2. hd. G °खिक्खिंडा. L. 6. BF °लंहु° X
°लहुकुट्टेसु A खल्ल° C वल्लुल्ल° BF °कुडु° CG om. खुडु BF °खुट्टा E °खुट्टा X °खुट्टे BF
वहुट्टए CZ वहुत्तए X चहुट्टए. L. 7. BFGXZ खिज्जियं C खिज्जियं GZ उवा° BF शृगाली
B खिक्खिंडो BFG °लाशः B खरइ L. 8. G नोक्काः B खुडु X लघुः C खुट्टं
for खुट्टे X कटितं. L. 10 BFG खिक्खिंडो X खिक्खिक्खिंडो CXZ व BF च X खिंखिणीइ
Z खिंखिणीइ BF भमेसि. L. 11 C अइस BF खुंडखुल्ले C खुडल्ले खिज्जेसि CGZ विहियसु°
GXZ °खुडु°. L. 12. GZ खुत्तं A मट्टिएसुं E वुट्ठि° ABFGXYZ वुट्ठियं CE वुट्ठियं
C 1. hd. सुखए. L. 13. X खुल्लुहो A गुप्फे C गुप्फो EX गुंफे AGX खुवउ BF वओ
(sic) Y गंडुय° BF °तिण्णे C °किल्लतेणे. L. 14. GZ खुत्तं X खुणं G °ष्ठितं BCFX
खुट्ठियं GZ वुट्ठियं. L. 15. C खुल्लुहो. BF गुल्फुः X गुल्फुः (misread) C खवओ GX
°वउ B गंडुत्संज्ञः F गंडुत्संज्ञः GZ °संज्ञं CX गंडुत्संज्ञं BF °सदृशः CX कंटक° GZ कंटकिल्लं
तृणं X om. यथा.

खुंपाखुण्णतणूओ खरखुवयप्फाडिअन्तखुलुहाओ ।
वासारत्ते कुलडाउ खुडिअत्थं अहिसरन्ति ॥ ६३ ॥

अत्र । खुप्पइ मज्जति । खुट्टइ खुडइ तुडति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [७५]

5 खुंखुणिखुंखुणयखुणुक्खुडिआओ रच्छणक्कसिरघाणा ।
पणयपकोवे खुरुडुक्खुडी तहा खेल्लिअं हसिए ॥ ७६ ॥

खुंखुणी रथ्या । खुंखुणओ घ्राणसिरा । खुणक्खुडिआ घ्राणम् । खुरुडुक्खुडी
पणयकोपः । खेल्लिअं हसितम् ॥ यथा ।

खुरुडुक्खुडिअपणत्थीपयघायच्छुट्टखुंखुणो भट्टो ।

10 खुंखुणिआइ खुणक्खुडिमुअ धोअन्तो जणेण खेल्लिअइ ॥ ६४ ॥ [७६]

खेआलू असहे खोट्टी दासी दन्तुरम्मि खोसलओ ।
खल्लं वडिविवररईसु वामकररासहेसु खव्वखवा ॥ ७७ ॥

खेआलू निःसहः । असहन इत्यन्ये । अत्र खेडुइ रमते धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ।
खोट्टी दासी । खोसलओ दन्तुरः ॥ यथा ।

L. 1. G खुपाखुन्न° X °खुण्णा° BF °तणूएओ GX °णूउ BF °यफाडियंत° CX °यफाडियंतु° Z °यफाडियंतु° C 2. hd. GXZ °हाउ. L. 2. BCF कुलडाओ BFGX खुट्टियत्थं C खुडियच्छं. L. 3 C खुडइ खुट्टइ B तुडति CF तुटति XZ तुटति BF पूकाः om. इति नोक्ताः CX इति नोच्यन्ते. L. 5. BF °खुंखुणि° G °खुंखुणिय° Y °खुंखुणय° BF °खुणुखुडिया C °खुणुखुडियाओ AEX °खुणुखुडियाउ GZ °खुणुक्खुणिघाउ Y °खुणुक्खुडियाउ E °णिक्क° BF °सिण्ण°. L. 6. EX °पकोपे B खुरुडुखुडी X खुरुखुडी Z खुरुडुखुडी CGZ खिल्लियं AB EF Y खेल्लियं X खल्लियं. L. 7. B खंखुणी GXZ °णउ BF °शिरा BCFX खुणुखुडिया G खुणुक्खुणिया Z खुणुक्खुणिया BF घ्रातं C °डुखुडी X खुरुखुडी Z खुरुडुक्खुडी. L. 8. X °कोपाः C खिल्लियं BFGZ खेल्लियं X खल्लियं. L. 9. B खरुडु° Z खरुडु° C खुरुडुखुडीयं BFGZ °डियं X °खुडियं BFG °पणेळी° X °पणेत्थी° BCF °खंखुणो. L. 10. C खुखु° X खुंखु° cdd. °णियाइ (Z °णिया) C खुणुखुडि° X वुणुखुडि° GZ °डिस्सुय BF धोअन्तो GZ धोयन्तो C जणाण X जलणेण BF खिल्लियइ CGXZ °लियइ. L. 11. ABCFGZ खेआलू C खोट्टी Z लोट्टी BF खोमसलओ AGX °लउ E adds: ॥ अथाज्जेकार्थः XY अथानेकार्थाः ॥ L. 12. C °रइसु G om. वामकररासहेसु Z °राहेसु corr. in margin. C खच्चसुवा 2. hd. °खवा G °खथा. L. 13. cdd. खेआलू BF निस्सहः BF रमते इति धा°. L. 14. G खोट्टी (१) GX °लउ.

रे खेआलुअ खोसल इमाण खोद्वीण मज्झमावडिओ ।

ढुट्टिस्ससि कह व तुमं अकुट्टिओ टक्कराहि फुडं ॥ ६५ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

खल्लं वृत्तिविवरं विलासश्च । खव्वो तथा खवो वामकरो रासभश्चेति द्वावपि
व्यर्थौ ॥ [७७]

5

खंडं सिरसुरभण्डेसु खंडिओ मागहाणिवारेसु ।

खरथउडेसु खरुल्लं जिण्णोवालद्वएसु खज्जिअयं ॥ ७८ ॥

खंडं मुण्डं मद्यभाण्डं चेति द्वर्थम् । खंडिओ मागधोऽनिवारश्च । खरुल्लं कठिनं
स्थपुटं च । खज्जिअं जीर्णमुपालब्धं च ॥ [७८]

रणमणदुहेसु खम्मकखमो खरडिअं च लुक्खमग्गेसु ।

10

खल्लइअं संकुइअमुइएसु खित्तयमणत्थदित्तेसु ॥ ७९ ॥

खम्मकखमो संग्रामो मनोदुःखं च । मनोदुःखविशेषोऽनुशयनिःश्वसितमित्यन्ये ।
खरडिअं रूक्षं भग्नं च । खल्लइअं संकुचितं प्रहृष्टं च । खित्तयं अनर्थो दीप्तं च । दीप्तं
प्रज्वालनमित्यर्थः ॥ [७९]

खोडो सीमाकट्ठे धम्मिअए खज्जए चेअ ।

15

खोलो लहुगदहए वत्थस्स य एगदेसम्मि ॥ ८० ॥

- L. 1. C रो सआ° BF खेयालुअ GZ खेयालुय C मज्झआवडिओ G °डिउ X °आवडिउ.
L. 2. C 2. hd. X बुट्टि° GX अकुट्टिउ Z अकुट्टिउं BF टक्कराहि G फुट्टं X फुड.
L. 4. C वृत्ति° CX °विवरणं G पिलासश्च C खव्वो Z om. खव्वो. L. 6. A
°संडेसु C °भंडेसु BFGX खंडिउ E वागहा°. L. 7. BFZ खरथउडेसु E °खउडेसु G
°खउ° C खरुणं X खेरुल्लं A °वालद्वएसु BF °वालव्वएसु C °लद्वएसु 2. hd. यसु G °लद्वएसु
BF खज्जियय C खज्जिययं AEGXYZ °ययं. L. 8. G सुंडं B °भाडं B व्यर्थौ GX
खंडिउ Z खंडिउं BCFX अनिवारश्च CX खेरुल्लं. L. 9. BFXZ खज्जियं C °खज्जियं B
°लव्वं व G °लव्वं च. L. 10. CEX °खमो GZ °कखमो य cdd. °डियं GZ om. च A
°भंगो य. L. 11. C खेळ° cdd. इयं G सकुइ° ABCFGYZ °कुइयं EX °कुइयं X
°सुइएसु E खित्तयम° B °यमाणत्थं A °मणत्थं C °मणच्छ°. L. 12. G खम° BCF
°खमो X खमो for खम्मकखमो CGZ संग्रामः C °विशेषोऽभ्यूयः नि° G °पो । तुशयः निःश्व° BF
अनुशय° Z अनुशयः BCFX °निश्व°. L. 13. BF खरडि CGXZ °डियं cdd. खल्लइयं G
सकुचितं B व B खित्तियं GZ खित्तअं. L. 14. G प्रखाल° BFX प्रज्वालनमित्यर्थः.
L. 15. C 1. hd. सीता° G °कट्ठो C धम्मिआए BYZ धम्मियए GYZ चेय X om. चेअ.
L. 16. Y लघुगदहए AC वच्छस्स.

खोडो सीमाकाष्ठं धार्मिकः खञ्जश्चेति व्यर्थः । खोलो लघुगर्दभो वस्त्रैक-
देशश्च ॥ [८०]

॥ अथ द्व्यक्षरादिक्रमेण स्वरक्रमेण च गकारादयः ॥

गंजो गल्ले गड्डी सयडे गज्जो जवे गढो दुग्गे ।

5 गडुं सयणे गलिअं सुमरिअमक्खवलए गणेत्ती अ ॥ ८१ ॥

गंजो गल्लः । गड्डी गन्त्री । गज्जो जवः । गढो दुर्गम् । गडुं शय्या । गलिअं
स्मृतम् । गणेत्ती अक्षमाला ॥ यथा ।

मयणगढं गज्जस्स वि गंजं गडुम्मि गड्डिचक्कडिं ।

गलिअं गलिउं भिक्खू गणिअगणेत्ती वि मुच्छेइ ॥ ६६ ॥ [८१]

10 गहणं अजलट्टाणे गंडीरी उच्छुखण्डम्मि ।

गत्ताडी तह गाणी गवायणी कडुझुणिम्मि गद्दम्भो ॥ ८२ ॥

गहणं निर्जलस्थानम् । गंडीरी इक्षुखण्डम् । गत्ताडी तथा गाणी गवादनी ।
गत्ताडी गायिकेति गोपालः । गद्दम्भो कटुध्वनिः ॥ यथा ।

गद्दम्भसदकरहोचिअम्मि गहणम्मि धवल मा वच्च ।

15 तत्थ ण दुव्वागाणी दूरे गंडीरिगत्ताडी ॥ ६७ ॥ [८२]

- L. 1. CGX °काष्ठं GZ लहु° BF °गर्दभः. L. 3. om. A; EY only गकारादिः
G °क्रमेण च स्वर°. L. 4. BF गजो E गड्डी C गद्दो a v. l. which will not be
noted any more. GZ गज्जे E जवो B गढो G दुग्गे. L. 5. A गडुं BCFGZ गढं
XY गढं cdd. गलियं ACEGXYZ °रियम् A °क्खवलए C om. क्खवलए गणे; 2. hd.
remarks अपूर्ण पद्यं C त्री for गणेत्ती C om. य ABFY य GZ ए X आ. L. 6.
BCF गनो C 2. hd. गद्दो X गंजां C om. from गल्लः to गज्जो incl. 2. hd. remarks
उपरितो लेखः । गंजो गल्लं गड्डी शकटं च BF यवः BF गढो BF गढं CGZ गढं X गढं
शज्जा BFZ गलियं C गलिअ G. गलितां. L. 8. G गज्जच्छ Z गज्जत्थ BF
गडुंमि CGXZ गढं BF गड्डि चक्क° C गटिं G °वक्क°. L. 9. BCFX गलियं GZ गणियं
Z गलिओ C भिक्खु BCFX गणियं GZ गलियं. L. 10. G °ट्टाणे Z °ट्टाणे X इच्छु°. L. 11. E गत्ताणी Y गवाइणी C 1. hd कडुझुणिं E °ज्झुणम्मि X °झुणम्मि. L. 12.
B निर्जलं स्थानं G गंडीरी BF गत्ताणीडी G गवादना. L. 14. BCFX °होवियं GZ
°होचियं B वद्ध F वद्ध Z वव्व. L. 15. C दुव्वा° BF गड्डीरि° C गंडीरी.

गंधिअगद्धिअगद्धहसद्वा दुग्गन्धदरिअकुमुएसु ।

गंदीणी चक्खुथगणकीला गंजिल्लगाडिआ विहर ॥ ८३ ॥

गंधिओ दुर्गन्धः । गद्धिओ गर्वितः । गद्धं कुमुदम् । गंदीणी चक्षुःस्थगनक्रीडा ।
गंजिल्लो तथा गाडिओ विधुरः ॥ यथा ।

गंधिअ गद्धिअ उइए गद्धहणाहम्मि कामगंजिल्लो ।

5

भमिअ किमिमाइ गोसे करसि विरहगाडिआइ गंदीणिं ॥ ६८ ॥ [८३]

गड्डुरिगामेणीओ छगलीए गंछओ वरुडे ।

गहणी तह बन्दीए गहरो गिद्धे धणुम्मि गंडीवं ॥ ८४ ॥

गड्डुरी तथा गामेणी छागी । गंछओ वरुडः । गहणी हठहता स्त्री । गहरो गृध्रः ।
गंडीवं धनुः ॥ यथा ।

10

गंछ व्व दलिअ वंसं गहणिं गामेणिअं च ताडन्ति ।

धी गड्डुरिभोअणया पावा गंडीविणो गहरघोरा ॥ ६९ ॥ [८४]

गहिअगवत्ता वंकिअघासा गहिआ य कम्ममाणाए ।

गासाए गंधलया य गडयडी वज्जणिग्घोसे ॥ ८५ ॥

- L. 1. A गंधिय° or गंधिय° BCEFGXYZ गंधियगद्धिय° G °कगट्टह° A °सच्चा cdd. °दरिय° C 1. hd. °कुसु°. L. 2. G गंधीदीणी A चक्खुवगण° C चक्खुत्थग° Z चक्खुच्छ° G °व्वगण° E °कीला जिल्ला° Y गंजेछ° cdd. °गाडिया (X °गाडिया). L. 3. X गंधिउ X गद्धिउ BF कुडुदां G कुमुदांगं G गंधिणी. L. 4. X गाडिउ. L. 5. cdd. गंधिय गद्धिय. L. 6. cdd. भमिय BF किमिमाघ Z °माइ C गरसि cdd. °गडियाइ X गंदीणि. L. 7. C गड्डुरी° ABFGX °णीउ AGX गंछउ X वरुडे. L. 8. BCEFGZ वंदीए C गिद्धे. L. 9. X गड्डुरी From णी to व in वरुडः torn off in G. X गंछउ वरुडः C वरुडः BF वरुडः L. 11. BCF च cdd. दलिय BF गहेणिं Z गहणं BF गामेणिं यं XZ गामेणिंयं Z व X ताडंमि. L. 12. B गडरि° CGZ °भोयणया X °भोयणआ BF यावा In G गहरघोरा is torn off. L. 13. A गहियं गव° BCEFGXYZ गहिय° In G from गहिय° to °घासा excl torn off. A वंकियंयासा BF वंगिअ° CEXYZ वंकिय° C °घोस X °घोसो cdd. गहिया Z °साणाए. L. 14. BF साणाए C गंधलयाए गडयडी BCFY °निग्घो° C °सा E °णिघो.

गहिअं वक्रितम् । गवत्तं घासः । गहिआ काम्यमाना स्त्री । अत्र गहिलगगरशब्दौ
ग्रहिलगद्गदशब्दभवौ । गञ्जिओ कल्पपाल इति गाञ्जिकशब्दभवः । गज्जा हि सुरागृह-
मुच्यते । इति नोक्ताः । गंधलया नासा । गडयडी वज्रनिर्घोषः ॥ यथा ।

मेहम्मि गडयडन्ते अगहिअचित्तं विणा गहिअजुवइं ।

5

सिंघइ गंधलयाए को णु गवत्तं व मालईदामं ॥ ७० ॥ [८५]

गोढीरए गणसमो गल्लप्फोडो डमरुअम्मि ।

गहकल्लोलो राहु विवाहगणए गणायमहो ॥ ८६ ॥

गणसमो गोढीरतः । गल्लप्फोडो डमरुकः । अत्र । गन्धुत्तमा सुरेति संस्कृतभवः ।
गण्ठिच्छेओ ग्रन्थिच्छेदक इति ग्रन्थिच्छेदशब्दभव इति नोक्तौ । गहकल्लोलो राहुः ।

10 गणायमहो विवाहगणकः ॥ यथा ।

गणसम गल्लप्फोडं मुहेण वाएसि किं गणायमह ।

गहगणविवरीअगइं गहकल्लोलं णया णेसि ॥ ७१ ॥ [८६]

गणणाइआ य चण्डीइ गलत्थलिअं गलत्थिए ।

गयसाउलो विरत्ते गंधपिसाओ अ गन्धिअए ॥ ८७ ॥

- L. 1. BF गहियं CXZ गहियं From गहिअं to घासः incl illegible in G. BF
om. गवत्तं घासः CX घोषः cdd. गहिया From हिल° to दशब्द torn off in G.
L. 2. X °गर्गरं X गंजिउ BCFX कल्पपालः (C °ल) BF °भव G °भवे. L. 3.
From च्यते to नोक्ताः incl illegible in G. CXZ नोक्ता Z गंधूलया CX नासा G om.
नासा CX गडअडी X वज्जनिर्घोषः. L. 4. From हम्मि to अग° excl. torn off in
G. cdd. अगहियं G चिणा cdd. गहियं G °जवइं X °जुवइ. L. 5. CX गंधलियाए
X गवत्तंवत्तं C च. L. 6. A गोढीरए Y गुढीरए BF णसमो E गल्लफोडो BFY
डमरुयंमि. L. 7. X गहकल्लो C om. विवाह A नणाय° E °महे. L. 8. CGX
गोष्टी° G डमकः X गंधुत्तसा GZ सुरा इति. Z संस्कृतसमः L. 9. BF गंठिओछेओ X
°छेउ X °छेदकः X om. शब्द GZ °भवः G गयकल्लोलो X °कल्लोलोलो X राहु. L. 11.
C मुहे X गणायमहं Z गणायमहा. L. 12. cdd. °विवरीयं (X विवरीइ°) C 1. hd. मह°. L. 13. cdd. गणणाइया EZ इ for य, but य superscr. G गल्ल° C गलच्छनियं E
गलथ° ABFGXYZ °लियं A गलछियए C गलच्छयए BFGYZ° थियए. L. 14.
C °फिसाओ AGX °साउ AGYZ य cdd. गंधियए.

गणणाइआ चण्डी । गलत्थलिओ क्षिप्तः । गलत्थिअं इति तु धात्वादेशेषु क्षिपेर्धातोः सिद्धमित्यनेनार्थनिर्देशः कृतः । गयसाउलो विरक्तः । केचित् गयसाउल्लो विरक्त इत्याहुः । तत्र साउल्लो अनुरागो वक्ष्यते । स गतो यस्य स गयसाउल्ल इत्येव सिद्धम् । गंधपि-साओ गान्धिकः ॥ यथा ।

गणणाइआइ भत्तोसवम्मि ण समागउ त्ति वेसाए ।

5

गयसाउलचित्ताए गंधापिसाओ गलत्थलिओ ॥ ७२ ॥ [८७]

गयणरई मेहे गज्जणसद्धो हरिणवारणरवम्मि ।

गागेज्जं गेज्जं मन्थिअम्मि णवपरिणिआइ गागेज्जा ॥ ८८ ॥

गयणरई मेघः । गज्जणसद्धो मृगवारणध्वनिः । गागेज्जं तथा गेज्जं मथितम् । गागेज्जा नवपरिणीता ॥ यथा ।

10

गागेज्जवावडा गागेज्जा गेज्जारवं मिउं कुणइ ।

गयणरइगज्जिगहिरं गज्जणसद्धं सुणान्तिआ पइणो ॥ ७३ ॥ [८८]

गाहम्मि गाहुली गायरिगोआ गगरीए अ ।

गामपहाणे गामणिगामउडगामगोहगोहा य ॥ ८९ ॥

L. 1. *cdd.* गणणाइया B (F!) गलत्थलि उक्षिप्तः C गलच्छलि उक्षिप्तः C 2. *hd.* °लिओ उक्षिप्तः GX °लिउ BZ गलत्थियमिति CG (F!) गलच्छियमिति X गलत्थलियमिति BFX क्षिपेः सि°. L. 2. G *om.* कृतः GZ केचिद्भय° X विरक्तः. L. 3. XZ गयसाउल्लो Z इत्येव C 1. *hd.* गंधपि° GX °साउ. L. 5. *cdd.* °इयाइ (X °इयाय Z °इया) C भत्तोसवं C 1. *hd.* मण 2. *hd.* गण C वि for त्ति X वेसाउ. L. 6. GX °साउ C गलच्छ° GX °लिउ. L. 7. C 1. *hd.* गयणरई X गयणरई A मिहे E °वारण° GZ °वाहण° G °रचेण A °रयम्मि C °वरंमि. L. 8 C गइसं EX गिज्जं C मन्थिय° ABEFGXYZ मन्थिय° ABCFGYZ °णियाइ EX °णीयाइ A गारोज्जा. L. 9. BF गणरई CGXZ °शब्दो C *om.* from गागेज्जं to मथितं incl; 2. *hd.* remarks अपूर्णेयं टीका. L. 11. C गेज्जा for गागेज्जा C कुणई. L. 12. C °रई° G °गज्जिय° C °रहिरं X °गहिरज्जं गज्जणसुद्धं C °सट्टं GZ सुणंतिया Z पेयणो. L. 13. AY गाअरि° X गोयरि° Z गावरि° GZ °गोया A गयरीए C गरीए ACGYZ य. L. 14. GZ गामिणि° C 2. *hd.* गामणी° 1. *hd.* *om.* णि BF °गामउग्गा A °उडगाम° G °ग्गामगोमा (sic) C °ग्गामगोहा य; C 2. *hd.* °गोहागोहा य Z °गोहगोमा य.

गाहुली कूरजलचरः । गायरी तथा गोआ गर्गरी । गगरीशब्दोऽपि केषांचिदेश्यः ।
अस्माभिस्तु गर्गरीशब्दभवत्वान्नोक्तः । यदि भवति तदा पर्यायमङ्ग्या दार्शतोऽस्ति ।
गामणी गामउडो गामगोहो गोहो एते चत्वारोऽपि ग्रामप्रधानार्थाः । गोहो भट इत्यन्ये ।
पुरुष इत्येके । गामणिसुअशब्दोऽपि ग्रामप्रधानवाचीत्यन्ये ॥ यथा ।

5

गामणिसुएण केण वि गोहसुआ भग्गगायरी कहइ ।

गामउडगामगोहवरिणीण गाहुलिहयं गोअं ॥ ७४ ॥ [८९]

गामहणगामरोडा गामट्टाणछलगामभोईसु ।

गुंफो कारा गुम्मी इच्छा गुंठी अ णीरंगी ॥ ९० ॥

गामहणं ग्रामस्थानम् । गामरोडो छलेन ग्रामभोक्ता । अन्तर्भेदं कृत्वा यो मायया
10 ग्रामं भुनक्ति । गुंफो गुप्तिः । गुम्मी इच्छा । गुंठी नीरङ्गी ॥ यथा ।

तइआ तं कयगुंठिं गामहणे सुहय गामरोडवहुं ।

उवभुज्जसि गुम्मीए इण्हि लज्जेसि किं गुंफे ॥ ७५ ॥ [९०]

गुंफी अ सयवईए गुलं गुडोलद्धिआ य चुम्बिअए ।

मुत्थसमुत्थम्मि तिणे गुंडं तुरयाहमे गुंठो ॥ ९१ ॥

15 गुंफी शतपदी । गुलं तथा गुडोलद्धिआ चुम्बनम् । गुंडं मुस्तोद्भवं लचकाख्यं
तृणम् । गुंठो अधमहयः ॥ यथा ।

L. 1. X गोचरी GZ गोया BFZ गर्गरीशब्दो CX गर्गरी° G गर्गरीशब्दोऽपि GZ देश्य
एव कषाचित् (Z केषा°) C °चित् दे° L. 3. BF गामउरो G गामगाहो BG (F1) om.
गोहो. L. 4. X गामणिसुअ° GZ °सुय° L. 5. BF गोअ° C गोहेसुआ GXZ
°सुया C °कायरी BF कहइ. L. 6. G °गोहाहणीण C गाहुविहं GZ गाहुलियं X गाहुविहय
GZ गोयं. L. 7. A °गामगेडा C °रोडो A गामडु—छल° E गामडाण°. L. 8. E गुंफे
GZ कारी E इत्था गुंठीइ णी° XYZ य G स्सीरंगी. L. 9. G ग्रामरोडो. L. 10. BF
गुल्मी C गुंठी BF निरंगी C नारंगी. L. 11. cdd. तइया BF कहगुंठिं G °गुंठि C °बहुं.
L. 13. AGYZ य C गुलं G गुंडं C गुडो° B °लद्धिया F °लद्धिया G °लद्धियाए EYZ
°द्धिया X °लद्धिय GZ om. य AYZ चुंविअए BFG चुंविअए. L. 14. CY मुच्छस-
मुच्छंमि G तुच्छ° A °समुच्छम्मि तिणे BF गुंडं GZ गुंडं A गुंठो or गुंडो. L. 15. B
गुलोडोलद्धिया F गुलोडोलद्धिया CGZ °लद्धिया X °लद्धिया BCFX गुंडं FZ गुंडं BCFZ
लवका° X लचकाक्षं. L. 16. BF गुंठो GZ अधमहयः.

गुंफिसमाए जीए रत्तो गुंठु व्व गुंडिणिमहीए ।

तीए च्चिअ कुणसु गुलं मज्झ गुडोलद्धिअं मुच्च ॥ ७६ ॥ [९१]

मूलोच्छण्णभमिअभासेसुं गुम्मिअगुलुच्छगुत्थंडा ।

गुंजेल्लिअं च गुडदालिअं च पिण्डीकयत्थम्मि ॥ ९२ ॥

गुम्मिअं मूलोत्सन्नम् । गुलुच्छं भ्रमितम् । गुत्थंडो भासपक्षी । अत्र गुलुच्छो गुच्छ 5 इति संस्कृतसमः । तथा । गुंठइ उद्धूलयति । गुमइ भ्रमति । गुंजइ हसति । गुम्मइ मुह्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । गुंजेल्लिअं तथा गुडदालिअं पिण्डीकृतम् ॥ यथा ।

गुंजेल्लिअणीसासं गुडदालिअहणुकरं च गुत्थंड ।

विरहगुलुच्छं तह गुम्मिअं च उड्डिअ कहेसु मं तस्स ॥ ७७ ॥ [९२] 10

गुत्तण्हाणं पिउजलदाणे गुलुगुंछिओ वयन्तरिए ।

गुफगुमिओ सुरही गेंडगेंडुआ य थणवत्थगण्ठीए ॥ ९३ ॥

L. 1. B गुफिं C गुंफीं F गुफीं C गुणु च X गुंड व्व BF गुद्रिणिं C गुद्रिणिं GZ गुंद्रिणिं X गुडिणिं C °महाए. L. 2. BCFX तीइ cdd. चिय G गुल X मज्झ गुंडोलद्धियं BF °लद्धियं CGZ °लद्धियं. L. 3. G मूलुच्छन्नं C °च्छन्नं Z मूलुच्छन्नं ACEGXZ °भमियं BFGZ °भासेसु cdd. गुम्मियं X °गुलुच्छुं BFX Y °गुच्छंडा C °गुच्छंडा. L. 4. A गुंडे X गुंजिं ABCFGYZ °ल्लियं E °जियं X °ल्लिय A व E गुडुं cdd. °दालियं A °कयल्लम्मि C °कयच्छम्मि. L. 5. cdd. गुम्मियं BF °च्छण्णं CGXZ °च्छन्नं B गुलुच्छं X गुलुक्षं BF गुत्थंडो CX गुच्छंडो BF गुलुछो X गुच्छ. L. 6. C गुम्मइ CX भ्रमयति B गुजइ X गुमाइ. L. 7. BF गुजिल्लियं CXZ °ल्लियं G गुंजेल्लेयं BCFX °दालियं G °दाडियं Z °दादियं. L. 9. BF गुजे cdd. °ल्लियं C गुंडं cdd. °दालियं G °करः Z व C गुच्छंड BF om. गुत्थंड. L. 10. BF om. विरह BF °गुच्छं C °गुलुच्छं G °गुलुच्छं Z °गुलुच्छं BF गुंमियं CGXZ गुम्मियं BFGZ उड्डिय C उड्डियं X उड्डिय B काहसु. L. 11. A सुत्तण्हाणं E गुत्तण्हाणं X गुत्तण्हाणं EX गुलुगुं BCF °छिउ G °लिउ X °ठिउ Y °ठिओ. L. 12. A गुलुगुंमिउ BCFGYZ गुपं CX °मिउ GZ °गुम्मिउ A गेंडगेणया BF गेंडगेंडया C गेणहगेणहया E गेंडगेंडुआ G गेंडगेंडुया X गेंडगेंडुआ Y °गेंडुया Z गेंडगेडुया GZ om. य C थणवत्थगंठीए E °वत्तगंठीए GZ °गंथीए.

गुत्तण्हाणं पितृभ्यो जलाञ्जलिदानम् । अत्र गुञ्जहरो रहस्यभेदीति गुह्यहरशब्दभवः ।
तथा । गुललइ चाटु करोति । गुंजुलइ उल्लसति । गुम्मडइ मुह्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता
इति नोक्ताः । गुलुगुंछिअं वृत्यन्तरितम् । उन्नमितार्थं तु उन्नमेरुक्षिपेर्वादेशसिद्धम् ।
गुफगुमिअं सुगन्धि । गेंडं तथा गेंडुअं स्तनयोरुपरि वस्त्रग्रन्थिः ॥ यथा ।

5

गुलुगुंछिअ मयगुफगुमिअङ्गो महसि किमगेंडमिमं ।

गुत्तण्हाणकए छुट्टगेंडुआ जाइ जं सरिअमेसा ॥ ७८ ॥ [९३]

गेंडुलं गोविल्लं कुप्पासे गेण्हिअं च थणसुत्ते ।

कीलाइ गेंडुई गेज्जलं च गेवेज्जए वणे गोंडं ॥ ९४ ॥

गेंडुलं तथा गोविल्लं कञ्चुकः । गेण्हिअं उरःसूत्रम् । गेंडुई कीडा । गेज्जलं ग्रैवे-
10 यकम् । गोंडं काननम् ॥ यथा ।

गेंडुइगोंडे गेरिं सगेज्जलं पुलयफुट्टगोविल्लं ।

उअ दहुं रइतिसिओ गेंडुलं गेण्हिअं च अवहरइ ॥ ७९ ॥ [९४]

गोच्छागोंठीगोंडीगोंजीओ मञ्जरीए अ ।

गोलो सक्खी गोल्ला विम्बी गोली अ मन्थणिआ ॥ ९५ ॥

- L. 1. G गुत्तण्हाणं X गुत्ताणं C गुड्ड (i. e. गुञ्ज) BFX om. इति. L. 2. Z गुल्ल BCFX गुंजुलइ B °पूक्ताः. L. 3. X नोक्ता G तथा गुलुगुंछि (sic) Z तथा गुलुगुंछियं X °गुंछियं X उन्नमिरुत् G °पेर्वा आदेशसिद्धा X °पेर्वा आदेश. L. 4. C गुपम्मियं BFGZ गुपगुमियं X गुपगुम्मियं Z सुगंधिः गेण्हं X गेंडं BFXZ गेंडयं C गेण्हयं G गेणुयं CX °गन्धि. L. 5. X गुलुगुंछियं cdd. °छियगुपगुमियंगो BFGXZ किं अगेंडं C किं आगं Z °गेंडमिम. L. 6. X गुत्तण्हाणकए Z उन्नण्हाणं CX छुट्टगेण्डया BF छुट्टगेंडुया G °गेंडु (sic) CX जाय C सं जरियमेसा BFX सरियमेसा Z °मेस. L. 7. BFZ गेंडुलं A गेंडल्ल X गेंडुलं ABCFEFY गेण्हियं X व थणसुत्ते C 1. hd. थण. L. 8. X कीलाइ BCFZ गेंडुई Y गेंडुई Z व for च Y गेवेज्जए X वामणे for वाणे. L. 9. BCF गेंडुलं G गेविल्लं B गोविल्लं X कञ्चुकगेणियं उरसूत्रम् BCF गेण्हियं BCF गेंडुई GZ गेंडुई. L. 10. C ग्रैवेयके X वामनं. L. 11. B गेंडुई C (F1) गेंडुई G °गेंडो BFG गेरि X गरिं CX सग्गे BF सग्गे BF पुलपुट्टं G पुलइफुट्टं Z पुलइ. L. 12. CX उअ C दहुं X रयतिं GX °तिसिउ Z °तिसिउं B गेंवुण्ण CXZ गेण्हल्लं F गेंवुण्ण G गेण्हल्लं BCFX गेण्हियं GZ गेंडुयं BF व X अवहचाहरइ. L. 13. G गोच्छागोच्छीगोंडीगोजीवगोजीउ AXZ °जीउ E °गोजीओ Z गोंछां B °गोंडीं BF °गोज्जीउ ACXYZ च. L. 14. X सक्खी C गोण्हा Z गोल्ही BFZ विंबी G विंबी E बिंबो AEGXYZ य cdd. °णिआ.

गोच्छा गोंठी गोंडी गोंजी एते चत्वारो मञ्जरीवाचकाः । गोलो साक्षी । गोल्हा बिम्बी । गोली मन्थनी ॥ यथा ।

गोंडी गण्डे गोच्छा भाले गोंठी उरे थणे गोंजी ।

गोलीसमजलफुसिआउ एत्थ गोल्होहि को गोलो ॥ ८० ॥ [९५]

गोवी बाला गोसं गोसग्गं गोवरं करीसम्मि ।

5

गोमद्दा गोअग्गा रच्छाए गो रं च गोविट्ठा ॥ ९६ ॥

गोवी बाला । गोसं प्रभातम् । गोसर्गशब्दो यदि संस्कृते रूढस्तदा तद्भवो गोसग्ग-
शब्दः । अन्यथा तु देशी । पर्यायभङ्ग्या त्विहोपात्तः । गोवरं करीषम् । गोमद्दा तथा
गोअग्गा रथ्या । गोहुरं गोविष्टा ॥ यथा ।

गोवरगोहुरकज्जे गोअग्गं गोवि मा भमसु गोसे ।

10

विप्पिज्जसि जं तस्सिं केण वि गोमद्वसहेण ॥ ८१ ॥ [९६]

गोंदीणं सिहिपित्ते गोणिको गोसमूहम्मि ।

पवयणजडेसु गोच्चयगोसण्णा गोविओ अजंपिरए ॥ ९७ ॥

गोंदीणं मयूरपित्तम् । गोणिको गोसमूहः । गोच्चओ प्राजनदण्डः । गोसण्णो
मूर्खः । गोविओ अजल्पाकः ॥ यथा ।

15

गोसण्ण गोविअमिमं गोणिकं गोच्चएण किं हणसि ।

मोरं कडक्खमाणिं गोंदीणपिअं णिवारसु बिडालिं ॥ ८२ ॥ [९७]

L. 1. C गोच्छा G गोष्टी गोण्डी BF om. गोंजी XZ चत्वारोपि. L. 2. BF विवी
G विवी X विवी । गोलो BF मंथनी G मथनी. L. 3. G गोण्ही B गेंडे Z गोंडा X भाला
CX गोण्डी C ओरे CX वणे BFG गोजी. L. 4. BFGXZ °सियाउ C °सियाओ BFX
इत्थ C इच्छा GZ एत्थं C कोल्हाहि X कोल्होहि GZ °ट्टि. L. 5. ABCFGXZ बाला A
गोव्वरं BF गोच्चरं E गुव्वरं GXZ गोव्वरं Y गोव्वरं. L. 6. C गोमद्दो E गोमुद्दा BFGYZ
रत्थाए C गोहुरं. L. 7. cdd. बाला C तद्भावो. L. 8. CG गोसर्गशब्दः CZ गोव्वरं G
°व्व° or °च्च° X गोच्चरं C om. गोमद्दा तथा. L. 9. X रथा GXZ °विष्टा X has गोहुरं
गोविष्टा । यथा twice. L. 10. GZ गोव्वरं C °कड्खो. L. 11. G ठिप्पि°. L. 12.
CXZ गोदीणं A °दीण C सहिं EX °पत्ते. L. 13. C गोव्वय om. गोसण्ण XZ गोव्वय°
GZ °गोसन्ना AGXZ गोविउ G य जंपिरए Z अजंपिरए. L. 14. BCF गोदीणं X
मयूरपित्तं गोंदीणं BF (G!) Z गोव्वओ X गोव्वउ G °उ GZ गोसन्तो. L. 15. X गोविउ.
L. 16. GZ गोसन्ना cdd. गोवियमिमं CGZ गोव्वएण but in C व्व is corrected from
च्च X गोव्वए. L. 17. BF मोरं G मोर BF कडक्खमाणिं C कडक्खमिंतं X कडक्खमिंतं cdd.
गोदीणपियं (X गोंदीण°) Z णिवारिसु cdd. बिडालिं.

गोअंटा गोचरणेसु गोअला दुद्धविक्रइणी ।

गोआलिआउ पाउसकीडा गोरंफिडी गोहा ॥ १८ ॥

गोअंटा गोचरणाः । गोअंटो स्थलशृङ्गाट इत्यन्ये । गोअंटगोखुरलशब्दौ वृद्धत्व-
वाचकाविति तु प्रज्ञाप्रमादः । गोअला दुग्धविक्रयकर्त्री । अत्र गोइलो गोमानिति
5 मतोरिल्लादेशसिद्धम् । तथा गोमुहं उपलेपनमिति गोमुखशब्दभवत्वाच्चोक्तम् । यदाह ॥
गोमुखमुपलेपनेऽपि स्यात् ॥ इति (हलायुधः ९, ११) । गोआलिआ प्रावृषि कीट-
विशेषः । गोरंफिडी गोधा ॥ यथा ।

रेल्लिअ गोअंठपयं गोआलिपिए वणम्मि वरिसन्ते ।

गंत्तीसु गोअलासुं गोरंफिडि मा कुणासणिणिवायं ॥ ८३ ॥ [१८]

10

॥ अथानेकार्थाः ॥

घुम्मिअमुए गयं वणतलारवालमिगण्हाविए गंडो ।

गत्तं ईसापङ्केसु इच्छरयणीसु गंधोली ॥ १९ ॥

गयं घूर्णितं मृतं च । गंडो वनं दाण्डपाशिको लघुमृगो नापितश्चेति चतुर्थः ।
समाहारत्वादेकवचनम् । गत्तं ईषा पङ्कश्च । गंधोली इच्छा रजनी च ॥ [१९]

L. 1. C गोअंटा X गोअंटा BF (A!) गोवर° GZ गोइला A दुदु° C दुदु° C 2. hd. दुदु° C °विक्रयणी. L. 2. BF गोअलि° C गोआली° GYZ गोवा° edd. °चाउ G पाउ-
कंसकीला Z °कीला C गारंफिडी C 2. hd. गोरं° G गोधहा. L. 3. G गोअंटा G स्थूल-
शृंगाट CX °गाटः C °गोखुरल° C वृहत्व°. L. 4 X om. तु C om. प्रज्ञा Z गोयला
BFGX °कर्त्री C 1. hd. °कत्तण 2. hd. कर्त्ता Z °वाची for कर्त्री. L. 5. X मनो-
रिल्ला° C °छोदे° C गोमुहमुप° BF °नमिति तु G °भवत्वात् G नो° om. यदाह. L. 6.
BFGXZ स्यादिति In G गोआलिआ प्रा torn off. CXZ गोवा° BCFX °लिया.
L. 7. X °विशेषाः G गोधरंफिडां Z गोउरंफिडी. L. 8. BFZ रेल्लिय CX रेल्लिय G
गोअंठ° GZ गोवा° C मूणंमि °संतो. L. 9. CX गोत्तीसु GZ °सुं C margin adds
च CGXZ गोयलासुं BF गोरं मा कुणाइस् (इ = s) C मक्कुणास् G °फिणि Z °वाअं
From वायं to मुए l. 11 torn off in G. L. 11. BCFXZ घुम्मिय° C 1. hd.
°मुए A चण° ABCFGZ °वाल° A °मित° BF °विओ. L. 12. C गोत्तं A गत्त BF
°पंके E इत्थ° E गंधुली G गंधोली X गंधोली L. 13. From णित to वनं excl torn
off in G. CX च मृतं च C दांटापाशिका G °मृगः From ना° to °हार° l. 14. torn off
in G. L. 14. BF गत्तं X गंधोली.

गंधेल्ली छायासरहासु गहवई अ गामिअससीसु ।

गंजोल्लिअमुद्धुसिअं हासट्टाणे अ अङ्गमालिद्धं ॥ १०० ॥

गंधेल्ली छाया मधुमक्षिका च । गहवई ग्रामीणः शशी च । ग्रहपतित्वमादित्य एव
रूढं न शशिनीति नायं ग्रहपतिशब्दसमुद्भवः । गंजोल्लिअं रोमाञ्चितं तथा हास्यस्थाने
ऽङ्गस्पर्शो यत् गिलिगिलाविअं इति लोके रूढमिति द्वयर्थम् ॥ [१००]

5

बिन्दुअहमेसु गुंपागुंदागुंछाउ दाढिआए वि ।

गुत्ती बन्धणइच्छावयणलयामउलिमालासु ॥ १०१ ॥

गुंपा तथा गुंदा बिन्दावधमे चेति प्रत्येकं द्वयर्था । गुंछा तु बिन्दुधमयो-
रुत्तरोष्ठश्मश्रुणि चेति त्र्यर्था । गुत्ती बन्धनमिच्छा वचनं लता शिरोमाल्यं चेति
पञ्चार्था ॥ [१०१]

10

सेज्जाए संमूढम्मि गोविए तह य गुप्पंतं ।

गुमिलं मूढे गहणे पक्खलिआवुण्णएसुं च ॥ १०२ ॥

गुप्पंतं शयनीयं संमूढं गोपितं चेति त्र्यर्थम् । गुमिलं मूढं गहनं प्रखलितमापूर्णं
चेति चतुर्थम् ॥ [१०२]

L. 1. BFY गंधेल्ली C छासर° Y °सरघासु AEGXYZ य *add.* गामिय° (Y गांविय°)
Z °सीसुं. L. 2. GZ गंधो° *add.* °ल्लियमु° C °मुद्धु° *add.* °सियं Z हासट्टाणे CXYZ य
In G अङ्गमालिद्धं is torn off. C 1. hd. °लिद्धं 2. hd. °लिद्धं. L. 3. GZ °पतिमा°. B °मादित्ये.
L. 4. G रूढः न शशीति BCFX °ल्लियं L. 5. BCFX अंग° X °स्पर्शे GZ यद्विलि° BFG °विचमिति CXZ °विअमिति X लोकरूढ° C द्वयर्थः. L. 6.
BCFG बिंदु° G *om.* गुंपा° Y गुंफा° Z *om.* गुंदा PFZ °गुंछाओ C °गुंछाओ E °गुंछाउ X गुंफागुंछाउ *add.* दाढियाए. L. 7. C गुत्ता G वंधण° X °इत्थीव°
L. 8. BX गुंफा Z गुपा BFG विंदाव° C °दावधमेति XZ वेति CX प्रत्येकं द्वावपि द्वयर्थाः
C 2. hd. बिंदो अधमश्च प्र° द्वावपि द्वयर्थौ Z द्वयर्थाः B बिंदुधम° C बिंदुधमयोरुत्तरोष्ठश्मश्रुणि
G बिंदुधमयोरुत्तरैः श्म° X बिंदुधमयोरुत्तरोष्ठश्मश्रुणि. L. 9. XZ त्र्यर्थाः BFG वंधन° C वचनलता.
L. 10. BX पंचार्थाः. L. 11. BF सेज्जाए CGZ सज्जाए G समू° BF *om.* य In C from गुप्पंतं to च l. 2. twice. L. 12. A मूढ *add.* पक्खलिया°
AX °पुण्ण° CGZ °वुत्त° E °चण्ण° C 1. hd. °एसं च. L. 13. BF सन्मूढं X त्र्यर्थः
C 1. hd. मंगुलि *corr* 2. hd. X प्रखलित° B °लितं मापूर्णं.

बुसिआविलोडिएसुं कण्डुअथवएसु तह गुलिआ ।

संचलिअखलिअविहडिअपूरिअ मूढेसु गुम्मइओ ॥ १०३ ॥

गुलिआ बुसिका विलोडितं कन्दुकः स्तवकश्चेति चतुर्थार्था । गुम्मइओ संचलितः
स्खलितो विघटितः पूरितो मूढश्चेति पञ्चार्थः ॥ [१०३]

5 पङ्कजवेसुं गेहुं गोगोदाणइसहासु गोला य ।

सीअक्खिगगीवासुं गोरा गोणो अ सक्खिउसहेसु ॥ १०४ ॥

गेहुं पङ्को यवश्च । गोला गौर्गोदावरी सामान्येन नदी सखी चेति चतुर्थार्था । गोरा
लाङ्गलपद्धतिश्चक्षुर्ग्रीवा चेति त्र्यर्था । गोणो साक्षी वृषभश्च । अत्र गोलाशब्दः संस्कृत-
समोऽपि कवीनां नातिप्रसिद्ध इत्युपात्तः । गोणशब्दस्तु गवि शब्दानुशासने साधितोऽपि
10 गोणादिप्रपञ्चत्वादस्य प्रबन्धस्येहोपात्तः ॥ [१०४]

॥ अथ घादयः ॥

घण्णा उरत्थले घल्लो अणुरत्ते घरे घंघो ।

घडिघडिअघडा गोढी घरगोलीए घरोली अ ॥ १०५ ॥

घण्णो उरः । घण्णो रक्त इत्यन्ये । घल्लो अनुरक्तः । घंघो गृहम् । घडी तथा
15 घडिअघडा गोष्ठी । घरोली गृहगोलिका ॥ यथा ।

L. 1. AEX बुसिया° BFGYZ बुसिया° C 1. hd. तुसिया° 2. hd. चुसिया° BF
°विलोडिएसुं A कंदुअ° BFY कंदुअ° C कंदुय° GZ कंदुय° ABCFGXYZ गुलिया.
L. 2. ABFZ संचलिय° E सवलिअ° GY संवलिय° C °स्खलिअ° ABCFGYZ °खलिय°
GZ °विहलिय° ABFY °डिअ° ACFGXYZ °पुरिय° C गुंमइओ E °ईओ AG °इउ
X ईउ. L. 3. BCFXZ गुलिया G गुलिका BFGXZ बुसिका C चुसिका C कण्डुक
GX कंदुक BFG स्तव° X स्तवु° G चतुर्थ X °रर्थाः Z °रर्थः GX गुम्मइउ G संवलितः X
संचालितः L. 4. BF om. स्खलितो C खलितो XZ पंचार्थाः. L. 5. A पङ्क° X
जवेसुं BFY गेहुं C गेहुं Y गोगोदाण°. L. 6. G सीय° Z सिय° AGYZ च BFZ
सक्खिओस°. L. 7. BF गेहुं C गेहुं CX जवश्च C गोला X om. चेति C चतुर्थार्थाः
X चतुर्थार्थाः BF गोला. L. 8. GZ °पद्धतिः चक्षु° B °क्षुग्रीवा X °क्षुग्रीवाश्चेति C
2. hd. त्र्यर्थाः Z गोणी GZ वृषभश्चेति. L. 9. X इत्युपात्तः. L. 10. Z °दस्याप्रबंध°
L. 11. A om. अथ घादयः EX अथ घादिः. L. 12. C 1. hd. घणो A उरछले C
गम्भो G घरे घं (sic) X om. घरे; घं for घंघो. L. 13. G घाडि° cdd. °घडिअ° C °घड
गोडी E गोडी G गोडी ABCFGYZ च. L. 14. C 2. hd. adds स्थलं after उरः
X adds स्थलः G घण्णा C णो. L. 15. G घडीय तथा घडा BCFXZ घडिअ° BF
गोडी CGX गोष्ठी CGZ गृहगोलिका X °शोधिका.

घल्लस्स घंघवइणो घण्णे लग्गाइ कह घडीरुइणो ।

घडिअघडा णीसङ्का भमइ जमत्ता घरोलि व्व ॥ ८४ ॥ [१०५]

घरभोअणे घरोलं सधम्मिणीए घरिल्ली अ ।

घंघोरो हिण्डणए घम्मोई गण्डुअतिणम्मि ॥ १०६ ॥

घरोलं गृहभोजनभेदः । घरिल्ली पत्नी । घंघोरो भ्रमणशीलः । घम्मोई गण्डुत्संज्ञं 5
तृणम् ॥ यथा ।

सह तीए हिण्ड तुमं घम्मोईसदलाइ घंघोर ।

मुंजिहिसि घरोले पुण सुरसे दिण्णे घरिल्लीए ॥ ८५ ॥ [१०६]

जहणत्थवत्थभेए घग्घरमादरिसियम्मि घरयंदो ।

घणवाही इन्दे घरघंटो चडए अ सउलिआ घारी ॥ १०७ ॥ 10

घग्घरं जघनस्थवस्त्रभेदः । घरयंदो आदर्शः । घणवाही इन्द्रः । घरघंटो चटकः ।
घारी शकुनिकाख्यः पक्षी ॥ यथा ।

घणवाहिधणुमणहरे काले घरघंटघारिसंघरणे ।

सयलकलाघरयंदो को जं सिढिलन्तघग्घरा सरसि ॥ ८६ ॥ [१०७]

पायारम्मि अ घारो घारंतो घेवरे चेअ ।

15

गाणम्मि घायणो भच्छिण घिअं खुज्जए घिट्ठो ॥ १०८ ॥

- L. 1. BF घघल्लस्स C घंल्लस्स G घडीरुइणो. L. 2. *cdd.* घडिय GZ जमत्ता G च.
L. 3. CEGXYZ °भोयणे ABCFGYZ य. L. 4. C घिंघोरो A गंढुअ° CYZ
गंढुय° G गंढय° X °तणंमि. L. 5. X घघो After घम्मोई B repeats the words
from गण्डुअ° l. 4. to घम्मोई l. 7. and for the second time reads घम्मोई BF
गंढुत्संज्ञं CXZ गंढुत्संज्ञं. L. 7. B घम्मोई° BF °सदलाइ BF घंघोर CXZ घंघोर G
घंघोर. L. 8. BF मुंजिहिसि C मुंजि° BCFX. सुरासदिण्णे B घरिल्ली य. L. 9.
C 1. *hd.* जहणच्छ° C °वच्छभेदे C 1. *hd.* घरमा° 2. *hd.* *corr.* घग्घरा° G
°रिसियम्मि CEGZ घाईंदो Y घरअंदो. L. 10. BFX वटए C चलिण Z वडए RF *om.*
अ AGYZ य *cdd.* °लिया. L. 11. C 2. *hd.* Z घरइंदो G घरअंदो X घनवाही X
घरघरघंटो. L. 12. C शकुनीकाख्यः. L. 13. BF °धणमहरे C कोले. L. 14.
XZ °घरइंदो C सिढिलंत°. L. 15. C पायारम्मि ABFGYZ य Z घोरो A घारंचो E घेचरे
C 2. *hd.* घुयऊरे वेआ ABFX चेय GYZ चेव. L. 16. C गाणम्मि EX गाणयम्मि C
घायलो EX घायरो BFYZ भत्थिण ABF घिअं CEXY घिअं BF खुज्जए X खुज्जए
AGZ घिट्ठो.

घारो प्राकारः । घारंतो घृतपूरः । घायणो गायनः । घिअं भर्त्सितम् । घिटो
कुब्जः ॥ यथा ।

घारंते भिक्खन्तो गेहदुवारे घिओ परिअणेण ।

ओ घिट्टघायणो घिट्टयाइ घारम्मि आरुहइ ॥ ८७ ॥

5 अत्र । घिसइ ग्रसते । इति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [१०८]

भेके घुग्घरिघुरुघुरिणो घुत्तिअघुसिणिआ गविट्टम्मि ।

घुंघुरुडो उक्केरे घुग्घुस्सुसयं ससङ्कभणिअम्मि ॥ १०९ ॥

घुग्घुरी तथा घुरुघुरी मण्डूकः । घुत्तिअं तथा घुसिणिअं गवेपितम् । घुंघुरुडो
उत्करः । घुग्घुस्सुसयं साशङ्कभणितम् ॥ यथा ।

10 पसरिअघुग्घुरिघुरुघुरिणिरवे सां घुत्तिएह घुंघुरुडे ।

तां घुसिणसु इइ तुमं इअ घुग्घुस्सुसइओ चवइ को वि ॥ ८८ ॥

अत्र घुसिणं कुङ्कुममिति घुसृणशब्दभवम् । तथा । घुइइ पिवति । घुलइ घुम्मइ
घूर्णते । घुसलइ मघ्नाति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [१०९]

कण्णोवअण्णिआए घुणघुणिआ घुसिरसारमवण्हाणे ।

15 घुट्टघुणिअं गिरिगडे घुग्घुच्छणयं च खेअम्मि ॥ ११० ॥

L. 1. BFZ घोरो G घारा BCF घाअणो X घायरो गायन *cdd.* घियं G घटो Z घिटो.
L. 3. G घारते C 1. *hd.* GX घिउ *cdd.* परिअणेण. L. 4. *cdd.* उ X घिट्टघणो
Z घिट्ट° C °घायणो BF °घाअणो BF घिट्ट° C घिट्ट° B घरंमि. L. 5. C ग्रस इति
GXZ ग्रसत इति. L. 6. Z भूके A घुग्घरि° BF घुग्घुरिघुरिणो GZ °घुरिघुरिणो *cdd.*
घुत्तिअ° C *om.* from घुसिणिआ to घुसिणिअं *excl.* 1. 8. ABFGXYZ °णिआ G
गविट्टम्मि. L. 7. EX घुघु° Y घुंघुरुडो X °स्सुसयं EX ससंकु° BFGYZ °भणिअम्मि.
L. 8. BFGXZ घुत्तिअं *cdd.* घुसिणिअं. L. 9. BFG घुग्घुस्सुसं X घुग्घुस्सुसं
CX घुघु°. L. 10. CGZ परिसअं BFX पसरिअं GZ °घुरिघुरिणि° GZ *om.* सा CX
घुत्तिअति (X °वि°) मिरघुंघुरुडे BF घुंघुरुडो GZ घुंघुरुणे. L. 11. C तो BF घुसिणसु
Z इइ G तुमं *cdd.* इअ X घुग्घुसं Z घग्घुस्सं BFGXZ °सइउ BFG चवइ CXZ चवई.
L. 12. X कुङ्कुममिति C °शब्दसंभवं BF पिवति G पिवति C घुम्मई. L. 13. C
घुसलई BF सघ्नाति G मघ्नाति X नोक्ता. L. 14. CGZ °कण्णि° *cdd.* °याए AGZ घणघु°
Y घणघु° ABCFGXYZ °णिआ GZ घुसिण°. L. 15. GZ घुट्ट° C °घुणिअं ABFG
XYZ °घुणिअं E °णिअ Z गिरं GZ °गडे EX घुघु° G °णयं X °च्छयं Z °स्थणयं BCF व
EGYZ खेअम्मि.

घुणघुणिआ कर्णोपकर्णिका । घुसिरसारं अवस्नानम् । मसूरादीनां पिष्टम् । घुट्ट-
घुणिअं गिरेर्गडम् । पृथुशिला । घुग्घुच्छणयं खेदः ॥ यथा ।

तुह आगमघुणघुणिअं सोउं चइऊण घुसिरसाराइं ।

घुट्टघुणिएसु घुग्घुच्छणेण वच्चन्ति रिउवहुआ ॥ ८९ ॥

अत्र घूओ उलूक इति घूकशब्दभवः ॥ [११०]

5

घोरी सलहविसेसे घोसाली सरयवल्लिभेअम्मि ।

घट्टो कुसुम्भरत्ते सरिआतूहम्मि वंसे अ ॥ १११ ॥

घोरी शलभविशेषः । अत्र घोडो अश्व इति घोटशब्दभवः । घोसाली सरदुद्धवो
वल्लिभेदः ॥ यथा ।

सिरिकुमरवाल णरवइ तुह तुरया घोरिणो व्व अगणिज्जा ।

10

कवलन्ति वेरिपत्थिवबलाइ घोसालिआदलाइं व ॥ ९० ॥

अत्र । घोलइ घूर्णते । इति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

घट्टो कुसुम्भरक्तं वस्त्रं नदीतीर्थं वेणुश्चेति त्र्यर्थः ॥ [१११]

- L. 1. GZ घुणघु° *cdd.* °णिया GZ घुसिण° BFGXZ °सारमवस्नानं X मसूरादीनां.
L. 2. B °घुणिय CG (F!) XZ °घुणियं G गिरेर्मंडं Z गिरेर्गडं B °सिला G घुग्घुच्छणियं.
L. 3. G °घुणघुणिय Z °घुणघु° X *om.* घुण BCFXZ °णियं C वइऊण Z घुसिण°.
L. 4. G घुट्टघुणएसु X °घुणिएसु X °च्छलेण CGXZ °वहुया. L. 5. C घूओ
GX घूउ BX उलूकः G घूक°. L. 6. EGYZ °भेयम्मि EXY insert here अथाज्जे-
कार्थाः. L. 7. A घट्टो B कुसुम्भ° ABCFGXYZ सरिया° A °विहम्मि C °त्तहम्मि X
°त्तहम्मि Z वंसे ABFGYZ च. L. 8. CXZ शलभपक्षिविशेषः X घोडा X °शब्दभव.
L. 9. B सरदु°. L. 10. X *om.* सिरि GZ नरवइ CG कुह XZ तुरिया BF
घोरणि GZ घोरिणा BCF (G!) च B अगणिज्जा. L. 11. Z कवलन्ति BF °पच्छिवचलाइ
C °पच्छिव° G °बलाइं Z °बलाइं BCFXZ घोसालिया° G घासापलिया° CX च. L. 12.
BFZ पूर्णत C घूर्णीत G घूर्णुत. L. 14. B कुसुम्भ°.

घम्मोडी मज्झण्हे मसए गामणिणिणे चेअ ।

घोरो णासिअगिद्धेसु घोलिअं सिलयले हठकए अ ॥ ११२ ॥

घम्मोडी मध्याह्ने मशको ग्रामणीसंज्ञं तृणं चेति त्र्यर्था । अत्र घत्तइ क्षिपति
गवेषयति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । घोरो नाशितो गृध्रपक्षी च । घोलिअं
5 शिलातलं हठकृतं च ॥ [११२]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां द्वितीयो वर्गः ॥

L. 1. A मज्जणे EG मज्झण्णे C मज्झण्हे (i. e. = मज्ज^०) X मसिए CGZ गामिणि^०
AY चेय BF वेय C चेय Z वेअ. L. 2. E घोरा cdd. णासिय^० (Y नासिय^०) C
०गिद्धेसु G ०गिद्धेसु ABCEFGXYZ घोलिअं C घोलिअं C सिलयलि G हठकये ACGYZ य X
adds इति द्वितीयो वर्गः ॥ L. 3. BCFX मध्याह्नः G मध्याह्ने C शमको X ०संज्ञ णंतु
CGXZ त्र्यथाः C क्षपति. L. 4. C ०देशेषूक्त इति BF ०पूक्तं इति BF घोरे BF नाशिता
G नाशितो cdd. घोलिअं. L. 5. G घ for च CXZ add. उभय २७२. L. 6. BCFGXZ
read : इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्ता द्वितीयो वर्गः । ग्रंथा (G ग्रथ Z ग्रंथ)
२६० (C २६० ग्रंथाग्रं X ग्रंथाग्रं २६०) श्री (om. CGXZ) । E only has ॥ इति द्वितीयो
वर्गः ॥ Y ॥ द्वितीयो वर्गः ॥

॥ अथ चादिः ॥

चत्तो तक्कू चंगं चारुं चडचोडिआउ सिहा ।

चडू अ दारुहत्थे चंभो चासो अ सीरसीमन्ते ॥ १ ॥

चत्तो तर्कुः । चंगं चारु । चडो तथा चोड्डी शिखा । चडू दारुहस्तः । चंभो तथा चासो हलस्फाटितभूमिरेखा ॥ यथा ।

5

रे चंगचोडिअ चडं तोडिस्सं चट्टुण य हणिस्सं ।

चासकलमं घडकुसिं ण हु चंभं करइ चत्तमित्तकुसी ॥ १ ॥ [१]

चत्थरिचहुट्टचंडिका हासणिमग्गरोसेसु ।

चंदिलचउक्कचक्कोडा णाविअचच्चरग्गिभेएसु ॥ २ ॥

चत्थरी हासः । चहुट्टं निमग्नम् । चंडिको रोषः । चंदिलो नापितः । चण्डिल 10 इति तु संस्कृतसमम् । चउक्कं चत्वरम् । चक्कोडा अग्निभेदः ॥ यथा ।

तीइ विरहचक्कोडाजलिओ सो चंदिलो सहि इआणिं ।

हियायचउक्के चत्थरिचहुट्टणक्खो वि कुणइ चंडिकं ॥ २ ॥

चत्तरिचतुक्कशब्दौ येषां संस्कृतेऽपि संमतौ तन्मते चत्थरिचउक्कशब्दौ न देश्यौ ॥ [२]

15

पीणच्छिण्णविगाणेसुं चंडिलचंडिअचवेणा ।

जुअकरपुडे चवेडी तजा चक्कप्पा चुडुप्पा य ॥ ३ ॥

L. 1. om. A; BCFGXZ ॥ अथ चकारादिः ॥ Some of the Mss. constantly confound च and व in the beginning of the words. This v. l. will not be noted in this varga. L. 2. AX तक्कु E चक्कु E चंगं ACGX चारु Z चारु BF चडवोडियाउ E °टियाउ C °टियाओ AXYZ °याउ. L. 3. C चडू (sic) EX चडू AEGXYZ य E दारुहत्थे BF °हत्थे X दारुहत्थे Z दारुहत्थो A चंभो AGYZ य C °सीमन्तो. L. 4. G तर्कुः X तर्कः Z तर्कुः C चडू. L. 5. CX हलपाटित° L. 6. cdd. °टिय BF तोडिज्झं G °डिस्स C चट्टुण FZ चट्टुण G चट्टुण. L. 7. GZ घरकुडिं cdd. न. L. 8. B वच्छरि° CF चच्छरि° X °चंडिक A हासणि° Z °णिम्मग्ग° C °गसरोसेसु. L. 9. C °चक्कोड Z °चक्कांडा C 1. hd. णोविय° ABFGYZ णाविय° A णावियचच्चग्गि-भेएसु. L. 10. B वच्छरी CF चच्छरी B वउट्टं X चहुट्टे BFX चंडिको चंडो रोषः BF चंडिलो नापिः. L. 11. C चच्चरं X om. from अग्निभेदः to °चक्कोडा in l. 12. L. 12. CGZ तीए G °जलिउं X °जलिउ GZ om. सो GZ चंडिलो cdd. इयाणिं. L. 13. BCFX हियय° C चच्छरि° GZ °णक्खे इ C कुणइ. L. 14. C चसूरि° BCF चच्छरि° X चत्तरि° BF °चतुक्क° X येषं. L. 16. BF °छिण° GZ °च्छिन्न° E °विगारसुं G °णेसु सद्धा चंडिल्ल° X °णेसु Z चंडिल्ल° E चण्डिलचिण्डिय° ABFGXYZ °चंडिय°. L. 17. BF जुअपुडे EGYZ जुय° C चवेडा X चवेडी EX तथा G थक्कप्पा° BF यं From चुडुप्पा t.) पीनः page 130 l. 1. illegible in G.

चंडिलो पीनः । चंडिओ कृत्तः । चवेणं वचनीयम् । चवेडी श्लिष्टं करसंपुटम् । चवेडी संपुटमित्यन्ये । चकप्पा तथा चुडुप्पा त्वक् । चुडुप्पं त्वग्विदलनमित्यन्ये ॥ यथा ।

चंडिअचकप्पवसणा चुडुप्पकन्दासणाहुअचवेणा ।

रिउणो अचंडिला तुह कुणन्ति भिल्लाण वि चवेडिं ॥ ३ ॥ [३]

5

चच्चिक्रचित्तला मण्डिअम्मि कुमुअम्मि चंदोज्जं ।

चक्खुडुणं च पेक्खणए चंचप्परमसच्चम्मि ॥ ४ ॥

चच्चिक्रं तथा चित्तलं मण्डितम् । चित्तलं रमणीयमित्यन्ये । चंदोज्जं कुमुदम् । स्वार्थे के चंदोज्जयं । अत्र चन्दिमा चन्द्रिका । चवला विद्युत् । इति चन्द्रिकाच-
पलाशब्दभवौ । चवइ कथयति । चयइ शक्नोति । चज्जइ पश्यति । चच्छइ तक्ष्णोति ।
10 इत्यादयो धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । चक्खुडुणं प्रेक्षणीयम् । चंचप्परं अस-
त्यम् ॥ यथा ।

चंचप्परं ण भणिमो कुणेसि चक्खुडुणे कडक्खेहिं ।

चंदुज्जयचच्चिका दिसाउ मयणाहिचित्तलकवोले ॥ ४ ॥ [४]

मोरम्मि चंदइल्लो चउक्करो कत्तिकेअम्मि ।

15

चडिआरो आडोवे अहिभेए चक्कुलंडा य ॥ ५ ॥

- L. 1. Z चंडिल्लो X चंडिउ C क्षत्तः X क्षप्तः BF ववेणं X चवेण C चवनीवं X वचनीं BF ववेडं From वेडी to संपुटम् excl. torn off in G. BF संपुड. L. 2. BF चुडुप्पां X चुडुक्का C चुडुप्प C 1. hd. त्वाक् C चुडुक्कं G त्वामिदलं G मित्यन्ये । यथा is illegible. L. 3. In G चंडिअ^० is illegible. BCFXZ चंडिय C चंडियक्कप्प^० BCFX ०डुय^० चवेणा illegible in G. L. 4. From रिउणो to कु torn off in G. B रिऊणो X भिल्लाणि G चवेडि. L. 5. 'BF धवव्विक्कचित्तला E मडि^० ABCFGYZ मंडियं GXYZ कुमुयम्मि. L. 6. EG चक्खुडुणं C चक्खुडुणं Z चक्खुडुणं X ०डुणयं RFZ व BF पिक्खणए A चच्च^० Z वंच^०. L. 7. B चच्चिक्रं From मण्डितं to त्यन्ये torn off in G. L. 8. cdd. विद्युदिति. L. 9. From चज्जइ to च्छइ torn off in G XZ चत्थइ GZ तक्ष्णोतीत्यादयो. L. 10. B ०पूक्ताः G नोक्ताः X नोक्ता BF वक्खुडुणं G ०डुणं (1) BXZ ०प्परमसत्तयं C चप्परमसत्तयं. L. 11. Z om. यथा. L. 12. C 1. hd. चंचप्परं G चच^० CX न G भणिमो C कुणसि C कडक्खेहिं. L. 13. Z ०चच्चिक्रा C दिसाओ BF ०लववोले Z ०कवोलो. L. 14. EY कत्तिकेयम्मि ABCFGXZ ०केयम्मि. L. 15. ABCFGXYZ ०चारो G चक्कुलंडा X चक्कुलंडा Z चक्कुलंडा C या.

चंदइल्लो मयूरः । चउकरो कार्तिकेयः । चडिआरो आटोपः । चकुलंडा सर्प-
विशेषः ॥ यथा ।

गणवइगज्जिअणच्चन्तचउकरचंदइल्लसदेहिं ।

तट्टगलचकुलंडो णच्चइ रुद्धो सचडिआरं ॥ ५ ॥ [५]

णामम्मि चरुल्लेवं चक्खडिअं जीविअव्वम्मि ।

चंदट्टिआ य खवए उम्मीए चक्कणाहयं चेअ ॥ ६ ॥

चरुल्लेवं नाम । चक्खडिअं जीवितव्यम् । चंदट्टिआ भुजशिखरम् । स्तवक इत्यन्ये ।
यदाहुः ॥ स्तवकश्चंदट्टिआसंज्ञः ॥ इति । अत्र । चञ्चरीओ भ्रमरः । चंदसाला जालकृता
गृहोपरि कुटिका । इति चञ्चरीकचन्द्रशालाशब्दभवौ । चच्चुप्पइ अर्पयति । चमढइ
भुङ्क्ते । चक्कमइ भ्रमति । इत्यादयो धात्वादेशेषूक्ता इति नोच्यन्ते । चक्कणाहयं 10
ऊर्मिः ॥ यथा ।

णीसासचक्कणाहयताविअचंदट्टिआइ तुह विरहे ।

कण्ठम्मि तीइ वट्टइ चक्खडिअं तुह तहा चरुल्लेवं ॥ ६ ॥ [६]

हालम्मि चउरचिंधो णारङ्गफलम्मि चक्कणभयं च ।

चंदवडाया अद्धावरिअङ्गी चक्खुरक्खणी लज्जा ॥ ७ ॥

चउरचिंधो सातवाहनः । चक्कणभयं नारङ्गफलम् । चंदवडाया अर्धप्रावृतदेहा ।
चक्खुरक्खणी लज्जा ॥ यथा ।

L. 1. Z चंदइल्लो BF चंडियारो C 2. hd. GX चडियारो Z चटियारो GZ चकुलुंडा
L. 3. BF णणवइगज्जिअं C °गडिअयं GXZ °गज्जिअयं CX °नच्चंतं Z °णच्चंततचं
°BF °चउकरं चंदं X °चउहूरं. L. 4. BFGZ तट्टं C °गलकुलंडो X °लंडो G
°चकुलुंडो Z °चकुलुंडो cdd. °डियारं (X °डिआरं). L. 5. C चरुल्लेयं Y चक्कं cdd.
°डियं C जीवियंमि Y जीवियम्मि XZ जीवियं. L. 6. GZ चंदिं cdd. °ट्टिया (Z °ट्टिया)
cdd. चक्खणां BFX वेअ A चेयं C चेय Y चेय (?). L. 7. C चरुल्लेयं B वक्खुं F
चक्खुं cdd. °डियं GZ चंदिं cdd. °ट्टिया BFG स्तवक CX सूचक. L. 8. CX यदाह
BF स्तवकश्चं G स्तवकचंदं C सूचकचं X सूचकश्चं BCFXZ °ट्टियां G °ट्टियां cdd.
°संज्ञ G °रीउ चंदसाला Z चंदशाला B °रुतो X °रुत्. L. 9. cdd. कुटिकेति X
चच्चुप्पइ Z चमढइ. L. 10. X भुक्ते CX चक्कंमइ G चंकम्मइ Z चक्कंमइ B °पूकाः GZ
इति नोक्ताः X चक्कणाहयं Z पक्कणाहयं. L. 12. B नीसासं X °चक्कणां cdd. °तावियं
(X °तोवियं) BFX °ट्टियाइ C °ट्टियाइ GZ °ट्टियाइ. L. 13. G वीइ cdd. °डियं BF
हहा. L. 14. ABC 1. hd. Z °विंधो E नारंगं E चक्कभयं. L. 15. X चंदवडाया C
अद्धां cdd. °वरियंगी CX °रक्खुणी. L. 16. C 1. hd. Z °विंधो X चउरचिंधो C 1. hd.
°वाहनाः BF नारंगफलं X नारंगं C चंदवडाया. L. 17. CX °रक्खुणी. XZ °रक्खुणी

दहूण तुमं चकणभयत्थणी अवरचउरचिंधं व ।

तम्मइ चंदवडाया मुद्धा वि हु मुक्कचक्खुरक्खणिआ ॥ ७ ॥

अत्र चलणाउहो कुक्कुट इति चरणायुधशब्दभवः ॥ [७]

चडुलातिलयं कञ्चणसङ्कुलिआलम्बिरयणतिलयम्मि ।

5 सढतण्डुलसिरभूसासु चाडचाउलयचालवासा य ॥ ८ ॥

चडुलातिलयं काञ्चनशृङ्खलालम्बिरत्नतिलकम् । चडुला रत्नतिलकमित्यन्ये । चाडो मायावी । चाउला तण्डुलाः । चालवासो शिरोभूषणभेदः ॥ यथा ।

जीए तुज्झ णिहित्तं चडुलातिलयं च चालवासो अ ।

तं चेअ चाड अणुसर किं चाउलखण्डणीइ मए ॥ ८ ॥ [८]

10 गण्ठिच्छेअयगिम्हाणिलेसु चारणयचारवाया वि ।

चिल्ला सउलीए चिविडणासए चिच्चिच्चरया ॥ ९ ॥

चारणओ ग्रन्थिच्छेदकः । कप्रत्ययाभावे चारणो । चारवाओ ग्रीष्मानिलः । चिल्ला शकुनिकाख्यः पक्षी । चिच्चो तथा चिच्चरो चिपिटनासः ॥ यथा ।

ण हु मेल्लइ पहरन्तो ही चिच्चं चिच्चरं च चिल्लं च ।

15 उअ मयणो माणिणि माणगण्ठिचारणयचारवायसहो ॥ ९ ॥ [९]

- L. 1. C दहूण Z चकणभयं C °भयच्छणी G °त्थणे Z °विंधं BCFXZ च. L. 2. C चंटं C सुद्धा G मुद्धा G सुक्कं CX °रक्खुं cdd. °णिआ. L. 3. X कुट्ट for कुक्कुट. L. 4. BF कंचणकलिं cdd. °लियां B °लंविं AG °लंविं. L. 5. E °तुंडुलं BX °तंडुलं EX om. सिर X °भूसासुं चाउडं G बाभुचाउलयमालं. L. 6. B वडुलां GZ चटुं BF °लंविरत्तं BG चडुला (!) Z चटुला B °लिलकं. L. 7. X तंडुला C रोभूषणं 2. hd. delete रो. L. 8. C तुज्झज्ज णीहित्तं B चडुला (!) GZ य L. 9. X त for तं BF रेअ. L. 10. E गंठिं BF °छेअअं G °छेययं YZ °छेययं E °गेम्हां X °णिलेसुं B °वारिवाया Z °चारचाया. L. 11. C चिल्लो X चिल्ली BF चिव्वविच्चरया YZ चिव्वचिच्चरया. L. 12. GX °णउ BF °छेदः GX °वाउ X ग्राष्मानिलः B विल्लः F चिल्लः. L. 13. BFGZ चिव्वो C चिल्लो C तचा BF विच्चरो G चिच्चिरो Z चिच्चरो CZ °नासिकः X °नाशिकः. L. 14. BCF न BF विच्चं विच्चरं च GZ चिव्वं GX चिच्चिरं C चिरं Z चिच्चरं. L. 15. BCFX उअ GZ मअणो C माणिणि X माणिणि.

बालम्भि चिल्लचेडा चिच्चं रमणे हुआसणे चिच्ची ।

चिंचिणिचिंचा अम्बिआए तह चिंचणी घरट्टीए ॥१०॥

चिल्लो तथा चेडो बालः । चिच्चं रमणम् । चिच्ची हुताशनः । चिंचिणी तथा चिंचा अम्बिका । कैश्चित् चिंचिणिचिंचाशब्दः समस्त एव अम्बिकावाचकत्वेन प्रोक्तः । चिंचणी घरट्टिका ॥ यथा ॥

5

चिंचवणे चिंचिणिआचडिए चेडम्भि चिच्चठिआचिल्ला ।

उअ धावइ जणणी चइअ चिंचणीचिच्चिकम्माइं ॥ १० ॥ [१०]

मसयम्भि चिल्लिरी रोमसम्भि चिमिणो कुडीइ चिरया य ।

चिक्खल्लो कदमए मुसले चिल्लूरचेलुंपा ॥ ११ ॥

चिल्लिरी मशकः । चिमिणो रोमशः । चिरया कुटी । चिक्खल्लो कर्दमः । चिल्लूरं 10 तथा चेलुंपं मुसलम् ॥ यथा ।

चिक्खल्लिअचिरयाए चिल्लिरिडसिआ तुहारिणो चिमिणा ।

कण्डन्ति सयं चिल्लूरएण चेलुंपपाणितुल्लबला ॥ ११ ॥

अत्र चिंचइ मण्डयतीति धात्वादशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [११]

L. 1. BEFGXZ बालम्भि C चिल्लाचेडा X चिल्ला° BF चित्तं E चित्तं GZ चित्तं ABCFGYZ हुआसणे E चित्ती Z चिच्ची. L. 2 C चिंचिणिं BF विंचिणिवेंचा Z °चेंचा ABFG अंवि° X अंवि° cdd. °लियाए BF विंचणी ACEFG चिंचिणी X चिंचिणा G घरट्टीए. L. 3. BFGXZ बालः G चिच्चं Z चिच्च B वेंचा F चेंचा. L. 4. X कैश्चित् Z कैश्चित् चिंचि° BF चिंचिणिचिंचाशब्दः G °चिंचाशब्दः कैश्चित् समस्त एव अम्बिकावाच° X °चेंचाशब्दः समस्तमेव. L. 5. CGXZ चिंचिणी. L. 6. G चिंचि° cdd. °णिया° X चेडिंमि BF विच्च° GX चिच्च° C च° cdd. °ठिय°. L. 7. BF उय C उव धाव BF वइय C चइ (sic) GZ रइय X चइय BF विंचिणी° G चिंचिणी° X चिंचण° BF °विंचि° C °चिंच° BF °कम्माइ C °कम्माइं. L. 8. B मसयंमि G मसयंमे X चिच्चिरी AGZ कुडीए C या. L. 9. E चिक्खल्लो G चिक्खल्लो E मुसले A चेलूर° C चिच्चूर° GZ चेलूर° X °चेलूयां. L. 10. BF चिल्लिरी X चिच्चिरी G चिल्लिरी रोशः । चिरिरिया कुटी । G चिक्खल्लो In C चि° क° from 2. hd. only CX चिच्चूरं G चिल्लूरं. L. 11. X चेलूरं CGX मुशलं. L. 12. G चिक्खि° cdd. °ल्लिय° BF °दसिय CGXZ °दसिया. L. 13 Z सय C चिच्चूरएण GZ चिल्लूरएण X चिल्लूरएण चेलुंप° BF °पाणिणितुल्लबला CX °बलो G °बल Z °बलो. L. 14. BF चिंचइ X om. मण्ड.

उल्ले चिलिच्चिलचिलिच्चीला परितोसिअम्मि चित्तिओ ।

चिरिहिट्टी अ चिणोट्टी महुपडले चित्तदाऊ अ ॥ १२ ॥

चिलिच्चिलं तथा चिलिच्चीलं आर्द्रम् । चित्तिओ परितोषितः । चिरिहिट्टी गुञ्जा ।
चिणोट्टीशब्दोऽपि देश्यः । पर्यायमङ्गत्वा तूपात्तः । चित्तदाऊ मधुपटलम् । केचित् ।
5 तिणिसम्मि चित्तदाऊ इति पठन्ति तिणिसं च वृक्षविशेषमाचक्षते । अस्माभिस्तु सारतर-
देशीदर्शनेन तिणिसशब्दो मधुपटलार्थो व्याख्यातः । तत्र युक्तयुक्तत्वे बहुवृत्तानः
प्रमाणम् ॥ यथा ।

सवरो सेअचिलिच्चिलमंसुचिलिच्चीलमरिवहुं तुज्झ ।

चिरिहिट्टिलोअणो महइ चित्तदाउं च चित्तिअचित्तो ॥ १२ ॥ [१२]

10

चण्डातकम्मि चिंफुल्लणी चिरिचिराचिरिंचिरा धारा ।

चलिअम्मि अ चिंचइओ णिण्णासिअयम्मि चिद्विओ ॥ १३ ॥

चिंफुल्लणी स्त्रीणामर्थोरुकवस्त्रम् । चिरिचिरा तथा चिरिंचिरा जलधारा । चिंचइओ
चलितः । चिंचइओ मण्डित इति तु मण्डितात्वादेशो सिद्धः । चिद्विओ
निर्नाशितः ॥ यथा ।

L. 1. C 2. hd. ओल्ले A चिलिच्चिलचिलिच्चिला BF विलिच्चिलचिलिच्चिला C चिलिच्चि-
लिच्चिला C 2. hd. चिलिच्चिलंचिं E चिलिच्चिलचिलिच्चिला GZ चिलिच्चिलचिलिच्चिला (Z °चीला)
X चिलिच्चिलचिलिच्चिला Y चिलिच्चिलचिलिच्चिला ABCFGYZ °सियम्मि AXZ चित्तविउ
BF चित्तचिओ CGY चित्तविओ. L. 2. A चिरिहिट्टी C °हिट्टी EX °हेट्टी Y °हेट्टी
Z °हिट्टी AGYZ च C चिणोट्टी Y महुपडले E चित्तदाऊ X चित्तदाऊ Z चित्तदाऊ
ABCFGYZ च X आ. L. 3. BF विलिच्चिलं तथा विलिच्चिलं G चिलिच्चिलं Z चिलि-
च्चिलं X आर्द्रं BF चित्तचिओ CZ °विओ GX °विउ B चिरिहिट्टी CGXZ चिरिहिट्टी. L. 5.
BCFX तिणिसम्मि G चित्तदाऊ X om. पठन्ति BCFX तिणिसं G तिणिसं Z तिणिसं. L. 6.
X तिणिसशब्दो GZ चित्तदाऊशब्दो. G व्यातः cfr. 5. 11. X युक्तत्वेन. L. 8. cdd.
सेयं B °विलिच्चिलं C (F1) °विलिच्चिलं G °चिलिच्चिलं BF °चिलिच्चिलमरिं C
°चिलिच्चिलं G °चिलिच्चिलं Z °चिलिच्चिलं GZ °वहु C तुज्झं X कुञ्ज. L. 9. CXZ
°हिट्टी G °हिट्टी GZ °लोयणो C महइ BF व चित्तविउविउ C व CGXZ चित्तविउ.
L. 10. A चिंफुल्ल EX °ल्लिणी X वि चिरिचिरा° BF चिरिचिरा° C चिरिचिरा° Y °चिरिचिरा
C om. धारा. L. 14. ABCFGXYZ चलियम्मि AGYZ च C चि BC चिंचइओ F
चिंचइओ AG, C 1. hd. X °इउ BFY णिण्णासियम्मि (Y °यम्मि) GZ निन्नासियं
ACEGXY °सियं C चिण्णविओ AGXZ °विउ. L. 12. X °मर्द्धोरुक वस्त्रम् B
(F1) चिरिचिरा C twice तथा चिरिचिरा G तथा चिरा (sic) X तथा चिरिच BF om. जल
BF चिंचइओ GX °इउ. L. 13. B चलितः C 1. hd. GX °इउ BF मंडितः BCFX
om. तु मण्डि G °देशसिद्धि CXZ सिद्धं X चिद्विउ.

घणजलचिरिचिराचिद्विआ पवसिअवहूउ चिंचइआ ।

णयणंसुचिरिचिरोल्लिअचिंफुल्लणिआउ पिअहुत्तं ॥ १३ ॥

अत्र चिंचिल्लइ मण्डयतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [१३]

दहिए चिरिडिहिल्लं चीही मुत्थासमुत्थतिणे ।

चीवट्टी भल्लीए चुको मुट्टीइ चुज्जमच्छरिए ॥ १४ ॥

5

चिरिडिहिल्लं दधि । चीही मुस्तोद्भवं तृणम् । चीवट्टी भल्ली । चुको मुष्टिः । चुज्ज आश्चर्यम् । ओत्संयोगे । इति चोज्जं इत्यपि ॥ यथा ।

सा हिण्डरे तइ चिरिडिहिल्लमत्त णवचीहिसमयम्मि ।

दढचुक्ककामचीवट्टिताडिआ जं जिण्णं तं चुज्जं ॥ १४ ॥ [१४]

परिसोसिअम्मि चुंछो ससिणेहे चुप्पचोप्फुच्चा ।

10

चुल्ली सिलाइ चुडुली उक्का चुणिओ विधारिअए ॥ १५ ॥

चुंछो परिशोषितः । चुप्पो तथा चोप्फुच्चो सस्नेहः । चुल्ली शिला । अत्र । चुच्छं तुच्छम् । इति तुच्छशब्दभवत्वान्नोक्तम् । चुडुली उल्का । चुणिओ विधारितः ॥ यथा ।

सुन्दर तइ चोप्फुच्चा अचुप्पविरहगिचुडुलिचुंछा वि ।

बालधरिअ व्व चुल्ली सा अच्छइ आसतन्तुचुणिअप्पा ॥ १५ ॥ [१५] 15

- L. 1. BF °जलचिरिचिरिचिरा° cdd. °विया C एवसिअ° BF पसिय° GXZ पवसिय° BCFZ °वहूओ BF विंवइया CGXZ °इया. L. 2. CX °चिरिचि° cdd. °ल्लिय° BF °चिंफुल्ल° X °चिंफुल्लु° BFX °णियाउ C °णियाओ GZ °णिया हु cdd. पिच° G °हुत्तं. L. 3. X चिल्लइ मंडयतीति B °पूकः X °पूकं. L. 4. B विरिंडिहिल्लं C चिरिंडि° FXY चिरिंडि° A चीहं C मुच्छासमुच्छ° X मुच्छा° A °चिणे. L. 5. CG चिवट्टी Z चीवट्टी In C भल्ली only 2. hd. margin. E चुट्टो ABEFX मुट्टीए A मुज्जम°. L. 6. B विरिंडि° C चिरिंडि° X चिरिंडि° X मुस्तोद्भवो GZ चीवट्टी BF मुष्टि. L. 7. X आश्चर्य GZ उत्संयोगे X उत्संयोग cfr. Siddhah. १. ११६. C °संयोग BF व इति BF वोज्जमित्यपि C चोड्जमित्यपि GXZ चोज्जमित्यपि. L. 8. GZ तइ BF चिरिंडि° CX चिरिंडि° G चिरिंडि° G णववीहि° X णववीहि°. L. 9. CZ °चीवट्टि° G °चावट्टि° X °चीचट्टि° cdd. °ताडिया BCFX चोज्जं. L. 10. BF परिसोसयम्मि ACGYZ °सियम्मि X परिपरिसोसिअम्मि BF वुच्छो C 1 hd. मुंछो corr 2. hd. AY °चोप्पुच्चा BF चुप्पचोप्पुच्चा C चोप्पचोप्फुच्चा E °चोप्फुच्चा G °चोप्पुथो X °चोप्फुच्चा Z °चोप्पुच्चा. L. 11. C 1. hd. चुल्ला C चुडुली E चुट्टुली X चट्टुली BF चुणिउ E चुणीओ X चुणीउ Z चुणिउं BF विधा° ABEFGYZ °रियए C 1. hd. om. विधा° C 2. hd. reads विहारिए. L. 12. X चुचो C 2. hd. margin चुंछो परिशोषः with the remark मूलपुस्तके नास्ति; om. C 1. hd. G °पिन C चिप्पो C चोप्फुच्चो BFGX चोप्पुच्चो Z चोप्पुच्चो Z चुत्थं. L. 13. G चुत्थमिति XZ तुच्छमिति X चुणिउ Z विधीरितः. L. 14. C तइ B चोप्पुच्चा C चोप्फुच्चा G चोप्पुच्चा Z चोप्पुच्छा X अचुप्प° BF °वुडिलि° C °चुडलि° X °टुडलि°. L. 15. cdd. बाल° G °धरिय Z °चरिय C चच Z मिव्व for व्व BF आसतन्तु° Z °तुणिअप्पा.

चुण्णासी दासी चुंचुअचुप्पलचुंभला य सेहरए ।

चुण्णाया य कलाए छागम्मि अ चुक्कुडचुलुप्पा ॥ १६ ॥

चुण्णासी दासी । चुंचुओ तथा चुप्पलो तथा चुंभलो शेखरः । चुण्णाया कला ।
चुक्कुडो तथा चुलुप्पो छागः ॥ यथा ।

5 चुण्णासीइ सचुण्णायाए चुप्पलचुलुप्पिदुद्धाई ।

रे जडचुंभलचुक्कुड अप्पसु किं चुंचुआइणा मज्झ ॥ १६ ॥

अत्र चुक्कुड भ्रश्यतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोच्यते ॥ [१६]

चुप्पालओ गवक्खे वत्थे णवरत्तयम्मि चुप्पलिअं ।

चुल्लोडओ वि जेट्ठे चुण्णप्पहयम्मि चुण्णइओ ॥ १७ ॥

10 चुप्पालओ गवाक्षः । चुप्पलिअं नवरत्तं वस्त्रम् । चुल्लोडओ ज्येष्ठः । चुण्णइओ
चूर्णाहतः । चुण्णिओ रेणुविच्छुरित इति तु चूर्णितशब्दभवः ॥ यथा ।

चुप्पालयदारेणं णवचुप्पालिआइ पिच्छपहरन्ती ।

ओ चुल्लोडयजाया चुण्णइआ देअरेण फग्गुच्छणे ॥ १७ ॥ [१७]

अलसम्मि चुंचुमाली चुंचुलिपूरो अ चुलुअम्मि ।

15 वलयावलिथणसिहवामणएसुं चूडचूअचोला य ॥ १८ ॥

- L. 1. AZ चुंचुय° BF चुंवय° C चुम्बय° E चुंचुअ° G चुंवय° C °चुप्पलं. L. 2.
C चुण्णाया GZ अ X कलए AGYZ °म्मि य BCF चुक्कुड° E चक्कुड° B °चुलुप्प X
°चुलुप्पा. L. 3. BF चुंचुओ C चुम्बुओ G चुंवुउ X चुंनुउ BCF om. तथा चुप्पलो
P, C 1. hd. X शेखरः. L. 4. CX चुक्कुडो G चुलुंपो G om. यथा. L. 5. B
°चुलुप्पि° X °चुलुप्पि° C °दुद्धाई. L. 6. B °चुक्कुड CFX °चुक्कुड BF चुंवुणाइणा G
चुंवुआ° C मज्झं Z मज्झं. L. 7. BF भ्रश्यतीति C भ्रश्यतीति G पश्यतीति X त्रम्पतीति
B °देष्टुक्° G °मिति नोक्तः । Z नोक्तः. L. 8. G °लउ X °णउ CY वच्छे G नव° Z
नवरत्त° cdd. चुप्पलियं. L. 9. AGX °डउ C जेट्ठि E जेट्ठे AX °इउ In G from
इओ to वाक्षः l. 10 torn off. L. 10. X चुप्पाणउ cdd. °लियं GX °डउ ज्येष्ठः GX °इउ.
L. 11. X चूर्णहित GX चुण्णिउ In G तु चूर्णितशब्द is illegible. L. 12. C नवचुप्प°
X तवचुप्प° CXZ °लियाई BF °लियाई In G from वचु° to ओ l. 13 incl. torn off. Z
पिच्छपरिहन्ती. L. 13. CX उ cdd. चुण्णइया CX देवरेण G देअरेणे Z फग्गुच्छणे.
L. 14. A अलसम्मि BF अलसं C चुंचुमाली A °मीली X चुंचुमाली EXY चुंचु° B चुंवु°
CE चुंचु In G चुंचु is illegible AGYZ य ABFGZ चुलयम्मि C चुलुयम्मि Y चुलुयम्मि
X लुअम्मि (om. चु). L. 15. BCEF चलया° X वलिया° CE °चलिथण° XX
°घण° BF °वावणेसुं E °सिहमणएसुं X °मणएसुं From वाम° to य torn off in G. E
चूड° BF चूडचूओअचोला Z अ.

चुंचुमाली अलसः । चुंचुलिपूरो चुलुकः । अत्र चुलुचुलइ स्पन्दत इति धात्वादेशे-
षूक्तमिति नोक्तम् । चूडो वलयावली । चूओ स्तनशिखा । चोलो वामनः ॥ यथा ।

तुह जलचुंचुलिपूरो वि दुल्लहो चुंचुमालिणो चोल ।

मणिचूडमण्डिआ चारुचूअआ कामिणीउ किं महसि ॥ १८ ॥ [१८]

मालूरतोत्तणहसिइचोदसिआ चोढचोत्तचोरलिआ ।

5

चच्चा य हत्थबिम्बे तलप्पहारे अ णायव्वा ॥ १९ ॥

चोढो बिल्वः । चोत्तं प्रतोदः । चोरली श्रावणकृष्णचतुर्दशी ॥ यथा ।

चोरलिपवित्तयछणे चोढदलेहिं तए हरो महिओ ।

मयणसरचोत्तणुण्णा जं तुममेसा अहिसरेइ ॥ १९ ॥

चोप्पडइ अक्षतीति धात्वादेशेषूक्तमितीह नोक्तम् ।

10

॥ अथानेकार्थाः ॥

चच्चा स्थासकः प्रसृतहस्ताघातश्च ॥ [१९]

चंडिज्जो खलकोवेसु चप्पलं सेहरे असच्चे अ ।

कुण्डलवट्टुलदोलाफलयविसालेसु चक्कलयं ॥ २० ॥

L. C (G!) चुंचु° C चुंचुलि° *edd.* चुलुकः BFX *om.* अत्र BF चुलुचुलइ C चुलुचुल इति X चुलुचलइ G स्पन्दत *om.* C. L. 2. C चलयाचली BF चुओ XZ चूड BF स्तनशिखा C 2. *hd.* also सूत° From चोलो to यथा torn off in G. L. 3. C च for वि C चुंचु G °मणिणो. L. 4. BF मणिव्वड° *edd.* °मंडिया BF चारुअआ G °चूयआ CX °चूअया Z °चूयया C कामिणीओ G किं. L. 5. G °सिह° BF °वोदुसि- सिया X °वोदु° ABCEFXYZ °सिया In G सिआ चो torn off. BF °चोरलया G °वोत्तलिया XYZ °लिया EXY insert ॥ अथानेकार्थाः ॥ L. 6. GZ चच्चा BFG °विवे B तलप्प° GYZ य C णायच्चा. L. 7. BF चोढो BFG बिल्वः X बिल्लुः X °चतुर्दशी. L. 8. GZ °पवियत्तछणे GXZ महिउ. L. 9. C °सरा° GZ °णुन्ना X ज BF तुममेसा. L. 10. CX चोडप्पइ Z अक्षयतीति CX °कमिति नोक्तं GZ °षूक्त इतीह नोक्तः. L. 11. *om.* A and E here. L. 12. BF चत्वा G प्रसृत° CX प्रसृति°. L. 13. BF °कोनेसु A °कोवेसु B चप्पलं E चुप्पलं B ऽसच्चे ABCFY य. L. 14. BF °वट्टुल° C °वट्टुल° E °वट्टुल° Z °चट्टुल° B °दोलापल° C चक्कलयं G चक्कउयं.

चंडिज्जो पिशुनः कोपश्च । चप्फलं शेखरविशेषोऽसत्यं च । सामान्यशब्दा अपि विशेषे वर्तन्त इति हि न्यायः । चक्रलं कुण्डलं वर्तुलं दोलाफलकं विशालं चेति चतुर्थम् । अत्र चटुइ मृद्नाति भुङ्क्ते पिनटि चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [२०]

चारो पिआलगुत्तीच्छासुं चिक्राप्पतणुअधारासु ।

5

चम्ममयवारिभण्डे तणुधारादिणमुहेसु अ चिरिका ॥ २१ ॥

चारो पियालवृक्षो बन्धनस्थानमिच्छा चेति त्र्यर्थः । चिक्रा अल्पं वस्तु तनुधारा चेति द्वयार्था । चिरिका चर्ममयजलभाण्डं तनुधारा प्रत्यूषश्चेति त्र्यर्थः ॥ [२१]

चिंधालं रम्पे उत्तमे अ चुल्लो सिसुम्मि दासे अ ।

पाणप्पवालमुक्कच्छन्दारुइवइअरेसु चुणओ वि ॥ २२ ॥

10 चिंधालं रम्यं मुख्यं च । चुल्लो शिशुर्दासश्च । चुणओ चण्डालोऽल्पो बालो मुक्त-
श्छन्दोऽरोचको व्यतिकरश्चेति सप्तार्थः । चुणओ विअरओ इति धनपालः । आप्रातार्थे-
ऽपीति केचित् ॥ [२२]

चञ्चुचुलएसु चुंचुलि अवगमिअसइण्हयासु चुंचुलिअं ।

चुंचुणिआ चुअपडिरवरमणम्बिलिमुट्टिजूअजूआसु ॥ २३ ॥

L. 1. B वप्फलं X चुप्फलं BX शेखरं BCFX असत्यं. L. 2. XZ वर्तन्ते BX
om. हि. L. 3. BFG चटुइ Z चटुइ or चटुइ C 1. hd. मृद्नाति G मृद्नाति X मृदुनाति
X पिनाटि BF °पूक्त इति X °पूक्तः इति BFG नोक X नोकः. L. 4. CZ चोरो
ABCFGXYZ पियालं C °गुभीच्छासुं E °गुत्तीच्छासुं GX °छासु Z °च्छसु BF
चिक्रा अण् Y चिक्राऽण् Z चिक्रण्ये CGYZ °तणुयं. L. 5. BF °वाडिभंडे E
°भंडे Z °मुहे (om. सु) Y य. L. 6. CZ चोरो C पियालं X अल्पवस्तु. L. 7.
X द्वयार्थाः B त्र्यर्थः X त्र्यर्थः L. 8. ABCFGYZ य (twice). L. 9. A
पाणपायां ABCFGZ °वालं Z °छंदां ABCFGXYZ °वइयरेसु E °चइयरेसु X चुणउ
Z वुणउ. L. 10. G रम्य om. G; X मुख्यं BF व CZ वा B शिशुः दासश्च C शिशुर्दा
G युणउ X चुणउ XZ चंडालः अल्पो BFGZ बालो GZ मुक्तछंदो BX मुक्तः छंदो.
L. 11. B आरोचको CX अरोचको CGZ चुणउ X चुरउ BF वियरओ Z चिअं
C 1. hd. GXZ °रउ. L. 13. ABCEF °चुलएसु GZ °चुएसु X only चुंचुलएसु
ABCFGY अवगमियं E °गम्मियं CGZ °सइण्हिं cdd. °यासु AC चुंचुलियं B वुंचुलियं
EFGXYZ °लियं L. 14. C चुंचुं cdd. °णिआ BF वुअं Y चुंचं X वुअं C 1.
hd. °पडिरं X °पडिरं ABFGZ °णंवल्लिं C °णंचिल्लिं X °णंमल्लिं A °मुहं E °मुडिं
G °मुडिं X °मुडिज्जुयं X adds ॥ अथ छादिः ॥

चुंचुली चञ्चुश्चुलुकश्च । चुंचुलि इति लुप्तविभक्त्यन्तो निर्देशः । चुंचुलिअं अवधारितं सतृष्णता च । चुंचुणिआ च्युतं प्रतिरवो रमणमम्लिका मुष्टिद्युतं यूका चेति षडर्था । प्रतिरव इति सामान्यशब्दोऽपि विशेषे गोष्ठीप्रतिरवे वर्तते । यदाह ॥ चुंचु-
णिआ प्रतिरवो गोष्ठ्याम् ॥ केचित् चुंचुणिअं चलितेऽप्याहुः ॥ [२३]

॥ अथ छादिः ॥

5

छल्ली तजाइ छद्दी सेज्जाए वज्जुलाइ छडा ।

कविकच्छू छंकुइछुंछुईउ छलिआ छइल्लछप्पणा ॥ २४ ॥

छल्ली त्वक् । छद्दी शय्या । छडा विद्युत् । अत्र छणो उत्सव इति क्षणशब्द-
भवोऽयमिति नोक्तः । छंकुई तथा छुंछुई कपिकच्छूः । छलिओ छइल्लो छप्पणो
इत्येते त्रयोऽपि विदग्धार्थाः । अन्योन्यपर्यायभङ्ग्या तु निबद्धाः ॥ यथा ।

10

कयलीछल्लिं छंकुइमम्बुजछदिं पि छुंछुईं मुणइ ।

छलिएण छइल्लपिआ तेण विणा छडचलेण छप्पणा ॥ २० ॥ [२४]

छवडी चम्मं छप्पंती णिअमो जत्थ लिहिअए पउमं ।

तणुए छउअच्छिक्कोलिआ छमलओ अ सत्तछए ॥ २५ ॥

L. 1. C चुंचुली G om. चुंचुली C चुञ्चुलकश्च (sic) BFGZ चुंचुः चुं GZ चुलकश्च
X चुंचुश्च BCFX चुंचुलीति GZ चुंचुलीति Z चुंचुलीति C चुंचुं G Z लियं. L. 2. X
धारितमृत् C चुंचुं cdd. णिया X only चुणिया B च्युतं C 1. hd. च्यतं 2. hd. च्युतं
X सुतं X मल्लिका. L. 3. BCFXZ षडर्थाः G षडर्थं C वशेषे 2. hd. चशेषे BF
विशेषगोष्ठीं CG गोष्ठीं GZ रवे पि G युचुणिआ BCFXZ णिया. L. 4. BFGX
गोष्ठ्यां C om. केचित् BCFX णियं G चुंचुअं चलिते X चलते. L. 5. om. A;
BCFXZ छादयः Y om. अथ. L. 6. GZ तजाए B विज्जुलाइ C विजुं A विज्जं Y
लाए. L. 7. A कत्थु E छुंछुईओ BGXY छुंछुं C ईओ X ईउ ABCFGYZ
छलिया X छइल्लं Y छप्पणा. L. 8. BF छणा उत्स इति C छाणा उत्सव इति.
L. 9. B छंकुइ B छुंछुइ BF छइल्लिउ GXZ छलिउ. L. 10. CX om. इत्थं
B धार्था B वद्धा. L. 11. BF छंकुणइमंबुजछदिं GX इमंबुजं Z इमंबुजं C छट्ठि
BF छुंछुई CX छुंछुई G छुंछुयं Z छुंछुई. L. 12. CX छलियेण cdd. णिया Z चिणा
वलेण. L. 13. C 1. hd. छम्मं cdd. णियमो (Y नियमो) CGXYZ लिहियए E पउमो
L. 15. A छउअच्छिक्कोलिआ BCEF छओअं GYZ छउयं X छउलं C छिक्कोलिया
ABFGYZ लिया ABFGXZ छमलउ AEY य BF सत्तछ.

छवडी चर्म । छप्पंती नियमविशेषो यत्र पद्मं लिख्यते । छउअं तथा छिकोलिअं तनु । छमलओ सप्तच्छदः ॥ यथा ।

जस्स कए छप्पंतिं करेसि छउअङ्गि सो वि तुज्झ कए ।

छमलयतलम्मि छिकोलिऊण मिह्लेइ मिगछवडिं ॥ २१ ॥

5 अत्र । छडुइ मुञ्चति । छज्जइ राजति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [२५]

खन्दे छडक्खरो वि हु छासी तक्कम्मि रिच्छए छारो ।

छाही खे छाईओ माईओ लहुअमच्छए छिद्दो ॥ २६ ॥

छडक्खरो स्कन्दः । छासी तक्कम् । छारो अच्छमल्लः । छाही गगनम् । छाया-
वाचकस्तु छाहीशब्दश्चायाशब्दभव एव । छाईओ मातरः । छिद्दो लघुमत्स्यः ॥ यथा ।

10 छाइछडक्खरछाहीमणी ण पणमेसि कहसु कस्स कए ।

छासीहारिणि धूए छारसिरे छिद्दगन्धिह्ले ॥ २२ ॥ [२६]

छिल्ली सिहाइ छित्तं छिविए जारेसु छिण्णछिण्णाला ।

छिव्वं कारिममुच्छुदले छिविअं वाहलीइ छिंछोली ॥ २७ ॥

छिल्ली शिखा । छित्तं स्पृष्टम् । छिण्णो तथा छिण्णालो जारः । जारेष्वित्येक-

15 शेषाद्बहुवचनात् छिण्णा छिण्णाली स्त्रीत्यपि । छिव्वं कृत्रिमम् । छिविअं इक्षुखण्डम् ।
छिंछोली वाहली । वाहलीशब्दश्च लघुजलप्रवाहवाचको देश्य एव वक्ष्यते ॥ यथा ।

- L. 1. B छप्पंती C पमं X पद्म GZ छउअं G लिक्को° cdd. °लियं. L. 2. C तनु
X तनुः GXZ °लउ. L. 3. B छप्पंति C छप्पंती X छप्पती GZ छउअंगि. L. 4.
BF छिकोलिओ ण X °लिउण G मिह्लोइ C °च्छिवडीं X °च्छिवडिं G °छिउडिं Z °छउडिं.
L. 5. BF छडुइ G छडइ X मुंचइ GX राजते C °पूको इति X °पूका इति. L. 6.
A छडक्खरो Y कडक्खरो B छासी BF रिच्छए G छारो. In G छ and ल are frequently
confounded in the beginning of the words. L. 7. BF छाईओ AX छाईउ
Z लाईउ BF माईओ AZ माईउ X माईउ G om. माईओ CGYZ लहुअ° A °मत्थए C 1.
hd. विद्दो E छिद्दो. L. 8. BX कखंदः G स्कदः G °मल्लं L. 9. BCF
°शब्दः छा° X °शब्द छा° BF छाईओ X छाईउ Z छोद्दो G लघ°. L. 10. C
छइ° BCF °मणि. L. 11. C °हारिणी X °हारणि GZ छारसिए G छेद्द° C °गंधेह्ले.
L. 12. Z छित्त X छिविए GZ छिन्नछिन्नाला. L. 13. GX छिव्वं Z छिव्व C °ममुच्छुदले
छिडिइं ABEFGXYZ छिवियं E वाहलीइ. L. 14. BF छिल्ला GZ छिन्नो तथा छिन्नालो.
L. 15. C °त्येकशपो बहु° BCFX °षाद्बहु° X °वचनात् G °नाच्छिन्ना छिन्नाली इत्यपि Z
च्छिन्ना च्छिन्नाली स्त्री इत्यपि X छिव्वं BCFXZ छिवियं G लेवियं. L. 16. Z छिंछोली X
वोहली° CX °शब्दस्तु.

छिब्वसिणेहच्छित्तच्छिल्लिं छिविण भोलिऊण सिसुं ।

जं चलसि घडकरा तं छिण्णे छिंछोलिआइ छिण्णालो ॥ २३ ॥ [२७]

छिप्पीरं च पलाले छिप्पालो सस्ससत्तउसहम्मि ।

छिल्लरमवि पल्ललए मुहविकोणे अ छिब्वोल्लो ॥ २८ ॥

छिप्पीरं पलालम् । छिप्पालो सस्यासक्तो गौः । छिल्लरं पल्ललम् । छिब्वोल्लो 5
निन्दार्थं मुखविकूणनम् । विकूणितं मुखमेवेत्यन्ये ॥ यथा ।

तुज्झ कए बाहेहिं सा छिल्लरयं भरेइ दुट्ठ तुमं ।

छिब्वोल्लेण तमिक्खसि छिप्पीरतिणं व छिप्पालो ॥ २४ ॥

अत्र । छिब्व छिह्व स्पृशति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोकौ ॥ [२८]

छिप्पालुअछिक्कोअणछिहंडया पुच्छअसहनदहिसरा ।

10

छिण्णोब्भवा य दुव्वा तह छिण्णच्छोडणं सिग्घे ॥ २९ ॥

छिप्पालुअं पुच्छम् । छिक्कोअणो असहनः । छिहंडओ दहिसरः । छिण्णोब्भवा
दूर्वा । छिण्णच्छोडणं शीघ्रम् ॥ यथा ।

वरछिप्पालुअ छिण्णोब्भवाछिहंडेहि धवल पुट्ठो सि ।

छिण्णच्छोडणगमणे हक्काछिक्कोअणो हवसु इण्हि ॥ २५ ॥ [२९] 15

- L. 1. C सिब्वसिणेह° X छिच्च° Z om. च्छित्त B °छित्तत्थिल्लिं CX °छित्ता छिल्लिं G °छित्तं छिल्लं Z °छिल्लं B छिचिण C विण F छिविण BF भोलिऊण G °उण X भोजिऊण.
L. 2. CGXZ बलसि C 2. hd. दलसि C घडकरां GZ छिल्लो BCFX °लियाइ GZ °लियाइं GZ छिन्नालो. L. 3. F छिप्पीरं C om. च BF व G सस्सचत्त° Z सस्सवत्तसहम्मि.
L. 4. C छिण्णरमवि G °विकोळे X °विकोणो Z om. अ BFY य G वि BCF छिचोलो AGDX छिब्वोल्लो Z विब्विल्लो. L. 5. GZ सस्यसक्तो X सस्यासस्यासक्तो BXZ छिब्वोल्लो C (FGI) छिचोलो D छिब्वोल्लो. L. 6. G सुखचि° X °विकूणनं Z °चिकूणनं BF विकूमुख° or विकूमुख° X विकूणितं Z विकूणितं CZ मुखसेवे° X मुखसेवे° (!). L. 7. BCFXZ बाहेहिं G बाहेहिं C छिल्लरं X छिल्लरं B दुट्ठ C दुट्ठ F दुट्ठ G दुट्ठ Z पुट्ठ C तमं.
L. 8. BF छिचोल्लेण C छिचालेण D विब्वोल्लेण GZ छिब्वोल्लेण CXZ °तिणे G °तिण C च. L. 9. X छिब्व छिइ छिह्व G स्पृशति स्पृहयति धात्वाविति नोकौ (sic) Z स्पृशति स्पृहयतीति धात्वादेशे° B °पूका नोकौ. L. 10. GYZ °लुय° BFG °छिक्कोणय° Z °छिक्कोयण° GZ °छिह्वया A पुत्थ° C दहिसरा X adds य. L. 11. GZ छिन्नो° B छिण्णोद्भवा Y छिण्णु° EX °भवा BF दुव्वा GZ च्छिन्न°. L. 12. G °लुयं पुच्छं Z °लुयं X °लूअं पुच्छ BF विकोअणं X छिह्वड B छिण्णोद्भवा XZ छिन्नोद्भवा C छिन्नोब्भवा G छिन्नोब्भव°. L. 13. GZ तथा छिन्न°. L. 14. GZ °लुय BX छिण्णोद्भवा° Z छिन्नोद्भवा° G छिन्नो° BF °छिह्वेति CX °डेइ GZ °डेहिं BX पुट्ठो F पुट्ठो. L. 15. GZ छिन्न°.

दहिए छिहिंडिमिल्लं छिंछटरमणं च मिंचणक्कीला ।

छुंदं बहुअम्मि बलायाइ छुई लित्तए छुहिअं ॥ ३० ॥

छिहिंडिमिल्लं दधि । छिंछटरमणं चक्षुःस्थगनक्रीडा । छुंदं बहु । छुई बलाका ।
छुहिअं लिप्तम् ॥ यथा ।

5

छुंदवणच्छुहिअं णहमुट्ठीणछिहिंडिमिल्लधवलछुइं ।

जाव हुअं ता तीए छिंछटरमणं सहीहि कयं ॥ २६ ॥ [३०]

छुरिअछुरमट्टिछुंछुमुसया मट्टिछुरहत्थअरईमु ।

छेंडी लघुरच्छाए छेली थोवप्पसूणमालाए ॥ ३१ ॥

छुरिआ मृत्तिका । छुरमट्टी क्षुरहस्तः । नापित इति यावत् । छुरहत्थशब्दोऽपि
10 देश्यः । पर्यायमङ्गचा तूपात्तः । छुंछुमुसयं रणरणकः । छेंडी लघुरश्या । छेली अल्प-
प्रसूना माला ॥ यथा ।

जुत्तं छुंछुमुसयं करोसि छुरमट्टिआइ छुरहत्थ ।

छेलि च्चिअ अणुरूवा छुरिआघटिअस्स छेंडिजक्खस्स ॥ २७ ॥ [३१]

L. 1. GYZ छिंहंडि° BF चिंवट° G छिंछट° BF मिंचण° EG मिचण° This is no
doubt the correct form. cfr. M. मिचकणें, मिचकविणें etc. G. मीचवुं U. मिचना It
does not, however, suit the metre. L. 2. BCFG बहु° CEGYZ °यम्मि
BCFG बलायाइ Y बलाआइ BF छुइ X च्छई A लित्तए BF छिहियं ACEFGXYZ
छुहियं. L. 3. X छिंहंडि° दधिः BF छिंवट Z छिंछड° G छुंदुं BX बहु G बहु X छई GZ
बलाका. L. 4. GXZ छुहियं X om. यथा. L. 5. GZ छुंदवण° X छुंदवण°
BFG °छुहियं XZ °छुहि (om. अं) C om. च्छुहिअं णह GZ ण हु BF °मुंडीण° C °मुट्ठीण°
Z मुट्ठीण° X णमुट्ठीण Z °छिहिंडि°. L. 6. CGZ हुयं X हुय C ताए cdd. सहीहिं.
L. 7. cdd. छुरियं BF °छुरछुरमंडिछुंछुमुं C °छुरिमंडिछुंछुमुसया G °छुरमट्टिछुंछुमुसय X
°छुरमट्टिछुंछुमुं Y °छुरमंडि Z °छुंछुमुसया E मट्टि B °अरईसु. L. 8. E छेंडी G
छेंडी YZ छेंडी BX थोव° BF °मालासुए. L. 9. cdd. छुरिया Z m. छुरिआ मृत्तिका
BCF छुरमंडी X क्षुरमट्टी cdd. क्षुरहस्तो (X क्षुरहस्तो) C 1. hd. जुर° BF छुरहस्त°.
L. 10. BCFX छुंछुमुं GZ छुछु° X रणरणरणकः BFZ छेंडी C छेण्डी G छेण्डी X छेंडी
In G छेली अल्प is torn off. Z अप्रसूता. L. 12. BCF छुछु° G छुंछु° GZ
°मसयं X °पुसयं BF करोसि X करंसि BF °मंडियाइ CX °मुंडियाइ GZ °मट्टियाए BF
छुरहच्छ. L. 13. BF, C 1. hd. X ब्विय G च्छिय Z च्विय cdd. छुरियाघडियस्स
C छेण्हिक्खस्स.

छेत्तरमणव्वसुप्पाइ छेमओ हत्थविम्बम्मि ।

छागम्मि छेलओ खेत्तजागरे छेत्तसोवणयं ॥ ३२ ॥

छेत्तरं जीर्णं शूर्पाद्युपकरणम् । छेमओ स्थासकः । छेलओ छागः । कप्रत्ययाभावे
छेलो इत्यपि । छेत्तसोवणयं क्षेत्रे जागरणम् ॥ यथा ।

मसिछेमइल्लवसणं परिहरिउं छेत्तरं व मं बहिणि ।

तीइ कए सो छेलो णिसि वच्चइ छेत्तसोवणमिसेण ॥ २८ ॥ [३२]

5

छोब्भो पिसुणे दासम्मि छोइओ अप्पिअम्मि छोब्भत्थं ।

छंटो जलच्छडासिग्घेसुं छाओ अ भुक्खिअकिसेसु ॥ ३३ ॥

छोब्भो पिशुनः । केचित् छोब्भो खल इति पूर्वदेशीषु पाठं दृष्ट्वा खलशब्द-
विप्रलब्धाः खलं पिण्याकं व्याचक्षत उदाहरन्ति च । अस्माभिस्तु सारतरदेशीपर्या-
लोचनेन छोब्भो पिशुन इति दृष्टमुदाहृतम् । तत्र बहुदृश्वानः प्रमाणम् । छोइओ
दासः । छोब्भत्थं अप्रियम् । ह्रस्वः संयोगे । इति छुब्भत्थं इत्यपि ॥ यथा ।

तीए कडिल्लवत्थं उत्तरिअं करिअ मज्झ दंसन्तो ।

किं काहिसि इह अण्णं रे छोइअ छोब्भ छोब्भत्थं ॥ २९ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

15

L. 1. From रम° to छेम torn off in G. C छेत्तरमणव्वसुप्पाइ C 2. hd. °सु° BF °सुप्पाइ AGX छेमउ BF °विंविं G °विंविं. L. 2. AGXZ छेलउ. L. 3. BF जीर्णशूर्पा° C 1. hd. GX °सूर्पा° Z सूर्पा° From युप to स्थासकः incl. not legible in G. X छेमउ GX छेलउ In G from कप्र° to इत्यपि torn off. L. 4. C छेत्ता-सवणयं C क्षेत्रजागरणं. L. 5. C °छेमइल्ल° X °छेमउइल्ल° BF परिउं C परिहरियुं X परिहरियं GX च Z मिव for व B बहिणि C (F!) बहिणी G बहिणी X विहिणि. L. 6. BF तीसे Z लेलो From ण in मिसेण to भु in भुक्खिअ l. 8. torn off in G. L. 7. CZ छोभो A छोइउ X छोईउ cdd. अप्पियम्मि BF छोब्भच्छं C छोभत्थं Y छोब्भत्थं Z छोक्षत्थं E here inserts अथानेकार्था (sic) X अथानेकार्थाः Y अनेकार्थाः. L. 8. X छदो C जलत्थडा° E °च्छडु° X °छटा° Z °च्छटा° AX छाउ CZ च BCFGYZ भुक्खिय. L. 9. CGZ छोभो G om. केचित् CGXZ छोभो Z छोभो केचित् X पूर्वदेशेषु From दृष्टा to दे in देशी l. 10. torn off in G. L. 10. BF खलपिण्याकं BCFXZ °क्षते X उदाहरन्तिस्म (sic). L. 11. CGZ छोभो C दृष्टमु° G दृष्ट उदा° Z दृष्ट उदा° From णम् in प्रमाणम् to कडिल्ल° l. 13. torn off in G. CX छोइउ. L. 12. C छोभत्थं F छोब्भच्छं X छोभच्छं Z छोक्षत्थं BCFX °ह्रस्व C संयोग C 1. hd. बुब्भ° BFX °च्छमित्यपि CZ °त्थमित्यपि. L. 13. C कडिल्ल° X कडिल्ल° cdd. उत्तरियं करिय (Z उत्तरिय करिय) Z दंसन्ता. L. 14. X काहिसि corr. into काहिसि BFX अह GZ अन्नं C र BF छोइअय छोअब्भ CX छोइय C छोक्ष छोभच्छं. L. 15. om. ABEF. In G only अथ, the rest being torn off.

छंटो जलच्छटा शीघ्रश्चेति द्वयर्थः । छाओ वुभुक्षितः कृशश्च । ननु । छातोदरी
युवदृशां क्षणमुत्सवोऽभूत् ॥ इत्यादौ छातशब्दस्य कृशार्थस्य दर्शनात्कथमयं देशयः ।
नैवम् । छेदनार्थस्यैव छातशब्दस्य साधुत्वात् । न च धात्वनेकार्थता । उत्तरमत्र ।
अनेकार्थता हि धातूनां लोकप्रसिद्ध्या । लोके च छातशब्दस्य छेदनार्थं मुक्तास्यैव
5 कवेः प्रयोगो नान्येषामित्यलं बहुना ॥ [३३]

धण्णाईणं मलणे गोमयवत्थेसु तह छाणं ।

छाया किच्चीभमरीसु छारयं उच्छुसकमउलेसु ॥ ३४ ॥

छाणं धान्यादिमलनं गोमयं वस्त्रं चेति त्रयर्थम् । छाणीत्यपि केषांचित्पाठः । छाया
कीर्तिभ्रमरी च । छारयं इक्षुशल्कं मुकुलं च ॥ ३४ ॥

10

छाइल्लो अ पईवे सरिसे ऊणे सुरूवे अ ।

छिदकुडीसुं छिल्लं छिडं सिंहछत्तधूवजन्तेसु ॥ ३५ ॥

छाइल्लो प्रदीपः सदृश ऊनः सुरूपश्चेति चतुरर्थः । छिल्लं छिद्रं कुटी च । छिडं
वृत्त्यन्तरमपीति केचित् । छिडं चूडा छत्रं धूपयन्त्रं च । संयोगे पर इदेतोः कामचार
इति छेडं इत्यपि ॥ [३५]

15

छिप्पं भिक्खापुच्छेसु छित्तछीएसु छिकं च ।

छिवओ समूहणीवीसु छिंछओ देहजारेसु ॥ ३६ ॥

L. 1. Z छंटो From छंटो to छाओ incl. torn off in G. BF जलच्छटा C
जलच्छय X छ ॥ उ वभुक्षित CG न तु. L. 2. Z युवदृ for युवदृशां B °दृशा BCFX
भूदित्यादौ L. 3. In G नैवम् to त in छात is torn off. BF om. from साधुत्वात्
to छेदनार्थं excl. l. 15. GZ साधुत्वान् X व for च. L. 4. X om. हि C °प्रसिद्धय
G °प्रसिद्ध्या च लोको छात° L. 5. X के for लोके C छातशब्दस्य साधुत्वात् छेदना°
BCFX मुक्ता अस्यैव G मुक्तास्यैव. L. 6. C धण्णाईणं GZ धन्ना° BF मलणे BF
om. from गोमय. to °मलनं incl. l. 8. C °वच्छेसु Z च्छाणं. L. 7. A °सुकं.
L. 9. XZ इक्षुः शल्कं X चा. L. 10. C छाईल्लो AY य GZ वि B सुरूवे
ABCFGYZ य. L. 11. A छिदं A छिडुं E छिडं G छिड X छिडुं G °धूवजन्तेसु Y
धूपजन्तेसु Z °धूवजन्तेसु. L. 12. CX सदृशः B सुरूपश्चेति. L. 13. G वृत्त्यन्तरं X छिडुं
C संयोगपरे. BFGXZ परे BCFXZ इदेतोः G इतोतोः L. 14. BFX छेडमित्यपि
CGZ छेडमित्यपि. L. 15. C छित्तछीएसु. L. 16. AGX छिवउ Z छिवओ C °नीवीसु
GZ °नीवीसु AGX छिंछउ.

छिप्पं भिक्षा पुच्छं च । छिकं स्पृष्टं क्षुतं च । छिवओ समूहो नीवी च । छिंछओ देहो जारश्च । केचित् छिंछयं शलाटुफलमाहुः ॥ यथा ।

धूआइ पढमगम्भं व रक्खए उअह आढिआ घरिणी ।

तुम्बीइ पढमणिगयमावन्धुरवन्धणं छिंछं ॥ ३० ॥ [३६]

छिप्पंती वयऊसवभेए पिट्ठे वि छिप्पिंडी ।

5

छिकोइली अ पयरवपामद्दाछाणखण्डेसु ॥ ३७ ॥

छिप्पंती व्रतभेद उत्सवभेदश्चेति द्वयार्था । छिप्पिंडी व्रतोत्सवभेदौ पिष्टं चेति त्रयार्था । छिकोइली अंहिरवः पादाभ्यां धान्यमलनं गोमयखण्डं चेति त्रयार्था ॥ [३७]

छिप्पंदूरं गोमयखण्डम्मि तहेअ विसमम्मि ।

सिसुससिसु छुद्धहीरो छेओ अन्तम्मि दिअरे अ ॥ ३८ ॥

10

छिप्पंदूरं गोमयखण्डं विषमं चेति द्वयर्थम् । छुद्धहीरो शिशुः शशी च । छेओ अन्तो देवरश्च ॥ [३८]

छेधो थासयचोरेसु सिहाणोमालिआसु छंडा वि ।

छोहो गणविकखेवा छोम्भाइत्ती अछेप्पवेसासु ॥ ३९ ॥

L. 1. G भिक्षा C 1. hd. चि; del. 2. hd. GXZ छिवउ GXZ छिंछउ. L. 2. B केचि च G om. from केचित् to छिंछ incl. 1. 4. L. 3. BF धूयाय CZ धूयाइ X only धूय BF °गम्भं च BF om. रक्खए Z रक्खप C ओअह cdd. आढिया (Z आढिवा). L. 4. BF तुम्बीइ X °णिगाय° B °मावंधुर°. L. 5. G छिप्पती BF om. वय BF °भेएसु BFGX पिट्ठे E पोट्टु BEFGZ छिप्पंडी X छिप्पंती. L. 6. GZ छिकोइली ABCFGYZ य Y °छाणाखंडेसु. L. 7. B व्रतभेदः Z °भेदः X यथाः BF छिप्पंडी C छिप्पिंडा X छिप्पंती C °भेदो X om. पिष्टं X त्रयार्थाः twice. L. 8. C अङ्घ्रि°. L. 9. A °खण्डम्मि ABFY तहेअ CGXZ तहेअ C 1. hd. विसमम्मि X विसमम्मिसिमम्मि. L. 10. Y ससु° C om. ससिसु C छुद्धहीरो X छिद्धहीरो AGX छेउ X अन्तम्मि ABFY दिअरे C दिअरे ABCFY य. L. 11. X छिप्पंदूरं BC गोमयखंडंमि तहेअ विसमम्मि चेति (sic!) C त्रयर्थं C 1. hd. बुद्धहीरो C 2. hd. छुट्ट° C शिशुः X शिशुत्तशी GXZ छेउ. L. 13. B छेधो Y छेवो C थासय° cdd. °णोमालियासु ACZ छंडा E छंडा X छंडी. L. 14. BYZ छोहा C (F!) छाहा E छोइम्भ° G छोभ° BF अउप्प° E अवप्प° Y अछिप्प° cdd. °वेसासु.

छेधो स्थासकश्चौरश्च । छेंडा शिखा नवमालिका च । छोहो समूहो विक्षेपश्च ।
छोम्माइत्ती अस्पृश्या द्वेष्ट्या च ॥ [३९]

॥ अथ जादयः ॥

जंगा गोअरभूमी जच्चो पुरिसे तुसे जंभो ।

5 जयणं हयकवचम्मि जरंडो बुद्धम्मि जण्हली नीवी ॥ ४० ॥

जंगा गोचरभूमिः । जच्चो पुरुषः । जंभो तुषः । जयणं हयसंनाहः । जरंडो
बुद्धः । जरंडो इत्यन्ये । जण्हली नीवी ॥ यथा ।

जयणेहि हया गामा जंगाहि कणा य जंभवेण ।

महिलाओ जण्हलीहि सहन्ति गेहा जरंडजच्चेहिं ॥ ३१ ॥ [४०]

10 जडिअं खचिए जगलं पङ्कसुरे जंबुलो अ वाणीरे ।

णङ्गलसिहाइ जवणं जडम्मि जंभलजहाजाया ॥ ४१ ॥

जडिअं खचितम् । जगलं पङ्किला सुरा । पङ्किलसरको जगलं इत्यन्ये । जंबुलो
वानीरः । जंबुलं मद्यभाजनमिति सातवाहनः । जवणं हलशिखा । जंभलो तथा जहा-
जाओ जडः ॥ यथा ।

15 मणिजडिअवासभवणे जगलं जंबुलघरोचिअं णिन्तो ।

जहजाय कीस लज्जासि जवणोचिअहत्यजंभलत्तेण ॥ ३२ ॥

- L. 1. GZ °कश्चौरश्च X °कचौरश्च CGZ छेडा X छिडी CX समूहो. L. 2. G
छेधवेभाइत्ती BF अस्पृश्या C अस्पृश्य द्वेष्ट्या च X अस्पृशा. L. 3. om. A; EXY
जकारादिः. L. 4. CEGYZ गोवर° C 1. hd. Z जच्चो A तुजे. L. 5. BF जय
हय° G °कवचम्मि X °कवच्चंमि ABCFG जरण्डो E जरंडो X जरंडो C बुद्धम्मि GZ चुद्धम्मि
वण्हली CX नीवी. L. 6. X जं for जंगा C गोवर° BFZ जच्चो BF पुरुष Z जंसो B
तुसः C °संनाहा BCF जरण्डो G जरण्डो Z जरण्डो. L. 7. Z जरंडो GZ जण्हली GZ
नीवी. L. 8. BCFX जयणेहिं CZ हय C गोमा G जंगाहिं X जगाहि. L. 9.
GXZ महिलाओ BF जजण्हलीहिं CX °लीहिं G जण्हलीहिं Z जण्हलीहिं B जरण्ड° G °जच्चेहिं Z
°जच्चेहिं. L. 10. cdd. जडियं B, C 1. hd. Y खचिए GZ खइए GZ पंके सुरे BY
जंबुलो C जंबुलो G(?)Z जंबुलो X जंचुलो GYZ च E वाणीरे A वाणीरो. L. 11. BF
जंगल° C णणंगल° C 2. hd. णणंहल° A °सिहाइ G जवेडं X om. जडम्मि X जंभलजहाज-
हाजाउ BF °जाहा° Y °जाआ. L. 12. cdd. जडियं CZ °सुरको G om. from पङ्किल°
to इत्यन्ये BFX जगलमित्यन्ये CZ जलमित्यं. L. 13. X जंबुलो G वाणीरः BCFX
जंबुलं G जंडुलं L. 14. X जहाजाउजाउ. L. 15. C मडि° cdd. °जडियं BF insert
जंबुलं after जगलं cdd. जंबुल° (X जंचुल°) B °घरोवियं C °घरोचिअ F °घरोविच GZ
°घरोचियं. L. 16. BCFZ जवणोवियं G जवणोचियं.

अत्र जगरो संनाह इति संस्कृतसमः । जंपइ कथयति । जवइ यापयति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [४१]

जहिमा विअडुगाहा जवयजवरया जवङ्कुरए ।

जंघामओ अ जंघालुअम्मि जंवालये च जलणीली ॥ ४२ ॥

जहिमा विदग्धरचिता गाथा । जवओ तथा जवरओ यवाङ्कुरः । जंघामओ तथा 5 जंघालुओ द्वावप्येतावन्योन्यपर्यायतया जङ्गलवाचकौ । जंवालं जलनीली । शेवाल-मित्यर्थः । जलनीलीशब्दो यदि संस्कृते न रूढस्तदा देश्यः ॥ यथा ।

जंघालुए णइअडं गया मि जं तुह तणुम्मि जंवालो ।

तह जवरयगोवीओ तुह जहिमं तत्थ गायन्ति ॥ ३३ ॥

तं जवयगोरयङ्गिं भरिउं जंघामओ हविअ वच्च ।

10

जलणीलिडुगमगो ण विअम्मइ पाउसो जाव ॥ ३४ ॥ [४२]

जच्छंदओ सतन्तम्मि जकखरत्ती अ दीवाली ।

जण्णोहणो णिसिअरे जंघाळेओ अ चच्चरए ॥ ४३ ॥

जच्छंदओ स्वच्छन्दः । कप्रत्ययाभावे जच्छंदो । जकखरत्ती दीपालिका । जण्णो-हणो राक्षसः । जंघाळेओ चत्वरम् ॥ यथा ।

15

- L. 1. BCFXZ जगरः G जगर X सन्नाहः. L. 3. BX जहमा A विचडु°
BCEFXZ विचडु° GZ विचटु° B °जचरया E जंवंकुरए B °कुरए. L. 4. CGXZ
जंघामउ GYZ य GYZ °लुयम्मि BCFGY जंवालये C जवणणीला YZ जलनीली. L. 5.
BX जहमा CX विदग्धरचिता X जवउ C om. तथा X जवरउ BGXZ जंघामउ. L. 6.
G °लुउ X °लउ X °पर्याय (om. तथा) B जंवालं CG (F!) जंवालं. L. 7. CX
सेवा° CX जलणीली° X om. यदि F संस्कृत BF om. न, GZ have it after तदा.
L. 8. X जंघालुग् CX णइयडं GZ णइतडं G गयालि BF जंघणो CDG जंवालो I do not
think it necessary to correct this to जंवालं The word may also be a mascu-
line. L. 9. G °गोवीए XZ °गोवीउ X जहमं जत्थ. L. 10. BFX जचअ° C
जवअ° GZ °गोरयंगिं C °अंगि C 1. hd. भरिओ C 2. hd. भरिउ C 1. hd. GX °मउ
cdd. हविय Z वच्च. L. 11. C om. ण CZ विचंमइ G विचंमइ. L. 12. B जत्थंदओ
AGX °दउ ABCFGYZ य E दीवाली. L. 13. A जण्णोहणो BCFG जण्णोहणो
ABFGYZ णिसिअरे C णिसिअरं AX °छेउ GYZ य BF वच्चरए C 2. hd. चत्तरए.
L. 14. G जुच्छंदउ X जच्छंदउ स्वच्छंदकः C जत्थरत्ती. L. 15. cdd. जण्णोहणो G
जंघालेउ X जंघाळेउ BF वच्चरं C. 1. hd. चत्वारं.

मणिवलएहि कुणन्ती जंवाछेअम्मि जकखरत्तिं व ।

जण्णोहणाण वि तुमं णिसि जच्छंदेण किं डरसि ॥ ३५ ॥ [४३]

विद्विअम्मि जगडिओ जंभणआई जहिच्छमणिराई ।

जरलद्धिअजरलविआ गामीणे ऊरुए जहणरोहो ॥ ४४ ॥

- 5 जगडिओ विद्रावितः । कदर्थित इत्यर्थः । जंभणओ यथेष्टवक्ता । जंभणमणो इति केचित् । उभयत्रादिग्रहणात् । जंपिच्छओ यथादृष्टमभिलषिता । जंपेच्छिरमगिरो यो यद्यदृष्टं तदेव मृगयते । इत्यादि । अत्र । जयडइ त्वरते । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । जरलद्धिओ तथा जरलविओ ग्रामीणः । जहणरोहो ऊरुः ॥ यथा ।

जरलद्धिआइ दहुं पवणल्हसन्तंसुअं जहणरोहं ।

- 10 ओ कामसरजगडिआ जरलविआ हुन्ति जंभणया ॥ ३६ ॥ [४४]

जहणूसवमद्धोरू जंकयसुकओऽप्पसुकयगिज्झम्मि ।

जाँडी गुम्मं जाँई सुरा कविट्ठम्मि जाऊरो ॥ ४५ ॥

- L. 1. *cdd.* °वलएहि GZ °छेयम्मि G जकखरत्तिं BCFX च. L. 2. CGXZ जण्णोहणाण G तुमा. L. 3. A विद्वं *cdd.* °वियम्मि AGX °डिउ A जंभणउ वि जहिच्छमणिरे य C जंभणिआई BEG जहिस्थं Y जहेच्छं X जहस्थमणिरोय G °भणिराइ. L. 4. C जरलद्धियं BFX °द्विचं AEGYZ °द्विचं C °जरलवि (sic) ABFGXXYZ °विया GZ गामीणे CX ऊरुए C जहणरोहा. L. 5. X जगडिउ G विद्रावितः X has द्रावि twice. C जंभणेओ GZ °णउ X °णोउ B जभणं G °भणे. L. 6. B उभयत्राविग्रं X उभयत्राविग्रहं GXZ °च्छउ BFX °लसिता BF जंपेच्छिरं G जंपेच्छिरं X °मगिरोउ. L. 7. CGXZ *om.* यो BFX *om.* यद् once. C reads यद्वदृष्टं CG मृगयत CX अत्र च । C 1. hd. जडइ C 2. hd. X अडइ GZ जयडइ त्वरयतीति. L. 8. C जरलद्धिओ C 2. hd. °द्विओ F °लद्धिओ X °लट्टिउ Z °लट्टिउ C *om.* तथा C जरलविओ XZ जरलविउं G जरविउ BF ग्रामीण C जहणरोहो उरू X ऊरू. L. 9. B °द्वियाई CX जरलद्धियाइ C 2. hd. °द्विं G °द्वियाए Z °द्वियाए C दहुं G दहु BF पवणल्हसन्तं X °ल्हसन्तं G °सुवं Z °सुयं. L. 10. C 1. hd. GX उ C कावां X रावासरजगडिआ *cdd.* °डिया CX जरलं *cdd.* °विया BF *om.* हुन्ति जं CGZ जंभणिया. L. 11. AG °मद्धोरू BF °मद्धोरू C °मद्धोरू G °मुकयो BF °कयो AGXZ °कउ A °गिज्झम्मि C °गिज्झम्मि Y °गेज्झम्मि. L. 12. E करिट्ठम्मि.

जहणूसवं अर्धोरुकम् । जंकयसुकओ अल्पसुकतयाह्यः । जाडी गुल्मम् । जाई सुरा । जाऊरो कपित्थः ॥ यथा ।

जाऊरजाडिकण्टयफट्टिरजहणूसवा वि तेण समं ।

जाईलुद्धा वच्चसि जंकयसुकया सि तं पुत्ति ॥ ३७ ॥ [४५]

जालघडिआ सिरहरे जिग्घिमोसिंविअत्थम्मि ।

जिण्णोब्भवा य दुव्वाइ जीवयमई अ वाहमई ॥ ४६ ॥

जालघडिआ चन्द्रशाला । जिग्घिअं घ्रातम् । अत्र जिमिअं भुक्तमिति भुजि-
धात्वादेशभवम् । जिण्णोब्भवा दूर्वा । जीवयमई मृगाकर्षणहेतुर्व्याधमृगी ॥ यथा ।

जालघडिआइ जा तं ण णिअसि जीवयमई व मयणस्स ।

ता भम हरिणो व्व तुमं कुलडाजिण्णोब्भवाउ जिग्घन्तो ॥ ३८ ॥

अत्र जीहइ लज्जते । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [४६]

जुण्णो छेगे जुअलो तरुणे अपरिगहम्मि जुंजुरुडो ।

जुअलिअजुरुमिल्ला दुगुणिअगहणा जूअओ अ वप्पीहे ॥ ४७ ॥

जुण्णो विदग्धः । जुअलो तरुणः । जुंजुरुडो अपरिग्रहः । जुअलिअं द्विगुणितम् ।
जुरुमिल्लं गहनम् । जूरुम्मिलयं इति गोपालः । जूअओ चातकः ॥ यथा ।

- L. 1. BF जहणूसवमर्द्धारुकं (F °र्द्धा°) G जहणोसवं XZ अर्द्धोरुकं GX °कउ From जाडी to ऊ torn off in G. X जाडी. L. 3. From दय to सवा illegible in G. Z °पट्टिजहणू° BF °जहणूसया X रि BF तेण. L. 4. G जोई° C °लुद्धा X °बुद्धा CX वुच्चसि Z चच्चसि G °मुकया In G from तं to विअ° l. 5 torn off. L. 5. cdd. °घडिआ X सिरिहरे Y सिरिहरे ARCFYZ जिग्घिय° X जिग्घिअ° BF °मोसंवि° ABCFGYZ °घिय° A °यच्छम्मि and then adds again l. 8. X °अत्थम्मि. L. 6. EY जिण्णुब्भवा BF °ब्भव X इ for य B दुवाइ A दुव्वा य X दुव्वा In G व्वाइ जी° is illegible. A जीविय° Y जीवअ° Z जीविय° cdd. य C om. अ वाहमई 2. hd. remarks अपूर्णम् G थाह° X °मयी. L. 7. cdd. °घडिआ BF चंद्रशाला BCFXZ जिग्घियं In G from ग्विअं to दूर्वा incl. l. 8. torn off. BCFXZ जिमियं. L. 8. BF om. भुजि X भुजिधादेश° X जिण्णोद्भवा Z जिणोब्भवा GZ जीविय°, the next word in G is illegible down to मृ B °हेतुव्याध.° L. 9. BFGXZ °घडिआइ C °घट्टिआइ From ण to जिग्घन्तो l. 10. incl. torn off or illegible in G. BCFXZ णियासि Z जीवियमयं च मअणस्स C मणं यस्स. L. 10. C रिणो X कुलडाजिण्णोद्भवाउ C °ब्भवाओ. L. 11. अत्र जी° ल° torn off in G. C लज्जन. L. 12. From जुण्णो to णा in गहणा l. 13. torn off in G. BCFXY छेके YZ जुयलो Z तरुणो BCF परिग° A जुंजुसडो X जुंजुरुडो. L. 13. EX जुयलिअ° Y जुअलिय° Z जुयलियजरु° BF दुगुणिय° CYZ दुगुणिय° E °गहणो BF जुअउ GZ जूयउ X जूअउ ABEFYZ य G ज CG वप्पीहे C 2. hd. च°. L. 14. G जिथलो Z जुयलो From ण in तरुणः to कः in चातकः l. 15 torn off in G. BF जंजुरुडो X जंजुरुडो C जुअलियं Z जुयलियं. L. 15. B गहणं BCF °मिल्लयमिमि X °मिल्लयमिति Z °म्मिलयमिति B गोपाल Z जूयओ.

जुंजुरुडाए धणरवजुअलिअविसमसरवेअणाइ मह ।

दुहजुरुमिल्लावत्थं कह जूअय तस्स जुण्णजुअलस्स ॥ ३९ ॥

अत्र । जूरवइ वञ्चति । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [४७]

जेमणयं दाहिणए अंङ्गे जो रं च जो किरत्थम्मि ।

5 जोक्खमचोक्खे जोओ चन्दे जोग्गा य चाटुम्मि ॥ ४८ ॥

जेमणयं दक्षिणमङ्गम् । हस्तादि । जो रं यः किरेत्यर्थे । जोक्खं मलिनम् । जोओ चन्द्रः । जोग्गा चाटु ॥ यथा ।

जंयसिरिणिवासजेमणभुअ तुह गुणवण्णणम्मि का जोग्गा ।

जो रं जसेण चालुक्क जोक्खमवहरसि जोअस्स ॥ ४० ॥ [४८]

10 णक्खत्ते जोडं जोइसं च जोई अ विज्जूए ।

खलिअम्मि जोइरो जोइक्खो दीवम्मि जोडिओ वाहे ॥ ४९ ॥

जोडं तथा जोइसं नक्षत्रम् । जोई विद्युत् । जोइरो स्खलितः । जोइक्खो दीपः । जोडिओ व्याधः ॥ यथा ।

मेहम्मि पिहिअजोइसवइजोडे रुइरजोइजोइक्खे ।

15 हिण्डन्ति अजोइरया वम्महजोडिअसराहया कुलडा ॥ ४१ ॥ [४९]

L. 1. C जुंजुरुडाए BF जंजुरु° G जंजरु° G °जुयलिय° Z °जयलिय° CX °लिय° BFZ °वेयणाइ X °वेइणाइ In G from अणाइ to कमिति l. 3. torn off. L. 2. BF दुरुजुरु° C °वच्छं C जुअअ Z °जुयय Z जुन्नजुयलस्स. L. 3. CXZ वंचतीति. L. 4. A जेमणचं. L. 5. From जोक्ख° to क्खं in जोक्खं l. 6. torn off in G. BX जोउ E जाओ E जाग्गा X जोग्गे Z जोया E चाटुम्मि. L. 6. X दक्षिणं । जोरं हस्तादि । Z हस्तादिति BF कः for यः C य C 2. hd. अ, om. DX. Z किलेत्यर्थे; this is perhaps the correct reading, the form किर being foreign to Sanskrit, though usual in Pāli and Prākṛit. As to जो रं cf. *ōs pā*. L. 7. GX जोडं C जोग्गे G चाटुः L. 8. CX °निवास° CXZ °भुय From भुअ to जोअस्स l. 9. torn off in G. Z गुह Z णवणम्मि for गुणवण्णणम्मि X °वण्णणम्मि. L. 9. C °हरोसि X °हरासि CX जोअस्स. L. 10. B नक्खत्ते In G ण is torn off. E जोडं A जोइमं BCFGYZ य BF विद्यु G विज्जूए. L. 11. cdd. खलियम्मि AX जोडिउ GZ वाहो. L. 12. From जोडं to स्खलितः incl. torn off in G. BF स्खलितः. L. 13. GX जोडिउ. L. 14. ABEFGZ पिहिय° C पिहिया° X पिहियोइ° G om. वइ B om. जोइ. L. 15. G हिंडंति य जो° Z हिंमंति य जोयरया BFGZ °जोडिय° CX °जोडिय° BF °सरहया G सराहडोडियसराहया as it seems.

णयणम्मि जोअणं तह खज्जोए जोइअं जाण ।

जोइंगणे अ इन्दोवे जोवारीइ जोण्णलिआ ॥ ५० ॥

जोअणं लोचनम् । जोइओ खद्योतः । जोइंगणो इन्द्रगोपः । जोण्णलिआ जोवारी ।
धान्यम् । जोवारीशब्दोऽपि देश्य एव ॥ यथा ।

चलजोइअजोइंगणमिक्खिअ जोण्णलिअकारणं कालं ।

कासयवहूउ हरिसा उप्फुल्लयजोअणा हुन्ति ॥ ४२ ॥ [५०]

जोव्वणणीरं तह जोव्वणवेअं जोव्वणोवयं च जरा ।

जण्हं लहुपिठरे कसिणए अ जंपणमकित्तिवयणेसु ॥ ५१ ॥

जोव्वणणीरं तथा जोव्वणवेअं तथा जोव्वणोवयं वयःपरिणामः । जोव्वणणीरो
जोव्वणोवओ ऋक्ष इति चतुष्पदवर्गे यत्केनाचिदुक्तं तस्य संमोह एव ॥ यथा । 10

जोव्वणणीरं तरुणत्तणे वि विजिएन्दिआण पुरिसाण ।

जोव्वणवेए वि ण जोव्वणोवयं होइ इअराण ॥ ४३ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

जण्हं लघुपिठरं कृष्णं चेति द्वर्थम् । जंपणं अकीर्तिर्वक्त्रं च ॥ [५१]

वेडिसवरुणेसुं जंबुओ अ गामणिविडेसु जणउत्तो ।

जच्चंदणमगरू कुङ्कुमं च जोवो अ बिन्दुथोवेसु ॥ ५२ ॥

15

L. 1. BCFGYZ जोयणं A जोइअं BEFGXYZ जोइयं Z जाणं. L. 2. BF
जोइंगणे X जोइंगणो ABCFY य GZ वि A इंदोवे G इंदोवे A जोवारी G जोवारी वि Z
जोवारी वे E °रीइ cdd. °लिया. L. 3. CGXZजोयणं X लोचनं BFGX जोइउ cdd.
°लिया. X युगंधरा for जोवारी L. 4. C जोवारि° X जावारी.° L. 5. C (F!)
G बल° Z बल° B °जोइया° CG (F?) XZ जोइय° cdd. °मिक्खिय जोण्णलिय° X °कारण.
L. 6. C °वहूओ BF उफुल्लिय° C ओफुल्लिया° X उफुल्लिया° Z उफुल्लय° CGXZ °जोयणा.
L. 7. C 2. hd. जोव्वणणीरं GZ °नीरं A तहा cdd. °वेयं A °णोव्वयं After जरा EX
add. अथाऽनेकार्थाः Y अथानेकार्थाः. L. 8. Y लघुपिठरे X °पिठरे BCFGYZ य.
L. 9. C om. तथा cdd. °वेयं (X °विचं) X °वय. L. 10. C °णोव्वओ G °वउ X
°वउ. L. 11. BF तरुणत्तंमिणे C जिइदि° GX °जिइदि° Z तिजिइदि° cdd. °दियाण.
L. 12. C °वेए वि न जोव्वणवेए वि न जोव्वणावय X सि न Z om. वि ण BF जोव्वणवयं
add. इअराण. L. 13. om. A, and E here. L. 14. cdd. जंपणमकीर्ति° G
°त्तिक्त्रं च Z °त्ति वक्त्रं. L. 15. BF जंबओ G जंबुउ XZ जंबुउ AEGXYZ य BCFX
गामिणि° G °विडेसुं. L. 16. B जच्चंद° G जव्वंद° EG °गरू X °गुरु BF कुंकुं
ABCFGYZ य G विटुं GZ °थोएसु.

जंबुओ वेतसवृक्षः पश्चिमदिक्पालश्च । जणउत्तो ग्रामप्रधानपुरुषो विटश्च । जच्चं-
दणं अगुरुः कुङ्कुमं च । जोवो बिन्दुः स्तोकं च । अत्र जूरइ खिद्यते कुध्यति चेति
धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [५२]

॥ अथ ज्ञादयः ॥

5 संततवरिसम्मि झडी झंखो तुट्टे झला य मयतण्हा ।

झंटी लहुद्धकेसेसु पीलुमायासु झंडुअझमाला ॥ ५३ ॥

झडी निरन्तरवृष्टिः । झंखो तुष्टः । झला मृगतृष्णा । झंटी लघूर्ध्वकेशाः । झंडुओ
पीलुवृक्षः । झमालं इन्द्रजालम् ॥ यथा ।

ण झडिं झंखो वि रवी कुणइ झलं चेअ इत्थ मरुदेसे ।

10 मुच्च झमालाइ लुलन्तझंटीओ झंडुआइ चुण्टेसु ॥ ४४ ॥ [५३]

झंडलिझंखरझरया असईसुक्कतरुसुण्णआरेसु ।

झज्झरिझरुआ खिक्खिरिमसएसुं झंपणी पम्हे ॥ ५४ ॥

झंडली असती । झंखरो शुष्कतरुः । झरओ सुवर्णकारः । झज्झरी स्पर्शपरिहारार्थं
चण्डालादीनां हस्तयष्टिः । खिक्खिरीति । झरुओ मशकः । मशकवाचकशब्दाश्चीर्यामपि
15 वर्तन्ते । यदाह । मशकाख्याश्चीर्यामप्युच्यन्ते काव्यतत्त्वज्ञैः ॥ इति । झंपणी पक्ष्म ॥ यथा ।

L. 1. BF चंबुओ G जंबुउ X जंबूउ G पच्छिमदिग्पा° Z °दिक्पा° L. 2. BF
वच्चंदणं GX जच्चंदणं CGZ अगुरु X om. form रुः in अगुरुः to स्तो in स्तोक् B कुङ्कुमं
BF चिंदुः B om. चेति. L. 4. A. om. EY ॥ झकारादिः ॥ L. 5.
X सतत° C °वरिसम्मि BF झुडी A कडी G om. झडी A कंखो G झखो X महतण्हा. L. 6.
A कंडी C लहुद्ध° G लहुद्ध° Z लहुट्ट° X °कोसेसु A °माया य Z °मायामु झंडुय° BF झंडुअ°
C झंडुअ° EX झंडुय° GY झंडुय°. L. 7. BF, C 1. hd. X झंखो G गंखो G झटी.
X °केशः B झंडुओ FZ झंडुओ G झंडुउ om. C; C 2. hd. झण्टु X झंडुउ L. 8. C om.
पीलु° C 2. hd. पीलुः. L. 9. X. झंपो add. चेय (Z वेय) BCFX °देशे. L. 10.
CFGXZ झमालाइ C °झंटीओ G °झाटिउ X °झाडिउ BFG झंडुयाइ C झंडुयाइ X झंझुयाइ Z
झंडुयाइ BF चुण्टेसु C चुण्टेसु. L. 11. B झडलि° G °झंरया X असुई° BF °सुण्णतरु° GZ
सुन्नआरेसु C °सुण्णया° X °सुवण्ण°. L. 12. A झज्झरि° B झझरि° C झझरि° C °झआ
GYZ °झरया AX खिक्खि° BF खिक्खि° C खिक्खि° E खिक्खिक्खि° B °मसएसु Z झयणी X
पम्हो. L. 13. X झंडलि C झखरो G झंखउ X झरउ G om. झरओ सुवर्णकारः C झझरि G
झझरि X झज्झरि CX add खिक्खिरी. L. 14. C 1. hd. चन्द्राला° F चाण्डा° G om.
हस्त CX om. here खिक्खिरीति BCF झरओ GX झरउ BF °श्रीयं C °श्रीयां X °श्री चीयां°
L. 15. B °वर्त्तते BF °श्रीयां C °श्रीयां G काष्ट° BCFXZ °झैरिति G
°झैरिति.

झरुआउलम्मि मीलिअझंपणिअं झञ्जरीकरविरुवं ।

झंखरतलम्मि झरयाहमं हहा झंडली रमइ ॥ ४५ ॥ [५४]

वयणिज्जे झक्किअझिंखिआ झरंको अ तिणपुरिसे ।

झंठिअझंटलिआओ पहरिअचङ्क्रमणअत्थेसु ॥ ५५ ॥

झक्किअं तथा झिंखिअं वचनीयम् । उज्झिअं वचनीयमिति तु उत्पूर्वेण झिंखि- 5
अशब्देन सिद्धम् । झरंको तृणमयः पुरुषः । झरंतो इति केचित् । झंठिअं प्रहृतम् ।
झंटलिआ चङ्क्रमणम् ॥ यथा ।

ण कुणन्ति झंठिअं ण य झंटलिअं झक्किआइ अगणन्ता ।

तुह कुमरवाल रिउणो अझिंखिअ रणाजिरे झरंक व्व ॥ ४६ ॥

अत्र । झडइ शीयते । झंपइ भ्रमतीत्यादयो धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [५५] 10

दड्डुम्मि झलुसिअं तह झलुंकिअं झामिअं चेअ ।

झंकारिअझंखरिआ अवचयणे झोलिआइ झलझलिआ ॥ ५६ ॥

L. 1. BF गझया° CX ऊसआ° Z झरुया° BCGXZ मीलिय° F मीलिय° G °झपणियं
BCFXZ °णियं BF झझरी° C झझरी° G झझरी° L. 2. BF हा हा G हडा.
L. 3. cdd. झक्किय° (Z कक्किय°) E °झंखिअया G °झिंखिअया X झंखिअया ABCFYZ
°खिअया A झरंजो BCFGYZ य C °पुरुसे G °पुरिसो. L. 4. BFZ झटिय° ACGY
झंटिय° X झटिय° C झंखलियाओ ABFGXZ °लियाउ Y °लियाओ ABFGXYZ
पहरिय° C पहरियंचक° BFGZ °हत्थेसु X °अच्छेसु. L. 5. cdd. झक्कियं ABCEFXZ
झिंखियं G झिंखियं G om. वच° उज्झि C उज्झिअखियं BF °खियं XZ उज्झिअखियं BF उत्पूर्व-
यझिंखियं G उत्पूर्वस्य X उत्पूर्वेण CXZ झिंखियं G झिंखिलशब्देन सिद्धः L. 6. BX
°नयपुरुषः G झरता X ऊरंतो G om. केचित् cdd. झंटियं BF प्रहतं G प्रहितं L. 7.
cdd. °लिया. L. 8. cdd. झंटियं G अ CXZ °लियं G अगियाइ BF °याइ CXZ
°याइ GZ अगणंता. L. 9. C तुमर° C 2. hd. तुमर° BCFZ अझंकिअ CX अझंखिअ
B झरंक C चं G व्व. L. 10. BFGZ शीयते BF भ्रमेती° C भ्रमती° C 2. hd.
भ्रमती° G भ्रमत्यादयो BFGZ °षूकाः X °षूक G om. इति नोक्ताः. L. 11.
AXZ दड्डुम्मि BFG दड्डुम्मि C दड्डुम्मि C 2. hd. झलु° cdd. °सियं A झलु°
ABCEFXZ °कियं BF झामि (sic) ACEXY झामियं A भेए EY चय. L. 12.
ABFGXYZ झंकारिय° AEGYZ °झंखरिया BF °झंखरियं C °झंखरिया X °झंखरिया
BF अवचयणे A कोलियाइ BFG झोलियाइ CEXYZ झोलियाइ cdd. °झलिया C
2. hd. झुलिया.

श्लुसिअं श्लुंकिअं श्लामिअं त्रयमपि दग्धार्थम् । शंकारिअं तथा शंखरिअं अवच-
यनम् । श्लश्लिआ श्लोला । श्लोलिकाशब्दो यदि संस्कृते न रूढस्तदायमपि
देश्यः ॥ यथा ।

तावश्लुंकिअद्वश्लुसिओ तुह पयावश्लामिओ अ रिऊ ।

5 फलशंकारिअदलशंखरिआइं कुणइ श्लश्लिअहत्थो ॥ ४७ ॥ [५६]

शाडं लयगहणे श्लामरो जरी शाउलं च वउणिफले ।

श्लारुअश्लिरिडंश्लीरा चीरीजरकूवलज्जासु ॥ ५७ ॥

शाडं लतागहनम् । श्लामरो प्रवयाः । शाउलं कर्पासफलम् । श्लारुआ चीरी । श्लिरिडं
जीर्णकूपः । श्लीरा लज्जा ॥ यथा ।

10 शाउलचुण्ठणकज्जे अश्लीर कह श्लामरं णिओएसि ।

श्लारुअश्लीडच्छण्णे श्लिरिडए एस जं पडिही ॥ ४८ ॥ [५७]

श्लुंखो वज्जविसेसे श्लुत्ती छेअम्मि श्लुट्टमलिअम्मि ।

श्लुलुरिश्लुण्ठणश्लुंश्लुमसया गुम्मप्पवहमणडुहेसु ॥ ५८ ॥

- L. 1. BFXZ श्लुसियं C श्लुसियं G श्लुसियं BZ श्लुकियं C श्लुंकियं F श्लुकियं
GX श्लुंकियं *edd.* श्लामियं BF त्रयमपि यं त्रयमपि दग्धार्थं CXZ दग्धार्थं *edd.* शंकारियं (X
श्लुकारियं) Z *om.* तथा CXZ शंखरियं. L. 2. BFG C 1. *hd.* XZ श्ललिया C. 1.
hd. कलं C. 2. *hd.* श्लुलिया BFZ श्लालिका *edd.* श्लोलिकाशब्दो *edd.* तदा अयमपि
G न देश्यः. L. 4. BFGZ श्लुंकियं X श्लुंकियं C श्लुंकियं B (F !) Z
श्लुसिउ [C !] श्लुसिओ G श्लुउ X श्लुसिउ C पयावशां X पयवं GXZ श्लुमिउ BX
रिउ C रिओ. L. 5. *edd.* श्लुसिउ *edd.* श्लुसिउ (X श्लुसिउ) G *om.* कुणइ BF श्लु-
श्लियं G श्लहं CGXZ श्लियं. L. 6. C लगहणे C 2. *hd.* लतां C श्लरी जाउलं
C 2. *hd.* श्लारुउलं BF व A वयणिं BF वउलिं X उणिफले. L. 7. C श्लारुअं GZ
श्लारुयं Y श्लारुयं X श्लारुअं B श्लिरिडं A श्लिरिडं B श्लुज्जीरा X श्लुजीणा . AREF
वीरी. L. 8. Z प्रवयाः C श्लारुउलं C कर्पासं फलं F कर्पां X वीरी B श्लिरिडं X श्लिरिडं
L. 9. G क्लीर्णकृष्णकृष्णः C श्लारी. L. 10. BF श्लुण्ठकज्जे B अश्लीर Z अश्लीरं BFGX
णिउएसि. L. 11. CX श्लारुयं C श्लच्छण्ण G श्लच्छण्णे Z श्लच्छने X श्लिरिडए C पडिही.
L. 12. B श्लुखो AEX श्लुखो A श्लुत्ती Y जुत्ती CGYZ छेअम्मि RFX Y श्लुट्टमं BCFGYZ
श्लियम्मि. L. 13. AC श्लुलुरिं BF श्लुण्ठं C 2. *hd.* श्लुण्ठं *om.* C 1. *hd.* BF
श्लुंश्लुमुं XZ श्लुंश्लुमुं E श्लुशया X श्लुमणुडुहेसु.

झुंखो तुणयाख्यो वाद्यविशेषः । झुत्ती छेदः । झुट्टं अलीकम् । झुल्लुरी गुल्मः ।
झुंढणं प्रवाहः । अत्र झुणइ जुगुप्सते । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । झुंझुमुसयं
मनोदुःखम् । झुमुझुमुसयं इत्यन्ये ॥ यथा ।

तुह णत्थि झुट्टुझुत्ती झुंढणतडझुल्लुरीसु णाओ सि ।

झुंझुमुसयवईए मह कहिअं तत्थ झुंखवाएहिं ॥ ४९ ॥ [५८]

5

झूरं कुडिले झेरो जरघण्टे झेंडुओ वि कण्डुअए ।

अद्धमहिसीइ झोटी झोडप्पो चणयधणम्मि ॥ ५९ ॥

झूरं कुटिलम् । अत्र झूरइ स्मरतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । झेरो जरघण्टः ।
झेंडुओ कन्दुकः । झोटी अर्धमहिषी । झोडप्पो चणकधान्यम् । शुष्कचणकशाक-
मित्यन्ये ॥ यथा ।

10

झोडप्पछेत्तकण्टे झोटीओ कण्ठबद्धझेराओ ।

उअ चारइ गोववहू खेळन्ती झेंडुएण झूरगई ॥ ५० ॥ [५९]

वाहम्मि झोडिओ झोंडलिआ रासयसरिच्छकीलाए ।

टङ्कुच्छिण्णाजसतडतडत्थदीहगहिरेसु झससद्धो ॥ ६० ॥

- L. 1. BF झुखो X झंखो CX तृणा° BF झट्टं X झुट्टं GZ झुट्टमलीकं CGXZ झुल्लुरी
GZ गुल्मं. L. 2. C झुट्टणं BF प्रवाह C प्रवाहाः GZ जुगुप्सत CGZX झुंझुमुसयं.
L. 3. BF झुंझुमुसयमित्यन्ये CX झसुझसुसयमित्यन्ये Z झुसु(मु!)झुमुसयमित्यन्ये
G °सयमित्यन्ये. L. 4. CG णच्छि B °झुट्टं XZ झुट्टं G °जुत्ती X झुंढण
CX °तहं GZ °तणुं CX °झुल्लुरीमु B °झुल्लुं Z °झुल्लुरीसु GXZ णाउ. L. 5.
cdd. झुंझुमु (Z झुंझुमु°) Z म for मह cdd. कहियं B °झुंखं and so several times
ज्झ instead of झ in the beginning of the words. BF °वाएहि. L. 6.
BF ज्झेरा X झूरो Y झरो AXY जरघंटो E घरं GZ झरघंटो AX झंडुअ BF
झेंडुओ E झेंडुओ G झेवुउ Y झुंडुओ Z झेवुओ C अ for वि Y य BEFG कंडुअए Y कंडुअए
cfr. II, 103. L. 7. AF अट्टं C अट्टं A °सीए EG झोटी A झोडणो BF वणय°
AGZ °धन्नाम्मि. L. 8. B (F) GX कुडिलं Z झरइ CX स्मरति इति X झूरो BF ज्झेरो
BEZ झरघंटः C जरघंटः X जरदघंटः. L. 9. BF झेंडुओ C झंडओ G झंडुअ X झुंडुअ
Z झेवुओ BF कंडुकः C कण्डुकः G कंडुकं X झोटी From झोटी to प्पो torn off in G. C
झोडप्पो G °चणकधाशा°. L. 11. Z °कंडे G झोटीउ XZ झोटीउ BF °वद्धं G
°चद्धं C °झेरोओ GX °राउ. L. 12. BCFX उअ BFZ वारइ X चारय From
खेळन्ती to लिआ l. 13 torn off in G. BF झेंडुएण X झुंडएण Z झेंडुएण. L. 13.
AX झोडिउ C झोडं Y झोंटं cdd. °लिया BF °सरिच्छं C °सरच्छिं EX add ॥
अथाज्जेकार्थाः ॥ Y ॥ अथानेकार्थाः ॥ L. 14. Cटक्छिण्णा° BFGZ °छिन्ना° E °दिण्णा°
X om. तड X °गुहिरेसु झसंसद्धो.

झोडिओ व्याधः । झोडलिआ रासकसदृशी क्रीडा ॥ यथा ।

झोडलिआए खेळन्तु ताव बालाउ हरिणिआउ व्व ।

आरोविऊण चावं पहरेइ ण कामझोडिओ जाव ॥ ५१ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

5 झसो टङ्कच्छिन्नमयशस्तटस्तटस्थो दीर्घगम्भीरश्चेति पञ्चार्थः ॥ [६०]

गयणट्टेसुं झत्थं च झंपिअं तुट्टघाट्टिएसुं च ।

झसुरं तम्बोलत्थेसुं झंडुली असइकीलासु ॥ ६१ ॥

झत्थं गतं नष्टं च । झंपिअं त्रुटितं घट्टितं च । झसुरं ताम्बूलमर्थश्च । झंडुली असती क्रीडा च ॥ [६१]

10 पल्हत्थाकुट्टेसुं झसिअं चीहिमसएसुं झिल्लिरिआ ।

अङ्गकिडएसुं झीणं अच्चत्थे अच्छए अ झूसरिअं ॥ ६२ ॥

झसिअं पर्यस्तमाकुट्टं च । अत्र झंखइ संतप्यते विलपति उपालभते निःश्वसिति च । झरइ स्मरति क्षरति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । झिल्लिरिआ चीहीतृणं मशकश्च । झीणं अङ्गं कीटश्च । झूसरिअं अत्यर्थं स्वच्छं च ॥ [६२]

15 ॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां तृतीयो वर्गः ॥

L. 1. X झोडिउ From डिओ to उ in बालाउ l. 2. torn off in G. BF ज्झोडलिआ C झोडिलिया XZ °लिया B क्री (sic). L. 2. BF ज्झोडलिआए X झोडलिआए Z °लियाइ C डलिआए (sic) Z खेळन्तु BF ताच चालाउ CX बालाउ cdd. °णिआउ BF व्या C च. L. 3. BF वावं cdd. न GXZ °डिउ Z जाम्व In G जाव is torn off. L. 4. BF om. this line. In G from this line to पिअं l. 6. torn off. L. 5. CX °छिणम° cdd. om. तटस् CX पञ्चार्थाः. L. 6. A °ट्टेसु C झच्छं cdd. झंपियं X तुट्टिघट्टि° BF °घट्टिओसुं G °घट्टिएसुं. L. 7. BF झसरं BFGZ तंबो° X तंबो° GZ °लच्छेसु B झुंडुली C(F!) झुंडली EG झंडुली X झंडुं Y झंडुली Z झुंडुली EX असइ° From इकी° to त्थ in पल्हत्थ° l. 10 torn off in G. L. 8. CX झच्छं cdd. झंपियं C च्छट्टितं for त्रुटितं B झुंडुली CX झुंडली G झुंडली Z झंडुली. L. 10. BF पल्हत्थकुट्टेसुं C ल्हत्थाकुट्टेसुं EZ °कुट्टेसुं G °कुट्टेसुं cdd. झसियं BCFGZ वीहि° C 2. hd. ins. तिण X झिल्लिरिआ cdd. °रिआ. L. 11. G अगकि; from डएसु to लभते l. 12 torn off. B °कडएसु C(F!) °कीडएसु XZ °किडिएसु E ज्झीणं X झीणञ्छे A सच्छंदए for अच्छए Y अत्थए ABCFGY य C झसि° cdd. °रियं. L. 12. cdd. झसियं C मारुट्टं च X °माकुट्टं C झंपइ X झखइ CX उपलभते BF निःश्वसितं C निस्वसिति X निस्वसति G om. निःश्वसिति. L. 13. BF स्मरेति BF om. क्षरति From मिति to चन्द्र l. 15 torn off in G cdd. °रिया BCFXZ वीही°. L. 14. B मसकश्च C झीणमङ्गकण्टश्च XZ झीणमंगं C 2. hd. °कीटः BFXZ कटश्च C 1. hd. झसियं BF, C 2. hd. X °रियं. L. 15. C स्वस्थं च । CXZ add उभयं ३३५॥ BCFGXZ इत्या° स्वोपज्ञदेशी-शब्दसंग्रहवृत्तौ (C om संग्रह). वर्गः is torn off in G. BCFZ add ग्रंथाय (C only ग्रं X ग्रंथ) २५१॥ EY (X in text) have only इति वृ° व°.

॥ अथ टादयः ॥

टमरो केसचए टंकिअं पसरिए विमोडणे टसरं ।

टसरोट्टं सेहरए टट्टइआ जवणिआए अ ॥ १ ॥

टमरो केशचयः । टंकिअं प्रसृतम् । टसरं विमोदनम् । टसरोट्टं शेखरः । टट्टइआ तिरस्करिणी ॥ यथा ।

5

मा संठवेसु टमरे टसरिअचूअङ्कुराण टसरोट्टं ।

टंकिअमयङ्कजुण्हाइ अन्तरे देसु मामि टट्टइअं ॥ १ ॥ [१]

टंबरओ भारिए करालकण्णम्मि टप्परओ ।

अरणिकुसुमे टक्कारिआ य टारो अहमतुरए ॥ २ ॥

टंबरओ भारिकः । गुरुरित्यर्थः । टप्परओ करालकर्णः । टक्कारी अरणिकुसुमम् । 10 टारो अधमतुरङ्गः ॥ यथा ।

टारम्मि चडिअमित्तो टंबरओ टप्परो अ वामणओ ।

इत्ति पडिओ हसिज्जइ टक्कारीचुण्णणीहि वणे ॥ २ ॥ [२]

टिप्पी टिकं तिलए टिंवरु तुम्बुरु च टिग्घरो थेरे ।

टुंटो छिण्णकरे टेंटा जूअपयम्मि टेक्करं च थले ॥ ३ ॥

15

L. 1. *om.* AE. Y has only टकारादिः In G from अथ to टट्टइ l. 3. incl. torn off. L. 2. Z केसवए *edd.* टंकिअं X पसरिए BF विमोदने ACEXYZ °टणे Z पसरं. L. 3. EX टट्टइया ABCFGYZ °इया BF जंव° EY जम्ब° G जम्ब° ABCFGYZ °णियाए X जवणि अ ABFGYZ च C व. L. 4. PCFX टंकिअं B प्रभृतं In G from सरं to अङ्कुरा l. 6. incl. torn off. B शेखरः BCFZ टट्टइया X टट्टइया तिरस्करणी. L. 6. BF टसरिअ°. L. 7. *edd.* टंकिअं C °जुण्हाइ BF अंत- टट्टइअं (sic) *edd.* °इअं. L. 8. A टम्बरउ B(F)G टंव° C टम्ब° E टम्ब° X टंबरउ In G from रओ to ह in अहम° l. 9. torn off. ABCFGYZ भारिए Z °कन्नम्मि E टप्परओ AXZ °रउ. L. 9. ABEFX Y अरणिअं C अरणीअं Z अरणियकुसुमेसु BFZ टक्कारिअ ACEY °रिया X टक्कारिअ Z *om.* य. L. 10. B(F!) टंबरओ C टम्ब° G टंबरउ X only टंय Z टंबरउ *edd.* भारिको (X only रिको) GX °रउ BF टिक्कारी X टक्कारी C अरणी°. L. 11. X °तुरेगः In G from यथा to अ incl. l. 12. torn off. L. 12. BF टारंसि BF चडि° CXZ चडिअ° B(F!) टंव° C टम्ब° X °रउ BFZ य BF वामवणओ GX °णउ. L. 13. C पहिओ X पहिउ Z पडिउ BF °वुंटणीहि CX °णीहि GZ °चुटिरीहि. L. 14. E टप्पी BF टिंवरु A टिंवरु C टिंवरु E टिंवरु B तुंचरु CZ तुम्बरु EX तुम्बरु F टुंचरु G तुंचरु BFGXZ घेरे C घेरे 2. *hd.* थोरे E थिरे. L. 15. CGZ छिन्न° BF °करो CG टेंटो X टेंटा Y टिंटा Z टेटो *edd.* जूअ° BF टेक्करं व EY टिक्करं Z टक्करं A थूले X थले.

टिप्पी तथा टिकं तिलकम् । टिकं शिरसि स्तवक इत्यन्ये । टिंवरु तुम्बुरु । टिग्घरो
स्थविरः । अत्र । टिविडिक्कइ मण्डयति । टिरिटिल्लइ भ्राम्यति । एतौ धात्वादेशेषूक्ता-
विति नोक्तौ । टुंटे छिन्नकरः । टेंटा द्यूतस्थानम् । टेकरं स्थलम् ॥ यथा ।

चन्दणटिक्किअपरवहुमिह टेकरए रमन्तिअं दट्टुं ।

5 टिंवरुजोगय टिग्घरटुंटेयटेंटिअ करोसि किं टिप्पिं ॥ ३ ॥ [३]

टोलो सलहे टोलंबटोक्कणा महुअमज्जमण्डेसु ।

असिछिण्णखायजङ्गाखणिच्चभिन्तीतडेसु टंको वि ॥ ४ ॥

टोलो शलभः । टोलो पिशाच इत्यन्ये । यदाह ॥ टोलं पिशाचमाहुः सर्वे शलभं
तु राहुलकः ॥ टोलंबो मधूकः । टोक्कणं मद्यपरिमाणभाण्डम् । केचित् टोक्कणखंडं
10 मद्यमानभाण्डमाहुः ॥ यथा ।

टोलो व्व मा पड तुमं उज्जाणे वाणिणीउ जं पुरओ ।

टोलंबवणे टोक्कणहत्था मयणग्गिजालाओ ॥ ४ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

टंको खड्गश्छिन्नं खातं जङ्गा खनित्रं भित्तिस्तटं चेति सप्तार्थः ॥ [४]

- L. 1. B टिप्पी G स्तवक RF, C 2. hd. सूचक BG टिंवरु C(F?) टिम्बुरु X
टिंवरु B तुंवरु G तुचुरु Z तुंवरु X तुंवरु Z तुटिग्घरो L. 2. B °टिक्कइ. CX टिरिटिल्लइ
BF भ्राम्यति X भ्राम्यति L. 3. CX छिण्ण° BF टेंटा CX टिंटा 2. hd. टिंटे Z
घृतस्थानं X टिक्करं. L. 4. CX चन्दन° cdd. °टिक्किय° X om. the words from
टिक्किअ° to टिंवरुजो incl. l. 5. and substitutes in their place टिरिटिल्लइ भ्राम्यति एतौ
धात्वादेशेषूक्ताविति Z °परचट्टु° C °वहु टिक्करए रमं दट्टुं BFGZ रमन्तिअं G दट्टुं. L. 5. B टिंवरु°
C(F?) टिम्बरु° Z टेंवरु C °जोग G टिग्घय° Z डिग्घय° cdd. °टेंटिय (om. Z) Z किं G टिप्पिं
X टिप्पिं. L. 6. BFG टोलंब° Z टोलंब° C टोलम्बटोक्कणा E °णो A मुहुअ° EGXYZ महुअ°
X °मय° BF °भांडेसु Y adds अथानेकार्थः X अथानेकार्थाः. L. 7. GZ °छिन्न° G
°खाणिच्च° EX °खणेत° C °तहेसु BF टंको. L. 8. Z om. टोलो शलभः B पिशामाहुः.
L. 9. BF राहुलकाः । आचार्यः ॥ BF टोलंबो C टोलम्बो G om. टोलंबो G om. मधूकः.
L. 10. Z मयपान°. L. 11. X टोलंब मा C च X पडं C उज्जाणे 2. hd. ओज्जाणे BF
°णीओ C °णीअ GX पुरउ. L. 12. BF टोलंबतले C टोलम्ब° G टोलंब° X °तणे C
°हच्छा BFGX °जालाउ. L. 14. BF खड्गं CX खड्गः CX छिण्णं X जघा G खनित्रः
GZ भित्तिः,

॥ अथ ठादिः ॥

ठल्लयठइअट्टविआ णिद्धणउक्खित्तपडिमासु ।

ठाणो माणे ठाणिज्जो गौरविअम्मि सिण्हए ठिक्कं ॥ ५ ॥

ठल्लो निर्धनः । ठइओ उत्क्षिप्तः । ठइओ अवकाश इत्यन्ये । ठविआ प्रतिमा ।
ठाणो मानः । ठाणिज्जो गौरवितः । अयं दन्त्यादिरपीत्येके । थाणिज्जो । ठिक्कं 5
शिश्रम् ॥ यथा ।

ठाणो ण ठल्लयाणं ठाणिज्जत्तं ण यावि ठइआणं ।

ण य ठिक्कं सण्ढाणं अठविअउवलाण ण य पूआ ॥ ५ ॥ [५]

॥ अथानेकार्थाः ॥

गौरविउद्धेसुं ठरिअं ठिविअं उद्धाणिअडहिकासु ।

10

दन्तगगहिए डक्कं डव्वो डावो अ वामकरे ॥ ६ ॥

ठरिअं गौरवितमूर्ध्वस्थितं च । ठिविअं ऊर्ध्वं निकटं हिक्का चेति त्रयर्थम् । उर्ध्वार्थं
ठिअअं इत्यन्ये ॥

॥ अथ डादयः ॥

डक्कं दन्तगृहीतम् । दष्टार्थं तु दष्टशब्दभवम् । डव्वो तथा डावो वामकरः ॥ यथा । 15

डव्वे फरयमडावे खगं गहिऊण तुह पई समरे ।

पहुपच्चक्खं पसरइ अमरिसडक्काहरो एसो ॥ ६ ॥ [६]

- L. 1. *om.* A. Y has ठकारादिः. L. 2. A °ठइयं B C E F G X Y Z °ठइयं C °ट्टविआ E G Z °ठविआ A B F X Y °ट्टविआ B णिद्धनं F णिद्धनं A C °उक्खित्तं E °उक्खेत्तं. L. 3. B F G Y Z °वियम्मि B F सिल्हए C सिण्हए. L. 4. Z निर्धनः G X ठइउ (twice) B F ठविअ C G X Z ठविआ. L. 5. C l. hd. ठाणा X दन्त्यादिरपीत्यन्ये B F ठाणिज्जो for था° G °णिज्जो. L. 6. C 2. hd. शिल्पं. L. 7. C ठाणा Z बल्लयाणं B C F X ठाणिज्जत्तं B F G Z ठइयाणं C X ठविआणं. L. 8. C णिक्कं B F G Z संठाणं C सट्ठाणं X सट्ठाणं B F अठवियवलाण C °वियओव° C 2. hd. °उव° X °वियउ° G Z °वियउविलाण B F (G!) पूय C पूया X धूया. L. 9. B °कार्थाः [1] X °कार्था Y Z °कार्थो. *om.* A. L. 10. C गौरवि° C F °उद्धेसुं X °उद्धेसुं Z उद्धेसु *cdd.* ठरिअं (X ठरिय) A B F Y ठिविअं C E X ठविअं Z ठिविअं; *om.* G. C उद्ध° A B C F G X Y Z °णियड° E °डिक्कासु E adds ॥ अथ डकारादिः ॥ X Y डकारादिः only. L. 11. E X °गहिए G *om.* डक्कं B C F डक्को E डक्को X डक्को A B C F G Y Z य E चाम° B F वास° Y वामकरे. L. 12. B C F X ठरिअं X गौरचित्त-मूर्धस्थितं G X Z ठविअं B F ठिविअं C G Z ठिविअं X ऊर्द्ध C ऊर्ध्वार्थो X ऊर्ध्वार्थ. L. 13. B F ठिअअमित्यं C विविअमि° 2. hd. ठि° G Z ठिययमित्यं X ठविअमित्यं. L. 14. *om.* A and E here. L. 15. X दष्टशब्द° C डक्को B *om.* यथा. L. 16. X डक्को C डक्को फार° C खगं. L. 17. C °पव्वक्खं B X एस.

डंडं डिंडी सीविअकप्पडखण्डेसु तह डलो लोढे ।

डप्फं सेल्ले डल्लं पिडिआइ अलिञ्जरे डहरी ॥ ७ ॥

डंडं तथा डिंडी सूच्या संघटितानि वस्त्रखण्डानि । डंडीत्यप्यन्ये । डलो लोष्टः ।
डप्फं सेल्लाख्यमायुधम् । डल्लं पिटिका । डहरी अलिञ्जरम् ॥ यथा ।

5 डंडपरिहाणडिंडीपाउरणा चइअ डप्फया तुज्झ ।

रिउणो पल्लिवणिहरे डहरीडल्ले वहन्ति डलखलिरा ॥ ७ ॥ [७]

डहरो सिसू सिरहरम्मि डग्गलो दवपहम्मि डड्ढाडी ।

रच्छाइ डंडओ डंभिओ अ कितवम्मि डंवरो घम्मे ॥ ८ ॥

डहरो शिशुः । डग्गलो भवनोपरि भूमितलम् । डड्ढाडी दवमार्गः । डंडओ रथ्या ।

10 डंभिओ घूतकारः । डंवरो घर्मः ॥ यथा ।

गिण्हअ डहरे उत्तरिअ डग्गला डंडएण तुह रिउणो ।

डड्ढाडिडंवरिल्ले जन्ति वणे डंभिअ व्व जरवसणा ॥ ८ ॥

अत्र । डल्लइ पिबति । डरइ त्रस्यति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [८]

डाली साहाए णयणे डायलडोलडोअणया ।

15 डिअली थूणा भेगम्मि डिड्डुरो डिंफिअं च जलपडिए ॥ ९ ॥

L. 1. C डंडी Y डिंडी APCFGXYZ सीविअ R °कडप्प° C °डक्खंडेसु G दलो GZ लोढे Y लोडे. L. 2. BCEF डप्फं A सेल्लो BFGZ सिल्ले Z डप्फं for डल्लं ABFGXYZ पिडिआइ C पिडिआइ E पिडिआइ BF अलंजरे. L. 3. C श्रम्या X श्रम्या G संघटितानि X संघटितानि CX डंडीत्यन्ये. L. 4. BF डप्फं C डस्यं Z डप्फं BF डहरं X अलिंजरां. L. 5. C °डंडी° BFGZ चइअ C वइअ BCFXZ डप्फया C तुज्झ G तुज्झा. L. 6. CX पल्लिवणि° G परिल्लिवणि° or परिल्लि° BF डलखलिरा. L. 7. AX सिरि° BF सिरहरंमि E डलेग्गो G डग्गलो AE डड्ढाडी BF डंडाली C डड्ढाली GZ डड्ढाडी X डड्ढाली. L. 8. BF डंडिओ XZ डंडउ AGXZ डंभिउ ABCFGYZ य BF डंवडो C डंभवरो G डंवरो. L. 9. X भवनोपरि BF डंडाली C 1. hd. डड्ढाली 2. hd. डड्ढाली G डंडाडी X डड्ढाली Z डड्ढाडी GXZ डंडउ. L. 10. GX डंभिउ C °कारकः BFG डंवरो G घर्मो. L. 11. cdd. गिण्हय C डरे cdd. उत्तरिय BF तु for तुह. L. 12. B डंडालि° C (F!) X डड्ढालि° GZ डड्ढाडि° BG °डंव° C (F!) °डंभ्य° BF वंणे cdd. डंभिय C च X व. L. 13. C 1. hd. डल्ल BF पिचति G पिबति C डरइ स्यति X त्रस्यति Z एते. L. 14. G साहाइ Z साहारइ A डोअल° EGZ डायल° X डोयल° A °डोल° C 1. hd. om. डोल C 2. hd. डोलो GZ °डोयणया C 2. hd. °डोआणया. L. 15. B डियंली ACEGXYZ डियली F डियल्ली B थूणे CX थूणा F थूणे A भेयम्मि X भेकम्मि A डिड्डुरो EXY डिड्डुरो I should have preferred this reading but for Sindhi डेड्डर cfr. Gujarātī डेडको GZ डिड्डुरो BF फियं (sic) ACEXYZ डिंफियं G डिंफियं BF °पडए Y °वडिए.

डाली शाखा । डायलं डोलो डोअणं त्रयोऽपि लोचनार्थाः । डिअली स्थूणा ।
डिडुरो भेकः । डिंफिअं जलपतितम् ॥ यथा ।

गयडोल डोअणेहिं ण णिअसि डालिं लुणेसि डिअलिकए ।

ता तरलिअडायलओ गुत्तिद्रहे डिडुरो व्व डिंफेसु ॥ ९ ॥

अत्र । डिंभइ संसते । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [९]

5

डिंडिल्लिअं च खलिए वत्थे डीरं च कन्दलए ।

ओइण्णम्मि अ डीणं तहेअ डीणोवयं उवरि ॥ १० ॥

डिंडिल्लिअं खलिखचितं वस्त्रम् । डिंडिल्लिअं खलिते हस्ते इति केचित् । यदाह ॥
डिंफिअडिंडिल्लिअया पतिते च खलितहस्ते च ॥ डीरं कन्दलः । डीणं अवतीर्णम् ।
उडीनवाचकस्तु संस्कृतभव एव । डीणोवयं उपरि ॥ यथा ।

10

विण्हू डीणो सि तुमं बलिणिवडीणोवयं पयं देसि ।

डीरं लिहन्ति डिंडिल्लिअं च परिहन्ति तेण तुह रिउणो ॥ १० ॥ [१०]

डुंवो सवचे डुंघो उअञ्चणे डुंगरो सेले ।

घण्टम्मि डुंडुओ डोला सिविआ दारुहत्थए डोओ ॥ ११ ॥

L. 1. C 1. hd. GZ डायलं X डोअलं C 1. hd. डोअलो C डोआणं GZ
डोयणं BFGZ डियली C स्थूणी G स्थूणार्थाः L. 2. CX डिडुरो G डिडुरो Z डिंडुरो
BCFZ डिंफिअं G डिपियं X डिंफिअ. L. 3. Z डयडोल GZ डोयणेहिं cdd. णियसि CGXZ
डियलिं. L. 4. CGXZ तरलिअं BF तरलिडां GZ डायलउ C डोअरओ X लउ BCFXZ
गुत्तिद्रहे G डिडुरो Z डिंडुरो C च डिंफेसु X डिंफेसु. L. 5. B डिंभ (sic) X भंसते B om.
संसते. L. 6. CX डिंडिं G डिंडियं cdd. छियं B व A ए (om. खलि) X खलिए CZ वच्छे
GZ कंदले. L. 7. AY उइण्णम्मि C उइणम्मि GZ उइणम्मि X उइणम्मि ABCFGYZ य
Z डीण ACY तहेय GZ तहेव Z डीणोवय EX उवरि. L. 8. CX डिंडिं cdd. छियं
(X °लिल्लियं) C 2. hd. खलिते खचितं X om. खलि GX डिंडिं cdd. छियं CX खलिते
In G हस्ते twice. Z वस्त्रे for हस्ते X घेति for इति. L. 9. cdd. डिंफियं BF
°डिंडिल्लियया C °डिंडिल्लियया GZ °डिल्लियया X °ल्लियया G सतिते BF पतने C वा G
°हस्ते व G डीरं च. L. 10. G om. संस्क 6. G उवरि. L. 11. BF चिण्हू
G विण्हू BF डीणो BCF चलिणिव° GXZ वलिं BCF °डीणोचयं B देसी. L. 12.
BF लिहन्ति Z डिंडिं cdd. छियं BF परिहन्ति Z परिहरन्ति X रिउणो. L. 13.
BFG डुंवो E कुंवो BF सवचे BF डुंघो C डुंघो E डुंघो X डुघा C उदंचणे GZ
उयंचणे E डुंगुरो but delet ° (u) under ग AX सेलो. L. 14. C घण्टम्मि B डुंडुओ
AGXZ डुंडुउ cdd. सिविआ AX डोउ GZ डोवो.

डुंबो श्वपचः । डुंबो उदञ्चनविशेषो नालिकेरमयः । डुंगरो शैलः । डुंडुओ जीर्ण-
घण्टः । डोला शिविका । अन्दोलनवाचकस्तु दोलाशब्दभवः । डोओ दारुहस्तः ॥ यथा ।

डुंगरआणिअडोलाडोए विक्रिन्तयस्स तुह रिउणो ।

डुंडुअसरस्स डुंबो त्ति छिविअ डुंघयजलेण लेइ जणो ॥ ११ ॥ [११]

5

तम्बोलभायणे डोंगिली तहा डोलिओ कसिणसारे ।

डाऊ फलिहंसदुमे गणवइपडिमाविसेसे अ ॥ १२ ॥

डोंगिली ताम्बूलभाजनविशेषः । डोंगिली ताम्बूलिनीत्येके । डोलिओ कृष्ण-
सारः ॥ यथा ।

दइअम्मि सावराहे एन्ते डोलिअविसालणयणाए ।

10

डोंगिलिणिहित्तवीडयकडुणमिसओ परंमुहीइ ठिअं ॥ १२ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

डाऊ फलिहंसकवृक्षो गणपतिप्रतिमाविशेषश्च ॥ [१२]

डोंगी अ हत्थविम्बे तम्बोलट्टाणभेए अ ।

ढड्डो भेरी ढंको अ वायसे ढंढणी अ कविकच्छू ॥ १३ ॥

L. 1. B डुबो G डुंबो Z स्वपंचः C डुंधो G डुंधो BF ओदंचन° G om. डुंगरो शैलः.
BF डुंडओ GX डुंडउ C जीर्णघटः L. 2. X °घंटा G सिविका BF °वि° GZ आंदो-
लवाच° X अंदोलवाच° GX डोउ. L. 3. cdd. °आणिय° G °डोलाए CG
विक्रंतयस्स. L. 4. C डुंडुय° GXZ डुंडुय° BFG डुंबो cdd. छिविय.
L. 5. BFG तंबोल° AEZ डोंगिली BF डोंगिली GX डोलिउ E adds ॥ अथानेकार्था ॥
X adds अथानेकार्थाः ॥ Y ॥ अथानेकार्थौ ॥ L. 6. Z माऊ C फलिहंस° A डमे Z
°दुमे X °विसेसो ABCFYZ च G यं. L. 7. C डोंगिली G डोंगिली From त्येके to ण
torn off in G. B डोलिओ X डालिउ. L. 9. cdd. दइयंमि C सावरोहे BCFX
इंते Z पंते cdd. डोलिय° B °नयणाए. L. 10. BF डोंगिलि° C डोंगिलि° CX °निहत्त°
GZ °निहत्त° BF °वीडाय° C °वाडय° X °वीडया° BF °कंडिण° CZ °कटण° GX °कटण°
C 2. hd. GX °मिसउ cdd. ठियं (X छिअं). L. 11. om. A and E here. In G
from कार्थाः to शेषश्च l. 12 torn off. L. 12. C °हंसवृक्षौ X °हंसवृक्षो गणपतिप्रतिमावि°.
L. 13. C डोनी ABCFGYZ च B °विवे E °पिंवे G पिंवी G तंबो° B °लट्टाण° F
°लट्टाण° ABCFGYZ च E ins. here ॥ अथ ढकारादिः ॥ XY ins. here ॥ ढकारादिः ॥
L. 14. BF ढड्डो CXY ढड्डो G ढड्डो E ढड्डो for ढंको ABCFGYZ च (twice) From
कवि° to सः in वायसः l. 3 next page torn off in G.

डोंगी स्थासकस्ताम्बूलभाजनविशेषश्च ॥

॥ अथ ढादयः ॥

ढड्डो भेरी । ढंको वायसः । ढंढणी कपिकच्छूः ॥ यथा ।

गोसुद्धिअढंकउले देउलवाइजमाणढड्डे अ ।

उढविओ वेसाए ढंढणिछित्तो व्व तम्मइ भुअङ्गो ॥ १३ ॥ [१३]

5

मंकुणए ढंकुणढेंकुणा तहा ढंकणी पिहाणीए ।

ढंसयमजसे वीणाइ ढंखरी ढक्कयं तिलए ॥ १४ ॥

ढंकुणो तथा ढेंकुणो मत्कुणः । ढंकणी पिधानिका । ढंसयं अयशः । ढंखरी वीणाभेदः । ढक्कयं तिलकम् ॥ यथा ।

ढंखरिअ ढंकुणहरे इमाइ मा वच्च ढक्कयं दहुं ।

10

ढेंकुणखद्धो ढंकणिहणिओ णीहरसि ढंसयं लहिअ ॥ १४ ॥

अत्र । ढक्कइ छादयति । ढंसइ विवर्तते । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [१४]

चिक्खल्ले ढंढरिओ ढंढसिओ गामजक्खम्मि ।

णिच्चम्मि ढिक्कयं ढिंढयं जलगए बलाइआ ढेंकी ॥ १५ ॥

- L. 1. BF डोंगी स्थासकः X om. च. L. 3. BFX ढंढो C ढड्डो Z ढड्डो C ढेको
BFX ढंकणी BF कवि° X कपिकच्छू. L. 4. BCF गोसुद्धिय° GZ गोसोद्धिय° X गोमु-
हिय° G देवल° From णढड्डे to भुअङ्गो torn off in G. BF °ढंढो वि CX °ढंढे Z °ढंढे
CXZ य. L. 5. C उढविओ X उढुविउ Z उढइओ C वेसण C °छित्तो च X भुयंगो.
L. 6. AXYZ मंकुणए C मत्कुणए CY °ढिंकुणा X °ढंकुणा C तहा BF om. ढंकणी
In G this line down to णीए is torn off. L. 7. E वीणाइ BF वीणोइ C
ढंखरी X ढक्करी for ढंसरी A तिलये. L. 8. In G from था in तथा to कु in ढंकुण
l. 10 torn off. X ढंकुणा for ढेंकुणो X ढंकनी C अयः X अयसः X ढक्करी.
L. 10. cdd. ढंकरिय (X ढक्करिए) C चच्च BF ढंक्कयं Z ढंकयं C दहुं. L. 11. C ढेकुण°
XZ ढंकुण° CF °खद्धो G °खद्धो (!) Z ढंकणिउणीउ From कणि° to नोक्तौ l. 12 torn off
in G. CX °हउ C ढंकिंसयं F ढंसियं BFZ लहिय CX लहिया. L. 12. C विवर्तत.
L. 13. CGX °रिउ AGX °सिउ Z गोम°. L. 14. EXZ णिव्वम्मि From यं in
ढिक्कयं to ढ in ढंढसिओ l. 1 next page torn off in G. ABCF ढिंढयं E ढिंढियं BZ
बलाइया AC (F!) बलाइया EX बलाइया C l. hd. om. ढेंकी C 2. hd. X ढंकी Y ढिंकी.

ढंढरिओ कर्दमः । ढंढसिओ ग्रामयक्षः । केचित् ग्रामवृक्ष इत्याचक्षते । यदाहुः ॥
ढंढसिओ ढंढरिओ ग्रामतरौ कर्दमे चाख्ये ॥ अत्र । ढंढलइ भ्रमति । ढंढोलइ गवेषयति ।
इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । ढिक्कयं नित्यम् । ढिंढयं जलमध्यपतितम् । ढेंकी
बलाका ॥ यथा ।

- 5 ढंढसिअपूअणपरा ढेंकीओ भणइ ढिक्कयं का वि ।
दिहो कह वि मह पई दिहो ढंढरिअखुत्तो वा ॥ १५ ॥

अत्र । ढिक्कइ वृषभो गर्जति । ढुमइ ढुसइ भ्रमति । इति धात्वादेशेषूक्ता इति
नोक्ताः ॥ [१५]

अधणे ढेल्लो ढेंढिअढोंघरया धूविअब्भमिरएसु ।

- 10 ढंढो पङ्कणिरत्थे ढंढरढयर पिसायईसासु ॥ १६ ॥

ढेल्लो निर्धनः । ढेंढिओ धूपितः । ढोंघरो भ्रमणशीलः ॥ यथा ।

सिरिकुमरवाल रिउणो तुह दवडज्जन्तपीलुधूमहया ।

णवअगरुढेंढिआणं सुमरन्ते ढेल्लढोंघरा रण्णे ॥ १६ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

- 15 ढंढो पङ्को निरर्थकश्चेति समाहारः । ढंढरो तथा ढयरौ पिशाच ईर्ष्यायां चेति
द्रावपि द्वर्थौ ॥ [१६]

L. 1. X °रिउ °सिउ X ग्रामय (om. क्षः) Z केचिद्ग्राम°. L. 2. G ढंढसिउ
ढंढसिउ कर्दमे चाख्ये (sic) X °सिउ °रिउ Z ढंढसिओढंढओ C चाख्यो X वाच्ये
C ढंढोलइ X ढलइ From इ in ढंढोलइ to यथा incl. l. 4. torn off in G.
cdd. गवेषयतीति धा°. L. 3. BF ढेंकी CXZ ढंकी BF बलाका. L. 5. cdd.
ढंढसिय° CGXZ °पूयण° BF ढेंकीउ C ढंकिओ G ढिक्कीउ X ढंकिउ Z ढिक्कीउ X ढक्कयं.
L. 6. G ढिहो From वि to इति excl. l. 7 torn off in G. B ढिहो B ढिंढरिय° C(F!) ढिंढरिअ°
X ढिंढरिअ° Z ढंढरिय°. L. 7. cdd. भ्रमतीति C °पूक्ताविति नोक्तौः L. 8. X नोक्ता.
L. 9. BF अधण Y ढिल्लो BEF ढेढिय° AYZ ढेढिय° G ढेढिहों X ढेंढिय° Z °ढोव°
X °ढोव° C °घरिया BF धूलिय° Z धूवियभूमि° EXY add ॥ अथानेकार्थाः ॥ (Y om. ऽ).
L. 10. Z ढंको From ढो in ढंढो to ण in भ्रमण° l. 11 torn off in G. A °णिरत्थे X
°निरत्थे Z °निरत्थो ढंढय° BF °ढइरा BF पिसाईसासु. L. 11. Z निर्धनः B ढेंढिओ X
ढेंढिउ BF ढेंघरो X ढोंघरो. L. 12. G तुव G डवडज्जन्त° X दत° Z दुवडज्जन्त° C °डइक्षं-
तपीलधूमहया X °पीलहया GZ °मरया. L. 13. GZ णवअगरु° BF ढेढियाणं CZ °ढेंढि-
याणं GX °ढेढिया From णं to ढ्ढो l. 15 torn off in G. BF °ढोघरा Z °ढोघरा. L. 15.
CGZ पिशाचे.

पिठरोण्हजलेसुं ठमरं ढेंका हरिसकूवयतुलासु ।

णत्था णासारज्जू आउत्ते णव्वणोव्वा य ॥ १७ ॥

ठमरं पिठरमुणजलं चेति द्वर्थम् । अत्र । हुंदुल्लइ भ्रमति गवेषयति चेति धात्वा-
देशेषूक्त इति नोक्तः । ढेंका हर्षः कूपतुला चेति द्वर्था ॥

॥ अथ णादिः ॥

5

णत्था नासारज्जुः । णव्वो तथा णोव्वो आयुक्तः ॥ यथा ।

भक्खन्तेणं गामं णत्थारहिओसहेण व समगं ।

णव्व तए णोव्वाणं अण्णाण वि भञ्जिओ मग्गो ॥ १७ ॥ [१७]

णद्धो आरूढे णंदाणंदीणंदिणीउ गाईए ।

परिवञ्चिअम्मि णडिओ अ णच्चिरो रमणसीलम्मि ॥ १८ ॥ 10

णद्धो आरूढः । णंदा णंदी णंदिणी त्रयोऽप्येते गोवाचकाः । अत्र । णक्खा
नखाः । णवि वैपरीत्ये । णइ अवधारणे । एते शब्दानुशासने साधिता इति नोक्ताः ।
णडिओ वञ्चितः । खेदित इत्यन्ये । णच्चिरो रमणशीलः ॥ यथा ।

अम्बरणद्धे मेहे णंदावालीण णंदिणीगोढे ।

ण सुणेसि णच्चिराणं जइ गीअं णंदिपुत्त णडिओ सि ॥ १८ ॥ [१८] 15

L. 1. BF पिंढरो X पिठरोण्जुं Z om. ठमरं AY ढेंका BF ढेंका EX ढेंका BF
°कूवयं EX ॥ अथ णादिः ॥ Y ॥ णकारादिः ॥ L. 2. X नासां GZ आवत्ते C (AG!)
णच्चणोच्चा X °णाव्वा. L. 3. BF पिठरमुणजलं G पिठरमुं X हुंदुल्लइ X om.
चेति L. 4. BF °शेषूक्तमिति नोक्तं BCF ढेंको X ढेंको BCF द्वर्थः X द्वर्थाः.
L. 5. om. A, and E here. C णादयः. L. 6. C (G!) णद्धो C 1. hd. णोद्धो C 2.
hd. (G!) णोच्चो. L. 7. B भक्खन्तेणं G गाम CGX °रहिउसहेण. L. 8. C 1.
hd. णच्च G णत्थ C 1. hd. (G!) णोच्चाणं BF अण्णाण ण वि GZ अन्नाण G भंजिउ X
भंजउ C मण्णो. L. 9. C 1. hd. णद्धो 2. hd. णद्धो GZ om. णंदी C °णंदिणीओ. L.
10. BF परिवेचियंति CGZ परवंचियम्मि AEXY °वंचियम्मि AGX णडिउ ABCFGYZ य X
om. अ GZ णच्चिरो. L. 11. C णद्धो X आरूढे B णंदीणी CX णंदीनी BCFX त्रयोऽपि गो° X
णक्खा. L. 12. B नखा X विपरीत्ये G णयइ वधारणे Z णय for णइ BF इति for एते
G ण्नोक्ताः L. 13. GX णडिउ BF खेदित Z णच्चिरो. L. 14. BEG अंवरं C °णद्धे X
°णद्धो C णंदोवां GZ णंदीवां B (F!) °वालीणं G °गोढे. L. 15. cdd. गीयं C णंदी-
पुत्त GXZ णडिउ.

मलिणम्मि णज्जरो णंदणो अ भिच्चम्मि णज्जरो विमले ।

णलयमुसीरे सीहे णंदिक्खो णंदिअं च सीहरुए ॥ १९ ॥

णज्जरो मलिनः । णंदणो भृत्यः । णज्जरो विमलः । णलयं उशीरम् । णंदिक्खो सिंहः । णंदिअं सिंहरुतम् ॥ यथा ।

5 णज्जरजस तुह रिउणो णरवइणंदिक्ख णंदिअं साउं ।
णज्जरवत्था णलयकरा मालिअणंदणा हविअ जन्ति ॥ १९ ॥ [१९]

दुहिअम्मि णद्धिओ णडुरी अ भेगम्मि मन्दिरे णलिअं ।

णहरी छुरीइ णडुली कच्छवए णहमुहो घूए ॥ २० ॥

णद्धिओ दुःखितः । णडुरी भेकः । णलिअं गृहम् । णहरी क्षुरिका । णडुली 10 कच्छपः । द्वित्वे णडुली इत्यपि । णहमुहो घूकः ॥ यथा ।

णहमुहणलिए रण्णे रुण्णं सोऊण तुह रिउवहूणं ।

णहरीहय व्व णडुरिणडुलीउ वि णद्धिआ हुन्ति ॥ २० ॥

अत्र । णवर केवले । णवरि आनन्तर्ये । एतावव्ययौ । णव्वइ णज्जइ ज्ञायते ।
णडइ गुण्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [२०]

L. 1. A णज्जरो E णंदरो BFGYZ य C om. अ ABCF णज्जरो. L. 2. C णयलमु° G सीहो cdd. णंदियं BF सीहरए C °रुए. L. 3. C मलिना BCFX णज्जरो C णयलं CX उसीरं G णलयमुसीरं Z णलयमुशीरं G णंदिको L. 4. BX सीहः G सिंहः cdd. णंदियं BX सीहरुतं C °रुतं. L. 5. BCFX णज्जरजस cdd. णंदियं BF सोओ X सोउ. L. 6. CG °वच्छा cdd. मालिय° BF °णंदिणा cdd. हविय. L. 7. ABCFGYZ दुहिअम्मि E दुहअम्मि AGX णद्धिउ E णंदिओ AC णडुरी a form which is perhaps equally correct. E णहरी G णंदुरी Y णंदुरी Z णंदुरि ABCFGXYZ य E भोगम्मि X भेकम्मि cdd. णलियं. L. 8. BF छुरी GZ छुरीए AC णडुली A कच्छवए Z कत्थवए. L. 9. GX णद्धिउ X दुखितः C णडुरी GZ णंदुरी BCFXZ णलियं G ललियं. L. 10. G om. णडुली कच्छपः Z कच्छए G णडुली BCF णडुलीत्यपि X णडुलीत्यपि. L. 11. G णमुह° CZ रणे G रण्ण B रुणं F रुण GZ रिऊण व्हू (Z व्हू). L. 12. C 1. hd. च BF णंवुरिणडुलीओ C च दुरिणडुलीओ G णडुरि-डुलीउ Z °लीओ BFG णद्धिया GXZ णद्धिया. L. 13. BF णवरं BF णवरि C वरि यानंतयं X यानंतयं BCF णवइ G णवइ BF णडुइ. L. 14. BF णरइ X नोक्ता.

जत्थ पलासलयाए जणेहि पइणाम पुच्छिआ जुवई ।

अकहन्ती णिहणिज्जइ णिअमविसेसो णवलया सा ॥ २१ ॥

यदाह ॥ नियमविशेषश्च णवलया ज्ञेया । आदाय पलाशलतां भ्राम्यति लोको-
खिलो यस्याम् । पृथा पतिनाम स्त्री निहन्यते चाप्यकथयन्ती ॥ यथा ।

दोलाविलाससमए पुच्छन्तीहिं सहीहि पइणामं ।

5

लटीहि हणिज्जन्ती बहुआ णवलयवयं भरइ ॥ २१ ॥ [२१]

णवरिअ सहसा ओआइए णमसिअं तडिम्मि णहवल्ली ।

णव्वाउत्तो भोगी कण्हे णकखत्तणेमी अ ॥ २२ ॥

णवरिअ सहसा । णमसिअं उपयाचितकम् । णवसिअं इत्यन्ये । णहवल्ली विद्युत् ।
णव्वाउत्तो ईश्वरः । नियोगिसुत इत्यन्ये । णकखत्तणेमी विष्णुः ॥ यथा ।

10

णमसिअसएहि पाविअसिरीइ णकखत्तणेमिसममपं ।

णवरिअ णव्वाउत्तय मा मुण णहवल्लिचञ्चला एसा ॥ २२ ॥ [२२]

जलभवफलभेए णइमासयमुच्चिट्टए णवोद्धरणं ।

णाओ गव्विट्ठे णाउल्लो गोमी बिलम्मि णारोद्धो ॥ २३ ॥

L. 1. In X, which gives the text and gloss separately, this stanza is omitted in the text portion and given in the gloss. C पलासयाए E जणेहिं ABCFXYZ जणेहिं G जणेइ X पयणाम *edd.* पुच्छिया AE जुअई B जुवई. L. 2. CX णिहणज्जइ BF नियमं C णियमे विसेसे AEGXYZ णियमं Z °विसेसे E णवभया Z *om.* सा. L. 3. Z नवलया G सा for ज्ञेया The first verse is incomplete. BF आदादाय X पलाशतां C का for लोको. L. 4. X *om.* ऽखिलो C निहन्यते BF चाप्य-
कथयन्ती C वाप्यकथ°. L. 5. BF °विलासमये BFGZ सहीहिं CX सईहिं BF वइणामं. L. 6. BFG लटीहिं X लट्ठं हि BF चहुया CGXZ बहुया BF णवलयवयं Z णवलययं CX °वावयं. L. 7. BF णवरिअ Y णवरिय AC उआइए GZ उवयाइए X उयाईए *edd.* णम-
सियं (X णुमं) BF तडंमि. L. 8. ACGX णव्वाउत्तो Y णव्वीउत्तो X कण्हे BF णकखत्त-
णामी ABFY य E या. L. 9. BFX णवरियं C णवरियं *edd.* णमसियं (X णुमं) BF उपयाचितकं C 1. *hd.* °तक्खं 2. *hd.* °तत्तं *edd.* णवसियमित्यन्ये B ण्णहं L. 10. C (G!) X णच्चां G °उत्ता X °णेमा. L. 11. *edd.* णमसियं CGX °सएहिं *edd.* पावियं GZ °सिरीए BF णपत्तं BF °सममपं C °प्य X °समपं. L. 12. BF णवरियं C चरियं GXZ णवरियं CXZ णव्वाउत्तय CXZ मुण C °वल्ली BF °वंचला एसा-
L. 13. BF णइमासयं CEX णयमां A °मुव्विट्ठए BFG °च्चिट्टए Y °च्चट्टिए Z °व्विट्टए AY णवुद्धं GZ णचो C °द्धरणं. L. 14. AGX णाउ BF गव्विट्ठे E गव्विट्ठो GZ °हे X गव्विट्ठे C 1. *hd.* णाउल्लो *edd.* बिलम्मि C °द्धो E हे.

णइमासयं जलोद्भवः फलभेदः । णवोद्धरणं उच्छिष्टम् । णाओ गर्विष्ठः । णाउल्लो गोमान् । णारोटो विलम् । कूसार इत्यन्ये ॥ यथा ।

णाउल्ल णवोद्धरणेण तूस् मा विससु णायउडुणयं ।

दुलहणइमासयकए सया वि गोहा ण होइ णारोटो ॥ २३ ॥ [२३]

5 णालंबी जूडे णाहिदाममुल्लोअमज्झदामम्मि ।

णालंपिअमकन्दे जहणम्मि अ णाहिविच्छेओ ॥ २४ ॥

णालंबी कुन्तलः । णाहिदामं उल्लोचमध्यदाम । णालंपिअं आकन्दितम् । णाहिविच्छेओ जघनम् । णाहीए विच्छेओ इति वाक्यमपि जघनवाचकम् । यदाह ॥ णाहीए विच्छेओ जघनं कैश्चित्तु णाहिविच्छेओ ॥ यथा ।

10 पुणजम्मे कुसुमाइं गयाइ णालंबिणाहिदामेसु ।

इअ णालंपन्ते तुह रिऊण पिहुणाहिविच्छेओ ॥ २४ ॥ [२४]

णामोक्कसिअं कज्जे णिज्जणुवण्णा य सुत्तम्मि ।

भूए णिडो हलिद्दा णिग्गा णिहसो अ वम्मीए ॥ २५ ॥

णामोक्कसिअं कार्यम् । णिज्जो तथा णुवण्णो सुतः । णिडो पिशाचः । णिग्गा 15 हरिद्रा । णिहसो वल्मीकः ॥ यथा ।

L. 1. CX णयमासयं BGZ णवुद्धरणं F णवुद्धं C णवोद्धं C उच्छिष्टं GX णाउ BFG गर्विष्ठः C 1. hd. om. णाओ गं 2. hd. गर्विष्ठः. L. 2. C नारोटो G णारोटो BFX णारोटं BFG विलं Z विल. L. 3. CX णोउल्ल B णवुद्धरणण F णवुद्धरणण C णवुद्धं GXZ णवुद्धं which is of course equally correct. BF, C 1. hd. तस G विससु CX उल्लणयं GZ उडणयं. L. 4. GZ दुलहं GZ णारोटो X णारोटो. L. 5. A णेबंबी BFG णालंबी A जूडे A मज्जं C मज्झं A दारुम्मि. L. 6. BCEFGZ णालंपियमं X णालंबियमं Y लंपियमं A पियसुक्कंदे BF जहमि ABCFGYZ य AGX च्छेउ. L. 7. B णालंबी G णालंबी G दामः BF उल्लोडं X दामी B णालं BCFX पियं. L. 8. GXZ च्छेउ After जघनं G inserts णाहीए विच्छेउ जघनं GX च्छेउ. L. 9. GX च्छेउ X के-त्तु GX च्छेउ. L. 10. BF कुसुमाइ CXZ गयाइ BFGZ णालंबिं C om. णालंबिं. L. 11. cdd. इय C णालंपन्ते G णालंपन्ते BF विच्छेय CGXZ विच्छेया. L. 12. EXY णामुक्कं cdd. सियं BF णिधं GXY णिज्जं Z णिज्जं GZ णुवण्णा G इ for य X लुत्तम्मि. L. 13. E णिडो C 1. hd. om. हलिद्दा 2. hd. हरिद्दा ABCFGYZ य. L. 14. cdd. सियं Z कार्यं GXZ णिज्जो BF णुव Z सुवण्णो X लुप्तः. L. 15. G हरिद्रा BF णिहसोओ G चल्मीक.

णामोक्कसिअं तुमए किं रे णिड णिग्गराग णिहसमुह ।

तीए च्चिअ जं णामं लवसि णुवण्णो अणिज्जो अ ॥ २५ ॥ [२५]

णिहुणं वावारे कामिआइ णिहुआ य णिज्जरं जुणे ।

णिवहो सामिद्धीए णिअडी डम्भे णिहूअमवि सुरए ॥ २६ ॥

णिहुणं व्यापारः । णिहुआ कामिता । णिज्जरं जीर्णम् । णिज्जरं इत्यन्ये । 5
णिवहो समृद्धिः । णिअडी दम्भः । यदि निकृतिशब्दस्य प्रत्यादौ [सिद्धहेम० १,
२०६] पाठ इष्यते तदा न देश्यः । णिहूअं सुरतम् ॥ यथा ।

णिहुआणिहूअयाणं मा संभर मुच्च णिअडिणिहुणाइं ।

जं णिज्जरो सि इण्हि कुणसु मणं पुण्णणिवहम्मि ॥ २६ ॥ [२६]

तुण्हिक्कम्मि णिउक्को णिरुली मयराकिइग्गाहे ।

णिहणं कूले णिगढो घम्मे णिसुअं णिसामिअं च सुए ॥ २७ ॥

णिउक्को तूष्णीकः । णिरुली मकराकृतिग्राहः । णिहणं कूलम् । णिगढो घर्मः ।
णिसुअं तथा णिसामिअं श्रुतम् ॥ यथा ।

णिसुए णिरुलीरावे णिसामिए सउणिकलयले अ वहु ।

णइणिहणागयजारं मुणिअ णिउक्काहिसरइ णिगढे वि ॥ २७ ॥ [२७] 15

L. 1. *cdd.* °सियं Z रि for रे BCF *om.* णिड. L. 2. BF (G?) X चिय
C 1. *hd.* (G?) Z चिय CX जण्णामं G णुमण्णो व्व णिज्जो Z णुमण्णो XZ अणिज्जो *cdd.* य.
L. 3. X णिहुयं चावारे *cdd.* कामियाइ CGXYZ णिहुया BEF अ X *om.* य A रिज्जरः
BCF णिज्जरं E जुण्णो G जुन्ने X जुणे. L. 4. CGXYZ णियडी A डंले BF दंभे
C णिहयम° EX णिहयम° GZ णिहयम°. L. 5. X णिहुयं CGXZ णिहुया BCFX
णिज्जरं BCFX णिज्जरमित्यन्ये G णिज्जरमित्य° Z णिज्जरमित्य°. L. 6. G *om.*
णिवहो समृद्धिः B समृद्धिः F समृद्धिः *cdd.* णियडी. L. 7. GXZ णिहुयं C *om.* णि°
सुं यथा. L. 8. CX णिहुयाणिहुआयाणं (X °ण) GZ °हूअआणं X
संभर *cdd.* णियडि° CX °निहु°. L. 9. BCFX णिज्जरो Z णिज्जरो In G from
जं to ण in कुणसु torn off. X इण्हि BX °निव° X °हम्म. L. 10. BF
तुण्हिक्कम्मि BF मयकाराकिइ° Y मगराणिइ° C मइग्गाहे (sic) GZ मइरा° A
°ग्गाहो. L. 11. A णिहलं BF णिहणं G णिहसं CZ णिगढो GZ णिसुयं ACEXY °सुयं
cdd. °मियं. L. 12. *cdd.* तूष्णीकः BF णिउली C णिहुणं X णिणं. L. 13. *cdd.*
णिसुयं *cdd.* णिसामियं. L. 14. BF णिरुद्धी° G °राचे From सामिए to वि l. 15 torn
off in G. BCFXZ य. L. 15. CX णय° X °णिहयागय° BFZ मुणिय CX पुणिय
X णिउक्काहिं° Z °क्काहिसरइ B णिगढे.

णिउरम्मि णिअलमविसेसिअम्मि णिरिअं च णिक्खुडमकम्पे ।

णिव्वेढणिव्वढा णग्गे निज्जूहो अ णिव्वम्मि ॥ २८ ॥

णिअलं नृपुरम् । णिरिअं अविशेषितम् । णिक्खुडं अकम्पम् । णिव्वेढो तथा णिव्वढो
नमः । णिज्जूहो नीत्रम् ॥ यथा ।

5

णिरिअद्वाणाठाणय किं णिअले णिअसि णिक्खुडो चोर ।

जरणिज्जूहम्मि घरे णिव्वेढो णिव्वेढेण पेळ्ळिअइ ॥ २८ ॥ [२८]

अरिभवणम्मि णिआरं णिव्वूढं पच्छिमङ्गणए ।

कठिणम्मि णिक्कडं तह णिप्फेसो सद्वणिग्गमणे ॥ २९ ॥

णिआरं रिपुगृहम् । णिव्वूढं गृहपश्चिमाङ्गनम् । णिक्कडं कठिनम् । णिप्फेसो
10 शब्दनिर्गमः ॥ यथा ।

धणुकङ्कणणिक्कडभुअ चालुक तुहं णिआरणिव्वूढे ।

णीसङ्कविलसिराणं सिवाग उल्लसइ णिप्फेसो ॥ २९ ॥ [२९]

णट्ठम्मि णिरादो णिच्छिए णिरुत्तं णए णिरिंको अ ।

संतुट्ठम्मि णिसत्तो वि णिमेलं दन्तमंसम्मि ॥ ३० ॥

L. 1. *cdd.* णियल° B °विशे° ABCFGXYZ °सियम्मि ABCEFX Y णिरियं GZ
णिणियं From पे to वे l. 3 torn off in G. L. 2. A णिद्वेढ° BF, C 1. hd.
णिचेढ° A °णित्तडा C 1. hd. °णिच्चा X णटे C 1. hd. निज्जूहो A णिज्जूहो ABCFY Z य
BCF णिच्चम्मि E णिवम्मि. L. 3. CXZ णिलयं BCFZ णिरियं X णिणिरियं BF
णिचेढो C णिचेढो BF णिच्चाढो C णिच्चाढो X णिव्वटो नटः. L. 5. BF णिरिहा°
CGXZ णिरियं° From टा° to पेळ्ळिअइ incl. torn off in G. Z °द्वाणोद्वाणय CX
°णाद्वाणय BCFXZ णियले णियसि BF णिक्खुडों चौर. L. 6. CX °निज्जू°
X घर BCF णिचेढो णिच्चेढेण B पेळ्ळयइ C (F!) XZ पेळ्ळयइ. L. 7. E अणिभव°
ABCFGXZ णियारं ABCFY णिच्चूढं X णिच्छूढं A पत्थिम°. L. 8.
From ढ in कठि° to न in कठिनम् l. 9 torn off in G. X णिव्वडं तहं तह णेप्फेसो
E णेप्फेसो. L. 9. BCFXZ णियारं BCF णिच्चूढं X णिव्वूढं C 1. hd. °ङ्गणं X
णिव्वडं. L. 11. BF धणुकंढण° C धणुकंढण° GZ धणुकंढण° X °कंढणणिव्वडं° BF
°डुभुअ C °डुभुय In G from ड to णिच्छिर l. 13 torn off. BF चालुकं Z वालुक BFX
तुह BCFX णियार° BF °णिच्चूढे C °णिच्चूढो X °णिव्वूढो. L. 12. C णीसंका° X
°विलिसि° X सिवाल BF णिप्फेसो. L. 13. A णमे BCEFGXYZ णते AC (F!)
णिरिंको ABCFGYZ य. L. 14. A सन्थदुम्मि E °टम्मि AX णिसत्तो C णिसत्तो
From मेलं torn off in G. A दत्त°.

गिरादो नष्टः । गिरुत्तं निश्चितम् । गिरिको नतः । गिसत्तो संतुष्टः । गिमेलं
दन्तमांसम् । गिमिला इति धनपालः ॥ यथा ।

तुह घायगिमेलुच्छुद्धुदन्तया रिउगया गिरिकमुहा ।

जन्ति गिरादा तह वि हु जए गिरुत्तं तुमं सि ण गिसत्तो ॥ ३० ॥ [३०]

गिल्लंकागिलंका पडिगहम्मि गिज्जोमिणोमिणो रस्सी ।

5

अंगुट्टीइ गिरंगीणीरंगीउ अहिअम्मि गिप्पट्टो ॥ ३१ ॥

गिल्लंको तथा गिलंको पतद्ग्रहः । गिज्जोमी तथा गोमी रश्मिः । रज्जुरित्यर्थः ।
गिरंगी तथा गीरंगी शिरोऽवगुण्ठनम् । गिप्पट्टो अधिकः ॥ यथा ।

गिज्जोमिखंचिओसहरहओइण्णे पिअम्मि लेइ वहु ।

गिप्पट्टेप्पेम्मविरइअणिरंगिआ करयगिल्लंके ॥ ३१ ॥

10

किं मामि रोअसि तुमं गीरंगिं चइअ आचम गिल्लंके ।

पेक्खसि ण चिरा दइअं गोमीवद्धं पुरो बइलं व ॥ ३२ ॥ [३१]

गिम्मंसू तरुणे गिब्भुग्गो भग्गम्मि गिक्खयं गिहए ।

सुत्तोट्ठिअम्मि गिब्वित्तो गिस्संको अ गिब्भरए ॥ ३२ ॥

L. 1. C गिरादो In G from गिरादो to इति 1. 2. torn off. C (F ?) X गिरंको X
गिसत्तो. L. 2. G धनपालो. L. 3. BFG थाय° GZ °लुवुद्ध° C 1. hd.
रिओगया From या in °गया to गिज्जोमि° 1. 5 torn off in G. X गिरंक्रमुहा. L. 4.
Z गिरादा C तमि सि ण गिसत्तो. L. 5. Z गिल्लंका Y पडिगहम्मि X गिज्जोमिणो corr.
°मिणा (om. मिणो). L. 6. A अङ्गुटीइ E अंगुट्टीइ GZ अंगुट्टीउ A गिरंगी° X गिरंगी°
G om. गिरंगी° ACE °गीओ ABCFGYZ अहियम्मि BF गिप्पट्टे G गिप्पट्टो Y गिप्पट्टो.
L. 7. In G from गिल्लंको to शिरो° torn off. C om. तथा गिल्लंको X रस्मिः X रज्जुमित्यर्थः.
L. 8. B गिप्पट्टो X गिप्पट्टो. L. 9. BF गिज्जोसि° CGX °खंचिउसह° CGX °उइण्णे Z °उइलं
B पिअसि CGZ पिअंमि F पिअंमि. L. 10. CZ गिप्पट्ट° Z गिप्पट्ट° From गिप्पट्ट° to
मामि 1. 11 torn off in G. BF °विम्म° BFZ °विरइय° C °विरइय° BCFXZ °गिरंगिया Z
करइ° C °गिल्लयंके. L. 11. BF सामि GZ रोयसि C गीरंगी° add. चइय BF आवम.
L. 12. C om. ण BF विरा GZ दइयं X दययं G गोमा° BG °वद्धं X °वद्धे om. पुरो BFG
वइलं (G °लं) BF वा CXZ च. L. 13. A गिम्मस्त B तरुणे A वरुणे In G
गिब्भु° भ° गि° are torn off A गिबुग्गे BF गिज्जुग्गो C गिबुग्गो A लेग्गम्मि BF गिक्खयं
C गिक्खयं Z गिहए. L. 14. G सुत्तोट्ठियम्मि BCFYZ °ट्ठियंमि CX गिब्वित्तो GZ गिब्विहो
ABCFGYZ य A गिब्भरए.

णिम्मंसु तरुणः । णिब्भुगो भग्नः । णिक्खयं निहतम् । णिवित्तो सुसोत्थितः ।
णिस्संको निर्भरः ॥ यथा ।

णिस्संककामसरणिक्खया इमा सिविणए तुमं दहुं ।

णिम्मंसुअ णिवित्ता णिब्भुगमणोरहा होइ ॥ ३३ ॥ [३२]

5 णिज्जोओ पयरे परिहिए णिअत्थं चलम्मि णिक्कज्जो ।

णिव्वाणं दुहकहणे थड्ढे णिट्ठहणिव्वूढा ॥ ३३ ॥

णिज्जोओ प्रकरः । पुष्पावकर इत्यन्ये । णिअत्थं परिहितम् । णिक्कज्जो अनव-
स्थितः । णिव्वाणं दुःखकथनम् । णिट्ठहो तथा णिव्वूढो स्तब्धः ॥ यथा ।

णिक्कजे जं मण्णसि णिअत्थहारं फुलिङ्गणिज्जोअं ।

10 णिट्ठहे णिव्वाणं कुणसु अणिव्वूढयाण तं अम्ह ॥ ३४ ॥ [३३]

गयकुसलोवकिईसुं णिम्मयणिग्घट्टणिज्जाया ।

सेदोचिअउज्जाणा णिवायणिव्विट्टणिब्भग्गा ॥ ३४ ॥

L. 1. C णिडुगो C 2. hd. °धु° G णिग्गयं X भग्नः Z णिययं BCF णिच्चित्तो X
णिच्चित्तो G °चे सुप्तः । L. 2. Z निर्भरः. L. 3. GZ °क्खयाइं मा सि°. L. 4.
edd. णिम्मंसुय (Z °व्व°) BF णिच्चित्तो C णिच्चित्ता G णिवित्तो BFG °मणोरहो C होइ.
L. 5. BFGXZ णिज्जोउ G परिहियस्सियत्थं चलम्मि CE णिअच्छं XYZ णियत्थं C
चलम्मि B णिक्कज्जो XY णिक्कज्जो. L. 6. C °कहणा X °करणे A व्वड्ढे BF थंढे C
तद्दे G थंढे X थंढे Z थंढे B णिट्ठह° CF णिट्ठह° Y णिट्ठह° Z णिव्वूढाणिड्ढा G om. णिट्ठह°
BF °णिव्वूढा A °णिट्ठहा (?) C °णिच्छूढा G °णिट्ठहा E °णिव्वूढा. L. 7. GXZ
णिज्जोउ B प्रकारः BF पुष्पप्रकर X पुष्पावकरः Z णियत्थं G om. णिअत्थं परि° X परिहितं
G णिक्कज्जो X णिव्वज्जो. L. 8. GZ जनव° G णिज्जाणं (?) B णिट्ठहो C 1. hd.
णिच्छूढे 2. hd. °ड्ढ° G णिच्छूढो Z णिव्वूढो GZ om. तथा CG णिच्छूढो G स्तब्धः । C 1. hd.
X om. यथा. L. 9. B णिक्कज्जे BGZ मन्त्रसि edd. णियत्थं G पुल्लिगं BF °णिज्जोय.
L. 10. BF om. णिट्ठहे C निड्ढहे G णिट्ठहे Z णिव्वूढे C निव्वाणं BF अनि° C अनिच्छूढ G °ड्ढ°
X अनिव्वूढया X om. तं. L. 11. E °कुशलो° Y °लोवकईसु G °छिईसु X °किईसु C
णिम्मिय EX णिम्मयं Y णिम्मअ° BF णिम्मयग्घट्ट° A णिग्घट्ट EX °णिग्घट्टाणिज्जाया
(X om. हा) GZ णिज्जाया Y °णिज्जाया. L. 12. C 1. hd. सेदा° ACZ °विय°
BFGY °चिय° E °विअ° BFY °उज्जाणे A °णिव्विड° BE °णिच्चिट्ट° F °णिव्विट्ट°
BF °णिज्जग्गा.

णिम्मओ गतः । णिग्घटो कुशलः । णिज्जाओ उपकारः । णिवाओ स्वेदः ।
णिव्विट्ठं उचितम् । उपभुक्तार्थं तु निर्विष्टशब्दभवम् । णिब्भग्गं उद्यानम् ॥ यथा ।

णिब्भग्गणिम्मयं तं दट्ठं पयडिअणिवायसिदिलङ्गी ।

तम्मइ तुज्झ कए णिव्विट्ठयणिज्जायणिग्घट्ठ ॥ ३५ ॥ [३४]

मुत्तपमुत्तम्मि णिसायं चामुण्डाइ णिम्मंसा ।

णिद्धम्मो एगमुहम्मि णिंदिणिणिआणिआ कुतिणहरणे ॥ ३५ ॥

णिसायं सुप्तप्रसुप्तम् । चण्डालवाचकस्तु णिसायशब्दो निषादशब्दभवः । णिम्मंसा
चामुण्डा । णिद्धम्मो एकमुखयायी । णिंदिणी तथा णिआणिआ कुतृणोद्धरणम् ॥ यथा ।

केआरणिंदिणिकए णिआणिआमुल्लज्जणमिसेण ।

णिम्मंसदेउलं णिद्धम्म पिआ वच्चइ णिसाए ॥ ३६ ॥ [३५]

10

णिण्णाला णोलच्छा णोलइआ चेअ चञ्चुम्मि ।

णिग्गिण्णं णिल्लसिअं च णिग्गए पाडिए णिसुद्धं च ॥ ३६ ॥

णिण्णाला तथा णोलच्छा तथा णोलइआ चञ्चुः । णिग्गिण्णं तथा णिल्लसिअं
निर्गतम् । णिसुद्धं पातितम् ॥ यथा ।

णोलइआइ हणन्तो णोलच्छिवरो विसालणिण्णालो ।

15

णिग्गिण्णजिओ हूओ आसमणिल्लसिअरावणणिसुद्धो ॥ ३७ ॥ [३६]

- L. 1. GX णिम्मउ G गसः G णिग्घटो कुशलः G णिज्जोउ XZ णिज्जाउ GX णिवाउ.
L. 2. BF णिच्चिट्ठं GZ णिव्विट्ठं G णिज्झग्गं. L. 3. BF णिउग्गं GZ
°णिम्मियं cdd. पयडियं BF om. णिवाय C has it twice. C °ङ्गा. L. 4. C
तुम्मंइ तुज्झ BF णिच्चिट्ठियं C 1. hd. णिच्चिट्ठं 2. hd. णिव्विट्ठं CX अणिज्जां
BF °णिज्जाइं BCF °णिग्घिट्ठ G °णिग्घट्ठ Z °णिग्घट्ठा. L. 5. Z सुत्तए
C °पसत्तामि X चामुंडाय. L. 6. In X णिं ए° are added in the
margin. C णिद्धम्मो Y एगमुहम्मि C एगमुहं णिग्गंदिं A °दिणीं ABCFGZ °णिया-
णिया EXY णिआणिया Z °हरणेणि. L. 7. C 1. hd. om. सुप्त C चाण्डालं.
L. 8. BF णिहंसो C णिद्धम्मो CG तथा णिया कुं BFXZ णियाणिया X
कुतृणो°. L. 9. BFGXZ केयारं C कचारं BF °णंदिणिं X °णिंदिणिकार BFX
णियासियां CGZ णियाणियां C °सुल्लज्जणं G °जणणं. L. 10. C णिद्धम्म cdd. पिया BF
णिसारं. L. 11. BF णिल्लाला BFZ णोलइआ om. C 1. hd. cdd. णोलइया ABFY चेय C
चेयं B चञ्चुमि F चञ्चुमि Z वञ्चुम्मि. L. 12. BZ णिग्गिण्णं C (F?) णिग्गिलं E णिग्गिण्ण
cdd. °सियं EX णिसुद्धं C 2. hd. GZ णिसुद्धं. L. 13. BF णिल्लाला G °ल cdd.
णोलइया BCFX णिग्गिण्णं cdd. °सियं. L. 14. C णिसुद्धं. L. 15. cdd. णोलइयाइ
(X णोभं) C णोलच्छिवरो B °णिल्लालो. L. 16. BX णिग्गिण्णं C (F?) णिग्गिण्णं GX
°जिउ CGX हूउ cdd. °णिल्लसियं B °णिसुद्धं C °हो F °हे.

णिज्ज्ञाओ णिच्छुंडो गिराहणिग्घोरणिप्फरिसा ।

णिद्धंधसो अ णिव्वेरिसो अ अदए णिमेणमवि ठाणे ॥ ३७ ॥

णिज्ज्ञायादयः सप्त शब्दा निर्दयवाचकाः । णिव्वेरिसशब्दोऽत्यर्थेऽपि दृश्यते ।
णिमेणं स्थानम् ॥ यथा ।

5 णिग्घोरे णिच्छुंडो अगिराहे को व्व ण हु अणिप्फरिसो ।

णिद्धंधसे अणिव्वेरिसो अणिज्ज्ञाय कत्थ वि णिमेणे ॥ ३८ ॥ [३७]

अविभिण्णगेहए णिद्धमणिद्धयणिद्धमाया वि ।

णिअरट्टिए णिअरिअं णिअंधणणिअंसणा वत्थे ॥ ३८ ॥

णिद्धमो तथा णिद्धओ तथा णिद्धमाओ अविभिन्नगृहः । अत्र । णिअइ पश्यति ।
10 णिव्वाइ विश्राम्यति । णिमइ न्यस्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । णिअरिअं
निकरेण स्थितम् । णिअंधणं तथा णिअंसणं वस्त्रम् ॥ यथा ।

णिअरिअगुण सुणिअंसण णिअंधणं कड्ड णिद्धमो हविअ ।

णिद्धय वयम्मि रमिमो किं पेम्ममणिद्धमायाण ॥ ३९ ॥ [३८]

L. 1. A णिज्जाउ BF णिआउ GX णिज्ज्ञाउ BF णिहडो C णिच्छंडो BF णिसहं C
णिरोहं A °णिप्फरिया BF °णिफरिसा E °णिप्फरिसा Y °निप्फरिसा. L. 2. BF णिद्धो-
धसो C णिद्धंधसो BFGY य ABCFG णिच्चेरिसो G णिव्वोरिसो Z णिच्चोरिसो X om. अ
AY य G दए ABCEFX चदये X णिमेण° EX ट्ठाणे. L. 3. BF णिज्ज्ञादयः G
णिज्ज्ञाओ आदयः X णिज्जाउ अदय C शब्दाः G पदा BCF णिच्चेरिस° BCFX अत्य° G
णिव्वेरिससद्दोऽत्यर्थे. L. 4. G णिमेणं X णिमेणं Z णिमेसं. L. 5. BF णिग्घोरे
X णिग्घोरो BF णिच्छुंडो G णिज्छुंडो C अणिरोहे CX को CZ च G हु य णि° BF
अणिप्फु° Z यणिप्फु° C °फणिसो. L. 6. C णिद्धंधसे BCF अणिच्चेरिसो CX
अणिज्ज्ञाअ णिच्छ वि णमेणा BF णिमेण GZ णिमेणो. L. 7. EGZ °भिन्नं
C °गेह णिद्धमणिद्धयमाया 2. hd. णिद्धमणिद्धओणिद्धमाओ X °गेहे अणिद्धम-
णिद्धय° G णिद्धम्म°. L. 8. C 1. hd. नि° EXY णियर° E °टिए ABF
णिअरिअं CEGXYZ णियरिअं BF णियधणं CEGXZ णियंधणं EGYZ °णियंसणा C
वच्छे. L. 9. C णिद्धमो C निद्धओ G णिट्टउ X णिद्धउ C निद्धमाओ G °माउ X
निद्धमाउ. L. 10. C णिच्चाइ X णिव्वाय विस्वाति BF न्यस्यति C न्यस्यति BF °बूकाः
C om. इति नोक्ताः X नोक्ता GZ णिअरिअं X णियरिअं. L. 11. X णियंधणं GZ om.
तथा CGXZ णियंसणं. L. 12. Z णियरिअं CGZ णियंधणं B कंठ CGXZ कंठ F कंठ
C णिमेमो GZ णिग्गमो X reads all अ's in this line as य and om. मो हविअ । णिद्ध
BF हविअ CZ हविआ. L. 13. CZ णिद्धय G णिट्टअ F णिद्धअ BFX वड्डम्मि X रमिमो
C कि BF पेम्ममणि° X °मणिद्धणिच्चायमायाण F °णिद्ध° BFG °याणा C om. पेम्म.

णिद्धमणं ओघसरे णिअकलं वट्टुले चेअ ।

णिव्वमिअं परिहुत्ते पाणिग्गहणम्मि णिव्वहणं ॥ ३९ ॥

णिद्धमणं गृहजलप्रवाहः । णिअकलं वर्तुलम् । णिव्वमिअं परिभुक्तम् । णिव्वहणं विवाहः ॥ यथा ।

गन्धवे णिव्वहणे तुह णिव्वमिअं णिअकलथणीए ।

विरहे सुमरन्तीए बाहेहिं वहइ णिद्धमणं ॥ ४० ॥ [३९]

अदढम्मि अ णिक्खुरिअं णिरन्तरे चेअ णित्तिरडी ।

ओआरणे णिवच्छणणेवच्छणया चुअम्मि णिस्सरिअं ॥ ४० ॥

णिक्खुरिअं अदढम् । णित्तिरडी निरन्तरम् । णिवच्छणं तथा णेवच्छणं अवतारणम् । णिस्सरिअं स्रस्तम् ॥ यथा ।

णित्तिरडिविरहणिक्खुरिअतणू णिस्सरिअ अंसु पत्तपिए ।

णेवच्छणगहखलिआ सयमेव णिवच्छणीहुआ बहुआ ॥ ४१ ॥

अत्र । णिअच्छइ पश्यति । णिरप्पइ तिष्ठति । णिम्माणइ णिम्मवइ निर्मिमीते । णिज्झरइ क्षीयते । णिहुवइ कामयते । णिआरइ काणेक्षितं करोति । णिरिग्घइ निलीयते । णिव्वडइ

L. 1. C णिद्धमणं AG उघं C उघरे X उघघरे Z उघसरे BFY णियं G णिअकलं BFY चेय Z वेअ. L. 2. C णिच्चं ABCEFX Y °मियं CYZ °भुत्ते G °कुत्ते C °हम्मि G °हणिम्मि C 1. hd. णिच्चं Y निव्वं. L. 3. C णिद्धमणं Z om. गृहं GZ णियकलं G चट्टुलं C 1. hd. णिच्चमिअं BFX °मियं G °मिअ C 1. hd. णिच्चहणं. L. 4. CG जल-प्रवाहः G om. यथा. L. 5. BF धंधवे C 1. hd. णिच्चहणे BCFZ णिच्चमियं G णिव्व-हणं X °मियं cdd. णियकलं. L. 6. BF सुमरन्ती C °रन्ताए cdd. बाहेहिं C निद्धमणं. L. 7. ARFGYZ य C om. अ C 1. hd. निं 2. hd. णिक्खुरयं ABEFYZ °रियं C णिरन्तरे 2. hd. णिरन्तरे A वेअ C 2. hd. वेय BFY चेय GZ णित्तिरडी. L. 8. BFG C 1. hd. X उआरणे Y ओआरणे C 1. hd. णिव्वच्छणया 2. hd. णिच्चं om. णणे-वच्छ G णिवक्कुणणाघुच्छणया Z णिवत्थणणेवच्छं C भुयंमि EY चुयंमि ABCEFX YZ °रियं G °रणं. L. 9. G णिक्खुरिअं BCFX °रियं BGZ णित्तिरडी C 1. hd. X णित्ति-रडी Z णिरन्तरे C 2. hd. णेवच्छणं Z णिवत्थणं C om. तथा णे° BF णेवच्छणं Z णेवत्थणं X अवचारणं L. 10. BCFX °रियं. L. 11. BCFX णित्तिरडिं G णित्तिरडिं BCFX °रियं B णिस्सरिय अंसु C (F!) X °रिअंसु C पत्ते पिए. L. 12. Z णेवत्थणं cdd. खलिया Z णिवत्थं Z बहुआ G om. हुआ. L. 13. BF णिच्छइ CGXZ णियच्छइ BEGX तिष्ठति BF णिम्माण BF om. णिज्झरइ क्षी° । णिं कामं C णिज्झरइ. L. 14. GZ णिहुवइ BCFX णियारइ BCFX निरिं G णिरिग्घइ CX निव्वं Z णिव्वडइ.

पृथक् स्पष्टो वा भवति । गिदुहइ निष्ठम्भं करोति । गिन्वोल्डइ मन्थुनोष्ठं मलिनं करोति ।
गिळुंछइ मुञ्चति । गिउडुइ मज्जति । गिच्छलइ गिज्जोडइ गिल्लूरइ छिनत्ति । गिसुदइ
भाराक्रान्तो नमति । गिदुअइ क्षरति । गिदुहइ विगलति । गिम्महइ गच्छति ।
गिल्लसइ उल्लसति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [४०]

5 गिदुहिअणिकखसरिअणिरुवक्कया थुक्कमुसिअअकएसु ।

गित्तिरडिअं च तुट्टे णीसारो मण्डवे चेअ ॥ ४१ ॥

गिदुहिअं थूक्कृतम् । निष्ठयूतमित्यर्थः । गिक्खसरिओ मुषितः । अपहतसार इति
यावत् । गिरुवक्कयं अकृतम् । गित्तिरडिअं त्रुटितम् । अत्र । गिरुवारइ गृह्णाति ।
गिरिणज्जइ पिनष्टि । इत्येतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । णीसारो मण्डपः ॥ यथा ।

10

तुह गित्तिरडिअथामा रिउणो गिक्खसरिआ वसन्ति वणे ।

गिरुवक्कयणीसारे तण्हाइ सुसन्तगिदुहिआ ॥ ४२ ॥ [४१]

णीसंपायं परिसन्तजणवए तह झुणिम्मि णीहरिअं ।

णीसीमिओ अ गिन्वासिअम्मि वाणम्मि णीलकंठी अ ॥ ४२ ॥

L. 1. om. वा BF गिदुहइ C निडुहइ G गिदुहइ X निदुहइ G निदुंभ Z निष्ठंभ.
C (F!) निच्चो° BG निच्चो° X निव्वो° BCFX मन्थुना ओष्ठं (C ओष्ठं X उष्ठं) GZ मलि-
नीकरोति X मलिनं L. 2. BF गिउशइ X गिळुंछइ C निउडुइ 2 hd. °डुइ Z गिऊडुइ Z om.
मज्जति G गिल्लच्छइ C निज्जो° X निज्जो° Z गिच्छो° BF °ज्जो° L. 3. C °क्रान्तेन भमति BF
निहूअइ G गिदुअइ or गिदुअइ Z गिदुअइ C क्षरति BCF गिदुहइ G गिदुहइ X गिदुहइ Z गिदुहइ.
L. 4. X उल्लइ. L. 5. C गिदु° G गिदु° Z गिदु° ABCEFY °हियं G °सरिअ ABCEFY Z
°सरियं X °सरिअं E °गिरुव° C °गिरुवक्कया BF सुक्क° X मुक्क° Z पुक्क° cdd. °मुसियं.
L. 6. BFGZ गित्तिरि° X गित्तिरि° ABCEF °हियं XY °डियं A तुट्टे BCFG तुट्टे BFY मंडवो
ABCFGY चेय. L. 7. C गिदु° BCFXZ °हियं G गिट्ठदिय BF थूक्कं C थूक्कं G
थूक्कं X थूक्कं BF निष्ठयू° G निज्जू° (!) X निष्ठू° BF गिक्कक्खं X गिक्खरिउ CGZ °सरिउ
BFX मुखितः C मुळिताः 2 hd. मुळिताः. L. 8. यावत् । णि° अ° torn off in G.
C गिरुवक्कयं Z °वक्कयं GZ गित्तिरि° X गित्तिरि° BFX °डियं Z गिरुवारइ B C 1. hd.
गृह्णाति X गृह्णाति. L. 9. GZ पिनष्टीति एतौ CX om. इत्य् BF इति From यथा
to स in वसन्ति torn off in G. L. 10. BFZ गित्तिरि° X गित्तिरि° BCFXZ
°डियं BCFX °सरिया. L. 11. C तण्हेइ cdd. °हिया. L. 12. E परिसंतं From
जणवए to णीसंपायं incl. 1 1 next page torn off in G. XYZ झुणम्मि BCFXY
°रियं. L. 13. X णीस° AX °मिउ YZ च BF गिन्वागियम्मि A गिच्चा° ACEXYZ
°सियम्मि BEFZ वाणम्मि C नील° A णील° X णीलकंची ABCFY य.

णीसंपायं परिश्रान्तजनपदम् । णीहरिअं शब्दः । णीसीमिओ निर्वासितः । णील-
कंठी बाणवृक्षः ॥ यथा ।

बोलिअवहू णिसमुहं णीसंपाए अणीहरिअकच्ची ।

अहिसरइ णीलकंठीवणम्मि णीसीमिअस्स तस्स कए ॥ ४३ ॥ [४२]

णीसणिआ णिस्सेणी णीआरणमवि बलिघडीए ।

5

णूला साहाए पट्टवासिआए अ णेडाली ॥ ४३ ॥

णीसणिआ निःश्रेणी । कप्रत्ययाभावे णीसणीत्यपि । णीआरणं बलिघटी । अत्र ।
णीइ णीणइ णीलुक्कइ गच्छति । णीरंजइ भनक्ति । णुव्वइ प्रकाशयति । एते धात्वादे-
शेषूक्ता इति नोक्ताः । णीहम्मिअं निर्गतमिति तु निर्वृत्तस्य हम्मिधातोः सिद्धम् । णूला
शाखा । अत्र णूमइ छादयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । णेडाली पट्टवासिता । 10
शिरोभूषणभेदः ॥ यथा ।

णेडालिसुन्दर तुमं पुत्तय मा चडसु उच्चतरुणूलं ।

जं णीसणिपडिएसु वि णीआरणवल्लहा ण होइ छलं ॥ ४४ ॥ [४३]

णेउड्डो सम्भावे कूवतुलाए अ णेलिच्छी ।

रविवणिअसचिवसण्ठा णेसरणेसत्थिणेलच्छां ॥ ४४ ॥

15

L. 1. X णीसंपा रिश्रांतं C °श्रांतं जनं cdd. °रियं X ध्वनिः for शब्दः G णीसीमिउ X णीसमिउ.
BCFX नीलं X णीलकंची From ल torn off in G. L. 2. BF बाणं. L. 3. From
बोलिअं to म्मि in °वणम्मि l. 4. torn off in G. BCFX बोलियं Z बोलिअं C °बहू C
°मुहं X णीसंपाए BCFXZ °हरिअं C °कंचा. L. 4. X °कंठीवणंमि cdd. °मियस्स B (F)
om. तस्स. L. 5. cdd. °णिया From णीआरणं to णीसणीं l. 7 torn off in G. CYZ
णीयारं A बलिघडी य C °घडिए BFX Y बलिं BF °घडिए. L. 6. B पट्टं ABCEFX Y Z
°वासिंयाए ABFY Z य A णेडाली. L. 7. BCFXZ °णिया BFX निश्रेणी CGXZ
णीयारणं BF बलिघडी GX बलिं. L. 8. C om. अत्र णीइ X om. णीइ X णीलइ
From णीलुक्कइ to मिति l. 10 torn off in G. L. 9. B णीहंसियं F णीहंसीयं X णीहं-
मिय Z णीहम्मियं निग्गतं Z निर्वृत्तं X °धातो From णूला to दर l. 12 torn off in G.
L. 10. X °षूक्तमिति. L. 12. C णेलाडिं CXZ °सुंदरि BF वडसु X
°तरुमूलं. L. 13. In G from जं to णेसरं incl. l. 15 torn off. C जं
X om. जं X णीसणिपाडिएसु BF °पडिसु X णीयारं C च्छलं Z छणं. L. 14.
BF णेउड्डो A णेउड्डो BF सम्भावेः BF कूवतुलाए cdd. य BCF णेलच्छी E
णेलिच्छी Z णेलिच्छी. L. 15. X रचिं A °चणिअं BCFY Z °वणियं BF °सविवं
BCF °णेसच्छि, G not quite legible. BX °णेलत्था.

गेउडो सद्भावः । गेलिच्छी कूपतुला । गेसरो रविः । गेसत्थी वणिक्सचिवः ।
गेलच्छो षण्ठः । वृषभ इत्यन्ये ॥ यथा ।

गेसत्थि अगेलच्छो तं गेउडुण गेसरत्थमणे ।

गेलिच्छिरवं सोउं वच्चइ जं जलमिसेण तुह जाया ॥ ४५ ॥

5 अत्र गेडुं नीडमिति तु नीडशब्दभवमिति नोक्तम् ॥ [४४]

भद्वओज्जलदसमीऊसवभेअम्मि गेडुरिआ ।

उच्छुणिवीडणकण्डे तहेअ कुण्डम्मि णंदं च ॥ ४५ ॥

गेडुरिआ भाद्रपदोज्ज्वलदशम्यां कश्चिदुत्सवविशेषः ॥ यथा ।

संकेअमागए उववइम्मि दूईइ जत्ति संलविआ ।

10 अहिसरइ णायरवहू गेडुरिआदंसणमिसेण ॥ ४६ ॥

अत्र णोल्लइ क्षिपतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ।

॥ अथानेकार्थाः ॥

णंदं इक्षुनिपीडनकाण्डं कुण्डाख्यो भाण्डविशेषश्चेति द्वर्थम् । केचित्तु । इक्षुनि-
पीडनकाण्डवाचकावेव णंदकुंडशब्दौ देश्यावित्याहुः । यदाह ॥ इक्षुनिपीडनकाण्डं णंदं

15 कुंडं च गो णंदी ॥ न तु कुण्डाख्यभाण्डवाची णंदशब्दो देश्यः । अस्माभिस्तूभयमपि
दृष्टमित्यनेकार्थेषूपनिबद्धम् ॥ [४५]

L. 1. BF गेउडो BFZ सद्भावः From गेलिच्छी to रवं l. 4 torn off. in G. BCFX गेलच्छी Z गेलिच्छी C 1. hd. गेसच्छा C 2. hd. X °च्छी Z वणिक्स्°. L. 2. Z गेलत्थो शंठः X षंठः X वृषभः. L. 3. BF गेसत्थि C गेसच्छि Z यगेलत्थो X om. तं C वं BF गेउत्तोणे X गेउडुण CX °च्छमणे. L. 4. CX गेलच्छि° Z गेलत्थि° Z वच्चल X जलमिसेण. L. 5. BF गेसं CX गेडं G णडु cdd. णीडमिति GX om. तु From ड in नीड° to डे in °कण्डे l. 7 torn off in G. L. 6. ABCFX Y भद्वउज्ज° (C °उज्ज°) Z भद्वउज्ज° Y °भेयम्मि BF णेंडरिया C गेडरिया AEYZ °रिया E ins. here अथानेकार्थाः XY अथानेकार्थाः. L. 7. C उच्छु° YZ °णिवीलण° ABCFY तहेय G तह अ C कुंडमि X व for च. L. 8. C गेडु° 2. hd. गेडु° BCFGX °रिया. L. 9. GZ संकेयः From मागए to वहू l. 10. torn off in G. BF संकेअमाए उवचउम्मि X उचव° BCF जत्ति X ज्जइत्ति Z संलविआ BCFX °विआ. L. 10. Z °वहू G णेडुरिया° C गेडुरिया° BFXZ °रिया. L. 11. In X from अत्र to भाण्डविशेष l. 13 omitted here and given after दृष्टमित्यने in l. 16. L. 12. GZ °कार्थः. L. 13. BF णंद From डन to शेण° torn off in G. B °पीडण° C °कांड B °षश्चे द्व° BF om. तु. L. 14. From काण्ड to °निपीडन omitted in X. B °नीपीडण° X °कांड X नंदकुंडं L. 15. BFGZ नद्दी CX नदी X तु । कुं । कुंडा° C जंडाख्य° G कुडा° CGX नंदशब्दो Z नदशब्दो G देश्य CX °भिस्तू उभयम° L. 16. C 1. hd. °ष्टमिमि नेका° X °मित्यन्येका° G °वद्वां ।

घाणे मूके णक्को णण्णो कूवे खलग्गजेसुं च ।

कदमिए वइविवरे पओअणे णल्लयं णिमित्ते अ ॥ ४६ ॥

णक्को घ्राणं मूकश्च । ग्राहे तु णक्कशब्दो नक्कशब्दभव एव । णण्णो कूपो दुर्जनो ज्येष्ठो भ्राता चेति त्र्यर्थः । णल्लयं कर्दमितं वृत्तिविवरं प्रयोजनं निमित्तं चेति चतुर्थम् ॥ [४६]

5

रयदुद्धिणेषु णडुलमह णद्धंभवयमधिणणिन्दासु ।

सब्भावेऽभिप्पाए णाउड्डो चोरकञ्चणे णिकखो ॥ ४७ ॥

णडुलं रतं दुर्दिनं च । णद्धंभवयं अधृणा निन्दा चेति द्व्यर्थम् । णाउड्डो सद्भावोऽभिप्रायश्च । मनोरथ इत्यन्ये । णिकखो चोरः काञ्चनं च ॥ [४७]

कउहछउमेसु णिव्वं णिअयं रयसयणसासयवडेसु ।

सुत्तोद्धिए गिरासे उब्भडअकिवेसु अ णिविद्धो ॥ ४८ ॥

10

णिव्वं ककुदं व्याजश्च । पटलान्ते तु णिव्वशब्दो नीत्रशब्दभव एव । णिअयं रतं शयनीयं शाश्वतं घटश्चेति चतुर्थम् । णिविद्धो सुप्तोत्थितो निराश उद्भटो नृशंसश्चेति चतुर्थः ॥ [४८]

- L. 1. BF थाणे B णण्णो A कल्लग्ग° C °जेसुं corr. 2. hd. L. 2. A कदमिए E °चिचरे AX पउअणे CGZ पउयणे Y पओयणे A णल्लयं BF निमित्ते G णिरित्ते ABFYZ य G यं, om. C. L. 3. X भवः; om. एव G णक्को for णण्णो. L. 4. B ज्येष्ठो GX ज्येष्ठो X चत for भ्राता G णल्लयं Z णल्लयं C वृत्ति°. L. 5. Z चेति त्र्यर्थं चतुर्थम् । L. 6. G °दुद्धिणेषु AC णडुल° X णेडुल° C णद्धंभवय° BF णद्धंभवय° Z णद्धंभवय° AEGXY णद्धंभवय° A °माधिण°. L. 7. BF सम्भावे G सम्भा YZ om. s A विप्पाए BF भिप्पा णाउड्डो. L. 8. C णडुलं X णेडुलं G रवं X adds । मह । after च C णद्धं BF °चचयं CGX °ववयं Z °चवयं G अधृणां BF सम्भावः G सम्भादो भिप्रा°. L. 9. X अभिप्राय° BF om. णिकखो चोरः Z चौरः X काचनं. L. 10. B कहह° BF °छउमेसु C 2. hd. (A!) Y णिव्वं E नियय CGXZ निययं Y णिअअं BF रयसयणसासय° C रयसयणे. L. 11. E सुत्तोद्धिए C °द्धिओ Y सुत्तोद्धिए E निराए C गिरासे C उब्भडअकिवेसु X °यकिवेसु Y य ABF णिविद्धो G णिविद्धो CX Y णिविद्धो Z णिविद्धो. L. 12. BF, C 1. hd. Z णिव्वं CX ककुदं C पढल° BCFX तु नीत्रशब्दभव (BF नीव्व°) एव णिव्वशब्दः । cdd. निययं L. 13. Z शायनीयं X घटश्चेति च चतु° BCF निविद्धो G णिविद्धो Z णिविद्धो C निराशा BF उब्भटो C उद्भटो C नृशंसश्चेति L. 14. G °रथाः.

सेअगणेसु णिहाओ पुढे उव्वेडिए णिरप्पो अ ।

चोरट्टिअपुढेसुं णिरक्कमुज्जुअदढेसु णिप्पिच्छं ॥ ४९ ॥

णिहाओ स्वदेः समूहश्च । णिरप्पो पृष्ठमुद्वेष्टितं च । णिरक्को चोरः स्थितः पृष्ठं चेति
व्यर्थः । णिप्पिच्छं ऋजु दृढं च ॥ [४९]

5 पयडोज्जुरिऊसु णिराओ णिट्ठकं च टड्डिए विसमे ।

णिहुअं णिव्वावारे तुण्हिक्के तह य सुरयम्मि ॥ ५० ॥

णिराओ प्रकट ऋजू रिपुश्चेति व्यर्थः । णिट्ठकं टड्डच्छिन्नं विषमं च । णिहुअं
निर्व्यापारं तूष्णीकं सुरतं चेति व्यर्थम् ॥ [५०]

णिव्वलिअं जलधोए पविगणिए विहडिए चेअ ।

10 वायसमूकेसु णिउक्कणो णिहेलणमगारजघणेसु ॥ ५१ ॥

णिव्वलिअं जलधौतं प्रविगणितं विघटितं चेति व्यर्थम् । णिव्वलेइ दुःखं मुञ्चति
निष्पद्यते क्षरति चेति धात्वादेशे सिद्धम् । णिउक्कणो वायसो मूकश्च । णिहेलणं गृहं
जघनं च । अत्र । णिव्वरइ दुःखं कथयति छिनत्ति च । णिहोडइ निवारयति पातयति
च । णिलुक्कइ तुडति निलीयते च । णिव्वहइ णिरिणासइ गच्छति पिनाष्टि नश्यति च ।

L. 1. BF सेयाग° ACFGYZ सेय° X °गणासु AGX णिहाउ A उव्वेडिए C उव्वेडिरे
E उव्वो° GXZ णिरग्घो Y णिरिप्पो *cdd.* च. L. 2. A चोर° C चोरे ABCEFXYZ
°द्विय G °द्विय° GZ °पुढेसु X °पुढेसु ABFGYZ णिरिक्को BF °मुज्जुअ° C °सुज्जुय° 2. *hd.*
°ऋजुय° X °मुज्जुय° (?) Y °मुज्जुय° BF दडिस्सु C णिप्पिच्छं Z णिप्पित्थं. L. 3. GX
णिहाउ GXZ णिरग्घो *cdd.* पृष्ठमु° GZ णिरिक्को BCFX चोर Z चोरः *cdd.* पृष्ठं (X पृष्ठं)
and व्यर्थं L. 4. G *om.* from णिप्पि° to च *incl.* X णिणिप्पिच्छं Z णिप्पित्थं.
L. 5. X पयडो° A पयडोउज्जु° BF पयडोउज्जु° Y पयडुज्जु° CGXZ °डोज्जु° E °कोज्जु°
AGX णिराउ GXZ णिट्ठकं X ढंकिए. L. 6. CEXY णिहुयं. L. 7. GX
णिराउ Z प्रकटः *cdd.* ऋजुः (X ऋजु) GXZ णिट्ठकं *cdd.* णिहुयं L. 8. G व्यर्थः.
L. 9. *cdd.* °लियं A पविगणिए C विगणिए BF वेव ACGYZ चेय C 2. *hd.* वेय.
L. 10. X वासय° BF °मूहेस्सु Z णिउक्को A °लणमगरे ज° X °मग्गर° AC °णेसुं. L. 11.
G णिच्च° (?) *cdd.* °लियं X प्रविगणितं BCF णिच्चलेइ. L. 12. BF *om.* क्षरति G
°देशसिद्धं C 1. *hd.* °शे दिं X °देशे पूक्का । णिउक्को काक मूकश्चेति । L. 13. C जघनं
C 2. *hd.* णिच्चरइ G णिव्वइ B (F?) X *om.* च X णेहोहोइ. L. 14. BF तुडयति
X तुडति Z चुटति X णिवगणिवहइ णिरिणासइ.

णीलुंछइ निष्पतति आच्छोटयति च । णीरवइ बुभुक्षते आक्षिपति च । णीहरइ
निःसरति आक्रन्दति च । णुमइ न्यस्यति छादयति चेति धात्वादेशेषूक्ता इति
नोक्ताः ॥ [५१]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां चतुर्थो वर्गः ॥

5

L. 1. B निष्प° X निःष्प° BF णीरवइ C णारवइ. L. 2. C 1. hd. निःसति
X निःसरति C आक्रन्दति G लादयति B °पूक्ताः L. 3. X नोक्ता. L. 4. C इत्याच°
BCFGXZ°तायां स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तौ च° व°. ग्रंथाग्रं (G °ग्रंथाः) २३२ (X२३३)। E has
only : ॥ इति चतुर्थवर्गः ॥ Y ॥ चतुर्थो वर्गः ॥ छ ॥ X has चतुथो वर्गः at the end of stanza 51.

॥ अथ तादयः ॥

तंवा गाई तंटं पुट्टं सुत्तोप्पलेसु तग्गतणा ।

तट्टी वईइ सोगम्मि तमो तवणी अ भक्खम्मि ॥ १ ॥

तंवा गौः । तंटं पृष्ठम् । तग्गं सूत्रम् । सूत्रमिति सामान्याभिधानेऽपि सूत्रकङ्कण-
 ५ मुच्यते । यदाह ॥ तग्गं च सूत्रकङ्कणकम् ॥ तणं उत्पलम् । तट्टी वृत्तिः । तमो शोकः ।
 तवणी भक्षणयोग्यम् । कणादि ॥ यथा ।

तंयवहणतट्टिविहीहि तंवचारणय तग्गवलणेहिं ।

तणलोअणा ण तवाणिं कुणन्ति विरहे तमं जडा जन्ति ॥ १ ॥ [१]

तमणं चुल्ली तहरी वहलसुरा वावडे तवओ ।

10 तसिअं सुक्के सयणे तल्लडमोल्लम्मि तण्णायं ॥ २ ॥

तमणं चुलिः । तहरी पङ्किला सुरा । तवओ व्यावृतः । तसिअं शुष्कम् । तल्लडं
 शय्या । तण्णायं आर्द्रम् ॥ यथा ।

विरहम्मि तुज्ज सूहव तसिए तण्णायकमलतल्लडए ।

तमणं व तप्पइ सही तहरीतवओ ण जाणसि तुमं तु ॥ २ ॥ [२]

L. 1. om. A; E ॥ अथ तादिः ॥ Y ॥ तकारादिः ॥ L. 2. ABFGX तंवा
 C 1. hd. तंवा 2. hd. तंवा E तंवा C तंटं E तंटं A पोडुं C 1. hd. मुट्टं GZ सुट्टं AXY
 सुत्तुप्पं E सुत्तुप्पं GZ °प्पणेसु E तग्गुं GZ om. तग्ग. L. 3. X तट्टी E तट्टी वई य
 cdd. य X भिक्खंमि. L. 4. BFG तंवा X तंवा BF गोः X तंटं cdd. पृष्ठं CX °मिति
 तु सां C सूत्रं कं Z सूत्रकंकणं BX °कणकमुच्यते L. 5. X तु for च G तट्टी X
 तट्टी CX वृत्तिः. L. 6. X कणादिः. L. 7. BF °विहिं CGXZ °विहीहिं BF
 तंवचारणय C तववारं X तंववार Z तंवचार G तंववार or चार BCFX °चलणेहिं. L. 8.
 CGXZ °लोअणा X तुमं BF जरा C जड. L. 9. B तहहरी ABCFG वहलं E
 वावडे B, C 2. hd. तवओ GX तवड. L. 10. cdd. तसियं Z मुक्के E तलडं Y °मुल्लम्मि.
 L. 11. C चुलिः 2. hd. चुल्ली BGX तवड cdd. तसियं G सुक्कं L. 12. B
 तन्नायं. L. 13. BCF तुज्ज BCF सूह X सूहव C तवसिए BF तण्णायं G तन्नायं.
 L. 14. CX च C om. तहरी CXZ °तवड G तचड X इसि for जाणसि
 X om. तु.

तच्छिडं च कराले णयरारक्खे तलारो अ ।

तत्तिल्लो तल्लिच्छो अ तप्परे तणचए तणेसी अ ॥ ३ ॥

तच्छिडं करालम् । तलारो नगरारक्षकः । तत्तिल्लो तथा तल्लिच्छो तत्परः । तणेसी तृणप्रकरः ॥ यथा ।

दोसगवेसणतात्तिल्ल तलारभया तणेसिअन्तरिआ ।

5

उअ तइ तल्लिच्छा सा तमतच्छिडे पडिच्छइ कुडङ्गे ॥ ३ ॥ [३]

तरसं मंसे तंवेहितंबटक्कारिआउ सेहाली ।

इच्छाइ तक्कणा तंतडितोंतडिआ करम्बम्मि ॥ ४ ॥

तरसं मांसम् । तंवेही तथा तंबटकारी शेफालिका । तक्कणा इच्छा । तंतडी तथा तोंतडी करम्बः ॥ यथा ।

10

चय तंवेहिकुडङ्गं ण तंबटक्कारित्तवसणोऽअं ।

ण हु तरसतक्कणं कङ्कुतंतडी कलमतोंतडी अ हरे ॥ ४ ॥ [४]

गोहुमकुङ्कुमिआए अ तंबिरा तंबरत्ती अ ।

तरवट्टो पउमाडम्मि तडवडा आउलितरुम्मि ॥ ५ ॥

- L. 1. E त for च A णगरा° Z णवरारक्खे G करालो X तरो *add.* य. L. 2. BF तच्छिल्लोछो *add.* य BF तप्पर ACZ तणवए X तणए Y तिणचए ABCFGXYZ य.
L. 3. Z तत्थिडं B °डं च करा° G तणारो CX नगरारक्षकः C तहिच्छो; *om.* GX. L. 4. X तृणप्रकारः G *om.* यथा. L. 5. B °भाया CX तणेसियंतं *add.* °रिया. L. 6. BF ओअ CZ तइ CX तच्छिल्ला G तमतच्छिडे Z तमतच्छिडे BF °ल्लिडो BF कुडिगे.
L. 7. A तम्बेहि° BCFGXYZ तंवे° E तम्बे° BFGZ °तंवट° X °तंवट° C तम्ब° E तम्ब CX (F!) °ट्कारि° ABFGXZ °रियाउ C °रियाओ. L. 8. E इच्छा य C(F!) तंतडिया *om.* तोंतडि X °तोंडडिया ABFGXYZ °डिया A करम्बम्मि C करवम्मि BFZ करवम्मि. L. 9. C 1. *hd.* मंसं 2. *hd.* अंसे C(F!)GXZ तंवेही B तंवेहि C(F!) तंवटकारी X तंवटकारिका G टंढट° BZ तंव° B ईच्छा L. 10. X तोंडडी G करंवः.
L. 11. CX वय BF तंवेहि° CGXZ तंवेहि° BGZ तंवट° C (F!) तम्बट° X तंवट° C °वसाणो BCFX चं G चं Z ज्जं. L. 12. G णं C त्तरस° X नरस° BF कंगुतंतडी CZ कंगुतोंतडी G कंगुतोतडी GZ कमलतंतडी C °तोतडी BFG य CXZ °डी हरइ.
L. 13. EFGXYZ °मियाए *add.* य A तंबिरा BF तंवरा C तम्बिरा E तम्बिरा GYZ तंबिरा BFGZ तंबरत्ती ACE तम्ब° *add.* य. L. 14. BF पउमाडम्मि C पउणा° E पउमारम्मि Y पउनाडम्मि C °तरम्मि.

तंबिरा तथा तंबरत्ती गोधूमेषु कुङ्कुमच्छाया । तरवट्टो प्रपुनाटः । तडवडा आउ-
लिवृक्षः ॥ यथा ।

सहि तंबरत्तिरम्मे छेत्ते सुत्तम्मि तंबिरच्छि पिए ।

तरवट्टतडवडाउलकुडङ्गए कीस चलिआ सि ॥ ५ ॥

5 अत्र । तल्लिणं सूक्ष्ममिति तल्लिनशब्दमवम् । तरइ शक्नोति । तच्छइ तक्ष्णोति ।
तडइ तडुइ तडुवइ तनोति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [५]

इन्दोवे तंबकिमी तणसोली मल्लिआए अ ।

सुरयम्मि तत्तुडिल्लं पसारिए चेअ तणरासी ॥ ६ ॥

तंबकिमी इन्द्रगोपः । तणसोली मल्लिका । तत्तुडिल्लं सुरतम् । तणरासी प्रसा-
10 रितम् ॥ यथा ।

जइ तत्तुडिल्लपण्डिअ तणसोलीवल्लहो गओ कालो ।

तुह विरहे तणरासिअतंबकिमी पाउसो कहं तीए ॥ ६ ॥ [६]

सालिम्मि तलप्फलतालहला खुहिए तडमडो अ ।

तंतुक्खोडी अ तुरी उडुवे तरिअव्वतणवरंडीओ ॥ ७ ॥

L. 1. BFGXZ तंबिरा C तम्बिरा G तचा BFGZ तंव° C तम्ब° G °धूमेष्कुंकु°
B तरवट्टो GZ तरवट्टो X प्रशटः (1). L. 3. X संहं BFZ तंव° G तम्ब° X तम्भर°
C तम्भरम्मे GZ छित्ते मुत्तम्मि BCF तंबिर° G तंबिर° X तंबिरि°. L. 4. X वरवट्ट°
In G तरवट्ट is torn off. C °कुंडगए CGZ चलिआ. L. 5. X अ for अत्र G तल्लिणं
X वल्लिणं X शक्नोति. L. 6. C om. तडुवइ, in G it is torn off. From
एते to सो in तणसोली l. 7. torn off in G. X वि for इति. L. 7. A तम्ब°
C तम्ब° BF तंव A तण्ण° X °सोली cdd. मल्लियाए ACEGXYZ य. L. 8. A C
1. hd. EGX तत्तुडिल्लं BF त्रुडिल्लं X पसारिए AGXYZ चेअ BF वेअ CE वेअ EX तणरासी.
L. 9. BFGX तंव° C तम्ब° From तणसोली to छी° in l. 11. torn off in G.
BF का for मल्लिका B C 1. hd. FX तत्तुडिल्लं. तण° प्र° twice in B. L. 11.
X तुडिल्ल° BCFG तत्तुडिल्लं cdd. °पंडिय B °वल्लओहो CGX गउ. L. 12. cdd. °रासिय°
From यतंव to रं in °वरंडीओ l. 2. next stanza torn off in G. BFZ तंव C °किमा
B पासो. L. 13. X सलम्मि BFZ सालम्मि BF तलहला A तलप्फता° Z तलप्पलता° E तलप्पल-
तालफला X तलप्पलतालहलो ABCFYZ य. L. 14. B तंतुक्खोडी C (F1) तंतुक्ख°
X तंतुक्खोडी cdd. य BFX Y तरियव्व° C (E1) तरियव्व° (E °व्व !) Z तडियव्व°
AGXZ °डीउ.

तलप्फलो तथा तालहलो शालिः । तडमडो क्षुभितः । तंतुक्खोडी वायक्तन्त्रोप-
करणम् । तरिअव्वं तथा तणवरंडी उडुपः ॥ यथा ।

कीस तलप्फलगोवीतडमडिओ जासि तालहलछेत्तं ।

तंतुक्खोडिअ वच्चसु तरिअव्वणिउत्त तणवरंडीए ॥ ७ ॥ [७]

तद्धिअसं अणुदिअसे तहल्लिआ चेअ गोवाडे ।

5

तद्धिअचयं च णच्चे तलयागत्ती अ कूवम्मि ॥ ८ ॥

तद्धिअसं । अदूराविप्रकर्षात् तद्धिआसिअं तद्धिअहं इत्यपि । अनुदिवसम् । तह-
ल्लिआ गोवाडः । तद्धिअचयं नृत्यम् । तलयागत्ती कूपः ॥ यथा ।

तरुणतहल्लिअरक्खय भुमयातद्धिअचएण तद्धिअसं ।

तलयागत्तिं वच्चइ णिसि बहुआ पाणिअमिसेण ॥ ८ ॥ [८]

10

तडफडिअं परिचलिअम्मि कुरवए तंवकुसुमो अ ।

गालिअअङ्गुलिएसुं तलसारिअतणयमुद्धिआओ अ ॥ ९ ॥

L. 1. Z तलप्फलो From लिः in शालिः to जासि l. 3. torn off in G. Z तममडो BFX क्षुभितं C तंतु° BFX य वायक°. L. 2. C तरियच्चं XZ तरियच्चं Z उडपः. L. 3. C किसलतल° X कासलतलफल° C °गावी° X °तलमडिउ Z °मडिउ. L. 4. C तंतु° cdd. °डिय BF वच्चसु From च to णि in पाणिअ° l. 10. torn off in G. BF तरियच्च° X तरिच्च° C तरियच्चणिउच्चण तणवरंडीओ Z तरियणिउच्च तणवरंडीण. L. 5. ABCFG तद्धियसं ABCFGX अणुदियसे Z अणुदिवसे ABCFGXZ तहल्लिया BFZ चेव C वेय Y चेय. L. 6. cdd. तद्धिय° CXZ °वयं EZ णच्चे Z तलया° BF °मत्ती X °गत्ता CEXZ य In A the whole stanza is omitted. L. 7. cdd. तद्धियसं अ° तद्धियसियं तद्धियहं Z अनुदिवसः. L. 8. cdd. तहल्लिया cdd. तद्धियच (X व) यं Z तलयागत्ती. L. 9. C वरुणवह° cdd. °ल्लिय° X सुमया° cdd. °तद्धियच (XZ व) एण तद्धियसं. L. 10. BF चच्चइ C उच्चइ BF ओ for णिसि Z उ for णिसि BFZ बहुया CX बहुया cdd. पाणिअ°. L. 11. A तडफडियं BFXYZ °फडियं G °फलियं From परि° to वकः in कुरवकः l. 1. next page torn off in G. BFXYZ °चलियंमि A कुरवए E कुरवए Y कुरवए Z कुरवए BF तंवकुसुमो C तस्वकुसुमो XZ तंव° cdd. य. L. 12. E गोलिय° ABCFXYZ गालिय° X °अङ्गुलिएसु cdd. °सारिय° BF °तणअ° BEFYZ °मुद्धियाओ CX मुद्धियाउ cdd. य Y वि.

तडफडिअं परितश्चालितम् । तंबकुसुमो कुरवकः । तलसारिअं गालितम् । अन्ये तु तलसारिओ नालिक इति पठन्तस्तलसारिअं मुग्धमाचक्षते । तणयमुद्दिआ अङ्गुलीय-
फम् ॥ यथा ।

अइ तलसारिअपेम्मय तुह विरहे तीइ इत्थ तडफडिअं ।

5 तंबकुसुमस्स मूले ओपडिआ तणयमुद्दिआ कहइ ॥ ९ ॥

अत्र । तलयंठइ भ्रमति । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [९]

ताला लाजा रम्मम्मि तामरो रोअणम्मि ताडिअयं ।

तारत्तरो मुहुत्ते जलभवफुल्लम्मि तामरसं ॥ १० ॥

ताला लाजाः । तामरं रम्यम् । ताडिअयं रोदनम् । तारत्तरो मुहूर्तः । तामरसं
10 जलोद्भवपुष्पम् । पञ्चवाचकस्तु तामरसशब्दः संस्कृतसम एव ॥ यथा ।

ताडिअयपरं बालं कुलडा तालाहि भोलविअ जाइ ।

तारत्तरेण तामरतामरसे सरिअतूहम्मि ॥ १० ॥ [१०]

तालप्फली अ दासी तिच्ची सारम्मि दूसहे तिच्चं ।

तिरिडो तिमिरे तिणिसं महुपडले तिमिणमल्लदारुम्मि ॥ ११ ॥

L. 1. *cdd.* °फडियं BF तंच° XZ तंव° C चकुसु° B कुरवक C (F!) X
कुरुव (X व) कः BFGXZ °सारियं From तु to तीइ excl. l. 4. torn off in G.
L. 2. X लसारिउ (omitting त) Z तलसारिउ B नालिकनालिक X पठंतूल° *cdd.*
°सारियं Z °सारिय *cdd.* °मुद्दिआ. L. 4. *cdd.* अयि BF तणसारय° CXZ
°रियं C इच्छ; illegible in G. Z एत्थ *cdd.* °डियं. L. 5 BFGX तंव° C
तंच° X °कुसुमस्स BF ओपडिआ CZ उपडिय GX उपडिआ *cdd.* °द्विआ From कहइ
to णम्मि in l. 7. torn off in G. L. 6. X अत्र थंठइ Z तलयंठइ. L. 7.
C लाज C 1. hd. रेम्मम्मि X तामरसो BF ताम रोअणंमि Z रोरोयणम्मि AEX
ताडिययं GZ °डिअअं Y °डियअं. L. 8. C ताउत्तरो X तारंतरो C 1. hd. मुहुत्ते BF
मुहत्ते E जलवरकु°. L. 9. B लाजा; From: to चकस्तु l. 10. torn off in G. X
तामरसं BFZ ताडिययं X तारंतरो. L. 10. C °द्रवं पु° B °कुण्णं. L. 11. BXZ
ताडिययं C (F) ताडिअययपरं *cdd.* बालं B कुडला X कुलडा CGXZ तालाहि BFZ
भोलविय X तोलविअ GZ जाइ. L. 12. GXZ तारंतरेण CX *om.* तामर° Z मत्तामरसे
From तामरसे to सी in दासी in l. 13. torn off in G. BFZ सरिय° X सरिह°
F °तूहंमि C °तहंमि X °तूहमितामरसं. L. 13. BZ तालाफली ABFYZ य
E दूसहो G (A?) तिच्चं E तिच्चं. L. 14. ABEEFGXZ तिणिसं C तिणिसं *cf.* II I, 12.
G महुपडणे BF तिमिण दारुम्मि A तिमिणदारुम्मल्लम्मि Y तिमणं C °दारुम्मि GZ °दारुम्मि.

तालफली दासी । तिची सारम् । तिक्वं दुर्विषहम् । तिक्वं अत्यर्थमिति सात-
बाहनः । तिरिडो तिमिरवृक्षः । तिणिसं मधुपटलम् । तिमिणं आर्द्रदारु ॥ यथा ।

वयणाइं तालफली असुणन्ती तिणिसतित्तिमहुराइं ।

तिक्वावलिअस्स पइणो ओ पहरइ तिरिडतिमिणेण ॥ ११ ॥

अत्र । तालिअंइ भ्रमति । इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [११]

5

उण्हपवणे तिरिड्डी तिगिच्छी तिगिआ य कमलरए ।

तिविडी पुडिआ गुरु तिचुअं च ण्हाणोल्लिअम्मि तित्तिरिअं ॥ १२ ॥

तिरिड्डी उण्णवातः । तिगिच्छी तथा तिगिआ कमलरजः । तिविडी पुटिका ।
तिविडा सूचीति केचित् । तिचुअं गुरु । तित्तिरिअं स्नानार्द्रम् ॥ यथा ।

तिगिच्छिसुरहिजसभराणिव कलुसिअतिगिए तिरिडुम्मि ।

10

तिचुअदुहा तुह रिऊ णइतित्तिरिआ जिमन्ति तिविडीए ॥ १२ ॥ [१२]

तिमिरिच्छतिमिच्छाहा करअपहिआ तिभिगिलो मीणे ।

तिण्हीकयम्मि तिक्खालिअं तह तिरोवई वयन्तरिए ॥ १३ ॥

L. 1. XZ तालफली G om. तालफलीदासी G तिच X om. तिक्वं दुर्विषहम् cdd. तिक्वमत्यर्थमिति X तिक्वं मित्यर्थः मिति. L. 2. G °वाहनः GZ तिणसं X मधुपटलं BF तिमिरं. L. 3. BCF तिणसं CX °महुराई. L. 4. CGXZ °विलियस्स B (F!) °विलियस्स X पयणो CG उ Z तिरिड्डीतिमिणेण. L. 5. BF तालिअंइ C 1. hd. वालि° BF भ्रमयतीति CGXZ भ्रमतीति G °ति ति धा° BFCX °शेषूक्त इति नोक्तः (B नोक्तः). L. 6. A तिरिड्डी C तिरिड्डी C तिगिच्छी E तिगिच्छी GZ तिगिच्छी ABFGXXYZ तिगिया C तिगिया X कमलरए. L. 7. cdd. पुडिआ ABXY तिचुयं C (F!) GZ तिचुयं A ण्हाणुत्तियं Y ण्हाणुल्लियं Z °णोल्लियं EX °णोल्लियं च A तित्ति° BF तित्तिरियं GZ तिचुरियं ACEXY °रियं. L. 8. C तिरिड्डी BF तिगिच्छी GZ om. तथा C तया (sic) BF तिगिया CGXZ तिगिया GZ च कमल.° L. 9. BCFX सूचीति BX तिचुयं CG (F!) Z तिचुयं B तित्तिरियं C (F!) X °रियं G स्नानार्द्रा. L. 10. C तिगिच्छि° G तिगिच्छि° Z तिगिच्छि° C सिडुलियं G ऋलु° XZ झलु° BFGXZ °सियं BF °तंगिए C तिरिड्डी X °ट्टिमि. L. 11. BF तिचुअं CZ तिचुयं GX तिचुयं X °दुहा C रिणऊ णइतिन्नि° Z णतित्ति° cdd. °रिया. L. 12. ABFGXXYZ तिमिरिच्छि° E °च्छाडा° cdd. °पहिआ C 1. hd. °पिहिआ B तभिगिलो F तभिगिलो Y तिभिगिलो. L. 13. ABFGXXYZ °लियं C °लयं E विरो° G °वइ Z वयन्तरिए.

तिमिरिच्छो करञ्जद्रुमः । तिमिच्छाहो पथिकः । तिमिच्छओ इति कश्चित् । तिमि-
गिलो मीनः । मत्स्यविशेषवाचकस्तु संस्कृतसमः । तिक्खालिअं तीक्ष्णीकृतम् । तिरो-
वई वृत्त्यन्तरितः ॥ यथा ।

हणिओ तिमिगिलधण एस तिक्खालिण व सरेण ।

5 मुच्छइ तिमिरिच्छतले तिरोवइपिओ तिमिच्छाहो ॥ १३ ॥ [१३]

तुंगी रयणी तुण्ही अ सूअरे तुच्छमोमुक्क ।

तुलसी सुरसलयाए तुंडीरं मधुरविम्बम्मि ॥ १४ ॥

तुंगी रात्रिः । तुण्ही सूकरः । तुच्छं अवशुष्कम् । अत्र तुदं उदरम् । तुंडं आस्यम् ।
तुंबी अलावूः । एते संस्कृतसमत्वाचोकाः । तुलसी सुरसलता । तुंडीरं मधुरविम्बम् ॥ यथा ।

10 तुंडीरउटि तुमए अतुच्छतुलसीहि अच्चिआ चण्डी ।

तुंगीवइपुण्णकलं जमाइतुण्हीवलं वरं लहसि ॥ १४ ॥ [१४]

तुण्हिक्को मिउअचलम्मि तुलग्गं कागतालीए ।

तुच्छयतुच्छइआ रज्जिए जरघडम्मि तुंडूओ ॥ १५ ॥

तुण्हिक्को मृदुनिश्चलः । तुलग्गं काकतालीयम् । तुच्छयं तथा तुच्छइअं रजितम् ।

15 तुंडूओ जीर्णघटः ॥ यथा ।

- L. 1. *cdd.* तिमिरिच्छो GZ करंजः GXZ तिमिच्छउ. L. 2. G तिमिगिलो X
तिमिगिलो X °विशेषः वा° *cdd.* °लियं. L. 3. G वृत्त्यन्तरितः. L. 4. GX हणिउ B
तमिगिलोधण F तमिगिलो° X तिमिगिलण G स BF सरंमि. L. 5. C. मुच्छइ
BFGZ तिमिरिच्छ° C तिमिरित्थ° CGXZ °पिउ C तिमि° G °च्छाउ Z °च्छाओ.
L. 6. BCF तुण्णी EGXYZ तुण्णी GYZ च BGXYZ सूयरे C (F!) सुयरे X
तुच्छमवसुक्के ABC 1. hd. (F!) °मोमुक्के. L. 7. A सरस° BF °सल्लयाए Z तुंडीरं
G °विंविं. L. 8. BCF तुण्णी G तुंगी X तुण्णी Z तुण्णी Z तुत्थं BFGXZ तुंदमुदरं
C तुंदरं *cdd.* तुंडमास्यं. L. 9. BFG तुंबी BFG अलावूः C 1. hd. अलात्तः X
अलावू B °त्वात् नो° G तुंडी मधुर° G °विंविं. L. 10. C तुंडीरहि B °उद्धि
FZ °उद्धि G उद्धि or उद्धि *cdd.* °तुलसीहिं BFGZ अच्चिआ C अच्चिआ. L. 11. *cdd*
तुण्णी BFGXZ °वलं C वरं. L. 12. Y मिओअ C °वलंमि Y काकतालीए. L. 13. Y
तुत्थयतुत्थइया B °तुत्थयइया F °तुत्थइया ACEGXZ °इया X जिरघडंमि A तुंडू BFX
तंडूओ (X उ) E तंडूओ Z तंडूओ. L. 14. B काग° B *om.* तुच्छयं G तुत्थयं
BCFXZ तुच्छइयं G तुत्थइयं. L. 15. BFX तंडूओ (X उ) CZ तंडूओ *corr* 2.
hd. in C. G तंडूउ GZ *om* यथा.

अस्मिं तुलगादिहे तुच्छइआ मेल्लिऊण तूडुअं ।

किं अहिसरसि सहि तुमं ण तुच्छओ एस होहि तुण्हिआ ॥ १५ ॥ [१५]

तुणओ तूरविसेसे तुंतुक्खुडिओ तुराजुत्ते ।

दारु तुसेअजंभं तूओ तह उच्छुकम्मयरे ॥ १६ ॥

तुणओ झुंखाख्यस्तूर्यविशेषः । अत्र तुवरो रसविशेष इति संस्कृतसमत्वान्नोक्तः । तुंतु- 5
क्खुडिओ त्वरायुक्तः । तुसेअजंभं दारु । तूओ इक्षुकर्मकरः ॥ यथा ।

तूओ वायइ तुणयं उच्छुणिवीडणतुसेअजंभठिओ ।

तं सुणिअ गोववहुआ तुंतुक्खुडिआ अहिसरेइ ॥ १६ ॥

अत्र तूहो सरिदवतार इति तीर्थशब्दभवत्वान्नोक्तः ॥ [१६]

पुरिसम्मि तूहणो तोलणो अ सिंबलितरुम्मि तूलिणिआ । 10

तेंडुअमवि तुम्बुरुए तोसं दव्वम्मि तोमरी वल्ली ॥ १७ ॥

तूहणो तथा तोलणो पुरुषः । तूलिणी शाल्मलिः । तेंडुअं तुम्बुरु । अत्र तेअवइ
प्रदीप्यत इति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । तोसं धनम् । तोमरी वल्ली ॥ यथा ।

तूहण तूलिणितेंडुअतोमरिगहणे गिरिम्मि किं भमसि ।

मुत्तूण तोलणवयं ण हु तोसं लब्भए कह वि ॥ १७ ॥ [१७] 15

L. 1. CX अस्मिं BF अस्मिं BF तुलगां X तुलगिं G दिहे BF तुत्थइया
CGZ तुच्छइया X तुच्छया B मेल्लिऊण BFX तंदूयं CZ तंदूयं (Z अं). L. 2. X
सहसि C छओ G तुत्थउ X तुउ BFX होई (X इ) X तुण्हिओ. L. 3.
AGX तुणउ AC चरं C °विसोस BF तंतुक्खरिओ E °खुडिओ G कुडिउ AX
°डिउ C 2. hd. °डिउं C °जत्ते E °जुत्तो G जुण्णे. L. 4. BEFXZ दारु CGYZ
तुसेयं C चउ A, C 2. hd. चओ GX तूउ BF तूओ BF तुच्छं C उच्छुं; corr 2. hd.
GZ तुच्छुं X इच्छुं C °कम्मयरो. L. 5. G तुणउं X तुणउ BF ज्झुंसां C कूंभां
(1) X जंभां C °ख्यसूर्यं Z तुवरो XZ °विशेषः. L. 6. B तुंतुक्खुडिओ F तंतुक्खं
XZ °डिउ C तुंतु त्वारां (sic) G om. तुंतु° त्वरां CGXZ तुसेयं X दा for दारु
C तूओ G तूइउ X तूउ. L. 7. C तूउ GX तूउ CX वाअइ BF उछं CX
नीवीडणं GZ °तुसेयं BF °विओ GXZ °ठिउ. L. 8. BCFXZ सुणिय G सुणेवि
cdd. °वहुया BCFX तुंतुक्खं cdd. °डिया. L. 9. C 1. hd. चहो BZ °तारः.
L. 10. Y तोणो ABCFGYZ य BCFGY सिंबलिं E °चरुम्मि BCFGXZ तूलं
cdd °णिया. L. 11. AGY तेंडुअमवि BF तेंडुअमं C तंसयं 2. hd. तंपूयं E तेन्डयं
X तेडुयं Z तंडुयं BF तुंवरं G तुंवुं E तुमुं X तुंवं BF तासं E दवम्मि. L. 12.
BF तथा तोहणो BFX तूलणी C 1. hd. चलिं BF तेंडुअं C तंडुअं 2. hd. तंपूअं G
तेंडुयं Z तंडुयं BCF तुंवुरु X तुंवुरु BF तेवइ. L. 13. G °पूकः X दव्वं for धनम्.
L. 14. BF तोहण C तुहणि XZ तुहणि C चलिणि 2. hd. तूलणिं X तूलणं BF °तेंडुअं
GZ °तेंडुयं X गिरिम्मि. L. 15. B मूत्तूण BF तोलवयं GZ न.

अणिमित्ततप्परे तोक्कओ तथा तोडणो असहणम्मि ।

तोअयतोमरिआ वप्पीहयसत्थप्पमज्जएसुं च ॥ १८ ॥

तोक्कओ अनिमित्ततत्परः । तोडणो असहनः । तोअओ चातकः । तोमरिओ शस्त्र-
प्रमार्जकः ॥ यथा ।

5 वम्महसरतोमरिए माणंसिणिमाणतोडणे काले ।

तोअय मज्झ अवत्थाकहणे दइअस्स तोक्कओ होहि ॥ १८ ॥ [१८]

॥ अथानेकार्थाः ॥

तंडं सलीणलालयसिरहीणसराहिएसुं च ।

गामणिसेज्जामु तलं तल्लं पल्ललयवरुअसेज्जामु ॥ १९ ॥

10 तंडं कविकालालकं शिरोविहीनं स्वराधिकं चेति व्यर्थम् । तलं ग्रामेशः शय्या च ।

तल्लं पल्लवं वरुकाख्यतृणं शय्या चेति व्यर्थम् ॥ [१९]

तप्परआएसेसुं तत्ती तमणी अ वाहुमुज्जेसु ।

तलिमो कुट्टिमसेज्जाघरोद्धभूवासभवणभट्टेसु ॥ २० ॥

तत्ती तत्परता आदेशश्च । तमणी भुजो भूर्जं च । तलिमो कुट्टिमं शय्या गृहोर्ध्व-
15 भूमिर्वासभवनं भ्राष्ट्रश्चेति पञ्चार्थः ॥ [२०]

L. 1. EX अणमित्तं X °तप्परे B तोक्क GXZ तोक्क Z तोडणा. L. 2. Y तोअ°
BF om. तोअय cdd. °रिया BFGZ वप्पीह°. L. 3. GZ तोक्क X तोक्क BCFX
अणमित्तं तत्परः BF असहनः G तोयउ X तोअउ Z तोयओ GX °रिउ. L. 5.
C °सरि°. L. 6. C अवच्छा° BCFX दइयस्स CGX तोक्क BCFX होइ.
L. 7. om. A; X °थानेका° given twice. E °था. L. 8. E सडीलाल° AX
°तालय°. L. 9. EGXZ गामिणि B °सिज्जामु G तल C तं; corr 2. hd. GZ om.
तल्लं C तलं EX पल्लय° BFX °वरुअ° GZ °वरुअ° Y °चरुय°. L. 10. BFG कविकला°
G °हडालकं X °तालकं Z °लीलकं X चतुर्थं for व्यर्थम् BF शज्जा व. L. 11. C तलं
पल्लव BFZ चरुका° GX वरुका° BF शया G भेति. L. 12. BF तसणा for
तमणी BFY च G तमणीइ om. अ BFG वाहु°. L. 13. A °घरोव्व° C °घरोद्ध°
G °घरोद्ध° X °घरोद्धभूमीवा° CGX °भट्टेसु X °सट्टेसु. L. 14. G भूर्जो C भूर्ज
Instead of भूर्जं च one should expect to find भूर्जश्च cdd. गृहोर्ध्व°. L. 15. C
°भूमिवासिभ° G °भूमिवास° C भ्राष्ट्रश्चेति G भ्राष्ट्रश्चेति X शब्दश्चेति.

कण्णाहरणविसेसे वरङ्गए चेअ तलवत्तो ।

तालूरो फेणकविट्टेसु तिरिडिअं सतिमिरविचिएसु ॥ २१ ॥

तलवत्तो कर्णाभरणविशेषो वराङ्गं च । तालूरो फेनः कपित्थतरुश्च । तालूरो आवर्त-
श्चेति केचित् । तिरिडिअं तिमिरयुतं विचितं च ॥ [२१]

कोउअविवाहसरिसवहविअसिणिद्धकुतुवेसु तुप्पो वि ।

पीणम्मि तुरीसद्धो उवगरणे तूलिआणं च ॥ २२ ॥

तुप्पो कौतुकं विवाहः सर्षपो म्रक्षितः स्निग्धः कुतुपश्चेति षडर्थः । तुरी पीनं
तूलिकानामुपकरणं चेति द्वयार्था ॥ [२२]

णायव्वा तुंबिल्ली महुपडले उक्खले चेअ ।

तेड्डो सलहपिसल्ला तउवट्टिअकण्णिआसु तोवट्टो ॥ २३ ॥

तुंबिल्ली मधुपटलमुदूखलं चेति द्वयार्था । तेड्डो शलभः पिशाचश्च । तोवट्टो त्रपुपट्टि-
कारुयः कर्णाभरणभेदः कमलकर्णिका चेति द्वयर्थः ॥ [२३]

॥ अथ थादिः ॥

थग्घो गाधे णिलए थहो थरो दहिसरे थरू छरूए ।

थंवं विसमे थक्कोऽवसरम्मि पसुम्मि थट्ठिथवा ॥ २४ ॥

- L. 1. Y कण्णाभरणं BF वेय C चेव AGYZ चेय. L. 2. *add.* °डियं (X डयं)
A सतिमिरं Z मतिमिरं G °चिचिएसु. L. 3. X वरां: (sic) G कपित्थश्च. L. 4.
add. °डियं BF विवं C *om.* विचितं. L. 5. E कोउविं ABCEFXYZ
°हवियं G °हचिये G सिणिव्वं. L. 6. C उवकरणे X °गरणा ABFXYZ
तूलियाणं C तल्लियाणं G तालियाणं. L. 7. *add.* म्रक्षितं CFX स्निग्धं BF
कुतपं C 1. *hd.* कुतुपं X कुभपं X तुरो सद्धो पीनं From तुरी to द्वयार्था torn
off in G. L. 8. Z मूलिकानां C °कानामुपकरणं BCFXZ द्वयर्थः. L. 9.
C णायव्वा तुम्बिल्ली E तुम्बिल्ली GZ तुम्बेल्ली BF महुपडवे C °पडिले ACFY चेय
B वेय. L. 10. BF तेशे C तेड्डु GZ तिड्डो *add.* °वट्ठि (X ट्टि) यकण्णिआसु E तोवट्टा
C °ट्टो (?) From तोवट्टो to वट्टो l. 11. torn off in G. L. 11. BF तंवेल्ली C तुम्बे°
2. *hd.* तुम्बि° X तुम्बेल्ली Z तुम्बेल्ली B °लमुदूखलं F °लमुदू° BFX द्वयर्थः BF तेशः CXZ
तिड्डो X शशलभः G वाओपु त्रपु°. L. 12. B °पट्टिकारुयकण्णां GZ °भरणविशेषः.
L. 13. *om.* A. Y थक्कादिः In G from अथ to पसुम्मि l. 15 torn off. L. 14.
A वग्घो BF थप्पा C थग्घो. It will not be noted in this chapter that some of
the Mss. very often confound थ and घ in the beginning of the words.
X गाध ABE णिलये Z णिलए E थरो थहो दहि° AC थरू EY छरूए. L. 15. C
1. *hd.* थंथं ABC 2. *hd.* EFGZ थंथं X थंथं Z *om.* s C पसुम्मि BEFY थंथि° X थंथि°
Z थट्ठि° C थघी.

थग्घो गाधः । थहो निलयः । थरो दधिसरः । थरू त्सरुः । थवं विषमम् । थक्रो
अवसरः । थट्टी तथा थवो पशुः ॥ यथा ।

दहिअं थरेण खग्गा थरूहि कूवा य थग्घसलिलेहिं ।

सोहन्ति थंबथक्का भडेहि थट्टीथवेहि गामथहा ॥ १९ ॥ [२४]

5 वित्थिण्णम्मि थसथसलथामा थविआ पसेविआए अ ।

थंडिल्लथमिअथलया मण्डलविम्हरिअमण्डवेसुं च ॥ २५ ॥

थसो थसलो थामो एते त्रयोऽपि विस्तीर्णार्थाः । थवी प्रसेविका । थंडिल्लं मण्ड-
लम् । थमिअं विस्मृतम् । थलओ मण्डपः ॥ यथा ।

थामत्थणथंडिल्ले थसकडि तुह थविअसुण्णहिअयाए ।

10 थलयागओ वि दइओ थमिओ किं थसलदोसो व्व ॥ २० ॥ [२५]

भल्लायए थउडुं वीसामे थत्तिअं चेअ ।

चञ्चूइ थग्गया थवइल्लो दीहोरुजुअलउवविट्ठो ॥ २६ ॥

L. 1. BF थप्पो C थग्घो X गाधः From निलयः to अ 1. 3. torn off in G. CXZ दधिसरः XZ थरू BF om. थरू त्सरुः BF थंव CXZ थवं. L. 2. B थंडी F थंडी C om. यथा. L. 3. cdd. दहिअं CZ थग्गा C थरूहिं X थरूहिं Z कूवा B थग्घं Z पग्घं X थग्घसलिलेहिं. L. 4. BF थंव C थंव X थवक्का From न to थसलो 1. 7. torn off in G. B भडेहिं B थंडी F थंडी cdd. थवेहिं CZ गामथहा. L. 5. ACX विच्छिं Y वित्थं Z विच्छिन्नम्मि BF थवथसलं E थंसथसलं E थामो C 2. hd. थसो ABCFXYZ थविआ ABCFXYZ पसेवियाए ABCFYZ च. L. 6. A थंडिल्लमिअं BEXYZ थमिअं F थमविं C थलियं BF मंडलया मंडलविम्हलियं X मंडलं ACEXYZ रियं. L. 7. X थसो G वसलो From विस्तीं to गओ 1. 10. torn off in G. L. 8. BFZ थमिअं CX थविअं X थलउ. L. 9. C थागच्छणं BF थविअं C थडिअं X थडिअं Z पइअं BF सुअं Z मुअं cdd. हिययाए. L. 10. CGX गउ C दओ C 2. hd. X दउ C 2. hd. XZ थमिउ Form ओ in थमिओ to सुअं 1. 3. next page torn off in G. C 2. hd. च. L. 11. Y रुड्ढाए Z भल्लायए थउडुं BIFYZ थत्तिअं X थत्तिअं BF चेव YZ चेव. L. 12. Z चञ्चूइ X om. चञ्चूइ X थग्गासग्गा AY जुअलं BF नअलं C दीहोरुजुअं C 2. hd. Z दोसजुं BF उवविट्ठो.

थउडुं भल्लातकम् । थत्तिअं विश्रामः । थग्गया चञ्चुः । थवइल्लो प्रसारितोरुद्वयो-
पविष्टः ॥ यथा ।

णिव तुह भएण णट्ठा भुज्झिअ सुअथग्गअद्धखद्धफला ।

रिउणो कुणन्ति खिण्णा थवइल्ला थत्तिअं थउडुतले ॥ २१ ॥ [२६]

थरहरिअं कम्पिअए घणम्मि थारो थिरे थिमिअं ।

5

थिरणामो चलचित्ते दरिए थुण्णो अ वट्टिए थुल्लो ॥ २७ ॥

थरहरिअं कम्पितम् । थारो घनः । थाणयं आलवाल इति स्थानकशब्दभवः ।
थिमिअं स्थिरम् । थिरणामो चलचित्तः । यः कचिदपि धृतिं न बध्नाति । थुण्णो
दृप्तः । थुल्लो परिवर्तितः ॥ यथा ।

थुण्णत्तणथुल्लमुहो माणिणिलोओ पिअम्मि थिरणामो ।

10

थारत्थणिअं सोउं थरहरिअतणू हवेइ थिमिअमणो ॥ २२ ॥ [२७]

थुलमो दूसे थुक्किअमुण्णयए थुडुहीरमवि चमरे ।

थुरुणुल्लणयं सेज्जा वाअयभण्डम्मि थूरी अ ॥ २८ ॥

थुलमो पटकुटी । थुक्किअं उन्नतम् । अम्बूकृते तु थुक्किअं थूत्कृतशब्दभवमेव ।
थुडुहीरं चामरम् । थुरुणुल्लणयं शय्या । थूरी तन्तुवायोपकरणम् ॥ यथा ।

15

L. 1. C 1. hd. Z थउडुं C 1. hd. भल्लाकं cdd. थत्तिअं BF om. थग्गया
चञ्चुः X थग्गो अनुदिनः C चञ्चु B प्रसरि° X °रुद्धयो°. L. 3. cdd.
भुज्जिय BCFX सुय° CF अद्धखद्ध° BFX °फले From ला to लो in थुल्लो
l. 6. torn off in G. L. 4. B रिउणो cdd. थत्तिअं X थउडुतले. L. 5.
Z थरि° cdd. °हरिअं AEXY कंपियए C कंपियपयणंमि A थणंमि C om. थिरे E
थिमिअं ABCFXYZ थिमिअं. L. 6. C 1. hd. चलचित्ते 2. hd. चलचित्ते Z दरिअ E
थुण्णो XZ थुणो Y य CZ वट्टिए A वट्टि X चट्टिए A चुल्लो E थुल्लो. L. 7. cdd.
°हरिअं BF थनः From नः to तः in परिवर्तितः l. 9. torn off in G. C थालयं. L. 8.
B थमिअं C (F ?) XZ थिमिअं B य BX थुणो. L. 9. XZ चुल्लो. L. 10. G
थुल्लत्तण° BF थुण्णतूण° X पुण्णत्तण° X माणिणिलोउ C 1 hd. GX °लोउ cdd. पिअंमि
From थिर° to रमवि l. 12. torn off in G. L. 11. C थारच्छ° X थारथ°
cdd. °णियं B सोओ F साओ BF थरथरिय° CXZ °हरिय° cdd. थिमिअं C गणां.
L. 12. C दूसे C 1. hd. वुक्केयसुण्णेय 2. hd. °णय ABC 2. hd. FXYZ थुक्किअं
BFYZ °मुन्नयए X थुडुहीर° C 1. hd. °रमडि. L. 13. C थुरुणुल्ल° 2. hd. °णुल्ल°
E थुरुणुल्लयं GZ थुरुणू° Y थरणु° X °णय GYZ वाअय° A थूरी ARF या GXYZ य.
L. 14. F °मो पटकुटी torn off in G. X पटकुटी C °कुडी cdd. थुक्किअं From तं in
उन्नतं to शय्या l. 15 torn off in G. BF अंभूकृते cdd. थुक्किअं X थूरुत° L. 15.
C थुडुडु° X थुथुरु° C °णुल्ल° Z °णुल्ल° B शय्या X शज्जा C थुरा.

तुह थुक्किअंसरिउणो थुरुणुल्लणथुडुहीरथुलमाइं ।

ओमुत्तूण पण्ठा थूरिकरा तन्तुवायवेसेण ॥ २३ ॥ [२८]

थूणो तुरए कोलम्मि थूलघोणो अ विन्दुए थेवो ।

थेरो के थेरासणथेवरिआ पउमजम्मतूरेसु ॥ २९ ॥

5

थुणो अश्वः । थूलघोणो सूकरः । थेवो विन्दुः । स्तोकावाचकस्तु थेवशब्दः स्तोका-
शब्दभव एव । थेरो ब्रह्मा । थूणो थेणो चोर इति स्तेनशब्दभवौ । थेरासणं पद्मम् ।
थेवरिअं जन्मनि तूर्यम् ॥ यथा ।

उक्कणिअ रविथूणाइ थूलघोणं अणज्झयणथेरं ।

थेरासणक्कजिग तुह थेवरिअं जणइ हरिसजलथेवे ॥ २४ ॥ [२९]

10

कमपिहुवट्टे थोरो बलम्मि थोहं च खोलए थोलो ।

ठाणोण्डपिहुसु थाहो णिण्णेहदयदरिएसु थिण्णो वि ॥ ३० ॥

थोरो क्रमपृथुपरिवर्तुलः । स्थूलार्थस्तु स्थूलशब्दभव एव । थोहं बलम् । थोलो
वस्त्रैकदेशः ॥ यथा ।

15

थोरमुअथम्म इण्हिं तुह थोहेणं रणे हयवईओ ।

सुअभिकखणिमित्तं रिउसुद्धन्तवहूउ थोलमुडुन्ति ॥ २५ ॥

L. 1. B थक्किअंसं C (F?) X थुक्किअंसं G चुक्किअंसं Z सक्किअंसं BF थुरु-
णल्लणं G °णुल्लणं C °थुडुहीरं X °थुडुहीरं. L. 2. C 1. hd. GX उमुत्तूण
From वायं to लम्मि l. 3. torn off in G. L. 3. F थुणो BF पुरए X तुरए
CE थूलघोणो ABEFGXYZ च BG विन्दुए EX थोवो C 2. hd. थेवो. L. 4.
C 1. hd. थेसो C क cdd. °रिया C °जम्मवूरेसु. L. 5. BGZ °श्वः X थूलथूणो
G सूकरः C थेवो X om. शब्दः स्तोका. L. 6. BFX °भवः om. एव C थेरा.
X थेरो B चौर C (F?) चोरः X चौरः C थेरोसणं X °सण. L. 7. GXZ °रियं
C (F?) °रयं C तूर्या 2 hd. तूर्या G तूर्यं X तूर्यं. L. 8. BCFZ उक्कणिय G उक्कणिय
X उक्कणिय BF थूमघोणंमि C थूसथोणं X थूणथोणं C अणज्झयणं X अज्झयणं P °थेए
C °थेरां F °थेए. L. 9. X थेरासणंक्कजिग G त्वेव° Z स्वेव° cdd. °रियं X °जलथेव.
L. 10. E °विहिं BF °चट्टे EXY थेरो BF चलिम्मि GZ बलम्मि C 1. hd. Z थोलं G
थोल C व G च रे वालो (sic) Z च रे वालए Z थालो EXY ins. here अथाऽनेकार्थाः
(Y om. s). L. 11. BF घोणोवपिहुसु C 1. hd. वाणडपिं 2 hd. ठणउडं E ठाणोडं
GZ वाणोडं Y थाणोण्डं X ठणोउडपिहुसु थाहे GZ निन्नेहं X om. दय G °दसेसु A थिणो
GZ थिलो. L. 12. X थेरो BF स्थूलार्थं तु Z स्थूलशब्दं BCFX °भवः om. एव.
Z वलं X थेलो Z थालो. L. 14. BCFX °भुयं G °थाम G थोएणं CG °वईउ
X °वई. L. 15. cdd. सुयं BCF °वहूओ BF थोलमुडंति G थोलमुडुत्ति X थोलयुडुत्ति.

॥ अथानेकार्थाः ॥

तत्र थकइ तिष्ठति फकति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । ठाणं स्थानम् ।
उण्डं गम्भीरजलम् । पृथु विस्तीर्णम् । तत्र त्रयेऽपि थाहशब्दः । थाहो दीर्घ
इत्यन्ये । थिण्णो निःस्नेहदयो दृप्तश्चेति द्वर्थः । थिप्पइ विगलति तृप्यति चेति धात्वा-
देशेषूक्तमितीह नोक्तम् ॥ [३०]

5

भयरहिअणिब्भरेसुं बद्धसिरक्क अ थिरसीसो ।

दरकुविअवयणसंकोअणमोणेसुं थुडुंकिअं चेअ ॥ ३१ ॥

थिरसीसो निर्भीको निर्भरो बद्धशिरस्त्राणश्चेति त्र्यर्थः । थुडुंकिअं दरकुपितवदन-
संकोचनं मौनं चेति द्वर्थम् ॥ [३१]

पासायसिहरवप्पीहएसु रप्फे तहा थूहो ।

10

थेणिल्लिअं हरिअभीएसु रजगमूलएसु थोओ वि ॥ ३२ ॥

थूहो प्रासादशिखरं चातको वल्मीकं चेति त्र्यर्थः । थेणिल्लिअं हृतं भीतं च ।
थोओ रजको मूलकश्च ॥ [३२]

॥ अथ दादिः ॥

दरमद्धे दयमम्बू दंतो कडए दवो अ गगगरए ।

15

दच्छं तिकखे सुत्तकणयम्मि दंडी दसेरो अ ॥ ३३ ॥

L. 1. *om.* A. L. 2. XZ तिष्ठति BF °देशेषूक्त इति X °देशेषूक्त° BFG नोक्तः
G *om.* धात्वादेशेषूक्तमिति B थाणं. L. 3. GZ गम्भीरं जल (Z °लं) GZ त्रयो X
°शब्दाः । थोही. L. 4. BF पिण्णो C थिण्णो 2. *hd.* थिण्णो X थिन्यो *cdd.*
निस्नेह° X निःस्नेहः दरियो X विप्पइ. L. 5. B °शेषूक्त इतीह. L. 6.
cdd. °रहिय° C °निब्भरेसुं BEFGZ वद्ध° C (F1) वद्ध° *cdd.* य C °सीमो.
L. 7. *cdd.* °कुविय° GYZ °संकोचण° EZ °मोणेमु G °मोणेसु Y °मउणेसुं A वुडुंकिं BF
थुडुंकिं C थुडुंकिं E थुडुंकिं GXZ थुडुंकिं Y थुडुंकिं AYZ चेय BF वेय C
चेय G चिय. L. 8. C 2. *hd.* °सीमो BCF निर्भीको *corr* C 2. *hd.* G निर्भीरा
BFG *om.* निर्भरो CXZ निर्भरः C वसशिर° G वखं शिर° XZ सशिरस्त्राण° BCFZ थुडुंकिं
GX थुडुंकिं X दरसंकुपित°. L. 9. Z *om.* चेति. L. 10. C सोरसिहर°
CEGZ °वप्पीह° E रप्फे X रफे. L. 11. A थेणिल्लियं X थेणिल्लियं BCEFGYZ
°ल्लियं *cdd.* हरिय° Z हरिभीएसु G °भीए XY रजक° GZ थोवो X थोउ A वि.
L. 12. X त्र्यर्थं *cdd.* थेणिल्लियं. L. 13. GZ थोवो X थोउ. L. 14. *om.* A.
Y has दकारादिः. L. 15. E दरमद्धे C °मद्धे Z °मद्धेउ AY दअम° B °मम्बू G °मंबू
E °मम्बू X °मंबू BF दंतं A दत्तो *cdd.* य C मगगरए. L. 16. Z दत्थं BF
तिरेकसुत्तकयानि ABCFGYZ य.

दरं अर्धम् । दयं जलम् । दयं शोक इत्यन्ये । दंतो पर्वतैकदेशः । दवो गद्गदः ।
परिहासवाचकस्तु दवो द्रवशब्दभवः । वनवह्निवाची तु संस्कृतसमः । दच्छं तीक्ष्णम् ।
दंडी तथा दसेरो सूत्रकनकम् । दंडी डंडीवत्सूचीसंघटितवस्त्रयुगलमपीत्यन्ये ॥ यथा ।

दच्छतवं केण कयं दंते सहि दरदयम्भि को पडिओ ।

5 जो दंडिमण्डिअउरो सदसेरं दवसरं तुमं रमइ ॥ २६ ॥ [३३]

सोअम्भि दसू दयरी सुराइ दमओ दरिद्वम्भि ।

दत्थरदक्खज्जा करसाडयगिद्धेसु दंतिओ ससए ॥ ३४ ॥

दसू शोकः । दयरी सुरा । दमओ दरिद्रः । दत्थरो हस्तशाटकः । दक्खज्जो
गृध्रः । दंतिओ शशकः ॥ यथा ।

10 दक्खज्जेण झडप्पिअदत्थरसंछण्णदंतिअयमंसे ।

कुणइ दसुमारडन्ती दयरीपाणाउला दमयवेसा ॥ २७ ॥ [३४]

दवरदहिट्ठा तन्तुकविट्ठेसु दइअदयाइआ अविए ।

दडवडदहिउप्फदयावणा य धाडिणवणीअदीणेसु ॥ ३५ ॥

दवरो तन्तुः । दहिट्ठो कपित्थः । अत्र । दरिओ दृप्त इति दृप्तशब्दभवः । दंसइ
15 दर्शयतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तौ । दइअं तथा दयाइअं रक्षितम् । दडवडो धाटी ।
दहिउप्फं नवनीतम् । दयावणो दीनः ॥ यथा ।

- L. 1. XZ अर्द्धं CX दअं B अं (sic) CGZ दअं शोक X दअ G पर्वतो पर्वतैक°. L. 2.
B °वह्निवाची Z दत्थं C दी तथा Z दंती. L. 3. BFX डिंडीवत् C दण्डीवत् see IV.
7. BF °सूची° G °शूची° BF °संघटितवमपित्यन्ये (F °ट्टि°). L. 4. BF दच्छंतयं G
दच्छत्थव Z दत्थतवं G सेहि BF दरदअस्मि CXZ दरिदअस्मि G दरदमिय GX पडिउ.
L. 5. X जं BF om. जो दंडि BFGZ °मंडियं C °मंडि° X मंडिउरो CX रमई GZ
रडइ. L. 6. GZ सोयम्भि BF om. दसू GXZ दमउ Z दरिद्वम्भि. L. 7. CG दच्छर° X
दत्थर° B °दक्खज्जा F °दक्खज्जा C °गिद्धेसु X °गिद्धेसु G om. गिद्धेसु A दत्तिउ G दंतिउ X
दंतिउ C 1. hd. समए X ससउए. L. 8. G शोक cdd. दयरी G दमउ X दमिउ C
दच्छरो BF दत्थ° BF दक्खज्जो. L. 9. GX दंतिउ X ससकः. L. 10. BF दक्ख°
G दक्खा° BCFZ झडप्पियं C °दच्छर° CGXZ °संछण्ण° BF दंतियसंसे C °दंतियय° GZ
°दंतितिय° X °दंतियमंसे. L. 11. Z कुणइं C °मारडन्ती G °रदंती BCF दयरी° GZ दमअ°. L. 12. E °दहिट्ठा A °कच्चिडेसु E °कच्चि° cdd. दइय (C यं) दयाइ (C ई) या C आदिए.
L. 13. BF °दहिउप्फ° C °दयावणो BF धारि° G वारि° ABCEFFXY °णवणीय°. L. 14.
GXZ दरिउ Z दृप्तः GX om. दृप्त इति X दृप्तः शब्द° B. om. शब्द X दंसय दर्शयतीति.
L. 15. C नोक्तो cdd. दइयं तथा दयाइयं B धाडी.

दइअ दयावणय तुमं दवराहतणू दहिठवट्ठणी ।

दहिउप्पकोमलङ्गी विरहदडवडा दयाइउं जोग्गा ॥ २८ ॥ [३५]

दवहुत्तं गिम्हमुहम्मि दहित्थारो दहिसरम्मि ।

दहबोल्ली थालीए दरवल्लदयच्छरा य गामेसे ॥ ३६ ॥

दवहुत्तं ग्रीष्ममुखम् । दहित्थारो दधिसरः । दहित्थरो इत्यन्ये । दहबोल्ली स्थाली । 5
दरवल्लो तथा दयच्छरो ग्रामस्वामी ॥ यथा ।

सदहित्थारदहिणा णवदहबोल्लीइ विरइअकरम्बं ।

दवहुत्ते अलहन्तो दरवल्ल दयच्छरो सि कहं ॥ २९ ॥ [३६]

णिविडम्मि दरुम्मिल्लं दरमत्तदरंदरा हठोल्लासा ।

दरवल्लहो अ दइए दरवल्लणिहेलणं च सुण्णघरे ॥ ३७ ॥

10

दरुम्मिल्लं घनम् । दरमत्ता बलात्कारः । दरंदरो उल्लासः । दरवल्लहो दयितः ।
दरवल्लणिहेलणं शून्यगृहम् ॥ यथा ।

दरवल्लहाइ तुह तइ ण सिणेहदरंदरो दरुम्मिल्लो ।

ता जइ दरमत्ताए दरवल्लणिहेलणम्मि तं रमसि ॥ ३० ॥

अत्र । दव्वीअरो सर्प इति दवीकरशब्दभवः । दक्खवइ दर्शयतीति धात्वादेशेषूक्त
इति नोक्तौ ॥ [३७] 15

- L. 1. *cdd.* दइय BF °तणू X दहि° L. 2. Z दहिउप्प° C दयाइउ X दयाइउं.
L. 3. E गेम्ह° X गिह्म° C °सुहंमि Z °मुहुंमि E दइत्थारो C दहिच्छारो. L. 4.
ABFGXYZ °वोल्ली C °चोल्ली EX थालीए GZ सालीए BFY °दअत्थरा C °दअच्छरो GZ
°दयत्थरा C गामेसु X गामेसो. L. 5. C °सुखं C दहिच्छारो X दधित्थारा C दधिच्छरो
BFG C 1. *hd.* XZ °वोल्ली C 2. *hd.* °चोल्ली G छली. L. 6. BX दअत्थरो C (F!)
दयच्छरो GZ दयत्थरो. L. 7. C सदहित्थार° XZ °रयदहिणा *cdd.* °वोल्लीइ *cdd.* विर-
इय° X विरईइ° BFG °करंवं. L. 8. G दवहुंने X अलहतो BFGXZ दअत्थरो.
L. 9. A निविड° X णिविड° CEX दरुम्मिल्लं C दरमत्त° E दरमल्ल° E हवो°. L. 10.
GZ °वल्लहा BCFGYZ य A *om.* दर BFG सुण्णघरे Y सुण्णघरे Z सुण्णघरो. L. 11.
CG दरुम्मिल्लं BF दरामत्ता C °मत्तो X दरवल्लहो. L. 12. X शून्यगृहं G *om.* यथा.
L. 13. X तुह त ण सणेह° C दरुम्मिल्लो. L. 14. G °मत्ता X दक्कल्ल° C °वल्लि° X त G
रमंसि. L. 15. X *om.* अत्र B दवीकर° CG दव्वी° GZ दर्शयति C °पूकाविनि X
पूकमिति. L. 16. G इति नो (sic) Z नोक्तः.

दाओ पडिहू कश्चीइ दारदोरा य दालिअं नयणे ।

दारिअदारद्धंतादादलिआ वेसपेडअङ्गुलिआ ॥ ३८ ॥

दाओ प्रतिभूः । दारो तथा दोरो कटिसूत्रम् । दालिअं चक्षुः । दारिआ वेश्या ।
अत्र दावइ दर्शयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । दारद्धंता पेडा । दादलिआ
5 अङ्गुलिः ॥ यथा ।

चलदालिअदादलिआण रणिरदाराण दारिअजणाण ।

दोररवो दारद्धंताए जणयत्थवल्लणयदाओ ॥ ३९ ॥ [३८]

दिअहम्मि दिओ सुण्णाराणत्थेसुं दिअज्झदिप्पंता ।

दिव्वासा चामुण्डा जडे दिअलिओ दिआहमो भासे ॥ ३९ ॥

10 दिओ दिवसः । दिअज्झो सुवर्णकारः । दिप्पंतो अनर्थः । दिव्वासा चामुण्डा ।
दिअलिओ मूर्खः । दिआहमो भासपक्षी ॥ यथा ।

पुरिसदिआहम दिअलिअदिअज्झ दिक्खसि ण तीइ दिप्पंतं ।

जं दिव्वासाभवणे दिअन्तसमयम्मि णागओ सि तुमं ॥ ३९ ॥ [३९]

L. 1. AGX दाउ A पडिहू G पडहू X दारोदोरा BF °दोरो X om. य cdd. दालियं BF नयणे. L. 2. ABCFGXYZ दारियं E दोरियं A °दारद्धंता BX °दारद्धंता F दारिद्धंता C °दारद्धंता B E F X Y Z °दादलिया C °दाहलिया G om. दादं E वेसापडं G वेसा अङ्गुलिम्मि दंदलिया A B E F Y Z °लिया. L. 3. AG दाउ X दाऊ G प्रतिभू । दाउ तथा BFGZ दालियं cdd. दारिया. L. 4. X दाखवइ B दारोद्धंता F दारोद्धंता C दारद्धंता Z पेडा G om. पेडा and has here again । दारिआ वेश्या । G दंदलिया C 2. hd. दाहलिआ BFXZ °लिया. L. 5. G अंलिः (sic). L. 6. cdd. °दालियं G दंदलियाणा Z °दंदलियाण cdd. दारियं. L. 7. G दाररउ Z दोररओ C दोरद्धंताए GZ °ताइ BF जणयत्थवल्लणं C जणअच्छं BFGX °दाउ. L. 8. E दियंमि ABCFGYZ दियहंमि X दिउ G दिवो GZ सुन्नारां AC(F!) दिअज्जं B दिअयं EGZ दियज्जं X दियज्जं. L. 9. B दिव्वासा ABCFGYZ दियं C 1. hd. X °लिउ cdd. दियं E °हमे Z भासो. L. 10. GX दिउ B दिअज्जो C(F!) दियज्जो GXZ दियज्जो X चामुडा From चामुण्डा to क्षी torn off in G. L. 11. Before दिअलिओ C 2. hd. margin inserts जडशब्दो. cdd. दियलिओ (X उ) CZ om. मूर्खः X जडः for मूर्खः cdd. दियहमो X भाषा for भासपक्षी X om. यथा and illustrative stanza following it. L. 12. cdd. °दियाहम दिवलियं BF °दिअयं CGZ °दियज्जं BF दिक्खंतसि. L. 13. C °भवं णे In G वणे दिअन्तसम is torn off. BCF दिअन्तं Z °सयणम्मि G °णम्मि BF णोगओ C णागउ From गओ to °हुत्तं l. 1. next page torn off in G.

सइभोअणे दिअसिअं पुव्वण्हयभोअणे अ दिअहुत्तं ।

बाले दिल्लिंदिलिओ अ दुद्धगंधिअमुहो चेअ ॥ ४० ॥

दिअसिअं सदाभोजनम् । दिअसिअं अनुदिनमित्यन्ये । दिअहुत्तं पूर्वाह्णभोजनम् । दिल्लिंदिलिओ तथा दुद्धगंधिअमुहो बालः ॥ यथा ।

मह दुद्धगंधिअमुहा दिल्लिंदिलिअस्स तस्स सेवाए ।

5

दूरे दिअसिअवत्ता दिअहुत्तकए वि तम्मन्ति ॥ ३३ ॥ [४०]

दिअधुत्तओ अ कागे कक्किंडे दीवओ चेअ ।

सङ्गम्मि दीहजीहो दुल्लं वत्थम्मि दुत्ति सिग्घम्मि ॥ ४१ ॥

दिअधुत्तो काकः । अत्र दिवाइत्ती चाण्डाल इति दिवाकीर्तिशब्दभवत्वान्नोक्तः । दीवओ कृकलासः । दीहजीहो शङ्खः । दुल्लं वस्त्रम् । दुत्ति शीघ्रम् ॥ यथा ।

10

ओ दीहजीहउज्जलदुल्लो गामणिजुआणओ दुत्ति ।

दिअधुत्तमुक्कमलकलुसमत्थओ दीवओ व्व उम्मुहइ ॥ ३४ ॥ [४१]

दुत्थं दुक्खं जहणे दुली अ कुम्मम्मि दुद्धओ णिवहे ।

माघण्हाणे दुक्करमवि दुव्वोल्लो उवालम्भे ॥ ४२ ॥

L. 1. BCFXZ सयं BEFY °भोयणे YZ °णे दियं BCEFX Y °सियं C पुव्वण्हं E पुव्वण्हियां X पुव्वण्हिय cdd. °भोयणे Y भोयणम्मि and om. अ. cdd. य दियं ABCFY दियहत्तं EF दियहुत्तं. L. 2. BCFGZ बाले CGZ दिल्लं X °दलिउ AC °लिउ ABCF (G?) YZ य C दुद्धं A °गंधियं BEFX YZ °गंधियं G °गंधयं BF °मुहे G °मुहे AGYZ चेय BF वेव C चेव. L. 3. B दिवं XZ दियसिअं BGX °सियं B दियसियं From दिअं अनु° to गंधिअ l. 4. torn off in G. Z °मित्येके BF दियहत्तं Z दियहुत्तं CX °हत्तं C पूर्वाह्णं L. 4. Z दिल्लिंदिलिउ X °दलिउ F दुद्धं BZ गंधियं C 1. hd. °सुहो BF बालः. L. 5. BFGZ °गंधियं In G दिल्लिंदिलिअ is illegible. BCFXZ °लियस्स C सेचाए X सेवाए. L. 6. From रे to सिग्घ incl l. 8. torn off in G. BFX दिअसियं Z दियसियं C दियसेयचत्ता cdd. दियं हत्तं C तम्मन्ति X तंम्मन्ति. L. 7. ABCFX YZ दियं E पदियं XZ °धुत्तउ cdd. य X कक्किंडो BF दीवओ य चेव X दीवउ वेअ CZ चेव AY चेय. L. 8. C वच्छंमि X वत्थंमि Z पुत्ति E सिग्घम्मि. L. 9. cdd. दियं X कागः From त्र to मणि l. 11. torn off in G. Z चंडालः C om. शब्दः. L. 10. C दिवओ X दीवउ X शखः. L. 11. C om. ओ XZ उ BF °जीहओज्जलं BF °जुयाणउ Z °जुयां CGX °णउ. L. 12. BFX दियं BF °धुत्तसुक्कं C दियधुत्तिं C °मच्छओ X °मत्थउ CXZ दीवउ cdd. च X om. व्व BF उम्मुहइ CX मुहइ (sic) In G from धुत्त to तथा l. 1. next page torn off. L. 13. C दुच्छं X दुत्थं F दुत्थं X दुक्ख EX दुलि cdd. य BF कम्मंमि A दुइउ C दुद्धुव X दुद्धुव C णिवहे. L. 14. X माघण्हाणे A दुक्करं BCF °रमचि A दुव्वोल्लो BFXZ दुव्वोल्लो EY दुव्वो C दुच्चो EX उपां X °लंभो.

दुत्थं तथा दुक्खं जघनम् । दुली कूर्मः । अत्र दुहं असुखमिति दुःखशब्दभवत्वा-
नोक्तम् । दुद्धो समूहः । दुक्करं माघे रात्रौ चतुर्यामस्नानम् । दुब्बोल्लो उपा-
लम्भः ॥ यथा ।

दुक्करवेविरतणए पिहुदुत्थे णिअयदुक्खभारेण ।

5

जइ दुलिदुद्धयखुद्धा पडसि तुमं ता णु कस्स दुब्बोल्लो ॥ ३५ ॥ [४२]

दुदोली अ दुमाली दुल्लगं अवडमाणम्मि ।

दूहवजणम्मि दुत्थोहदूसला दूहलो चेअ ॥ ४३ ॥

दुदोली वृक्षपङ्क्तिः । दुल्लगं अवडमानम् । दुत्थोहो दूसलो दूहलो त्रयोऽप्येते
दुर्भगवाचकाः । दूहवशब्दस्तु दुर्भगशब्दभव इति नोपात्तः ॥ यथा ।

10

दूसल अदूहलाणं पेम्मं दुत्थोहए सुदुल्लगं ।

किं कह वि कया वि मरुत्थलम्मि पल्लवइ दुदोली ॥ ३६ ॥ [४३]

दुम्मुहदुमणीओ कविच्छुहासु दुग्घुट्टदूणया हत्थी ।

दुज्जायं वसणे दुक्कुहो असहणम्मि दुदमो दिअरे ॥ ४४ ॥

दुम्मुहो मर्कटः । दहिमुहशब्दोऽपि देश्यः कपिवाची कैश्चिदुक्तः । दुमणी सुभा ।
15 दुग्घुट्टो तथा दूणो हस्ती । दुज्जायं वसनम् । दुक्कुहो असहनः । अरोचकिन्यपि
लक्ष्येषु दृश्यते । दुदमो देवरः ॥ यथा ।

L. 1. C दुच्छं तथा तदुक्खं X जघनं From कूर्मः to विर° l. 4. torn off in G. X
दुक्खशब्द°. L. 2. CX दुद्धो (X °उ) C 1. hd. दुक्करं BFXZ दुब्बोल्लो C
दुब्बोल्लो. L. 4. BF दुक्कवेविरतणए C 1. hd. दुक्कर° X दुक्कर° X पिहुदुत्थे CG °दुच्छे
BF नियय° CX णियय° Z णिअअ° G ने and then torn off from अय° to
हदूसला l. 7. L. 5. CX ण BFZ दुब्बोल्लो C दुब्बोल्लो X दुब्बोल्लो. L. 6. cdd. य
X दुल्लगा. L. 7. ACX दुच्छोह° A °दुसहा A दूसला AY चेय BC 1. hd. F
वेय X वेअ. L. 8. B दुदोली G दुल्लोली From क्षपङ्क्तिः to यथा l. 9. torn of in G.
C दुच्छोहो. L. 9. C दूहव° Z °भवः BF om. भव X om. इति. L. 10. GZ
दूसलयदूह° cdd. दुच्छोहए G सुदुल्लगं. L. 11. From किं to दुज्जा incl. l. 13
torn off in G. X ह for कह C मरुच्छ° Z रुत्थलम्मि R दुदोली. L. 12.
BF दुम्मह° C 1. hd. दुम्मुदुम° 2. hd. दुम्मुहोदुम° AXZ °णीउ B दुग्घट्ट° Y दुग्घुट्ट° Z
°दोणया. L. 13. A दुक्कुहो X दुक्कुहो B दुदमो G दिअरो ABCEFX Y दिअरे. L. 14.
BFX दुम्महो BF मर्कटः From °कटः to दुक्कुहो l. 15. torn off in G. B देश्यं
Z दुमुणी. L. 15. X दुग्घुट्टो Z दुग्घोहो BF दुक्कुक्कुहो X दुक्कुट्ट BF अरोचकिन्यपि CX
अरोचकिन्यपि. L. 16. G लक्ष्येषु.

दुग्धुदूणतद्वा दुमणिसिअघरे तुह प्पिआ णट्ठा ।

ता दुम्मुहवलदुदम विसेसु मा दुक्कुहत्तदुज्जायं ॥ ३७ ॥

अत्र दुमइ धवलयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [४४]

दुहओ खुण्णे दुण्णिक्कुदुण्णिखित्ता य दुच्चरिआ ।

दुंदुमिणी रूववई गलगज्जिअयम्मि दुंदुमिअं ॥ ४५ ॥

5

दुहओ चूर्णितः । दुण्णिक्को तथा दुण्णिखित्तो दुश्चरितः । दुण्णिखित्तो दुर्दर्श इत्यन्ये । दुंदुमिणी रूपवती । दुंदुमिअं गलगर्जितिम् ॥ यथा ।

दुण्णिक्कु दुण्णिखित्तं भज तं चिअ मयणवाणदुहयज्जो ।

सुकुलुम्भवदुंदुमिणिं ददुं किं करसि दुंदुमिअं ॥ ३८ ॥ [४५]

दुल्लसिआ दासीए दुरंदरं दुक्खउत्तिण्णे ।

10

दुद्धोलणी दुहिअदुज्जाए तिमिरे दुरालोओ ॥ ४६ ॥

दुल्लसिआ दासी । दुरंदरं दुःखोत्तीर्णम् । दुद्धोलणी या दुग्धापि दुह्यते । दुरालोओ तिमिरम् ॥ यथा ।

रक्खसु दुद्धोलणिअं दुल्लसिआपुत्त घणदुरालोए ।

जीइ पसाएण सया दालिदुदुरंदरा अम्हे ॥ ३९ ॥ [४६]

15

L. 1. G दुग्धुदू° X दुग्धद° Z दुग्धुदूणतद्वा BFX °दूणि° C °दूणितद्वा CX डमणि° GZ दुम्मणि° BCFX °सिचि° C °घरेसु BF प्पिआ CXZ प्पिआ From प्पिआ to मा ।
2. torn off in G. CX नट्ठा. L. 2. BX दुम्मह° B °वल° Z °चल° G डक्कुहुत्त° X हुक्कुहत्त° Z °हुत्त° C om. दुक्कुहत्त CX दुज्जाय. L. 3. B नोक्तः. L. 4. AX दुहउ GZ दुण्णिक्कुदुणि° AE °क्खित्ता BF 2. hd. °त्ताइ दु° BFGZ दुव्व° ABCEFX YZ °रिया. L. 5. B दुंदुमिणी X दुदुमिणी G °मिणी चई (रूव being torn off) EX °गज्जियं C 1. hd. °गज्जिय° ABC 2. hd. FGYZ °गज्जिय° cdd. दुंदुमियं Z दुंदुवियं. L. 6. GX दुहउ G दुण्णिक्खो GZ दुण्णिखित्तो X दुण्णिक्खित्तो and om. दुश्चरितः G दुण्णिखित्तो X om. दुण्णिखित्तो X दुर्दर्श L. 7. G दुमिणी BFX दुंदुमणी cdd. दुंदुमियं C om. गल. L. 8. G दुण्णिक्कु दुणि° B °क्खित्तं G रज Z त विय cdd. चिय cdd. °वाण°. L. 9. X सुकुलुम्भव° G °लुपुच° G °मिणि X ददुं C करस cdd. दुंदुमियं. L. 10. cdd. °सिया A °उत्तिन्ने C उत्तिण्णे. L. 11. C दुद्धोलिणी X दुद्धोलणी G °णी चा दुहिया वि दुज्जाए Z °णी वा दुहियावि दुज्जाए ABCEFX YZ दुहिय° C 1. hd. °उज्जाए 2. hd. °ओज्जाए AX °दुज्जाए G तिमिरे AC 2. hd. GX °लोउ E °लोए. L. 12. cdd. °सिया X दुरोदुरं B दुक्खो° G दुद्धो° X °त्तीर्णं C 1. hd. दुद्धोलणी 2. hd. दुद्धोलिणी G °लणि FZ °लणिया X दुद्धोलणिया Z om. या B दुग्धापि L. 13. GX °लोउ L. 14. C दुद्धोलं GX दुद्धोलं cdd. °णियं cdd. °सिया° X om. घण C लोओए 2. hd लोउप (sic). L. 15. BF जीए CX दुरंदरा BF अम्हे ण,
26 [Desināmamālā]

सण्ठे दुअकखरो तह दुमंतओ केसवन्धम्मि ।

दुम्मइणीदुत्थुरुहंडाओ तह कलहसीलाए ॥ ४७ ॥

दुअकखरो षण्ठः । दुमंतओ केशवन्धः । दुम्मइणी तथा दुत्थुरुहंडा कलहसीला स्त्री । दुत्थुरुहंडो पुरुषोऽपि ॥ यथा ।

5 दुत्थुरुहंडदुअकखर दुम्मइणीए दुमंतए तीए ।

बन्धसु कुसुमामेलं अम्हे ण हु तुज्झ जोग्गाओ ॥ ४० ॥

अत्र । दुगुच्छइ दुगुंछइ जुगुप्सते । दुहावइ छिनत्ति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [४७]

सरिआइ दुंबवत्ती दुक्कुक्कणिआ पडिग्गहए ।

10 लज्जदुमणम्मि दूहट्टो देहणिदोहणीउ पक्कम्मि ॥ ४८ ॥

दुंबवत्ती सरित् । दुक्कुक्कणिआ पतद्ग्रहः । दूहट्टो लज्जादुर्मनाः । अत्र दूमइ परितापयतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । देहणी तथा दोहणी पक्कः ॥ यथा ।

मा लज्ज दुंबवत्तीदोहणिखुत्ता चिरेण आविन्ति ।

धोएमि देहणिं तुह पयाण दुक्कुक्कणीइ दूहट्ट ॥ ४१ ॥

15 अत्र देक्खइ पश्यतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [४८]

- L. 1. X सठे E दुयकखरो AZ दुमत्तओ G दुमत्तउ X °तउ BFG °बंधम्मि. L. 2. C दुम्मइणी X दुम्मणीइ° A °दुत्थुरुहं° BFY °दुच्छरुहं C दुच्चिरुहं° G °दुत्थुरुहं° Z °दुत्थुरुहं° AG °डउ X °डीउ BF तह च. L. 3. C षण्ठः 2. hd. शण्ठः GZ दुमत्तउ (Z ओ) X °तउ G °वधः B दुत्थुरुहंडा F दुत्थुरुहंडा Z दुत्थुरुहंडा C पुच्चुरु° 2. hd. पुच्चुरु° G दुत्थुरुहंडा X °हंडी B °सीला. L. 4. BF दुत्थुरुहंडः C दुत्थुरुहंडः G दुत्थुरुहंडः (sic) Z दुत्थुरुहंडः X °हंडः. L. 5. BF दुत्थुरुहंड° C दुत्थुरु° G दुत्थुरुहंड° Z दुत्थुरुहंड° BF °दुअकखरा G om. दुअकखर C दुमंतीए तीए. L. 6. BFG बंधसु C om. from अम्हे to जो° X उ for हु BF तुज्झ G जुग्गाओ X जोग्गाउ. L. 7. B यथा । अत्र BF दुगुंछइ X दुगुच्छइ X दुहावदु C पूक्ताः om. इति नोक्ताः. L. 9. E सरि° ACEFGXYZ °रियाइ BF °रियाइ BF दुव° CE दुम्ब GZ दुम्ब ABCFX दुक्कम् cdd. °णिआ. L. 10. AX लज्जा° A °दुम्म° BF दूहट्टो ACGY दूहट्टो A वेहं C देहणीओ (sic; om. णिदोह). L. 11. B दुम्ब° C(F!) दुम्ब° GZ दुम्ब° BCFX दुक्कम् cdd. °णिआ C एतद्ग्रहः 2. hd. परियहः BCFX दूहट्टो BF लज्जदुं CX °मना BF दुमइ. L. 12. G °पयति धा° Z °पयति इति B °पूक्ताः C(F!)Z °पूक्ता X °पूक्ता cdd. इति नोक्तः X दहणी. L. 13. BF लज्ज BF दुव° C दुम्ब° G दुम्ब° Z दुंबवत्ती C °दोहणीखुत्ता C आविन्ति X अविन्ति. L. 14. BF दोहणि C 1. hd. दुक्क° BC 2. hd. FGXX दुक्कम् G °णीप Z °णीए BCF (G!)XZ दूहट्ट. L. 15. X अव for अत्र B °पूक्ता इति नोक्तः.

पिकम्मि देवउप्पं पुप्फे दोग्गं च जुअलम्मि ।

कूवयसवउसहेसुं दोद्धिअदोहूअदोआला ॥ ४९ ॥

देवउप्पं पक्कपुप्पम् । दोग्गं युग्मम् । दोद्धिओ चर्मकूपः । दोहूओ शवः ।
दोआलो वृषभः ॥ यथा ।

दोहूअमुहा दोआलवाहणा गलिअवाहुदोग्गवला ।

5

जीअन्ति दोद्धिअवहा तुह रिउणो महुअदेवउप्फेहिं ॥ ४९ ॥ [४३]

दोवेली सायंभोअणम्मि तह दोणओ अ आउत्ते ।

जुण्हाइ दोसिणी कडिअडम्मि दोहासलं चेअ ॥ ५० ॥

दोवेली सायंभोजनम् । दोणओ आयुक्तः । हालिक इत्यन्ये । दोसिणी ज्योत्स्ना ।
दोहासलं कटीतटम् ॥ यथा ।

10

तुह दोहासलदंसणपरव्वसो गामंदोणओ बहिणि ।

ता एहि मह घरे दोवेलिमिसा दोसिणी ण जा फुरइ ॥ ४३ ॥ [५०]

दोसाणिअं च विमलीकयम्मि दोणकिआ सरहा ।

दोसाकरणं कोवे दोसणिजंतो अ चन्दम्मि ॥ ५१ ॥

दोसाणिअं निर्मलीकृतम् । दोणक्का सरधा । दोसाकरणं कोपः । दोसणिजंतो 15
चन्द्रः ॥ यथा ।

L. 1. B पिकम्मि X पक्कम्मि C °उप्पं E °उप्पं A उप्फे EXY पुप्फे X दोग्गे ABEFYZ
जुयलम्मि G जयलम्मे. L. 2. Y कूअअ° AY °सव° BF °ओसहेसुं C °ओउस° BEY
दोद्धिय° F दोद्धिय° om. C 1. hd.; C 2. hd. दोद्धिय° G दोच्छिय° X दोट्टिया° Z दोच्छिअ°
BF °दोहूअ° Y °दोहूयदोआला. L. 3. B पक्कपुप्पं F पक्कपुप्पं X पक्कपुप्पं X दाग्गं C
(BF!) X दोट्टिओ (X उ) GZ दोट्टिउ (Z ओ) B दोहूओ F दोहूओ XZ दोहूउ.
L. 5. X दोलाल° G वामृणा cdd. गलियवाहुदोग्गवला. L. 6. BCFXZ जीअन्ति
G जीअन्ति BF दोद्धिय° CXZ दोट्टिय° G दोट्टिय° GZ °मुहा X रिउणो B °पुप्फेहिं. L. 7.
CGYZ °भोयणंमि E °भोअमम्मि GX दोणउ ARCEGY य C आउत्तो. L. 8. A
जुण्हा य XY जोण्हाइ Z जुण्हाइ ACEXY कडियडम्मि G कडय° Z कडियम्मि X दोहासल
BF चेव ACY चेय. L. 9. B सायं G °भोयणं GX दोणउ. L. 10. X
दोहासलं C कटीतटं. L. 11. G दोहासण° C 1. hd. °परव्वसो C 1. hd. GX °दोणउ
cdd. बहिणि. L. 12. X तो एहिं. L. 13. BF दोसासियं ACEGXYZ °णियं cdd.
°क्किया Y सरधा. L. 14. C दोसण° AZ °ज्जंतो cdd. य. L. 15. BF दोसालियं C
GXZ °णियं C 2. hd. सरधा Z दोसणिजंतो.

दोसणिजंतयदोसाणिअसीलाए इमाइ अहरदलं ।

दोणक्काए दंहुं दोसाकरणं करेसि किं इत्थ ॥ ४४ ॥ [५१]

॥ अथानेकार्थाः ॥

दलिअं णिकूणिअच्छे दारुम्मि अ अङ्गुलीए अ ।

5 दीहविरलेसु दरविंदरं च पसवणयणेसु दामणिआ ॥ ५२ ॥

दलिअं निकूणिताक्षं दारु अङ्गुली चेति त्र्यर्थम् । दरविंदरं दीर्घं विरलं च । दामणी प्रसवो नयनं च ॥ [५२]

उदेहिवाहहरिणीसु दीविआ दुहकडीसु दुगं च ।

जहणाट्टिअम्मि वत्थे जहणे वि अ दुण्णिअत्थं च ॥ ५३ ॥

10 दीविआ उपदेहिका मृगाकर्षणी व्याधमृगी चेति द्व्यर्था । दुगं दुःखं कटी च ।
दुण्णिअत्थं जघनस्थितवस्त्रं जघनं च ॥ [५३]

दुच्चंवालो कलही दुच्चरिओ फरुसवयणो अ ।

णेहट्टावणभण्डे तुम्बीए तह य दुद्धिणिआ ॥ ५४ ॥

दुच्चंवालो कलहनिरतो दुश्चरितः परुषवचनश्चेति त्र्यर्थः । दुद्धिणिआ कप्रत्यया-
15 भावे दुद्धिणी स्नेहस्थापनभाण्डं तुम्बी चेति द्व्यर्था ॥ [५४]

L. 1. Z दोसणिजंतं BF दोसणियं CGXZ साणियं X अहरदल. L. 2. C दहे BF जं for किं G अत्थ X इच्छा. L. 3. om. A; BE कार्था. L. 4. cdd. दलियं CY निकू BF णियत्थे ACEGXY णियच्छे cdd. य ABCFY लीए य
L. 5. X दरविंदरे C वा C 1. hd. पसव 2. hd. पसव्वं ABCFGXY दामणिआ.
L. 6. cdd. दलियं णिकू X विकूणिताक्षं X अर्थं for त्र्यर्थं G दरं च दीर्घ.
L. 7. X दामिणी. L. 8. B उदेहिं ABCEFXXY दीविआ GZ दविआ G कडी
L. 9. EX जहनं BF ट्टियंकि ACEGXYZ ट्टियम्मि C वच्छे BF om. अ EXZ
य CY हु C दुण्णियच्छं E दुण्णियत्थं G दुन्नियत्थं X दुण्णियत्थं Z दुन्नियत्थं. L. 10.
cdd. दीविआ G कषाणी BFZ मृगीति द्व्यर्था X मृगीति द्व्यर्था: C मृगो X दुगा.
L. 11. BF दुण्णियत्थं C दुन्नियत्थं GZ दुन्नियत्थं X दुन्नियत्थं. L. 12. Z
दुव्वं ABCFY वालो G चालो AGX रित AGZ वयणे ABFGY य C om. अ.
L. 13. A नेहं C om. णे X ट्टावणभण्डे G तुम्बीए AX णीया C दुद्धिं E दुद्धं F दुद्धिं
BCEFGYZ णिया. L. 14. Z दुव्वं BCF वालो G चालो कलहनिरतः दुव्वं Z
निरतः दुव्वं G वघनं X वघनेति अर्थः C दुद्धिं F दुद्धं X दुव्विं cdd. णिया. L. 15.
C दुद्धिणी F दुद्धिणी BFG तुम्बी X तुम्बी BX द्व्यर्थाः.

दुच्चंडिओ अ दुल्लिअम्मि तहा दुव्विअड्डम्मि ।

दुप्परिअल्लमसक्के दुउणम्मि तहा अणब्भसिए ॥ ५५ ॥

दुच्चंडिओ दुर्ललितो दुर्विदग्धश्च । दुप्परिअल्लं अशक्यं द्विगुणमनभ्यस्तं चेति
त्रयर्थम् ॥ [५५]

दूणावेढमसक्के सरे अ दोसोऽद्दुकोवसु ।

5

दोहणहारी पाणिअहारीए पारिहारिणीए अ ॥ ५६ ॥

दूणावेढं अशक्यं तडागश्च । दोसो अर्धं कोपश्च । दोहणहारी जलहारिणी पारि-
हारिणी च ॥ [५६]

॥ अथ धादिः ॥

धरधव्वा तूलरया भमरे धंगधुअगायधूमंगा ।

10

धयधंधा णरलज्जा धवलो जच्चोत्तमे घरे धयणं ॥ ५७ ॥

धरं तूलम् । धव्वो वेगः । धंगो धुअगाओ धूमंगो एते त्रयोऽपि भ्रमरार्थाः । धओ
पुरुषः । धंधा लज्जा । धवलो यो यस्यां जातावुत्तमः । धयणं गृहम् ॥ यथा ।

धयणधरसयणधंधा धयधवले चइअ कत्थ चलिआ सि ।

णिसि धंगकेसिधव्वा परिमलभमिरधुअगायधूमंगि ॥ ४५ ॥ [५७]

15

L. 1. AG दुच्चड्डिउ or दुव्वड्डिउ X दुच्चड्डिउ BF दुव्वंडिओ Y दुच्चड्डिओ Z दुव्वड्डिओ
EGXYZ च cdd. °लियंमि A दुव्वियड्डम्मि BEFYZ दुव्विय° C दुव्वियट्टंमि GX दुव्वि-
यट्टम्मि. L. 2. ABEFGZ °रिचल्ल° BF दुअणंमि Y दुगुणम्मि E तहा च ण° C
अणज्झ°. L. 3. G दुच्चड्डिउ X दुच्चंडिउ Z दुव्वड्डिओ C 1. hd. दुप्परि; corr. 2. hd.
BF °यल्लं G °यल्लेमशक्यं । Z °यल्लमशक्यं X °मनस्पस्तं. L. 4. G त्रयार्था. L. 5. C
°मसक्को cdd. च X दोसे A लद्धकोवेसुं XYZ द्दुकोवेसु. L. 6. BCFG पाणी° X
पाणिय° Y पाणीय° Z पाणीहारीए B °हारीए C °रीए पाणिहारी Z पाणिहारिणी ABCFX Y च.
L. 7. B दूणोवेढेमशक्यं GXZ °वेढेमशक्यं GZ दोहनं GZ °हरी C °हारिणी च. L. 10.
C °धच्चा° Z भूलरया A वमरे वंग° BFY धंग° C 2. hd. X धुंग° E गंध° cdd. °धुयगा°
X °द्रुयगा° Z °धूमगा. L. 11. ABCFGZ नर° AC धवले A जेच्चो° C जेवु° X
जातो° Y जच्चु° Z जव्वो° A धणयं GZ धअणं. L. 12. C (G!) धच्चो CX धुंगो
CGXZ धुय° GX °गाउ GZ भ्रमरार्थाः एते त्रयोपि BGX धउ. L. 13. X यस्यं B
धणयं G गृही. L. 14. cdd. चइय C कच्छ BCFZ चलिआ X वलिआ From चलि°
to मल° 1. 15. torn off in G. L. 15. BF धुगकेसि° C °धच्चा CGXZ °धुय°
BFX °धूमंमि.

धणिअधरग्गा दढकप्पासेसु पिहुम्मि धसलधुत्ता य ।

धणिआ पिआइ धण्णाउसो कहिज्जन्तआसीसे ॥ ५८ ॥

धणिअं गाढम् । धरग्गो कार्पासः । धसलो तथा धुत्तो विस्तीर्णः । धणिआ प्रिया ।
धण्णाउसो कथ्यमानाशीर्वादः । धण्णाउसो आशीरेवेति केचित् ॥ यथा ।

5 धणिअधसलथणकलसं धुत्तणिअम्बं धरग्गसिअहसिअं ।
धणिअं लहिअ जुआणो मण्णइ धण्णाउसत्तणं सहलं ॥ ४६ ॥ [५८]

धंसाडिओ ववगए हंसे धवलसउणो लहुं धारं ।

धाराजिमुहे धाडी अ गिरसिए धाडिओ अ आरामे ॥ ५९ ॥

धंसाडिओ व्यपगतः । मुक्तार्थस्तु मुचिधात्वादेशासिद्धः । धवलसउणो हंसः । धारं
10 लघु । धारा रणमुखम् । धाडी निरस्तम् । धाडिओ आरामः । अत्र धाडइ निःसरतीति
धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ यथा ।

धाराइ धाडिअङ्गा अधारणिवधवलसउण तुह रिउणो ।

धंसाडिअसयलदुहा रमन्ति सुरधाडिए सुरवहूहिं ॥ ४७ ॥ [५९]

फलमेए धाणूरिअमिन्दाणी धुंधुमारा य ।

15 धुकुद्धुअधुकुद्धुगिआ उल्लसिए गजे धूणो ॥ ६० ॥

L. 1. A धणिवंचरया वूढंकप्पासेसु BCFGXYZ धणियं C 1. hd. G धवलं In G
धुत्ता य is torn off. X यं. L. 2. cdd. धणिआ पिआइ Z धन्नाउसो From धण्णाउसो
to विस्तीर्णः in l. 3 torn off in G. X कहिज्जन्तं Y आसीसो. L. 3. cdd.
धणियं BFXZ कर्पासः cdd. धणिआ G प्रियः. L. 4: G धन्नाजसो BX धण्णाउसा Z
धन्नाउसो G धन्नाउ and then torn off to इ in मण्णइ l. 6. Z धन्नाउसा X आशीसेचेवि.
L. 5. BFXZ धणियं C धणिआधसणघणं B णिअंवं Z णियंवं BFXZ सियं BCFXZ
हसियं. L. 6. cdd. धणियं लहिय Z जुआणो CX वण्णाउसं. L. 7. E साडिओ
AGXZ डिउ A हम्मे X हसे From धवलं to धवलं l. 9. torn off in G. C 1. hd.
धारं. L. 8. C धाराजिमुहे Z जमुहे X धाडि ABEFGXY य Z इ C om. अ
ABCFGZ निरसिए E निरसिओ X निरसिए C 1. hd. X धाडिउ Y य X आसमे Z
आरामो. L. 9. X धंसाडिउ C स्तु विधा 2. hd. चि X विधा BF मुविं C धात्वादेशे
सिद्धं X हसः. L. 10. From लघु to धवलं l. 12. torn off in G. BF रणधुसं
B निस्सरं X ति इति. L. 12. Z धाडियंगा BF अंगा धारणिवधवलं तुह णिउणो From
उणो to मारा l. 3. next page torn off in G. L. 13. BFZ धंसाडियं CX
लियं C रमन्ति Z सुरधारिए. L. 14. E फलमेए cdd. रियमिं BF धुधुं. L. 15.
C धुकुद्धुगिया (sic) BF धुकुद्धुधुकुद्धुगिया X धुकुद्धुधुकुद्धुं AEZ धुकुद्धुयं E धुकुद्धुं
AEXYZ णिया E उच्चिए गजे.

धाणूरिअं फलभेदः । धुंधुमारा इन्द्राणी । धुकुद्धुअं तथा धुकुद्धुगिअं उल्लसितम् ।
धूणो गजः । अत्र धूआ दुहितेति दुहितृशब्दभवत्वान्नोक्तम् ॥ यथा ।

धूणगय धुंधुमारापइसमविक्रम तुहारिणारीओ ।

धुकुद्धुअधाणूरिअमडन्ति धुकुद्धुगिअभया अडविं ॥ ४८ ॥ [६०]

णीहारे धूमरिधूमिआउ धूमसिहधूममहिशीओ ।

5

धूलीवट्टो तुरए धूमद्वारं गवक्खम्मि ॥ ६१ ॥

धूमरी धूमिआ धूमसिहा धूममहिशी एते चत्वारो नीहारार्थाः । धूलीवट्टो अश्वः ।
धूरिअवट्टो इत्यन्ये । धूमद्वारं गवाक्षः ॥ यथा ।

धूममहिशीइ धूमरिअजले को चडइ धूमिआकाले ।

धूमसिहाओ भीओ धूलीवट्टे अ धूमद्वारे अ ॥ ४९ ॥ [६१]

10

धूरिअअं दीहे धूमद्धयमहिशीउ बहुलासु ।

भज्जापज्जत्तीसुं बद्धयणिसिङ्कए अ धणी ॥ ६२ ॥

धूरिअं दीर्घम् । धूमद्धयमहिशीओ कृत्तिकाः ॥ यथा ।

धूमद्धयमहिशीसुं गए दिणेसे अधूरिआओ वि ।

पिअविरहविहुरिआणं रयणीओ जुगसमा हुन्ति ॥ ५० ॥ [६२]

15

L. 1. *cdd.* °रिं BF धुधुमारा BF धुकुद्धुयं C धुकुद्धुयं X धुकुद्धुअं Z
धुकुद्धुयं BF धुकुद्धुयं C धुकुद्धुयं X धुकु (कु!) धुगियं Z °गियं. L. 2. C धूया.
L. 3. F धंधुंधु In G पइसम is illegible. BF सुहारि° BCF °णीरीओ XZ णारीउ
From णारीओ to गव° incl. l. 6 torn off in G. L. 4. BF धुकुद्धुअं C
धुकुद्धुयं X धुकुद्धुयं Z धुकुद्धुयं *cdd.* °रियं C °मंडन्ति X °मडन्ति Z °मडन्ते BF
धुकुद्धु C धुकुद्धु X धुकुधु BCFXZ °गिय X डविं. L. 5. ABFY °धूमियाउ Z
°धूमियाओ C 1. *hd. om.* धूमिआउ धूमसिह 2. *hd.* धूमिआ धूमसिहा AXZ °सीउ. L. 6.
C धूली° A °धट्टो BY °वट्टो BF °द्वारं E गवक्खम्मि L. 7. GZ धूमिया X धूमिआ C
धूमसिहा धूममसिहा From ममहि° to मिआकाले l. 9 torn off in G. CXZ चत्वारोपि
C धूली°. L. 8. BF धूरियवट्टो CX धूरियवट्टो Z धूरियं B धूमद्वारं. L. 9. CX
°महिशीय Z °महिशीए *cdd.* धूमरियं *cdd.* धूमिया°. L. 10. GX °सिहाउ भीउ C धूली°
BF (G!) °वट्टे *cdd.* य (twice, in Z only 1st.) From द्वारे to दीर्घम् incl. l. 13.
torn off in G. L. 11. BCF धूरियंअं E धूरिअअ A धूरियंअं Y धूरियय Z
धूरियं C धूमद्धयं CEY °सीओ EXY *add* ॥ अथानेकार्थाः ॥ L. 12. A °पज्जत्तीसुं
B °वयं BFZ वद्ध° C वद्ध° BF *om.* अ ACEXYZ य. L. 13. BFZ धूरियं
X धूरीअअं CG धूमद्धयं X °महिशी G °सीउ X रुत्तिका. L. 14. C धूमद्धयं C
दिणो स Z दिणेसे य धूरियाओ From णेसे to पर्याप्ति° l. 1. next page torn
off in G. BF, C 2. *hd.* °रियाओ C 1. *hd.* X °रियाउ. L. 15. *cdd*
पियविरहविहुरिआणं C 1. *hd.* X रयणीउ BF जुगसमा.

॥ अथानेकार्थाः ॥

धणी भार्या पर्याप्तिर्बद्धोऽपि निःशङ्कश्चेति त्रयर्थो धणीशब्दः ॥

चउरङ्गुलहृत्थवणे चण्डिणरबलिम्मि धम्मओ तह य ।

धारावासो घणभेगेसुं धूमद्धओ सरे महिसे ॥ ६३ ॥

5 धम्मओ चतुरङ्गुलो हस्तवणश्चण्डीपुरुषोपहारश्च । यदाह ।

चोरा दुर्गापुरतो हत्वा पुरुषं तदङ्गरुधिरेण ।

गहने कुर्वन्ति बलिं धर्मार्थं धम्मअं तं तु ॥

धारावासो मेघो भेकश्च । धूमद्धओ तटाको महिषश्च ॥

नकारादयस्तु देश्यामसंभविन एवेति न निबद्धाः । यच्च वादाविति सूत्रितमस्माभि-

10 स्तत्संस्कृतभवप्राकृतशब्दापेक्षया न देश्यपेक्षयेति सर्वमवदातम् ॥ [६३]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां पञ्चमो वर्गः ॥

L. 1. om. A. L. 2. BCFX पचांसिः B वद्धो G वद्धो F वद्धो GZ om. अपि
Z निशङ्कश्चेति X °श्चेति चतुरर्थो शब्दः. L. 3. C °हृच्छ° X चण्डिणबलिम्मि C °णखलिम्मि
E °णखलिम्मि BFGZ °बलिम्मि AG, C 2. hd. X धम्मउ From घण° to हस्त° l. 4.
torn off in G. L. 4. XY °भेकेसुं C(F) धूमद्धओ C 2. hd. °द्धउ X °द्धउ C भरे
X महिसे X adds ॥ इति पंचमो वर्गः संपूर्णः ॥ L. 5. XZ धम्मउ X °वणश्चण्डी°.
L. 6. B चोरा °पुरुतो X चौरः चण्डीपुरतो पुरुषं हत्वा तदंग°. L. 7. CG om. बलिं B
धम्मार्थं धर्मअं GZ धम्मयं. L. 8. G om. भेकश्च C धूमद्धओ G धूमद्धउ X धूमद्धउ GZ
तडागो. L. 9. X °मसंभवन CX सूचितम् [cfr. सिद्धहेमच° I. 229.]. L. 10.
Z °भवः प्राकृत° X देश्यः पेक्ष° XZ add at the end of line उभयं (Z य) २२७ ॥
L. 11. BCFGXZ °तायां स्वोपज्ञदेशीशब्द (X देशीयशब्द) संग्रहवृत्तौ B वर्गः । छ । ग्रं २२९
॥ G ॥ छ ॥ ॥ श्लो. २२९ ॥ छ ॥ X ॥ ग्रंथाय २२९ ॥ Z ॥ श्लो २२९ ॥ E has only
॥ इति पंचमो वर्गः ॥ Y has only ॥ पंचमो वर्गः ॥

॥ अथ पादिः ॥

पड्डी पढमपसूआ पच्छी पिडिआ पलं पसेअम्मि ।

गामढ्ढाणे पढं धवले पडुमहिरोहिणी पज्जा ॥ १ ॥

पड्डी प्रथमप्रसूता । पच्छी पिडिका । पलं स्वेदः । पढं ग्रामस्थानम् । पडुं धवलम् ।
पज्जा अधिरोहिणी । अधिकारवाचकस्तु पज्जाशब्दः प्रबन्धभेदवाचकपर्यायशब्दभव एव । 5
मार्गवाचकस्तु पद्याशब्दभवः ॥ यथा ।

पड्डीपयपडुजसो पद्वई एस जुवइपलजणणो ।

गुणपच्छी जस्सेसे भुजपज्जाए चडेइ जयलच्छी ॥ १ ॥ [१]

पत्तिपसाइअपत्तपसाइअसद्दा पुलिन्दसिरपण्णे ।

पत्तपिसालसमित्थ य पंती वेणी गुहाइ पडुंसो ॥ २ ॥

10

पत्ती तथा पसाइआ तथा पत्तपसाइआ तथा पत्तपिसालसं इत्येते चत्वारः शब्दाः
पुलिन्दशिरसि यत्पर्णपुटं तद्वाचकाः । पंती वेणी । केशरचना । पडुंसो गिरिगुहा ॥ यथा ।

पडुंसे पत्तिकरो पत्तपसाइअसिरो रिऊ तुज्झ ।

पत्तपिसालसहत्थं सपसाइअपंतिअं रमइ सवरिं ॥ २ ॥ [२]

- L. 1. Y has प्रकारादिः. L. 2. BF पंडी CGZ पट्टी Z मढम° ABCFGXYZ
°पसूया E °पसूया BX पडिया ACE(F)GZ पिडिया Y पडियाए ABCFGYZ पसेयम्मि
X पसयम्मि. L. 3. E गोम° BFZ °ढ्ढाणे C °ढ्ढाणे G °ढ्ढाणे BCFGYZ पडं E पडं
X पडं BCF पंडमहिं GZ °मधिं X °माहिं GXYZ °रोहणी. L. 4. BF पंडी CZ
पट्टी G पिडिका GZ प्रस्वेदः cdd. पडं. BCFX पंडं L. 5. G रोहणी Z °रोहणी. G
°पर्याशब्द° X पज्जाशब्द एव. L. 6. CZ °भव एव. L. 7. BF पंडी° C पट्टी° X
पड्डी is given twice. G °पेय° X °पय° BF °पंडजसो X °मंड° C °पड° cdd. पद्वई
X पंडवई X एसु जवइ°. L. 8. XZ गुणपत्थी BFX वडेइ BF जयलच्छी C भुजलच्छी.
L. 9. cdd. °पसाइय° (twice Z om. प second time) E पुलिगंद°. L. 10. A
°समितु BCFG °समिच्छ C गुहाई पडुंसो X पडुंसे. L. 11. G पत्तिपसाइया तथा पत्तपसा-
इया तथा पत्तपिसालसं तथा इत्येते X पसाईआ Z पसाइया C om. तथा पत्तपसाइआ Z पत्त-
साइया PFX °पसाइया (twice) X पित्तपिसा° C °लस X शब्दा. L. 12. BX °सिरसि
C यत्पर्णापुटं BX °का. L. 13. C पडुंसे GZ पत्तिकरा BF om. पत्त cdd. °पसाइय°
X °पसायसिरो G °सिरा C तुज्झ. L. 14. BCF °हच्छं GZ सपिसा° cdd. °साइय° C
पत्तिं BFGXZ °पत्तिं Z रमइ CXZ सवरिं.

पलसू सेवा पणिआ करोडिआ पण्हओ अ थणधारा ।

पडिवेसिए पएसो पम्हारो पम्हारो अ अवमच्चू ॥ ३ ॥

पलसू सेवा । पणिआ करोडिका । पण्हओ स्तनधारा । पएसो प्रातिवेशिकः ।
पम्हारो तथा पम्हारो अपमृत्युः ॥ यथा ।

5 जह पण्हओ तहेही पम्हरभीए सुओ अपम्हारो ।

किज्जुअ अज्ज पएसिणि सुरपलसू चइअ पणिअकम्माइं ॥ ३ ॥ [३]

कप्पासम्मि अ पलही पविआ खगपाणपत्तम्मि ।

पउठपऊढा गेहम्मि मिगविसेसम्मि पसओ अ ॥ ४ ॥

पलही कर्पासः । पविआ पक्षिणां पानभाजनम् । पउठं तथा पऊढं गृहम् । पउढो
10 गृहस्य पश्चिमप्रदेश इति केचित् । पसओ मृगविशेषः ॥ यथा ।

कत्थ य गुणमणिपउठं लायण्णणिही कलापऊढं सा ।

पसयसमपलहिदसणो पविआपाणो अ कत्थ तुमं ॥ ४ ॥ [४]

परडा सप्पविसेसे पडलं णिव्वे रविम्मि पच्चूहो ।

पहणं कुले दिणे पउओ पहणी संमुहागयणिरोहे ॥ ५ ॥

L. 1. G पलसू *cdd.* पणिआ ABEFGXYZ °डिया C °टिका 2. *hd.* °डिका C पण्हपण्हओ AX पण्हउ *cdd.* य. L. 2. BF पडिवेसिओ पएसो or पएसो ABCFGXYZ पम्मारो BF प्हरो ACGYZ य. L. 3. *cdd.* पणिआ X करोडिया GX पण्हउ X °वेशिकं. L. 4. *cdd.* पम्मारो BF पण्हरो X पम्हारो अपमृत्यु. L. 5. C कुह GX पण्हउ BF तदेही X पम्हार° C 1. *hd.* GX सुउ GZ य पम्मारो BCF अपम्मारो X अम्मारो. L. 6. C किज्जुओ X किज्जुए Z किज्जुओ From पएसिणि to चइअ *incl.* is given twice in X. *cdd.* चइय Z वइय BF पणय° X पिणिय° Z पणिय° CX °कंमाई. L. 7. C प्पासंमि X °संम्मि *cdd.* य ABF फलही EX पहली *cdd.* पविआ X °पत्तमि L. 8. C पउच्छपऊढो X पउढा Y मिगविसेस° G °वेसेस° X °विसेसामि ABCFGX पसउ. C या ABEFGYZ य. L. 9. BF फलही *cdd.* पविआ C °भोजनं B पओढं. L. 10. BF गृहपश्चिम° X पश्चिमदेशः G पसवो X पसउ. L. 11. BFGXZ °निही C °निहा X उढं. L. 12. BF °दसणे BFGXZ पविआ° C पविआए X °चाएणो GZ य. L. 13. E पट्ठं G पडल X पडल BF, C 2. *hd.* णिच्चे A निच्चे or निच्चे. L. 14 C 1. *hd.* पुले BF पओओ GXZ पउउ Y पओउ ABCF °गअ° G °निरोहे Z °निरोह.

परडा सर्पविशेषः । पडलं नीत्रम् । पच्चूहो रविः । पहणं कुलम् । पउओ दिनम् ।
पहणी संमुखगतनिरोधः ॥ यथा ।

तइ पहणिअरिउवहुआ परडाउलजुण्णपडलउडएसु ।

पउअम्मि लिअन्ति सया डरिआ चालुकपहणपच्चूह ॥ ५ ॥ [५]

पयला णिद्धा पययं अणिसं पडवा पडकुडीए ।

5

पहिअं महिए पसिअं पूगफले पडुसं सुसंजमिए ॥ ६ ॥

पयला निद्रा । पययं अनिशम् । पडवा पटकुटी । पहिअं मथितम् । पसिअं पूग-
फलम् । पडुसं सुसंयमितम् ॥ यथा ।

पडवन्तरे धणिवहू पयलं मुत्तूण पडुसिअणीविं ।

दहिपहिअं विरयन्ती पययं पसिएण कागमुडुवइ ॥ ६ ॥ [६]

10

पणिअं पयडे परिहो रोसे पणओ अ पङ्कम्मि ।

पयलो णीडे विपुले पइण्णपेढालपेज्जाला ॥ ७ ॥

पणिअं प्रकटम् । विक्रेतव्ये तु संस्कृतभवमेव । परिहो रोषः । पणओ पङ्कः ।
पयलो नीडम् । पइण्णो पेढालो पेज्जालो एते त्रयोऽपि विपुलार्थाः । पेढालं वर्तुलमिति
द्रोणः ॥ यथा ।

15

L. 1. Z °विशेषः BF तीव्रं G णीव्र C 1. hd. नीलुं 2. hd. नित्यं G पव्वूहो Z
रेविः. BZ पओओ GX पउउ. L. 3. GZ तइं cdd. पहणियं BFGXZ °वहुया C
°वहुया BF, C 2. hd. परडाओलं Z परडउलं C °लज्जुणं GZ °जुन्नं BF °उदुएसु.
L. 4. C पउयंमि X पउयंमि CX लिहंति GZ लिचंति cdd. डरिया. L. 5. B णिद्धा
GZ निद्धा In A द्वा पय is illegible Y पअअं BF om. पडवा. L. 6. A पडिय
BCEFGXYZ पहियं cdd. पसियं A पडुसे BF पंडसं. L. 7. X पयं X पटवा om.
पटकुटी cdd. पहियं. G मथितं cdd. पसियं L. 8. BF पंडसं X पटसं BCF सुसंयमितं.
L. 9. BF धणवहू C सुत्तुण BF पंडसियं CGX पडुसियं Z पडुसीयं X °णीवि.
L. 10. cdd. °पहियं G चिरं BCFX विरइंती Z पयं BF कागमुंडवइ. L. 11. cdd.
पणियं AGX पणउ cdd. य. L. 12. BF णीडे CGYZ णीडु A डु (sic) X णीड C
पयण्णं G पइन्नं Z पइत्तं In A ढालपे is illegible. BF °पेज्जाल C °पेज्जालो.
L. 13. cdd. पणियं BFGX पणउ. L. 14. C पय नीडं CX पयण्णो Z पडलो X
om. पेढालो. G पेढालं वर्त्ततमिति L 15. X om. यथा.

पेढालखन्ध पेज्जालवच्छ चालुक्क तइ पणिअपरिहे ।

रिउणो पइण्णपणए वसन्ति पयलाउले समुद्धतडे ॥ ७ ॥ [७]

चोरणिवहे पडीरो पत्तवहोलेसु पंखुडिपरक्का ।

चोरम्मि पलाओ पत्थरपड्डुलपड्डुआ चरणघाए ॥ ८ ॥

- 5 पडीरो चोरसमूहः । लिपिभ्रष्टास्तु चोरणिवहे पडीरं इति तरुवर्गे पठन्ति । पंखुडी पत्रम् । परक्कं अल्पं स्रोतः । पलाओ चोरः । पत्थरा पड्डुला पड्डुआ त्रयोऽप्यमी चरण-घातवाचकाः ॥ यथा ।

एस परक्कपडीरो पत्थरकुसलेण पड्डुअं दिन्तो ।

पंखुडिअ व्व विकिण्णो पलायरक्खेण पड्डुलाहिं पि ॥ ८ ॥ [८]

- 10 दरिअम्मि पहट्ठो बालम्मि पडोओ पयाममणुपुव्वे ।

कुसुमे पसूअमोलिजलणभेएसुं पडालिपप्फाडा ॥ ९ ॥

पहट्ठो द्रष्टः । पडोओ बालः । पयामं अनुपूर्वम् । पसूअं कुसुमम् । पडाली पाङ्क्तिः । पप्फाडो अग्निभेदः ॥ यथा ।

जिणइ पसूअसरो वि हु भुवणपडालिं पयामथोरोरु ।

- 15 एस पहट्ठो मयणो अपडोअपयावपप्फाडो ॥ ९ ॥ [९]

L. 1 BFZ °वत्थ BF वालुक्क C वाउलुक्क X चाउलुक्क cdd. पणिय°. L. 2. X रिऊणो G पइण्ण° G पविसन्ति Z विसन्ति G पयड्माउले X °तदे. L. 3. BF वोर° C 1. hd. चार° C °निवहे EX °णिविहे G पत्तंडीरो E °बहोलेसु Y पंखुडि°. L. 4. A पलाउं GXZ पलाउ A पत्थरपड्डुलपड्डुलआ BF °पंडलपडआ C पच्छरपड्डुया (sic) E °पड्डुया GZ °पंडुआ X °पड्डुया Y °पड्डुया BF वरणणोए C चरणघाए L. 5. B वोरसमूह CX °भ्रष्टासु Z °चष्टास्तु BF वोर° CGZ चोर° X चौर° CX °निवहे cdd. पडीरमिति G om. तरुवर्गे Z तरुवर्ग. C पठन्ति X पंखुली L. 6. BCFX श्रोतः GX पलाउ Z चौरः. C पच्छरो G पत्थला BF पंडला G पड्डुला BCF पड्डुआ G पड्डुया Z पड्डुया C एते त्रयो पि चरण° BF त्रयो पि ष्यमी वरण° X त्रयोष्येते L. 7. G om. घात. L. 8. Z पस C °पडीरो पच्छर° BF पंडुअं GXZ पड्डुअं G दिन्तो Z दिन्तो. L. 9. cdd. पंखुडिय BCF च GZ विकिन्तो CX °रिक्खेण BF पंडलाहिं. L. 10. cdd दरिअम्मि EGXZ पहिट्ठो which is equally correct. cfr. Siddhah. I, 130. BEFGXYZ वालंमि BF परोओ AXZ पडोउ G डोउ (sic). L. 11. A कुसुमे EX पसुअ° GYZ पसूय° GZ °जलण° E °जणभेएसु GXZ °सु E °पप्फाडा GZ °पप्फाला BF °पप्फारा. L. 12. C पहट्ठो GXZ पहट्ठो BF परोओ GX पडोउ BFGX बालः G आनुपूर्व Z आनुपूर्व cdd. पसूय° L. 14 G om. हु G भुयलपडालि Z भुयल° CGX °रोह. L. 15. C. पस पहट्ठो X पहट्ठो BF अफडोअ° G अपडोयावपप्फाडो BCF° पयाच°.

पत्थिअपसंडिपब्भोआ सिग्घसुवण्णभोएसु ।

पद्धरमुज्जू सइदिट्ठे पहदं पक्खरा तुरयकवचे ॥ १० ॥

पत्थिओ शीघ्रः । पसंडि कनकम् । पब्भोओ भोगः । पद्धरं ऋजु । पहदं सदादृष्टम् ।
पक्खरा तुरगसंनाहः ॥ यथा ।

पक्खरिअपत्थिअहओ पसंडिगोरो रणे जयसिरीए ।

5

पब्भोअकए पहदो सि पद्धरं कुमरवाल तुमं ॥ १० ॥ [१०]

सुरखायम्मि पहम्मं पत्थीणं थूलवत्थम्मि ।

पव्विद्धं पेरिअए घणे पवद्धो अ पज्जणं पाणे ॥ ११ ॥

पहम्मं सुरखातम् । पत्थीणं स्थूलवस्त्रम् । सामान्येन पत्थीणं स्थूलमित्येके । पव्विद्धं
प्रेरितम् । पवद्धो घनः । लोहकुट्टनोपकरणमित्यर्थः । पज्जणं पानम् ॥ यथा ।

10

एसो पवद्धहत्यो पत्थीणी तह य तेण पव्विद्धा ।

हयकामिणि किं वच्चसि पहम्मजलपज्जणमिसेण ॥ ११ ॥ [११]

पडिअपरेआ विहडिअपिसल्लएसुं च पंपुअं दीहे ।

पप्पीओ वप्पीहे पच्चूढो परिअली अ थालम्मि ॥ १२ ॥

L. 1. ABEFXYZ पत्थियं CG पच्छियं Z °पसंडे° B (F!) °पब्भोअ BF °मुवण्ण
X °सुचण्ण° GZ °भेएसु. L. 2. C पद्धरमुज्जू 2. hd. °रक्कजू X °रक्कजु E °सुज्जू G
°दिट्ठे G पक्खारा C तुरअं BF °कववे X °कयए Y °कवए. In G यकवचे is torn off.
L. 3. C पच्छिओ X पत्थिउ X om. from पसंडि to ऋजु incl. B reads: कनकं । पद्धरं
ऋजु । पब्भोओ भोगः Z पब्भोउ C पद्धरं ऋजुः. L. 4. C पक्खारो BF तुरसंनाहः.
L. 5. cdd. पक्खरियं BF °पत्थरहओ C °पच्छियं GX °पत्थियहउ Z °पत्थियं BF पेसंडि°
From जय° to सुर° l. 7 torn off in G. L. 6. BFZ पब्भोगं C पद्धरं. L. 7.
A पत्थीणं BCF पच्छीणं E थूलवत्थम्मि. L. 8. C यव्वहं E पव्विद्धं XZ पव्विद्धं F पव्विद्धं
cdd. पेरिअए (X परि°) BZ पवद्धो C पवद्धो F पवद्धो A om. अ BCEFXZ य From अ
to रितम् l. 10. torn off in G. BF दयणं. L. 9. C पच्छीणं CX थूल° C पच्छीणं.
C पव्विद्धं F पव्विद्धं X पव्विद्धं L. 11. From एसो to परेआ l. 13 torn off in G.
C °हच्छो पच्छीणी X पत्थीणं C (F!) पव्विद्धा B पच्चिद्धा. L. 12. X वव्वसि पहम्मि°
CX °पज्जल°. L. 13. BF पयडियं ACEXYZ पडियं cdd. °परेया ABEFGX
YZ विहडियं C विहडियं X °पिसूल° BCF व GZ पंपुअं Y दीए. L. 14. E वप्पीओ
AX °उ From पप्पीओ to ली l. 2. next page torn off in G. Y वप्पीहे C पच्चूढो
BF परिअलि AZ परिअली ABFYZ य C या घानि (sic; corr. 2. hand).

पडिअं विघटितम् । परेओ पिशाचः । पंपुअं दीर्घम् । पप्पीओ चातकः । पच्चूढो
तथा परिअली स्थालम् । भोजनभाण्डमिति यावत् ॥ यथा ।

अपडिअपंपुअपिम्मं जीइ समं भुत्तमेक्कपच्चूढे ।

तं किं परेअ नेच्छसि परिअलिपडिअं जलं व पप्पीओ ॥ १२ ॥ [१२]

5 पच्चुत्थं पडिवविए पद्धारो छिण्णणङ्गूले ।

पम्हलपसरेहा केसरे पवसिअम्मि परिउत्थो ॥ १३ ॥

पच्चुत्थं प्रत्युप्तम् । पद्धारो छिन्नलाङ्गूलः । पम्हलो तथा पसरेहो किञ्जल्कः ।
परिउत्थो प्रोषितः ॥ यथा ।

परिउत्थ चलसु काले केअइपसरेहणीमपम्हलिए ।

10 पच्चुत्थदुहा मरिही तुह दइआ चमरिअ व्व पद्धारा ॥ १३ ॥ [१३]

जीवाइ पडंचपडंसुआ य भल्ली पलासिपासाला ।

पत्तलपडुवइआ पत्तिसमिद्धं चेअ तिकखम्मि ॥ १४ ॥

पडंचा तथा पडंसुआ ज्या । प्रतिश्रुतिवाचकस्तु पडंसुआशब्दः प्रतिश्रुत्-शब्द
भव एव । पलासी तथा पासाला भल्ली । पत्तलं पडुवइअं पत्तिसमिद्धं एते त्रयोऽपि
15 तीक्ष्णार्थाः । पत्तलं क्लृप्तमित्यन्ये । पत्तलं पत्रबहुलमिति तु पत्रलशब्दभवम् ॥ यथा ।

L. 1 CXZ पडिअं X परेउ B पिशाचः X पिशाच XZ पप्पीओ. L. 2. Z परियली
X घरिज्यली C थालं । भोजं X °मांडमिमिति° From यावत् to °रो 1. 5 torn off
in G. L. 3. CXZ अपडिअ cdd. °पंपुयं C जाइ CX °मेकं X °पव्वासि Z °पव्वूढे.
L. 4. X om. from तं to नेच्छसि incl. cdd. परेअ BFXZ परियलिं C परियडिं cdd.
°पडिअं CZ च BF om. व BF पप्पीओ X पव्वंड Z पप्पीड. L. 5. A पव्वुत्थं C
पव्वुच्छं X पव्वत्थं Z पच्चुत्तं A °ववए पव्वारो Z छिन्नं C लंगूले From गूले to काले 1. 5.
torn off in G. L. 6. X पम्हल° AE पवि° X पवे° EX सयम्मि ABC FYZ
°सियम्मि C परिउच्छो. L. 7. C पव्वुच्छं Z पच्चुत्तं BF प्रलुप्तं C प्रत्युप्तं C °लांगुलः C
C पम्हलो X पम्हलो. L. 8. C परिउच्छो X प्रोषितः L. 9. C परिउच्छ वलसु
XZ वलसु Z कयइ° BF केयइपसरेहणिसि° From सरेह° to °व in पडुव° 1. 12 torn
off in G. X °पम्हलिए. L. 10. C पच्चुच्छं X पव्वत्थं Z पच्चुत्तं cdd. दइया
BF चमलिय XZ °रिय cdd. चं CF पद्धारा. L. 11. E जीजाइ X जीवाय BF
°पंडमुया ACEXY °सुया Z अ BF °पासाला. L. 12. A °पडुवइया C 1. hd. °वडु°
2. hd °पड° E °पडुव्व° BCEFXYZ °वइया In G इआ is torn off. ACXY पत्तं
CF °समिद्धं ABCFGYZ चेअ From तिकख to दं 1. 5 torn off in G. L. 13
BFZ पडंवा BF तथा पडंमुया ज्या CXZ °सुया C °श्रुत्वाच° X. प्रतिसुतिवाचकसु पडंसु° Z
°श्रुद्धाच° cdd. °सुया° cdd. °श्रुतशब्द° (X °श्रुति°) Z पडंसुयाशब्दस्तद्वत्. L. 14.
C पडं cdd. °वइयं (X °चइय) cdd. पत्तं L. 15. From मित्य° to ण in उण
1. 2. next page torn off in G. BF °वहुल° Z पत्रशब्दभवं.

महुमासे भमरोली वम्महवीरस्स धणुपडेच च ।

सहयारमञ्जरी उण पत्तिसमिद्धा पलासि च ॥ १४ ॥

तद्वा रणाउ रिउणो पडंसुअप्फालणे वि चालुक ।

पत्तलकोवो पडुवइपासालाहिं करेसि किं तुमयं ॥ १५ ॥

अत्र । पवित्रो दर्भः । पयरो शरः । इति पवित्रप्रदरशब्दभवौ । पल्लथो पल्लट्टो पर्यस्त 5
इति पर्यस्तशब्दभवौ । तथा पट्टइ पिबति । पंगइ गृह्णाति । परइ भ्रमति । इति धात्वादे-
शेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [१४]

पच्चेडं पच्चवरं मुसले पग्गेज्जपहयरा णिअरे ।

पलहिअपुरोहडा विसमे परिअट्टो अ रजगम्मि ॥ १५ ॥

पच्चेडं तथा पच्चवरं मुसलम् । पग्गेज्जो तथा पहर्यो निकरः । पलहिअं तथा पुरो-10
हडं विषमम् । यदाह ॥ पलहिअं विषममसमं च पुरोहडं गदितम् ॥ इति । अत्र
चतुरक्षरपकारादिशब्दप्रस्तावे उकारसहितपकारादिपुरोहडशब्दपाठोऽर्थानुरोधात् । अन्ये
तु पलहिअं पुरोहडं इत्यन्योन्यपर्यायतया आवृतमर्हीवास्तुवाचकावित्याहुः । यदाह ॥
आवरिअमर्हीवत्थू पुरोहडो पलहिओ तह य ॥ पुरोहडं पच्छोकडमिति तु सातवाहनः ।
परिअट्टो रजकः ॥ यथा ।

15

- L. 1. X °चिरस्स cdd. °पडंव. L. 2. X उणा cdd. पत्त° CF °समिद्धा XZ पलास
C पलासव च Z व्व. L. 3. CGXZ तद्वा Z राणाउ BFX पडंसुअ° C पडयप्फालणो
X °फालणे Z °णो From सुअ° to रः in शरः l. 11 torn off in G. X वालुक Z °कं.
L. 4. X पडुवइया° Z °पासालाहि C करेसि BF तुमय. L. 5. Z पवित्रो BFZ
पयरो CGZ शर C om. पल्लथो G पल्लच्छो C पल्लट्टो. X. पल्लट्टो. L. 6. From ति
to डं in पच्चेडं l. 8 torn off in G. C पयस्ति° B विंचति Z परसइ Z एते for इति.
L. 8. C 2 hd. XZ पव्वेडं C 2. hd. Z पव्ववरं E मुसले C पग्गेक्ष° Z पग्गेज्ज° cdd.
णिअरे (Y निअरे) L. 9. ABCEFXYZ पलहिय° G पल्लहिय° A °पुरोडा cdd.
परिअट्टो य A रजगम्मि C रजंग° Y रजकम्मि From गम्मि to उज्जो l. 10 torn off in G.
L. 10 XZ पव्वेडं Z पव्ववरं C पग्गेक्षो C पयहरो. cdd. पलहियं BF पुहडं L. 11. G
om. यदाह । पलहिअं विषमम् BCFXZ पलहियं विषमं अस° XZ गादितमिति BFG इति चं.
L. 12. In G रसहित is torn off. cdd. °पाठः अथा° (Z पाठः अनुरो°) BF °रोधाच्च
L. 13. cdd. पलहिय BCFX °हडमिति अन्यो° (Z °हडमित्यन्यो°) CX आदृत° G om.
मर्ही. L. 14. C तदाह BF आचरिय° C आवरिय° GXZ आवरिय° C °मर्हीवत्थू G
°वत्थू BF पल्लहओ G पल्लहउ CX पल्लहउ X पुरोहडं Z पत्थो° GZ °कडमिति B नुसा सात°
L. 15. cdd. परिअट्टो.

परिअट्ट सिलापहयरपुरोहडाओ जलं णईतूहा ।

सविलम्बं आणिजइ सुन्दर मा कुप्पसु इमाइ ॥ १६ ॥

तुह गयविसाणपच्चेडखण्डिआ पलहिआ वि रिउवप्पा ।

हयभडपगेज्जा हुन्ति पच्चवरपाणितुल्ल चालुक्क ॥ १७ ॥ [१५]

5

पडिसारपाडिसारा पडुआइ पडिच्छओ समए ।

पलिहस्सं पलिहाओ अ उद्धदारुम्मि पयवई सेणा ॥ १६ ॥

पडिसारो तथा पाडिसारो पटुता । पाडिसारो पटुरित्यन्ये । पडिच्छओ समयः ।
पलिहस्सं तथा पलिहाओ ऊर्ध्वदारु । पयवई सेना ॥ यथा ।

पलिहायत्थमिआए अपाडिसाराइ कह वि तुह विरहे ।

10

तीइ णिसा वोलीणा कह गोसपडिच्छए होही ॥ १८ ॥

तुह कुमरवाल पयवइदंसणमित्तेण थम्मिअ व्व रणे ।

रिउणो गयपडिसारा जाया पलिहस्ससंठाणा ॥ १९ ॥ [१६]

एरण्डदुमे पंचंगुली अ घग्घरगलम्मि पडिसाओ ।

पंफुल्लिअं गविट्ठम्मि पडिअरो चुल्लिमूलम्मि ॥ १७ ॥

15

पंचंगुली एरण्डवृक्षः । पडिसाओ घर्घरकण्ठः । पंफुल्लिअं गवेपितम् । पडिअरो
चुल्लीमूलम् ॥ यथा ।

L. 1. BFXZ परियट्ट C परिट्ट G परियट्ट CZ सिलाए (Z प) हयपुरो° GX °डउ CX
जलण्णईत्तहा BF नई° L. 2. B °लंचं G °लंवं X अलिज्जइ G पमाई. L. 3. Z
°पव्वेड° G °क्खंडिया BCFXZ °डिया cdd. °हिया Z रिउवप्प. L. 4. Z हयभड° XZ
पच्चवर° X चालुक्का. L. 5. GZ °पाडिसारा पडिसारा BFGXYZ पडुआइ AGZ पडि-
च्छउ BF पडिच्छओ C पडुच्छओ X पाडिच्छउ. L. 6. C om. पलिहस्सं GX °हस्स °हाउ
ABEFGXYZ य C उद्ध° G पयवई X पयचई C सेणो. L. 7. BF परिच्छओ GX
°च्छउ. L. 8. X यथा for तथा X पालिहाउ G °हाउ C °हाओ अ. L. 9.
BFZ पलिहायत्थि° CG °हायच्छ° X °हायच्छि° BF °मिसाए CGXZ° मिसाए GZ °सारा वि.
L. 10. C ताइ G णैसा CX मोस° L. 11. cdd. थंमिय (X थंधिय) C वा 2.
hd. व्वा. L. 13. X एरड° E °गुलीइ ABCFGXYZ °ली य Z घग्घरी° पड° AGX
°साउ. L. 14. A पप्पुल्लियं C कंकु° cdd. °ल्लियं A गविट्ठम्मि E गचि° Z गविट्ठम्मि C
गविट्ठं पेडियरो ABEFGXYZ पडियरो ABF, C 1. hd. वुल्लि° Y चूलि° C °मुलंमि.
L. 15. B पंचंगुली B परिसाओ X पडिसाउ G °साउ BF घग्घरः कंठः G घग्घरि° cdd
°ल्लियं XZ पडियरो. L. 16. B वुल्लि° C °मुलं.

पडिसाइल्ले पंचंगुलीसु किं कञ्चुअं गवेसेसि ।

पडिअरकम्मयरि तए वि कीस पंफुल्लिओ णलेसु इमो ॥ २० ॥ [१७]

पडिसुत्ती पडिसूरो पडिसंतं चेअ पडिकूले ।

पायवडणे परेवयपाडवणा पूअलम्मि पहएल्लो ॥ १८ ॥

पडिसुत्ती पडिसूरो पडिसंतं एते त्रयोऽपि प्रतिकूलार्थाः । पडिसंतं अस्तमितमिति तु ५ सातवाहनः । परेवयं तथा पाडवणं पादपतनम् । पहएल्लो पूपः ॥ यथा ।

पडिसुत्ती पडिसूरे परेवयपरम्मि जो अपडिसंतो ।

पाडवणं पहएल्ला य तस्स दिज्जन्तु गामजक्खस्स ॥ २१ ॥ [१८]

इन्दसुए पइहंतो लक्खारत्तम्मि पल्लविअं ।

पडिहत्थी वुड्डीए पडिहत्थपडिकया पडिकिदीए ॥ १९ ॥

10

पइहंतो जयन्तः । पल्लविअं लाक्षारक्तम् । पल्लविअं पल्लवाकारमिति तु पल्लव इवाचरतीति क्विबन्तसिद्धत्वान्नोक्तम् । पडिहत्थी वृद्धिः । पडिहत्थो तथा पडिक्रओ प्रतिक्रिया । पडिहत्थो वचनमिति तु सातवाहनः ॥ यथा ।

तुमइ पडिकयकुसले पइहंतसरिच्छपत्तपडिहत्थि ।

पल्लविउल्लणिवसणा णमन्ति पडिहत्थअक्खमा रिउणो ॥ २२ ॥ [१९] 15

पंडविअं पांडविअं जलउल्ले पल्लवम्मि पत्थरिओ ।

पक्खडिअं पफुरिए जडे पलिहओ पडित्थिरो सरिसे ॥ २० ॥

L. 1. Z पंचंगुलीसु C 2. hd. कंचुअं G कंचुअं (1) X कंचुयं. L. 2. BFGXZ पडियर° C पडिरय° G, C 2. hd. X °ल्लिउ X नलेसु. L. 3. X पडिसुत्ती is given twice. B परिसंतं ABCFGXYZ चेय Z पडिकूलो L. 4 BCF परेचय° EGZ पूयलम्मि A पहएल्लो C 2 hd Z पहएल्लो. L. 5. C परिसूरो X पडिसंव° CGXZ एते त्रयः प्रति° X अस्तमितमिति सात° BCF om. तु. L. 6. CZ पहएल्लो. L. 7. X पडि-सूत्ती C पडिसूरो B परेचअ° G परेवअ° L. 8. C पहएल्ला. L. 9. A इंदुसुए BF पइहंतो C पइहंतो G पाइहंतो ABIEFGYZ °विचं X °पियं. L. 10. C °हच्छी BF वुड्डीए E वुड्डीए G डड्डीए BF °परिक्रिया A °क्कउ BF पडिकिदीए. L. 11. X पयहंतो BFGXZ पल्लविचं C om. पल्ल° लाक्षा° cdd. °विचं L. 12. X क्विचंत° BF °हत्थिः CG °हच्छी C पडिहच्छो GXZ °क्कउ. L. 13. C वडिक्रिओ प्रतिवचनमिति X जडिक्कउ प्रतिवचन° Z प्रतिवचन° BFG om. तु. L. 14. BF परिक्रय° GZ पडिक्रम° B °कुशले X पइहन° Z सरित्थ° CX °पल्लपडिहत्थो (X °त्थे) BF °पडिपत्थि Z °हत्थे. L. 15. BCFX °उण्ण° G °सणा ण पडि° L. 16. cdd. °विचं (twice; Y only first time) E पल्लिवम्मि C 1. hd. Z पच्छ° GX °रिउ. L. 17. G पक्खंडिय ABCIEFX YZ °डियं BF पफुल्लिर C पणुरिए E पफुरिए B पडिहओ AGXZ हउ AG, C 1. hd. Z पडिच्छिरो G ससे.

पंडविअं तथा पांडविअं जलाद्रंम् । पत्थरिओ पल्लवः । पक्खडिअं प्रस्फुरितम् ।
पलिहओ मूर्खः । पडित्थिरो सदृशः ॥ यथा ।

पत्थरिअसत्थरे वि हु पंडविए अंसुपांडविअसिहिणा ।

सा तप्पइ तुह पलिहय पक्खडिए सिहिपडित्थिरे विरहे ॥ २३ ॥ [२०]

5 पडिवेसो विकखेवे पचत्तरं चाटु परिहणं वसणे ।

परिहट्टी आयट्टी पडिहारीए पडिच्छिआ चेअ ॥ २१ ॥

पडिवेसो विक्षेपः । पचत्तरं चाटु । परिहणं परिधानम् । परिहट्टी आकृष्टिः । पडि-
च्छिआ प्रतीहारी । पडिच्छिआ चिरप्रसूता महिषीत्यन्ये ॥ यथा ।

किं परिहणं जलोल्लसि सयणे किं करसि कमलपडिवेसं ।

10 कुणसु पचत्तरणिउणे पडिच्छिए हिअयसल्लपरिहट्ठिं ॥ २४ ॥ [२१]

पण्फिडिअं पडिफलिए पडोहरं पच्छिमङ्गणए ।

पडुवत्ती पडिसारी जवणीइ पसेवओ बम्भे ॥ २२ ॥

पण्फिडिअं प्रतिफलितम् । पडोहरं गृहपश्चिमाङ्गणम् । पडुवत्ती तथा पडिसारी
जवनिका । पसेवओ ब्रह्मा ॥ यथा ।

15 बाहपाडिसारिडुउणं पडोहरे चन्दिमाइ पडुवत्तिं ।

कुणइ मणोपण्फिडिए तइ मुणइ दिणं पसेवअदिणं सा ॥ २५ ॥ [२२]

- L. 1. *cdd* °विअं (twice) X जलाद्रं. C पच्छ° GX° रिउ *cdd*. °डियं X प्रस्फुरित.
L. 2. GX °हउ X मूर्खः BF पडित्थरो C पडिच्छिरो. L. 3. C (F!) पच्छ-
रियसच्छरे PGX °रियं BCFXZ °विअं G °विग° X अंसुपाड° Z °विहसि° X °सिहणा.
L. 4. X वप्पय for तप्पइ G पक्खलि Z पक्खलिए CGXZ °पडिच्छिरे. L. 5. BF पडि-
सेसो A पचत्तरी BFZ पचत्तरं C पचित्तरं X पत्तरं Z चाटु A परिहरणं L. 6. C °हट्टी A
आयट्टी B आयट्टी C (F!) आयट्टी GZ आअट्टी X आयट्टी G पडिहारी EX पडिच्छया
ABCFGYZ °च्छिया A चेव BF वेय C वेया X वेअ Y चेय Z चेआ. L. 7. BC
FZ पचत्तरं X पचत्तरो C 1. hd. X चाटु X परिहरणं X पारिट्टी आकृष्टि BF आकृष्टिः G
आकृतिः L. 8 *cdd*. °च्छिया CGXZ प्रतिहारी B प्रडि° *cdd*. °च्छिया. L. 9. CX
°ल्लसि य सय° G किं. L. 10. BF पच्चुत्तरणयणे CXZ पचत्तर° *cdd* द्वियय° (Z°द्विय°)
G °परियट्ठि Z °परिहट्ठि. L. 11. E पण्फि° G पण्फि° *cdd*. °डियं E पडोहणं. L. 12.
BF जम्बणीइ Y जम्बणीइ A पसेवउ C 1. hd. GXZ °वउ BF वम्भेका G वम्भे. L. 13.
B F पसेपि° *cdd*. °डियं BZ om. गृह CX °गनं. L. 14. X पाडे-री यवनिका GX
°वउ. Z ब्रह्मा. L. 15. *cdd*. बाह° BF °पडिसारिडुउणं X °सारिउणं C 2. hd. बांदि°
X बांदि° CG पडिवत्तिं X पडुवत्ति. L. 16. C °फण्डिए X न for तइ GZ पसेवय°
X पसेवया°.

परिवाहो दुर्विणयम्मि पट्टिसंगं च कउहम्मि ।

रुद्धम्मि पंडरंगो पक्कग्गाहो अ मयरम्मि ॥ २३ ॥

परिवाहो दुर्विणयः । पट्टिसंगं ककुदम् । पंडरंगो रुद्रः । पक्कग्गाहो मकरः ॥ यथा ।

तद् पंडरंगविसपट्टिसंगसमखन्ध कुमरवाल णिव ।

सासिअजए जइ परं पक्कग्गाहद्धयस्स परिवाहो ॥ २६ ॥ [२३]

5

परिलिअपडिछंदा लीणमुहा पच्छेणयं च पाहेज्जं ।

समुहागमणे पच्चुद्धारो पच्चोवणी चेअ ॥ २४ ॥

परिलिओ लीनः । परिअरो लीन इत्यन्ये । पडिछंदो मुखम् । पच्छेणयं पाहेज्जं ।
पाथेयमित्यर्थः । द्वावपि देश्यावन्योन्यपर्यायतया निबद्धौ । पच्चुद्धारो तथा पच्चोवणी
संमुखागमनम् । क्रियाशब्दावेतौ । तेन संमुखागते पच्चुद्धरिओ पच्चोवणिओ इत्याद्यपि 10
भवति ॥ यथा ।

लोअणचओरपच्छेणअन्तपडिछंदचन्दिमा कुणसु ।

हिअपरिलिआ वि पच्चुद्धारं पच्चोवणीपरे दइए ॥ २७ ॥ [२४]

पच्चुहिअं पण्हविए पडच्चरो सालसरिसम्मि ।

परिहायपरिच्छूढा झीणोक्खित्ता पडिक्खरो कूरे ॥ २५ ॥

15

- L. 1. BF दुर्विणयम्मि BEFGXZ पट्टिसंगं C पट्टि° BEF कओहम्मि G कउहम्मि Z कउम्मि. L. 2. C पंडुरंगो BF पक्कग्गा (sic) C पक्कग्गाहो ABEEFGYZ य A मयरम्मि.
L. 3. BFG पट्टिसंगं Z पट्टिसंगं C 2. hd. पंडुरंगो G पंडरंगो C पक्कग्गाहो X पक्कग्गाहो.
L. 4. X तइ BF °पडिसमखंध CZ °पट्टिसंगं G °पडिसंगं C निव X निवा. L. 5. cdd. सासिय° C om. जए X °जइ परं पक्कग्गाहं C (F 1) °हद्धयस्स. L. 6. cdd. परि-
लिय° C °पडिछंदा X °परिच्छिदा BF पत्थेणयं E पेच्छेणयं X पच्छेणयं Y पच्छेयणं BFY पाहिज्जं C 1. hd. पाहिज्जं 2. hd. °इज्जं. L. 7. X संमुहा° A पचु° C 1. hd. पचुद्धारो F, C 2. hd. पच्चुद्धारो X पच्चोवणी Z पचु° G पच्चोवणी X पच्चोवणी ABCFGYZ चेय.
L. 8. GX °लिउ BCFX परियरो GZ परियलो In G न्ये पडि° मु is torn off. BFX परिछंदो CZ °छंदो BF पत्थेणयं GZ पत्थेणयं X पच्छेयणं C पाहिज्जं. L. 9. cdd. देश्यो
अन्यो° C (F 1) °द्धारो GZ पचु° X पच्चोवणी Z पच्चोवणी संमुखा° L. 10. X °गवनक्रिया° From क्दावे° to इत्या° torn off in G, Z संमुखागमने पचुद्धरिओ C (F 1)
°द्धरिओ X °द्धरिउ Z पच्चोवणिउ C °णियो X °णिउ. L. 12. CG लोयण° Z जोयण° CGXZ °चउर° Z °पत्थेणयंत° G °णयंतपरिछंद° Z °परिछंद° BE °छंदं BFGZ °चंदिया
CX °चंदिया. L. 13. cdd. हिअपरिलिया Z पचुद्धारं C (F 1) °द्धारं From पचु° to डिक्ख° 1. 15 torn off in G. B °परे देइ. L. 14. A पचु° Z पचु° cdd. हिअं C °विये C 1. hd. Z पडच्चरो. L. 15. C परिहायपरिच्छूढा Y °परिच्छूढा ABF °छूढा BF जीणो° C डिक्खो° E डिक्खो° X डिक्खो° Y डिक्खो° BZ °खित्ता E कूवे.

पच्चुहिअं प्रस्तुतम् । पच्चुअं प्रस्तुतमित्यन्ये । पडच्चरो श्यालप्रायो विदूषकादिः ।
परिहाओ क्षीणः । परिच्छूढो उत्क्षिप्तः । पडिक्खरो क्रूरः ॥ यथा ।

किं तं छुहपरिहाओ परिच्छूढकरो पडच्चर रडोसि ।

अपडिक्खरपच्चुहिआइ गदहीए थणंधओ होहि ॥ २८ ॥ [२५]

5

खेत्तसए परिवासो पयट्ठिओ तह पवट्ठिअए ।

पज्जत्तम्मि प्होइअमह खेत्ते पल्लवायपोरयया ॥ २६ ॥

परिवासो क्षेत्रशयः । पयट्ठिओ प्रवर्तितः । प्होइअं पर्याप्तम् । प्रभुत्वमित्यन्ये ।
पल्लवायं तथा पोरयं क्षेत्रम् । वल्लवायं इति दन्त्योष्ठ्यादिस्पर्शमिति गोपालः
॥ यथा ।

10

परिवास सालिपोरयगोवीदंसणपयट्ठिअमणो जं ।

ण णिएसि दिवा वि मिगे प्होइअं पल्लवायरक्खाए ॥ २९ ॥ [२६]

पञ्चाहिअपण्णासाए पंचावण्णपणवण्णा ।

पण्णोडिअं च पक्खोडिअम्मि सुरयम्मि परभाओ ॥ २७ ॥

L. 1. GZ पच्चु° X पच्चु° cdd. °हियं C प्रस्तुतं GXZ प्रस्तुतं C पच्चुयं G (1) Z पच्चुअं
X पच्चुयं BXZ प्रस्तुतं CF प्रस्तुतं G प्रश्रुत or प्रश्रुत° C पडच्चरो Z पडच्चरो From डच्चरो
to कगे l. 3. torn off in G. X विदूषादिः L. 2. X परिहाउ B परछूढो X उत्क्षिप्तः.
L. 3. XZ °परिहाउ BXZ परछूढ° CZ पडच्चर Z डोसि for रडोसि. L. 4. BCFX
°पच्चुहियाइ Z °पच्चुहियाइ In G from पच्चु to पयट्ठिओ l. 7. torn off. C गदहीपथणंधउ
2 hd. °धओ XZ °धउ. L. 5. C परिहासो पयट्ठिओ 2. hd. °उ A पवट्ठिउ X पयट्ठिउ
Y पयट्ठिओ cdd. पवट्ठिय (Z पयट्ठिय). L. 6. BF पज्जत्तंमि C पज्जत्तंमि cdd. प्होइ-
यमंह C खेत्ते A °चोरयया E °पोरयया Y °पोरअआ L. 7. BF पवट्ठिओ C पयट्ठिओ
GX पयट्ठिउ From तः to ट्ठिअं l. 9. torn off in G. BCFXZ प्होइयं. L. 8.
C (F !) XZ पल्लवायमिति B °यमिति C (F !) दंतो° B दंत्योष्ठ्या° XZ दंत्योष्ठ्या° X
°रथयमिति X यथाः L. 10. cdd. °पयट्ठिय° (X °दि°) CX °सणो GZ जं.
L. 11. X णण for ण From णिएसि to तथा l. 1. next page torn off in G. Z
दिवा मितिगे प्हो° X गिरो for मिगे cdd. प्होइयं (X प्होयं) C °रक्खा य Z रक्खयए.
L. 12. cdd. °पंचाहिय° Y °पंचासाए A °वण्णा व पण° X पंचवण्णा य पणवण्णा YZ
°पणवण्णा. L. 13. E पण्णो° cdd. °डियं Z om. च cdd. °डियम्मि A °भाउ,

पंचावण्णा तथा पणवण्णा पञ्चाधिकपञ्चाशत् । पप्फोडिअं पक्खोडिअं निर्झाटित-
मित्यर्थः । परमाओ सुरतम् ॥ यथा ।

रइपप्फोडिअ परमायलुद्ध वेसाइ देसु दीणारे ।

पञ्च वि पणवण्णसमे पंचावण्णं पि मा खु पञ्चसमं ॥ ३० ॥ [२७]

पडिअलिपविरइआ तुरिए पुण्णम्मि पडिहत्थपोणिअया ।

पडिखंधं पडिखंधी जलवहणे मत्थयम्मि पवरंगं ॥ २८ ॥

5

पडिअली तथा पविरइओ त्वरितः । पडिहत्थो तथा पोणिओ पूर्णः । पडिखंधं
पडिखंधी जलवहनम् । जलमुह्यतेऽनेनेति जलवहनम् । इत्यादि । अन्ये जलवाहमाहुः ।
पवरंगं शिरः । उत्तमाङ्गवत् शिरोवाचकत्वेन नायं कवीनां रूढ इति देश्येषु निबद्धः ॥
यथा ।

10

अणपडिअलि पविरइअं अपोणिए कुण जलेण पडिहत्थे ।

पडिखंधे पडिखंधीणिउत्त किं कण्डुएसि पवरंगं ॥ ३१ ॥ [२८]

णगरम्मि पइट्ठाणं रुक्खे पसुहत्तपरसुहत्ता य ।

पाणिअणिग्गमणम्मि अ परिहालो परिहलाविओ चेअ ॥ २९ ॥

L. 1 CX पणपण्णा GZ °वन्ना From पञ्चाशत् to णसमे l. 4 torn off in G *cdd.*
°डियं C om पक्खो° BFXZ °डियं X निर्झाटित° L. 2. X परमाउ. L. 3. *cdd.*
°डिय B परिमाय° C °लुद्धा F °लुद्ध. L. 4. CX °पणसमे BFZ °वन्तसमे G °न्न°
X पेवाणं for पंचावण्णं G °वन्नं From समं to ओ त्वरितः l. 7. torn off in G.
L. 5. *cdd.* पडियालिपविरइया (Y °अलि°) B तुरिए A पडहत्थ° C पडिहत्थ° E पडहत्थ°
cdd. पोणियया (X °पोणिय Y °पोणि मआ) L. 6. AC (Fi) °खंध B परिसंधी E °वहणा
X पवरंग Z पउरंगं. L. 7. BF पडियल्ली CXZ पडियली X पविरइउ BG पडहत्थो G
पूणिओ X पाणिउ Form डिखंधं to शयेषु l. 9 torn off in G. BCF खंध. L. 8. Z
om. जलवहनम् B जलवह X जल-स्यते BXZ अनेनेति X इत्यादि X जलवाहमाहुः. L. 9.
Z °मांगवच्छिरो° B रूढः. L. 11. *cdd.* °पडियालि BCF °रइयं G °रइअ X °रइयं
From ए to ता l. 13. torn off in G. CX कुणउ Z जणेण पड° X पडहत्थे C °हत्थे.
L. 12. BF °णिइत्त C °णियत्तसि X °णियत्त The above is D's reading. BF कि.
L. 13. CXY णयरम्मि C om. इत्तपरसु BF °परसुहत्ता C °हुत्ता. L. 14. *cdd.*
पाणिय° X °णिग्गमणयम्मि BF °णंधि *cdd.* य C 1. hd. GXZ °विउ ABCFGXY
चेअ Z. व्वेय.

पइहाणं नगरम् । पसुहत्तो तथा परसुहत्तो वृक्षः । परिहालो तथा परिहलाविओ
लानिर्गमः ॥ यथा ।

महिकप्परसुहत्तय गुरुमुअपसुहत्त तुह पइहाणे ।

घरपरिहलाविआ करिमदपरिहालेहि हुन्ति अप्फुण्णा ॥ ३२ ॥

- 5 अत्र पंगुरणं प्रावरणमिति प्रावरणशब्दभवत्वान्नोक्तम् । तथा । पज्जरइ कथयति ।
पव्वायइ म्हायति । पल्हत्थइ विरेचयति । पलावइ नाशयति । पणामइ अर्पयति । पयरइ
पम्हुहइ स्मरति । पयल्लइ प्रसरति । पहल्लइ घूर्णते । पण्णाडइ मृदाति । पड्डुहइ क्षुभयति ।
पच्चारइ उपालभते । पच्चड्डइ पच्छंइ पदअइ गच्छति । पल्लइ पल्हत्थइ पर्यस्यति ।
पउलइ पचति । पज्जरइ पच्चड्डइ क्षरति । इत्येते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [२९]

- 10 पणयत्तिअं पयडिइ इत्थीपणए पणामणिआ ।

परिवारिओ अ घडिइ पुलोअणे पसवडक्कं च ॥ ३० ॥

पणयत्तिअं प्रकटितम् । पणामणिआ स्त्रीषु प्रणयः । परिवारिओ घटितः । पसवडक्कं
विलोकनम् ॥ यथा ।

तीए रइसव्वस्सं पणयत्तिअपसवडक्कलीलाए ।

- 15 कह लहसि णिट्ठुरक्खर अणपरिवारिअपणामणिओ ॥ ३३ ॥ [३०]

पव्वइसेल्लं वालमयकण्डए तरुणिआइ पडुजुवई ।

चिरसुअमहिसी परिहारिणी अ पडिअज्झओ उवज्झाए ॥ ३१ ॥

L. 1. X पयट्ठाणं From पइहाणं to रसुहत्तय 1. 3. torn off in G. B परमुहत्तो
C 2. hd. °हुत्तो X °विउ. L. 3. BF °परमुह° GZ गुरुलुअ° C गुरुलुअ C पइहाणे G
पइहाणे X पयट्ठाणे. L. 4. X घरः परि° BCFXZ °विया In G आ is torn off. B
°हालेहि Z हालेहि° From न्ति to व्द 1. 5. torn off in G. BF अफ्फणा. L. 5. X
°नोक्क. L. 6. B, C 1. hd. FG पच्चायइ X पव्वावइ. L. 7. X पम्हुहइ In G पय-
ल्लइ प्रसरति is torn off B पहल्लइ X पहल्ल CX पण्णाणइ G मृद्नाति X मृदाति C (FGI)
पड्डुहइ (FG पड्डु!) Z पड्डु° L. 8. GZ पव्वारइ cdd. पच्छड्डइ B पच्छड्ड X पच्छड्ड G om.
पदअइ. L. 9. B पओलइ C पउलइ. 2. hd. पओल्लइ BCF पज्जरइ XX पव्वडइ X
नोक्का L. 10. EX पणय° cdd. °त्तियं C 1. hd. इच्छी° cdd. °णिया. L. 11. Z
परिवारियओ घडि° C 1. hd. GX °रिउ cdd. य C पलोयाण BEF पलोयणे GZ पुलोयणं
X विलोयणे Y पलोयणे. L. 12. C पण्णअ° G पणय° cdd. °त्तियं X पाणाम° cdd.
°णिया GX °रिउ X घटिः X पसरडक्कं. L. 14. X °सव्वस्सं GZ पणय° cdd. °त्तियं
X °डक्क° L. 15. G लहसि X कहसि BF णिट्ठुरक्खर cdd. °वारिय° GXZ °णिउ.
L. 16. In Z the whole stanza is omitted. A पव्वय° or पच्चय° XY पव्वय° C
पच्चय° BF वालमए कंडए ABCFG तरुणियाइ E तरुणिआई A पडुजुवई G पडुजुवई B °जुवई.
L. 17. C वीरसुहत्त° AGY °सुय° cdd. य A पडियज्जउ BFG पडिअज्जउ C पडिअज्जओ
X पडिअज्जउ Y पडियज्जओ AC उवज्जाए BF वज्जाए.

पव्वइसेल्लं वालमयकण्डकम् । पडुजुवई तरुणी । परिहारिणी चिरप्रसूता महिषी ।
पडिअज्झओ उपाध्यायः ॥ यथा ।

पडिअज्झय तुह सीसो परिहारिणिदुद्धपाणदुल्लिओ ।

पडुजुवईण णिमित्तं पव्वइसेल्लाइ गुम्फेइ ॥ ३४ ॥ [३१]

पडिएल्लिओ कयत्थे भग्गे पडिरंजिअं चेअ ।

5

पज्जुणसरमुच्छुसरिसतिणम्मि पडिअंतओ अ कम्मयरे ॥ ३२ ॥

पडिएल्लिओ कृतार्थः । पडिरंजिअं भग्नम् । पज्जुणसरं इक्षुसदृशं तृणम् । पडिअंतओ
कर्मकरः ॥ यथा ।

पडिरंजिअपडिमाए किं रे पडिएल्लिआइ होइ फलं ।

पडिअंतय किं दिट्ठो पीडिअपज्जुणसराउ उच्छुरसो ॥ ३५ ॥ [३२] 10

पडिसारिअं सुमरिए परिल्लिवासो अ अमुणिअगइम्मि ।

वम्मीअयम्मि पडिलगलं वसन्तम्मि पउमलओ ॥ ३३ ॥

L. 1. C पचयसेल्लं XZ पव्वयं C वालमयं All the four Mss BCFG (also XZ) read कंडकं (sic), D has कांडुकं Perhaps 'काण्डकम्' to be read! Z परिहारिणी C वीरप्रसूता L. 2. BCF पडिअज्झओ GX 'अज्झउ B om. यथा. L. 3. BCF पडिअज्झय C 'दुद्धं GX 'लिउ. L. 4. C पडिजुवं CX निमित्तं C पव्वइं X पव्वयं Z पव्वइं cdd. 'सेल्लाइ. L. 5. A पडिएल्लिउ RF पडिअल्लिओ C 2. hd. पडियल्लिओ G 'पेल्लिउ X 'पल्लिउ Z 'पल्लिओ A कयत्थे BEF कयत्थे CG कयत्थे BF रुग्गे cdd. 'रंजियं ABFGXYZ चेय C चेव. L. 6. C 'सरसुत्तुं cor. 2. hd. A 'सरसुत्तारिअं BF 'तिणं ABXYZ पडियं AG, C2. hd. X 'तउ ABCFGXYZ य C कमयरे. L. 7. C पडियल्लिओ X पंडियं Z 'पल्लओ GX 'ल्लिउ cdd. 'रंजियं (X रंजिअ) BF भग्नं BF इक्षुषंडसदृशतृणं X 'सदृशतृणं GX 'तउ. L. 9. X पडिसारिअं cdd. 'रंजियं X किं G पडेएं X पडिपं cdd. 'ल्लियाइ. L. 10. C पडियं वय GZ पडियंतय BFX पीडियं C पाडियं GZ पीलियं BF 'पज्जुन्नं X 'पज्जुण्णं B उच्छं X उव्वं BF रसे. L. 11. cdd. 'सारियं C 1. hd om. अं सुमरिए परि E पडिल्लं cdd. य E असुणियं ABCFGXYZ अमुणियं AX 'गयम्मि C 'गइम्मि. L. 12. BF अम्मिअं A वम्मीयं G वम्मीयम्मि X वम्मिअम्मि Z ववम्मीअं BF पडिअगलं X 'लगल Between 'ग and लं the whole passage from 'न्तरिओ to माचक्षते (st 37 l. 5-st. 42 l. 3) is inserted in G. A चसत्तम्मि Z वसंतंमि BF पउमलओ AGXZ 'लउ.

पडिसारिअं स्मृतम् । परिल्लावासो अज्ञातगतिः । पडिलग्गलं वल्मीकम् । पउमलओ वसन्तः ॥ यथा ।

हिण्डसि परिल्लावासो पउमलए सुहय कत्थ जं तीए ।

पडिलग्गलं व अरई पडिसारिअतग्गुणाइ वड्डेइ ॥ ३६ ॥ [३३]

5

पवहाइअं पयट्टे पडिपिंडिअमावि पवुड्डम्मि ।

पच्चबलोको पाडच्चरो अ आसत्तचित्तम्मि ॥ ३४ ॥

पवहाइअं प्रवृत्तम् । पडिपिंडिअं प्रवृद्धम् । पच्चबलोको तथा पाडच्चरो आसक्त-
चित्तः । चोरवाची तु पाटच्चरशब्दभवः ॥ यथा ।

पाडच्चरा तए सा पच्चबलोको तुमं सुहय तीए ।

10

अण्णोण्णं पवहाइअरसाण पडिपिंडिओ च्चिअ सिणेहो ॥ ३७ ॥ [३४]

पंथुच्छुहणी जा सामुराउ आणिज्जए वह् पढमं ।

पच्चुच्छुहणी पढमसुरा गुज्झहरे पलोट्टजीहो अ ॥ ३५ ॥

पंथुच्छुहणी श्वशुरकुलात्प्रथममानीता वधूः । पच्चुच्छुहणी नवसुरा । पलोट्टजीहो
रहस्यभेदी ॥ यथा ।

- L. 1. CGXZ °रियं GS ज्ञात° X अज्ञान° GX °लउ. L. 2. G om. यथा.
L. 3. BFX °चासो C कच्छ C ताए L. 4. CXZ च B अरइ G परिसाइनग्गु° Z
°सारियतग्गु° BF चड्डेइ C वट्टेइ GXZ वट्टेइ. L. 5. BF पचहा° cdd. °इयं (G °इय)
X पवहायपट्टे पडि° CZ पवट्टे G पवट्टे B पविपिं F पविपिं° X पडिपिं° cdd. °डियमं (X °डियं)
A पवुहम्मि E °ट्टम्मि G °ट्टम्मि X पवट्टंमि° L. 6. ACFGXY पच्चव° B पच्चव° Z
पव्वव° G °लोको BF पापाडच्चरो A पडच्चरो C पडेच्चरो BCEFGXY य A om अ BF
°वित्तंमि. L. 7. cdd. °हाइयं cdd. °डियं B पव्वव° CG (F!) XZ पच्चव° G °लोको.
X असक्त°. L. 8. BF° वित्तः BXZ चौर° BF पाडच्चर° C पाटच्चर° G पाटतुर° X
पाटच्चरि°. L. 9. B पाडच्चरो X पाटच्चरा B पव्ववलोको CG (F) XZ पच्चव° BF
मुहप X सहय G तीसे. L. 10. CXZ अन्नोन्नं G अन्नोन्न cdd. °हाइयं X परिपेडिउ
CGZ °डिउ BFZ विय CGX चिय. L. 11. A पंथुत्थु° BF पंथुत्थु° C पंचुच्चं° G
पंथुत्थु° XZ पंथुव्व° E सामुराउ A साससउ G हू (sic) Y वह् AEG पढमं. L. 12.
BF पंथुत्थु° G पंथुत्थु° or पंजुत्थु° C 2. hd. पंथुत्थु° X पच्चुत्थु Z पच्चुत्थु° BF गुज्ज° C
गुज्ज° 2. hd. गुज्ज° From पलोट्टे to °णी 1. 13. torn off in G cdd. य. L. 13
X om. lines 13 and 14. BF पंथुत्थु° C पंथु-हणी Z पंथुव्व° BF स्वसुर° C °ममनीता BF
पंथुत्थु° Z पच्चुत्थु° G पव्वुत्थु.

ण हु महपच्चुच्छुहणी पिज्जइ ता कह पलोइजीहाहं ।

इअ कुलपंथुच्छुहणी सासुअगइपुच्छिराण कुप्पेइ ॥ ३८ ॥

अत्र पडिअम्मिअं मण्डितमिति प्रतिकर्मितशब्दभवमिति नोक्तम् । परिवाडइ घट-
यति । परिवालइ वेष्टयति । परिहट्टइ मृदाति । परिअलइ परिअलइ गच्छति । परि-
अंतइ श्लिष्यति । परिसामइ शाम्यति । इति धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [३५] 5

पयलायभत्तपरिअट्टलिआ मोरपरिच्छिण्णेषु ।

कलकलिए पत्थरभल्लिअं पडिणिअंसणं च णिसिवत्थे ॥ ३६ ॥

पयलायभत्तो मयूरः । परिअट्टलिअं परिच्छिन्नम् । पत्थरभल्लिअं कोलाहलकरणम् ।
पडिणिअंसणं रात्रौ परिधेयवस्त्रम् ॥ यथा ।

पयलायभत्तसण्हय तीइ पडिणिअंसणं इहाणेसि ।

10

पत्थरभल्लिअमच्छउ परिअट्टलिओ सि चित्तेण ॥ ३९ ॥ [३६]

परिहारइत्तिआ रिउमईइ चूलाइ पासिपिच्छीओ ।

पारी दोहणभण्डे पाओ चक्के दिसाइ पाली अ ॥ ३७ ॥

L. 1. BF न CZ दु X जेषामेदु महपच्चु° BF महपळुटु° Z °पच्चुत्थु° From
ज्जइ to राण l. 2 torn off in G. C °जहाहं हं XZ °जहा हं. L. 2. cdd. इय
X कुसलपच्चुच्छु° BF °पळुटुहणी C l. hd. °पळुटु° 2. hd. पच्चुटु° Z °पच्चुत्थु° cdd.
सासुय Z पत्थिराण. L. 3 BF पडिअंमियं C °यंमियं GXZ °यंमियं X पडिवाडइ
From परिवाडइ to परिसामइ l. 5 torn off in G. CXZ घयति L. 4. B
परिवालं चेष्टयति BF गृह्णाति X गृह्णाति C परिहल्लइ परिअलइ (2 hd. परिअलइ) Z
परिहल्लइ परिअलइ X adds परिहल्लइ before the two froms given above. BF
om. परिअलइ. L. 5. Z परियंतइ. BF शाम्यति. B °पूकाः om. इति नोक्ताः G °काविति.
L. 6. From पयलाय° to °त्तो l. 8 torn off in G. A °सत्त° E °रुत्त° cdd.
°परियट्टलिया (Y °अट्ट°) X मोरपरिच्छिण्णेषु ABF °छिन्नेसु CZ °छिन्नेसु. L. 7. CZ
कलिकलिए A पत्थरभल्लिअं BCEFXYZ °भल्लियं BCFYZ °णियंसणं X °णियंचणं B, E
2. hd. Y णिसि°. L. 8. CZ °लाइयं X °लाइभत्तो BCFXZ परियट्ट° G परियट्ट° cdd.
°लियं B °छन्नं BF पत्थड° C परच्छ° BFX °भल्लियं CZ °भत्तियं Form पत्थर° to °ओ
सि l. 11 torn off in G. L. 9. BF °णियंसणं CXZ °णियंसणं. L. 10. C
ताइ cdd. °णियंसणं. L. 11. C पच्छर° cdd. °भल्लियं BF °छओ X °चउ Z °त्थउ
cdd. परियट्ट° C. 1. hd. GX °लिउ Z स for सि. L. 12. CZ परिहारि° cdd. °इत्तिया
From आ to °ण्डम् l. 1 next page torn off in G. C चूला पइसि° X
तूलाइ A °पिळीउ (!) XZ °पिच्छीउ. L. 13. C पारी A दोहण° A णउ BCFXZ
पाउ BF चक्के X दिसाय ABCFYZ य X यः,

परिहारइत्तिआ ऋतुमती । पासी तथा पिच्छी चूडा । पारी दोहनभाण्डम् । पाओ
रथचक्रम् । पाली दिक् ॥ यथा ।

पारीहत्थो पाअन्तरिओ पालीउ किं णिअसि गोव ।

चलपासिअ तुह पिच्छिं लुणेमि परिहारइत्तिअं महसि ॥ ४० ॥ [३७]

5

पावो सप्पे सवचे पाणो पाणाअओ अ पुणई अ ।

णयणम्मि पायलं पाउअं हिमे पारयं सुराभण्डे ॥ ३८ ॥

पावो सर्पः । पाणो पाणाअओ पुणई इत्येते त्रयः श्वपचार्थाः । पायलं चक्षुः । पाउअं
हिमम् । पारयं सुराभाण्डम् ॥ यथा ।

पारयहत्थो पाणो पाणाअयवाडयम्मि पुणइजुओ ।

10

पाउअपावयभीओ रत्तीए रत्तपायलो गाइ ॥ ४१ ॥ [३८]

पाडुंकी वणिसिविआइ पाइअं तुण्डवित्थारे ।

पाणद्धी रच्छाए पाडुच्ची तुरयमण्डणए ॥ ३९ ॥

L. 1. BF पारि° CXZ °ह्वरि cdd. °इत्तिआ BFZ चूला C तली 2. hd. तलीओ
X तूला X दोहनं° BFG, C 1. hd. X पाउ. L. 2. From कृ to न्तरिओ 1. 3
torn off in G. See note to stanza 33 l. 2. L. 3. Z परिहत्थे णअंत° X
पाउअंत° GX °रिउ BF पलिओ C पालिउ Z पालीओ C णयसि BFGXZ णियसि.
L. 4. CX वल° cdd. °पासिय Z ह तुह C पिच्छि BF लुणेसि X परिहारि° cdd. °इत्तिअं.
L. 5. G पाउ BF सपचे C 1 hd. सववे EZ सचवे C 1. hd. X °अउ GZ
°अवो. A om. अ BCEFGXYZ च E पुणइ cdd. य. L. 6. BF पायालं
CY पाअलं X पचणं AEGXZ पाउयं C पाउअं. L. 7. G पाउ Z पाओ G पाणयउ
Z पाणायओ X °अउ B पुणइ GZ om. इत्थू Z पश्वचार्थाः BCF पाअलं X पाअणं. GZ
पाउयं. L. 8. X पिहिमं G °भांडी. L. 9. C °हच्छो G पाणोयय° B पाणाअअ°
Z पाणायय° C °वाडंमि X °चाडयंमि. GX °जुउ. L. 10. BF पाओअ° G पाउय° Z
पाओय° BF सावअ° CX °पावअ° CGX °भीउ BCFX °पाइलो. L. 11. A पाडुंकी
E पाडुंकी G पाडुंकी चणि° X वण° CXZ °सिवि° cdd. °याइ पाइयं (X णी°) C
विच्छारे. L. 12. C पाणद्धी X रत्तीए Z रत्थाए X पाडुच्ची C °मंडण.

पाडुंकी वणिशिबिका । पाइअं वदनविस्तारः । पाणद्धी रथ्या । पाडुच्ची तुरग-
मण्डनम् ॥ यथा ।

तुह विरहे पाडुंकीजोग्गा सा पाइअं ण पावेइ ।

मल्हसि पाणद्धीसुं तुमं तु पाडुच्चिअहएहिं ॥ ४२ ॥ [३९]

पायडमङ्गणए तह पामद्दा पायधण्णमलणम्मि ।

5

हत्थजुअलप्पहारे पाणाली पाहुणं च विकेज्जे ॥ ४० ॥

पायडं अङ्गनम् । पामद्दा पादाभ्यां । धान्यमर्दनम् । पाणाली हस्तद्वयप्रहारः ।
पाहुणं विक्रेयम् ॥ यथा ।

खलपायडपामदं मोत्तुं पाहुणरइत्थिमालविरो ।

पाणालीइ हणिज्जइ हलिओ पिठागयाइ जायार ॥ ४३ ॥ [४०]

10

पारंकं सुरमाणयभण्डे मग्गीकयम्मि पाउकं ।

पाउग्गो सव्वे पासणिओ पासाणिओ अ सक्खिम्मि ॥ ४१ ॥

पारंकं सुरामानभाण्डम् । पाउकं मार्गीकृतम् । पाउग्गो सभ्यः । पासाणिओ तथा
पासाणिओ साक्षी ॥ यथा ।

पासाणिआ खु पमाणं भज्जइ पासाणिएहि दिव्वं पि ।

15

पारंकयसङ्खभमे इअ पाउग्गोहि पाउकं ॥ ४४ ॥

L. 1. B पाडुंकी X पोडुंका BFX वण° BFG °शिविका cdd. पाइयं B पणद्धी F
पणद्धी C पाणद्धी. L. 3. B पाडुंकी° GZ पाडुंकीजाया C सा प पाइयं BFGXZ पाइयं
GZ न BF पावेइ. L. 4. CF पाणद्धीसुं BGXZ पाडुच्चिय° C (F?) पाडुच्चिअहएहिं.
L. 5. GZ पामद्दा GZ °घन्न° EY °मलिणम्मि.° L. 6. E हत्थु° G हत्थ° BFY
°जुयल° GZ °जयल° C °पहारे B पाणाली GZ पाहुणं A विकिज्जे. L. 7. GZ
अंगणं । पामद्दा X पामद्दा. L. 8. B पाहुणयं. L. 9. GZ °पामदं Z मोत्तुं BF पाहु-
णय° GZ °रएत्थि° C °रइच्छि° CX °विगे. L. 10. BF पायालीइ C हणिज्जइ CX हलिउ.
L. 11. C 2. hd. °पाणय° X °भडे E माग्गी° X मग्गी° L. 12. E पाउग्गेसं
Z पाउग्गे BF संभे X मज्जे BF पसीणओ पाणिओ य Z यासणिओ AGX °णिउ A पास-
णिउ य GX °णिउ cdd. य B सक्खिंमि C सक्खिंमि. L. 13. G पारंकं CX °पान° BF
माग्गी° C 1 hd. माग्गी° GZ पाउक्को GX °णिउ (twice). L. 15. G पासा° cdd.
°णिया BFGXZ °णिएहिं C दिच्चं. L. 16. cdd. इय पाउग्गोहि.

अत्र पामरो कुटुम्बीति संस्कृतसमः । पाहुडं प्राभृतमिति प्राभृतशब्दभवम् । तथा पाडिकं पाडिक्कं प्रत्येकमिति शब्दभवौ । पारइ शक्नोति । पासइ पश्यति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [४१]

पाउग्गिओ अ सहिए खलीणजुत्ताइ पाडिसिरा ।

5

पाडुहुओ पडिहूए मालाए पारिहच्छी अ ॥ ४२॥

पाउग्गिओ सभिकः । धूतकारयिता । अन्ये तु सहिअं सोढमाचक्षते । यदाह । पाउ-
ग्गिओऽपि सोढः ॥ पाडिसिरा खलीनयुक्ता । पाडुहुओ प्रतिभूः । पारिहच्छी माला ।
पाडिहच्छी शिरोमाल्यमित्यन्ये ॥ यथा ।

पाउग्गिअ सारविडं पाडिसिरामणिअपारिहच्छीओ ।

10

पाडुहुअं पुण मग्गसि किमेस पडिहाइ तुह णाओ ॥ ४५ ॥ [४२]

पाउरणी कवचे पासावयपारावरा गवक्खम्मि ।

जो पिउहरा पइहरं णेइ वहुं पाडिअज्झो सो ॥ ४३ ॥

पाउरणी कवचम् । पासावओ तथा पारावरो गवाक्षः । पाडिअज्झो यः पितृगृहात्पति-
गृहं बध्नुं नयति ॥ यथा ।

L. 1. B कुटुम्बीति X कुटुम्बीति G om. प्राभृतमिति BF om. प्राभृत cdd. °भवः
L. 2. X पाडिकं Z पाडिक्कं BFGZ पाडिअक्कं X शक्नोति B एते. L. 3. X
°देशेषूक्ता°. L. 4. BF पाउग्गि (sic) AG, C 1. hd. X पाउग्गिउ cdd. य
(X ५) X °जत्ताइ Z °जण्णइ X पाडिसिरा Z पामिसिरा. L. 5. A पाडुहुओ
B पाडुहुउ F पडिहुउ X पाडुहुउ Y पावुहुओ G पाडुहु AXYZ पारिहत्थी cdd. य.
L. 6. GXZ °ग्गिउ cdd. सभिको BF °कारपिता X °करइता cdd. सहियं From
माचक्षते to °मित्य° l. 8 torn off in G. BF पाउग्गिओ C पाडुग्गिउ (2. hd.
°ओ) विग्ग सोढ XZ °ग्गिउ X सोढ. L. 7. Z सोढा C खलिन् C पडुहुओ C
2. hd. पा° X पाडुहुउ Z पाडुहुओ BF प्रतिभूः BFXZ पारिहत्थी C 1. hd. पाडि° XZ
°हत्थी. L. 9. From पाउ° to °म्मि l. 11 torn off in G. cdd. °ग्गिय
BCFX °विचं B पाडिसिरा° cdd. °मणिय° (X °मा°) XZ °हत्थीउ. L. 10.
BFXZ °हुयं C °हुयं BF परिहाइ X णाउ. L. 11. BF °पारा गव° C °परोवरा X
°पारावारा A गवत्°. L. 12. E पिउरा From इ to वहुइ l. 5 torn off in G.
ACY बहुं AC °अज्झो E °अब्भो YZ °यज्झो X य for सो. L. 13. X पाउरणं
X पासावउ C गवाक्षे C °अज्झो i. e. °अज्झो X °यज्झो य X पितृगृहात्.

पासावयप्पइट्टो वहूइ पारावरोवविट्ठाए ।

रोमोगमपाउरणीइ पाडिअज्झो हुओ मलयपवणो ॥ ४६ ॥ [४३]

णायव्वा वीसामम्मि पाडिअग्गो अ पारुअग्गो अ ।

पारंपरो णिसिअरम्मि पारुअल्लो पट्टंकम्मि ॥ ४४ ॥

पाडिअग्गो तथा पारुअग्गो विश्रामः । पारंपरो राक्षसः । पारुअल्लो पृथुकः ॥ यथा । 5

रे हल्लिअ पाडिअग्गं कुण इण्हिमपारुअग्गदाढ तुमं ।

पारंपरो व्व तित्तिं ण मण्णसे पारुअल्लअसणम्मि ॥ ४७ ॥ [४४]

पालीहम्मं च वई मालीकयमाहु पारुहल्लं च ।

पालीबंधो अ सरे पायप्पहणो अ कुकुडए ॥ ४५ ॥

पालीहम्मं वृत्तिः । पारुहल्लं मालीकृतम् । पालीबंधो तडाकः । पायप्पहणो 10
कुकुटः ॥ यथा ।

लड्घइ जलहिं गरुडो पालीबंधं च पारुहल्लोम्मिं ।

पायप्पहण तुमं पुण पालीहम्मं पि फुडसि दुक्खेण ॥ ४८ ॥ [४५]

पाडलसउणो हंसे पिण्ही खामा जले पिब्वं ।

पिंचू पिक्ककरीरे पिल्हं लहुपाक्खिरुअम्मि ॥ ४६ ॥

15

- L. 1. BCF पासाचय° Z °व्पइट्टो. L. 2. G रोमु From गम° to पट्टंकम्मि l. 4 torn off in G. Z रोमग्गमयाउर° X °ग्गमपा° C अज्झो Z °चज्झो C. 1 hd. X हुउ. L. 3. C णायव्वा विसा° A वीसासम्मि CEX पाडियग्गो cdd. च (X अ) C 1. hd. om. पारुअग्गो च 2 hd. marginal note and X पारुयग्गो A पारु° E °यग्गो cdd. च. L. 4. AE पारंपरो A °यरम्मि BCEFX Y °यरम्मि BF पारिअल्लो CEZ पारुयल्लो G पट्टंकम्मि. L. 5. CX पाडियग्गो From विश्रामः to से l. 7 torn off in G. L. 6. cdd. हल्लिय पाडियग्गं (Z °अग्गं) BF इण्हिमपा° CX इण्हिम° Z °पारुयग्ग°. L. 7. Z पारंपरु BF तत्तिं C तित्तिं णं BFZ मण्णसे G तुसिणम्मि. L. 8. From वई to रुवम् l. 10 torn off in G. X पारुहल्ल. L. 9. BF °बंधो cdd. च (om. X) C सरो X पयहणो cdd. च (om. X) BF कुक्कुडओ C कुकुडए. L. 10. CX वृत्तिः BEGX °बंधो CX तडाकः GZ तडागः. L. 11. C कुकुटः G कक्कुट° X कुक्कुटः. L. 12. G लड्घइ C जहिं X लहिं BX गरुडो In G लहिं गरु is torn off. BEG °बंधं च C पारमल्ल X पारह° BCFX °ल्लोम्मिं Z °ल्लोम्मि From हल्लो° to पाडल° l. 14 torn off in G. L. 13. BF °हणे BF om. पि BF फडसि C फुडसि. L. 14. A पाडल° C पाडुल° X हसे G पिण्णी ABCFX YZ पिब्वं G पिब्वं. L. 15. B पिंचू EX पक्क° GZ पेक्क° E पिण्हं G पिण्हं Z पित्तं B °रुअम्मि C °रुयम्मि Y °रुवम्मि.

पाडलसउणो हंसः । पिण्ही क्षामा । पिच्चं जलम् । पिंचू पक्करीरम् । पिल्हं
लघुपक्षिरूपम् ॥ यथा ।

पाडलसउणयपिल्हय तुमयं मरुमण्डलमि मा वच्च ।

5 तत्थ अपिच्चे पिंचुअमित्तफले होसि पिण्हितणू ॥ ४९ ॥ [४६]

पिंडी अ मञ्जरीए पिरिडी सउलीइ पिच्छिली लज्जा ।

पिहुलं पिंसुलिपिंछोलीओ मुहपवणभरिअतिणवज्जे ॥ ४७ ॥

पिंडी मञ्जरी । पिरिडी शकुनिका । पिच्छिली लज्जा । पिहुलं पिंसुली पिंछोली
त्रयोऽप्येते मुखमारुतापूरिततृणवाद्यवाचकाः ॥ यथा ।

10 रमिरं पिहुलेण समं पिंछोलिमुहीहि पिंसुलिकराहिं ।

पिंडीहि पलोहन्तो अपिच्छिलीपिरिडिलोल किं महसि ॥ ५० ॥ [४७]

पिअणं दुद्धे आणाइ पिणाई दाडिमम्मि पिंडीरं ।

उण्णापिपीलिआए अ पिप्पडा मक्कडम्मि पिंगंगो ॥ ४८ ॥

पिअणं दुग्धम् । पिणाई आज्ञा । पिंडीरं दाडिमम् । पिंडरयं इत्यन्ये । पिप्पडा ऊर्णा-
पिपीलिका । पिंगंगो मर्कटः ॥ यथा ।

15 लिह पिंडीरं पिअणं पिएसु मा कुणसु पिप्पडासङ्कं ।

जाव पिणाई दिन्तो पिंगंगमुहो ण एइ धणिमद्वो ॥ ५१ ॥ [४८]

L. 1. In G पिच्चं चलम् 1 पिं is torn off. BCFXZ पिच्चं X पिंचू Z पिच्चं
for पिंचू.

L. 2. G करीरः GZ पिल्हं.

L. 3. BF पडलं CX पाडलिं X

°सउणलिहय.

L. 4. C तच्छ अपिच्चि पिंचुअपिच्चे पि मित्तं BF अपिच्चे पिंचुउं X यपिच्चे

पिंतुअं GX om. the whole verse.

L. 5. CE पिंडि cdd. य (X इ) X

मजरीए पिरिडी Z पिरिडी C सउणेइ GZ सउली य X पिच्छिली C लिज्जा.

L. 6. BF

पिंसुलं पिच्छो C 1. hd. °लं सुलिं पिच्छो 2 hd. पिंसुलिं Z पिंसुलिं AGX °लीउ C

सुहएवणं E °पवभरिअं ABCFGXYZ °भरियं Y °तणं BF वज्जो.

L. 7. B

पिछली G पिच्छिली X पिच्छली.

L. 8. Z पिछिली त्रयो B सुसं BF °वाच्चं C

om. वाय X om. यथा.

L. 9. BF रमिरं or चं C पिछालिमुहीहि X पिच्छोलिं

GXX °हीहिं C पिंसुलीं Z पिंसुलिं

L. 10. BFGXZ °हिं C पिंडीहिं GZ

पलोअंतो य पिच्छिं (Z °छिं) BCFX °परिडिं BF महसिं.

L. 11. cdd. पियणं

(Z as above) B दुद्धं C दुद्धं F दुद्धं CX आणाई Z पिणाइ.

L. 12. cdd.

°लिआए cdd. य C पिप्पाड Z पिप्पला C पिंगंगो X पिंगो.

L. 13. cdd. पियणं F दुद्धं

B दुद्धं C पिणाइ cdd. पिंडरयमित्यन्ये BF पिप्पडा GX ऊण्णां

L. 14. BFZ पिंगंगो.

L. 15. cdd. पियणं (X °यं) C पिप्पाडां.

L. 16. BF पिणाइ C पिंगणाई X पिणाई

CX दंतो BF पिंगंगो मुहो C पिंगंगमुहो G पिंगमुहो G एपइ धणं X धणिमद्वो.

बलकारम्मि पिणाओ पिअमा फलिणीइ पिंजिअं विहुए ।
पिलणं पिच्छिलदेसे सही पिडच्छा गुदम्मि पिट्ठंतं ॥ ४९ ॥

पिणाओ बलात्कारः । पिअमा फलिनी । पिंजिअं विधुतं । पिंजिअयं इत्यपि ।
पिलणं पिच्छिलो देशः । पिडच्छा सखी । पिट्ठंतं गुदः ॥ यथा ।

पिअमासामाइ इमाइ एस उअ पिंजिओ पिणाअपरो ।

5

पुरओ वि पिडच्छाणं पिट्ठंतभरेण पडइ पिलणम्मि ॥ ५२ ॥

अत्र पिहडो पिठरः । पिउच्छा पितृवसा । इति शब्दभवौ । तथा पिज्जइ विवतीति
धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [४९]

पिंजरुडो भेरुण्डे जंकिंचिप्पडिअयम्मि पिप्पडिअं ।

तणुए पिहोअरो पङ्कसुरे पिट्ठखउरा य पेंढा य ॥ ५० ॥

10

पिंजरुडो भेरुण्डः । वदनद्वयोपेतो भारुण्डारुयः पक्षी । पिप्पडिअं यत्किंचित्पठि-
तम् । पिहोअरो तनुः । अत्र पिहुरोमो मीन इति पृथुरोमशब्दभवः । पिसुणइ कथय-
तीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । पिट्ठखउरा तथा पेंढा कलुषा सुरा ॥ यथा ।

पिंजरुडो व्व दुवयणो पेंढामत्तो सि पिट्ठखउरपिआ ।

सा तुह विरहुम्मत्ता पिहोअरा पिप्पडइ निच्चं ॥ ५३ ॥ [५०]

15

L. 1. AGZ बल° BF चल° GXZ पिणाउ ABCEFX Y पियमा GZ पिइमा Y
फलिणीइ ABCEFGXYZ पिंजियं C पिंजयं चिहुए. L. 2. A पिलिणं B पित्थिलदेशे C
(F!) X पिच्छल° A पिच्छिण° X पिडिच्छा A अदम्मि X गुदम्मि ACGZ पिट्ठंतं E पेट्ठंतं X
पेट्ठंतं. L. 3. GX पिणाउ cdd. पियमा B फलिणी BFGXZ पिंजियं C पिंजयं विधूतं.
BF पिंजियमित्यपि CGXZ पिंजियमित्यपि. L. 4. X पिलिणं B पिछो X पिच्छलो
GZ पिट्ठंतं L. 5. cdd. पियमा° C om. इमाइ BF पस ओअ cdd. पिंजिउ GZ पिणाय°.
L. 6. BFG पुरउ X पुरुउ BF पिडिछण Z पिडिछाणं पिट्ठंतं G पिट्ठंत°. L. 7. BF
पिहुरो X विवतीति. L. 8. B °पूका इति नोक्ताः. L. 9. GZ पिंजरुडो BFY
भारुण्डे X भेरुण्डे BF जंकिचि° A °पडि° ABCEFGXYZ °द्वियय° cdd. °डियं. L. 10.
CGZ पिहोअरो E पेट्ठ° X पिट्ठखउरा B °कलुषा C 1. hd. om. पेंढा य 2. hd. adds
पेंढा after °कलुषा BF पेंढा EX पेंढा Y पेंढा. L. 11. BF भारुण्डो CGZ भेरुण्डो X
भेरुण्ड B °पेते cdd. पिप्पडियं. L. 12. X तनु C पिसुणइ X कथयति. L. 13.
B °पूका इति CXZ पूकाविति G °पूकमित्ते. BCFXZ नोक्ताः. GZ पिट्ठ° BF पेंढा
CG पेंढा. L. 14. BF भिंजमडो C पिज° BX दुवयणो CG पेंढा° BF पिट्ठखपिया
CG पिट्ठ° X पिट्ठखउर° CX °पिया. L. 15. C तुहं विरहुम्मत्तो पिहोअरा C 1. hd.
(G!) निच्चं X निच्चं पि Z निच्चं.

पिअमाहविपीणा पिकिचउरंसा पीढमुच्छुजन्तम्मि ।

पीई तुरए पीलुट्टपीडरइआ य डडुचोरवहू ॥ ५१ ॥

पिअमाहवी कोकिला । पीणं चतुरस्रम् । पीढं इक्षुनिपीडनयन्त्रम् । पीई तुरंगमः ।
पीलुट्टं प्लुष्टम् । पीवलं पीतामिति तु पीतशब्दभवम् । पीडरई चोरभार्या ॥ यथा ।

5

पीणउरपीइरोहे पीढठिआ पिकिखऊण पीडरई ।

पिअमाहविकालमुही पीलुट्टं मण्णए पल्लिं ॥ ५४ ॥ [५१]

पुंडे वच्चत्थे पुंडो गत्ते पिउसिआइ पुप्फा य ।

पुत्थं मिउ भेले पुंपुअं च पुव्वाडपुप्पुआ पीणे ॥ ५२ ॥

पुंडे इति शब्दो व्रजेत्यस्मिन्नर्थे । पुंडो गर्तः । पुप्फा पितृवसा । पुत्थं मृदु ।
10 पुंपुअं संगमः । पुव्वाडं तथा पुप्पुअं पीनम् ॥ यथा ।

पुव्वाडखन्ध पुप्पुअभुअ पुत्थालाव अण्णओ पुंडे ।

ण सहइ पुंपुअमम्हं पइपुप्फा पुंडसमगल्ला ॥ ५५ ॥ [५२]

L. 1. *cdd.* पियं BF पडिमुळं Z °मुत्थुं A जंभमि. L. 2. B पीई A
पीलुहं BEXZ पीलुट्टं CF पीलुट्टं G *om.* पीलुट्टं BF पीढं A °रइया E °रइया BCF
GYZ °रइया ABF दडुं GZ दडुं X °पुट्टं Y डंडं B वोरं E रोरवाहू X °चोखदू
Z °बहू. L. 3. *cdd.* पियं B चउरथं X चतुरस्रं F चउरस्रं BF रूक्षुनिपीडणं.
B पीई. GZ *om.* पीई तुं L. 4. X पीलुट्टं G प्लुतं C °लं पीमिति GZ
पीडई G चोचोरं XZ चोरं. L. 5. BF °उरुं C पीरइं BFG °विया CXZ °ठिया
C °रई. L. 6. *cdd.* पियं X °महाविं X पिरहं C मए GZ मन्नए X मयूर Z पल्लि.
L. 7. C पुण्हे E पुण्डे C 1 *hd.* वच्छे 2 *hd.* वच्चच्छे G वथच्छे Z वथत्थे BXZ पुंडो.
CE (F?) पुण्डो G मुंडे BF पिसियाइ ACGXY °सियाइ EZ °सिया य AX पुप्फा BF
पुष्पा E पुत्था GZ पुष्पा. L. 8. CZ पुच्छं X पिच्छं C मउ E मिओ RF पुम्पुअं
C 1. *hd.* पुम्पुअं 2. *hd.* पुम्पुअं Y पुंपुअं C 1. *hd.* *om.* पुव्वाड 2. *hd.* पुव्वाडं G °डे° X
°पुप्फा Y °पुप्पुआ. L. 9. X व्रजशब्दो BCFXZ पुंडो G *om.* पुंडो गर्तः BF पुष्पा.
BCFX पुच्छं L. 10. GZ पुंपुअं संघः C पुव्वाडं BF तथा पुणुओ X पुणुउ G पीनः.
L. 11. C पुव्वाडं C पुप्फां FG पुप्फुअं Z पुप्फुय GZ *om.* भुअ BCFX पुच्छालाव C
1. *hd.* X अण्णउ G अन्नउ Z अन्नओ. L. 12. CX रुइ G पुंपुयमं X °महं Z
रइपुप्फा X पुंडसगल्ला.

तरुणम्मि पुअंडो पेंडओ अ पवरे पुरिल्लो अ ।

असईए पुण्णाली अ पुण्णवत्तं पमोअहिअवत्थे ॥ ५३ ॥

पुअंडो तथा पेंडओ तरुणः । पेंडओ षण्ठ इत्यन्ये । पुरिल्लो प्रवरः । पुण्णाली असती । पुण्णवत्तं प्रमोदहृतवस्त्रम् ॥ यथा ।

पुण्णालिपुण्णवत्तं पुरिल्लपेंडय तुमं पारिहिऊण ।

5

मल्लसु पुअंडमज्जे सुहयत्तणगविओ किमम्हेहिं ॥ ५६ ॥

अत्र पुक्खरो सारस इति पुष्करशब्दभवः । पुंछइ पुंसइ पुसइ मार्षिं । पुलोइ पश्यति । इति धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [५३]

पुडइअपुंडइआ तह पेरुल्लीपेंडबालपेंडलिआ ।

पिण्डीकए पुआइणिपूआओ पुण पिसायगहिआए ॥ ५४ ॥

10

पुडइअं पुंडइअं पेरुल्ली पेंडबालं पेंडलिअं एते पञ्च पिण्डीकृतार्थाः । पिंडलइअं इत्यपि । पुआइणी तथा पूआ पिशाचगृहीता । पुआइणी उन्मत्ता दुःशीला चेत्यन्ये ॥ यथा ।

पुंडइआ पेरुल्लीसदा पुडइअपेंडबालकचा ।

अपुआइणी वि पूअ व्व तुहारिवहू रुअन्ति पेंडलिअं ॥ ५७ ॥ [५४]

पुरुहूओ घूए पुडइणी अ णलिणी पुलसिओऽग्गिकणे ।

15

असुरे पुरिल्लदेवो उक्कण्ठाए अ पुरुपुरिआ ॥ ५५ ॥

L. 1. E पुअंडो E पिंडओ AG, C 1. hd. पेंडउ X पिंडउ ABCEFY य (twice) X य (second time) L. 2. C असईए C °लीए CGZ om अ ABEFFXY य BF पुण्णवत्थं GZ °वंत AEY पमोय° BFGYZ °हिय° C °वच्छे. L. 3. BF पेडओ GX पेंडउ Z पेंडओ B F पिंडओ पंड G पेंडउ खंड X पेंडउ Z पेंडओ पंड. L. 4. G पुण्यवत्तः. L. 5. G °पुण्यवंतं BF पुरिल्लयपें° C पुरिल्लं वें° X पिरिहिरुणे. L. 6. X मल्लसु C °गविओ X °गचिउ Z °गवि (om. ओ) X किमम्हेहिं. L. 7. C पुष्करो X सारसः C इति पुष्करस इति पुंशब्दभवः । G om पुंछइ CX फुंसइ C om. पुसइ XZ फुसइ. All mss read पुलोइ. L. 8. GZ पश्यति धात्वा° G नोक्ता. L. 9. ABEFGYZ पुडइय° C पुंडइय° A पुंडरिया X पुडइपुंडइया E पुण्ड° BCEFGYZ °इया E तहा पर° X पेरुल्ला° ABCFGXYZ °वाल° A पिंडु° GZ पेंडु° cdd. °लिया. L. 10. E पिण्डी° A पूआइ° GZ पुयायणि° AX °पूआउ GZ °पूयाउ X पिसाया° cdd. °गहियाए. L. 11. cdd. पुडइयं BFGXZ पुंडइयं G om. पेरुल्ली BFX पेंडवाली C °वाल G पेंडुवाल Z पेंडुवाल BF पेडुलियं C पेण्डलियं GX पेंडलियं Z पेंडुलियं. L. 12. B पिंडलियमित्यपि CG (F 1) Z पिंडलइयमित्यपि X पिंडलइयमित्यापि BF पुअणी Z पुआणी GZ पूया C पुआइणा. CX वेत्यन्ये L. 13. cdd. पुंडइया GZ पेरुल्लीसदा (Z °द्वा) cdd. पुडइयं BC FX अपिंड° cdd. °वाल° C °कवा GZ. °करा X °कवचा. L. 14. BF अपुइणी GZ पूय G व्वा CX मुहारि° BF पेडु° BCFXZ °लिचं. L. 15. AY पुर° GX °हूउ C घूओ cdd. य A पुणा° AG, C 1. hd. XYZ °सिउ BF अग्गि° L. 16. ACEYZ य AEGXYZ °रिया.

पुरुहूओ घूकः । पुडङ्गी नलिनी । संस्कृते तु पुटकिनीशब्दं केचिदेव निबध्नन्ति ।
पुलासिओ अग्निकणः । पुरिल्लदेवो असुरः । पुरुपुरिआ उत्कण्ठा ॥ यथा ।

पुरुहूअपिए काले पुरिल्लदेवारिविरहिआ राही ।

मयणपुलासिअतत्ता पुडङ्गिसयणे करेइ पुरुपुरिअं ॥ ५८ ॥

5 अत्र पुलअइ पश्यतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [५५]

आसीइ पुरिल्लपहाणा पूणी पिचुलया करी पूणो ।

पूरी वायगभण्डे पूअं दहिअम्मि पूरणं सुप्पे ॥ ५६ ॥

पुरिल्लपहाणा अहिदंष्ट्रा । पूणी तूललता । यन्मध्यात्सूत्रतन्तुर्निःसरति । पूणो
हस्ती । पूरी तन्तुवायोपकरणम् । पूअं दधि । पूरणं शूर्पम् ॥ यथा ।

10 पूअपूरीपूरणपूणीहिं जे जिअन्ति ते वि वरं ।

खुत्तपुरिल्लपहाणो मरसि अलं गारुडेण णरपूण ॥ ५९ ॥ [५६]

पूरोट्टी कज्जवए पूंडरिअं पेसणं च कज्जम्मि ।

पेल्लिअमवि पीडिअए पेआलं पेज्जलं पमाणम्मि ॥ ५७ ॥

पूरोट्टी अवकरः । पूंडरिअं तथा पेसणं कार्यम् । पेल्लिअं पीडितम् । पेआलं तथा
15 पेज्जलं प्रमाणम् ॥ यथा ।

- L. 1. GX °हूड B नलीणी. C केचिदेवं Z केचिदेनं L. 2. BF मुला° GX °सिउ
X अरिल्लदेवो. BF पुरुपुरिया X °पुरिया Z उत्कण्ठा. L. 3. BF पुरुहूओअपिए C °हूच°
X पुरुहूअपिए कालो cdd. विरहिया. L. 4. cdd. °पुलासिय° (X °स°) BF पुडङ्गी°
C पुडङ्गिणि° X पुडङ्गिणि° cdd. °रिचं. L. 5. X om the whole line. L. 6.
A दुगिल्ल° In G पुरि° पूणी is torn off. C पुणी. L. 7. C पुरी A वाघण° Y वायक°
A पूअ BCEFGXYZ पूय BCEFGYZ दहियम्मि. L. 8. X °पहाणो In G णी तू°
is torn off. X पिचुलया B यन्मध्या° B °तंतु C (F!) X °तंतुः G °तं and then
torn off to यथा incl. l. 9. L. 9. X पूय BCFZ सूयं X सूयं. L. 10
GZ पूययपूणीपुरणपू° X पुरी is given twice. X °पूणीहिं BCFX जियंति C ते चि
L. 11. X °परिल्ल° From णो to पेज्जलं l. 2 next stanza torn off in G. C मलानि
यं गा° X गारुडेन BCFXZ नर° L. 12. ABFY पूरोट्टी C पूरोट्टी Z पूरोट्टी BF
कज्जवए C कज्ज° 2. hd. कज्ज° BF पूंडरिय ACE पूंडरियं X पूंडरियं Y पूंडरियं Z पूंडरिअं
X पसणं. L. 13 EX पेल्लियम° ABCFYZ पेल्लियम° BF पीडिअए CEXYZ पीडियए
cdd. पेआलं G पेज्जल पमाणम्मि. L. 14. BFGZ पूरोट्टी C पूरोट्टी B पूंडरियं C (F!)
X पूंडरियं Z पूंडरिअं C 1. hd. पसणं 2. hd. पेसणं In G from पेसणं to अपेज्जल°
l. 17 torn off. C (F!) पेल्लियं BX पेल्लियं. BCFXZ पेआलं.

पूरोट्टिमपेआलं पेसणअणहिज्ज घल्लसु सखेत्ते ।

दारिद्रेपेल्लिअ अपेज्जलकणिसेहि जइ अत्थि पूंडरिअं ॥ ६० ॥ [५७]

पेरिज्जं साहिज्जम्मि पेच्छओ दिट्ठमित्तअहिलसिरै ।

पिच्छम्मि पेहुणं पेंडलो रसे गोवयम्मि पेंडारो ॥ ५८ ॥

पेरिज्जं साहाय्यम् । पेच्छओ दृष्टमात्राभिलाषी । पेहुणं पिच्छम् । पेंडलो रसः । ५ यदाह गोपालः ॥ पेहुणपेंडलशब्दौ पिच्छे च रसे च बोद्धव्यौ ॥ पेंडलो अरस इति तु अकारप्रश्लेषो मूढानाम् । पेंडारो गोपः । पेंडारो महिषीपाल इति देवराजः ॥ यथा ।

सिहिपेहुणावयंसो पीणो पयपेंडलेण पेंडारो ।

वम्महकयपेरिज्जो भत्तयहारीण पेच्छओ जाओ ॥ ६१ ॥ [५८]

पेंडोलीपेरणपेंडधवा कीलोद्धठाणखग्गेसु ।

10

पेडइओ कणवणिण पेसणआरी अ दूईए ॥ ५९ ॥

पेंडोली क्रीडा । पेरण ऊर्ध्वस्थानम् । अत्र । पेच्छइ पश्यति । पेडइ क्षिपति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । पेंडधवो खड्गः । अत्र पेंडवइ प्रस्थापयति । अयं धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । पेडइओ कणादिविक्रेता वणिक् । पेसणआरी दूती ॥ यथा ।

L. 1. BXZ पूरोट्टि° C (F?) पूरोट्टि° BCFXZ पेयालं BF पेसणहिज्ज CX पेसणअणिहिज्ज घल्लसु BF °सुखेत्ते. L. 2 BF दारिद्रे° BFXZ °पेल्लिय GZ य पेज्जल° BF °कलिसेहिं GZ °सेहिं X °कणिसे दृष्टिज्ज C 2. hd. अच्छि From स्थि to दृष्टमात्रा°
l. 3. next stanza torn off in G. CZ पुंड° X फुंड° cdd. रियं (Z as above).
L. 3. BF पेरियं B साहिज्जम्मि X साहिज्जम्मि A पत्थउ BFX पिच्छउ E पेच्छओ Z पेहुओ. L. 4. BY पेच्छम्मि X पेच्छम्मि Z पेहुलं A पेंडलो BF पेंडलो EXZ पेंडलो BFX रसो X गावयंमि A पेंडारो BCFY पेंडारो X पेंडारो. L. 5. B साहाय्यं C पिच्छओ XZ पेच्छउ BF °भिलाषः BFX पेच्छ. BFX पेंडलो L. 6. C °पिंडरशब्दौ X पेंडलशब्दौ X व for च (twice). BF बोधव्यौ X बोधव्यौ BCFX पेंडलो In G from पेंडलो to महिषी° l. 7. torn off L. 7. BF पेंडारो गोपः । पेंडारो X पेंडारो (twice) CZ °पालः From यथा to खग्गेसु l. 10. torn off in G. L. 8. BF °सिहु BF °पेंडलेण Z °पेंडलेण BFZ पेंडारो CX पेंडारो. L. 9. C 1. hd. X पेच्छउ X जाउ.
L. 10. BF पेडो° C पिडो° X पडो° Z पंडो° BF °पेंडधवा X °पेंडधरो EX कीलाउद्ध° C °लोद्ध° Z कांलोइ° BCFE °ट्टाण°. L. 11. E पेडइओ X पेंडइउ ACG °इउ BF कणकणवणिण C कणवणिण (sic) From णव° to खड्गः l. 5 torn off in G. YZ पेसण-यारी ABEFGX य Y उ BZ दूईए F दूईए. L. 12. BF पेडोली BF उर्द्ध° X ऊर्द्ध° B क्षिपति ति एते L. 13. BF पेडधवो X पेंडधरो. C पचइ X पिवइ Form यति to स l. 15 torn off in G. L. 14. B °पूका इ नोक्तः X °पूकाविनि नोक्तो. CX पेंडइउ 2. hd. °ओ X वणिग् BFZ °णयारी X पूती.

पेडइअधूअपेंडोलिलम्पडो परणं कुणसि कीस ।

ण विणा पेसणआरिं हवन्ति कज्जाइ पेंडवहत्थ ॥ ६२ ॥ [५९]

पोट्टं उअरे पोच्चं सुकुमारे जूहणायगे पोंडो ।

काचम्मि होइ पोत्ती गामपहाणम्मि पोआओ ॥ ६० ॥

5 पोट्टं उदरम् । पोच्चं सुकुमारम् । पोंडो यूथाधिपतिः । पोत्ती काचः । पोआओ ग्रामप्रधानः ॥ यथा ।

तं पोच्चं तणुपोट्टिं मेळ्ळिअ पोआअपोंड निअवरिणिं ।

हालिअमहिलं एअं रमसि ण तं मुणसि पोत्तिमणिभेअं ॥ ६३ ॥ [६०]

दुत्थम्मि पोसिओ पोणिआ य सुत्तभरिअम्मि तक्कुम्मि ।

10 पोअंडो मुक्कभयम्मि पोउआ करिसअग्गिम्मि ॥ ६१ ॥

पोसिओ दुःस्थः । पोणिआ सूत्रभृत्कर्तुः । पोअंडो मुक्तभयः । षण्ठ इत्यन्ये । पोउआ करीषाग्निः ॥ यथा ।

हालिअजालिअपोउअधूमं ददूण पोणिअं चइअ ।

पोसिअवरिणी छेत्तं उअ पोअंडा गिसाइ अहिसरइ ॥ ६४ ॥ [६१]

- L. 1. BCFZ पेडइय° X पेडइय° X °धूयधूयपिंडोलि° C °धूयपिंडोलि° Z °धूय° BF °पेडोलि°. L. 2. BFGZ पेसणवरि° X पेसणहारि C °आरिं य BCFXZ कज्जाइ From कज्जाइ to मारम् 1. 5. torn off in G. BF पेड° C °हच्छा X °हत्था. L. 3. A पोट्ट EX ऊअरे Y उअरे Z उआर A पाच्चं X पोच्च Z पुव्वं X सुकुमार A जूहणा° BF पांडो C पोंड. L. 4. X कच्चं X पुत्ती A पोहाउ EX °उ Z पोयाओ. L. 5. X पोदं BF पोट्टो X पेडो In G not quite legible. X कचे X पोआउ Z पोयाओ From आओ to त्थम्मि 1. 9. torn off in G. L. 7. Z तप्पोच्चं X तण° BF, C 2. hd. °पोट्टि BF मिळिअ C मेळ्ळिआ Z मेळ्ळिय C पाआअ° Z पोयाय° B निय° C (F!) XZ निय° BX °वरणि. L. 8. BCFZ हालिय° X होलिय° BCFXZ एवं C रमहिलंसि BF न X ग for ण BCFXZ °भेचं. L. 9. C दुच्छंमि AGX पोसिउ cdd. पोणिआ BCFGZ om. य cdd. °भरियम्मि BF तंकुमि From म्मि to पोउआ 1. 2. torn off in G. X तक्कुम्मि. L. 10. X पोअंडो Z पोचंढो BFY पाउया In G करि° not legible. L. 11. X पोसिउ In G पोसिओ not legible; from दुःस्थः to पोउआ 1. 12. torn off. BCF दुस्थः X दुस्थः BCFXZ पोणिआ B सूत्रभृत्कर्तुः C (F!) °भृत्कर्तु C 2 hd. °भृत्तकर्तुं XZ भृत्तकर्तुः B पंड X घंड. L. 12. BF पाउआ. L. 13. BF होलिय° XZ हालिय° C °जालिपोउअ° Z °जालियपोउय X °जालिय° In G °जालियपोउयधूमं द° is torn off. C ददूण X ददूण BF पोणियं Z पाणियं BCFX चइय (३/४) चअइ. L. 14. cdd. पोसिय° B °घरणी X च्छेत्तं C उय From उअ to वोलिअ° 1. 2. next page torn off in G. C गिसाइ X गिस्सइ C अहिसरइ Z आसरइ.

पोआलो वसहे पोअंतो सवहम्मि पोत्तओ विसणे ।

पोलिअपोहणपोरच्छा सोणिअलहुअमच्छपिसुणेसु ॥ ६२ ॥

पोआलो वृषभः । पोअंतो शपथः । पोत्तओ वृषणः । पोलिओ सौनिकः । पोहणो लघुमत्स्यः । पोरच्छो दुर्जनः ॥ यथा ।

तं रे पोहणगन्धिं सपोत्तपोआलउ व्व रमिऊण ।

5

पोरच्छकम्म पोलिअ इण्हिं पुण कुणसि पोअंते ॥ ६५ ॥ [६२]

पोइअपोअइआ णिद्वयरिलया पोइओ अ कन्दुइए ।

पोलच्चा खेडिअभू कुसुम्भरत्तम्मि पोमरयं ॥ ६३ ॥

पोइआ तथा पोअइआ निद्राकरी लता । पोइओ कान्दविकः । खद्योत इत्यन्ये । पोलच्चा खेटितभूमिः । पोमरं कुसुम्भरक्तं वस्त्रम् । अत्र पोक्कइ व्याहरतीति धात्वादेशे- 10
षूक्तमिति नोक्तम् ॥ यथा ।

पोइअचुण्टणमिसओ पोअइअवणम्मि पोइअघरिल्ली ।

पोलच्चछेत्तकण्ठे सुपोमरा पेच्छ अहिसरइ ॥ ६६ ॥ [६३]

॥ अथानेकार्थाः ॥

दरिअक्खमेसु पक्को पत्तणमिसुफलपुङ्खेसु ।

15

पइअं भच्छिअचक्केसु पप्फुअं दीहउड्डिअन्तेसु ॥ ६४ ॥

- L. 1. X पोआले Z पोआलो BCF वसहो A पोअंतो (!) E सचहम्मि AXZ पोत्तउ.
L. 2. BF पोरिचं CEGYZ पोलियं AZ °पोरत्था X °पोरिच्छा *add.* सोणिचं CZ °लहु-
मच्छं EGXY °लहुयं BF °मत्थं. L. 3. GX पोत्तउ X पोलिउ In G पोलिओ
सौनि is torn off. BFX शोनिकः CZ शौनिकः L. 4. Z पोरत्थो. L. 5. X रो GZ
°पोआलउ X पेंतेपोआलउ BF, C 2. hd. XZ च. L. 6 Z पोरत्थं *add.* पोलिय.
L. 7. BCEFGXZ पोइयपोअइया Y °पोअइया Z णिद्वरिं AX °परिं G °अरिं AGX
पोइउ E पोइओ C *om.* अ ABEFGXYZ च A कंदुइए BF कयंदुइए EX °इए. L. 8.
Z पोलव्वा *add.* खेडियभू A कुसंभं E कुशुभं A पोमरयं GZ °रअं. L. 9. *add.*
°इया twice; (Z only 2nd time) R °कंरि GX पोइउ X कांदविकः B पद्योत.
L. 10. BEFGZ पोलव्वा C °चो BF पेडितं. L. 12. CGXZ पोइयं C °वुण्टणं CGX
°मिसउ X पाइयवणंमि CGZ °अइयं *add.* पोइयं. L. 13. BFZ पोलव्वं BF °घेत्तं
CX °खेत्तं Z पेत्य C °रई. L. 14. *om.* A. L. 15. ABCEFGXY दग्गिं
C पत्तणंमिसुं BF °पुत्तोसु L. 16. *add.* पइयं ABCFGYZ भच्छियं E भयियं X
भत्थियं Y °चक्केसु AGZ पप्फुअं E पत्थुअं Y पप्फुयं BF °उड्डियंतेसु ACGYZ °उड्डियंतेसु.

पक्रो दप्तः समर्थश्च । पत्तणं वाणस्य फलं पुङ्खश्चेति व्यर्थम् । पइअं भर्त्सितं रथ-
चक्रं च । पप्फुअं दीर्घमुड्डीयमानं च ॥ [६४]

वइजवणीसु पडिल्ली पउणो वणरोहणि अमभेएसु ।

अइसोहन्ते भग्गे पिअंवए पक्कणी चेअ ॥ ६५ ॥

5 पडिल्ली वृत्तिस्तिरस्करिणी च । पउणो व्रणप्ररोहो नियमभेदश्चेति व्यर्थः । पक्कणी
अतिशयशोभमानो भग्नः प्रियंवदश्चेति व्यर्थः ॥ [६५]

णायरसविरलमग्गेसु पइट्ठो गणगुहासु पव्वमारो ।

कोकिलजारसु पंसुलो पउत्थं घरप्पवसिएसु ॥ ६६ ॥

पइट्ठो ज्ञातरसो विरलं मार्गश्चेति व्यर्थः । पव्वमारो संघातो गिरिगुहा च । पंसुलो
10 कोकिलो जारश्च । पउत्थं गृहं प्रोषितं च ॥ [६६]

वइविवरे तह मग्गे दुस्सीले कण्ठदीणारे ।

कण्ठच्छिदम्मि तहा य दीणणाए पएरो अ ॥ ६७ ॥

पएरो वृत्तिविवरं मार्गो दुःशीलः कण्ठदीनाराख्यभूषणभेदः कण्ठे विवरं दीननाद-
श्चेति षडर्थः ॥ [६७]

15 लहुपिठरम्मि पडुल्लं तह चिरकालप्पसूअम्मि ।

पत्तट्ठो णायव्वो बहुसिक्खिअसुन्दरेसुं च ॥ ६८ ॥

पडुल्लं लघुपिठरं चिरप्रसूतं च । पत्तट्ठो बहुशिक्षितः सुन्दरश्च ॥ [६८]

असहणसमत्थएसुं च पच्चलो पक्कणो चेअ ।

पव्वज्जो णहसरसिसुमिएसु गणमत्थरेसु पत्थारी ॥ ६९ ॥

- L. 1. X दप्तः BFG वाणस्य X वाणफलं CX द्वयः *cdd.* पइयं X भर्त्सितं
L. 2. GXZ पप्फुअं X दीर्घमुड्डीयमान. L. 3. E *om.* वइ BCF चइ° ABFGYZ
°णियम° C °णियमा°. L. 4. G भग्गे अंवए (sic) XYZ प्रियंवए ABCF वेय C 2
hd. Y चय. L. 5. BCF वृत्तिस्ति Z °स्करणी GZ व्रणरोहो. L. 6. B °सोम° B
दश्चे (sic). L. 7. A नाय° X पइट्ठो Y पइट्ठो BEF गुणगुहासु X घाउगरिगुहासु A
पत्तारो. L. 8. G °जासेसुं X °जारसुं Z °जासससुं C पंसुले C पउत्थं Y उत्थं G °प्पव°
L. 9 G पइट्ठो BF संघातः C गिरिगुहा संघातश्च. L. 10. X कोकिलो C पउत्थं X
प्रोषितं. L. 11. BCF चइ° Z °विचरे X कठ° L. 12. C 1. hd. °छिदम्मि X
°छिदम्मि तहा ACGYZ च. L. 13. C पररा य BFX दुःशील C दुःशीलं X °दीराख्य°
Z राख्यं भूषण° C °भेद. BF *om.* दीन. L. 15. E °पिठर° BCF पडुल्लं X पडुल्ल
GYZ °सूयम्मि. L. 16. GZ पत्तट्ठो EX नायव्वो C 1. hd. °चो G बहु° BF बहु-
सिक्खियसुं च X °सिक्खिय° YZ °सिक्खिय°. L. 17. BFX पडुल्लं C पडुल्लं C लहु° X
पत्तट्ठो BG बहु° B °सिक्खितः. L. 18. C °समच्छएसुं BF *om.* च G पव्वणो Z पव्वलो
G पक्कलो ABCFY चय. L. 19. C (A?) पच्चज्जो Y °मिगसुं C गणपच्छरसुं X
°सच्छरसुं C पच्छारी.

पञ्चलो तथा पक्कणो असहनः समर्थश्चेति द्वावपि द्वयौ । पञ्चजो नखः शरो बालमृगश्चेति त्रयर्थः । पत्थारी निकरः प्रस्तरश्च ॥ [६९]

कप्पासे सेए पलसं पीडिअपडिअभीरुसु परद्धं ।

पडुत्थी बहुदुद्धाए पारीहारिणीए अ ॥ ७० ॥

पलसं कर्पासफलं स्वेदश्च । परद्धं पीडितं पतितं भीरु चेति त्रयर्थम् । पडुत्थी बहुदुग्धा ५ दोहनहारिणी चेति द्वयौ । अत्र परीइ भ्रमति क्षिपति चेति धात्वादेशेषूक्तामिति नोक्तम् ॥ [७०]

पइरिकं च विसाले एगन्ते तह य सुण्णम्मि ।

परिहच्छं पडुमणूसु भीअभग्गेसु पडिसिद्धं ॥ ७१ ॥

पइरिकं विशालमेकान्तं शून्यं चेति त्रयर्थम् । परिहच्छं पटुर्मन्युश्च । पडिसिद्धं १० भीतं भग्नं च ॥ [७१]

पयलाओ हरसप्पेसु परिब्भंतो णिसिद्धभीरुसु ।

दाथायड्ढीमाहिसीसु पयड्ढणिपारिहट्ठीओ ॥ ७२ ॥

L. 1. BF (G ?) Z पञ्चलो C पञ्चजो. C नख X नख L. 2. BFGX बाल°
X मगश्चेति C पञ्चजो GZ प्रस्तरश्च. L. 3. X से for सेए cdd. पीडिय° BCF
°पीडिय° YZ °पीडिय° X °पीडिअसु A भीरुसु E °भीरुसु G °भीरुसु. L. 4. AY पडुच्छी
BF पंडत्थी C पडच्छी GZ पडुत्थी X पडुत्थी G बहु° A °दुद्धाए C °दुद्धाए X दोहनहारिणीए
ABCEFGXYZ च. L. 5. C कर्पास° X °फलः B श्वेदश्च B परिद्धं C परद्धं F परिद्धं
CX भीरुश्चेति. BF पंडत्थी CX पडत्थी G पडुच्छी Z पडुच्छी BF बहुदुग्धा L. 6. Z
दोहनहारिणी B °हारीणी X द्वयौः Z द्वयर्थः CXZ परीअइ. BF om. क्षिपति
GZ °षूक्त L. 7. CGXZ नोक्तः. L. 8. E om. च BF सुण्णं पि C सुण्णं २ hd. °मि G
सुन्न° Z मुन्नम्मि. L. 9. ABFYZ परिहत्थं CX पडिहत्थं BF पडुणुसु E पडु° A
°मणूसु C 1. hd. °मणूसु 2. hd. °मणूसु GZ °मणूसु X °मुणुसु Y भीय° B परिसिद्धं C
(F ?) °सिद्धं. L. 10. GZ °कांतः BFZ परिहत्थं CX पडिहत्थं. BF
पटुर्मन्युश्च or °टु° X पटुर्मन्युश्च BF पेडि°. L. 12. C पडलाओ AGX °लाउ Y
पअलाओ BF परिब्भंतो A परवुत्तो GYZ पर° X परिब्भंसो C णिसुद्धं B °भीरुसु. L. 13.
A दाछा° BCEFGYZ दाथा° X दाथा° C (F ?) °यट्ठी° GXZ °यट्ठी° E °माहिसी
GXYZ पयट्ढणि° C (F ?) पयट्ढणि° C °हत्थीओ E °हट्ठीओ GZ °हट्ठीओ AX °उ.

पयलाओ हरः सर्पश्च । परिभंसो निषिद्धो भीरुश्च । द्वाःस्था प्रतीहारी । आकृ-
ष्टिराकर्षणम् । महिषी सामान्योक्तापि चिरप्रसूतेह गृह्यते । एषु द्वाःस्थादिषु त्रिष्व-
र्थेषु पयङ्गुणपारिहृदिशब्दौ । यदाह गोपालः ॥ पयङ्गुणी स्यात्प्रतीहारी । आकृष्टिः
परिहृदी पयङ्गुणी चेति विज्ञेया ॥ द्वाःस्था च पारिहृदी आकृष्टिः
5 पारिहृदी स्यात् ॥ इति च । गोकुलप्रकरणे देवराजस्त्वाह । परिहारिणीपयङ्गुणपडि-
च्छिआ पारिहृदीए ॥ [७२]

वडमुक्खेसु परिअडी पहेणयं लाहणोसवेसुं च ।

पडुआलिअं पडूकयपरिताडिअधारिएसुं च ॥ ७३ ॥

परिअडी वृत्तिर्मुखश्च । पहेणयं भोजनोपायनमुत्सवश्च । अत्र । पञ्चालइ प्वाव-
10 यति छादयति च । पयलइ शिथिलीभवति लम्बते च । पम्हुसइ विस्मरति प्रमृशति
प्रमुष्णाति च । पक्खोडइ विकोशयति शीयते च । पलोडइ प्रत्यागच्छति पर्यस्यति च ।
पडिसाइ शाम्यति नश्यति च । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । पडुआलिअं पटू-
कृतं ताडितं धारितं चेति त्र्यर्थम् ॥ [७३]

परिहुत्तवडुविअपालिएसु पडिअग्गिअं चेअ ।

15 पविरंजिओ अ भणिओ सिणिद्धए कयणिसेहे अ ॥ ७४ ॥

L. 1. C पडलाओ G °लाउ X पडलाउ हर X परिभंसो B भिरुश्च BF द्वास्था-
न्दी C द्वास्था GXZ द्वास्था. L. 2. B °रुषि° X रुष्टि° (om. आ) B om. पि-
BFXZ द्वास्था° C द्वास्था° G द्वास्थादि BFX om. त्रिष्वर्थेषु C त्रिज्जथेषु L. 3. BCX
पयङ्गिणि° F पयङ्गिणि° GZ °चट्ट° B पारिहृदिणि F °हृदिणि C °हृदि° BF om. शब्दो.
X गोपाल BF पाचन्ढणी CX °ट्टि° GZ °ट्टि° BX आकृष्टि L. 4. B परिहृदी G परिहृदी
X पारिहृदी BF °ट्टि° C °ट्टि° GXZ °ट्टि° X ज्ञेया BFGXZ द्वास्था C द्वास्था BCF
व B °हृदी (twice) B °ष्टि G om. आकृष्टि पारि L. 5. cdd. स्यादिति. G om.
च G गोपाल° CX °प्रकारणे B हारीणी° X पारिहारिणी° Z परिहारीणी° B पयन्ढणि° CG
X °ट्टि° Z °ट्टि°. L. 6. BCF °पडिस्थिया GZ °च्छिया X °पविस्थिया BF °हृदन्दीए.
L. 7. C 1. hd. °सुक्खेसु cdd. परिचडी (X as above) X पहेणयं C 1. hd. X
लाहे C 2. hd. भोय°. L. 8. EX पटु° Z पडू° cdd. °लियं B पजू° cdd. °डियं GZ
धाडिएसुं च X धारिएसुं. L. 9. BCFX परिचडी G पडि° PCF वृत्ति° C °मुखं G °मुखं X
पहेणं. BF पञ्चालइ C पञ्चालइ GZX पञ्चालइ L. 10. CX पयलइ B सिधि° X °भवति
BFG लंबते. GZ पम्हुसइ X पम्हुसइ L. 11. BF om. च after °ष्णाति CZ विकोशयति.
C पलोडइ X °गच्छति च C om. पर्यस्यति च X पर्यइयति L. 12. G डिसाइ (sic) BFX
पडिशाइ. B om. च B °पूकाः BF पटु° cdd. °लियं BF पटूकृतं C पटु° L. 13.
X °कृत परिताडितं. L. 14. BF परिभुक्त° CX परिभुक्त° AEXY °वडुवियं B °वन्ढ-
वियं C (F!) °वट्टवियं 2. hd. °ट्टि° GZ °वट्टवियं AEXY पडियं ABCEFX
°ग्गियं From पडि° to सेहे अ 1. 2 written twice in C. A चेयं BF चेव C चेव य
CY चेय X वेअ. L. 15. ABF °रंजिउ C परिंरंजिउ 2. hd. °ओ C पविवृंजिउ E
पचि° G रंजिउ X पडिंरंजिउ CEGYZ य ABFG, C. 2. hd. भणिउ R सिणिद्धये C (F!)
°ट्टि° X भणिद्धए A कयणिसेहे EX °णिहे C °णिहिहे ABCFGXYZ य.

पडिअग्गिअं परिमुक्तं वर्धापितं पालितं चेति व्यर्थम् । पडिअग्गिअं अनुव्रजित-
मिति तु अनुव्रजिधात्वादेशसिद्धम् । पविंरंजिओ स्निग्धः कृतनिषेधश्च । पविंरंजिओ
भग्न इति तु भज्जिधात्वादेशसिद्धः ॥ [७४]

सरहे वग्घम्मि अ पक्कसावओ पासमच्छिविरुवेसु ।

पालो सुण्डिकजुण्णेषु भत्तउच्छसु पाऊ अ ॥ ७५ ॥

5

पक्कसावओ शरभो व्याघ्रश्च । पासं अक्षि विशोभं च । दन्तकुन्तयोरपि पासं
इच्छन्त्यन्ये । पालो शौण्डिको जीर्णश्च । पाऊ भक्तमिक्षुश्च । स्वार्थे के पाउअं
इत्यपि ॥ [७५]

चच्चपडुसु पाडुको विप्पुअपडिसारएसु पालप्पो ।

हंसो विसेऽम्बुजे पाडलो दुवारतिरिएसु पासल्लं ॥ ७६ ॥

10

पाडुको समालम्भनं पटुश्च । पालप्पो विप्लुतः प्रतिसारश्च । पाडलो हंसो वृषभः
कमलं चेति व्यर्थः । पासल्लं द्वारं तिर्थकं च ॥ [७६]

पुव्वकयकम्मपरिणइआहेडअपीडिएसु पारद्धं ।

तुल्लणिसेह सरिसे समुआचारे अ पाडिसिद्धी अ ॥ ७७ ॥

पारद्धं पूर्वकृतकर्मपरिणाम आखेटकः पीडितश्चेति व्यर्थम् । पाडिसिद्धी स्पर्धा 15
सदृशः समुदाचारश्चेति व्यर्थः ॥ [७७]

L. 1. G परि° cdd. °अग्गियं (Z as above) C वार्द्धा° XZ वार्द्धा° In G पालित
twice. cdd. °ग्गियं (X as above). C add च after ग्गिअं X °व्रजत° L. 2.
X om. तु अनुव्रजि° CXZ °देशे सिद्धं BFX पडि° GX °रंजिउ. CX परि° GX °रंजिउ
L. 3. BX भंजित्वा°. CGXZ °सिद्ध. L. 4. BF वर्धमि ABEF GYZ य C ए X
यं AGX °वउ C पासमिच्छि° A विसवेसु BF °विरूवेसु CX °विरवेसु G °विरुघेसु Z विरुद्धेसु.
L. 5. A मुंडि° C सुंकिजुण्णेषु E भत्तओ उच्छसु C °उच्छसु E पाओ ABCEFX य Y
या. L. 6. X °सावउ In G सावओ श° is torn off. B सरभो BF पाशं, BF
दंडकुंत° X दत° C °पि णसमल्लमित्य° X पासमिच्छ° Z पाशमिच्छ° L. 7. CX शौडि°
B शौडि° C भक्ता° In G मिक्षुश्च is torn off. F भक्त इक्षुश्च BCFX पाउअमित्यपि G
पाउयमित्यपि Z पाऊयमित्यपि. L. 9. BF वव्व° CZ वच्च X चच्चपड पाडको From डुको
to विसे l. 10 torn off in G. C विष्कअ° C 2. hd. E विप्पूअ° XY विप्पुय° C °पडि-
पसा X °पडिसारेसु. L. 10 X हंसो A विसंबुजे E अंबुजे X अबुजे In G जे पा° दुवार
is torn off. BEF दुवार° E °तिरिएसु BF पासल्ल Z पासल्ला. L. 11. BG पाडुको
Z पाडुको B समालनं om. पटुश्च From श्य to प्रति° torn off in G. B हंस वृषभश्च कमलं.
L. 12 From मलं to रद्ध l. 13 torn off in G. C व्यर्थाः X व्ययः X द्वार B
नियत्क X नियत्क. L. 13. BF °परिणय° ACXYZ °डय° E °डड° A °पीएसु BF
°पीडएसु F पारद्ध. L. 14. E उल्ल° X चुल्ल° CY समुया° GZ समुदा° BF, C l. hd.
°वारे ACEGXYZ य C °सिद्ध From पाडि° to री l. 1. next page torn off in
G. cdd. य. L. 15. X पूर्ववत्त°. L. 16. Z स्पर्धा. व्यर्थः read all Mss
(except X व्यर्थाः).

पाडुंगोरी विउणे मज्जासत्तम्मि दढवईए अ ।

मसउम्मत्तेसुं पिप्पओ अ पिचुपूणिआसु पिउली अ ॥ ७८ ॥

पाडुंगोरी विगुणो मयासक्तो दृढकृतावेष्टना च वृत्तिरिति त्र्यर्थः । यदाह ॥
पाडुंगोरी च वृत्तिर्दीर्घं यस्या विवेष्टनं परितः ॥ पिप्पओ मशक उन्मत्तश्च । पिउली
५ कर्पासस्तूललतिका च ॥ [७८]

गण्डुतिणचीरिघम्मेषु पिछिरी पिप्परो विसे हंसे ।

वज्जविसेसविवण्णेषु पिहंडो वग्घसीहया पुल्ली ॥ ७९ ॥

पिछिरी गण्डुत्संज्ञं तृणं चीरी घर्मश्चेति त्र्यर्थाः । पिप्परो वृषभो हंसश्च । पिहंडो
वायविशेषो विवर्णश्चेति द्वयर्थः पुल्ली व्याघ्रः सिंहश्च ॥ [७९]

10

तरुणोम्मत्तपिसल्लेषु पुआई वयणविन्दुसु पुडिंगं ।

पूसो हालसुगेसुं पेडा भित्तिदुवारमहिंसीसु ॥ ८० ॥

पुआई तरुण उन्मत्तः पिशाचश्चेति त्र्यर्थः । पुडिंगं वदनं विन्दुश्च । पूसो सातवाहनः
शुकश्च । पेडा भित्तिद्वारं महिषी चेति त्र्यर्थाः । केचित्पेडशब्देन महिषमाहुः ॥ [८०]

- L. 1. X पाडुंगोरी E °रोगी चि° Y विगुणे A °णो B °वइए From ए to एत्तं l. 4.
torn off in G. ACEYZ च. L. 2. BF मसओउम्म° C. 2. hd. °ओम्म° X मस-
उम्मत्तेसु Z °उम्मत्तेसुं ABGXZ पिप्पउ cdd. च (twice). C °पूणिण° cdd. °यासु.
L. 3. Z पाडुंगोरी B मज्जा° C (F!) XZ °रुतवे° X °वेष्टना BF °ना व धृतिरिति CX
वृत्तिरिति B द्वयर्थः (sic) Z वृत्तिरिति त्र्यर्थः । L. 4. Z पाडुंगोरी B वृत्तिर्दीर्घं (sic) C
वृत्तिर्दीर्घं F वृत्तिर्दीर्घं (!) X वृत्तिर्दीर्घं Z °र्धं च यस्या G °एत्तं BX पिप्पउ. B मशकः
From उन्मत्तश्च to छिरी l. 8 torn off in G. L. 5. Z च twice.
L. 6. BF गुंडु° E गुंडु° C °वीरि° 2 hd. °वारि° Z °चरि° X °घम्मोसु BF पिछिरी
Y पिछिरी Z पेप्परो X हंसे. L. 7. BF विश्वविसेविवण्णेषु C 1. hd. वज्ज° C °विसेसु°
X °चिवण्णेषु. L. 8. X पिरिछी. C गण्डसंज्ञं X गंडुसंज्ञं Z गंडुसंज्ञं C वारी In
G. from घर्मश्चेति to पुडिंगं l. 11 torn off. CX त्र्यर्थः. L. 9. B °विशेषश्च X
विवर्णश्चेति. X व्याघ्र सिंहः द्वयर्थः. L. 10. A तरुणोम्मत्त° CYZ °णुम्म. EX
°णोम° CZ पुआई E पुई B वयणविंदुसु E °चिंदुसु BF पुडिंगं C पुडिंगं E पुडिंगं.
L. 11. E हले° A °सु From लसु° to रं l. 14 torn off in G. BF पेडा C पेडु महिंसी-
दुवार° X पडु Z पेडुं (!) मेहिंसीदुवार° X महिंसी (sic). L. 12. CZ पुआई X
तरुणोम्मत्तः B द्वयर्थः X त्र्यर्थाः BF चंदनं X विदुश्चेति BF विंदुश्च । पूसो सातवाहनं विंदुश्च ।
पूसो सात° शु° L. 13. BF पेडा C पिड्डा X पिड्डा BFX भित्तिद्वारं C °द्वारं.
L. 13. BX त्र्यर्थः From केचित् to पोओ l. 3 next page torn off in G. BF
°स्पेड° C °स्पड° X °स्पड°.

खण्डवलएसु पेंडं पोओ धवरुक्खलहुअसप्पेसु ।

अस्सिणमासोसवए अपूअए तह य पोअलओ ॥ ८१ ॥

पेंडं खण्डं वलयश्च । पोओ धववृक्षो लघुसर्पश्चेति द्वयर्थः । पोओ बाल इति तु पोतशब्दभवः । पोअलओ आश्विनमासोत्सवोऽपूपश्च । यदाह ॥ भर्ता भुङ्क्तेऽपूपं यत्र गृहिण्याः करात्समादाय । आश्वयुजे पोअलओ स उत्सवोऽपूपभेदश्च ॥ पोअ- 5
लओ बालवसन्त इत्यन्ये ॥ [८१]

॥ अथ फादिः ॥

फग्गू महुच्छणे फलही ववणी फसुलफंसुला मुक्के ।

फरओ फलयम्मि अ फंसुली अ णोमालिआए अ ॥ ८२ ॥

फग्गू वसन्तोत्सवः । फलही कर्पासः । फसुलो तथा फंसुलो मुक्तः । फरओ 10
फलकः । फंसुली नवमालिका ॥ यथा ।

किं रे फरेसि फरयं फलहीलयहत्थ फंसुलहिरी अ ।

फग्गुम्मि फंसुलिघणे खलन्ति कामफसुला सरा णेत्य ॥ ६७ ॥ [८२]

फलिआरी दुव्वाए फसलिअफसलाणिआ कयविहूसे ।

फंससओ लयमेए फिक्की हरिसम्मि कारिमे फिप्पं ॥ ८३ ॥

15

L. 1. X सङ् E °वलएसु BF °सु पेंडं X पेंडो Z पोंडं BFXZ पोउ E °रुक्क° EXY °लहुय° Z °सप्पेसुं. L. 2. E °वे य पूयए ABCFY अपूपए X अपूप य Z पूयए BF तह अ EZ पोयलओ Y पोअलिओ X °लउ. L. 3. B पेंडं X पेंडो X पोउ (twice) CX °सर्पश्च om. द्वयर्थः From द्वयर्थः to श्वयुजे l. 5 torn off in G. B बाल. L. 4. BXZ °लउ C (F!) अश्विन° X मासोधावो अपू° Z अपूपश्च. L. 5. B गृहीण्याः. B पोअओ स ओत्सवो CGX लउ° B अपूप° From श्व to लिआए l. 9. torn off in G. L. 6. X °लउ BX बाल° L. 7. om. A. X has अथ फादिः in com. L. 8. A फग्गु X फग्गु अ BF फग्गु महुच्छणे फलही पवणी C चवणी E ववणी Z ववणीए BF °फंसुला C °फंसला Z मुक्को. L. 9. E फेरओ A फरउ E फलयम्मि Y फलअम्मि Z फलहम्मि cdd. य BF फंसुलि याए अ (sic) E फंसुली AECXYZ य °लियाए य. L. 10. X °त्सव । फही From फलही to लहिरी l. 12. torn off in G. C कर्पासः BFX फसलो C फंसलो BF om. तथा BF फंसलो CX फंसलो X फरउ. L. 11. B फंसुली X फंसुला. L. 12. C कि BF फरसि CZ फेरसि BCFZ फंसल° X फंसल° cdd. य. L. 13. C फगु° X फंसल° Z खलति In G फसुला सरा णेत्य is torn off. L. 14. cdd. फलिआरी E दुव्वाए cdd. °लिय° From लाणिआ to हरि° l. 15 torn off in G. ABCEFXYZ °णिया BF कयविहरो. L. 15. A फंससउं XZ °सउ Y फिक्की From म्मि to लिआरी l. 1 next page torn off in G. XY फिक्कं.

फलिआरी दूर्वा । फसलिओ तथा फसलाणिओ कृतविभूषः । फंससओ लताभेदः ।
फिकी हर्षः । फिप्पं कृत्रिमम् ॥ यथा ।

फंसयमालफसलाणिओ अ कलिआरिआफसलिओ अ ।

फिप्पगहिलो जणाणं विरइअ हासं जणइ फिकिं ॥ ६८ ॥ [८२]

5 फिड्डो वामणए फुक्का मिच्छा केसवन्धणे फुंटा ।

फुकी रजई फुरिअं च णिन्दिए फुंफुआ करीसग्गी ॥ ८४ ॥

फिड्डो वामनः । अत्र । फिडइ फिडइ अश्रयति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ।
फुक्का मिथ्या । फुंटा केशवन्धः । फुकी रजकी । फुरिअं निन्दितम् । चालितदीपयोस्तु
स्फुरितशब्दभवमेव । फुंफुआ करीषाग्निः ॥ यथा ।

10 संकेअफुक्किअहरे फुक्काफिड्डं पिअमफुरिअफुंटा ।

दड्डं विओअफुंफुअतत्ता तरुणी सुहाइ व णिवुड्डा ॥ ६९ ॥

अत्र फुडइ फुडइ अश्रयतीति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [८४]

फुल्लंघुओ अली फूओ लोहारे दलिदए फेल्लो ।

माउलवहूइ फेलाया वरुणे फेणवंधफेणवडा ॥ ८५ ॥

15 फुल्लंघुओ भ्रमरः । फूओ लोहकारः । फेल्लो दरिद्रः । फेलाया मातुलानी ।
फेणबंधो तथा फेणवडो वरुणः ॥ यथा ।

- L. 1. *cdd.* फलियारी GX °लिउ GX °णिउ X फंससउ. L. 2. CG (F ?)
XZ फिक्कं X त्थत्रिमं From यथा to सलां 1. 3. torn off in G. L. 3. C 1. hd.
GXZ °णिउ BCFX च GZ उ *cdd.* फलियारिया° X °लिउ *cdd.* य (X अ) L. 4.
CG (F ?) XZ फिक्कं GZ °गहिल्लो *cdd.* विरइय BF °हासो BF फिकिं C फकिं. (sic)
L. 5. BF फिडो C फिडो E वामणाए Z मुच्छा BF °वेधणे G °वंधणे X फुंटी.
L. 6. B रजयी *cdd.* फुरियं (Z °य) ARF फुंकया CEGXYZ फुंकया X करिसग्गी.
L. 7. BF फिग्गो C फिड्डइ for फिडइ X पिट्टइ CGZ अश्रयति. L. 8. BF फुंटा X
फुंटा BFG बंधः. *cdd.* फुरियं. L. 9. GZ फुंकया. L. 10. *cdd.* संकेय°
BF °पुफियं CGXZ °फुफियं BFZ °पिट्टुं C पिडिं X पिडिं *cdd.* पियमफुरियं B फुंटा.
L. 11. BCF विओय° GZ विउय° X विउअ° BF फुंकुअं C °फुंकुअं GZ °फुंकुयं BF
णिवुड्ड C णिवुड्डा G णिवुड्डा X णिवुड्डा Z णिवुड्डा. L. 12. X अव BF फुड्डइ for फुडइ
CGZ अश्रयतीति X भ्रम्यतीति BF °ति इति CX एतौ धात्वा°. L. 13. AGX °धुउ E
धूओ ACGX फूउ BF फुओ G लाहारे C दलिदुओए 2 hd. °दुउए Y दरिद्रे X फेल्लो.
L. 14. E °वहुइ Y फेलाआ C वरुणे बंध° G फेणबंध° BCF फेणचडा. L. 15. C फुल्ल°
GX °धुउ F °धओ BF फुओ G पूउ X फूउ X फल्लो G फेलाया. L. 16. G
फेणवणो Z फेणवडो C *om.* तथा फेण° G तथा फेणबंधो Z तथा फेणबंधो.

उअ फेलायाइ मुहं फेणवडदिसाइ फेल्लफूअहरे ।

फुल्लंधुओ व्व चुम्बइ एस गए फेणवंधदिसमके ॥ ७० ॥ [८९]

फेल्लुसणं पिलणे उगमम्मि फोसो भयदरवे फोंफा ।

फडमहिभोगफणेषुं फली अ लिङ्गम्मि उसहे अ ॥ ८६ ॥

फेल्लुसणं पिच्छिलो देशः । फेल्लुस इति पतनार्थः । क्रियाशब्दोऽयम् । स यदा 5
अधिकरणसाधनस्तदा फेल्लुसणं पिच्छिलो देशः । यदा तु भावसाधनस्तदा फेल्लुसणं
पतनमुच्यते । एवं च । फेल्लुसइ । फेल्लुसिऊण । इत्यादयो द्रष्टव्याः । फोसो उद्गमः ।
फोओ इत्यन्ये । फोंफा भीषयितुं शब्दः ॥ यथा ।

भूच्छत्तफोसकाले तरुणिं दट्ठण करइ तह फोंफं ।

जह फेल्लुसणे खलिअं धरेइ धुत्तो णिअम्बम्मि ॥ ७१ ॥

10

॥ अथानेकार्थाः ॥

फडं सर्पस्य सर्वशरीरं फणश्च । फली लिङ्गं वृषभश्च ॥ [८६]

जुत्तमलिणेषु फंसणमह सारे थासए अ फसलं च ।

फेसो डरसम्भावेसु मुक्कविथारिएसु फोइअयं ॥ ८७ ॥

फंसणं युक्तं मलिनं च । फसलं सारं स्थासकश्च । अत्र । फंसइ विसंवदति 15
स्पृशति च । फुसइ मार्ष्टि भ्रमति चेति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । फेसो त्रासः
सद्भावश्च ! फोइअयं मुक्तं विस्तारितं च ॥ [८७]

L. 1. BF ओअ CX उय C फेलायाहि X मुहं G वयंदिसाइ X दिसाइ पेहं
GZ °क्य.° L. 2. CGXZ °धुउ C च B वुंवइ G वुंवइ BF गए चंचदिसं X एग
for गए GX °बंध° L. 3. X फेल्लुसण C फेसो G फोसो AX भयदा CGXZ फोफा
EXY add here ॥ अथानेकार्थाः ॥ L. 4. BF °महिभ° C °गफसुंफसुं BEXXZ
फलि cdd. य (X उ) BF लिगंमि cdd. य L. 5. B पिच्छिलो X पिच्छिलो BCFX
फेल्लुसण इति (X °छं) C पातनार्थः X पातनार्थः L. 6. G °सण. L. 7. CX
फेल्लु° X फेल्लिसिऊण B °व्या L. 8. GX फोउ BFX फोंफा CZ फोफो G फोफा.
C भाष° X भीयितुं G °यितु. L. 9. GZ भूच्छत्त° G तरुणिं C °णिं तं द° G दट्ठण
X तहा cdd. फोंफं (X फोंफं). L. 10. X फेल्लुसणे cdd. खलियं CX धरिए B णिअवम्मि
C (F !) णिअवम्मि G णियंवम्मि Z वम्मि. L. 11. om. A. L. 12. Z फडं G सर्वस्य
GZ सर्वे शरीरं X वृषभश्च. L. 13. X फंसणमहि X वासए AREFGXYZ च C
फमलं वा. L. 14. E फोसो BCF फोइयं AEGXZ फोइययं Y फोइअयं. L. 15.
B मलिणं X सलिणं G फासलं X सार BF फंसइ. L. 16. C फुसई Z फुसइ.
CG (F !) फोसो फासो L. 17. BX फोइयं.

फोडियं राई धूमिअं च सीहाइरक्खणविही अ ।

बंधो भिच्चे बब्भो वद्धे वप्पवलिआ सुहडपीणा ॥ ८८ ॥

फोडियं राजिका धूमितं । शाकादि । रात्रावटव्यां सिंहादिरक्षाप्रकारश्च ॥

॥ अथ बादिः ॥

5 बंधो भृत्यः । बब्भो वर्धः । वप्पो सुभटः । पितेत्यन्ये । बलिओ पीनः ॥ यथा ।

कासणिअबंधय तुमं गड्डीए चइअ वब्भकम्माइं ।

रे बलिअवप्पवरिणिं जंपन्तो लहसि झत्ति फलं ॥ ७२ ॥ [८८]

बंधोल्लो मेलयए वच्चाडो दाहिणकरम्मि ।

बहलं पङ्के हासम्मि बक्करं वद्धओ अ तउवट्टे ॥ ८९ ॥

10 बंधोल्लो मेलकः । वच्चाडो दक्षिणहस्तः । बहलं पङ्कः । बक्करं परिहासः । वद्धओ त्रपुण्ड्राख्यः कर्णाभरणविशेषः ॥ यथा ।

वच्चाडगहणछणे बन्धुरबंधोल्लयम्मि तुज्झ पिए ।

चलवद्धयाण मयमयबहलिअआलीण बक्करं भरिमो ॥ ७३ ॥ [८९]

वप्पीहबंधणीओ चाअयहालाहलेसुं च ।

15 तुमुले बमालबोला य वव्वरी केसरयणाए ॥ ९० ॥

- L. 1. CZ फोडियं EGX फोडियं cdd. धूमिं C °विहा cdd. य (om. X) EX add here ॥ अथ बादिः ॥ Y बकारादिः ॥ L. 2. Some of the Mss. constantly confound व with व or च in the beginning of the Deśī words of this varga. This will not be noted in detail. R भिच्चे BF वच्चे Y बंधो Z बब्भो E वद्धे X वद्धे (?) YZ वप्पो A °बलिया BCFGYZ °बलिया EX °बलीआ G सुहड° B सुहपीणा. L. 3. CGZ फोडियं X फोडियं X शाकादिः. L. 4. om. A. G वादिः. L. 5. X मृः for मृत्युः CX वर्धः G वर्धः. GX बलिउ Z पीतः. L. 6. cdd. कासणियं cdd. चइय G °कम्माइ. L. 7. BGZ बलियं C (F !) बलियं X om. बलिअ B °वरिणिं CG (F !) X °वरिणिं CX जंपन्तो B ज्झत्ति. L. 8. BF मेलवअए ACY मेलअए AB (G !) वच्चाडो C 1. hd. Y वच्चाडो 2. hd. वच्चाडो. L. 9. B बहलं A बक्करं च X बक्करं C बद्धउ 2. hd. °ओ G वद्धउ X बद्धउ Z वद्धओ cdd. य A तउवट्टे BF तओवट्टे C तउच्चट्टे G तउपट्टे Z तउपट्टे. L. 10. BFG वच्चाडो C वच्चाडो C वेहलं X वेहलं X बक्कर. BG वद्धउ C (F !) वद्धओ X वद्धउ L. 11. BF त्रपुण्ड्राख्यः C त्रपुण्ड्राख्यः X त्रपुण्ड्राख्य. L. 12. BG वच्चाड° C (F !) वच्चाड° G वंधुर° Z °बंधुल्ल° X °बंधुल्लयंमि C तुज्झ. L. 13. C बल° GZ बल° BCFXZ °लियं G °लिया° X भणिमो. L. 14. AGXZ °णाउ BF वाअय° AY चाअअ CG चाअय° Z वायहाला° CGZ °हलासुं. L. 15. EX तुमुले X °बोलावाला A वव्वरी BF वव्वरी GZ वव्वरी X वव्वरी Y वव्वरी BF केश.

बप्पीहो चातकः । बंभणी । स्वार्थे के बंभणिआ । हालाहलः । बमालो तथा
बोलो कलकलः । बच्चरी केशरचना । अत्र बप्पीहबमालबोला दन्त्योष्ठ्यादयः
कैश्चिदिष्यन्ते ॥ यथा ।

सा बंभणि व्व तप्पइ तुह विरहोम्हाइ लुलिअबच्चरिआ ।

बप्पीहबोलघणघणबमालकाले वि णेअ णिन्वाइ ॥ ७४ ॥ [९०]

5

उच्छुसमतिणे वरुअं गोकमलेमुं बइल्लबंभहरा ।

बलवट्टीबहुराणा सहिअसिधारा सिवाइ बहुरावा ॥ ९१ ॥

वरुअं इक्षुसदृशतृणम् । बइल्लो बलीवर्दः । बंभहरं कमलम् । बलवट्टी सखी ।
व्यायामसहेत्यन्ये । बहुराणा खड्गधारा । बहुरावा शिवा । अत्र वरुअबलवट्टिशब्दौ
दन्त्योष्ठ्यादी कैश्चिन्निबद्धौ ॥ यथा ।

10

कत्थुच्छु कत्थ वरुअं बंभहरं कत्थ कत्थ बहुराणा ।

बलवट्टी कत्थम्हं बइल्लबहुरावसद कत्थ तुमं ॥ ७५ ॥ [९१]

बप्फाउलमइउण्हे हठे बलामोडिवलमड्डा ।

बहुमुहबालयबाउल्ली खलवाणिउत्तपुत्तिआसुं च ॥ ९२ ॥

बप्फाउलं अतिशयोष्णम् । अबाष्पाकुलेऽपि वृत्तेर्नायं बाष्पाकुलशब्दभवः । बलामोडी 15

- L. 1. Z बंभणी Z बंभा° *cdd.* णिया CGZ हालाहला X °हल G वेमोलो.
L. 2. Z बालो G कलहलः BF बच्चरी G बच्चरी X बच्चरी Z बच्चरी GZ *om.* अत्र. B
°हमाल° X °वमाल° CXZ दन्तो° BGXZ °ष्ट्या° B °दिष्ट्यन्ते. L. 4. BCF च GZ
विरहुम्हाइ X °ह्माइ *cdd.* लुलिय° BF °वच्चरिया C °बच्चरिया G °वच्चरिया X बच्चरिया Z
°वच्चरिया. L. 5 X °बोल° X °घणावमाल° Z °वंमाल° BFGZ णेय CD णेइ C (G!)
णिच्चाइ. L. 6. EX अच्छु° C उच्छुसमतणे EY वरुयं X वरुयं Z वरुअं C बइल्लं.
L. 7. G बलवट्टी° BF सहिहिअसि° C सहियासि°. L. 8. BG बली° L. 9. BF
व्यायासमहे° BF बहुधारा B सिवा GZ वरुयं L. 10. CXZ दन्तो°. *cdd.* °ष्ट्यादी.
L. 11. BF कल्लु CX कच्छुउच्छु GZ कच्छुच्छु CX कपु वरुअ BF करु and X वरु for
वरुअ BF हरं कत्थ रवहुराणा C कच्छ कच्छ बहु° L. 12. X बलवट्टी BF वत्थम्हं C
कच्छम्हं G कत्थ ऽम्ह X कच्छम्हं BF कइल्ल° GZ *om.* सद् C कच्छ X तुमं. L. 13.
BCFX बप्फाउल° E बप्फा° Y °मउइण्हे X हठे Y दठे G °मोलि° BF बलामड्डा Y
°बलमड्डा. L. 14. C खल° E °वणिउत्त° Y °वणिपुत्त° *cdd.* °पुत्तियासुं (Z °मुं).
L. 15. B बप्फा° C (F!) X बप्फा° X °उलमत्तुष्णे. B °योष्णं X *om.* from अबाष्पा°
to °शब्दभवः C अबाष्पाकुलेऽपि वृत्तेर्नायं BF बाष्पाकुल° CGZ *om.* बाष्पाकुल and भव,
they have only शब्दः X बलामोडि; *om.* तथा.

तथा बलमड्डा बलात्कारः । बहुमुहो दुर्जनः । अत्र । वज्जरइ कथयति । बडबडइ विलपति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । तथा बाहिं बहिरिति शब्दभवत्वान्नोक्तम् । बालओ वणिक्पुत्रः । बाउली पञ्चालिका । अत्र बप्फाउलबाउलीशब्दौ केषांचिदन्त्योष्ठ्यादी ॥ यथा ।

5

अमरिसबप्फाउलिआ बहुमुह बाउलिअ व्व तुण्हिका ।

ण बलामोडीजोग्गा बालय पेम्मं खु हणइ बलमड्डा ॥ ७६ ॥ [९२]

विग्गाइविआया जुअदो कीडा बीलओ अ ताडङ्के ।

असणम्मि बीअओ बीजमलणखलयम्मि बीअजमणं तु ॥ ९३ ॥

विग्गाई । स्वार्थे के विग्गाइआ । तथा विआया युतौ कीटौ । यदाह । यौ
10 कीटौ संलग्नौ भ्रमतो विग्गाइआ ख्यातौ ॥ यस्तु । विग्गाइआ विआया । इत्य-
भिमानचिह्नसूत्रे सति विग्गाइआ चलाचित्तेति व्याचष्ट उदाहरति च । यथा ॥

जहिमं तिरो वईए गुलुगुंछिअ गोविआ पुलोएसि ।

विग्गाइआइ काहिसि कायं तह कामवाणाण ॥ ७७ ॥

इति । स महासाहसिकः । यदभिमानचिह्नेनैव स्ववृत्तावुदाहृतम् ॥ यथा ॥

L. 1. C बलमड्ड BF °मुहो कलिः । ति बड° वि° torn off in G. BF बडइ C बडबडइ X बलबडइ. L. 2. G बाहिरिति X नोक्तौ. L. 3. G बालउ X बालउ X वणिगपुत्र Z वणिक्पुत्रः In G पुत्रः । बाउली प is torn off. BFX बप्फाउलीशब्दौ C बप्फाउल° Z बप्फाउलबाउली° G बप्फाउलीबाउलीश and then torn off to अ व्व l. 6. L. 4. Z °हुंतो° BCFXZ °ष्ट्या° L. 5. BCF °बप्फाउलिआ X °बप्फाउलीया Z °बप्फाउलिआ B बहुमुहु BF °ल्लिय Z °ल्लियं CX °ल्लिया च BF तुण्हिका. L. 6. CX न C 2. hh. व CX om. व Z बलामोड्डी° C बाडय X बडय. L. 7. AB EF °विआया C 1. hd. X °विआ C 2. hd. °विआया Y °विआआ Z °विआय AEXYZ जुअदो Z कील AZ बीलउ BF विलओ C बीडओ X बलउ EXYZ च. L. 8. X असणम्मि BFY बीअओ X बीअउ BF °खलयं विअ° Y °खिलियम्म बीअ° Z बीअंजमणं. L. 9. B विग्गाइ cdd. °इया BXZ विआया C (F !) विआया From आया to चित्त° l. 12 torn off in G. CXZ युतौ द्वौ कीटौ (C कीयै misread for कीटौ). X यो for यौ. L. 10. BF भ्रमतः CX भ्रमतौ BCFZ °इया Z इत्यारुयौ तौ for ख्यातौ BCFXZ °इया From विग्गाइआ to सति l. 12 omitted in X. BFXZ विआया C विआविआया L. 11. Z इति अभिमान° cdd. °इया B इने चल° X बलचित° CX °चित्तता चेति. cdd. व्याचष्ट C om. च. From च to ह्येनैव l. 3 next page torn off in G. L. 12. CX जहयं D जाहयं Z जहमं cdd. °ल्लिय BFZ गोविआ C गोविआए लोएसि X मोविआए लोएसि Z पलोएसि. L. 13. BFXZ °इयाइ C °इयाडयाइ BFZ जाहिसि BF कामवाणाण CX कामवाणाण Z कामवाणाणेति. L. 14. C om. स BF om. चद् BF स्ववृत्त्यावु° From यथा to बीलओ l. 3 next page torn off in G.

सम्भावसंदिआओ णिच्चं चिअ संगयाउ होज्जाह ।

ण मुअन्ति एकमेकं पुत्तय विग्गाइआओ वि ॥ ७८ ॥

अत्र विसकण्ठी बलाकेति संस्कृतसमत्वाच्चोक्तः । बीलओ ताडङ्कः । बीअओ असनवृक्षः । बीअणो इत्यन्ये । अत्र बीहइ विभेतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । बीअजमणं बीजमलनखलम् । अत्रापि बीलयबीअजमणशब्दौ दन्त्योष्ठ्यादी केषां- 5
चित् ॥ यथा ।

विग्गाइआ वि हु वरं विणा पिअं बीलएहि किं इत्थ ।

इअ बीअजमणबीअयतलम्मि सलहइ विआइअं बाला ॥ ७९ ॥ [९३]

बुत्ती पुप्फवईए बुक्का मुट्ठीइ बुक्कणो कागे ।

विन्दम्मि बुंबुअं बुंदिणी कुमारीसमूहम्मि ॥ ९४ ॥

10

बुत्ती ऋतुमती । बुक्का मुष्टिः । त्रीहिमुष्टिरित्यन्ये । बुक्कणो काकः । बुंबुअं बृन्दम् ।
बुंदिणी कुमारीसमूहः ॥ यथा ।

अज्ज वि ण हु बुत्ती सा बुंदिणिमज्झम्मि खेलए मुद्धा ।

दासीबुंबुअबुक्को विअ बुक्कण मा खु होहि उतालो ॥ ८० ॥

L. 1. °संदिआओ CX °संदिआउ Z निच्चं *add.* चिय (X विय) B संगयाउ Z हुज्जाह.
L. 2. C णै Z न BF मुअंति C मुअंति X मुअंति एकमेकं BF पुत्तिय *add.* °इयाओ
(X °इउउ). L. 3. B विसकण्ठी C (F !) विसकण्ठी B संस्कृते सम° BF बीडओ C
बाडओ G बीलउ XZ बीलउ G ताडेकः BFX बीअउ From ओ to णशब्दौ l. 5. torn
off in G. L. 4. BF सन° Z असनसंज्ञो वृक्षः l बीयणो X इत्यान्ये B विभेति धात्वा°
L. 5. Z बीयजमणं X °मलण° C °संलं Z बीयजमण° CZ दन्तो° B °ष्ट्यादौ X
दन्त्येष्ट्यादी Z °ष्ट्यादी From षांचित् to ईए l. 9 torn off in G. L. 7. BCFZ
°इया X °ईया BFX धरं REZ पियं C बाल° CXZ °एहि C किं एहिंत्थ. L. 8.
BCFXZ इय Z बीयजमणबीयय° BF °बीअयसमिलं C सलहइ यं बाला BFXZ वियाइयं
X .. लं for बाला. L. 9. B पुप्फ° EXZ पुप्फ° D °वइए A वुट्ठीइ G वुट्ठीइ X मुट्ठीइ
From कागे to मूहः l. 12 torn off in G. L. 10. A बिंदुम्मि C (F !) विंदंमि
A बिंबुअं BF बिंबुअं C बिंबुअं X बिंबुअं Z बिंबुयं L. 11. C 1. hd. °मता X
बुक्कणो Z कागः C बिंबुअं BCFZ वृंदं X वृदं. L. 12. B बुदिणी L. 13. B
अज्ज C अज्ज From ची to शेष° l. 1 next page torn off in G. B °मज्जंमि C
(F !) °मज्जंमि C (F !) X मुद्धा. L. 14. BF °बुंबुअं C °बुंबुयउक्को Z °बुंबुयमुक्को
X °मुक्को *add.* विय C खु ओ होहि. X उतालो.

अत्र । बुक्कइ गर्जति । बुड्डइ मज्जति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [१४]

बुक्कासारो भीरु बुलंबुला बुब्बुए चेअ ।

बेली थूणा बेडो तरीइ मंसुम्मि बेडुबोडुरया ॥ १५ ॥

बुक्कासारो भीरुः । बुलंबुला बुद्धदः । बेली स्थूणा । बेडो नौः । दन्त्योष्ठ्यादिरयं
5 केषांचित् । बेड्डा तथा बोडुरं श्मश्रु ॥ यथा ।

रे बेडिअसुअ बोक्कडबोडुर किं तुज्झ उग्गया बेड्डा ।

णइजलबुलंबुलाओ बुक्कासारो सि बेलिबिडिओ वि ॥ ८१ ॥ [१५]

धम्मिट्ठयम्मि बोडो बोव्वं खेत्ताम्मि चूचुए बोंडं ।

छागम्मि बोक्कडो बोदरं पिहू पवहणम्मि बोहित्थो ॥ १६ ॥

10 बोडो धार्मिकः । तरुण इत्यन्ये । बोव्वं क्षेत्रम् । बोंडं चूचुकम् । बोंटणं इति
शीलाङ्कः । बोक्कडो छागः । बोदरं पृथु । बोहित्थो प्रवहणम् ॥ यथा ।

बोडाण पुण्णबोव्वे बोदरसंसारसिन्धुबोहित्थं ।

अवलम्बन्ताण समं वरबोंडा बोक्कडि व्व पडिहाइ ॥ ८२ ॥ [१६]

L. 1. X पअत्र C बुड्डताः । इ (sic) 2. hd. बुड्डताइ X °पूकाविति. L. 2. E
बुक्को° BCEF भीरु From भीरु to नौः l. 4. torn off in G. A बुलंबुला Y °बुला A
बुट्टुए BF बुब्बुए C बुक्कए 2. hd. बुक्कए E बुक्कए X बुब्बुए Y बुक्कए Z बुब्बुए A चेव
BF वेय CYZ चेय. L. 3. A छूणा A बिडि° BE बेडि° C बेंडं X बेडुरया (om.
बोडु) A °बोदरया BYZ °बोण्टरया C बोडरिया F बाण्टरया. L. 4. C भीरु X
बेडा. Z दंतो° BGXZ °पृथा° L. 5. C बेडो X बेडा From तथा to वि l. 7. torn
off in G. B बेण्टरं CX बोण्डरं F बण्डरं Z बोण्टरं CX श्मश्रु. L. 6. BFZ बोडेय° C
बेडियमुय X बेडियसुय Z °सुय B बोक्कडबोण्टर C बोक्कडबोण्डर F बाक्कडवाण्टर X व्वोक्कडबोंडर
Z °बोण्टरं C तुज्झय X बेडा Z बोड्डा. L. 7. B °बुलंबुलाओ Z °बुलुबुलाओ X° बुलाउ
C °ला उक्कासारो X बुक्कामा° BF °विडिओ C बिडिउ D °विडिउ X °विडिउ Z °विडिओ.
L. 8. C °ट्टु° G °ट्टु° X °ट्टि° E बेडो G बोट्टो X बेडो AY बोच्चं BCFX बोच्चं Z
बाव्वं E खित्त° BF वूचुर C चुचुर E चुचूर Z बुब्बुए G चच्चु and then torn off to म्मि
बोक्क° l. 9. A बोटं BF बोटं C बोडं E बोण्डं X बोटं Y बोटं Z बोण्टं L. 9. C बुक्कडो
AXZ बोदरं G बोंदरं BFX पिहू C °हूए वह° From णम्मि to बोंटणं l. 10. torn off in
G. A बोहे° EX बोह° L. 10. BCFX बोच्चं Z बोव्वं BF बोंटं X बोडं CZ बोण्टं
C चुबुकं B बोटणमिति CZ बोंटणमिति G बोंटणमिति X बोडणमिति The correct reading
is probably बोंडणं इति. L. 11. G बोंदरं Z बोंदरं C पृथुः BF प्रवहणः L. 12.
Z °बोव्वे X °बोचे In C बोव्वे, in G बोव्वे to हित्थं torn off. C बोदरसं Z बोंदर°
L. 13. BF अवलंबन्ताण G °लंबन्ताण समः BZ °बोण्टा C °बोण्ट FG °बोण्टा C व्वोक्कडि
च पडिच्च पडिहाइ 2. hd. व्व for च X पडिहाय.

सम्मज्जणीइ बोहारी बोहहरो अ मागहए ।

बहुणो चोरे धुत्ते अ सुहयपणसेसु बाणो अ ॥ ९७ ॥

बोहारी संमार्जनी । वउहारी इत्यन्ये । अत्र । बोल्लइ कथयति । इति धात्वा-
देशेषूक्तमिति नोक्तम् । बोहहरो मागधः ॥ यथा ।

बोहहरमङ्गलझुणीइ झत्ति मिहुणाण उट्टुमाणाण ।

5

रयतुट्टहारमुत्ता उअ बोहारीहरीउ गेण्हन्ति ॥ ८३ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

बहुणो चोरो धूर्तश्च । बाणो सुभगः पनसश्च ॥ [९७]

विंबोवणयं खोहे विकारऊसीसएसुं च ।

चुम्बिअकिडीसु बुंदी बुंदीरो महिसगरुएसु ॥ ९८ ॥

10

विंबोवणयं क्षोभो विकार उच्छीर्षकं चेति व्यर्थम् । बुंदी चुम्बनं सूकरश्च । बुंदीरो
महिषो महांश्च ॥ [९८]

रूवमुहतणुसु बोंदी भूसिअआडोवएसु बोंगिल्लो ।

भल्लू रिच्छे भगं लिच्छे भंभी अ असईए ॥ ९९ ॥

बोंदी रूपं मुखं शरीरं चेति व्यर्था । बोंदं मुखमित्यन्ये । बोंगिल्लो भूषित 15
आटोपश्च ॥

- L. 1. BF सम्मज्जइ C सम्मज्जणीइ EX °णीए G °ज्जइणी *add.* य X मागहिए EXY
add here अथानेकार्थाः. L. 2. BF बहुणे X बहुजणो A बहुणो भोगे धुत्ते घो BCEF
GXYZ य X सुहयपवणेषु Z °पसणेषु A बाणे *add.* य. L. 3. B सम्मज्जनी X सम्मा-
ज्जनी CX बहुहारीत्य° GZ °रीत्य° X बोल्लइ C *om.* इति GXZ °यतीति. L. 5. B
°ज्जुणीइ X °डुणीइ BF ज्झत्ति C झत्तं X मिहुणेण C उट्टुमाणाण GZ उट्टमा. X मुट्टमाणो.
L. 6. X रयमुट्टहार° C °सुत्ता *add.* उय C बोहरी° BF गिण्हंमि CX गि°. L. 7. *om.*
A. L. 8. X चोरो BF पनसवृक्षश्च X पवनश्च. L. 9. C वणियं Z °वयणं ABF
GXZ °उसीसएसुं (X °सु) C °उसीसु° EY °ओसी. L. 10. ACE (F ?) YZ
चुंबिय° BG चुंबिय° X चुंबिय A °किरीसु C °कीडीसु BF °किडी C बंदी EX बुदी E बुदीरो
X बुंदारो A गुरुएसु. L. 11. BF विंबो° G विंबो° G उत्थीषकं Z उच्छीर्षं X चुंबनं.
GZ सूकरश्च BF बुदीरो G महाश्च. L. 13. BF रूव° E रूव° A °मुह° C 1.
hd. °मह° 2. hd. °सुह° C तणसु AE बोदी ARCFGXYZ भूसिय° E भूसिआडो°
C °आरोविएसु A बोंगिल्ले BF चोंगिल्लो CE °ल्ला X *adds here* ॥ अथ भादिः ॥ Y
॥ भकारादिः ॥ L. 14. BF लिच्छे C रेच्छे *corr.* 2. hd. X लिच्छे EXY य C असईए.
L. 15. BF बोदी C सुखं B शरीरं BF व्यर्थाः CGXZ व्यर्थं BF बोंदं C बोदं सुखमि° B
बोंगिल्लो X बोंगिल्लो. B भूषितः L. 16. BF आरोपितश्च CX आरोपितश्च ।

॥ अथ भादिः ॥

भलू ऋक्षः । भगं लिप्तम् । भंभी असती ॥ यथा ।

भलूसरिच्छकेसे पडम्मि अलसे सयालुए भंभी ।

चन्दणरसभगतणू उववइमहिसरइ जुण्हीए ॥ ८४ ॥ [९९]

5 भंभा भेरी भव्वो वहिणीतणए वइङ्गणे भंडं ।

भंडुं मुण्डणए भदं आमलयम्मि भट्ठिओ कण्हे ॥ १०० ॥

भंभा तूर्यविशेषः । भव्वो भागिनेयः । भंडं वृन्ताकम् । भंडुं मुण्डनम् । भदं आम-
लकम् । भट्ठिओ विष्णुः ॥ यथा ।

कयभंडुसिरो भंभासदो रे भव्व लिहइ तुह जणओ ।

10 भट्ठिअभत्तिविउत्तो भदयएगारसीइ भंडाइ ॥ ८५ ॥ [१००]

वरुअम्मि भमासो भलुंकी भसुआ भुरंडिआ य सिवा ।

पखलन्तम्मि भलंतं कलहावत्तेसु भंडणभममुहा ॥ १०१ ॥

भमासो इक्षुसदृशतृणम् । भमसो इति धनपालः । भलुंकी भसुआ भुरंडिआ इत्येते
त्रयोऽपि शिवावाचकाः । अत्र भुरंडिआशब्दो भुकारादिरर्थानुरोधात्पठितः । भलंतं
15 प्रखलत् । भंडणं कलहः । अत्र भसलो भ्रमर इति भ्रमरशब्दभवः । भरइ भलइ
स्मरतीति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । भममुहो आवर्तः ॥ यथा ।

L. 1. om. A. L. 2. B रुक्षः X भ्रं. L. 3. BZ °सरिच्छ° BCF °केसे X
पयंमि BF सुयालुए. 4. G जण्हाण. L. 5. C भच्चो G भव्वा AB वहिणी° G वहिणि°
X वहितए AGZ वयंगणे ABCFYZ भंडं which is probably equally correct;
see Amarakos' a II, 4, 4, 2. G भंडं E भण्डं X भंटे. L. 6. CGXZ भंडं E भण्डुं
From णए to नम् l. 7. om G. A भट्टं Z आमलियंमि BEFY भट्ठिओ C भच्चिओ X
भदिउ Z भट्ठिउ. L. 7. C भच्चो CXZ भंडं B भुडं CXZ भंडं F भुडं. L. 8. BC
FX भट्ठिओ (X °उ) G भट्ठिउ. L. 9. CGZ °भंडं C भस्तासद्धा C (G!) भच्च X
जणिउ Z जणउ. L. 10. BCFX भट्ठिय° CX °एगारि° C °सीइ G °रासीइ cdd. भंडाइ.
L. 11. ABCF वरु° E चरु GZ वरुयम्मि A भलुंकी X भल्लुकी ACEGXZ भसुया Z.
भसुया CE भुरंडिया ABFGXYZ भुरंडिया X सिवो. L. 12. E पखलल° X पखललं A
कलहव° CZ भंडणंभमुहा X ° भमुहा. L. 13. CZ °सदृशं वृणं X समसो C om. इति
BF वनपालः G भल्लुकी BFZ भसुया. CGX भसुया C भुरं° X भुरं° BCFGXZ
°डिया L. 14. BF शिवाचकाः C भुरंडिया° BFGZ भुरंडिया° X भुरंडिय° C भकारा°
B °यानुपरोधाप° G भलंतं X भलं L. 15. BF प्रखलतो X भंडणो. C भसरो BFX
om. भ्रमर इति BF भरइ लइ (sic) GZ भलइ भरइ स्म° L. 16. BF° देशेषूक्ताः
om. इति नो° G भममुहो CX भममुहो.

भंडणभममुहपाडिअं पेक्खिअ भल्लुंकिआइ सह भसुअं ।

णेइ भमासभलंतं तुह हयवेरिं भुरुंडिआ अण्णा ॥ ८६ ॥ [१०१]

भद्दाकरिभद्दसिरी दीहमलयजा भरोच्छयं तालं ।

भयवग्गामो मोढेरयम्मि जेह्वहिणीवई भाओ ॥ १०२ ॥

भद्दाकरी प्रलम्बः । भद्दसिरी श्रीखण्डम् । भरोच्छयं तालफलम् । अत्र भम्मडइ 5
भमाडइ भमडइ भ्रमतीति धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । भयवग्गामो मोढेरकम् । भाओ
ज्येष्ठभगिनीपतिः ॥ यथा ।

भद्दाकरिभुअदण्डं भयवग्गामम्मि भद्दसिरिहत्थो ।

वीरजिणमच्च भाउअ भरोच्छयफलं चयणसुरसेवं ॥ ८७ ॥

अत्र भाइ बिभेतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [१०२]

10

भासलभाविअभाउज्जा दित्तगहिअयभाउजायासु ।

भासुंडी णीसरणे भाउअमासाढगोरिऊसवए ॥ १०३ ॥

भासलं दीप्तम् । भाविअं गृहीतम् । भाउज्जा भ्रातृजाया । भासुंडी निःसरणम् ।
भाउअं आषाढे गौर्या उत्सवविशेषः ॥ यथा ।

ओ पिच्छ जारभाविअसंकेआ मयणअग्गिभासलिआ ।

15

भाउअमिसेण भवणा भासुंडइ तुज्झ भाउज्जा ॥ ८८ ॥ [१०३]

L. 1. BF °भममुहं प° C °सुह° X °भमुह° *edd.* °पडियं BFX पेक्खिय CGZ
विक्रिय G भल्लुं X भल्लुं *edd.* °क्रियाइ G भसुयं X भसुहं Z भमयं. L. 2. X भगा-
इमभलंतं Z भमासलभंतं BCF भुरुंडिया GXZ भुरुंडिया C 1. hd. अत्ता 2. hd. GZ अत्ता.
L. 3. BGZ भरोत्थयं X भगाच्छयं. L. 4. X भयवग्गामो Z भगवग्गामो EX
जिट् AGXYZ °वहि° E °बई AGZ भाऊ X भाउ. L. 5. BF सद्दाकरी अलंबः
C *om.* भद्दा° प° G प्रलंबः Z प्रबंधः BF भद्दसिरी CX °री चन्दनं । BF सरोत्थयं XZ °त्ययं.
X *om.* from अत्र to नोक्ताः । 6. L. 6. B भमाडइ भमाडइ भमड भ्रमति । एते C मोढे
मोढेरकारव्यं स्थानं XZ मोढेरकारव्यं स्थानं GX भाउ L. 7. BGX ज्येष्ठ° L. 8.
X भद्दाकरि° BF °करिसुअं C °भुयं G °दंड Z °भुअंदंडं C °ग्गामंसि. L. 9. BF भाअय
CGXZ भाउय C भारोत्थयं G भरोत्थयं X भरोत्थयं Z भारोत्थयं G चयंतुं Z चयंतुसुरसुरं
BF °णसुसेवं. L. 10. B बिभेति इति G बिभे°. L. 11. *edd.* °भावियं BF
°भाउण्णा (?) *edd.* °गहियं (Y °ही°) against metre. L. 12. BF भासुंडी B,
C 2. hd. F भाओभ्रमा° EGXYZ भाउय°. L. 13. G *om.* भा° गृ° BCFXZ भाविं
C भातृ° C 1. hd. भासुंडी. L. 14. GXZ भाउयं B आसाढो X गौर्या. L. 15.
GXZ उ Z पिच्छला C जाभाविआ° BFGXZ °भावियं *edd.* °संकेया BF °भासलिआ C
°भासलया X °लिया. L. 16. CXZ भाउयं C भासुंड BF तुज्झ आउज्जा X आउज्ज.

भायलभासिअभाइल्ला जच्चतुरंगदिण्हल्लिएसु ।

भावइआ धम्मिअगेहिणीइ भिंगं च कसिणम्मि ॥ १०४ ॥

भायलो जात्यतुरंगमः । भासिअं दत्तम् । भाइल्लो हालिकः । अत्र भाइरो भीरुरिति विभेतेभदिशे तृन इरे सिद्धमिति नोक्तम् । भावइआ धार्मिकगृहिणी । भिंगं कृष्णम् ॥ यथा ।

5

इन्दिअभायलविवसो भावइआण णिअडे भम तुमं मा ।

भाइल्ला ताहि भासिअसावो कह होसि पाव भिंगमुहो ॥ ८९ ॥ [१०४]

भिसिआ विसी भिसंतमणत्थे चीरीइ भिंगारी ।

वारम्मि भित्तरं टङ्काच्छिण्णे भित्तिरूवं च ॥ १०५ ॥

भिसिआ वृषी । भिसंतं अनर्थः । दीप्तार्थस्तु भासोर्भेस इति धात्वादेशे सिद्धः ।

10 भिंगारी चीरी । मशक इत्यन्ये । भित्तरं द्वारम् । भित्तिरूवं टङ्काच्छिन्नम् ॥ यथा ।

भिंगारिसंकुलभित्तिरूवगुहभित्ते वसन्ताणं ।

भिसिआपरिगगहाणं मुणीण कत्तो भिसंताइं ॥ ९० ॥ [१०५]

भुजे भुअं छुहाए भुक्खा कोलम्मि भुंडभुंडीरा ।

भुत्तूणो भिच्चे भुरुहुंडिअमुद्धल्लिए चेअ ॥ १०६ ॥

- L. 1. X भायल° Y भाअल° cdd. °भासिय° Y °भायल्ला Z जव्व° E °तुरंग° GZ °दिन्न°. L. 2. cdd. °इया B धम्मिय° C E F G Y Z धम्मिय° C °गेहणीइ C भिंगं X भंगं A omits the whole verse. L. 3. B F भायलो C भायजो C 1. hd °तुङ्गः 2 hd. X °तुङ्गः cdd. भासियं. B F भसइरो CX भायरो Z भाइरे X भीरुरिति L. 4. G विभेतेभदिशे X विभेते° CX तुन X इतरे for इरे. cdd. °इया B C F भिंग. L. 5. CGXZ इंदिय° B F G Z °भाइल्ल° X यल is given twice. C °दिवसो cdd. °इयाण B F णियरे CGZ णियडे X णिवभमडे for णिअडे GZ भव X om. from म in भम to भोसिअ incl. 1. 6. L. 6. B C F ताहि cdd. भासिय° X पाच. L. 7. cdd. भिसिया विसी X भसंत° GZ °णच्छे C 1. hd. भिंगरी. L. 8. B F, C 1. hd. वारम्मि A G, C 2. hd. Z दागम्मि E भित्तरं Z भित्तिरं Y डंक° A G Z °च्छिन्ने C °रूवं E °रूवं. L. 9. B भिसि CGXZ भिसिया F भिसी cdd. वृषी B G X Z भिसंतमनर्थः B दाप्ता° G भासेभिस इति °देशसिद्धः X सिद्धं L. 10 B F चारी C om. चीरी X चीरी is given twice. Z °भित्तिरं X भित्तिरूवं B C F °च्छिण्णं. L. 11. G °रूवं CX °गह° Z °भित्तिरे B F वसंताण X वसतण. L. 12. cdd. भिसिया° X मुणीमु Z कात्ता B G X °ताइ. L. 13. C 1. hd. तुअं Y भुयं X बुहाइ Z छुहाइं X Z भुड° B °भुंडीरा X °भुंडीरो. L. 14. B F भिच्चो Y भिभिच्चे Z भिब्बे B F भुंहडियम्° A C E G X Y Z °हुंडिय° A B G °ट्टुल्लिए (?) F °ट्टुल्लिए E ट्टुरिए A B F चेच C चया G Y Z चेव.

भुअं भूर्जम् । भुक्खा क्षुत् । भुंडो तथा भुंडीरो सूकरः । भुत्तूणो । ओत्संयोगे इति भोत्तूणो इत्यपि । भृत्यः । अत्र । भुमइ भ्रमति । भुलइ अश्रयति । भुक्कइ भषति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । भुरुहुंडिअं उद्धूलितम् । भुरुकुंडिअं इत्यन्ये ॥ यथा ।

धूलिभुरुहुंडिआ जे भुक्खाए भुअकिसा य भुत्तूण ।

किं जाएहि बहूहि वि भुंडीरोहिं च तेहि भुंडीए ॥ ९१ ॥ [१०६]

5

भुओ अ जन्तवाहे भूअण्णो किट्ठखलजण्णे ।

भूमिपिसाओ ताले भयालुए भेडभेज्जभेज्जलया ॥ १०७ ॥

भूओ यन्त्रवाहः । भूअण्णो कृष्टे खले यज्ञः । भूमिपिसाओ तालः । भेडो भेज्जो भेज्जलओ त्रयोऽप्येते भीरुवाचकाः । भेडशब्दो भेरशब्दभवोऽप्यस्ति ॥ यथा ।

भूमिपिसाए भूअं चडिअमभेडं बहू णिएऊण ।

10

भूअण्णपिक्खणमिसा अमेज्जला जाइ भेज्ज व्व ॥ ९२ ॥ [१०७]

भेरुंडो दीवी भोअभोइआ भाडिगामपवरेसु ।

अहियारिसम्बले भोल्लयं च भारुण्डयम्मि भोरुडओ ॥ १०८ ॥

भेरुंडो चित्रकः । भोओ भाटिः । भोइओ ग्रामप्रधानम् । भोल्लयं प्रबन्धप्रवृत्तं पाथे-यम् । भोरुडो भारुण्डपक्षी ॥ यथा ।

15

L. 1. BCF भूअं X भूयं भूर्व । C भूर्या Z भूर्व CX भुंडीरो G सूकरः । भुत्तूणो भौत्तूणो X भूत्तूणो. *add.* उत्संयो C °ग G *om.* इति भो° L. 2. B भूत्तूणो G भुमति for भ°. CGZ भ्रस्यति X *om.* °श्रयति । भुक्क C भक्कइषति 2. *hd.* इषति L. 3. C °देष्का From इति to रुकुंडिअं torn off in G. BF हुंडियं CXZ °हुंडियं B उट्ठू B भुरुकु° *add.* °डियमित्य° (X °त्वा°). L. 4. Z धूलिभुरं BF °हुंडिया CGXZ °हुंडिया X ये for जे GZ °किसा ए C भोत्तूण. L. 5. In G जा° ब° वि is torn off. BCFX जाएहिं BZ बहूहिं C (F!) बहूहिं Z *om.* वि X भुंडीरोहिं व *add.* तेहिं. L. 6. From भूओ to डभेज्ज° l 7 torn off in G. C 1. *hd* X भूड Z भूयो ABCFYZ य X जत° E °बाहे BCF किट्ठ° BF °जल° L. 7. Z भूमिपिसाओ AX °साड BF भयालुए Z भयालुए X भेडभेज्ज° BCEFGZ *om.* भेज्ज. L. 8. GX भूड X यन्त्रवाहनः । भूयण्णो णे BF कृष्णे From णे to पिसाए l. 10 torn off in G. X भूमिपिपिसाड. L. 9. BF भेयलओ X भेजलउ Z त्रयोऽप्यमी C भेरिशब्द° X °शब्दोभवो. L. 10. BF त्रुअं GXZ भूयं *add.* चडियम° G °मभेयं CZ बहू CX निएऊण From ण to च l. 13. torn off in G. L. 11. Z भूयण्ण° C भेक्ष BF व C व्वा 2. *hd.* च्वा. L. 12. XZ भोय° CXYZ° भोइया. L. 13. CEYZ अहियारि° BF °संचले CXZ °संवले X भोल्लयं E भारुडम्मि X भारुंडम्मि BGXZ भोरुडउ. L. 14. C भेरुंडो X भेः रुंडो (sic) From रुंडो to विअ l. 1. next page torn off in G. X भोड XZ भोइउ. Z प्रबंधवृत्तं L. 17. CXZ भोरुंडो B °डो भारुंडो पक्षी X भारुंड° Z भेरुंड°

अणुतिथं कयमोआ एकमुहीहविअ भोल्लयं लेह ।

भोइअभेरुंडा दोमुहभोरुडयाण पेच्छह अवायं ॥ ९३ ॥ [१०८]

॥ अथानेकार्थाः ॥

छिण्णसिरवन्दिभूसासहिदोहिस्सेसु भंडो अ ।

5 भंडी सिरीसरुक्खो अडई असई अ गड्डी अ ॥ १०९ ॥

भंडो छिन्नमूर्धा मागधो मण्डनं सखा दौहित्रश्चेति पञ्चार्थः । भंडी शिरीषवृक्षोऽयम् । असती गन्त्री चेति चतुर्थार्थाः ॥ [१०९]

भंभलसदो अप्पिअजडेसु भित्तं च देरगेहेसु ।

साणे सुरमाणे भुक्कणो अ आणतरिचेडिआ भेली ॥ ११० ॥

10 भंभलं अप्रियम् । भंभलो मूर्खः । भित्तं द्वारं गृहं च । भुक्कणो श्वा मयादिमानं च । भेली आज्ञा वेडा चेटी चेति त्र्यर्थः । वेडायां भेलओ इत्यपि केचित् ॥ [११०]

॥ अथ मादयः ॥

मंती विवाहगणए मंठो सण्ठे पिहाणिआ मंडी ।

मंचो बन्धे मग्गो पच्छा मच्चं मले मलो सेए ॥ १११ ॥

15 मंती विवाहगणकः । मंठो शठः । मंडी पिधानिका । मंचो बन्धः । मंठो बन्ध इति केचित्पठन्ति । मग्गो पश्चात् । मच्चं मलः । मलो स्वेदः ॥ यथा ।

L. 1. C °तिच्छं (?) कयं भूआ Z °भोया इक्क° X एकमुह° (om. ही) cdd. °हविय C om. भोल्लयं लेह BF भोल्लय X लेहा. L. 2. BCFXZ भोइय° In G from अमे° to ड्डी अ l. 5 torn off. C भोइयभेडा B °भेरुंडयाण C (F !) X °भेरुडयाण BCF पेत्थह Z अवीअं. L. 3. om. A. L. 4. Z छिन्न° BCF °सिरचंदि° Z °वंदि° C °त्तेसुं AEXYZ च. L. 5. B अडई cdd. य (twice) C गंडि या G ट्ठी च. L. 6. Z छिन्नमूर्धा C मागधो From मागधो to मातुलानी° l. 4 stanza 112 torn off in G. C संख्या C पञ्चार्थाः X शरीष° cdd. °वृक्षः BZ अटवी C (F !) अडवी X अडई. L 7. BFX मंती BCFXZ चतुर्थः. L. 8. cdd. अप्पिय° (X as above) BF व ACXZ दार° BF °देहेसु. L. 9. X सुरमाणो cdd. य (Z अ) A °भरि° A °भेडिया CEXYZ °चेडिया X भल्ली Z भेडी. L. 10. CXZ मूर्खः. L. 11. BF भेलिया C भेला X भल्लीआ for भेली C वेडा 2. hd. चेडा C वेडी 2. hd चेडी C त्र्यर्थः X त्र्यर्थाः BF चेडाय C वेडायां 2 hd. चे° X भेलउ. L. 12. om. A. Y has only मकारादिः. L. 13. E विवाह° A मंडो AEX संठे but see Hemach. Abhidhānacintāmaṇi V. 376 com. BF पिप्सा cdd °णिया Y om. from आ in णिआ to मग्गो incl l 14 A मंडी L. 14. C. 2. hd. मंठो E मंचो B वंधे Z पेत्था C. 1. hd. मच्चं Z मच्चं X om. मले. L. 15. BF मंचो X om. मंडो शठः C om. मंचो बन्धः BF मंडो मंध L. 16. Z मच्चं B मल. B खेदः X श्वेदः

मंडीइ हणेमि सिरं जं मुण्डेऊण धम्मजायमलो ।

रे मंचजोगमच्चिअ मंतिं पुच्छेसि मग्गओ मंठ ॥ १४ ॥ [१११]

सिद्धविहीणे मट्टो मट्टमराला य अलसम्मि ।

मंखोऽण्डे मम्मी मल्लाणी मामा य मामीए ॥ ११२ ॥

मट्टो श्रृङ्गविहीनः । मट्टो तथा मरालो अलसः । मरालो हंस इति सातवाहनः । 5
मंखो अण्डः । मम्मी मल्लाणी मामा त्रयोऽप्यमी मातुलानीवाचकाः । मामीशब्दोऽपि
देश्यः । पर्यायभङ्ग्या तूपात्तः ॥ यथा ।

रेहसि मराल ण घरे मंखिल्लो मट्टमट्टउसहो व्व ।

इअ एस मम्मिमज्जे मामाहसिओ हणेइ मल्लाणिं ॥ १५ ॥ [११२]

मइराइ मई मइमोहणी अ सीमाइ मज्जमेराओ ।

10

सेले मऊ हटे मत्तल्लिमिणायाइ अक्खमे महरो ॥ ११३ ॥

मई तथा मइमोहणी सुरा । मज्जा तथा मेरा मर्यादा । मऊ पर्वतः । मत्तल्ली तथा
मिणायं बलात्कारः । महरो असमर्थः ॥ यथा ।

मत्तल्लिमुक्कमज्जो मउमेरावोसदंसिअमिणाओ ।

पिअइ मइं गइमहरो मुसली मइमोहणीकुडयहत्यो ॥ १६ ॥ [११३] 15

L. 1. B मडुइ B सिरं C जं ऊण BF मुडेऊण धम्म° X मुंडेऊण. L. 2. X
मंचजोगमच्चिय B °ग्गमं BCF °च्चिय Z °व्विय BX मंतिं Z पुच्छसि X मग्गाउ BF मंच.
L. 3. BF विट्ठणे मट्टो Y °विट्ठणे C मट्टमराला X मट्ट° E मट्ट From ला in °मराला to
मामीए omitted in X. L. 4. ABF मंखो डे CZ अंडे CZ मल्लाणी E मल्लाणी BF
मांसा C मा (sic) या E मामीए. L. 5. CX मट्टो C मरालो हंसः BF om. हंस
इति. L. 6. BF मंखो डः BF मल्लाणी X मा for मामा Z एते त्रयो पि for
त्रयोऽप्यमी X ऽप्येते BF मामीशब्दो dele मो before मी From ब्दो to ह्लाणिं l. 9 torn
off in G. L. 8. CXZ रहसि मराला C मट्टमट्ट° X मट्टमट्ट Z मट्टमट्ट° BF
°ओससहो C °ओसहे X °उसहे Z °उसहा C च. L. 9. cdd. इय BF °मज्जे ममा° C
मासा° CX °हसिउ हणेहि In G णिं is torn off. L. 10. X om. from मइराइ to
अ incl. BF मइरा A मइरइ C 1. hd. °मोहणा ABCFGYZ य E इ X सीमाय B
मज्ज° C (F !) मज्ज° In G from मज्ज° to मऊ l. 11. torn off. AXZ °मेराउ.
L. 11. BF सेले Z सेरे G ढ मऊ YZ °मिणाआइ G °मिणाआ; from इ to मत्तल्ली l. 12.
torn off. ABCF °याइ X म्मक्खमे Z महुरे. L. 12. C मइ X मइरामई तथा C
°मोहिणी B मज्जा. L. 13. X बलात्कारः L. 14. BF मत्तल्लिमुज्जो मऊमेरा° C
°मेरो BCFXZ °दंसिय° G °दंस; from अमि° to सली l. 15. torn off. X °मिणाउ.
L. 15. Z पियइ मइ X मयं C मयं गयमहरो.

मडिआ समाहयाए मउअं दीणम्मि पिउहरे महणं ।

मरुलो भूए मइअं च भच्छिए मंडलो साणे ॥ ११४ ॥

मडिआ समाहता । मउअं दीनम् । महणं पितुर्गृहम् । मरुलो भूतम् । पिशाचादि ।
मइअं भर्त्सितम् । मंडलो श्वा । ॥ यथा ।

5

काममरुलमडिआ सा मउआ महणम्मि वसइ मइअसही ।

तं मंडलो व्व कत्थ वि भमेसि जाणसि ण वेअणं तीए ॥ १७ ॥ [११४]

मडयंमयडा उववणे चण्डिलए मज्झओ चेअ ।

सिरमालोइ मआई मउली अ हिअयरसोच्छलणे ॥ ११५ ॥

मडओ तथा मयडो आरामः । मज्झओ नापितः । मआई शिरोमाला । मउली
10 हृदयरसोच्छलनम् ॥ यथा ।

मज्झय मच्छयगन्धिअ हवेइ मउली तुमं णिअन्ताण ।

महसि सुअन्धिमआई मडयठिअं तं कहं मयडवालं ॥ १८ ॥ [११५]

मंजीरं हिअीरे वल्लिविसेसे मयाली अ ।

जारम्मि महालो मंजुआ य तुलसीइ मंतुआ लजा ॥ ११६ ॥

- L. 1. *cdd.* मडिया Y मउयं X पिउह (*om.* रे) A °हरं. L. 2. C मरुलो X
मेरुलो Y भूते ABCFGXYZ मइयं E मईयं C साणो. L. 3. BF मंडिया XZ मडिया
C *om.* मडिआ स° In G म° is torn off. X °हताः BF पितृ । (sic) C 2. *hd.* मरुलो.
L. 4. BF मइइअं GZ मइयं X मईयं. L. 5. *cdd.* °मडिया X *om.* सा मउआ
GZ मउया *cdd.* मइय° C सहा, L. 6. G त मड° C च कच्छ C विअणं GZ वेयणं.
L. 7. BEF मंडअं Z मयड° C °मउडा X °मउया Z उववणे C चंडिलए GZ चंडि-
लए X चंडिलए A मज्जओ C मझ° GXZ °उ ACY चेय BFX वेय GZ चेव. L. 8.
BF मआए GXZ मयाई *cdd.* म (Y अ) BF हियरसो° ACEGXYZ हियय° Y °सुच्छ-
लणे. L. 9. GX मडउ C 2. *hd.* तथा मउडो X आरामः B मयओ C मइओ GX
मज्झउ B मयाइ C (F !) GXZ मयाई B सिर°. L. 11. BF मज्झ C मझय XZ
मत्थय° BFX °गंधिया C °गंधिया G °गंधअ C हेवेइ *cdd.* णियंताण. L. 12. C सुंयधि°
X सुंयधे° BCFXZ °मयाइ G °मयाइ BCFXZ °ठियं BF कयं मडय°. L. 13. *cdd.*
य. L. 14. BCF मंजुया ABCEFZ अ [!] G मंजुआ Y मंतुया.

मंजीरं शृङ्खलकम् । मयाली निद्राकरी लता । महालो जारः । मंजुआ तुलसी ।
मंजिआ इत्यन्ये । मंतुआ लज्जा ॥ यथा ।

तइआ मयालिगहणे मंजुअदलचुण्डिरिं रमसि सुण्हं ।

विरयसि मंतुअमिण्हि महाल मंजीरषल्लिओ कीस ॥ ९९ ॥ [११६]

करहम्मि महंगो मंडिल्लो पूवे लहुम्मि मडहं च ।

मउडी मुकुंडी मुरुमुंडो मोडो अ जूडम्मि ॥ ११७ ॥

5

महंगो उट्टः । मंडिल्लो अपूपः । मडहं लघु । मउडी मुकुंडी मुरुमुंडो मोडो इत्येते
चत्वारो जूटवाचकाः ॥ यथा ।

तीइ सुमुक्कुंडीए मुरुमुंडं णिअ वि किं सुमोडकए ।

मंडिल्लमत्त मोडसि मडहं णिअकुमउडिं महंगोठ ॥ १०० ॥ [११७] 10

मज्जोक्कमहिणवे मंगुसमुग्गुसुमुग्गसा णउले ।

मंगलमसिणा समरम्मा अग्घाडम्मि मउरमउरंदा ॥ ११८ ॥

मज्जोक्कं प्रत्यग्रम् । मंगुसो मुग्गुसू मुग्गसो त्रयोऽप्येते नकुलवाचकाः । मंगलं सदृ-
शम् । मसिणं रम्यम् । मउरो तथा मउरंदो अपामार्गः ॥ यथा ।

मंगुसमुअप्पमंगल मुग्गुसुमुग्गसिजुअं मसिणपुच्छं ।

15

मउरंदवणे मज्जोक्कमउरकण्ठयणहं हणन्तमहिं ॥ १०१ ॥ [११८]

L. 1. Z मेहालो BCF मंजिया for मंजुआ Z मंजिया. L. 2. G om. मंजिआ
इत्यं° BF मंतुया CX om. मंतुआ लज्जा. L. 3. cdd. तइया (Z as above) G
मंजआ° B °वुडिरिं L. 4. CX मंतुयमिं C मंजारपल्लीओ X °वडिउ G उ° L. 5. Y
करहम्मि X हागो for महंगो X लअम्मि C महं च. L. 6. BFG मउली BEF
मुकुंडी X मुकुंडी A मुरुमुंडो E मोडे BEFGXYZ य Y जूहम्मि. L. 7. X मंडिल्लो
X लघुः BF मुकुंडी GZ मुक्कुंडी X मुकुंडी मुरुमुंडो. L. 8. B om. मोडो X जूड°
L. 9. BF समुकुंडीए C सुमुकु° X सुमुक्कु° C मुरुमुंडं 2 hd. X मुरुमुंडं C नय X निय
Z निय G कि. L. 10. C मंडिल्लम (sic) C 1. hd. माडसि BCFX णियकुमउडिं
C महंगोच्च G महगोव्व XZ °गोव्व. L. 11. C मझो° X °महिणवेसुं A मंतुस° E
मंगुसु° A °मुग्गुमुग्गसा X °मंगुसमुग्गसा C मुग्गुस 1. hd. om. मुग्गसा 2. hd. मुग्गसो A
णउलो C णउले. L. 12. AX °मसूणा C °मसूणा EGYZ °मसूणा X समरंम्म A अघा°
C अग्घड° A °मउरंदा X °मउरिंदा. L. 13. C मझोक्कं BF गुभूसू CZ मुग्गसु G मुग्गसु
X मंगूसू CX मुग्गसो C प्येते X प्येत्तं. L. 14. X सदश cdd. मसूणं (X मसूणं)
X मउरंदो X अगार्गः. L. 15. CX °मंगुल X om. मुग्गसु C °मुग्गुसिं G °जयं
X °जूअं Z °जुयं cdd. मसूणं (X मसूणं) B °पुत्थं. L. 16. C मझो° BX मज्जोक्क°
C °कंठयणहं X °कंठयणह Z °महि.

मंतेल्लीमयणसलाया सालहिआइ मल्हणं लीला ।

मंधायमहायत्ता अड्डे पड्डे महेडो अ ॥ ११९ ॥

मंतेल्ली तथा मयणसलाया सारिका । मल्हणं लीला । मंधाओ तथा महायत्तो आढ्यः । महेडो पड्डः ॥ यथा ।

5 एन्तम्मि महायत्ते मल्हन्ती णवमहेडुरुहणयणा ।

पाढइ मंधायवहू मयणसलायापिएत्थ मंतेल्लि ॥ १०२ ॥

अत्र । मक्कडो जालकारकृभिः । मद्दलो मुरजः । इति मर्कटमर्दलशब्दभवौ । मलइ मडइ मड्ढाति । महइ काङ्क्षति ! एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [११९]

गव्वे मरट्टमडहरमडप्फरा मलहरो तुमुले ।

10 महिसंदो सिग्गुतरुम्मि महासद्धा सिवाए अ ॥ १२० ॥

मरट्टो मडहरो मडप्फरो त्रयोऽप्येते गर्वाचकाः । मलहरो तुमुलः । महिसंदो शिगुतरुः । महासद्धा शिवा ॥ यथा ।

महिस महिसंदमोडणमडहरिअ मडप्फरा मलहरेसु ।

हत्थिमरट्ट घरटे होसि महासद्धमोअणं सीहे ॥ १०३ ॥ [१२०]

15 मज्झम्मि मज्झआरं महाविलं खे महाणडो गिरिसे ।

मइहरमलंपिआ गामणिगव्वीसु तरुणे महालक्खो ॥ १२१ ॥

- L. 1. BF मतेल्ली C साहं X साला° ABCDEFXY °हियाइ GZ हियाए. L. 2. G मंधाअ° A महाअंता CY °महायत्ता BF अन्दे CEG अट्टे AC महेडो Y महेडो ABCDEF XY य. L. 3. BF मतेल्ली BF शारिका GX मंधाउ. BF महाअन्तो GZ महाअंतो. X महायत्तो. L. 4. BF आयः C आढ्यः BF महेशे CX महेडो. L. 5. BF इत्तंमि CX इत्तंमि Z एन्तम्मि GZ महाअंते X महामत्ते CX मण्हंती C णडइ X °महेडु°. L. 6. F पाढय CXZ मंधाइ° G om. मंधाय BFG °विए एत्थ C °पियच्छ BF मंतेल्लि. L. 7. G °कमिः X °कमि B मद्दलो CZ मुरज X मरुज GZ मर्कटमुरजशब्द°. L. 8. BF om. मडइ BF गुह्णाति C मुडइति G मड्ढाति X मुद्राति. L. 9. C °मरप्फरा E मडप्फरा G °मंड° A मडमलहरो G मडहरो X मलरो EX तुमुले. L. 10. X महिसिंदो E सिग्ग° X सिग्गु° A महासद्धा ABCFGYZ य. L. 11. C मडट्टो GZ मरट्टो X मरट्टो X पड्डुको C एते त्रयोऽपि X तुमुलः. B महिसिंदो G महिसिंदो L. 12. CX सिग्गु° L. 13. C °मोडणमडणमडह cdd. °रिय L. 14. C 2. hd. हच्छि° BCF थट्टे GXZ घरटे GZ °भोयण°. L. 15. A मज्झमि C 1. hd. मज्झंमि 2 hd. मज्झंमि A मज्झआरं C 1. hd. मज्झ° 2. hd. मज्झ° EGXZ मज्झआरं AEGZ महाविलं B गिरिसे. L. 16. X मइहरं Y मयहर° Z मद्दहरं G om from मइहरं to महाणडो 1. 1 next page BCEFGXYZ °दिया BF मामणि° E गोमणि° Z तराण.

मज्झआरं मध्यम् । महाबिलं व्योम । महाणडो रुद्रः । मइहरो ग्रामप्रवरः । मेहरो
इत्यन्ये । मलंपिओ गर्वी । महालक्खो तरुणः ॥ यथा ।

दिण्णा महाबिलचरीसमा पिआ तुह महाणडपिआए ।

मइहर मलंपिओ तो भमसु महालक्खमज्झआरम्मि ॥ १०४ ॥ [१२१]

णालिणीइ महावल्ली मडवोज्झा जप्पजाणम्मि ।

मत्तम्मि मत्तबालो तह महुमुहमासिआ पिसुणे ॥ १२२ ॥

महावल्ली नलिनी । मडवोज्झा शिविका । मत्तबालो मत्तः । महुमुहो तथा मासिओ
पिशुनः ॥ यथा ।

रे मत्तबाल महुमुह मडवोज्झाजोग्ग तुज्झ वि विओए ।

तम्मेइ महावल्लीसयणम्मि अमासिआ खु सा बाला ॥ १०५ ॥ [१२२] 10

कुसुमरए मयरंदो मम्मणिआ नीलमक्खिआए अ ।

मत्तालंबो तह मत्तवारणे महयरो णिउज्जवई ॥ १२३ ॥

मयरंदो कुसुमरजः । पुष्परसवाचकस्तु संस्कृतभव एव । मम्मणिआ नीलमक्षिका ।
मत्तालंबो मत्तवारणः । महयरो गह्वरपतिः ॥ यथा ।

कमलमयरंदगोरिं मत्तालंबे इमं ण जइ रमासि ।

मम्मणिआउलरण्णे महयरमिच्चो व्व ता वरं भमिउं ॥ १०६ ॥ [१२३]

15

L. 1. C मज्झं 2. hd. मइहं Z मज्झयारं cdd. °विलं (X as above) X याः मप्रवरो
GX महर BCFZ मेहर. L. 2. GX °पिउ BFGX गव्वी C गर्वः X महालक्खो.
L. 3. GZ दिन्ना CG °विलं X °बलं C °वरीं cdd. पिआ cdd. °पिआए. L. 4. CG
XZ °पिउ BFXZ °मज्झयां C °मज्झयां 2. hd. °मइहयां. L. 5. A नलिणीइ A
मडवेज्जो C °वोइस्सा E °वोइस्सा X °वेज्जो. L. 6. In G मत्तम्मि is written twice
ABCFGXYZ मत्तबालो BF मुहुमुहुं EGZ महमुहं C मुहुसुहं cdd. °मासिया.
L. 7. B नलिणी X णालिनी C वोइस्सा X °वोइस्से B शिविका G शिविका X सिचिका BF
मत्तबालो CXZ °बालो G मत्तबालो. C सहुमुहो 2. hd. सहुसुहो X मुहुमुहो GZ मासिउ
L. 8. BG पिशुनः. L. 9 cdd. मत्तबाल C मुहुसुह G महमुह X मुहुसुह C °वोइस्सा
C तुज्झ G om. वि CX वि उए G विउए (sic) Z चिओए. L. 10. B तंमेइ C °वल्ली
cdd. सिया cdd. बाला. L. 11. B कुसमरए C 1. hd कुसरए 2. hd. कुत्तमं ABFG
XZ °णिया C °णिया E मम्मिया cdd. °मक्खियाए ACEGXYZ य. L 12. BG
°लंबो E लम्बो E चारणे GZ महयरो Y महायरो BF णिउंजुवई Y णिकुंजवई. L. 13.
X मयरदो X पुष्परसं BX भंमणिया C (F i) °णिया GZ °णिया. L. 14. cdd. °लंबो
(XZ as above) GZ मयहरो. L. 15. BF °मइरिंदं G °गोरि G °लंबे CX न.
L. 16. BF मंमालियाउसरण्णे CGXZ °णियां GZ °रन्ने BCFX महअरिं GZ महयरं C
1. hd. °भिव्वो Z °भिव्वुं In G °च्चो व्व is torn off C ता रवं स्रमिओ X भा for ता
BF भमिओ X भमिउ.

मज्झंतिअं च मज्झंदिणम्मि मग्गणिरो अ अणुगमिरे ।

मलवट्ठी तरुणीए महिसिकं महिसिणिवहम्मि ॥ १२४ ॥

मज्झंतिअं मध्यंदिनम् । मग्गणिरो अनुगमनशीलः । मलवट्ठी तरुणी । महिसिकं महिषीसमूहः ॥ यथा ।

5

मलवट्टिसमं कीलन्तयस्य मज्झंतिअम्मि वोलीणे ।

ओ वच्चइ महिसिकं इमस्स मग्गणिरो हवसु गोव ॥ १०७ ॥ [१२४]

भण्डम्मि महत्थारं मज्झिमगंडं च उअरम्मि ।

महुरालिअं परिचिए रयस्सलाए मयलवुत्ती ॥ १२५ ॥

महत्थारं भाण्डम् । महत्थारं भोजनमिति सातवाहनः । अत्र । मयगलो हस्ती ।
10 मयधुत्तो क्रोष्टेति मदकलमृगधूर्तशब्दभवौ । मज्झिमगंडं उदरम् । महुरालिअं परि-
चितम् । मयलवुत्ती रजस्वला ॥ यथा ।

उअह महत्थारसरिसमज्झिमगंडं पुलोइअ भुअङ्गं ।

वेसा संभलिमहुरालिअं पि ण रमेइ मयलवुत्तिमिसा ॥ १०८ ॥ [१२५]

मंगलसज्झं तह वीअवावसेसम्मि खेत्तम्मि ।

15

मणिरइआ कञ्चीए कन्दप्पे मयणिवासमित्तलया ॥ १२६ ॥

L. 1. A मज्जं C मज्जं 2 hd. मज्झं cdd. °लियं A om. च A मज्जं C मज्जं 2 hd. मज्झं C °दिणंमि A मग्गणिरो GZ मज्झान्निरो EXY च G अणुगमिरे (1) L. 2. C °वट्ठी BCEFGXY महिसिकं G महिसं X °णिवहम्मि. L. 3. C मज्झं 2. hd. मज्झं G मज्झं cdd. °लियं B मग् GZ °न्निरो From नुगमनं to हिंसिकं torn off in G. X मलवट्ठी cdd. महिसिकं. L. 5. C °वट्ठी Z कीलन्तयंम C मज्झं cdd. °तियम्मि CX वोलीणे. L. 6. CGX उ In G वच्चइ मं is torn off. CXZ महिसिकं B मग्गणिरो X मग्गणिरो GZ °न्निरो C हवसु. L. 7. From भण्डम्मि to ती l. 8 torn off in G. C भण्डम्मि महत्थारं A मज्झिमं C मज्झिमं BCF ओअरम्मि EXY उअरम्मि. L. 8. cdd. °लियं Y च परि A रयस्सला Y मडलं ABCFYZ °वुत्ती X °धुत्ती. L. 9. CG महत्थारं G भांडं । महत्थारं; from रं to श्वेत् l. 3 page 264 torn off in G. X महत्थारं X om. हस्ती. L. 10. X मेदकलं B om. शब्द. C मज्झिमं X मधुरां cdd. °लियं. L. 11. CX मलयं cdd. °वुत्ती C 2. hd. °धुत्ती X °धुत्ती. L. 12. C महत्थारसरिसं मज्झिमं BF om. सरिसं X °सस्ति Z °सरिसं cdd. पुलोइय cdd. भुयंगं (XZ as above) L. 13. C संभरिं cdd. °लियं (X as above) C मलयं cdd. °वुत्ति (X °धुत्ते) BF °मिस. L. 14. ABXYZ °सज्जं C (F!) °सज्जं ABEF वीअं C वीयं YZ वीयं E °वावं Z °सेसम्मि BF सित्तंमि X खेत्तम्मि Z खेत्तम्मि. L. 15. cdd. °रइया E मयणं CXYZ °मेत्तलया E °मत्तं

मंगलसज्जं बीजवापशेषं क्षेत्रम् । मणिरइआ कटीसूत्रम् । मयाणिवासो तथा मित्तलो कन्दर्पः ॥ यथा ।

मंगलसज्जे गलिआ मणिरइआ तुज्ज पंसुलि सहेइ ।

मित्तलपिआणुहारिणि किर मोव्वी मयाणिवासधणुहस्स ॥ १०९ ॥ [१२६]

घूअम्मि महासउणो महालवक्खो अ सद्धपक्खम्मि ।

5

मक्कडबंधं गीवाविहूसणे सङ्कलारूवे ॥ १२७ ॥

महासउणो उलूकः । महालवक्खो भाद्रपदे श्राद्धपक्षः । मक्कडबंधं शृङ्खलारूपं ग्रीवाभरणं सव्यापसव्यं यज्ञोपवीताकारम् ॥ यथा ।

सरएण महासउणो महालवक्खेण बम्भणा तह य ।

णवमक्कडबंधेण य मोअन्ते उप्पलच्छीओ ॥ ११० ॥

10

अत्र महमहइ गन्धः प्रसरतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [१२७]

मणिणायहरं जलही माला जुण्हाइ रोमसे माई ।

माहं च कुन्दकुसुमे मायंदोऽम्बम्मि माडिअं गेहे ॥ १२८ ॥

मणिणायहरं समुद्रः । माला ज्योत्स्ना । माई रोमशः । माहं कुन्दकुसुमम् । अत्र । माइं मार्थे । मामि सख्यामन्त्रणे । एतौ शब्दानुशासन उक्तविति नोक्तौ । माढी संनाह 15 इति माढीशब्दभव इति नोक्तः । मायंदो आम्रः । माडिअं गृहम् ॥ यथा ।

गुणमणिणायहर चुलुक्क तुज्ज मायंदकुज्जमाडिअए ।

गाएइ पुलयमाई खयरिजणो माहमालधवलजसं ॥ १११ ॥ [१२८]

- L. 1. BFXZ °सज्जं C °सज्जं BFX बीजं X °सेषं cdd. °रइया C (F!) कटि°. Z मेत्तलो. L. 3. BFXZ °सज्जे C °सज्जे cdd. गलिया °रइया C तुज्ज X सहइ. L. 4. BF मेत्तल्ल° Z मेत्तल्ल° cdd. °पिया° Z °णुकारिणि BF मोरव्वी C मोच्ची X व्वी (sic) BF मयाणावास्°. L. 5. CEYZ घूयम्मि BF धूयम्मि E तहा सउ° B महावलक्खो C (F!) महावलक्खो cdd य (X अ) C सद्ध°. L. 6. A मक्कडी° Z °चिभू-सणे E °रूवि. F. 7. B °वलक्खो C (F!) °वलक्खो X °वलको. L. 9. X सरएण Z °सउणा cdd. महावलक्खेण (Z as above) BF अ. L. 9. X. जेव° Z मोयंते BCFX उप्पलच्छीए Z उप्पलत्थीउ. L. 11. C महमहइं X महमह (sic) B °देवक्क° X नोक्का. L. 12. Y मणिणागहरं A जण्णाइ Y जुण्णाइ EX जुण्हा य A सेमसे. L. 13. A कुंदंकसमे X कुदं BF ऽवम्मि Y अंयम्मि Z ऽवम्मि A °दो म्वम्मि E °दो म्व (sic) AB C 2 hd. FXYZ माडियं C l. hd याडियं BF गेहेइ C l. hd गे (sic). L. 14. X मणिायहरं (sic) X कुंद is written twice. L. 15. BF माहं मार्थे X माइं written twice. BCFX शासने BX उक्कौ om. इति नोक्तौ. CX मटी for माढी X माटी° L. 16. CXZ नोक्का CX माइंदो B अम्रः cdd माडियं. L. 17. BF °णायर C वुत्तुक्क X वुक्क C तुज्ज BF माइंद° cdd °माडियए (Z °डि°). L. 18. X पुलइमाई.

सिअवडपव्वइआए मायंदी आमलीइ माइंदा ।

मउए माइलिमाउच्छा माभाई अभयदाणे ॥ १२९ ॥

मायंदी श्वेतपटा प्रव्रजिता । माइंदा आमलकी । माइली तथा माउच्छो मृदुः ।
माउक्कं मृदु इति तु मृदुकशब्दभवम् । माभाई अभयप्रदानम् । अदूरविप्रकर्षात् माभी-
५ सिअं इत्यपि ॥ यथा ।

किं माइंदवणं करेसु मरणभयमाइलिमणाण ।

माभाइं माउच्छो इअ मायंदी उवदिसेइ ॥ ११२ ॥ [१२९]

मालूरो अ कविट्ठम्मि माहिलो महिसिवालम्मि ।

मंसुम्मि मासुरी माणिअमणुहूअम्मि माहुरं साके ॥ १३० ॥

10 मालूरो कपित्थः । बिल्ववाची तु संस्कृततमः । माहिलो महिषीपालः । मासुरी श्मश्रु ।
माणिअं अनुभूतम् । माहुरं शाकम् ॥ यथा ।

जं सुअसि सुरयसमए माणिअमालूर माहुरयभोज्जो ।

ता माहिल तुज्झ मुहे किमुगया मासुरी एसा ॥ ११३ ॥ [१३०]

अम्बाए मादलिआ सिसिरसमीरम्मि माहिवाओ अ ।

15 माअलिआ माउच्छाइ मारिलग्गा य कुच्छिइआ ॥ १३१ ॥

L 1. *cdd.* सिअवडपव्वइआए AREFX माअंदा BF आगलीइ BFXZ मायंदा.
L. 2. C *om.* माइलि ABFYZ °माउत्था C साउच्छा. L. 3. CX माइंदी BF ग्वत्°
GZ मायंदा X माइंदी From आमलकी to पि l. 5. torn off in G. BFZ माउत्थो C
1. *hd.* माच्छो. L. 4. X मृदुः CXZ *om.* तु X मृदुक° C अदूरे विप्र° Z °कषान्मा°
BF साभीसियं XZ °सियं C माभीसियमित्यपि. L. 6. C माइणिमणाणा Z °माइणिमणाण
X °लिममाण In G लिमणाण is torn off. L. 7. In G मा is torn off. G भाई Z
माभाई BFXZ माउत्थो *cdd.* इय B माइंदि C (F !) X माइंदी C उदिसेइ X उदिवसेइ In
G from दिसेइ to अनुभूतम् l. 11. torn off. L. 8. *cdd.* य (X अ) C कविट्ठम्मि 2.
hd. ठम्मि (sic) X कविट्ठम्मि X माहिलो महियो महि° BF महिस्° E °बालम्मि, L. 9.
C मासुरी *cdd.* माणियम् C °णूहू° EXYZ °हूयम्मि. L. 10. C मासुरी BF श्रशुः
CX स्मश्रु L. 11. *cdd.* माणियं G साक्कं. L. 12. CXZ सुयसि BF सुसुरय° G
°सए BF माणियपालूर CX साणिय° G माणेय° Z माणिय° BFX माहुरयभज्जो. L. 13.
C तुज्झ X किमुगया In G एसा is torn off. L. 14. A अम्बाए B अंवाए C (F !)
अंवाए *cdd.* °लिया (X as above) E सिसिर° X ससिर° CGX °वाउ ACEGXYZ य.
L. 15. ABEFXY माअलिया CGZ माअलिया A माउच्छा Z माउत्थाइ C मारिलिग्गा Z
इ for य ABEEFGZ कुच्छिइया C कुत्तिइया X कुच्छिइया.

मादलिआ माता । माहिवाओ शिशिरवातः । माअलिआ मातृष्वसा । मारिलग्गा कुत्सिता ॥ यथा ।

सुन्दर अमारिलग्गा तुज्झ कए मयणअगिजलिआ सा ।

मादलिआमाअलिआ खेअकरी जलइ माहिवाए वि ॥ ११४ ॥ [१३१]

मालाकुंकुममाहारयणा वरघुसिणवत्थेसु ।

5

मिरिआ कुडी घणगणे मिहिआ जेट्टम्मि मित्तिवओ ॥ १३२ ॥

मालाकुंकुमं प्रधानकुङ्कुमम् । माहारयणं वस्त्रम् । वस्त्रविशेष इत्यन्ये । मिरिआ कुटी । मिहिआ मेघसमूहः । मित्तिवओ ज्येष्ठः ॥ यथा ।

मालाकुंकुममाहारयणेहिं भूसिआ वि कुलसुण्हा ।

मिहिआचुअन्तामिरिआइ लिअइ मित्तिवयदंसणसलज्जा ॥ ११५ ॥ [१३२] 10

समकाले मीअं घरवलए मुब्भो मिगीइ मुंडा य ।

मुंडी नीरङ्गी चुम्बणम्मि मुद्दी मुणी अगत्थिदुमे ॥ १३३ ॥

मीअं समकालम् । मीसालिअं मिश्रमिति तु मिश्रशब्दभवम् । मुब्भो गृहमध्ये तिर्यग्दारु । मुंडा मृगी । मुंडी नीरङ्गी । अलम्बुषायां तु मुण्डितमुण्डसादृश्यान्मुंडी-शब्दो लाक्षणिकः । मुद्दी चुम्बितम् । मुणी अगस्तिद्रुमः ॥ यथा ।

15

मुंडच्छीइ समुंडीइ मुणिवणे पत्थिआइ फुल्लकए ।

मुद्दीलुद्धो मीअं मुब्भाणयणमिसओ जुवा चलइ ॥ ११६ ॥ [१३३]

L. 1. *cdd.*° लिया (twice) BF महि° GX °वाउ L. 3. CGZ सुंदरि C तुस
cdd. °जलिया. L. 4. *cdd.* °लिया (twice) X °साअलिया C °लिया सा माद-
लियामाअलिया *cdd.* स्वेय° L. 5. A चर° C °वच्छेसुं YZ °वच्छेसु. L. 6. ABC
FGYZ मिरिया EX मिडिया A यगणे BF यणगणे C °गणे AEGXY मिहया BF मिदय
C महिया Z मिहिया BF जिट्टमि X जिट्टम्मि AGX °वउ. L. 7. C प्रधानं *om.*
कुङ्कुमम्. X वस्त्रविशेषः *cdd.* मिरिया L. 8. BCFZ मिहिया C मिहया X महिया X
मित्तिवउ BFGX ज्येष्ठः L. 9. BF म्मला° C मालांकममाहारय° X °माहारय° BF
°रयणहिं GZ °णेहि BF घूसिया CGXZ भूसिया. L. 10. BF सिहआवुअंत° C मिहआमु-
यंत° GZ मिहयाचुयंत° X मिहयाभुयंत° *cdd.*°मिरियाइ BF लिहइ CGXZ लियइ BF °सिलज्जा.
L. 11. C मीयं X घरचलए मुस्तो BF सुब्भो मिगीय BF अ Z इ. L. 12. B
नीरंगि ACE (F !) GZ नीरंगी A वुम्भ° G मुंभ° ABFG अगच्छि° G °डमे. L. 13.
CGXZ मीयं CGXZ °लिं BF *om.* मिश्रमिति तु. BF मुज्झो X मुस्तो L. 14.
C तिर्यक् दारु X मुडी B निरंगी. G अलंभु° *cdd.*°सायां CX च for तु G मुंडंत° BC
FX सादृश्यात्. L. 15. X लाक्षणिकः. G अगस्तिद्रुमः. L. 16. BF मुच्छीइ
X मुंडत्थीइ मुंडीइ C मुणिवण BCF पच्छियाइ GXZ पत्थियाइ G फुल्लकए. L. 17. B
FX °लुद्धो CG °लुद्धो B मुब्भायणमि° C (F !) X मुब्भाणयमि° GXZ °मिसउ C जुवा X
जुवा B चलओ C (F !) चलई.

मुहलं मुहे मुअंगी कीडी हिकाइ मुट्टिका ।

मुसहं मणआकुलया मुहिअं एमेअकरणम्मि ॥ १३४ ॥

मुहलं मुखम् । मुअंगी कीटिका । मुट्टिका हिका । मुसहं मनस आकुलता ।
मुहिअं । मुहिआ अन्येषाम् । एवमेवकरणम् ॥ यथा ।

5

विरहमुसहम्मि जाए डसइ मुअंगि व्व पउममुहलं तं ।

दाहिणपवणो मुहिअं जरमज्जे एस मुट्टिका ॥ ११७ ॥ [१३४]

मुक्कयमणवहूवीवाहे मुरिअं च तुडिअम्मि ।

मुरई असईइ मुलासिओ फुलिङ्गे मुआइणी डुम्बी ॥ १३५ ॥

मुक्कयं यासौ वोढुं प्रकृता तद्वर्जितानामन्यासां निमन्त्रितानां वधूनां विवाहः ।
10 मुरिअं त्रुटितम् । मुरई असती । अत्र । मुणइ जानाति । मुरइ हासेन स्फुटति । एतौ
धात्वादेशेषूकाविति नोक्तौ । मुलासिओ स्फुलिङ्गः । मुआइणी डुम्बी ॥ यथा ।

अमुरिअतेअमुलासिअ जयासिरिवीवाह मुक्कया तुज्झ ।

मुरइ व्व भमइ किच्ची मुआइणी किं ण पाल्लिदेसे वि ॥ ११८ ॥ [१३५]

मुग्घुरुडो मुक्कुरुडो रासीइ मुहत्थडी अ मुहवडणे ।

15

मुरुमुरिअं रणरणए भुमया मुहरोमराई अ ॥ १३६ ॥

- L. 1. A सुहलं GZ मुयंगी X कीडीइ GZ हिकाए X हिकाय C मुट्टिका E मुट्टेका G मुट्टिका L. 2. BF °आकुलया X आकुलिया ACEGYZ मुहियं AGYZ एमेय°
L. 3. X मुहल BF सुअंगी GZ मुयंगी X अंगी (sic) C मट्टिका Z मन आकु (?)
L. 4. cdd. मुहियं मुहिया BXZ अन्येषामेव BZ करणं X कारणं. L. 5. X °सुसहंमि BFGZ मुयंगि L. 6. X दाहिणपवणो CGXZ मुहियं C °मज्जे G मुट्टिका.
L. 7. BF मुक्कयण्ण° C मुक्कयमहू° GZ °मन्न° X °चहू° BCFGXYZ मुरियं BCFGXYZ तुडिअम्मि. L. 8. E मुरई C असतीइ E असई य G मुलासिउ AX °सिउ B फुलिङ्गे मुआणी BX दुंबी E डुम्बी G डुंबी. L. 9. GZ वोढुं X चोढुं G om. अन्यासां L. 10. cdd. मुरियं C मुरइ X अण for अत्र. C स्फुटयति G स्फूटति B om. एतै. L. 11. BF मुलासि GX °सिउ. G डुंबी. L. 12. BXZ अमुरियं C (F ?) अमुरियं cdd. °सिय Z जइसिरि° C तुब्भा 2 hd. तुज्झ. L. 13 B मुरइ B च G च्व C (F ?) om. व्व भमइ BF किण्ण CX किन्न GZ किं न B °देशे. L. 14. E मुग्घुरुडो BFY मुक्कुरुडो C मुकु° E °रडो Y ससीइ BF मुहत्थडी CX मुहच्छडी E मुहडीइ BE om. अ ACG (F ?) XYZ य E मुहवडणे, perhaps the better reading; cfr. पाडवणं X मुहचडणे. L. 15. X मुर° cdd. °रियं BFGZ भुमआ cdd. य.

मुग्धुरुडो तथा मुक्कुरुडो राशिः । मुहत्थडी मुखेन पतनम् । मुरुमुरिअं रणरणकः ।
मुहरोमराई भूः ॥ यथा ।

सा सुमुहरोमराई तुह विरहे पाव दोसमुग्धुरुड ।

गुणमुक्कुरुडा वणमुरुमुरिण मुहत्थडिं पत्ता ॥ ११९ ॥

अत्र मुसुमूरइ भनक्कीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [११६]

5

मूसामूसआइं लहुअदुवारम्मि मूसरी भग्गे ।

पीणम्मि मूसलो तह मूअल्लो मूअलो मूके ॥ १२७ ॥

मूसा तथा मूसाअं लघुद्वारम् । मूसरी भग्नः । मूसलो उपचितः । मूअल्लो तथा
मूअलो मूकः । अत्र मूरइ भनक्कीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ यथा ।

मूअल ण अत्थि मूसाअसंचरी जेण मूसरी मूसा ।

10

मूअल्लिअणिउरा वि हु कह सा मूसलथणी अहिसरेउ ॥ १२० ॥ [१२७]

मेंठी मेण्ठी मेली अ संहई वणिसहायए मेढो ।

हत्थिवए मेंठो मेअरमेअज्जा असहणधण्णेषु ॥ १३८ ॥

मेंठी मेण्ठी । मेण्ठीशब्दोऽपि यदि देश्यस्तदा पर्यायमङ्ग्या निबद्धः । मेली संहतिः ।
मेढो वणिकसहायः । मेंठो हस्तिपकः । मेअरो असहनः । मेअज्जं धान्यम् ॥ यथा । 15

मेअज्जहट्टवारे मेंठेणं कुञ्जराहिरूढेणं ।

मेंठीए हणिआए मेअरमेढाण हुन्ति मेलीओ ॥ १२१ ॥ [१३८]

- L. 1. BF मुक्कुरुडो C मुक्कुरुडो X राशिः C मुहच्छडी X पतितं X मुरं BCFXZ °रिं
G °रिय. L. 2. BF °रोमरां. L. 3. X कुह. L. 4. BF °मुक्कुरुडा C °मुक्कुरु-
रणा GZ मुक्कुरुडो X °मुक्कुरुडा X °मुरइएण L. 5. C मूसमूरइ X मूसमूरइ B भनकि
इति. L. 6. G °आई X °आइ B, C 2. hd. EX लहुव° E °दुवार°. L. 7.
A मूसलो Z om. मूअल्लो EX मूयलो. L. 8. BF मूसी तथा अं GZ मूसायं X भग्नः
G °लो पी उप°. L. 9. C मूरइ B भनकि इति X om. इति X पूका. L. 10. G
XZ °संवरी. L. 11. G मूयल्लिय° Z मूअल्लिय° BCF °णिओरा C कल CXZ °घणी C
°सरेसई X सरेइ. L. 12. E मेण्ठी मेण्ठी G मेण्ठी BFX मेढी Z मेण्ठी B मेलि Z मेलि
corr. °ली ABCFGXYZ च E om. अ Y °सहाअए E मोढो GZ मेंठो. L. 13. E
हत्थिमए X हत्थिविए A मेंठो CX मेंठो E मेण्ढो GZ मेण्ढो GZ °मेज्जा C °मेअज्जा Y
°मेयज्जा GXZ °धणेषु L. 14. G मेण्ठी मेण्ठी X मेंढी मेढी Z मेण्ठी मेण्ठी BF मेंढी-
शब्दो CZ मेढी° BF om. यदि BFX देश्यः L. 15. CZ मेंढो G मेण्ढो X वणिग्
°Z हस्तिकः BF मेअज्जं C मेअज्जं. L. 16. BF मेअज्जं C 1. hd. मेअज्जं 2. hd. °इज्जं
°BFGZ °वारे CX °चारे C मेढेणं GZ मेंठेण B °रूढेण. L. 17. C मेढीए G मेण्ठीए Z
मेण्ठीए BCFX हणियाए G हणिया Z हणियाए BCF मेयर° BFGX मेलीउ.

मेडंभो मिगतन्तू मेहच्छीरं च णीरम्मि ।

मोचं च अद्रजङ्गीइ मोग्गरो चेअ मउलम्मि ॥ १३९ ॥

मेडंभो मृगतन्तुः । अत्र मेहइ मुञ्चतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । मेहच्छीरं जलम् । मोचं अर्धजङ्गी । मोग्गरो मुकुलम् ॥ यथा ।

5 मेडंभखलिज्झन्ता मेहच्छीरं पि कह वि अपिअन्ता ।
भयमोग्गरिअमुहा तुह रिउणो गयमोचया वणे जन्ति ॥ १२९ ॥ [१३९]

सवचम्मि मोरमोरत्तया कसिणकणिआइ मोक्कणिआ ।

मसओलूएसु मरो मड्डा बलकारआणासु ॥ १४० ॥

मोरो तथा मोरत्तओ श्वपचः । मोरत्तओ चण्डाल इत्यन्ये । यदाह ॥ मोरत्तओ 10 श्वपाकश्चण्डालः केषुचिद्रूढः ॥ मोक्कणिआ असितं पद्मोदरम् ॥ यथा ।

रे कम्ममोर वम्मह णण्णो मोरत्तओ विरहिणीण ।

तावोवयारणिहयाइ मोक्कणीए वि ताउ जं डहसि ॥ १२३ ॥

अत्र । मोरउल्ला मुधा । इत्यव्ययेषु । मोट्टायइ रमते । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ।

L. 1. ABCFGXYZ मेडंभो X °तंतु मिह° YZ मेहत्थीरं B णीरं पि C नी°
L. 2. A, C. 2 hd. मोवं Z व C 1 hd. अट्ट° F° अट्ट° C° जंवाइ BCEFY चेय AZ
वेय X चेव. L. 3. cdd. मेडंभो CX °पूकमिति नोक्तं. BX मेहत्थीरं L. 4.
BFZ मोवं G मोचं F अट्टजंघी XZ अट्टजंघी C मोयरो BF मुक्कलं X यथा is given twice.
L. 5. cdd. मेडंभ° C °लिङ्ग° XZ °लिज्झन्ता In G लिज्झ is torn off. X पिय
for पि BCF अपियन्ता X यपियन्ता Z य पिअन्ता. L. 6. cdd. °रिय° X °मुह, om.
तुह C तुहज In G रिउणो is torn off. Z °मोवया. L. 7. C om मोर ABE
XZ °कणिआइ C(F ?) °कणिआइ G कणिआइ C. 1 hd. मोणिआ ABEFG, C
2. hd. XZ °णिआ Y मोक्कलिआ In G from आ to आणासु l. 8 torn off.
EXY add here अथाऽनेकार्थाः (X om s). L. 8. X मकरउलूएसु A °उलूएसु
Z °उलूएसु A मडा E मड्डो X मड्डो CZ बल° EX बलक्कार° X °आणेसु. L. 9.
In G मोरत्तओ श्व° 1 मो° is torn off. C °मोरत्तवो श्व° Z °त्तउ श्व° X °त्तउ (twice)
Z मोरउ. BCFX मोरत्तउ In G श्व° is torn off. L. 10. X °श्यांडालः B °चिद्रूपः
cdd मोक्कणिआ In G from असितं to याइ l. 12. torn off. X पयोदरी. L. 11.
X कम्ममो BF वंसह C वहम्म Z णज्जो BFXZ मोरत्तउ CX विरहणीण. L. 12. X
तातो° B °यारहयाइ G... यावि Z °यारिणिहियावि X °णिहणाइ BCF मोक्कणिआ BF ताओ G
om. ताउ BFZ दहसि CX दहसि G द and then torn off to वाचकस्तु l. 15 page
270. L. 13. BF मोरओल्ला Z गोरल्ला CX सुधेत्त्वय° BF इति अव्य° X om.
इति after रमते.

॥ अथानेकार्थाः ॥

मरो मशक उलूकश्च । मड्डा बलात्कार आज्ञा च ॥ [१४०]

कण्ठे मुअम्मि अ मडो लज्जादुक्खेसु मंतक्खं ।

सिङ्खलमन्थाणेसुं मंदीरं मम्मणो मयणरोसा ॥ १४१ ॥

मडो कण्ठो मृतश्च । मंतक्खं लज्जा दुःखं च । मंदीरं शृङ्खलं मन्थानश्च । मम्मणो 5
मदनो रोषश्च । अव्यक्तवचनार्थस्तु मन्मनशब्दभवः ॥ [१४१]

तुमुलमलिणेसु मइलो सारसिदूईसहीसु अ मराली ।

मक्कोडझुणी उणापिपीलिआजन्तगुम्फरासीसु ॥ १४२ ॥

मइलो कलकलो गततेजाश्च । मराली सारसी दूती सखी चेति त्र्यर्थाः । मक्कोडा
ऊर्णापिपीलिका । मक्कोडो यन्त्रगुम्फनार्थं राशिश्च । यदाह ॥ मक्कोडोऽपि हि राशिर्यन्त्र- 10
ग्रथनाय यः क्रियते ॥ इति ॥ [१४२]

मम्मक्का णायव्वा उक्कण्ठाए अ गव्वे अ ।

वुद्धे णिवहे पिहुले मुहले जलहिम्मि अ महल्लो ॥ १४३ ॥

मम्मक्का उत्कण्ठा गर्वश्च । महल्लो वृद्धो निवहः पृथुलो मुखरो जलधिश्रेति
पञ्चार्थः ॥ [१४३]

15

सिरिवयखगवन्दीसुं महुओ कडओवणेसु मलओ अ ।

लहुअक्खित्ते कुण्डे मलिअं मज्जिअमुदक्खिए पीए ॥ १४४ ॥

L. 2. C मेरो X मकर for मशक X बलात्कार Z बलत्कारः L. 3. BFZ
मुयंमि C सुआंमि Y मयम्मि ABFYZ य BF लज्जा L. 4. B सिंघलं F सिंघलं
X सिक्खलं BF रं म्मणा C मंमण EYZ मम्मणा C रोसो L. 5. BF लप्पा दुक्खं च
C दुःखं X श्रृंषलं Z श्रृंखला. C मंमणो. L. 7. X तुमलं BF मलिणासु Y मयलो
C सारखी YZ य. L. 8. A रुणी Z कुणी XYZ उणापिपीलियां BF पिपी-
लि नंतं L. 9. X मलयो BF कलमलो C कलकलकलो X गतेजाश्च X सती for सखी
CX त्र्यर्थाः L. 10. Z ऊर्णां B राशिश्च X ह for हि B राशिर्यन्त्रं L. 11.
BCFXZ क्रियत. L. 12. C णायच्चा ACEXYZ य B गव्वे cdd. य L. 13. C
वुद्धे E बुद्धे Z बुद्धे AEYZ मुहरे X मुहरे Z जलहिम्मि C om. जल cdd. य. L. 14.
X उत्कठा. L. 15. X पंचार्थाः L. 16. E षणं BCEFXZ वंदीसुं BF मुहुओ
X महुउ Z महुउ EX कडउवं Z कडउणेसुं C 1. hd X मलउ Z मओव EY य XZ या.
L. 17. B लहुअक्खित्ते C (F?) लहुक्खित्ते YZ लहुयं cdd मलियं BF मथियमुदक्खिए C
मथियमुदक्खिए AEYZ मज्जियमुं X मेज्जियमुं EX मुडक्खिए.

महुओ श्रीवदाख्यः पक्षी मागधश्चेति द्वर्थः । श्रीरिति वदति । वाश्यते । स श्रीवदः । मलओ गिर्येकदेश उपवनं च । मलिअं लघुक्षेत्रं कुण्डं चेति द्वर्थम् । मज्जिअं अव-
लोकितं पीतं च ॥ [१४४]

मल्लयमपूवभेए सरावकोसुम्भचसएसु ।

5 मंगुलमणिट्टपावेसु मंथरं बहुकुसुम्भकुडिलेसु ॥ १४५ ॥

मल्लयं अपूपभेदः शरावं कुसुम्भरक्तं चपकश्चेति चतुर्थम् । मंगुलं अनिष्टं पापं च । मंगुलो चौर इत्यन्ये । मंथरं बहु कुसुम्भं कुटिलं चेति द्वर्थम् । मन्दवाची तु संस्कृतसमः ॥ [१४५]

ऊढाकुविए कलुमे असुइम्मि अ होइ महुहिअं ।

10 मडुवइअं हयतिकखे मालो आराममञ्जुमञ्चेसु ॥ १४६ ॥

महुहिअं परिणीतायाः कोपः कलुषमशुचि चेति द्वर्थम् । मडुवइअं हतं तीक्ष्णं चेति द्वर्थम् । मालो आरामो मञ्जुर्मञ्चश्चेति द्वर्थः ॥ [१४६]

माणंसी माइअचन्दवहूसुं माउआ सहिउमासु ।

मुक्कलमुचिए सइरे अ मम्मुरो करिसकरिसअग्गीसु ॥ १४७ ॥

15 माणंसी मायावी चन्द्रवधूश्चेति द्वर्थः । मनस्विवाचकस्तु मनस्विशब्दभव एव । माउआ सखी दुर्गा च । मातृवाचकस्तु मातृकाशब्दभवः । मुक्कलं उचितं स्वैरं च । मुम्मुरो करीषं करीषाग्निश्चेति द्वर्थः ॥ [१४७]

L. 1. X मुहुड Z पक्ष X मागधश्चेति Z यो वदति CX वदिति BF वाश्यते CZ वाशते. CX श्रीवद L. 2. X मलड गिर्येकदेशे Z देशः BZ मलियं BZ मज्जियं C (F 1) नक्षियं X मेज्जियं. L. 4. E पूवभे य X पूवभेए YZ पूवभेए BF सराचं ABF, C 1 hd. Z वसएसु. L. 5. X मंगलं C मंघरं BCF बहुं E कुडलेसु BF कुडिले. L. 6 Z मत्तयं X अपूपभेदाः B चपकश्चेति X चतुर्थीः L. 7. C चौर C मंघरं F मथरं B बहु X सुभं (sic). Z मंघवाची. L. 9. A ऊढो BEF ऊढो X बुद्धो Y ऊढकुविए BF असुयंमि Y असुचिम्मि cdd. य A महुं or महु B महुं C मजुं F महुं FZ महुं X मसुं Y महुं C 1. hd हि AB EF C 2 hd. XYZ हियं L. 10. CE (A 1) महुं cdd. वइयं C तिकखो C संजुं L. 11. B महुं C मज्जुं Z महुं X मदेभुहियं BCFZ हियं Z om. कोपः BF कलुषं अशुचि CXZ पं अशुचि X अर्थं for द्वर्थं B मुड Z महुं BCFXZ वइयं. X हयं L. 12. B मंजुः मं X मंजुमंचं L. 13. BF माणंगी BCEFXYZ माइयं A माइचंदं BXZ वहुसु EY वहुसुं EXYZ माउया Z सहिउमासु. L. 14. A मुक्कलं BF मुविए C रुइरे X सइरे ACXYZ य BF व E इ BF तुस्सरो Z मुम्मुरो BF कविसकरिसं ACXZ om. करिस Y अग्गीसु. L. 15. C मनस्वी X मनस्वि cdd. om मनस्वि C शब्द-शब्दभव. L. 16. CGZ माडया X मातृवाचक (om स्तु) BF मुक्कलं From उचितं to करीषा L. 17 torn off in G. C स्वैरं. L. 17. B मुम्मुरो X करीषो करी

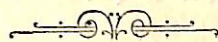
सालीमाउलधूआपिउच्छपुत्तेसु मेहुणयसद्दो ।

मोओ अ अहिगयत्थे गिरिम्मि तह चिब्भडाईण ॥ १४८ ॥

मेहुणिआ पत्त्या भगिनी मातुलात्मजा च । मेहुणओ पितृष्वसृत इति लिङ्गपरि-
णामेन व्याख्येयम् । मोओ अधिगतश्चिर्भिटादीनां बीजकोशश्चेति द्वर्थः ॥ [१४८]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां षष्ठो वर्गः ॥

५

L. 1. Z माली° In A लधूआ illegible. BEFGXYZ °धूया° Y °पिउत्थ° BF °पिब्वमुत्तेसु X मेहुणिया for मेहुणयसद्दो L. 2. ACGXZ मोउ A om अ CEGXZ य BCEFZ °गयच्छे E गिरिम्मि BF चिष्पजडण EZ विब्भ° X °ईणा. L. 3. cdd. मेहुणिया CX मेहुण GZ °णउ BF °ष्वसृासृत C °ष्वसृ°. L. 4. GX मोउ Z माओ BF °श्चिर्भिटा° G बीज° ॥ L. 5. BCFGXZ °तायां स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तौ (GZ om. स्वोपज्ञ) E, X (in text), only ॥ इति षष्ठो (sic) वर्गः ॥ Y ॥ षष्ठो (sic) वर्गः । B adds ग्रंथाग्रं ७०४ GZ संख्या ७०४.

वर्गसंज्ञा चेह न व्याकरणप्रसिद्धा किं तु ज्योतिःशास्त्रप्रसिद्धचेहादृता । ते च अकचटतपयशा इति । तत्र प्रथमः स्वरवर्गस्ततः कवगादयः पञ्च । सप्तमो वर्गो यकारादिः । यकारस्य प्राकृतेऽसम्भवात्ततो रेफादयः प्रस्तूयन्ते ॥ तत्र रादिः ।

रंगं तउए रत्ती आणा रप्फो अ वम्मीए ।

5 रंभो दोलाफलए कङ्गुए रल्लरालराअलया ॥ १ ॥

रंगं त्रपु । रत्ती आज्ञा । रप्फो वल्मीकः । रंभो अन्दोलनफलकम् । अभिमान-चिह्नस्तु । अन्दोलनफलकयसिन्दुरं रंभो ॥ इत्याह । रल्ला तथा राला तथा राअला प्रियङ्गवः ॥ यथा ।

मेळिअ राअलदलणं भञ्जिअ रत्तिं च रल्लभोज्ज तुमं ।

10 रप्फमुह रंभचडिअं रालकरो रंगकुण्डलं णिअसि ॥ १ ॥ [१]

रद्धी वरे रसाला य मज्जिआ ण्हाविअम्मि रत्तीओ ।

भमरे रसाउरोलंवा य रसदं च चुळ्ळिमूलम्मि ॥ २ ॥

रद्धी प्रधानम् । रसाला मार्जिता । रत्तीओ नापितः । रसाऊ तथा रोलंबो भ्रमरः । रसाअशब्दोऽयमित्यन्ये । यद्वोपालः ॥ अलिरपि रसाओ स्यात् ॥ इति । रोलंबशब्दं
15 संस्कृतेऽपि केचिद्वतानुगतिकतया प्रयुज्यते । रसदं चुळ्ळिमूलम् ॥ यथा ।

L. 1. G वर्गसंख्या X व्याकरणे B ज्योतिः° C 1. hd. ज्योतिशा° G °तिःज्योशास्त्रा° CXZ °सिद्धा इहा° BG (F 1) सिध्या इहा° GZ °दृताः X °दता. L. 2 BGX प्रथमस्वर° XZ °वर्गः ततः L. 3. B यकारादिः X यकारादि BCFX असंभ° BX om. ततो. E अथ for तत्र. X adds अथरादिः Y रादिः L. 4. E तओए X तउयं A रप्फो cdd. च (om. X). L. 5. X पियंगुए for कङ्गुए C रल्ला° C 1. hd. om. राल, 2. hd. राला GYZ °रायलया X °राअलारला. L. 6. BX त्रपुः G आंदोलन° L. 7. BCFX अंदोलन° (C अदो°) GZ °फलअ° X °सिंदूरं X रल्ल X om. तथा राला B राल CGZ रायला. L. 9. BCFXZ मेळिय CGZ रायल° cdd. भंजिय. L. 10. C रप्फमुह BCF रंभचडियं GZ °वडियं X °वडियं cdd. णियसि. L. 11. C रद्धी Z वर BFGXYZ मज्जिया C 1. hd. मक्षिया 2. hd. °द्वि° cdd. ण्हावियम्मि AGXZ रत्तीउ. L. 12. C रसाओरोलम्बा AG °लंबा E °रोलम्बा BF रासव्वं चा चुळ्ळि° Y चुळ्ळि° L. 13. C रद्धी X रद्धी C रसाला मार्जित । रत्तीओ BF रत्तिओ GX रत्तीउ X रसाउ B रोलम्बो C °लम्बो G °लंबो L. 14. GZ रसाच° GXZ रसाउ XZ स्यादिति B रोलंब° C रोलम्ब° G रोलंब° X °शब्द L. 15. BCFX केचित् गता° X °गतिकया, G रसद्धी B चुळ्ळी° X चुळ्ळी°.

रोलंबो व्व महुपिओ रसाउवण्णाइ तीइ पिअ अहरं ।

रद्धिरसालं पुच्छसि रत्तीअ रसद्वावडं किमिह ॥ २ ॥ [२]

रत्तयरग्गयरंजणरवया बन्धूअघट्टघडमन्था ।

रंदुअरयवलिरइगेल्ला रज्जुसिसुत्तणाहिलासेसु ॥ ३ ॥

रत्तयं बन्धूकम् । रग्गयं कौसुम्भवस्त्रम् । रंजणो घटः । रंजणं कुण्डमिति केचित् । 5
रवओ मन्थानः । रंदुअं रज्जुः । अत्र । रंभइ गच्छति । रंपइ रंफइ तक्ष्णोति । एते
धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । रयवली शिशुत्वम् । रइगेल्लं अभिलषितम् । रइगेल्ली
रतितृष्णेति केचित् ॥ यथा ।

रंजणथणिमरयवलिं रग्गयवत्थं वहुं रवयहत्थं ।

रत्तयउट्ठिं रइगेल्लन्तो बज्झिहिसि रंदुएण हरे ॥ ३ ॥ [३]

10

रच्छामयरत्तक्खररप्फडिआ साणसीहुगोहासु ।

रयणिद्धयं च कुमुए राओ चडए रणे राडी ॥ ४ ॥

रच्छामओ श्वा । रत्तक्खरं सीधु । रप्फडिआ गोधा । अत्र रंखोलइ दोलयतीति
धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रयणिद्धयं कुमुदम् । राओ चटकः । राडी संग्रामः ॥ यथा ।

L. 1. C °लम्बो G °लंबु X °लंबो Z °लंबु C च X महू° CX °पिउ GZ महपिउ BF °वण्णई C रसाओ° GZ °वण्णाउ om. ती CGZ पिय GZ य हरं. L. 2. C रद्धि° X रिद्धि° BF रत्तीय सद्ध° Z रत्तीय C रत्तीअ रत्तीअ रसद्वावा° L. 3. C रत्तेय° E °रज्जण° C °णचया AEYZ बंधूय° B बंधूअ° G बंधूय° BF °घट्टघट° E °घट्टघर° X °वत्थघड° C °मंज्झा. L. 4. A रंदूअं BCFXZ रंदुअं Y रंदुय° BEF °रअवलि° C °रयचलि° C °गेल्लो G °गेहल्ला Y °गिल्ला C रज्ज° A °सिमु° BF °हिलासे L. 5. BF रत्तअं BF बंधूकं C बन्धुकं G व° GZ रग्गअं BF कौभवखं GZ कुसुंभ° X कोसुंभ°. L. 6. GX रवउ CF रंदुअं X रंदुअं BF रयुः BFGZ रभइ ग° GZ रंपइ रंभइ L. 7. C रलवली. cdd. रइगेल्लं BFX अभिलिखितं C अभितस्थितं CX °गिल्ली. L. 9. BF °थणियरमयवलिं C °घाणिमरयघाणिमरयवलिं X रंजणिथणिमयरवलिं BF रग्गिय° C °वच्छं CX वहुं GZ रयय° X °हहत्थं. L. 10. GZ रत्तु (Z तु) ट्ठि रयगिल्लतो C °गिल्लितो X रइमिल्लितो BF वज्झियसि C वज्झिहसि GZ वज्झिहसि X वज्झहसि BF रंदुएण CX रंदुएण. L. 11. Z रत्थामय° C °मया° E °यरत्त° C °क्खरफ° cdd. °डिया A °सीह° C °साहु°. L. 12. A °णिव्वयं C निद्धयं BF कुसुर EX कुमए C 1. hd. GXZ राउ A वडए X वटए. L. 13. Z रत्थामओ GX °मउ B शीधु X रफ° cdd. °डिया BF गोका. L. 14. B निद्धय C (F 1) °णिद्धयं GX राउ. X वटकः.

रच्छामयरफडिआरयणिद्धयमोअणे खणे के वि ।

राय व्व कामअन्धा पिअन्ति रत्तक्खरं रइअ राडिं ॥ ४ ॥ [४]

राविअमस्साइअए रायगई तह जलोआए ।

रिंडी कन्थप्पाया रिप्पं पढे पवेसए रिग्गो ॥ ५ ॥

- 5 राविअं आस्वादितम् । राविअं रञ्जितमिति तु रञ्जे राव इति धात्वादेशे सिद्धम् ।
रायगई जलौकाः । रिंडी कन्थाप्राया । रिप्पं पृष्ठम् । रिग्गो प्रवेशः ॥ यथा ।

रायगइराविअस्सं पि तं जरो मन्द जं ण मिल्लेइ ।

रिंडीढंकिअरिप्पो ता कुण रिग्गं णिवायहरे ॥ ५ ॥ [५]

रिक्खो रिच्छो वुड्डे रिक्कं थोवम्मि वायसे रिट्ठो ।

- 10 रिद्धं पिक्के रिद्धी संघाए रिंगिअं भमणे ॥ ६ ॥

रिक्खो तथा रिच्छो वृद्धः । ऋक्षवाचकौ तु रिक्खरिच्छशब्दावृक्षशब्दभवौ ।
रिक्खो वयःपरिणाम इति केचित् । रिक्कं स्तोकम् । रिट्ठो काकः । रिद्धं पक्कम् । रिद्धी
समूहः । रिट्ठी खड्ग इति रिष्टिशब्दभवः । रिंगिअं भ्रमणम् ॥ यथा ।

रिक्खो वि खलोऽरिच्छो वि रिट्ठो रिद्धलिम्बरिद्धी अ ।

- 15 रिक्कं पि हु किं महुरा रिगन्तेहिं इमे दिट्ठा ॥ ६ ॥ [६]

L. 1. BF रच्छारफ्फ° Z रत्थामय° cdd. °डिया° BF °रयणिय° C °णिद्धय° GZ °मोयणे B के चि X को. L. 2. B राओ F राउ C च BF क्काम° CX पियंति G रत्तक्खर BFGXZ रइय C रइया. L. 3. cdd. रावियम° BEFGXZ °स्साइयए C °म्माइयए E राइगई cdd. जलोआए. L. 4. BF °प्पाया GZ °प्पाआ C पढे 2. hd. पढे G हेढे. L. 5. cdd. रावियं (twice) B रावमिति G °देशसिद्धं. L. 6. BX °गइ BF जलूका X जलोका cdd. पृष्ठं (Z as above). L. 7. BF रायमइ° X रायगई° Z राइगय° cdd. °रावियस्सं B तं C तं (त ?) X त. L. 8 GZ रिंडी° cdd. °ढंकिय° GZ °रिप्पो X वा for ता G रिक्खं X रग्गं. L. 9. X रिक्को C 1. hd. वुड्डे 2. hd. वुड्डे G वुड्डे GZ थोवम्मि X च्छोवम्मि E रिट्ठे. L. 10. ABCF रिट्ठं BF पिक्कं E पेक्के X पक्के ABCF रिट्ठी ACExYZ रिंगियं BFG रिंगियं. L. 11. X रिक्को GZ ऋच्छो X °वाचकस्तु BF तु रिच्छरिक्खशब्दभवौ G तु ऋक्ष°. L. 12. X रिट्ठो BF रिट्ठं BCF रिट्ठी समूहः. L. 13. G रिट्ठी खड्ग X रिट्ठी Z रिट्ठी BF रिट्ठिशब्द° GZ ऋष्टिशब्द°. cdd. रिंगियं (X रिंगि...) BF चमणं. L. 14. BCF चि CX क्खलो cdd. रिच्छो C रिट्ठो GXZ °उ B रिट्ठं X रिट्ठिरिट्ठं C (F!) रिद्धं B °लिम्ब° C °लिंवि° F °लिम्ब° GX °लिंवि° BFX °रिट्ठी C °रिद्धलिंवरिट्ठी cdd. य. L. 15. BF रिंगितेहिं C दिट्ठा.

रिरिअं लीणे सडिअम्मि रिक्किअं रोविरम्मि रिमिणो अ ।

रिंछोली पंतीए अ रिच्छमल्लो अ रिच्छम्मि ॥ ७ ॥

रिरिअं लीनम् । रिक्किअं शाटितम् । रिमिणो रोदनशीलः । रिंछोली पाङ्क्तिः । अत्र रिअइ प्रविशतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रिच्छमल्लो ऋक्षः ॥ यथा ।

रिमिणत्तरिक्किअच्छीउ रुक्खरिंछोलिमज्झरिरिआओ ।

5

मुच्छन्ति रिच्छमल्लयभीआ तुह कुमरवाल रिउवहुआ ॥ ७ ॥ [७]

रित्तुडिअं च साडिअमवगणणा रीढमक्खिए रूढो ।

सहलम्मि रूढिअं रूचणी घरट्ठी रुअरुइ उक्कण्ठा ॥ ८ ॥

रित्तुडिअं शातितम् । रीढं अवगणनम् । अत्र रीरइ राजतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रूढो आक्षिप्तः । कितव इत्यर्थः । रूढिअं सफलम् । रूचणी घरट्ठी । अत्र 10 रुजइ रौतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रुअरुइआ उत्कण्ठा ॥ यथा ।

रुअरुइआए रूढो गओ इमाए घराउ णीहरइ ।

ओ कयरीढं रूचणिहत्थयरित्तुडिओ अरूढिअओ ॥ ८ ॥ [८]

रुअं तूलेऽक्कदुमे रुवी रुववइआइ रुवमिणी ।

रेणी पङ्के छिण्णम्मि रेसिअं रेवयं पणामम्मि ॥ ९ ॥

15

L. 1. *cdd.* रिरिअं *cdd.* सडिअम्मि रिक्किअं (Y रिक्कयं) ABCFGYZ रोइरम्मि BF रिमिणो *cdd.* य (X अ). L. 2. E रिंछोली *cdd.* य (om. X) Z रिच्छमल्लो *cdd.* य Z रिच्छम्मि. L. 3. *cdd.* रिरिअं *cdd.* रिक्किअं CX साटितं. L. 4. *cdd.* रिअइ BGZ °षूक्त इति नोक्तः X नोक्त BF ऋच्छं Z रिच्छं. L. 5. CXZ रिमिणत्तिं *cdd.* °रिक्किअं (X °रिक्किअं) B °ओ X °डीउ Z °त्थीओ रिक्कं BFZ °रिरियाओ G °याउ X °आउ. L. 6. GZ अच्छन्ति X मुच्छन्ति X °मल्लइं Z °मल्लीयं BFGZ °भोया C °वहुआ GZ °वहुया X °वहुआ. L. 7. AEY रित्तुडिअं B रित्तुडिरिअं CXZ रित्तुडिअं F रित्तुडिरिअं G रित्तुडि and अं च torn off. *cdd.* साडिअमं (X °डो) C 1. hd. रीढं ACG (F!) XYZ रूढो B रूढो. L. 8. X सहलम्मि YZ सहलम्मि ABFG रूढिअं C 1. hd. रूढि 2. hd. Z रूढिअं E रूढिअं XY रूढिअं ACG रुअरुइं X रुअरुअरुइयं Y रुअरुइयां Z रुअरुइं A उक्कण्ठा C 1. hd. उत्कण्ठा In G उ° torn off. L. 9. BF रित्तुडिअं CXZ °डिअं G रित्तुडिअं BF शांतिः X शाटितं Z सातितं G रीढ X अवगणितं X शररिइ In G राज is torn off. L. 10. In G from शेष् to कः torn off. BCFZ रूढो X रूढो BXZ रूढिअं C (F!) रूढिअं G रुढिअं. In G णी घर is torn off. L. 11. C रुजइ In G from जइ to रूचणि 1. 13 torn off X रुअरुअं *cdd.* °रुइया (Z as above). X उक्कण्ठा. L. 12. CXZ °रुइयाए CXZ रूढो BCFX गउ Z णीहररिबि. L. 13. CXZ उ X कइरीढं C रूचणि GZ °हत्थअं B °रित्तु X °डिउ In G from तूडिओ to रूढइ l. 16 page 277 torn off. B °डियउ CZ °डिअओ FX °डियउ. L. 14. BCEF रुअं C तूले ABCFX कदुमे E कदुदुमे B रुवी Z रूई BEF रुव° A °थइ° ACEZ °इयइ X रुववइ BF °सिणी. L. 15. Z छिण्णम्मि ABCFXYZ रेसिअं.

रूअं तूलम् । रूवी अर्कद्रुमः । रूवमिणी रूपवती । रेणी पङ्कः । रेसिअं छिन्नम् । रेवयं
प्रणामः ॥ यथा ।

गयरेणी रेसिअरूविरूअगुणभूतणे मुहा वहसि ।

सव्वङ्गरेवयं कुण रूवमिणिमिमं जइ महेसि ॥ ९ ॥ [९]

5 माईसु रेवईओ रेवलिआ बालुआवट्टे ।

रेवज्जिअं उवालद्धे रेहिअअं च छिण्णपुच्छम्मि ॥ १० ॥

रेवईओ मातरः । अत्र रेहइ राजतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रेवलिआ
बालुकावर्तः । रेवज्जिअं उपालब्धम् । रेहिअं छिन्नपुच्छम् ॥ यथा ।

रेहिअएण वि ण चलइ रेवलिआणिवडिओ जइ बइल्लो ।

10 ता रेवईउ रेवज्जिएहि भो बम्भण भणेषु ॥ १० ॥ [१०]

रेअविअं खणगरिए तन्दुलपिट्टम्मि रोहं च ।

रोहं घरमाणे रोररोघसा रोकणो अ रङ्कम्मि ॥ ११ ॥

रेअविअं क्षणीकृतम् । मुक्तार्थे तु मुचिधात्वादेशे सिद्धम् । रोहं तन्दुलपिट्टम् ।

॥ रोहं गृहप्रमाणम् । रोरो रोघसो रोकणो त्रयोऽप्येते रङ्गार्थाः ॥ यथा ।

15 रेअविअसंपया तइ रिउणो रोरा अरोघसघरेसु ।

रोकणमिलिआ कम्मन्ति रोडसुत्ताइ गहिअ रोहकए ॥ ११ ॥ [११]

L. 1. BCF रूअं C om. तूलम् B रूवी Z रूई B रूविमि रूपं BCFXZ रेसियं
CX छिण्णं Z रेवइयं L. 2. B प्रमाणः. L. 3. BCFXZ रेसियं BF रूचिरुअं
CX रूविरूव X सुहा. L. 4. C मिम जइ. L. 5. X माईसुं AXZ ईउ E
रेवे cdd. लिया E बालुयां ACXYZ बालुयां C वट्टे. L. 6. ACEYZ रेवज्जियं
C (F ?) रेवज्जियं B रेवज्जियं C लद्धे BF रेहिअं CY रेहियं X रेहिअं BF व E व BF
छिन्नपुच्छंमि AZ छिन्नं. L. 7. B रेवईओ XZ रेवईउ BF रेतइ BF रेवलियं CXZ
लिया. L. 8. BF ज्जियं C ज्जियं Z ज्जियं BCFXZ रेहियं B पुत्थं. L. 9.
BCFXZ रेहियणं CXZ om. ण B वलइ BCFXZ लियां Z निवं XZ डिउ BF
जइ लो. L. 10. BF रेवईओ X रचई BF रेवज्जिएहिं Z ज्जिएहिं C ज्जिएहिं रे वं भणेषु
X रो for भो BF वंभण. L. 11. BF रेवविअं EX वियं Y रेववियं YZ तंदुलं
B पिट्टं F पिट्टं C पिट्टमि E पेट्टम्मि BF om. रोहं CZ रोहं BF व. L. 12.
A रोघसरोकणा X रोघसरोकणा CYZ रोकणो ACEXYZ य. X कलम्मि. L. 13.
BE रेववियं CXZ वियं BF तु मुविं BFXZ धात्वादेशसिद्धं B लं पिट्टं L. 14.
BF रोरं X रोररो BCF रोकणो. BFX ऽपि रंकां C ऽपि एते. L. 15. BFXZ
वियं B तई X ता for तइ C रोरो Z यरोघसं L. 16. BF रोहणं BCF XZ
मिलिया CXZ सुत्ताइ BCFXZ गहिअ.

रोज्झो अ रोहिओ रोमराइरोमूसला जहणे ।

रोअणिआ डाइणिआ रोमलयासयमुदरयम्मि ॥ १२ ॥

रोज्झो रोहिओ इत्यन्योन्यपर्यायावश्यकौ । अत्र रोंचइ पिनष्टीति धात्वादेशे-
षूक्तमिति नोक्तम् । रोमराई तथा रोमूसलं जघनम् । रोअणिआ डाकिनी । अत्र
रोसाणइ मार्षीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । रोमलयासयं उदरम् ॥ यथा ।

5

पिहुरोमराइ तणुरोमलयासइए कया वि इत्थ तुमं ।

रोज्झि व्व विअडरोमूसलरोअणिवाडयम्मि मा वच्च ॥ १२ ॥ [१२]

॥ अथानेकार्थाः ॥

हंसे वग्घे रत्तच्छो रइजोअजहणेसु रइलक्खं ।

दइअणिरन्तरसोहिअसणाहपल्लिएसु राहो वि ॥ १३ ॥

10

रत्तच्छो हंसो व्याघ्रश्च । महिषे तु संस्कृतभवः । रइलक्खं रतिसंयोगो जघनं चेति
द्वयर्थम् । राहो दयितो निरन्तरः शोभितः सनाथः पलितश्चेति पञ्चार्थः ॥ [१३]

रायंबू वेडिससरहा रिक्खणमहिगमम्मि कहणे अ ।

विउलमुहलेसु रुंदो रेंकिअमक्खित्तलीणलज्जासु ॥ १४ ॥

रायंबू वेतसद्रुमः शरभश्च । रिक्खणं । इत एति रेक्खणं इत्यपि । उपलम्भः 15
कथनं च । रुंदो विपुलो मुखरश्च । अत्र रुंदइ भ्रमति रौति चेति धात्वादेशेषूक्तमिति
नोक्तम् । रेंकिअं आक्षिप्तं लीनं व्रीडितं चेति त्रयर्थम् ॥ [१४]

L. 1. A रोज्झो C रोज्झो ABCFXXYZ च A रोहिउ In C रोहिओ twice. X रोहिउ
twice. A °रोंई°. L. 2. A रोअणिआ CX रोअणिआ YZ रोअणिआ cdd. डाइणिआ
(Y डाइणिआ) BFZ रोमलिया° L. 3. C रोज्झो X रोहिउ C °पर्यायदृश्य° XZ
°दृश्य° BF रोवइ BF पिनष्टि इति. L. 4. BF (!) °षूक्त इति नोक्तः CZ °देशे
सिद्धः इति नोक्तः X रोमरोमराई CZ रोय° BCFZ °णिआ. L. 5. B मार्षी इति X
मार्षीति BZ °षूक्त इतीह नोक्तः L. 6. X तुम. L. 7. C रोझि C 1. hd. च BC
FXZ विचड° BF °रोइणिवाडयम्मि Z °रोयणि C °वाडयम्मि B व्वच्च Z व्वच. L. 8.
om. A. L. 9. A वग्घो E वग्घे स AE रत्तत्थो C रय° 2 hd. रवि° cdd °जोय°
(Y° जोग°) Y °जघणेसु A रई° L. 10. cdd. दइयनिरन्तरसोहियं (Y °गिरन्तर°)
C °पडिएसु X °फल्लिएसु E राहा. L. 11. X रत्तच्छ Z रत्तत्थो X हंस L. 12. X
द्वयर्थः X निरन्तरः L. 13. A रायंबू BF रायंबू C रायंबू E रायंबू Z रायंबू A वेडिसरहे
E °सरहा° cdd. य. L. 14. CXY विपुल° Z वेउल° E °मुक्खलेसु ABEFXZ रिक्कियम°
C रिक्कियम° Y रेंकियम° E °मक्खेत्त° Y °त्तणील्लिज्जासु X °लज्जासु. L. 15. BF
रायंबू C रोयंबू X रायंबू Z रोयंबू वेतसो द्रुमः X रिक्ख (sic) Z रिक्खणइ । तपति । रेक्खणं
BF इति for इत एति BCFXZ रेक्खणमित्यपि. L. 16. BF विपुलो B मुखरश्च.
X चेति is given twice. BZ °षूक्तः इति नोक्तः (Z om. :) X °डिति for °मिति In G
from देशे° to किअं torn off. L. 17. BCFXZ रिक्कियं In G from क्षिप्तं to
त्रयर्थम् incl. torn off. BF नीली for लीनं X व्रीडितेति त्रयर्थः.

अच्छिणिकोचकरोडीसु रेसणी कलिरवेसु रोलो अ ।

रोडी इच्छसिविआसु कूणिअच्छे मले रोद्धं ॥ १५ ॥

रेसणी अक्षिनिकोचः करोटिकाख्यं कांस्यभाजनं च । रोलो कलहो रवश्च । रोडी
इच्छा व्रणिशिविका च । रोद्धं कूणिताक्षं मलश्च ॥ [१५]

5 रोहो पमाणणमणेषु रोकणी सिङ्गिकूरकम्पेसु ।

णवदंपईण अण्णुण्णणामगहणोसवम्मि लयं ॥ १६ ॥

रोहो प्रमाणं नमनं च । प्रतिरोधवाची तु रोधशब्दभवः । रोहो मार्गण इत्यन्ये ।
रोकणी । के रोकणिओ । शृङ्गी नृशंसश्चेति व्यर्थः ॥

॥ अथ लादिः ॥

10 लयं नवदंपत्योः परस्परं नामग्रहणोत्सवः ॥ यथा ।

तुह कुमरवाल सेणं इन्तं दहूण णिसि पलायन्ता ।

अण्णोण्णणामगहणा रिउदंपईणो लयस्स सुमरन्ति ॥ १३ ॥ [१६]

लकखं काए लग्गं चिन्धे लंचो अ कुकुडए ।

गण्डुअतिणम्मि लचयं लट्टयलडहा कुसुम्भरम्पेसु ॥ १७ ॥

L. 1. Z अत्थि° C °निकोच° E °कोच° G °करोडिसु C रेसणी X रेसिणी C
रोला *edd.* च. L. 2. C इच्छीसिवियासू ABCEFGYZ °सिवियासु X सिवियासु *edd.*
कूणिचच्छे (Z °त्थे) X मल AY रुद्धं C रोद्धं. L. 3. C सणी (sic) G रेसली X
रेसिणी BG कास्य° C (F!) X कांश्य° B *om.* च after °भाजनं. Z सेडी L. 4. X
om. व्रणि G °शिविका C रोद्धं BF कूणिकाख्यं X मलयश्च. L. 5. B रोक° सिङ्गि°
twice. X adds अथ लादिः ॥ Y ॥ ढ ॥ लकारादिः ॥ L. 6. Y नव° BX अण्णुण° C
अण्णुणाम° G अन्नुन्न° Y अण्णोण्ण° Z अत्तुन्न° C °संधंमि A, C 2. *hd.* °सव्वंमि Y लअं.
L. 7. G °भव. L. 8. BFG *om.* रोकणी के X *om.* के BF रोकणीउ GX रोकणीउ
X नशंस°. L. 9. *om.* A. L. 10. X एरस्परे i. e. परस्परे X °ग्रहणो° BF
°णोत्सवः C 1. *hd.* °णोशवः. L. 11. C तुमर° CX सेणं G सेन्नं Z सिन्नं C इति X
इति C दहूण F दहूण. L. 12. G अण्णुण° Z अज्जुण° X °गहणे रिउं X लयस्स
BF सुमरंमि. L. 13. C काये B विधे E विधे ACX लंचो E लंचू Z भंचो G रभंचो
edd. च X कुडए L. 14. A गंडय° B गंडूअ° C (F!) गंडूय° EGYZ गंडुय° X
गंडुअ° CGXZ लवयं BF लट्टलडहा.

लक्खं कायः । लग्गं चिह्नम् । लग्गं अवष्टमानमित्यन्ये । लंचो कुक्कुटः । उत्कोच-
वाची तु संस्कृतसमः । लचयं गण्डुत्संज्ञं तृणम् । लडयं कुसुम्भम् । लडहं रम्यम् ।
लडहो विदग्ध इत्यन्ये ॥ यथा ।

कालम्भि लचयलग्गे उड्डिअलंचो व्व गन्तुमसहो सि ।

तो तुज्झ लडहलक्खा लडयवसणा कहं होही ॥ १४ ॥ [१७]

5

लल्लकं भीमे लसई कामे परिहिए लइअं ।

लसुअं तेह्ले लइणी लयाइ लसकं तरुच्छीरे ॥ १८ ॥

लल्लकं भीमम् । लसई कामः । लइअं परिहितम् । लइअं अङ्गे पिनद्धमित्यन्ये ।
लसुअं तैलम् । लइणी लता । लसकं तरुक्षीरम् ॥ यथा ।

लइणीरसलसकलसुअपमुहेहिं किं इमाइ भेसज्जं ।

10

लल्लकलसइरोगे सो च्चिअ तरुणो तथा लइअहारो ॥ १९ ॥ [१८]

लंपिक्खो तह चोरे लंबाली पुप्फभेअम्मि ।

लउडम्मि लकुडं चिअ उसहे लइअल्ललाइल्ला ॥ १९ ॥

लंपिक्खो चौरः । लंबाली पुष्पभेदः । लकुडं लकुटः । अत्र । लडइ स्मरति ।
लहसइ संसते । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । लइअल्लो तथा लाइल्लो वृषभः ॥ यथा । 15

L. 1. X लग्गं X छिहं (1) C om. चिहं । लग्गं CX °नमित्येके । लंचो. L. 2.
X कुक्कुटः BCFX लचयं B गण्डुत्सं CGXZ गंडुत्सं B मडहं. L. 3. After इत्यन्ये B,
and, as it seems, also F add: लंचो कुक्कुटो उत्कोचवाची तु संस्कृतसमः L. 4.
CXZ कोलम्भि CX लचयं C (F!) उड्डियं BZ उड्डियं X उड्डियं C (F!) X °लंचु.
L. 5. X ता CX तुज्झ XZ लडहलक्खा C om. लडह BF °लक्खा. After होही । CXZ
add: इति मूलपाठः । दोषस्त (X ख) यलग्गलक्खय लट्ट (Z ट्टि) अलड (X om. ड) ह
(Z adds लह) अ (X य) हरय तुह्ण भावां (X याणं) । लचु (X लंचु Z चू) उ (Z ओ)
डयवियमुणिण (X य) मिय (X अ) जिणेणलंबाइजोणिसंपत्ती. The same is found in D,
but still more corrupt. It is also found in HF. See Corrections at
the end. L. 6. A लल्लकं GZ लल्लक B लसई य कामे A लइयं BCEFXYZ
लइय G लसयं. L. 7. A लसुअं EGXYZ लसुयं A तेह्ले Y तिह्ले C लयणी Y लाइ
L. 8. G भीमे GXZ लइयं G परिहिसं C om. लं परि° cdd. लइयं अंगे. L. 9.
CX °मित्यन्ये C लेइणी G °क्षीरः. L. 10. GZ °लसयलसुयं RF °पमुहेहिं GZ °हेहि C
इमाइ G भोसज्जं. L. 11. BF विय C 1. hd. GX चिय C 2 hd. Z विय BFGZ
लइयं X °हरो. L. 12. E लंपेक्खो ABFG लंबाली X लंचाणी AEX पुप्फं C 1.
hd. Z पुप्फं 2. hd. पुप्फं GZ °भेयम्मि. L. 13. In B लउडंमि twice. BF लकुडं
BCF विय GZ चिकु XY चिय Z ओसहे EGXZ लइयल्ल. L. 14. G चोरः BF
GX लंबाली B पुप्फं GZ लकुडं X लउडं BF लकुडः CG लक्कुटः Z लक्कुडः CX लडइ
Z लडइ. L. 15. X भंसते G °पूक्का इति BFG लइल्लो तथा.

लंपिक्खहरिअलाइलधणे लइअल कीस मूढो सि ।

लंबालीहिं जक्खं पूइअ अणुसरसु लक्कुडयहत्यो ॥ १६ ॥ [१९]

पउमकरा जत्थ वहू लिहिज्जए सो लयापुरिसो ।

लहुअवडो णग्गोहे लडहक्खमिअं विहडिअम्मि ॥ २० ॥

5 लयापुरिसो यत्र पउमकरा वधूर्ल्लिख्यते । लहुअवडो न्यग्रोधः । लडहक्खमिअं विव-
दितम् ॥ यथा ।

सा वित्ती लहुअवड क्खमसु तुमं तुह णमो लयापुरिस ।

लडहक्खमिअप्पेम्मे पिअम्मि कह णाम जीवस्सं ॥ १७ ॥ [२०]

लामा य डाइणी लावंजमुसीरम्मि लाहणं भोज्जे ।

10 लालसलासयविहया मिउमोरेसुं वहोलए लिक्खा ॥ २१ ॥

लामा डाकिनी । लावंजं उशीरम् । लाहणं भोज्यभेदः । लालसं मृदु । लालसं
इच्छेत्यन्ये । लासयविहओ मयूरः । लिक्खा तनुस्रोतः । लिक्खं इत्यन्ये ॥ यथा ।

लामाउ लिक्खकण्ठे षणलावंजे कुणन्ति लाहणयं ।

तासिअलासयविहया अलालससरा बिडालिरूवाओ ॥ १८ ॥ [२१]

15 वालम्मि लिंकलीवा लित्ती खग्गाइदोसम्मि ।

तणुईकयम्मि लिसयं लिट्ठिअलोलंठिआ य चाडुम्मि ॥ २२ ॥

L. 1. X लंपिक्खो° *edd.* हरिच° BF °धण्णे GZ लइयल. X जसि. L. 2.
BFG लंबा° X °लीहि BFG पूइय CX पूरिय° X °सारसु C लक्कुडइहत्यो X लक्कुडइहत्यो
L. 3. BF °करो EY वहू, L. 4. EGXYZ लहुय° BF णिग्गोहो C °क्खमियं
X °क्खमियं ABIEFGYZ °मियं E चिह° *edd.* °डियम्मि (X °मिअम्मि). L. 5.
BFG वधूर्लि° C न्येग्रोधः X लडहक्ख° *edd.* °मियं. L. 7. GZ लहुयवड BF खसु GZ
खमसु X खमस BFGZ नमो. L. 8. BF °क्खमिपेम्मे C °क्खमियप्पोम्म GZ °°क्खमिय
X° खमियपेम्मे Z °प्पम्मे *edd.* पियम्मि BCFX जीइस्सं. L. 9. G मा for लामा
EX लामाइ डा° C °मुशीर°. L. 10. C. लालम° 2. hd. लालसं A °विहिया BCFY
मिओमो° Y °मोरेसु E वहोलए लेक्खा *corr.* from लेक्खो BFZ लिक्खो. L. 11. X
लमा डाकिनी । लावंजं GZ लावंजमुशीरं BX उशीरं BF भोज्ज° C भेदे G मृदुः L. 12.
edd. लालसमिच्छे° (X om ला) GX °विहड C तनुः श्रोतः 2 hd. स्रोतः X तनुः श्रोतः
BF °श्रोतः BFGXZ लिक्खमित्य° C लिक्खमित्य° L. 13. X लामाइ GZ लोहणयं.
L. 14. *edd.* तासिय° X °लासाय° CX अलाससरा Z अलालसं CGXZ वि° BF °रु° B
FGX °वाड. L. 15. BCFGXZ वालम्मि. L. 16. BF लसुअं C लिसियं A
(E!) लिट्ठिय° BFGZ लिट्ठिय° C लिट्ठिय° C °लोलंछियं Z °लालंठिया ABFGY
°ठिया E °ठिया X °तिया° C om. य CZ वाडु° X चाडुम्मि.

लिको तथा लीवो बालः । लिती खड्गादीनां दोषः । लिसयं तनूकृतम् । लिट्टिअं
तथा लोलंठिअं चाटु ॥ यथा ।

लोलंठिएहि रच्चसि ण मुणइ सा लिट्टिअं लिसयपेम्म ।

लिका लीव मयच्छी सलित्तिछुरिअ व्व किं चत्ता ॥ १९ ॥

अत्र । लिक्कइ लिहक्कइ निलीयते । लिसइ स्वपिति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति 5
नोक्ताः ॥ [२२]

लीलो जण्णे लुंखो णिअमे सुत्तम्मि लुंको अ ।

लूणम्मि लुअं भग्गे लुगं तह णिण्णयम्मि लुंखाओ ॥ २३ ॥

लीलो यज्ञः । लुंखो नियमः । लुंको । उत ओति लोको । सुप्तः । लुअं लूनम् ।
लुगं भग्नम् । लुंखाओ निर्णयः ॥ यथा ।

10

लुअदम्भं लुगलयं णइपुलिणं कुणसु कीस लुंको सि ।

रे अलस इत्थ लीलो होहि ति सलुंखयाण लुंखाओ ॥ २० ॥ [२३]

लुरणी वज्जविसेसम्मि लुंकणी चेअ लयणम्मि ।

लूआ मयतण्हाए लेहुडलेहुक्कलेडुआ लोढे ॥ २४ ॥

L. 1. From लिको to यथा । 2. only 2. hd margin in C. C लिखो G
लिक्खो X लीवोवो BCFX बालः G वा (sic) X खड्गादीनां BCF लिसिय G लिसयः
X लिसियं X लिट्टियं C लिट्टियं F लिट्टियं GZ लिट्टियं L. 2. C om. तथा X om.
तथा लोलंठिअं BF लोलंठियं (sic) C लोलच्छियं GZ °ठियं. L. 3. BCFX °एहि
BF रचसि CZ रच्चसि B लट्टियं C (F!) लिट्टियं GZ लिट्टियं X लिट्टियं BF लियस°
C लिसियं X लिसिये° CXZ °पेम्मं. L. 4. BF लिहा C लिह्वा X लिका BFZ लीच
BF मयच्छी CGZ सलित्त° X लियत्त° BF °छुरिय C °बुरिय 2. hd. °बुरिइअ GXZ
°छुरिय BCF च Z चत्ता. L. 5. C लिसति. L. 7. G लुंखो णियाम ABCEF
XYZ नियमे B लुहो C (F!) लुक्को C 2. hd. लुहो A लुको cdd. य L. 8.
CEGXZ लुयं X भुग्गे E णिण्णयं X णिण्णयं Z णिन्नयं A लुंखाउं E लुंखाओ G °उ
X लुक्खाउ. L. 9. G लीणो G लुक्को B ओत ओति CX उति G उत्ति Z ओत ओ इति
C लोहो B लोहो X लुंको G om. लोको. L. 10. X भुगं G लुंखाउ X लुक्खाउ C
1. hd. निर्णयः G निर्णयः Z निर्णयः L. 11. G लुलुअं C लुगलयणं पुलिणं G om.
कुणसु, has a gap after कीस and then repeats कीस B लुहो C लुक्को 2. hd.
लुक्को G om. सि. L. 12 GZ हो ति X होहि ति CX सुलंस° G °याणं BF लुंखाओ
G °उ X लुक्खाउ. L. 13. C वक्ष° X चज्ज° B °वित्ते° GZ °भेम्मि BF लुहणी or
लुहणी CX लुक्कणी E लुक्कणी ABCEFFXY चेय. L. 14. Z लेहुड° C °लेहुक्क° E
°लेहुक्क° X °लेहुक्क° In G डुक्कलेडु is torn off. G -या E °लेहुआ YZ °लेहुया C om.
आ लोढे 2. hd. °ओ E लोढे G लो.

लुरणी वायविशेषः । लुंक्णी लयनम् । अत्र लुंछइ लुहइ मार्षीति धात्वादेशेषूक्त-
मिति नोक्तम् । लूआ मृगतृष्णा । अत्र लूरइ छिनत्तीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ।
लेहुडो लेहुको लेहुओ त्रयोऽप्येते लोटवाचकाः ॥ यथा ।

हर लेहुके मा कुण लूअमया लुरणिसाललुंक्णिअं ।

5 पेसणलेहुडलेहुअखलणं मा हुज्ज इन्तदइअस्स ॥ २१ ॥ [२४]

लेढिअमवि संभरणे लोले लेहडयलोहिल्ला ।

लोढिअओ उवविट्ठे तह लोलुंचाविअं रइअतण्हे ॥ २५ ॥

लेढिअं स्मरणम् । लेहडो तथा लोहिल्लो लम्पटः । लोढिओ उपविष्टः । अत्र लोढइ
स्वपितीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् । लोलुंचाविअं रचिततृष्णम् ॥ यथा ।

10 महुरसलोलुंचाविअ लेहड णालिणीउ भसल चुम्बन्तो ।

इह लोढिअस्स मह रयलोहिल्लपिअस्स लेढिअं रयसि ॥ २२ ॥ [२५]

॥ अथानेकार्थाः ॥

ललुं सप्पिहणूणेषु केसओसारएसु लंओ वि ।

अच्चासत्तमणोहरपिअंवएसुं तह य लट्ठो ॥ २६ ॥

L. 1. B लुहणी C (F!) लुंक्णी X लुक्णी BF लुछइ X लूहइ B मार्षीति.
L. 2. X मृगतृष्णा B छिनत्ति इति From त्वादे° to लेहु l. 3 torn off in G. B °पूक
इति नोक्तः L. 3. X लेहुको लेहुउ BF लेहुको for लेहुओ. In G ते लो° यथा
is torn off. Z लोष्ठ° L. 4. From लेहु° to लालुं° torn off in G. B
लेहुके C (F!) लेहुक्क X लेहुके Z लूअमया X लुरणिसाललुंक्णिअं BF °लुंक्णिअं C
°लुंक्णिअं Z °णिअं. L. 5. BF लेहुअखलणं C खणं. C हुज्ज X दुज्ज BF इन्तदइअस्स
CZ °दइअस्स X अंतदइअस्स. From असलणं to °छरीवि° l. 14 page 248 torn off
in G. L. 6. A लेढियम° BCEFXYZ लेढियं BF °नपि EX लोले हड°. L. 7. A लोढिउ
BFXYZ लोढियओ (X °उ) C लोहियओ E °हिय° BCF लोलंचावियं
Z लोलुंचा° AY °चावियं E °वावियं X °वावियं BCEFXZ रइय° Y रउय° L. 8.
BCFXZ लेढियं BF लोहिओ C लोढिओ XZ लोढिउ Z उपविष्टः X लोदइ Z लोहइ.
L. 9. B स्वपिति इति X स्वपतीति BZ °पूक इति नोक्तः X °पूकः ति. BFZ °चावियं
CX °वावियं B °तृणं X °तृ 1-1. L. 10. C (F!) लोलंचावियं Z °लोलुवावियं X
°लोलंवा° B °वावियं C लेहड लिणीउ CX लसल C चुम्बन्तो. L. 11. BZ लोढियस्स
C (F!) लोढियस्स X लोढियस्स BFX °लोहिल्ल (X ल) स्स पियलेढियं CZ °पियस्स
लेढियं. L. 12. om. A. L. 13. C °नूणेषु E केस° ABX °उसार° B लंओ C
(F!) लंओ. L. 14. Z अच्चासत्त° add. °पियंवएसुं X लट्ठो.

लल्लं सस्पृहं न्यूनं च । लंबा केशा लंबो गोवाटश्चेति द्वयर्थो लंबशब्दः । लट्टो
अन्यासक्तो मनोहरः प्रियंवदश्चेति त्रयर्थः ॥ [२६]

लयणं तणुमिउवल्लीसु लाइआ भूसगहिअअजिणद्धा ।

लालंपिअं पवाले खलीणआकन्दिएसुं च ॥ २७ ॥

लयणं तनु मृदु वल्ली चेति त्रयर्थम् । लाइअं भूषा गृहीतं चर्मार्धं चेति त्रयर्थम् । 5
लालंपिअं प्रवालं खलीनमाक्रन्दितं चेति त्रयर्थम् ॥ [२७]

लिहिओ तणुसइएसुं लिंकिअमक्खित्तलीणेषु ।

लुंवी थवयलया लेसा लिहिआसत्थणिदणीसद्धा ॥ २८ ॥

लिहिओ तनुः सुप्तश्च । लिंकिअं आक्षिप्तं लीनं च । लुंवी स्तवको लता च । लेसो
लिखितमाश्वस्तो निद्रा निःशब्दश्चेति चतुरर्थः । अल्पवाची लेशशब्दभवः ॥ [२८] 10

लेडुक्को लम्पडलुट्टएसु लोढो अ भरिअसइएसु ।

वंगवयवंढवड्डा वाइङ्गणगिद्धबन्धगरुएसु ॥ २९ ॥

लेडुक्को लम्पटो लोष्टश्च । लोढो स्मृतः शयितश्च ॥

॥ अथ वादिः ॥

वंगं वृन्ताकम् । वओ गृध्रपक्षी । वंढो बन्धः । वड्डो महान् ॥ यथा ।

15

चञ्चूइ विण्टवंढे आवणपिडिआउ वड्डुवंगमिमं ।

उग्घेत्तुआण उड्डइ आमिसपिण्डब्भमेण वओ ॥ २३ ॥ [२९]

- L. 1. BF लंका C लंबा 2. hd. लंबा B, C 1. hd. X लंबो BX लंबं C (F!)
लम्बं X शब्द C लट्टो Z लट्टो X लट्टो. L. 2. B अन्यासक्तं Z अन्यासक्तो B मरो.
L. 3. Y लअणं B मिओ ACEXZ लाइया cdd. गहियं C (F!) गह्या Z गह्या.
L. 4. ABEFXZ पियं C लालिहियं ABCFXYZ पवाले Z आकन्दिएसु. L. 5.
BCF लअणं X लइणं B त्रयर्थः X त्रयर्थाः BCFXZ लाइयं X चर्मार्धं. L. 6. BCFX
पियं BCFXZ प्रवालं B मक्रन्दि.
L. 7. AX लिहिउ E सुइएसुं X सुइएसु A
एसु cdd. लिंकियमं A क्खित्तं CX क्खित्तं. L. 8. B लुंवी E लुम्बो X लुवी A
थवयं X सूचयं AX लेसो ACEXYZ लिहियां BF हिलियां C सच्छं BF
णिसिद्ध. L. 9. C तन्तुः BCFXZ लिंकियं B अक्षिप्तं B स्तवको X सूचको for
स्तवको C लेसा. L. 10. B श्वस्ते X श्वस्तो B चतुर्थः. B लेशशब्दं. L. 11.
Z लिडुक्को लपडं X लंपडुंएसु A लुट्टएसु C लुट्टएसु Y लोढुएसु E लोढो X लेढो
cdd. य भरियं (X सारियं Z सरियं) BF सइसु X adds अथ वादिः ॥ Y ठ ॥ वका-
रादिः L. 12. X वउवडं A वेंडं BF वन्दं C वंडं Z वट्टं BF वंडुं BF
वाइगणं E वाइगणं Z वायंगणं X वाइगणगिद्धवद्गुरुं C गिद्धं AB वंधं L. 14.
om. A. L. 15. X वंग B ओ for वओ X वउ Z वंढो X वड्डो वड्डः BF महा व ॥
L. 16. C वंचूइ विंढं Z वंचूइ विंढवंढे X चिंढे for विण्टवंढे BCF विंढे BCF पिडियाउ Z
पिडियाउ C वड्डुवंगमिमं. L. 17. BF ओग्घेत्तुआण C 1. hd. X वउ.

वद्धी अवस्सकिच्चम्मि वंकवंसा कलङ्कम्मि ।

वंसी अ सिरसि माला वच्छं पासे वऊ अ लायण्णे ॥ ३० ॥

वद्धी अवश्यकृत्यम् । वंको तथा वंसो कलङ्कः । वंसी शिरसि माला । वच्छं पार्श्वम् । वऊ लावण्यम् ॥ यथा ।

5

वच्छे सवऊ दइआ सवंसिआ धम्मअत्थवद्धी अ ।

अण्णोण्णवाह्वंको अवंसवंसाण ण हु होइ ॥ २४ ॥ [३०]

वम्हं रप्फे वत्थी उडए वल्लो सिसू वहु चिविडा ।

वहवट्ठा खन्धव्वणमग्गा सीमाइ वत्तिवइवेला ॥ ३१ ॥

वम्हं वल्मीकम् । वत्थी तापसानामुट्ठजम् । वल्लो शिशुः । वहु चिविडा । गन्धद्रव्य-
विशेषः । वहो स्कन्धव्रणः । सामान्येन व्रण इत्यन्ये । वट्ठा पन्थाः । वत्ती तथा
वइवेला द्वावेतौ सीमवाचकौ ॥ यथा ।

वत्थीवइवेलाए वल्लयणिव्वत्तिआ मह बइल्ला ।

किं दिट्ठा बहुसयडे वट्ठाए वम्हखुत्तया अवहा ॥ २५ ॥ [३१]

वज्जा अहिआरे वल्लिवल्लरीवल्लरीउ केसेसु ।

वतुविच्छड्डा णिवहे वलहीववणीउ कप्पासे ॥ ३२ ॥

15

वज्जा अधिकारः । वल्ली वल्लरी विल्लरी त्रयोऽप्येते केशवाचकाः । वतू तथा विच्छड्डो
निवहः । ऋद्धिवाची तु विच्छड्डो विच्छर्दशब्दभवः । अत्र वन्द्रं वृन्दमिति वन्द्रशब्द-
भवम् । वलही तथा ववणी कर्पीसः ॥ यथा ।

L. 1. C (F ?) वद्धी E वद्धी X अवस्स° E वंक° L. 2. cdd. य Y मालाए
AXYZ वत्थं E पच्छं X पासं C 1. hd उऊ 2. hd. उवऊ YZ य BF लायणे Y लावण्णे
L. 3. C (F ?) वद्धी आवश्य° BF वंकी CX वंशी; C corr 2. hd. BFZ सिरसि CX
शिरसि XZ वत्थं. L. 4. B लावणं. L. 5. X वत्थे BCFXZ दइया BF सवंसि CX
संवसिया Z सवंसिया C° अह° BCFX य. L. 6. BF °वाह्वं अवंसं CXZ °वाह°
B होई. L. 7. X वम्हं E रप्फे C वच्छी C वेल्लो सिसू ABCF विविडा X चिविडा Z
वीडा. L. 8. E वह° E (B ?) °वट्ठा Y °वट्ठा C खन्धव्वण° L. 9. X वम्हं
CZ वच्छी B °मुट्ठजं B वल्ले BF वहु वीडा C विविडा Z चीडा L. 10. X वहा X
सामान्ये BX पन्था. L. 11. C वइवेलो Z सीमा°. L. 12. C वच्छी° BF °ववेलाए
BF °णिच्चत्तिया CX °णिवात्तिया Z °णिव्वत्तिया BZ वइल्ला. L. 13. C दिट्ठा CX बहु°
C °सुयडे Z वट्ठाए C वम्हु X वम्हं Z चंभ°. L. 14. C वज्जा 2. hd. वइज्जा CXYZ
अहियारे E विल्लरीवल्लरीउ C वल्लिवल्लरीओ Y °रिउ From केसेसु to °ववणीउ incl. l. 15
is given twice in Z. L. 15. A वत्त° Z वरु° X वतू° BF °विच्छडा From वतु
to °ही° torn off in G, and again from °णीउ to °प्येते l 16. X °चउणीउ
C °णीओ. L. 16. C वज्जा C °री वि त्र° 2. hd. del. वि. GZ वरु C विच्छिड्डा.
L. 17. In G वि° is torn off. C विच्छिड्डो BF विविच्छर्द° X विछाई BCF चंद्रं X लूद्रं
CZ °मिति तु BCFZ चंद्र° In G वन्द्रश is torn off. L. 18 CXZ वउणी.

वरवल्लरीण विल्लरिवण्णवज्जाइ लज्जइ कुवल्ली ।

वलहिवतुं चुण्टन्ती ववणीविच्छड्डुमज्झम्मि ॥ २६ ॥ [३२]

वडहो खगमेए वसलविड्डुविअलंबला य दीहम्मि ।

वप्पीओ वप्पीहम्मि वम्हलं केसरे चेअ ॥ ३३ ॥

वडहो पक्षिभेदः । वसलं विडुं विअलंबलं त्रयोऽप्यमी दीर्घार्थाः । विडुस्थाने 5
वित्तं अन्ये पठन्ति । वप्पीओ चातकः । वम्हलं केसरम् ॥ यथा ।

पुच्छइ वडहं वप्पीअयं च णवणीमवम्हलं दट्टुं ।

वसलसरं विडुच्छी विअलंबलमगइन्तपइवत्तं ॥ २७ ॥ [३३]

णिद्धाकरीलयाए वयली वेली अ वट्ठिमं अहिए ।

वइओ पीए वलिआविलमा जीवाइ चुण्णिए वयरं ॥ ३४ ॥ 10

वयली तथा वेली निद्राकरी लता । वट्ठिमं अतिरिक्तम् । वइओ पीतः । वलिआ
तथा विलमा ज्या । वयरं चूर्णितम् ॥ यथा ।

वइए वयरवयलिदलवेलिफलरसे वि वट्ठिमं णिदं ।

ण लहइ विलमज्जुणीहि च तणुई कामस्स किहवलिअस्स ॥ २८ ॥ [३४]

L. 1. C वलं G चरं BF विलरिं G वल्लणं Z वज्जणं C वज्जाइ 2. hd. वडहोइ
B लज्जइ G, C 1. hd कुचल्ली. L. 2. CX वलहं GZ वरं CG वुटंती G ववणीं
X वडणीं. L. 3. C विडं GZ वडुं EX वियलं ABCFGXY लंबला.
L. 4. A वप्पीउ BF वप्पीहो GY वप्पीउ BF वप्पीहम्मि CGZ वप्पीहं X बहलं E करे
ABEG (F ?) XYZ चेय B वेय. L. 5. G वसल BFGX विडु BCFGXZ वियं
GXZ लंबलं X चत्वारोप्यमी CX विडं G चिडुं. L. 6. cdd. वित्तमन्ये C 1. hd.
वप्पीओ G उ X वप्पीहो CX वहलं G केशरचनं य ॥ L. 7. BF वडह X वप्पीहयं
BF om च C व BCFX नवं X णीमंवहलं C दट्टुं G दट्टुं L. 8. BF सरं Z
विडुत्थी GZ वियं BGXZ लंबलं C गइत्तं X गइत्तं BF पइ वत्तं C वमुं X वमुं.
L. 9. GZ निद्धां Y वअली A वेली B चेली E वेली cdd. य AY वट्ठिमं BF वट्ठिमं
X वदिमं. L. 10 AGXZ वइउ E वइओ Y पीते cdd. वलियां C विमलमा AC
वुण्णिए ABGY वअरं C वइरं F अवरं. L. 11. GZ वअली C करिलता BF वट्ठिमं
GX वइउ RZ वलिया C (F ?) विलिया. L. 12. G वइया X वलिय BF ज्जा BFX
वअरं C वअर GX चूर्णियं. L. 13. X वइउ BFGXZ वअरं C om. फल GZ वट्ठि-
मणिदं. L. 14. Z लंगइ C विमलं BF ज्जुणीहि CGZ हिं X ज्जुणीहि BFZ व cdd.
केट्टवालियस्स.

वयडो अ वाडिआए वंफिअवलिआ य भुत्तम्मि ।

वाहाकुले वणायं च वदलं वक्कडं च दुद्धिणए ॥ ३५ ॥

वयडो वाटिका । वंफिअं तथा वलिअं भुत्तम् । वणायं व्याधाकुलम् । वदलं तथा वक्कडं दुर्दिनम् । वक्कडं निरन्तरवृष्टिरित्येके ॥ यथा ।

5

तुह बाणवक्कडे वदले व्व हंसो रिऊ चइअ समरं ।

वंफिअसुअवलिअफलो सुमरइ वयडं गओ वणायवणे ॥ २९ ॥ [३५]

रज्जे वंडुअमोलीइ वडाली अ वरओ कलमभेए ।

गोईइ वल्लई वद्धयं वरं वड्डिआ य कूवतुला ॥ ३६ ॥

वंडुअं राज्यम् । वडाली पङ्क्तिः । वरओ शालिभेदः । योऽसावणुरिति प्रसिद्धः ।
10 वल्लई गौः । वीणागोपीवाचकस्तु वल्लकीवल्लवीशब्दभवः । वद्धयं प्रधानम् । वड्डिआ
कूपतुला ॥ यथा ।

गोवाल किं ण रक्खसि वद्धयवरएसु वल्लइवडालिं ।

किं वंडुअं व पत्तं वड्डिअणिअडे इमाइ जं लविओ ॥ ३० ॥ [३६]

वणवो दवाणले वज्जरा णई वण्णयं च सिरिखण्डे ।

15

सण्ढम्मि वद्धिओ तह वहडवणारा य वच्छयरे ॥ ३७ ॥

L. 1. *cdd.* च वाडिआए ABCFYZ वंफियं EX विफियं G वंफियं *cdd.* वलिआ. L. 2. E वाहा G वणाण Y वणाअं A *om.* च BF वदलं G वदलं C वक्कडं व C 1. *hd.* दुद्धि. L. 3. CGZ वंफियं X विफियं *cdd.* वलियं BF वणयं. C वदलं L. 4. C वक्कडं X वक्कुडं B निरंतरं GZ रित्यन्ये. L. 5. *cdd.* वाणं (X as above) BF च BFGZ चइय CX वइय. L. 6. CGZ वंफियं X विफियं GXZ सुयं *cdd.* वलियं G सुमरइ Z सुमरय CGZ गउ C वणवोवणे GZ वणाअं X वणायणे. L. 7. A वंडुअं BCFX वंडुअं E वंडुयं GYZ वंडुयं X मालीइ BF वराली ACEGX YZ च BF इ GZ वरउ. L. 8. A गोईए X गोईइ A वण्णई BF वल्लयं Z वल्लयल्लई for वल्लई BF *om.* वद्धयं C वद्धयं G वद्धई E चरं ACX वट्टिया BF वट्टिया EY वड्डिया GZ वड्डिया Y च B तुलं F तुलं. L. 9. BCFX वंडुअं GZ वंडुअं B राजं G वरउ X सावणुरिति B प्रसिद्धिः. L. 10. X *om.* वल्लकी. G वल्लडीशं C (F!) वद्धयं B वट्टिया C (F!) X वट्टिया GZ वड्डिया. L. 11. B तुला. L. 12. X *om.* ण B न (F!) वद्धयं G वरए. L. 13. BF वंडुअं C वंडुअं G वंडुअं X वदुअं Z वंडुअं C च B वट्टियणियडे C (F!) वट्टियणियडे GZ वट्टियणियडे X वट्टिअणियडे Z इमई G लविउ Z वलिविओ. L. 14. ABCFY दवानले A वज्जुरा B वज्जरा C. 1 *hd.* वड्ड 2. *hd.* वड्डं C वणयं X वंडो. L. 15. C सण्ढम्मि B वड्डिओ C वट्टिओ A उ A *om.* तह X तहा BFY वत्थयरे G अरे Z वत्थअरे.

वणवो द्वाभिः । वज्जरा नदी । वण्णयं श्रीखण्डम् । पिष्टातकचूर्णमित्यन्ये ।
वद्धिओ षण्ठः । वहडो तथा वणारो द्म्यो वत्सः ॥ यथा ।

वज्जरतडतिणमत्तो वहडिं मा सुंघ वद्धिअवणार ।

वणवपिलुटो पल्लवइ णेअ वण्णयतरू कह वि ॥ ३१ ॥ [३७]

वत्ताइ वग्गयं पउरे वग्गेज्जो दुमालिआ वणई ।

5

गोवन्द्रम्मि वणद्धी वब्भयमम्भोअमज्झम्मि ॥ ३८ ॥

वग्गयं वार्त्ता । वग्गेज्जो प्रचुरः । वणई वृक्षपङ्क्तिः । वणद्धी गोवृन्दम् । वब्भयं
कमलोदरम् ॥ यथा ।

वब्भयणिलीणभमरे वणद्धिसंछण्णवणइमूलम्मि ।

गइवग्गयं पि मा कुण पिअ वग्गेज्जम्मि मज्झदिणतावे ॥ ३२ ॥ [३८] 10

लहुजलवहे वहोलो वाहलिविरया य वज्जिअं दिट्ठे ।

अत्थम्मि अ वच्चाडो पमहेसुं तह य वंगच्छा ॥ ३९ ॥

वहोलो वाहली विरओ त्रयोऽप्येते लघुजलप्रवाहवाचकाः । वज्जिअं अवलोकितम् ।

वच्चाडो अर्थः । वंगच्छा प्रमथाः ॥ यथा ।

मा वाहलीउ विरयं भमेसु किं इत्थ वज्जिअं कहसु ।

15

तुट्ठे वंगच्छेसे समयवहोलम्मि होइ वच्चाडो ॥ ३३ ॥ [३९]

- L. 1. B वज्जरा C वज्जरा G सिरिखंडं X श्रीखंडः G °चूर्णामि° X °चूर्णमि°
L. 2. B वद्धिओ C (F!) वद्धिओ G °उ संठः X षण्ठः. L. 3. C वज्जर° 2. hd.
वज्जर° C °तणतिडमत्तो Z °तिणमेत्तो X गा for मा BXZ वद्धिय° C वद्धिय° F वद्धिय° C °वणारे.
L. 4. C वेणव° BX °पिलुटो C (F!) °ट्ठो cdd. नेय BF वज्जयतरू CX वणणइ°.
L. 5. BF वत्ताइ CX वत्ता य Z वमाइ BF वग्गयं C वग्गहं X वगायं E वग्गेज्जा C
वग्गेज्जो A दुम्मा° cdd. °लिया B चणई. L. 6. A गोवंडंमि BFZ °चंदंमि C °चंद्रम्मि
EX °वंदंमि G °चंद्रम्मि Y °वंदंमि CX वणद्धी E णवद्धी A वसयम° BF °मंभोय° E
°मम्भोय° X °मभोय° Y °मंभोज° A °मज्झंमि G °मज्झ° 2. hd. °मज्झ° E °मज्झंमि Y
°मज्झम्मि. L. 7. C वग्गहं C वग्गेज्जो BFX प्रचुरं B वदद्धी F वदद्धी CX वणद्धी.
L. 9. X °णिलीन° CXZ वणट्ठि° BFGZ °संछन्न° X °संछण्ण° BEG °वणई° L. 10.
cdd. पिय BF चग्गे° X वग्गेज्जसि C °संमि मज्झ° BCF °तावो. L. 11. X लहुलवहे
A वहोला E वहोलो वाहलि° A °विरउ वि Y °विरआ AEGYZ वज्जियं B वज्जियं C वज्जियं
2. hd. वज्जियं C दिट्ठे. L. 12. C अच्छंमि cdd. य ABFX Y वच्चाडो C वच्चाडो
BF पमहेसुं BFGY वंगच्छा. L. 13. G विरउ. B वज्जियं C वज्जियं 2. hd. वज्जियं
XZ वज्जियं L. 14. BCF वच्चाडो BF °यः B चंगच्छा X वंगच्छा BCFX प्रमथा.
L. 15. BF वाहलीउ C वाहलीइ X वाहलीइ CX विरइ BCFXZ वज्जियं C वज्जियं.
L. 16. C तुट्ठे Z तुट्ठे BFG वंगच्छेसे Z वंग° CX सयंवहो° Z समय° B चच्चाडो CZ
वच्चाडो G वच्चा (sic).

वप्पीहो थूवे वहुरा य सिवा वट्टिवं च परकज्जे ।

णउलम्मि अ वग्गोओ कणिट्ठसामू बहुव्वा य ॥ ४० ॥

वप्पीहो स्तूपः । मृदादिकूट इत्यर्थः । वहुरा शिवा । वट्टिवं परकार्यम् । वग्गोओ नकुलः । बहुव्वा कनिष्ठश्वश्रूः ॥ यथा ।

5 जं मण्णए बहुव्वाण वट्टिवं मज्झ कज्जवप्पीहं ।

तं सहि मग्गपयाहिणवहुरावग्गोअदंसणपहावो ॥ ३४ ॥ [४०]

वंजरवहुण्णिवच्छीवा णीवीजेट्ठभज्जगोवेसु ।

वत्तारो वेडुल्लो अ गव्विए ववहिओ मत्ते ॥ ४१ ॥

वंजरं नीवी । बहुण्णी ज्येष्ठभार्या । वच्छीवो गोपः । वत्तारो तथा वेडुल्लो गर्वितः ।
10 ववहिओ मत्तः ॥ यथा ।

मा कड्ढ वंजरं मह ववहिवच्छीव रूववेडुल ।

ओ पेच्छइ कुडिलच्छी बहुण्णिआ मं सइत्तवत्तारा ॥ ३५ ॥

अत्र । वट्ठणी संमार्जनी । वइरं वज्रम् । वसई रात्रिः । एते वर्धनीवज्रवसतिशब्द-
भवाः । वलवा वामीति वडवाशब्दस्य डस्य लत्वे सिद्धम् । वज्जइ त्रस्यति । वच्चइ
15 काङ्क्षति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [४१]

L. 1. AE वप्पीहो C 1. hd. वप्पीवो 2. hd. वप्पीवो X धूवे AY बहुरा E चहुरा B शिवा AY वट्टिवं BF वट्टिवं C वट्टियं GZ वट्टिवं X वट्टियं C व पससे 2. hd. °ज्जे X परकज्जे.
L. 2. AEX नउल° Z णओल° cdd. य AGZ वग्गोउ In B णउ° य व° is written twice. X कनिट्ठ° AEY बहु° C बहुव्वा. L. 3. B वप्पीहो C °कूटं C 1. hd. X बहुरा B चट्टियं C (F!) वट्टियं GZ वट्टियं X वट्टियं GZ वग्गोवो. L. 4. G कुकुलः BF बहुव्वा C बहुव्वा cdd. कनिट्ठ° (Z °ठ°) B °श्वश्रू C श्वश्रूः X °स्वश्रूः. L. 5. GZ मन्नए C बहुव्वाण B वच्छीयं CX वट्टियं F वच्छीयं GZ वट्टिवं C मज्झ. L. 6. C °वहुण्णि° cdd. °वग्गोय° C °पहावो. L. 7. C 2. hd. °वहुण्णी° GZ °वहुल्लि XY °वहुण्णि° BF °वत्थीवा X °वत्थीपो C 1. hd. णाजेट्ठे 2. hd. णीवीजेट्ठे Z णीवेजेट्ठे C गोव्वेसु. L. 8. A वेडुल्लो cdd. य X गव्विए AG °हिउ BFXZ मत्तो. L. 9. BF वंजरी X वंजरं GZ बहुल्लि B ज्येष्ठ° CG (F!) X ज्येष्ठ° XZ वत्थीवो B वत्तारो. X वेडुल्लो. L. 10. G °हिउ. L. 11. BZX कट्ट C (F!) कट्ट G कट्ट cdd. ववहिय (Z °ह्री°) XZ °वत्थीव B रूव°. L. 12. G उ BF पेच्छइ CG पिच्छइ Z पिच्छं B बहुणिया C (F!) X बहुणिया GZ बहुल्लिया BF °वत्तारो. L. 13. C (F) वट्ठणी In G वट्ठणी सं is torn off. X वइयं BX वज्जं X रात्रि पतिः for रात्रिः । एते. B वर्जनी° XZ वट्ठनी° L. 14. X °भवाः वलवा is torn off in Gand omitted in X. X वडवो° Z °शस्य (sic). BF वज्जइ GZ त्रस्यतीति CGX वव्वइ. L. 15. BZ °तीति धा° X एते for इति In C क्षति । इति धा° is torn off. C (F!) X °का इति C (F!) XZ नोक्ताः G नोक्ता.

वंगेवडुवम्मीसरवइरोडा कोलकामजारेसु ।

हढमालिअवायालीसुं ववसिअवडुहुल्लिवहढोला ॥ ४२ ॥

वंगेवडू सूकरः । वम्मीसरो कामः । वइरोडो जारः । ववसिअं बलात्कारः । वडु-
हुल्ली मालाकारः । वहढोलो वाताली । वात्येति यावत् ॥ यथा ।

कयववसिएण वम्मीसरेण वंगेवडु व्व सरविद्धो ।

5

अणु वडुहुल्लिघरिणिं किं वहढोलो व्व भमसि वइरोड ॥ ३६ ॥ [४२]

वलयणिवलवाडिवलगंगणिआवाडीओ अ वईए ।

वलअंगिवलगंगणिआवेंगीओ वइमईए अ ॥ ४३ ॥

वलयणी वलवाडी वलगंगणी वाडी एते चत्वारो वृतिवाचकाः । वलअंगी वलं-
गणिआ वेंगी त्रयोऽप्यमी वृतिमतीवाचकाः ॥ यथा ।

10

समिइवलगंगणिआवेंगी खन्तिवलवाडिवलअंगी ।

दिहिवाडिवलगंगणिआ मणविक्तीवलयणी सुविहिआण ॥ ३७ ॥ [४३]

वडुइओ चम्मयरे वच्छिमओ गब्भसेज्जाए ।

सूलप्पोइअमंसे वउलिअमहिणववरम्मि वरइत्तो ॥ ४४ ॥

L. 1. AX वंगेवड° BF वंगवडुमीसर° G वंगवूड° E वंगेवड° Y °वम्मीसर° In G
वम्मी° कोल is torn off. BF °रोडो From जारेसु to अवडु° 1. 2. torn off in G.
L. 2. cdd. °मालिय° C 1. hd. बायालि° 2. hd. वायालि° AX °लीसु Y °बायालीसुं BF
(G)XYZ ववसिय° E °सियं° CEGZ वडुहुलि. X °वडुहुलि° BF °ढोलो C °वहुढोला.
L. 3. X वंगेवड From करः to मारणे 1. 9. page 291 torn off in G. B धम्मीसरो
BF वदसियं CXZ °सियं. X बलात्कारः X वडुहुल्ली Z वडुहुल्ली. L. 4. Z वहढोलो.
L. 5. BF °चवसि° C °विवसि° C च BF सरि° CF °विद्धो. L. 6. C वडुहुलि° X
वडुहुलिघरिणि Z °घरणि° BF किं C °ढोलो च BF चइरोड. L. 7. BF °चलवाडि° C
वडवालि° E वडवाडि° Z °वलुगुंग° A °णिया° BEGXZY °गणिवाडीओ C (F!)
°गणीवा° Y य A वईउ. L. 8. E वलयगिवलं XZ वलयंगि° A °णियावेंगीउ BF
°णियागीउ CXYZ °णियावे° E °णियावं° X °गाओ ACEXY य. L. 9. B वलयणी
वलयणी वलवाडी X वलगंगणि X चत्वारोपि C वृत्ति° Z वलयंगी. L. 10. BCFXZ
°णिया C वृत्तिमति° X om. मती and यथा. L. 11. Z समइ° BCFXZ °णिया° Z
°वंगी BF पंति° C °वाडिवलयंगी Z °वलयंगी. L. 12. X दहि° C °वलंणिया Z वलग-
णिया BFX °गणिया CX °वक्ती° BFZ °हियाण C °हियाए X °हयाए. L. 13. BF
वन्ध C वद्धओ° 2. hd. वद्धओ AE °इउ X वद्धओ Z वद्धओ AXZ वम्मयरे E वम्मउयरे
A वड्डिमउ Z वत्थिमओ B गज्जसिज्जाए F गज्जसियाए. L. 14. BF यूल° CZ मूल C
2. hd. सुल° cdd. °इय° BEF चउलिय° ACXYZ वउलिय° E वइरत्तो Z वरइत्ता,

वड्डइओ चर्मकारः । रथकारवाचकस्तु वर्धकिशब्दभवः । वच्छिमओ गर्भशय्या ।
वच्छिउडो गर्भाश्रय इत्यन्ये । वउलिअं शूलप्रोतं मांसम् । वरइत्तो अभिनववरः ॥ यथा ।
बहिणिवरइत्त किवणत्तवड्डइअ वच्छिमयगउ व्व तुमं ।

ण मुणेसि किं पि जं इह लिहेसि सूलं पि वउलिअपसङ्गा ॥ ३८ ॥ [४४]

5

वल्लादयं च अच्छाअणम्मि वत्थासयम्मि वत्थउडो ।

वक्खारयं रइधरे वड्डाविअमवि समाविअए ॥ ४५ ॥

वल्लादयं आच्छादनम् । वत्थउडो वस्त्राश्रयः । वस्त्रनिर्मित आश्रय इत्यर्थः ।
वक्खारयं रतिगृहम् । अन्तःपुरमित्यन्ये । वड्डाविअं समापितम् ॥ यथा ।

णववत्थउडयवक्खारयम्मि वल्लादयल्लपल्लङ्के ।

10

लुढिआ णिएइ वड्डाविअण्णकज्जा वहु दइअमगं ॥ ३९ ॥ [४५]

वक्कल्लयं च पुरओ कयम्मि वग्गंसिअं जुज्जे ।

वहुमासो जत्थ पई ण जाइ बाहिं णवोढवहुधरओ ॥ ४६ ॥

वक्कल्लयं पुरस्कृतम् । वग्गंसिअं युद्धम् । बहुमासो यत्र पती रममाणो नवोढवधू-
गृहाद्धहिर्न याति । यदाह ॥ प्रथमोढायाः सद्नायत्र पतिर्नापयाति बहिः । स स्याद्र-
15 मणविशेषो बहुमासो ॥ यथा ।

- L. 1. BF वन्डइओ CXZ वट्ट° C (F ?) वर्द्धकि° XZ वर्द्धकि° X शब्दरुवः
XZ वत्थिमओ. BF गर्भशय्याषवा । वच्छिओडो C om. गर्भशय्या । वच्छिउडो C 2. hd.-adds
गर्भशय्या Z गढभशय्या L. 2. XZ वत्थिउडो C °श्रयः BCFXZ वउलियं. B वरेइत्तो
BF °वरं Z °चरः. L. 3. BCFZ बहिणि° X बेहिणि° BF °वन्डिइय C °बद्ध इय X
°बद्धय Z °वट्टइय वत्थि° X °गओ C च X om. व्व. L. 4. G मुणेसि BF शूलं X
मूलं BFXZ वउलियं C ओवलियं L. 5. ACX अच्छायण° Y अत्थायण° Z
अच्छाअणस्मे BCF वच्छासयस्मि C वच्छउडो E °उडे. L. 6. BF वत्थारयं Y रइधरे
A वट्टा° BF वन्डा° C वट्टा° X वट्टा° Z वट्टा° cdd. °वियमवि AYZ °वियए.
L. 7. X आच्छादितं C वच्छउडो BCFXZ वस्त्राश्रयो. L. 8. BF वक्खारयं X अतः-
पुर° BF वन्डावियं C वट्टावियं X वट्टावियं Z वट्टावियं L. 9. C वच्छउड° BF वल्लादइ-
पल्लंके Z वल्लादइल्ल° L. 10. BCFX लुढिया BF वन्डाविअ° C वट्टावियण्ण° X
वट्टावियण्ण° Z वट्टावियण्ण° BCFXZ दइय° L. 11. BF वक्कल्लयं om. च C पुरउ B
क्कयंमि X कयंमि (sic) BF वक्कंसियं ACEXYZ °सियं. L. 12. AEYZ बहुमासो
EX न B बाहि BCFXZ बाहिं EX नवोढ° A णवोढ° AEXZ °बहु° A °धरउ.
L. 13. B वक्कल्लयं BCFXZ वग्गंसियं X जुज्जे C 1. hd. XZ बहुमासो Z नवोढवधू°.
L. 14. C पतिर्नापयाति X पतिर्नापयाति Z पतिर्नायाति. L. 15. CXZ बहुमासो.

जयासिरिणवन्नहुआघरवगंसिअङ्गणा बहिमणिन्तो ।

किं वक्कल्लयभुअवल बहुमासं कुमरवाल पुण कुणसि ॥ ४० ॥ [४६]

मेहम्मि वडुवासो मुअम्मि वरउप्फवामा य ।

चण्डिलए वच्छीउत्तवारिआ तह फले वरेइत्थं ॥ ४७ ॥

वडुवासो मेघः । केचिदोष्ठ्यादिमेनें पठन्ति । वरउप्फो तथा वामो मृतः । वामस्याः 5
स्थानि वामद्विआइं । अत एव वामद्वीओ मृतास्थीनीति न वक्ष्यते । वच्छीउत्तो तथा
वारिओ नापितः । वरेइत्थं फलम् ॥ यथा ।

वामम्मि वारिए इह वच्छीउत्ति व्व बाहिममिर म्हि ।

मह वडुवास वरउप्फमारणे तुज्झ किं वरेइत्थं ॥ ४१ ॥ [४७]

वप्पीडिअं च खेतम्मि वलविअवलमयवारुआ सिग्घे ।

10

वंसप्फालं पयडे चुल्लीमूले वडिसरं च ॥ ४८ ॥

वप्पीडिअं क्षेत्रम् । वलविअं वलमयं वारुअं एते त्रयः शीघ्राः । वंसप्फालं
प्रकटम् । ऋज्वित्यन्ये । वडिसरं चुल्लीमूलम् ॥ यथा ।

वप्पीडिआ वलविअं किमागओ वच्च वलमयं तत्थ ।

वंसप्फालं वुच्चइ वडिसरकम्मे ण वारुआ अम्हे ॥ ४२ ॥ [४८]

15

L. 1. B °नव° C °वहूया° Z °वहुया° X वहुघर° BCF °सिय° XZ °सियअंगणा
B वहिम° BCFX °मणिन्तो. L. 2. B °सुअवल C °भुयवल F °सुयवल X °भुअवल
Z °भुयवल CXZ बहु°. L. 3 YZ मुयम्मि E वरउप्फवामा. L. 4. X चण्डिलए
Z वण्डिलए E वाच्छि° X वत्थि° YZ वत्थी° ACEXY °वारिया C वरेइच्छं. L. 5.
BCFXZ केचित् B उष्ट्या° C 1. hd. उष्ट्या° XZ ओष्ट्यादि° X वरउप्पो. L. 6.
BZ वामद्विआइं C (F!) X °द्विआइं C वामोद्विओ X वामाद्विउ. B वक्षते XZ वत्थी°
L. 7. B वरइत्थं C (F!) वरेइच्छं Z चरेइच्छं. L. 8. BF वामंमि CX वामंनि Z
वामंमि XZ वत्थीउत्ति BCFXZ बाहि° BFZ °भमरंमि X सि. L. 9. CX वटुवास
From तुज्झ to सिग्घे 1. 10 torn off in G. C तुज्झ C °इच्छं X वरेइत्थी.
L. 10. cdd. डिअं X व BF सित्तंमि AEYZ वलविय° X चलविय° EX °मयं° AYZ
°वारुया E °चारुया X °चरुअं A सिग्घो G सिग्घे. L. 11. In G पयडे चु is torn off.
BE चुल्लीमूलं चडि° From वडिसरं to एते torn off in G. X वा for च. L. 12.
BCFXZ °डिअं B चलवियं CFXZ वलवियं C वलमं B चारुअं X वारुअं L. 13. B.
वं सप्फालं X प्रकट In G टम् । ऋज्वित्यन्ये । is torn off. X चुल्लीमूलं. L. 14. cdd.
°डिआ वलवियं CX कमागउ From गओ to वारुआ torn off in G. C वच्च लमयं तच्छ Z
व्व. L. 15. X वस° BCF वुच्चइ BF चडिसरे° CZ वडिसक्कस्से BF चारुआ C
वारुया X वारुअं अम्मे.

थामम्मि ववत्थंभो कागे वसमुद्धविरसमुहा ।

कणभेअम्मि वरइओ वड्डणसालो अ छिण्णपुच्छम्मि ॥ ४९ ॥

ववत्थंभो बलम् । वसमुद्धो तथा विरसमुहो काकः । वरइओ धान्याविशेषः । अत्र
वलगाइ आरोहति । वगोलइ रोमन्थयति । वमालइ पुञ्जयति । वसुआइ उद्धाति । एते
५ धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः । वड्डणसालो छिन्नपुच्छः ॥ यथा ।

वसमुद्धसद् किं तुह हलिअ ववत्थंभएण जं पडिआ ।

इह वरइएसु वड्डणसालवइल्ल व्व णेअ विरसमुहा ॥ ४३ ॥ [४९]

विसुवम्मि वओवत्थयवओवउप्फा वदिकलिअं वल्लिए ।

वहुहाडिणी बहुवारि ऊढा बहुघारिणी अ णववहुआ ॥ ५० ॥

L 0 वओवत्थं तथा वओवउप्फं विषुवत् । समरात्रिदिवः काल इत्यर्थः । वदिकलिअं
वलितम् । बहुहाडिणी वध्वा उपरि या परिणीयते । बहुघारिणी नववधूः ॥ यथा ।

वहुघारिणिं च बहुहाडिणिं च मोत्तुं गओ वओवत्थे ।

मह पुत्तो दुइए वि हु वओवउप्फे ण इत्थ वदिकलिओ ॥ ४४ ॥ [५०]

L. 1. G थमम्मि BF चव° C ववच्छंभो A वसमुद्ध° BF °वुद्ध° C °मुद्ध° X °मुद्ध°.
L. 2. E °मेइम्मि GXYZ °मेयम्मि CX विरइओ E वरइओ GZ °इउ BF वच्छण° CX
वद्धण° G वट्टण° Z वट्टण° ABEFYZ य From अ to काकः torn off in G. YZ
छिन्न°. L 3. C ववच्छंभो BF, C. 1 hd. वलं C °मुद्धो X °मुद्धो C om. तथा CF
°मूहो G वरइउ. L. 4. From सुआइ to सालो torn off in G. X उद्धाति. L. 5.
BF वच्छण° CX वद्धण° Z वट्टण° L. 6. BFX °मुद्ध° C °मुद्ध° cdd. हलिय BF
ववच्छेभएण C ववच्छं° X ववत्थंसएण cdd. पडिआ. L. 7. Z धरइएसु B वद्धण°
perhaps the correct from. CFX वद्धण° GZ वट्टण° BFZ °वइल्ल CX °वइल्लु व In
G from वइल्ल to वउप्फा L. 8. torn off. BCFXZ जेय BF विरेस° L. 8. BF
विसुवम्मि X विसुमंमि AZ वउवत्थ° B वओवत्थ° C वउवच्छ° X वउवउत्थंवउव° B °चउव°
CEFZ °वउव° AE °उप्फा C °वप्पा G °उप्पा X °उप्पा cdd. °कलियं. L. 9. BF
om. बहुहाडिणी AYZ बहु° E बहुचरि Z बहुवारि EX बहुघा° C 1. hd. बहुघा° C °रणी CG
य Z व A °बहुआ C °बहुआ EGY °बहुया X °बहुया Z °बहुया. L. 10. BF च-
उवत्थं C वउवउच्छं G वउवत्थं Z वउवत्थं BF चउव° CGZ वउव° C °उप्पं X °तुप्पं From
प्फं to बहुहाडिणी torn off in G. X विषवत् X °राविदिव C °दिवकालः. L. 11. BC
FXZ °लियं BF कलितं Z बहुहाडिणी X ओपरि XZ बहुघारिणी. L. 12. B °घारणिं
BG मोत्तुं C. 1 hd. गउ वउ° Z वउ° C °वच्छे Z °वच्छो. L. 13. C वि उ वउप्फे Z
वउवउप्फे C इच्छ GZ °लित.

वइरोअणो अ बुद्धम्मि वड्डणमिरं च पीणम्मि ।

वइवलओ दुण्डुहए वक्कडबंधं च कण्णआहरणे ॥ ५१ ॥

वइरोअणो बुद्धः । वड्डणमिरं पीनम् । वइवलओ दुन्दुभसर्पः । वक्कडबंधं कर्णा-
भरणम् ॥ यथा ।

करुणा वइरोअण तइ वड्डणमिरवाहुधरिअधरवलए ।

5

सेसो चलवक्कडबंधो वइवलउ व्व लुलउ जलहिम्मि ॥ ४५ ॥ [५१]

चूडम्मि वलयबाहू कलकण्ठी वणसवाई अ ।

वग्गोरमयं लुक्खे सरहे वणपक्कसावओ चेअ ॥ ५२ ॥

वलयबाहू चूडकार्खं भुजाभरणम् । वणसवाई कलकण्ठी । वग्गोरमयं रुक्षम्
वणपक्कसावओ शरभः ॥ यथा ।

10

वरवलयबाहु वग्गोरमयसरा तुह पुरो वणसवाई ।

तुज्झ पिअस्स य पुरओ ण सो वि वणपक्कसावओ सूरु ॥ ४६ ॥ [५२]

वाढी वणिअसहाए वायं गन्धम्मि उच्छुए वाऊ ।

मुहपूरिअतिणवज्जे वाली वामी अ इत्थीए ॥ ५३ ॥

- L. 1. E चइरो° C. 1. hd. °रोआणा 2. hd. रोअणा GYZ य C बुद्धंमि G चु° BF
GZ वट्टणमिरं CX वट्टणसिरं Y °वट्टणमिरं E °मिणं C om. च. L. 2. B चइव° AGZ
°लउ ABFGXYZ दुण्डुहए C °भए B °बंधं C °बंधं X °बंधं A व G कन्न° X °हरणा.
L. 3. From वइरो° to वक्कड° torn off in G. X बुद्धः BF वट्टण° CX वट्टणसिरं Z
वट्टणमिरं B वइचलओ B °बंधं. L. 5. cdd. वट्टणमिरवाहु° (X °सिर°) BF
°धुरिय° CGXZ °धरिय°. L. 6. CG (F!) Z om. चल X वल° B °बंधो X
°वलओ C च X लुलओ In G from डबंधो to हू कल° l. 7. torn off. L. 7.
ABCFYZ °वाहू E °वाइ cdd. य. L. 8. C 1. hd. उग्गोर° AGZ °सावउ
GZ चेव X वेय Y चेय. L. 9. BGZ °वाहू CX चूलका° From जामर° to ओ
(G उ) शरभः torn off in G. R चण° X वेणसवाई BF °मयां रुक्षं. L. 10. X
°सावउ Z °सवउ. L. 11. B चलवलय° F वलवलय° BX °वाहु C (F!) °वाहू X
वग्गोर° BF °सरा पुरो तुह. L. 12. C तुज्झ cdd. पियस्स (X पियस्स) GZ वि for
य G पुरउं From पक्क° to ऊ in वाऊ l. 13 torn off in G. X स्तरो Z सूरु.
L. 13. E वाढी BCEFZ वणिय° X वणय° E वायं Y वाअं BEF उत्थुए C उच्छुए
Z उच्छुयं A वाहू BF वऊ. L. 14. ABFEFGXYZ °पूरिय° C पुरिय° C °वये X
°वज्जां F वाली cdd. य C इच्छीए.

वाढी वणिक्सहायः । वायं गन्धः । वाऊ इक्षुः । वाली मुखमारुतापूरिततृणवायम् ।
वामी स्त्री ॥ यथा ।

वाउअवाडे वाढिअ वालीसद्देण अण्णवामीओ ।

किं रे गिरास कोक्कसि वोक्कडवायं णिएसि ण हु अप्पं ॥ ४७ ॥ [५३]

5 वारो चसए वाहा य वालुआ वाणओ वलयआरे ।

गीवाइ वाहणा वावडो कुडुम्बिम्मि वामरी सीह ॥ ५४ ॥

वारो चषकः । वाहा वालुका । अत्र वाइ म्लायतीति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ।
वाणओ वलयकारः । वाहणा ग्रीवा । वावडो कुटुम्बी । व्याकुलार्थस्तु व्यापृतशब्द-
भवः । वामरी सिंहः ॥ यथा ।

10 वाहामज्जे वामरिकडीउ वाणयवहूउ वारकरा ।

किं कम्बुवाहणाओ पेक्खिअ वावड विमूढो सि ॥ ४८ ॥ [५४]

वारिज्जो वीवाहे वासंदी वासुली अ कुन्दम्मि ।

वावयवावणिवासाणीओ आउत्तच्छिद्दरच्छासु ॥ ५५ ॥

वारिज्जो विवाहः । वासंदी तथा वासुली कुन्दः । वावओ आयुक्तः । वावणी छिद्रम् ।

15 वासाणी रथ्या ॥ यथा ।

L. 1. X वणिग् B चाअं F वाअं C 1. hd. om. वायं गन्धः C °मरुतापूरित° From
मारुता to सद्देण 1. 3 torn off in G. L. 3. BF वाओअवाडे XZ वाउय° BFX
वाढिय C om. वाढिअ CGX अन्न°. L. 4. CX निरास C कोक्कसि वोक्कसि CGZ वोक्कड°
X वोक्कवायं. L. 5. ABEX वसए CEXYZ वालुआ From लुआ to री सीहे 1.
6 torn off in G. Z वालउ E बलय° Y वलआरे Z °आरो. L. 6. Z गीवाइ A
कुडिंवि (sic). B कुडंविम्मि C (F ?) कुडंविम्मि E कुडंविम्मि X कुडंविम्मि वामरी B, C 2.
hd. सीहो. L. 7. BFX वषकः G वाला In X from वाइ to नोक्तम् is written
twice X स्तापयतीति for म्लाय° (twice) BGZ °पूक इति नोक्तः. L. 8. G
वाणउ From. कारः to वः वामरी 1. 9 torn off in G. B कुंडंगी C कुडुम्बी F कुंडंगी X
कुडुम्बी C 1 hd व्याकुला° X व्यातुला Z व्यावृत°. L. 9. BF वमरी. L. 10.
G थाहा° BF °वज्जे C 1. hd. °वड्जे 2. hd. °वड्जे BF °वडीउ C °वहूओ B चार°
L. 11. BF किं किंतुवा° C किं किंचु° G कंबुवाहणाउ X चुवाहणाओ BFXZ पेक्खिय C
पेक्खिया G पक्खिय From ड वि° to वावय 1. 1 next page torn off in G. CX
विमूढेसु. L. 12. AX वासुंदी cdd य C कंदंमि. L. 13. Z वावाय. G वावयणि-
वणिवासा° ABFGX °णीउ C °णी उत्तच्छिद्द° G छिट्ट° A रछासु. L. 14. G चारिज्जो
BF वासली C कन्दः GZ कंदः B वाचओ. Z व वेणी From वावणी to वासुलि° 1. 1 next
page torn off in G. L. 15. BF रथ्या.

वावयकुमार वासंदिदन्त वासुलिदई वारिजे ।

जं दिक्खिओ सि ता मा वासाणि सुलहवावाणि भमसु ॥ ४९ ॥ [५५]

वाउल्लो पलविरए वायारो सिसिरवायम्मि ।

वाणीरो जम्बू वायाडो कीरे किमिम्मि वाडिल्लो ॥ ५६ ॥

वाउल्लो पलपनशीलः । वायारो शिशिरवातः । वाणीरो जम्बूवृक्षः । वायाडो शुकः । 5
वाडिल्लो कृमिः ॥ यथा ।

वाडिल्लो व्व पुणो रम वाणीरवणम्मि तीइ असुचीए ।

तुममगणिअवायारो णिग्घिण वायाडवाउल्ल ॥ ५० ॥ [५६]

वालप्पं विप्पं तह णङ्गूले वाविअं पसारिअए ।

गण्डयमिगम्मि वाडिमविडोमिआ वायणं च लाहणए ॥ ५७ ॥ 10

वालप्पं तथा विप्पं पुच्छम् । वाविअं विस्तारितम् । वाडिमो तथा विडोमिओ
गण्डकमृगः । वायणं भोज्योपायनम् । अत्र वासाहू भेक इति वर्षाभूशब्दभवत्वा-
न्नोक्तः ॥ यथा ।

वाडिम विडोमिएसुं वालप्पत्थोडणाइ ताव कुण ।

वाविअविप्पे सीहे पुण जम्बुअवायणं होसि ॥ ५१ ॥ [५७]

15

- L. 1. B वाचय° BF °दत्तीइ GZ °दन्तीइ CX °दन्तीइ against metre.
L. 2. GZ दिक्खिउ BF सुलवावाणि. L. 3. X वाठउल्लो A पलवरए AY वाआरो
AB °वाअंमि In G. from वायम्मि to वाउल्लो l. 5 torn off. L. 4. A वाणीरो
BG जंबू C जंबू चारो BF, C 2 hd. वायारो X वायडो E किमम्मि BF वारिल्लो.
L. 5. G जंबू. BFX वायारो BF शुष्कः L. 6. G किमिः L. 7. BF °ल्लोः
C च BF वाणीरमणंमि BX असुचीए From वाडिल्लो to मगणिअ° l. 8. torn off in G.
L. 8. B तुमगणि° BCFGXZ °गणिय° G °यारा B णिग्घिणि Z °वाउल्ला. L. 9.
E वालप्पं C 2. hd. लंगूले E णंगू ABFXYZ वावियं C वाडियं E वावियं G चावियं
cdd. °रियए. L. 10. BF गड्डय° From म्मि to विप्पं l. 11. torn off in G.
B चाडिम° cdd. °मिया A लहणे. L. 11. B वाचियं CFGXZ वावियं GZ °मिउ.
L. 12. X गडकमृगः B भोजो° G भोज्यापनयनं BF वसोहू From हू to मविडो° l. 14.
torn off in G. C 1. hd. वर्षाभूशब्द° X वर्याभूशब्द°. L. 13. CXZ °न्नोक्तम्.
L. 14. BF विडामएसुं BFZ °त्थोडणाइ C °च्छोडणाइ G °च्छोडणाइ X °च्छोडणाइ,
L. 15. cdd. वावियं BF °विप्पे CZ जंबुय° G जंबुय° BF °वाहणं.

वाडंतरा कुडीरे वामणिआ दिग्घकट्टवाडीए ।

वावडयं वोच्चत्थं विवरीअरयम्मि णिहिट्ठं ॥ ५८ ॥

वाडंतरा कुडीरम् । वामणिआ दीर्घकाष्ठवृत्तिः । वावडयं तथा वोच्चत्थं विपरीतरतम् ।
केचियुगपत्परिवर्तितमुखयोः स्त्रीपुंसयोर्मुखेजघनकमाहुः । यदाह ॥ वोच्चत्थमौपरि-
५ ष्टकमाहुः स्त्रीपुंसयोः परस्परतः ॥ यथा ।

वामणिअन्तरवाडंतराइ सुण्णाइ तह तए रमिअं ।

जह सहि वावडयपिओ वोच्चत्थं अज्ज वि भरेइ ॥ ५९ ॥ [५८]

तुरयम्मि वासवारो सिरआहरणम्मि वालवासो अ ।

वावोणयं विकिण्णे णट्ठपडिग्गाहयम्मि वामणिओ ॥ ५९ ॥

10 वासवारो तुरगः । वालवासो शिरआभरणम् । वावोणयं विकीर्णम् । वामणिओ नष्ट-
प्रत्यादाता ॥ यथा ।

णट्ठाण रिउवहूणं वावोणयकणयवालवासाण ।

तुह वासवारवाला वामणिआ हुन्ति कुमरवाल णिव ॥ ५९ ॥ [५९]

साणम्मि वासवालो सुरणाहे वाणवालो अ ।

15 वारसिआ भल्ली कणए वालंफोसवालिआफोसा ॥ ६० ॥

L. 1. A कुडीए From कुडीरे to तरा कुडीरम् 1. 3 torn off in G. *add.* °णिया
E दिघ° B °कट्ट°. L. 2. B वोच्चत्थं CX वोच्चत्थं E वोच्चत्थं Z वोच्चत्थं *add.* विवरीय°.
L. 3. BF कुडीरं C कुटारं From टीरम् to वं तथा torn off in G. BCFXZ वामणिआ
X °काष्ट° BCFX °वृत्तिः BZ वोच्चत्थं. In G विपरीत° is torn off L. 4. X केवित
युग° From युगप° to द्वः विसी 1. 4. stanza 61 torn off in G. B °पुंसयोः मुखेज°
C °योरेवज° X योः रेवज° Z °जघनमाहुः. C यदाहुः BZ वोच्चत्थं C (F!) वोच्चत्थं
C (F!) XZ °मौपरिष्टिक°. L. 6. C वामणियंतरवाडंतरविइ 2. hd. °तीराइ (sic) X
वामाणियं° Z °वाडंतरम्मि सुत्तम्मि तह C सुणाइ BCFXZ रमियं. L. 7. X वावडपिउ Z
°पिउ BXZ वोच्चत्थं. L. 8. E सिरअहरणम्मि X °अहरणम्मि *add.* य. L. 9. E
वावो° Z वावा° X वावोणयं A णट्ठपडि° C णट्ठ° X णट्ठगाह° AZ °णिउ. L. 10. B
सिर°. X वामणिउ (°ठ!). L. 12. C णट्ठाण B रिऊ° X रिओ°. L. 13. CX
°वारवारा BCFXZ °णिया Z *om.* हुन्ति X कुमारवाल. L. 14. BF सणम्मि E
वासवालो *add.* य. L. 15. *add.* °सिया E वालं° BF *om.* सवालिआफो A °वाणिआ°
CEXYZ °वालिआ° XZ °फोसो.

वासवालो श्वा । वाणवालो इन्द्रः । वारसिआ मल्लिका । वालंफोसं तथा वालि-
आफोसं कनकम् ॥ यथा ।

वारसिआइ महाबल सुवासवालरह वाणवालपिअ ।

तुममच्चिऊण वालंफोसपिओ लहइ वालिआफोसं ॥ ५४ ॥

अत्र वाहिप्पइ व्याह्रियते । वावंफइ श्रमं करोति । इति धात्वादेशेषूक्ताविति ५
नोक्तौ ॥ [६०]

वाहगणो मन्ती ददुरडे वायडघडो विसी सारी ।

विल्हं च धवलवण्णे विपित्तविहसिब्विआ विअसिअम्मि ॥ ६१ ॥

वाहगणो मन्त्री । कप्रत्यये वाहगणओ । वायडघडो ददुरकाख्यो वायविशेषो
भरते प्रसिद्धः । विसी करिशारिः । विल्हं धवलम् । अत्र विसो आखुरिति वृषशब्द- 10
भवः । विड्डा लज्जेति व्रीडाशब्दस्य तैलादिपाठात् डस्य द्वित्वे सिद्धमिति नोक्तौ ।
विपित्तं तथा विहसिब्विअं विकसितम् ॥ यथा ।

तुह णिव विपित्तगुण विहसिब्विअविल्हजस चत्तकरिविसिआ ।

वाहगणएहि मुक्का वायडघडवायणा हुआ रिउणो ॥ ५५ ॥ [६१]

विच्छोहो विरहे विरसं वरिसम्मि विसढो अ णीराए ।

कमलासणो विसारी विठणा पण्ही चमूइ विसरो अ ॥ ६२ ॥

15

61

- L. 1. Z इन्द्रः BCFZ °सिया X °सिय. L. 2. BCFXZ वालिया° X पोसं.
L. 3. BXZ °सियाइ C (F!) °सियाइ BX महाबल X सुवालहर Z सुवासरह C वाणपिय
(sic) Z °चाल° XZ °पिय. L. 4. X तुह° Z °माविऊण C वालफोसियउ लहइ X
वसियओ for वालं Z °पिउ BCFXZ वालिया° L. 5. CX वाहप्पइ. L. 7. E
बाह° A °गणउ X °गणओ A ददुराड E ददुरडे X ददुर Z ददुरडे A °घडो X °घडो
वित्तकरि सरी A सारे. L. 8. B व C °वण्णो A om. विपित्त Z विपत्त° B °विहोसि° C
(F!) °विहि° ABEXYZ °व्विया Y विय° BCFXYZ °सियंमि. L. 9. X वाह-
गणेओ Z °गणउ C वाया° X °विशेषः L. 10. C 2. hd. भारते C प्रसिद्धम् C विशी X
वित्त C om. शारिः X वित्तं for विल्हं. From आखुरिति to विपित्तं l. 12. torn off in
G. X आखुरिति C वृश्च° Z वृषभशब्द°. L. 11. BF विश for विड्डा Z °पाठाडुस्य B
द्वित्वे Z सिद्धे इति. L. 12. BFGXZ °सिब्वियं C °सिब्वियं X कथितं for विकसितं.
L. 13. GZ निव B °सिब्वियं विल्हं C 2. hd. FGXZ °व्वियं C 1. hd. °व्विय X °विल-
जस BCFX वत्त° C (F!) °विसया BFZ °विसिया. From रिविसिआ to णो in रिउणो
l. 14. torn off in G. L. 14. BF °णएहि X हुआ. L. 15. B विच्छोहे A
विरस AX विसम्मि E om. विरसं cdd. य. L. 16. BF परही वमूइ XYZ य From
अ to नीरोग torn off in G.

विच्छोहो विरहः । विरसं वर्षम् । विसदो नीरागः । नीरोग इत्यन्ये । विषमवाच-
कस्तु विषमशब्दभवः । विसारी कमलासनः । विद्वणा पार्थिः । विसरो सैन्यम् ॥ यथा ।

विसद विद्वणा वि ण तुहं तप्पइ विच्छोहिआ तुमए ।

कामविसरेसमहुणो दिणं पि मण्णइ विसारिविरसं व ॥ ५६ ॥ [६२]

5 विहई वुन्ताकीइ विरुवे विक्खासविरुअवेलुंका ।

विलयविओलविहण्णा सूरत्याविग्गपिअणेसुं च ॥ ६३ ॥

विहई वृन्ताकी । विक्खासो विरुओ वेलुंको त्रयोऽप्यमी विरूपार्थाः । विलओ
सूर्यास्तमयः । विओलो आविग्रः । विहण्णं पिञ्जनम् ॥ यथा ।

विक्खासविहइकच्छे विहण्णहत्थं पि सव्वविरुअं तं ।

10 विलए जं रमसि तओ वेलुंको तुह ण को वि अविओले ॥ ५७ ॥ [६३]

विग्गोवो आउलया विक्खणवितता य कज्जम्मि ।

विसिणो अ रोमसे फाडिए विरिक्कं च पिअिए विहयं ॥ ६४ ॥

विग्गोवो व्याकुलभावः । विक्खणं तथा विततं कार्यम् । विसिणो रोमशः । विरिक्कं
पाटितम् । विहयं पिञ्जितम् ॥ यथा ।

15 महविक्खणविग्गोवे तं अणुणिन्तीइ तइ कयं विततं ।

विहयालया सि जं सहि णक्खविरिक्का य पुलयविसिणा ॥ ५८ ॥ [६४]

- L. 2. C विटणा X पार्थि, G सौन्य. L. 3. From वि to काम° torn
off in G. BCFXZ विच्छोहिया CZ तुसा तुमए. L. 4. CXZ °सरेसुमहुणो C
दिणंमि मण्णइ X दिणंमि BF मन्नइ G मन्नइ G विसारि° X °विरस BCFZ च X वं.
L. 5. E बुत्ताकीइ Z चुंताकीइ BF विरुवे C विक्रोस° E विक्खास° A °विरुअ° EY
°विरुय° X °विरय° G °वेलुका Z वेलुंका. L. 6. E विलयं ACEG (F!) XYZ
°विउल° From विहण्णा to विहई torn off in G. C सूरच्छा° C °पिज्जणेसुं चा. L. 7.
B om. विहई G विरउ GZ विलयो. L. 8. B सूर्यासूमसः C (F!) XZ सूर्यास्त-
मयः cdd. विउलो X आविग्रः. L. 9. X विक्खासं From सविहइ° to वववि° torn
off in G. B विहण्णकच्छं BCF सच्च°. L. 10. G ज CX वओ G तउ B वेलुको
BG अविउले C (F!) Z अविउलो X अविओला. L. 11. EX °विवता E कज्जम्मि.
L. 12. EX विसणो BCEFGXYZ च From मसे to विहयं torn off in G. B विरिक्कं
A पंजारिप (sic) B पिजिए Z पिजियं E विहियं. L. 13. X विग्गोवो B °भवः G विसणं
X विवतं B विसिणो. X विसणो BF विरिक्कं. L. 15. From णविग्गोवे to विततं
incl. torn off in G. Z om. तइ. L. 16. G विहियालया B लक्खविरिक्का X
णविरिक्का BF पुलयसिविणा XZ °विसिणा य.

लज्जाइ विलिअविदूणावेदूणा तहेअ वेलूणा ।

सम्भाणुम्मि विडप्पो विडओ अ विहुंडुओ चेअ ॥ ६५ ॥

विलिअं विदूणा वेदूणा वेलूणा एते चत्वारो लज्जार्थाः । यत्तु विलिअं विप्रियं तत् व्यलीकशब्दभवम् । केचित् वेलणयं लज्जेत्याहुः । विडप्पो विडओ विहुंडुओ त्रयोऽप्येते राहुवाचकाः । विज्जुला विद्युत् । विलया वनिता । एतौ शब्दभवौ । तथा विराइ ५ विलीयते । इति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ यथा ।

गयविदूणे गयवेदूणो विलिअसहिए सवेलूणो ।

विडयारिबल विहुंडुअघोरम्मि विडप्पघोरो सि ॥ ५९ ॥ [६५]

धट्टे विसारओ तह विरिज्जयविलुंप्पिआ अणुगइट्ठा ।

भल्लायए विसमयं विप्पवरं तह य वेअडुं ॥ ६६ ॥

10

विसारओ धृष्टः । विरिज्जओ अनुचरः । विलुंप्पिअं अभिलषितम् । विसमयं विप्पवरं वेअडुं त्रयोऽप्यमी भल्लातकार्थाः ॥ यथा ।

अविरिज्जओ सि कुट्टिअ विसारय किमम्बए विलुंप्पेसि ।

विप्पवरोविअ गन्तुं वेअडुवणम्मि विसमयं भुञ्ज ॥ ६० ॥ [६६]

L. 1. C लज्जाइ X लज्जाय ABCFGYZ विलियं EX विलयं E (BG !)
 °विदूणा° X विदूणो° C °वेदूणा E °वेदूणा A वेदूणविदूणा Perhaps °विदूणावेदूणा is the
 correct reading. BCFGYZ तहेय EX तह य A only य B चेलूणा E वेलूणा From
 लूणा to. यत्तु torn off in G. X वेलूणा. L. 2. A विडउ C 1. hd. वितुउ cdd.
 य A विहंडउ CEFX विहुडओ YZ विहुंडओ ABCFY चेय X वेअ Z चेव. L. 3.
 BZ विलियं C (F ?) विलयं X विलय BCF विदूणा (B °दू° !) X विदूणा X वेदूणा
 BF वेलूणा BZ यत्तु BGXZ विलियं C (F ?) विलयं. L. 4. Z तद्व्यलीक° X om.
 शब्द CX अन्ये for केचित् Z केचिद्वेलणयं B चेलणयं In G from वेलणयं to ण
 अंसुअ° 1. 7. st. 71 torn off. Z विडउ C (F ?) विहुंडओ Z विहंडुओ.
 L. 5. BF विद्युली विज्जुव X विद्युला Z विज्जुली BF विरोइ. L. 6. B °पूकः C
 (F !) XZ °पूका इति नोक्ताः. L. 7. B °विदूणे X °वेदूणे BCFXZ विलियं
 X सवेलूणो. L. 8. X om. विडयारिबल BCF °वल B विहंडु° X विहुंडु° Z विहंडुयं
 BF °अघोरम्मि. L. 9. C विरिज्जय° 2. hd. °इक्षय° cdd. पिया C °इट्ठा. L. 10.
 Z भल्लायए C विप्पमयं A वेसटं BCFX वेयटं EY वेयडुं Z वेयटुं. L. 11. BX
 विरिज्जओ C विहंसओ 2. hd. °इक्ष° Z विरिज्जउ B अनुवर X विलुंप्पियं BF अभिलिखितं.
 L. 12. BCF वेयटं X वेअटं Z वेयटं. L. 13. BX अविरिज्जिओ C अविरिज्जउ 2. hd.
 °रइक्षउ Z अविरिज्जिओ BCF कुट्टिय X कुट्टिय Z कोटिय BCFZ किमम्बए X किमम्बए C
 विलुंप्पेसि. L. 14. X विप्पचरोविप्पचरोवि य BZ °चिय CFX °विय BFXZ वेयटं C वेयटं
 ण° BF विस भुञ्ज C 1. hd. भुञ्ज.

सूर्इविद्धे विब्भेइअं चउरगइहयम्मि विक्रमणो ।

कीडे विलुंअओ णिसि च विड्डिरिल्ला विडंकिआ वेई ॥ ६७ ॥

विब्भेइअं सूच्या विद्धम् । विक्रमणो चतुरगतिस्तुरगः । विलुंअओ कीटः । विड्डिरिल्ला रात्रिः । विडंकिआ वेदिका ॥ यथा ।

5

एअं विडंकिअठिअं पलोइउं विड्डिरिल्लवइवयणं ।

किमविब्भेइअकण्णय विलुंअए दलसि विक्रमणगमणो ॥ ६१ ॥ [६७]

पच्छातावम्मि विणिव्वरं च कोसुम्भयम्मि विरहालं ।

विच्चोअयविब्भवणा उवहाणे तह विआलुओऽसहणे ॥ ६८ ॥

विणिव्वरं पश्चात्तापः । विरहालं कुसुम्भरक्तं वस्त्रम् । विच्चोअओ तथा विब्भवणं 10 उपधानम् । विभमणं इत्यन्ये । विआलुओ असहनः ॥ यथा ।

विब्भवणे विच्चोईकए भुए जूडके अ उल्लिहिए ।

जइ विरहालवईए कुवसि विआलुअविणिव्वरो होही ॥ ६२ ॥ [६८]

धाणा विलिंजराओ विअंगिअं णिन्दिअत्थम्मि ।

विक्केणुअं च विक्केज्जे विकराले विडिच्चिरं चेअ ॥ ६९ ॥

L. 1. C. om. विद्धे ABCFY °इयं EXZ °इय BF चओर°. L. 2. B विलिपओ C 1. hd. विलुं A °पउ AC om. च BF व A विडिरिल्ल BF विड्डिरिल्ला C विड-
रिल्ल Z विड्डिरिल्ला B विडंकिअ AC (F ?) XYZ °किअ E विडकिअ BCF वेई. L. 3.
BCFZ °इयं X °इयं सूच्या° C चतुरगः X °स्तुरग. L. 4. X विड्डिरिल्ला B °रिल्लो
BCFXZ °किअ. L. 5. BCFXZ एअं BCFXZ विडंकिअ° B °ट्टियं CF °ठियं
BF °इयं C पलोइ X पलोइयं Z पलोविअं BCFX विड्डिरिल्ल° Z विडिरिल्ल° BF °वइवइणं.
L. 6. BF किमति° C किमंवि° BFXZ °ब्भेइयं C °ब्भइयं X °कणया Z विलुंअप C °गमणे.
L. 7. C पच्छता° A विणिच्चरं BF विणि° C णिभूरंवरं 2. hd. विणिच्चिरं Y कोसुभ°
E °हाल. L. 8. A, C 2. hd. (B1) XY विव्वो° Z विब्भोयय° cdd. विया° (Y as
above) AZ °लुउ BCFXZ सहणे, L. 9. C विणिच्चिरं X °व्विरं C 2. hd. X
विव्वो° Z विव्वोयओ. L. 10. BF विभमणमित्य° CX विभायणमित्य° Z विब्भमणमित्यन्ये
BCFZ वियालुओ X विश्रालओ. L. 11. BF, C. 2. hd. विव्वोई° X विच्छोई° Z
विव्वोई° X नूए for भुए Z य X ओल्लिहिए. L. 12. BF वियालुअ° CX वियालुअ° Z
विलुयविणिव्वरो C °विणिच्चरो X विणिथेरो C °होहि. L. 13. E धाणो A °राउ A विअंगअं
YZ °गियं ABEXYZ णिदियं A °छम्मि E °त्थमि. L. 14. B °णुअ EY °णुयं
C विक्केज्जे BF विडिच्चिरं Z विडिच्चिरं ABFYZ चेअ C वेय.

विलिंजरा धानाः । विअंगिअं निन्दितम् । विक्रेणुअं विक्रेयम् । विडिच्चिरं विक-
रालम् । विडिचिअं इत्यन्ये ॥ यथा ।

विरहविडिच्चिर अङ्गे तीइ विअंगिअसहीइ फुट्टन्ति ।

मुत्ता विलिंजराउ व तुमं तु विक्रेणुएत्थिरयसत्तो ॥ ६३ ॥ [६९]

कोमलअवलङ्गीए विलिव्विली विहरिअं च सुरयम्मि । 5

विष्फाडिअं च विदंडिअं च विप्पिंडिअं च णासिए ॥ ७० ॥

विलिव्विली कोमलनिःस्थामतनुः । विहरिअं सुरतम् । विष्फाडिअं विदंडिअं विप्पि-
डिअं त्रयोऽप्येते नाशितार्थाः ॥ यथा ।

विष्फाडिअसाहिम विदंडिअपारेवएहि कयरावं ।

विप्पिंडिअभयलज्जं विलिव्विलीविहरिअं भरिमो ॥ ६४ ॥ [७०] 10

पुव्वण्हभोअणजलोल्लेसु विआरिअविरल्लिआ चेअ ।

भच्छिअजलहिमु विमइअविसालया तह विहाडणमणत्थे ॥ ७१ ॥

विआरिआ पूर्वाह्नभोजनम् । विरल्लिअं जलाद्रा । विस्तारितार्थं तु तनोतेरादेशे
सिद्धम् । विमइअं भत्सितम् । विसालओ जलधिः । विहाडणं अनर्थः ॥ यथा ।

- L. 1. Z विलिंजराः X धाना X अंगिय for विअं CZ °गियं X निन्दितार्थं X
विक्रेणुअं Z °णुयं Z विडिच्चिरं. L. 2. BF विडिच्चिरं C विडिच्चियमित्यन्ये X विडिच्चिरं
Z विडिच्चियमित्यन्ये. L. 3. CDX विरहे BFZ °विडिच्चिरं CX °डिच्चिरं Z वियं-
गियं BCFX °गियं CX मुहंति. L. 4. BF पुत्ता CDX मुत्ता Z विलिंजं BCFXZ
°राओ BF विक्रेणुपत्थिरहसत्तो C विक्रेणुएदुरियसत्तो D विक्रेणुइदिरियासत्तो X विक्रेणुअदु
(°ट्टु !) रियसत्तो Z °थिरयं. L. 5. BCFXYZ °अवलं E °लंगिए X लंगिए C
°चिली ACEXYZ विहरियं BF विरहियं. L. 6. X विष्फा° cdd. °डियं ABEFXYZ
विदंडिअं C °डियं प (delet 2. hd.) AY विष्फिडियं BF विप्पिंडियं CEXZ °डियं B
नासियए CE (F !) YZ णासियए. L. 7. B विलिव्विली C (F !) विलिव्विली X
विलिव्विली BCFXZ °निस्थामं BCFXZ विरहियं X स्थामं BF विष्फोडियं X विष्फा°
CXZ °डियं BCFXZ °डियं. L. 8. BCFX विप्पिंडियं Z विप्पिंडियं X नासितनासि-
तार्थाः. L. 9. X विष्फा° BCFXZ °डियं (twice) X om. साहिम विदंडिअं CZ
°साहियम BXZ °वएहिं C (F !) °वरेहिं. L. 10. B °डियं C (F !) X विप्पिंडियं Z
विप्पिंडियं B विलिव्विली C (F !) °चिली X विलिव्विली Z विरहियं BCFX °रियं BF भरिमे.
L. 11. BF पुव्वण्णं CZ °भोयणं Y °जल्लेसु cdd. विआरियं C °विल्लिया ABEYZ
°विल्लिया FX विरिल्लिया ACYZ चेय BF चेव. L. 12. ABCFXYZ भच्छियं cdd.
विमइयं C 1. hd. °मणच्छे. L. 13. BCFXZ विआरिया BCFX पूर्वाह्नं C 2. hd.
पूर्वाह्नं BFZ विरल्लियं C वरिल्लियं 2. hd. विरिल्लियं X विरहियं CXZ जलाद्रा. L. 14.
BXZ °देशसिद्धं BCFXZ विमइयं B भत्सितं CZ °डनं X विहाणनं.

गुणमणिविसालय तुहं विहाडणगयाण वेरिससिण ।

विमइअगुरुण अंसुअवरिल्लिआणं विआरिआ कत्तो ॥ ६५ ॥ [७१]

मलिणम्मि विसंवायं विअओलिअमवि विअंसओ वाहे ।

णट्ठे विऊरिअं तह कोलाहलयम्मि विमलहरो ॥ ७२ ॥

5 विसंवायं तथा विअओलिअं मलिनम् । विअंसओ व्याधः । विऊरिअं नष्टम् ।
विमलहरो कलकलः ॥ यथा ।

मयणविअंसय विअओलिओ विसंवायकम्मणा तं सि ।

जलहरविमलहरविऊरिआ विरहिणीउ जं हणसि ॥ ६६ ॥

अत्र । विहोडइ ताडयति । विउडइ विप्पगालइ नाशयति । विच्छोलइ कम्पयति ।
10 विटवइ अर्जति । विरोलइ मथ्नाति । विअट्टइ विलोट्टइ विसंवदति । विसूरइ खियते ।
विसट्टइ दलति । विहीरइ विरमालइ प्रतीक्षते । विडविडुइ रचयति । एते धात्वादेशेषूक्ता
इति नोक्ताः ॥ [७२]

काले कज्जअयाणे विलुत्तहिअओ तरङ्गए वीली ।

वीची लहुरच्छा वीसुं जुअए वीलणं च पिच्छलए ॥ ७३ ॥

L. 1. Z विलडण° corr. विहाडण° C वरियसिसूणा X वेरियसिस्तण. L. 2.
BCFXZ विमइय° B °गुरुण CGXZ अंसुय° cdd. °ल्लिआणं BCFX विआरिआ. L. 3.
From वायं to लिअं 1. 5. torn off in G. A विअउलियं विअंसउ B विअलिअमवि C
(F !) Z विअलियमवि C 2. hd. विउलि° X विअउ° Y विअओ° EXY °लियम° EXY
विअंसओ ABF °सउ C वाहो E वाहे. L. 4. Z णट्ठे cdd. °रियं. L. 5. BZ
तथा विउलियं C (F !) X तथा विउलिअं X मलितं CX विअंसओ G °सउ B °रिय CG
(F !) XZ °रियं. L. 6. B °कल. L. 7. G °विअंसय Z °विअंसिय G
विअ-उ X विअओलिओ G विसवाय° BCF कम्मणा. L. 8. BCF °हराविऊरिआ X
°हरावि° Z °हराओविऊरिआ B विरहि° Z विरह° C °जीउं. L. 9. X ताडयति BCF
विओडइ BF विप्पगालइ नोडुयति. L. 10. BF विटइ CXZ अर्जयति In G from
अर्जति to विलोट्टइ torn off. BF विअट्टइ C विट्टइ X विडइ Z विअडइ X तिलोट्टइ X
विस्तरइ BFX खियति. L. 11. X विसडइ Z विसट्टइ C विहारइ C विड° X विहविडुइ
G °विडुइ Z °विट्टइ. L. 13. काले क torn off in G. E कज्जअयाणो X कज्जय°
A विलित्त° G विलुक्त° ACEXY °हियओ GZ °हियउ Z ठीली. L. 14. X ची for
वीची A °रत्था BFX जुअए C जअए E जुअए BF पवीलणं च पिच्छलए.

विलुत्तहिअओ यः काले कार्यं कर्तुं न जानाति । वीली तरङ्गः । वीची लघुरथ्या । वीसुं युतकम् । पृथगित्यर्थः । सामस्त्यवाचकस्तु वीसुंशब्दो विष्वक्शब्दभवः । वीलणं पिच्छिलम् । अत्र । वीसालइ मिश्रयति । वीसरइ विस्मरति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ यथा ।

जं णिसि वीचीए जलवीलीगयवीलणत्तणाइ तुमं ।

5

ण गओ सि हविअ वीसुं तं दइअं ता विलुत्तहिअओ सि ॥ ६७ ॥ [७३]

वुप्फं च सेहरे गहगहिए वेप्पो पसुम्मि वेंढी अ ।

वेलं च दन्तमंसे वेणो विसमे णईतूहे ॥ ७४ ॥

वुप्फं शेखरः । वेप्पो भूतादिगृहीतः । वेंढी पशुः । वेलं दन्तमांसम् । वेलेत्यन्ये । वेणो विषमः सरिदवतारः ॥ यथा ।

10

वेंढिं हणिउं जण्णे धावसि वेप्पो व्व विप्प जडवुप्फ ।

तो वेणाओ पडिओ पडिअदसणमूलवेल लहसु फलं ॥ ६८ ॥ [७४]

वेत्तं च अच्छवत्थे विडम्बणाए अ वेलंबो ।

वयणिज्जे वेणिअवेसणा य मउअम्मि वेअल्लं ॥ ७५ ॥

L. 1. BF विलुप्तं C 1. hd. विलुत्तहिउं C 2. hd. XZ °हियओ G °अउ X जानाति From ली to युतकम् l. 2 torn off in G. L. 2. BF वीसं GZ सामर्थ्यवाचं G वीसुं BF विष्वक्शब्दं G विष्वक् X विष्वग्. L. 3. CX पिच्छलं C वीसालइ B मिश्रयति C एते From पूकाविति to जलवीली l. 5 torn off in G. Z ७२ for यथा. L. 5. BCF निसि वीचीए Z वीचीइ C °गेयं Z वालत्तणाइ. L. 6. X ने BF गागओ स CG गउ cdd. हविय BF दइ (sic) C दइउं GZ दइयं X दइओ C °हिअउ G °हियउ Z °हियओ. L. 7. A वुप्फं F वुप्फं B व AG वेप्पो BF वप्पो C विप्पो E वेप्पे X पसुं A वेंढी BCF वेंढी X वेंढा Y वेंढी From ढी to णईतूहे l. 8 torn off in G. ABXYZ च C (F !) या. L. 8. C 1. hd. X च A दन्तमंसे Y दन्तमासे which is equally correct C विसामणईत्तहे BF णइं A णईत्तारे X णइत्तारे Y णईवूहे. L. 9. X शेखर B वप्पो C विप्पो X स्ततादिगृहीतः C (F !) °हीताः BCFX वेंढी G वेण्ढी CZ °मांसं B चेले. L. 10. G विणो X विषमसरि. L. 11. B वेंढि CG वेण्ढि X वेढि B, C 2. hd. F हणिओ Form उं to पडिअं om. G. BF वेप्पे CX विप्पो Z विप्पु C च BF जलवुप्फ. L. 12. cdd. वेणउ. (X as above) cdd. om. पडिओ cdd. पडियं BF °सुलं Z° सुणं X °मूणं G °मूण-हसु X लसु. L. 13. E वित्तं Z अत्थं C °वच्छे BFZ विडंबणाए C विलंबणाए cdd. य E वेलंबो B वेलंबो. L. 14. B विणियं AEEFGXYZ वेणियं C वेणियां G °वेसया ण मं BF, C 2. hd. मओअं EX वेयल्लं.

वेत्तं अच्छवस्त्रम् । वेलंबो विडम्बना । वेणिअं तथा वेसणं वचनीयम् । वेअल्लं मृदु । वेअल्लं असामर्थ्यमित्यन्ये ॥ यथा ।

वेअल्लवेत्तमेअं अवेणिअं पामराण दंसन्तो ।

अण्णाणत्तणवेसणवेलंबं लहसि वणिउत्त ॥ ६९ ॥

5 अत्र वेसणं ओष्ठ्यादिकं केचित्पठन्ति ॥ [७५]

वेसाइ वेळुरी वेइआ सलिलहारिणीए अ ।

वेढिअवेप्पुअवेरिज्जा वेढिअसेसवासहाएसु ॥ ७६ ॥

वेळुरी वेश्या । वेइआ जलहारिणी । अङ्गुलिमुद्रावाचकस्तु वेदिकाशब्दभवः । वेढिअं वेष्टितम् । वेप्पुअं शिशुत्वम् । भूतगृहीतमित्यन्ये । वेरिज्जो असहायः । एका-
10 कीत्यर्थः । वेरिज्जं साहायकमित्यन्ये । यदाह गोपालः ॥ असहायं वेरिज्जं साहायक-
मपि च केचिदिच्छन्ति ॥ यथा ।

अन्धारवेढिआसुं दिसासु जं भमसि दिअर वेरिज्जो ।

गयवेप्पुअ तं पूणं तं वेळुरिवेइआहि हरिओ सि ॥ ७० ॥

अत्र वेळइ रमते इति धात्वादेशेषूक्तमिति नोक्तम् ॥ [७६]

L. 1. BG वेलंबो F वेडंबो C विलंबना cdd. वेणिअं X वसणं. In G नीयं वे
torn off. L. 2. BGZ वेअल्लमसामं X वेअल्ल. L. 3. G वयल्लं Z वेयल्लं
cdd. मेयं अवेणिअं (Z मयं) X दंसन्तो. L. 4. BF अल्लणत्तणं From णत्तण
to चकस्तु l. 8 torn off in G. B वेलंबं C (F!) हलसि Z वहसि उत्ता.
L. 5. BZ वेसणमोष्ठ्यादिक (Z कं) C (F!) वेसणमो X वेसणमोष्ठ्या. L. 6.
BF वंसाइ AZ वेळुरी C 1. hd. विळुरी EX विळुरी cdd. वेइया X हरिणीए cdd.
य. L. 7. A वेढिअं B वेढियं CE (F!) Z वेढियं X वेढियं Y वेढियं E
वेप्पुवेरिज्जा ABCFXYZ वेढियं X सहाएसु. L. 8. BCFZ वेळुरी X विळुरी BF
om. वेश्या BCFXZ वेइया X सलिलहारिणी X om from अङ्गुलिं to भवः incl.
L. 9. BF वेढियं C वेढियं C 2. hd. वेढियं GXZ वेढियं B चेष्टितं C वेधुयं GZ गृही-
तमित्यन्ये. From रिज्जो to असहायं l. 10 torn off in G. B सहायः CZ असहाय
X असहा. L. 10. X वेरिज्जा हायकं B सहायकं X असहाय Z वरिज्जं B साहायक-
मव X साहायकं. L. 11. BCFX om. च C om. from दिच्छन्ति to दिअर
l. 12. L. 12. BF वेढियासुं GZ वेढियामु (Z सुं) X वेढियासुं X नससि for
भमसि CX दिअर X वेरिगे From रिज्जो to अ वेळइ l. 14 torn off in G. L. 13.
C वेप्फअ यं X यं for तं Z वेप्पुअ यं B पूणं F पूणं BF चेळुरिं CZ वेळुरिं BCF
XZ वेइयाहिं B हरिसिओ सि C 1. hd. हरिउ. L. 14. C रमतेति X रमतीति Z
रमत B पूक इति नोक्तः.

मणिआरघरोलीसुं वेडिअवेसंभराओ अ ।

वेलुलिअं वेरुलिए वेअडिअं तह य पच्चुत्ते ॥ ७७ ॥

वेडिओ मणिकारः । वेसंभरा गृहगोधा । वेलुलिअं वेडूर्यम् । वेअडिअं प्रत्युसम् ॥ यथा ।

वेसंभरासिरोमणिवेलुलिआहरणमुप्पलच्छीए ।

वेडिअ जइ देसि तुमं होसि तओ तीइ हियवेअडिओ ॥ ७९ ॥ [७७] 5

वेडइओ वाणिअए कलुससुराए अ वेडसुरा ।

भमरम्मि वेणुणासो संकडए वेडिकिल्लं च ॥ ७८ ॥

वेडइओ वाणिजकः । वेडसुरा कलुषा सुरा । वेणुणासो भ्रमरः । वेडिकिल्लं संकटम् ॥ यथा ।

महुपाणन्हे अम्हे णिए वि वेडइअ वेणुणासे व्व ।

10

किं लोअवेडिकिल्ले वेडसुरं देसि पाणिअं खिविअ ॥ ७९ ॥ [७८]

वेवाइअमुल्लसिए वेलाइअमवि अ संकुइए ।

वेसत्तणम्मि वेसक्खिज्जं उसहम्मि वोवालो ॥ ७९ ॥

वेवाइअं उल्लसितम् । वेलाइअं संकुचितम् । वेसक्खिज्जं द्वेष्यत्वम् । अयमोष्ठ्यादिः प्रायेण । वोवालो वृषभः ॥ यथा ।

15

- L. 1. BF मणियाघरो CEGXYZ मणियार° E °लसिं cdd. वेडिय° ABFG, C 1. hd. Z °राउ cdd. य. L. 2. A वेरुलियं BCEFXYZ °लियं G °लिय ABFG XYZ °डियं From तह to संभरा 1. 3 torn off in G. X तह यं तह य EZ अ Z पव्वुत्त. L. 3. CG वैलु° BCFGXZ °लियं. XZ वेअडियं BF प्रलुप्तं. L. 4. C वेसंभरा° X शिरोमणि° cdd. °लुलियाह° BF °णसुप्पल°. L. 5. cdd. वेडिय From मं हो° to अडिओ torn off in G. C होसी CX तउ BCFXZ हिययवेअडिओ. L. 6. AG वेडइउ EXZ वाणियए G चाणियए B कलस° E कलसु° cdd. य AXY वे° EG वेण° X °सुवा. L. 7. BF वेणुणासो B संकडए E वेडिकिल्लं X विडिकिल्लं व. L. 8. G °इउ X वेडिइओ BCFX वेडसुरा G वेण° From लुषा to वेडि° torn off in G. C 1. hd. वेणुणासो 2. hd. वेणुणासो. L. 10. C अम्ह X अम्हे णिए C ति G वे BFGXZ वेडइय C om. वेडइअ C °ण्णासे C 1. hd. च G व्वं. L. 11. C कि cdd. लोय° BCFX वे° G वेण° B °सुरा C (F!) °सुर BCFX पाणियं G याणिअं cdd. खिविय. L. 12. B वेवाविय° ACE (F!) XYZ वेवाइय° ABF वेलाइयम° C वेलाइयम° E चेलाइयम° In G from वाइअ° to वि torn off. cdd. य BF संकुय Y संकुचिए. L. 13. ABCFY वेसत्त° EX वेसित° G वेसित्व° Z वेसतू° BFG वेसक्खिज्जं C 1. hd. °सिअं 2. hd. °सिअं E वेसिक्खिज्ज X °क्खिज्ज B उसहांसि Z ओसहम्मि E चोवा° X वोवाले. L. 14. cdd °इयं (twice) C वेसखेअं 2. hd. °इअं F °सिज्जं X °क्खेज्ज. B अयमोष्ठ्या° Z °ष्ठ्या° From ह्या° to यथा torn off in G. L. 15. Z वृषभो.

अमुणिअवेसक्खिज्जं लज्जावेलाइअं इमं बालं ।

वेवाइअरोमञ्चो किं रे वोवाल छिप्पेसि ॥ ७३ ॥

अत्र वेरुलिअं वैदूर्यमिति शब्दभवम् । वेअडइ खचति । वेहवइ वञ्चति । वेमयइ भनक्ति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [७९]

5

वोक्खिल्लो घरसूरे तह वोज्झयवोज्झमल्लया भारे ।

अणुचिअवेसम्मि अ वोमज्झो वोरच्छवोद्रहा तरुणे ॥ ८० ॥

वोक्खिल्लो अलीकशूरः । वोज्झओ तथा वोज्झमल्लो भारः । वोमज्झो अनुचितो वेषः । वोमज्झिअं अनुचितवेषग्रहणमिति तु अस्यैव णिगन्तस्य सिद्धम् । वोरच्छो तथा वोद्रहो तरुणः । वोद्रहो ओष्ठ्यादिः प्रायेण ॥ यथा ।

10

वोक्खिल्लय वोरच्छय असिवोज्झं फलयवोज्झमल्लं च ।

किं वहसि वोद्रहीणं मज्जे एसो खु वोमज्झो ॥ ७४ ॥ [८०]

वोहारं जलवहणं णहसि अ चोदसिछणम्मि वोरल्ली ।

वोसेअमुब्भुआणे भरिउल्लट्टम्मि वोसट्टं ॥ ८१ ॥

L. 1. *cdd.* अमुणियं CX °खिज्जं G °खिज्जः BFGXZ °ल्लाइयं C °ल्लाइमं *cdd.* बालं (Z as above). L. 2. *cdd.* वेवाइयं C वोव BF छिप्पेसि C छिप्पेसि (!) X विप्पेसि. L. 3. BCFXZ °लियं G °ल्लिअं From ति to वइ torn off in G. X शब्दनवम् BF सज्झति C विहवइ C विमअइ GZ वेमयइ. L. 4. B °पूक्ताः. L. 5. X वोक्खिल्लो G तथा BF *om.* वोज्झयं C वोझयं E वोज्झयं Y चोज्झयचो° C °वोझ Z °वोझ° EX भारे From भारे to च्छवोद्रहा l. 6. torn off in G. L. 6. ABEFX Y °चियं CZ °वियं ABCFX Y Z य BCFZ वोमज्झो C वोमज्झो YZ वोरस्थ° C 2. *hd.* °वोडुहा E °वोद्रह BF भरणे. L. 7. C वोक्खिल्लो X विक्खिल्लो BCFX °सूरः B वोज्झओ C वोझ° 2 *hd.* °इक्ष° (F!) also next word. G °उ From तथा to रः torn off in G. BF वोमज्झो C °झो. BF अनुचितो From तो to सिद्धम् l. 8. torn off in G. L. 8. X वेष BF °ज्जियमनु° C °क्षियमनु° X °ज्जियमनु वित° Z °ज्जियमनु°. Z वोरस्थो C *om.* तथा. L. 9. From प्रा to जल° l. 12. torn off in G. B ओष्ठ्या G उष्ठ्या° Z प्रायेणः L. 10. CX वोक्खिल्लय Z वोक्खिल्लिय° वोरस्थअ B °वोझ C °वोझं (F!) B °वोझमल्लं C °वोझ° (F!). L. 11. X वोद्रहीणं BF मज्जे C मज्जे BF वोमज्झो C वोमज्झो. L. 12. E वोहारं A जलवलणं EG XYZ य A वोदुसि° E °रोदुसि° C °च्छणंमि E °छणम्मि चो° X °च्छणंमि From चोदुसि° to काडुति l. 6. stanza 86 torn off in G. L. 13. ABCFX Y वोसेयमु° (A सो°!) E वोसेयमु° Z वासेयमु° ABCFX Y Z °मुब्भुआणे E °मुज्झयाणे Z °उल्लट्टम्मि E वोसट्टं Z वोसट्टं.

वोहारं जलस्य वहनम् । वोरली श्रावणशुक्लपक्षचतुर्दशीमिव उत्सवविशेषः । केचि-
दिमामपि वोरलीमाहुः । वोसेअं उम्भुआणं । उन्मुखगतमित्यर्थः । वोसट्टं भृतोल्लुठि-
तम् ॥ यथा ।

अंसयवोसट्टच्छी वोसेअहिआ य विरहतावेण ।

कह पेच्छे वोरलिं वोहारमिसा किमित्थ सहि णेसि ॥ ७५ ॥

5

अत्र । वोक्कइ विज्ञपयति । वोल्इ गच्छति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [८१]

वोक्लिअं च रोमन्थे तह वोभीसणो वरायम्मि ।

दारगेदसखेत्तेसु वडो अ वणोऽहिआरसवचेसु ॥ ८२ ॥

वोक्लिअं रोमन्थः । वोभीसणो वराकः ॥ यथा ।

उप्पाइउमसमत्था जे चव्विअचव्वणं कुणन्ति कई ।

10

वोभीसणा फुडं ते वोक्लिअकारिणो पसुणो ॥ ७६ ॥

॥ अथानेकार्थाः ॥

वडो द्वारैकदेशः क्षेत्रं चेति द्वर्थः । वणो अधिकारः श्वपचश्च ॥ [८२]

वंडो अकयविवाहयणिण्णेहयखण्डगण्डभिच्चेसु ।

तणुबलिअभूअगहिएसुं वण्पो वण्णमच्छरत्तेसु ॥ ८३ ॥

15

- L. 1. BZ om. पक्ष B उच्छव° B किंचिदिमामपि X केविदेमामपि. L. 2. Z देनामपि BF वोरलीमाहुः C वेरेल्लामाहुः X वोरल्लामाहुः BCFZ वोसेयं X वोसेय BXX उम्भु (X °म्भ°) याणं C (F?) उज्जुयाणं. B उन्मुख° X उन्मुख (?) X भृतोल्लुठि°. L. 4. BF अंसुअ° XZ अंसुय° BCFXZ °हिया C विहर° (F!) L. 5. BF om. वोरलिं C वोरलिं C किमिच्छ X कमिच्छ B सह X णे (sic). L. 7. B वेक्कि° E वोक्कि° cdd. लिंयं B व X तेह E वोभी° BF वोभीणो X वोभीसणे C विरायंमि XY add अथानेकार्थाः ॥ L. 8. BF दारगेदस° B चडो BEFX य C आ C 2 hd. वेणो ABF °हियार° C अहियार° Y अहिआर° Z हियारसवएसु Y °सवचेसु. L. 9. B वोक्लिअं C (F!) XZ °लिंयं. L. 10. BF उप्पाइयम° X उप्पाइयाम° C °समच्छा BF चव्विय° Z चव्विय° CX वच्चियवच्चणं B कई. L. 11 Z वोभीसणो BF फुडं B वोक्लिअं CZ वोक्लिअं F वोक्लिअं X °लिंयकारणो C पिसुणो. L. 12. E अथाऽनेकार्था om. A. L. 13. C वेडो C वेणो BZ °धिकारः X अधिकार. L. 14. A वण्डो E वणो Z वण्डो C °णिण्णेहस° C 2. hd. del ख. Z °निन्नेहयखड° BF °गंडभिभि° Z °गंडसिब्बेसु E °भित्तेसु X °भित्तेसुं. L. 15. A °बलिअं BCFZ °बालियं XY °बालियं CX °भूयं BF °भूअहिगएसुं A °एसुं Z °गहेएसुं X वणम° BZ °मत्थरत्तेसु.

वंडो अकृतविवाहो निःस्नेहः खण्डो गण्डो भृत्यश्चेति पञ्चार्थः । वप्पो तनुर्बलवान्
भूतगृहीतश्चेति त्र्यर्थः । क्षेत्रवाचकस्तु वप्रशब्दभवः । वण्णं अच्छं रक्तं च । अत्र ।
वले निर्धारणनिश्चययोः । वणे निश्चयविकल्पानुकम्प्यसंभावनेषु । एतौ शब्दानुशासने
निपातावुक्ताविति नोक्तौ ॥ [८३]

5 झाडझडीसु वडण्णं वरडी तैलाडिदंसभमरेसु ।

विअसन्तकलयलेसुं वयलो सेणणउलेसु वल्लाओ ॥ ८४ ॥

वडण्णं लतागहनं निरन्तरवृष्टिश्च । वरडी तैलाटी दंशभ्रमरश्च । दंशश्चासौ भ्रमर-
श्चेति वियहः । यदाह । वरडी तैलाटी स्यादिति । दंशभ्रमरविशेषो वरडीति च ।
वयलो विकसन् कलकलश्चेति द्व्यर्थः । वल्लाओ श्येनो नकुलश्च ॥ [८४]

10 खेत्ते घरे अ वलयं सुन्दरबहुसिक्खिएसु वत्तद्धो ।

वयणं मन्दिरसेज्जासु वप्पिणो खेत्तउसिएसु ॥ ८५ ॥

वलयं क्षेत्रं गृहं च । वत्तद्धो सुन्दरो बहुशिक्षितश्चेति द्व्यर्थः । वयणं मन्दिरं
शय्या च । वप्पिणो क्षेत्रमुषितश्च ॥ [८५]

वल्लरमरणमहिसकखेत्तजुवसमीरणिज्जलवणेसु ।

15 सालविडङ्केसु वरंडो साहेज्जविकचेसु वग्घाओ ॥ ८६ ॥

वल्लरं अरण्यं महिषः क्षेत्रं युवा समीरो निर्जलदेशो वनं चेति सप्तार्थम् । वरंडो
प्राकारः कपोतपाली चेति द्व्यर्थः । वग्घाओ साहाय्यं विकसितश्च । अत्र । वलइ आरो-
पयति गृह्णाति च । वंफइ वलति काड्ढति च । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [८६]

L. 1. Z वंडो ऽकृतं BCFX निस्नेहः X भृत्यश्चेति B °र्वल°. L. 2. Z चेति
for च. L. 3. BF वलं C वेले X निर्धारणनिश्चययो C om. योः । वणे निश्चय. Z वण
BCFZ °कम्पसं X °ल्पानुकम्भावनेषु. L. 4. X निपातानुका°. L. 5. BF
झाडज्जडीसु A °झाडीसु C °हंसभम° X °दंतभम°. L. 6. ABEFXYZ वियसंत°
C विलसंत° X वयणो Y वअलो A वण्णाउ Z वल्लाउ. L. 7. Z °वृष्टिश्चेति X
वरडी C तैलाटी X दंसभ्रमरश्च CX दंसणश्चा°. L. 8. X वरडी C तैलाटी. X वरडी-
दिति; om. च L. 9 Z वेयलो. L. 10. cdd. य E वलयं BZ °वहु° E सक्खि-
एसु ABCFXXY वत्तद्धो (C °द्धो !) Z वत्तद्धो. L. 11. Y वअणं BF मंदर° Z वण्णो
EX खित्त° C खेत्ते° E °ओसिएसु. L. 12. X क्षेत्रं घतं च BX वत्तद्धो C (F !) वेत्तद्धो
Z वत्तद्धो B वहु°. L. 13. X शज्जा B °मुक्षितश्च. L. 14. AD वट्ठमरं BC
EF °सखेत्त° B °णियल°. L. 15. BF °विडंकोसु E °विटंकेसु BCFXZ साहिज्ज°
EX °विकसेसु. L. 16. X अरण्यं BF निर्जदेशो C निर्जरदेशो X तिर्जल°. CZ सप्तार्थः
X समार्थं BF वरंडो प्राकार. L. 17. X वेति B द्व्य (sic) X साहाय्यं B विक शितश्च X
किसितश्च B चलइ. L. 18. B गृह्णाति C गुण्हाति BF वफइ चलति CX वंफइ C वलयति.
BF काक्षति Z वा for च. From च to णं अङ्गं l. 3 next page torn off in G.

अङ्गमि वट्टमाणं गन्धद्व्याधिवासभेए अ ।

वत्थाहरणम्मि तहा अब्भुदयावेअणम्मि वट्टवणं ॥ ८७ ॥

वट्टमाणं अङ्गं गन्धद्रव्याधिवासभेदश्च । वट्टवणं वत्थाहरणमभ्युदयावेदनं चेति
द्वर्थम् । अत्र वरहाडइ निःसरति धातवोऽर्थान्तरेऽपीति [सिद्धहेम° VIII, 4, 259]
निषेधति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [८७]

5

वाउत्तो विडजारेसु विल्लमच्छे विलसिए अ ।

ठाणविचालेसुं विक्खंभो दीहजघणेसु विक्खिण्णं ॥ ८८ ॥

वाउत्तो विटो जारश्च । वायउत्तो इत्यन्ये । विल्लं अच्छं विलसितं च । विक्खंभो
स्थानमन्तरालं च । विस्तारवाचकस्तु विष्कम्भशब्दभवः । विक्खिण्णं आयतं जघनं च ।
अवतीर्णमित्यप्यन्ये ॥ [८८]

10

विडिमो सिसुमिअगण्डेसु दिट्ठवीसन्तएसु विव्वाओ ।

खलभिकखवेज्जवाविअदाणेसुं विप्पयं चेअ ॥ ८९ ॥

विडिमो बालमृगो गण्डकश्चेति द्वर्थः । विव्वाओ अवलोकितो विश्रान्तश्च ।
विप्पयं खलभिक्षा वैद्यो वापितं दानं चेति चतुर्थम् ॥ [८९]

L. 1. B वट्टमाणं BF धंघं° C गंधं° ABEEFY गंधद्व्या° Z गंधद्व्या° E
°भोए cdd. य. L. 2. C वच्छा° (F!) B °भरणंमि A °णमि Y अब्भुदयावे°
AEXYZ °वेयणम्मि ACXYZ वट्टवणं (F!) B वट्ट°. L. 3. C वट्टमाणं (F!)
B वट्ट° X वट्टमाणं Z °द्रव्यादिवात° BF वट्टवणं C वट्टअणं GXZ वट्टवणं From
त्थाहरणं to वोऽर्था° l. 4. torn off in G. XZ °हरणं अभ्यु° L. 4. B धातवो अर्थोऽपीति
CX अर्था° L. 5. X निषेधयति G निषेधति धाव-चेति. X °पूक्ताः; om. इति नोक्तः.
L. 6. A वाउत्तो X विडजारे cdd. य. L. 7. From ठाण° to घणेसु torn off in
G. AZ °विचालेसुं BCF °विचालेसु AGY °जघणेसु Z दीहजघणेसु AC विस्सितं BF विस्सिण्णं
GZ विक्खित्तं. L. 8. BCDF वाउअत्तो X वाउत्तो GZ अत्थं. L. 9. From
विष्कम्भ° to यतं torn off in G. C °शब्दः । B विक्खिण्णं F विक्खिण्णं L. 10. X अव-
तीर्णी° CX °मित्यन्ये. L. 11. B सिसुं BCEFGXYZ °मिअ° C दिट्ठ° G दिट्ठ° C
विच्चाओ G वेव्वाउ Z वेव्वाओ A °उ. L. 12. BFX °विज्ज° C 1. hd. °विस्स° cdd.
°वाविय° GX °णेसु ABCFXYZ चेय From चेअ to कश्चेति L. 13 torn off in G.
L. 13. BZ बाल° Z गंडश्चेति BCF विच्चाओ G °उ. L. 14. X चतुर्थार्थाः

विड्डिरमाभोगरउद्देसु विलासजघनेसु विच्छेओ ।

विह्निगोसेसु विहाणो संज्ञाचोरेसु अ विआलो ॥ ९० ॥

विड्डिरं आमोगो रौद्रं च । विच्छेओ विलासो जघनं च । विहाणो विधिः प्रभातं च । विआलो संध्या चौरश्च ॥ [९०]

5 विरहो रहकोसुम्भेसु वित्तई गव्विविलसिएसुं च ।

परिपाडिअम्मि विचिए विरलम्मि अ विच्छिअं होइ ॥ ९१ ॥

विरहो एकान्तं कुसुम्भरक्तवस्त्रं च । वित्तई गर्वितो विलसितं च । वित्तई गर्व इत्यन्ये । विच्छिअं पाटितं विचितं विरलं चेति त्र्यर्थम् ॥ [९१]

विमलिअमवि पण्णत्तं मच्छरभणिए ससद्दे अ ।

10 विसमिअममलोत्थरिएसु विलइअमहिज्जदीणेसु ॥ ९२ ॥

विमलिअं मत्सरभणितं सशब्दं चेति द्व्यर्थम् । विसमिअं विमलमुत्थितं च । विलइअं अधिज्यं दीनं च ॥ [९२]

हयविरलेसु विरिंचिरममलम्मि विरिंचिओ विरत्ते अ ।

फाडिअधारासुं विंचिणिअं वीअं च विहुरतक्काले ॥ ९३ ॥

L 1. B विड्डिरमा° C (F !) विड्डिरमा° GZ विट्टिरमा° C °जहणेसु From घणेसु to सु विहा° l. 2 torn off in G. BF चिच्छेउं A विछेदुः. L. 2. X विह्निगोसेसु A विहाणो विह्निगोहाए संज्ञा° E संज्ञा° In A चोरेसु अ not legible. GYZ य BCFGXZ वियालो. L. 3. BF विड्डिरल्लं C विड्डिरं G विच्छेउ. L. 4. cdd. वियालो B संध्या. L. 5. C °कौष्ठं C वित्तूई Z वितुई In G from विरहो to गव्वि° torn off. L. 6. EX परि° BCEFGXZ °डियम्मि In G विचिए विर° twice. X विए विरलम्मि GYZ य BCFY विच्छियं G विच्छिअ. L. 7. X °रक्तं वस्त्रं B वित्तइ C 1. hd. (F !) X वित्तूई From गर्वितो to च्छिअं torn off in G. C वित्तूई L. 8. cdd. विच्छियं X पारिपाटितं G चे (sic) L. 9. cdd. °लियमं E पण्णत्तं C °णिए सद्दे In A ससद्दे not legible. cdd. य. L. 10. cdd. °मियमं A °लोच्छ° CX °लोच्छ° Y °लोत्थरिएसु X °लोच्छति (?) ABCFXYZ विलइयमं In G from अमहिज्ज° to समिअं torn off. L. 11. BCFXZ °लियं X मज्झं मत्सर° cdd. °मियं G विमलं समुच्छितं च वितं च । Z विमलं समुत्थितं च । BF विलइयं C विवलियइयं GXZ विलइयं L. 12. BF अधियं X व. L. 13. BF विरिंचिरममलम्मि C विरिंचिर° C विरिंचिओ G विरिंचिउ Z विरिंचिओ From विरत्ते to चिरो l. 1 next page torn off in G. cdd. य L. 14. B वाडिय° ACE (F !) YZ फाडिय° X फोडिय° ABF °रासु C °रासुं चि BFZ विचि° C विरि° E चिंचि° X विवि° cdd. °णियं ABCFX Y वीयं F वीयं Z om. वीअं C °रत्तक्काले.

विरिंचिरो अश्वो विरलं च । विरिंचिरा धारेति केचित् । विरिंचिओ विमलो विर-
कश्च । विंचिणिअं पाटितं धारा च । अत्र विम्हरइ स्मरति विस्मरति चेति धात्वादेशो-
षूक्तमिति नोक्तम् । वीअं विधुरं तत्कालं चेति द्वर्थम् ॥ [१३]

वुण्णो भीओव्विग्गेसु चोरमुसलेसु वेलू अ ।

वेल्लो केसेसुं तह पल्लववल्लीविलासेसु ॥ ९४ ॥

5

वुण्णो भीत उद्विग्नश्च । ओष्ठ्यादिरयं प्रायेण । वेलू चौरो मुसलं च । वेला केशाः ।
वेल्लो पल्लवः । वेला वल्ली । वेल्लो विलासश्चेति चतुर्थो वेल्लशब्दः । अत्र वेव्वे भयवा
रणविषादामन्त्रणार्थेषु प्राकृतलक्षणे निपातेषूक्त इति नोक्तः ॥ [९४]

वेइद्धो उद्धीकयविसंठुलाविद्धसिडिलयंगेसु ।

वेआलोऽन्धतमेसुं वेआरिअमवि पयारिअकचेसु ॥ ९५ ॥

10

वेइद्धो ऊर्ध्वीकृतो विसंस्थूल आविद्धः शिथिलतां गतश्चेति चतुर्थः । वेआलो
अन्धोऽन्धकारश्च । वेआरिअं प्रतारितम् । वेआरिआ केशाश्चेति द्वर्थो वेआरिअ-
शब्दः ॥ [९५]

L. 1. C विरिंचिरो X विरिंचिरो GZ ऽश्वो BF विरिंचिरेति कश्चित् CX विरिंचिरा CX
विरिंचिओ G °चिउ. L. 2. X विरश्च BFZ विंचिणियं C विंचिणयं X °णियं
From पाटितं to विलासी l. 4 next page torn off in G. XZ विम्हरइ CZ om.
स्मरति X om. विस्मरति L. 3. BCFXZ वीयं. X विधुरितं. L. 4. B चुण्णो
E वुण्णो Z वुण्णो AXYZ भीउ° BF °विग्गेसु Z °व्विग्गे C °ग्गेसु चोरमुसलेसु 2 hd.
°मुलं E °मुशलेसु E वेलु X वेल्ह अं Y वेल्ह य. L. 5. A वेला वेल्हो Y वेल्ह.
L. 6. BF भीतः CX भीओ C 2. hd भीतो BXZ ओष्ठ्या° C वेल्ह चोरो B वेल्हाः X
वेल्हू X मुशलं. L. 7. C पल्लवश्च C वेल्ही. L. 8. C °वाएरण° 2. hd. °वातेरण° C
°दामन्त्र°. C °लक्षणा F °लक्षणाणि X °लक्षणातिपातेषूक्तः C °षूक्ताः X om. इति नोक्तः.
L. 9. A वेद्धो C वेइद्धो उद्धी° A °विसंठुला B °विइसुंठुला° C °विसुंठुलाविद्ध ABCFX
YZ °सिडिलियंगेसु. L. 10. CEXYZ वेआलो; आलो not legible in A. BCFZ
अंध° ACEFXZ वेआरियमवि CY वेआरियमवि ABEYZ °रियं BCF °कवेसु X °रियंके-
सेसु Z कवेसु. L. 11. C वेइद्धो BF उद्धी° CX ऊद्धी° BF विशंठुलः C विसंस्थूल Z
विशंस्थूलः B गतांश्चेति Z गश्चेति B वेआलो Z विआलौऽधो. L. 12. X om. अन्धो BF
अंधका° CX अंधकारं च BFXZ वेआरियं C वेआरियं BF वेआरियं के° XZ वेया° CXZ
°रिया C 2. hd. adds रिया. B द्वर्थः BCFXZ वेआरियं.

वेहविओऽणायरकोवणेसु वेलाइअं च मिउदीणं ।

वेल्हलो मउअविलासीसुं वोज्जरमईअभीएसु ॥ ९६ ॥

वेहविओ अनादरो रोषाविष्टश्च । वञ्चितार्थस्तु वञ्चिधात्वादेशसिद्धः । वेलाइअं मृदु
दीनं च । वेल्हलो कोमलो विलासी च । अत्र वेल्हलो उपालभते वञ्चति चेति धात्वा-
देशेषूक्त इति नोक्तः । वोज्जरं अतीतं भीतं च । अत्र वोज्जइ त्रस्यति वीजयति
चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [९६]

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायां सप्तमो वर्गः ॥

L. 1. X वेहविउ BCF अणायर° E णाय° *cdd.* °इयं BF, C 2. *hd.* मिओ°.
L. 2. X वेल्हलो BF, C 2 *hd.* मओअ° EX मिउय° Y मउय° Z °विलासीसु B वोज्जर
मंतीभीएसु F वोज्जमंतीभी° A वोज्जर° C वोज्जर° ACEXY °रमतीतभी° Z °रमतीतभी° X
adds ॥ इति सप्तमो वर्गः । L. 3. BF अनादरो वृष्ट्य After °विष्टश्च C 2. *hd.* *inserts*
on margin : वेलाइयं मृदु दीनं (*sic*) च. X °सिद्धाः X वेलाइयं मृदु BF, C 1. *hd.* Z
om. वेलाइअं मृदु दीनं च; see preceding note; X has these words after °विष्टश्च
in the preceding line. L. 4. From वइ उपा° to त्याचा° l. 7 torn off in G.
L. 5. BF वोज्जरं C वोज्जरं C वोज्जइ XZ वोज्जइ X त्रस्यति C विजयवि 2. *hd.* °यइ.
L. 7. In G विरचि and from देशी° to मुएसु l. 2 next page torn off BC
FXZ °तायां स्वोपज्ञदेशशब्दसंग्रहवृत्तौ (X *om.* वृत्तौ). A वर्ग ACX *add* समाप्तः B
adds ॥ ग्रंथाग्रं ॥ ३९५ ॥ छ ॥ द ॥ Z *adds* ॥ ग्रंथाग्रं ॥ ३९५ ॥ E only has ॥ इति सप्तमो
वर्गः ॥ छ ॥ Y only सप्तमो वर्गः ॥

अष्टमवर्गे प्राकृते शेषौ न संभवत इति सादयः प्रस्तूयन्ते ।

सीहकुमुएसु सढिसंफा सहसंधारिआ जोग्गे ।

सत्ती वंकतिवयवहुलदारु सत्थसेहिआ य गए ॥ १ ॥

सढी सिंहः । संफं कुमुदम् । सहो तथा संधारिओ योग्यः । सत्ती वक्रपादत्रयं
वृत्तं दारु । यदाह ॥ पलङ्कपायसरिसं तिदारुअं उद्धणिमिअआयरिसं । तं जाणसु सत्तिं ॥ ५
इति । गोपालस्तु ॥ सत्ती कलसाधारो दारु भवेत्तल्पसमसमुच्छ्रयणम् ॥ इत्याह । सत्थो
तथा सेहिओ गतः ॥ यथा ।

संफच्छी सढिमज्जा संधारिअसयणसेहिए दइए ।

सत्तीसत्थं कलसं रयन्तसहवारिणा भरइ दइआ ॥ १ ॥ [१]

संगा संडी वग्गा संपा कञ्ची सरा माला ।

संखो बन्दी सरली चीरीइ सरत्ति सहसत्थे ॥ २ ॥

10

संगा तथा संडी वल्गा । संपा काञ्ची । सरा माला । संखो मागधः । सरली
चीरिका । सरत्ति सहसा ॥ यथा ।

L. 1. Y has simply सकारादिः ॥ X अष्टमे X शेषौ. L. 2. A सीहे कुं X
सीहे कुं C 1. hd. कुष्ठं C °सढी° B °संफा° CEX °सम्फा° E °सधा° A °रया° BCEFX
YZ °रिया° From आ जो° to कपाद° l. 4 torn off in G. X जोग्गे. L. 3. EX
°त्तिवय° C °वदहुल° X °यदहुल° BFX °दारु° A सच्छ° X सत्थि° cdd. °सेहिया. L. 4.
BCFX सम्फं Z सहे X संधारिओ B चक्र°. L. 5. From ढ पलं° to तिदारुअं° torn
off in G. X पलंकपाय° BF °सरिकं° तिदा कपायसरिसं° तिदारुअं° GZ °रुयं° BF उद्धमिमियं°
C उद्धनियमियं° F उद्धमिमियं° G उद्धानिमियं° X उद्धतिमियं° Z उद्धनियमियं° From °आय°
to समुच्छ्रय° l. 6 torn off in G. BF °आयरसं° C आउरिसं° Z °आइरसं° L. 6.
BCFXZ सत्तिमिति BF कलशा° X यद्वारु BF भवेत्तल्पसमुच्छ्रयं° G समुच्छ्रयं° X च्छ्रयण-
मिति आह Z °च्छ्रयणमित्याह C सच्छो. L. 8. CXZ सम्फच्छी G स्फं° From च्छी to
यण° torn off in G. B °मज्जा° C (F!) °मज्जा° BCFXZ °रियं° X om सय C °सहिए
L. 9. From सत्ती to भरइ torn off in G. CX °सच्छं° BF कलशं° cdd. दइया
(X दया). L. 10. BF संडी CE सण्डी BF चग्गा E सम्पा GX सम्पा Z कंबी.
L. 11. ABCFG वंदी Z चंदी A वीरीइ C °रिइ. L. 12. GX सगा C सण्डी BX
वला X सम्पा From संपा to सरली torn off in G. L. 13. X वीरिका,

समरे संखवहूए सरलिङ्गणीइ दढसंपसरिआए ।

सुहडे सरत्ति वालिअसंगे संडीइ धरिअए तुरओ ॥ २ ॥ [२]

सज्जोकं पच्चग्गे सउणं रूढे पसूणए सढयं ।

सलली सेवा सभरो गिद्धे सद्धाइ सगयं च ॥ ३ ॥

5 सज्जोकं प्रत्यग्रम् । सउणं रूढम् । सढयं कुसुमम् । सलली सेवा । सभरो गृध्रः । सगयं श्रद्धा ॥ यथा ।

तुह सज्जोके सढए सभरो मंससगएण सललिपरो ।

होइ विलक्खो किंसुअसउणमिणं वा मलमिसमुहाणं ॥ ३ ॥ [३]

सत्थरसंगोल्लीसंगेळा णिअरम्मि संगहो मोब्भे ।

10 सत्तल्ली सेहाली पसवजरा संभवो सुरा सविसं ॥ ४ ॥

सत्थरो संगोल्ली संगेळो त्रयोऽप्येते समूहार्थाः । शय्यार्थस्तु सत्थरो स्रस्तरशब्द-
भवः । संगहो गृहोपरि तिर्यग्दारु । केचित्तु सगहो मुक्को इति पठन्तः सगहशब्दं
मुक्तपर्यायं व्याचक्षते । सत्तल्ली शेफालिका । संभवो प्रसवजरा । सविसं सुरा ॥ यथा ।

जायवसंगोल्लीणं खयं सुणन्ता वि खीवसंगेळा ।

15 बुद्धिविहूणा संभवगय व्व सविसं विसं ति ण मुणन्ति ॥ ४ ॥

L. 1. X संखवहूर सरिज्जु° BF °युणीइ C °डुणीइ X दढसम्म° *cdd.* °सरियाए.
L. 2. BF सरत्ति BFGXZ वालिय° C वालिय° BF संडीइ CX सण्हीइ BCFZ धरियए
X धरिए From रिअए to उणं रूढे next line torn off in G. BF तुर (sic)
X तुवओ. L. 3. C सज्जो° 2. hd. °इज्जो° Z पच्चग्गे सउणं BF सढियं Y सढअं.
L. 4. C गिद्धे A गिद्धाइ C सद्धाइ. L. 5. C सज्जोक्कं. From सभरो to ह सज्जो° 1. 7.
torn off in G. X गध्रः L. 6. B अद्धा. L. 7. C सज्जो° G संभरो X सतरो
G मंससगएण. L. 8. Z विलक्खओ BFGZ किंसुय° C °सउणिमिउणं (C 2. hd.
del उ) चा मरालामसमुहाणं. L. 9. C सच्छर° BF °संगेळा X °संगेळी From गेळा
to the end of the line torn off in G. BCFXY णियरंमि Y मुब्भे. L. 10. E
सत्तली E यसव°. L. 11. C सच्छरो B संगेळा G संगेळो X शयार्थस्तु. C सच्छरो BF
श्रस्तरशब्द° C °शब्दरु-सवः G °शब्दमः X °शब्दरसः. L. 12. From हो गृहो° to
सगहो torn off in G. C संगहो (F!) X सगाहो. G पठंत C (F!) संगह° B
सगहं शब्द° X सगहशब्द. L. 13. B सत्तली. L. 14. G जायवस and
then torn off to the end of the line. C खयं Z रवीवसंगेळी X °संगेळी.
L. 15. BFG बुद्धि° CZ °विहीणा G °विहूणा X °विहीणो संभवमय C च C 1. hd. Z
om. विसं GZ न.

बहुणो वि ण कापुरिसा हुन्ति महारम्भकज्जभारखमा ।

सत्तल्लिसत्थरेहिं ण संगहो होइ कइआ वि ॥ ५ ॥ [४]

सण्णिअमोल्ले दप्पोद्धुरे सराहो दिए सवासो अ ।

संफाली पंतीइ सयग्घिसयत्ता घरट्ठिमुइएसु ॥ ५ ॥

सण्णिअं आर्द्रम् । सराहो दर्पोद्धुरः । सवासो ब्राह्मणः । संफाली पङ्क्तिः । सयग्घी 5
घरट्ठी । शतघ्नीशब्दो येषां संस्कृते प्रसिद्धस्तेषां न देशी । सयत्तो मुदितः ॥ यथा ।

होसि सराहसवासय ण सयत्तो भोअणेण जं तुज्झ ।

रदसंफालिसयग्घी ण हु थक्कइ सण्णिअम्मि सुक्के अ ॥ ६ ॥ [५]

सण्णेज्झो जक्खे सव्वला कुसी सम्बरम्मि संखालो ।

संकरसाहीओ रच्छाए णिअडे सगेइं च ॥ ६ ॥

10

सण्णेज्झो यक्षः । सव्वला कुशी । संखालो शम्बराख्यो मृगविशेषः । संकरो
तथा साही रथ्या । सगेइं निकटम् ॥ यथा ।

- L. 1. BFGZ बहुणो X नामो for ण. L. 2. C °सच्छरेहिं CX न C इ for
होइ From हो in संगहो to ले दप्पो° 1. 3. torn off in G. BCFXZ कइया
CX इ. L. 3. ABFZ सण्णियमो° C सन्नियं E सल्लिमोल्ले X सल्लियं Y सण्णियमल्ले
दप्पो° G दथो° Z दथो° ABEGXY °द्धुरे C °द्धुरे F °द्धुरे cdd. य (X अ). L. 4.
BCF सइग्घि° ABCFGZ °सइत्ता X घरदि° BF °मुएसु. C 1. hd.° सुएसु. L. 5.
BFGZ सण्णियं X सल्लियं C सन्नियं G दप्पो° X दप्पो° Z ब्राह्मणः From हणः to टी
torn off in G. L. 6. B थरट्ठी. cdd. सइत्तो L. 7. BFGXZ सइत्तो
CXZ भोयणेण G भोयणेण C तुज्झ. L. 8. Z रह° C °संपालि° Z न C सण्णियं
BFZ सण्णियं X सण्णिमंमि From रद° to म्मि torn off in G. CZ मुक्के cdd. य.
L. 9. C सण्णेज्झो 2. hd. °इत्तो GZ सन्ने° X सण्णेज्झो A सम्बर° BCFGZ संवर° EX
संवर° Y सवर°. L. 10. B °साहिउ AGYZ °हीउ X रच्छीए Z रत्थाए A णिअडे BCF
XY णियडे EGZ नियडे E संगेइं GZ सगेइं. L. 11. C सण्णिज्झो BF जक्षः Z सव्वलां
BF कुसी From लो to तथा torn off in G. BZ संवरा° C (F!) संवरा°
L. 12. C संगेइं G संगेइं.

वेससगेदे संकरमज्जे णं आसि तं सुहडमाणी ।

सव्वलहत्यो संखालभया किं भरसि साहिसण्णेज्झं ॥ ७ ॥ [६]

संखलिसंदेवा सङ्खपत्तसीमासु संगयं मट्ठे ।

सेणम्मि सवाओ संघाडी जुअले खलम्मि संभुल्लो ॥ ७ ॥

5 संखली शङ्खपत्रताडङ्कः । संदेवो सीमा । नदीमेलक इत्येके । संगयं मसृणम् ।

सवाओ श्येनः । संघाडी युगलम् । संभुल्लो दुर्जनः ॥ यथा ।

समरासंगय रिउखगसवाय गायन्ति मलयसंदेवे ।

चलसंखलिसंघाडीउ किण्णरी तुह जसं असंभुल्ला ॥ ८ ॥ [७]

असुअन्धि संधिअं सउली चिल्ला वइअरम्मि संघोडी ।

10 संपण्णसंपणा घयउरत्थगोहूमपिट्ठम्मि ॥ ८ ॥

संधिअं दुर्गन्धम् । सउली शकुनिका । संघोडी व्यतिकरः । संपण्णा तथा संपणा
घृतपूरार्थगोधूमपिष्टम् ॥ यथा ।

रक्खसु तुमं असंधिअसंपणपायम्मि सउलिसंघोडिं ।

जं अज्ज आगमिस्सइ वल्लहसंपण्णभोअणो दइओ ॥ ९ ॥ [८]

L. 1. C वेसमगदे यं (del. 2 hd.) X वेसमगदे Z वसं B °गेदे B °मज्जे C °मजे 2. hd. °इहे C अस्ति. L. 2. C सव्वल° G सव्वलत्थो C °सण्णेज्झं Z °सण्णेज्झं From ण्णेज्झं to मासु torn off in G. L. 3. B मट्ठे C मट्ठे F मट्ठे. L. 4. BF सवाउ X सवाओ B संघाडी X संघडी EGYZ जुअले A संतुल्लो BCF संतुल्लो. L. 5. X om. संखली BFX संखपत्त° GZ °पत्तं X °रडंकः X °मेलकः From संगयं to गलम् torn off in G. L. 6. BFZ सावउ C 1 hd. संतुल्लो G संभुल्लो. L. 7. G °सुम°. L. 8. BCFX वल° B °सखलि° cdd. °डीओ (X °उ) BX किंनरी CFGZ किंनरी C असंतुल्ला. L. 9. From असु° to वइअ° torn off in G. A असुयूधि Z असुयूधि ABEFYZ संधियं X यं (sic) BF विल्ला C 1- hd. Z विल्ली C 2. hd.. चिल्ली BF वइरम्मि EX वइय C संघाडी. L. 10. A °संपण्णा घउर° C 1. hd. °रच्छ° C °पिट्ठम्मि EX °पेट्ठम्मि G °चिट्ठम्मि. L. 11. cdd. संधियं (X °धे°) BF संघोडो BF संपवा From ण्णा to वल्लसु torn off in G. C संपूणा L. 12. BF °पूरार्थं CXZ पूरार्थं गो° L. 13. C रक्खसु BCFXZ असंधियं G असंधियं C °संघोडिं. L. 14. C अज्ज Z आगिमस्सइ In G आगं वल्लहसंप is torn off. B संपण° C संपण्णे° GX °भोयणो Z °भोइओयणो GZ दइउ.

संजुद्धं सप्फन्दे सच्छहसरिसाहुला सरिसे ।

संभलिसण्हाईसहउत्थिअसुहउत्थिआउ दूईए ॥ ९ ॥

संजुद्धं सस्पन्दम् । सच्छहो तथा सरिसाहुलो द्वावप्येतौ सदृशार्थौ । संभली सण्हाई सहउत्थिआ सुहउत्थिआ चत्वारोऽपि द्वीतीवाचकाः ॥ यथा ।

संभलिसहउत्थिवरे सुहउत्थिअसच्छहेण कम्मेण ।

5

तं सण्हाई जं तुह मोणमसरिसाहुलं असंजुद्धं ॥ १० ॥ [९]

सत्तत्थो अहिजाए पडिवेसिअए सइज्जो अ ।

संजत्थो कुविए सद्दालं सिंदीरसिंखला णिउरे ॥ १० ॥

सत्तत्थो अभिजातः । सइज्जो प्रातिवेश्मिकः । सइज्जिअं तु प्रातिवेश्यम् । संजत्थो कुपितः । संजत्थो कोप इत्यन्ये । सद्दालं सिंदीरं सिंखलं त्रयोऽप्येते नूपुरार्थाः ॥ यथा । 10

किं सत्तत्थे दइए संजत्था होसि राणिरसिंदीरे ।

तुह सद्दालपडिरवो ण सइज्जे सिंखलारवोऽण्णाए ॥ ११ ॥ [१०]

- L. 1. From संजुद्धं to सरिसे torn off in G. ABFYZ संजद्धं C 1. hd. संद्धं 2. hd. संजद्धं E संयुद्धं A सफंदे E सफंदे BEF C 2. hd. X सत्थह° X °सरिसाहुला सरिसो. L. 2. Z °सहा° BF सहउच्छियाउ (om. असुहउत्थि) CXY °सहउच्छियसुहउत्थि (Y °च्छि°) याओ (X °उ) C 1. hd. Z °उत्थियसु° A °छियसुहउच्छियाउ E °च्छिय° G सण्हाई स-हउच्छिआउ X दूरए (sic) In E fol. 19 containing stanza 9 from सुहउत्थि° to stanza 51 आसुं उलूअए is wanting. L. 3. BFGZ संजद्धं C संजद्धं X सजुद्धं From स्पन्दम् to उत्थिआ सुह 1. 5 torn off in G. BF C 2. hd. Z सत्थहो BF सरिसाहुलो B द्वावप्येतौ. L. 4. BFGXZ °उच्छिया C °उत्थिया BF om. सुह° CX °उत्थिया G °ऊच्छिया Z °उच्छिया C च चत्वारो. In G अपिद्वीती° is torn off. X द्वीचकाः L. 5. From उत्थिवरे to जुद्धं torn off in G. BF °उच्छि° X °सुहउत्थिवर BCF °उच्छिय° X सुहउच्छियसत्थहेण Z सुहउत्थियसत्थ° C °हेण. L. 6. X वं for तं C मोणम° BF °साउलं BXZ असंजद्धं F °जद्धं. L. 7. cdd. °च्छो (XYZ as above) In G अहिजो is torn off. From वेसि to तु torn off in G. C °विसिअए BFXYZ °सियए AX सइज्जो C सइहो Y सयज्जो cdd. य. L. 8. C संजज्जो X सद्दाल C संचीरं सिंखला X सिंजीसलालिंर Z सिंजीर° L. 9. cdd. °च्छो (XZ as above) C 1. hd. om सत्त° अभि° C 1. hd. सइसो 2. hd. °द्धो BFXZ सइज्जियं C °जियं BF om. तु. C संजच्छो From त्थो कु° to तु पा° l. 16 page 319 torn off in G. L. 10. C संजच्छि कोप X इत्थे (sic) C 2 hd. सिंचोरं Z सिंजीरं. C सिंखिलं B अपि नूप° X त्रयोपि नूप° L. 11. cdd. °च्छे (X as above) Z दइए C संजच्छा BF °सिंदीरं. L. 12. C °पडिरवे णे BF सइज्जे C सइजे BCF सिंखला° BCFX °वोण्णाए.

सयढा लम्बकचा संपत्थिअसयराहया सिग्घे ।

संपासंगं दीहे सलहत्यो दव्विआइहत्यम्मि ॥ ११ ॥

सयढा लम्बकेशाः । अत्र । सयली मीनः । सरडो कृकलासः । एतौ शकलिन्-
सरटशब्दभवौ । तथा । संखाइ संस्त्यायते । सहइ राजते । इति धात्वादेशेषूक्ताविति
5 नोक्ताः । संपत्थिअं तथा सयराहं शीघ्रम् । संपासंगं दीर्घम् । सलहत्यो दर्व्यादीनां
हस्तकः ॥ यथा ।

संपत्थिअ सयराहं तीइ घरे सावराह मा वच्च ।

जं अच्छइ वरसयढा संपासंगसलहत्यहत्था सा ॥ १२ ॥ [११]

सप्पे सराहओ संवेळ्ळिअसंवट्ठिआ य संवरिए ।

10

सरिवाओ सीहरओ आसारे पेरिए सउलिअं च ॥ १२ ॥

सराहओ सर्पः । संवेळ्ळिअं तथा संवट्ठिअं संवृतम् । सरिवाओ तथा सीहरओ
आसारः । सउलिअं प्रेरितम् ॥ यथा ।

सरिवायम्मि सराहयघोरे संवेळ्ळिअं कुणसु माणं ।

जं सीहरयसउलिओ कुवइ असंवट्ठिअं मयणो ॥ १३ ॥

L. 1. A असटा B असढा लं च° X असढा Z सयढा X लंबकथा ABF संपच्छिअ°
CY संपच्छिय° XZ संपत्थिय° C 1. hd. om. सय BF सिप्पे. L. 2. C 1. hd.
सहलच्छो 2. hd. सलहच्छो BXYZ दव्वियाइ° X °हच्छिम्मि. L. 3. BF अढा (sic)
X असढा Z सयढा BF लं व° X लं व° Z °केसाः BF सरलो रुकलाशः BF सकलिन्° CXZ
शकलिन्°. L. 4. CXZ °शरट° CX °यति CX °पूका इति Z °पूकाः, om. इति नोकाः
L. 5. BFXZ संपत्थियं C °च्छियं. L. 7. BFXZ संपत्थिय° C सपच्छीय°
B तीई. L. 8. XZ वरसयढा C सम्पा° BF °संगडलहत्या (om. हत्थ) L. 9.
A °हउ BF सवेळ्ळिय° XYZ संवेळ्ळिय° A °संवरिया BCFXYZ °संवट्ठिया. L. 10.
AZ °वाउ A °रउ BF °रए Z असारे C पेरियए cdd. लियं Z ends with सउलियं the
remaining leaves of the Ms. being lost. L. 11. X स्माहउ सर्पः BF
सवेळ्ळियं X सवेळ्ळियं BCFX संवट्ठियं C 1. hd सीहओ आसारः L. 12. BCFX °लियं
L. 13. CX सरिवाहंमि C सराहघोरे BCFX °लियं. L. 14. CX सीहरहसउ C कुवइ
B असं° BCFX °ट्ठियं.

इह ॥ सराहयं जाण पयलायं ॥ इत्यभिमानचिह्नसूत्रपाठे स्थितेऽन्योन्यपर्यायतया
द्वावपि सर्पवाचकावित्यजानता पयलाओ शराहत इति व्याख्याय पाठोद्वखलेन यदु-
दाहृतम् ।

सरडो व्व विविहरूवो कओ सि तं जीइ सुहय तं चेअ ।

अणुणयसु मयणपयलाइअं हि मा मं कयत्थेसु ॥ १४ ॥

5

मयणपयलाइअं मदनशराहतामित्यर्थः । तदेतदसमञ्जसम् । यत्पूर्वदेशीषु पयलाओ
सराहओ इति सर्पनाममध्ये पठितम् । अभिमानचिह्नेनैव स्ववृत्तावुदाहृतम् ।

अइपच्चलो ति हसिओ वाहो पल्लीइ वाहवहुआए ।

दट्टण अणिब्भिण्णं तिक्खपलासीइ पयलायं ॥ १५ ॥

एवं च । अधुनातनदेशीकाराणां तद्व्याख्यातृणां च क्रियन्तः संमोहाः परिगण्यन्ते । 10
किं वा परदोषोद्धट्टनेन । मोहापसारणार्थं त्विदमुक्तमित्यलं बहुना ॥ [१२]

संघासयसमसीसी फद्धाइ समुग्गिअं पडिक्खिअए ।

सत्थइअं साणइअं तेअविए सुमरिअम्मि सरभेअं ॥ १३ ॥

संघासओ तथा समसीसी स्पर्धा । समुग्गिअं प्रतीक्षितम् । यदाह ॥ प्रतिपालितं
समुग्गिअं ॥ इति । अत्र प्रतिपालितशब्दस्य प्रतीक्षितमित्यर्थोऽस्माभिर्व्याख्यातः । 15
यदि तु पालनमात्रं प्रतिपालितशब्दस्यार्थस्तदप्यस्तु । केवलं सहृदयाः प्रमाणम् । सत्थ-
इअं तथा साणइअं उत्तेजितम् । सरभेअं स्मृतम् ॥ यथा ।

- L. 1. BCFX पयलायमित्य° BCFX अन्योन्य° L. 2. C पयलाउ त्सराहत.
C यदूतं. L. 4. C च C कउ C सुयह BCF चेय X चेव. L. 5. X
मणय° BFX °लाइयं C °पायलइयं C कयच्छेसु X कयच्छेसुं. L. 6. BCF मयणपलाइयं
X °लाइयं BCF मदनशराहतमित्यर्थः BF यवपूर्वदेशेषु C पलाइओ L. 7. C 2.
hd. °हउ X om. सराहओ C om. इति C 1. hd. om. स of सर्प° B पठितः X
स्ववृत्तावुदाहृतं. L. 8. BF अयच्चलो X अइपच्चलो C हसिउ C वाहोल्लीइ BCFX
°वहुआए. L. 9. C (F !) दट्टण C अणिब्भिण्णं X अणिब्भिण्णं BF °ण्णं सपला°
C तिक्खपलासी य. L. 10. X अधुनातेन° X °कराणां BX° रूपात्तृणां C (F !) °तृणां.
L. 11. C °ट्टेन X दनेन C गोहा X ऽपसारणार्थं तु इद°. L. 12. C सयासमसीसी 2.
hd. संघासओ A पव्वाइ B पद्धाइ CF पद्धाइ cdd. गियं ACFXY °क्खियए B °सियए.
L. 13. A सत्थइयं BCFXY सच्छइयं cdd. साणइयं A भेअविए BF तेअविए X तेयविए
Y तेजविए ABFXXY °रियम्मि C 1. hd. सभेअं X सुमरेय Y सरभेयं. L. 14. X om
तथा C स्पद्ध X स्पद्धा BFX °गियं C सिमुग्गियं 2. hd. सिस्समुग्गियं. L. 15. BCFX
समुग्गियामिति. X अस्माभि° L. 16. From नमात्रं to घासय° l. 1. next page
torn off in G. cdd. सच्छइयं L. 17. cdd. °इयं cdd. सरभेयं.

साणइए सत्थइओ संधासयउद्धुरे ससमसीसी ।

समरसमुगिअखिण्णारिभूवसरभेअसत्थो सि ॥ १६ ॥ [१३]

संखद्रहो अ गोलाद्रहम्मि लद्धम्मि संपडिअं ।

सच्चिल्लयसंघयणा सच्चसररीरेसु सहरला महिसी ॥ १४ ॥

5 संखद्रहो गोदावरीहृदः । संपडिअं लब्धम् । सच्चिल्लयं सत्यम् । संघयणं शरी-
रम् । सहरला महिषी ॥ यथा ।

संपडिअवम्महाणलतावा पीणत्थणी सहरल व्व ।

सच्चिल्लयसंकेआ संखद्रहं सरइ चारुसंघयणा ॥ १७ ॥ [१४]

संगोविअम्मि संजमिअं णिव्विवरम्मि संकडिल्लं च ।

10 साविहजन्तुम्मि अ सरलीआ संसप्पिअं च मङ्किअए ॥ १५ ॥

संजमिअं संगोपितम् । संकडिल्लं निश्चिद्रम् । सरलीआ श्वावित्संज्ञः प्राणी । कीट-
भेद इत्यन्ये । संसप्पिअं मङ्कितम् । उत्प्लुत्य गतमित्यर्थः ॥ यथा ।

सरलीअसूलतिक्खिअणहक्खए संजमेसि जीइ तुमं ।

संसप्पिअं कुण पुणो तीए च्चिअ संकडिल्लपेम्माए ॥ १८ ॥ [१५]

L. 1. BF साणइओ X माणसए BF om. सत्थइओ C °च्छं C (F 1) °उद्धुरे
From सी to सहरला l. 4 torn off in G. L. 2. BCFX °गियं BC
FX °भेयं L. 3. BFX Y संखद्रहो cdd. य (om X) BF °दहंमि X °दहम्मि
C लद्धंमि cdd. °डियं. L. 4. BFX सच्चिल्लयं A °ल्लयं ABF C 1. hd. X सच्चं.
L. 5. In G गोदा° is torn off. C गोदावरि° X गोदावरीद्रहः cdd. संपडियं G लव्व (sic).
B सच्चिल्लयं X सच्चिल्लयं From ल्लयं to हिषी l. 6. torn off in G. BF संघयणं X सत्थं
for शरीरं L. 6. From यथा to त्थणी l. 7. torn off in G. L. 7.
cdd. संपडियं X °वम्महाणा° C पीणच्छणी G सहरले G च (?). L. 8. X सच्चि-
ल्लयसंकेआ In G यसंकेआ सं is torn off. BF °दहं CGX °द्रहं C वारु° L. 9. B
संगोवि° ABCFX Y वियम्मि In G from संगो° to विवरम्मि torn off. ABCFX Y
°मियं C णिच्चि°. L. 10. BCF °जंतुमि ABCFX Y य XY सरलीआ ACGXY
°पियं BF °पिय and om. च G संसप्पियं च given twice. A कंमियए BCFGXY
मंमियए. L. 11. cdd. °मियं BF संगोवितं G संकोपितं B संकडिल्लं BF रलीआ (sic)
From आ to णी torn off in G. X श्वावित्संज्ञ. B केटभेद L. 12. From ले
to था in यथा torn off in G. cdd. °पियं (X मंसप्पिय) BF संकितंमुत्प्लुतगतमि° C
अङ्कितमुत्प्लुत्य° 2. hd. मुत्प्लुत्य° X मंकितमुत्प्लुत्य°. L. 13. G सरलीयसूल° C °मूल°
BX °तिक्खय° CC (F 1) °तिक्खय° C मंजमेसि. L. 14. cdd. पियं (X °पिय) C
कुण घाणा G पुरो X पुणो BF तीइ cdd. चिय.

घूअम्मि सहगुहो तह सत्तिअणा आहिजाईए ।

संखलयं सम्बूए संसाहणमवि अ अणुगमणे ॥ १६ ॥

सहगुहो घूकः । सत्तिअणा आभिजात्यम् । संखलयं शम्बूकः । शुक्तयाकारो जलजः प्राणिविशेषः शम्बूकः । संसाहणं अनुगमनम् ॥ यथा ।

संखलयदन्त हिण्डसि जं बाहिं सहगुहो व्व राईसु ।

ता तं गयसत्तिअणो किमम्ह संसाहणं कुणसि ॥ १९ ॥ [१६]

संडोलिओ अणुगए सच्चविअं तह अहिण्पेए ।

संगोटणो अ वणिए समुच्छणी सोहणी अ वद्धणिआ ॥ १७ ॥

संडोलिओ अनुगतः । सच्चविअं अभिप्रेतम् । दर्शनार्थस्तु दृशोः सच्चवादेशासिद्धः । संगोटणो व्रणितः । समुच्छणी तथा सोहणी संमार्जनी । यस्तु ॥ वद्धणिअं जाण समु- 10
च्छणिं च बहुआरिअं तह य ॥ इति पाठं दृष्ट्वा वद्धणिसमुच्छणिशब्दौ बहुपर्यायत्वेन व्याचष्टे स बहुआरीशब्दविप्रलब्धो बहुआरीशब्दं संमार्जनीवाचकं नावगच्छति । तथैव च लक्ष्यमुपलक्षयति । यद्धनपालः ॥ समुच्छणिआ वद्धणिआ बोहारी ॥ इति । गोपा-
लोऽपि समुच्छणी वर्धनीत्याह । देवराजोऽपि ॥ वद्धणिआ सोहणिआ बहुआरी तह य मज्जणिआ ॥ इत्याह । द्रोणाचार्योऽपि ॥ वद्धणिसमुच्छणीओ बोहारी ॥ इत्याह । अभि- 15
मानचिह्नेनापि स्ववृत्तावुदाहृतम् । यथा ॥

- L. 1. CXY घूअंमि From अम्मि to ईए torn off in G. A सहगुहो X om. तह A सत्तिअणा Y सत्तिअणा B °जाईए. L. 2. B संखलयं A संखलयं BG संबूए Y संबूके cdd. य X अणुगमणा. L. 3. B °अणाऽभिजा° X आतिजात्यम् BG शंबूकः C (F ?) X शंबूकः C 1. hd. °काग X शुक्तयाकारो. L. 4. From रो to हणं अनु° torn off in G. B शंबूकः. L. 5. cdd. बाहिं C सहगुहो च. L. 6. CX °त्तिअणो X किसल C संसाहस X संसाहसं. L. 7. From संडो to एए torn off in G. A °लिउ BF °लिए BX सव्व° ABXY °वियं C अभिण्पेए. L. 8. A संगोटणो Y च (first time) cdd. य (second time om. X) ACG वट्टणिआ B वट्टणिआ X वट्टणिआ Y वट्टणिआ See VII, 41. L. 9. X सव्व° BCFX °वियं X दर्शनार्थस्तु. B दृशे C दृशोः F दृश BFX सव्ववा° From देश° to च्छणी torn off in G. X °देशः C om. सिद्ध. L. 10. B वट्टणिअं CG (F ?) X वट्टणिअं B समुच्छणिं L. 11. BX बहु° cdd. °आरियं. X पाठः After दृष्ट्वा B erroneously inserts : वट्टणिसमुच्छणिं च बहुआरियं तह य इति पाठं दृष्ट्वा BCFX वट्टणिं G वट्टणिं B °समुच्छणिं G °शब्दो BF °पर्यायनं X °पर्यायं From र्यायं to शब्द l. 12 torn off in G. L. 12. C स च्छुआ° X सव्वहुया° BF बहु° L. 13. C om. च C लक्षणमुप° GX लक्षमुप° BCFX यत् धन° cdd. °णिआ BG वट्टणिआ CX वट्टणिआ F वट्टणिआ cdd. बोहारीणि From मुच्छणी to वट्ट-
णिआ l. 14. torn off in G. L. 14. B वट्टणिआ CFGX वट्टणिआ cdd. सोहणिआ (X °णिं) BG बहु° L. 15. B मज्जणिआया C (F ?) GX °णिआ. B वट्टणिं C (F ?) वट्टणी° G वट्टणिं X वट्टणिआसं B °समुच्छणिउ G °णीउ cdd. बोहारीत्याह. From पि to समुच्छणिं l. 1 next page torn off in G. L. 16. X वुदाहृतौ.

सुणइ समुच्छणिसदं जह जह सुणहा सइज्झयवरेसु ।

छिंछेण मुअइ तह तह पइं पहाए विसूरन्ती ॥ २० ॥

उअह पमुच्छन्तीए दवाइरित्ताइ जंपमाणस्स ।

वद्धणिआइ पहारो दिण्णो असईइ दिअरस्स ॥ २१ ॥ इति ॥

5 तदेवं बहुदेशीपर्यालोचनेन समुच्छणीप्रभृतयो बहुकारिकापर्याया इति निश्चित-
मस्माभिः ॥ यथा ।

संडोलिओ सि तइआ समुच्छणिकराइ सोहणीहत्थ ।

लक्खिज्जइ सच्चविअं सिद्धं संगोढणाहरेण तुह ॥ २२ ॥ [१७]

परिताविअम्मि सण्णत्तिअं च संपत्तिआ वाला ।

10 संदट्ठयं च संलग्गयम्मि सच्चेविअं रइए ॥ १८ ॥

सण्णत्तिअं परितापितम् । संपत्तिआ वाला । पिप्पलीपत्रवाचकोऽपि संपत्तिआशब्दो
लक्ष्येषु दृश्यते । संदट्ठयं संलग्नम् । कप्रत्ययाभावे संदट्ठं इत्यपि । संदट्ठं संघट्ट इत्यन्ये ।
सच्चेविअं रचितम् ॥ यथा ।

- L. 1. X सुणय G °सट्ठं C °सट्ठं सह सुणहा BF सहज्जय° C सयज्जय° X सयज्जय°.
L. 2. BFX छिंछेण BFG मुअइ CX C सुयइ G ततह B पइ C पइं (F ?) B
विसूरन्ति G विसूरन्ती. L. 3. BF ओअह CX उअह BF पउच्छन्तीए CX समुच्छन्तीए
BX °रित्ताइ C (F ?) °रित्ताइ From पमाणस्स to असईइ torn off in G. L. 4.
B वद्धणिआइ C (F ?) X वद्धणिआइ BCFX दिअरस्सोति G दिअरस्स and om. इति.
L. 5. B वहु° X वहु° C °प्रभृतयो (2. hd. °यः) किरिका° G वहु°. L. 6. X
निश्चितः and om. अस्माभिः X यथ. L. 7. C संडालिउ From डो° to सोहणी
torn off in G. BCFX तइआ B समुच्छकराइ G सोहणीहत्थ. L. 8. BF सच्चविअं
CX °विअं C (F ?) सिद्धं BF संगोढणा° X संगोढणा° C °णाइहरेण X °णाइहरेण BCF तुहा.
L. 9. cdd. °विआम्मि A सणत्तियं B सण्णत्तियं CF सण्णत्तियं X सण्णत्तियं Y सत्त-
ण्णियं G सत्त च सं° (sic) cdd. °त्तिया BG वाला. L. 10. C संदिट्ठयं BF °ट्ठं X
संवट्ठियं Y संदट्ठयं BF व सल° From म्मि to पितम् । torn off in G. BY सव्वे°
ABC 1. hd. (F ?) XY °विअं. L. 11. C सन्नत्तियं BF °त्तियं X संमत्तियं cdd.
°त्तिया BG वाला BF पिप्पलीपलीपत्र° X पिप्पली°. cdd. °त्तिया° L. 12. BFG
°ट्ठं C संदिट्ठयं X संदिट्ठयं G च सं° C लप्पं BF om. भावे BFG संदट्ठमित्यपि CX संघट्ट-
मित्यपि From दट्ठं सं° to था in यथा torn off in G. BFX °ट्ठं C संघट्टमित्यन्ये°
L. 13. BX सव्वे° BCFX °विअं.

संपत्तिआइ सण्णत्तिअम्मि तुज्झ विरहग्गिणा हिए ।

सच्चेविआउ माला संदट्टजलदया य सुकन्ति ॥ २३ ॥ [१८]

सइलंभं सइदिट्ठं सइसुहसइदंसणाइ मणदिट्ठे ।

संखवइल्लो हालिअच्छन्दोत्थाइरवइल्लम्मि ॥ १९ ॥

सइलंभं सइदिट्ठं सइसुहं सइदंसणं एते चत्वारोऽपि चित्तावलोकितार्थाः । संखवइल्लो 5
हालिकच्छन्दोत्थायी बलीवर्दः ॥ यथा ।

सहि णिसि सइसुहसउहे सइदंसणसयणयम्मि सइदिट्ठे ।

संखवइल्लो व्व पिओ सइलंभरई अ ता विहाणं जा ॥ २४ ॥

अत्र । संखुड्डइ रमते । संदानइ अवष्टम्भं करोति । सण्णामइ आद्रियते । संगलइ
संघटते । संदुमइ संधुक्कइ प्रदीप्यते । संभावइ लुभ्यति । एते धात्वादेशेषूक्ता इति 10
नोक्ताः ॥ [१९]

ससराइअं च णिप्पिट्ठे समइच्छिअमइकन्ते ।

मोरे सइलासयसिंढा खन्दे सइसिलिंबो अ ॥ २० ॥

ससराइअं निष्पिष्टम् । समइच्छिअं अतिक्रान्तम् । सइलासओ तथा सिंढो मयूरः ।
सइसिलिंबो स्कन्दः ॥ यथा ।

15

L. 1. *cdd.* °त्तियाइ G संन° X मण्ण° *cdd.* °त्तियम्मि C 1. hd. तुज्झ BFX °हिंगिणा CX हिए. L. 2. BX सव्वे° BCF °वियाओ X °वियाउ BCFX सदट्ठ° CX मुक्कन्ति. L. 3. C 1. hd. *om.* सइदिट्ठं C 2. hd. सइसुह° Y सइसंद° AC (F!) Y °णाइ From सुह° to लो torn off in G. L. 4. BCFXY °वइल्लो BCFY हालियं° GX हालियं° CY °दोच्छाइर° AX °त्थाइवइ° BCFG °वइल्लम्मि. L. 5. G सयलंभं C 1. hd. *om.* सइसुहं 2 hd. adds it after सइदंसणं BEG चित्ता° L. 6. *cdd.* °वइल्लो BF हालियच्छंदोत्थायी C हाहिकच्छंदोच्छाइ X! छंदोछाइ In G from हालिक° to णिसि 1. 7. torn off. B वलिवर्दः X व्वलीवर्दः L. 7. X णिसि CX सइसुहसवहो CX °सइणयंमि. L. 8. *cdd.* °वइल्लो B इ C च F इ CG पिउ X पिउं C °रही *cdd.* य. L. 9. From खुड्डइ to मइ आ° torn off in G. L. 10. C संघुक्कइ X संधुक्कइ In G इ लुभ्यति एते torn off, also from काः to पिट्ठे 1. 12. L. 12. AXY °राइयं B व C (F!) च G °ट्टे X °ट्टं *cdd.* °च्छियमं (X °त्थि°) L. 13. BFX सयलासय° C सयलासिण्हा A °सिंढा G °सिण्हा X °सिण्ढो ABY °सिलिंबो C (F!) सिलंबो G °सिलि and then torn off to समइ° *cdd.* य. L. 14. BF समरा° BCFX° इयं X निःपिष्ट From च्छिअं to मयूरः torn off in G. BCFX °च्छियं CX सयलासओ C सिण्ढो X सिण्ढो. L. 15. BF सइसिलंबो G °लिंबो From था to पिअ° torn off in G.

सइलासयपिअसमए समइच्छिअअवाहिआगए दइए ।

ससराइअविरहदुहा सहि णच्चसु सइसिलिंवासिढो व्व ॥ २५ ॥ [२०]

कितवे सयक्खगत्तो सेलूसो जलघरे समुद्धरं ।

सवडंमुहो अहिमुहे धम्मच्चत्तोसहे सइरवसहो ॥ २१ ॥

5 सयक्खगत्तो तथा सेलूसो कितवः । समुद्धरं पानीयगृहम् । सवडंमुहो अभिमुखः ।
सइरवसहो धर्माय त्यक्तो वृषभः ॥ यथा ।

सेलूसहारिणहो सवडंमुहसइरवसहपक्खलिओ ।

एसो सयक्खगत्तो लुक्कइ वेसासमुद्धरे ॥ २६ ॥ [२१]

सत्तावीसंजोअणमिन्दुं सवयम्मि समरसद्धहयं ।

10 जाण विसीए सारिं सालं साहाइ केसरे साई ॥ २२ ॥

सत्तावीसंजोअणो इन्दुः । समरसद्धहओ समानवयाः । सारी वृषी । ऋषीणा-
मासनमित्यर्थः । सारी मृत्तिकेत्यन्ये । साला शाखा । साई केसरम् ॥ यथा ।

सत्तावीसंजोअणमुही समरसद्धहय तुह कए सा ।

सालतले सारिठिआ अच्चइ चण्डि ससाइपउमेहिं ॥ २७ ॥ [२२]

15 सामुद्धो वरुए सावओ अ सरहम्मि सामिअं दड्डे ।

सामंती समभूमिइ सामरी सिंवलीए अ ॥ २३ ॥

L. 1. B सरलासय° C (F ?) X सयलासय° *edd.* °पिय° BCFX °च्छिथ° From
अअवहि to हदु torn off in G. CX °हियागए. L. 2. BCFX °राइय° X
°विरहदु (sic) From हा सहि to कितवे l. 3 torn off in G. X णव्व (sic)
BF °सिलिंवि° C °सिण्डो F °संडो BCF च. L. 3. In G गत्तो खलू and जलघरे
समुद्धरं is torn off. A सेलूसो C 1. hd. सेलूसो. L. 4. AX सवडंमुहो C डमुहो In
G सव and then end of the Ms., the rest being lost. AY अभिमुहे X धम्मवत्तो
(om. सहे) A सइरवहो C °वसेहो X सयरसवहो. L. 5. B सेलूसे X कितः CX
सवडमुहो. L. 7. X सेलूसं CX °सयरसह°. L. 8. CX सयक्ख°. L. 9.
C सत्ताविसंजोअणमिन्दुं AX °मिन्दु Y °सद्धहअं. L. 10. *edd.* विसीए A सायं X
साई. L. 11. C सत्ताविसंजोअणो X °जोअण X समद्धहओ C °वयः X सारिं. *edd.*
वृषी. L. 12. B मूत्तिकेत्थं C 1. hd. om. साला शाखा; 2 hd. adds it after
°मित्यर्थः but reads साली X साखा C केसरं. L. 13. C सत्ताविसं°. L. 14.
BFX सारिठिया C सारिविया BF अच्चइ चण्डि X अव्वइ. L. 15. C सामुद्धो ABF
वरुए X वरुए A सावओ XY य ACXY सामियं BF सामिअ BF दत्थे X दिट्ठे Y डड्डे;
L. 16. X समभूए B सिंवलीए *edd.* य.

सामुद्रो इक्षुसदृशतृणम् । सावओ शरभः । सामिअं दग्धम् । सामंती समभूमिः ।
सामरी शाल्मलिः ॥ यथा ।

सामरिसामुद्रघणं दवग्निणा सामिअं गइन्द वणं ।

इण्हि सामंतीए सावयभीओ कहं होसि ॥ २८ ॥ [२३]

साराडी आडीए साणूरं देवहरयम्मि ।

5

साउल्लो अणुराए सालंकी सालही अ सारिइआ ॥ २४ ॥

साराडी आटिः । साणूरं देवगृहम् । साउल्लो अनुरागः । सालंकी तथा सालही
सारिका ॥ यथा ।

साराडि व्व णइं सा तरिउड्डिअसालहि व्व साउल्ला ।

सालंकिफुडालावा आवइ संकेअसाणूरं ॥ २९ ॥

10

अत्र । सामत्थं सामर्थ्यमिति शब्दभवम् । तथा । साहइ कथयति । सारइ प्रह-
रति । एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [२४]

साइअमवि सक्कारे सायंदूला य केअईए अ ।

सासवुलो कपिकच्छू सारमिअं संभराविअए ॥ २५ ॥

साइअं संस्कारः । सायंदूला केतकी । सासवुलो कपिकच्छूः । सारमिअं स्मारि- 15
तम् ॥ यथा ।

- L. 1. CX सामुद्रो X इक्षुसदृशं BFX सामियं. L. 2. BF शामरी. L. 3.
BCFX सामियं X वणे. L. 4. X इसा for इण्हि X सावभीओ कहं. L. 6.
Y अणुरागे cdd. य (X इ Y उ) cdd. सारिइया. L. 7. BFX आडिः X साणूरा
C 1.-hd. दिव° B गृह. L. 8. BF शारिका. L. 9. X सोराडि BF तरिउड्डिय°
CX तरिउड्डिय B °सालहि व्व हि व्व सां C च. L. 10. BF °कुडालावा X °पुडालावा
BF अंवइ BCFX संकेय°. L. 11. C सामच्छं BF °भवः. L. 13. A सायमवि
BFY साइयमवि C सावियम° X सारियमवि BF सयंदूला BF om. य ABF केयईए cdd.
य (X अ). L. 14. C सासवुलो X सासवलो cdd. °मियं (X °वियं) ABFX
°वियए. L. 15. BCF साइयं X सारियं BF सायंदूला C साइयंदूला C सासेतुलो X
सासवलो कपिकच्छू BFX सारवियं C °मियं.

थिरतत्तसाइआण वि उप्पाअन्तीइ कामकण्डुइ ।

सारमिआ सासवुलं सायंदूले तए अम्हे ॥ ३० ॥ [२५]

सालंगणी अ अहिरोहिणीइ साहेजओ अ अणुगहिए ।

साइज्जिअमवलम्बिअमवगयमोहम्मि साहरओ ॥ २६ ॥

5 सालंगणी अधिरोहिणी । साहेजओ अनुगृहीतः । साइज्जिअं अवलम्बितम् । साहरओ गतमोहः ॥ यथा ।

साइज्जिअणेमिजिणो अम्बासाहेजओ अहिरुहेसु ।

सगारोहणसालंगणिं व साहरय उज्जिन्तं ॥ ३१ ॥ [२६]

सारिच्छिअसेआलीओ दुव्वा सारहम्मि साहिलयं ।

10 सालाणओ थुए साहंजयसाहंजणा य गोखुरए ॥ २७ ॥

सारिच्छिआ तथा सेआली दूर्वा । साहिलयं मधु । सालाणओ स्तुतः । स्तुत्य इत्यन्ये । साहंजओ तथा साहंजणो गोक्षुरः ॥ यथा ।

साहिलयवयण सेआलिसाम सालाणय प्पसिअ जमहं ।

साहंजणेहि सारिच्छिछण्णसाहंजए पहे खलिआ ॥ ३२ ॥

- 11 L. 1. C धिरं C 2. hd. °तत्तुं BFX °साइयाण X उप्पायंतीइ X °कंडुय.
 L. 2. BF om. सारमिआ CX °मिआ C सासचूलं सायंदूले. L. 3. BFX सालंगणीइ
 अं CY च A om. अ ABY °रोहणीइ X अधिरोहणीइ A साहिज्जओ C. 1. hd. °ज्ञउ
 2. hd. °इज्ञउ X साइज्जओ Y च X om. अ. L. 4. BFX Y साइज्जियं C 1.
 hd. °क्षियं 2. hd. °क्षियं BCF °मविं BCFXY °लंबियं X °मवगमोहम्मि A
 साहरउ C सारहओ. L. 5. BX °रोहणी BF सहे° C साहिज्जओ BX साइज्जियं C
 (F?) °इक्षिअं. B °लंबितं C सारहओ L. 6. B °मोह. L. 7. BF सइज्जियं
 C साइक्षियणेजिमिणो X साहिज्जियणेमिजिणे B अंवा° X अंवा° C °हिज्जओ X °हिज्जओ.
 L. 8. BF सगारोह° C सुगा° BFX °सालिंगणिं BCF च X साहरइ C उज्जितं.
 L. 9. A सारिच्छिअहरिआलीउ BFX Y °च्छियं C °च्छियासयलीउ X °सेयाली Y °सेया°
 ABF °लीउ C यं 2. hd. य दु° A दुवा BF दुवा BF साइहंमि CY सारघंमि C साहि-
 लियं. L. 10. A C 2. hd. °णउ X °णुओ A वुए BF घुए C च्चुए X सुए X
 om. साहंजय A °जणो BCFY च ABF गोखुरए. L. 11. BCFX °च्छिया तथा
 सेयाली C साहिलियं X सारथी for मधु X °णउ BF स्तुतः । स्तुत्य X स्तुतः । स्तुत
 L. 12. B साहंजओ X साहंजणओ. L. 13. BCFX सेयालिं C °याम BCFX
 प्सिय. L. 14. B °जणेंहि CX °रिच्छियच्छण्णा° (X °ण्ण°) BCFX खलिआ.

अत्र । साहरइ साहडइ संवृणोति । सारवइ समारचयति । सामगइ श्लिष्यति ।
सामयइ प्रतीक्षते । एते धात्वादेशेषूक्ता इति नोक्ताः ॥ [२७]

सिग्गो खिण्णे सिंदू रज्जू कुक्कुडकिसेसु सिहिसिंगा ।

मच्छम्मि सित्थिसीहंडया पलालम्मि सिप्पसिंबीरा ॥ २८ ॥

सिग्गो श्रान्तः । सिंदू रज्जुः । सिही कुक्कुटः । सिंगं कृशम् । सित्थी तथा ५
सीहंडओ मत्स्यः । यस्त्वेतौ सिद्धिपिण्डिकावाचकावाह स देश्यन्तरानभिज्ञो भ्रान्त
एव । सिप्पं तथा सिंबीरं पलालम् ॥ यथा ।

जगजय सीहंडद्वय सिहियय तुह सिंदुबद्धसिप्पमरो ।

सिग्गो सिंगो सिंबीरसेवले लुलइ सित्थिओ व्व रिऊ ॥ ३३ ॥ [२८]

सिंदीसिंदोला खज्जूरी सूईइ सिव्विसिव्विणिआ ।

10

सिंडं मोडिअए सिंठासिंवाडीउ णासिआणाए ॥ २९ ॥

सिंदी तथा सिंदोला खर्जूरी । सिव्वी तथा सिव्विणी सूची । सिंडं मोटितम् ।
सिंठा तथा सिंवाडी नासिकानादः ॥ यथा ।

सिंदिवणे सिंदोलतले सिंडं सुणिअ सिव्विसममइणो ।

सिव्विणिबुद्धी सिंडङ्गी सिंवाडीइ उत्तरं देइ ॥ ३४ ॥ [२९]

15

- L. 1. X साहइ सं BF सारडइ X सामगाइ. L. 3. X सग्गो C खिणे X खिण्णो
BX कुक्कुडं X °क्किसेसु. L. 4. C सिच्छि° C सीप्प° (F!) A °सिंधीरा BFY
°सिंधीरा C °सिंधीरा X °सिंधीरो. L. 5. C 1. hd. om. सिंदू रज्जुः 2. hd. adds it.
BF रज्जुः X रज्जु BFX सिंही BF कुक्कुटः C सिच्छी. L. 6. C सिहंडओ X मत्सः ।
यस्त्वेतौ B सिद्धिपिंडवाच° X सिद्धिपिंडिकावाचकावा C om. स. L. 7. BF विप्पं B
सिंबीरं CX सिंबीरं F सिंबीरं C 1. hd. पलायलं. L. 8. CX जयजग B सिह्णं C
(F!) सीहंडद्वय C सिह्णिय BF °वद्धं C °वट्टं. L. 9. B सिंबीरं BF सित्थिय C
सिच्छउ X सिच्छउ BCF च. L. 10. C° सिंदोला X °सिंदूला खज्जूरी BF om. °सिव्वि
C 1. hd. °सिव्वि A °सिव्वि (F) BF °णिय ACXY णिया. L. 11. A सिंरं C सिण्डं
cdd. मोडिअए (X om. ए) C 1. hd. सिंवा° A, C 2. hd. X सिंठा° A °सिंवा° BF
°सिंवा° Y °सिंवा° C °सिंवाडिउ BF, C 2. hd. XY °डीओ cdd. णासिया°. L. 12.
B सिंदोला X सिंदूला B खज्जूरी C 1. hd. सिद्धी X सिद्धी BF सिंव्विणी BF सूरी.
L. 13. B सिंठा C (F!) X सिंठा BCF सिंवाडी B नासिकादयः X नासिका°. L. 14.
C सिंदिवदे X सिंदिवले सिंदूल° CX सिण्डं BCFX सुणिय BF सिव्विसममइणो C सिव्विसम-
मइणो X सिव्विसममइणो. L. 15. B °बुद्धि C °बुद्धी सिण्डंगी B सिंवाडीइ C (F!)
X संवाडीइ.

परिपाडिअम्मि सिद्धं रज्जे सिज्जूरसिंदूरा ।

भूअगहिअम्मि सिंपुअमुञ्छे सिलओ सिमुम्मि अ सिलिंबो ॥ ३० ॥

सिद्धं परिपाटितम् । सिज्जूरं तथा सिंदूरं राज्यम् । सिंपुअं भूतगृहीतम् । सिलओ उञ्छः । सिलिंबो शिशुः ॥ यथा ।

5

सिद्धपरकुम्भिकुम्भत्थल हरिसिंदूरसारसिज्जूर ।

सिंपुअरूवा रण्णे जिअन्ति सिलएहि तुह रिउसिलिंबा ॥ ३५ ॥ [३०]

सिंगयसिंधुअसिंगिणिसिद्धत्था तरुणराहुगोरुदा ।

सिसिरं दहिम्मि सिहिणा थणेसु वरुणे सिअंगसुरजेढा ॥ ३१ ॥

सिंगओ तरुणः । सिंधुओ राहुः । सिंगिणी गौः । सिद्धत्थो रुद्रः । सिसिरं दधि ।
10 सिहिणा स्तनाः । सिअंगो तथा सुरजेढो वरुणः ॥ यथा ।

सिद्धत्थंसिअंगाण वि सिहणिज्जं सिंगिणीसिसिरखाय ।

पिहुसिहिणिं सिंगय सिंधुअमुह सुरजेढादिसि णिअसु ॥ ३६ ॥ [३१]

डमरम्मि सिआली विडजलणेसु सिरिगंसिंदुवणा ।

हंसम्मि सिरिवओ सिरिमुहो मयमुहे सिरिदही पविआ ॥ ३२ ॥

- L. 1. *cdd.* °डियंमि (X °डियम्मि) AC सिट्टं F सिद्धं A *om.* रज्जे X रेज्जे BF °सिंदूरा C °सिंदुरा. L. 2. XY भूय° *cdd.* °हियंमि (X °हिम्मि) B सिंपुअ X सिंपुय° Y संपुय° BF °मुछे A सिलउ B सिसिंसुंमि *cdd.* य B सिलिंबो C (F ?) °लिम्बो. L. 3. C सिट्टं BF पारिपाडितं BF सिज्जूरं C सिंदूरं B सिंपुअं. L. 4. BF ओछ B सिलिंबो C (F ?) °लिम्बो. L. 5. C सिट्टं F सिट्टं BF °कुंमिकुंमिकुंमत्थल X °कुंरिकुंमत्थल C हसिंदूरं. L. 6. BF सिम्मुरूवा C °रूव C जियंमि X जियंमि B सिलएहिं X सिलरहिं A °सिलिस्वा C (F ?) °शिलिम्वा X °शिलिंबा. L. 7. Y °सिंधुय° X °सिंधुयसिंधिणि° C °सिद्धच्छा BF °गोभद्धा C 1. *hd.* °रद्धा. L. 8. B दहंम्मि A थणेसु C 1. *hd.* थणेसु X थणासु BFX सियंग° C सुअंग° X °जेट्ट. L. 9. C सिंधुओ X सिंधुओ C सिद्धच्छा F सिद्ध° BF रौद्रः X दधिः. L. 10. BF सिहिणा स्तना X स्तना BF °ज्येढो C 1. *hd.* °जोढो. L. 11. C सिद्धच्छ° X *om.* सिह C °णिज्जं X सिंगिणी° CX °सिसिरमाय. L. 12. C °सिहिणं B सिंगय B णियसु X असु (*sic*). L. 13. *cdd.* सिआली BF सिरिगुंसिंदुवणी C सिरंग°. L. 14. A हंसम्मि B सिर° A °वउ X *om.* सिरिमुहो C मयसुहे X मयहे Y मदमुहे *cdd.* पविआ.

सिआली डमरः । सिरिंगो विटः । अत्र । सिंहइ स्पृहयति । सिपइ सिञ्चति ।
एतौ धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । सिंदुवणो अग्निः । सिरिवओ हंसः । श्रीवदपक्षि-
वाचकस्तु शब्दभवः । सिरिमुहो मदमुखः । मदो मुखे यस्येति विग्रहः । सिरिद्वही
खगपानभाजनम् ॥ यथा ।

ओ पिअइ रिऊ विरइअसिआलिए तुह पयावसिंदुवणे ।

5

सिरिमुहसिरिंगहसिओ पात्थिव सिरिवयसिरिद्वहीइ जलं ॥ ३७ ॥ [३२]

सिहरिणिसिहरिल्ला मज्जिआइ सिंगेरिवम्ममवि रण्फे ।

सिरिवच्छीवो सुद्धो गोवाले सिथए सीअं ॥ ३३ ॥

सिहरिणी तथा सिहरिल्ला मार्जिता । सिंगेरिवम्मं वल्मीकः । सिरिवच्छीवो तथा
सुद्धो गोपालः । सीअं सिक्थकम् ॥ यथा ।

10

सिंगेरिवम्ममुहसिरिवच्छीवय सुद्धपुत्त एआए ।

सीअयमउअङ्गीए सिहरिल्लिपिआइ सिहरिणिं देसु ॥ ३८ ॥ [३३]

01

पवरसिरक्कझडीसुं सीसयसीसकसीइआओ अ ।

सीउग्गयं सुजाए सीहलयं धूवजन्तम्मि ॥ ३४ ॥

सीसयं पवरम् । सीसकं शिरस्कम् । शिरस्त्राणमित्यर्थः । सीइआ झडी । निरन्तर- 15
वृष्टिरित्यर्थः । अत्र सीसइ कथयतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः । सीउग्गयं सुजा-
तम् । सीहलयं वस्त्रादिधूपयन्त्रम् ॥ यथा ।

- L. 1. BCFX सिआली X विटः. X सिपइ. L. 2. X नोक्ताः B अग्निः.
B सिसिवओ. L. 3. X शब्दरुवः. L. 4. X om. यथा. L. 5. CX उ C
विय रिऊ X पियइ BCF विरइयसिआलिए X सिरिवयसिआलिए L. 6. C सिरि-
मुहसिओ B °सिरिंग° C पच्छिव BF सिरिवव° C सिरिवय° X सिरिद्वहाइ (i.e. om. सिरिवय).
L. 7. ACXY मज्जिआइ (C 1 hd. °दि°) BF °याइ B रिण्फो C (F!) रण्फो.
L. 8. BF सिर° C (F!) सुद्धो C सिच्छिण X सकए XY सीयं. L. 9. B सिहरिणी
F सिंह° X सिहरिणी C सिहरिल्ला B सिंगेरि°. B सिर° L. 10. C (F!) सुद्धो C सिथं
सिच्छयं, 2. hd. सिच्छयं and adds शिक्षितं X सीयं सिक्कयं. L. 11. X सिंगेरिवम्म°
B °सिरि° X °वत्थि° C (F!) सुद्ध° BCFX एआए. L. 12. B सिहरिल्ल° BX °पियाइ
C (F!) पियाइ C (F!) सिहरिणिं X सिहरिणिं. L. 13. BF °क्कज्जडीसुं C 1. hd.
°क्कडक्क° B °सीसक° B, C 2. hd. (F!) Y °सीइयाओ A, C 1. hd. X °इयाउ XY य.
L. 14. C सुउग्गयं Y सुजाते X साहलयं. L. 15. X om. सीसयं X साससकं BX सिरक्कं
X शिरणमित्यर्थः BCFX सीइया, X om. झडी here. BF सडी X निरन्तरवृष्टि झडीरित्यर्थः
L. 16. X कथयति B °बूकः। om. इति नोक्तः. C सीओग्गयं L. 17. X °धूपितं.

उअ सीउगय तुह सरसीइअरइअविनराइ वेरीणं ।
रणसिरिसीहलयाइ व सीसयसीसकसीसाइं ॥ ३९ ॥ [३४]

सीमंतयं च भणिअं सीमन्तालंकरणभेए ।

सीलुट्टयं च तउसे करवन्दीए अ सीहणही ॥ ३५ ॥

5 सीमंतयं सीमन्ते भूषणभेदः । सीलुट्टयं । कप्रत्ययाभावे सीलुट्टं । त्रपुसम् । सीह-
णही करमन्दिका । तत्कुसुममित्यन्ये ॥ यथा ।

सीलुट्टयसीहणहीफलवणिअ मुणेसि किं ण अप्पाणं ।

जं आसत्तो तीए मणिमयसीमंतयं पि मण्णेसि ॥ ४० ॥ [३५]

सीरोवहासिआ लज्जाए उक्का सुली सुई बुद्धी ।

10 सुहरा चडयाभेए सुढिओ सन्ते सुहे सुहेल्ली अ ॥ ३६ ॥

सीरोवहासिआ लज्जा । सुली उल्का । सुई बुद्धिः । सुहरा चटकाभेदः । यस्या
अधोमुखं नीडं भवति । सुढिओ श्रान्तः । सुहेल्ली सुखम् । सुहेल्लीत्यन्ये ॥ यथा ।

रण्णे दवसुलितत्ता गयसुइसीरोवहासिअसुहेल्ली ।

सलहन्ति तुज्झ रिउणो सुढिआ सुहरं पि णेडुठिअं ॥ ४१ ॥ [३६]

15 सुधिअसुलससुवण्णा य घाणकोसुम्भअज्जुणदुमेसु ।

संकेअम्मि सुवण्णा सुरंगिसोहंजणा य सिग्गुम्मि ॥ ३७ ॥

L. 1. BCF उय BCFX °सीइय° BFX °रइय° C °राइय° BCFX °राइं.
L. 2. B °सिरी° BCF °लयाइं च C सीसीसक्° X सीसइं. L. 3. cdd. मणियं (X
नणियं). L. 4. A सीलुव्वयं Y करवन्दीए cdd. य. L. 6. करमंदिका (X कर-
वंदिका) not करमर्दिका is the reading of all the Mss. : BCDEHF. L. 7.
X सीलट्टय° C °साहणही° CX °वणिय C आप्पाणं. L. 8. C °सामंतयं. L. 9.
cdd. °सिया B सुई X सुई BX बुद्धी C (F?) बुद्धी. L. 10. BF सुहर C 1. hd.
मु° CX om. सुहे cdd. य. L. 11. C 1. hd. सा° cdd. °सिया X सुती for सुली
BF सुई CX वृद्धिः. L. 13. C देव° BCFX °हासिय°. L. 14. C तुह BCFX
सुढिया C सुहर BFX °वियं C °ठियं. L. 15. B सुधियं AC (F?) XY सुधियं°
X °सुलस-वण्णा Y अ X °अज्जण° C °दुमेसि. L. 16. BCF संकेयंमि B (F?)
सुवण्णो X सुवण्णा BF सुरंगिसो° AX सुरंगि° X सिग्गुम्मि.

सुंघिअं घातम् । सुलसं कुसुम्भरक्तं वस्त्रम् । सुवण्णो अर्जुनतरुः । सुवुण्णा संकेतः ।
सुरंगी तथा सोहंजणो शिग्रुतरुः ॥ यथा ।

मज्झसुवण्णसुवुण्णं दाउं सुलसवसणाइ तीइ गओ ।

संकेअसुरंगिवणे भमेसि सोहंजणाइ सुंघन्तो ॥ ४२ ॥ [३७]

किंसारु सुंकयं सूअलं च सुअणा य अणिउंत्ते ।

5

अम्वाइ सुव्विआ तह य सुद्धपूअम्मि सुद्धवालो अ ॥ ३८ ॥

सुंकयं तथा सूअलं किंसारुः । सुंकलं इत्यन्ये । सुअणा अतिमुक्तः । सुव्विआ
अम्वा । सुद्धवालो शुद्धपूतः ॥ यथा ।

सुअणावतंसिअमिमं दटुं किं करसि सुद्धवालत्तं ।

गाईसुव्विअ सूअलजीअण ण वहेसि सुंकए कीस ॥ ४३ ॥ [३८] 10

डुंवे सुदारुणो सूइओ अ सुविरे सुण्हसिअसोमइआ ।

सुज्झरओ धोवयए सुसंठिआ सुल्लमंसम्मि ॥ ३९ ॥

सुदारुणो तथा सूइओ चण्डालः । सुण्हसिओ तथा सोमइओ स्वपनशीलः ।
सुज्झरओ रजकः । सुसंठिआ शूलप्रोतं मांसम् ॥ यथा ।

सुण्हसिअसूइआए सुदारुणो रमइ सुज्झरअवहुअं ।

15

भसिरभसणस्स दिन्तो सुसंठिअं पुरजणम्मि सोमइए ॥ ४४ ॥

- L. 1. BCFX सुंघियं BF, C 1. hd. सुवण्णा. L. 2. X सुंकंगी तथा सोहंजणो
CX सिग्रु. L. 3. C मज्झ° BCF सुवण्णसुवण्णं X सुवण्णं BF, C in corr. दाओ
X वसणाइ. L. 4. CX संकेय° BF जमेसि BCF जणाइ B सुंघन्तो X सुंघाता.
L. 5. A सुकअं BF सुंकउं X सुकयं Y सुंकयं BF सुअलं BF सुसुअणा CXY
सुयणा ABFY अणिउंत्ते C अणियुंत्ते X अइमुत्ते. L. 6. A अम्वाइ B अंवाइ C (F!)
अंवाइ C (F!) सुंविआ A सुच्चिआ or सुव्विआ BFXXY सुव्विआ C सुद्धपूअंमि F सुद्ध° (!)
X सुद्धव्वयम्मि C (F!) सुद्धवालो X वालो BFXXY य. L. 7. BCF सुंकयं X सुंकयं
B किंसारु X किंसारु BF सुंकलमित्यन्ये CX सुकुलमित्यं CX सुयणा. C सुव्विआ X सुच्चिआ.
L. 8. BX अंवा BX शुद्धवालो C सुद्ध° F शुद्धवाला. L. 9. BCFX सुयणावतंसि-
यमिमं BF दटु BF सुद्ध°. L. 10. BCFX सुव्विअ C सुवल्लज्जाअ वहेसि X सुवल्ल°.
L. 11. B डुंवे X सुदारुणा A सूइउ X सुईओ XY य A चिरे C सुचिरे BF सुल्लहसिय°
ACXY सुण्हसिय° cdd. °इया. L. 12. BF सुरज्जओ C सुद्ध° A उ A रयए BFY
धोयए X धवयए cdd. °ठिया (Y °विया). L. 13. X सुदारुणो C om. from सुण्ह° to
सुज्झरओ excl. BF सुल्लह° X सोमईओ. L. 14. C सुद्ध° BCFX °ठिया BFX सुल्ल°
C सुल्ल°. L. 15. BF सुल्लहसिय° CX सुण्हसिय° BF °सइयाए °C° सुइयाए X °सइयाए
X सुदारुणो BF सुज्झरइ° BF, C 2. hd. °वहुयं X °वहुयं. L. 16. BF °भसिणस्स
BCF °ठियं X °ठिओ.

१. अत्र सुगिम्हओ फाल्गुनोत्सव इति सुग्रीष्मकशब्दभवः । दृश्यते चायं संस्कृते । यद्वा-
महः । सुग्रीष्मके न दृष्ट इति ॥ [३९]

कण्हे सुवण्णविंदू रूववईए सुदुम्मणिआ ।

सुकुमालिअं सुघडिए तुलसीए सुलसमंजरिआ ॥ ४० ॥

५ सुवण्णविंदू विण्णुः । सुदुम्मणिआ रूपवती । सुदुम्मणिएति शीलाङ्कः । सुकु-
मालिअं सुघटितम् । सुलसमंजरी तुलसी ॥ यथा ।

णवसुलसमंजरीए तइ चण्डी अच्चिआ सुदुम्मणिए ।

सुकुमालिअङ्गि जं तुह सुवण्णविंदूवमो वरो एस ॥ ४५ ॥ [४०]

८ सूला वेसा सूई अ मञ्जरी सूरणो कन्दे ।

१० सूरंगो अ पईवम्मि सूअरी जन्तवीढम्मि ॥ ४१ ॥

सूला वेश्या । सूई मञ्जरी । सूरणो कन्दः । सूरंगो प्रदीपः । सूअरी यन्त्रपीड-
नम् ॥ यथा ।

८१ सूअरिसूरणासणसूलाए लिहिअसूइगण्डाए ।

मयरद्वयसूरंगे मा तं सलहो व्व रे पडसु ॥ ४६ ॥ [४१]

१५ सूलच्छं पल्लए सुलत्थारी अ चण्डीए ।

सूरद्वयो दिणे गणवइम्मि सेओ अ गामणी सेट्ठी ॥ ४२ ॥

(१५) L. 1. X सुनिहओ B फाल्गुत्सव C °भव इति । B संस्कृतः X यद्वा अनुमहः.
L. 3. X कणे A सुसुवण्ण° BF °विंदू or °विहू BF रूवइए A °वइए X सुदुम्मि° cdd.
°णिआ. L. 4. B सुकुमा° cdd. °लियं (X °य) X तुलसीइ cdd. °रिया. L. 5.
BF सुवण्णविंदूः X °विंदुः C सुदु° BCFX °णिआ B रूप° BFX °णियेति. L. 6.
C सुकुसुमा° BFX °लियं. L. 7. X °मंजरीए BCFX अच्चिआ BF यं सुदु° C सुदुदु°
X सुदुम्मणिआ. L. 8. BF °लिअंगि C जं तु सुव° BF °विंदूव° C °विंदु° C वसे एस.
L. 9. B सूई cdd. य. L. 10. BEXY य C 1. hd. om. अ पईवम्मि 2. hd.
has पईवे BF पईवम्मि X पईवम्मि C 1. hd. अरी (sic). 2. hd. सुअरी X सूयरी CY
°पीडम्मि X °वाडम्मि. L. 11. BF om. सूरंगो प्रदीपः C 1. hd. सूरणो 2. hd. सूरंगो.
CX सूयरी C यन्त्रपीडं. L. 13. BF °णासलसूलाए BCFX लिहिअ° BF मंडाए.
L. 14. C मयरद्वय° C °हो व्वा र X च CX फडसु. L. 15. XY सुलत्थं C पल्लए C
(F!) सुलच्छारी cdd. य. L. 16. A °द्वय C °द्वओ X गणवयम्मि ABF, C 1.
hd. सेउ ACXY य A सेट्ठी.

सूलच्छं पल्वलम् । अत्र सूहवो सुभग इति सुभगशब्दभवः । तथा सूरइ सूडइ भन-
कीति धात्वादेशेषूक्ताविति नोक्तौ । सूलत्थारी चण्डी । सूरद्धओ दिनः । सेओ
गणपतिः । सेही ग्रामेशः ॥ यथा ।

सूलत्थारीसूरद्धए ससेआण पणमणमिसेण ।

सूलच्छतडकुडङ्गे ओ सेहिवहू अहिसरेइ ॥ ४७ ॥

5

अत्र सेहइ नश्यतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ॥ [४२]

सेवालसोमहिड्डा पङ्के कोकम्मि सेहरओ ।

चप्पुडिणाए सेंवाडओ अ सेज्जारिअं च दोलणए ॥ ४३ ॥

सेवालो तथा सोमहिड्डो पङ्कः । सेहरओ चक्रवाकः । सेंवाडओ चप्पुडिकानादः ।
यदाह ॥ अङ्गुष्ठमध्यमाङ्गुलिशब्दः सेंवाडओ गदितः ॥ सेज्जारिअं अन्दोलनम् ॥ यथा । 10

सेज्जारिअं ण इच्छइ सेवालजयक्ख सोमहिडे अ ।

मरिही सेहरथणिआ कइवयसेंवाडएहि तुह विरहे ॥ ४८ ॥ [४३]

सेआलुओ उवाइअवमहम्मि धुरंधरम्मि सेरिभओ ।

सोत्ती णईइ सोअं णिदा मंसम्मि सोल्लसोमाला ॥ ४४ ॥

सेआलुओ उपयाचितसिद्ध्यर्थं वृषभः । उपयाचितं केनापि कामेन देवताराधनम् । 15
सेरिभओ । कप्रत्ययाभावे सेरिभो । धुर्यवृषभः । सेरिभो महिषेऽपीत्यन्ये । सोत्ती
नदी । सोअं स्वपनम् । सोल्लं तथा सोमालं मांसम् ॥ यथा ।

- L. 1. X सूलत्थं पल्ललं । X स्तहवी (i. e. सूहवी). L. 2. B भगक्ति इति X
भतकीति X षूक्ता इति नोक्ताः C नोक्तौ (F!). C (F!) सूलच्छारी. X वंडी C (F!)
सूरद्धओ X दिनकरः for दिनः L. 3. B सेही. L. 4. C (F!) सूलच्छारीसूरद्धए
BCFX ससेयाण BF पणमिसेण. L. 5. X सूलत्थं X उ B सिहिवहू. L. 7.
AD om. dist. 43, but D has the commentary. Y °हेड्डा BF °हिड्डा पंको कमि
से° L. 8. cdd. वप्पुडिं (X चप्पुडिं Y as above) C सिंघाडउ 2. hd. °डओ
X सेंवाडउ Y सेंवाडयओ cdd. य (om. Y) X सेज्जाविरे° Y सेज्जायरे° cdd. °रियं.
L. 9. C °हिड्डा B चक्रवाचकः X वक्रवाकः C सेवाडओ. C वप्पुडिका° 2. hd. चुण्डकी° X
चप्पुडिका° L. 10. X अङ्गुत्थलमध्यं C सेवा°. BCFX °रियं. L. 11.
BCFX °रियं BF सेवालजजक्ख CX सेवालजक्ख BF सोमहिडे C °हिड्डा X °हिड्डा BCFX
य. L. 12. X सरिही B °थणिआ C (F!) X °घणिआ B कइवइ° X कयवय° B °डएहिं
C °सेवाएहि F °सेंवाडएहि X °सेवागहि. L. 13. BCFX सेयालुओ A उवाइयं BCF
XY उवाइयं C °धुरंमि A °भउ B सेरिभओ. L. 14. C सोसोअं X सोअ Y णिदा
B मंसंमि. L. 15. BCFX सेयालुओ X om. कामेन. L. 16. X सेरिभओ.
CX महिषो L. 17 C स्येअ स्व°.

उवचिअसोमालो वि हु कुणेइ सेआलुओ सुहं सोअं ।

सोत्तीइ झीणसोल्लो वि सेरिभो च्चेअ कट्टए भारं ॥ ४९ ॥ [४४]

सोसणसोमाणा पवणमसाणा सोव्वओ पडिअदन्ते ।

कडिउवकिदिउदरेसुं सोसणिसोवत्थसोमहिंदाइ ॥ ४५ ॥

5 सोसणो पवनः । सोमाणं श्मशानम् । सोव्वओ पतितदन्तः । सोसणी कटी ।
सोवत्थं उपकारः । सोवत्थं उपभोग्यमित्यन्ये । सोमहिंदं उदरम् ॥ यथा ।

अइ थूलसोमहिंदे सोव्वे सोसणयभग्गसोसणिए ।

सम्भलि कइआ तुमयं करेसि सोमाणसाणसोवत्थं ॥ ५० ॥

अत्र । सोमालं सुकुमारम् । सोअमल्लं सौकुमार्यम् । एतौ शब्दभवौ ॥ [४५]

10

सङ्खम्मि सोलहावत्तओ अ सोवण्णमक्खिआ सरहा ।

केसविसमथम्बेसुं सढो सिलाघुणिएसु सअयं च ॥ ४६ ॥

सोलहावत्तओ शङ्खः । सोवण्णमक्खिआ मधुमक्षिकामेदः ॥ यथा ।

चालुक्क सोलहावत्तसेअजस भग्गरज्जमहुत्ता ।

सोवण्णमक्खिआउ व दिसो दिसं जन्ति वेरिणो तुज्झ ॥ ५१ ॥

15

॥ अथानेकार्थाः ॥

सढा केशाः । सढं विषमम् । सढो स्तम्बः । इति सढशब्दस्वर्थः । सअयं शिला
घूर्णितं च ॥ [४६]

L. 1. C उववियासा° 2. hd. °सो° BFX °चिय° B कुणेइ BCFX सेआलुओ BF
सोओ. L. 2. CX सुत्तीइ C जणसोल्लो X जणसोल्ला BF थीण° B सेरिभो BF व्वेय C
च्चेय X व्वेइ BF कट्टए C कट्टई X कट्टइ चरं. L. 3. CX सोमण° X °सोसोमाणा A
सोव्वउ C सोच्चओ cdd. पडिय°. L. 4. A सोसाणि° C °सोवच्छ° C °दाई X °सोम-
हिंदाई L. 5. C सोमणो X सोमणसो X सोमाण C श्मशानं C सोच्चओ. L. 6. C
सोवच्छं BFX सोवत्थमुपभो° C सोवच्छमुपभो° X °भोग्यमित्ये. L. 7. C सोच्चो X
सोव्वो CX सोमणय° BF °भग्गसणिए CX °भग्गमोसणिए. L. 8. BCFX कइया
B तुमयं C °सोवच्छं. L. 9. CX सोउमलं BF सौकुमार्यो. L. 10. BF °वतुओ
C 1. hd. °वत्तउ BCFXY य cdd. क्खिया Y °सरहा XY add अथानेकार्थाः
L. 11. A °विसमथंङ्केसुं BF °थंवेसुं C यंवेसुं X °थट्ठेसुं BF °पुणिएसु C 1. hd. °पुणिएसु
Y सअयं. L. 12. BCFX °मक्खिया. L. 13. C चालुक्क °वत्तसोअजस BF सेयजस
X भग्ग° C °रज्ज° BCFX °महुत्तो. L. 14. BCFX °मक्खियाओ (X °उ) CX
दिसिं C तुज्झ. L. 16. C सढो केशाः BFX स्तंव इति C स्तव इति 2. hd. सूब इति.
BX सिला.

सरहो वेडिससीहेसु सक्खिगामीणएसु सणिओ अ ।

ण्हाविअरजकपुरक्खिअदित्तेसुं सज्जिओ चेअ ॥ ४७ ॥

सरहो वेतसवृक्षः सिंहश्च । सणिओ साक्षी ग्राम्यश्च । सज्जिओ नापितो रजकः
पुरस्कृतो दीप्तश्चेति चतुर्थः ॥ [४७]

हंसोघसरेसु सरेवओ अ संवाअआ णउलसेणा ।

सण्णिहिअमाविएसुं अणुणीए चेअ सण्णुमिअं ॥ ४८ ॥

सरेवओ हंसो गृहजलप्रवाहश्च । संवाअओ नकुलः श्येनश्च । सण्णुमिअं संनिहितं
मापितमनुनीतं चेति त्र्यर्थम् । प्रच्छादनार्थं तु च्छादिधात्वादेशसिद्धम् ॥ [४८]

तोसिअसारविअञ्जलिकरणेसु समुच्छिअं चेअ ।

पडिवेसिपओसेसुं वज्जे अ समोसिओ होइ ॥ ४९ ॥

10

समुच्छिअं तोषितं समारचितमञ्जलिकरणं चेति त्र्यर्थम् । समोसिओ प्रातिवेश्मिकः
प्रदोषो वध्यश्चेति त्र्यर्थः ॥ [४९]

चिन्तिअसण्णिज्जे सण्णविअं समणिब्भरेसु समसीसं ।

अजसरएसु समुप्पिंजलममएन्दुसु समुदणवणीअं ॥ ५० ॥

- L. 1. Y वेडसं C गामिणएसु ACXY य. L. 2. cdd. ण्हावियं C °रजयं
ABEXY °पुरक्खियं C °पुरक्कयं X वित्तेसुं A सज्जिउ C सिद्धिओ X सज्जिओ Y सज्जओ
BF वेअ CY चेय X वेय. L. 3. X °वृक्ष B सिंहश्च X सक्षी BFX ग्राम्यश्च C सक्षिओ
BF नापितः L. 5. A हंसोघं X हंसोक्कसं C °घरेसु A सारवउ Y य C संवाअअ X
संवाअओ Y संवाअआ BF णओलं. L. 6. ABXY सण्णिहियं C (F ?) सण्णिहियं
cdd. चेय (X वेय) X सुण्णुं ACXY °मियं. L. 7. C सरवहो 2. hd. सरेवहो
C संवाअओ C 1. hd. सन्नुं X सुन्नुं BCFX °मियं. L. 8. X मापितं अनुं.
L. 9. BF तोसियतोसियसां A तोसियं CXY तोसियं cdd. °वियंजलिं (X°विं)
BF °करेणेषु ABEXY समुच्छियं C समच्छियं ABFY चेय C चेयं X वेय. L. 10.
BF °वेसिओपओं AC °पउसेसु BF वज्जे AC वज्जे Y वज्जे cdd. य C 1. hd. समोहिओ
C होई. L. 11. BCFX °च्छियं X तोषितं समारवियं अंजलिं. L. 13. ABXY
चित्तियं C चित्तियं F चित्तयं ABF, C 1 hd. °सण्णेज्जे C 2. hd. °सण्हिज्जे BCFXY
°वियं C °णिब्भं Y °निब्भं. L. 14. BF °जलसमं X °ममयेंदुसु X °णवणीयं.

सण्णविअं चिन्तितं सांनिध्यं च । चिन्तिअसण्णिज्जे इति समाहारः । समसीसं
सदृशं निर्भरं च । अत्र समाणइ भुङ्क्ते समाप्नोति चेति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तः ।
समुप्पिजलं अयशो रजश्च । समुद्वणवणीअं अमृतं चन्द्रश्च ॥ [५०]

मरहट्टदेसपट्टणभेए दूरे अ सायं च ।

5 साहो अ वालुआसुं उलूअए दहिसरे चेअ ॥ ५१ ॥

सायं महाराष्ट्रदेशे पत्तनविशेषो दूरं चेति द्व्यर्थम् । केचित्तु सायंदूरं इति चतुरक्षरं
नाम पत्तनभेदवाचकमाहुः । साहो वालुका उलूको दधिसरश्चेति त्र्यर्थः । दधिसरो
दध उपरि सारम् ॥ [५१]

वत्थब्भुअसाहापिकिसरिससहीसु साहुली चेअ ।

10 सम्बूअयम्मि सालुअमह मुक्कजवाइअसिरम्मि ॥ ५२ ॥

साहुली वस्त्रं भूर्भुजः शाखा पिकी सदृशः सखीचेति सप्तार्थः । सालुअं शम्बूकः
शुष्कयवादिशीर्षं चेति द्व्यर्थम् ॥ [५२]

सामग्गिअं च चलिए अवलम्बिअपालिएसुं च ।

सित्था लालाजीआसु हिमोसाएसु सिण्हा वि ॥ ५३ ॥

15 सामग्गिअं चलितमवलम्बितं पालितं चेति त्र्यर्थम् । आलिङ्गनार्थं तु श्लिषिधात्वा-
देशसिद्धम् । सित्था लाला जीवा च । सिण्हा हिममवश्यायश्च ॥ [५३]

L. 1. BFX °विअं C 1. hd. only सण्ण X विन्ति X व for च BFX चित्तिव°
C चित्तय° B °सण्णिज्जे इति C °ज्जे इति F °ज्जेति X °सण्णिज्जे C 1. hd. °हाराः
L. 2. B निर्भरं CX °भूक्ता X नोक्ताः L. 3. BF °जलमयशो C °प्पिजलमयशो X
°जल अजस X सेमुद्वणवणीयं BF असृतं X अमृत. L. 4. C मरहट्ट° X मरहट्ट°
BF °दोस° X °पदण° cdd. य. L. 5. BF सहो आ C साहे CY य C वालु-
यासुं B दहसरे ACY चेअ X वेअ. L. 6. BF साअं B त्र्यर्थं C (F ?) X द्व्यर्थः.
BCFX सायंदूरमिति. L. 7. B °भेदं वाच° B दधिसरश्चेति. L. 9. C वच्छ-
ब्भुअ° BF °ब्भुअ° E °भुय° Y °भुज° B °सहीसुं X °महासु ABCFY चेअ X
वेअ. L. 10. BF संभूअअंमि C संभूयसंअंमि X संभूअम्मि Y संभूयअम्मि C 1. hd.
साच्छुयमह 2. hd. सालूयमह X सालूअमह Y सालूयमह cdd. °जवाइय°. L. 11. CX
भूर्भुजः B सप्तार्थाः X षष्टार्थाः C सालूयं X सालूअं CX संभूकः C 2. hd. adds संयतं च BF
शंबूकः L. 12. C श्वश्रूजवशीर्षं X शुष्कयवशीर्षं. L. 13. cdd. °ग्गिअं A म वलिए
ABCIFY अवलंबिय° E लम्बिय°. L. 14. C सीच्छा X लीला° EX °जीयासु A
हिमोओसा° X हिममवसाएसु. L. 15. BCFX °ग्गिअं X चलितं अव° X वेति.
L. 16. X °देशसिद्धा C सिच्छा X लीला B सिण्ह.

सिंदुरयं णायव्वं रज्जूए तह य रज्जम्मि ।

बालम्मि दहिसरम्मि अ मोरे अ सिंहंडइल्लो वि ॥ ५४ ॥

सिंदुरयं रज्जू राज्यं च । सिंहंडइल्लो बालो दधिसरो मयूरश्चेति व्यर्थः ॥ [५४]

हिमकालदुद्धिणे तह झाडविसेसम्मि सीअल्ली ।

सीअणयं पारिमसाणा सिंहणोमालिआसु सीहलिआ ॥ ५५ ॥ 5

सीअल्ली हिमकालदुर्दिनं झाडविशेषश्चेति व्यर्था । सीअणयं दुग्धपारी श्मशानं चेति व्यर्थम् । सीहलिआ शिखा नवमालिका चेति व्यर्था ॥ [५५]

सुग्गं च अप्पकुसले णिव्विग्घविसज्जिएसुं च ।

रुप्परजगेसु सुज्जयमह वेसहरचडएसु सुहराओ ॥ ५६ ॥

सुग्गं आत्मकुशलं निर्विघ्नं विसर्जितं चेति व्यर्थम् । सुज्जयं रौप्यम् । सुज्जओ 10 रजकश्चेति व्यर्थः । सुहराओ वेश्यागृहं चटकश्चेति व्यर्थः ॥ [५६]

सूरल्ली मज्झणहे तिणभेए मसयरूवकीडे अ ।

मिगसिसुसरेसु सेल्लो दीहरभदाकिईसु सेरी अ ॥ ५७ ॥

सूरल्ली मध्याह्नो ग्रामणीतृणं मशकाकृतिकीटश्चेति व्यर्थः । सेल्लो मृगशिशुः शरश्चेति व्यर्थः । सेरी दीर्घा भद्राकृतिश्चेति व्यर्था ॥ [५७] 15

गामपहाणे सण्णिज्जकारए तह य सेआलो ।

भूए भाविणि सोही सोवणमालयणसिविणमल्लेसु ॥ ५८ ॥

L. 1. A सिंदुरयं C सिंदूरयं णायव्वं A रज्जुम्मि C रंजम्मि. L. 2. ABCF बालम्मि X दहिसारं cdd. °रम्मि च ABCFY मोरे च EX मोरे इ C सिंहंड° EX सहिंड°. L. 3. BCFX सिंदुरयं X रज्जु B रायं व X सिंहंड° B बालो दहिसारो C (F ?) दधिसारो. L. 4. B °काले दु° C काड° EXY सीअल्ली. L. 5. A सीअणयं A सिंहमालि° cdd. °लियासु सीहलिआ. L. 6. B झाड° CFX झाड° BX व्यर्थाः. L. 7. BCF °लिया X व्यर्थः. L. 8. A णिव्विग्घ° BF °विसज्जिएसुं. L. 9. A रूप° Y °रजएसु AB सुज्जयं C (F ?) सुज्जयं BF सुहरा C 1. hd. सहारा X हराओ A °राड. L. 10. B निर्विघ्नं B सुज्जयं C (F ?) सुज्जयं B सुज्जओ C (F ?) सुज्जओ. L. 11. X व्यर्थः for व्यर्थः (second time). L. 12. C (F ?) मज्झणहे A °ज्जू° (?) Y मज्झणहे A मंसघ° cdd. च. L. 13. A मिगसिसुसरेसु C °सिसुसरेसु 2. hd. °सिसस° EX °सिरेसु BF सिल्ला X सिल्लो BF °किईसु Y °गिईसु cdd. च. L. 14. C सुंरल्ली CX मध्याह्नः C तृणं (om. ग्रामणी) X तृणभेदः (om. ग्रामणी) X मशकरूपकीट°. B °शिसुः BF सरश्चेति. L. 15. CX व्यर्थाः. L. 16. ABEE सण्णिज्ज° C सक्षिण्ण° cdd. सेआलो (X सेआसो Y सेआले).

सेआलो ग्रामप्रधानं सांनिध्यकर्ता च यक्षादिरिति अर्थः । सोही भूते भाविनि च काले प्रयुज्यते । सामर्थ्यात्तदर्थं भवति । सोवणं वासगृहम् । सोवणो स्वप्नो मल्लश्चेति त्र्यर्थः सोवणशब्दः ॥ [५८]

॥ अथ हादिः ॥

5

हड्डं अट्टिमि हरी कीरे दूरे हणं हडं हरिए ।

हत्थं हल्लप्फल्लिअं हुल्लिअं सिग्घम्मि हणु ससेसम्मि ॥ ५९ ॥

हड्डं अस्थि । हरी शुकः । हणं दूरम् । हडं हतम् । हत्थं हल्लप्फल्लिअं हुल्लिअं त्रयोऽप्येते शीघ्राः । हल्लप्फल्लिअं आकुलत्वमित्यन्ये । हणु सावशेषम् ॥ यथा ।

हरिणासहड्डिअ महं अहणुधणेणं हडेण हत्थो वि ।

10

ण हणं वच्चसि हल्लप्फल्लिअं चलिअम्मि मइ पवणहुल्लिए ॥ ५९ ॥

अत्र । हंडं गृहाणार्थं । हड्डी निर्वेदे । एतौ प्राकृते निपातेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [५९]

हत्थारं साहेज्जे कीलत्थं करगयम्मि हत्थल्लं ।

हक्कोद्धं अहिलसिए उप्पाडिअयम्मि हक्खुत्तं ॥ ६० ॥

हत्थारं साहाय्यम् । हत्थल्लं क्रीडया हस्ते गृहीतम् । हक्कोद्धं अभिलषितम् ।

15 हक्खुत्तं उत्पाटितम् ॥ यथा ।

- L. 1. BCFX सेआलो C संनिध्य° C भाविनी X व for च. L. 2. X साम-
 र्थ्यात् तदर्थं F सोहणं BF रतिगृहं. L. 3. X सावणशब्दः. L. 4. om. A. Y
 has only हकारादिः. L. 5. C हट्टं 2. hd. हड्डु BF अट्टमि C अट्टमि EX अस्थिमि
 X हरे for दूरे X om. हडं. L. 6. B हल्लं AXY °ल्लिअं BF °फल्लिअं C °फल्लिअं
 E °फल्लिअं BF हुल्लिअं CEXY हुल्लिअं A सवसेसम्मि X only सेसम्मि. L. 7. X
 दूर C हड्डु X हतं BCF हल्लं BF °फल्लिअं C हल्लिअं BF om. हुल्लिअं C हुल्लिअं.
 L. 8. X हल्लिअं BF °फल्लिअं C °फल्लिअं B सावसेषं. L. 9. BC FX °हड्डिअ
 CX मह BCF हल्लं. L. 10. BCFX °ल्लिअं BCF चलिअम्मि X only मि
 for चलिअम्मि BF मेइ. L. 11. C °णार्थो हड्डी X °णार्था हत्थी F हड्डी CX निर्वेद.
 L. 12. C हल्लं ACY साहेज्जे BF साहाज्जे C कीलल्लं करगयम्मि हल्लल्लं E हत्थल्ल
 L. 13. A हक्कोद्धं C °ट्टं F °द्धं X सुप्पा° cdd. °डियव° (X °डियम्मि). L. 14. C
 हल्लं X साहाज्यं C हल्लल्लं X गहीतं C हक्कोद्धं 2. hd. F °द्धं B °ल्लितं. L. 15. C
 (F ?) X उत्पादितं.

अणवेक्खिअ हत्थारं हक्कोद्धजगज्जएण कामेण ।

ससिवयणे हक्खुत्ता तुमं सि हत्थल्लमल्लि व्व ॥ ५३ ॥ [६०]

सङ्गप्फंसयसवहम्मि हंजओ रासयम्मि हल्लीसो ।

हत्थल्ली हत्थविसी बहुजंपिरए हलप्पो अ ॥ ६१ ॥

हंजओ साङ्गस्पर्शः शपथः । हल्लीसो रासकः । मण्डलेन स्त्रीणां नृत्तम् । हत्थल्ली 5
हस्तवृत्ती । सारीशब्दो वृत्तीवाचक उक्तः । ततो हस्ते सारी हस्तसारीति न देश्येषु
वाच्यः । हलप्पो बहुभाषी ॥ यथा ।

तुह हंजओ अतुल्लं सोहगं तुज्झ ण हु हलप्पो हं ।

जं हत्थल्लीहत्था णिअन्ति मुणिणो वि तुज्झ हल्लीसं ॥ ५४ ॥ [६१]

गेहम्मि हम्मिअं तह चलिअसयण्हेसु हल्लिअहलूरा ।

10

हासे हद्दयहसिरिअहासीआ मक्खिए हविअं ॥ ६२ ॥

हम्मिअं गृहम् । हल्लिअं चलितम् । हलूरो सतृष्णः । हद्दओ हसिरिआ हासीअं
त्रयोऽप्यमी हासार्थाः । हविअं प्राक्षितम् ॥ यथा ।

गुणहम्मिअ तुह विरहे सा हविअहलूरहल्लिएकमणा ।

ण णिएइ कुडयहद्दयकेअइहसिरिअकयम्बहासीए ॥ ५५ ॥

15

- L. 1. *cdd.* °क्खिय C हच्छारं C हक्कोट्टं F हक्कोद्धं X हक्कोद्धं C °जगज्जएण.
L. 2. X मि for सि C हच्छल्ल. L. 3. X *om.* dist. 61, but gives the com-
mentary. BF संगफंसय° E °णफंसय° A हंजउ. L. 4. C हच्छल्ली हच्छ° ABCFY
°विसी E °चिसी B बहु° E बहु° *cdd.* य. L. 5. B हंजउ CX रासको C नृत्तं X नृत्तं
X *om.* हत्थल्ली C हच्छल्ली हच्छ°. L. 6. BCFX °वृषी X *om.* सारीशब्दो वृत्ती
BCF वृषी° X वोचक CX उक्तस्ततो Instead of हस्तसारीति we should expect
to find हत्थसारीति B देश्येषु. L. 7. X हल्लप्पो. L. 8. X जंजओ C तुज्झ X
प्पो for हल्लप्पो. L. 9. C हच्छल्लीहच्छा X मुणिणो C तुज्झ. L. 10. X गेहम्मि
BF हम्मियं CEXY हम्मियं BCEFX Y चलिअं BX °सअण्हेसु *cdd.* हल्लिय°. L. 11.
AX हद्दय° CF हद्दय° *cdd.* हसिरियहासीया Y मंखिए *cdd.* हवियं. L. 12.
B हम्मियं C (F!) X हम्मियं BCFX हल्लियं C हद्दओ F हद्दओ X हद्दय BCF °रिया
X हरिसिय BCF हासीयं X हासीयं. L. 13. B हवियं. L. 14. B °हम्मियं C
(F!) X °हम्मियं X *om.* रहे सा हवि BCF हवियं X यहल्लूर°. L. 15. X तडय°
CF °हद्दय° BF °केयइ° BCFX °हसिरियकयंवहासीए.

अत्र । हणइ शृणोति । हक्कइ निषेधति । हरइ गृह्णाति । एते धात्वादेशेषूक्ता
इति नोक्ताः ॥ [६२]

गहमेए हत्थिवओ लउडे हरिमिग्गहिरिवंगा ।

वंभणिइन्द्रगजेसुं हलाहलाहत्थिमल्ला य ॥ ६३ ॥

5 हत्थिवओ ग्रहमेदः । हरिमिग्गो तथा हिरिवंगो लगुडः । हलाहला वंभणिका ।
हत्थिमल्लो इन्द्रगजः ॥ यथा ।

जो ण गणइ हत्थिवयं जो पडिमल्लो अ हत्थिमल्लस्स ।

सो किं हरिमिग्गकरो हिरिवंगेणं हलाहलं हणइ ॥ ५६ ॥ [६३]

हत्थल्लिअं च हत्थोसारिअए कलयलम्मि हलबोलो ।

10 हरिआली दुच्चाए हत्थिहरिल्लो अ वेसम्मि ॥ ६४ ॥

हत्थल्लिअं हस्तापसारितम् । हलबोलो कलकलः । अत्र । हलिआरो हरिताल इति
हरितालशब्दभवः । हक्खुप्पइ उत्क्षिपतीति धात्वादेशेषूक्त इति नोक्तौ । हरिआली
दूर्वा । हत्थिहरिल्लो वेपः ॥ यथा ।

हरिआलिकयत्थरणा हत्थल्लिअकण्ठया य रणम्मि ।

15 णिन्दिअहत्थिहरिल्ला तुह रिउडिम्भा करन्ति हलबोलं ॥ ५७ ॥ [६४]

हट्ठमहट्ठो कल्ले हत्थच्छुहणी णववहूए ।

हरिचंदणं च घुसिणे हत्थिअचक्खुं च वंकदिट्ठम्मि ॥ ६५ ॥

L. 1. C (F!) X निषेधयति B गृह्णाति C गृह्णाति. L. 3. B महमेए C
हत्थिवओ (F!) A °वउ X हरिममाहरि° A °हिरिवंगा BF °हिरिवंगा C 1. hd. °हिरि°
L. 3. BF वंभणि° C वंभणि° E °पदगजेसुं C °हत्थिमल्ला. L. 5. C हत्थिवओ
X हरिमग्गो CX हरिवंगो B लगुडः. Instead of वंभणिका we should expect to find
वाह्मणिका; but cfr. viii. 75. L. 6. C हत्थि°. L. 7. C जा C हत्थि°
(twice) BCFX य. L. 8. B हरिमिग्ग° X हरिमग्ग° C (F!) हरिवंगेणं BF हण
C हणई. L. 9. BFX हत्थि° C हत्थि° cdd. °ल्लियं C हत्थि° cdd. °रियए C कलयलम्मि
ABCFX °बोलो. L. 10. cdd. हरिआली E दुच्चाए C हत्थि° cdd. य. L. 11.
CX हत्थि° BCFX °ल्लियं B बोलो CFX °बोलो BF हसियारो CX हरियालो. B om.
हरिताल इति. L. 12. X हरितालब्द° BF हक्खुप्पइ C हक्खुप्पई X हक्खुप्पइ. X °पूक्ता
BCFX हरियाली L. 13. C °हत्थि°. L. 14. BCFX हरियालि° C °कयच्छरणा
X °कत्थरणो BFX हत्थल्लिय° C हत्थल्लिय° BFX अ for य BF रणंमि. L. 15. BC
FX णिन्दिय° C °हत्थि° X रिउडिम्भा CX करन्ति BCFX बोलं. L. 16. E °महट्ठो C
हत्थमुहणी EX हत्थत्थहणी EX नव° C °बहूर Y °बहूर. L. 17. X °चंदण घुसिणो
(om. च) ABEXY हत्थिय° C हत्थिय° (F!) A °दिट्ठम्मि C दिट्ठमि E °दित्थंमि.

हठमहठो कल्यः । कल्यो नीरोगदक्षयोः । हत्थच्छुहणी नक्वधूः । हरिचंदणं कुङ्कु-
मम् । हत्थिअचक्खुं वक्कावलोकनम् ॥ यथा ।

हरिचंदणपिञ्जरिअं हत्थच्छुहणिं सहीउ सिक्खन्ति ।

हठमहठं दइअं हत्थिअचक्खूहि पिच्छ तुमयं ति ॥ ५८ ॥ [६५]

सालाहणम्मि हालो हारा लिक्खाइ हालुओ खीवे ।

हिलहिल्लाओ तह वालुआसु हिका य रजगीए ॥ ६६ ॥

हालो सातवाहनः । हारा लिखा । हालुओ क्षीवः । हिला तथा हिल्ला वालुकाः ।
हिका रजकी ॥ यथा ।

हालचउरं पि हु पिअं असई चइऊण दूइकयहिका ।

हारिलहिलावहहालुएहि ही रमइ हिल्लासु ॥ ५९ ॥ [६६]

हिड्डो वामणए हिज्जो कल्ले हित्थहीरण्णा लज्जा ।

विहुरे हिड्डो हिट्ठाहिड्डो अ लहरीइ हिल्लूरी ॥ ६७ ॥

हिड्डो वामनः । हिज्जो कल्यम् । भविष्यदतिक्रान्तं च दिनमित्यर्थः । हित्था तथा
हीरण्णा लज्जा । हित्थो लज्जित इत्यन्ये । यद्गोपालः । लज्जितभीतौ हित्थो ॥ व्रस्त-
वाची तु हित्थशब्दस्त्रस्तशब्दभवः । हिड्डो तथा हिट्ठाहिड्डो आकुलः । अधोवाचकस्तु 15
हिट्ठशब्दो अधःशब्दभवः । हिल्लूरी लहरी ॥ यथा ।

वम्महसरहिल्लूरीहिट्ठा सहि रमसि हिड्डमणहित्थे ।

हिज्जो आलीण पुरो वहसि अ हिट्ठाहिडा तु हीरणयं ॥ ६० ॥ [६७]

- L. 1. BCFX कल्पः । कल्पो BX णव° C °वधू. L. 2. BX हत्थिय° C (F ?)
हच्छिय°. L. 3. BCFX °रियं C 1. hd. हत्थच्छुहणिं 2. hd. °छु° X हत्थच्छुहणिं.
L. 4. C हठमहठ BCFX दइयं BF हत्थिय° C (F ?) हच्छिय° BF °चक्खुंहि X
°चक्खूहि X उमय. L. 5. CX हलंमि BF हाला लि° X हालओ C क्खीवे.
L. 6. X °हल्लाओ Y वालुयासु BF रजगी XY रजकीए. L. 7. BF हारो X
लिक्खा C हालु उक्क्षीवः BFX क्षीवः CX वालुका. L. 9. X हालवउरं om पि हु
CX दूयकय°. L. 10. C °हिल्लाविहडा° X °विडहा° BCFX °लुएहि C हि CX राइ for
रमइ. L. 11. BCF हिड्डो C हिड्डो A हित्थं ही° C हिच्छा°. L. 12. B विहुरे B
हिट्ठाविड्डो E हेट्ठा° X हिट्ठाहिड्डो odd. य A हिल्लूरी. L. 13. BF हिड्डो X हिड्डो C
हिड्डो BCFX कल्पं B °त्यर्थ C हिच्छा. L. 14. X हीरण्णा BCF °भीतो BC
FX हित्था. L. 15. X °शब्दः व्रस्त° C हित्थाहिड्डो or हिच्छा° X हित्थाहिड्डो.
L. 17. BF धम्मह° C °हिट्ठा BCFX हिड्डम°. L. 18. BF हिज्जे C हिड्डो X हित्थे C
पुरो वहसि X हिट्ठाहिडा X हीरणय.

एकपयगमणकीलाइ हिंचिअं हिंविअं चेअ ।

हिरडी सउली हिक्किअहीसमणा हेसिअरवम्मि ॥ ६८ ॥

हिंचिअं तथा हिंविअं एकपदगमनक्रीडा । यदाह ॥ उत्क्षिप्य चरणमेकं यत्र शिशुर्वल्गति क्रीडा । कथिता हिंचिअहिंविअनामभ्याम् ॥ इति । हिरडी शकुनिका ।

5 हिक्किअं तथा हीसमणं हेपारवः ॥ यथा ।

तुज्झ रिऊ हिक्किरहयघणहीसमणे रणे सहिरडिम्मि ।

भरिअसिसुहिंचिओ हिंविण्ण णस्सइ सकण्टएक्कपओ ॥ ६९ ॥ [६८]

हिकासहिरिंवा पङ्कपल्लेसुं हिसोहिमा फद्धा ।

हिंडोलयं च हिल्लोडणं च खेत्तमिगवारणारावे ॥ ६९ ॥

10 हिकासो पङ्कः । हिरिंवं पल्लवम् । हिसोहिसा स्पर्धा । हिंडोलयं तथा हिल्लोडणं क्षेत्रे मृगनिषेधरवः । हिंडोलं क्षेत्ररक्षणयन्त्रमिति केचित् ॥ यथा ।

हिंडोलएण पइणो णट्ठेसु मिगेसु तुह इह हिरिंवे ।

हिकासयच्छि हिल्लोडणेइ जारो हिसोहिसाइ व्व ॥ ६९ ॥ [६९]

हिरिमंथा चणएसुं हीरो सईणिहे हुडो मेसे ।

15 हुत्तोऽभिमुहे हुड्डा पणम्मि हुड्डअहुड्डुमा पवाहयथा ॥ ७० ॥

L. 1. EX एकवयं AXY हिंचियं BF हिक्किअं C हिंविअं 2. hd. हिंचियं E हिंविअं A हिंविअं BF, C 1. hd. हिंविअं C 2. hd. हिंचियं EY हिंविअं X om. हिंचिअं BCFXY चेय. L. 2. A सउली cdd. हिक्किअं cdd. हेसियं L. 3. BF, C 2. hd. हिंचियं C 1. hd. X हिंचियं BF तथा हिंचियं CX हिंचियं. L. 4. CX शिशुर्वल्गति BF हिंचियं and om. हिंचिअं C हिंचियहिंविअं X हिंचियरनामभ्यामिति X हिरिडी. L. 5. BCF हिक्किअं X हिक्किअं BF हेसमणं X हेपारवः. L. 6. C तुज्झ X हिक्किअरहयघणहीसमणे C om. रणे BCF सहिरिं X सहिरि. L. 7. BCFX भरियं BF संसिअहिंचिओ C हिंचिअं BF हिंविण्ण C हिंविण्ण X हिंविण्ण. L. 8. BF हिकाहिं A रिसिवा BEFY रिसिवा C 1. hd. रिसिवा 2. hd. रिसिवा X हरिवा ABEXF हिल्लेसुं ABX फद्धा C (F!) फद्धा E फद्धा. L. 9. AX हिंडोलयं C 1. hd. हिसो E हिंडो EX om. च A हिंडोलयं X हिंडोलयं B व A खेत्तमिगं C खेत्तमिगं X खेत्तमिगं C राचे. L. 10 X हिकासो B हिरिंचं C (F!) हिरिंचं X हिरिच BX स्फर्दा. L. 11. X केचित्. L. 12. C णट्ठेसु BF om. इह BF हिरिंचे C हिरिंचे X रिंचे (sic). L. 13. X हिकासयच्छि CX हिसाहिं C 2. hd. च. L. 14. ACX हिरिमंथा A वणएसुं X एसुं C मासे. L. 15. E हुत्तो ABCFXY om. B हुड्डा ABEFY हुड्डयं C om. हुड्डअं X हुड्डयहुड्डुमा.

हिरिमंथा चणकाः । हीरो सुचीमुखामं दार्वदिवस्तु । वज्रवाचकस्तु हीरशब्दः
संस्कृतसमः । हरवाचकस्तु हरशब्दभवः । केचित् हीरशब्दं भस्मन्यपि प्रयुज्जते ।
हुडो मेषः । हुतो अभिमुखः । हुडा पणः । हुडुओ प्रवाहः । हुडुमो पताका ॥ यथा ।

हुडसिङ्गहीर मइ कुण हुडं जसहुडुम तीइ तुह विरहे ।

णयणा जइ हिरिमंथ व्व णंसुहुडुण सूनया हुत्ता ॥ ६३ ॥ [७०] 5

हुरुडी विआउआ हुंकयहुंकुरुवा य अञ्जलीए अ ।

पसवपराइ हलुव्वी हूमो लोहारए जवे हेला ॥ ७१ ॥

हुरुडी विपादिका । हुंकओ तथा हुंकुरुवो अञ्जलिः । हलुव्वी प्रसवपरा । हूमो
लोहकारः । हेला वेगः ॥ यथा ।

तुह हुंकुरुवो कामुअ इमाइ हुरुडीपयाइ हेलाए ।

10

जं करसि हुंकयं किर हलुव्विआहूमिआइ रइलुद्धो ॥ ६४ ॥ [७१]

हेलुका हिका हेलुअं छिए गणवइम्मि हेरिंबो ।

सप्पसिरकरणिसेहे हेआलं होरणं वत्थे ॥ ७२ ॥

हेलुका हिका । हेलुअं क्षुतम् । हेरिंबो विनायकः । हेआलं सर्पशिरःसंज्ञेन हस्तेन
निषेधः । सर्पशिरा नाम हस्तकविशेषः । यदाह भरतः ॥ अङ्गुल्यः संहिताः सर्वाः 15
सहाङ्गुष्ठेन यस्य तु । तथा निम्नतलश्चैव स तु सर्पशिराः करः ॥ होरणं वस्त्रम् ॥ यथा ।

- L. 1. C हरिमंथा X हरिमथा X हीरः हरवाचकस्तु. L. 3. C 1. hd. om. हुडो
मेषः 2. hd. हुडो मासः X अभिमुख BF हुशः पणः X पताकाः. L. 4. BF हुडुमिंग°
L. 5. B जइ रि हि° C हिरिमंथ X हरिमंथ CX च. L. 6. AC वियाउआ ABY
°हुंकुरुवा E हुंकुरुवा cdd. °लीए य. L. 7. BF पसच° ACY हलुव्वी C हुमो AX
लोहचारए X हेली. L. 8. B हुंकुरुवो C (F ?) X हुंकुरुवो BCFX हलुव्वी X प्रसवपराः
C हुमो. L. 9. C हेलो. L. 10. B हुंकुरुवो C (F ?) X हुंकुरुवो BF कामुय
X कोसुअ X दुस्डी° L. 11. X ज BF हुंकयं C किर BCFX हलुव्विआ° BFX
°हूमियाइ C °हूमियाइ BFX °लुद्धो C लुद्धा. L. 12. C हेसुका BFY हिकाए A हेलुगं
E हेलुअ X हिलुअं Y हेलुयं AX छीए E छिए BF °वयंमि E °वयम्मि X °वय (sic)
BF हेरिंबो C हेरिंबो E हेरिंबो X हेरिंबो. L. 13. ABCFY हेयालं X हंआलंआलं A
वळे C वळे E चत्थे. L. 14. X हेक for हिका BF क्षतं BF हेरिंबो CX हेरिंबो BC
FX हेयालं C om. सर्प° नाम हस्तक° X हस्तचकविशेषः L. 15. X अङ्गुल्यसंहिताः सर्वा
C om. संहिताः L. 16. B सहाङ्गुष्ठेन X सहाङ्गुष्ठेन BF निम्नतल° C निस्त°.

हेलुकहेलुअमुहे दुल्लिए होरणञ्चलविलगो ।
 हेरिं वं पूअन्ती अम्बा वाले करेइ हेआलं ॥ ६५ ॥
 ॥ अथानेकार्थाः ॥

तत्र हंदि विषादविकल्पपश्चात्तापनिश्चयसत्यगृहाणार्थेषु । हरे क्षेपसंभाषणरतिकल-
 5 हषु । एतौ प्राकृतलक्षणे निपातेषूक्ताविति नोक्तौ ॥ [७२]

हत्थे कीलागहिअम्मि हत्थलो हत्थलोले अ ।

हत्थाभरणे हत्थप्पाहुडए चेअ हत्थोडी ॥ ७३ ॥

हत्थलो हस्ते क्रीडार्थं गृहीतः पदार्थो हस्तलोलश्चेति द्वर्थः । हत्थोडी हस्ताभरणं
 हस्तप्राभृतं च ॥ [७३]

10 तुमुलम्मि कोउए हलहलं हडहडोऽणुरायतावेसु ।

हरपच्चुअं सुमरिए णामोदेसेण दिण्णे अ ॥ ७४ ॥

हलहलं तुमुलः कौतुकं च । हडहडो अनुरागस्तापश्च । हरपच्चुअं स्मृतं नामोदे-
 शेन दत्तं च ॥ [७४]

जङ्गालदीहमन्थरविरएसुं हाविरो होइ ।

15 हालाहलसद्दो तह मालारे बंभणीए अ ॥ ७५ ॥

हाविरो जङ्गवालो दीर्घो मन्थरो विरतश्चेति चतुर्थः । हावो जङ्गवाल इत्यपि
 कश्चित् । हालाहलो मालिकः । हालाहला बंभणिका चेति द्वर्थो हालाहल-
 शब्दः ॥ [७५]

L. 1. C °हेलुयसुहे X ° हेतुयसुहे B डल्ल° F डुल्लि° C दुल्ललिप BF °णंवल°
 L. 2. BF हेरिं CX हेरिं वं पूअन्ती B अम्बा CX अम्बा BX वाले C (F !) वाली BFX
 हवालं C यालं (sic). L. 3. om. A; E अथाने° L. 4. X अत्र C °निश्चयसत्य°.
 L. 5. C °लक्षणा X °लक्षण. L. 6. A हलकीला BF हत्थकीलाए ग° but ए del.
 in B. C हत्थकीला° Y हत्थकीला (om. ए) cdd. °गहियम्मि (X °गिहियम्मि) C हच्छलो A
 हल्लोले C हच्छलोले cdd. च (X या.) L. 7. C हच्छा° हच्छप्पा° or हत्थप्पा° ABCFX Y
 चैय C हच्छोडी. L. 8. C हच्छलो हस्तक्रीडार्थं X गृहीत C हच्छलोलश्चेति C हच्छोडी.
 L. 9. C °प्रावृतं च X हप्राभृतं च. L. 10. X तुमुलम्मि C कोउ (sic) X हलं (om हल)
 After हलहलं C 2. hd. adds हलं BF हडहडो अणुराय° ACE om. s. L. 11. A
 हरपच्चुअं BF °पच्चुए E °पच्चुअ X परपच्चुय BF सुसरिए A नामुदे° BX नामो° ABF
 दिन्ने cdd. य L. 12. BF हलहलं X हलहं तुमुल C तुमलः C हडहडा B °रागः ता° X
 हरपच्चुयं. L. 13. X दम् for दत्तं L. 14. C 1 hd. °विरविरएसुं X हाविरो.
 L. 15. C 1. hd. मालारे BF बंभणीए X बंभणीए cdd. य. L. 16. BF वितरश्चेति.
 L. 17. X हालाहलो As to बंभणिका cfr. note on VIII, 63. It is with purpose
 that I have not written बंभणिका X द्वर्थे. L. 18. X °शब्दभवः.

रयणावलिखेत्तावणरवेसु हिंडोलणं हिंडोलणयं ।

हेरंवो णायव्वो महिसम्मि अ डिण्डिमे चेअ ॥ ७६ ॥

हिंडोलणं तथा हिंडोलणयं रत्नावली क्षेत्ररक्षणनादश्चेति द्वावपि द्वयर्थौ । हेरंवो महिषो डिण्डिमश्च ॥ [७६]

इअ रयणावलिणामो देसीसद्दाण संगहो एसो ।

5

वायरणसेसलेसो रइओ सिरिहेमचन्दमुणिवइणा ॥ ७७ ॥

इत्येष देशीशब्दसंग्रहः स्वोपज्ञशब्दानुशासनाष्टमाध्यायशेषलेशो रत्नावलीनामा-
चार्यश्रीहेमचन्द्रेण विरचित इति भद्रम् ॥

॥ इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितायां देशीनाममालायामष्टमो वर्गः ॥

L. 1. C °स्वेत्तोवण° B हिंडोलणं C (F ?) om. हिंडोलणं CEY हिंडोलणयं against metre. X हिंडोलयणं. L. 2. B हेरंवो C (F ?) हेरम्बो E हेरम्बो C णायव्वो Y णायव्वो cdd. च ABCFY चेय X चेव. L. 3. BFX हिंडोलणयं C हिंडोलणं C रत्नावलि CX °रक्षणनिनादश्चेति B हेरंवो C (F ?) हेरम्बो. L. 4. B महिषश्च. L. 5. cdd. इय BF रयणामो E रयणावलिनामो XY °नामो. L. 6. X वायरण is given twice. X °मुणिवइणा. L. 7. C इत्यशेषदेशी° BCFX °नामा. L. 8 आचार्य° C आचार्यहेमचन्द्रविरचित X आचार्यहेमचन्द्रेण BF °विरचितः. L. 9. A °लायां अष्टमो वर्गः गाथा ॥ ७८० ॥ श्लोकसंख्या ९०५ ॥ ॥ छ ॥ शुभं भवतु ॥ संवत् १५४९ ॥ वर्षे श्री and then the rest of about a line is made illegible but for the end लेखि. B इत्या° स्वोपज्ञरत्नावलीमा (sic) देशीशब्दसंग्रहवृत्तौवष्टमो (sic) वर्गः. ८ ॥ छ ॥ शुभं भवतु कल्याणमस्तु । छ ॥ लेखकपाठकयोर्मंगलं ! छ । लिख्यतं पांडे कल्याण । CX इत्या° स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तावष्टमो वर्गः समाप्तः ॥ ८ । ग्रन्थाग्रं ३३२० । संवत् १५८७ वर्षे..... छ छ । E इति अष्टमो वर्गः ॥ छ ॥ इति श्रीदेसीनाममाला (sic) संपूर्णमिति (sic) भद्रं ॥ छ ॥ शुभं भवतु ॥ श्रेयो (९) स्तु लेखकपाठकयोः ॥ श्री ॥ ॥ देशीनाममालापत्र २० संपूर्ण ॥ १५१५ (?) ऽनायी (?) ॥ (F ?) X °तायां देसीनाममालायां अष्टमो वर्गः । समाप्तः ॥ ॥ शुभं भवतु लेखकस्य ॥ : छ ॥ ॥ : श्री ॥ ॥ छा ॥ in the text. °तायां स्वोपज्ञदेशीशब्दसंग्रहवृत्तावष्टमो वर्गः समाप्तः ॥ हैमदेशीयनाममालावृत्तिः ॥ ग्रं० ४००० ॥ : छा ॥ ॥ श्रीः ॥ : छा ॥ श्रीः ॥ शुभं भवतु ॥ : छा ॥ in the commentary. Y अष्टमो वर्गः ॥ संवत् १५८७ मतमतद्रव्यत्रिनयननयनपण्णसुखसुखसज्जिरंगच्छंग (?) वर्षे ॥ श्रीवृहद्बृहत्स्वरतरंगच्छे श्रीजिनमाणिक्यसूरिपट्टोदयगिरिशिखिरनभोमणिश्रीमज्जिनचंद्रसूरिसूरिसूरिमिलिकानामंतेवासिना पंडितरत्ननिधानगणिना स्वपठनार्थमलेखि देश्यनाममाला ॥ छः ॥ श्री ॥ विक्रमनगरमध्ये ॥ फाल्गुनमासि विशदपंचमीवासरे शुक्रवारे ॥ शुभं भवतु लेखकपाठकयोः ॥ श्रीः ॥ छः ॥

61

GLOSSARY

Glossary.

Abbreviations:— Can. = Canarese; cf. = compare; cogn. = cognate with; Dp. Pl. = Dhanapāla in his Pāialacchī; Dr. = Dravidian; f. = from; foll. = the following word; Hc. Gr. = Hemacandra in his Prakṛt Grammar; Mar. = Marāṭhī; Pehl. = Pehlavi; Pers. = Persian; prec. = the preceding word; prob. = probably; q. v. = which see; rt = root, Tam. = Tamil; Tel. = Telugu; Tr. = Trivikrama in his Grammar; ts. = tatsama or Saṁskṛtasama.

अ

अअं i. 49. विस्तारितम्, extended; आदर-
णीयम्, respectful; त्यक्तम्, abandoned.
अअंखो i. 13 निःस्नेहः, unkind.

अङ्गयं i. 57 मार्गपश्चाद्भागः, the back part
of the road; समागतम्, met; प्रविष्टम्,
entered. [f. अधिगत ?]

अङ्गं i. 10 गिरितटम्, the slope of a
mountain. [f. अजिन.]

अङ्गिअं i. 24 आनीतम्, brought [f. अति-
नीत ?]

अङ्गो i. 16 आयुक्तः । ग्रामेशादिः, an agent,
e. g. the headman of a village [f.
अधिराट् ?]

अङ्गजुवई i. 48 नववधूः, a newly marri-
ed girl. [f. अचिरयुवति]

अङ्गराणी i. 58 इन्द्राणी, the wife of Indra;
इन्द्राणीव्रतसेविनी स्त्री, a woman engaged
in an act of devotion, entitled In-
drāṇī cf. एराणी. [f. अधिराज्ञी ?]

अङ्गरिम्पो i. 26 कथाबन्धः, a tale.

अङ्गहारा i. 34 विद्युत्, lightning. [by me-
tathesis f. अचिराभा.]

अङ्कडतलिमो i. 60 निःस्नेहः, unkind; अरुत-
विवाहः, unmarried.

अकासि i. 8 पर्याप्तम् । रुतमलमिति यावत्,
enough.

अकङ्कतं i. 9 प्रवृद्धम्, increased. [f. आकान्त]

अकङ्कदो i. 15 परित्राता, protector [f. आक्रन्द]

अकसाला i. 58 बलात्कारः, force; ईषन्मत्ता
स्त्री, a woman slightly intoxicated.

अक्का i. 6 भगिनी, sister [f. Dr. akka]

अक्कुट्टं i. 11 अध्यासितम्, attributed [f.
आरुष्ट ?]

अक्को i. 6 दूतः, a messenger.

अक्कोडो i. 12 छागः, a goat.

अक्खणवेलं i. 59 सुरतम्, sexual inter-
course; प्रदोषः, evening. [f. अक्षण-
वेल] Dp. अक्खणिया = वावडया q.v.

अक्खलिअं i. 27 प्रतिफलितम्, reflected.

अक्खवाया i. 35 दिक्, a direction.

अगओ i. 6 दानवः, a demon [f. असुर
HG ii. 174]

अगङ्गिगेहो i. 40 यौवनोन्मत्तः, in the mad-
ness of youth. (but Tr. = सुरतम्,
sexual intercourse)

अगहणो i. 31. कापालिकः, a follower
of a certain Saiva sect, character-
ized by carrying skulls of men
in the form of garlands and eat-
ing and drinking from them [f.
अगधन ?]

अगिला i 17 अवगणना । अवज्ञा, contempt.

अगुञ्जहरो i. 43 रहस्यभेदी, one who dis-
closes a secret. [Hc. f. अगुहधर but
Tr. f. गुह्यहर with prefixed अ]

- अग्निकर्तृधो i. 27 रणमुखम्, van of an army.
 (but Dp. = अनीक) [अग्रस्कन्ध].
 अग्नवेओ i. 29 नदीपूरः, a river which has
 overflowed its banks. [f. अग्रवेग or
 अजवेग]
 अग्नहर्ण i. 17 अवगणना । अवज्ञा, con-
 tempt. [f. आग्रह (ण)]
 अग्निस्रो i. 53 इन्द्रगोपकीटः, a kind of
 insect of red colour; मन्दः, slow.
 [f. अग्निकाय].
 अग्न्याडो i. 8 अपामार्गः, a kind of plant,
 Achyranthes Aspera (Mar. आवाडा)
 अग्न्याणो i. 19 तृप्तः, satisfied.
 अङ्करो i. 9 साहाय्यम्, help (Hindi अंकार)
 अङ्किअं i. 11 परिभ्रमः, an embrace.
 अङ्कुसङ्गं i. 38 अङ्कुशाकारम्, hookshap-
 ed. [past. part. dem. f. अङ्कुश]
 अङ्केली i. 7 अशोकतरुः, the Aśoka tree.
 [f. कङ्केलि]
 अङ्को i. 5 निकटम्, proximity [ts]
 अङ्गवद्वृणं i. 47 रोगः, disease
 अङ्गवलिज्जं i. 42 अङ्गवलनम्, motion of
 the limbs [cogn. with अङ्गवलन]
 अङ्गलिअं i. 28 इक्षुखण्डम्, a piece of
 sugarcane (Tr. अङ्गलिअं)
 अङ्गुटी i. 6 अवगुण्ठनम् । शिरोऽवगुण्ठनमिति
 यावत्, veil [cogn. with अवगुण्ठन !]
 अङ्गुथलं i. 31 अङ्गुलीयम्, a finger ring.
 (Pers. angushtai, Pehl. angust.
 Zend angusta) [cogn. with अङ्गुष्ठ !]
 अङ्गलिनी i. 32 प्रियङ्गुः, a creeper [prob.
 by contamination f. प्रियङ्गु and
 फलिनी]
 अचलं i. 53 गृहम्, a house; उक्तम्, spoken;
 गृहपश्चिमप्रदेशः, the western part of a
 house; निष्ठुरः, harsh; नीरसः, without
 juice.
 अचलं i. 49 अत्यर्थम्, very much; शीघ्रम्,
 quickly.

- अच्छिवदणं i. 39 निमीलनम्, shutting the
 eyes [Hc. f. अक्षिपतन]
 अच्छिविअच्छी i. 41 परस्परमाकर्षणम्, mu-
 tual attraction. [prob. f. अञ्च or
 अञ्च for रुक् in आकर्षणिव्याकर्षति]
 अच्छिहुरुल्लो i. 41. द्वेष्यः, an enemy; वेपः,
 dress [f. अक्षिहर]
 अजराउरं i. 45 उष्णम् heat.
 अजुअलवण्णा i. 48 अम्लिकावृक्षः, the ta-
 marind tree. [f. अचुगलपर्ण]
 अजुओ i. 17 सप्तच्छदः, name of a tree,
 Alstonia Scholaris [Hc. f. अयुक्
 (पर्ण)]
 अज्जओ i. 54 सुरसवृणम्, गुरेटकवृणम्, kinds
 of grass.
 अज्जो i. 5 जिनः, Mahāvīra [Hc. f. अर्य]
 अज्जओ i. 17 प्रातिवेशिकः, a neighbour.
 अज्जत्थो i. 10 आगतः, come (past part.)
 अज्जवसिअं i. 40 निवापितं मुखम्, shaven
 face.
 अज्जसिअं i. 30 दृष्टम्, seen.
 अज्जस्सं i. 13 आकुष्टम्, censured. Cf.
 index of verbal substitutes.
 अज्जा i. 50 असती, an unchaste wo-
 man; शुभा, beauty; नववधूः, a bride;
 तरुणी, a young woman; एषा, this
 (fem.)
 अज्जोल्लिआ i. 33 क्रोडाभरणे मौक्तिकरचना,
 pearls in a chest-ornament.
 अज्जोल्ली i. 7 दुग्धदोहा धेनुः । या पुनः पुनर्दु-
 ह्यते, a cow giving milk several
 times a day.
 अञ्जिअं i. 14 आरुष्टम्, drawn near [a
 variant of अञ्च q. v. in the index
 of verbal substitutes, prob. f. अञ्च]
 अञ्जणइसिआ i. 37 तापिच्छम्, the Tamāla
 flower.
 अञ्जणईसं i. 37 तापिच्छम् the Tamāla
 flower.

अंजणिआ i. 37 तामिच्छम्, the Tamāla flower.
 अंजसं i. 14 ऋजु, straight [f. अंजसा but Tr. f. ऋजु]
 अटं i. 50 रुशः, weak; गुरुः, great; शुकः, a parrot; सुखं, happiness; धृष्टः, bold; अलसः, lazy; शब्दः, a sound; असत्यम्, falsehood [f. अट्]
 अट्टो i. 10 यातः, gone [f. अट् or अट्]
 अडउज्झिअं i. 42 पुरुषाचितम् । विपरीतरतम्, reversed sexual intercourse.
 अडसम्मिअं i. 41 प्रतिजागरितम्, watchfulness
 अडणी i. 16 मार्गः, a way [f. अट्]
 अडयणा i. 18 असती, an unchaste woman [f. अट्]
 अडया i. 18 असती, an unchaste woman [f. अट्]
 अडाडो i. 19 बलात्कारः, violence, force.
 अड्ढअक्कली i. 45 कट्यां हस्तनिवेशः, placing the hand on the hips. (Dp अट्टयक्कलिं)
 अणच्छिआरं i. 44 अच्छिन्नम्, unbroken
 अणडो i. 18 जारः, an adulterer. [f. अनृत]
 अणत्तं i. 10 निर्माल्यम्, flowers used and cast off.
 अणण्यो i. 12 खड्गः, a sword.
 अणरामओ i. 45 अरतिः, dissatisfaction
 अणराहो i. 24 शिरसि चित्रपट्टिका, a coloured cloth on the head.
 अणरिक्को i. 20 क्षणरहितः । निरवसरः, busy. [f. न-रिक् ?]
 अणहं i. 13 अक्षतम् unhurt [f. अनघ]
 अणहण्णयं i. 48 अनष्टम्, not lost.
 अणहारओ i. 38 खल्लम् । निम्नमध्यम्, a pit.
 अणाडो i. 18 जारः, an adulterer. [a variant of अणडो q. v.]
 अणिहं i. 19 प्रभातम्, dawn.
 अणिहं i. 51 सदृशम्, similar; मुखं, the face, the mouth.

अणुअहं i. 19 प्रभातम्, dawn.
 अणुआ cf. अणुओ.
 अणुइओ i. 21 चणकः the chick-pea. [f. अणु or Dr. anumu.]
 अणुओ i. 52 आकृतिः, form; धान्यविशेषः, a kind of grain (अणुआ यष्टिरित्यन्ये) [cf. prec.]
 अणुद्वि i. 19 प्रभातम्, dawn. (Tr. अणुद्विं)
 अणुवधिअं i. 44 हिक्का, hiccough [f. अनु-बंध ?]
 अणुवज्झिअं i. 41 प्रतिजागरितम्, watchfulness. (Tr. अणुअज्झिओ)
 अणुवहुआ i. 48 नववधूः, a bride (Tr. अण-रहू) [Tr. by metathesis fr. नववधू]
 अणुवो i. 19 बलात्कारः, violence, force (Tr. अणुओ)
 अणुसंधिअं i. 59 अविरतम्, continually; हिक्का, hiccough
 अणुसुत्ती i. 25 अनुकूलः, favourable [f. अनु-सू.]
 अणुसूआ i. 23 आसन्नप्रसवा, about to be delivered [f. अनु-सू.]
 अणू i. 5 शालिभेदः, a kind of grain [f. अणु or Dr. anumu]
 अणेकज्झो i. 30 चञ्चलः, unsteady
 अणोलयं i. 19 प्रभातम्, dawn.
 अण्डओ i. 16 मत्स्यः, a fish [f. अण्डज]
 अण्णइओ i. 19 तृप्तः, satisfied [Hc. अन्न-चित Tr. अर्णव-]
 अण्णओ i. 55 तरुणः, a young man; धूर्तः, a rogue. देवरः, husband's brother. [f. Dr. aṇṇa]
 अण्णत्ती i. 17 अवगणना । अवज्ञा contempt.
 अण्णमयं i. 28 पुनरुक्तम्, repetition. [f. अन्य-मय ?]
 अण्णाणं i. 7 विवाहवधूदानम्, dowry or a present from the bride to the bridegroom for marriage.

अणिआ i. 51 [formed by adding the suffix अ to अणी q. v.]

अणी i. 51 देवरभार्या, wife of husband's brother; ननान्दा, a husband's sister; पितृष्वसा, a father's sister.

अणोसरिअं i. 39 अतिक्रान्तम्, past

अण्हेअओ i. 21 भ्रान्तः, mistaken

अत्ता i. 51 जननी, mother; पितृष्वसा, a father's sister; श्वशुरभार्या, mother-in-law; वयस्या, a female friend [ts. or f. Dr. atta]

अत्थक्कं i. 14 अनवसरः, ill-timedness. [Hc. Gr. ii. 174=अक्रण्डम्]

अत्थग्घं i. 54 अगाधम्, very deep; आचामम्, length; स्थानम्, a place.

अत्थयारिआ i. 16 सखी, a female friend.

अत्थारो i. 9 साहाय्यम्, help [f. स्तृ-प्रीतिपालनयोः + आ cf. Dp. 215]

अत्थाहं i. 54 आगाधम्, very deep; आचामम् length; स्थानम्, a place [a variant of अत्थग्घं]

अत्थुडं i. 9 लघु, light [f. अस्थूल ?]

अत्थुवडं i. 23 महानकम्, the marking-nut plant Semicarpus Anacardium.

अदंसणो i. 29 चोरः, a thief [f. अदर्शन]

अदुणो i. 15 आकुलः, agitated

अदुणो i. 15 आकुलः, agitated [a variant of अदुणो]

अद्दाओ i. 14 दर्पणः, a mirror [f. Tel. addamu]

अद्वक्खणं i. 34 प्रतीक्षणम्, waiting for. परीक्षणमिति केचित्, examining

अद्वक्खिअं i. 34 संज्ञाकरणम्, gesture [f. अर्धाक्षिक]

अद्वजंघा i. 33 मोचकम् । पादत्राणम्, a kind of shoe [f. अर्धजंघा ?]

अद्वेतो i. 8 पर्यन्तः, boundary.

अद्विवारं i. 43 मण्डनम्, ornamentation. मण्डलकमिति कश्चित्, a circular ring.

अंतरिज्जं i. 35 कटीसूत्रम्, a woman's girdle. [f. अंतरीच]

अंतीहरी i. 35 दूती, a female messenger. (Tr. अत्तिहरी f आत्तिहरी) [f. अंतिकहरी]

अंतेल्ली i. 55 मध्यम्, the middle; जठरम्, the belly; तरङ्गः, a wave [f. अन्तराल ?]

अंतोहुत्तं i. 21 अधोमुखम्, having the face downwards.

अंधंधू i. 18 कूपः, a well. [Hc. ts. or f. अन्ध 'juice' i. e. water + अन्ध]

अपडिच्छिरो i. 43 जडमतिः, dull-witted.

अपारमगो i. 43 विश्रामः, rest.

अप्पगुत्ता i. 29 कपिकच्छूः, name of a plant, forget-me-not.

अप्पज्झो i. 14 आत्मवशः, depending on one's own will.

अप्पो i. 6 पिता, father [f. अम्बः or Dr. appā]

अप्फुण्णं i. 20 पूर्णम्, filled. [f. आ-स्तृ ?] (Hc. Gr. iv. 258 = आक्रान्तम्)

अब्बुद्धसिरी i. 42 मनोरथाधिकफलप्राप्तिः, obtaining more than what is desired [f. अबुद्धरी]

अब्भक्खणं i. 31 अक्रीर्तिः, infamy

अब्भपिसाओ i. 42 राहुः, Rāhu [f. अभ-विशाच]

अब्भायत्तो i. 31 प्रत्यागतः, returned. पश्चाद्गत इति गोपालः, one who has gone after.

अभिण्णपुडो i. 44 रिक्तपुटः, an empty vessel made of leaves.

अमओ i. 15 चन्द्रः, the moon [f. अमृत]

अमयणिग्गमो i. 15 चन्द्रः, the moon [Hc. f. अमृतनिर्गम]

अंबडो i. 16 कठिनः, hard-hearted.

अंबसमी i. 37 स्तीमितपर्युषितकणिका, cooked grain wet with being kept over a night [f. आम्लसम or अंबुसम]

अंबिरं i. 15 आम्रम्, a mango. [Hc. Gr. ii. 56 f. आम्र]
 अंबुसू i. 11 शरभः, a fabulous animal, said to have eight legs and to be stronger than a lion.
 अंबेटी i. 7 मुष्टियूतम्, a kind of game.
 अंबेसी i. 8. गृहद्वारफलहकः, a plank attached to the doorway.
 अंबोच्ची i. 9 पुष्पलावी, a flower-gatherer. [Hc. f. आम्रोच्चि.]
 अम्भणुमंचिअं i. 49 अनुगमनम्, following.
 अम्मा i. 5 अम्मा, mother. [f. अम्मा or Dr. amma]
 अम्माइआ i. 22 अनुमार्गगामिनी, going along the way.
 अयक्को i. 6 दानवः, a demon [f. अयक्ष!]
 अयगो i. 6 दानवः, a demon [by metathesis f. अगओ]
 अयडो i. 18 कूपः, a well [f. अवट]
 अयनंचिअं i. 47 उपचितम् । मांसलम्, fleshy.
 अयाली i. 13 दुर्दिनम्, a cloudy day.
 अरलं i. 52 चीरी, a cricket; मशकः, a mosquito
 अरलाया i. 26 चीरी, a cricket
 अरविंदरं i. 45 दीर्घम्, long. [f. अरविंद!]
 अरिअल्ली i. 24 व्याघ्रः, a tiger [Tr. only अल्ली]
 अरिहं i. 22 नूनम्, certainly. [f. अर्हति]
 अरुणं i. 8 कमलम्, a lotus [ts. perhaps because it is red.]
 अलगं i. 11 कलङ्कारोपः, attribution of fault.
 अलमंजुलो i. 46 आलस्यवान्, a lazy person.
 अलमलो i. 25 दुर्दान्तवृषभः, untamable bull (Tr. अलवलवसहो) [f. अल-वल]
 अलंपो i. 13 कुक्कुटः, a cock.
 अलयं i. 16 विद्रुमः, a coral.
 अलसं i. 52 सिक्थकम्, bees' wax; कुसुम-रक्तम्, saffron coloured.

अलिअल्ली i. 56 कस्तूरिका, musk; व्याघ्रः, a tiger [in the second sense a variant of अरिअल्ली]
 अलिआ i. 16 सखी, a female friend. [f. आली]
 अलिआरं i. 23 दुग्धम्, milk (Tr. अलिसारं)
 अलिणो i. 11 वृश्चिकः, a scorpion [f. अलि]
 अलीसओ i. 27 शाकवृक्षः, a teak-tree.
 अलं i. 5 दिनम्, a day.
 अलओ i. 12 परिचितः, acquainted.
 अलट्टपलट्टं i. 48 पार्श्वपरिवर्तनम्, turning round from one side to the other in bed (Tr. अणट्टपलट्टं)
 अलत्थं i. 54 जलार्द्रा, a fan wetted with water; केयूरम्, an armlet.
 अल्लो i. 13 मयूरः, a peacock [f. अलि!]
 अल्ला i. 5 अम्मा, mother. (ts.)
 अवअक्खिअं i. 40 निवापितं मुखम्, shaven face.
 अवअच्छं i. 26 कक्षावस्त्रम्, the lower garment. कक्षेत्यन्वे, the waist.
 अवअच्छिअं i. 40 निवापितं मुखम्, shaven face. [a variant of अवअक्खिअं]
 अवअणिओ i. 44 असंवदितः, disunited. (Tr. = अन्त्यः) [f. अव-गणित]
 अवअण्णो i. 26 उद्धूलम्, a wooden mortar used for cleansing rice (from the husk etc.) अवहण्णो इति केचित्. [f. अवहन्]
 अवक्कीरिअं i. 38 विरहितम्, separated from.
 अवक्कसो i. 46 सरकः, spirituous liquor [f. अपक्कस!]
 अवगदं i. 30 विस्तीर्णम्, extensive. [f. अवगन!]
 अवगूढं i. 20 व्यलीकम् । अपराधः, an offence [ts.]
 अवंगो i. 15 कटाक्षः, a glance [f. अपाङ्ग]
 अवच्छरणं i. 39 कोपे सति भङ्गया मणितम्, speaking in a round-about way with anger. [ts.]

अवज्झसं i. 56 कटी, the buttocks; कटिनं
 वस्तु, a hard substance.
 अवटंभो i. 36 ताम्बूलम्, betels with
 areca-nut (chunam and spices)
 अवडओ i. 20, 53 तृणपुरुषः, the form
 of a man made of grass; कूपः, a
 well; आरामः, a garden. [f. अवडो q.v.]
 अवडक्किओ i. 47 कूपादौ निहतः, killed in
 a well. (Tr. अवडुक्किअं) [f. अवडो q.v.]
 अवडहिअं i. 47 उत्क्रुष्टम्, cried out. [f.
 अवडो q. v.]
 अवडिअं i. 21 सिन्नम्, distressed.
 अवडुओ i. 26 उदूखलम्, a wooden mor-
 tar used for cleansing rice (from
 the husk etc.)
 अवडो i. 53 कूपः, a well; आरामः, a gar-
 den cf. अवडओ [f. अवट, अवत]
 अवणो i. 55 परिवाहः, overflow; गृहफलहकः,
 the plank of a house.
 अवण्णं i. 17 अवगणना । अवज्ञा, contempt
 [f. अवगण्]
 अवत्तयं i. 34 विसंस्थुलम्, unsteady. [f.
 अ-वृत् ?]
 अवत्थरा i. 22 पादघातः, a kick. अवहत्थरा
 इत्यन्ये.
 अवदुसं i. 30 उदूखलादि शूर्पप्रायमुपकरणजातम्,
 domestic utensils.
 अवपुसिओ i. 39 संघटितः, joined.
 अवयड्ढिअं i. 46 रणहृतम्, seized in battle.
 अवयरिओ i. 36 विरहः, separation (Tr.
 अवसरिओ)
 अवयाणं i. 24 आकर्षणरज्जुः, a cord to
 draw anything near.
 अवयारो i. 32 माघ्यामुत्सवविशेषो यस्मिन्निक्षु-
 दंतधावनाद्याचारः क्रियते, a festival in
 the month of Māgha (January-
 February)
 अवयासिणी i. 46 नासारज्जुः, nose-thread.

अवरज्जो i. 56 अतिक्रान्तं दिनम्, past day;
 भविष्यद्दिनम्, future day; दिनमुखम्, the
 dawn.
 अवरत्तओ i. 45 पश्चात्तापः, repentance
 अवरत्तेअं इति गोपासः [f. अपरक्त ?]
 अवरत्तेअं cf. prec.
 अवराहो i. 28 कटी, the buttocks.
 अवरिक्को i. 20 क्षणरहितः । निरवसरः, busy.
 [f. अवरिक्त]
 अवरिज्जो i. 36 अद्वितीयः, matchless [f.
 अवर]
 अवग्गिहड्डुपुत्तणं i. 60 अकीर्तिः, infamy; अस-
 त्यम्, falsehood; दानम्, a gift.
 अवरुडिअं i. 11 परिस्मः, embrace. [f.
 अवस्धु]
 अवरोहो i. 28 कटी, the buttocks [ts.]
 अवलयं i. 23 गृहम्, a house.
 अवलियं i. 22 असत्यम्, falsehood.
 अवलुआ i. 36 कोपः, anger.
 अवह्लावओ i. 38 अपलापः, concealment.
 अवह्लावो अपि [cf. fol.]
 अवह्लावो cf. prec. [f. अपलाप]
 अवसमिआ i. 37 स्तीमितपर्युषितकणिका,
 cooked grain wet with being
 kept over a night. [f. आपः-सम ?]
 अवसहं i. 58 उत्सवः, a festival; नियमः, a
 vow
 अवहट्ठो i. 23 गर्वितः, proud. [f. अवधृष्ट]
 अवहडं i. 32 मुसलम्, a pestle used for
 cleansing rice. [f. अवधृत]
 अवहण्णो cf. अवअण्णो.
 अवहत्थरा cf. अवत्थरा.
 अवहाओ i. 36 विरहः, separation. [f.
 अपभाग]
 अवहेअं i. 22 अनुकम्प्यम्, pitiable [f.
 अवधेअ]
 अवारी i. 12 आपणः, a market [f. अपार]
 अवारो i. 12 आपणः, a market. [cf. prec.]

अवालुआ i. 28 मृक । ओष्ठपर्यन्तः, the corner of the mouth.

अविअं i. 10 उक्तम्, spoken.

अविणयवई cf. fol.

अविणयवरो i. 18 जारः, an adulterer.

[Hc. f. अविनयवर] अविणयवई इति द्रोणः

[f. अविनयपति]

अविलो i. 52 पशुः, an animal; कठिनः, hard.

अविहाविअं i. 59 दीनम्, wretched; अनाल-
पनेऽपि दीनम् [f. अविभावित ?]

अवेसी i. 8 गृहद्वारफलहकः, a plank at-
tached to the doorway.

अव्वा i. 5 अम्मा, mother. [f. Dr. avva]

असंगयं i. 34 वस्त्रम्, a cloth.

असंगिओ i. 55 अश्वः, a horse; अनवस्थितः,
fickle. [f. असंगित]

असरासओ i. 40 खरहृदयः, hard-hearted.
[f. अमुराशय]

असारा i. 12 कदलो, the plantain tree.

असिअं i. 14 दात्रम्, a sort of sickle
or knife. [f. असि]

अहं i. 6 दुःखम्, sorrow [f. अघ]

अहरो i. 17 असमर्थः, incompetent. [f.
अभर]

अहव्वा i. 18 असती, an unchaste woman

अहिअलं i. 36 कोपः, anger. [f. अहिवल]

अहिआरो i. 29 लोकयात्रा, the course of
worldly life. (Tr. अवआरो)

अहिक्खणं i. 35 उपालम्भः, censure. आभी-
क्ष्यमित्यन्ते, continued repetition
[f. अभीक्ष्य ?]

अहिपच्चुइअं i. 49 अनुगमनम्, following.

अहिरीओ i. 27 विच्छायः, pale.

अहिलिअं i. 57 अभिभवः, defeat; कोपः,
anger.

अहिल्लो i. 10 ईश्वरः, a rich man.

अहिवण्णं i. 33 पीतरक्तम्, orange-coloured.

अहिविण्णा i. 25 कृतसापत्न्या, a woman
whose husband has married an-
other wife.

अहिसंधी i. 32 पौनःपुन्यम्, frequent
repetition.

अहिआयं i. 20 पूर्णम्, full. (Tr. अहिरेइअं)

अहिसिअं i. 30 ग्रहशङ्कारुदितम्, crying for
fear of being possessed by a spi-
rit. [f. अभि-सद्]

अहिरं i. 57 देवकुलम्, a temple; वस्मीकः,
an ant-hill. [f. अहिगृह]

अहिहाणं i. 21 वर्णना, description [Hc.
f. अभिधान]

अहोरणं i. 25 उत्तरीयम्, an upper cloth.

आ

आअं i. 73 अत्यर्थम्, excessive, very
much; दीर्घम्, long; विषमम्, uneven;
लोहम्, iron; मुसलम्, a pestle, (used
for cleaning rice) (Tr. अतिदीर्घ
as one)

आअड्डिअं i. 68 परवशचलितम्, moving at
the instance of another.

आअरं i. 74 उदूखलम्, a wooden mortar
usad for cleansing rice (from the
husk etc.) कूर्चम्, a brush. (Tr. only
मुसलम्.)

आअल्ली i. 61 झटमेदः, a kind of bower.

आअल्लं i. 75 रोगः, a disease; चञ्चलः,
unsteady.

आइण्णं i. 78 पिण्डम्, a ground sub-
stance; उत्सवे गृहमण्डनार्थं सुधाछटा,
whitewash. तंदुलपिण्डक्षीरं गृहमण्डन-
मित्यन्ये.

आइसणं i. 71 उज्झितम्, abandoned.

आउरं i. 65 संग्रामः, a battle [f. आतुर ?]

आउलं i. 62 अरण्यम्, a forest [f. आकुल]

आउसं i. 65 कूर्चम्, a brush.

आऊ i. 61 सलिलम्, water. (Hc. Gr. ii.
174 but Tr. आओ) [f. आप]

आऊडिअं i. 68 द्यूतपणः, a stake at
gambling.

आऊरं i. 76 अतिशयम्, excess; उष्णम्, heat

आगत्ती i. 63 कूपतुला, a contrivance for

raising water from a well (in which a horizontal beam, from one end of which a bucket hangs, see-saws on a vertical post.)

आडाडा i. 64 बलात्कारः, violence.

आडुआली i. 69 मिश्रीभावः, the state of being mixed.

आडोविअं i. 70 आरोपितम्, angered [f. आडोपित]

आडिअं i. 74 इष्टम्, wished; गणनीयं, to be counted; अग्रमत्तम्, careful; गाढम्, intense [f. आढ्य]

आणंदवडो i. 72 प्रथमं बद्ध्वा रुधिरारुणितं वस्त्रम् । पथमपरिणये भर्त्ता क्रौमारे गृहीते यत्तत्परिमल-रुधिररञ्जितं वस्त्रम् बान्धवानानन्दयति तत्, a cloth stained with the first menstrual discharge of a girl. [f. आनन्दपटः]

आणार्ई i. 64 शकुनिकाख्यः पक्षी, a kind of bird.

आणिअं i. 74 इष्टम्, wished; गणनीयं, to be counted; अग्रमत्तम्, careful; गाढम्, intense. [a variant of आडिअं ?]

आणिकं i. 61 तिर्यक्सुरतम्, sexual intercourse in an oblique posture (Tr. = only तिर्यक्)

आणुअं i. 62 मुखम्, the face. आकार इत्यन्ये form, appearance [f. आनन]

आणूवो i. 64 श्वपचः, a man of the lowest caste. [Tr. आडोरो]

आकरो i. 63 द्यूतम्, gambling.

आमंडणं i. 68 भाण्डम्, a pot.

आमलयं i. 67 नूपुरगृहम्, dressing room.

आमेलो i. 62 जूटः, the mass of twisted hair. [f. आपीड]

आमोओ i. 64 हर्षः, joy [Hc. आमोद, but his remark is beside the point.]

आमोडो i. 62 जूटः, the mass of twisted hair. [a variant of आमेलो q. v.]

आमोरओ i. 66 विशेषज्ञः, learned.

आयड्डी i. 64 विस्तारः, extension. [cogn. आयत]

आयामो i. 64 बलम्, strength. दीर्घ इत्यन्ये, long. [ts.]

आयावलो i. 70 चालातपः, morning sun

आयासतलं i. 72 हर्म्यपृष्ठम्, the top of a palace. [f. आकाशतल]

आयासलवो i. 72 पक्षिगृहम्, a nest, a cage. आरडिअं cf. आराडी.

आरणं i. 76 अधरः, the nether lip; फलकः, a slab [cogn. अरुण]

आरणालं i. 67 कमलम्, a lotus. [f. आरात्-नाल]

आरद्धं i. 75 प्रवृद्धम्, full-grown; सवृणम्, thirsty; गृह आगतम्, come home.

आरंदरं i. 78 अनेकान्तम्, not alone; संकटम्, difficulty.

आरंभिओ i. 71 मालाकारः, a garland-maker. (Tr. आरंतिओ)

आराइअं i. 70 गृहीतम् taken. आसादितमित्यन्ये, obtained.

आराडी i. 75. विलपितम्, lamentation; चित्रयुतम्, decorated with paintings. आरडिअं इत्यन्ये.

आरिहो i. 63 अर्वाक् । अर्वाङ्गालोत्पन्न इत्यर्थः, modren. (Tr. = बन्धः ?)

आरेइअं i. 77 मुकुलितम्, budded; मुक्तम्, released; भ्रान्तम्, roaming; सरोमाश्रम्, horripilated. [f. आरेचित]

आरोगिअं i. 69. भुक्तम्, eaten [prob. f. Can. ārogaṇa (f. आहरण ?)]

आरोहो i. 63 स्तनः, a breast. [f. आरोह]

आलं i. 73 अल्पस्रोतः, a small stream; मृदु, soft.

आलंकिअं i. 68 खञ्जीकृतम्, made lame.

आलत्थो i. 65 मयूरः, a peacock.

आलंबं i. 64 भूमिच्छत्रम् । यद्वांसु प्ररोहति, the fungus [f. आलम्ब]

- आलयणं i. 66 वासगृहम्, the bedchamber.
- आलासो i. 61 वृश्चिकः, a scorpion.
- आलीलं i. 65 निकटं भयम्, danger at hand.
- आलीवणं i. 71 प्रदीप्तम् । प्रदीपनकमित्यर्थः, illuminating.
- आवंगो i. 62 अपामार्गः, *Achyranthes Aspera*, a kind of plant.
- आवट्टिआ i. 77 नववधूः, a bride; परतन्त्रा, dependent [f. आ-वृत्]
- आवडिअं i. 78 संगतम्, united; सारम्, essence. [f. आपतित]
- आवरेइआ i. 71 करिका । मयपरिवेषणभाण्डम्, a pot for distributing wine.
- आवालं cf. fol.
- आवाल्यं i. 70 जलनिकटम्, proximity to water. कप्रत्ययाभावे आवालं इत्यपि.
- आवि i. 73 प्रसवदुःखम्, the pangs of childbirth; नित्यम्, daily; दृष्टः, seen.
- आविअं i. 76 इन्द्रगोपः, a kind of insect of red or white colour (found on rainy days); मथितम्, churned; प्रोतम्, stitched, pierced.
- आविअज्झा i. 77 नववधूः, a bride; परतन्त्रा, dependent.
- आविद्धं i. 63 प्रेरितम्, urged, instigated. [ts.]
- आसक्खओ i. 67 श्रीवदारूयः पक्षिविशेषः, a kind of bird.
- आसंगो i. 66 वासगृहम्, the bedchamber. [ts.]
- आसंघा i. 63 इच्छा, desire. आस्थेत्यन्वे, regard, care. [Tr. f. आस्था]
- आसयं i. 65 निकटम्, proximity. [f. आश्रय?]
- आसरिओ i. 69 संमुखगतः, come face to face.

- आसवणं i. 66 वासगृहम्, the bedchamber. (Tr. आवसणं) [f. आ-वस् by metathesis]
- आसिअओ i. 67 लोहमयः, made of iron. [Hc. by metathesis f. आयसिक]
- आसीवओ i. 69 सूचीजीवकः, a tailor.
- आह्वं i. 62 अत्यर्थम्, very much.
- आहित्थो i. 76 चलितः, shaken; कुपितः, angry; आकुलः, confused, agitated. (Hc. Gr. ii. 174 calls it a भाषाशब्द). [f. आ + हित्था q. v.]
- आहु i. 61 उलूकः, an owl.
- आहुडं i. 74 सीत्कारः, a sound made by drawing in the breath, पणितम्, a wager. [f. आहृत]
- आहुडिअं i. 69 निपतितम्, fallen.
- आहुंदुरू cf. fol.
- आहुंदुरो i. 66 वालः, a tail. आहुंदुरू इत्यन्वे.

इ

- इक्कणो i. 80 चोरः a thief.
- इक्कुसं i. 79 नीलोत्पलम्, a blue lotus [Tr. इक्कसं]
- इग्गो i. 79 भीतः, frightened.
- इग्घिअं i. 80 भर्त्सितम्, reproached. (Tr. इग्घुओ)
- इंगाली i. 79 इक्षुसण्डम्, a piece of sugarcane.
- इंघिअं i. 80 घ्रातम्, smelled.
- इद्धंडो i. 79 भ्रमरः, a bee.
- इंदगाई i. 81 युताः कीटाः । ये कीटाः संलमा भ्रमन्ति, insects which go about attached to each other.
- इंदग्गिधूमं i. 80 तुहिनम्, snow. [Tr. f. इन्द्रसिधूम in one place but elsewhere he calls it a deśi-word]
- इंदग्गी i. 80 तुहिनम्, snow [cf. prec.]
- इंदइडलओ i. 82 इन्द्रोत्थापनम्, awakening Indra.

इंदमहकामुओ i. 82 श्वा, a dog [f. इन्द्र-
महकामुक]

इंदमहो i. 81 कौमारः । कुमार्यो भवति व्युत्पत्तेः,
born of a maiden. इंदमहं कौमारमित्य-
वन्ति सुन्दरी, maidenhood. [f. इन्द्रमह]

इंदोक्तो i. 81 इन्द्रगोपकः, a kind of insect
of red or white colour (found
on rainy days) [cogn. with इन्द्र-
गोप !]

इन्धो i. 79 वणिक्, a merchant [f. इन्ध !]

इरमंदिरो i. 81 करभः, a young elephant.

इरावो i. 80 गजः, an elephant [f. ऐरावत]

इरिआ i. 80 कुटी, a cottage.

इरिणं i. 79 कनकम्, gold. [cogn. with
हिरण्य !]

इल्ली i. 83 शार्दूलः, a tiger; सिंहः, a lion;
वर्षत्राणम्, a shelter from rain [f.
Dr. puli !]

इल्लीरं i. 83 वृसी, the seat of an ascetic;
वृष्टिवारणम्, warding off of rain; गृह-
द्वारम्, a house-door. [cogn. with
Dr. illu !]

इल्लो i. 82 दरिद्रः, poor; कोमलः, tender;
प्रतीहारः, a doorkeeper; लवित्रम्, a
sickle; कृष्णवर्णः, black colour. [f.
Dr. illa.]

ई

ईसं i. 84 कीलकः, a wedge.

ईसओ i. 84 रोज्जाख्यो मृगः, a kind of
animal.

ईसरो i. 84 मन्मथः, Cupid, the god of
love. [f. ईश्वर; Tr. connects with
स्मर]

ईसिअं i. 84 शबरशिरःपत्रपुटम्, a cup of
leaves on the head of a śabara;
वशापितम्, acting the part of a
woman.

उ

उअअं i. 88 ऋजु, straight [Tr. f. ऋजु]

उअक्किअं i. 107 पुरस्कृतम्, placed in
front. [f. पुरस्कृत !]

उअचित्तो i. 108 अपगतः, gone away.

उअरी i. 98 शाकिनी, a kind of female
demon or fairy.

उअह i. 98 पश्यत, see, 2 pl. impv. (cf.
उअ=पश्य in the index of particles.)

उअहारी i. 108 दोग्धी, a milch cow.

उआली i. 90 अवतंसः, an ear-ornament.

उइतणं i. 103 उत्तरीयम्, an upper gar-
ment.

उक्कं i. 85 पादपतनम्, prostration.

उक्कंडा i. 92 लज्जा, a bribe.

उक्कंती i. 87 कूपतुला, cf. fol.

उक्कंदी i. 87 कूपतुला, a contrivance for
raising water from a well (in
which a horizontal beam, from
one end of which a bucket hangs,
see-saws on a vertical post.)

उक्का i. 87 कूपतुला cf. prec.

उक्कासिअं i. 114 उत्थितम्, risen.

उक्कुंडो i. 91 मत्तः, intoxicated.

उक्कुरुडो i. 110 अवकरराशिः, a heap of
sweepings.

उक्कुरुडो i. 110 अवकरराशिः । रत्नादीनामपि
राशिः a heap of sweepings; also
a heap of precious stones.

उक्केरो i. 96 उपहारः, an offering.

उक्कोडा i. 92 लज्जा, a bribe.

उक्कोडी i. 94 प्रतिशब्दः, an echo.

उक्कोलो i. 87 गर्मः, warmth.

उक्कणिअं i. 115 कण्डितम्, threshed.

उक्कंडिअं i. 112 आक्रान्तम्, seized. उत
ओति ओक्कंडिअं इत्यपि.

उक्कंडो i. 126 सङ्घातः, a collection; स्थपुटः ।
विषमोन्नतप्रदेशः, unevenly raised.

उक्कली i. 88 पिठम्, a pot.

उक्लिप्तम् i. 130 अवकीर्णम्, scattered;
छन्नम्, covered; पार्श्वप्रशिथिलम्, very
loose at the sides. उत ओति ओक्लि-
प्तं इत्यपि.

उक्खुंडो i. 125 उल्मुकम्, a firebrand;
निकरः, a heap, collection; वस्त्रैकदेशः,
a part of a garment.

उग्गहिअं i. 104 निपुणगृहीतम्, cleverly
caught. [f. rt. ग्रह?]

उग्गाहिअं i. 137 गृहीतम्, taken; उत्क्षिप्तम्,
raised; प्रवर्तितम्, founded, set up,
established. [f. उद्गाहित]

उग्गुलुंछिआ i. 118 हृदयरसोच्छलनम्, dis-
turbance or upsetting of the heart.

उग्घटी i. 90 अवतंसः, an ear-ornament.

उग्घाओ i. 126 संघातः, a collection;
स्थपुटः। विषमोन्नतप्रदेशः, unevenly rais-
ed. [f. उद्घात.]

उग्घुहं i. 99 पुंसितम्, courage [Hc. f.
उद्घुष्ट]

उच्चं i. 86 नाभितलम्, the navel.

उच्चट्ठिओ i. 106 उत्क्षिप्तः, raised, thrown
up.

उच्चत्तवरत्तं i. 139 पार्श्वयोः स्थूलम्, large at
the sides; असमअसविवर्तनम्, turning
round in an improper manner.

उच्चत्थो i. 97 दृढः, strong.

उच्चप्पो i. 100 आरूढः, mounted.

उच्चपिअं i. 116 दीर्घम्, long.

उच्चाडो i. 97 विपुलः, extensive [f. उच्चट्
rt.]

उच्चारिअं i. 114 गृहीतम्, taken.

उच्चारो i. 97 विमलः, pure.

उच्चुंचो i. 99 दमः, proud.

उच्चुप्पिओ i. 100 आरूढः, mounted.

उच्चुलउलिअं i. 121 कौतूहलेन त्वरितयातम्,
hurrying with curiosity (Tr.
उपिलवेलिअं)

उच्चुलं i. 127 उद्धिप्तम्, grieved; अधिरूढम्,
mounted; भीतम्, frightened.

उच्चेलरं i. 136 खिलभूमी, waste land; जघ-
नरोमाणि, hair on the buttocks. उत
ओति ओच्चेलरं इत्यपि.

उच्चवो i. 97 प्रकटः, apparent, undisguis-
ed.

उच्चोलो i. 131 नीवी, the knot of the
wearing garment; सेदः, sorrow.

उच्चंगिअं i. 107 पुरस्कृतम्, placed in
front [f. उत्सङ्गित.]

उच्चण्टो i. 101 द्रुतचौर्यम्, sleight of
hand in stealing.

उच्चट्टो i. 101 चोरः, a thief. उत ओति
ओच्चट्टो इत्यपि.

उच्चडिअं i. 112 चोरितं वस्तु, stolen prop-
erty.

उच्चल्लिअं i. 111 छिन्नत्वक्, skin torn off.

उच्चविअं i. 103 शयनीयम्, a bed.

उच्छाहो i. 92 सूत्रतन्तुः, a thread.

उच्छित्तं i. 124 विक्षिप्तम्, scattered; उत्क्षि-
प्तम्, raised. [f. उत्क्षिप्त]

उच्छिलं i. 95 छिद्रम्, a hole [Hc. उ +
छिल q. v.]

उच्छुअं i. 95 भयचौर्यम्, stealing with
fear.

उच्छुअरणं i. 117 इक्षुवाटः, a garden of
sugar-canes. [f. इक्षु-अरण्य.]

उच्छुआरं i. 115 सज्जन्नम्, concealed.

उच्छुच्छू i. 99 दमः, proud.

उच्छुंछिओ i. 135 सपत्रितः। बाणादिनाति-
व्यथितः, wounded with an arrow;
अपहृतः, taken away.

उच्छुरं i. 90 अविनश्वरम्, indestructible.

उच्छुरणं i. 117 इक्षुवाटः, a garden of
sugar-canes. इक्षुरिति केचित्, sugar-
cane [a variant of उच्छुअरणं q. v.]

उच्छुलो i. 131 अनुवादः, repetition; सेदः,
sorrow.

- उच्छृ i. 85 वातः, wind.
 उच्छेवणं i. 116 घृतम्, ghee (Tr. उत्थवणं)
 उच्छो i. 85 अन्त्रावरणम्, the intestines.
 उज्जगिरं i. 117 औन्निद्र्यम्, wakefulness.
 [f. उत्-जागृ.]
 उज्जगुज्जं i. 113 स्वच्छम्, clear.
 उज्जगलं i. 135 बलात्कारः, force; दीर्घम्, long.
 उज्जडं i. 96 उद्धसम्, banished, desolate
 [f. उज्ज्वल]
 उज्जणिभं i. 111 वक्राभूतम्, bent.
 उज्जला i. 97 बलात्कारः, violence (Hc. Gr. ii. 174 उज्जलो बली) [f. उज्ज्वल]
 उज्जाणिभं i. 113 निम्नीकृतम्, made low, subdued.
 उज्जोरिभं i. 112 निर्भर्त्सितम्, threatened.
 उज्जूरिभं i. 112 क्षीणम्, thin. शुष्कमित्यन्ये, dry.
 उज्जोमिआ i. 115 रश्मिः, a rope.
 उज्जमणं i. 103 पलायनम्, running away.
 उत ओति ओज्जमणं इत्यपि.
 उज्जशिरं i. 133 काणाक्षिदृष्टम्, looked askance; विक्षिप्तम्, scattered; क्षिप्तम्, thrown; त्यक्तम्, abandoned.
 उज्जसो i. 95 उद्यमः, effort.
 उंचहिआ i. 109 चक्रधारा, the periphery of a wheel.
 उंचओ i. 98 छिम्पकाख्यः कारुविशेषः, a dyer
 उडिदो i. 98 माषधान्यम्, a kind of pulse, the black gram. [Tam. ulundu, Can. uddu.]
 उडुहिभं i. 137 ऊढायाः कुपितम्, the anger of a married girl; ऊढायाः उच्छिष्टम् the leavings of a married girl.
 उडुहिभं इत्यपि.
 उडु i. 86 वृणपरिवारणम् । वृणावच्छादनमित्यर्थः covering made of grass.
 उडुणो i. 123 दीर्घः, long; वृषभः, a bull.
 [f. वृद्ध !]

- उडुसो i. 96 मत्कुणः, a bug.
 उडुहणो i. 101 चोरः, a thief.
 उडुओ i. 91 उद्गमः, rising
 उडुणो i. 128 प्रतिशब्दः, an echo; कुरः, an osprey; निष्ठा, devotion, application; गर्विष्ठः, proud; मनोरथः, desire.
 (Tr. उद्गणो)
 उडुसो i. 99 सन्तापः, distress.
 उडुआहरणं i. 121 क्षुरिकाग्रमुक्तं पुष्पं पादाङ्गुलीभ्यां गृहीत्वोत्पतनम्, catching hold with the toes of a flower thrown up by a knife [f. उडुयि-आहरण]
 उडुहिभं a variant of उडुहिभं q. v.
 उडुओ i. 85 कृपादिखनकः, men who dig wells etc. [f. Dr. odde]
 उडुलो i. 91 उल्लासः, joy
 उडुलो i. 91 उल्लासः, joy [a variant of prec.]
 उडं i. 85 गम्भीरम्, deep.
 उडलं i. 129 मञ्चः, a bedstead; निकरः, a heap, collection.
 उण्णमो i. 88 समुन्नतः, high [f. उन्नम्]
 उण्णालिभं i. 136 रुशम्, lean, weak; उन्नमितम्, raised [cf. prec.]
 उण्णुइओ i. 132 हुङ्कारः, uttering a humming sound; गगनोन्मुखस्य शुनः शब्दः, the howl of a dog.
 उण्हिआ i. 88 रुसरा, a dish made of sesamum, rice and milk.
 उण्होदयभंडो i. 120 ध्रमरः, a bee.
 उत्तणो i. 131 गर्वितः, proud; अधिकगुणः, full of good qualities [f. उत्तल्प or उत्तप्त.]
 उत्तंपिओ i. 102 सिन्नः, distressed उत्तम्मिभं सिन्नमित्यन्ये. [f. rt. उत्तम्]
 उत्तम्मिभं cf. prec.
 उत्तरणवरंडिआ i. 122 उडुपः । समुद्रनयादौ जलतरणोपकरणं प्रवहणादि, a boat [f. उत्तरण-वरण्डक]

- उत्तलहओ i. 119 विटपः, a bush उत ओति ओत्तलहओ इत्यपि.
- उत्ताणपत्तयं i. 120 ऐरण्डम् । ऐरण्डस्येदमैरण्डम् । पत्रप्रायम्, of the castor-oil plant.
- उत्तालं i. 101 निरन्तरस्वररुदितम्, incessant weeping. [ts.]
- उत्ताहिओ i. 106 उत्क्षिप्तः, raised, thrown up.
- उत्तिरिविडी i. 122 ऊर्ध्वोर्ध्वम् । भाण्डादेः स्थापनम्, one above the other.
- उत्तुणो i. 99 दृप्तः, proud (Tr. उद्धणो [f. उद्धन])
- उत्तुरिद्धी i. 99 दृप्तः, proud. गर्व इत्यन्ये, pride.
- उत्तुहिअं i. 105 उत्स्रोदितम्, broken (Dp. उड्डिहिअं=उत्क्षिप्तं; but Hc. says तकारसंयोगस्थाने डकारसंयोगं केचित्पठन्ति । स च लिपिभ्रम एव).
- उत्तूहो i. 94 अतटः कूपः, a steep well.
- उत्थग्घो i. 93 संमर्दः, crowd. [f. उत्-स्थग्]
- उत्थलिअं i. 107 गृहम्, a house. उन्मुसगतमित्यन्ये, moved towards. (Hc. Gr. iv. 174 = उच्छलितम्. cf. उत्थल^० in the index to verbal substitutes.) [f. उत्-स्थल]
- उत्थलपत्थला i. 122 पार्श्वद्वयेन परिवर्तनम्, turning on the sides. उत ओति ओत्थलपत्थला इत्यपि. [f. उत्स्थलप्रस्थला].
- उत्थला i. 93 परिवर्तनम्, turning round [cf. prec.]
- उद्धं i. 123 जलमानुषम्, the humanity of water; ककुदम्, the hump.
- उद्धरिअं i. 100 उत्खातम्, dug up. [f. उत्-दारित].
- उद्धाणा i. 87 जुल्ली, the fireplace.
- उद्धामो i. 126 सङ्घातः, a collection; स्थपुटः । विषमोन्नतप्रदेशः, unevenly raised. [ts.]
- उद्धिसिअं i. 109 उत्प्रेक्षितम्, conjectured [f. उत्-दिश]

- उद्धेही i. 93 उपदेहिका, a minor body (which grows on the diseased parts of the body) [f. उपदेह]
- उद्धच्छविअं i. 119 सज्जितम्, made ready.
- उद्धच्छवी i. 114 विसंवादितः, inconsistent.
- उद्धच्छिअं i. 111 निषिद्धम्, forbidden
- उद्धत्थो i. 96 विप्रलब्धः, disappointed (Tr. उद्धच्छो, as all Mss of Hc. Dnm.) [f. वृधा-अर्थ]
- उद्धरणं i. 106 उच्छिष्टम्, leavings.
- उद्धवओ i. 106 उत्क्षिप्तः, raised, thrown up. [f. ऊर्ध्व]
- उद्धविअं i. 107 अर्घितम्, made valuable or venerable. [f. ऊर्ध्व.]
- उद्धाओ i. 124 विषमोन्नतप्रदेशः, unevenly high place; श्रान्तः, tired; संघातः, a collection.
- उंदुरओ i. 105 दीर्घमहः, a long day.
- उप्पंको i. 130 पङ्कः, mud. उच्छयः, height. समूहः, a collection. बहलम्, abundant [ts.]
- उप्पिगालिआ i. 118 करोत्सङ्गः, interior or inner surface of the hand.
- उप्पिजलं i. 135 सुरतम्, sexual intercourse. रजः, pollen. अकीर्तिः, infamy. [f. पिञ्जर].
- उप्पित्थं i. 129 त्रस्तम्, frightened. कुपितम्, angry. विधुरम्, distressed, deprived of.
- उप्पीलो i. 126 संघातः, a collection. स्थपुटः । विषमोन्नतप्रदेशः, unevenly raised. [f. उत्-पीड् or -पिण्ड्]
- उप्पेहडं i. 116 उद्भटः, excellent. (Hc. Gr. ii. 174 calls this a भाषाशब्द)
- उप्पंदोलो i. 102 चलः, moving, unsteady. [cogn. with स्पन्द.]
- उप्फालो i. 90 दुर्जनः, a wicked person.
- उप्फुकिआ i. 114 रजकी, a washerwoman
- उप्फुडिअं i. 113 आस्तृतम्, spread.

- उष्कुण्णं i. 92 आपूर्णम्, filled. [probably a variant of अष्कुण्णं q. v.]
 उफेसो i. 94 त्रासः, fear. अपवादाथोऽप्ययं लक्ष्येषु दृश्यते, censure [prob. f. फेसो q. v. although Hc. Dnm. i. 95 contradicts it.]
 उफोओ i. 91 उद्गमः, rising. [cogn. with स्फोट !]
 उच्चिवं i. 127 खिन्नम्, distressed. शून्यम्, empty. भीतम्, frightened. उद्भटम्, excellent. क्रान्तम्, gone. प्रकटवेपम्, undisguised appearance. [f. उत्-चिम्ब]
 उच्चिबलं i. 111 कलुषजलम्, turbid water. (Dp. Pl. 89 उच्चिबलयं) [as prec.]
 उच्चुक्कं i. 128 प्रलपितम्, prattle. सङ्कटम्, difficulty. बलात्कारः, violence. (Tr. assigns only the first sense).
 उच्चूरो i. 126 अधिकः, more or greater, abundant. सङ्घातः, a collection. स्थपुटः । विषमोन्नतप्रदेशः, unevenly raised. [f. Dr. ubbu ?]
 उच्चगो i. 95 गुण्ठितः, covered
 उच्चंतो i. 95 ग्लानः, weary.
 उच्चआओ i. 96 शान्तः, tranquil [f. भाव !]
 उच्चालणं i. 103 शूर्पादिनोत्पवनम्, winnowing. अपूर्वमिति केचित्, strange. उत ओति ओच्चालणं इत्यपि. [f. उच्चालन !] (Tr. Gr. = पूर्णम्)
 उच्चामुअं i. 110 गतशोभम्, devoid of beauty or grace.
 उच्चुआणं i. 105 यद्गन्वादिना तप्तं दुग्धादि भाजनादुच्चलति, overflow of milk etc. when heated.
 उच्चुगो i. 102 चलः, moving, unsteady.
 उच्चरं i. 90 बहु, much.
 उच्चरउक्कं i. 119 अभूताभ्युदयः, unreal fortune.
 उच्चि i. 86 बन्धनम्, a bond.
 उच्चि i. 86 पक्कगोधूमः, (ripe) wheat.

- उम्मइअं i. 102 मूढम्, stupid, silly or confounded.
 उम्मच्छं i. 125 असम्बद्धम्, unconnected भङ्गमिभणितम्, periphrasis. क्रोधः, anger.
 उम्मच्छविअं i. 116 उद्भटम्, excellent.
 उम्मच्छिअं i. 137 रुषितम्, enraged. आकुलम्, agitated.
 उम्महु i. 97 बलात्कारः violence. [f. उत्-मर्द्]
 उम्मंडं i. 124 हठः, violence उद्भूतम्, raised.
 उम्मत्तो i. 89 धत्तूरः, the thorn-apple. एरण्ड इत्यन्ये, the castor-oil plant [f. Dr. ummetta; उम्मत्त is also used in this sense.]
 उम्मत्थं i. 93 अधोमुखम्, with the face downwards विपरीतमिति यावत्, opposite, reverse. (Dp. Pl. ओम्मत्थं) [f. अवमस्त]
 उम्मरिअं i. 100 उत्खानम्, dug up.
 उम्मरो i. 95 गृहदेहली, the threshold of a house [f. Tam. ummārapadi.]
 उम्मलं i. 91 स्त्यानम्, thick.
 उम्मल्ला i. 94 तृष्णा, thirst.
 उम्मल्लो i. 131 नृपः, a king; मेघः, a cloud; पीवरः, fat. बलात्कार इति केचित्, violence. [f. उत्-मल्ल]
 उम्मल्लो i. 99 दप्तः, proud. [f. उन्नतम्]
 उम्हाविअं i. 117 सुरतम्, sexual intercourse.
 उरं i. 86 आरम्भः, beginning.
 उरत्तं i. 90 स्फाटितम्, burst.
 उररी i. 88 पशुः, an animal.
 उरुपुल्लो i. 134 अपूपः, a cake of flour mixed with sugar. धान्यमिश्रा, a mixture of rice and pulse, a medley (as of various grains)
 उरि मि i. 108 प्रेरितम्, instigated.

उरुसोहं i. 108 प्रेरितम्, instigated.
 उलिअं i. 88 निकृणिताक्षम्, closed eyes.
 उलितं i. 89 उच्चस्थितः कूपः, a well in a high place.
 उलुउंडिअं i. 119 प्रलुठितम्, rolled. विरोचितमिति यावत्, purged.
 उलुकसिअं i. 115 पुलकितम्, thrilled with joy.
 उलुसंडो i. 107 उल्मुकम्, a firebrand.
 उलुकुण्डिअं i. 138 विनिपातितम्, thrown down, killed; प्रशान्तम्, calm, tranquil.
 उलुहंतो i. 109 काकः, a crow [f. उलूक-हन्तृ]
 उलुहलिओ i. 117 तृप्तिरहितः । यः कदापि तृप्तिं न जानाति, dissatisfied, one who is never satisfied with anything.
 उल्लरयं i. 110 कपर्दाभरणम्, an ornament made of cowries.
 उल्लिअं i. 104 शिथिलस्थिति, loose or severed condition.
 उल्लसिअं i. 115 पुलकितम्, thrilled with joy [f. उल्लसित]
 उल्ली i. 87 चुल्ली, the fireplace. [f. चुल्ली]
 उल्लुकं i. 92 तुटितम्, broken.
 उल्लुटं i. 89 मिथ्या, false.
 उल्लुण्डिअं i. 109 सञ्चूर्णितम्, ground. [f. उत्-लुट]
 उल्लुरुहो i. 105 लघुशंखः, a small conch-shell.
 उल्लूढो i. 100 आरूढः, mounted. अङ्कुरित इत्यन्ये, sprouted. (Hc. Gr. iv. 259 उल्लुहइ = निःसरति) [f. उत्-रूढ.]
 उल्लेवओ cf. foll.
 उल्लेवो i. 102 हासः, laugh. स्वार्थे के उल्लेवओ इत्यपि.
 उल्लेहडो i. 104 लंपटः, a libertine. [f. उत्-लिह]
 उल्लोचो i. 98 वितानम्, a canopy. [ts.]

उल्लोहो i. 99 शत्रुः, an enemy [ts.]
 उल्लसिअं i. 116 उद्भूतः, excellent. [f. उल्लसित ?]
 उवउज्जो i. 108 उपकारः, help, favour. [f. उपरु.]
 उवएइआ i. 118 मद्यपरिवेषणभाण्डम्, a pot for serving wine.
 उवकयं i. 119 सज्जितम्, made ready. कप्रत्यये उवकयं इत्यन्ये. [f. उपरुत]
 उवकसिओ i. 138 संनिहितः, placed near; परिसेवितः, served; सर्जितः, acquired.
 उवजंगलं i. 116 दीर्घम्, long.
 उवदीवं i. 106 अन्यद्वीपम्, a different part of the world. [f. उप-दीप]
 उवलभत्ता i. 120 वलयानि, rings.
 उवलयभग्गा i. 120 वलयानि, rings.
 उवललयं i. 117 सुरतम्, sexual intercourse.
 उवलुअं i. 107 सलज्जम्, bashfully.
 उवसग्गो i. 113 मंदः, slow. [f. उप-सृ]
 उवसेरं i. 104 रतियोग्यम्, fit for enjoyment.
 उविअं i. 89 शीघ्रम्, soon.
 उव्वटं cf. foll.
 उव्वत्तं i. 129 नीरागम्, without colour or affection; गलितम्, dropped down
 उव्वटं दान्तामिति केचित्. [f. उत्-वृत्]
 उव्वरिअं i. 132 अधिकम्, more, abundant, अनीप्सितम्, undesired; निश्चितम्, settled; तापः, heat; अगणितम्, uncounted. [as prec.]
 उव्वरो i. 87 धर्मः, warmth.
 उव्वहणं i. 110 महानावेशः, a great passion or anger.
 उव्वा i. 87 धर्मः, warmth.
 उव्वाओ i. 102 सिन्नः, distressed. [f. उत्-वै] cf. Hc. Gr. iv. 240.
 उव्वाउलं i. 134 गीतम्, sung, a song; उपवनम्, a garden.

- उवाहुअं i. 133 पराङ्मुखसुरतम्, sexual intercourse with the faces averted; निर्मयादिसुरतम्, indecorous sexual union.
- उवाहं i. 129 विस्तीर्णम्, extensive; गत-दुःखम्, free from sorrow. केचिद्विपूर्वमेनं पठन्ति विउवाहं इति.
- उवाहो i. 106 उक्षिप्तः, raised, thrown up. [f. उत्-वह्]
- उवाहुलं i. 136 औत्सुक्यं, eagerness; द्वेष्यम्, hateful. [f. उत्-व्याकुल ?]
- उवाहो i. 87 धर्मः, warmth.
- उव्विडिमो i. 134 अधिकप्रमाणः, great in size; विमुक्तमयादः, indecorous.
- उव्वीहं i. 100 उत्खातम्, dug up.
- उव्वुण्णं i. 123 उद्विग्नम्, afflicted; उत्सिक्तम्, sprinkled. उद्भटम्, excellent. शून्यम्, empty. [f. उद्विग्न]
- उव्वेत्तालं i. 101 निरन्तरस्वरुदितम्, incessant weeping
- उसनसेणो i. 118 बलभद्रः, Balarāma. [f. वृषण = strong ?]
- उसीरं i. 94 विसम्, the fibrous stalk of a lotus.
- उसुओ i. 89 दूषणम्, censure.
- ऊ**
- ऊआ i. 139 यूका, a louse [f. यूका]
- ऊणदिअं i. 141 आनन्दितम्, rejoiced [f. आनन्दित]
- ऊमुत्तिअं i. 142 उभयपार्श्वघातः, struck on both sides.
- ऊरणी i. 140 उरभः, a ram. [f. ऊर्णा]
- ऊरो i. 143 ग्रामः, a village; संघः, a collection [f. Dr. ūru]
- ऊलो i. 139 गतिभङ्गः, stoppage.
- ऊसअं i. 140 उपधानम्. शयने मस्तकोत्तम्भनाय यन्निवेश्यते, a pillow.
- ऊसणं i. 139 रणरणकः, Cupid, the god of love.

- ऊसत्थो i. 143 जृम्भितं, yawning; आकुलः, agitated. [f. अस्वस्थ]
- ऊसलं i. 140 पौनम्, fat, stout
- ऊसलिअं i. 141 सरोमाश्रम्, thrilled with joy or horripilated [f. उल्लसित, cf. Hc. Gr. iv. 202]
- ऊसविअं i. 143 उद्भ्रान्तम्, bewildered; ऊर्ध्वारुतम्, raised [f. उत्-अपयति]
- ऊसाअंतो i. 141 खेदे सति शिथिलः, broken down with sorrow.
- ऊसाइअं i. 141 विक्षिप्तम्, scattered. उक्षिप्तमिति धनपालः raised, thrown up.
- ऊसारो i. 140 गर्तविशेषः, a pit. [a variant of कूसार q. v.]
- ऊसुद्धिअं i. 142 विमुक्तम् released [f. उत्-शुष्क]
- ऊसुंभिअं i. 142 रुदगलं रोदनम्, low weeping [f. उत्-सुम्भ]
- ऊसुरुसुंभिअं i. 142 रुदगलं रोदनम्, low weeping [cogn. with prec. q. v.]
- ऊहटं i. 140 उपहसितम्, ridicule. [f. उपहस् ?]
- ए**
- एकघरिहो i. 146 देवरः, a husband's brother. [f. एक-गृह]
- एकगं i. 144 चन्दनम्, sandal. [f. एक-अङ्ग]
- एकण्डो i. 145 कथकः, a story-teller. [f. एक-नट]
- एकमुहो i. 148 निर्धर्मः, unrighteous. दरिद्रः, poor. प्रियः, dear. [f. एक-मुह]
- एकलपुडिगं i. 147 विरलविन्दुवर्षः, a shower of rain. [एक-स्फुल ?]
- एकसाहिहो i. 146 एकस्थानवासी, dwelling at the same place.
- एकसिचली i. 146 शालमलीपुष्पैर्नैवफलिका, the form of a woman made of silk-cotton flowers.
- एकैकम् i. 145 अन्योन्यम्, mutually. [f. एक-एक]

- एको i. 144 स्नेहपरः, friendly. [f. एक]
 एणुवासिओ i. 147 भेकः, a frog.
 एत्तोत्तं i. 144 एतत्प्रभृति, from now.
 [cogn. with एतत्प्रभृति]
 एमाणो i. 144 प्रविशन्, entering.
 एमिणिआ i. 145 यस्याः स्त्रियाः सूत्रेण शरीर-
 प्रमाणं गृहीत्वा दिक्षु प्रक्षिप्यते (कस्मिंश्चिद्देश
 आचारविशेषे) सा, a woman the mea-
 sure of whose body is thrown in
 all directions.
 एराणी i. 147 इन्द्राणी, the wife of Indra;
 इन्द्राणीव्रतस्था स्त्री, a woman, engaged
 in an act of devotion, entitled
 Indrānī. [a variant of अइराणी q. v.]
 एलविलो i. 148 आढ्यः, rich; वृषभः, a bull.
 [f. ऐलविल or ts.]
 एलो i. 144 कुशलः, clever.

ओ

- ओअं i. 149 वार्ता, news.
 ओअग्निअं i. 172 अभिभूतम्, defeated;
 केशादीनां पुञ्जीकरणम्, collection of hair
 (into a braid).
 ओअग्निअं i. 162 घ्रातम्, smelled. [f.
 अव-आघ्रात]
 ओअंको i. 154 गर्जितम्, thunder.
 ओअल्लो i. 165 पर्यस्तः, scattered over,
 कम्पः, shaking; गोवाटः, a cowpen;
 लम्बमानः, hanging. [f. अपचाल]
 ओआअवो i. 162 अस्तसमयः, evening.
 [f. अपातपः]
 ओआओ i. 166 ग्रामाधीशः, the headman
 of a village; अपहृतः, taken away;
 आज्ञा, order. हस्त्यादीनां बन्धनार्थं खातम्,
 a pit for catching elephants. (Dp.
 Pl. 203 उवओ)
 ओआली i. 164 खड्गदोषः, a defect in a
 sword; पङ्क्तिः, a row.
 ओआलो i. 151 अल्पं स्रोतः, a brook.

- ओआवलो i. 161 बालातपः, morning sun.
 ओइत्तं i. 155 परिधानम्, a garment.
 ओइत्तणं i. 155 परिधानम्, a garment. [a
 variant of prec.]
 ओइल्लं i. 158 आरूढम्, mounted.
 ओक्कणी i. 159 यूका, a louse.
 ओक्किअं i. 151 उपितम्, habitation. वान्त-
 मित्यन्ये, vomited.
 ओक्कंडिअं, a variant of उक्कंडिअं q. v.
 ओक्किण्णं, a variant of उक्किण्णं q. v.
 ओग लो i. 151 अल्पं स्रोतः, a brook. [f.
 उद्गार]
 ओग्गिओ i. 158 अभिभूतः, defeated.
 ओग्गीओ i. 149 नीहारः, mist, fog.
 ओघसरो i. 170 अनर्थः, evil, misfortune.
 गृहवारिप्रवाहः, sewage of a house.
 ओचुल्लं i. 153 चुल्लयेकदेशः, a part of the
 fire-place. [f. अव-चुल्ली !]
 ओचेल्लरं, a variant of उचेल्लरं, q. v.
 ओच्छट्टो, a variant of उच्छट्टो, q. v.
 ओच्छत्तं i. 152 दन्तधावनम्, cleaning the
 teeth.
 ओच्छिअं i. 150 केशविवरणम्, displaying
 the hair.
 ओज्जल्लो i. 154 बलवान्, strong. [f.
 उज्ज्वल]
 ओज्जाओ i. 154 गर्जितम्, thunder.
 ओज्जं i. 148 अचोक्षम्, impure, unclean
 [f. अवध्य.]
 ओज्जमणं, a variant of उज्जमणं, q. v.
 ओज्जरिअं, a variant of उज्जरिअं q. v.
 ओज्जरी i. 157 अन्त्रावरणम्, the intes-
 tines.
 ओज्जायं i. 159 अन्वं प्रेष्य यत्करेण गृहीतम्,
 anything first offered to another
 and then grasped with the hand.
 ओड्डुं i. 156 रक्कम्, attached [f. अव-
 दग्ध]

- ओड्डणं i. 155 उत्तरीयम्, an upper garment.
- ओणिब्बो i. 151 वल्मीकः । पिपीलिकोत्खातो मृदाशिः, an anthill.
- ओणीवी i. 150 नीत्रम्, the eaves.
- ओणुणओ i. 158 अभिभूतः, defeated [f. अप-अनुनय]
- ओडलं i. 150 केशगुष्को धम्मिल्लपायः, braided hair.
- ओत्तलहओ, a variant of उत्तलहओ q. v.
- ओत्थओ i. 151 अवसन्नः, ended; ओत्थअं पिहितमित्यन्वे, covered.
- ओत्थरिओ i. 169 आक्रान्तः, seized. आक्रममाणः, seizing.
- ओत्थरो i. 150 उत्साहः, effort, exertion.
- ओत्थल्लपत्थल्ला, a variant of उत्थल्लपत्थल्ला, q. v.
- ओद्धुपिअं i. 171 आक्रान्तम्, seized; नष्टम्, lost.
- ओप्पा i. 148 शाणादिना मण्ण्यादेर्माज्जनम्, cleaning or polishing a precious stone with a touchstone [f. Can. oppu]
- ओब्भालणं, a variant of उद्भालणं q. v.
- ओगं i. 149 चारु, lovely [f. अपर]
- ओरत्तो i. 165 विदारितः, split. गर्विष्ठः, proud. कुसुम्भरक्तः, coloured with safflower. [f. अप-रक्त]
- ओरं पिअं i. 171 आक्रान्तम्, seized; नष्टम्, lost. (Dp. Pl. 198 = ओरत्तं i. e. विदारितम्.)
- ओरल्ली i. 154 दीर्घमधुरध्वनिः, a long and sweet sound. (Dp. Pl. 204 ओरिल्लं)
- ओरिल्लो i. 155 अचिरकालः, a short period.
- ओरुजं i. 156 नास्तीति भणितगर्भां क्रीडा, a gesture expressive of negation.
- ओलअणी i. 160 नववधूः, a bride (Tr. adds दयितीभूतायां च)
- ओलइअं i. 162 अङ्गे पिनद्धम्, put on or worn on the body.
- ओलइणी i. 160 दयितिभूता, beloved woman.
- ओलओ i. 160 श्वेनपक्षी, a hawk, falcon. अपलाप इत्यन्वे, concealment.
- ओलत्थो i. 156 विदारितः split.
- ओलावओ i. 160 श्वेनपक्षी, a hawk, falcon.
- ओलित्ती i. 159 खड्गादिदोषः, defect in a sword etc.
- ओलिप्पं i. 153 हासः laughter. [f. अवलिप्त]
- ओलिप्पंती i. 159 खड्गादिदोषः, a defect in a sword etc.
- ओलिंभा i. 153 उपदेहिका, a minor body (which grows on the diseased parts of the body)
- ओली i. 148 कुलपरिपाटी, a family custom [f. आवलि]
- ओलुग्गो i. 164 सेवकः, a servant; निश्छायः, devoid of lustre; निःस्थामा, powerless, feeble. [f. अवरुग्ण].
- ओलुंकी i. 153 छन्नरमणम् । नंघ्रा यत्र शिशवः क्रीडन्ति । चक्षुःस्थगनक्रीडेति केचित्, the play of hide and seek.
- ओलुट्टं i. 164 अघटमानम्, impossible, cannot be effected; मिथ्या, false.
- ओलुंपओ i. 163 नापिकाहस्तः, a go-between.
- ओलेहडो i. 172 अन्यासक्तः, attached to another (woman); तृष्णापरः, greedy; प्रवृद्धः, full-grown.
- ओलुणी i. 154 मार्जिता, curds with sugar and spices.
- ओल्लुरिओ i. 163 सुप्तः, slept.
- ओवं i. 149 गजादेर्वन्धनार्थं खातम्, a pit for catching elephants etc (Dp. Pl. उवओ)
- ओवट्ठिअं i. 162 चाटु, pleasing, agreeable.
- ओवट्ठो i. 152 मेघजलसेकः, a shower of rain.

ओवट्टी i. 151 परिधानैकदेशः, a part of a garment esp. the knot.

ओवरओ cf. foll.

ओवरो i. 157 निकरः, a heap, collection.

ओवसेरं i. 173 चन्दनम्, sandal; रतिद्योग्यम्, fit for enjoyment.

ओविअं i. 167 आरोपितम्, raised; रुदितम्, weeping; चाटु, pleasing; मुक्तम्, released; हृतम्, taken away.

ओसर्का i. 149 अपसृतः, gone away. [f. अप-सक्त !]

ओसणं i. 155 उद्वेगः, agitation.

ओसण्णं i. 156 चूटितम्, broken [f. अवसन्न]

ओसरीअं i. 171 अधोमुखम्, with the face downwards; अक्षिनिक्कोचः, contraction of the eye; आकीर्णम्, scattered. [f. अप-सृ or उप-सृ ?]

ओसरिआ i. 161 अलिन्दः, a terrace before a house-door. [f. अप-सृ]

ओसव्विअं i. 168 गतशोभम्, devoid of beauty or grace; अवसादः, fainting.

ओसा i. 164 निशाजलम्, dew; हिमम्, frost, snow.

ओसायंतो i. 170 जृम्भालसः, idle and yawning. सीदन्, sinking down; सवेदनः, suffering from agony.

ओसाओ i. 152 प्रहारपीडा, pain of blows.

ओसाणिहाणं i. 163 विधिवदनुष्ठितम्, performed according to law.

ओसारो i. 149 गोवाटः, a cowpen.

ओसिओ i. 150. अवलः, weak. [f. अप-थि-क].

ओसिक्खिअं i. 173 गतिव्याघातः, stoppage or obstruction; अरतिनिहितम्, placed in anxiety.

ओसिंघिअं i. 162 घ्रातम्, smelled.

ओसित्तं i. 158 उपालिप्तम्, anointed. [f. अवसिक्त]

ओसीओ i. 158 अधोमुखः, with the face downwards.

ओसीसं i. 152 अपवृत्तम्, turned away. [f. उत्-शीर्ष !]

ओसुंसिअं i. 161 उत्प्रेक्षितम्, conjectured. [cogn. with शंक !]

ओसुदं i. 157 विनिपतितम्, fallen down. (Dp. Pl. 194 ओसदं=पातितम्).

ओहंसो i. 168 चन्दनम्, sandal; चन्दनघर्षण-शिला, a stone for preparing sandal-paste.

ओहंको i. 153 हासः, laughter.

ओहट्ठिअं i. 159 अन्यं प्रेयं यत्करेण गृहीतम्, anything grasped with the hand having first offered it to another. [as foll.]

ओहट्ठो i. 166 अपसृतः, gone away; अवगुण्ठनम्, a veil; नीवी, the knot of the lower garment. [f. अप-हृ]

ओहट्ठो i. 153 हासः, laughter. [f. अव-हस !]

ओहडणी i. 160 फलहकार्गला, a wooden bolt.

ओहत्तो i. 156 अवनतः bent down. [f. अव-हत]

ओहरणं i. 174 विनिपातनम्, throwing down. असम्भवतोऽप्यर्थस्य संभावनम्, fancying an impossible thing.

ओहरिसो i. 169 घ्रातः, smelled; चन्दनघर्षण-शिला, a stone for preparing sandal-paste.

ओहसिअं i. 173 वस्त्रम्, a cloth; धूतम्, shaken.

ओहाइओ i. 158 अधोमुखः, with the face downwards.

ओहाडणी i. 161 पिधानी, a lid.

ओहारो i. 167 कच्छपः, a tortoise; नयादी-नामन्तद्वीपम्, an island in a river; अंशः, a portion.

ओहित्यं i. 168 विषादः, sorrow; रमतः, haste; विचारितम्, thought or considered.

ओहीरिअं i. 163 उद्गीतम्, sung aloud. अवसन्नमित्यन्ये, sunk down.

ओहुओ i. 158 अभिभूतः, defeated [अप-हृत]

ओहुडं i. 157 विफलम्, fruitless.

ओहुरं i. 157 सिन्नम्, distressed; अवनतं सस्तं चेत्यवन्तिसुन्दरी, bent down, dropped down.

क

कइअंकसई ii. 13 निकरः, a heap, collection.

कइअंको ii. 13 निकरः, a heap, collection. [a variant of prec.]

कइउलं ii. 21 स्तोकम्, a little.

कइलवइलो ii. 25 स्वच्छन्दचारी वृषभः, a bull roaming at will.

कउअं ii. 56 प्रधानम्, chief; चिह्नम्, a mark

कउलं ii. 7 करीषम् । तच्च गोमयखण्डं तच्चूर्णं च, (a lump of) dried cowdung (or its powder).

कउहं ii. 5 नित्यम्, daily.

ककसारो ii. 14 दध्योदनः, boiled rice mixed with curds and spiced.

ककसो ii. 14 दध्योदनः, boiled rice mixed with curds and spiced [a variant of prec.]

ककड़ो ii. 5 रुकलासः, a chameleon.

ककसडंगी ii. 19 सखी, a female friend.

ककसडो ii. 11 पीनः, fat, stout. [f. कर्कश]

कग्याडो ii. 53 अपामार्गः a kind of plant, Achyranthes Aspera; किलाटः, coagulated milk.

कग्यायलो ii. 22 किलाटः, क्षीरविकारः, coagulated milk.

कंकेली ii. 12 अशोकवृक्षः, Jonesia Asoka. [ts.]

कंकोडं ii. 7 (कंकोलम्?) a kind of plant.

कचं ii. 2 कार्यम्, work. [f. कृत्य]

कच्छरो ii. 2 पङ्कः, mud [a variant of कस्तो q. v.]

कच्छुरिअं ii. 16 ईर्षितम्, envied.

कच्छुरी ii. 11 कपिकच्छूः, a kind of plant, forget-me-not [f. कच्छु of कपिकच्छु!]

कज्जउडो ii. 17 अनर्थः, evil, misfortune.

कज्जवो ii. 11 तृणायुत्तरः, a stack of grass, etc. विष्टेत्यन्ये, excrement.

कज्जालं ii. 8 शेवालः, moss.

कंची ii. 1 मुसलमुखे लोहवलयम्, the metal ring at the end of a wooden pestle. [Tel. kañchu.]

कटारी ii. 4 क्षुरिका, a knife. [f. Dr. ka-(t)thāri or rt. कृत् or कटार.]

कटिओ cf. कंठिओ.

कडअली ii. 15 कण्ठः, the neck.

कडअलो ii. 15 दौवारिकः, a door-keeper [a variant of कडइलो]

कडइओ ii. 22 स्थपतिः, a chief, king.

कडइलो ii. 15 दौवारिक, a door-keeper. [a variant of कडअलो]

कडच्छू ii. 7 अयोद्वी, an iron spoon. (Dh. Pl. 231 कडुच्छुओ)

कडतला ii. 19 वक्रमेकधारं लोहायुधम्, a sickle.

कडंतं ii. 56 मूलकशाकम्, a radish, an esculent root; मुसलम्, a pestle used for cleaning rice.

कडंतरं ii. 16 जीर्णशूर्पायुपकरणम्, worn out utensils.

कडंतरिअं ii. 20 दारितम्, torn, rent. [cogn. with prec.]

कडप्पो ii. 13 निकरः, a heap, collection वस्त्रैकदेश इति केचित्, a part of a garment. [f. कलाप and कर्पट]

कडंभुअं ii. 20 कुटकंठः। कुटस्यैव कण्ठो यस्य सः
कुम्भग्रीवाख्यो भाण्डविशेषः, a kind of pot
घटस्यैव कण्ठः इति शीलाङ्कः, the neck of
a pot.

कडसी ii. 6 श्मशानम्, a cremation ground.
कडारं ii. 10 नालिकेरम्, a cocoanut.

कडाहपल्हत्थिअं ii. 25 पार्श्वद्वयापवृत्तम्, turn-
ing on the sides.

कडिखंभो ii. 17 कटीन्यस्तो हस्तः, the hand
placed on the hips. कट्याघात इति
केचित्, striking on the hips. [f. कटिस्त्वम्]

कडिहं ii. 52 निश्छिद्रम्, without holes;
कटीवस्त्रम्, a lower garment; दौवारिकः,
a door-keeper; शत्रुः, an enemy;
आशीः, a benediction; गहनम्, dense,
thick; वनम्, a forest. [f. कटि]

कडुआलो ii. 57 घण्टा, a bell; लघुमत्स्यः, a
small fish.

कडो ii. 51 क्षीणः, thin, emaciated; मृतः,
dead.

कणइअं ii. 57 आर्द्रम्, wet; कृतम्, done; चित्रि-
तम्, spotted; कणाकीर्णम्, overspread
with grain [f. कण]

कणइहो ii. 21 शुकः, a parrot. [cogn with
the foll.]

कणई ii. 5 लता, a creeper [f. कन्]

कणओ ii. 56 कुसुमावचयः, gathering flow-
ers; इणुः, an arrow [f. कन्]

कणयंदी, a variant of कलयंदी; q. v.

कणिआरिअं ii. 24 काणाक्षिरष्टम्, looked a-
skance.

कणिसं ii. 6 किंशारुः, a heron.

कणोड्डिआ ii. 21 गुञ्जा, the Guñja berry.

कणोवअं ii. 16 उष्णोदकम्; उदकमुपलक्षणम्।
तेन घृततैलाद्यप्युष्णं, hot water, ghee,
oil etc. [cogn. with कवोष्ण]

कंटउच्ची ii. 17 कण्टकप्रोतः, pierced with
thorns [cogn. with कण्टक ?]

कंटाली ii. 4 कण्टकारिका, Solanum
Jacquini.

कंटोलं ii. 7 कंकोडं q. v. (Dp. Pl. 148
कंटुलं)

कंटकुंची ii. 18 ब्रह्मादीनां कण्ठे निबद्धो ग्रन्थिः;
a knot of cloth etc. round the
neck कण्ठे समुत्तुङ्गो नाडिमन्थिरित्यन्ये, the
Adam's apple

कण्टमहं ii. 20 मृतप्रवहणम्। येन मृतकमुह्यते, a
vehicle for carrying corpses. सामा-
न्येन चानपात्रमिति केचित्, a ship.

कण्ठिओ ii. 15 दौवारिकः, a door-keeper
अत्र टकारयुक्तं ठकारं केचित्पठन्ति.

कण्ठदीणारो ii. 24 वृत्तिविवरम् a hole, an
opening in a fence

कण्ठो ii. 51 सुकरः, a pig; मर्यादा, limit.

कण्डपडवा ii. 25 यवनिका, a curtain [cogn.
with पट]

कण्डूरो ii. 9 बकः, a crane.

कण्डो ii. 51 दुर्बलः, weak; विपन्नः, dead;
फेनः foam. (Tr. कुंदो)

कण्णच्छुरी ii. 19 गृहगोधा, a small house-
lizard.

कण्णंवालं ii. 23 कर्णस्याभरणं कुण्डलादि, an
ear-ornament. [f. कर्ण + Dr. vāl ?]

कण्णस्सरिअं ii. 24 काणाक्षिरष्टम्, looked a-
skance. कण्णोस्सरिअं इत्यन्ये. [f कर्ण-उत्स]

कण्णाआसं ii. 23 कर्णस्याभरणं कुण्डलादि, an
ear-ornament [f कर्ण-आयास]

कण्णाइंधणं ii. 23 कर्णस्याभरणं कुण्डलादि,
an ear-ornament [f. कर्ण-आचिह्न ?]

कण्णासो ii. 14 पर्यन्तः, border.

कण्णोच्छडिआ ii. 22 दत्तकर्णा । या भाषणार्थं
परवाक्यं गृह्णाति, overhearing

कण्णोड्डिआ ii. 20 नीरङ्गिका, a veil

कण्णोदत्ती ii. 22 दत्तकर्णा । या भाषणार्थं पर-
वाक्यं गृह्णाति, overhearing

कण्णोल्ली ii. 57 चञ्जुः, beak; अवतंसः, an
ear-ornament [f कर्णावालि or कर्णालि]

- कण्णोस्सरिअं, a variant of कण्णस्सरिअं, q. v.
- कतवारो ii. 11 तृणायुत्तरः, a stack of grass etc.
- कत्ता ii. 1 अन्धिकायूतकपर्दिक्का, a cowrie used in gambling.
- कह्मिओ ii. 15 महिप्पः, a buffalo. [f. कर्दमित].
- कंतू ii. 1 कामः, Cupid, the God of love. [f. कान्त].
- कंदलं ii. 4 कपालम्, the skull.
- कंदी ii. 1 मूलकशाकम्, a radish, an esculent root. [f. Tel. kanda]
- कंदो ii. 51 दृढः, strong; मत्तः, intoxicated; स्तग्नेस्पीत्यन्ये, the act of scattering.
- कंदोहं ii. 9 नीलोत्पलम्, a blue lotus. [f. कन्द-उट्ट or उत्थ, or ts.] (Hc. Gr. ii. 174 कंदुहं = उत्पलम्)
- कप्परिअं ii. 20 दारितम्, torn, rent. [f. सर्पर ?]
- कफाडो ii. 7 गुहा, a cave. [f. क-स्फाट]
- कमदो ii. 55 दधिकलशी, a jar to hold curds; पिठरम्, a pot; हलभृत्. Balarāma; मुखम्, mouth, face. [f. कमठ]
- कमणी ii. 8 निःश्रेणिः, a ladder [f. क्रम]
- कमलो ii. 54 पिठरः a pot; पटहः, a drum; मुखम्, mouth, face; हरिणः, a deer. [f. कमठ, thro' कमठ; also ts.]
- कमिओ ii. 3 उपसर्पितः, approached.
- कंपडो ii. 7 पथिकः, a traveller.
- कंबरो ii. 13 विज्ञानम्, wisdom.
- कम्हिओ ii. 8 मालिकः, a florist.
- कयलं ii. 4 अलिअरः, a water-jar.
- कयारो ii. 11 तृणायुत्तरः, a stack of grass.
- करयडी, a variant of foll.
- करयरी ii. 16 स्थूलवस्त्रम्, a coarse cloth. केचिदन्त्यरेफस्थाने उकारं पठन्ति.
- करइली ii. 17 शुष्कवृक्षः, a withered tree.
- करकं ii. 55 भिक्षापात्रम्, a begging bowl; अशोकवृक्षः, Jonesia Asoka [ts.]
- करघायलो ii. 22 किलाटः। क्षीरविकारः, coagulated milk.
- करंजो ii. 8 शुष्का त्वक्, dry skin or bark.
- करडा ii. 55 लट्ठ, a sparrow.
- करडो ii. 55 व्याघ्रः, a tiger; कर्चुंगः, spotted, variegated. [f. Dr. karadi]
- करणी ii. 7 रूपम्। आकार इत्यर्थः form. [Hc. f. करण]
- कगमरी ii. 15 हठहता स्त्री, a woman abducted by force [f. कर-मृदित].
- करमो ii. 6 क्षीणः, thin, emaciated.
- करयंदी ii. 18 मल्लिका, a kind of jasmine.
- कराङ्गी ii. 18 शास्त्रमलितरुः, the silk-cotton tree. कारायणीति कश्चित्.
- कराली ii. 12 दन्तपवनकाष्ठम्, a tooth-brush. [f. Arabic khilāl]
- करिआ ii. 14 मद्यपरिवेषणभाण्डम्, a pot for serving wine [f. करक]
- करिलं ii. 10 वंशाङ्कुरः, a bamboo shoot. [f. करीर].
- करेडू ii. 5 रुक्लसः, a chameleon.
- करोडी ii. 3 कीटिकाभेदः, a kind of small worm.
- करोडो ii. 54 नालिकेरम्, the cocoanut; काकः, a crow; वृषभः, a bull.
- कलओ ii. 54 अर्जुनवृक्षः, Terminalia Arjuna; सुवर्णकारः, a goldsmith.
- कलंकवई ii. 24 वृत्तिः, an enclosure. [f. the foll.]
- कलंको ii. 8 वंशः, a bamboo.
- कलमो ii. 10 चौरः, a thief. [Hc. ts.]
- कलंबू ii. 3 नालिकाभिधाना वल्ली, the stalk of a lotus.
- कलयंदी ii. 58 पाटला, the red Lodhra;

- प्रसिद्धः, famous. केचित्पाटलायां कणयंदी-
त्याहुः.
- कलवू ii. 12 तुम्बीपात्रम्, a vessel made
out of gourd. [f. अलावू !]
- कलहं ii. 5 प्रत्याकारः । असिपरिवार इति यावत्,
a scabbard.
- कलिआ ii. 56 सखी, a female friend.
- कलिओ ii. 56 गर्वितः, proud; नकुलः, a
mongoose.
- कलिजं ii. 11 लघुदारु, a small piece of
wood [a variant of किलिचं]
- कलिमं ii. 9 नीलोत्पलम्, a blue lotus. [f.
क-ली]
- कली ii. 2 शत्रुः, an enemy. [ts.]
- कलेरो ii. 53 कङ्कालः, a skeleton; कगलः,
dreadful. [f. कराल]
- कल्लविमं ii. 18 नीमितम्, made wet. विस्ता-
रितमित्यन्ये, extended [f. Dr. kal.]
- कल्ला ii. 2 मद्यम्. liquor, wine. [f. Dr.
kal-lu; Hc. f. कल्या]
- कल्लोलो ii. 2 शत्रुः, an enemy. [ts.]
- कल्लोडी ii. 9 वत्सतरी, heifer.
- कल्लोडो ii. 9 वत्सतरः, a steer.
- कवयं ii. 3 भूमिच्छत्रम् । यद्वर्षासु प्ररोहति, a
mushroom.
- कवासो ii. 5 अर्धजङ्घा । मोचकमित्यर्थः, an
armour for the legs.
- कविडं ii. 9 गृहपश्चिमाङ्गणम्, the western
courtyard of a house.
- कविलो ii. 6 श्वा, a dog. [f. कपिल]
- कविसं ii. 2 कविसम्, liquor, wine.
[f. कपिश]
- कविता ii. 5 अर्धजङ्घा । मोचकमित्यर्थः, an
armour for the legs.
- कव्वाडो ii. 10 दक्षिणहस्तः, the right hand.
- कव्वालं ii. 52 कर्मस्थानम्, a place of busi-
ness. गृहम्, a house.
- कसई ii. 6 अरण्यचारीफलम्, a wild fruit.
- कसनसिओ ii. 23 बलभद्रः. Balarāma. [f.
रुण्ण-सित]
- कसरो ii. 4 अधमचलीवर्दः, a bull of the
lowest quality.
- कसव्वं ii. 53 स्तोकम्, a little आद्रम्, wet.
प्रचुरम्, abundant. वाष्पः, a tear.
- कसिआ ii. 6 अरण्यचारीफलम्, a wildfruit.
- कस्सयं ii. 12 प्राभृतम्, a present, gift.
- कस्सो ii. 2 पङ्कः, mud. [f. Dr. kasa,
kasavu]
- कहेडो ii. 13 तरुणः, a youth.
- काइणी ii. 21 गुञ्जा, the *Guñja* berry.
- काउल्लो ii. 9 वक्रः, a crane.
- काओ ii. 26 लक्ष्यम् । वेध्यमित्यर्थः, an aim,
anything aimed at. अन्ये तु लक्ष्य-
शब्देन यो येन गुणेन लक्ष्यते तमुपमानभूतं पदा-
र्थमाहुः, the standard of comparison,
that with which anything is
compared.
- काणच्छी ii. 24 काणाक्षिदृष्टम्, looked a-
skance [f. काणक्षि]
- काणत्थेवो ii. 29 विरलाम्बुकणवृष्टिः, a shower
of rain.
- काणद्धी ii. 28 परिहासः, joking.
- कामकिसोरो ii. 30 गर्दभः, an ass. [f. काम-
किशोर]
- कामिंजुलो ii. 29 कामिंजुलाख्यः पक्षी । जल-
पक्षिविशेषः, an aquatic bird.
- कायंचुलो ii. 29 कामिंजुलाख्यः पक्षी । जलपक्षि-
विशेषः, an aquatic bird.
- कायंदी ii. 28 परिहासः, joking.
- कायंधुओ ii. 29 कामिंजुलाख्यः पक्षी । जलपक्षि-
विशेषः, an aquatic bird.
- कायपिउच्छा ii. 30 कोकिला, a cuckoo. (Tr.
कायपिउला) [f. काक-पितृ]
- कायरो, a variant of कायलो. q. v.
- कायलो ii. 58 प्रियः, dear; काकः, a crow.
केचित्प्रिये कायरो इत्याहुः. [f. कातर and
काक]

- कारं ii. 26 कटु; pungent [f. Dr. kāra or क्षार Tr. connects with कटु]
 कारकडो ii. 30 परुषः, harsh. कप्रत्यये कार-कडओ [f. कार-कटु; cf. prec.]
 कारा ii. 26 लेखा, a line, streak.
 कारायणी a variant of कराइणी, q. v.
 कारिमं ii. 27 रुत्रिमम्, artificial. [f. रु]
 कालं ii. 26 तमिस्रम्, darkness. [ts.]
 कालओ ii. 28 धूर्तः । ठक इत्यर्थः, a rogue.
 कालवट्टं ii. 28 धनुः, a bow. [f. काल-वर्त ?]
 कालिआ. ii. 58 शरीरम्, the body; कालान्तरम्, another time; मेघः, a cloud. [f. काल]
 कालिजणं, a variant of कालिजणी, q. v.
 कालिजणी ii. 29 तापिच्छलता, the Tamāla; Xanthochymus pictorius. केचित्कालिजणं तापिच्छमित्याहुः । कालेज्जं तापिच्छकुसुममित्यन्ये.
 कालिबो ii. 59 शरीरम्, the body; मेघः, a cloud.
 कालेज्जं cf. कालिजणी.
 कावलिओ ii. 28 असहनः, intolerant.
 कावी ii. 26 नीलवर्णा, blue. [f. Dr. kāvi ?]
 कासारं ii. 27 सीसपत्रकम्, lead.
 कासिअं ii. 59 सूक्ष्मवस्त्रम्, a fine cloth; श्वेतवर्णम्, the white colour.
 कासिज्जं, ii. 27 काकस्थलामिधानो देशः, name of a place.
 काहलो ii. 58 मृदुः, soft; ठकः, a rogue.
 काहली ii. 59 व्ययार्थं धान्यादि, grain etc. for sale; तवणीति प्रसिद्धमूपपादिपचनभाण्डम्, a pan for baking bread. [f. खलिका ?]
 काहारो ii. 27 परिखन्धो । जलादिवाही कर्मकरः, a man who carries water.
 काहिलो ii. 28 गोपालः, a cowherd.
 काहेणू ii. 21 गुञ्जा, the Gunja berry, Abrus precatorius.

- किक्किडी ii. 32 सर्पः, a snake.
 किक्किअं ii. 31 धवलम्, white.
 किजक्सो ii. 31 शिरीषः, Acacia Sirisa.
 किण्णं ii. 30 शोभमानम्, shining.
 किण्हं ii. 59 सूक्ष्मवस्त्रम्, a fine cloth; श्वेतवर्णम्, the white colour.
 किंघरो ii. 32 लघुमत्स्यः, a small fish. [a variant of कुंघरो]
 किमिरायं ii. 32 लाक्षारक्तम्, red with lac. [f. रुमिराग]
 किमिहवसनं ii. 33 कौशेयं वस्त्रम्, a silk cloth. [f. रुमिगृहवसनम्]
 किंपओ ii. 31 रुपणः, poor, pitiable.
 किंचोडो ii. 31 स्तलितः, slipped.
 किरो ii. 30 सूकरः, a pig. [f. किर or किरि; Dr. kiru]
 किरिइरिआ ii. 61 कर्णोपकर्णिका, rumour; कौतूहलम्, curiosity [onomatopoeic f. किरिकिरि]
 किलणी ii. 31 रथ्या, a road.
 किलिचं ii. 11 लघुदारु, a small piece of wood. [a variant of कलिजं.]
 किलिम्मिअं ii. 32 कथितम्, told.
 किविडं ii. 60 धान्यखलम्, a thrashing floor; धान्यखले जातम्, grown in a thrashing floor.
 किविडी ii. 60 पार्श्वद्वारम्, a side door; गृहपश्चिमाङ्गणम्, the western courtyard of a house. [a variant of कविडं]
 कीरो ii. 21 शुक्रः, a parrot. [f. कीर, Dr. kili].
 कोलं ii. 21 स्तोकम्, a little.
 कीलणिआ ii. 31 रथ्या, a road. [a variant of किलणी]
 कीला ii. 33 नवधूः, a bride.
 कुउआ ii. 12 तुम्बीपात्रम्, a vessel made out of a gourd.
 कुऊलं ii. 38 नीवी, the knot of the lower garment. परिहितवस्त्रमान्त इति

- केचित्, the ends of a garment folded in.
- कुकुला ii. 33 नववधूः, a bride.
- कुक्कुडो ii. 37 मत्तः, intoxicated. [f. कुक्कुट]
- कुक्कुडो ii. 13 निकरः, a heap, collection.
- कुक्कुसो ii. 36 धान्यादितुषः, the husk of grain.
- कुक्क्षी ii. 34 कुक्षिः, the belly. [f. कुक्षि]
- कुच्छिमई ii. 41 गर्भिणी, a pregnant woman. [f. कुक्षिमई or °मती]
- कुच्छिहं ii. 24 वृतिविवरम्, a hole, an opening in a fence. [f. कुक्षि]
- कुंचलं ii. 36 मुकुलम्, a bud. [f. कुंच्]
- कुट्यरी ii. 35 चण्डी, an angry woman. [f. कुट्ट्]
- कुटा ii. 35 चण्डी, an angry woman. [cf. prec.]
- कुटाओ ii. 37 चर्मकारः, a shoe-maker, currier.
- कुडयं ii. 37 लतागृहम्, a bower of creepers. [f. कुट; कुटङ्गक]
- कुडिआ ii. 24 वृतिविवरम्, a hole, an opening in a fence. [f. कुटी!]
- कुडिच्छं ii. 64 वृतिविवरम्, a hole, an opening in a fence; कुटी, a cottage, ब्रुटितम्, broken. [f. कुट्; कुटी]
- कुडिहयं ii. 40 कुटिलम्, crooked. [f. कुटिल]
- कुडीरं ii. 24 वृतिविवरम्, a hole, an opening in a fence. [f. कुटी]
- कुडुच्चिअं ii. 41 सुरतम्, sexual intercourse (कुडुच्चिअं or कुडुंविअं seems to be the correct reading.) [f. कुटुम्ब]
- कुडुं ii. 33 आश्चर्यम्, a wonder. केचित् कोडुं इत्याहुः । तच्च उकारओकारविनिमये सिद्धम्. [f. कुतुक or कौतुक]
- कुडुगिलोई ii. 19 गृहगोधा, a small house-lizard. [f. कुट-गिल]
- कुडुलेवणी ii. 42 सुधा, white-wash [f. कुट-लेपन]
- कुडो ii. 62 हतानुगमनम्, following up stolen property; हतत्याजकः, one who abandons stolen property.
- कुणिआ ii. 24 वृतिविवरम्, a hole, an opening in a fence.
- कुंटरं ii. 40 म्लानम्, withered.
- कुंटी ii. 34 पोदलम् । वस्त्रनिबद्धं द्रव्यम्, a bundle.
- कुंडं ii. 33 वेणुमयं जीर्णमिक्षुपीडनकाण्डम्, an old sugar-cane press made of bamboos.
- कुंडिअपेसणं ii. 43 ब्राह्मणविष्टिः, sending a brahman. [f. the foll + प्रेषण]
- कुंडिओ ii. 37 ग्रामाधिपतिः, the headman of a village.
- कुंडयं ii. 63 चुल्ली, the fireplace; लघु-भाण्डम्, a small pot. (कुंडयं seems to be the correct reading.) [f. Tel kuṇḍa]
- कुतत्ती ii. 36 मनोरथः, desire.
- कुत्थरं, a variant of कौत्थरं, q. v.
- कुत्थुहवत्थं ii. 38 नीबी, the knot of the lower garment.
- कुद्धं ii. 34 प्रभूतम्, abundant.
- कुद्धणो ii. 38 रासकः, a kind of dance (practiced by Kṛṣṇa and the cowherdresses)
- कुंतली ii. 38 करोटिकाख्यं परिवेषणोपकरणम्, a serving cup.
- कुंतलो ii. 36 सातवाहनः, King Hala. [ts!]
- कुंती ii. 34 मञ्जरी, a cluster of blossoms. [f. Tel gutti?]
- कुंतीपोदलयं ii. 43 चतुष्कोणम्, a square.
- कुंतो ii. 21 शुक्रः, a parrot.
- कुंदओ ii. 37 रुशः, lean, weak.
- कुंदीरं ii. 39 बिम्ब्याः फलम्, the fruit of

- the bimba plant, *Momordica monodelpha*.
 कुंधरो ii. 32 लघुमत्स्यः, a small fish. [a variant of किंधरो]
 कुण्डो ii. 36 गृहाचारः, a custom prevailing in a family. समुदाचार इत्यन्ये, proper practice or usage.
 कुप्परं ii. 64 कीलाघातः। कीला सुरत उरःप्रहा-
 णनविशेषः, amorous stroke on the breast; समुदाचारः, proper practice or usage; नर्म, sport.
 कुमारी ii. 35 चण्डी, an angry woman. [ts. ?]
 कुमुली ii. 39 चुल्ली, the fireplace.
 कुंभिणी ii. 38 जलगर्तः, a hollow with water, a pond.
 कुंभिलो ii. 62 चौरः, a thief; पिशुनः, a backbiter, slanderer, wicked person. [ts.]
 कुंभिलं ii. 39 सननीयम्, to be dug.
 कुंभी ii. 34 सीमन्तालकादिः केशरचना, dressing the hair.
 कुम्भणं ii. 40 म्लानम्, withered. [Tr. says that कुम्भ is a Pkt. substitute for म्लै.]
 कुररी ii. 40 पशुः, an animal. [ts.]
 कुरुकुरिअं ii. 42 रणरणकः, Cupid, the god of love.
 कुरुचिलं ii. 41 ग्रहणम्, catching, seizing.
 कुरुचिलो ii. 41 कुलीरः, a crab. [Dp. Pl. कुरुविलो]
 कुरुच्चं ii. 39 अनिष्टम्, an unwelcome thing. [f. कु-रोच्य]
 कुरुडो ii. 63 निर्दयः, unkind. निपुणः, clever [f. Dr. kuruda]
 कुरुमाणं ii. 40 म्लानम्, withered.
 कुरुलो ii. 63 निर्दयः, unkind. निपुणः, clever. कुटिलकेशः, curly hair. [f. Dr. kurul, also ts.]

- कुलकंसणो ii. 42 कुलकलङ्कः, a disgrace to a family. [f. कुलपंसुल]
 कुलसंतर्दं ii. 39 चुल्ली, the fireplace.
 कुलडं ii. 63 चुल्ली, the fireplace. लघु-
 भाण्डम्, a small pot.
 कुलरिओ ii. 41 कान्दविकः, a confectioner.
 कुलो ii. 61 ग्रीवा, the neck. असमर्थः, incompetent. छिन्नपुच्छः, tailless [f. Tel. kullu.]
 कुल्हो ii. 34 शृगालः, a jackal.
 कुसणं ii. 35 तीमनम्, a sauce.
 कुसुमण्णं ii. 41 कुङ्कुमम्, saffron. [f. कुसुम.]
 कुसुमालिओ ii. 42 शून्यमनाः, absent-minded.
 कुसुमालो ii. 10 चौरः, a thief [ts.]
 कुसुंभिलो ii. 40 पिशुनः, a backbiter, wicked person [f. कुसुम्]
 कुहडो ii. 36 कुब्जः, humpback. [f. कुब्ज]
 कुहिअं ii. 35 लिप्तम्, besmeared.
 कुहिणी ii. 62 कर्पूरः, camphor. रथ्या, a road.
 कुहेडो ii. 35 गुरेटकारव्यो हरितकविशेषः, a kind of grass.
 कूडो ii. 43 पाशः, a noose. [f. कूट]
 कूणिअं ii. 44 ईषन्मुकुलितम्, half-closed. [f. कूणित]
 कूलं ii. 43 सैन्यस्य पश्चाद्भागः, the rear part of an army. [f. कूल!]
 कूवलं ii. 43 जघनवसनम्, the lower garment.
 कूवो ii. 62 हतानुगमनम्, following up stolen property. हृतत्याजकः, one who abandons stolen property.
 कूसारो ii. 44 गर्ताकारः, a pit. [f. कासार]
 केआ ii. 44 रज्जुः, a rope. [Dr. kayar]
 केआरबाणो ii. 45 पलाशः, the tree *Butea Frondosa*.

केऊ ii. 44. कन्दः, a bulbous root.
केली ii. 44 असती, an unchaste woman.
[ts.]

कोइला ii. 49 काष्ठाङ्गारः, charcoal. [f. कोकिल]

कोउआ ii. 48 करीषाम्निः, fire of dry cowdung.

कोक्कासिअं ii. 50 विकसितम्, blown, fully opened.

कोच्चपं ii. 46 अलीकहितम् false benefit.

कोज्जपं ii. 46 स्त्रीरहस्यम्, woman's secret.

कोज्जरिअं ii. 50 आपूरितम्, filled.

कोट्टं ii. 45 नगरम्, a town [f. Dr. kōta; कोट]

कोट्टिचो ii 47 द्रोणी, a wooden tub.

कोटी ii. 64 दोहः, milking. विषमास्त्रलना, slipping.

कोट्टुंभं ii. 47 कराहतं वारि, water stirred with the hand.

कोडिअं ii. 47 लघुशरावः, a little platter.

कोडिलो ii. 40 पिशुनः, a backbiter, wicked person [f. कुट्ट; कुटिल]

कोडुवं ii. 2 कार्यम् work.

कोडुं a variant of कुडुं q. v.

कोणू ii. 26 लेखा, a line, streak.

कोणो ii. 45 रुष्णवर्णः, black. लकुट इत्यन्ये a club [f. रुष्ण and ts.]

कोडलिआ ii. 50 श्वावित्संज्ञः प्राणिविशेषः a porcupine. कीट इत्यन्ये, a worm.

कोडिओ ii. 48 भेदेन ग्रामभोक्ता । ऐकमत्यं ग्रामीणानामपास्य यो मायया ग्रामं भुनक्ति, one who creates disunion among the inhabitants of a village and earns his livelihood thereby. [f. Tel. koṇḍemu.]

कोडुल्लू ii. 49 उल्लूकः, an owl

कोण्णो ii. 45 गृहकोणः, the corner of a house [f. कोण.]

कोत्तलंका ii. 14 मयपरिवेषणभाण्डम्, a pot for serving wine.

कोत्थरं, ii. 13 विज्ञानम्, knowledge, उदो-
तोर्व्यत्यये कुत्थरं इत्यपि.

कोत्थलो ii. 48 कुशूलः, a granary [f. Tel. kottu]

कोप्पो ii. 45 अपराधः, an offence, guilt. [f. कोप]

कोमुई ii. 48 सर्वा पूर्णिमा, the full moon day [f. कौमुदी]

कोलंचो ii. 47 पिठरम्, a pot, pan. गृह-
मित्यन्ये, a house.

कोलाहलो ii. 50 सगरुतम्, the cry of birds. [ts.]

कोलिओ ii. 65 तन्तुवायः, a weaver. जाल-
काररुमिः, a spider. [f. कौलिक]

कोलित्तं ii. 49 उल्मुकम्, a firebrand [f. Dr. kolli]

कोलीरं ii. 46 कुरुविन्दम् a ruby. [Tr. connects with कुरुविन्द]

कोलो ii. 45 ग्रीवा, the neck. [f. कोल ?]

कोल्लो ii. 47 पिठरम्, a pot, pan.

कोल्हाहलं ii. 39 बिम्ब्याः फलम्, the fruit of the bimba plant, Momordica monadelpha

कोल्हुओ ii. 65 इक्षुनिपाडनयन्त्रम्, a sugar-
cane mill. शृगालः, a jackal. [f. कोट्टु!]

कोविआ ii. 49 शृगाली, a she-jackal.

कोसट्टइरिआ ii. 35 चण्डी, an angry woman

कोसयं ii. 47 लघुशरावः, a little platter. [f. कोष]

कोसलं ii. 38 नीवी, the knot of the lower garment.

कोसलियं ii. 12 प्रामृतम्, a present, gift.

कोसलिआ इत्याकारान्तमित्यन्ये । लकारस्य द्विर्भावे कोसलिअं इत्यपि.

कोसलिआ, a variant of the prec.

कोसलिअं, a variant of कोसलिअं.

कोसो ii. 65 कुसुम्भरकवस्त्रम्, a cloth coloured with safflower. जलधिः, the ocean.

कोहली ii. 46 तपिका, a go-between.

ख

- खगिओ ii. 69 ग्रामेशः, the headman of a village.
 खचलो ii. 69 अच्छमलः, a bear.
 खचोलो ii. 69 व्याघ्रः, a tiger.
 खज्जिअं ii. 78 जीर्णम्, worn out. उपाल-
 वधम्, censured.
 खज्जोओ ii. 69 नक्षत्रम्, a star [f. खद्योत]
 खंजणो ii. 69 कर्दमः, mud.
 खंजरो ii. 68 शुष्कद्रुमः, a withered tree.
 खट्टं ii. 67 तीमनम्, a sauce
 खट्टंगं ii. 68 छाया, shade.
 खट्टिको ii. 70 सौनिकः, a butcher. [f. खट्टिकः Tel. kaṭika]
 खडं ii. 67 वृणम्, grass.
 खडइओ ii. 72 संकुचितः, contracted.
 खडकी ii. 71 लघुद्वारम्, a small door, window. [f. खट्टिका; Tel. kiṭikī]
 खडहडी ii. 72 तरुमर्कटः, a monkey.
 खडुआ ii. 68 मौक्तिकानि, pearls.
 खडुं ii. 66 शमश्रु, the beard. [f. Dr. gadḍa or katta]
 खड्डु ii. 66 खानिः, a mine. पर्वतखातमित्यन्ये, an excavation in a mountain. [f. खनः, खात]
 खड्डिओ ii. 67 मत्तः, intoxicated. खलगंडिओ मत्त इत्यन्ये.
 खणुसा ii. 68 मनोदुःखम्, mental distress.
 खंडं ii. 78 मुण्डम्, the head. मद्यभाण्डम्, a liquor pot.
 खंडई ii. 67 असती, an unchaste woman.
 खंडिओ ii. 78 मागधः, a bard. अनिवारः, unavoidable.
 खण्णं ii. 66 खातम्, dug. [cf. Tel. kan-namu.]
 खण्णुओ ii. 68 कीलकः, a wedge.

- खत्तं ii. 66 खातम्, dug. [f. खात]
 खट्टं ii. 67 भुक्तम्, eaten. प्रचुरार्थेऽपि लक्ष्येषु दृश्यते, abundant.
 खंधग्गी ii. 70 स्थूलैन्धनाग्निः, conflagration. [f. स्कन्धाग्नि]
 खंधमंसो ii. 71 बाहुः the arm. [f. स्कंधमृश or स्कंध-अंस]
 खंधयट्टी ii. 71 बाहुः, the arm. [f. स्कंध-चट्टि]
 खंधीधारो ii. 72 अत्युष्णजलधारा, a stream of hot water.
 खप्परो ii. 69 रूक्षः, rough, harsh. खप्पुरो इत्यन्ये.
 खप्पुरो, a variant of the prec. q. v.
 खम्मक्खमो ii. 79 संग्रामः, a battle. मनोदुःखम्, mental distress. मनोदुःखविशेषोऽनु-
 यिनः श्वसितमित्यन्ये, the sighing of a repentant person. [f. कर्म-क्षम?]
 खरडिअं ii. 79 रूक्षम्, rough, harsh. भग्नम्, broken.
 खरहिओ ii. 72 पौत्रः, a grandson.
 खरिअं ii. 67 भुक्तम्, eaten. [f. खादित]
 खरुलं ii. 78 कठिनम्, hard. स्थपुटम्, unevenly raised.
 खलइअं ii. 71 रिक्तम्, devoid of [f. खलित?]
 खलगंडिओ, a variant of खड्डिओ q. v.
 खली ii. 66 तिलपिण्डिका, a (sesamum) oil-cake.
 खलं ii. 77 वृत्तिविवरम्, a hole, an opening in a fence. विलासः, sport. [f. खल?]
 खलइअं ii. 79 संकुचितम्, contracted. प्रहृष्टम्, pleased.
 खला ii. 66 चर्म, the skin.
 खल्लिरी ii. 70 संकेतः, a sign, gesture.
 खवओ ii. 67 स्कन्धः, the shoulder.
 खवडिअं ii. 71 खलितम्, stumbling.
 खवलिओ ii. 72 कुपितः, angry.

सवो ii. 77 वामकरः, the left hand. रासभः,
a donkey. [a variant of सवो]
सव्वुलं ii. 68 मुखम्, the face.
सव्वो ii. 77 वामकरः, the left hand.
रासभः, a donkey.
साइआ ii. 73 परिखा, a ditch [f. खात]
साइइअं ii. 73 प्रतिकलितम्, reflected.
सारंकिडी ii. 73 गोधा, an alligator.
सारयं ii. 73 मुकुलम् a bud.
सिक्खिखंडो ii. 74 रुकलासः, a chameleon.
सिक्खित्ती ii. 73 दुम्बादीनां स्पर्शपरिहारार्थं चिह्न-
यष्टिः, a stick in the hand of chaṇ-
ḍāla, as a sign of untouchability.
सिक्खिणी ii. 74 शृगाली, a she-jackal.
सिक्खिअं ii. 74 उपालम्भः, censure. [f.
सिद्धिः]
सिक्खियं ii. 79 अनर्थः, evil, misfortune.
दीप्तम् । प्रज्वालनमित्यर्थः, inflaming.
खुंखुणओ ii. 76 घ्राणसिरा, a nostril.
खुंखुणी ii. 76 रथ्या, a road.
खुट्टं ii. 74 तुटितम्, broken.
खुट्टु ii. 74 लघु, small [f. Tam. kuṭṭai]
खुट्टिअं ii. 75 सुरतम्, sexual intercourse.
खुणुक्खुडिआ ii. 76 घ्राणम्, the nose.
खुंडयं ii. 71 स्खलितम्, stumbling.
खुण्णं ii. 75 परिवेष्टितम्, surrounded.
खुत्तं ii. 74 निमग्नम्, plunged, submerged.
खुपा ii. 75 तृणादिमयं वृष्टिनिवारणम्, a shel-
ter from rain made of grass.
खुरुडुक्खुडी ii. 76 प्रणयक्रोपः, amorous
anger.
खुलुहो ii. 75 गुल्फः, the ankle [cogn.
with गुल्फः]
खुलं ii. 74 कुटी, a hut.
खुलिरी ii. 70 संकेतः, a sign, gesture.
खुवओ ii. 75 गण्डुत्संज्ञतृणसदृशं कण्टकितृणम्,
a kind of grass.
खेआलू ii. 77 निःसहः, unable to bear.

असहन इत्यन्ये, not enduring, jealous.

[f. खेदालू]

खेहिअं ii. 76 हसितम्, laughter.

खोटी ii. 77 दासी, a female servant.

खोडपज्जाली ii. 70 स्थूलैधनाग्निः, confla-
gration. [f. स्थूलप्रवाली?]

खोडो ii. 80 समाकाष्टम्, a boundary post
धार्मिकः, righteous. खञ्जः, lame [ts.]

खोलो ii. 80 लघुगर्दभः, a small donkey.

वस्त्रैकदेशः, a part of a garment

खोसलओ ii. 77 दन्तुरः, having long teeth.

ग

गगरी ii. 89 गर्गरी, a water pot [Hc. f.
गर्गरी]

गज्जनसहो ii. 88 मृगवारणध्वनिः, a cry to
prevent animals [f. गर्जनशब्दः]

गज्जो ii. 81 जवः, speed.

गंछओ ii. 84 वरुडः, a man of a low caste.

गंजिहो ii. 83 विधुरः, distressed.

गंजो ii. 81 गलः, the cheek.

गंजोहिअं ii. 100 रोमांचितम्, horripilated.
हास्यस्थानेऽङ्गस्पर्शो, यत् गिलिगिलाविअं इति
लोके रूढम्, touching the body in a
place where a cry of joy is pro-
duced [cogn. with गर्जित]

गडयडी ii. 85 वज्रनिर्घोषः, thunder.

गडुरी ii. 84 छागी, a she-goat.

गड्डी ii. 81 गन्त्री a car. [prob. f. गन्त्री,
Can gāḍi]

गड्ढु ii. 81 शय्या, a couch.

गढो ii. 81 दुर्गम्, a fortress.

गणणाइआ ii. 87 चण्डी an angry woman

गणसमो ii. 86 गोष्ठिरितः, addicted to soci-
ety. [f. गणसम]

गणायमहो ii. 86 विवाहगणकः, an astrolo-
ger who fixes the days for ma-
rriages. [f. गण-मह]

- गण्ज् ii. 81 अक्षमाला, a string of beads, rosary. [f. गण्]
 गंडीरी ii. 82 इक्षुसण्डम् a piece of sugar-cane.
 गंडीवं ii. 84 धनुः, a bow [f. गण्डिव]
 गंडो ii. 99 वनम्, a forest. दाण्डपाशिकः, an executioner. लघुमृगः, a small deer. नापितः, a barber
 गच्छं ii. 99 ईषा, the pole or shafts of a carriage. पट्टः, mud [f. Tel. gettamu.]
 गच्छाडी ii. 82 गवादनी, a pasture. गायिकेति गोपालः, a songstress. [f. गात्री]
 गद्गद्मो ii. 82 कटुध्वनिः, disagreeable sound [f. गार्दभ्य]
 गद्गद्हं ii. 83 कुमुदम्, the white lotus [f. गार्दभ !]
 गद्दिओ ii. 83 गर्वितः, proud [f. गर्द्]
 गंदीणी ii. 83 चक्षुःस्थगनक्रीडा, the play of hide-and-seek
 गंधपिप्साओ ii. 87 गान्धिकः, vendor of perfumes [f. गन्धपिप्साच]
 गंधलया ii. 85 नासा, the nose [f. गन्ध्]
 गंधिओ ii. 83 दुर्गन्धः, bad smell [f. गंधिक]
 गंधेह्री ii. 100 छाया, shade. मधुमक्षिका, the honey-bee.
 गंधोह्री ii. 99 इच्छा, desire. रजनी, night.
 गयं ii. 99 घूर्णितम्, reeled मृतम्, dead [f. गत]
 गयणरई ii. 88 मेघः, a cloud. [f. गगनरति]
 गयसाउलो ii. 87 विरक्तः, disaffected. [f. गतस्वादु]
 गलत्थलिओ ii. 87 क्षिप्तः, thrown.
 गलिअं ii. 81 स्मृतम्, remembered.
 गल्लण्णोडो ii. 86 डमरुकः, a sort of small drum.
 गवत्तं ii. 85 घासः, grass. [f. गो-अद्]
 गहकल्लोलो ii. 86 राहुः, Rāhu. [f. ग्रहकल्लोल]
 गह्वणं ii. 82 निर्जलस्थानम्, a desert.

- गह्वणी ii. 84 हठहता स्त्री, a woman carried off by force. [f. ग्रहण]
 गह्वरो ii. 84 गृध्रः, a vulture [f. गृध्र]
 गह्वई ii. 100 ग्रामीणः, a villager. शशी, the moon. [f. गृहपति ? and ग्रहपति, though Hc. contradicts it.]
 गहिअं ii. 85 वक्रितम्, bent.
 गहिआ ii. 85 काम्यमाना स्त्री, a woman who is the object of desire. [f. ग्राह्या]
 गागेज्जं ii. 88 मथितम्, churned.
 गागेज्जा ii. 88 नवपरिणीता, newly married.
 गाडिओ ii. 83 विधुरः, distressed.
 गाणी ii. 82 गवादनी, pasture.
 गामउडो ii. 89 ग्रामप्रधानः, the headman of a village. [f. ग्रामीण]
 गामगोहो ii. 89 ग्रामप्रधानः, the headman of a village. [f. ग्राम + गोहो q. v.]
 गामणिस्सुओ, cf. foll.
 गामणी ii. 89 ग्रामप्रधानः, the headman of a village. [f. ग्रामणी] गामणिस्सुअ-शब्दोऽपि ग्रामप्रधानवाचीत्यन्ये.
 गामरोडो ii. 90 छलेन ग्रामभोक्ता । अन्तर्भेदं कृत्वा यो मायया ग्रामं भुनक्ति, one who creates disunion among the inhabitants of village and earns his livelihood thereby. (Tr. ग्रामरोडो)
 गामहणं ii. 90 ग्रामस्थानम्, a village site. [f. ग्रामस्थान]
 गामेणी ii. 84 छागी, a she-goat. [f. ग्राम-एणी]
 गावरी ii. 89 गर्गरी, a water-pot.
 गाहुली ii. 89 क्रूरजलचरः, a cruel aquatic animal. [f. ग्राह !]
 गुंछा ii. 101 बिन्दुः, a drop. अधमः, lowest, vilest उत्तरोष्ठश्मश्रु, moustache.
 गुंजेहिअं ii. 92 विण्डीकृतम्, made into a lump.

गुडदालिअं ii. 92 पिण्डीरुतम्, made into a lump.

गुडोलद्धिआ ii 91 चुस्वनम्, a kiss.

गुंठी ii. 90 नीरङ्गी, a veil.

गुंठो ii. 91 अधमहयः, a horse of inferior quality.

गुंडं ii. 91 मुस्तोद्भवं लचकारख्यं वृणम्, a kind of grass.

गुत्तपहाणं ii. 93 पितृभ्यो जलाञ्जलिदानम्, offering libations of water to the manes.

गुत्ती ii. 101 बन्धनम्, bondage. इच्छा, desire. वचनम्, an utterance. लता, a creeper. शिरोमाल्यम्, a garland for the head. [f. Tel. gutti]

गुत्थंडो ii. 92 भासपक्षी, a kind of water-fowl.

गुंदा ii. 101 बिन्दुः, a drop. अधमः, lowest, vilest.

गुप्संतं ii. 102 शयनीयम्, a couch. संमूढं, stupefied, bewildered. गोपितम्, concealed. [f. गुप्]

गुफगुमिअं ii. 93 सुगन्धि, fragrant. [f. Tel. gumaguma]

गुमिलं ii. 102 मूढम्, stupefied, bewildered. गहनम्, deep, dense. प्रस्त्रलितम्, slipped. आपूर्णम्, filled up. [f. the Pkt. root गुम् = मुह्]

गुंपा ii. 101 बिन्दुः, a drop. अधमः, lowest, vilest.

गुंफी ii. 91 शतपदी, a centipede.

गुंफो ii. 90 गुप्तिः, concealing.

गुम्मइओ ii. 103 संचलितः, moved. स्त्रलितः, slipped. विघटितः, separated. पूरितः, filled. मूढः, stupefied. [f. the Pkt. root गुम् = मुह्, or f. गुल्म]

गुम्मिअं ii. 92 मूलोत्सन्नम्, uprooted.

गुम्मी ii. 90 इच्छा, desire.

गुलं ii. 91 चुस्वनम्, a kiss.

गुलिआ ii. 103 बुसिका, chaff. विलोडितम्,

stirred. कन्दुकः, a ball. स्तवकः, a cluster. [f. गुटिक ?]

गुलुगुंछिअं ii. 93 वृत्त्यन्तरितम्, screened by a fence.

गुलुच्छं ii. 92 भ्रमितम्, turned round.

गेज्जं ii. 88 मथितम्, churned.

गेज्जलं ii. 94 ग्रैवेयकम्, a neck-ornament.

गेडुं ii. 104 पङ्कः, mud. यवः, barley.

गेदुअं ii. 93 स्तनयोरुपरि वस्त्रग्रन्थिः, a knot of cloth over the breasts.

गेदुल्लं ii. 94 कञ्चुकः, a bodice, jacket.

गेडं ii. 93 स्तनयोरुपरि वस्त्रग्रन्थिः, a knot of cloth over the breasts.

गेडुई ii. 94 क्रीडा, play.

गेण्हिअं ii. 94 उरःसूत्रम्, a necklace of pearls hanging over the breast.

गोअग्गा ii. 96 रथ्या, a road.

गोअंटा ii. 98 गोचरणाः, tenders of cows.

गोअंटो स्थलशृङ्गाद इत्यन्ये, a kind of plant.

गोअला ii. 98 दुग्धविक्रियकर्त्री, a milkmaid.

गोआ ii. 89 गगरी, a water-pot.

गोआलिआ ii. 98 प्रावृषि कीटाविशेषः, a kind of insect found in the rainy season.

गोच्चओ ii. 97 प्राजनदण्डः, a whip or its handle.

गोच्छा ii. 95 मञ्जरी, a cluster of blossoms [f. गुच्छ]

गोंजी ii. 95 मञ्जरी, a cluster of blossoms. [f. गुंज]

गोणिक्को ii. 97 गोसमूहः, a herd of cows. [f. गोञ्जोक]

गोणो ii. 104 साक्षी, a witness वृषभः, an ox. [Hc. f. गो-]

गोंठी ii. 95 मञ्जरी, a cluster of flowers.

गोंडं ii. 94 काननम्, a forest [f. Tel. konda]

गोंडी ii. 95 मंजरी, a cluster of blossoms. [f. Can. gonde]

- गोदीणं ii. 97 मयूरपित्तम्, the bile of a peacock.
 गोमदा ii. 96 रथ्या, a road
 गोरंकिडी ii. 98 गीधा, an alligator.
 गोरा ii. 104 लाङ्गलपट्टतिः, a ploughshare.
 चक्षुः, the eye. ग्रीवा, the neck.
 गोला ii. 104 गौः, a cow. गोदावरी, the Godavery. नदी, a river. सखी, a female friend. [f. गो; and ts. Hc. Gr. ii. 174]
 गोलो ii. 95 मन्थनी, a churning vessel.
 गोलो ii. 95 साक्षी, a witness.
 गोल्हा ii. 95 बिम्बी, the Bimba fruit, Momordica monodelpha.
 गोवरं ii. 96 करीषम्, dry cowdung. [f. गो ?]
 गोविओ ii. 97 अजल्पाकः, taciturn.
 गोविहं ii. 94 कञ्चुकः, a bodice, jacket.
 गोवी ii. 96 बाला, a girl. [f. गोपी ?]
 गोसं ii. 96 प्रभातम्, the dawn, early morning. [ts.; Tr. also f. गोसर्ग]
 गोसर्गं ii. 96 प्रभातम्, the dawn, early morning. [Hc. f. गोसर्ग]
 गोसण्णो ii. 97 मूर्खः, a fool. [f. गोसंज्ञ]
 गोहुरं ii. 96 गोविष्टा, cowdung. [f. गो ?]
 गोहो ii. 89 ग्रामप्रधानः, the headman of a village. मरु इत्यन्ये, a warrior. पुरुष इत्येके, a man.

घ

- घग्घरं ii. 107 जघनस्थवस्त्रभेदः, a sort of lower garment.
 घंघो ii. 105 गृहम्, a house.
 घंघोरो ii. 106 भ्रमणशीलः, addicted to wandering.
 घटो ii. 111 कुसुम्भरक्तं वस्त्रम्, a cloth dyed with safflower नदीतीर्थम्, the stairs of a landing place in a river वेणुः a bamboo [f. Dr. ghaṭṭa]

- घडिअघडा ii. 105 गोष्ठी, an assembly [f. घटितघटा]
 घडी ii. 105 गोष्ठी, an assembly [f. घटा]
 घणवाही ii. 107 इन्द्रः, Indra, king of the gods. [f. घनवाहन]
 घण्णो ii. 105 उरः, the breast. रक्त इत्यन्ये, coloured, red.
 घम्मोई ii. 106 गण्डुत्संज्ञं तृणम्, a kind of grass.
 घम्मोडी ii. 112 मध्याह्नः, noon. मशकः, a mosquito, also a cricket cf. note iii. 54. ग्रामणीसंज्ञं तृणम्, a kind of grass.
 घरघटो ii. 107 चटकः, a sparrow.
 घरयंदो ii. 107 आदर्शः, mirror [f. गृहचन्द्र]
 घरिह्णी ii. 106 पत्नी, a wife. [f. गृह]
 घरोलं ii. 106 गृहभोजनभेदः, a dish prepared at home.
 घरोली ii. 105 गृहगोलिका, a small ball
 घहो ii. 105 अनुरक्तः, devoted, attached.
 घायणो ii. 108 गायनः, a singer. [Hc. (Gr. ii. 174) f. गायनः]
 घारंतो ii. 108 घृतपूरः, a kind of sweetmeat.
 घारी ii. 107 शकुनिकाख्यः पक्षी, a hen-sparrow.
 घारो ii. 108 प्राकारः, a wall, rampart [f. Tel. gōda ?]
 घिअं ii. 108 भर्त्सितम्, reproached.
 घिटो ii. 108 कुब्जः, a humpback.
 घुग्घुच्छणयं ii. 110 खेदः, sorrow, pain.
 घुग्घुरी ii. 109 मण्डूकः a frog [onomatopoeic]
 घुग्घुस्तुसयं ii. 109 साशङ्कभणितम्. doubtful speech.
 घुग्घुरडो ii. 109 उत्करः, a heap.
 घुटघुणिअं ii. 110 गिरेर्गडम् । पृथुशिला, a big stone or boulder.
 घुणघुणिआ ii. 110 कर्णोपकर्णिका, rumour [onomatopoeic ?]

- बुत्तिअं ii. 109 गवेपितम्, searched.
 बुरुगुरी ii. 109 मण्डूकः, a frog [onoma-
 topoeitic]
 बुसिणिअं ii. 109 गवेपितम्, searched.
 बुत्तिरसारं ii. 110 अवस्नानम् । मसूरादीनां पिष्टम्
 the flour of a certain pulse.
 घोरी ii. 111 शलभविशेषः, a kind of
 grasshopper.
 घोरो ii. 112 नाशितः, destroyed गृध्रपक्षी,
 a vulture. [f. घोर]
 घोलिअं ii. 112 शिलातलम्, a stone sur-
 face दृढकृतम् done violently.
 घोसाली ii. 111 शरदुद्रवो बलिभेदः, a kind
 of creeper growing in autumn.

च

- चउकं iii. 2 चत्वरम्, a courtyard. [Hc.
 f. चतुष्क and Tr. f. चतुष्पथ]
 चउकरो iii. 5 कार्तिकेयः, Kārtikeya [f.
 चतुरक्षर ?]
 चउरचिंधो iii. 7 सातवाहनः, a name of
 King Hāla. [f. चतुरचिह्न ?]
 चकप्पा iii. 3 त्वक्, the skin.
 चकणभयं iii. 7 नारङ्गफलम्, an orange.
 चकणाहयं iii. 6 ऊर्मिः, a wave,
 वक्कलं iii. 20 कुण्डलम्, an ear-ring. वर्तु-
 लम्, round. दोलाफलकम्, the board
 of a swing. विशालम्, extensive. [f.
 चक-ल]
 चक्कुलंडा iii. 5 सर्पविशेषः, a kind of snake
 चक्कोडा iii. 2 अग्निभेदः, fire.
 चक्खिअं iii. 6 जीवितव्यम्, the possibility
 of living.
 चक्खुडुणं iii. 4 प्रेक्षणीयम्, beautiful to
 look at.
 चक्खुरक्खणी iii. 7 लज्जा, shame [f. चक्षुः-
 रक्षण]
 चंगं iii. 1. चारु, lovely, beautiful. [ts.]
 चच्चा iii. 19 स्थासकः, perfuming the
 body with fragrant unguents प्रसृ-

- तहस्ताघातः, a slab with the hand
 [f. चर्चा]
 चचिक्कं iii. 4 मण्डितम्, adorned. [f. चर्चिका
 cf. Hc. Gr. ii. 174]
 चंचप्परं iii. 4 असत्यम्, falsehood.
 चट्टु iii. 1 दारुहस्तः, a wooden spoon.
 चडिआरो iii. 5 आटोपः, pride, arrogance.
 चडुला cf. the foll.
 चडुलातिलयं iii. 8 काञ्चनशृङ्खलालम्बिरत्नति-
 लकम्, a jewel hanging from a
 gold chain. चडुला रत्नतिलकमित्यन्ये, a
 jewel.
 चडो iii. 1 शिखा, the top-lock. [f. चट् ?]
 चंडिओ iii. 3 रुत्तः, cut [f. चट्]
 चंडिक्को iii. 2 रोषः, anger [f. चण्ड]
 चंडिज्जो iii. 20 पिशुनः, a villain. कोपः,
 anger [f. चण्ड]
 चंडिलो iii. 3 पनिः, fat.
 चत्तो iii. 1 तर्कुः, a spindle.
 चत्थरी iii. 2 हासः, laugh. [Hc. f. चत्तरि]
 चंदइहो iii. 5 मयूरः, a peacock.
 चंदहिआ iii. 6 भुजशिखरम्, the shoulder.
 स्तवक इत्यन्ये, a cluster.
 चंदवडाया iii. 7 अर्धप्रावृतदेहा, half cover-
 ed body.
 चंदिलो iii. 2 नापितः, a barber.
 चंदोज्जं iii. 4 कुमुदम्, the white lily.
 स्वार्थे के चंदोज्जयं [f. चन्द्र-उज्ज-]
 चण्कलं iii. 20 शेखरविशेषः, a garland for
 the head. असत्यम्, falsehood.
 चंभो iii. 1 हलस्फाटितभूमिरेखा, a furrow.
 चरुल्लेवं iii. 6 नाम, a name.
 चवेडी iii. 3 श्लिष्टं करसम्पुटम्, a cavity
 formed by joining the hands संपुट-
 मित्यन्ये, a cavity.
 चवेणं iii. 3 वचनीयम्, censure.
 चहुट्टं iii. 2 निमग्नम्, immersed.
 चाउला iii. 8 तण्डुलाः, rice.
 चाडो iii. 8 मायावी, deceitful.

- चारणओ iii. 9 ग्रन्थिच्छेदकः, a cutpurse, a pickpocket. कप्रत्यवामावे चारणो.
 चारणो, a variant of the prec. q. v.
 चारवाओ iii. 9 ग्रीष्मानिलः, hot breeze.
 चारो iii. 21 पियालवृक्षः, a kind of tree.
 बन्धनस्थानम्, a prison. इच्छा, desire. [ts.]
 चालवासो iii. 8 शिरोभूषणभेदः, a kind of head ornament.
 चासो iii. 1 हलस्काटितभूमिरेखा, a furrow.
 चिक्रा iii. 21 अल्प वस्तु, a small thing.
 तनुधारा, a small stream [f. Dr. chiru-, chikka- or f. चिच्छद् ?]
 चिक्खलो iii. 11 कर्दमः, mud.
 चिच्चं iii. 10 रमणम्, charming.
 चिच्चरो iii. 9 चिपिटनासः, flat-nosed. [a variant of चिच्चो]
 चिच्ची iii. 10 हुताशनः; fire [f. Dr. kiccu, ciccu]
 चिच्चो iii. 9 चिपिटनासः, flat-nosed. [a variant of चिच्चरो]
 चिचइओ iii. 13 चलितः, shaken, moved.
 चिचणी iii. 10 चरटिका, a grinding stone.
 चिचा iii. 10 अम्लिका, the tamarind [f. Tel. cinta] cf. चिचिणी.
 चिचिणिचिचा, cf. the foll.
 चिचिणी iii. 10 अम्लिका, the tamarind.
 कैश्चित् चिचिणिचिचाशब्दः समस्त एव अम्लिकावाचकत्वेन प्रोक्तः.
 चिणोही iii. 12 गुञ्जा, the Guñja berry.
 चित्तिओ iii. 12 परितोषितः, gratified.
 चित्ताऊ iii. 12 मधुपटलम्, a beehive.
 चित्तलं iii. 4 मण्डितम्, adorned. रमणीय-मित्यन्वे, lovely, charming. [f. चित्र or चित्तं-ला]
 चिद्धविओ iii. 13 निर्नाशितः, destroyed.
 चिंघालं iii. 22 रम्यम्, agreeable. मुख्यम्, important.

- चिमिणो iii. 11 रोमशः, a ram, a hog.
 चिंफुल्लणी iii. 13 स्त्रीणामर्धोरुक्वस्त्रम्, a short petticoat, a cloth of females reaching to the middle of the thighs.
 चिरया iii. 11 कुटी, a hut, cottage.
 चिरिका iii. 21 चर्ममयजलभाण्डम्, a leathern bag for water. तनुधारा, a small stream प्रत्यूषः, morning.
 चिरिचिरा iii. 13 जलधारा, a stream of water [onomatopoeic]
 चिरिचिरा iii. 13 जलधारा, a stream of water. [a variant of the prec. q. v.]
 चिरिद्धिहिलं iii. 14 दधि, curdled milk
 चिरिद्धिती iii. 12 गुञ्जा, the Guñja berry.
 चिलिच्चिलं iii. 12 आर्द्रम्, wet.
 चिलिच्चीलं iii. 12 wet [a variant of the prec.]
 चिल्ला iii. 9 शकुनिकाख्यः पक्षी, a hen-sparrow [onomatopoeic]
 चिल्लिरी iii. 11 मशकः, a mosquito; also a cricket cf. note iii. 54.
 चिल्लूरं iii. 11 मुसलम्, a pestle used for cleaning rice.
 चिल्लो iii. 10 बालः, a boy.
 चीवही iii. 14 भल्ली, a kind of crescent-shaped arrow.
 चीही iii. 14 मुस्तोद्भवं तृणम्, a kind of grass.
 चुक्कुडो iii. 16 छागः, a goat.
 चुक्को iii. 14 मुष्टिः, the clenched hand.
 चुज्जं iii. 14 आश्चर्यम्, a wonder. ओत्सं-योगे इति चोज्जं इत्यापि.
 चुंचुओ iii. 16 शेखरः, a garland for the head.
 चुंचुणिआ iii. 23 च्युतम् dropped. प्रतिरवः, resound of a crowd. रमणम्, charming अम्लिका, the tamarind. मुष्टि-यूतम्, a kind of game. सूका, a louse. केचित् चुंचुणिअं चलितेऽप्याहुः, shaken.

चुंचुमाली iii. 18 अलसः, lazy.
 चुंचुलिअं iii. 23 अवधारितम्, ascertained, known. सतृष्णता, thirst with another.
 चुंचुलिपूरो iii. 18 चुलुकः, the hand hollowed to hold water.
 चुंचुली iii. 23 चञ्चुः, the beak. चुलुकः, the hand hollowed to hold water.
 चुंछो iii. 15 परिशोषितः, completely dried up.
 चुडुप्पा iii. 3 त्वक्, the skin. चुडुप्पं त्वग्विदलनमित्वन्वे, tearing the skin.
 चुडुली iii. 15 उल्का, a firebrand.
 चुणओ iii. 22 चण्डालः, a man of a low caste, a Chāṇḍāla. अल्पः, small. बालः a boy. मुक्तः, released. छन्दः, desire. अरोचकः, disgust. व्यतिकरः, mixture. चुणओ विअरओ इति धनपालः । आघ्रातार्थे ऽपीति केचित्, smelt.
 चुणिओ iii. 15 विधारितः, supported, continued to live.
 चुण्णइओ iii. 17 चूर्णाहतः, powdered [f. चूर्णापित]
 चुण्णाआ iii. 16 कला, an art.
 चुण्णासी iii. 16 दासी, maid-servant [f. the prec. ?]
 चुप्पालिअं iii. 17 नवरक्तं वस्त्रम्, a newly coloured cloth.
 चुप्पालो iii. 16 शेखरः, a garland for the head.
 चुप्पालओ iii. 17 गवाक्षः, a window.
 चुप्पो iii. 15 सस्नेहः, friendly.
 चुंमलो iii. 16 शेखरः, a garland for the head.
 चुलुप्पो iii. 16 छागः, a goat.
 चुल्ली iii. 15 शिला, a stone.
 चुलो iii. 22 शिशुः, a child. दासः, a servant, slave. [f. चुल्लक f. सुल्लक]
 चुलोडओ iii. 17 ज्येष्ठः, elder (brother)

चूओ iii. 18 स्तनशिक्षा, a nipple. [f. चूचुक]
 चूडो iii. 18 बलबावली, a bracelet. (f. चूडक]
 चेडो iii. 10 बालः, a boy. [f. चेट]
 चेलुपं iii. 11 मुसलम्, a pestle used for cleaning rice.
 चोज्जं, a variant of चुज्जं, q. v.
 चोही iii. 1 शिखा, the top-lock.
 चोढो iii. 19 चिल्वः, a kind of tree, Aegle Marmelos.
 चोत्तं iii. 19 प्रतोदः, a goad.
 चोफुचो iii. 15 सस्नेहः, friendly. [f. Pkt. चुप्पो ! q. v.]
 चोरली iii. 19 श्रावणरुक्णचतुर्दशी, the fourteenth day of the dark fortnight of the month of Śrāvaṇa (July-August).
 चोलो iii. 18 वामनः, a dwarf.

छ

छइलो iii. 24 विदग्धः, clever.
 छउअं iii. 25 तनु, thin, emaciated.
 छंकुई iii. 24 कपिकच्छूः, a kind of plant, forget-me-not.
 छंछुई iii. 24 कपिकच्छूः, a kind of plant.
 छडक्खरो iii. 26 स्कन्दः, Kārtikeya.
 छडा iii. 24 विद्युत्, lightning. [f. छटा]
 छटो iii. 33 जलच्छटा, a quantity of water. शीघ्रः, quick, swift. [f. छटा ?]
 छद्दी iii. 24 शय्या, a couch.
 छप्पणो iii. 24 विदग्धः, clever. [f. षट्-प्रज्ञ]
 छप्पंती iii. 25 नियमविशेषो यत्र पद्मं लिख्यते, a religious observance in which the picture of a lotus is drawn.
 छमलओ iii. 25 सप्तच्छदः, a kind of tree.
 छलिओ iii. 24 विदग्धः, clever.
 छल्ली iii. 24 त्वक्, the skin. [f. शल्य !]
 छवडी iii. 25 चर्म, the skin, leather.

- छाइलो iii. 35 प्रदीपः, a lamp, light. सदृशः, similar. ऊनः, deficient. मुरूपः, handsome. [f. छाया]
- छाईओ iii. 26 मातरः, divine mothers
- छाओ iii. 33 वुमुक्षितः, hungry. कशः, emaciated.
- छाणं iii. 34 धान्यादिमलनम्, grinding corn etc. गोमयम्, cow-dung. वस्त्रम्, a cloth. [f. Dr. cāni, śāni or f. छागन; छादन] छाणीत्यपि केषांचित्पाठः
- छाणी, a variant of the prec. q. v.
- छाया iii. 34 कीर्तिः, fame. भ्रमरी, a female black bee.
- छारयं iii. 34 इक्षुशल्कम्, the bark of sugar-cane. मुकुलम्, a bud.
- छारो iii. 26 अच्छमलः, a kind of plant.
- छासी iii. 26 तक्रम्, buttermilk.
- छाही iii. 26 गगनम्, the sky.
- छिक्कं iii. 36 स्पृष्टम्, touched छुतम्, sneezing.
- छिक्कोअणो iii. 29 असहनः, jealous, envious.
- छिक्कोट्टली iii. 37 अंहरवः, the sound of feet. पादाभ्यां धान्यमलनम्, grinding corn by the feet. गोमयखण्डम्, cow-dung.
- छिक्कोलिअं iii. 25 तनु, thin, emaciated [f. Dr. cikka ?]
- छिच्छओ iii. 36 देहः, the body जारः, an adulterer. केचित् छिच्छयं शलादुकलमाहुः, an unripe fruit. (cf. Hc. Gr. ii. 174) [f. छिच्छ = विकृषिक्, or अक्षिप्तम्]
- छिच्छटरमणं iii. 30 चक्षुःस्थगनक्रीडा, the play of hide-and-seek.
- छिच्छोली iii. 27 लघुजलप्रवाहः, a small stream of water.
- छिडं iii. 35 चूडा, the hair on the top of the head. छत्रम्, an umbrella. धूपयन्त्रम्, a censer. संयोगे पर इदेतोः कामचार इति छेडं इत्यपि.
- छिण्णच्छोडणं iii. 29 शीघ्रम्, soon.
- छिण्णा cf. छिण्णो below.
- छिण्णाली cf. the foll.
- छिण्णालो iii. 27 जारः, an adulterer.
- छिण्णाली स्त्रीत्यपि [f. छिन्न-ला]
- छिण्णो iii. 27 जारः, an adulterer. छिण्णा स्त्रीत्यपि. [f. छिन्न]
- छिण्णोढमवा iii. 29 दूर्वा, the dūrva-grass. [f. छिन्नोद्भव]
- छित्तं iii. 27 स्पृष्टम्, touched.
- छिहो iii. 26 लघुमत्स्यः, a small fish.
- छिप्पं iii. 36 भिक्षा, alms. पुच्छम्, the tail. [f. Dr. cippa, and पुच्छ]
- छिप्पंती iii. 37 व्रतभेदः, a certain religious observance उत्सवभेदः, a festival.
- छिप्पंदूरं iii. 38 गोमयखण्डम्, cow-dung. विषमम्, unevenness, difficulty.
- छिप्पालुअं iii. 29 पुच्छम्, the tail.
- छिप्पालो iii. 28 सस्यासक्तो गौः, a ox fond of eating corn.
- छिप्पिडी iii. 37 व्रतभेदः, a certain religious observance. उत्सवभेदः, a festival. पिष्टम्, flour
- छिप्पीरं iii. 28 पलालम्, straw.
- छिहं iii. 35 छिद्रम्, a hole. कुटी, a hut. वृत्त्यन्तरमर्पति केचित्, an opening in a fence [f. Tel cilli; छिद्र]
- छिह्रं iii. 28 पल्लवम्, a small pond or puddle. [f. prec]
- छिल्ली iii. 27 शिवा, the top-lock.
- छिवओ iii. 36 समूहः, a collection. नीवी, the knot of the lower garment of women.
- छिविअं iii. 27 इक्षुखण्डम्, a piece of sugar-cane.
- छिव्वं iii. 27 कृत्रिमम्, artificial.
- छिव्वोहो iii. 28 निन्दार्थं मुखविकृणतम्, pursing the mouth in contempt.

- विकृणितं मुखमेवेत्यन्ये, such a face.
 छिहंडओ iii. 29 दधिसरः, cream.
 छिहिंडिभिहं iii. 30 दधि, curds.
 छुई iii. 30 चलाका, a crane.
 छुंछुमुसचं iii. 31 रणरणकः, Cupid, the God of love.
 छुद्धरिओ iii. 38 शिशुः, a child. शशी, the moon.
 छुं iii. 30 बहु, much, abundant.
 छुब्भत्थं, a variant of छोब्भत्थं, q. v.
 छुरमट्टी iii. 31 छुरहस्तः, having a razor in hand. नापित इति यावत्, a barber. [f. छुरमर्द]
 छुरहत्थो iii. 31 छुरहस्तः, having a razor in hand. नापित इति यावत्, a barber. [f. छुरहस्त]
 छुरिआ iii. 31 मृत्तिका, earth, clay,
 छुहिअं iii. 30 लिप्तम्, smeared.
 छेओ iii. 38 अन्तः, end, limit. देवरः, a husband's brother. [f. छेद]
 छेंडं, a variant of छिंडं, q. v.
 छेंडा iii. 39 शिखा, the top-lock. नवमालिका, a kind of jasmine.
 छेंडी iii. 31 लघुरथ्या, a small road, a lane.
 छेत्तरं iii. 32 जीर्णं शूर्पायुपकरणम्, unserviceable or worn out utensils. [f. Tel. cetta]
 छेत्तसोवणयं iii. 32 क्षेत्रे जागरणम्, watching in the fields.
 छेथो iii. 39 स्यासकः, perfuming the body with fragrant unguents.
 चोरः, a thief. [f. छेद]
 छेमओ iii. 32 स्यासकः, perfuming the body with fragrant unguents.
 छेलओ iii. 32 छागः, a goat. कप्रत्ययाभावे छेलो इत्यपि.
 छेली iii. 31 अल्पप्रसूना माला, a garland of a few flowers.

- छेलो a variant of छेलओ, q. v.
 छोइओ iii. 33 दासः, a slave, servant.
 छोहो iii. 39 समूहः, a collection. विक्षेपः, scattering. [f. क्षोभ]
 छोब्भत्थं iii. 33 अप्रियम्, a disagreeable thing. ह्रस्वः संयोगे इति छुब्भत्थं इत्यपि.
 छोब्भाइत्ती iii. 39 अस्पृश्या, an untouchable woman. द्वेष्या, an enemy (f.) [f. the prec + स्त्री]
 छोब्भो iii. 33 पिशुनः, a backbiter, a wicked person.

ज

- जक्सरत्ती iii. 43 दीपालिका, the Divālī festival. [f. यक्षरात्रि]
 जगडिओ iii. 44 विद्रावितः। कदर्थित इत्यर्थः, tormented. [f. Tel. jagadamu]
 जगलं iii. 41 पक्किला सुरा, muddy or impure liquor. पक्किलसरको जगलं इत्यन्ये.
 जंकयसुकओ iii. 45 अल्पसुरुतयाह्यः, obtainable by small virtue.
 जंगा iii. 40 गोचरभूमिः, pasture land.
 जंघाछेओ iii. 43 चत्वरम्, a place where many roads meet.
 जंघामओ iii. 42 जंघालः, a courier. [f. जंघामय]
 जंघालुओ iii. 42 जंघालः, a courier [f. जंघालुक]
 जचंदणं iii. 52 अगरुः, a kind of perfume; Agallochum, Amyris Agallocha. कुङ्कुमम्, saffron.
 जचो iii. 40 पुरुषः, a man.
 जच्छंदओ iii. 43 स्वच्छन्दः, one's own will or pleasure. [f. स्वच्छन्द] कप्रत्ययाभावे जच्छंदो.
 जच्छंदो a variant of the prec. q. v.
 जडिअं iii. 41 सचितम्, inlaid, set, studded.
 जणउत्तो iii. 52 ग्रामप्रधानपुरुषः, the head-

- man of a village विटः, a voluptuary [f. जनपुत्रः]
- जण्णोहणो iii. 43 राक्षसः, a Rākṣasa. [f. यज्ञापहन् cf. यज्ञहन्] (Tr. जण्णहरो f. यज्ञहर)
- जण्हं iii. 51 लघुपिटरम्, a small pot रुण्णम्, black.
- जण्हली iii. 40 नीवी, the knot of the wearing garment of women.
- जंणं iii. 51 अक्रीर्तिः, infamy. वक्कन्, the face.
- जंप्पिच्छओ iii. 44 यथादृष्टमभिलपिता, desiring according to observation. [यत्-प्रेक्ष्-इच्छ]
- जंप्पेच्छिरमगिरो iii. 44 यो यद्यद्दृष्टं तदेव मृगयते, one who seeks after whatever is seen [f. यत्-प्रेक्ष्-मार्ग]
- जंवालं iii. 42 जलनीली । शेवालमित्यर्थः, the duck-weed. [ts.]
- जंबुओ iii. 52 वेतसवृक्षः, the ratan, Calamus rotang. पश्चिमदिक्पालः, the lord of the western quarter, Varuṇa. [f. जंबुक]
- जंबुलं cf. the foll.
- जंबुलो iii. 41 वानीरः, the ratan, Calamus rotang जंबुलं मद्यभाजनमिति सातवाहनः, a liquor pot.
- जंभणवो iii. 44 यथेष्टवक्ता, speaking according to ones own pleasure. जंभणभणो इति केचित् [f. यत्-भण.]
- जंभणभणो, a variant of the prec. q. v.
- जंभलो iii. 41 जडः, dull [f. जंभ]
- जंभो iii. 40 तुषः, chaff.
- जयणं iii. 40 ह्यसंनाहः, caparison [f. जयन]
- जरडो, a variant of the foll. q. v.
- जरडो iii. 40 वृद्धः, old. जरडो इत्यन्ये. [ts]
- जरलद्धिओ iii. 44 ग्रामीणः, a villager.
- जरलविओ iii. 44 ग्रामीणः, a villager,

- जलणीली iii. 42 शेवालम्, duck-weed. [f. जलनीली]
- जवओ iii. 42 यवाङ्कुरः, a sprout of barley [f. यव ?]
- जवणं iii. 41 हलशिता, the handle of a plough
- जवरओ iii. 42 यवाङ्कुरः, a sprout of barley [f. यव ?]
- जहणरोहो iii. 44 ऊरुः, the thigh [f. जघनरोह.]
- जहणूसवं iii. 45 अर्धोरुकम्, a short petticoat [f. जघनांशुक]
- जहाजाओ iii. 41 जडः, dull. [f. यथाजात]
- जहिमा iii. 42 विदग्धरचिता गाथा, a stanza composed by a clever person
- जाई iii. 45 मुरा, spirituous liquor.
- जाऊरो iii. 45 कपित्थः, the wood-apple tree.
- जाडी iii. 45 गुल्मम्, a cluster of trees.
- जालघडिआ iii. 46 चन्द्रशाला, a room on the top of a house [f. जाल-घटित]
- जिग्घिअं iii. 46 घ्रातम्, smelt at [f जिघ्रित]
- जिण्णोट्ठमवा iii. 46 दूर्वा, the Dūrvā grass [f. जीर्णोद्भव ?]
- जीवयमई iii. 46 मृगाकर्षणहेतुव्याधमृगी, a hunter's deer which attracts other deer.
- जुअलिअं iii. 47 द्विगुणितम्, doubled [f. युगलित]
- जुअलो iii. 47 तरुणः, a young man [f. युवन्]
- जुंजुरुडो iii. 47 अपरिग्रहः, non-acceptance.
- जुण्णो iii. 47 विदग्धः, a clever person.
- जुरुमिहं iii. 47 गहनम्, difficult, grave. जूरुम्मिलयं इति गोपालः.
- जूअओ iii. 47 चातकः, a bird supposed to live only on rain drops, Cuculus melanoleucus.

- जूरुमिलयं, a variant of जूरुमिलं q. v.
 जेमणयं iii. 48 दक्षिणमङ्गम् । हस्तादि, a right limb.
 जोअणं iii. 50 लोचनम्, the eye. [f. योतन]
 जोइओ iii. 50 सद्योतः, a fire-fly [f. योतिन or ज्योतिष्क]
 जोइक्खो iii. 49 दीपः, a lamp, light. [f. ज्योतिष्क]
 जोइंगणो, iii. 50 इन्द्रगोपः, a kind of insect of red or white colour (found on rainy days) [f. ज्योतिरिङ्गण ?]
 जोइरो iii. 49 स्खलितः, slipped.
 जोइसं iii. 49 नक्षत्रम्, a star [f. ज्योतिष]
 जोई iii. 49 विद्युत्, lightning. [f. ज्योति or द्यात]
 जोओ iii. 48 चन्द्रः, the moon [f. योत]
 जोक्खं iii. 48 मलिनम्, dirty.
 जोग्गा iii. 48 चाटु, pleasing, agreeable.
 जोडं iii. 49 नक्षत्रम्, a star [f. योत]
 जोडिओ iii. 49 व्याधः, a hunter.
 जोण्णलिआ iii. 50 धान्यम्, corn [f. Tel. jonna]
 जो रं iii. 48 यः किरित्थे, he who (cf. critical notes.)
 जोवारी iii. 50 धान्यम्, corn.
 जोवो iii. 52 बिन्दुः, a drop. स्ताकम्, a little.
 जोव्वणणीरं iii. 51 वयःपरिणाम, old age.
 जोव्वणवेअं iii. 51 वयःपरिणामः, old age.
 जोव्वणोवयं iii. 51 वयःपरिणामः, old age.

झ

- झक्किअं iii. 55 वचनीयम्, censure.
 झंकारिअं iii. 56 अवचयनम्, gathering (flowers, fruits etc.)
 झंखरो iii. 54 शुष्कतरुः, a withered tree.
 झंखरियं iii. 56 अवचयनम्, gathering (flowers, fruits, etc.) [prob. a variant of झंकारिअं]
 झंखो iii. 53 तुष्टः, pleased.

- झञ्जरी iii. 54 स्पर्शपरिहारार्थं चण्डालादीनां हस्त-
 यष्टिः, a stick in the hand of a Chan-
 dāla, as a sign of untouchability
 झडी iii. 53 निरन्तरवृष्टिः, incessant rain,
 [f. Dr. jādī]
 झंढलिआ iii. 55 चङ्क्रमणम्, moving about.
 झंढिअं iii. 55 प्रहृतम्, beating, striking.
 झंटी iii. 53 लघूर्ध्वकेशः, short and erect hair.
 झंढली iii. 54 असती an unchaste woman.
 झंढुओ iii. 53 पीलुवृक्षः, a kind of tree, *Careya arborea* Roxb.
 झंढुली iii. 61 असती, an unchaste wo-
 man. क्रीडा, sport, play.
 झत्थं iii. 61 गतम्, gone. नष्टम्, lost.
 झमालं iii. 53 इन्द्रजालम्, magic.
 झंपणी iii. 54 पक्ष्म, an eyelash. [f. क्षप्]
 झंपिअं iii. 61 त्रुटितम्, broken. धिट्टितम्,
 shaken.
 झरओ iii. 54 सुवर्णकारः, a goldsmith.
 झरंको iii. 55 तृणमयः पुरुषः, grass shaped like a man. झरंतो इति केचित्.
 झरंतो, a variant of the prec. q. v.
 झरओ iii. 54 मशकः, a mosquito; also a cricket, cf note in the book.
 झलझलिआ iii. 56 झोलिका, a little pouch containing betel.
 झला iii. 53 मृगतृष्णा, a mirage.
 झलुंकिअं iii. 56 दग्धम्, burnt.
 झलुंसिअं iii. 56 दग्धम्, burnt.
 झसिअं iii. 62 पर्यस्तम्, scattered over.
 आकुष्टम्, censured.
 झसुरं iii. 61 ताम्बूलम्, the betel leaves with areca-nut etc. अर्थः, object, purpose.
 झतो iii. 60 टंकञ्छिन्नम्, cut with a chisel. अयशः, infamy. तटः, the bank.
 तटस्थः, situated on the bank, (fig) neutral. दीर्घगम्भीरः, very deep.

झाउलं iii. 57 कर्पासफलम्, the cotton fruit.

झाडं iii. 57 लतागहनम्, a bower of creepers [f. झाट]

झामरो iii. 57 प्रवयाः, aged, old.

झामिअं iii. 56 दग्धम्, burnt.

झरुआ iii. 57 चीरी, a cricket.

झिखिअं iii. 55 वचनीयम्, censure. [prob. a variant of झकिअं]

झिरिडं iii. 57 जीर्णकूपः, an old well.

झिछिरिआ iii. 62 चीहीवृणम्, a kind of grass. मशकः, a mosquito; also a cricket cf. note iii. 54.

झीणं iii. 62 अङ्गम्, a limb. कीटः, a worm, an insect.

झीरा iii. 57 लज्जा, shame.

झुंसो iii. 58 तुणयारुयो वाद्यविशेषः, a kind of musical instrument.

झुंझुंसयं iii. 58 मनोदुःखम्, mental distress. झुमुझुमुसयं इत्यन्ये. [onomatopoeic].

झुटं iii. 58 अलोकम्, falsehood.

झुटणं iii. 58 प्रवाहः, a stream.

झुत्ती iii. 58 छेदः, cutting or breaking down.

झुमुझुमुसयं a variant of झुंझुमुसयं, q. v.

झुल्लुरी iii. 58 गुल्मः, a cluster of trees.

झुरं iii. 59 कुटिलम्, crooked.

झूसरिअं iii. 62 अत्यर्थम्, very much. स्वच्छम्, pure.

झेंडुओ iii. 59 कन्दुकः, a ball. [f. Dr. candu].

झेरो iii. 59 जरघण्टः, an old bell.

झेटी iii. 59 अर्धमहिषी, a species of she-buffalo.

झेडणो iii. 59 चणकधान्यम्, the chickpea. शुष्कचणकशाकमित्यन्ये, a curry made of dry chickpeas.

झेडिओ iii. 60 व्याधः, a hunter.

झेडलिआ iii. 60 रासकसदृशी क्रीडा, a play similar to rāsa.

झेलिआ iii. 56 झेलिका, a little pouch containing betel [Hc. f. झेलिका].

ट

टकारी iv. 2 अरणिकुसुमम्, a kind of flower.

टंकिअं iv. 1 प्रसृतम्, spread, diffused.

टंको iv. 4 खड्गः, a sword. छिन्नम्, cut. खातम्, a pit. जड्या, the shank. खनित्रम्, a spade. भित्तिः, a wall. तटम्, bank, shore. [ts.]

टट्टा iv. 1 तिरस्करीणि, a curtain.

टप्परओ iv. 2 करालकर्णः, having large or wide ears.

टमरो iv. 1 केशचयः, a mass or braid of hair.

टंवरओ iv. 2 भारिकः । गुरुरित्यर्थः, heavy, large.

टसरं iv. 1 विमोटनम्, crushing, rubbing.

टसरोटं iv. 1 शेखरः, a garland for the head.

टारो iv. 2 अधमतुरङ्गः, a horse of inferior quality.

टिक्कं iv. 3 तिलकम्, a mark on the forehead. शिरसि स्तवक इत्यन्ये, a bunch of flowers on the head.

टिग्वरो iv. 3 स्थविरः, an old man.

टिष्णी iv. 3 तिलकम्, a mark on the forehead.

टिंवरु iv. 3 तुम्बुरु, the fruit of Diospyros embryopteris.

टुंटे iv. 3 छिन्नकरः, with mutilated hands.

टेकरं iv. 3 स्थलम्, firm or dry ground.

टेटा iv. 3 यूतस्थानम्, a gambling place.

टोक्कणं iv. 4 मद्यपरिमाणभाण्डम्, a pot to measure liquor. केचित् टोक्कणखंडं इत्याहुः

टोक्कणखंडं, a variant of prec. q. v.
 टोलंचो iv. 4 मधूकः, a kind of tree,
 Bassia latifolia.
 टोलो iv. 4 शलभः, a grasshopper. पिशाच
 इत्यन्ये, a demon, fiend.

ठ

ठडो iv. 5 उद्विषतः, raised. अवकाश इत्यन्ये,
 space room.
 ठरिअं iv. 6 गौरवितम्, honoured. ऊर्ध्व-
 स्थितम्, high.
 ठलो iv. 5 निर्धनः, poor.
 ठविआ iv. 5 प्रतिमा, a figure, statue.
 ठाणिज्जो iv. 5 गारवितः, honoured. थाणिज्जो
 इत्येके. [f. स्थानीय]
 ठाणो iv. 5 मानः, honour.
 ठिअअं, a variant of ठिविअं, q. v.
 ठिक्क iv. 5 शिशुम्, the penis.
 ठिविअं iv. 6 ऊर्ध्वम्, above. निकटम्, prox-
 imity. हिक्का, hiccough. ऊर्ध्वार्थे ठिअअं
 इत्यन्ये.

ड

डक्क iv. 6 दन्तगृहीतम्, caught by the
 teeth.
 डगलो iv. 8 भवनोपरि भूमितलम्, the flat-
 top of a house.
 डड्ढाडी iv. 8 द्वमार्गः, the place burnt
 over by conflagration. [f. दग्ध.]
 डंडं iv. 7 सूच्या संघटितानि वस्त्रखण्डानि,
 pieces of cloth stitched together.
 डंडीत्यन्ये.
 डंडओ iv. 8 रथ्या, a road.
 डंडी, a variant of डंडं and डिंडी, q. v.
 डक्क iv. 7 सेल्लारुयमायुधम्, a kind of
 weapon.
 डंचरो iv. 8 घर्मः, warmth, heat.
 डंभिओ iv. 8 द्यूतकारः, the keeper of a
 gambling house, a gambler [f.
 दाम्भिक]

डलो iv. 7 लोटः, a clod, a lump of
 earth.

डल्लं iv. 7 पिटिका, a boil.

डव्वो iv. 6 वामकरः, the left hand.

डहरी iv. 7 अलिअरम्, a water-jar.

डहरो iv. 8 शिशुः, a child. [f. दहर]

डाअलं iv. 9 लोचनम्, the eye.

डाऊ iv. 12 फलिहंसकवृक्षः, a kind of
 tree. गणपतिप्रतिमाविशेषः, an image of
 Ganeśa.

डाली iv. 9 शाखा, a branch. [f. दल]

डिअली iv. 9 द्यूगा, an image.

डिडुरो iv. 9 भेकः, a frog. [f. दडुर]

डिडिल्लिअं iv. 10 खलिसचितं वस्त्रम्, a kind
 of cloth. स्खलिते हस्ते इति केचित्, slipp-
 ed hands.

डिंडी iv. 7 सूच्या संघटितानि वस्त्रखण्डानि,
 pieces of cloth stitched together.
 डंडीत्यन्ये.

डिंकिअं iv. 9 जलपतितम्, fallen in water.

डीणं iv. 10 अवतीर्णम्, descended.

डीणोवचं iv. 10 उपरि, above.

डीरं iv. 10 कन्दलः, the plantain tree.

डुंगरो iv. 11 शैलः, a mountain.

डुंघो iv. 11 उदञ्चनविशेषो नालिकेरमयः, a
 bucket made out of a cocoanut.

डुंडुओ iv. 11 जर्णिघण्टः, an old bell.

डुंघो iv. 11 श्वपचः, a man of a very
 low caste.

डोअणं iv. 9 लोचनम्, the eye. [Tr. f.
 लोचन]

डोओ iv. 11 दारुहस्तः, a wooden spoon.
 [f. Tel doki]

डोंगिली iv. 12 ताम्बूलभाजनविशेषः, a betel-
 box. ताम्बूलिनीत्येके, a maid-servant
 who prepares the tāmḇūla.

डोंगी iv. 13 स्यासकः, perfuming the
 body with fragrant unguents.
 ताम्बूलभाजनविशेषः, a betel-box.

डोला iv. 11 शिचिका, a palanquin. [f. दोला]

डोलिओ iv. 12 रुष्णसारः, the spotted antelope.

डोलो iv. 9 लोचनम्, the eye.

ढ

ढंसयं iv. 14 अयशः, infamy.

ढक्कयं iv. 14 तिलकम्, a mark on the forehead.

ढंकणी iv. 14 पिधानिका, a lid, covering.

ढंकुणो iv. 14 मत्कुणः, a bug.

ढंको iv. 13 वायसः, a crow.

ढंसरी iv. 14 वीणाभेदः, a kind of Indian lute.

ढड्डो iv. 13 भेरी, a kettle-drum.

ढढणी iv. 13 कपिकच्छूः, a kind of plant, forget-me-not.

ढढरिओ iv. 15 कर्दमः, mud.

ढढरो iv. 16 पिशाचः, a demon, fiend. ईर्ष्या, jealousy.

ढढसिओ iv. 15 ग्रामयक्षः, the spirit of a village. ग्रामवृक्ष इति केचित्, the village tree.

ढढो iv. 16 पङ्कः, mud. निरर्थकः, useless, unmeaning.

ढमरं iv. 17 पिठरम्, a pot. उष्णजलम्, hot water.

ढयरो iv. 16 पिशाचः, a demon, fiend. ईर्ष्या, jealousy.

ढिक्रयं iv. 15 नित्यम्, daily.

ढिढयं iv. 15 जलमध्यपतितम्, fallen in water.

ढेका iv. 17 हर्षः, joy. कूपतुला, a contrivance for raising water from a well (in which a horizontal beam, from one end of which a bucket hangs, see-saws on a vertical post.)

ढेकी iv. 15 बलाका, a crane.

ढेकुणो iv. 14 मत्कुणः, a bug [a variant of ढंकुणो; Tr. f. मत्कुण]

ढेहो iv. 16 निर्धनः, poor.

ढौवरो iv. 16 भ्रमणशीलः, addicted to wandering.

ढौढिओ iv. 16 धूपितः, perfumed, incensed.

ण

णइमातयं iv. 23 जलोद्भवः फलभेदः, a kind of fruit growing in water.

णक्को iv. 46 घ्राणम्, the nose. मूकः, a dumb person.

णक्खत्तणेमी iv. 22 विष्णुः, the god, Viṣṇu [f. नक्षत्रनेमि]

णच्चिरो iv. 18 रमणशीलः, fond of sport. [f. नृत्]

णज्जरो iv. 19 मलिनः, dirty.

णज्झरो iv. 19 विमलः, pure, clear.

णडिओ iv. 18 वञ्चितः, deceived. खेदित इत्यन्ये, distressed.

णडुली iv. 20 कच्छपः, a tortoise द्वित्वे णडुली इत्यपि.

णडुरी iv. 20 भेकः, a frog.

णडुलं iv. 47 रतम्, sexual intercourse दुर्दिनम् a cloudy day.

णडुली, variant of णडुली, q. v

णण्णो iv. 46 कूपः, a well. दुर्जनः, a wicked person ज्येष्ठो भ्राता, an elder brother [f. Dr. anna f. अग्रजन्य !]

णत्था iv. 17 नासारज्जुः, a nose-string.

णद्धिओ iv. 20 दुःखितः, distressed.

णद्धवयं iv. 47 अघृणा, cruel. निन्दा, censure.

णद्धो iv. 18 आरूढः, mounted.

णंदं iv. 45 इक्षुनिर्पादनकाण्डम्, a stick for squeezing sugar-cane. कुण्डारुयो भाण्ड-विशेषः, kind of pot.

णंदणो iv. 19 भृत्यः, a servant [f. नन्दन !]

णंदा iv. 18 गौः, a cow [f. नन्द]
 णंदिअं iv. 19 सिंहरुतम्, the roar of a lion
 [f. नन्द ?]
 णंदिक्खो iv. 19 सिंहः, a lion.
 णंदिणी iv. 18 गौः, a cow [f. नन्दिनी]
 णंदी iv. 18 गौः, a cow [cf. prce.]
 णमसिअं iv. 22 उपचाचितकम्, a present
 promised to a deity for the fulfil-
 ment of a desired object, and
 generally to propitiate her. णवसिअं
 इत्यन्ये.
 णलयं iv. 19 उशीरम्, Andropogon
 Muricatus. [f. नलद]
 णलिअं iv. 20 गृहम्, a house [f. निलय]
 णल्लयं iv. 46 कर्दमितम्, made muddy.
 वृत्तिविवरम्, an opening in a fence.
 प्रयोजनम्, purpose, design. निमित्तम्,
 cause, motive.
 णवरिअं iv. 22 सहसा, suddenly. [cogn
 with णवरि, Hc. Gr. ii. 188]
 णवलया iv. 21 नियमविशेषः, a religious
 observance, in which a woman
 who does not give out her hus-
 band's name, is beaten by people
 with branches of the palāśa (Bu-
 tea frondosa) tree.
 णवसिअं, a variant of णमसिअं, q. v.
 णवोद्धरणं iv. 23 उच्छिष्टम्, leavings.
 णव्वाउत्तो iv. 22 ईश्वरः, a rich or great
 man. नियोगिसुत्त इत्यन्ये, son of an
 officer. (Tr. णच्चाउत्तो)
 णव्वो iv. 17 आयुक्कः, an agent or deputy
 णहमुहो iv. 20 घूकः, an owl.
 णहरी iv. 20 क्षुरिका, a knife.
 णहवल्ली iv. 22 विद्युत्, lightning. [f. नभस्
 -वल्ली]
 णाउट्ठो iv. 47 सद्भावः, good nature. अभि-
 प्रायः, intention. मनोरथ इत्यन्ये, desire.
 णाउल्लो iv. 23 गोमान्, rich in cows.

णाओ iv. 23 गर्विष्ठः, proud.
 णामोक्खसिअं iv. 25 कार्यम्, work.
 णारोटो iv. 23 चिलम्, a hole, cave. कूसार
 इत्यन्ये, a pit.
 णालंपिअं iv. 24 आकन्दितम्, weeping.
 [a variant of लालंपिअं, q. v.]
 णालंवी iv. 24 कुन्तलः, the hair of the
 head.
 णाहिदामं iv. 24 उल्लोचमध्यदाम, the cen-
 tral pendant of a canopy. [f. नाभि-
 दाम]
 णाहिचिच्छेओ iv. 24 जघनम्, the buttocks.
 णाहीए विच्छेओ इति वाक्यमपि जघनवाचकम्.
 णिअंसणं iv. 38 वस्त्रम्, a cloth, garment.
 [f. निवसन]
 णिअक्कलं iv. 39 वर्तुलम्, round. [f. नि-
 चक-ल]
 णिअडी iv. 26 दम्भः, deceit, feigning.
 [Hc. f. निरुति]
 णिअत्थं iv. 33 परिहितम्, worn.
 णिअंधणं iv. 38 वस्त्रम्, a cloth, garment.
 [f. निबन्धन]
 णिअयं iv. 48 रतम्, sexual intercourse.
 शयनीयम्, a bed. शाश्वतम्, eternal. घटः,
 a pot. [f. नियत]
 णिअरिअं iv. 38 निकरेण स्थितम्, heaped
 up, collected. [f. निकरित]
 णिअलं iv. 28 तूपुरम्, an anklet. [f.
 निगड]
 णिआणिआ iv. 35 कुतृणोद्धरणम्, weeding.
 णिआरं iv. 29 रिपुगृहम्, an enemy's
 house.
 णिउक्कणो iv. 51 वायसः, a crow. मूकः,
 dumb.
 णिउक्को iv. 27 तूष्णीकः, silent. [f. निमूकः]
 णिक्कज्जो iv. 33 अनवस्थितः, unsteady,
 fickle.
 णिक्कडं iv. 29 कठिनम्, hard.
 णिक्खयं iv. 32 निहतम्, slain. [f. निक्षत]

निक्खससिओ iv. 41 मुषितः, robbed, plundered. अपहृतसार इति चावत्, robbed of the essence.
 निक्खुडं iv. 28 अकम्पम्, not shaking.
 निक्खुरिअं iv. 40 अट्टम्, weak, feeble.
 निक्खो iv. 47 चोरः, a thief. काञ्चनम्, gold. [f. निष्क]
 निग्गो iv. 27 घर्मः, heat, warmth.
 निग्गा iv. 25 हरिद्रा, turmeric.
 निग्गिणं iv. 36 निर्गतम्, gone out.
 निग्घटो iv. 34 कुशलः, clever.
 निग्घोरो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless.
 निच्छुंडो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless.
 निज्जो iv. 25 सुप्तः, slept.
 निज्जाओ iv. 34 उपकारः, help, favour.
 निज्जोओ iv. 33 प्रकरः, a heap. पुष्पाधकर इत्यन्ये, sweepings of flowers.
 निज्जोमी iv. 31 रश्मिः । रज्जुरित्यर्थः, a cord.
 जिज्झरं iv. 26 जीर्णम्, old, worn out. जिज्झूरं इत्यन्ये.
 जिज्झाओ iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless.
 जिज्झूरं, a variant of जिज्झरं, q. v.
 जिह्कं iv. 50 टङ्कच्छिन्नम्, cut with a chisel. विषमम्, uneven, difficult.
 जिह्हुहिअं iv. 41 धूतम् । निष्ठ्यूतमित्यर्थः, spitting. [cogn. with निष्ठ्यूत]
 जिह्हुहो iv. 33 स्तब्धः, benumbed, stupefied.
 जिहो iv. 25 पिशाचः, a demon, fiend.
 जिण्णाला iv. 36 चञ्चुः, the beak.
 जित्तिरडिअं iv. 41 त्रुटितम्, broken.
 जित्तिरडी iv. 40 निरन्तरम्, incessant.
 जिद्धओ iv. 38 अविभिन्नगृहः, living in the same house.
 जिद्धंओ iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless.

जिद्धमणं iv. 39 गृहजलप्रवाहः, sewage of a house.
 जिद्धमाओ iv. 38 अविभिन्नगृहः, living in the same house. [a variant of foll.]
 जिद्धमो iv. 38 अविभिन्नगृहः, living in the same house.
 जिद्धमो iv. 35 एकमुखयायी, going in the same direction.
 जिदिणी iv. 35 रुतृणोद्धरणम्, weeding.
 जिप्पटो iv. 31 अधिकः, abundant, great.
 जिप्पिच्छं iv. 49 ऋजु, straight; दृढम्, strong.
 जिप्परिसो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless. [f. निर्-स्पर्श]
 जिप्फेसो iv. 29 शब्दनिर्गमः, sound going forth.
 जिद्धमणं iv. 34 उद्यानम्, a garden.
 जिद्धुग्गो iv. 32 भग्नः, broken. [f. नि-भुग्न]
 जिमेणं iv. 37 स्थानम्, place.
 जिमेलं iv. 30 दन्तमांसम्, the gums. जिमेला इति धनपालः.
 जिम्मओ iv. 34 गतः, gone.
 जिम्मंसा iv. 35 चामुण्डा, the goddess Chāmunda, a terrific form of Durgā.
 जिम्मंस् iv. 32 तरुणः, a youth. [f. निर्-श्मश्रु]
 जिरक्को iv. 49 चोरः, a thief. स्थितः, stood. पृष्ठम्, the back.
 जिरंगी iv. 31 शिरोऽवगुण्ठनम्, a veil. [f. निर्-अङ्ग]
 जिरप्पो iv. 49 पृष्ठम्, the back. उद्दृष्टितम्, surrounded, invested.
 जिराओ iv. 50 प्रकटः, plain. ऋजुः, straight. रिपुः, an enemy.
 जिरादो iv. 30 नष्टः, lost.
 जिराहो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless. (Tr. जिरासो and derives it f. नृशंस)

गिरिअं iv. 28 अविशेषितम्, similar, identical.

गिरिको iv. 30 नतः, bowed, bent.

गिरुत्तं iv. 30 निश्चितम्, decided, settled [f. निरुक्त]

गिरुली iv. 27 मकराकृतिग्राहः, an alligator.

गिरुवृक्षं iv. 41 अकृतम्, undone, not performed.

गिलंको iv. 31 पतद्वहः, a spittoon.

गिलङ्को iv. 31 पतद्वहः, a spittoon. [a variant of the prec.]

गिलहसिअं iv. 36 निर्गतम्, gone out.

गिवच्छणं iv. 40 अवतारणम्, causing to descend.

गिवहो iv. 26 समृद्धिः, abundance [f. निवह]

गिवाओ iv. 34 स्वेदः, sweat.

गिविद्धो iv. 48 सुप्तोत्थितः, awakened from sleep. निराशः, devoid of hope. उद्भटः, excellent, pre-eminent. नृशंसः, cruel.

गिव्वं iv. 48 ककुदम्, the hump. व्याजः, disguise, pretence.

गिव्वहो iv. 28 नमः, nude.

गिव्वमिअं iv. 39 परिभुक्तम्, enjoyed.

गिव्वलिअं iv. 51 जलधौतम्, washed with water. प्रविगणितम्, numbered. विघटितम्, separated.

गिव्वहणं iv. 39 विवाहः, marriage. [Tr. f. उद्बहन]

गिव्वाणं iv. 33 दुःखकथनम्, relating sorrow.

गिव्विट्ठं iv. 34 उचितम्, fit.

गिव्वित्तो iv. 32 सुप्तोत्थितः, awakened from sleep. [a variant of गिविद्धो !]

गिव्वूढं iv. 29 गृहपश्चिमाङ्गणम्, the western courtyard of a house.

गिव्वूढो iv. 33 स्तब्धः, benumbed, stupefied.

गिव्वेहो iv. 28 नमः, nude [a variant of गिव्वहो]

गिव्वेरिसो iv. 37 निर्दयः, unkind, merciless. अत्यर्थेऽपि दृश्यते, exceedingly.

गिसत्तो iv. 30 सन्तुष्टः, pleased.

गिसामिअं iv. 27 श्रुतम्, heard [f. निशामित]

गिसायं iv. 35 सुप्तप्रसुप्तम्, deep sleep [f. निशा ?]

गिसुअं iv. 27 श्रुतम् heard [f. निश्रुत]

गिसुद्धं iv. 36 पातितम्, thrown down (Hc. Gr. iv. 258 निसुद्धो)

गिस्तंको iv. 32 निर्भरः, violent, vehement

गिस्तरिअं iv. 40 स्रस्तम्, slipped.

गिहणं iv. 27 कूलम्, a bank.

गिहसो iv. 25 वर्मीकः, an ant-hill.

गिहाओ iv. 49 स्वेदः, sweat. समूहः, a collection, group.

गिहुअं iv. 50 निर्व्यापारम्, without employment, free from occupation. तूष्णीकम्, silently, सुरतम्, sexual intercourse. [f. निभृत]

गिहुआ iv. 26 कामिता, desired.

गिहुणं iv. 26 व्यापारः, business.

गिहूअं iv. 26 सुरतम्, sexual intercourse.

गिहेलणं iv. 51 गृहम्, a house जघनम्, the buttocks. [Tr. f. निलय, cf. Hc. Gr. ii. 174]

गीभारणं iv. 43 बलिघटी, a small jar of offerings.

गीरंगी iv. 31 शिरोऽवगुण्ठनम्, a veil. [a variant of गिरंगी q. v.]

गीलकंठी iv. 42 बाणवृक्षः, a kind of tree.

गीसणिआ iv. 43 निःश्रेणी. a ladder. कप्र-
त्ययाभावे गीसणीत्यपि.

गीसणी, variant of the prec. q. v.

गीसंपायं iv. 42 परिश्रान्तजनपदम्, a calmed or exhausted city or country.

गीसारो iv. 41 मण्डपः, an open hall consecrated to a deity.

- णीसीमिओ iv. 42 निर्वासितः, expelled, banished.
 णीहरिअं iv. 42 शब्दः, a sound.
 णुवण्णो iv. 25 सुप्तः, slept.
 पूला iv. 43 शाखा, a branch.
 णेउड्डो iv. 44 सद्भावः, good nature.
 णेडाली iv. 43 पट्टवासिता । शिरोभूषणभेदः, a kind of head ornament.
 णेडुरिआ iv. 45 भाद्रपदोज्ज्वलदशम्यां कश्चिदुत्सवविशेषः, a festival on the tenth day of the first fortnight of Bhādrapada (August-September)
 णेलच्छो iv. 44 पण्डः, a eunuch. वृषभ इत्यन्वे, a bull. (Hc. Gr. ii. 174 = पण्डकः) [f. नैर्लक्ष or निर्लक्ष]
 णेलिच्छी iv. 44 कूपतुला, a contrivance for raising water from a well in which a horizontal beam, from one end of which a bucket hangs, see-saws on a vartical post.
 णेवच्छणं iv. 40 अवतारणम्, causing to descend. [a variant of णिवच्छणं]
 णेसत्थी iv. 44 वणिक्सचिवः, an adviser to a merchant.
 णेसरो iv. 44 रविः, the sun. [f. Can. nēsar, Tam. nāyir]
 णोमी iv. 31 रश्मिः । रज्जुरित्यर्थः, a cord.
 णोलइआ iv. 36 चञ्चुः, the beak.
 णोलच्छा iv. 36 चञ्चुः, the beak.
 णोव्वो iv. 17 आयुक्तः, an agent, deputy. [a variant of णव्वो]

त

- तक्कणा v. 4 इच्छा, desire.
 तग्गं v. 1 सूत्रम् । सूत्रमिति सामान्याभिधानेऽपि सूत्रकङ्कणमुच्यते, a bracelet of strings worn in marriages and other religious ceremonies.
 तच्छिडं v. 3 करालम्, gaping; formidable.

- तट्टी v. 1 वृत्तिः, a hedge fence. [f. Dr. tatti.]
 तडफडिअं v. 9 परितश्चलितम्, moving here and there.
 तडमडो v. 7 कुम्भितः, agitated. [f. Tel. tādā-badu]
 तडवडा v. 5 आउलिवृक्षः, a kind of tree.
 तणं v. 1 उत्पलम्, a blue lotus. [f. तृण ?]
 तणयमुद्धिआ v. 9 अङ्गुलीयकम्, a finger-ring.
 तणगसी v. 6 प्रसारितम्, extended.
 तणवरंडी v. 7 उडुपः, a boat.
 तणसोल्ली v. 6 मल्लिका, a kind of jasmine [f. तृणशूल्य]
 तणेसी v. 3 तृणप्रकरः, a hay-stack [f. तृणराशि]
 तंटे v. 1 पृष्ठम्, the back. [f. Tel. tunṭi]
 तंडं v. 19 कविकालालकम्, fondling by the bit of a bridle. शिरोविहीनम्, headless, deprived of the head. स्वराधिकम्, loudly.
 तण्णायं v. 2 आद्रं, wet. [f. Tam. taṇṇi; Tr. f. तिम्यति]
 तत्तिहो v. 3 तत्परः, closely intent on, eagerly engaged in. [f. the foll.]
 तत्ती v. 20 तत्परता, entire devotion or addiction to a thing. आदेशः, a command, order. [cogn. with तत्]
 तत्तुडिहं v. 6 सुरतम्, sexual intercourse.
 तद्धिअचयं v. 8 नृत्यम्, dancing.
 तद्धिअसं v. 8 अनुदिवसम्, daily. अदूरविप्रकर्षात् तद्धिअसिअं तद्धिअहं इत्यपि. [f. तत्-दिवस]
 तद्धिअसिअं, a variant of prec. q. v.
 तद्धिअहं, a variant of तद्धिअसं, q. v.
 तंतडी v. 4 करम्बः, flour mixed with curds.

तनुक्खोडी v. 7 वायकतन्त्रोपकरणम्, an instrument used in weaving.

तमणं v. 2 चुल्लिः, a fireplace. [f. तपन]

तमणी v. 20 भुजः, the shoulder. भूर्जम्, a birch tree.

तमो v. 1 शोकः, sorrow. [ts.]

तंवाकिर्मा v. 6 इन्द्रगोपः, a kind of insect of red or white colour (found on rainy days.) [f. ताम्ररुमि].

तंचकुसुमो v. 9 कुरवकः, a crimson species of amaranth. [f. ताम्रकुसुम]

तंचट्कारी v. 4 शेकालिका, a kind of plant.

तंचरत्ती v. 5 गोधूमेषु कुङ्कुमच्छाया, the saffron colour of wheat. [f. ताम्ररक्त !]

तंचा v. 1 गौः, a cow. [f. ताम्रा]

तंचिरा v. 5 गोधूमेषु कुङ्कुमच्छाया, the saffron colour of wheat.

तंचेही v. 4 शेकालिका, a kind of plant.

तरवटो v. 5 प्रपुनाटः, a kind of tree, Cassia Pera or Alata.

तरसं v. 4 मांसम्, flesh.

तरिअव्वं v. 7 उडुपः, a boat.

तलं v. 19 ग्रामेशः, the headman of a village. शय्या, a bed [f. तल्प; a variant of तलं q. v.]

तलआगत्ती v. 8 कूपः, a well.

तलप्फलो v. 7 शालिः, rice.

तलवत्तो v. 21 कर्णभरणविशेषः, a kind of ear-ornament. वराङ्गम्, an elegant body.

तलसारिअं v. 9 गालितम् distilled. मुग्ध-मित्यन्वे, simple, innocent, foolish.

तलारो v. 3 नगरारक्षकः, a town-watchman, superintendent of a town. [f. तलवर, Dr. taleyāri]

तलिमो v. 20 कुट्टिमम्, floor smoothed and plastered. शय्या, a couch. गृहोर्ध्व-भूमिः, the flat top of a house. वास-

भवनम्, a dwelling-place, house. भ्राष्ट्रः, a frying pan.

तलं v. 19 पल्लवम्, a small pond. वरुका-ख्यतृणम्, a kind of grass. शय्या, a couch. [f. तल्प]

तल्लडं v. 2 शय्या, a couch. [f. तल्प; a variant of prec.]

तल्लिच्छो v. 3 तत्परः, closely intent on, eagerly engaged in. (Tr. तल्लिच्छो f. तच्छील) [f. तल्लिप्त or तच्छील]

तवओ v. 2 व्यापृतः, engaged in, busy with.

तवणी v. 1 भक्षणयोग्यम्। कणादि, anything eatable.

तसिअं v. 2 शुष्कम्, dry, withered.

तहरी v. 2 पङ्किला सुरा, muddy or impure liquor.

तहल्लिआ v. 8 गोवाटः, a cowpen.

ताडिअयं v. 10 रोदनम्, weeping. [f. ताडितक]

तामरं v. 10 रन्ध्रम्, pleasing, agreeable. [f. तामरस]

तामरसं v. 10 जलोद्भवपुष्पम्, any flower growing in water [ts.]

तारचरो v. 10 मुहूर्तः, a moment.

तालप्फली v. 11 दासी, a female servant or slave. [f. तालफली]

तालहलो v. 7 शालिः, rice. [a variant of तलप्फलो q. v.]

ताला v. 10 लाजाः, fried grain.

तालूरो v. 21 फेनः, foam. कपित्थतरुः, the wood-apple tree. आवर्तश्चेति केचित्, a whirlpool.

तिक्खालिअं v. 13 तीक्ष्णीकृतम्, sharpened. [f. तीक्ष्ण]

तिगिआ v. 12 कमलरजः, the pollen of a lotus.

तिंगिच्छी v. 12 कमलरजः, the pollen of a lotus. (Hc. Gr. ii. 174 = पौष्प रजः)
 तिंगिसं v. 11 मधुपटलम्, a bee-hive.
 तिचिरिअं v. 12 स्नानार्द्रम्, wet with bathing.
 तिची v. 11 सारम्, essence.
 तित्तुअं v. 12 गुरु, heavy.
 तिमिगिलो v. 13 मीनः, a fish. [ts.]
 तिमिच्छओ, a variant of the foll. q. v.
 तिमिच्छाहो v. 13 पथिकः, a traveller.
 तिमिच्छओ इति कश्चित्.
 तिमिणं v. 11 आर्द्रदारु, green wood.
 तिमिरिच्छो v. 13 करञ्जद्रुमः, a kind of plant, *Pongamia glabra* Vent.
 तिरिडिअं v. 21 तिमिरयुतम्, dark. विचितम्, searched.
 तिरिडो v. 11 तिमिरवृक्षः, a kind of tree.
 तिरिड्डी v. 12 उष्णवातः, hot wind.
 तिरोवई v. 13 वृत्त्यन्तरितः, screened by a fence.
 तिबिडा cf. the foll.
 तिबिडी v. 12 पुटिका, a concavity. तिबिडा सूचीति केचित्, a needle.
 तिक्वं v. 11 दुर्विषहम्, difficult to bear. अत्यर्थमिति सातवाहनः, very much. [f. तीव्र]
 तुंगी v. 14 रात्रिः, the night.
 तुच्छं v. 14 अवशुष्कम्, very dry. [ts?]
 तुच्छइअं v. 15 रञ्जितम्, delighted, moved, excited.
 तुच्छयं v. 15 रञ्जितम्, delighted, moved.
 तुणओ v. 16 झुंझारुयस्तूर्यविशेषः, a kind of musical instrument.
 तुंडीरं v. 14 मधुरचिम्बम्, charming fruit of the plant, *Momordica monadelphica*.
 तुंडूओ v. 15 जीर्णघटः, an old pot.
 तुण्हक्को v. 15 मृदुनिश्चलः, gentle and unmoved. (Tr. = मृदुनिश्चलयोः, as two meanings) [f. तूणीक]

तुण्ही v. 14 सूकरः, a hog.
 तुंतुक्खुडिओ v. 16 त्वरायुक्तः, in haste, hasty.
 तुण्पो v. 22 कौतुकम्, curiosity. विवाहः, marriage. सर्पपः, mustard. अक्षितः, anointed. स्निग्धः, attached, affectionate. कुतुपः, a small leathern bottle for oil. [f. Dr. tuppā. (f. तनूनप!)]
 तुंचिळी v. 23 मधुपटलम्, a bee-hive. उदूखलम्, a wooden mortar for cleaning rice etc.
 तुरी v. 22 पीनम्, fat, stout. तूलिकानामुपकरणम्, a painter's brush. [ts.]
 तुलगं v. 15 काकतालीयम्, accidentally.
 तुलसी v. 14 सुरसलता, a kind of plant, (*Ocimum Sanctum*?) [ts.]
 तुसेअजंमं v. 16 दारु, a log of wood.
 तूओ v. 16 इक्षुकर्मकरः, a worker at sugar-canes.
 तूलिणी v. 17 शास्मलिः, the silk-cotton tree. [f. तूल]
 तूहणो v. 17 पुरुषः, a man.
 तेड्डो v. 23 शलभः, a grasshopper. पिशाचः, a demon, fiend.
 तेंडुअं v. 17 तुंगुरु, a kind of tree, *Diospyros embryopteris*.
 तोअओ v. 18 चातकः, a bird supposed to live only on rain drops, *Cuculus melanoleucus*.
 तोक्कओ v. 18 अनिमित्ततत्परः, eagerly engaged in a thing without motive.
 तोडणो v. 18 असहनः, jealous, envious.
 तोंतडी v. 4 करम्बः, flour mixed with curds. [a variant of तंतडी]
 तोमरिओ v. 18 शस्त्रप्रमार्जकः, a weapon-cleaner, armourer. [f. तोमर]
 तोमरी v. 17 वल्ली, a creeper.
 तोलणो v. 17 पुरुषः, a man.

तोवट्टो v. 23 त्रपुपट्टिकाख्यः कर्णभिरणभेदः, a kind of ear-ornament. कमलकर्णिका, the pericarp of the lotus.

तोसं v. 17 धनम्, wealth [f. तोष]

थ

थउट्टुं v. 26 भल्लातकम्, the marking nut plant, Semicarpus Anacardium.

थक्को v. 24 अवसरः, opportunity, the right time.

थगया v. 26 चञ्चुः, the beak.

थग्नो v. 24 गाघः, shallow. (Dp. Pl. 249 = deep.)

थही v. 24 पशुः, an animal, cattle.

थंडिलं v. 25 मण्डलम्, a circle, circular orb.

थन्तिअं v. 26 विश्रामः, rest.

थमिअं v. 25 विस्मृतम्, forgotten.

थंवं v. 24 विषमम्, uneven, bad.

थरहरिअं v. 27 कम्पितम्, trembling.

थरू v. 24 त्सरुः, the hilt of a sword [f. त्सरु]

थरो v. 24 दधिसरः, cream.

थलओ v. 25 मण्डपः, an open hall consecrated to a deity.

थवइहो v. 26 प्रसारितोरुद्वयोपविष्टः, sitting down with thighs stretched out.

थवी v. 25 प्रसेविका, a sack.

थवो v. 24 पशुः, an animal, cattle.

थसलो v. 25 विस्तीर्णः, extensive.

थसो v. 25 विस्तीर्णः, extensive.

थहो v. 24 निलयः, a dwelling, house.

थाणिज्जो, a variant of टाणिज्जो, q. v.

थामो v. 25 विस्तीर्णः, extensive.

थारो v. 27 घनः, compact, hard, full.

थाहो v. 30 स्थानम्, a place. गम्भीरजलम्, deep water. विस्तीर्णम्, extensive. दधि इत्यन्ये, long.

थिण्णो v. 30 निःश्रेहदयः, unkind sympathy. दृप्तः, proud. [f. स्तीर्ण]

थिमिअं v. 27 स्थिरम्, firm. [f. स्तिमित]

थिरणामो v. 27 चलचित्तः । चः कचिदपि धृतिं न बध्नाति, fickle-minded. [Tr. थिरणासो f. स्थिरं-नास्ते]

थिरसीसो v. 31 निर्भीकः, fearless. निर्भरः, excessive, violent. बद्धशिरस्त्राणः, with the helmet on. [f. स्थिरशीर्ष]

थुक्किअं v. 28 उन्नतम्, high.

थुडुकिअं v. 31 दरकुपितवदनसंकोचनम्, contraction of face due to slight anger. मौनम्, silent.

थुडुहीरं v. 28 चामरम्, a chowrie or bushy tail of the Bos Grunniens.

थुण्णो v. 27 दृप्तः, proud.

थुरुणुल्लणयं v. 28 शय्या, a couch.

थुलमो v. 28 पटकुटी, a tent.

थुल्लो v. 27 परिवर्तितः, revolved, turned round.

थूणो v. 29 अश्वः, a horse.

थूरी v. 28 तन्तुवायोपकरणम्, a weaver's implement [f. तुरी ?]

थूलघोणो v. 29 सूकरः, a hog. [f. स्थूल-घोण, घोणिन्]

थूहो v. 32 प्रासादशिखरम्, the top of palace or mansion. चातकः, a bird supposed to live only on rain drops. Cuculus melanoleucus. वल्मिकम्, an ant-hill.

थेणिह्मिअं v. 32 हृतम्, taken away. भीतम्, frightened.

थेरो v. 29 ब्रह्मा, the god Brahmā [f. स्थविर]

थेरासणं v. 29 पद्मम्, a lotus [f. स्थविरासन]

थेवो v. 29 बिन्दुः, a drop [f. स्तेप or स्तोक्]

थेवरिअं v. 29 जन्मनि तूर्यम्, instrumental music at birth (of a son).

थोओ v. 32 रजकः, a washerman. मूलकः, a radish, an esculent root.

थोरो v. 30 कमपृथुपरिवर्तुलः, gradually becoming large and round [f. स्थूल, cf. Hc. Gr. ii. 99]

थोलो v. 30 वस्त्रैकदेशः, a part of a garment.

थोहं v. 30 बलम्, strength.

द

दअच्छरो v. 36 ग्रामस्वामी, the headman of a village.

दअरी v. 34 सुग, spirituous liquor.

दइअं v. 35 रक्षितम्, protected. [a variant of दयाइअं]

दक्खज्जो v. 34 गृध्रः, a vulture.

दच्छं v. 33 तीक्ष्णम्, sharp, severe.

दडवडो v. 35 धाटी, assault, attacking.

दंडी v. 33 सूत्रकनकम्, golden threads or strings. डंडीवत्सूचीसंघटितवस्त्रयुगलमपीत्यन्ये, a couple of cloths stitched together.

दन्थरो v. 34 हस्तशाटकः, a handkerchief. [Pers. dastār]

दन्तिओ v. 34 शशकः, a hare.

दंतो v. 33 पर्वतैकदेशः, a part of a mountain.

दमओ v. 34 दरिद्रः, a poor man.

दयं v. 33 जलम्, water. शोकइत्यन्ये, sorrow.

दयाइअं v. 35 रक्षितम्, protected. [f. दया-रुत !]

दरं v. 33 अर्धम्, half [ts.]

दरंदो v. 37 उल्लासः, delight.

दरमत्ता v. 37 बलात्कारः, violence, force.

दरवल्लिहेलणं v. 37 शून्यगृहम्, a vacant house.

दरवल्लो v. 37 दयितः, a beloved person. [f. दरवल्लभ]

दरवल्लो v. 36 ग्रामस्वामी, a headman of a village.

दरविंदरं v. 52 दीर्घम्, long. विरलम्, thin, wide apart.

दरुम्मिहं v. 37 घनम्, thick.

दलिअं v. 52 निकृणिताक्षम्, with closed eyes. दारु, wood. अङ्गुली, a finger. [f. दलिक]

दवरो v. 35 तन्तुः, a thread.

दवहुत्तं v. 36 ग्रीष्ममुत्सम्, the beginning of summer.

दवो v. 33 गद्गदः, faltering.

दसु v. 34 शोकः, sorrow.

दसेरो v. 33 सूत्रकनकम्, golden threads or strings.

दहचोल्ली v. 36 स्थाली, a cooking pot.

दहिउफं v. 35 नवनीतम्, butter.

दहिहो v. 35 कपित्थः, the wood-apple tree, Feronia elephantum.

दहित्थरो, a variant of the foll. q. v.

दहित्थारो v. 36 दधिसरः, cream. दहित्थरो इत्यन्ये.

दहिमुहो cf. दुम्मुहो.

दाओ v. 38 प्रतिभूः, a surety.

दादलिआ v. 38 अङ्गुलिः, a finger.

दामणी v. 52 प्रसवः, delivery, birth. नयनम्, the eye.

दारद्वंता v. 38 पेटा, a bag, basket.

दारिआ v. 38 वेश्या, a harlot [f. दारिका]

दारो v. 38 कटिसूत्रम्, a waist-band. [f. Tel. dāramu]

दालिअं v. 38 चक्षुः, the eye.

दिअज्जो v. 39 सुवर्णकारः, a goldsmith.

दिअधुत्तो v. 41 काकः, a crow.

दिअलिओ v. 39 मूर्खः, a fool.

दिअसिअं v. 40 सदाभोजनम्, eating always. अनुदिनमित्यन्ये, daily.

दिअहुत्तं v. 40 पूर्वाह्नभोजनम्, the breakfast.

दिआहमो v. 39 भासपक्षी, a kind of water-fowl.

दिओ v. 39 दिवसः, a day. [f. दिव]
 दिपंतो v. 39 अनर्थः, evil, misfortune.
 दिह्निदिलिओ v. 40 बालः, a boy.
 दिव्वासा v. 39 चामुण्डा, the goddess,
 Chāmunda, a terrific form of
 Durgā.
 दीवओ v. 41 रुकलासः, a chameleon,
 दीविआ v. 53 उपदेहिका, a secondary
 body (which grows on diseased
 parts of the body). मृगाकर्षणी व्याध-
 मृगी, a hunter's deer which at-
 tracts other deer.
 दीहजीहो v. 41 शङ्खः, a conch-shell.
 दुअक्खरो v. 47 षण्डः, a eunuch.
 दुक्करं v. 42 माघे रात्रौ चतुयामिस्नानम्, bath-
 ing in early morning in the
 month of Māgha (January-Feb-
 ruary.)
 दुक्कुणिआ v. 48 पतव्रहः, a spittoon.
 दुक्कुहो v. 44 असहनः, jealous, envious.
 अरोचकिन्यपि लक्ष्येषु दृश्यते, suffering
 from loss of appetite.
 दुक्खं v. 42 जघनम्, the buttocks.
 दुगं v. 53 दुःखम्, sorrow. कटी, the but-
 tocks. [f. दुःख]
 दुग्घट्टो v. 44 हस्ती, an elephant [f. द्वि-
 घट्ट q. v. in the list of verbal sub-
 stitutes below]
 दुच्चंडिओ v. 55 दुर्ललितः, ill-bred. दुर्विदग्धः,
 silly, vainly proud. [f. दुर्-चण्डिक]
 दुच्चंबालो v. 54 कलहनिरतः, fond of qua-
 rrelling. दुश्चरितः, ill-behaved. परुष-
 वचनः, speaking harsh.
 दुज्जायं v. 44 व्यसनम्, fault, vice. [f.
 दुर्जात or दुर्यात]
 दुणिअत्थं v. 53 जघनस्थितवस्त्रम्, a cloth
 on the loins. जघनम्, the buttocks.
 दुणिक्को v. 45 दुश्चरितः, ill-behaved.

दुणिस्सित्तो v. 45 दुश्चरितः, ill-behaved
 दुर्दर्शं इत्यन्ये, difficult to be seen,
 dazzling.
 दुत्ति v. 41 शीघ्रम्, soon.
 दुत्थं v. 42 जघनम्, the buttocks.
 दुत्थुरुहंडा v. 47 कलहशीला स्त्री, a quarrel-
 some lady. दुत्थुरुहंडो पुरुषोऽपि, a qua-
 rrelsome person.
 दुत्थुरुहंडो, cf. the prec.
 दुत्थोहो v. 43 दुर्भगः, unfortunate.
 दुद्धमो v. 44 देवरः, a husband's brother.
 दुद्धोली v. 43 वृक्षपङ्क्तिः, a row of trees,
 an avenue. [f. दु-दोली]
 दुद्धओ v. 42 समूहः, a collection.
 दुद्धगंधिअमुहो v. 40 बालः, a boy [f. दुग्ध-
 गंधिकमुत्त]
 दुद्धिणिआ v. 54 स्नेहस्थापनभाण्डम्, an oil
 pot. तुम्बी, a bottle-gourd. कप्रत्यया-
 भावे दुद्धिणीत्यपि.
 दुद्धिणी, a variant of the prec. q. v.
 दुद्धोलणी v. 46 या दुग्धापि दुह्यते, a cow
 which allows to be milked repeat-
 edly. [cogn. with दुग्ध]
 दुंदुमिअं v. 45 गलगर्जितम्, roaring with
 the throat.
 दुंदुमिणी v. 45 रूपवती, a beautiful or
 lovely woman.
 दुप्परिअहं v. 55 अशक्यम्, impracticable,
 impossible. द्विगुणम्, double. अनभ्य-
 स्तम्, not practised or learnt. [f.
 दुष्परिकल्प]
 दुब्बोहो v. 42 उपालम्भः, censure.
 दुमणी v. 44 सुधा, whitewash.
 दुमंतओ v. 47 केशबन्धः, a hair-band.
 दुंबवत्ती v. 48 सरित्, a river.
 दुम्मइणी v. 47 कलहशीला स्त्री, a quarrel-
 some lady [f. दुर्माति]
 दुम्मुहो v. 44 मर्कटः, a monkey. [f. दु-

- [मुख] दहिमुहशब्दोऽपि देशः कपिवाची कैथि-
 दुःखः v. 46 दुःखोत्तीर्णम्, overcoming
 sorrow.
 दुरालोभो v. 46 तिमिरम्, darkness.
 दुली v. 42 कूर्मः, a tortoise.
 दुल्लं v. 41 वस्त्रम्, a garment [f. दुक्ल]
 दुल्लगं v. 43 अघटमानम्, impossible,
 cannot be effected.
 दुल्लसिआ v. 46 दासी, a female servant
 or slave.
 दुहओ v. 45 चूर्णितः, powdered, pounded.
 दूणावेहं v. 56 अशक्यम्, impracticable,
 impossible. तडागः, a tank.
 दूणो v. 44. हस्ती, an elephant. [Tr. f.
 द्विपान]
 दूसलो v. 43 दुर्भगः, unfortunate. [Tr.
 f. दुर्भग]
 दूहो v. 48 लज्जादुर्भगाः, sad with shame.
 दूहलो v. 43 दुर्भगः, unfortunate. [f.
 दुर्भग]
 देवउफं v. 49 पक्वपुष्पम्, full-blown flow-
 ers. [f. देवपुष्प]
 देहणी v. 48 पक्कः, mud.
 दोआलो v. 49 वृषभः, a bull.
 दोगं v. 49 युग्मम्, a pair, couple. [f.
 युग्म or द्विक]
 दोणओ v. 50 आयुक्तः, an agent or de-
 puty. हलिक इत्यन्ये, a ploughman.
 दोणका v. 51 सरघा, a bee.
 दोद्विओ v. 49 चर्मकूपः, a pore of the
 skin.
 दोरो v. 38 कटिचूत्रम्, a waist-band [a
 variant of दारो]
 दोवेली v. 50 सायंभोजनम्, an evening
 meal or supper.
 दोसणिजंतो v. 51 चन्द्रः, the moon [f.
 ज्योत्स्नायन्त्र]
 दोसाकरणं v. 51 कोपः, anger. [f. दोषा-
 करण]

- दोसाणिअं v. 51 निर्मलीकृतम्, made pure
 or clean.
 दोसिणी v. 50 ज्योत्स्ना, moonlight. [f.
 ज्योत्स्ना]
 दोसो v. 56 अर्धम्, half. कोपः, anger. [f.
 दोष]
 दोहनहारी v. 56 जलहारिणी, a water carri-
 er. पारिहारिणी, a maker of garlands.
 [f. दोहन-हृ]
 दोहणी v. 48 पक्कः, mud [a variant of
 देहणी]
 दोहासलं v. 50 कटीतटम्, the loins.
 दोहूओ v. 49 शवः, a corpse.

ध

- धओ v. 57 पुरुषः, a man.
 धंसाडिओ v. 59 व्यपगतः, gone away,
 departed. [f. ध्वंस् or मुच् Hc. Gr.
 iv. 91.]
 धंगो v. 57 ध्रमरः, a large black bee. [a
 variant of धूमंगो ? q. v.]
 धणिअं v. 58 गाढम्, thick-set, hard. [f.
 स्तन ?]
 धणिआ v. 58 प्रिया, beloved, wife. [f.
 धन्या]
 धणी v. 62 भार्या, wife. पद्मासि, sufficien-
 cy. चद्रोऽपि निःशङ्कः, fearless though
 bound. [f. धन, स्तन]
 धण्णाउसो v. 58 कथ्यमानाशीर्वादिः, expre-
 ssion of or pronouncing a blessing.
 आशीरेवेति केचित्, a blessing.
 धंधा v. 57 लज्जा, shame.
 धम्मओ v. 63 चतुरङ्गलो हस्तव्रणः, a cancer
 on the hand. चण्डीपुरुषोपहारः, sacri-
 ficing a human being to Chāṇḍī
 or Chāmunda.
 धयणं v. 57 गृहम्, a house.
 धरं v. 57 तूलम्, cotton.
 धरगो v. 58 कार्पासः, cotton or a cotton
 cloth.

धवलसउणो v. 59. हंसः, a swan, goose.
[f. धवलशकुन.]

धवलो v. 57 यो यस्यां जातावुत्तमः, the best
of a kind. [ts.]

धवो v. 57 वेगः, speed.

धसलो v. 58 विस्तीर्णः, broad, extensive.

धाडिओ v. 59 आरामः, a garden.

धाडी v. 59 निरस्तम्, thrown away.
[cogn. with धा ?]

धाणूरिअं v. 60 फलभेदः, a kind of fruit.

धारं v. 59 लघु, small.

धारा v. 59 रणमुखम्, the front of a
battle

धारावासो v. 63 मेघः, a cloud. भेकः, a
frog. [ts.]

धुअगाओ v. 57 धमरः, a large black bee.
[f. ध्रुवगायक; Tr. धुअराओ f. ध्रुवराग]

धुक्कुदुअं v. 60 उलसितम्, shining, brand-
ishing. [a variant of the foll.]

धुक्कुदुगिअं v. 60 उलसितम्, shining,
brandishing [onomatopoeic.]

धुत्तो v. 58 विस्तीर्णः, broad, extensive

धुंधुमारा v. 60 इन्द्राणी, the wife of Indra
i. e. queen of the Gods. [f. धुंधुमार]

धूणो v. 60 गजः, an elephant. [f. स्थूण
or स्थूल or rt. धू]

धूमंगो v. 57 धमरः, a large black bee [f.
धूम्राङ्ग or धूमाङ्ग]

धूमद्वारं v. 61 गवाक्षः, a window [f. धूम-
द्वार]

धूमद्वओ v. 63 तटाकः, a tank. महिषः, a
buffalo.

धूमद्वयमहिशीओ v. 62 रुत्तिकाः, the Plei-
ades [f. धूमध्वजमहिष्यः]

धूममहिशी v. 61 नीहारः, fog, mist. [f. धूम-
महिषी]

धूमरी v. 61 नीहारः, fog, mist. [f. धूम]

धूमसिहा v. 61 नीहारः, fog, mist. [f. धूम-
सिंहा]

धूमिआ v. 61 नीहारः, fog, mist. [f.
धूमिका]

धूरिअं v. 62 दीर्घम्, long.

धूरिअवटो, a variant of the foll. q. v.

धूलीवटो v. 61 अश्वः, a horse. धूरिअवटो
इत्यन्ये. [f. धूरिअवर्त]

पइअं vi. 64 भस्तिनम्, blame. रथचक्रम्, the
wheel of a chariot.

पइद्वानं vi. 29 नगरम्, a city. [f. प्रतिष्ठान]

पइद्वो vi. 66 ज्ञातरसः, of known taste.

विरलम्, thin, wide apart. मार्गः, the
way.

पइण्णो vi. 7 विपुलः, wide, extensive.

पइरिक्कं vi. 71 विशालम्, wide. एकान्तम्,
lonely. शून्यम्, empty.

पइहंतो vi. 19 जयन्तः, Jayanta, the son
of Indra.

पउओ vi. 5 दिनम्, a day.

पउठं vi. 4 गृहम्, a house. पउठो गृहस्य
पश्चिमप्रदेश इति केचित्, the western
part of a house.

पउठो a variant of prec. q. v.

पउणो vi. 65 व्रणपरोहः, growth of a
wound or boil नियमभेदः, a religious
observance.

पउत्थं vi. 66 गृहम्, a house. प्रोषितम्, liv-
ing away from home. [a variant
of परिउत्थो q. v.]

पउमलओ vi. 33 वसन्तः, the spring.

पऊठं vi. 4 गृहम्, a house.

पएरो vi. 67 वृत्तिविवरम्, an opening in a
fence. मार्गः, the way. दुःशीलः, of bad
character. कण्ठदीनारारुयभूषणभेदः, a
kind of ornament. कण्ठे विवरम्, a
hole in the neck. दीननादः, a piti-
able cry or sound.

पएसो vi. 3 प्रातिवेशिकः, a neighbour.

पुंसुलो vi. 66 कोकिलः, a cuckoo. जारः, a man of loose character, a paramour [f. पांसुल]

पक्कगाहो vi. 23 मकरः, a crocodile.

पक्कणी vi. 65 अतिशयशोभमानः, looking very beautiful. भग्नः, broken. प्रियंवदः, speaking pleasing words.

पक्कणो vi. 69 असहन्तः, jealous, envious. समर्थः, competent (Hc. Gr. ii. 174 पक्कलो=समर्थः]

पक्कसावओ vi. 75 शरभः, a fabulous animal with eight legs, stronger than a lion. व्याघ्रः, a tiger.

पक्को vi. 64 दृढः, proud. समर्थः, competent. [f. पक्क]

पक्कडिअं vi. 20 प्रस्फुरितम्, trembling. (f. पक्कडाड- in the list of verbal substitutes below)

पक्करा vi. 10 तुरगसंनाहः, the armour of a horse.

पग्गेज्जो vi. 15 निकरः, a collection.

पंखुडी vi. 8 पत्रम्, a leaf.

पचत्तरं vi. 21 चाटु, pleasing, agreeable.

पचलो vi. 69 असहन्तः, jealous, envious. समर्थः, competent. (cf. पक्कणो) [f. प्रत्यल]

पच्चवरं vi. 15 मुसलम्, a wooden pestle used for cleaning rice etc.

पच्चबलोक्को vi. 34 आसक्तचित्तः, having the mind fixed on any object.

पच्चुअं, a variant of पच्चुहिअं, q. v.

पच्चुच्छुहणी vi. 35 नवसुरा, fresh liquor.

पच्चुत्थं vi. 13 प्रत्युत्तम्, sown [f. प्रत्युत्त]

पच्चुद्दारो vi. 24 संमुखागमनम्, coming face to face.

पच्चुहिअं vi. 25 प्रस्तुतम्, oozed, dropped. [cogn. with प्रस्तुत !]

पच्चूढो vi. 12 स्थालम् । भोजनभाण्डमिति यावत्, a plate or dish.

पच्चूहो vi. 5 रविः, the sun. [f. प्रत्युत्त]

पच्चैडं vi. 15 मुसलम्, a wooden pestle for cleaning rice etc.

पच्चोवणी vi. 24 संमुखागमनम्, coming face to face.

पच्छी vi. 1 पिटिका, a small bowl.

पच्छेणयं vi. 24 पाथेयम्, provisions for a journey. (पत्थेणयं seems to be the correct reading) [f. पाथेय]

पज्जणं vi. 11 पानम्, drinking.

पज्जा vi. 1 अधिरोहिणी, a ladder. [f. पर्याय !]

पज्जुणसरं vi. 32 इक्षुसदृशं तृणम्, a kind of grass resembling sugar cane. [f. प्रत्युत्तशर]

पंचगुली vi. 17 एरण्डवृक्षः, the castor oil plant [f. पञ्चाङ्गुल]

पंचावण्णा vi. 27 पञ्चाधिकपञ्चाशत्, fiftyfive. [f. पञ्चपञ्चाशत् cf. Hc. Gr. ii. 174]

पहिसंगं vi. 23 ककुदम्, the hump.

पंडसुआ vi. 14 ज्या, bowstring.

पडलं vi. 5 नीवम्, the edge of the thatch.

पडवा vi. 6 पटकुटी, a tent. (Tr. पडमा) [f. पट]

पडाली vi. 9 पङ्क्तिः, a row. [f. पटालि]

पडिअं vi. 12 विघटितम्, separated. [f. पतित]

पडिअग्गिअं vi. 74 परिभुक्तम्, eaten, enjoyed. वर्धोपितम्, caused to grow. पालितम्, protected, guarded.

पडिअज्झभो vi. 31 उपाध्यायः, a teacher. [fr. Dr. paḍi or baḍi and उपाध्याय]

पडिअंतओ vi. 32 कर्मकरः, a hired labourer.

पडिअरो vi. 17 चुल्लीमूलम्, the base of the fire-place.

पडिअली vi. 28 त्वरितः, quick, speedy.

- पडिह्लिओ vi. 32 रुतार्थः, successful, contented.
- पडिह्लिओ vi. 19 प्रतिक्रिया, retaliation, requital. [f. प्रतिक्रिया]
- पडिह्लिओ vi. 25 क्रूरः, cruel.
- पडिह्लिओ vi. 28 जलवहनम्, । जलमुह्यतेऽनेनेति जलवहनम् । द्रव्यादि, anything to carry water with, such as a leathern bag. अन्ये जलवाहमाहुः, a water-bearer.
- पडिह्लिओ vi. 28 जलवहनम्, anything to carry water with. (cf. the prec.) अन्ये जलवाहमाहुः, a water-bearer.
- पडिह्लिओ vi. 16 समयः, time, opportunity.
- पडिह्लिओ vi. 24 मुखम्, the face. [f. प्रतिच्छन्द]
- पडिह्लिओ vi. 21 प्रतीहारी, a female door-keeper. चिरप्रसूता महिषीत्यन्ये, a she-buffalo which brought forth its young after a long time. [f. प्रतिच्छिका]
- पडिह्लिओ vi. 36 रात्रौ परिधेयवस्त्रम्, a cloth to be worn in the night. [f. प्रतिनिवसन]
- पडिह्लिओ vi. 20 सदृशः, similar.
- पडिह्लिओ vi. 34 प्रवृद्धम्, full-grown.
- पडिह्लिओ vi. 32 भग्नम्, broken.
- पडिह्लिओ vi. 33 वल्मीकम्, an ant-hill.
- पडिह्लिओ vi. 65 वृत्तिः, a fence, enclosure. तिरस्करीणी, a curtain.
- पडिह्लिओ vi. 21 विक्षेपः, scattering.
- पडिह्लिओ vi. 18 प्रतिकूलम्, unfavourable. अस्तमितमिति सातवाहनः, set.
- पडिह्लिओ vi. 17 वर्धकण्ठः, having an indistinct voice. [Tr. f. प्रतिशब्दवत्]
- पडिह्लिओ vi. 33 स्मृतम्, remembered.
- पडिह्लिओ vi. 22 जवनिका, a curtain.
- पडिह्लिओ vi. 16 पटुता, cleverness, skilfulness. पटुरित्यन्य, clever, skilful. [a variant of पाडिसारो]
- पडिह्लिओ vi. 71 भीतम्, frightened, alarmed. भग्नम्, broken.
- पडिह्लिओ vi. 18 प्रतिकूलम्, unfavourable. [f. प्रतिकूल]
- पडिह्लिओ vi. 18 प्रतिकूलः, unfavourable. (Tr. पडिह्लिओ f. प्रतिकूल)
- पडिह्लिओ vi. 19 वृद्धिः, growth, increase.
- पडिह्लिओ vi. 19, 28 प्रतिक्रिया, retaliation, requital. पूर्णः, full. वचनमिति (instead of प्रतिक्रिया) सातवाहनः, speech, word. [f. प्रतिहस्त]
- पडिह्लिओ vi. 8 चोरसमूहः, a gang of robbers.
- पडिह्लिओ vi. 73 पटुतम्, acting the part of a clever person. ताडितम्, beaten. धारितम्, supported, held.
- पडिह्लिओ vi. 31 तरुणी, a young woman. [f. Tel. paduchū.]
- पडिह्लिओ vi. 68 लघुपिठरम्, a small pot. चिरप्रसूतम्, brought forth after a long time.
- पडिह्लिओ vi. 14 तीक्ष्णम्, sharp.
- पडिह्लिओ vi. 22 जवनिका, curtain.
- पडिह्लिओ vi. 9 बालः, a boy.
- पडिह्लिओ vi. 22 गृहपश्चिमाङ्गणम्, the western courtyard of a house.
- पडिह्लिओ vi. 1 धवलम्, white.
- पडिह्लिओ vi. 2 गिरिगुहा, a mountain cave.
- पडिह्लिओ vi. 70 बहुदुग्धा, a cow which gives plenty of milk. दोहनहारिणी, a cow which avoids milking.
- पडिह्लिओ vi. 8 चरणघातः, a kick.
- पडिह्लिओ vi. 6 सुसंयमितम्, well bound or restrained.
- पडिह्लिओ vi. 1 प्रथमप्रसूता, a cow which is delivered for the first time [f. Tel. padḍa]
- पडिह्लिओ vi. 8 चरणघातः, a kick

पणअत्तिअं vi. 30 प्रकटितम्, displayed, manifested.

पणओ vi. 7 पङ्कः, mud.

पणवण्णा vi. 27 पञ्चाधिकपञ्चाशत्, fiftyfive [Hc. Gr. ii. 174 f. पञ्चपञ्चाशत्]

पणामणिआ vi. 30 स्त्रीषु प्रणवः, attachment to women.

पणिअं vi. 7 प्रकटम्, plain, apparent.

पणिआ vi. 3 करोटिका, a wine-serving cup (cf. कुंतली supra.)

पंडरंगो vi. 23 रुद्रः, Rudra [f. पाण्डराङ्ग]

पंडविअं vi. 20 जलाद्रम्, wet with water.

पण्हओ vi. 3 स्तनधारा, a stream from the breast. [tr. प्रस्तुत]

पुत्तहो vi. 68 बहुशिक्षितः, well-learnt, well-trained. सुन्दरः, handsome.

[f. प्राप्तार्थ]

पत्तणं vi. 64 बाणस्य फलं, a kind of fruit. पुङ्खः, the feathered part of an arrow.

पत्तपसाइआ vi. 2 पुलिन्दशिरसि पर्णपुटम्, a cup of leaves on the head of a Pulinda [f. पत्ती + पसाइआ q. v.]

पत्तपिसालसं vi. 2 पुलिन्दशिरसि पर्णपुटम्, a cup of leaves on the head of a Pulinda [a variant of the prec.]

पत्तलं vi. 14 तीक्ष्णम्, sharp. रुशमित्यन्ये, lean, emaciated.

पत्तिसमिद्धं vi. 14 तीक्ष्णम्, sharp. [f. पत्र-समृद्ध]

पत्ती vi. 2 पुलिन्दशिरसि पर्णपुटम्, a cup of leaves on the head of a Pulinda.

पत्थरभल्लिअं vi. 36 कोलाहलकरणम्, making a confused noise.

पत्थरा vi. 8 चरणघातः, a kick [Tr. f. प्रस्तर]

पत्थरिओ vi. 20 पल्लवः, a sprout, tender leaf.

पत्थारी vi. 69 निकरः, a heap, collection.

प्रस्तरः, a couch (of leaves or flowers) [f. प्रस्तर]

पत्थिओ vi. 10 शघ्रिः, quick, swift.

पत्थीणं vi. 11 स्थूलवस्त्रम्, a coarse cloth सामान्येन स्थूलमित्येके, stout, bulky.

पट्टं vi. 1. ग्रामस्थानम्, the site of a village.

पट्टं vi. 10 ऋजु, straight.

पट्टारो vi. 13 छिन्नलाङ्गूलः, with the tail cut off.

पंती vi. 2 वेणी । केशरचना, a plait of hair [f. पङ्क्ति]

पंथुच्छुहणी vi. 35 स्वयुरकुलात्प्रथममानीता वधूः, a newly married girl who is brought from her father-in-law's house for the first time.

पप्पीओ vi. 12 चातकः, a bird supposed to live only on rain drops, Cuculus melanoleucus.

पप्पाडो vi. 9 अग्निभेदः, a kind of fire.

पप्किडिअं vi. 22 प्रतिफलितम्, reflected.

पप्कुअं vi. 64 दीर्घम्, long. उड्डीयमानम्, flying up.

पप्कोडिअं vi. 27 पक्खोडिअं । निर्झादितमित्यर्थः, disentangled. (but cf. Hc. Gr. iv. 42, 130.) [f. प्रस्कोटित]

पट्टमारो vi. 66 संघातः, a group or collection. गिरिगुहा, a mountain cave.

पट्टभोओ vi. 10 भोगः, enjoyment [f. प्र-भोग]

पंपुअं vi. 12 दीर्घम्, long.

पंपुल्लिअं vi. 17 गवेषितम्, searched.

पम्हरो vi. 3 अपमृत्युः, sudden or untimely death. [f. अपस्मार ?]

पम्हलो vi. 13 किञ्जल्कः, the filament of a lotus or any other plant. [f. पद्मल]

पम्हारो vi. 3 अपमृत्युः, sudden or untimely death. [a variant of पम्हरो q. v.]

पयट्ठिओ vi. 26 प्रवर्तितः, prompted. [f. प्रवर्तित]

पयद्वृणी vi. 72 द्वाःस्था । प्रतीहारी, a female doorkeeper. आकृष्टिः । आकर्षणम्, attraction. महिषी । चिरप्रसूता, a she-buffalo which has brought forth a long time ago.

पययं vi. 6 अनिशम्, always.

पयला vi. 6 निद्रा, sleep.

पयलाओ vi. 72 हरः, the God, Siva. सर्पः, a snake. [f. पदलाय]

पयलायभक्तो vi. 36 मयूरः, a peacock [f. the prec. + भर्ता]

पयलो vi. 7 नीडम्, a nest.

पयवई vi. 16 सेना, an army.

पयामं vi. 9 अनुपूर्वम्, regular, symmetrical.

परक्कं vi. 8 अल्पं स्रोतः, a small stream, a brook. [f. Pers. parak ?]

परडा vi. 5 सर्पविशेषः, a kind of snake.

परद्धं vi. 70 पीडितम्, troubled. पतितम्, fallen. भीरु, timid. [f. अपराद्ध]

परमाओ vi. 27 सुरतम्, sexual intercourse. [f. परभाव]

परसुहृत्तो v. 29 वृक्षः, a tree [f. परसुखत्व]

परिअट्टलिअं vi. 36 परिच्छिन्नम्, limited.

परिअट्टो vi. 15 रजकः, a washerman.

परिअडी vi. 73 वृत्तिः, a fence, enclosure. मूर्खः, a fool.

परिअरो, a variant of परिलिओ q. v.

परिअली vi. 12 स्थालम् । भोजनभाण्डमिति यावत्, a plate or dish for eating.

परिअत्थो vi. 13 प्रोषितः, living away from home. [cf. पउत्थं]

परिच्छुडो vi. 25 उत्क्षिप्तः, raised, thrown up.

परिभक्तो vi. 72 निषिद्धः, prohibited. भीरुः, timid. (Tr. परभक्तो f. परभक्त)

परिलिओ vi. 24 लीनः, adhered, completely absorbed.

परिल्लवासो vi. 33 अज्ञातगतिः, of unknown movements.

परिवारिओ vi. 30 घटितः, joined, connected.

परिवासो vi. 26 क्षेत्रशयः, lying down in the field. [f. परिपार्श्व]

परिवाहो vi. 23 दुर्विनयः, misconduct, imprudence.

परिहच्छं vi. 71 पटुः, clever, skilful. मन्युः, anger. [f. परिहस्त]

परिहृटी vi. 21 आकृष्टिः, attraction. (cf. परिहृट् in the list of Verbal substitutes below) [f. परिघट्ट]

परिहणं vi. 21 परिधानम्, a garment; dress. [f. परिधान]

परिहलाविओ vi. 29 जलनिर्गमः, water course, flow of water.

परिहाओ vi. 25 क्षीणः, emaciated.

परिहारइत्तिआ vi. 37 ऋतुमती, a woman during her courses. [f. परिहार-स्त्री]

परिहारिणी vi. 31 चिरप्रसूता महिषी, a she-buffalo which has brought forth a long time ago.

परिहालो vi. 29 जलनिर्गमः, flow of water, water course. [a variant of परिहलाविओ]

परिहो vi. 7 रोषः, anger.

परेओ vi. 12 पिशाचः, a fiend, demon [f. परेत]

परेवयं vi. 18 पादपतनम्, falling at the feet, prostration.

पलं vi. 1 स्वेदः, sweat.

पलसं vi. 70 कर्पासफलम्, a cotton fruit. स्वेदः, sweat.

पलसू vi. 3 सेवा, service.

पलहिअं vi. 15 विषमम्, uneven. अन्ये तु आवृतमहीवास्तुवाचक इत्याहुः, an enclosed site or house.

पलही vi. 4 कर्पासः, cotton. Hc. Gr. ii. 174.

पलाओ vi. 8 चोरः, a thief. [f. पलायित]

पलासी vi. 14 भल्ली, an arrow with a crescent-shaped head.

पलिहओ vi. 20 मूर्खः, a fool. [f. उपलहद्]

पलिहस्सं vi. 16 ऊर्ध्वदारु, an upright piece of wood or post.

पलिहाओ vi. 16 ऊर्ध्वदारु, an upright piece of wood or post.

पलोदृजीहो vi. 35 रहस्यभेदी, a discloser of secrets. (Tr. पल्लुदृजीहो) [f. पर्यस्तजिह्व]

पल्लवायं vi. 26 क्षेत्रम्, a field. वल्लवायं इति दन्त्योष्ठ्यादिरप्ययमिति गोपालः

पल्लविअं vi. 19 लाक्षारक्तम्, dyed red with lac. [f. पल्लवित]

पवद्दो vi. 11 घनः । लोहकुट्टनोपकरणमित्यर्थः, an iron club.

पवरंगं vi. 28 शिरः, the head [Hc. f. प्रवराङ्ग]

पवहाइअं vi. 34 प्रवृत्तम्, gone forward, proceeded.

पविआ vi. 4 पक्षिणां पानभाजनम्, a vessel for watering birds.

पविइओ vi. 28 त्वरितः, quick, speedy.

पविरंजिओ vi. 74 स्निग्धः, attached, affectionate. रुतनिषेधः, prohibitor.

पव्वइसेल्लं vi. 31 बालमयकण्डकम्, a kind of flower

पव्वज्जो vi. 69 नखः, a nail. शरः, an arrow. बालमृगः, a young deer.

पव्विद्धं vi. 11 प्रेरितम्, urged, instigated.

पसओ vi. 4 मृगविशेषः, a kind of animal.

पसंडि vi. 10 कनकम्, gold. (Dp. Pl. 50 पसिडिं) [f. Tel. pasidi.]

पसरेहो vi. 13 किञ्जल्कः, the filament of a lotus or any other plant

पसवडक्कं vi. 30 विलोकनम्, looking, observation.

पसाइआ vi. 2 पुलिन्दशिरसि पर्णपुटम्, a cup of leaves on the head of a Pulinda.

पसिअं vi. 6 पूगफलम्, the betel-nut, Areca faufel.

पसुहत्तो vi. 29 वृक्षः, a tree [a variant of परसुहत्तो q. v.]

पसुअं vi. 9 कुसुमम्, a flower [f. प्रसूत]

पसेवओ vi. 22 ब्रह्मा, the God Brahmā.

पहएल्लो vi. 18 पूषः, a cake.

पहट्ठो vi. 9 दृढः, proud [f. प्रधृष्ट]

पहणं vi. 5 कुलम्, family. lineage.

पहणी vi. 5 संमुखागतनिरोधः, obstruction to one coming near.

पहदं vi. 10 सदादृष्टम्, seen always.

पहम्मं vi. 11 सुरखातम्, a natural pond.

पहयरो vi. 15 निकरः, a collection, heap

पहिअं vi. 6 मथितम्, churning. [Tr. f. मथित]

पहेणयं vi. 73 भोजनोपायनम्, present of food उत्सवः, a festival.

पहोइअं vi. 26 पर्याप्तम्, adequate, sufficient. प्रभुत्वमित्यन्ये mastery, ascendancy.

पाइअं vi. 39 वद्वन्विस्तारः, broadening of the face.

पाउअं vi. 38 हिमम् frost, snow. Also a variant of पाऊ, q. v.

पाउक्कं vi. 41 मार्गिकृतम्, led, guided.

पाउग्गिओ vi. 42 सभिकः । द्यूतकारयिता, a gambling-house keeper. सोढ इत्यन्ये, endured, put up with. [a variant of the foll.]

पाउग्गो vi. 41 सभ्यः, a gambling-house keeper.

पाउरणी vi. 43 कवचम्, an armour. [Hc. (Gr. i, 175) f. प्रावरण]

पाऊ vi. 75 भक्तम्, distributed, allotted इक्षुः, the sugar-cane स्वार्थे के पाउअं इत्यपि.

पाओ vi. 37 रथचक्रम्, the wheel of a chariot.

पाडचरो vi. 34 आसक्ताचित्तः, having the mind fixed on any object

पाडलसउणो vi. 46 हंसः, a swan, a goose [f. पाडलशकुन cf. the foll.]

पाडलो vi. 76 हंसः, a swan, goose. वृषभः, a bull कमलम्, a lotus [f. पाडल]

पाडवणं vi. 18 पादपतनम्, prostration, falling at the feet. [f. पादपतन]

पाडिअग्गो vi. 44 विश्रामः, rest.

पाडिअज्झो vi. 43 यः पितृगृहात्पतिगृहं बधूं नयति one who leads a girl from her father's to her husband's house.

पाडिसारो vi. 16 पटुता, cleverness, skillfulness.

पाडिसिद्धी vi. 77 स्पर्धा, rivalry, jealousy, सदृशः, similar. समुदाचारः, proper practice or usage. [f. प्रतिस्पर्धा]

पाडितिरा vi. 42 खलीनयुक्ता, furnished with or having the bit of a bridle

पाडिहच्छी, a variant of पारिहच्छी, q. v.

पाडुक्को vi. 76 समालम्भनम्, smearing the body with unguents. पटुः, clever, skilful.

पाडुंकी vi. 39 व्रणिशिविका, a litter for the wounded.

पाडुंगोरी vi. 78 विगुणः, worthless. मयासकः, fond of liquor. दृढकृतविष्टना वृत्तिः, a strong fence.

पाडुच्ची vi. 39 तुरगमण्डनम्, adorning a horse.

पाडुडुओ vi. 42 प्रतिभूः, a surety.

पाणद्धी vi. 39 रथ्या, a road.

पाणाअओ vi. 38 श्वपचः, a man of a low caste.

पाणाली vi. 40 हस्तद्वयप्रहारः, beating with both the hands.

पाणो vi. 38 श्वपचः, a man of a low caste.

पांडविअं vi. 20 जलाद्रंम्, wet with water [variant of पंडविअं q. v.]

पामद्दा vi. 40 पादाभ्यां धान्यमर्दनम्, crushing grain with feet [f. पादमृद्]

पायडं vi. 40 अङ्गनम्, a courtyard.

पायप्पहणो vi. 45 कुक्कुटः, a cock. [f. पाद-प्रहण]

पायलं vi. 38 चक्षुः, the eye.

पारकं vi. 41 सुरामानभाण्डम्, a measuring cup or vessel for liquor.

पारद्वं vi. 77 पूर्वकृतकर्मपरिणामः, result of actions done before. आसेटकः, a hunter. पीडितः, troubled.

पारंपरो vi. 44 राक्षसः, a Rākṣasa, an evil spirit.

पारयं vi. 38 सुरामाण्डम्, a liquor pot.

पारावरो vi. 43 गवाक्षः, a window.

पारिहच्छी vi. 42 माला, a garland of flowers. पाडिहच्छी शिरोमाल्यमित्यन्ये, a garland worn on the head.

पाहिट्ठी vi. 72 द्वःस्था । प्रतीहारी, a female doorkeeper. आरुष्टिः । आकर्षणम्, attraction. महिषी । चिरप्रसूता, a she-buffalo which has brought forth a long time ago.

पारी vi. 37 दोहनभाण्डम्, a milking vessel [ts.]

पारुअग्गो vi. 44 विश्रामः, rest.

पारुअल्लो vi. 44 पृथुकः, rice parched and flattened.

पारुहल्लं vi. 45 मालीकृतम्, made into a series or row.

पालप्पो vi. 76 विप्लुतः, submerged, drowned. प्रतिसारः, repelling, applying remedies to a wound.

पाली vi. 37 दिक्, a direction or point of the compass. [ts ?]

- पालीबंधो vi. 45 तटाकः, a tank. [ts.]
 पालीहम्मं vi. 45 वृत्तिः, a fence or enclosure.
 पालो vi. 75 शौण्डिकः, a seller of liquor, जीर्णः, old, worn out.
 पावो vi. 38 सर्पः, a snake. [f. Dr. pāmu or pāvu]
 पासं vi. 75 अक्षि, the eye. विशोभम्, devoid of lustre or brilliance. [f. पश्]
 पासणिओ vi. 41 साक्षी, a witness. [f. पार्श्वनीत]
 पासलं vi. 76 द्वारम्, a door. तिर्यक्, transverse, horizontal.
 पासाणिओ vi. 41 साक्षी, a witness [a variant of पासणिओ q. v.]
 पासाला vi. 14 मल्ली, an arrow with a crescent shaped head.
 पासावओ vi. 43 गवाक्षः, a window. [f. पासं q. v. + आपद्]
 पासी vi. 37 चूडा, the hair on the top of the head, the top-lock.
 पाहुणं vi. 40 विक्रेयम्, saleable.
 पाहेज्जं vi. 24 पाथेयम्, provisions for a journey [f. पाथेय]
 पिअणं vi. 48 दुग्धम्, milk. [f. पित्र् ?]
 पिअमा vi. 49 फलिनी, the Priyangu creeper.
 पिअमाहवी vi. 51 कोकिला, the female cuckoo. [f. प्रियमाधव]
 पिउली vi. 78 कर्पासः, cotton. तूललतिका । यन्मध्यास्तूत्रतन्तुर्निसरति, a roll of cotton drawn out in spinning.
 पिंसुली vi. 47 मुखमारुतापूरितवृणवायम्, a wind-instrument made of straw.
 पिंगंगो vi. 48 मर्कटः, a monkey. [f. पिङ्गाङ्ग]
 पिच्छली vi. 47 लज्जा, shame.

- पिच्छी vi. 37 चूडा, the hair on the top of the head; the top-lock. [f. पुच्छ]
 पिंचू vi. 46 पक्करीरम्, the fruit of a thorny plant growing in deserts, Capparis aphylla, Roxb.
 पिंछोली vi. 47 मुखमारुतापूरितवृणवायम्, a wind-instrument made of straw.
 पिंजरुडो vi. 50 मेरुण्डः । वदनद्वयोपेतो भारुण्डाख्यः पक्षी, a fabulous bird with two heads.
 पिंजिअं vi. 49 विधुतम्, shaken. पिंजिअयं इत्यपि.
 पिंजिअयं, a variant of the prec.
 पिहसुउरा vi. 50 कलुषा सुरा, muddy liquor.
 पिट्टं vi. 49 गुदः, the anus. [f. पृष्ठान्त]
 पिडच्छा vi. 49 सखी, a female friend.
 पिणार्हं vi. 48 आज्ञा, an order.
 पिणाओ vi. 49 बलात्कारः, violence, force.
 पिंडरयं, a variant of पिंडीरं q. v.
 पिंडलइअं, a variant of पेंडलिअं q. v.
 पिंडी vi. 47 मञ्जरी, a cluster of blossoms.
 पिंडीरं vi. 48 दाडिमम्, the pomegranate fruit. पिंडरयं इत्यन्ये.
 पिण्ही vi. 46 क्षामा, thin, lean.
 पिप्पओ vi. 78 मशकः, a mosquito. उन्मत्तः, mad. Also a cricket cf. note, iii. 54
 पिप्पडा vi. 48 ऊर्णापिपीलिका, a spider.
 पिप्पडिअं vi. 50 यत्किंचित्पठितम्, anything read. [onomatopoetic f. पिटिपिटित]
 पिप्परो vi. 79 वृषभः, a bull. हंसः, a swan, goose.
 पिब्बं vi. 46 जलम्, water [f. पिब्]
 पिरिडी vi. 47 शकुनिका, a bird.
 पिलणं vi. 49 पिच्छिलो देशः, slimy land.
 पिळिरी vi. 79 गण्डुत्संज्ञं वृणम्, a kind of

- grass. चीरी, a cricket. घर्मः, warmth, heat.
- पिल्ल vi. 46 लघुपक्षिरूपम्, a young bird. [f. Tel. pillā]
- पिहंडो vi. 79 वाद्यविशेषः, a kind of musical instrument विवर्णः, colourless, pale.
- पिहूलं vi. 47 मुस्रमारुतापूरिततृणवायम्, a wind instrument made of straw.
- पिहोअरो vi. 50 तनुः, the body.
- पीई vi. 51 तुरङ्गमः, a horse.
- पीडरई vi. 51 चोरभार्या, a wife obtained by stealth.
- पीडं vi. 51 इक्षुनिपीडनयन्त्रम्, a sugarcane press.
- पीणं vi. 51 चतुरस्रम्, square. [f. पीन]
- पीलुट्टं vi. 51 प्लुष्टम्, burnt.
- पुअंडो vi. 53 तरुणः, a youth. [f. पौण्ड]
- पुआइणी vi. 54 पिशाचगृहीता, possessed by a demon or fiend. उन्मत्ता दुःशिला चेत्यन्ये, mad, reprobate. [f. पिशाचिनी (or पूयादिन् ?)]
- पुआई vi. 80 तरुणः, a youth. उन्मत्तः, mad. पिशाचः, a fiend, demon. [f. पिशाच]
- पुडइअं vi. 54 पिण्डीकृतम्, made into a lump. पिंडलइअं इत्यपि.
- पुडइणी vi. 55 नलिनी, a lotus plant. [Hc. f. पुटकिनी]
- पुडिंगं vi. 80 वदनम्, the face. बिन्दुः, a drop.
- पुणई vi. 38 श्वपचः, a man of a low caste.
- पुण्डइअं vi. 54 पिण्डीकृतम्, made into a lump. पिंडलइअं इत्यपि.
- पुंडे vi. 52 वज्र, go, depart.
- पुण्डो vi. 52 गर्तः, a hollow, hole. [f. Tam. puṇḍai]
- पुण्णवत्तं vi. 53 प्रमोदहृतवस्त्रम्, a cloth taken away as a sign of joy. [f. पूर्णपात्र]
- पुण्णाली vi. 53 असती, an unchaste woman. [Tr. f. पुंश्रली]
- पुत्थं vi. 52 मृदु, soft.
- पुप्पुअं vi. 52 पीनम्, fat, stout.
- पुष्का vi. 52 पितृष्वसा, father's sister (Tr. पुष्की f. पितृष्वसा)
- पुंपुअं vi. 52 संगमः, union.
- पुरिल्लदेवो vi. 55 असुरः, an Asura, demon. [f. पूर्वदेव]
- पुरिल्लपहाणा vi. 56 अहिदंष्ट्रा, the fang of a snake.
- पुरिल्लो vi. 53 प्रवरः excellent or distinguished.
- पुरुपुरिआ vi. 55 उत्कण्ठा, longing, anxiety. [onomatopoeitic]
- पुरुहूओ vi. 55 घूकः, an owl.
- पुरोहडं vi. 15 विषमम्, uneven. अन्ये तु आवृतमहीवास्तुवाचक इत्याहुः, an enclosed site or house. पच्छोकडमिति तु सालवाहनः
- पुलासिओ vi. 55 अभिकणः, a spark of fire.
- पुल्ली vi. 79 व्याघ्रः, a tiger. सिंहः, a lion. [f. Dr. puli]
- पुव्वाडं vi. 52 पीनम्, fat, stout.
- पूअं vi. 56 दधि, curds.
- पूआ vi. 54 पिशाचगृहीता, possessed by a demon or fiend.
- पूणी vi. 56 तूललता । यन्मध्यात्सूत्रतन्तुर्निसरति, a roll of cotton drawn out in spinning.
- पूणो vi. 56 हस्ती, an elephant.
- पूंडरिअं vi. 57 कार्यम्, work.
- पूरणं vi. 56 शूर्पम्, a winnowing basket. [ts.]
- पूरी vi. 56 तन्तुवायोपकरणम्, a weaver's implement.

पूरोट्टी vi. 57 अवकरः, sweepings.
 पूसो vi. 80 सातवाहनः, King Hāla. शुक्रः,
 a parrot.
 पेआलं vi. 57 प्रमाणम्, size [f. प्राय]
 पेच्छओ vi. 58 दृष्टमात्रामिलायी, one who
 desires a thing as soon as it is
 seen. [f. Pkt. पेच्छ]
 पेज्जलं vi. 57 प्रमाणम्, size. [f. प्राज्य ?]
 पेज्जालो vi. 7 विपुलः, wide, extensive.
 पेडइओ vi. 59 कणादिविक्रेता वणिक्, a mer-
 chant dealing in grains.
 पेड्डा vi. 80 भित्तिः, a wall. द्वारम्, a door.
 महिषी, a she-buffalo. केचित्पेड्डुशब्देन
 महिषमाहुः
 पेढालं cf. the foll.
 पेढालो vi. 7 विपुलः, wide, extensive.
 पेढालं वर्तुलमिति द्रोणः, round.
 पेडं vi. 81 खण्डम्, a piece. वलयः, a ring.
 [f. Dr. peṇḍara]
 पेडओ vi. 53 तरुणः, a youth. पण्ड इत्यन्ये,
 a eunuch.
 पेडधवो vi. 59 खड्गः, a sword.
 पेडवालं vi. 54 पिण्डीकृतम्, made into a
 lump. पिंडलइअं इत्यपि.
 पेडलो vi. 58 रसः, juice.
 पेडलिअं vi. 54 पिण्डीकृतम्, made into a
 lump. पिंडलइअं इत्यपि.
 पेडारो vi. 58 गोपः, a cowherd. महिषीपाल
 इति देवराजः, a buffalo-herd, a keeper
 of she-buffaloes.
 पेडोली vi. 59 क्रीडा, sport, play.
 पेढा vi. 50 कलुषा सुरा, muddy liquor.
 पेरणं vi. 59 ऊर्ध्वस्थानम्, an elevated
 place.
 पेरेज्जं vi. 58 साहाय्यम्, help.
 पेरेल्ली vi. 54 पिण्डीकृतम्, made into a
 lump. पिंडलइअं इत्यपि.
 पेह्लिअं vi. 57 पीडितम्, troubled.
 पेसणं vi. 57 कार्यम्, work. [f. प्रेषण]

पेसणआरी vi. 59 दूती, a female messen-
 ger. [f. प्रेषणकारी]
 पेहुणं vi. 58 पिच्छम्, a feather of a tail
 पोअइआ vi. 63 निद्राकरीलता, a kind of
 creeper.
 पोअंडो vi. 61 मुक्तभयः, free from fear,
 fearless. पण्ड इत्यन्ये, a eunuch.
 पोअंतो vi. 62 शपथः, an oath.
 पोअलओ vi. 81 अश्विनमासोत्सवः, a festi-
 val in Aśvina (September-October)
 in which the husband eats a cake
 received from the hand of his
 wife. अपूपः, a small round cake.
 बालवसन्त इत्यन्ये, the early spring.
 पोआओ vi. 60 ग्रामप्रधानः, the headman
 of a village.
 पोआलो vi. 62 वृषभः a bull.
 पोइआ vi. 63 निद्राकरी लता, a kind of
 creeper.
 पोइओ vi. 63 कान्दविकः, a baker, con-
 fectioner. सद्योत इत्यन्ये, a firefly.
 पोउआ vi. 61 करीषाम्निः, the fire of dry
 cowdung.
 पोओ vi. 81 धववृक्षः, a kind of tree,
 Grislea tomentosa लघुसर्पः, a small
 snake. [Hc. f. पोत]
 पोचं vi. 60 सुकुमारम्, very delicate,
 soft.
 पोहं vi. 60 उदरम्, the belly. [f. Dr.
 potta; (or f. पुष्ट ?)]
 पोणिआ vi. 61 सूत्रभृत्कर्तुः, a spindle. with
 thread wound round it.
 पोणिओ vi. 28 पूर्णः, full.
 पोंडो vi. 60 यूथाधिपतिः, the leader of a
 troop or band.
 पोत्तओ vi. 62 वृषणः, the testicles.
 पोत्ती vi. 60 काचः, glass.
 पोमरं vi. 63 कुसुम्भरकं वस्त्रम्, a cloth dyed
 with safflower.

- पोरच्छो vi. 62 दुर्जनः, wicked person, or back-biter. (Tr. पोरस्थो = मत्सरी f. पौरस्थ)
 पोरयं vi. 26 क्षेत्रम्, a field.
 पोलच्चा vi. 63 खेदितभूमिः, consumed land.
 पोलिओ vi. 62 सौनिकः, a butcher.
 पोसिओ vi. 61 दुःस्थः, poor, miserable.
 पोहणो vi. 62 लघुमत्स्यः, a small fish.

फ

- फंसणं vi. 87 युक्तम्, joined, united. मलिनम्, dirty.
 फंसुली vi. 82 नवमालिका, a kind of jasmine.
 फंसुलो vi. 82 मुक्तः, released, left.
 फग्गू vi. 82 वसंतोत्सवः, the vernal festival.
 फडं vi. 86 सर्पस्य सर्वशरीरम्, the whole body of a snake. फणः, the hood. [f. फट]
 फंकसओ vi. 83 लताभेदः, a kind of creeper.
 फरओ vi. 82 फलकः, a board, slab [f. फरक prob. a variant of फलक]
 फलही vi. 82 कर्पासः, cotton.
 फलिआरी vi. 83 दूर्वा, the dūrvā-grass, Panicum dactylon.
 फली vi. 86 लिङ्गम्, a sign, mark. वृषभः, a bull.
 फसलं vi. 87 सारम्, the essence. स्थासकः perfuming the body with fragrant unguents.
 फसलाणिओ vi. 83 कृतविभूषः, adorned.
 फसलिओ vi. 83 कृतविभूषः, adorned.
 फसुलो vi. 82 मुक्तः, released, left.
 फिक्की vi. 83 हर्षः, joy.
 फिड्डो vi. 84 वामनः, a dwarf [f. Tel. potti ?]
 फिण्यं vi. 83 कृत्रिमम्, adopted, feigned.

- फुक्का vi. 84 मिथ्या, false. [onomatopoeic ?]
 फुक्की vi. 84 रजकी, washerwoman.
 फुंटा vi. 84 केशवन्धः, a hair-band.
 फुंफुआ vi. 84 करीषाग्निः, the fire of dry cowdung.
 फुरिअं vi. 84 निन्दितम्, censured.
 फुल्लंधुओ vi. 85 अमरः, a black bee. [f. फुल्लंधय]
 फूओ vi. 85 लोहकारः, a blacksmith.
 फेणवंधो vi. 85 वरुणः, Varuṇa, the god of the ocean. [f. फेनचन्धु]
 फेणवडो vi. 85 वरुणः, Varuṇa, the god of the ocean.
 फेलाया vi. 85 मातुलानी, the wife of maternal uncle.
 फेल्लो vi. 85 दरिद्रः, poor.
 फेल्लुसणं vi. 86 पिच्छिलो देशः, slimy land. पतनम्, falling down; a fall.
 फेसो vi. 87 त्रासः, fear. सद्भावः, good disposition or nature.
 फोइअयं vi. 87 मुक्तम्, released, left विस्तारितम् extended.
 फोओ, a variant of फोसो, q. v.
 फोडिअयं vi. 88 राजिका, black mustard, Sinapis racemosa. धूमितं । शाकादि, darkened (curry etc.). रात्रावटव्यां सिंहादिरक्षाप्रकारः, protection from lions etc. at night in the forest.
 फोंका vi. 86 भौषयितुं शब्दः, a noise for terrifying.
 फोसो vi. 86 उद्गमः, going up, rising.
 फोओ इत्यन्ये.

ब

- बइल्लो vi. 91 बलीवर्दः, an ox [Hc. Gr. ii 174 f. बलीवर्दः]
 बउहारी, a variant of बोहारी, q. v.
 बक्करम् vi. 89 परिहासः, joking, jest.

बहुवासो a variant of बहुवासो, q. v.

बद्धओ vi. 89 त्रपुपट्टाख्यः कर्णभरणविशेषः, a kind of ear-ornament. [f. बद्ध]

बंधो vi. 88 भृत्यः, a servant [Pers. bandak f. बन्ध ?]

बंधोहो vi. 89 मेलकः, an assemblage. [f. बंध]

बन्पीहो vi. 90 चातकः, a bird supposed to live only on rain-drops, Cuculus melanoleucus. दन्त्योष्ठ्यादिः कैश्चिदिष्यते.

बण्णो vi. 88 सुभटः, a warrior. पितेत्यन्वे, father. [f. वण]

बष्पाउलं vi. 92 अतिशयोणम्, very hot. केषांचिद्वन्त्योष्ठ्यादिरयम्. [f. बाष्पाकुल though Hc. contradicts it.]

बन्वरी vi. 90 केशरचना, dressing the hair.

बन्धो vi. 88 वर्धः, a leather strap.

बमालो vi. 90 कलकलः, a confused noise. दन्त्योष्ठ्यादिः कैश्चिदिष्यते.

बंमणिआ, a variant of the foll. q. v.

बंमणी vi. 90 हालाहलः, a kind of lizard. स्वार्थे के बंमणिआ.

बंमहरं vi. 91 कमलम्, a lotus [f. बह्मगृह] (Tr. बम्हहरं)

बरुअं vi. 91 इक्षुसदृशतृणम्, a kind of grass resembling sugar-cane दन्त्योष्ठ्यादिः कैश्चिन्निबद्धः.

बलमड्डा vi. 92 बलात्कारः, violence, force [f. बल-मुद् or- मृद्]

बलवटी vi. 91 सखी, a female friend व्यायामसहेत्यन्वे, exerting. दन्त्योष्ठ्यादिः कैश्चिन्निबद्धः.

बलामोडी vi. 92 बलात्कारः, violence, force [f. बलामोडा f. बलात्-मुद्]

बलिओ vi. 88 पनिः, fat, stout. [f. बल; Tél. balisina]

बव्वाडो vi. 89 दक्षिणहस्तः, the right hand.

बहलं vi. 89 पङ्कः, mud.

बहुणो vi. 97 चोरः, a thief. धूर्तः, a rogue. (Tr. बहुजाणो f. बहुज्ञान)

बहुमुहो vi. 92 दुर्जनः, a wicked person. [f. बहुमुख]

बहुराणा vi. 91 खड्गधारा, the edge of a sword.

बहुरावा vi. 91 शिवा, a jackal. [f. बहुरव]

बाउल्ली vi. 92 पात्रालिका, a doll. केषांचिद्वन्त्योष्ठ्यादिः [f. व्यापृ]

बाणो vi. 97 सुभगः, lovely, fortunate. पनसः, the breadfruit tree, the jack.

बालओ vi. 92 वणिक्पुत्रः, son of a merchant. [f. बालक]

बिआया vi. 93 युतौ कीटौ, insects which go about closely attached to each other.

बिग्गाइआ, a variant of the foll. q. v.

बिग्गाई vi. 93 युतौ कीटौ, insects which go about closely attached to each other. स्वार्थे के बिग्गाइआ.

बिंबोवणयं vi. 98 क्षोभः, disturbance, agitation. विकारः, modification, transformation उच्छीर्षकम्, a pillow.

बीअओ vi. 93 असनवृक्षः, a tree, Terminalia alata tomentosa. बीअणो इत्यन्वे [f. बीजक]

बीअजमणं vi. 93 बीजमलनखलम्, a threshing floor. दन्त्योष्ठ्यादिः केषांचित्. [f. बीजमलन ?]

बीअणो a variant of बीअओ, q. v.

बीलओ vi. 93 ताडङ्कः, an ornament for the ear. दन्त्योष्ठ्यादिः केषांचित्.

बुक्कणो vi. 94 काकः, a crow. [f. बुक्कन ?]

बुक्का vi. 94 मुष्टिः, the fist. ब्रीहिमुष्टिरित्यन्वे, a fistful of rice.

बुक्कासारो vi. 95 भीरुः, a coward.

बुण्णो, a variant of बुण्णो, q. v.

रंगं vii. 1 त्रपु, tin. [ts.]

रच्छामओ vii. 4 श्वा, a dog. [f. रथ्यामय]

रंजणं, a variant of the foll. q. v.

रंजणो vii. 3 घटः, a pot. रंजणं कुण्डमिति
केचित्, a basin or bowl.

रंडुअं vii. 3 रज्जुः a cord.

रत्तक्खरं vii. 4 सीधु, spirit distilled from
molasses.

रत्तच्छो vii. 13 हंसः, a swan, goose.
व्याघ्रः, a tiger. [f. रक्षाक्ष]

रत्तयं vii. 3 बन्धूकम्, a flower of the
Bandhūka tree.

रत्ती vii. 1 आज्ञा, an order.

रत्तीओ vii. 2 नापितः, a barber.

रद्धी vii. 2 प्रधानम्, chief, best. [f. Dr.
reddi ?]

रक्कडिआ vii. 4 गोधा, the alligator.

रफ्फो vii. 1 वर्ल्मीकः, an anthill.

रंभो vii. 1 अन्दोलनफलकम्, a swinging
plank or board.

रयणिद्वयं vii. 4 कुमुदम्, the white water-
lily [f. रजनीध्वज]

रयवली vii. 3 शिशुत्वम्, childhood.

रह्हा vii. 1 प्रियङ्गवः, a kind of creeper.

रवओ vii. 3 मन्थानः, a churning stick.

रसहं vii. 2 चुह्छीमूलम्, the base of the
fireplace.

रसाऊ vii. 2 भ्रमरः, the large black bee.
रसाअशब्दोऽयमित्यन्वे [f. रसाद]

रसाओ, a variant of the prec. q. v.

रसाला vii. 2 मार्जिता, curds with sugar
and spices.

राअला vii. 1 प्रियङ्गवः, a kind of creeper

राओ vii. 4 चटकः, a sparrow.

राडी vii. 4 संग्रानः, a fight. [f. राटि]

रायगई vii. 5 जलौकाः, a leech.

रायंबू vii. 14 वेतसद्रुमः the ratan, cane.
शरभः, a fabulous animal said to

have eight legs and to be stronger
than a lion.

राला vii. 1 प्रियङ्गवः, a kind of creeper.

राविअं vii. 5 आस्वादितम्, tasted, enjoyed.

राहो vii. 13 दयितः, beloved, dear. निर-
न्तरः, uninterrupted शोभितः, adorn-
ed, graced. सनाथः, possessed of a
protector. पलितः, grey.

रिक्कं vii. 6 स्तोकम्, little, small.

रिक्किअं vii. 7 शटितम्, dejected, weary.

रिक्खणं vii. 14 उपलम्भः, acquisition. कथ-
नम्, narration. इत एति रेक्खणं इत्यपि.

रिक्खो vii. 6 वृद्धः, aged, old. वयः परिणाम
इति केचित्, old age.

रिग्गो vii. 5 प्रवेशः, entrance.

रिगिअं vii. 6 भ्रमणम्, turning round.

रिच्छभल्लो vii. 7 ऋक्षः, a bear [f. ऋक्ष +
भल्ल]

रिच्छो vii. 6 वृद्धः, aged, old.

रिच्छोली vii. 7 पङ्क्तिः, a row, line. [f. ऋक्षालि]

रिट्ठो vii. 6 काकः, a crow. [f. अरिष्ट]

रिंडी vii. 5 कन्थाप्राया, an old or patched
garment.

रित्तुडिअं vii. 8 शातितम्, destroyed.

रिद्धं vii. 6 पक्कम्, ripe, cooked

रिद्धी vii. 6 समूहः, collection. [f. ऋद्धि ?]

रिप्पं vii. 5 पृष्ठम्, the back, hinder part.

रिमिणो vii. 7 रोदनशीलः, addicted to
weeping [f. रुद्]

रिरिअं vii. 7 लीनम्, hid, concealed.

रीढं vii. 8 अवगणनम्, contempt, censure.

रुअरुइआ vii. 8 उत्कण्ठा, longing, anxiety. [f. रुहरुहिका]

रुचणी vii. 8 घट्टी, a grinding stone.

रुढिअं vii. 8 सफलम्, fruitful, success-
ful.

रुंडो vii. 8 आक्षिप्तः । कितव इत्यर्थः, one
who plays at dice, a gambler.

मुरई vi. 135 असती an unchaste woman
 मुरिअं vi. 135 झटितम्, broken
 मुरुमुंडो vi. 117 जूटः, the mass of matted hair.
 मुरुमुरिअं vi. 136 रणरणकः, Cupid, the god of love.
 मुलासिओ vi. 135 स्फुलिङ्गः, a spark of fire.
 मुसहं vi. 134 मनस आकुलता, agitation of mind.
 मुहन्थडी vi. 136 मुखेन पतनम्, falling on the face. [f. मुख-?]
 मुहरोमगाई vi. 136 भ्रूः, the brow [f. मुख-रोमराजि]
 मुहलं vi. 134 मुखम्, the face [f. मुख]
 मुहिअं vi. 134 एवमेवकरणम्, doing just so. मुहिआ अन्येषाम्.
 मुहिआ, a variant of the prec.
 मूअलो vi. 137 मूकः, a mute. [f. मूक]
 मूअहो vi. 137 मूकः, a mute [a variant of the prec. q. v.]
 मूसरी vi. 137 भग्नः, broken
 मूसलो vi. 137 उपचितः, collected, gathered. [Tr. f. मांसल]
 मूसा vi. 137 लघुद्वारम्, a small door.
 मूसाअं vi. 137 लघुद्वारम्, a small door [a variant of the prec.]
 मेअज्जे vi. 138 धान्यम्, grain, corn.
 मेअरो vi. 138 असहनः, jealous, envious.
 मेडंभो vi. 139 मृगतन्तुः, a doe-snare [f. मृगदम्भ]
 मेदो vi. 138 वणिक्सहायः, one who helps a merchant.
 मेंटी vi. 138 मेंटी, an elephant-keeper's wife.
 मेंदो vi. 138 हस्तिपकः, an elephant-keeper or driver.
 मेंटी a variant of मेंटी q. v.

मेरा vi. 113 मर्यादा, boundary, limit. [from Tel mēra; (or मर्या; मर्यादा ?)]
 मेली vi. 138 संहतिः, union, meeting. [f. मेल or मोला]
 मेहच्छीरं vi. 139 जलम्, water. [f. मेघ-क्षीर]
 मेहरो, a variant of मइहरो, q. v.
 मेहुणओ cf. the foll.
 मेहुणिआ vi. 148 पत्न्या भगिनी, a wife's sister. मातुलात्मजा, a maternal uncle's daughter. मेहुणओ पितृव्यसुत इति लिङ्गपरिणामेन व्याख्येयम्, paternal aunt's son. [f. मैधुन]
 मोओ vi. 148 अधिगतः, obtained, reached. चिर्भिटादीनां बीजकोशः, the seed-vessel of cucumbers.
 मोक्कणिआ vi. 140 असितं पद्मोदरम्, the pericarp of a coloured lotus.
 मोगगरो vi. 139 मुकुलम्, a bud. [f. Dr. mogga and Tel. mogada]
 मोचं vi. 139 अर्धजङ्घी, a tall-boot.
 मोडो vi. 117 जूटः, the mass of matted hair.
 मोरत्तओ vi. 140 श्वपचः । चण्डाल इत्यन्ये, a man of a very low caste; a Chanḍāla.
 मोरो vi. 140 श्वपचः, a man of a very low caste.

र

रङ्गेहं vii. 3 अभिलषितम्, desired. रङ्गेहो रतितृष्णेति केचित्, thirst for sexual enjoyment. [f. रति]
 रङ्गेहो cf. the prec.
 रङ्गलक्खं vii. 13 रतिसंयोगः, sexual intercourse. जघनम्, the buttocks [f. रतिलक्ष्य]
 रगयं vii. 3 कौसुम्भवस्त्रम्, a cloth dyed with safflower.

- माभाई vi. 129 अभयप्रदानम्, giving a promise of protection. अदूरविप्रकर्षात् माभीसिअं इत्यपि. [f. मा-भी.]
 माभीसिअं, a variant of the prec. q. v.
 मामा vi. 112 मातुलानी, the maternal uncle's wife. [f. Dr. māmā]
 मामी vi. 112 मातुलानी, maternal uncle's wife. [f. Dr. (am-) māmī]
 मायंदो vi. 128 आम्रः the mango tree [f. माकंद Cf. Hc. Gr. ii. 174 माकन्दशब्दः संस्कृतेपीत्यन्ये]
 मायंदी vi. 129 श्वेतपटा प्रव्रजिता, a female mendicant wearing white garments.
 मारिलगा vi. 131 कुत्सिता, contemptible, mean.
 माला vi. 128 ज्योत्स्ना, moonlight.
 मालाकुंकुमं vi. 132 प्रधानकुङ्कुमम्, the chief saffron paint.
 मालूरो vi. 130 कपित्थः, the woodapple tree, *Feronia elephantum* [ts.]
 मालो vi. 146 आरामः, a garden. मञ्जुः, charming. मञ्चः, a bedstead, a scaffold.
 मासिओ vi. 122 पिशुनः, a back-biter, wicked person.
 मासुरी vi. 130 श्मश्रु, the beard. [f. Tam. maśir; Hc. Gr. ii. 86 श्मश्रु = मास्]
 माहं vi. 128 कुन्दकुसुमम्, the flower of a kind of Jasmine.
 माहारयणं vi. 132 वस्त्रम्, a garment. वस्त्र-विशेष इत्यन्ये, a particular kind of cloth.
 माहिलो vi. 130 महिषीपालः, a keeper of she-buffaloes.
 माहिवाओ vi. 131 शिशिरवातः, cold wind [f. माघवात]
 माहुरं vi. 130 शाकम्, a vegetable.
 मिणायं vi. 113 बलात्कारः, violence, force. मिस्तलो vi. 126 कन्दर्पः, Cupid, the god of love.
 मित्तिवओ vi. 132 ज्येष्ठः, an elder.
 मिरिआ vi. 132 कुटी, a cottage
 मिहिआ vi. 132 मेघसमूहः, a group of clouds.
 मीअं vi. 133 समकालम्, at the same time
 मुअंगी vi. 134 कीटिका, a small worm
 मुभाइणी vi. 135 डुम्बी, a woman of the lowest caste, a chandālī. [f. मृगादिनी]
 मुक्कयं vi. 135 यासौ बोहुं प्रकृता तद्वर्जितानाम-न्यासां निमान्त्रितानां बधूनां विवाहः, the marriage of girls invited for the marriage of another girl.
 मुक्कलं vi. 147 उचितम्, fit, proper स्वैरम् as one likes, self-willed.
 मुक्कुंडी vi. 117 जूटः, the mass of matted hair.
 मुक्कुरुडो vi. 136 राशिः, a heap, collection
 मुगसो vi. 118 नकुलः, mongoose [cf. मंगुसो]
 मुगुस् vi. 118 नकुलः, a mongoose. [a variant of the prec.]
 मुगुरुडो vi. 136 राशिः, a heap, collection. [a variant of मुक्कुरुडो]
 मुट्टिका vi. 134 हिक्का, hiccough.
 मुणी vi. 133 अस्तिद्रुमः, a kind of plant, *Sesbana* (or *Æschynomene*) *Grandiflora*.
 मुंडा vi. 133 मृगी, a female deer
 मुंडी vi. 133 नीरङ्गनी, a veil.
 मुद्धी vi. 133 चुम्बितम्, a kiss. [f. Tel. muddu.]
 मुढ्भो vi. 133 गृहमध्ये तिर्यग्दारु, the beam of a house.
 मुम्पुरो vi. 147 करीषम्, dry cowdung
 करीषाग्निः, fire of dry cowdung.

मलओ vi. 144 गिर्यैकदेशः, a part of a hill. उपवनम्, a garden. [f. Tam. malai]

मलंपिओ vi. 121 गर्वी, proud, haughty.

मलवटी vi. 124 तरुणी, a young woman.

मलहरो vi. 120 तुमुलः, a tumult.

मलिअं vi. 144 लघुक्षेत्रम्, a small field. कुण्डम्, a jar, water-pot.

मलो vi. 111 स्वेदः, sweat. [ts.]

मल्लयं vi. 145 अपूपभेदः, a kind of round cake. शरावम्, a shallow dish, platter.

कुसुम्भरक्तम्, coloured red with safflower. चषकः, a drinking vessel.

मल्लाणी vi. 112 मातुलानी, the wife of the maternal uncle. [f. मातुलानी]

मल्लहणं vi. 119 लीला, sport, play.

मसिणं vi. 118 रम्यम्, beautiful. [f. मसृण]

महअरो vi. 123 गह्वरपतिः, the lord of the forest or cave.

महंगो vi. 117 उष्ट्रः, a camel. [f. महाङ्ग]

महणं vi. 114 पितुर्गृहम्, the father's house.

महत्थारं vi. 125 भाण्डम्, a pot. भोजनमिति सातवाहनः, eating food, food.

महरो vi. 113 असमर्थः, weak, incompetent.

महलो vi. 143 वृद्धः, old, aged. निबहः, a multitude, collection. पृथुलः, wide large. मुखरः, talkative. जलधिः, the ocean. [f. महत्]

महाण्डो vi. 121 रुद्रः, the god Rudra.

महाविलं vi. 121 व्योम, the sky.

महायत्तो vi. 119 आढ्यः, rich, wealthy.

महालक्खो vi. 121 तरुणः, a youth. [f. महालक्ष्य ?]

महालवक्खो vi. 127 भाद्रपदे श्राद्धपक्षः, the second or dark fortnight of Bhādrapada (August-September) in

which Śrāddhas are performed to the dead relatives. [f. महालवपक्ष]

महालो vi. 116 जारः, a man of loose character.

महावल्ली vi. 122 नलिनी the lotus plant. [ts.]

महासउणो vi. 127 उलूकः, an owl. [f. महाशकुन]

महासद्धा vi. 120 शिवा, a jackal.

महिसंदो vi. 120 शिग्रुतरुः, a kind of tree, Morunga guilandina.

महिसिक्कं vi. 124 महिषीसमूहः, a herd of she-buffaloes. [f. महिषी.]

महुओ vi. 144 श्रीवदारुयः पक्षी । श्रीरिति वदति वाश्यते स श्रीवदः, a kind of bird which cries Srī, Srī मागधः, a bard

महुमुहो vi. 122 पिथुनः, a back-biter, wicked person. [f. मधुमुख]

महुरालिअं vi. 125 परिचितम् familiar, acquainted with.

महेड्डो vi. 119 पक्कः, mud.

माअलिआ vi. 131 मातृवत्सा, mother's sister [f. मातृ ?]

माइंदा vi. 129 आमलकी, a kind of tree, Emblic Myrobalan. [f. माकन्दी]

माइली vi. 129 मृदुः, soft, delicate.

माई vi. 128 रोमशः, hairy [f. Tam. mayir or maśir ?]

माउआ vi. 147 सखी, a female friend. दुर्गा, the wife of Śiva. [f. मातृका]

माउच्छो vi. 129 मृदुः, soft, delicate.

माडिअं vi. 128 ग्रहम्, a house [f. Can. mādi, Tam. mādam]

माणंसी vi. 147 मायावी, deceitful. चन्द्रवधूः, the wife of the moon. [f. मनस्वि]

माणिअं vi. 130 अनुभूतम्, experienced [f. मानित]

मादलिआ vi. 131 माता, the mother [f. मातृ ?]

मट्टो vi. 112 अलसः, lazy [f. मृज्-त, or Dr. maddi]
 मडओ vi. 115 आरामः, a garden [a variant of मयडो]
 मडप्फरो vi. 120 गर्वः, pride [Hc. Gr. ii. 174 calls it a भाषाशब्द] [f. मदस्फुर]
 मडवोज्झा vi. 122 शिबिका, a palanquin [f. मृत-वह् ?]
 मडहं vi. 117 लघु, small.
 मडहरो vi. 120 गर्वः, pride.
 मडिआ vi. 114 समाहता, struck
 मडुवइअं vi. 146 हतम्, killed तीक्ष्णम्, sharp.
 मडो vi. 141 कण्ठः, the neck. मृतः, dead. [f. Tel. meda and मृत]
 मड्डा vi. 140 बलात्कारः, violence, force आज्ञा, an order. [f. मृद्]
 मणिणायहरं vi. 128 समुद्रः, the ocean. [f. मणिनागगृह]
 मणिरइआ vi. 126 कटीसूत्रम्, a waistband [f. मणिरचित]
 मणो vi. 111 शठः, a rogue, knave. बन्ध इति केचित्, a bond, fetter
 मंडलो vi. 114 श्वा, a dog. [ts.]
 मंडिलो vi. 117 अपूपः, a small round cake. [f. मंडिल]
 मंडी vi. 111 विधानिका, a lid, cover. [f. Tel. mandī-ga]
 मत्तबालो vi. 122 मत्तः, intoxicated, mad [f. मत्तबालः]
 मत्तली vi. 113 बलात्कारः, violence, force.
 मत्तालंबो vi. 123 मत्तवारणः, a wild elephant.
 मंतक्वं vi. 141 लज्जा, shame. दुःखम्, sorrow.
 मंती vi. 111 विवाहगणकः, an astrologer who fixes days for marriages [f. मन्त्री ?]

मंतुआ vi. 116 लज्जा, shame.
 मंतेल्ली vi. 119 सारिका, a kind of bird, Turdus Salica and Gracula religiosa.
 मंथरं vi. 145 बहु, much कुसुम्भम्, safflower. कुटिलम्, crooked.
 मंदीरं vi. 141 शृङ्खलम्, a chain, fetter मन्थानः, a churning-stick
 मंधाओ vi. 119 आढ्यः, wealthy.
 मम्मक्का vi. 143 उत्कण्ठा, longing, anxiety. गर्वः, pride. [f. मर्म]
 मम्मणिआ vi. 123 नीलमक्षिका, a blue fly.
 मम्मणो vi. 141 मदनः, Cupid, the god of love. रोषः, anger. [f. मम्मन]
 मम्मी vi. 112 मातुलानी, the wife of the maternal uncle.
 मयडो vi. 115 आरामः, a garden [a variant of मडओ]
 मयणसलाया vi. 119 सारिका, a kind of bird, Turdus Salica and Gracula religiosa. [f. मदनशलाका]
 मयणिवासो vi. 126 कन्दर्पः, Cupid, the god of love. [f. मदनिवास]
 मयरंदो vi. 123 कुसुमरजः, the pollen of a flower. [f. मकरन्द ?]
 मयलवुत्ती vi. 125 रजस्वला, a woman during her courses. [f. मलिनपुत्री]
 मयाली vi. 116 निद्राकरी लता, a kind of creeper.
 मरट्टो vi. 120 गर्वः, pride. [f. मद्-वर्त ?]
 मराली vi. 142 सारसी, the Indian crane, Ardea sibirica. दूती, a female messenger. सखी, a female friend. [ts.]
 मरालो vi. 112 अलसः, lazy. हंस इति सातवाहनः, a swan, goose [f. मराल]
 मरुलो vi. 114 भूतम् । पिशाचादि, a demon, fiend.
 मरो vi. 140 मशकः, a mosquito. उलूकः, an owl.

मोहयं vi. 108 प्रबन्धप्रवृत्तं पाथेयम्, provisions for a journey.

म

मआई vi. 115 शिरोमाला, a garland for the head.

मइअं vi. 114 मर्त्सितम्, reproached, abused.

मइमोहणी vi. 113 सुरा, liquor. (Tr. मइ-मोहणी) [f. मतिमोहनी]

मइलो vi. 142 कलकलः, a confused noise, गततेजाः, devoid of lustre [f. मलित; मलिन]

मइहरो vi. 121 ग्रामप्रवरः, the headman of a village. मेहरो इत्यन्ये [f. मतिहर]

मई vi. 113 सुरा, liquor. [f. मति cf. मइ-मोहणी]

मउअं vi. 114 दीनम्, poor, miserable.

मउडी vi. 117 जूटः, the mass of matted hair. [f. मकुट or मुकुट]

मउरंदो vi. 118 अपामार्गः, Achyranthes Aspera; a kind of plant.

मउरो vi. 118 अपामार्गः, a kind of plant, Achyranthes Aspera.

मउली vi. 115 हृदयरसोच्छलनम्, disturbance or upsetting of the heart.

मऊ vi. 113 पर्वतः, a mountain.

मकुडवंधं vi. 127 शृङ्खलारूपं ग्रीवाभरणं सव्याप-सव्यं यज्ञोपवीताकारम्, a chain ornament worn across (like the sacred thread) over the left and under the right shoulder.

मक्रीडा vi. 142 ऊर्णापिपीलिका, a spider.

मक्रीडो vi. 142 चन्द्रगुम्फनार्थं राशिः, a heap for stringing together by a machine.

मगगणिरो vi. 124 अनुगमनशीलः, addicted to follow (others).

मगगो vi. 111 पश्चात्, afterwards. [f. मार्गतः]

मंसो vi. 112 अण्डः, an egg.

मंगलं vi. 118 सदृशम्, similar, resembling.

मंगलसज्जं vi. 126 बीजवापशेषं क्षेत्रम्, a field ready for sowing seeds.

मंगुलं vi. 145 अनिष्टम्, disliked, unwelcome. पापम्, sin. मुंगुलो चौर इत्यन्ये, a thief.

मुंगुलो cf. the prec.

मुंगुसो vi. 118 नकुलः, a mungoose, an ichneumon. [f. Dr. mungisa]

मच्चं vi. 111 मलः, dirt, impurity.

मज्जा vi. 113 मर्यादा, boundary, limit. [f. मर्यादा]

मज्जिअं vi. 144 अवलोकितम्, looked at. पीतम्, drunk. [f. मारजित, Tel. mājīga]

मज्जोक्कं vi. 118 प्रत्यग्रम्, fresh, new.

मज्जआरं vi. 121 मध्यम्, middle [f. मध्य.]

मज्जओ vi. 115 नापितः, a barber.

मज्जतिअं vi. 124 मध्यंदिनम्, the noon. [f. मध्यंदिन ?]

मज्जिमगंडं vi. 125 उदरम्, the belly [f. मध्यमगण्ड or °काण्ड]

मंचो vi. 111 बन्धः, a bond, fetter. मंडो बन्ध इति केचित्पठन्ति.

मंजिआ a variant of मंजुआ. q. v.

मंजीरं vi. 116 शृङ्खलकम्, a chain, fetter

मंजुआ vi. 116 तुलसी the Tulasī plant, Ocimum Sanctum. मंजिआ इत्यन्ये. [f. मञ्जुक]

मट्टिअं vi. 146 परिणीतायाः कोपः, the anger of a married woman कलुषम्, muddy, turbid अश्रु tear.

मटो vi. 112 शृङ्गहीनः, hornless. [f. Tam. mottai]

भरोच्छयं vi. 102 तालफलम्, the fruit of the palmyra tree, *Borassus flabelliformis*. [f. भार-उच्छय]

भलंतं vi. 101 प्रसलत्, stumbling, staggering.

भलुंकी vi. 101 शिवा, a jackal.

भल्लू vi. 99 ऋक्षः, a bear [f. भल्लूक, भल्ल]

भव्वो vi. 100 भागिनेयः, a sister's son. [f. भव्य]

भसुआ vi. 101 शिवा, a jackal [f. भस्-उक]

भाइहो vi. 104 हालकः, a ploughman, cultivator.

भाउअं vi. 103 आषाढे गौर्या उत्सवविशेषः a festival to Gauri in the month of Aṣāḍha (June-July)

भाउज्जा vi. 103 भ्रातृजाया, a brother's wife [f. भ्रातृजाया]

भाओ vi. 102 ज्येष्ठभगिनीपतिः, an elder sister's husband. [f. Dr. bāva or bhāva; भार]

भायलो vi. 104 जात्यतुरंगमः, a horse of good race.

भावइआ vi. 104 धार्मिकगृहिणी, a virtuous housewife.

भाविअं vi. 103 गृहीतम्, taken, caught [f. भावित]

भासलं vi. 103 दीप्तम्, glowing, illuminated. [f. भास]

भासिअं vi. 104 दत्तम्, given.

भासुंडी vi. 103 निःसरणम्, going, departing.

भिंगं vi. 104 रुष्णम्, black. [f. भृङ्ग or भिङ्ग itself.]

भिंगारी vi. 105 चिरी, a cricket मशक इत्यन्ये, a mosquito [f. भृङ्गारी]

भित्तं vi. 110 द्वारम्, a door गृहम्, a house. [ts.]

भित्तरं vi. 105 द्वारम्, a door.

भित्तिरूवं vi. 105 टङ्कच्छिन्नम्, cut with a chisel or axe

भिसंतं vi. 105. अनर्थः, evil, misfortune.

भिसिआ vi. 105 वृसी a mat or cushion of grass, the seat of an ascetic [f. वृषी ?]

भुअं vi. 106 भूर्जम्, the birch-bark.

भुक्कणो vi. 110 श्वा, a dog. मद्यादिमानम्; a measuring cup for wine etc. [f. बुक्कन]

भुक्खा vi. 106 हृत् hunger. [f. बुभुक्षा]

भुंडीरो vi. 106 सूकरः, a pig.

भुंडो vi. 106 सूकरः, a pig.

भुत्तूणो vi. 106 भृत्यः, a servant. ओत्संयोगे इति भोत्तूणो इत्यपि. [f. भुज् ?]

भुरुकुंडिअं, variant of भुरुहुंडिअं, q. v.

भुरुंडिआ vi. 101 शिवा, a jackal

भुरुहुंडिअं vi. 106 उद्दालितम्, sprinkled with dust. भुरुकुंडिअं इत्यन्ये.

भूअण्णो vi. 107 रुष्टे खले यज्ञः, a sacrifice in ploughed field.

भूओ vi. 107 यन्त्रवाहः, one who bears or controls a machine.

भूमिपिसाओ vi. 107 तालः, a palmyra tree. [f. भूमिपिशाच]

भेज्जलओ vi. 107 भीरुः, timid. [f. भी]

भेज्जो vi. 107 भीरुः, timid [f. भी]

भेडो vi. 107 भीरुः, timid.

भेरुंडो vi. 108 चित्रकः, a tiger.

भेलओ, a variant of the foll. q. v.

भेली vi. 110 आज्ञा, an order. वेडा, a boat. चेटी, a female servant. वेडायां भेलओ इत्यपि केचित्.

भोइओ vi. 108 ग्रामप्रधानम्, the headman of a village. [f. भोगिक or भोगी]

भोओ vi. 108 माटिः, wages, hire.

भोत्तूणो, a variant of भुत्तूणो. q. v.

भोरुडो vi. 108 भारुण्डपक्षी, a fabulous bird with two heads. [f. भेरुंड ?]

- बुत्ती vi. 94 ऋतुमती, a woman during her courses.
- बुंदिणी vi. 94 कुमारीसमूहः, a group of maidens.
- बुंदी vi. 98 चुम्बनम्, kissing, a kiss सूकरः, a pig.
- बुंदीरो vi. 98 महिषः, a buffalo. महान्, great, large. (Tr. बुद्धिरो) [f. वृद्ध]
- बुंबुअं vi. 94 वृन्दम्, a multitude, a group.
- बुलंबुला vi. 95 बुद्बुद्, a bubble. [onomatopoetic cf. Tel. bulabula]
- बेडो vi. 95 नौः, a ship दन्त्योष्ठ्यादिरयं केषांचित्.
- बेड्डा vi. 95 श्मश्रु, the beard.
- बेली vi. 95 स्तूणा, a post, pillar.
- बेसक्खिज्जं, a variant of वेसक्खिज्जं, q. v.
- बेसणं, a variant of वेसणं, q. v.
- बोक्कडो vi. 96 छागः, a goat. [f. वक्कर]
- बौगिल्लो vi. 99 भूषितः, adorned, ornamented. आटोपः, pride, arrogance.
- बोडो vi. 96 धार्मिकः, righteous, virtuous. तरुण इत्यन्ये, a youth.
- बोडुरं vi. 95 श्मश्रु, the beard.
- बोटणं, a variant of the foll. q. v.
- बौडं vi. 96 चूचुकम्, the nipple of a breast. बौटणं इति शीलाङ्कः.
- बोदरं vi. 96 पृथु, great, wide, expansive.
- बोद्रहो, a variant of बोद्रहो, q. v.
- बौदं, a variant of the foll. q. v.
- बौदी vi. 99 रूपम्, form. मुखम्, the face. शरीरम्, the body. बौदं मुखमित्यन्ये. [f. Dr. bondi]
- बोलो vi. 90 कलकलः, a confused noise. दन्त्योष्ठ्यादिः केश्यादिष्यते. [prob. a variant of बमालो]
- बोव्वं vi. 96 क्षेत्रम्, a field.
- बोहहरो vi. 97 मागधः, a bard.

- बोहारी vi. 97 संमार्जनी, a broom. बजहारी इत्यन्ये.
- बोहित्थो vi. 96 प्रवहणम्, a litter or carriage, a conveyance.

भ

- भगं vi. 99 लिप्तम्, smeared.
- भट्टिओ vi. 100 विष्णुः, the God Viṣṇu. Cf. Hc. Gr. ii. 174. [f. भवृक]
- भंडं vi. 100 वृन्नाकम्, the egg-fruit
- भंडणं vi. 101 कलहः, a quarrel [f. भण्डन]
- भंडी vi. 109 शिरीषवृक्षः, a kind of tree, Acacia sirisa. अटवी, a forest. असती, an unchaste woman. गन्त्री, a car drawn by oxen. [f. Dr. vaṇḍi or baṇḍi]
- भंडुं vi. 100 मुण्डनम्, tonsure, shaving.
- भंडो vi. 109 छिन्नमूर्ध्ना, decapitated. मागधः, a bard. भण्डनम्, adorning. सखा, a friend. दौहित्रः, a daughter's son.
- भट्टं vi. 100 आमलकम्, a fruit of the tree, Emblic Myrobalan.
- भट्टसिरी vi. 102 श्रीखण्डम्, sandal-wood. [f. भट्टश्री]
- भट्टाकरी vi. 102 प्रलम्बः hanging down, pendulous.
- भममुहो vi. 101 आवर्तः, a whirlpool.
- भमसो, a variant of the foll. q. v.
- भमासो vi. 101 इक्षुसदृशवृणम्, a kind of grass resembling sugar-cane. भमसो इति धनपालः.
- भमलं vi. 110 अप्रियम्, an unfriendly act.
- भमलो vi. 110 मूर्खः, a fool.
- भमा vi. 100 तूर्यविशेषः, a kind of drum
- भमी vi. 99 असती, an unchaste woman.
- भयवग्गामो vi. 102 मोदेरकम्, name of a place.

रुंदो vii. 14 विपुलः, wide, extensive
मुखरः, talkative.

रुअं vii. 9 तूलम्, cotton.

रुवमिणी vii. 9 रूपवती, a beautiful woman. (Tr. रुक्मिणी, which appears to be the correct reading) [f. रूप]

रुवी vii. 9 अर्कद्रुमः, a kind of tree, *Calatropis gigantea*.

रेअविअं vii. 11 क्षणीकृतम्, momentary, transcient. [Hc Gr. iv. 91 रेअविअं = मुक्तम्]

रेक्खणं, a variant of रिक्खणं, q. v.

रेंकिअं vii. 14 आक्षिप्तम्, thrown down.
लीनम्, hid, concealed. व्रीडितम्, put to shame.

रेणी vii. 9 पङ्कः, mud. [f. रेणु?]

रेवईओ vii. 10 मातरः, mothers.

रेवज्जिअं vii. 10 उपालब्धम्, censured.

रेवयं vii. 9 प्रणामः, prostration.

रेवलिआ vii. 10 बालुकावर्तः, a place filled with sand.

रेसणी vii. 15 अक्षिनिकोचः, contraction of the eye. करोटिकाख्यं कांस्यभाजनम्, a serving cup made of bronze.

रोसिअं vii. 9 छिन्नम्, broken, cut.

रोहिअं vii. 10 छिन्नपुच्छम्, with tail cut off.

रोअणिआ vii. 12 डाकिनी, a kind of female demon.

रोक्कणिओ a variant of the foll.

रोक्कणी vii. 16 शृङ्गो, horned. वृशंसः, cruel.

रोघसो vii. 11 रङ्कः, beggar, wretch.

रोंकणो vii. 11 रङ्कः, a beggar, wretch.

रोज्जो vii. 12 ऋश्यः, a white-footed antelope.

रोट्टं vii. 11 तन्दुलपिष्टम्, rice flour. [f. रुच्य?]

रोडं vii. 11 गृहप्रमाणम्, the size of the house, the whole length of the house.

रोडी vii. 15 इच्छा, desire वणिशिविका, a litter for the wounded.

रोद्धं vii. 15 कूणिताक्षम्, with eyes closed मलः, dirt, filth.

रोमराई vii. 12 जघनम्, the buttocks [f. रोमराजि]

रोमलवासयं vii. 12 उदरम्, the belly.

रोमसलं vii. 12 जघनम्, the buttocks. [f. रोम]

रोरो vii. 11 रङ्कः, a beggar, wretch. [f. रु]

रोलंओ vii. 2 भ्रमरः, a large black bee [Hc. ts.]

रोलो vii. 15 कलहः, a quarrel. खः, noise [f. रु]

रोहिओ vii. 12 ऋश्यः, a white-footed antelope.

रोहो vii. 16 प्रमाणम्, size, measure. नमनम्, salutation.

ल

लइअं vii. 18 परिहितम्, worn. अङ्गे पिनद्धमित्यन्ये, put on or attached to the body.

लइअलो vii. 19 वृषभः, a bull.

लइणी vii. 18 लता, a creeper.

लक्कुडं vii. 19 लकुटः, a club, cudgel. [f. लकुट]

लक्खं vii. 17 कायः, the body.

लगं vii. 17 चिह्नम्, a sign, mark अघटमानमित्यन्ये, impossible, cannot be effected.

लचयं vii. 17. गण्डुत्संज्ञं तृणम्, a kind of grass (लवयं appears to be the correct reading cf. Dp. Pl. 256)

- लंचो vii. 17 कुक्कुटः, a cock.
 लट्ठं vii. 17 कुसुम्भम्, safflower.
 लट्ठो vii. 26 अन्यासकः, attached to another (woman) मनोहरः, lovely, charming. मियंवदः, speaking sweetly.
 लडहं vii. 17 रम्यम्, pleasing, agreeable. लडहो विदग्ध इत्यन्ये, a wise or learned man. [Tr. f. लम्]
 लडहक्खमिअं vii. 20 विग्रहितम्, separated. लडहो a variant of लडहं q. v.
 लंपिक्खो vii. 19 चौरः, a thief.
 लंबा vii. 26 केशाः, hair. [f. लम्]
 लंबाली vii. 19 पुष्पभेदः, a kind of flower.
 लंबो vii. 26 गोवाटः, a cowpen.
 लयं vii. 16 नवदंपत्योः परस्परं नामग्रहणोत्सवः, the festivity of the newly married couple giving out the names of each other.
 लयणं vii. 27 तनु, small. मृदु, soft. वल्ली, a creeper. [Tr. f. लता]
 लयापुरिसो vii. 20 यत्र पद्मकरा वधूर्लिख्यते, wherein a woman with a lotus in hand is drawn. [f. लतापुरुष]
 ललं vii. 26 सस्पृहम्, eagerly न्यूनम्, less, in a less degree.
 ललक्कं vii. 18 भीमम्, terrible [Hc. Gr. ii. 174 calls it a भाषाशब्द]
 लसई vii. 18 कामः, love or desire of sensual enjoyments. [f. लम्]
 लसकं vii. 18 तरुक्षीरम्, the juice of trees.
 लसुअं vii. 18 तैलम्, oil.
 लहुअवडो vii. 20 न्यग्रोधः, the Indian fig tree, Ficus indica.
 लाइअं vii. 27 भूषा, an ornament. गृहीतम्, taken, caught hold of चर्मार्धम्, half of a skin.
 लाइलो vii. 19 वृषभः, a bull [a variant of लइअलो]

- लामा vii. 21 डाकिनी, a kind of female demon.
 लालंपिअं vii. 27 प्रवालम्, a sprout, coral. खलीनम्, the bit of a bridle. आक्रन्दितम्, weeping [f. लप्]
 लालसं vii. 21 मृदु, soft. इच्छेत्यन्ये, a wish or desire. [ts.]
 लावजं vii. 21 उशीरम्, the root of a fragrant grass, Andropogon muricatum.
 लासव विहओ vii. 21 मयूरः, a peacock [f. लासकविहग]
 लाहणं vii. 21 भोज्यभेदः, a kind of food. लिक्खं, a variant of the foll. q. v.
 लिक्खा vii. 21 तनुस्रोतः, a small stream. लिक्खं इत्यन्ये.
 लिंकिअं vii. 28 आक्षिप्तम्, cast or thrown down. लीनम्, concealed.
 लिको vii. 22 बालः, a boy.
 लिट्ठिअं vii. 22 चाटु, pleasing, agreeable (words).
 लित्ती vii. 22 खड्गादीनां दोषः, a defect in a sword, etc.
 लिसयं vii. 22 तनूकृतम्, lessened.
 लिहिओ vii. 28 तनुः, the body. सुप्तः, slept.
 लीलो vii. 23 यज्ञः, a sacrifice.
 लीवो vii. 22 बालः, a boy.
 लुअं vii. 23 लूनम्, cut off. [f. लू]
 लुगं vii. 23 भग्नम्, broken.
 लुंकणी vii. 24 लयनम्, rest, repose.
 लुंको vii. 23 सुप्तः, slept. उत ओति लोको इति च.
 लुंसाओ vii. 23 निर्णयः, decision, settlement.
 लुंखो vii. 23 नियमः, a rule, law.
 लुंची vii. 28 स्तवकः, a cluster लता, a creeper.

लुणी vii. 24 वाद्यविशेषः, a kind of musical instrument.

लूआ vii. 24 मृगतृष्णा, mirage.

लेडुओ vii. 24 लोटः, a clod, a lump of earth [f. लेट]

लेडुको vii. 29 लम्पटः, covetous, greedy. लोटः, a clod, a lump of earth.

लेढिअं vii. 25 स्मरणम्, remembrance.

लेडुको vii. 24 लोटः, a clod, a lump of earth. [f. लेट]

लेसो vii. 28 लिखितम्, written, drawn. आश्वस्तः, consoled. निद्रा, sleep. निःशब्दः silence [f. लप् ?]

लेहडो vii. 25 लम्पटः, greedy, covetous.

लेहडो vii. 24 लोटः, a clod, a lump of earth.

लेंको a variant of लुंको, q. v.

लोढिओ vii. 25 उपविष्टः, seated.

लोढो vii. 29 स्मृतः, remembered शयितः, sleeping, asleep.

लोलढिअं vii. 22 चाटु, pleasing, agreeable (words)

लोलुंचाविअं vii 25 रचितवृष्णम्, having a desire for, desirous of.

लोहिलो vii. 25 लम्पटः, greedy, covetous.

व

वडो vii. 34 पीतः, drunk.

वडोअणो vii. 51 बुद्धः, the Buddha [f. वैरोचन]

वडोडो vii. 42 जारः, an adulterer [f. पति-रोट]

वडवलओ vii. 51 दुन्दुभसर्पः, a kind of water-snake.

वड्वेला vii. 31 सीमा, boundary. [f. वेला]

वडलिअं vii. 44 शूलप्रोतं मांसम्, a piece of flesh roasted on a rod.

वरु vii. 30 लावण्यम्, loveliness, charm.

वओ vii. 29 गृध्रपक्षी, a vulture [f. वृक ?]

वओवउष्कं vii. 50 विषुवत् । समरात्रिदिवः काल इत्यर्थः, the equinox.

वओवत्थं vii. 50 विषुवत् । समरात्रिदिवः काल इत्यर्थः, the equinox.

वंसफालं vii. 48 प्रकटम्, apparent, undisguised ऋज्वित्यन्ये, straight.

वंसी vii. 30 शिरासि माला, a garland on the head.

वंसो vii. 30 कलङ्कः, a stain, spot.

वक्कडं vii. 35 दुर्दिनम्, a cloudy day. निरन्तरवृष्टिरित्येके, incessant rain.

वक्कडवंधं vii. 51 कर्णभरणम्, an ear-ornament.

वक्कळयं vii. 46 पुरस्कृतम्, put in front or at the head.

वक्त्तारयं vii. 45 रतिगृहम्, a pleasure-house. अन्तःपुरमित्यन्ये, the harem.

वग्गंसिअं vii. 46 युद्धम्, a war, battle.

वग्गयं vii. 38 वार्ता, news.

वग्गेज्जो vii. 38 प्रचुरः, much, abundant.

वग्गोओ vii. 40 नकुलः, a mungoose, ichneumon.

वग्गोरमयं vii. 52 रूक्षम्, harsh, cruel.

वग्वाओ vii. 86 साहाय्यम्, help. विकसितः, opened, full blown.

वंको vii. 30 कलङ्कः, a stain, spot. [f. वक्क]

वंगं vii. 29 वृन्ताकम्, the egg-fruit. [f. Dr. vaṅga]

वंगच्छा vii. 39 प्रमथाः, the attendants on Īiva.

वंगेवडू vii. 42 सूकरः, a hog.

वच्छं vii. 30 पार्श्वम्, the side.

वच्छिउडो, a variant of the foll. q. v.

वच्छिमओ vii. 44 गर्भशय्या, the uterus.

वच्छिउडो गर्भाशय इत्यन्ये, the womb. [f. वत्समय]

वच्छीउत्तो vii. 47 नापितः, a barber. [f. वात्सीपुत्र]

वच्छीवो vii. 41 गोपः, a cowherd [f. वत्सीय]
 वज्जरा vii. 37 नदी, a river.
 वज्जा vii. 32 अधिकारः, authority.
 वज्जिअं vii. 39 अवलोकितम्, seen.
 वजरं vii. 41 नीवी, the knot of the lower garment.
 वट्टमाणं vii. 87 अङ्गम्, the body, a limb of the body. गन्धद्रव्याधिवासभेदः, the scent of fragrant substances.
 वट्टा vii. 31 पन्थाः, a path, road. [f. वृत्]
 वट्ठिअं vii. 34 अतिरिक्तम्, surpassed, excelled.
 वट्ठिवं vii. 40 परकार्यम्, the work of others. [वट्ठियं seems to be the correct reading] [f. Tel. vetṭi]
 वडणं vii. 84 लतागहनम्, a bower of creepers निरन्तरवृष्टिः, incessant rain.
 वडहो vii. 33 पक्षिभेदः, a kind of bird.
 वडाली vii. 36 पङ्क्तिः, a row, line.
 वडिसरं vii. 48 चुल्लीमूलम्, the bottom of the fire-place.
 वडो vii. 82 द्वारैकदेशः, a part of a door. क्षेत्रम्, a field.
 वडुवासो vii. 47 मेघः, a cloud. केचिदोष्ठ्यादिमेनं पठन्ति.
 वडुहुली vii. 42 मालाकारः, a garland-maker.
 वड्डो vii. 29 महान्, big, great. [f. Tel. odḍu]
 वड्डुओ vii. 44 चर्मकारः, a shoemaker, currier.
 वड्डुणमिरं vii. 51 पीनम्, fat, stout [f. वर्धन + मेरा ?]
 वड्डुणसालो vii. 49 छिन्नपुच्छः, with the tail cut off, tailless.
 वड्डुवणं vii. 87 वस्त्राहरणम्, taking a cloth away. अभ्युदयावेदनम्, informing

of good fortune or prosperity [f. वर्धापन]
 वड्डाविअं vii. 45 समापितम्, completed. [f. prec.]
 वड्डिआ vii. 36 कूपतुला, a contrivance for raising water from a well, (in which a horizontal beam, from one end of which a bucket hangs, see-saws on a vertical post).
 वणई vii. 38 वृक्षपङ्क्तिः, a row of trees [Tr. f. वनराजि]
 वणद्दी vii. 38 गोवृन्दम्, a drove of cattle
 वणपक्कसावओ vii. 52 शरभः, a fabulous animal, said to have eight legs and to be stronger than a lion. [f. वन + पक्कसावओ q. v.]
 वणवो vii. 37 द्वाग्निः, a forest conflagration. [f. वन - प ?]
 वणसवाई vii. 52 कलकण्ठी, the female cuckoo. [f. वनश्वपाची]
 वणाचं vii. 35 व्याधाकुलम्, agitated by a hunter.
 वणारो vii. 37 दम्ब्यो वत्सः, a young bull-ock requiring training.
 वणो vii. 83 अरुतविवाहः, unmarried. निःस्नेहः, unkind. खण्डः, a piece. गण्डः, the cheek. भूच्यः, a servant.
 वण्डुअं vii. 36 राज्यम्, a kingdom.
 वण्डो vii. 29 बन्धः, a bond, fetter.
 वण्णं vii. 83 अच्छम्, pure, clear. रक्कम्, red, blood.
 वण्णयं vii. 37 श्रीखण्डम्, sandal-wood. पिष्टातकचूर्णमिन्धन्ये, scented powder.
 वत्तू vii. 32 निवहः, a heap, collection.
 वत्तद्धो vii. 85 सुन्दरः, handsome, lovely. बहुशिक्षितः, well-trained.
 वत्तारो vii. 41 गर्वितः, proud.
 वत्ती vii. 31 सीमा, boundary, limit.

वत्थउडो vii. 45 वस्त्राश्रयः, । वस्त्रनिर्मित आश्रय
इत्यर्थः, a shelter made of cloth, a
tent [f. वस्त्र-उडज]
वत्थी vii. 31 तापसानामुट्जम्, a hermitage
वदिकलिअं vii. 50 वलितम्, moving or
turning round.
वद्धलं vii. 35 दुर्दिनम्, a cloudy day.
वद्धयं vii. 36 प्रधानम् chief, important.
वद्धिओ vii. 37 षण्डः, a eunuch.
वद्धी vii. 30 अवश्यकृत्यम्, to be necessa-
rily done.
वप्पिणो vii. 85 क्षेत्रम्, a field उपितः
dwelt [f. वप्प, वप्पि]
वप्पीओ vii. 33 चातकः, a bird supposed
to live only on rain drops, Cuculus
melanoleucus [a variant of वप्पीओ
q. v.]
वप्पीडिअं vii 48 क्षेत्रम्, a field.
वप्पीहो vii. 40 स्तूपः । मृदादिकूट इत्यर्थः, a
mound or heap of earth. Also a
variant of वप्पीहो, q. v.
वप्पीो vii. 83 तनुः, the body बलवान्, a
strong person भूतगृहीतः, possessed
by a devil.
वप्पाउलं, a variant of वप्पाउलं, q. v.
वद्धमयं vii. 38 कमलोदरम्, the interior of
a lotus.
वमालो, a variant of वमालो, q. v.
वंफिअं vii. 35 भुक्तम्, eaten [f. वप्पित]
वम्मीसरो vii. 42 कामः, Cupid, the god
of love.
वम्हं vii. 31 वल्मीकम्, an ant-hill.
वम्हलं vii. 33 केसरम्, the filament of
a lotus or any other plant. [prob.
a variant of वम्हलो, q. v.]
वयडो vii. 35 वाटिका, a garden.
वयणं vii. 85 मन्दिरम्, an abode or
dwelling. शय्या, a couch

वयरं vii. 34 चूर्णितम्, powdered.
वयली vii. 34 निद्राकरी लता, a kind of
creeper.
वयलो vii. 84 विकसन्, opening. कलकलः,
a confused noise.
वरइओ vii. 49 धान्यविशेषः, a kind of
grain.
वरइत्तो vii. 44 अभिनववरः, a bridegroom.
[f. वरइत्तु-क]
वरउप्फो vii. 47 मृतः, dead.
वरओ vii. 36 शालिभेदः । योऽस्तावणुरिति
प्रसिद्धः, a kind of grain.
वरडी vii. 84 तैलाटी, a wasp. दंशधमरः, a
stinging bee.
वरंडो vii. 86 प्राकारः, a surrounding
wall, rampart. कपोतपाली, an avi-
ary. [ts.]
वरुअं, a variant of वरुअं, q. v.
वरेइत्थं vii. 47 फलम्, use, profit, good.
वलअंगी vii. 43 वृत्तिमती, having a fence
or enclosure.
वलअंगणी vii. 43 वृत्तिः, a fence or en-
closure.
वलअंगिआ vii. 43 वृत्तिमती, having a
fence or enclosure.
वलमयं vii. 48 शीघ्रम्, soon.
वलयं vii. 85 क्षेत्रम्, a field. गृहम्, a house.
वलयणी vii. 43 वृत्तिः, a fence or en-
closure.
वलयबाहू vii. 52 चूडकारुये भुजाभरणम्, a
bracelet [f. बाहुवलय]
वलवट्टी, a variant of बलवट्टी, q. v.
वलवाडो vii. 43 वृत्तिः, a fence, enclosure.
वलविअं vii. 48 शीघ्रम्, soon.
वलही vii. 32 कर्पासः, cotton.
वल्लिअं vii. 35 भुक्तम्, eaten.
वल्लिआ vii. 34 ज्या, the bow-string.
वल्लई vii. 36 गौः, a cow.

वल्लरं vii. 86 अरण्यम्, a forest. महिषः, a buffalo क्षेत्रम्, a field. युवा, a youth. समीरः wind. निर्जलदेशः, a desert. वनम्, a wood.

वल्लरी vii. 32 केशः, the hair [ts.]

वल्लवायं, a variant of पल्लवायं, q. v.

वल्गाओ vii. 84 श्वेनः, a hawk. नकुलः, a mongoose, ichneumon.

वल्गादयं vii. 45 आच्छादनम्, a covering.

वल्ली vii. 32 केशः, the hair. [f. वल्ली.]

वल्गो vii. 31 शिशुः, a child.

ववणी vii. 32 कर्पासः, cotton.

ववत्थंभो vii. 49 बलम्, strength.

ववसिअं vii. 42 बलात्कारः, violence, force.

ववहिओ vii. 41 मत्तः, intoxicated, mad.

वव्वाडो vii. 39 अर्थः, purpose, object.

वसमुद्रो vii. 49 काकः, a crow.

वसलं vii. 33 दीर्घम्, long.

वहडो vii. 37 दम्बो वत्सः, a young bull-ock requiring training.

वहडोलो vii. 42 वाताली, a whirl-wind. वात्येति वावत्, a storm.

वहुघारिणी vii. 50 नववधूः, a bride. [f. वधू]

वहुण्णी vii. 41 ज्येष्ठभार्या, the elder brother's wife. [f. Dr. vadina, madini or वधू, वधुनी]

वहुमासो vii. 46 यत्र पती रममाणो नवोदवधू-गृहाद्वहिर्न याति, the period of honeymoon (when the lover does not leave the bride's house) [f. वधू-मास ?]

वहुरा vii. 40. शिवा, a jackal.

वहुव्वा vii. 40 कनिष्ठश्वश्रूः, the youngest mother-in-law; i. e. the wife of the youngest brother of the father-in-law. [Tr. f. वधू]

वहुहाडिणी vii. 50 वध्वा उपरि या परिणीयते, a second wife. [f. वधू.]

वहू vii. 31 चिविडा । गन्धद्रव्यविशेषः, a kind of fragrant substance.

वहो vii. 31 स्कन्धव्रणः, a wound on the shoulder. सामान्येन व्रण इत्यन्ये, a wound.

वहोलो vii. 39 लघुजलप्रवाहः, a small stream of water.

वाउत्तो vii. 88 विटः, a voluptuary. जारः, an adulterer. वायउत्तो इत्यन्ये.

वाउल्ली, a variant of वाउल्ली, q. v.

वाउल्लो vii. 56 प्रलपनशालिः, talkative. [f. वाच्]

वाऊ vii. 53 इक्षुः, sugar-cane.

वाडंतरा vii. 58 कुटीरम्, a hut, cottage.

वाडिमो vii. 57 गण्डकमृगः, a rhinoceros.

वाडिल्लो vii. 56 रुमिः, a worm

वाडी vii. 43 वृत्तिः, a fence, enclosure. [f. वृत्ति]

वाढी vii. 53 वणिक्सहायः, one who helps a merchant.

वाणओ vii. 54 बलयकारः, a maker of bracelets.

वाणवालो vii. 60 इन्द्रः, Indra, king of the gods.

वाणीरो vii. 56 जम्बूवृक्षः, the rose-apple tree, Eugenia jambu.

वामट्टीओ, a compound formed by adding अस्थि to वाम. cf. वामो.

वामणिआ vii. 58 दीर्घकाष्ठवृत्तिः, a fence made of long poles.

वामणिओ vii. 59 नष्टप्रत्यादाता, one who receives what is lost.

वामरी vii. 54 सिंहः, a lion.

वामो vii. 53 स्त्री, a woman. [f. वामा or ts.]

वामो vii. 47 मृतः, dead. Hence वामट्टीओ मृतास्थानि, the bones of a dead person.

वायं vii. 53 गन्धः, smell. [f. वात ?]

वायउत्तो, a variant of वाउत्तो, q. v.

वायडघडो vii. 61 दर्दुरकार्यो वायविशोपो
भरते प्रसिद्धः, a kind of musical in-
strument.
वायणं vii. 57 भोज्योपायनम्, present of
food. [उपायन]
वायाडो vii. 56 शुक्रः, a parrot. [f. वाचाट]
वायारो vii. 56 शिशिरवातः, a cold wind.
वारसिआ vii. 60 मल्लिका, a kind of jas-
mine.
वारिओ vii. 47 नापितः, a barber.
वारिज्जो vii. 55 विवाहः, marriage. [f.
वार्य or वृ]
वारुअं vii. 48 शीघ्रम्, soon.
वारो vii. 54 चपकः, a drinking vessel.
वालपं vii. 57 पुच्छम्, a tail. [f. बाल]
वालफोसं vii. 60 कनकम्, gold.
वालवासो vii. 59 शिरआभरणम्, an orna-
ment for the head.
वालिआफोसं vii. 60 कनकम्, gold.
वाली vii. 53 मुखमारुतापूरितनृणवायम्, a wind
instrument made of straw.
वावओ vii. 55 आयुक्तः, an agent or
deputy.
वावडयं vii. 58 विपरीतरतम्, inverted sex-
ual intercourse. केचियुगपत्परिवर्तित-
मुखयोः स्त्रीपुंसयोर्मुखेजघनक्रमाहुः, man and
woman lying in opposite direc-
tions. [f. व्यावृत्तक]
वावडो vii. 54 कुटुम्बी, a householder.
[f. व्यावृत्तः although Hc. denies it]
वावणी vii. 55 छिद्रम्, a hole
वाविअं vii. 57 विस्तारितम्, amplified,
extended. [f. व्यापित]
वावोणयं vii. 59 विकीर्णम्, scattered, dis-
persed.
वासंदी vii. 55 कुन्दः, a kind of jasmine.
[f. वासन्ती]
वासवारो vii. 59 तुरगः, a horse.

वासवालो vii. 60 श्वा, a dog.
वासाणी vii. 55 रथ्या, a road.
वासुली vii. 55 कुन्दः, a kind of jasmine.
वाहगणओ, a variant of the foll.
वाहगणो vii. 61 मन्त्री, a minister. कप्रत्यये
वाहगणओ.
वाहणा vii. 54 ग्रीवा, the neck.
वाहली vii. 39 लघुजलप्रवाहः, a small
stream of water.
वाहा vii. 54 बालुका, sand.
विअओलिअं vii. 72 मलिनम्, dirty.
विअंसओ vii. 72 व्याधः, a hunter.
विअंगिअं vii. 69 निन्दितम्, censured.
विअलंवलं vii. 33 दीर्घम्, long.
विआरिआ vii. 71 पूर्वाह्नभोजनम्, morning
meal, breakfast.
विआलुओ vii. 68 असहन्तः, jealous, en-
vious.
विआलो vii. 90 संध्या, twilight. चौरः, a
thief.
विउव्वाढं, a variant of उव्वाढं q. v.
विकुरिअं vii. 72 नष्टम्, lost.
विओलो vii. 63 आविष्टः, distressed.
विक्रमणो vii. 67 चतुरगतस्तुङ्गः, a swift-
running horse.
विक्रेणुअं vii. 69 विक्रेयम्, saleable. [f.
विक्री]
विक्रखणं vii. 64 कार्यम्, work.
विक्रखंभो vii. 88 स्थानम्, place. अन्तरालम्,
interval. [f. विक्रमण]
विक्रखसो vii. 63 विरूपः, ugly, deformed.
विक्रिखणं vii. 88 आयतम्, long. जघनम्,
the buttocks. अवतीर्णमित्वप्यन्ये, des-
cended.
विगोवो vii. 64 व्याकुलभावः, agitation,
distraction.
विच्चोअओ vii. 68 उपधानम्, a pillow.

विच्छद्दो vii. 32 निवहः a heap, collection.

[f. विच्छर्द]

विच्छिअं vii. 91 पाटितम्, broken, torn
विचितम्, searched. विरलम्, thin, rare.

विच्छेओ vii. 90 विलासः, sport, play.
जघनम्, the buttocks.

विच्छेहो vii. 62 विरहः, separation.

विचिणिअं vii. 93 पाटितम्, broken, torn
धारा, a stream.

विडओ vii. 65 राहुः, the demon Rāhu.

विडंक्रिआ vii. 67 वेदिका, a sacrificial
altar.

विडणो vii. 65 राहुः, the demon Rāhu.

विडिचिरं vii. 69 विकरालम्, very dreadful
or frightful. विडिचिअं इत्यन्ये.

विडिचिअं, a variant of prec q. v.

विडिमो vii. 89 बालमृगः, a doe. गण्डकः,
a rhinoceros.

विडोमिओ vii. 57 गण्डकमृगः, a rhinoceros.

विडुं vii. 33 दीर्घम्, long. विडुस्थाने वित्तं अन्ये
पठन्ति.

विडुरं vii. 90 आभोगः, expanse, exten-
sion. रौद्रम्, terrible. (Hc. Gr. ii.
174 calls it a भाषाशब्द) [Tr. f.
विस्तार]

विडुरिल्ला vii. 67 रात्रिः, night.

विडुणा vii. 62 पाणिः, the heel.

विणिच्चरं vii. 68 पश्चात्तापः, repentance.

विततं vii. 64 कार्यम्, work

वित्तं, a variant of विडुं, q. v.

वित्तई vii. 91 गर्वितः, proud विलसितम्, ap-
pearance, manifestation गर्व इत्यन्ये,
pride.

विह्मिअं vii. 70 नाशितम्, destroyed.

विह्मणा vii. 65 लज्जा, shame.

विपित्तं vii. 61 विकसितम्, full blown,
opened.

विप्यं vii. 57 पुच्छम्, the tail.

विप्यं vii. 89 सलभिक्षा, alms given in
the thrashing floor. वैद्यः, a doctor.
वापितम्, sown. दानम्, gift.

विप्यवरं, vii. 66 भङ्गातकम्, the marking-
nut plant, Semicarpus Anacar-
dium.

विप्यिअं vii. 70 नाशितम्, destroyed.

विप्यिअं vii. 70 नाशितम्, destroyed.

विट्भवनं vii. 68 उपधानम्, a pillow विभमणं
इत्यन्ये.

विट्भेइअं vii. 67 सूच्या विट्भम्, pierced
with a needle.

विभमणं, a variant of विट्भमणं, q. v.

विमइअं vii. 71 भर्त्सितम्, threatened.

विमलहरो vii. 72 कलकलः, a confused
noise [ts.]

विमलिअं vii. 92 मत्सरमणितम्, spoken
with jealousy सशब्दम्, with a loud
noise.

विरओ vii. 39 लघुजलप्रवाहः, a small stream
of water. [f. विरत]

विरलिअं vii. 71 जलाद्रा, wet with water

विरसं vii. 62 वर्षम्, rain. [f. वर्ष ?]

विरसमुहो vii. 49 काकः, a crow.

विरहालं vii. 68 कुसुम्भरक्तं वस्त्रम्, a cloth
dyed with safflower.

विरहो vii. 91 एकान्तम्, alone कुसुम्भरक्तवस्त्रम्
a cloth dyed with safflower. [ts.]

विरिक्कं vii. 64 पाटितम्, broken, torn.

विरिज्जओ vii. 66 अनुचरः, a follower.

विरिचिओ vii. 93 विमलः, pure. विरक्तः, free
from passion, indifferent.

विरिचिरा, cf the foll.

विरिचिरो vii. 93 अश्वः, a horse. विरलम्,
thin, rare विरिचिरा धारेति केचित्, a
stream. [cogn with विरेचित]

- विरुओ vii. 63 विरूपः, ugly, deformed.
 विलङ्घं vii. 92 अधिज्यम्, strung (as a bow) दीनम्, wretched, pitiable.
 विलओ vii. 63 सूर्यास्तमयः, sunset. [f. विलय]
 विलमा vii. 34 ज्या, the bow-string.
 विलिअं vii. 65 लज्जा, shame. केचित् वेलणयं लज्जेत्याहुः [f. व्रीडित !]
 विलिजरा vii. 69 धानाः, fried grain.
 विलिविली vii. 70 कोमलनिःस्थामतनुः, a tender and weak body.
 विलुत्ताहिअओ vii. 73 यः काले कार्यं कर्तुं न जानाति, one who does not know to do a thing at the proper time [f. विलुप्तहृदय]
 विलुपओ vii. 67 कीटः, an insect.
 विलुपिअं vii. 66 अभिलषितम्, desired.
 विलं vii. 88 अच्छम्, clear, pure विलसितम्, appearance, manifestation [f. Dr. vella]
 विलरी vii. 32 केशः, the hair [a variant of वल्ली, q. v.]
 विलं vii. 61 धवलम्, white [a variant of विलं q. v.]
 विव्वाओ vii. 89 अवलोकितः, seen विश्रान्तः, rested.
 विसंवायं vii. 72 मलिनम्, dirty.
 विसदो vii. 62 नीरागः, devoid of love. नीराग इत्यन्ये, free from sickness.
 विसमयं vii. 66 मल्लानकम्, the marking-nut plant, Semicarpus Anacardium.
 विसमिअ vii. 92 विमलम्, pure, clear उत्थितम्, risen.
 विसरो vii. 62 सैन्यम्, an army. [ts.]
 विसारओ vii. 66 धृष्टः, impudent or faithless husband.

- विसारी vii. 62 कमलासनः, the God Brahma.
 विसालओ vii. 71 जलधिः, the ocean.
 विसिणो vii. 64 रोमशः, hairy.
 विसी vii. 61 करिशारिः, an elephant's housings.
 विहई vii. 63 वृन्ताकी, the egg-plant.
 विहण्णं vii. 63 पिञ्जनम्, a bow-shaped instrument used for cleaning cotton.
 विहयं vii. 64 पिञ्जितम्, dyed or coloured.
 विहरिअं vii. 70 सुरतम्, sexual intercourse.
 विहसिब्विअं vii. 61 विकसितम्, full-blown, opened.
 विहाडणं vii. 71 अनर्थः, evil, misfortune.
 विहाणो vii. 90 विधिः, command, injunction प्रभातम्, dawn.
 विहुंडुओ vii. 65 राहुः, the demon Rāhu.
 वीअं vii. 93 विधुरम्, separation (from a wife or husband) तत्कालम् immediately.
 वीअजमणं, a variant of वीअजमणं q. v.
 वीची vii. 73 लघुरथ्या, a narrow lane.
 वीलओ, a variant of वीलओ q. v.
 वीलणं vii. 73 पिच्छिलम्, slimy, slippery.
 वीली vii. 73 तरङ्गः, a wave [f. वीचि]
 वीसुं vii. 73 युतकम् । पृथगित्यर्थः, each of a pair,
 वुण्णो vii. 94 भीतः, frightened, afraid. उद्दिग्धः, afflicted. ओष्ठ्यादिरयं प्रायेण.
 वुण्णं vii. 74 शेखरः, a garland for the head.
 वेअडिअं vii. 77 प्रत्युप्तम्, inlaid, studded. (cf. list of Verbal Substitutes below.)
 वेअडुं vii. 66 मल्लानकम्, the marking-nut plant, Semicarpus Anacardium.

वेअल्लं vii. 75 मृदु, soft, delicate. असामर्थ्य-
मित्यन्ये, inability, feebleness. [f.
वैकल्य]

वेआरिअं vii. 95 प्रतारित्, cheated, de-
ceived.

वेआरिआ vii. 95 केशाः, hair.

वेआलो vii. 95 अन्धः, blind अन्धकारः,
darkness.

वेइआ vii. 76 जलहारिणी, a female water
carrier.

वेइदो vii. 95 ऊर्ध्वीकृतः, raised. विसंस्थुलः,
unsteady, agitated. आविद्धः, pierced
शिथिलतां गतः, enfeebled, weak.

वेङ्गी vii. 43 वृत्तिमती, having a fence or
enclosure.

वेड्ओ vii. 78 वाणिजकः, a merchant.

वेडिओ vii. 77 मणिकारः, a jeweller.

वेडिकिळं vii. 78 संकटम्, difficulty.

वेडुल्लो vii. 41 गर्वितः, proud.

वेडो, a variant of वेडो q. v.

वेणिअं vii. 75 वचनीयम्, censure. [f. वच्]

वेणुणासो vii. 78 भ्रमरः, a large black
bee. [Tr. वेणुसाओ f. वेणुशब्द]

वेणो vii. 74 विषमः सरिद्वतारः, a danger-
ous landing place in a river.

वेडसुरा vii. 78 कलुषा सुरा, muddy liquor.

वेडिअं vii. 76 वेष्टितम्, surrounded, en-
closed. [f. वेष्टित]

वेढी vii. 74 पशुः, an animal.

वेत्तं vii. 75 अच्छवस्त्रम्, a clean cloth.

वेदूणा vii. 65 लज्जा, shame. [a variant
of विदूणा] वेलणयं इत्यन्ये.

वेप्पुअं vii. 76 शिशुत्वम्, childhood. भूत-
गृहीतमित्यन्ये, possessed by a devil.

वेप्पो vii. 74 भूतादिगृहीतः, possessed by
a devil. [a variant of वप्पो]

वेरिज्जं cf. the foll.

वेरिज्जो vii 76 असहायः। एकाकीत्यर्थः, alone.

वेरिज्जं साहायकमित्यन्ये, help, assistance.

वेलं vii. 74 दन्तमांसम्, the gums. वेले-
त्यन्ये.

वेलणयं, a variant of वेदूण or वेदूणा, q. v.

वेलेवो vii. 75 विडम्बना, deception, im-
posture.

वेला, a variant of वेलं, q. v.

वेलाइअं vii. 96 मृदु, soft, tender. दीनम्,
wretched, pitiable.

वेली vii. 34 निद्राकरी लता, a kind of
creeper [a variant of वयली]

वेलुंको vii. 63 विरूपः, ugly, deformed.

वेलुलिअं vii. 77 वेदूर्यम्, Lapis Lazuli.
[f. वैदूर्य]

वेलू vii. 94 चौरः, a thief. मुसलम्, a
wooden pestle used for cleaning
rice.

वेलूणा vii. 65 लज्जा, shame वेलणयं इति
केचित्.

वेल्हरी vii. 76 वेश्या, a harlot. [Tr. f. वेष्ट]

वेल्हलो vii. 96 कोमलः, tender. विलासी,
sportive, wanton woman. [f. वल्हभ]

वेल्हा vii. 94 केशाः, hair. वल्ही, a creeper.
[prob. a variant of वल्ही q. v.]

वेल्हाइअं vii. 79 संकुचितम्, contracted.

वेल्हो vii. 94 पल्लवः, a sprout. विलासः,
sport, pastime. [the same word
as वेल्हा above]

वेवाइअं vii. 79 उल्लसितम्, delighted.

वेसक्खिज्जं vii. 79 द्वेष्यत्वम्, enmity. अयमो-
ष्ठ्यादिः प्रायेण

वेसणं vii. 75 वचनीयम्, censurable. ओष्ठ्या-
दिकं केचित्पठन्ति.

वेसंभरा vii. 77 गृहगोधा, a small house
lizard.

वेहविओ vii. 96 अनादरः, disrespect, contempt. रोषाविष्टः, filled with anger. (cf. list of Verbal Substitutes below.)

वोकिह्लिअं vii. 82 रोमन्थः, chewing.

वोकिह्लो vii. 80 अलीकशूरः, a false or pretended hero.

वोच्चत्थं vii. 58 विपरीतरतम्, inverted sexual intercourse. केचियुगपत्परिवर्तितमुखयोः स्त्रीपुंसयोर्मुखेजघनकमाहुः, man and woman lying in opposite directions.

वोज्झओ vii. 80 भारः, burden.

वोज्झमह्लो vii. 80 भारः, burden.

वोज्झरं vii. 96 अतीतम्, past. भीतम्, terrified, afraid.

वोद्रहो vii. 80 तरुणः, a young man ओष्ठ्यादिः प्रायेण. (Hc. Gr. ii. 80)

वोभीसणो vii. 82 वराकः, wretched or vile.

वोमज्झिअं cfr. the foll.

वोमज्झो vii. 80 अनुचितो वेषः, improper dress. वोमज्झिअं अनुचितवेषग्रहणमिति तु अस्यैव णिगन्तस्य सिद्धम्.

वोरच्छो vii. 80 तरुणः, a young man.

वोरह्लो vii. 81 श्रावणशुक्लपक्षचतुर्दशीभव उत्सव-विशेषः, the festival on the fourteenth day of the first fortnight of Srāvaṇa (July-August) केचिदिमामपि वोरह्लोमाहुः the fourteenth day itself.

वोलो, a variant of बोलो, q. v. [f. वमालो]

वोवालो vii. 79 वृषभः, a bull.

वोसट्ठं vii. 81 भृतोरुलुडितम्, supported and rolling. (Hc. Gr. iv. 258 = विकसितम्)

वोसेअं vii. 81 उन्मुआणं। उन्मुसगतमित्यर्थः, going eagerly, eager.

वोहारं vii. 81 जलस्य वहनम्, carrying water.

स

सअअं viii. 46 शिला, a stone घूर्णितम्, reeled.

सइज्झिअं cf. the foll.

सइज्झो viii. 10 प्रातिवेशिकः, a neighbour सइज्झिअं तु प्रातिवेश्यम्, neighbourhood.

सइदंसणं viii. 19 चित्तावलोकितम्, seen with the mind or imagined [f. स्मृतिदर्शन]

सइदिट्ठं viii. 19 चित्तावलोकितम्, seen with the mind or imagined. [f. स्मृतिदृष्ट]

सइरवसहो viii. 21 धर्माय त्यक्तो वृषभः, a bull allowed to roam freely [f. स्वैरवृषभ]

सइलभं viii. 19 चित्तावलोकितम्, seen with the mind or imagined. [f. स्मृतिलम्भ]

सइलासओ viii. 20 मयूरः, a peacock [f. सदालासक]

सइसिलिंओ viii. 20 स्कन्दः, name of Kārtikeya.

सइसुहं viii. 19 चित्तावलोकितम्, seen with the mind or imagined. [f. स्मृति-सुख ?]

सउणं viii. 3 रूढम्, grown up, developed.

सउलिअं viii. 12 प्रेरितम्, urged, instigated.

सउली viii. 8 शकुनिका, a kind of bird. [f. शकुनि]

संवट्ठिअं viii. 12 संवृतम्, covered [f. संवृत]

संवाअओ viii. 48 नकुलः, a mongoose. ichneumon, श्येनः, a hawk.

संवेह्लिअं viii. 12 संवृतम्, covered. [cf. list of Verbal Substitutes below.]

संसण्णिअं viii. 15 मङ्कितम्। उन्प्लुत्य गतमित्यर्थः, bound away.

संसाहणं viii. 16 अनुगमनम्, following or going after. [f. सम-साधन]

सगयं viii. 3 श्रद्धा strong desire. [f. सङ्ग]
 सगेदं viii. 6 निकटम्, proximity.
 संकडिलं viii. 15 निश्चिद्रम्, uninterrupted.
 संकरो viii. 6 रथ्या, a road. [ts.]
 संखद्रहो viii. 14 गोदावरीह्रदः, a pool in
 the Godāvery. [f. शङ्खह्रद ?]
 संखवह्लो viii. 19 हालिकच्छन्दोत्थायी बलीवर्दः,
 a ploughing ox which gets up at
 will.
 संखलयं viii. 16 शम्बूकः । शुक्त्याकारो जलजः
 प्राणिविशेषः, a kind of shell-fish.
 संखली viii. 7 शङ्खपत्रताडङ्कः, a kind of
 ear ornament. [f. शङ्खः]
 संखालो viii. 6 शम्बराख्यो मृगविशेषः, a kind
 of deer.
 संखो viii. 2 मागधः, a bard.
 संगहो, a variant of संगहो, q. v.
 संगयं viii. 7 ममृणम्, soft, mild.
 संगहो viii. 4 गृहोपरि तिर्यग्दारु, a beam.
 केचित्तु संगहो मुक्तः इत्याचक्षते, released.
 संगो viii. 2 बल्गा, a bridle.
 संगेलो viii. 4 समूहः, a group, collection
 संगोढणो viii. 17 व्रणितः, wounded.
 संगोली viii. 4 समूहः, a group, collection.
 [prob. a variant of संगेलो f. संघात]
 संघयणं viii. 14 शरीरम्, the body. [f.
 संघटन or better still संहनन]
 संघाडी viii. 7 युगलम्, a pair.
 संघासओ viii. 13 स्पर्धा, rivalry, jea-
 lousy.
 संघोडी viii. 8 व्यतिकरः, intermixture.
 सच्चिअं viii. 17 अभिप्रेतम्, intended. (cf.
 list of Verbal Substitutes below).
 सच्चिल्लअं viii. 14 सत्यम्, true. [f. सत्य]
 सच्चैविअं viii. 18 रचितम्, arranged,
 strung together.

सच्छहो viii. 9 सदृशः, similar. [f. साक्षक]
 सज्जिओ viii. 47 नापितः, a barber. रजकः,
 a washerman. पुरस्कृतः, placed in
 front. दीप्तः, bright, shining.
 सज्जोक्कं viii. 3 प्रत्यग्रम्, new, fresh.
 संजत्थो viii. 10 कुपितः, angry. कोप इत्यन्ये,
 anger.
 संजमिअं viii. 15 संगोपितम्, well conceal-
 ed or protected. [f. संयमित]
 संजुद्धं viii. 9 सस्पन्दम्, throbbing, trem-
 bling.
 सठं viii. 46 विषमम्, difficulty.
 सदयं viii. 3 कुसुमम्, a flower. [Tr. =
 कुमुदम्, along with गद्धहं and संकं q. v.]
 सढा viii. 46 केशाः, the hair. [f. सटा]
 सढी viii. 1 सिंहः, a lion. [f. सटा]
 सढो viii. 46 स्तम्बः, a clump of grass.
 सणिओ viii. 47 साक्षी, a witness, observ-
 er. ग्राम्यः, relating to a village.
 संडी viii. 2 बल्गा, a bridle.
 संडोलिओ viii. 17 अनुगतः, followed.
 सण्णत्तिअं viii. 18 परितपितम्, heated,
 pained.
 सण्णविअं viii. 50 चिन्तितम्, thought.
 सांनिध्यम्, proximity.
 सणिअं viii. 5 आद्रं, wet.
 सण्णुमिअं viii. 48 संनिहितम्, placed or
 lying near. मापितम्, caused to be
 measured. अनुनीतम्, conciliated.
 सण्णेज्जो viii. 6 यक्षः, Yaksha, an attend-
 ant on Kubera.
 सण्हाई viii. 9 दूती, a female messenger
 सत्तत्थो viii. 10 अभिजातः, of noble de-
 scent.
 सत्तल्ली viii. 4 शेफालिका, a kind of plant
 सत्तावीसजोअणो viii. 22 इन्दुः, the moon.
 [f. सप्तविंशति-युज्.]

सत्तिअणा viii. 16 आभिजात्यम्, nobility of birth.

सत्ती viii. 1 वक्रपादत्रयं वृत्तं दारु, a tripod stand.

सत्थइअं viii. 13 उत्तेजितम्, excited.

सत्थरो viii. 4 समूहः, a group, collection. [Tr. f. संस्तर]

सत्थो viii. 1 गतः, gone, resting on.

सदुम्माणिआ, a variant of सदुम्माणिआ q. v.

सद्दालं viii. 10 तूपुरम्, an anklet. [f. शब्दाल]

संदटं, a variant of the foll. q. v.

संदटयं viii. 18 संलम्भम्, adhered. कप्रत्य-
याभावे संदटं इत्यपि । संदटं संघट्ट इत्यन्ये,
clashing together.

संदेवो viii. 7 सीमा, boundary. नदीमेलक
इत्येके, the confluence of two rivers.

संधारिओ viii. 1 योग्यः, fit, suitable.

संधिअं viii. 8 दुर्गन्धम्, bad smell.

सभरो viii. 3 गृध्रः, a vulture.

समइच्छिअं viii. 20 अतिक्रान्तम्, past, gone
beyond.

समरसद्दहओ viii. 22 समानवयाः, of equal
age.

समसीसं viii. 50 सदृशम्, similar निर्भरम्,
excessively, intensely. [f. समशीर्ष]

समसीसी viii. 13 स्पर्धा, rivalry, jealousy.
[as prec.]

समुग्गिअं viii. 13 प्रतीक्षितम्, expected.

समुच्छणी viii. 17 संमार्जनी, a broom.

समुच्छिअं viii. 49 तोषितम्, pleased. समार-
चितम्, arranged. अञ्जलिकरणम्, putt-
ing the hands together.

समुद्दणवणीअं viii. 50 अमृतम् nectar, the
beverage of the gods. चन्द्रः, the
moon. [f. समुद्रनवनीत]

समुद्दहरं viii. 21 पानीयगृहम्, a place where
water is distributed [f. समुद्रगृह]

समुप्पिजलं viii. 50 अयशः, infamy रजः,
dust, pollen of flowers.

समोसिओ viii. 49 प्रातिवेशिकः, a neigh-
bour. प्रदोषः, evening. वध्यः, to be
killed. [f. समुपित]

संपडिअं viii. 14 लब्धम्, obtained.

संपणा viii. 8 घृतपूरार्थगोधूमपिष्टम्, wheat
flour for preparing sweat-meats.

संपण्णा viii. 8 घृतपूरार्थगोधूमपिष्टम्, wheat
flour for preparing sweet-meats.

संपत्तिआ viii. 18 बाला, a girl पिप्पलीपत्र-
वाचकोऽपि संपत्तिआशब्दो लक्ष्येषु दृश्यते the
leaf of long pepper.

संपत्थिअं viii. 11 शीघ्रम्, soon.

संपा viii. 2 काञ्ची, a waist band.

संपासंगं viii. 11 दीर्घम्, long.

संपं viii. 1 कुमुदम्, the white lily.

संपाली viii. 5 पाङ्क्तिः, a row.

संभली viii. 9 दूती, a female messen-
ger.

संभवो viii. 4 प्रसवजरा, the after-birth.
[ts]

संभुल्लो viii. 7 दुर्जनः, a wicked person.

सयक्खगत्तो viii. 21 कितवः, a rogue.

सयग्घी viii. 5 घरटी, a kind of weapon.
[f. शतघ्नी]

सयढा viii. 11 लम्बकेशाः, with pendent
hair. [f. स-जट]

सयत्तो viii. 5 मुदितः, pleased.

सयराहं viii. 11 शीघ्रम्, soon.

सरत्ति viii. 2 सहसा, suddenly.

सरभेअं viii. 13 स्मृतम्, remembered.

सरली viii. 2 चीरिका, a cricket.

सरलीआ viii. 15 श्वावित्संज्ञः प्राणी, a porcupine. कीटभेद इत्यन्ये, a kind of insect.

सरहो viii. 47 वेतसवृक्षः, the ratan tree. सिंहः, a lion. [f. शरभ ?]

सरा viii. 2 माला, a garland. [f. सर; Tel. saramu]

सराहो viii. 12 सर्पः, a snake.

सराहो viii. 5 दर्पोदुरः, puffed up.

सरिवाओ viii. 12 आसारः, a sharp-driving shower.

सरिसाहुलो viii. 9 सदृशः, similar. [f. सदृश]

सरेवओ viii. 48 हंसः, a swan. गृहजलप्रवाहः, sewage of a house.

सलली viii. 3 सेवा, servitude.

सलहत्थो viii. 11 दूर्वादीनां हस्तकः, the handle of ladles etc.

सवडंमुहो viii. 21 अभिमुखः, facing, turned towards.

सवाओ viii. 7 श्येनः, a hawk.

सवासो viii. 5 ब्राह्मणः, a Brahman, a man of the highest caste.

सविसं viii. 4 सुरा, liquor.

सव्वला viii. 6 कुशी, a sort of ladle.

ससराइअं viii. 20 निष्पिष्टम्, oppressed.

सहउत्थिआ viii. 9 दूती, a female messenger [f. सहोत्थिता]

सहगुहो viii. 16 घूकः, an owl.

सहरला viii. 14 महिषी, a she-buffalo.

सहो viii. 1 योग्यः, fit, suitable.

साइअं viii. 25 संस्कारः, training, education.

साइज्जिअं viii. 26 अवलम्बितम्, depending upon, trusting to.

साई viii. 22 केसरम्, the filament of a lotus or any other plant.

साउहो viii. 24 अनुरागः, attachment love. [f. स्वादु]

साणइअं viii. 13 उत्तेजितम्, excited.

साणूरं viii. 24 देवगृहम्, a temple.

सामगिअं viii. 53 चलितम्, moved. अवलम्बितम्, supported. पालितम्, protected. (cf. the list of Verbal Substitutes below.)

सामंती viii. 23 समभूमिः, level ground.

सामरा viii. 23 शाल्मलिः, the silk-cotton tree [f. शाल्मालि]

सामिअं viii. 23 दग्धम्, burnt.

सामुहो viii. 23 इक्षुसदृशतृणम्, a kind of grass resembling sugar-cane.

सायं viii. 51 महाराष्ट्रदेशे पत्तनविशेषः, a town in Mahārāṣṭra country. दूरम्, distance. केचित्तु सायंदूरं इति चतुर्क्षरं नाम पत्तनभेदवाचकमाहुः.

सायंदूरं, a variant of the prec. q. v.

सायंदूला viii. 25 केतकी, a kind of tree, Pandanus odoratissimus.

सारमिअं viii. 25 स्मारितम्, reminded.

साराडी viii. 24 आदिः, a kind of bird. [f. शरादि]

सारिच्छिआ viii. 27 दूर्वा, the dūrva-grass, Panicum dactylon.

सारी viii. 22 वृसी । कृषीणामासनमित्यर्थः, a mat of kuśa grass. मृत्तिकेत्यन्ये, earth.

सालंकी viii. 24 सारिका, a kind of bird. [f. शारिका or सारिका]

सालंगणी viii. 26 अधिरोहिणी, a ladder.

सालही viii. 24 सारिका, a kind of bird. [cf. सालंकी]

साला viii. 22 शाखा, a branch.

सालाणओ viii. 27 स्तुतः, praised. स्तुत्य इत्यन्ये, praiseworthy.

सालुअं viii. 52 शम्बूकः, a small shell.

शुष्कयवादिशीर्षम्, corn-cob, husk.

सावओ viii. 23 शरभः, a fabulous animal said to have eight legs and to be stronger than a lion.

सासवुलो viii. 25 कपिकच्छः, a kind of plant, forget-me-not

साहंजओ viii. 27 गोक्षुरः, a cow's hoof.

साहंजणो viii. 27 गोक्षुरः, a cow's hoof.

साहरओ viii. 26 गतमोहः, free from confusion or delusion.

साहिलयं viii. 27 मधु, honey.

साही viii. 6 रथ्या, a road.

साहुली viii. 52 वस्त्रम्, a cloth. भ्रूः, the eye-brow. भुजः, the arm. शाखा, a branch. पिकी, a female cuckoo. सदृशः, similar सखी, a female friend. [He. Gr. ii. 174 f. शाखा]

साहेजओ viii. 26 अनुगृहीतः, favoured.

साहो viii. 51 बालुका, sand. उलूकः, an owl. दधिसरः । दध्न उपरि सारम्, cream.

सिअंगो viii. 31 वरुणः, Varuṇa, the god of the ocean and the western quarter.

सिआली viii. 32 डमरः, a riot, tumult.

सिगो viii. 28 श्रान्तः, tired, fatigued.

सिखलं viii. 10 नूपुरम्, an anklet.

सिंगं viii. 28 रुशम्, lean, emaciated.

सिंगओ viii. 31 तरुणः a youth.

सिंगिणी viii. 31 गौः, a cow.

सिंगेरिवम्नं viii. 33 वल्मीकः, an anthill.

सिंधुओ viii. 31 राहुः, Rāhu, a demon.

सिज्जूरं viii. 30 राज्यम्, a kingdom, sovereignty.

सिंडं viii. 29 मोटितम्, crushed.

सिंढा viii. 29 नासिकानादः, a sound by the nose.

सिंदो viii. 20 मयूरः, a peacock. [f. शिखण्ड or शिखण्डिन्]

सिण्हा viii. 53 हिमम्, frost, snow. अव-
श्यायः, hoar-frost, dew.

सिन्ध्या viii. 53 लाला, saliva. जीवा, a bow-string.

सिन्धी viii. 28 मत्स्यः, a fish.

सिद्धं viii. 30 परिपाटितम्, split or broken.

सिद्धत्यो viii. 31 रुद्रः, Rudra, a form of Siva.

सिंदी viii. 29 खर्जूरी, the date-palm.

सिंदीरं viii. 10 नूपुरम्, an anklet.

सिंदुरयं viii. 54 रज्जु, a rope राज्यम्, a kingdom, sovereignty.

सिंदुवणो viii. 32 अग्निः, the fire.

सिंदू viii. 28 रज्जुः, a rope.

सिंदूरं viii. 30 राज्यम्, a kingdom, sovereignty.

सिंदोला viii. 29 खर्जूरी, the date-palm.

सिप्यं viii. 28 पलालम्, straw, husk [f. Can. sippe]

सिपुअं viii. 30 भूतगृहीतम्, possessed by a devil.

सिंवाडी viii. 29 नासिकानादः, a sound by the nose.

सिंचीरं viii. 28 पलालम्, straw, husk. [f. Can. sippe]

सिरिगो viii. 32 विटः, a voluptuary.

सिरिद्धही viii. 32 खगपानभाजनम्, a basin for watering birds.

सिरिमुहो viii. 32 मदमुखः, an intoxicated face.

सिरिवओ viii. 32 हंसः, a swan.

सिरिवच्छीवो viii. 33 गोपालः, a cowherd.

सिलओ viii. 30 उच्छः, gleaned grains.

सिलिचो viii. 30 शिशुः, a child.

सिब्विणी viii. 29 सूची, a needle. [a variant of the foll q. v.]

सिब्वी viii. 29 सूची, a needle [Tr. सिप्पी f. सूची]

सिसिरं viii. 31 दधि, curds. [f. शिशिर]
 सिंहडङ्गो viii. 54 बालः, a boy. दधिसरः,
 cream. मयूरः, a peacock [f. शिखण्ड]
 सिहरिणी viii. 33 मार्जिता, curds with
 sugar and spices.
 सिहरिह्ता viii. 33 मार्जिता, curds with
 sugar and spices.
 सिहिणा viii. 31 स्तनाः, female breasts.
 [f. शिखिन्]
 सिही viii. 28 कुक्कुटः, a cock. [f. शिखिन्]
 सीअं viii. 33 सिक्थकम्, bee's wax.
 सीअणअं viii. 55 दुग्धपारी, a milk-pail.
 श्मशानन्, a cremation ground.
 सीअल्ली viii. 55 हिमकालदुर्दिनम्, a cloudy
 day in winter. झटविशेषः, a kind
 of bower. [f. शीत]
 सीइआ viii. 34 झडी । निरन्तरवृष्टिरित्यर्थः,
 incessant rain.
 सीउगयं viii. 34 सुजातम्, of high birth,
 beautiful.
 सीमंतयं viii. 35 सीमन्ते भूषणभेदः, an orna-
 ment for the fore part of the
 head. [f. सीमन्त]
 सीरोवहासिआ viii. 36 लज्जा, shame.
 सीलुटं, a variant of the foll q. v.
 सीलुटयं viii. 35 त्रपुसम्, cucumber.
 कप्रत्ययाभावे सीलुटं इत्यपि.
 सीसकं viii. 34 शिरस्कम् । शिरस्त्राणमित्यर्थः,
 a helmet. [f. शीर्षक or शीर्षत्र]
 सीसयं viii. 34 प्रवरम्, excellent, best.
 सीहणही viii. 35 करमान्दिका, a kind of
 tree. तत्कुसुममित्यन्ये, its flower.
 सीहंडओ viii. 28 मत्स्यः, a fish.
 सीहरओ viii. 12 आसारः, a sharp driv-
 ing shower.
 सीहलयं viii. 34 वस्त्रादिधूपयन्त्रम्, a con-
 trivance for perfuming cloths etc.

सीहलिआ viii. 55 शिखा, the top-lock.
 नवमालिका, a kind of jasmine.
 सुअणा viii. 38 अतिमुक्तः, a kind of
 creeper, Gaertnera racemosa.
 सुई viii. 36 बुद्धिः, understanding,
 mind.
 सुकुमालिअं viii. 40 सुघटितम्, well made.
 सुगं viii. 56 आत्मकुशलम्, one's own wel-
 fare. निर्विघ्नम्, absence of impedi-
 ment. विसर्जितम्, abandoned. [f.
 सुख ?]
 सुंकअं viii. 38 किंशारुः, a beard of corn,
 an arrow. सुंकलं इत्यन्ये.
 सुंकलं, a variant of the prec. q. v.
 सुंधिअं viii. 37 घ्रातम्, smelled.
 सुज्झओ viii. 56 रजकः, a washerman.
 [prob. a variant of सुज्झरओ]
 सुज्झयं viii. 56 रौप्यम्, silver.
 सुज्झरओ viii. 39 रजकः, a washerman.
 सुडिओ viii. 36 श्रान्तः, tired.
 सुण्हसिओ viii. 39 स्वपनशीलः, addicted
 to sleeping. [Tr. f. स्वप्न or साप्ता]
 सुदारुणो viii. 39 चण्डालः, a man of a
 low caste, a Chandāla.
 सुदुम्मणिआ viii. 40 रूपवती, a beautiful
 woman. सदुम्मणिएति शिलाङ्कः.
 सुद्वालो viii. 38 शुद्धपूतः, clean and
 purified. [f. शुद्धवाल]
 सुदो viii. 33 गोपालः, a cowherd.
 सुरंगी viii. 37 शिग्रुतरुः, a kind of tree,
 Morunga guilandina.
 सुरजेदो viii. 31 वरुणः, Varuṇa, the god
 of the ocean and the western
 quarter. [f. सुरज्येष्ठ]
 सुलसं viii. 37 कुसुम्भरकं वस्त्रम्, a cloth
 dyed with safflower.

सुलसमंजरी viii. 40 तुलसी, the holy basil, *Ocimum Sanctum*.
 सुली viii. 36 उल्का, a firebrand.
 सुवर्णबिंदू viii. 40 विष्णुः, Viṣṇu.
 सुवर्णो viii. 37 अर्जुनतरुः, *Terminalia Arjuna*.
 सुवृण्णा viii. 37 सङ्केतः, a place of meeting.
 सुविआ viii. 38 अम्बा, mother.
 सुसंढिआ viii. 39 शूलप्रोतं मांसम्, a piece of flesh roasted on a rod.
 सुहउत्थिआ viii. 9 दूती, a female messenger [a variant of सहउत्थिआ q. v.]
 सुहरा viii. 36 चटकाभेदः । यस्या अधोमुखं नीडं भवति, a hen-sparrow.
 सुहराओ viii. 56 वेश्यागृहम्, the house of a harlot. चटकः, a sparrow. [Tr. सुहरओ f. सुसरत]
 सुहली, variant of the foll. q. v.
 सुहेली viii. 36 सुखम्, happiness. सुहली-त्यन्ये. [f. सुख]
 सुअरी viii. 41 यन्त्रपीडनम्, pressing by a machine.
 सुअलं viii. 38 किंशारुः, a beard of cotton, an arrow.
 सुअओ viii. 39 चण्डालः, a man of a low caste, *Candāla*.
 सुई viii. 41 मञ्जरी, a cluster of blossoms.
 सूरंगो viii. 41 प्रदीपः, a light. [f. सूरङ्ग]
 सूरणो viii. 41 कन्दः, an esculent root. [ts.]
 सूरद्वओ viii. 42 दिनः, a day. [f. सूरध्वज]
 सूरली viii. 57 मध्याह्नः, noon. ग्रामणीवृणम्, a kind of grass. मशकाकृतिकीटः, a kind of insect resembling the mosquito. [f. सूर]

सूलच्छं viii. 42 पल्लवम्, a small pond, puddle.
 सुलथारी viii. 42 चण्डी, *Durgā*. [f. शूलधारिणी]
 सुला viii. 41 वेश्या, a harlot. [f. Can. sūle]
 सेआली viii. 27 दूर्वा, the *Dūrva* grass, *Panicum dactylon*.
 सेआलुओ viii. 44 उपयाचितसिद्ध्यर्थं वृषभः । उपयाचितं केनापि कामेन देवताराधनम्, a bull dedicated to a God for the attainment of an object.
 सेआलो viii. 58 ग्रामप्रधानम्, the chief of a village, सानिध्यकर्ता यक्षादिः, a *Yakṣa* etc. who is in attendance.
 सेओ viii. 42 गणपतिः, *Gaṇeśa*.
 सेवाडओ viii. 43 चण्डिकानादः, the sound produced by snapping the thumb and the middle finger.
 सेज्जारिअं viii. 43 आन्दोलनम्, swinging.
 सेट्टी viii. 42 ग्रामेशः, the headman of a village. [prob. f. श्रेष्ठिन्; Dr. *setti*]
 सेरिभओ viii. 44 धुर्यवृषभः, a carriage ox. कप्रत्ययाभावे सेरिभो । सेरिभो महिषेऽपीत्यन्ये, a buffalo.
 सेरी viii. 57 दीर्घा, long. भद्राकृतिः, good features.
 सेलूसो viii. 21 कितवः, a rogue. [f. शैलूष]
 सेलो viii. 57 मृगशिशुः, a fawn. शरः, an arrow. [f. शल्य]
 सेवालो viii. 43 पङ्कः, mud. [Tr. f. जम्बाल]
 सेहरओ viii. 43 चक्रवाकः, the ruddy goose, *Anas casarca*.
 सेहिओ viii. 1 गतः, gone, resting on.
 सोअं viii. 44 स्वपनम्, sleeping, sleep.
 सोत्ती viii. 44 नदी, a river. [f. स्रोतस्]
 सोमइओ viii. 39 स्वपनशीला, addicted to sleeping. [f. Tel. *somari* ?]

- सोमहिंदो viii. 43 पङ्कः, mud.
 सोमहिंदो viii. 45 उदरम्, the belly.
 सोमाणं viii. 45 श्मशानम्, a cremation
 ground [f. श्मशान]
 सोमालं viii. 44 मांसम्, flesh.
 सोलहावत्तओ viii. 46 शङ्खः, the conch-
 shell.
 सोलं viii. 44 मांसम्, flesh.
 सोवणं viii. 58 वासगृहम्, the inner apart-
 ments of a house, such as the
 bed-chamber.
 सोवणो viii. 58 स्वप्नः, sleep, a dream.
 मल्लः, a strong man, wrestler.
 सोवणमक्खिआ viii. 46 मधुमाक्षिकाभेदः, a
 kind of bee. [f. सुवर्णमक्षिका]
 सोवत्थं viii. 45 उपकारः, help, favour.
 उपभोग्यमित्वन्ये, an object of enjoy-
 ment.
 सोव्वओ viii. 45 पातितदन्तः, with fallen
 teeth, teethless.
 सोसणी viii. 45 कटी, the buttocks.
 सोसणो viii. 45 पवनः, wind. [f. श्वसन]
 सोहंजणो viii. 37 शियुतरुः, a kind of
 tree, Morunga Guilandina.
 सोहणी viii. 17 संमार्जनी, a broom.
 सोही viii. 58 भूते भाविनि च काले प्रयुज्यते ।
 सामर्थ्यात्तदर्थं भवति, indicates past or
 future time according to the con-
 text.

ह

- हक्कोदं viii. 60 अभिलषितम्, desired.
 हक्खुत्तं viii. 60. उत्पाटितम्, pulled out. [f
 उद्धितम्, cf. the list of Verbal Substi-
 tutes below.]
 हंजओ viii. 61 साङ्गस्पर्शः शपथः, an oath
 on the whole body.

- हट्टमहट्टो viii. 65 कल्यः, 1 कल्यो नीरोगदक्षयोः,
 healthy, clever.
 हडं viii. 59 हृतम्, taken away.
 हडहडो viii. 74 अनुरागः, attachment, love.
 तापः, heat [onomatopoeic]
 हट्टं viii. 59 अस्थि, a bone
 हणं viii. 59 दूरम्, distance.
 हणु viii. 59 सावशेषम्, incomplete, unfi-
 nished.
 हत्थं viii. 59 शघ्रिम्, soon.
 हत्थच्छुहणी viii. 65 नववधूः, a bride.
 हत्थलो viii. 73 हस्ते कीडार्थं गृहीतः पदार्थः,
 a toy in hand हस्तलोलः, with an
 eager hand. [f. हस्तल]
 हत्थलं viii. 60 कीडया हस्ते गृहीतम्, taken
 hold of for play. (cf. the prec.)
 हत्थलिअं viii. 64 हस्तापसारितम्, removed
 by the hand.
 हत्थल्ली viii. 61 हस्तवृत्ति an ascetic's staff
 to support his hand.
 हत्थारं viii. 60 साहाय्यम्, help.
 हत्थिअचक्खुं viii. 65 वक्रावलोकनम्, an ob-
 lique glance.
 हत्थिमलो viii. 63 इन्द्रगजः, the elephant
 of Indra.
 हत्थिवओ viii. 63 ग्रहभेदः, change of pla-
 net.
 हत्थिहरिल्लो viii. 64 वेषः, dress. (हच्छिहरिल्लो
 seems to be the correct reading,
 cf. अच्छिहरिल्लो)
 हत्थोडी viii. 73 हस्ताभरणम्, a wrist orna-
 ment हस्तप्राभृतम्, a present, gift.
 हट्टओ viii. 62 हासः, laughter.
 हम्मिअं viii. 62 गृहम्, a house [f. हर्म्य]
 हरपच्चुअं viii. 74 स्मृतम्, recollected.
 नामोद्देशेन दत्तम्, given by specifying
 the name.

हरिआली viii. 64 दूर्वा, the dūrva grass,
Panicum dactylon. [f. हरिताली]
हरिचंदणं viii. 65 कुङ्कुमम्, saffron.
हरिमिगो viii. 63 लगुडः, a club.
हरी viii. 59 शुकः, a parrot [f. हरि]
हलप्यो viii. 61 बहुभाषी, a talkative per-
son
हलबोलो viii. 64 कलकलः, confused noise
[onomatopoetic.]
हलहलं viii. 74 तुमुलः, a tumult. कौतुकम्,
curiosity.
हलाहला viii. 63 बंभणिका, a kind of lizard.
हलूरो viii. 62 सन्तृणः, thirsty.
हल्लफ्लिअं viii. 59 शीघ्रम्, soon. आकुलत्व-
मित्यन्ये, agitation. (He. Gr. ii. 174
calls it a भाषाशब्द]
हल्लिअं viii. 62 चलितम्, shaken, moved.
हल्लीसो viii. 61 रासकः । मण्डलेन स्त्रीणां नृत्यम्,
a kind of circular dance by wo-
men. [f. हल्लीश]
हविअं viii. 62 मक्षितम्, smeared.
हसिरिआ viii. 62 हासः, laughter
हारां viii. 66 लिखा, a nit, a young louse
हालुओ viii. 66 क्षीबः, intoxicated.
हालाहला viii. 75 बंभणिका a kind of
lizard.
हालाहलो viii. 75 मालिकः, a flower gath-
erer, a florist.
हालो viii. 66 सातवाहनः, King Hāla.
हाविरो viii. 75 जङ्घालः, a courier दीर्घः,
long मन्थरः, slow विरतः, ceased.
हासीअं viii. 62 हासः, laughter. [f. हास]
हिक्का viii. 66 रजकी, a washerwoman.
हिक्कासो viii. 69 पङ्कः, mud.
हिक्किअं viii. 68 हेमारवः, neighing [f. हिक्का]
हिज्जो viii. 67 कल्यम् । भविष्यदतिक्रान्तं च
दिनम्, yesterday, tomorrow [f. ह्य]

हिचिअं viii. 68 एकपद्गमनक्रीडा, a play
of walking with one leg.
हिद्वाहिडो viii. 67 आकुलः, agitated.
हिद्दो viii. 67 आकुलः, agitated.
हिडोलण्यं viii. 76 रत्नावली, a necklace
of jewels. क्षेत्ररक्षणनादः, a noise
made to scare away birds etc.
from fields.
हिड्डो viii. 67 वामनः, a dwarf [Tel.
pottī]
हिड्डोलं, cf. हिड्डोलयं
हिड्डोलणं viii. 76 रत्नावली, a necklace of
jewels क्षेत्ररक्षणनादः, a noise made
to scare away birds etc. from
fields. [a variant of हिड्डोलण्यं]
हिड्डोलयं viii. 69 क्षेत्रे मृगनिषेधरवः, a noise
in a field to scare away animals.
हिड्डोलं क्षेत्ररक्षणयन्त्रमिति केचित्, a con-
trivance to scare away birds etc.
from fields.
हिथ्या viii. 67 लज्जा, shame. हिथ्यो लज्जित
इत्यन्ये, ashamed.
हिथ्यो cf. the prec.
हिचिअं viii. 68 एकपद्गमनक्रीडा, a play of
walking with one leg.
हिरडी viii. 68 शकुनिका, a vulture.
हिरिमंथा viii. 70 चणकाः, chick-peas.
हिरिबं viii. 69 पल्लवम्, a small pond,
puddle.
हिरिवंगो viii. 63 लगुडः, a club [a vari-
ant of हरिमिगो]
हिला viii. 66 बालुकाः, sand.
हिल्ला viii. 66 बालुकाः, sand [a variant
of the prec.]
हिल्लूरी viii. 67 लहरी, a wave.
हिल्लोडणं viii. 69 क्षेत्रे मृगनिषेधरवः, a noise

in a field to scare away animals.
[a variant of हिंडोलयं]

हिसोहिता viii. 69 स्पर्धा, rivalry, jealousy.

हीरणा viii. 67 लज्जा, shame. [f. ही]

हीरो viii. 70 सूचीमुखाभं दार्वदिवस्तु, anything sharpened into a point, such as a piece of wood. केचित् हीर-शब्दं भस्मन्यपि प्रयुज्जते, ashes.

हीसमणं viii. 68 हेपारवः, neighing.

हुंकओ viii. 71 अञ्जलिः, the cavity formed by putting the hands together and hollowing the palms.

हुंकुरुवो viii. 71 अञ्जलिः, the cavity formed by putting the hands together and hollowing the palms.

हुडुओ viii. 70 प्रवाहः, a stream.

हुडुमो viii. 70 पताका, a banner.

हुडो viii. 70 मेघः, a ram.

हुड्डा viii. 70 पणः, a stake.

हुत्तो viii. 70 अभिमुखः, facing, turned towards.

हुर्डा viii. 71 विपादिका, a sore or tumour on the foot.

हुलिअं viii. 59 शीघ्रम्, soon. [f. लघु?]

हुलुब्बी viii. 71 प्रसवपरा, occupied in begetting.

हूमो viii. 71 लोहकारः, a blacksmith.

हेआलं viii. 72 सर्पशिरःसंज्ञेन हस्तेन निषेधः, prohibition with a gesture of the hand. सर्पशिरा नाम हस्तकविशेषः, a particular position of the hand (resembling the hood of a snake.)

हेरंचो viii. 76 महिषः, a buffalo. डिंडिमः, a kind of drum. [ts.]

हेरिंचो viii. 72 विनायकः, Gaṇeśa.

[f. हेरम्च]

हेला viii. 71 वेगः, speed.

हेलुअं viii. 72 क्षुत्तम्, sneezing.

हेलुक्का viii. 72 हिक्का, hiccough.

होरणं viii. 72 वस्त्रम्, a cloth.

APPENDICES

Appendix I.

Words considered as *deśyas* by others but
as *tadbhavas* by Hemacandra.

अ

- अइराहा i. 34 विद्युत्, lightning [f. अचि-
राभा]
अम्मा i. 6 अम्मा, the mother. [ts.]
अच्छमल्लो i. 37 ऋक्षः, a bear [ts.]
अच्छलं i. 20 अनपराधः, innocence [ts.]
अच्छोडणं i. 37 मृगया, hunting. [f. आच्छो-
दन]
अजुअलवण्णो i. 48 सप्तच्छदः, a kind of
tree [f. अयुगलपर्ण]
अज्जा i. 5 गौरी, the Goddess Gāurī. [f.
आर्या]
अज्जो i. 5 अर्यः, master, lord. [f. अर्य]
अडो i. 6 कूपः, a well. [f. अवट]
अणं i. 6 ऋणम्, debt. [f. ऋण]
अण्णाणं i. 7 मूर्ख्यम्, stupidity [f. अज्ञान]
अमिलायं i. 37 कुरण्टककुसुमम्, the yellow
amaranth.
अम्बोच्ची i. 9 आम्रपुष्पलावी, mango flower
gatherer [f. आम्बोच्ची]
अलयं i. 16 कुटिलकेशः, curly hair. [f.
अलक]
अलसी i. 20 लुमा, linseed. [f. अतसी]
अलिजरं i. 37 कुण्डम्, a bowl. [ts.]
अवेज्झाओ i. 37 उपाध्यायः, a teacher [f.
उपाध्याय]
अवरिल्लं i. 25 उत्तरीयम्, an upper cloth.
[f. उपरि]
अह = असौ, i. 6 that (m.) [f. अदस्,
Hc. Gr. iii. 87]

आ

- आमेलो i. 62 शेखरः, an ornament for
the head. [f. आपीड]

- आमोओ i. 64 परिमलः, fragrance. [f.
आमोद]
आरणाळं i. 67 काश्चिकम्, sour gruel. [f.
आरनाल]
आरालिओ i. 71 सूपकारः, a cook [f.
आरालिक]
आरोहो i. 63 नितम्बः, the buttocks [ts.]
आलिहो i. 66 आश्लिष्टः, embraced. [f.
आश्लिष्ट]
आसेअणयं i. 72 अवितृप्तदर्शनम्, charming
appearance [f. आसेचनक]
आहम्मिअं i. 71 आगतम्, come. [f. आह-
मित]

इ

- इणं i. 79 एतत्, this [f. एतत्, Hc. Gr.
iii. 85]
इणमो i. 79 एतत्, this [f. एतत्, Hc. Gr.
iii. 85]
इहिं i. 79 इदानीम्, now. [f. इदानीम् Hc.
Gr. ii. 134]
इदिदिरो i. 79 अमरः, a large black bee.
[ts.]

उ

- उक्केरो i. 96 समूहः, a collection. [f. उत्कर]
उच्चयं i. 102 नीवी, the knot of the
lower garment. [ts.]
उच्छुण्णं i. 102 विमर्दितम्, crushed [f.
उत्क्षुण्ण]
उच्छू i. 85 इक्षुः, the sugar-cane. [f. इक्षु]
उण्होदयमंडो i. 120 पिटरम्, a pot [f. उण्णो-
दकभाण्ड]

- उत्तालो i. 101 उद्धतः, raised [ts.]
 उत्थारो i. 102 उत्साहः, strenuous effort.
 [f. उत्साह]
 उद्गुसिअं i. 115 पुलकितम्, thrilled. [f. उद्गु-
 पित]
 उंदुगो i. 102 आरुः, a rat [ts.]
 उद्धं i. 86 ऊर्ध्वम्, above [f. ऊर्ध्व, He.
 Gr. ii. 59]
 उद्धे i. 86 यूयम्, you [He. Gr. iii. 91]
 उंवरं i. 90 देहली, the threshold. [f.
 उदुस्वर]
 उस्ता i. 86 धेनुः, a cow [f. उस्ता]

ऊ

- ऊहसिअं i. 140 उपहसितम्, laughed. [f.
 उपहसित]

ए

- एकवई i. 145 रथ्या, a road [f. एकपदी]
 एकारो i. 144 अयस्कारः, a blacksmith.
 [f. अयस्कार He. Gr. i. 166]
 एत्ताहे i. 144 इदानीम्, now. [f. इदानीम्, He.
 Gr. ii. 134]
 एद्धं i. 144 इयत्, this much. [f. इयत्,
 He. Gr. ii. 157]

ओ

- ओज्जरो i. 160 निर्झरः, a mountain to-
 rrent [f. निर्झर]
 ओमालं i. 160 निर्माल्यम्, remains [f.
 निर्माल्य]
 ओली i. 148 पङ्क्तिः, a row [f. आली]
 ओसत्तो i. 160 अवसक्तः, suspended from.
 [f. अवसक्त]

क

- कक्खडो ii. 11 कर्कशः, harsh, hard [f.
 कर्कश]
 कणिसं ii. 6 धान्यशीर्षम्, an ear of corn.
 [f. कणिश]

- कमटो ii. 55 कच्छपः, a tortoise, भिक्षुभाज-
 नम्, an ascetic's bowl. दैत्यः, an
 Asura [f. कमट]

- कम्मणं ii. 15 वश्यादि, a dependent etc.
 [f. कर्मण]

- करडो ii. 55 काकादिः, a crow etc.
 [f. करट]

- कलावो ii. 15 तूणः, a quiver. [f. कलाप]

- कलिओ ii. 56 ज्ञातः, known [f. कलित]

- कव्वाओ ii. 15 राक्षसः, a demon [f.
 कव्याद्]

- काहलो ii. 58 कातरः, confused, afraid.
 [f. कातर]

- काही ii. 58 अतीति भविष्यति च; past and
 future [f. रु]

- किडी ii. 31 सूकरः, a boar [f. किरि]

- किमिरायं ii. 32 रुधिरोद्भवकीटमुसोद्गान्ततन्तुनि-
 ध्वन्नं रक्तम्, red colour got from the
 thread issuing from the month of
 a kind of worm. [f. रुमिराग]

- कुडो ii. 35 घटः, a pot [f. कुट]

- कुण्णिसो ii. 40 कञ्जुकः, a bodice. [f.
 कूर्पास]

- कुंफलं ii. 36 मुकुलम्, a bud [f. कुड्मल]

- कूरं ii. 43 भक्तम्, boiled rice [ts.]

- केद्धं ii. 44 कियत्, how much [f. कियत्
 He. Gr. ii. 157]

- कोओ ii. 45 चक्रवाकः, the ruddy goose.
 [f. कोक]

- कोहंडी ii. 50 कूष्माण्डी, a kind of pump-
 kin [f. कूष्माण्डी]

- कोहली ii. 50 कूष्माण्डी, a kind of pump-
 kin [f. कूष्माण्डी]

ख

- खंजणो ii. 69 खञ्जरीटः, the wagtail [f.
 खञ्जन]

ससिओ ii. 71 साचितः, set, studded. [f. साचित]

खुडिअं ii. 71 खण्डितम्, cut. [f. खण्डित]

ग

गग्गरो ii. 85 गद्गदः, faltering [f. गद्गद]

गंजिओ ii. 85 कल्पपालः, a distiller [f. गाञ्जिक]

गंदिच्छेओ ii. 86 ग्रन्थिच्छेदकः, cutpurse [f. ग्रन्थिच्छेदक]

गंधुत्तमा ii. 86 सुग, liquor. [f. गन्धोत्तमा]

गयसाउल्लो ii. 87 विरक्तः, free from passion [f. गत + साउल्ल q. v. in G.]

गहिलो ii. 85 ग्रहिलः, obstinate [f. ग्रहिल]

गुज्जहरो ii. 93 रहस्यभेदी, one who discloses secrets. [f. गुह्यहर]

गुलुंछो ii. 92 गुच्छः, a cluster [ts.]

गोइल्लो ii. 98 गोमान् possessing cows [गोमान्, Hc. Gr. ii. 159]

गोमुहं ii. 98 उपलेपनम्, smearing [f. गोमुख]

घ

घुसिणं ii. 109 कुङ्कुमम्, saffron. [f. घुसृण]

घूओ ii. 110 उलूकः, an owl. [f. घूक]

घोडो ii. 111 अश्वः, a horse [f. घोट]

च

चंचरीओ iii. 6 भ्रमरः, a large black bee [f. चञ्चरीक]

चंदसाला iii. 6 जालरुता गृहोपरि कुटिका, an upstairs room of lattice work. [f. चन्द्रशाला]

चंदिमा iii. 4 चन्द्रिका, the moonshine. [f. चन्द्रिका]

चलणाउहो iii. 7 कुक्कुटः, a cock [f. चरणायुध]

चपला iii. 4 बिजुत, lightning [f. चपला]

चुच्छं iii. 15 तुच्छम्, worthless, mean. [f. तुच्छ]

चुणिओ iii. 17 रेणुविच्छुरितः, coated with powder [f. चूर्णित]

छ

छणो iii. 24 उत्सवः, a festival [f. क्षण]

छाही iii. 26 छाया, shade [f. छाया]

ज

जगरो iii. 41 संनाहः, an armour [ts.]

ड

डक्के iv. 6 दष्टम्, bitten [f. दष्ट]

डीणं iv. 10 उड्डीनम्, flown [f. डीन]

डोला iv. 11 आन्दोलनम्, a swing [f. दोला]

ण

णक्को iv. 46 ग्राहः, a crocodile [f. नक्र]

णक्खा iv. 18 नखाः, the finger nails [f. नख Hc. Gr. ii. 99]

णिब्वं iv. 48 पटलान्तम्, the edge of the thatch or roof. [f. नीव्र]

णिब्विट्ठं iv. 34 उपभुक्तम्, enjoyed [f. निर्विष्ट]

णिसायो iv. 35 चण्डालः, a man of a low caste, a Candāla. [f. निषाद]

णीहम्मिअं iv. 43 निर्गतम्, gone, departed. [f. निहम्मित]

णेहुं iv. 44 नीडम्, a nest [f. नीड]

त

तलिणं v. 5 सूक्ष्मम्, small [f. तलिन]

तामरसं v. 10 पद्मम्, a lotus [ts.]

तिमिगिलो v. 13 मत्स्यविशेषः, a whale [ts.]

तुंडं v. 14 आस्यम्, the face, mouth. [ts.]

तुंदं v. 14 उदरम्, the belly [ts.]

तुंबी v. 14 अलायः, the bottle-gourd. [ts.]

तुवरो v. 16 रसविशेषः, astringent taste [ts.]

तूहो v. 16 सरिद्वतारः, a landing place in a river [f. तीर्थ]

थ

थाणयं v. 27 आलवालः, a trench for water round a tree [f. स्थानक]

थुक्किभं v. 28 अम्बूकृतम्, sputtering. [f. थूकृत]

थूणो v. 29 चोरः, a thief. [f. स्तेन]

थेणो v. 29 चोरः, a thief. [f. स्तेन]

थेवो v. 29 स्तोकः, a little. [f. स्तोक्]

थोरो v. 30 स्थूलः, stout. [f. स्थूल]

द

दरिओ v. 35 दृप्तः, proud. [f. दृप्त]

दवो v. 33 परिहासः, joking [f. द्रव] वन-
बहिः, a forest conflagration. [ts.]

दव्वीअरो v. 37 सर्पः, a snake. [f. दर्वीकर]

दिवाइत्ती v. 41 चाण्डालः, a man of a low caste, a Candāla [f. दिवाकीर्ति]

दुहं v. 42 असुखम्, unhappiness [f. दुःख]

दूहवो v. 43 दुर्भगः, unfortunate. [f. दुर्भग]

ध

धआ v. 60 दुहिता, a daughter [f. दुहितृ]

प

पंगुरणं vi. 29 प्रावरणम्, an upper garment [f. प्रावरण]

पज्ज् vi. 1 अधिकारः, a topic, a section [f. पयाय] मार्गः, a way, road. [f. पया]

पडंसुआ vi. 14 प्रतिश्रुतिः, a promise, an echo [f. प्रतिश्रुत्]

पाडिअम्मिअं v. 35 सण्डितम्, adorned [f. प्रतिकर्मित]

पणिअं vi. 7 विक्रेतव्यम्, saleable [f. पणित]

पत्तलं vi. 14 पत्रबहुलम्, full of leaves [f. पत्रल]

पयरो vi. 14 शरः, an arrow. [f. प्रदर]

पल्लटो vi. 14 पर्यस्तः, scattered about. [f. पर्यस्त]

पल्लट्यो vi. 14 पर्यस्तः, scattered about. [f. पर्यस्त]

पल्लविअं vi. 19 पल्लवाकारम्, [resembling a flower. [f. पल्लवित]

पवित्तो vi. 14 दर्भः, kuśa grass. [f. पवित्र]

पाडच्चरो vi. 34 चोरः, a thief. [f. पाटच्चर]

पाडिक्कं vi. 41 प्रत्येकम्, singly [f. प्रत्येक]

पाडिक्कं vi. 41 प्रत्येकम्, singly [f. प्रत्येक]

पामरो vi. 41 कुटुम्बी, a man of large family [ts.]

पाहुडं vi. 41 प्राभृतम्, a present, an offering. [f. प्राभृत]

पिउच्छा vi. 49 पितृष्वसा, a father's sister [f. पितृष्वसा]

पिहडो vi. 49 पिटरः, a pot [f. पिटर]

पिहुरोमो vi. 50 मीनः, a fish [f. पृथुरोम]

पीवलं vi. 51 पीतम्, drunk [f. पीत]

पुक्खरो vi. 53 सारसः, a crane [f. पुष्कर]

पोओ vi. 81 बालः, a youth [f. पोत]

फ

फुरिअं vi. 84 चलितम्, moved दीप्तम्, bright, brilliant. [f. स्फुरित]

ब

बाहिं vi. 92 बहिः, outside [f. बहिः]

बिसकण्ठो vi. 93 बलाका, a crane [ts]

भ

भसलो vi. 101 भ्रमरः, a large black bee [f. भ्रमर]

भाइरो vi. 104 भीरुः, a coward [f. भीरुवृत्]

म

- मकड़ो vi. 119 जालकारकृमिः, a spider [f. मर्कट]
 मदलो vi. 119 मुरजः, a drum [f. मर्दल]
 मंथरं vi. 145 मन्दम्, slowly [ts.]
 मम्मणो vi. 141 अव्यक्तवचनम्, indistinct speech [f. मन्मन]
 मयगलो vi. 125 हस्ती, an elephant [f. मदकल]
 मयधुत्तो vi. 125 क्रोष्ट, a jackal. [f. मृग-धूर्त]
 मयरंदो vi. 123 पुष्परसः, the juice of flowers [f. मकरन्द]
 माउआ vi. 147 माता, the mother [f. मातृका]
 माउकं vi. 129 मृदु, soft [f. मृदुक]
 माढी vi. 128 संनाहः, an armour [f. माठी]
 माणंसी vi. 147 मनस्वी, high-minded [f. मनस्विन्]
 मालूरो vi. 130 विल्वः, the wood-apple tree [ts.]
 मीसालिअं vi. 133 मिश्रम्, mixture [f. मिश्र]
 मुंडी vi. 133 अलम्बुषा, a kind of fruit. [ts.]

र

- रत्तच्छो vii. 13 हिषः, a buffalo [f. रक्ताक्ष]
 रिक्खो vii. 6 ऋक्षः, a bear [f. ऋक्ष]
 रिच्छो vii. 6 ऋक्षः, a bear [f. ऋक्ष]
 रिट्ठी vii. 6 खड्गः, a sword [f. रिष्टि]
 रोहो vii. 16 प्रतिरोधः, obstruction [f. रोध]

ल

- लंचो vii. 17 उत्कोचः, a bribe [ts.]
 लेसो vii. 28 अल्पम्, a little [f. लेश]

व

- वडरं vii. 41 वज्रम्, a diamond [f. वज्र]
 वड्डुओ vii. 44 रथकारः a carpenter [f. वर्धकि]
 वद्धणी vii. 41 संमार्जनी, a broom [f. वर्धनी]
 वदं vii. 32 वृन्दम्, a group. [f. वन्द]
 वणो vii. 83 क्षेत्रम्, a field. [f. वण]
 वलवा vii. 41 वामा, a mare [f. वडवा]
 वल्लई vii. 36 वीणा, the Indian lute [f. वल्लकी] गोपी, a cowherdess [f. वल्लवी]
 वसई vii. 41 रात्रिः, the night [f. वसति]
 वामट्ठीओ vii. 47 मृतास्थीनि, the bones of the dead. [f. वामास्थि]
 वावडो vii. 54 व्याकुलः, engaged in [f. व्यापृत]
 वासाहू vii. 57 भेकः, a frog. [f. वर्षाभू]
 विक्खंभो vii. 88 विस्तारः, expanse [f. विष्कम्भ]
 विच्छड्डो vii. 32 ऋद्धिः, increase [f. विच्छर्द]
 विज्जुला vii. 65 वियुत्, lightning [f. वियुत्]
 विड्डा vi. 61 लज्जा, shame [f. व्रीडा]
 विलया vii. 65 वनिता, a woman [f. वनिता]
 विलिअं vii. 65 विप्रियं, a disagreeable act [f. व्यलीक]
 विसडो vii. 62 विषमः, uneven, difficult. [f. विषम]
 विसो vii. 61 आसुः, a rat [f. वृष]
 वीसुं vii. 73 सामस्यम्, totality [f. विष्वक्]
 वेइआ vii. 76 अङ्गुलिमुद्रा, a seal ring. [f. वेदिका]
 वेसुलिअं vii. 79 वैडूर्यम्, lapis lazuli. [f. वैडूर्य]

स

- सत्थरो viii. 4 शय्या, a couch [f. सत्तर]
 सयली viii. 11 मीनः, a fish [f. शकलिन्]
 सरडो viii. 11 रुकलासः, a chameleon.
 [f. सरट]
 सामर्थ्यं viii. 24 सामर्थ्यम्, ability, capacity. [f. सामर्थ्य]
 सिरिवओ viii. 32 श्रीवदः, a kind of bird
 [f. श्रीवद]
 सुगिम्हओ viii. 39 फाल्गुनोत्सवः, a festival
 in Phālguna (February–March)
 [f. सुग्रीष्मक]

- सुहवो viii. 42 सुभगः, fortunate [f. सुभग]
 सोअमहं viii. 45 सौकुमार्यम्, tenderness.
 [f. सौकुमार्य]
 सोमालं viii. 45 सुकुमारम्, tender [f.
 सुकुमार]

ह

- हलिआरो viii. 64 हरितालः, a kind of
 yellow coloured pigeon. [f. हरिताल]
 हिट्ठो viii. 67 अधः, below [f. अधः]
 हित्थो viii. 67 चस्तः, terrified [f. चस्त]
 हीरो viii. 70 वज्रः, a diamond [ts] हरो,
 the God Siva [f. हर]

Appendix II.

Alphabetical list of Verbal Substitutes
taught by Hemacandra in his Grammar and in this work.

The numbers in brackets refer to the Grammar.

अ

अइच्छ = गम्, 'go' i. 37 (iv. 162) अइ-
च्छइ = गच्छति.

अई = गम्, 'go' i. 20 (iv. 162) अईइ =
गच्छति.

अक्कुस = गम्, 'go' i. 37 (iv. 162)
अक्कुसइ = गच्छति.

अक्खोड = रुप् (असिविषयस्य), 'draw (a
sword)' i. 37 (iv. 188) अक्खोडइ
(Hc. Gr. °डेइ) = असिं कोशात्कर्षति.

अग्घ = राज् 'shine' i. 20 (iv. 100)
अग्घइ = राजते.

अग्घव = पू 'fill' i. 37 (iv. 169) अग्घ-
वइ = पूरयति.

अग्घाड = पू 'fill' i. 37 (iv. 169) अग्घा-
डइ = पूरयति.

अंगुम = पू 'fill' i. 37 (iv. 169) अंगुमइ =
पूरयति.

अच्छ = आस् 'sit' (iv. 215) अच्छइ =
आस्ते.

अज्झस्स = आ-कुश् 'cry' i. 13 अज्झस्सइ =
आक्रोशति.

अंच = रुप् 'draw' i. 20 (iv. 187)
अंचइ = कर्षति cf. अंछिअं in the gloss-
ary.

अट्ठ = कथ् 'boil' i. 20 (iv. 119) अट्ठ
'wander' (iv. 230) अट्ठइ = कथति;
परिअट्ठइ = पचयति.

अड्डक्ख = क्षिप् 'throw' i. 37 (iv. 143)
अड्डक्खइ = क्षिपति.

अणच्छ = रुप्, 'draw' i. 37 (iv. 187)
अणच्छइ = कर्षति.

अणुरुज्झ = अनुरुध् 'obstruct' (कर्मणि
भावे च) (iv. 248) अणुरुज्झइ = अनुरु-
ध्यते.

अणुवज्ज = गम् 'go' i. 41 (iv. 162)
अणुवज्जिअं = गतम्, अणुवज्जइ = गच्छति.

अण्ह = भुज् 'eat' i. 20 (iv. 110) अण्हइ
= भुङ्क्ते.

अण्णाह = सं-दिश् 'send a message' i. 37
(iv. 180) अण्णाहइ = संदिशति.

अण्कुण्ण = आ-क्रम् 'seize' i. 20 (iv. 258)
अण्कुण्णो = आक्रान्तः.

अट्ठिभड = सं-गम् 'meet' i. 37, 78 (iv.
164) अट्ठिभडइ = संगच्छते.

अब्भुत्त = स्ना, 'bathe' प्र-दीप् 'blaze'
i. 58 (iv. 14, 152) अब्भुत्तइ = स्नाति,
प्रदीप्यते.

अयंछ = रुप् 'draw' i. 37 (iv. 187)
अयंछइ = कर्षति.

अल्लत्थ = उत्-क्षिप् 'throw up' i. 37 (iv.
144) अल्लत्थइ = उत्क्षिपति.

अल्लिअ = उप-सृप् 'approach' आ-ली
'settle down upon' i. 58 (iv.
139, 54) अल्लिअइ = उपसर्पति, आलीयते
(Hc. Gr. अलीअइ = आलीयते)

अल्लिव = अर्प् 'offer' (iv. 39) अल्लिवइ =
अपयति.

अवअक्ख = दृश् 'see' i. 48 (iv. 181)
अवअक्खइ = पश्यति.

अवअच्छ = ह्लाद् 'rejoice' (प्यन्तस्याप्यन्तस्य च), दृश् 'see' i. 59 (iv. 122, 181)

अवअच्छइ = ह्लादते, ह्लादयति, पश्यति.

अवअज्झ = दृश् 'see' i. 48 (iv. 181)

अवअज्झइ = पश्यति.

अवआस = दृश् 'see,' ञ्लिप् 'embrace.' i. 59 (iv. 181, 190. cf. ii. 174)

अवआसइ = पश्यति, ञ्लिप्यति.

अवक्ख = दृश् 'see' i. 37 (iv. 181)

अवक्खइ = पश्यति.

अवज्जस = गम् 'go' i. 48 (iv. 162)

अवज्जसइ = गच्छति.

अवरुंड = परि-रम् 'embrace' i. 11 अवरु-

डइ = परिरभते, अवरुंडिज्जइ = परिरभ्यते, अव-

रुंडिऊण = परिरभ्य.

अवसेह = गम् 'go,' नश् 'perish' i. 59

(iv. 162, 178) अवसेहइ = गच्छति,

नश्यति.

अवह = रच् 'arrange' i. 37 (iv. 94)

अवहेइ (Hc. Gr. °हइ) = रचयति.

अवहर = गम् 'go,' नश् 'perish,' i. 59

(iv. 162, 178) अवहरइ = गच्छति, नश्यति

अवहाव = कप् 'pity' i. 48 (iv. 151)

अवहावेइ = कपते (रुपां करोतीत्यर्थः)

अवहेड = मुच् 'release' i. 48 (iv. 91)

अवहेडइ = मुञ्चति.

अवुक्क = वि-ज्ञा (प्यन्तस्य) 'tell respect-

fully' i. 37 (iv. 38) अवुक्कइ = विज्ञ-

पयति.

अहिऊल = दह् 'burn' i. 48 (iv. 208)

अहिऊलइ = दहति.

अहिगच्छअ = ग्रह् 'take' आ-गम् 'come'

i. 60 (iv. 209, 163) अहिगच्छअइ =

गृह्णाति, आगच्छति.

अहिरेम = पू 'fill' i. 48 (iv. 169) अहि-

रेमइ = पूरयति,

अहिलंस = काङ्क्ष् 'desire' i. 48 (iv. 192)

अहिलंसइ = काङ्क्षति.

अहिलंघ = काङ्क्ष् 'desire' i. 48 (iv. 192)

अहिलंघइ = काङ्क्षति.

अहेसि = आसीत् 'was' i. 20.

आ

आअडु = व्या-पृ 'be engaged' i. 71, 68

(iv. 81) आअडुइ (Hc. Gr. °डुइ)

= व्यापिचते.

आअग्घ = आ-ग्रा 'smell' i. 71 (iv. 13)

आअग्घइ = आजिग्रति.

आइंछ = रुप् 'draw' i. 71 (iv. 187)

आइंछइ = कर्षति.

आउडु = मस्ज् 'plunge' i. 71 (iv. 101)

आउडुइ = मज्जति.

आढव = आ-रम् 'begin' i. 71 (iv. 155)

आढवइ = आरभते.

आढप्प = आ-रम् 'begin' (कर्मणि भावे च)

i. 71 (iv. 254) आढप्पइ = आरभ्यते.

आयज्झ = वेप् 'tremble' i. 71 (iv. 147)

आयज्झइ = वेपते.

आयंच = वेप् 'tremble' i. 71 (iv. 147)

आयंचइ = वेपते.

आरंभ = आ-रम् 'begin' (iv. 155) आरं-

भइ = आरभते.

आरोअ = उल्लस् 'sport' i. 71 (iv. 202)

आरोअइ = उल्लसति

आरोल = पुञ्ज् 'heap' i. 71 (iv. 102)

आरोलइ = पुञ्जयति.

आलिह = स्पृश् 'touch' i. 71 (iv. 182)

आलिहइ = स्पृशति.

आलुंस = दह् 'burn' स्पृश् 'touch' i. 78

(iv. 208, 182) आलुंसइ = दहति, स्पृशति.

आविलुं = काङ्क्ष् 'desire' i. 72 आविलुंविअं

= अभिलषितम्.

आसंघ = सं- , 'conjecture' i. 71 (iv. 35) आसंघइ = सम्भावयति.

आह = काङ्क्ष् 'desire' i. 66 (iv. 192) आहइ = काङ्क्षति.

आहोड = तड् 'beat' i. 71 (iv. 27) आहोडइ = ताडयति.

इ

इच्छ = इप् 'wish' (iv. 215) इच्छइ = इच्छति.

उ

उक्कुक्कुर = उत्-स्था 'get up' (iv. 17) उक्कुक्कुरइ = उत्तिष्ठति.

उक्कुस = गम् 'go' i. 117 (iv. 162) उक्कुसइ = गच्छति.

उक्कोसं = उत्कृष्टम्, 'drawn out' (iv. 258) उक्कुड = तुड् 'break' (iv. 116) उक्कुडइ = तुडति

उग = उद्घट् 'open' (पयन्तस्य) i. 102 (iv. 33) उगइ = उद्घाटयति.

उगह = रच् 'arrange' i. 104 (iv. 94) उगहइ = रचयति.

उगुस = मृज् 'wipe off' i. 117 (iv. 105) उगुसइ = मार्षति.

उंघ = नि-द्रा 'sleep' i. 102 (iv. 12) उंघइ = निद्राति.

उड्डे = उड्डी 'fly up' (iv. 237) उड्डेइ = उड्डयते, उड्डेति = उड्डयन्ते.

उट्ट = उत्-स्था 'get up' (iv. 17) उट्टइ = उत्तिष्ठति.

उत्थंघ = उत्-क्षिप् 'throw up' रुध् 'obstruct' i. 137 (iv. 144, 133) उत्-नम् 'raise' (iv. 36) उत्थंघइ = उत्क्षिपति, रुणद्धि, उन्नमयति.

उत्थल्ल = उच्छल् 'fly upwards' (iv. 174) उत्थल्लइ = उच्छलति.

उत्थार = आ-कम् 'occupy, seize' i. 117 (iv. 160) उत्थारइ = आक्रामति.

उद्दाल, a variant of ओद्दाल, q. v.

उद्दुमा = पू 'fill' i. 117 (iv. 169) उत्-ध्मा 'blow' (iv. 8) उद्दुमाइ = पूर्यते (Hc. Gr. पूरयति), उद्दमति.

उप्पेल = उत्-नम् 'raise' i. 117 (iv. 36) उप्पेलइ = उन्नमयति.

उप्पाल = कथ् 'tell' i. 117 (iv. 2 उप्पाल but in ii. 174 उप्पाल) उप्पालइ = कथयति.

उब्भाव = रम् 'rejoice' i. 117 (iv. 168) उब्भावइ = रमते; उब्भावितं = सुरतम्.

उब्भुत्त = उत्-क्षिप्, 'throw up' i. 117 (iv. 144) उब्भुत्तइ = उत्क्षिपति.

उम्मच्छ = वञ्च्, 'sneak' i. 117 (iv. 93) उम्मच्छइ (Hc. Gr. उम०) = वञ्चाति.

उम्मत्थ = अभ्या-गम्, 'come face to face' i. 117 (iv. 165) उम्मत्थइ = अभ्यागच्छात.

उल्लाल = उत्-नम् 'raise' i. 117 (iv. 36) उल्लालइ = उन्नमयति.

उल्लुक्क = तुड् 'break' i. 92 (iv. 116) उल्लुक्कइ = तुडति; उल्लुक्कं = त्रुटितम्.

उल्लुंड = वि-रिच् 'purge' i. 117 (iv. 26) उल्लुंडइ = विरेचयति. cf. ओलुंड.

उल्लूर = तुड् 'break' i. 117 (iv. 116) उल्लूरइ = तुडति.

उवरुज्झ = उप-रुध् 'obstruct' (कर्मणि भावे च) (iv. 248) उवरुज्झइ = उपरुध्यते.

उवसम = उप-शम् 'cease' (iv. 239) उवसमइ = उपशाम्यति.

उवहत्थ = समा-रच्, 'arrange' i. 119 (iv. 95) उवहत्थितं = सज्जितम्; उवहत्थइ = समारचयति.

उव्वाअ = उत्-वा 'blow' (iv. 240) उव्वाअइ = उद्वाति.

उव्विव = उत्-विज् 'be grieved' (iv. 227) उव्विवइ = उद्विजते.

उव्वेढ = उत्-वेष्ट् 'surround' (iv. 223) उव्वेढइ = उद्वेष्टते.

उव्वेल्ल = प्र-सृ 'follow forth' i. 117 (iv. 77) उत्-वेष्ट् 'surround' (iv. 223) उव्वेल्लइ = प्रसरति (in this sense Hc. Gr. उव्वेल्लइ), उद्वेष्टते.

उस्सिक = मुच् 'release' उत्-क्षिप् 'throw up' i. 137 (iv. 91, 144) उस्सिकइ = मुञ्चति, उक्षिपति.

ऊ

ऊसल = उत्-लस् 'sport' i. 141 (iv. 202) ऊसलिअं = उल्लसितम्; ऊसलइ = उल्लसति.

ऊसुंभ = उत्-लस् 'sport' i. 142 (iv. 202.) ऊसुंभिअं = उल्लसितम्; ऊसुंभइ = उल्लसति.

ओ

ओअक्ख = दृश् 'see' i. 163 (iv. 181) ओअक्खइ = पश्यति.

ओअग्ग = वि-आप् 'pervade' i. 163 (iv. 141) ओअग्गइ = व्याप्नोति.

ओअंद = आ-छिद् 'cut off' i. 163 (iv. 125) ओअंदइ = आच्छिनत्ति.

ओग्गाल = रोमन्थ 'chew' (प्यन्तस्य) i. 163 (iv. 43) ओग्गालइ = रोमन्थयति.

ओद्दाल = आ-छिद् 'cut off' i. 163 (iv. 125) ओद्दालइ (Hc. Gr. उद्दाल) = आच्छिनत्ति.

ओव्वाल = छद् 'cover' (प्यन्तस्य) प्लु 'float' (प्यन्तस्य) i. 174 (iv. 21, 41) ओव्वालइ = छादयति, प्लावयति.

ओरस = अव-तृ 'descend' i. 163 (iv. 85) ओरसइ = अवतरति.

ओरुम्मा = उत्-वा 'vomit' i. 163 (iv. 11) ओरुम्माइ = उद्वाति.

ओलुंड = वि-रिच् 'purge' i. 163 (iv. 26) ओलुंडइ = विरेचयति. [prob. a variant of उल्लुंड]

ओवास = अव-काश् 'be visible' i. 163 (iv. 179) ओवासइ = अवकाशते.

ओवाह = अव-गाह् 'plunge into' i. 163 (iv. 205) ओवाहइ = अवगाहते.

ओसुक्क = तिज् 'sharpen' i. 163 (iv. 104) ओसुक्कइ = तेजयति.

ओह = अव-तृ 'descend' i. 160 (iv. 85) ओहइ = अवतरति.

ओहाम = तुल् 'weigh' i. 163 (iv. 25) ओहामइ = तोलयति.

ओहाव = आ-कम् 'occupy, seize' i. 163 (iv. 160) ओहावइ = आक्रमति.

ओहीर = नि-द्रा 'sleep' i. 163 (iv. 12) ओहीरिअं = निद्रा; ओहीरइ = निद्राति.

क

कढ = कथ् 'boil' (iv. 220) कढइ = कथति कड्ड = रुप्, 'draw, pull' (iv. 187) कड्डइ = कर्षति.

कथ् = कथ् 'tell' (कर्मणि भावे च) (iv. 249) कथइ = कथ्यते.

कमवस = स्वप् 'sleep' ii. 23 (iv. 146) कमवसइ = स्वपिति.

कम्म = क्षुरं-रु 'shave' मुज् 'eat' ii. 56 (iv. 72, 110) कम्मइ = क्षुरं करोति, मुङ्के (in this sense Hc. Gr. कम्मइ)

कम्मव = उप-भुज् 'enjoy' ii. 23 (iv. 111) कम्मवइ = उपभुङ्के.

कर = रु 'do' (iv. 234; 239) करइ = करोति.

करंज = भञ्ज् 'break' ii. 23 (iv. 106) करंजइ = भनक्ति.

करिस = रुप् 'draw, pull' (iv. 235) करिसइ = कर्षति.

कव = कु 'hum' (iv. 233) कवइ = कौति.
 का = रु 'do' (भूतभविष्यत्कालयोः; चक्रातुस्-
 तव्येषु च) (iv. 214) काहीअ = अकार्षति;
 अकरोत्, चकार; काहिइ = करिष्यति, कर्ता;
 काऊण = कृत्वा; काउं = कर्तुम्; कायवं =
 कर्तव्यम्.

किण = क्री 'buy' (iv. 52) किणइ =
 क्रीणाति.

किलिक्किंच = रम् 'rejoice' ii. 32 (iv.
 168) किलिक्किंचइ = रमते.

कीर = रु 'do' (कर्मणि भावे च) (iv. 250)
 कीरइ = क्रियते.

कुक्क, a variant of कोक्क q. v.

कुज्झ = कुध् 'be angry' (iv. 217)
 कुज्झइ = कुध्यति.

कुण = रु 'do' (iv. 65, 239) कुणइ =
 करोति.

कुप्प = कुप् 'be angry' (iv. 230)
 कुप्पइ = कुप्यति.

केलाय = समा-रच् 'arrange' ii. 44 (iv.
 95) केलायइ = समारचयति.

कोआस = वि-कस् 'open' ii. 50 (iv. 195)
 केआसइ = विकसति.

कोक्क (ह्रस्वत्वे कुक्क) = व्या-ह् 'speak' ii. 50
 (iv. 76) कोक्कइ (कुक्कइ) = व्याहरति.

कोट्टुम = रम् 'rejoice' ii. 50 (iv. 168)
 कोट्टुमइ = रमते.

ख

खउर = क्षुभ् 'be agitated' ii. 72 (iv.
 154) खउरइ = क्षुभ्यति.

खड्डु = मृद् 'press' ii. 71 (iv. 126)
 खड्डुइ = मृदाति.

खम्म = खन् 'dig' (कर्मणि भावे च) (iv.
 244) खम्मइ = खन्यते

खा = खाद् 'eat' (वर्तमानभविष्यद्विध्यायेकवचन
 एव) (iv. 228) खाइ = खादति; खाहिइ =
 खादिष्यति; खाउ = खादतु.

खिज्ज = सिद् 'be afflicted' (iv. 224)
 खिज्जइ = खियते

खिर = क्षर् 'flow' ii. 74 (iv. 173)
 खिरइ = क्षरति

खुट्ठ = तुड् 'break' ii. 75 (iv. 116)
 खुट्ठइ = तुडति

खुड = तुड् 'break' ii. 75 (iv. 116)
 खुडइ = तुडति.

खुप्प = मस्ज् 'plunge' ii. 75 (iv. 101)
 खुप्पइ = मज्जति.

खेड्डु = रम् 'rejoice' ii. 77 (iv. 168)
 खेड्डुइ = रमते.

ग

गच्छ = गम् 'go' (iv. 215) गच्छइ = गच्छति
 गढ = घट् 'happen' (iv. 112) गढइ =
 घटते

गंठ = ग्रन्थ् 'tie' (iv. 120) गंठइ = ग्रन्थाति
 गमेस = गवेष् 'search for' (iv. 189)
 गमेसइ = गवेषयति.

गम्म = गम् 'go' (कर्मणि भावे च) (iv. 249)
 गम्मइ = गम्यते.

गलत्थ = क्षिप् 'throw' ii. 87 (iv. 143)
 गलत्थिअं = क्षिप्तम्; गलत्थइ = क्षिपति.

गा = गै 'sing' (iv. 6) गाइ = गायति.

गिज्झ = गृध् 'covet' (iv. 217) गिज्झइ =
 गृध्यति.

गुंज = हस् 'laugh' ii. 92 (iv. 196)
 गुंजइ = हसति.

गुंजुल्ल (Hc. Gr. गुंजोल्ल, ह्रस्वत्वे तु गुंजुल्ल)
 = उत्-लस् 'sport' ii. 93 (iv. 202)
 गुंजुल्लइ = उल्लसति.

गुंठ = उट्ठलि 'sprinkle with powder'
 ii. 92 (iv. 29) गुंठइ = उट्ठलयति.

गुम = भ्रम् 'turn round' ii. 92 (iv.
 161) गुमइ = भ्रमति.

गुम्म = मुह् 'faint' ii. 92 (iv. 207)
 गुम्मइ = मुह्यति.

गुम्मड = मुह् 'faint' ii. 93 (iv. 207)

गुम्मडइ = मुह्यति.

गुलल = रु 'do' (चाटुविषयस्य) ii. 93 (iv. 73) गुललइ = चाटु करोति.

गुलुगुंछ = उत्-नम् 'rise' (प्यन्तस्य) उत्क्षिप् 'throw up.' ii. 93 (iv. 36, 144)

गुलुगुंछिअं = उत्तमितम्; गुलुगुंछइ = उत्तमयति उत्क्षिपति.

गेण्ह = ग्रह् 'take, seize' (iv. 209) गेण्हइ = गृह्णाति.

घ

घत्त = क्षिप् 'throw' गवेप् 'search for' ii. 112 (iv. 143, 189) घत्तइ = क्षिपति, गवेषयति.

घिस = ग्रस् 'swallow' ii. 108 (iv. 204) घिसइ = ग्रसते.

घुट (Hc. Gr. घोट of which घुट is the shortened form) = पा 'drink' ii. 109 (iv. 10) घुटइ = पिबति.

घुम्म = घूर्ण 'reel' ii. 109 (iv. 117) घुम्मइ = घूर्णति.

घुल = घूर्ण 'reel' ii. 109 (iv. 117) घुलइ = घूर्णते [a variant of घोल q. v.]

घुसल = मन्थ 'churn' ii. 109 (iv. 121) घुसलइ = मथ्नाति

घेत् = ग्रह् 'take, seize' (क्कातुम्तव्येषु) (iv. 210) घेतूण = गृहीत्वा; घेतुआण = गृहीत्वा; घेतुं = गृहीत्वा, ग्रहीतुम्; घेतव्वं = ग्रहीतव्यम्.

घेप्प = ग्रह् 'take, seize' (कर्मणि भावे च) (iv. 256) घेप्पइ = गृह्यते.

घोल = घूर्ण 'reel' ii. 111 (iv. 117) घोलइ = घूर्णते [from this घुल q. v. is formed by shortening.]

च

चक्कम = भ्रम् 'turn round' iii. 6 (iv. 161) चक्कमइ (Hc. Gr. चम्मइ) = भ्रमति.

चक्ख = आ-स्वद् 'taste' (iv. 258) चक्खम्मिअं = आस्वादितम्.

चच्चुप्प = ऋ 'go' (प्यन्तस्य) iii. 6 (iv. 39) चच्चुप्पइ = अर्पयति.

चच्छ = तक्ष् 'chop' iii. 4 (iv. 194) चच्छइ = तक्ष्णोति.

चज्ज = दृश् 'see' iii. 4 चज्जइ = पश्यति.

चड = आ-रुह् 'ascend' (iv. 206) चडइ = आरोहति.

चट्टु = मृद् 'press' भुज् 'eat' ११प् 'grind' iii. 20 (iv. 126, 110, 185) चट्टुइ = मृदाति, भुङ्क्ते, पिनष्टि.

चमढ = भुज् 'eat' iii. 6 (iv. 110) चमढइ = भुङ्क्ते.

चय = शक् 'be able' iii. 4 (iv. 86) चयइ = शक्नोति.

चल = चल् 'move' (iv. 231) चलइ = चलति.

चव = कथ् 'tell' iii. 4 (iv. 2) च्यु 'fall down' (iv. 233) चवइ = कथयति, च्यवते.

चिंच = मण्ड् 'adorn' iii. 11 (iv. 115) चिंचइ = मण्डयति.

चिंचअ = मण्ड् 'adorn' iii. 13 (iv. 115) चिंचइओ = मण्डितः; चिंचअइ = मण्डयति.

चिंचिल्ल = मण्ड् 'adorn' iii. 13 (iv. 115) चिंचिल्लइ = मण्डयति.

चिट्ठ = स्था 'stand' (iv. 16) चिट्ठइ = तिष्ठति.

चिण = चि 'collect' (iv. 241) चिणइ = चिनोति.

चिम्म = चि 'collect' (कर्मणि भावे च) (iv. 243) चिम्मइ = चीयते.

चिव्व = चि 'collect' (कर्मणि भावे च) (iv. 242) चिव्वइ = चीयते.

चुक्क = भ्रंश् 'be lost' (iv. 177) चुक्कइ = भ्रंशयति.

चुण = चि 'collect' (iv. 238) चुणइ = चिनोति.

चुंव = चुम् 'kiss' (iv. 239) चुंवइ = चुम्बति.

चुलुचल = स्पन्द 'throb' iii. 18 (iv. 127)
चुलुचलइ = स्पन्दते.

चोप्पड = मक्ष् 'rub' iii. 19 (iv. 191)
चोप्पडइ = मक्षति.

छ

छज्ज = राज् 'shine' iii. 25 (iv. 100)
छज्जइ = राजति.

छडु = मुच् 'release' iii. 25 (iv. 91)
छडुइ = मुञ्चति.

छित्तं = स्पृष्टम् 'touched' (iv. 258)

छिन्द = छिद् 'cut' (iv. 216) छिन्दइ = छिनत्ति.

छिप्प = स्पृश् 'touch' (iv. 257) (कर्मणि भावे च) छिप्पइ = स्पृश्यते.

छिव = स्पृश् 'touch' iii. 28 (iv. 182)
छिवइ = स्पृशति.

छिह = स्पृश् 'touch' iii. 28 (iv. 182)
छिहइ = स्पृशति.

छुंद = आ-क्रम् 'occupy' (iv. 160) छुंदइ = आक्रामति.

छुप्प = छुप् 'touch' (कर्मणि भावे च) (iv. 249) छुप्पइ = छुप्यते.

छुह = क्षिप् 'throw' (iv. 143) छुहइ = क्षिपति.

ज

जअड = त्वर् 'make haste' iii. 44 (iv. 170) जअडइ = त्वरते; जअडन्तो = त्वरमाणः

जग्ग = जागृ 'be awake' (iv. 80) जग्गइ = जागर्ति.

जच्छ = यस् 'restrain' (iv. 215) जच्छइ = यच्छति

जहं = त्यक्तम् 'abandoned' (iv. 258)
जंप = कथ् 'tell' iii. 41 (iv. 2) जंपइ = कथयति.

जंभा = जृम् 'yawn' (iv. 157) जंभाइ = जृम्भते.

जंभाअ = जृम् 'yawn' (iv. 240) जंभाअइ = जृम्भते.

जम्म = जन् 'be born' (iv. 136) जम्मइ = जायते.

जर = जृ 'humiliate' (iv. 234) जरइ = जरति.

जव = या 'go' (पयन्तस्य) iii. 41 (iv. 40) जवइ = यापयति.

जा = जन् 'be born' (iv. 136) जाइ = जायते
जाअ = जन् 'be born' (iv. 240) जाअइ = जायते.

जाण = ज्ञा 'know' (iv. 7) जाणइ = जानाति.

जिण = जि 'conquer' (iv. 241) जिणइ = जयति.

जिम = भुज् 'eat' iii. 46 (iv. 110)
जिमइ = भुङ्के [the shortened form of जेम]

जिम्म = जिम् 'eat' (iv. 230) जिम्मइ = जेमति.

जिव्व = जि 'conquer' (कर्मणि भावे च) (iv. 242) जिव्वइ = जीयते.

जीर = जृ 'humiliate' (कर्मणि भावे च) (iv. 250) जीरइ = जीर्यते.

जीह = लज्ज् 'be ashamed' iii. 46 (iv. 103) जीहइ = लज्जते

जुज्ज = युज् 'yoke' (iv. 109) जुज्जइ = युनक्ति.

जुज्झ = युध् 'fight' (iv. 217) जुज्झइ = युध्यते.

जुंज = युज् 'yoke' (iv. 109) जुंजइ = युनक्ति.

जुष = युज् 'yoke' (iv. 109) जुषइ = युनक्ति.

जूर = खिद् 'be afflicted' कुब् 'be angry' iii. 52 (iv. 132, 135) जूरइ = खियते, कुब्धयति.

जूरव = वञ्च् 'sneak' iii. 47 (iv. 93) जूरवइ = वञ्चति.

जे = जि 'conquer' (iv. 237) जेरुण = जित्वा.

जेम = भुज् 'eat' (iv. 110) जेमइ = भुङ्क्ते.

झ

झंख = सम्-तप् 'be distressed,' वि-लप्, 'lament,' उपा-लम् 'censure' निःश्वस् 'sigh' iii. 62 (iv. 140, 148, 156, 201) झंखइ = संतप्यते, विलपति, उपालभते, निःश्वसिति.

झड = शद् 'perish' iii. 55 (iv. 130) झडइ = शयिते.

झंट = भ्रम् 'turn round' (iv. 161) झंटइ = भ्रमति.

झंप = भ्रम् 'turn round' iii. 55 (iv. 161) झंपइ = भ्रमति.

झर = स्मृ 'remember' क्षर् 'flow' iii. 62 (iv. 74, 173) झरइ = स्मरति, क्षरति.

झा = ध्यै 'contemplate' (iv. 6) झाइ = ध्यायति.

झाअ = ध्यै 'contemplate' (iv. 240) झाअइ = ध्यायति.

झुण = जुगुप्स् 'despise' iii. 58 (iv. 4) झुणइ = जुगुप्सते

झूर = स्मृ 'remember' iii. 59 (iv. 74) झूरइ = स्मरति.

झोस = क्षिप् 'throw' (iv. 258) झोसिअं = क्षिप्तम्.

ट

टिरिटिल्ल = भ्रम् 'turn round' iv. 3 (iv. 161) टिरिटिल्लइ = भ्राम्यति.

टिविटिक्र = मण्ड् 'adorn' iv. 3 (iv. 115) टिविटिक्रइ = मण्डयति.

ठ

ठा = स्था 'stand' (iv. 16) ठाइ = तिष्ठति. Also ठाअ.

ड

डज्झ = दद् 'burn' (कर्मणि भावे च) (iv. 246) डज्झइ = दह्यते.

डर = चस् 'fear' iv. 8 (iv. 198) डरइ = चस्यति

डल्ल = पा 'drink' iv. 8 (iv. 10) डल्लइ = पिबति.

डिंभ = संस् 'slip down' iv. 9 (iv. 197) डिंभइ = संसते.

ढ

ढंस = वि-वृत् 'turn round' iv. 14 (iv. 118) ढंसइ = विवर्तते.

ढक्क = छद् 'cover' iv. 14 (iv. 21) ढक्कइ = छादयति.

ढंढल्ल = भ्रम् 'turn round' iv. 15 (iv. 161) ढंढल्लइ = भ्रमति.

ढंढोल = गवेष् 'search for' iv. 15 (iv. 189) ढंढोलइ = गवेषयति.

ढिक्र = गर्ज् 'bellow' (वृषभकर्तृकस्य) iv. 15 (iv. 99) ढिक्रइ = वृषभो गर्जति.

ढुंदुल्ल = भ्रम् 'turn round' गवेष् 'search for' iv. 17 (iv. 161, 189) ढुंदुल्लइ = भ्रमति, गवेषयति.

ढुम = भ्रम् 'turn round' iv. 15 (iv. 161) ढुमइ = भ्रमति.

ढुस = भ्रम् 'turn round' iv. 15 (iv. 161) ढुसइ = भ्रमति

ण

णज्ज = ज्ञा 'know' (कर्मणि भावे च) iv. 20 (iv. 252) णज्जइ = ज्ञायते.

णड = गुप् 'hide' iv. 20 (iv. 150) णडइ = गुप्यति.

णव = नम् 'salute,' (iv. 226) 'bend' (भाराक्रान्ते कर्तरि) (iv. 158) णवइ = नमति, भाराक्रान्तो नमति.

णव्व = ज्ञा 'know' (कर्मणि भावे च) iv. 20 (iv. 252) णव्वइ = ज्ञायते.

णिअ = दृश् 'see' iv. 38 (iv. 181) निअइ = पश्यति (Hc. Gr. निअ)

णिअच्छ = दृश् 'see' iv. 40 (iv. 181) णिअच्छइ = पश्यति. (Hc. Gr. निअच्छ)

णिआर = रु 'do' (काणेक्षितविषयस्य) iv. 40 (iv. 66) णिआरइ = काणेक्षितं करोति.

णिउड्डु = मस्ज् 'plunge' iv. 40 (iv. 101) णिउड्डुइ = मज्जति.

णिच्छल्ल = छिद् 'cut' iv. 40 (iv. 124) णिच्छल्लइ = छिनत्ति.

णिज्झर = क्षि 'decay' destroy' iv. 40 (iv. 20) णिज्झरइ = क्षीयते (Hc. Gr. क्षयति)

णिज्झोड = छिद् 'cut' iv. 40 (iv. 124) णिज्झोडइ = छिनत्ति.

णिट्ठह = वि-गल् 'get loose' iv. 40 (iv. 175) णिट्ठहइ = विगलति.

णिट्ठह = रु 'do' (निष्कम्भविषयस्य) iv. 40. (iv. 67) णिट्ठहइ = निष्कम्भं करोति.

णिट्ठुअ = क्षर् 'flow' iv. 40 (iv. 173) णिट्ठुअइ = क्षरति (Hc. Gr. णिट्ठुअ)

णिम = नि-अस् 'place' iv. 38 (iv. 199) णिमइ = न्यस्यति.

णिम्मव = निर्-मा 'create' iv. 40 (iv. 19) णिम्मवइ = निर्मिमीते (Hc. Gr. निम्मव)

णिम्मह = गम् 'go' iv. 40 (iv. 162) णिम्महइ = गच्छति.

णिम्माण = निर्-मा 'create' iv. 40 (iv.

19) णिम्माण = निर्मिमीते (Hc. Gr.) निम्माण)

णिरप्प = स्था 'stand' iv. 40 (iv. 16) णिरप्पइ = तिष्ठति (Hc. Gr. निरप्प)

णिरिग्घ = नि-ली 'hide' iv. 40 (iv. 55) णिरिग्घइ = निलीयते.

णिरिणज्ज = पिप् 'grind' iv. 41 (iv. 185) णिरिणज्जइ = पिनष्टि.

णिरिणास = गम् 'go' पिप् 'grind' नश् 'perish' iv. 51 (iv. 162, 185, 178) णिरिणासइ = गच्छति, पिनष्टि, नश्यति.

णिरुवार = ग्रह् 'take, seize' iv. 41 (iv. 209) णिरुवारइ = गृह्णाति (Hc. Gr. निरुवार)

णिलीअ = नि-ली 'hide' (iv. 55) णिलीअइ = निलीयते.

णिलुक्क = तुड् 'break' नि-ली 'hide' iv. 51 (iv. 116, 55) णिलुक्कइ = तुडति, निलीयते.

णिल्लस = उत्-लस् 'sport' iv. 40 (iv. 202) णिल्लसइ = उल्लसति.

णिल्लुंछ = मुच् 'release' iv. 40 (iv. 91) णिल्लुंछइ = मुञ्चति.

णिल्लूर = छिद् 'cut' iv. 40 (iv. 124) णिल्लूरइ = छिनत्ति.

णिवह = गम् 'go' पिप् 'grind' नश् 'perish' iv. 51 (iv. 162, 185, 178) णिवहइ = गच्छति, पिनष्टि, नश्यति.

णिव्वड = भू 'become' (पृथक्भूते स्पष्टे च कर्तरि) iv. 40 (iv. 62) णिव्वडइ = पृथक् स्पष्टो वा भवति.

णिव्वर = कथ् 'tell' (दुःखविषयस्य) छिद् 'cut' iv. 51 (iv. 3, 124) णिव्वरइ = दुःखं कथयति, छिनत्ति.

णिव्वल = मुच् 'release' (दुःखविषयस्य) निप्-पद् 'be produced' क्षर् 'flow' iv. 51 (iv. 92, 128, 173) णिव्वलेइ =

दुःखं मुञ्चति, निष्पद्यते, क्षरति (Hc. Gr. निष्पद्यते in the latter two senses)
 गिवा = विश्रम् 'rest' iv. 38 (iv. 159)
 गिवाइ = विश्राम्यति.
 गिवाोल = रु 'do' (मन्युना करणेन यदोष्ट-
 मालिन्यं तद्विषयस्य) iv. 40 (iv. 69)
 गिवाोलइ = मन्युनोष्टं मालिनं करोति.
 गिसुड = नम् 'bend' (भाराक्रान्ते कर्तरि) iv.
 40 (iv. 158) गिसुडइ = भाराक्रान्तो
 नमति.
 गिहुव = कम् 'desire' iv. 40 (iv. 44)
 गिहुवइ = कामयते.
 गिहोड = नि-वृ 'surround' पत् 'fall'
 (प्यन्तयोः) iv. 51 (iv. 22) गिहोडइ =
 निवारयति, पातयति.
 गी = गम् 'go' iv. 43 (iv. 162) गिइ =
 गच्छति.
 गीण = गम् 'go' iv. 43 (iv. 162) गीणइ =
 गच्छति.
 गीरंज = भञ्ज् 'break' iv. 43 (iv. 106)
 गीरंजइ = भनक्ति (Hc. Gr. नीरंज)
 गीरव = भुज् 'eat' (आचारक्रियन्तस्य) आ-
 क्षिप् 'throw down' iv. 51 (iv. 5,
 145) गीरवइ = बुभुक्षते, आक्षिपति.
 गीलुक्क = गम् 'go' iv. 43 (iv. 162)
 गीलुक्कइ = गच्छति.
 गीलुंछ = निष्-पत् 'come out' आ-छुट्
 'crack the fingers' iv. 51 (iv. 71)
 गीलुंछइ = निष्पतति, आच्छोटयति.
 गीसर = रम् 'rejoice' (iv. 168) गीसरइ =
 रमते.
 गीहर = निस्-सृ 'issue' आ-क्रन्द 'lament'
 iv. 51 (iv. 79, 131) गीहरइ = निः-
 सरति, आक्रन्दति.
 गुम = नि-अस् 'place', छद् 'cover'
 (प्यन्तस्य) iv. 51 (iv. 199, 21) गुमइ =
 न्यस्यति, छादयति.

गुमज्ज = नि-सद् 'sit down' (iv. 123)
 गुमज्जइ = निषदिति.

गुल्ल, a shortened form of गोल्ल q. v.

गुव्व = प्र-काश् 'shine' (प्यन्तस्य) iv. 43
 (iv. 45) गुव्वइ = प्रकाशयति.

गूम = छद् 'cover' (प्यन्तस्य) iv. 43
 (iv. 21) गूमइ = छादयति (a variant
 of गूम, q. v.)

गोल्ल = क्षिप् 'throw' iv. 45 (iv. 143)
 गोल्लइ = क्षिपति (ह्रस्वत्वे तु गुल्ल).

त

तच्छ = तक्ष् 'chop' v. 5 (iv. 194) तच्छइ =
 तक्ष्णोति.

तड = तन् 'stretch' v. 5 (iv. 137)
 तडइ = तनोति.

तड्डु = तन् 'stretch' v. 5 (iv. 137)
 तड्डुइ = तनोति.

तड्डुव = तन् 'stretch' v. 5 (iv. 137)
 तड्डुवइ = तनोति.

तमाड = भ्रम् 'turn round' (प्यन्तस्य)
 (iv. 30) तमाडइ = भ्रामयति.

तर = शक् 'be able' v. 5 (iv. 86) तृ
 'cross' (iv. 234) तरइ = शक्नोति,
 तरति.

तलअंट = भ्रम् 'turn round' v. 9 (iv.
 161) तलअंटइ = भ्रमति.

तालिअंट = भ्रम् 'turn round' (प्यन्तस्य)
 v. 11 (iv. 30) तालिअंटइ = भ्रामयति.
 (भ्रमति in the text seems to be a
 mistake cf. the reading of BF in
 the critical notes)

तीर = शक् 'be able' (iv. 86) तृ 'cross'
 (कर्मणि भावे च) (iv. 250) तीरइ =
 शक्नोति, तीर्यते.

तुट = तुड्, तुट् 'break' (iv. 116, 230)
 तुटइ = तुडति, तुटयति.

तुर = त्वर् 'make haste' (अत्यादौ) (iv. 172) तुरिओ = त्वरितः; तुरन्तो = त्वरमाणः.

तुवर = त्वर् 'make haste' (iv. 170) तुवरइ = त्वरते.

तूर = त्वर् 'make haste' (त्यादौ शतरि च) (iv. 171) तूरइ = त्वरते; तूरन्तो = त्वरमाणः.

तूस = तुप् 'be pleased' (iv. 236) तूसइ = तुष्यति.

तेअव = प्रदीप् 'blaze forth' v. 17 (iv. 152) तेअवइ = प्रदीप्यते.

तोड = तुड् 'break' (iv. 116) तोडइ = तुडति.

थ

थक्क = स्था 'stand' कक्क 'creep' v. 30 (iv. 16, 87) थक्कइ = तिष्ठति, कक्कति.

थिप्प = वि-गल् 'drop down' तृप् 'be satisfied' v. 30 (iv. 175, 138) थिप्पइ = विगलति, तृप्यति.

थुण = स्तु 'praise' (iv. 241) थुणइ = स्तौति.

थुव्व = स्तु 'praise' (कर्मणि भावे च) (iv. 242) थुव्वइ = स्तूयते.

द

दंस = दश् 'see' (ण्यन्तस्य) v. 35 (iv. 32) दंसइ = दर्शयति.

दक्खव = दश् 'see' (ण्यन्तस्य) v. 37 (iv. 32) दक्खवइ = दर्शयति.

दट्ठ = दश् 'see' (क्तानुसृतव्येषु) (iv. 213) दट्ठण = दट्ठा; दट्ठं = द्रष्टुम्; दट्ठवं = द्रष्टव्यम्.

दाव = दश् 'see' (ण्यन्तस्य) v. 38 (iv. 32) दावइ = दर्शयति.

दुउच्छ = गुप् (desid.) 'despise' (iv. 4) दुउच्छइ = जुगुप्सते [a variant of दुगुच्छ, q. v.]

दुउंछ = गुप् (desid.) 'despise' (iv. 4) दुउंछइ = जुगुप्सते [a variant of दुगुंछ, q. v.]

दुगुच्छ = गुप् (desid.) 'despise' v. 47 (iv. 4) दुगुच्छइ = जुगुप्सते.

दुगुंछ = गुप् (desid.) 'despise' v. 47 (iv. 4) दुगुंछइ = जुगुप्सते.

दुब्ब = दुह् 'milk' (कर्मणि भावे च) (iv. 245) दुब्बइ = दुह्यते.

दुम = धवल 'make white' (ण्यन्तस्य) v. 44 (iv. 24) दुमइ = धवलयति.

दुहाव = छिद् 'cut' v. 47 (iv. 124) दुहावइ = छिनत्ति.

दूम = परि-तम् (=दू) 'burn, suffer pain' v. 48 दू 'suffer pain' (ण्यन्तस्य) (iv. 23)

धवल 'make white' (iv. 24) दूमइ = परितापयति, दावयति; दूमिअं = धवलितम्.

दूस = दुप् 'be corrupted' (iv. 236) दूसइ = दुष्यति.

दे = दा 'give' (iv. 238) देइ = ददाति.

देक्ख = दश् 'see' v. 48 (iv. 181) देक्खइ = पश्यति.

ध

धंसाड = मुच् 'release' v. 59 (iv. 91) धंसाडइ = मुञ्चति.

धर = धृ 'bear' (iv. 234) धरइ = धरति.

धा = धाव् 'run' (वर्तमानभविष्यद्विध्याद्येकवचन एव) (iv. 228) धाइ = धावति; धाहिइ = धाविष्यति; धाउ = धावतु.

धाअ = धा 'place' (iv. 240) धाअइ = दधाति.

धाड = निः-सृ 'issue' v. 59 (iv. 79) धाडइ = निःसरति.

धुण = धू 'shake' (iv. 241) धुणइ = धुनोति.

धुव = धू 'shake' धाव् 'run' (iv. 59, 238) धुवइ = धुनोति, धावति.

धुव्व = धू 'shake' (कर्मणि भावे च) (iv. 242) धुव्वइ = धूयते.

न

- नच = नृत् 'dance' (iv. 225) नचइ = नृत्यति.
 नट = नट् 'dance' (iv. 230) नटइ = नटति.
 नस्त = नश् 'perish' (iv. 230) नस्तइ = नश्यति.
 नास = नश् 'perish' (iv. 238) नासइ = नश्यति [a variant of the prec.]
 नासव = नश् 'perish' (प्यन्तस्य) (iv. 31)
 नासवइ = नाशयति.
 निच्छूढं = उद्धूतम्, 'raised up' (iv. 258)
 निण्हव = नि-ह्व 'hide' (iv. 233) निण्हवइ = निह्वते.
 निमिअं = स्थापितम् 'placed' (iv. 258)
 निमुड्डो = निपातितः, 'thrown down' (iv. 258)
 निहव = नि-ह्व 'hide' (iv. 233) निहवइ = निह्वते.
 नील = निः-सृ 'issue' (iv. 79) नीलइ = निःसरति.
 नूम = छद् 'cover' (प्यन्तस्य) (iv. 21)
 नूमइ = छादयति [cf. णूम]
 ने = नी 'lead, carry' (iv. 237) नेइ = नयति; नेन्ति = नयन्ति; नेऊण = नीत्वा.

प

- पउल = पच् 'cook' vi. 29 (iv. 90)
 पउलइ = पचति.
 पक्खोड = वि-कोश 'uncovered,' (प्यन्तस्य)
 शद्, 'perish' vi. 73 (iv. 42, 130)
 पक्खोडइ = विकोशयति, शयिते.
 पंग = ग्रह् 'take, seize' vi. 14 (iv. 209) पंगइ = गृह्णाति.
 पच्चड = क्षर् 'flow' vi. 29 (iv. 173)
 पच्चडइ = क्षरति.
 पच्चडु = गम् 'go' vi. 29 (iv. 162)
 पच्चडुइ = गच्छति.

- पच्चार = उपा-लम् 'censure' vi. 29 (iv. 156) पच्चारइ = उपालभते.
 पच्छंद = गम् 'go' vi. 29 (iv. 162)
 पच्छंदइ = गच्छति.
 पज्ज = पद् 'attain' (iv. 224) संपज्जइ = संपद्यते.
 पज्जर = कथ् 'tell' vi. 29 (iv. 2) पज्जरइ = कथयति.
 पज्झर = क्षर् 'flow' vi. 29 (iv. 173)
 पज्झरइ = क्षरति.
 पट् = पा 'drink' vi. 14 (iv. 10) पटइ = पिबति.
 पट्टव = प्र-स्था 'start' (प्यन्तस्य) (iv. 37)
 पट्टवइ = प्रस्थापयति.
 पड = पत् 'fall' (iv. 219) पडइ = पतति.
 पडिअग्ग = अनु-व्रज् 'follow' vi. 74 (iv. 107) पडिअग्गइ = अनुव्रजति.
 पडिसा = शम् 'be calm, cease' नश् 'perish' vi. 73 (iv. 167, 178) पडि-साइ = शाम्यति, नश्यति.
 पडुह = क्षुभ् 'be agitated' vi. 29 (iv. 154) पडुहइ = क्षुभयति.
 पणाम = ऋ 'go' (प्यन्तस्य) vi. 29 (iv. 39) पणामइ = अर्पयति.
 पण्णाड = मृद् 'press' vi. 29 (iv. 126)
 पण्णाडइ (Hc. Gr. पन्नाडइ) = मृदाति.
 पदअ = गम् 'go' vi. 29 (iv. 162)
 पदअइ = गच्छति.
 पब्बाल = फ्लु 'float' छद् 'cover' (प्यन्तयोः)
 vi. 73 (iv. 41, 21) पब्बालइ = प्लाव-यति, छादयति
 पम्हुटो = प्रमृष्टः, 'rubbed' प्रमुषितः, 'stolen' (iv. 258)
 पम्हुस = वि-स्मृ 'forget' प्र-मृश् 'rub' प्र-मृष् 'steal' vi. 73 (iv. 75, 184)
 पम्हुसइ = विस्मरति, प्रमृशति, प्रमुष्णाति.
 पम्हुह = स्मृ 'remember' vi. 29 (iv. 74) पम्हुहइ = स्मरति.

पयस् = स्मृ 'remember' vi. 29 (iv. 74)
पयस् = स्मरति.

पयल्ल = प्र-सृ 'flow forth' शिथिलीभू 'become loose' लम्बू 'hang down' vi. 29, 73 (iv. 77, 70) पयल्लइ = प्रसरति, शिथिलीभवति, लम्बते.

पर = भ्रम् 'turn round' vi. 14 (iv. 161) परइ = भ्रमति.

परिअंत = श्लिष् 'embrace' vi. 35 (iv. 190) परिअंतइ = श्लिष्यति.

परिअल = गम् 'go' vi. 35 (iv. 162) परिअलइ = गच्छति.

परिअल्ल = गम् 'go' vi. 35 (iv. 162) परिअल्लइ = गच्छति.

परिवाड = घट् 'join' (ण्यन्तस्य) vi. 35 (iv. 50) परिवाडइ (Hc. Gr. परिवाडेइ) = घटयति.

परिवाल = वेष्ट् 'surround' (ण्यन्तस्य) vi. 35 (iv. 51) परिवालइ (Hc. Gr. परिआलेइ) = वेष्टयति.

परिसाम = शम् 'be calm' vi. 35 (iv. 167) परिसामइ = शाम्यति.

परिहट्ट = मृद् 'press' vi. 35 (iv. 126) परिहट्टइ = मृद्नाति.

परी = भ्रम् 'turn round' क्षिप् 'throw' vi. 70 (iv. 161, 143) परीइ = भ्रमति, क्षिपति.

पलाव = नश् 'perish' (ण्यन्तस्य) vi. 29 (iv. 31) पलावइ = नाशयति.

पलोट्ट = प्रत्या-गम् 'return' परि-अस् 'throw round' vi. 73 (iv. 166, 200, 258) पलोट्टइ = प्रत्यागच्छति, पर्यस्यति; पलोट्टं = पर्यस्तम्.

पल्लट्ट = परि-अस् 'throw round' vi. 29 (iv. 200) पल्लट्टइ = पर्यस्यति.

पल्हत्थ = वि-रिच् 'purge' परि-अस् 'throw round' vi. 29 (iv. 26, 200, 258)

पल्हत्थइ = विरेचयति, पर्यस्यति; पल्हत्थं = पर्यस्तम्.

पविरंज = भञ्ज् 'break' vi. 74 (iv. 106) पविरंजइ = भनक्ति.

पव्वाय = म्ले 'fade' vi. 29 (iv. 18) पव्वायइ = म्लायति.

पहल्ल = घूर्ण् 'reel' vi. 29 (iv. 117) पहल्लइ = घूर्णति.

पहुप्प = प्र-भू 'arise' (iv. 63) पहुप्पइ = प्रभवति.

पाअ = पा 'protect' (iv. 240) पाअइ = पाति.

पार = शक् 'be able' vi. 41 (iv. 86) पारइ = शक्नोति.

पाव = प्र-आप् 'obtain' (iv. 239) पावइ = प्राप्नोति.

पास = दृश् 'see' vi. 41 (iv. 181) पासइ = पश्यति.

पिज्ज = पा 'drink' vi. 49 (vi. 10) पिज्जइ = पिबति.

पिसुण = कथ् 'tell' vi. 50 (iv. 2) पिसुणइ = कथयति.

पुंस = मृज् 'wipe' vi. 53 (iv. 105) पुंसइ = मार्ष्टि.

पुच्छ = प्रच्छ् 'ask' (iv. 97) पुच्छइ = पृच्छति.

पुंछ = मृज् 'wipe' vi. 53 (iv. 105) पुंछइ = मार्ष्टि.

पुण = पू 'purify' (iv. 241) पुणइ = पुनाति.

पुलअ = दृश् 'see' vi. 55 (iv. 181) पुलअइ (Hc. Gr. पुलएइ) = पश्यति.

पुलआअ = उत्-लस् 'sport' (iv. 202) पुलआअइ = उल्लसति.

पुलो = दृश् 'see' vi. 53 (iv. 181) पुलोइ (Hc. Gr. पुलोएइ) = पश्यति.

पुव्व = पू 'purify' (कर्मणि भावे च) (iv. 242) पुव्वइ = पूयते.

पुस = मृज् 'wipe' vi. 53 (iv. 105)
पुसइ = मर्ति.

पूस = पुष् 'nourish' (iv. 236) पूसइ =
पुष्यति.

पेच्छ = दृश् 'see' vi. 59 (iv. 181)
पेच्छइ = पश्यति.

पेंडव = प्र-स्था 'start' (ण्यन्तस्य) vi. 59
(iv. 37) पेंडवइ = प्रस्थापयति.

पेह्ण = क्षिप् 'throw' vi. 59 (iv. 143)
पेह्णइ = क्षिपति.

पोक्क = व्या-हृ 'speak' vi. 63 (iv. 76)
पोक्कइ = व्याहरति.

फ

फंस = विसं-वद् 'differ' स्पृश् 'touch' vi.
87 (iv. 129, 182) फंसइ = विसंवदति,
स्पृशति.

फरिस = स्पृश् 'touch' (iv. 182) फरिसइ
= स्पृशति.

फास = स्पृश् 'touch' (iv. 182) फासइ
= स्पृशति.

फिट् = भ्रंश् 'fall from' vi. 84 (iv. 177)
फिट्इ = भ्रश्यति.

फिड = भ्रंश् 'fall from' vi. 84 (iv. 177)
फिडइ = भ्रश्यति.

फुट् = भ्रंश् 'fall from' vi. 84 (iv. 177)
स्फुट् 'break' (iv. 231) फुट्इ = भ्रश्यति,
स्फुटति.

फुड = भ्रंश् 'fall from' vi. 84 (iv. 177)
फुडइ = भ्रश्यति.

फुडं = स्पष्टम् 'perceived clearly' (iv.
258)

कुम = भ्रम् 'turn round' (iv. 161)
कुमइ = भ्रमति.

कुस = मृज् 'wipe' भ्रम् 'turn round'

vi. 87 (iv. 105, 161) कुसइ = मर्ति
भ्रमति.

केल्लुस = पत् 'fall' vi. 86 केल्लुसइ = पतति;
केल्लुसिऊण = पतित्वा.

व

वज्जर = कथ् 'tell' vi. 92 (iv. 2 but
वज्जर) वज्जरइ = कथयति.

वज्झ = बन्ध् 'bind' (कर्मणि भावे च) (iv.
247) वज्झइ = बध्यते; वज्झहिइ = बन्धिष्यते

वडवड = वि-लप् 'bewail' vi. 92 (iv.
148 but वडवड) वडवडइ = विलपति.

वीह = भी 'fear' vi. 93 (iv. 53) वीहइ
= बिभेति.

वुक्क = गर्ज् 'roar' vi. 94 (iv. 98)
वुक्कइ = गर्जति.

वुज्झ = बुध् 'know' (iv. 217) वुज्झइ =
बुध्यते.

वुड्डु = मज्ज् 'plunge' vi. 94 (iv. 101)
वुड्डुइ = मज्जति.

वोह्ण = कथ् 'tell' vi. 97 (iv. 2) वोह्णइ
= कथयति.

भ

भण = भण् 'speak' (iv. 239) भणइ =
भणति.

भण्ण = भण् 'speak' (कर्मणि भावे च) (iv.
249) भण्णइ = भण्यते.

भम = भ्रम् 'turn round' (iv. 239)
भमइ = भ्रमति

भमड = भ्रम् 'turn round' iv. 102 (iv.
161) भमडइ = भ्रमति.

भमाड = भ्रम् 'turn round' vi. 102 (iv.
161) भमाडइ = भ्रमति.

भम्मड = भ्रम् 'turn round' vi. 102 (iv.
161) भम्मडइ = भ्रमति.

भर = स्मृ 'remember' vi 101 (iv. 74)
भरइ = स्मरति.

भल = स्मृ 'remember' vi. 101 (iv. 74) भलइ = स्मरति.

भा = भी 'fear' vi. 102, 104 (iv. 53) भाइ = बिभेति; भाइरो = भीरुः.

भिन्द = भिद् 'break' (iv. 216) भिन्दइ = भिनत्ति.

भिस = भास् 'shine' vi. 105 (iv. 203) भिसइ = भासते.

भुक्क = भष् 'bark' vi. 106 (iv. 186) भुक्कइ = भषति.

भुज्ज = भुज् 'eat' (कर्मणि भावे च) (iv. 249) भुज्जइ = भुज्यते.

भुंज = भुज् 'eat' (iv. 110) भुंजइ = भुङ्क्ते.

भुम = भ्रम् 'turn round' vi. 106 (iv. 161) भुमइ = भ्रमति.

भुल्ल = भ्रंश् 'fall from' vi. 106 (iv. 177) भुल्लइ = भ्रश्यति.

भोत् = भुज् 'eat' (क्त्वातुम्तव्येषु) (iv. 212) भोत्तूण = भुक्त्वा; भोत्तुं = भोक्तुम्; भोत्तव्वं = भोक्तव्यम्.

म

मड्डु = मृद् 'press' vi. 119 (iv. 126) मड्डुइ = मृद्वाति.

मढ = मृद् 'press' vi. 119 (iv. 126) मढइ = मृद्वाति.

मण = मन् 'think' (iv. 7) मणइ = मन्यते.

मर = मृ 'die' (iv. 234) मरइ = म्रियते.

मरिस = मृष् 'bear, suffer' (iv. 235) मरिसइ = मृष्यति.

मल = मृद् 'press' vi. 119 (iv. 126) मलइ = मृद्वाति.

मह = काङ्क्ष् 'desire' vi. 119 (iv. 192) महइ = काङ्क्षति.

महमह = प्र-सृ 'spread' (गन्धविषये) vi. 127 (iv. 78) महमहइ = गन्धः प्रसरति.

मिलाअ = म्लै 'fade' (iv. 240) मिलाअइ = म्लायति.

मिल्ल = मील् 'close' (प्रादेः परस्य) (iv. 232) पमिल्लइ = प्रमीलति; निमिल्लइ = निमीलति; संमिल्लइ = संमीलति; उम्मिल्लइ = उन्मीलति.

मुज्झ = मुह् 'faint' (iv. 217) मुज्झइ = मुह्यति.

मुण = ज्ञा 'know' vi. 135 (iv. 7) मुणइ = जानाति.

मुर = स्फुट् 'split, burst' (हासकरणस्य) vi. 135 (iv. 114) मुरइ = हासेन स्फुटति.

मुस = मुष् 'steal' (iv. 239) मुसइ = मुष्णाति.

मुसुमूर = भञ्ज् 'break' vi. 136 (iv. 106) मुसुमूरइ = भनक्ति.

मूर = भञ्ज् 'break' vi. 137 (iv. 106) मूरइ = भनक्ति.

मेलव = मिश्र् 'mix' (ण्यन्तस्य) (iv. 28) मेलवइ = मिश्रयति.

मेल्ल = मुच् 'release' vi. 139 (iv. 91) मेल्लइ = मुञ्चति.

मोट्टाय = रम् 'rejoice' vi. 140 (iv. 168) मोट्टायइ = रमते.

मोत् = मुच् 'release' (क्त्वातुम्तव्येषु) (iv. 212, 237) मोत्तूण = मुक्त्वा; मोत्तुं = मोक्तुम्; मोत्तव्वं = मोक्तव्यम्.

र

रंखोल = दुल् 'swing' (ण्यन्तस्य) vii. 4 (iv. 48) रंखोलइ = दोलयाति.

रंप = तक्ष् 'chop' vii. 3 (iv. 194) रंपइ = तक्ष्णोति.

रंफ = तक्ष् 'chop' vii. 3 (iv. 194) रंफइ = तक्ष्णोति.

रंभ = गम् 'go' vii. 3 (iv. 162) रंभइ = गच्छति.

रव = रु 'cry' (iv. 233) रवइ = रोति.

राव = रञ्ज् 'dye' vii. 5 (iv. 49)
(प्यन्तस्य) राविअं = रञ्जितम्; रावेइ = रञ्ज-
यति.

रिअ = प्रविश् 'enter' vii. 7 (iv. 183)
रिअइ = प्रविशति.

रीड = मण्ड् 'adorn' (iv. 115) रीडइ =
मण्डयति.

रीर = राज् 'shine' vii. 8 (iv. 100)
रीरइ = राजति.

रुञ्ज = रुध् 'obstruct' (iv. 218) रुञ्जइ =
रुणाद्वि.

रुंज = रु 'cry' vii. 8 (iv. 57) रुंजइ = रौति
रुंठ = भ्रम् 'turn round' रु 'cry' vii.
14 (iv. 57) रुंठइ = भ्रमति, रौति

रुन्ध = रुध् 'obstruct' (iv. 218, 239)
रुन्धइ = रुणाद्वि.

रुम्भ = रुध् 'obstruct' (कर्मणि भावे च)
(iv. 245) रुम्भइ = रुध्यते.

रुम्भ = रुध् 'obstruct' (iv. 218) रुम्भइ =
रुणाद्वि.

रुव = रुद् 'cry' (iv. 226) रुवइ = रोदिति

रुव्व = रुद् 'cry' (कर्मणि भावे च) (iv.
249) रुव्वइ = रुयते.

रुस = रुष् 'be angry' (iv. 236) रुसइ =
रुष्यति.

रेअव = मुच् 'release' vii. 11 (iv. 91)
रेअविअं = मुक्तम्; रेअवइ = मुञ्चति.

रेह = राज् 'shine' vii. 10 (iv. 100)
रेहइ = राजति.

रौच = पिष् 'grind' vii. 12 (iv. 185)
रौचइ = पिनष्टि.

रोत् = रुद् 'cry' (क्त्वातुमुत्तव्येषु) (iv. 212)
(रोत्तूण = रुदित्वा; रोत्तुं = रोदितुम्; रोत्तव्वं =
रोदितव्यम्.

रोव = रुद् 'cry' (iv. 238) रोवइ = रोदिति.

रोसाण = मृज् 'wipe' vii. 12 (iv. 105)
रोसाणइ = मार्षि.

ल

लग्ग = लग् 'adhere' (iv. 230) लग्गइ =
लगति.

लट्ठ = स्मृ 'remember' vii. 19 (iv.
74) लट्ठइ = स्मरति.

लट्ठम्भ = लम् 'obtain' (कर्मणि भावे च) (iv.
249) लट्ठम्भइ = लभ्यते.

लिक्क = नि-ली 'hide' vii. 22 (iv. 55)
लिक्कइ = निलीयते.

लिट्ठम्भ = लिट्ठ् 'lick' (कर्मणि भावे च) (iv.
245) लिट्ठम्भइ = लिख्यते.

लिम्प = लिप् 'smear' (iv. 149) लिम्पइ =
लिम्पति.

लिस = स्वप् 'sleep' vii. 22 (iv. 146)
लिसइ = क्षपिति.

लुअं = लूनम् 'cut' (iv. 258)

लुक्क = नि-ली 'hide' लुइ 'break' (iv.
55, 116) लुक्कइ = निलीयते, लुडति.

लुगो = रुग्गः 'afflicted' (iv. 258)

लुंछ = मृज् 'wipe' vii. 24 (iv. 105)
लुंछइ = मार्षि.

लुण = लू 'cut' (iv. 241) लुणइ = लुनाति

लुव्व = लू 'cut' (कर्मणि भावे च) (iv. 242)
लुव्वइ = लूयते.

लुह = मृज् 'wipe' vii. 24 (iv. 105)
लुहइ = मार्षि.

लूर = छिद् 'cut' vii. 24 (iv. 124)
लूरइ = छिनत्ति.

ले = ला 'take' (iv. 238) लेइ = लाति.

लोट्ठ = स्वप् 'sleep' vii. 25 (iv. 146)

लुट्ठ = wallow' (iv. 230) लोट्ठइ =
स्वापिति; पलोट्ठइ = प्रलोडति.

लहस = संस् 'drop or slip down' vii.
19 (iv. 197) लहसइ = संसते.

लिहक्क = नि-ली 'hide' vii. 22 (iv. 55)

नश् 'perish' (iv. 258) लिहक्कइ =
निलीयते; लिहक्को = नष्टः.

व

- वग्गोल = रोमन्थ 'chewing' (ण्यन्तस्य) vii. 49 (iv. 43) वग्गोलइ = रोमन्थयति.
- वच्च = काङ्क्ष् 'desire' vii. 41 (iv. 192) वज्ज 'depart' (iv. 225) वच्चइ = काङ्क्षति, व्रजति.
- वज्ज = त्रस् 'fear' vii. 41 (iv. 198) दृश् 'see' (iv. 181) वज्जइ = त्रस्यति, पश्यति.
- वज्जर, a variant of वज्जर, q. v.
- वडवड, a variant of वडवड, q. v.
- वड्ड = वृध् 'grow' (iv. 220) वड्डइ = वर्धते
परिवड्डइ = परिवर्धते
- वमाल = पुञ्ज 'heap' vii. 49 (iv. 102)
वमालइ = पुञ्जयति.
- वंक = वल् 'approach' काङ्क्ष् 'desire' vii. 86 (iv. 176, 192) वंकइ = वलति,
काङ्क्षति.
- वर = वृ 'choose' (iv. 234) वरइ = वृणोति.
- वरहाड = निः-स्मृ 'issue' vii. 87 (iv. 79)
(नि-सिध् 'prevent' vii. 87) वरहाडइ
= निःसरति, (निषेधाति)
- वरिस = वृष् 'rain' (iv. 235) वरिसइ =
वर्षति.
- वल = आ-रुह् 'ascend' (ण्यन्तस्य) ग्रह् 'take,
seize' vii. 86 (iv. 47, 209) वलइ
= आरोपयति, गृह्णाति.
- वलग्ग = आ-रुह् 'ascend' vii. 49 (iv. 206)
वलग्गइ = आरोहति.
- वसुआ = उत्-वा 'blow' vii. 49 (iv. 11)
वसुआइ = उद्वाति
- वा = म्लै 'fade' vii. 54 (iv. 18) वाइ =
म्लायति.
- वावंक = रु 'do' (श्रमविषयस्य) vii. 60
(iv. 68) वावंकइ = श्रमं करोति
- वाहिप्प = व्या-ह् 'speak' (कर्मणि भावे च)
vii. 60 (iv. 253) वाहिप्पइ = व्याह्रियते.
- विअट्ट = विसं-वद् 'differ' vii. 72 (iv. 129) विअट्टइ = विसंवदाति.
- विउड = नश् 'perish' (ण्यन्तस्य) vii. 72
(iv. 31) विउडइ = नाशयति.
- विकिण्ण = वि-क्री 'sell' (iv. 52) विकिण्णइ
= विक्रीणीते.
- विक्के = वि-क्री 'sell' (iv. 52) विक्केइ =
विक्रीणीते.
- विक्केअ = वि-क्री 'sell' (iv. 240) विक्केअइ
= विक्रीणीते
- विच्छोल = कम्प् 'shake' (ण्यन्तस्य) vii. 72
(iv. 46) विच्छोलइ = कम्पयति,
विडविडु = रच् 'arrange' vii. 72 (iv. 94)
विडविडुइ = रचयति.
- विढत्तं = अर्जितम् 'earned.' (iv. 258)
- विढप्प = अर्ज् 'earn' (कर्मणि भावे च) (iv. 251)
विढप्पइ = अर्ज्यते.
- विढव = अर्ज् 'earn' vii. 72 (iv. 108)
विढवइ = अर्जति.
- विप्पगाल = नश् 'perish' (ण्यन्तस्य) vii. 72
(iv. 31) विप्पगालइ = नाशयति.
- विम्हर = स्मृ 'remember' वि-स्मृ 'forget' vii. 93
(iv. 74, 75) विम्हरइ = स्मरति,
विस्मरति.
- विर = भञ्ज् 'break' गुप् 'hide' (iv. 106, 150)
विरइ = भनक्ति, गुप्यति.
- विरमाल = प्रति-ईक्ष् 'expect' vii. 72 (iv. 193)
विरमालइ = प्रतीक्षते.
- विरल्ल = तन् 'stretch' vii. 71 (iv. 137)
विरल्लइ = तनोति; विरल्लिअं = विस्तारितम्.
- विरा = वि-ली 'adhere' vii. 65 (iv. 56)
विराइ = विलीयते.
- विरोल = मन्थ् 'churn' vii. 72 (iv. 121)
विरोलइ = मग्न्याति.
- विलुप्प = काङ्क्ष् 'desire' (iv. 192) विलुप्पइ
= काङ्क्षति

विलोट = विसं-वद् 'differ' vii. 72 (iv. 129) विलोटइ = विसंवदति.

विसट = दल् 'split' vii. 72 (iv. 176) विसटइ = दलति.

विसूर = सिद् 'be afflicted' vii. 72 (iv. 132) विसूरइ = सिचते.

विहीर = प्रति-ईश् 'expect' vii. 72 (iv. 193) विहीरइ = प्रतीक्षते.

विहे = वि-भा 'shine' (iv. 238) विहेइ = विभाति.

विहोड = तद् 'beat' (प्यन्तस्य) vii. 72 (iv. 27) विहोडइ = ताडयति.

वीसर = वि-स्मृ 'forget' vii. 73 (iv. 75) वीसरइ = विस्मरति.

वीसाल = मिश्र 'mix' (प्यन्तस्य) vii. 73 (iv. 28) वीसालइ = मिश्रयति.

बुढभ = बह 'bear' (कर्मणि भावे च) (iv. 245) बुढभइ = उह्यते.

वेअड = खच् 'appear' vii. 79 (iv. 89) वेअडइ = खचति.

वेढ = वेष्ट् 'surround' (iv. 221) वेढइ = वेष्टते.

वेमय = भञ्ज् 'break' vii. 79 (iv. 106) वेमयइ = भनक्ति.

वेलव = उपा-लम् 'censure' वञ्च् 'sneak' vii. 96 (iv. 156, 93) वेलवइ = उपा-लमते, वञ्चति.

वेळ = रम् 'rejoice' vii. 76 (iv. 168) वेळइ = रमते.

वेहव = वञ्च् 'sneak' vii. 79, 96 (iv. 93) वेहवइ = वञ्चति; वेहविओ = वञ्चितः.

वोक्क = वि-ज्ञा 'tell respectfully' (प्यन्तस्य) vii. 81 (iv. 38) वोक्कइ = विज्ञापयति.

वोज्ज = त्रस् 'fear' वीज् 'fan' vii. 96 (iv. 198, 5) वोज्जइ = त्रस्यति, वीज-यति.

वोत् = वच् 'speak' (क्त्वातुमुत्तव्येषु) (iv. 211) वोत्तूण = उक्त्वा; वोत्तुं = वक्तुम्; वोत्तव्वं = वक्तव्यम्.

वोल = गम् 'go' vii. 81 (iv. 162) वोलइ = गच्छति.

वोलीणो = अतिक्रान्तः, 'passed beyond' (iv. 258)

वोसट = वि-कस् 'open' (iv. 195, 258) वोसटइ = विकसति; वोसटो = विकसितः.

स

संरुज्झ = संरुध् 'obstruct' (कर्मणि भावे च) (iv. 248) संरुज्झइ = संरुधयते.

संवेळ = सं-वेष्ट् 'surround' (iv. 222) संवेळइ = संवेष्टते.

सक्क = शक् 'be able' (iv. 230) सक्कइ = शक्नोति.

संस्त्रा = सं-स्त्यै 'be collected' viii. 11 (iv. 15) संस्त्राइ = संस्त्यायते; संस्त्रायं = संस्त्यायितम्.

संखुड्डु = रम् 'rejoice' viii. 19 (iv. 168) संखुड्डुइ = रमते.

संगल = सं-घट् 'meet' viii. 19 (iv. 113) संगलइ = संघटते.

संघ = कथ् 'tell' (iv. 2) संघइ = कथयति.

सच्चव = दृश् 'see' viii. 17 (iv. 181) सच्चविअं = दृष्टम्; सच्चवइ = पश्यति.

सड = सट् 'sit' (iv. 219) सडइ = सीदति. सण्णाम = आ-दृ 'respect' viii. 19 (iv. 83 but सन्नम) सण्णामइ = आद्रियते.

सण्णुम = छद् 'cover' (प्यन्तस्य) viii. 48 (iv. 21 but सन्नुम) सण्णुमिअं = छादितम्; सण्णुमइ = छादयति.

सद्दह = श्रद्-धा 'believe' (iv. 9) सद्दहइ = श्रद्धधाति; सद्दहमाणो = श्रद्धधानः.

सद्गहा = श्रद्धा 'believe' (iv. 238)
सद्गहाणं = श्रद्धधानम्.

संदाण = कृ 'do' (अवष्टम्भविषयस्य) viii.
19 (iv. 67) संदाणइ = अवष्टम्भं करोति.

संदुम = प्रदीप् 'blaze' viii. 19 (iv. 152)
संदुमइ = प्रदीप्यते.

संधुक्क = प्रदीप् 'blaze' viii. 19 (iv. 152)
संधुक्कइ = प्रदीप्यते.

समाण = भुज् 'eat' सम्-आप् 'obtain'
viii. 50 (iv. 110, 142) समाणइ =
भुङ्क्ते, समाप्नोति.

समार = समा-रच् 'arrange' (iv. 95)
समारइ = समारचयति.

संभाव = लुभ् 'covet' viii. 19 (iv. 153)
संभावइ = लुभ्यति.

सर = सृ 'move' (iv. 234) सरइ = सरति
सलह = श्लाघ् 'praise' (iv. 88) सलहइ =
श्लाघते.

सव = सू 'bring forth' (iv. 233) सवइ
= सूते; पसवइ = प्रसूते.

सह = राज् 'shine' viii. 11 (iv. 100)
सहइ = राजते.

साअड्ड = रुण् 'draw' (iv. 187) साअड्डइ
= कर्षति.

सामग = श्लिप् 'embrace' viii. 27, 53
(iv. 190) सामगइ = श्लिप्यति; सामगिअं
= आलिङ्गितम्.

सामय = प्रति-ईक्ष् 'expect' viii. 27 (iv.
193) सामयइ = प्रतीक्षते.

सार = प्रहृ 'beat' viii. 24 (iv. 84)
सारइ = प्रहरति.

सारव = समा-रच् 'arrange' viii. 27 (iv.
95) सारवइ = समारचयति.

साह = कथ् 'tell' viii. 24 (iv. 2) साहइ =
कथयति.

साहट्ट = सं-वृ 'conceal' viii. 27 (iv. 82)
साहट्टइ = संवृणोति.

साहर = सं-वृ 'conceal' viii. 27 (iv. 82)
साहरइ = संवृणोति.

सिज्ज = स्विद् 'perspire' (iv. 224)
सिज्जिरोए = स्विन्नायाः,

सिज्ज = सिध् 'be accomplished' (iv.
217) सिज्जइ = सिध्यति.

सिंच = सिच् 'sprinkle' (iv. 96, 239)
सिंचइ = सिञ्चति.

सिण्ण = स्निह् 'love' सिच् 'sprinkle' (कर्मणि
भावे च) (iv. 255) सिण्णइ = स्निह्यते,
सिञ्चते.

सिंप = सिच् 'sprinkle' viii. 32 (iv.
96) सिंपइ = सिञ्चति.

सिर = सृज् 'create' (iv. 229) निसिरइ =
निसृजति; वोसिरइ = अवसृजति; वोसिरामि =
अवसृजामि.

सिक्क = सिक् 'sew' (iv. 230) सिक्कइ =
सीव्यति.

सिह = स्पृह् 'desire' (प्यन्तस्य) काङ्क्ष्
'desire' viii. 32 (iv. 34, 192)
सिहइ = स्पृह्यति, काङ्क्षति.

सीस = कथ् 'tell' viii. 34 (iv. 2) शिप्
'leave' (iv. 236) सीसइ = कथयति,
शिनाष्टि.

सुण = श्रु 'hear' (iv. 241) सुणइ =
शृणोति.

सुमर = स्मृ 'remember' (iv. 74) सुम-
रइ = स्मरति.

सुव्व = श्रु 'hear' (कर्मणि भावे च) (iv.
242) सुव्वइ = श्रूयते.

सूड = भञ्ज् 'break' viii. 42 (iv. 106)
सूडइ = भनक्ति.

सूर = भञ्ज् 'break' viii. 42 (iv. 106)
सूरइ = भनक्ति.

सूस = शुष् 'become dry' (iv. 236)
सूसइ = शुष्यति.

सेह = नश् 'perish' viii. 42 (iv. 178)
सेहइ = नश्यति.

सो = श्रु 'hear' (iv. 237, 241) सोऊण =
श्रुत्वा.

सोल्ल = पच् 'cook' (iv. 90) क्षिप्
'throw' (iv. 143) सोल्लइ = पचति,
क्षिपति.

ह

हक्क = नि-पिध् 'prevent' viii. 62 (iv.
134) हक्कइ = निषेधाति.

हक्खुप्प = उत्-क्षिप् 'raise' viii. 64 (iv.
144) हक्खुप्पइ = उत्क्षिपति.

हण = श्रु 'hear' viii. 62 (iv. 58)
= हणइ = शृणोति.

हम्म = हन् 'kill' (कर्तरि, कर्मणि, भावे च)
(iv. 244) हम्मइ = हन्ति, हन्यते; हम्मि-
हिइ = हनिष्यते.

हर = ग्रह् 'take, seize' viii. 62 (iv.
209) ह् 'take away' (iv. 234,
239) हरइ = गृह्णाति, हरति.

हरिस = हृष् 'rejoice' (iv. 235) हरिसइ
= हर्षति.

हव = भू 'be, become' (iv. 60) हवइ
= भवति.

हस = हस् 'laugh' (iv. 239) हसइ = हसति

हस्स = हस् 'laugh' (कर्मणि भावे च) (iv.
249) हस्सइ = हस्यते.

हारव = नश् 'perish' (प्यन्तस्य) (iv. 31)
हारवइ = नाशयति.

हिव = भू 'be, become' (iv. 238) हिवइ
= भवति.

हीर = ह् 'take away' (कर्मणि भावे च)
(iv. 250) हीरइ = हियते.

हीसमणं = हेपितम् 'neighed, neighing'
(iv. 258)

हु = भू 'be, become' (विद्वर्जे प्रत्यये) (iv.
61) हुंति = भवन्; हुंतो = भवन्तः

हुण = हु 'sacrifice' (iv. 241) हुणइ =
जुहोति

हुल = मृज् 'wipe' (iv. 105) क्षिप् 'throw'
(iv. 143) हुलइ = मार्ष्टि, क्षिपति.

हुव = भू 'be, become' (iv. 60) हुवइ =
भवति.

हुव्व = हु 'sacrifice' (कर्मणि भावे च) (iv.
242) हुव्वइ = हूयते

हू = भू 'be, become' (क्ते) (iv. 64)
हूअं = भूतम्; अणुहूअं = अनुभूतम्; पहूअं =
प्रभूतम्.

हो = भू 'be, become' (iv. 60) होइ =
भवति.

होअ = भू 'be, become' (iv. 240) होअ-
ऊण = भूत्वा.

Appendix III.

Alphabetical list of particles

taught by Hemacandra in his Grammar and in this work.

The numbers in brackets refer to the Grammar.

अइ i. 6 (ii. 205) सम्भावने, supposition.
 अण i. 6 (ii. 190) नत्रर्थे, negation.
 अण्णो (ii. 209) स्वयमित्यस्यार्थे, self.
 अम्मो (ii. 208) आश्चर्ये, wonder.
 अरे (ii. 201) रतिकलहे, love-quarrel.
 अलाहि i. 20 (ii. 189) निवारणे, prevention.
 अब्बो i. 51 (ii. 204) सूचनादुःखसम्भाषणा-
 पराधाविस्मयानन्दादरभयस्नेदविषादपश्चात्तापेषु,
 signification, sorrow, conversation,
 offence, wonder, joy, respect,
 fear, pain, dejection, repentance.
 आम (ii. 177) अभ्युपगमे, admission.
 इ (ii. 217) पादपूरणे, filling up a verse.
 इर i. 79 (ii. 186) किलार्थे, indeed.
 इहरा (ii. 212) इतरर्थार्थे, in another
 manner.
 उअ i. 86 (ii. 211) पश्येत्यस्यार्थे, look !
 ऊ (ii. 199) गर्हाक्षेपविस्मयसूचनेषु censure,
 attraction, wonder, signification.
 एकस्सरिअं i. 147 (ii. 213) झगिति, संप्रति,
 quick, now.
 ओ (ii. 203) सूचनापश्चात्तापयोः, signifi-
 cation, repentance.
 किणो ii. 31 (ii. 216) प्रश्ने, questioning.
 किर ii. 31 (ii. 186) किलार्थे, indeed.
 कीस ii. 31 प्रश्ने, questioning.
 खु (ii. 198) निश्चयवितर्कसम्भावनविस्मयेषु
 certainty, doubt, supposition, as-
 tonishment.

चिअ (ii. 184) अवधारणे, determination.
 चेअ (ii. 184) अवधारणे, determination.
 च (ii. 184) अवधारणे, determination.
 जे (ii. 217) पादपूरणे, filling up a verse.
 जेण (ii. 183) लक्षणे, indication.
 णइ iv. 18 (ii. 184) अवधारणे, deter-
 mination.
 णवर iv. 20 (ii. 187) केवले, only. आन
 न्तर्येपीति केचित्, immediately after.
 णवरि iv. 20 (ii. 188) आनन्तर्ये, imme-
 diately after. केवलेपीति केचित्, only.
 णवि iv. 18 (ii. 178) वैपरीत्ये, contra-
 riety.
 णाई (ii. 190) नत्रर्थे, negation.
 तं (ii. 176) वाक्योपन्यासे, to introduce
 a sentence.
 तेण (ii. 183) लक्षणे, indication.
 थू (ii. 200) कुत्सायाम्, reproach.
 दर (ii. 215) अर्धार्थे ईषदर्थे च, half, a
 little.
 दे (ii. 195, 196) संमुखीकरणे, सख्या आम-
 न्त्रणे च, to make another favoura-
 bly disposed to oneself; addressing
 a female friend.
 पाडिक्कं (ii. 210) प्रत्येकमित्यस्यार्थे, single.
 पाडिक्के (ii. 210) प्रत्येकमित्यस्यार्थे, single.
 पि (ii. 218) अग्यर्थे, also.
 पिव (ii. 182) इवार्थे like, as.
 पुणरुत्तं (ii. 179) कृतकरणे, doing what
 was already done.

- मणे (ii. 207) विमर्शे, consideration. अन्ये
मन्ये इत्यर्थमपीच्छन्ति, methinks.
- माइं vi. 128 (ii. 191) मार्थे, don't.
- मामि vi. 128 (ii. 195) सख्या आमन्त्रणे,
addressing a female friend.
- मिव (ii. 182) इवार्थे, like, as.
- मोरउल्ला vi. 140 (ii. 214) मुधार्थे, in
vain.
- र (ii. 217) पादपूरणे, filling up a verse
- रे (ii. 201) सम्भाषणे रतिकलहे च conver-
sation, love-quarrel.
- व (ii. 182) इवार्थे, like, as.
- वणे vii. 83 (ii. 206, 205) निश्चयविकल्पा-
नुकम्प्यसम्भावनेषु, certainty, doubt,
pity, supposition.
- वले vii. 83 (ii. 185) निर्धारणनिश्चयोः,
determining, certainty.
- वि (ii. 218) अध्यर्थे, also.
- विअ (ii. 182) इवार्थे, like, as.
- विव (ii. 182) इवार्थे, like, as.
- वेव्व (ii. 194) आमन्त्रणे, addressing.
- वेव्वे vii. 94 (ii. 193, 194) भयवारण-

- विषादामन्त्रणार्थेषु, fear, prevention, de-
jection, addressing.
- व्व (ii. 182) इवार्थे, like, as.
- हद्दी viii. 59 (ii. 192) निर्वेदे, despair.
- हंद viii. 59 (ii. 181) गृह्णार्थे, take.
- हंदि viii. 72 (ii. 180, 181) विषादविकल्प-
श्रुत्तापनिश्चयसत्यगृह्णार्थेषु, dejection,
doubt, repentance, certainty,
truth, take.
- हरे viii. 72 (ii. 202, 201) क्षेपसम्भाषण-
रतिकलहेषु, contempt, conversation,
love-quarrel.
- हला (ii. 195) सख्या आमन्त्रणे, address-
ing a female friend.
- हले (ii. 195) सख्या आमन्त्रणे, addressing
a female friend
- हिर (ii. 186) किलार्थे, indeed.
- हु (ii. 198) निश्चयवितर्कसम्भावनविस्मयेषु
(नानुस्वारात्) certainty, doubt, sup-
position, astonishment.
- हुं (ii. 197) दानपृच्छानिवारणेषु, gift, ask-
ing, prevention.

CORRECTIONS.

Page 230, l. 16. Read धणि भट्टो instead of धणिभट्टो.

Page 279, l. 21-23 The following is Prof. R. Pischel's emendation of the stanza.

दोससयलग्गलवसय लट्टअलडहअहरय तुह णयाणं ।
लचउडयटिअमुणिणमिअजिणो ण लंचाइजोणिसंपत्ती ॥

PROOF

From the ... of ...
... of ...
... of ...

